ଯାଜ୍ଞସେନୀ

odia.org

ଭକ୍ତକବି ୰ ରାମଦାସଙ୍କ ବିରଚିତ

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି

ରସାମୃତ

ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ ଏକତ୍ର

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର—ଶ୍ରୀ ବିଦ୍ୟାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋ ନଂ-୨୨୮୭୯୬

ବନ୍ଧାଇ ସହ ମୂଲ୍ୟ—ଦଶଟଙ୍କା ମାତ୍ର

✲ ପ୍ରଥମ ଭାଗର ସୂଚୀପତ୍ର ✲

ବିଷୟ			ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
୧ମ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବଳରାଜା ଚରିତ	୧
୨ୟ	,,	ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା ଚରିତ	୭
୩ୟ	,,	କର୍ଣ୍ଣରାଜା ସମ୍ବାଦ	୧୪
୪ର୍ଥ	,,	ସାଳବଗ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୧
୫ମ	,,	ଦାମୋଦର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨୮
୬ଷ୍ଠ	,,	ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୩୫
୭ମ	,,	ରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୪୨
୮ମ	,,	ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ	୫୩
୯ମ	,,	ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ	୬୩
୧୦ମ	,,	ଗଲାମ୍ବର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୭୩
୧୧ଶ	,,	ରଘ ଦେବଦେଶୀ ସମ୍ବାଦ	୮୧
୧୨ଶ	,,	ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୯୧
୧୩ଶ	,,	ବନ୍ଧୁମହାନ୍ତି ସମ୍ବାଦ	୯୮
୧୪ଶ	,,	ବଳରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୦୬
୧୫ଶ	,,	ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୧୬
୧୬ଶ	,,	ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବାଦ	୧୨୬
୧୭ଶ	,,	ଗୋଲିଆ କବୀର ସମ୍ବାଦ	୧୩୨
୧୮ଶ	,,	ମଣିଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୦
୧୯ଶ	,,	କୃଷ୍ଣଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୭
୨୦ଶ	,,	ଚଳନ୍ତି ମହାପାଣ	୧୫୪
୨୧ଶ	,,	ଅଙ୍କନା ଓ ମାଧନା ସମ୍ବାଦ	୧୬୨
୨୨ଶ	,,	କର୍ତ୍ତିଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବାଦ	୧୬୧
୨୩ଶ	,,	ଗଣପତି ଭଞ୍ଜ ସମ୍ବାଦ	୧୭୮
୨୪ଶ	,,	ଅଜନ୍ମା ଶବର ସମ୍ବାଦ	୧୮୬
୨୫ଶ	,,	ଚମଲଙ୍କ ସମ୍ବାଦ	୧୯୨

ବିଷୟ ❊ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗର ସୂଚିପତ୍ର ❊ ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ

୨୬ଶ ଅଧ୍ୟାୟ କୁଳଶିଖର ରାଜା ସମ୍ବାଦ ୨୦୧
୨୭ଶ ,, ଲକ୍ଷଦେବର ଓ ଶାଲଦେବର ସମ୍ବାଦ ୨୦୯
୨୮ଶ ,, ଦାସିଆ ବାଉରି ସମ୍ବାଦ ୨୧୯
୨୯ଶ ,, ତୁଳସୀ ଦାସ ସମ୍ବାଦ ୨୨୯
୩୦ଶ ,, ଶିବୁଟି ସମ୍ବାଦ ୨୩୮
୩୧ଶ ,, ନାରାୟଣ ଦାସ ସମ୍ବାଦ ୨୪୭
୩୨ଶ ,, ଶୌରିଚନ୍ଦ୍ର ସମ୍ବାଦ ୨୫୭
୩୩ଶ ,, ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ ୨୬୬
୩୪ଶ ,, ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଝା ସମ୍ବାଦ ୨୭୪
୩୫ଶ ,, ଗାଁଡ଼ାପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ ୨୮୩
୩୬ଶ ,, ହରିଚନ୍ଦନ ରାଜା ସମ୍ବାଦ ୨୯୨
୩୭ଶ ,, ମଙ୍ଗଳ ଗଡ଼ିଆ ସମ୍ବାଦ ୩୦୦
୩୮ଶ ,, ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ (୧) ୩୦୭
୩୯ଶ ,, ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ (୨) ୩୧୬
୪୦ଶ ,, କୃପାସିନ୍ଧୁ ସମ୍ବାଦ ୩୨୫
୪୧ଶ ,, ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ସମ୍ବାଦ ୩୩୪
୪୨ଶ ,, ମୋତି ରାମଦାସ ୩୪୧
୪୩ଶ ,, ବ୍ରଜନନ୍ଦ ସମ୍ବାଦ ୩୪୯
୪୪ଶ ,, ରଘୁ ଦାସ ସମ୍ବାଦ ୩୫୮
୪୫ଶ ,, ପିପାଦାସ ସମ୍ବାଦ ୩୬୬
୪୬ଶ ,, କୃଷ୍ଣପ୍ରିୟା ସମ୍ବାଦ ୩୭୬
୪୭ଶ ,, ମିଶ୍ରବାଣୀ ସମ୍ବାଦ ୩୮୬
୪୮ଶ ,, ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ ୩୯୫
୪୯ଶତ୍ ,, ଆନନ୍ଦା ଶବର ସମ୍ବାଦ ୪୦୩
୫୦ଶତ୍ ,, ଅଳାମ୍ବିଳ ପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ ୪୧୨
୫୧ଶତ୍ ,, ଶରଣଦାସ ସମ୍ବାଦ ୪୨୧
୫୨ଶତ୍ ,, ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ସମ୍ବାଦ ୪୨୭
୫୩ଶତ୍ ,, ବଡ଼ବିପ୍ର ଓ ଛୋଟବିପ୍ର ସମ୍ବାଦ ୪୩୬
୫୪ଶତ୍ ,, ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସମ୍ବାଦ ୪୪୪
୫୫ଶତ୍ ,, ଜୟଦେବ ସମ୍ବାଦ ୪୫୪

ଭକ୍ତକବି ୰ ରାମଦାସଙ୍କ ବିରଚିତ

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି

ରସାମୃତ

(ପ୍ରଥମ ଭାଗ)

ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ

ପ୍ରକାଶକ—ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଷ୍ଟୋର

ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର—ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ସାହୁ

ଅଲିଶାବଜାର, କଟକ-୨

ଫୋନ୍ ନଂ—୨୪୭୯୬

ମୂଲ୍ୟ—ଟ ୪-୦୦ ଚାରିଟଙ୍କା ମାତ୍ର

ପ୍ରଥମ ଦ୍ୱିତୀୟ ଏକତ୍ର ଦଶଟଙ୍କା

ପ୍ରଥମ ଭାଗର ସୂଚିପତ୍ର

ବିଷୟ			ପୃଷ୍ଠାଙ୍କ
୧ମ	ଅଧ୍ୟାୟ	[illegible] ଚରିତ	୧
୨ୟ	„	[illegible] ରାଜା ଚରିତ	୭
୩ୟ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୪
୪ର୍ଥ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୨୧
୫ମ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୨[illegible]
୬ଷ୍ଠ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୩[illegible]
୭ମ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୪୨
୮ମ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୫[illegible]
୯ମ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୬[illegible]
୧୦ମ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୭[illegible]
୧୧ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୮୧
୧୨ଶ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୯୧
୧୩ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୯[illegible]
୧୪ଶ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୦୭
୧୫ଶ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୧[illegible]
୧୬ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୨୭
୧୭ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୩୨
୧୮ଶ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪୦
୧୯ଶ	„	[illegible] ଦାସ ସମ୍ବାଦ	୧୪[illegible]
୨୦ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୫୪
୨୧ଶ	„	[illegible] ଓ [illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୬୨
୨୨ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୭୧
୨୩ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୭[illegible]
୨୪ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୮[illegible]
୨୫ଶ	„	[illegible] ସମ୍ବାଦ	୧୯୨

ମୁଖବନ୍ଧ

'ଉତ୍କଳର ରାମଦାସ ଓ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ'

(ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ତା ୮-୪-୧୯୭୫ ରବିବାର ପୃଷ୍ଠା ସାପ୍ତାହିକ ପୃଷ୍ଠାର ବିଶେଷ ପ୍ରବନ୍ଧ ପଠିତ ହୋଇଥିଲା)

୧୭୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ପ୍ରଥମାର୍ଦ୍ଧ, ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ ପରାଧୀନତାର ଚରମ ସୀମା ଲଙ୍ଘନ କରି ଚାଲିଥିଲା । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଧର୍ମାନ୍ଧତା ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ପତନ ପରେ ପରେ ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ଶାସନ ସୂତ୍ରର ଭାର ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତାପ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ଅଧୀନ କରି ଶୂନ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଆସିଲା । ବିଧର୍ମୀମାନଙ୍କର ଧର୍ମାନ୍ଧତା ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା, ସେଥିରେ ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଉଥିଲା ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର । ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କର ଧର୍ମୀୟ ଔଦାସୀନ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କଠାରେ ଭକ୍ତି! ବ୍ରାହ୍ମଣ-ପୂଜ୍ୟ ହୃଦୟରେ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଜାତୀୟ ଜୀବନ ତଥା ସମସ୍ତ ଥିଲା । [illegible] ଅସ୍ଥିରତା । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ, ଅନାହାରରେ ଶତ ଓଡ଼ିଆଜାତି [illegible] ବେଦନାମୟ ସ୍ୱରରେ ଡାକୁଥିଲା—“କାହିଁ ଜଗନ୍ନାଥ, କୃପାସିନ୍ଧୁ, ଦୀନବନ୍ଧୁ କୁଆଡ଼େ”।

ଠିକ ଏହି ସଙ୍କଟମୟ ସମୟରେ ଉତ୍କଳର ରାମଦାସ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବ-ପଶ୍ଚିମରେ ଭକ୍ତିର ପ୍ରବଳ ସ୍ରୋତ ପ୍ରବାହିତ କରି ସମସ୍ତ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଆପ୍ଳାବିତ କଲେ । ତାଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା—ଭକ୍ତ ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ । ଭକ୍ତିର ଅସୀମ ଶକ୍ତିରୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ତଥା ଧର୍ମମାର୍ଗ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ । ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ଜାତି ଧର୍ମ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ଦେବାକୁ ଚାହିଁଥିଲା ଓଡ଼ିଶାର ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମର— ପତିତପାବନ ଧର୍ମର ସୁନ୍ଦର ସୁଗମ ମାର୍ଗର ପ୍ରଦର୍ଶକ ହେଲା ।

ମଣିଷ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ସ୍ଥାପନ ପରେ ସମସ୍ତ ଜାଣିପାରିବାରେ ଉତ୍ତର ଭୂମିରୁ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ନାରାୟଣ ଦାସ । ଏକଥା ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ନିଜେ—

"ମନ୍ମଥ ସ୍ୱଳ୍ପ ଭୃଗୁ ଗ୍ରାମ
× × × × ସେ ଗ୍ରାମେ ଅଟେ ମୋ ବିଶ୍ରାମ (*) (୧)
ପିତା ମୋ ଭକ୍ତମନ ଦାଶ × × × ×
ମୁହିଁ ଅଟଇ ତାଙ୍କ ଶିଶୁ" ॥

ଭକ୍ତକବି ବନଗ୍ରାମ ଗୋଷ୍ଠୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଟନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଜନ୍ମତିଥି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ମିଳୁନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ଖୋର୍ଦ୍ଧାର ରାଜା ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ୟସିଂହଦେବଙ୍କ (୨ୟ) ୧୨ ଅଙ୍କରେ ଅର୍ଥାତ ୧୬୭୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଶେଷ କରିଥିବା କଥା ଶେଷ ଖଣ୍ଡର ଶେଷ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

"ଶ୍ରୀ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ । ସପ୍ତ ବିଂଶ ଅଙ୍କ ॥
× × × × × ×
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଏ ଚରିତ । ଲେଖିଲେ ଭକ୍ତମନ ପୁତ୍ର ॥

---

* (୧) ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରଚଳିତ "ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତରେ" "ଭୃଗୁଗ୍ରାମ ବଦଳରେ "ମୋର ଗ୍ରାମ" ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।

"ମନ୍ମଥ ସ୍ୱଳ୍ପ ମୋର ଗ୍ରାମ । ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋହର ଆଶ୍ରମ"
(ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ୫୦ ଅଧ୍ୟାୟ)

କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ "ମୋର ଗ୍ରାମ" ସ୍ଥାନରେ "ଭୃଗୁ ଗ୍ରାମ" ହେବା କଥା । କାରଣ—(କ) ଏହି ଅନ୍ୟଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ "ମନ୍ମଥ ସ୍ୱଳ୍ପ ମୋର ଗ୍ରାମ । ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋହର ଆଶ୍ରମ କହିବାରେ କୌଣସି ଅର୍ଥ ହେଉନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭୃଗୁ ଗ୍ରାମ କହିଲେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇପଡ଼େ ।

(ଖ) ୰ ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ରାଜଗୁରୁଙ୍କ ରଚିତ "ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ" ପୁସ୍ତକରେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ରଚୟିତା ଭକ୍ତକବି ରାମଦାସ ଭୃଗୁ ଗ୍ରାମରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛନ୍ତି । (ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ— ୧୧୪ ପୃଷ୍ଠା)

(ଗ) ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ରାଜାଙ୍କ ଟେକାଲି ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଲେଖକଙ୍କର ୰ ଭିକ୍ଷୁନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ "ଭୃଗୁ ଗ୍ରାମ" ଲେଖିଅଛନ୍ତି । (ତାଳପତ୍ର ପୋଥିର— ୧୯୯ ପୃଷ୍ଠା)

(ଗ) ହୃତ୍ ଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ତୈଳଙ୍ଗକାର ୬ ଧ୍ରୁବେଶ୍ୱର ପାଣ୍ଡେ ୧୮୬୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଲିଖିତ ଦାସ ଗ୍ରନ୍ଥରେ “ମଥୁରା ବାଟେ ଭୂଷା ନାମ ଦେଶ ଗ୍ରାମେ ଅଟଇ ସେହି ଗ୍ରାମ” ଲେଖା ହୋଇଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଲ୍ଲେଖ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ମିଳୁଅଛି । (ତାଳପତ୍ର ପୋଥିର—୬୦ ପୃଷ୍ଠା)

(ଘ) ପୁରୀସ୍ଥିତ ବିଶ୍ୱଭାରତୀକର୍ତ୍ତୃକ ସଂଗୃହୀତ ତାଳପତ୍ରର ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ (ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ନମ୍ବର ୧୪୭) ରେ ମଧ୍ୟ “ମଥୁରା ବାଟେ ଭୂଷା ଗ୍ରାମ ଦେଶ ଗ୍ରାମେ ଅଟଇ ସେହି ଗ୍ରାମ” ବୋଲି ଲେଖା ହୋଇଅଛି । ଏପରି କେତେ: ଅଧ୍ୟାୟରେ “ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିର ରସାମୃତର ପ୍ରକାଶକ । ‘ମଥୁରା ବାଟେ ମୋର ଗ୍ରାମ, ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋ ଘର ଅଟଇ’ ବୋଲି ଓ ପାଠ ପାଇଲେ ବୁଝି ହୁଏନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ଲେଖକମାନଙ୍କ ତ୍ରୁଟି ବା ପାଠକମାନଙ୍କ ଭ୍ରମ ହେତୁ ‘ଭୂଷା’ ନାମରେ “ମୋର” ହୋଇଯାଇଅଛି ।

ପ୍ରବାଦ ଅଛି, ବିବାହର କିଛିକାଳ ପରେ ରାମଦାସ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ରର ଜନକ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ ଏବଂ ପୁଅର ପଞ୍ଚମବର୍ଷ ବୟସରେ କବିଙ୍କର ପତ୍ନୀ ବିୟୋଗ ଘଟିଥିଲା । ତାପରେ କବିଙ୍କ ମନରେ ବୈରାଗ୍ୟ ଜାତ ହୋଇଥିଲା ଓ ସେ ନିଜେ ପୁଅକୁ କୌଣସି ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ପାଖରେ ଛାଡ଼ି ତୀର୍ଥାଟନରେ ଯାଇଥିଲେ । ଦୀର୍ଘ ଦଶବର୍ଷକାଳ ଭାରତ ଭୂମିରେ ନାନାଦି ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମଣ କରି ନିଜ ଗ୍ରାମକୁ ଫେରି ଆସିବାପରେ ସେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତର ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ରଚନା କରିଥିବେ । ଜନପ୍ରବାଦକୁ ଯଦି ସତ୍ୟ ବୋଲି ଧରାଯାଏ ଏବଂ ତତ୍କାଳୀନ କବିଙ୍କ ବୟସ ଯଦି ୩୦ ବର୍ଷ ହୁଏ—ତେବେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ରଚନା ବେଳକୁ କବିଙ୍କ ବୟସ ୪୦ ବର୍ଷ ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭବ । ଏଥିରୁ କବିଙ୍କ ଜନ୍ମ ସପ୍ତଦଶ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ଚତୁର୍ଥ ଦଶକର ଶେଷଭାଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୬୪୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଐତିହାସିକ “ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳର ଲେଖକ ୬ ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହଙ୍କ ମତରେ କବି ନିଜର ଜୀବନ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସ୍ୱଚରିତ ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ୧୯ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ “ଭକ୍ତ ରାମଦାସ” ସ୍ୱଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛନ୍ତି (ପ୍ରାଚୀନ ଉତ୍କଳ ୧୦୯ ପୃଷ୍ଠା ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ଏବଂ ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ ରଚୟିତା ୬ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ରାଜଗୁରୁ ମଧ୍ୟ ଏକଥା ସ୍ୱୀକାର କରିଅଛନ୍ତି । (ପ୍ରବନ୍ଧାବଳୀ—୧୧୪ ପୃଷ୍ଠା ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ—

ତେବେ ତାଙ୍କ ଭକ୍ତି ପରାକାଷ୍ଠାର କୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସେଥିରେ ନାହିଁ—ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନୀ ଲୁଚିଛି । 'ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ'ରେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଜୀବନୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଘଟଣା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ଉକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ଏଭଳି ଜଣାଯାଏ, ଭକ୍ତ ଓ ଭକ୍ତିର ଅତି ଉଚ୍ଚପରସ୍ଥ ଥିଲେ । ଅତଏ ଦେବତାଙ୍କ ସେବା କରିବାରେ ସେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଶେଷ କରିଦେଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ କୋଟିଏ ପ୍ରବାଦ ଅଛି—

"ସିଠିଲ ଭଜା ଭାଣ୍ଡି ରାମଦାସ
ପେଟକୁ ଦେଲ ଭାଣ୍ଡି ରାମଦାସ" ॥

ବୋଧହୁଏ ରାମଦାସଙ୍କ ତତ୍କାଳୀନ ଦରିଦ୍ର ଅବସ୍ଥା ଜଣାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଜଣ ଏହି ପ୍ରବାଦଟି ଚଳି ଆସୁଛି ।

ତାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନଙ୍କଠାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ମଠର ମହନ୍ତ ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୟାଗୁରୁ ଓ ଦୀକ୍ଷାଗୁରୁ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଗୁରୁଙ୍କ ନାମ ଗଦାଧର ଦାସ ବୋଲି କବି ପ୍ରମାଣ କରିଛନ୍ତି ।

"ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଗଦାଧର ଦାସ
ଦିଅ ପାଦ ପଦେ ମୋର ଆଶ" ॥ (ଦା: ଭ: ର: ମୃ:)

ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ମଠ ରାମାନନ୍ଦ ସଂପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ତେଣୁ କବି ରାମାନନ୍ଦ ସମ୍ପ୍ରଦାୟୀ ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ବଂଶଧରମାନେ ରାମାନନ୍ଦୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ରଚନାର ୩୨ ବର୍ଷ ପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ରଚନା କରିବାର କଥା କବି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି—

"ତହୁଁ ବତିଶ ସମ୍ବତ୍ସର ।
ଲିଖିଲୁ ସାଧୁମାନଙ୍କର ॥
କୃପାରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଞ୍ଚାଂଶ ।
ଅଧ୍ୟାୟ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ" ॥ (ଦା: ଭ: ର: ମୃ:)

ଏହି ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସେ ୨ୟ ଖଣ୍ଡ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ୨୩ ଅଙ୍କରେ ଶେଷ ହୋଇଥିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ବୀରକେଶରୀ ଦେବଙ୍କ ୫୨ ଅଙ୍କ ଓ ଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କ ୨୩ ଅଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ୨୨/୨୩

ବର୍ଷ ପ୍ରଭେଦ ରହୁଅଛି । ଅତଏବ ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଦ୍ରଣର ତ୍ରୁଟି ହେତୁରୁ "୨୩" ପରିବର୍ତ୍ତେ "୩" ହୋଇପାରେ ।

ଯଦି ତାହା ସତ୍ୟ ହୁଏ ତେବେ କବି ସ୍ୱର୍ଗକାଳ ଜୀବିତ ଥିବା କଥା ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ।

କବି ଯଶୋବନ୍ତ ଖଣ୍ଡରେ ସମ୍ମାନ ଅଧିକ ହୋଇ ପାରୁଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ବଂଶଧରମାନେ ଯଶୋବନ୍ତ ଖଣ୍ଡରେ ସମ୍ମାନିତ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଦକ୍ଷିଣା ପାଇଁ ନିୟମ ରହିଛନ୍ତି ।

କବିଙ୍କର ବଂଶାବଳୀ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

କୃଷ୍ଣ ଦାସ
|
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦାସ
|
ରାମ ଦାସ (ଭକ୍ତକବି)
|
ଆର୍ତ୍ତ ଦାସ
|
ଶ୍ରୀଧର ଦାସ
|
ପର୍ଶୁ ରାମ ଦାସ
|
ଅର୍ଜୁନ ଦାସ

- ଜାନକୀ ରାମଦାସ
  - ସତ୍ୟ ରାମଦାସ
- ଅନନ୍ତ ରାମଦାସ
  - ୧ । ନରସିଂହ ଦାସ
  - ୨ । ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ
  - ୩ । ରାମକୃଷ୍ଣ ଦାସ

କବି ତାଙ୍କର ସ୍ତୁତି ରଚନା ଗ୍ରାମ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରରେ ରହିଥିବା ଜଣାଯାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ ୨୫ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲେଖିଛନ୍ତି —

"ଅଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱାଦଶୀରେ ।
ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କର ପାଶେ ॥
ରଚନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଲା ଗ୍ରନ୍ଥ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ରାମଭକ୍ତ" ॥ (ରାଃ ରଃ ସ. ମୁ.)

ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରୀ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ପୂର୍ବ ଭଳି ରୂପେ ରହିଛନ୍ତି ।

କବି 'ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ଓ 'ରାମ ରସାମୃତ' ନାମକ ଦୁଇଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁଇଟି ଅପ୍ରାପ୍ୟ ହେବାରୁ ସେ ବିଷୟରେ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା କରିବାର ସୁବିଧା ନାହିଁ । 'ଦାର୍ଢ୍ୟ ଭକ୍ତି' ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା ସମୟରେ ଏହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟି ପାଇଁ ସେ ନିଜ ପୂର୍ବପୁରୁଷ ମଠାଧୀଶଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଥିଲେ ଏବଂ ଭକ୍ତ ମଠାଧୀଶ ତଥା ତାଙ୍କର ଗୁରୁ ସୁନ୍ଦରଦାସ ଜୀବିତ ଥିଲେ ଓ ରାମାୟଣ ବିଷୟକ ନାନାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ ପ୍ରଭାବରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ କବି "ରାମ ରସାମୃତ ଗ୍ରନ୍ଥଟି" ରଚନା କରିଥିବା ସମ୍ଭବ ।

ଦାର୍ଢ୍ୟତା କାହିଁକି ?

ଦାସ୍ୟଭକ୍ତି ରତ ହୋଇ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କବି "ଦାର୍ଢ୍ୟତା" ଶବ୍ଦଟି କାହିଁକି ବ୍ୟବହାର କଲେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ସ୍ୱତଃ ମନରେ ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ । ଏ ବିଷୟରେ କେବଳ ଏତିକି କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ—'ଦୃଢ଼' ଶବ୍ଦ ତଦର୍ଥକ କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଭୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଦୃଢ଼ତା ଦୃଢ଼ତମ ଅର୍ଥକୁ ବାଛି ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୃଢ଼ ପଦରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରି ତାକୁ ପୁଣି ବୃଦ୍ଧି ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ଅଭିନବ ନାମ ଉତ୍କର୍ଷ ସମ୍ପାଦନ କରିଛନ୍ତି ।

ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ

କୌଣସି ବିଷୟ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେଲେ କଥା ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯେତେ ସହଜ ହୁଏ ନାହିଁ । କେଣୁ ପ୍ରାଚୀନ ସମୟରୁ ଶିଷ୍ୟ କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ଜନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହା ଯାଇଛି ଏବଂ ଶିଷ୍ୟ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ଦ୍ୱାରା ବୁଝା ଯାଉଛି । ଏହି ଶ୍ରୋତା ଓ ବକ୍ତାଙ୍କ କଥୋପକଥନକୁ 'ସମ୍ବାଦ' କୁହାଯାଏ । ଏହି ସମ୍ବାଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଛି, 'ଅଗସ୍ତ୍ୟୋକ୍ତ' 'ସ୍ତୁତି ଚିନ୍ତାମଣି', 'ବ୍ରହ୍ମ ଗୀତା', 'ମନ ଚୈତନ୍ୟ', ଏବଂ

'ନାମ ଜପମନ୍ତ୍ର' ଅତି ପ୍ରଧାନ । ପ୍ରାଚୀନ ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ, ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେବିତ—ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ଅଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ଚୈତନ୍ୟ (ଜୀବ) ଧର୍ମ-ମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେବାରେ ସେମାନେ ସକ୍ଷମ, ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ପଠନରେ ତାଙ୍କ ସେ କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ କେତେକ ସାଧକ ଶାସ୍ତ୍ରୀ କହନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ (ଆତ୍ମା)କୁ ଜୀବନ୍ମୁକ୍ତ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଖା ଭକ୍ତ ଉଦ୍ଧବଙ୍କୁ କହିଛନ୍ତି—

''ମନ ମୋହନ ଚିନ୍ତନ୍ତି,
ଜୀବନ ଜେତେ ଭୁ ଯତ୍ନ'' । (ଭାଗବତ)

ଏତଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ମୌଳିକ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଏହି 'ମନ ଚୈତନ୍ୟ' ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଲକ୍ଷିତ, ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ତଥା କଥିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଆଶ୍ରୟ କରିଅଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ କବି ଜଗତ ମୌଳିକ ତଥା ପ୍ରାଚୀନ ମୂଳ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ସ୍ୱ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଭକ୍ତି ରତ୍ନାକରକୁ ଶାସ୍ତ୍ର ଚୈତନ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବୁଝାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଜଗତ 'ମନକୁ ପ୍ରଥମ ସୋପାନ ରୂପେ ବାଛିଛନ୍ତି ।

ଭକ୍ତି ଏବଂ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭକ୍ତ ଗଣ :—

ପରମେଶ୍ୱର ବିଷୟକ ଅନୁରାଗକୁ ଭକ୍ତି କୁହାଯାଏ । ସେହି ଅନୁରାଗକୁ ଭକ୍ତି ଶ୍ରବଣ, କୀର୍ତ୍ତନ, ସ୍ମରଣ, ପାଦ ସେବନ, ଅର୍ଚ୍ଚନ, ବନ୍ଦନ, ଦାସ୍ୟ, ସଖ୍ୟ, ଏବଂ ଆତ୍ମ ନିବେଦନ ପ୍ରଭୃତି ନବଧା ଶାରୀରିକ, ବାଚିକ ଏବଂ ମାନସିକ କ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଚରିତାର୍ଥ କରାଯାଏ । ସାଧକମାନେ କିନ୍ତୁ ଅନୁରାଗର ଭକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ଭାଗକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ଏକାଧିକ ଭକ୍ତଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା ପୁରାଣ ମାନଙ୍କରେ ରହିଛି । କିନ୍ତୁ 'ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟତା ଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ପାଇଁ କବି ପୁସ୍ତକରୁ ସେମାନଙ୍କ ଅନ୍ତାଧିକା ଗ୍ରହଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ସେହି ସବୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚରିତ୍ର ପୁସ୍ତକରୁ ବାଛିଛନ୍ତି ସେହି ଭିନ୍ନଜଣ ଭକ୍ତଙ୍କୁ ରାଜ ପ୍ରହ୍ଲାଦ (ବଳି, ଶ୍ରୀ ଓ ହନୁମାନ) ଏମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ପୁସ୍ତକରେ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭକ୍ତ ମାନଙ୍କ-ଙ୍କର ଅଦର୍ଶନୀୟ ଚରିତ୍ର ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ତିନିଜଣଙ୍କୁ ଗୁରୁ ଦେଇକି ପାଠ ସମସ୍ତେ ଏ ପ୍ରକାର । ଗ୍ରନ୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ୧୯ ଜଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ ୧୧ ଜଣ ବୈଶ୍ୟ ଜାତିର ଓ ଶୂଦ୍ର ତଥା ଅନ୍ୟ ଜାତି ୧୦ ଜଣ ! ଏମାନେ ସେହି ହୋଇଲେ ଭକ୍ତର ଜାତି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି—ସେମାନେ ସବୁ ନିଜ ଜାତିର ମୂଳତଃ କହିଛନ୍ତି

ଭଗବାନଙ୍କ ବୈକୁଣ୍ଠରୁ ଧଣିଧଣି ସେମାନଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଭକ୍ତିଭରେ ଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଶକ୍ତି ଛୋଟିଏ କଥା—ପୁତ୍ରତା ବଳରେ ପୁତ୍ରମାନେ ତରି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା :—

ବହୁ ଦିନରୁ ଧାର୍ମିକ ସମାଜର ଧାରଣା ଥିଲା । ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଛି ଲୋକମାନେ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ କରନ୍ତି—ତାହା କେତେକ ଅର୍ଥହୀନ ବୋଧ ହୋଇ ରହିଲା : ଯଥା ଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟର କାନରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାହା କହୁ ଥାଆନ୍ତି—ତାହା ଶିଷ୍ୟର ଇହକାଳ ଓ ପରକାଳରେ ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବ ଏ ବୋଲି ଜନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ନଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ତାର ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ । ତା'ପରେ ବୋଧହୁଏ 'ଧର୍ମ୍ମ ଭକ୍ତର ଜନ୍ମ' ସ୍ୱର୍ଗରୁ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଛି—ଉତ୍ତରଣର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସାଂସାରିକ ଓ ସାମାଜିକ ପରିସ୍ଥିତି ଜନତାକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରିଦେଇଥିଲା । ଅତଏବ ସେପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାଧାରଣ ଜନତାପାଇଁ ସହଜ ଭକ୍ତିର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୁଝିବାଭଳି ଭକ୍ତି ନାମ, ପ୍ରେମ ଭକ୍ତିରୁ ରସ ଆସ୍ୱାଦନ କରିବାଭଳି ହୃଦୟର ଅଭାବ ଥିଲା । ତେଣୁ ଭକ୍ତ କବିମାନେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ ତନ୍ତ୍ର ଓ ଶାସ୍ତ୍ରର ଆଧାର ନେଇ ଲୋକଙ୍କ ରଚନା କଲେ । ଏଥିରେ ଗୀତର ଛନ୍ଦ ନାହିଁ—ବର୍ଣ୍ଣନାର ଆଡ଼ମ୍ବର ନାହିଁ, ଅଛି କେବଳ ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାଷାରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜ୍ଞାନର ଗୂଢ଼ କଥା ଭକ୍ତିକର ବର୍ଣ୍ଣନା । ଭକ୍ତର ସ୍ପଷ୍ଟ ହୃଦୟରେ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଆତ୍ମନିବେଦନ ତଥା ଭଗବାନଙ୍କ ଅଲୌକିକତ୍ୱ ମାନି ନେଇଥିବା ନର, ନାରୀ ସମାଜରେ 'ଧର୍ମ୍ମଶାସ୍ତ୍ର' ଉପଦେଶର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ସୁଦୃଢ଼ ଆସନ ଜମାଇ ପାରିଛି ।

ନାମର ମହିମା

ନାମର ମହିମା ଓ ନାମ ସ୍ମରଣରେ ଅପୂର୍ବ ସୁଖପ୍ରାପ୍ତି ବିଷୟରେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭାଗବତ ଶତ ମୁଖରେ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଭକ୍ତକବି ରାମଦାସ ମଧ୍ୟ ସୁଦୀର୍ଘ ଶ୍ଳୋକରେ ଭବରୋଗକୁ ଭଗବାନ ନାମ ଉପରେ ଅମର ମହୌଷଧି'ର ସୂଚନା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଏଠାରେ ତାହାର ଉଦାହରଣ କରାଗଲା ।

''ଭବର କଷ୍ଟ ଅଛୁ ରୋଗରେ । ଯାହାରେ ବାନ୍ଧି ଅଛି ଯେତେ ॥
ତହିଁର ଉପାୟ ସେ ଅଛି । ତାହା ତେଣୁ ଆଗରେ କହୁଛି ॥

ହୃଦୟ ମଧ୍ୟେ ଶୁଦ୍ଧ ସୁଖ । ସେ ଶୁଦ୍ଧ ନାମ ଅଟେ ମୂଳ ॥
ପତିତପାବନ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ । ଯେତେକେ ଶରଣାଗତ ଭଲ ॥
ଚେତନେ ମାଗନ୍ତି ନାମଧନ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମେ ତୃଷ୍ଣା କର ॥
ଦେଖାଇବ ନାମରେ ମନ । ନିଜ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ପାଶ ॥
ଯେ ଦାସ୍ୟନଷ୍ଟ ଦେବତାଙ୍କୁ । ଶତ୍ରୁ ଏ ଅଶିବ କହିଲୁ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଅଳାଇବା ଯିଏ । ଯେତେକ ଯୋଗୀ ଦେବତା ନାହିଁ ॥
ନୃସିଂହ ନାମେ ନରେଶ୍ୱର । ହେଲା ଚଉଦିଶି ତ ଯା ନାର ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ସାର । ଜଗତେ ଦେଖ ରଖ ସିନ୍ଧୁର ॥
ସେ ସୀତାପତି ସୀତା ନାଥ । ଦେଖ ଏ ନବ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭାଗ ॥
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ସମ 'ଶୀଳ' । ରଙ୍ଗ ସମସ୍ତ ଏକ ମୂଳ ॥
ଶ୍ରୀ ପଟଶୀଳ ସୂଚ ଜରି । ଗୋବିନ୍ଦ ନାମେ ଭୃଙ୍ଗ ମନ ॥
ଅନନ୍ତ ଅନାଦିର ଦାସେ । ଗୋବିନ୍ଦ ଚିନ୍ତା ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗେ ॥
ମଧୁସୂଦନ ମଧୁ ଜିହ୍ୱା । ପଦ୍ମାକ୍ଷ କାହ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ॥
ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ଶିରୀଷ । ଅନେକ ଅନନ୍ତ ଲୋଭନ" ॥

(ପା: ଭ: ର: ମୃ:)

ଗୋସ୍ୱାମୀ 'ହରିଭକ୍ତି ରସାମୃତ' ରେ ସ୍ୱୟଂ ଦେଖି ଅଧ୍ୟାୟରେ ନାମ ସହିତ ସୂଚିତ କରିବାପାଇଁ 'ଅଷ୍ଟ ସୂଚୀ'ରେ କେତେ ସ୍ୱାଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପଢନ୍ତୁ ।

ହରି ଭକ୍ତିର ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ

ମନ୍ଦିରର ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷରେ ଓଡ଼ିଶା ଓଡ଼ିଶାର ସେବକ ସେବ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଶ୍ରୀ ଭକ୍ତିରସ ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚିତ ଏବଂ ସେମାନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କ ସମୟରେ ହରି ଭକ୍ତି ... ନାମରେ ସ୍ଥାନ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିଥିଲା । ସେଠାରେ ଦାସଙ୍କ ଭଜନ ଗୀତ ଶ୍ରୋତାଙ୍କ ମନରେ ଗଭୀର ଭକ୍ତିଭାବ ଆଣିଦେଇ ଜନ ସାଧାରଣ ସମାଜରେ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଥିଲା । ଏହାର ଫଳରେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରଚଳିତ 'ହରିଭକ୍ତି ରସାମୃତଙ୍କୁ' ଅନୁବାଦ ଆଦିରୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିଜ ସ୍ୱାଧୀନ ଗୀତରେ ଲେଖିଥିଲେ ।

ହରିଭକ୍ତିର ଗ୍ରନ୍ଥକାର ବୃତ୍ତି

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ମିଳୁଥିବା 'ହରିଭକ୍ତି ରସାମୃତ'ର ମୂଳକି ସମୁଦାୟ ୫୫ ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଛି ।

(ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ୨୫ ଅଧ୍ୟାୟ, ୨ୟ ଖଣ୍ଡ ୩୦ ଅଧ୍ୟାୟ) ଏବଂ ୨ୟ ଖଣ୍ଡର ୨୫ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଲେଖିଛନ୍ତି—

"ପ୍ରଥମ ପ୍ରବନ୍ଧ ପଚିଶ ।
ଅଧ୍ୟାରେ ହୋଇଥିଲା ଶେଷ ॥
ହେଁ ପଚଶ (?) ସମସ୍ତର ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ॥
କୃପାରୁ ପୁଣି ପଞ୍ଚବଂଶ ।
ଅଧ୍ୟାୟ ତା'ର ଭକ୍ତ ରସ ॥
ତୃତ ପ୍ରବନ୍ଧ ମିଶିବାରେ ।
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଚିଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ॥ (ଦା: ଭ: ଜ: ମୁ:)

ଅତଏବ ଶେଷ ପାଞ୍ଚ ଅଧ୍ୟାୟ ହୋଇଥିବ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ 'ଦାଢ଼ି ଭାଗବତ ରହସ୍ୟଙ୍କ' ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବାର କଳ୍ପନା ପରେ ଏବ ରଚନା କରିଥିବେ ଅଥବା କୌଣସି ପ୍ରକାଶକ ନିଜେ ରଚନା କରି 'ରାମଦାସ'ଙ୍କ ନାମରେ ଭଣିତା କରିଥିବେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଅବହେଳିତ ବୈଷ୍ଣବ କବିଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯତ୍ସାମାନ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଗଲା । ଅଜ୍ଞାନତାବଶତଃ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ବେଦୋକ୍ତ ତଥ୍ୟ ଅମୂଳକ ହୋଇଯାଇଛି—ତ୍ରୁଟି ଥାଇପାରେ, ଅତଏବ ସୁଧୀ ପାଠକମଣ୍ଡଳୀ କ୍ଷମା କରିବେ-ବୋଲି ସବିନୟ ଅନୁରୋଧ ।

ପୁରୀ
ତା: ୮-୩-୧୯୬୫

ଓଁ ଶାନ୍ତି ! ଶାନ୍ତି !! ଶାନ୍ତି !!!
ଲେଖକ—ଶ୍ରୀ ଉତ୍ପଳମ ଦାସ

———*———

ଓଁ ଶାନ୍ତି ! ଶାନ୍ତି !! ଶାନ୍ତି !!!
ଲେଖକ-ଶ୍ରୀ ସୀତାରାମ ମହାନ୍ତି

ଧାର୍ମିକା ଭକ୍ତି

*** ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ***

ପ୍ରଥମ ଅଧ୍ୟାୟ

ବନ୍ଦୀଗୁକା ବନ୍ଦନ

ନମଇଁ ଗଜମୁଖ ନନ୍ଦନ । ସକଳ ବିଘ୍ନ ବିନାଶନ ।
ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର କୁମର । ଅଶେଷ ବିଦ୍ୟାର ଭଣ୍ଡାର ।
ସଦା ଆନନ୍ଦ ସଦା ସ୍ମିତୀ । ଓଁକାର ବ୍ରହ୍ମ ଅନୁସରୀ ।
ଅଶେଷ ମହିମା ତୋହର । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରେ ଅଗୋଚର ।
ଭକତ ଆରତ ନ ସହୁ । ଭକ୍ତ ବାଞ୍ଛିତ ଫଳ ଦେଉ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଆଦ୍ୟେ ଭଜେ ତୋତେ । ବିଘ୍ନ ସେ ନୋହେ କଦାଚିତେ ।
ମୂର୍ଖ ପାମର ମନ୍ଦଦାସ । ତୋ ପାଦପଦ୍ମେ କଲି ଆଶ ।
ଅଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତ ପୂଜାହୀନା । କେଞ୍ଜି ମୁଁ ହୋଇବି ସୁମନା ।
ନିର୍ଗୁଣଙ୍କୁ ଦେବ ପାର । ହେ ଗଜାନନ କୃପାକର ।
ଶ୍ରୀ ଦେବୀ ଶାରଦା ଚରଣେ । ଶରଣ ମାଗେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ବୁଦ୍ଧି ମନ୍ଦ ମୂର୍ଖ ଜନେ । ଲେଖନୀ ଧରି ବୀଣ କରେ ।
ତୋ କୃପା ଘେନ ଗୁଣେ କର । ମୋ ଅଳ୍ପ ଅନ୍ଧକାର ହର ।
ଦେବି ମାତ ଶ୍ରୀପାଦେ ତୋର । ଶରଣ ପଶିଲିରେ ମୋର ।
ନମସ୍ତେ ରାମ କୃଷ୍ଣହରି । ଏ ମହାମନ୍ତ୍ର ସଞ୍ଚରି ।
ସକଳ ପ୍ରାଣୀ ହୃଦେ ବାସ । ଏଣୁ ଶରଣ ସନ୍ତୋଷ ।
ତୁମ୍ଭ କୃପାରେ ଅର୍ଜୁନ । ମୂଢ ସେ ହୋଇଲା ବାସ୍ତବ ।
ତବ ଚରଣ ପଙ୍କଜର । ସେ ଧର୍ମ ପାରେ ଗିରିବର ।

ତେଣୁ ଶରଣ ସମ୍ଭାଷ | ସୁରୁଷ ମୋର ନଦ ଆଣ ||
ମୋର ଭକତି ଜନ୍ମିବର | ବଢ଼ିଲ ଅତ ବଳଅର ||
ତବ କୃପା କୁଠାର ଭଣ | ଛେଦ ପକାଅ ଦରପଣ ||
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ପାବନ | ମୁଁ ଅଟଇ ପାପୀଜନ ||
ଶରଣ ରକ୍ଷକ ହେ ନାଥ | ଭବ ବନ୍ଧୁ ଦୀନସ୍ନେହୀ ||
କୃପା ସମୁଦ୍ର ମହାପ୍ରଭୁ | ଜନର ଦୁଃଖ ଜଳଧିରୁ ||
ଜନର ନ ଜଣାଇ ମୋତେ | ମାୟ ବନ୍ଧନୁ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ||
ତୁ ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତର | ମୋର ଭାବାକୁ ନାହିଁ ଅନ୍ତ ||
ଅନେକ ମନ ସୁଖାନନ୍ଦେ | ପୂଜିବ ଚରଣ ପାଦେ ||
ଶୁଣ ହେ ଚଉଦ ପାଠ | ସୁଜନ କୁମର ଗ୍ରନ୍ଥର ||
ତୁମ୍ଭେ ଅନେକ ଚିନ୍ତାମଣି | ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ଯାଉ ଜାଣି |
ଏଣୁ ଘଟନ୍ତିଅଛି ମୂର୍ତ୍ତି | ଜଣ ମୋ ସଂଶୟ ଫିଟାଇ ||
ଏହି ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ | ଜନମ ଲଭୁଛନ୍ତି ଯେତେ ||
ସ୍ଥାବର ଆଦି ବୃକ୍ଷଶାଖ | ଭୂମିଅଛନ୍ତି ନାନା ଯୋନି |
ଏମାନଙ୍କ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ | ପଚାରି ଲଗିଅଛି ମୋତେ |
ଏ ସୃଷ୍ଟିଜାଳ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ | ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ନର ଜନେ ନର ||
ଏମାନଙ୍କ ଦେହମଧ୍ୟେ ଥାଇ | ମୁଁ ଯେତେ ଜାଣିଲି ସବୁ ||
କହ ବିସ୍ତର ତୁମ୍ଭଠାରେ | ତୁମ୍ଭେ ତ ଆଅ ମୋ ପାଖରେ |
ଜନ୍ତୁ ଯେତେ ଜର୍ମ୍ମ ପ୍ରାଣୀ | ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖର ଭାଗୀଣୀ ||
ଏଣୁ ହେ ପ୍ରାଣୀ ସୁଖ ଯେତେ | ସୂଚିତେ ଜଣ ମୋ ଅଗ୍ରତେ ||
କେବଳ ଜର୍ମ୍ମ ଜନେ ପ୍ରାଣୀ | ଯାତନା ନ ବାଧିବ ପୁଣି ||
କେଉଁ ଦେହେ ଭଗତ ଲଭିବେ | ଜନ୍ମ ମରଣ ଛାଡ଼ିଯିବେ ||
ଏମନ୍ତ ଭାବନ୍ତୁ ହେ ଦେବ | ମୋ ମନୁ ସଂଶୟ ଫିଟାଅ ||
ତା ଶୁଣି ଚଇତନ ସାର | ବଚନ ସୁମନ ଆଦର ||
କୁ ଯାହା ପଚାରିଲୁ ମୋତେ | କହିବି ଶୁଣ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ||
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ | ମୁଁ ତାହା କହିବି ସମସ୍ତ |

ବ୍ରହ୍ମା ଶିବଙ୍କୁ ଅଗୋଚର | ମୁଁ ଗୁରୁ କେତେକ ମାତର ||
ମାତ୍ର ପୁରାଣାଦିଙ୍କରେ | ଶୁଣିଛୁ ଯାହା କର୍ଣ୍ଣକରେ ||
ତାହା ମୁଁ କହୁଛି ବଖାଣି | ଶୁଣ ତୁ ହୋଇ ସାବଧାନ ||
ଭବ ସାର୍ଥକ କର୍ମ ଯେତେ | ଯଜ୍ଞାଦି ତପସ୍ୟା ସଙ୍କେତେ ||
ସକଳ କର୍ମ ମଧ୍ୟେ ସାର | କେବଳ ନାମ ଉଚ୍ଚବାର ||
ଆବର ଶୁଣ ଏକ ଗୋଟି | ମନ ସ୍ଥିରକରୁ ଶିବ ଦେଖ ||
ଏ ଦେହ କଥା ମଧ୍ୟେ ସାର | ଦୃଢ଼ତ, ଦୁଲ୍ଲଭି ଶରୀର ||
ବୃଦ୍ଧ ନ ଥାଇ କର୍ମ ଯେତେ | ଫଳ ନ ଫଳେ କଦାଚିତେ ||
ଏ କଥା ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରେ ସାର | ଶୁଣିଛ ଜନଙ୍କୁ ଗରୁଡ ||
ଶୁଣି ହୋଇଲା ମନ ଭୋଳ | ପୁଚ୍ଛିଲା ତରତର ଗଣ ||
ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଦେହ ଧରି | କେ ଅବା ଦୃଢ଼ମଣି ଜଣ ||
କଥନ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ କହ | ଶୁଣିବି ତା ପଚ୍ଛେ ମୋ ସନ୍ଦେହ ||
ତା ଶୁଣି ଗରୁଡ଼ ଧୀରେ | କହନ୍ତି ସୁମନ ଆଗରେ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ନୃପବର | ସତ୍ୟ ଦେବତ୍ୱ ଯେ ଦ୍ୱାପର ||
ଆବର କଳିଯୁଗ ଗତେ | ତହିଁ ଅନନ୍ତ ଯୋଗ ଯେତେ ||
ସକଳ ଲୋକଙ୍କ ଚରିତ | କହିବି ମୁଁ ଶୁଣ ସମସ୍ତ ||
ଧାତାଙ୍କୁ ଲୁଚାଇ ଗୋଚର | ମୁଁ ପୁଣି କେତେକ ମାତର ||
କେବଳ ଜଣେ ଜଣେ କହି | ଶୁଣ ଜଗତର କଥା ଶୁଣ ||
ସତ୍ୟ ଯୁଗରେ ଦୈତ୍ୟବଂଶି | ଥିଲା ନୃପତି ଗୁରୁବଂଶ ||
ନାମ ତା ବଳୀ ନୃପବର | ପରାକ୍ରମୀରେ ସେ ଅସୁର ||
ସେ ଜଗୁ ଭାଗ୍ୟ ଦାତାପଣ | ଦାନେ ଜିଣିଲା ସୁରଗଣ ||
କେବଳ ଦାତା ପଣେ ତାର | ବଶ ହୋଇଲେ ଚକ୍ରଧର ||
ଦେଖିଣ ଦାନପଣ ତାର | ସ୍ୱର୍ଗେ କମ୍ପିଲେ ବଜ୍ରଧର ||
ତାହା ଜାଣିଣ ଗଦାଧର | ହୋଇଲେ ବାମନ ଅବତାର ||
ସେ ବଳୀ ରାଜାଦ୍ୱାରେ ଗଲେ | ଅପୂର୍ବ ବେଶ ଧରି ଭଲେ ||
ତା ଆଗେ ବଳୀ ନୃପବର | ମିଳିଲେ ବାମନ ସୁନ୍ଦର ||

ଦେଖି ସନ୍ତୋଷ ନୃପବରେ । ପୁଚ୍ଛିଲେ ବାମନର ପାଶେ ॥
କେଉଁ ନଗରୁ ମୋର ପୁର । ଆସିଲୁ କହ ଦ୍ୱିଜବର ॥
କେବଣ ଦେଶେ ତୁମ୍ଭ ଘର । କେ ତୁମ୍ଭ ଜନନୀ ପିତର ॥
କହ ତୁମ୍ଭର ନାମ କିସ । ଶୁଣି ମୋ ମନ ହେଉ ତୋଷ ॥
ତୁମ୍ଭ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଦେଖି । ପିଣ୍ଡୁଛି ହୋଇଛି ମୋର ଅକ୍ଷି ॥
ଯେତେକ ଜନ୍ମ ମୋର ପୁଣ୍ୟେ । ଅଇଲେ ଦାନ ନିମନ୍ତରେ ॥
ଜଣେ ତୁମ୍ଭର ସ୍ଥାନେ ହୋଇ । ଏବେ ମୋ ଦେଖିଲୁ ନାହିଁ ॥
କେଉଁ ନଗରୁ ଆସିଅଛ । ସୁରୂପ ଦେହ ବହିଅଛ ॥
ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି ଦ୍ୱିଜବର । କହନ୍ତି ବଚନ ମଧୁର ॥
ଶୁଣ ରାଜନ ଦ୍ୱିଜବର । ଜନ୍ମ ନଗରେ ଆମ୍ଭର ॥
ବର ଜଗତ ଅମ୍ଭ ପିତା । ନାମ ମୋ ବାମନରୁ ଏତା ॥
ମାତା ଆମ୍ଭର ସତ୍ୟବତୀ । ନାହିଁ ଆମ୍ଭର ବାଡ଼ବୃତ୍ତି ॥
ସେବା ମନ୍ତ୍ର ସନ୍ଧ୍ୟାବାଧ । ଶୀତେ ଅଙ୍ଗଂଶା ଆନବୁଦ୍ଧି ॥
ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଶାସ୍ତ୍ର । ତ୍ୟାଗ କର୍ମେର ସନ୍ନ୍ୟାସ ॥
କର୍ଣ୍ଣାଲି ଧର୍ମସ୍ଥା ଯା ଶସ୍ତ୍ର । ଶୁଦ୍ଧ ସହଜ ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ॥
କୃଷ୍ଣ ସେବାରେ ଅଶ୍ରୁ ଧାର । ନାମ ଭଜନେ ତତପର ॥
ଏମନ୍ତ ଲେଖାକେ ଯାଇଁ । କ୍ଷୁଧା ଲକ୍ଷଣ ଆତ୍ମ ଖାଇଁ ॥
ବସ୍ତୁ ଯା ତ୍ରିଭୁବନେ ନ ଦେଖି । ଲକ୍ଷେଯୋଜନ ଦେଇ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଏବେ ତୋହର କୀର୍ତ୍ତି ଶୁଣି । ଅଇଲୁଁ ଶୁଣ ନୃପମଣି ॥
ବଳି ସନ୍ତୋଷେ ଦାନ ଦେବୁ । ଜଗତେ ଯଶ ଅର୍ଜିବୁ ॥
ପ୍ରଥମ ଭିକ୍ଷା ଏ ଆମ୍ଭର । ଏଥୁ ନ ଦିବୁଁ ଆନ ଭାର ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବଳୀନ୍ଦ୍ରା । କଲେ ବାମନଙ୍କ ପାଦପୂଜା ॥
ମାଗ ହୋ ବଟୁଙ୍କ କୁମର । ଯେ ଇଚ୍ଛା ଅଛଇ ତୁମ୍ଭର ॥
ଧନ ରତନ ବାଡ଼ବୃତ୍ତି । ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଉ କିଛି ॥
ବହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଳଙ୍କାର ମାନ । ତୋଳୁ ପଞ୍ଚଶ ଦେଇ ଦେବ ॥
ସଜ ସମର୍ଥୀ ଆଉ ମୋର । ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାଗ ଦ୍ୱିଜବର ॥

ଶୁଣି ବାମନ ବଟୁମୂର୍ତ୍ତି । ନୃପତି ଆଗରେ ଭଣନ୍ତି ।
ଅଧିକ କେଉଁ କାହିଁ ମୋର । ମାଗୁଛି ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଆମ୍ଭ ପାଦରେ ମପନ । ତିନିପାଦ ଭୂମି ଦେବୁ ଦାନ ।
ଏହା ଶୁଣିଣ ନୃପନାଥ । ପିଞ୍ଛାଡ ହେଲେ ବେକ ହସ୍ତ ।
ତୁମ୍ଭର ବୁଦ୍ଧି ଅଟଇ ସାନ । ତେଣୁ ମାଗିଲ ଅଳ୍ପଦାନ ।
ତୁମ୍ଭ କର୍ମରେ ଅଛି ଯାହା । ଅନ୍ୟଥା କେ କରିବ ତାହା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପମଣି । ଶଙ୍ଖ ଧଇଲେ ଜଳପାଣି ।
ଧନ୍ୟ ହେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ । ନିବାର ସତ୍ୟ କଲ ମୁହିଁ ।
ଶୁଣି ଉଠିଲେ ଦ୍ୱିଜବର । ଶୁକ୍ରନ୍ତୁ ମଣ୍ଡଳେ ସଭର ।
ଶ୍ରୀ ହସ୍ତ ପ୍ରସାରନ୍ତେ ହରି । ଶୁକ୍ର ଉଠିଲେ ବେଗକରି ।
ରାଜାଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ । ଗୁପତ ବଚନେ ଉଚ୍ଚାରେ ।
କାହିଁ ନ ବୁଝ ଏହୁ ହରି । ନିଶ୍ଚେ ଛଳିବେ ତୁମ୍ଭ ଶିରୀ ।
ସଂସାର ଶୁଦ୍ଧ ବେଶ ଧରିତେ । ନାଶ୍ତ ଯେ କଲେ ନାନା ମତେ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବାଳୀରାଜା । ଶୁକ୍ର ମୋହର ଯାଣୁ ଯା ଯା ।
ସତ୍ୟ ନ ଛାଡ଼ି ବୁଦ୍ଧି ମୋର । କଳ୍ପନ୍ତୁ ପଡ଼ଇ ସର୍ଯ୍ୟଧର ।
ପ୍ରାଣହିଁ ଦେଇ ଯେ ନେ.ହର । ସତ୍ୟ ମୋ ଅନ୍ୟଥା ନ କର ।
ସତ୍ୟ ଲଙ୍ଘିବା ପରେ ମୁହିଁ । ନର୍କରେ ଘଞ୍ଚିବ ଯାଇଁ ।
ଅକର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ତ ମହିବ । ସତ୍ୟକୁ କପାଳେ ଗ୍ରହିବ ।
ଯେ ଯେବେ ଅଟେ ଭଗବାନ । ସୁଗମ ହେବ ମୋର ଦାନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପମଣି । ବାମନ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ପାଣି ।
ଦେଲି ଏ ପାଦ ଭୂମିଦାନ । ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛାରେ ତୁମ୍ଭେ ନେନ ।
ତା ଶୁଣି ଦେବ ଶ୍ରୀପତି । ବୋଇଲେ ଏ ବଚନ ଦୃଷ୍ଟି ।
ପାଦକେ ପୃଥିବୀ ବ୍ୟାପିଲେ । ଆରେକ ପାଦେ ସ୍ୱର୍ଗ ନେଲେ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସର୍ବତ୍ରାଣ । ଆଉ ପାଦକୁ ପୃଥ୍ୱୀ କାହିଁ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପବର । ଆଜ୍ଞା ଚରଣ ଥାପି ନଗାର ।
ଯେବେ ଚରଣ ଅଛି ତୋର । ପୃଥିବୀ ଅଟଇ ମୋହର ।

ତା ଶୁଣି ଦୈତେନ୍ଦ୍ର ଈଶ୍ୱର । ଜାଣନ୍ତୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଗର୍ବର ।
ଦେଖି ପାତାଳ ବଳୀ ଶିର । ଶୁଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଦେଖ ରାଜା ଶତ୍ରୁଙ୍କ ବୋଲେ । ସଦାଶିବ ତାଙ୍କୁ ଠାକବେଲେ ।
ଦଶ ଚରଣାମୃତ ଲାଭ । ରଖଲ ଅନ୍ତ୍ରାମର ହୋଇ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ । ଭାଗବତ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଈଶ୍ୱର ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ସୁଖଦେ ଭଜ ଭଗବାନ ॥
ଦଣ୍ଡଲ ପତ ଧର୍ମ ଭାବ । ଦ୍ଦଶୀ ଅଟଳ ବଶ୍ୟାଘ ।
ଭାବଜ ଅନୁଭ ଚରଣେ । ମୋ ତନ୍ତୁ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ମାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଚାଳନ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବଳୀସୁତା ମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ପ୍ରଥମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ

ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା ଚରିତ

ଦଣ୍ଡଲ ପରତନ ସାର । ଶୁଣ ସୁମନ କଥାସାର ॥
ତୁ ଯେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଏଥେ । ଭାଗତେ ଭକ୍ତଙ୍କ ଯେତେ ॥
ଭଣ୍ଡାର ବଳୀ ଚକ୍ରବାର । ଶୁଣ ତୁ ଏଥୁ ଅନନ୍ତର ॥
ନାମ ତାହାର ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର । ତ୍ରେତୟା ଯୁଗରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ॥
ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶର ନୃପମଣି । ଦାନପଣରେ ସେ ଅଗ୍ରଣୀ ।
ସୁନ୍ଦରପଣେ କାମଦେବ । ତାହା ଅଂଶରେ ପ୍ରକାଶିବ ॥
ସୁଧୀର ପଣେ ମେରୁ ସମ । ଗାଢପଣରେ ଦିଗ ସମ ॥
ତେଜସ୍ୱୀପଣେ ବୈଶ୍ୱାନର । ବୁଦ୍ଧିରେ ଯଥା ଗଣେଶ୍ୱର ।
ପବିତ୍ରପଣେ ଭୃଗୁସୁତ । କ୍ଷମିବା ପଣେ ବସୁମତୀ ।
ଗମ୍ଭୀର ପଣେ ସାଗରର । ଅପାର ମହିମା ତାହାର ।
ଶତ୍ରୁମର୍ଦ୍ଦନେ ଚକ୍ରଶ୍ରୀ । ଜଗତେ କଥ୍ୟାନ ତା ସରି ।
ପାଳଇ ଏକପତ୍ନୀ ବ୍ରତ । ଧନଦେବ ତାର ଏଥ ସୁତ ।
ସମ୍ପତ୍ତି କୁବେର ଭଣ୍ଡାର । ଜାଣନ୍ତି ଦେଖା ନୃପ ତାର ।

ସେ ମହାରାଜା ବ୍ରାହ୍ମଣେ । ବଶିଷ୍ଠ ନ ରହିଲେ ଭଣି ।
ଯେ ଯାହା ପ୍ରକାଶିଲେ ଗାଳି । ନାହିଁ ବୋଲିବା ସତ ନାହିଁ ।
ଦେଖିଲ ତୋହର ମନ ଭାବ । ଶାସନ୍ତି ଶତ୍ରୁ ଦୁଃଖଶୀଳ ।
ତେଣୁ ସଂପ ଜଗତରେ ଆଜି । ବିଶିଷ୍ଠ ଯତେକ ବଳବନ୍ତ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେ କାଳଗଲା । ତା ପାଇଁ ଜଗତେ ପୂରିଲା ।
ବିଦା କଲେ ତନ୍ତ୍ର ସାଧୁ । ତା ଯଶ ଜଗତେ ବିଦିତ ।
ଏକଦା ନାରି ସେ ସଭାର । ସ୍ବର୍ଗେ କର୍ମି ଯେ ବନ୍ଦ୍ୟଧର ।
ଉଧାତା ସ୍ମୃତିରେ କହିଲ । କ ବୁଝି କରିବ ବୋଇଲ ।
ଏ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣେ । ସ୍ବର୍ଗେ କର୍ମି ଲେ ସୁରଗଣେ ।
ଆବର କର୍ମ ମୋର ପୁର । କ ବୁଝି କର ବେଦବର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବେଦବର । ପ୍ରଭରେ କଲେକ ଦସ୍ତୁର ।
ବଶ୍ୱାମିତ୍ରଙ୍କୁ ଡ଼ାକିଲେ । ମଣ୍ଡକୁ ଯାଅ ହେ ବୋଇଲେ ।
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରର ବ୍ରାହ୍ମଣ । ବୁଝିଣ ଆସ ହେ ବଚନ ।
କହିଲ କର ଜାଣ ମନେ । ବୁଝିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ କେତେ ।
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ମୁନିବର । ଛଦ୍ମବେଶ ହେଲେ ମଣ୍ଡପୁର ।
ମାତୃରେ ହେଲେ ଉଦୟସ୍ଥଳ । କ ବୁଦ୍ଧି କେବଳ ସ୍ୱରୂପ ।
ରାଜାର ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଗଲେ । ଅନେକ ଦେବ ଦ୍ୱାରକେଲ ।
ଯଜ୍ଞ କରାଇ ନ ପଚର । ମିଳିଲେ ମୁନିଙ୍କ ସ୍ମୃତିର ।
ଦେଖିଣ ପ୍ରଣମିତ ହେଲେ । ଅନେକ ଷୋଡ଼ଶ ପୂଜା କଲେ ।
ଆଜ ସଫଳ ମୋର ପୁର । ଦୃଷ୍ଟ କର୍ଣ୍ଣେ ମୁନିବର ।
କର୍ମ ମୋ ପୁରକୁ ଆସିଛ । ମିଥ୍ୟା କହିବ କହ ସତ ।
ଶୁଣି କହନ୍ତି ମହାଋଷି । ପ୍ରଭୂ ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ।
ଅଶେଷ ଉପଲ ଯଜ୍ଞ ପାଇଁ । କନ୍ଧୁଷ୍ଟ ସଂସାର ଗିରିତ ।
କୃଷ୍ଣର ଯଶ ଜାଣିମାନ । ପୃଥିବୀ ଚଳାଇ ସ୍ୱଭାବ ।
ସେ ଅଶ୍ବମେଧ ବସୁମତୀ । ସ୍ତମ୍ଭ ଖେଦାଇ ସ୍ୱରକାନ୍ତି ।
ଯାହିଁ ଶୁଣିଲେ ତୋର କାହିଁ । ଶୁକ୍ଳ ଶୁଣ ହେ ନ ପ୍ରିତ ।

ତେଣୁ ଅଇଲୁ ତୋର ତହିଁ | କହୁଛି ନାଶିବାର ପାଇଁ ॥ ୮୦ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦେବ ସ୍ୱଜନ | ହେ ମୁନି ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ॥
ଯାହା ଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ଭକ୍ତେ | ସ୍ୱଜନ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଆଦି ଦେବତେ ॥
ମାଗ ହେ ସଂଶୟ ନ କର | ଅବଶ୍ୟ ଦେବି ସତ୍ୟ ମୋର ॥
ଶୁଣି ଭକତ ମୁନିଇନ୍ଦ୍ର | ଗୁରୁଡ଼ ଶୁଣ ହେ ନରେନ୍ଦ୍ର ॥
ଦେବାର ଥିବ ଯେବେ ତୋର | ଗୁରୁଦେବ ତୋଷଣ ସାର ॥
ଘଟେ ଅସତ ଦେଲେ ଭୂମି | ଆଜ ମୁଁ ଗୁରୁଦକ୍ଷିଣ ମାଗି ॥
ସୁତ ଭକ୍ତଯା ଭୂଟେଲ ତୋର | ଆଣ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଯେ ଯତ୍ନର ॥
ଶୁଣି ସାବଭ ରାଜା ଚକ୍ଷେ | ନସ ମାଗିବ ଏଣୁ ମୋତେ ॥
ସକୁଟ୍ଟ ପ୍ରାଣ ଦିନା ଦେଇ | ମାଗିଲେ ଦେବ ମୋର ଦୃଢ଼ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପମଣି | ଖଡ୍ଗ ଧଇଲେ ଭୁଜ ଘାଣି ॥
ମୁନିଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେଲେ ନେଇ | ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାଗ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ସ ବାର ସତ୍ୟ ଭଳ ମୂର୍ତ୍ତି | ଦେବ ସନ୍ଦେହ ଏଥି ନାହିଁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାମୁନି | ଭଲେ ହେ ମହା ତୋଷଧୂମ ॥
ସାକ୍ଷୀ ଏଥକୁ ଉଦାହାର | ରବି ଶଶାଙ୍କ ଆଦିତ୍ୟନ ॥
କୁବେର ବରୁଣ ଯକ୍ଷଦେ | ସମସ୍ତେ ସାକ୍ଷୀ ଥାଅ ଏଥେ ॥
ମାଗୁଛି ଦୋଷ ନାହିଁ ମୋର | ବୋଲି ଧଇଲେ ଖଣ୍ଡଧାର ॥
ତଙ୍କ ଧର ଭଲ ମୁନିବର | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପବର ॥
ତୋ ରାଜାପଣ ମୋତେ ଦେବୁ | ନେଇବାକୁ ଭଳେ ଦିଅବୁ ॥
ପୁଣ ସହେସା ଦେଶ ତୋର | ରାଜ୍ୟକୁ ହୋଇବୁ ବାହାର ॥
ଭୁଞ୍ଜିବ ଦେବଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି | ଏଥେ ତୋ ଅଧିକାର ନାହିଁ ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ଆନନ୍ଦ | ମୁଖ ଉଲ୍ଲାସେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ॥
ମୁନିଙ୍କି ନୃପ ସିଂହାସନେ | ସ୍ୱଜା କରିଲ ହୋମସନେ ॥
ଆପଣେ କରବଦ୍ଧ ଶିଷ୍ଟୀ | ପୁଣି ମୁନିଙ୍କ ପାଦେ ଛତ୍ର ॥
କ୍ଷଟି କପାଳେ ଦେଲେ ଭର | ବୋଇଲ ନମେ ମୁନିବର ॥
ଡାକ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ଭଣାଇଲେ | ମୁନିଙ୍କି ସମର୍ପିଣ ଦେଲେ ॥

ଆହେ କୁମର ଏଡୁ ରଜା । ଭଲେ ଏହାଙ୍କ ଚାହ ପୂଜା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପବର । ରଜଗୃ ଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁର ।
ବନ୍ଦିଲେ ଦେବୀ ରାଣୀମାନ । ଦୁଃଖିତ ହୋଇଣ ସଜନ ।
ଶତପୁତ୍ରବତ ନନ୍ଦିଲେ । ତାହେକି ଶୈବ୍ୟାରାଣୀ ବୋଲେ ।
ମନତ ଭରିଅଛି ଦୁଃଖ । କର୍ମାଇ ଶୁଖିଅଛି ମୁଖ ।
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଧ୍ୟାନ । ଲଭିବା ନ ମିଳଇ ଧନ ।
ଆଜିନ ଦେଖିଲି ସ୍ୱପନ । ମୋତେ ତ ସନ୍ଦେହ ଲଗିଲା ।
ଜନମୁ ନ ଭଣିଣ ଭଦ୍ର । ଦେଖି ନ ସହେ ମୋର ଦେହ ।
ତା ଦେଖି କହନ୍ତି ନୃପତି । ଶୁଣ ଦୂତନେ ସ୍ୱପ୍ନବତ ।
ରାତ୍ରେ ଆଇଲେ ଏକମୁନି । ମୋ ଆଗେ କଲେ ବେଦଧ୍ୱନି ।
ଦେଖି ମୋହର ତୋଷମନ । ମୁନିଙ୍କି ଯାଚିଲି ମୁଁ ଧନ ।
ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଯେତେ ମୋର । ସବୁ ନେଇଲେ ମୁନିବର ।
ପୁଣ ଦକ୍ଷିଣାକୁ ଯେବଣ । ଏକଲ ବସ୍ତ୍ର ମୁଁ ପିନ୍ଧିଣ ।
ଛାଡ଼ିଣ ଦିଲି ନିଜ ଦେଶ । ତେଣୁ ଆଇଲି ତୋର ପାଶ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ରାଣୀମନ । ଏହି ସଂଦେହ ତା ବଚନ ।
ବାହାର ଅବକାଶେ ଥିଲା । ପିତାଙ୍କ ଛାମୁରେ ମିଳିଲା ।
ଦେଖି ପିତାଙ୍କୁ ଆଦରର । ପୁଚ୍ଛିଲ ନୃପତି କୁମର ।
ମାତା ପୁତ୍ରକୁ ବୁଝାଇଲେ । ଶୁଣି କୁମର ହସି ବୋଲେ ।
ଏଥିକୁ ଚିନ୍ତା କେମ୍ପା କର । ତପସ୍ୟା ପୁଣ୍ୟର ଆମ୍ଭର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତତକ୍ଷଣ । ଭଜି ଖଣ୍ଡ ବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଣ ।
ଛାଡ଼ି ସକଳ ଅଳଙ୍କାର । ନମସ୍କ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ପ୍ରବେଶ ମୁନିଙ୍କର ପାଶ । ବୋଲନ୍ତି ଛାଡ଼ିବନ୍ତୁ ଦେଶ ॥
ରାଜ କୁମର ପ୍ରଜାକୁଳ । ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦାନ୍ତ ସକଳ ।
ଭବନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାମିତ୍ର ମୁନି । ଶୁଣ ରାଜନ ମହାମାନୀ ।
ପିତାଙ୍କୁ ବୁଝି ଯେମନ୍ତ । ତାହାଙ୍କୁ କହିଲା ତେମନ୍ତ ।
ପୁଣ ବିପ୍ରଙ୍କ ନିକଟେ ଯାଇଁ । କହିଲା ଏକା ପରମାର୍ଥୀ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତିକଳଷ ମାଳ୍ୟ । ଆଣି ମୋ ଆଗେ କର କୁଢ଼ ॥
ତେଡକ ଶସ୍ତ୍ରେ ଜଳଯାଏ । ଦେଖାଇଲେ ଭାବ ତୋରଣଶ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ନରମଣି । ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତିଲେ ତପସ୍ୱୀ ॥
ଦେବ ମୁଁ ହରିଣ ଭୂମର । ଆମ୍ଭ ବଶଷ୍ଟ କରି ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶଶଧଣ । ମଧ୍ୟରେ ଲଢ଼ିଣ ବରଣ ॥
ବାଲ୍ମିକଗର ଦୋଳି ଘରେ । ମୁନ ଭାବନ୍ତ ଚାଙ୍କ ଫୁଟିଲ ॥
ସେହି ନଗରେ ଭୂମି ଭୂମି । ଡାକନ୍ତି ଆମ୍ଭ ବଧୀ ବୋଲି ॥
ଭୃଙ୍ଗୁଣ ସହୀ ଦେବ୍ୟଜନ । ପ୍ରସ୍ତରେ ଯେତେକ ଭାବ ପୁଣ ॥
ଆବର ତଣ୍ଡୁଳ ସନ୍ନିତେ । ଯେ ପଦା କଷ୍ଟିବନ୍ତି ମୋତେ ॥
ସୁଖ ଖ୍ୟାତିଯାର ସନ୍ନିତେ । ବଳବ ଦକ୍ଷିଣା ନମନ୍ତେ ॥
ଦେଖ ଧନ ଦେବ ତା ଶରଣ । ହେବୁ ସୁଦାନ୍ଧ ତନୟଣ ॥
ଏରୂପେ ଯେତେବେଳେ ତାଳନ୍ତେ । କାଶିମ ଧାମ ଦେବ ଦେଖିଲେ ॥
ଏଥିଲଖିଲୁ ଶୁଣ ମନ । ବଧାଭା ସନ୍ତ ସୁପମାନ ॥
ମାସ୍ତୁରେ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣେ ହୋଇ । ଅଗ୍ନି ଦେବତା ଥିଲେ ରକ୍ଷ ॥
ବିଁ ଲକ୍ଷ ମାଡ଼ ସୁନା ଦେଲେ । ସୁଖ ଗାଭଯାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ଘଡ଼ାର ଏକଇ କୁମର । ଦଇବେ ଅତି ସୁକୁମାର ॥
ଦେଖ ଘତବ୍ରତା ଶିରୋମଣି । ସୁଦଶ ସ୍ୱପୁରକୁ ଜାଣି ॥
ଭୂଷିଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ଘଡ଼ାଧର । ଜଘକୁ ସମର୍ପଣ କରି ॥
ଦେଖ ବସ୍ତ୍ର ଯାହା ଭଣ୍ଡାରର । ଏ ଦୁହେଁ ଦୋଇଲେ ଭୁମ୍ବର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ନ ପଘଡ଼ିଲ । ଧନ ମୁନଙ୍କ ସମର୍ପିଲ ॥
ସୁଣି କେତେ ବେଁ ଦୂର ଯାକେ । ବସ୍ତ୍ରାଭ ଭୂତେଧ ନଗ୍ନକେଶ ॥
ମଧର ଭଣ୍ଡ ତର୍ଷ୍ଣ ଥିଲେ । ଘଡ଼ାଙ୍କୁ କହି ଧନ ଦେଲେ ॥
ମୁନଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଘଜନ । ନଅ ଦେବ ବହିଣାର ଧନ ॥
ଯେତେକ ଭଣ୍ଡାର ମୁନିଙ୍କଲେ । ଘଡ଼ା ଧର୍ମକୁ ନ ଲଘ ଦେଲେ ॥
ଦେଖ ମୁନ ଧନ ଦେଖିବାକ । ନ ଛନ୍ତ ଘତଣ ବହଣଲେ ॥
ଏତେଥ ରଷ୍ଟିଲେ ନ ସକାଶ । ବସ୍ତ୍ରାଭ ଗଡ଼ର ହୋଇ ଭୂଷା ॥

ପ୍ରଭାତେ ବାଂଶ୍ର ଗର୍ଜନ୍ତି । ଜାତବେ ଦେହର ତପନ୍ତି ।
ରହେ ଭଗନ୍ତି ଶମଶାନ । ତେଣୁ ଭଲୁ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖମାନ ।
ଭାନକୁ ପୂଲ ପୁତ୍ର ଆଣେଣ । ରାଣୀ ଭଜ୍ଞଲେ ବାଷୀଘରେଣ ।
ସେ ତିନପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଉଭଣ । ତେଣୁ ଭଙ୍ଗୁ ଶରୀର ଧାରଣ ।
ଯେତେତେହେଁ ଭକ୍ତ ସେ ପାଇଲେ । ନେଜ ଧର୍ମକୁ ନ ଛାଡଲେ ।
ଏମନ୍ତେ ବେଡତଥାନ ବଲ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ଲାଗିଲ ଖଲବଲ ।
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସୁରଗଣ । ସମସ୍ତେ ଭଲେ ଚିନ୍ତାମଣ ।
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରର ଉପରେ । ସ୍ୱର୍ଗ ଅଟଳ ରଖାଇବେ ।
ଏଥକୁ ତାଙ୍କୁ ଯେକ ଆସ । ନେଇଲେ ସବେ ସିଦା କାଣ ।
ଏମନ୍ତେ ସର୍ବେ ଭକ୍ତ ଭଜନ୍ତି । ଭଗବାନ ରାଜ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ହେ ଧର୍ମ ଭୂଷ୍ଣ ବେଗେ ଯିବୁ । ରାଜାର ପୁତ୍ରକୁ ଦଂଶିବୁ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ସର୍ପ ଗଲ । ନନ୍ଦନରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲ ।
ନନ୍ଦିତ କୁମରକୁ ଦଂଶି । ପୁଣି ମିଳଲ ସ୍ୱର୍ଗେ ଆସି ।
ଏଥୁ ଅନନ୍ତେ ଶୈବ୍ୟାରାଣୀ । ପୁତ୍ର ମରିବା କଥା ଶୁଣି ।
ଅଚେତନ ପଡ଼ିଲେ ସେ ଭଲ । ତା ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲ ।
ତୁ ଏବେ ଭଣ୍ଡିକୁ ଦେଖିବ । ତାହିଁ ତୁ ଲଗାଇବୁ ଧନ ।
ଭାଷିଲେ ମହାରାଣୀ ଆସି । ମୋପାନ୍ତେ ନେବେ ପୁଣି ଆଏ ।
ଦେହେନ ତୁ ଶବ ଯେଣିଥାଅ । ନ ଦେବ ହୋଇଶ ଦଶାଅ ।
ମହାରାଣୀ ଧନ ଆସି । ମାରିଲେ ପୁତ୍ର ତାର ବାସି ।
ବିପ୍ର ବଚନ ବାଣୀ ଶୁଣି । ପୁତ୍ରକୁ ଧରି ଏକା ରାଣୀ ।
ଘୋର ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ । ଯେଉଁଣ ଶମଶାନେ ମିଳେ ।
ଶବ ରଖାଇ ମହାଶବ । ଆପଣେ ଜଳାଏ ଖୋଜନ୍ତ ।
ଲଭିବା ପାଇଁ ଶମଶାନ । ଏମନ୍ତେ ବାହାରେ ରାଜନ ।
ଆପଣେ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଶତେ । ଅଗ୍ନିଣ ମିଳଲ ସେଠାଏ ।
ଦେଖିଲେ ଶମଶାନ ସ୍ଥାନ । ଏକଲ ପୁତ୍ର ଶ୍ମଶାନ ।
ଭାବନ୍ତି ଯୋଗୁଅଛି ଯାତ । ଦେଖିଣ ନରନ୍ତ ତକତ ।

ଧାଇଁ ଧଇଲେ କେଶ ଭାର । ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ କୁ ଗାଣ୍ଡିବ ।
ମରିବୁ ତୋ ଇଷ୍ଟ ସୁମର । ଶୁଣି ବୋଇଲ ପାଣ୍ଡବର ।।
ମୋ ଇଷ୍ଟ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରଜା । ମୁଁ ଅଟେ ତାହାଙ୍କ ଭାରିଯା ।।
ସ୍ୱାମୀ ମୋ ନୃପତ୍ତ୍ୱ ଦେଇତ । ଦାନ ଦେଲେ ମୁନିହସ୍ତେ ।।
ଦକ୍ଷିଣା ନିମନ୍ତେ ପୁଣ । ପୁତ୍ର ଭାରିଯାକୁ ବିକଣ ।।
ସେ ଧନ ମୁନିହସ୍ତେ ଦେଲେ । ଆପଣେ ବିକଣେ ଅଧ ଗଲେ ।।
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନଗଲା । ସର୍ପାଘାତରେ ପୁତ୍ର ମଲା ।।
କେଣୁ ସେ ପୁତ୍ରକୁ ଆଣିଣ । ପୋଡ଼ିବ ବୋଲି ଶମଶାନ ।।
ଏଥାନ୍ତେ ଗାଉ ଖୋଜୁଥିଲି । ସେଣୁ ମୋହର ଶାଢୀ ମାଗି ।।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନରଈଶ । ଲୁଚାଇଲେ ନିଜ ଚିହ୍ନା ବେଶ ।।
ହେ ସଖି ! ମୁଁ ତୋ ପ୍ରାଣସଖା । ଗାଣ୍ଠି ମୋ ସେବକଙ୍କୁ ଦେଖା ।।
ଶୁଣିଣ ସ୍ୱାମୀର ଉତ୍ତର । କୁଟିଳ ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ।।
ହି ଶୁଣେ ସନ୍ତାପ ବଢ଼ିଲା । ସ୍ୱାମୀର ଚରଣେ ପଡ଼ିଲା ।।
ଉଠି ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଘେନିଗଲା । ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖାଇଣ ଦେଲା ।।
ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ । ମୁହିଁ ଏ ପୁତ୍ରକୁ ଘେନିଣ ।।
ଅନଳେ ପଶି ପ୍ରାଣଦେବି । ଏ ପ୍ରାଣ ଦେହରେ ନ ରଖିବି ।।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପବର । ପୁତ୍ର ଭାରିଯା ମଲେ ମୋର ।।
ମୁଁ ଥାଉ ବଞ୍ଚିବଇଁ କସ । ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତେ କେବା ସ୍ୱାଦ ।।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅନଳ ଜାଳିଲେ ।।
ସ୍ନାନ କରି ଶବଳ ପୁତ୍ରକୁ । ଅନଳେ ପଶିବା ବେଳକୁ ।।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ମାତଳୀ । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ରଥ ଘେନି ଚଳି ।।
ରାଜାଙ୍କ ନିକଟେ ବୋଇଲା । ଅନଳେ ନ ପଶ ବୋଇଲା ।।
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ଚକିତ । ମାତଳୀ ଆଣିଲା ରଥ ।।
ବୋଇଲା ଦେବଙ୍କ ଆଦେଶ । ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବ ରଥେ ବସ ।।
ଶୁଣି ବୋଇଲ ନୃପବର । ମଲା ମୋ ଏହାର କୁମର ।।
କେମନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବଇଁ । କହ ମୁଁ ଅପୁତ୍ରି ହୋଇ ।।

ଏଣୁ ମୋ ମନ୍ତ୍ରୀବାକ୍ୟ ସତ । ମାତଳୀ ଘେନିଆସ ରଥ ।
ମାତଳୀ ବୋଇଲା ବଚନ । ଅନକେ ନ ଯଣ ରାଜନ ।
ମୋର ଅଧିକ ଯାଏ ଥିବୁ । ବୋଲନ୍ତେ ଦେବଦ୍ରୋହୀ ହେବୁ ।
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଚଳଗଲା । ଦେବଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ମିଳିଲା ।
ରଜା ଜନ୍ମିବା ଜଣାଇଲା । ଅମୃତ ସଞ୍ଜୀବନ ଦେଲା ।
ମୁନି ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଲେଉଟିଲା । ରଜା ନିକଟେ ପ୍ରବେଶିଲା ।
ମୃତର ମୁଖେ ସୁଧା ଦେଲା । କର୍ଣ୍ଣରେ ସଞ୍ଜୀବନ ମନ୍ତ୍ର ।
ତତକ୍ଷଣେ ଉଠିଲା କୁମର । ପାଦେଶ ବେଢ଼ିଲା ରଥବର ।
ଆବର ଜନନୀ ପିତର । ଦେଖିଣ ବେଷ୍ଟିତ କୁମର ।
ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବା ଏବେ ଚଲ । କୁମର ବୋଇଲା ନ ବୋଲ ।
ଆମ୍ଭର ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଜାକୁଳ । ଘୁଞ୍ଚ ଯେ ଯିବ ସ୍ୱର୍ଗଆଳ ।
ସମସ୍ତେ ଗଲେ ଯିବ ମୁହିଁ । ବୋଲନ୍ତେ ପାଶ କୁମ୍ଭେ ବୁଢ଼ି ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପନାଥ । ମାତଳୀ ଘେନିଆସ ରଥ ।
ନ ଗଲେ ରାଜ୍ୟଜନ ଯେତେ । ଆମ୍ଭେ ନ ଯିବୁ କଦାଚିତେ ।
ଶୁଣି ମାତଳୀ ଚଳିଗଲା । ବିଧାତା ଅଗ୍ରେ କହିଲା ।
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣି ଦେବବର । କହିଲେ ପ୍ରଜାକୁଳ ସାର ।
ବେଳେକ ନ ଆସେ ନୃପବର । ବିଷ୍ଣୁ ମୋତେ ଆଜ୍ଞା କର ।
ତା ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ର ସୁର । ସମସ୍ତେ କଲେକ ବିଚାର ।
ଯାଇଁ ରଜାକୁ ଘେନିଆସ । ବୋଲନ୍ତେ ସ୍ୱର୍ଗଯିବ ନାଶ ।
ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରର ଦେଶଜନେ । ଆଣନ୍ତୁ ତାର ପ୍ରଜାକୁଳେ ।
ତା ଶୁଣି ମାତଳୀ ଚଳିଲ । ଲେଉଟି ଗଲେ ରଜା ପାଶ ।
ବେଳେକ ବୃନ୍ଦ ବନ୍ଧାଇଲେ । ସକଳ ଲୋକ ଗୋଷ୍ଠୀ ନେଲେ ।
ପଶୁ ମନୁଷ୍ୟ ବୃକ୍ଷ ଜାତି । ଅମ୍ବରେ ଯେତେକ ଲୋକ ଜନ୍ତୁ ।
ସମସ୍ତ ରଥେ ବସାଇଲେ । ଅପଣେ ରଜା ବସି ଚଳେ ।
ସୁଖ ସମ୍ପଦା ସଙ୍ଗେ ଘେନି । ଆନନ୍ଦେ ଚଳେ ନଗ୍ର ପୁଣି ।
ଚଳିଲା ରଥ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ । ଦେବେ ଅଭାଇଛନ୍ତି ସ୍ୱର୍ଗେ ।

ଏତୁଁ ନନ୍ଦନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସି । ଦେବମାତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଚେଷ୍ଟି ।
ସଭାର ମଣ୍ଡପରେ ପଶିଲ । ବନ୍ଦନା ଶତ ପ୍ରକାଶିଲ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ବସିଲ ସଭା ମଧ । ସେ ଦଣ୍ଡେ ପୂଜନ ସମାନ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସେ ବସ୍ତୁରେ ରହିଲେ । ସକଳ ଦେବତା ଆଇଲେ ।
ବିଶ୍ୱକର୍ମାଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଦେଖି ପୁରେଇ କର୍ମଇଲେ ।
ଷୋଡ଼ଶ ସ୍ତମ୍ଭ ପୂର୍ଣ୍ଣପୁର । ନାମ ରଖିଲେ ଦେବପୁର ।
ସେ ପୁରେ ରହିଲେ ନୃପତି । ଅନେକ ପୁରୁଷ ପୁତ୍ର ଯାତ୍ରି ।
ଦେଖା ନଗ୍ନରେ ଫଳ ଏତେ । ପୁରୁଣ କର୍ମଯୋଗ ଜଗତେ ।
ଭଣେ ଅଧମ ବନମାଳି । ଶ୍ରୀଧର ଗାଦାଧର ଆଶ ।
ଶୁଣ ପୂଜକ କର୍ଣ୍ଣପୁରେ । ନ ପଡ଼ ସଂସାର ସଙ୍କଟେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ସାର୍ଥ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ମତ ତତ୍ତ୍ୱ ସାର୍ଥ୍ୟଯୋଗ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ଦ୍ୱିତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟ
କର୍ଣ୍ଣରାଜା ସମ୍ବାଦ
ମନ ଉବାଚ

ଶୁଣି ପୂଜକ ମନ କହେ । ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କର ପାଶେ ।
କହନ୍ତେ ସେ ଭକତି ପ୍ରକାଶ । ତତ୍ତ୍ୱ ପଦରେ ସୁଧାରସ ।
ସତ୍ୟ ଚୈତନ୍ୟର ଚରଣ । ଶୁଣି ମୁଁ ହୋଇଲି ପ୍ରସନ୍ନ ।
କହ ସ୍ୱାମୀ ପୂଜା କଥା । ଶୁଣି ମୋ ଗୁରୁ ମହାତ୍ମ୍ୟଥା ।
ତା ଶୁଣି କହେ ଚଇତନ । ହେ ମନ ଦୃଢ଼ ସାବଧାନ ।
ସ୍ୱାମୀର ପୂଜା ମନ୍ତ୍ରସାର । କର୍ଣ୍ଣ ନୃପତି ନାମ ତାର ।
ସୋମବଂଶରେ ଅବତାରି । ଅଚିର ମଥା ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ।
ସର୍ବେ ଧରମ ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞ । ବଳରେ ସୁବନ୍ଧୁ ମହାନ ।
ଶରଣ ସମ୍ମାନିବା ଅର୍ଥୀ । ଦାନେ ଦାକ୍ଷିଣ ଥାଇ ଦେଉଥି ।
ସତ୍ୟ ଅଭଙ୍ଗ ଭୂମିବନ୍ତ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ସେ ମହନ୍ତ ।

ଶତ ସୁ କୁନେକ ଯେ କଂଶଙ୍କ | ସଙ୍ଗତା ଜାଣେ ରଣରଙ୍ଗ ||
ସ୍ୱଲକେ ଜଣେ ବସୁମନ୍ତ | ସୁରେ ଅସୁରେ ଜିଣିଥାନ୍ତି ||
ଏମନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣ ମହାରାଜା | ସୁଖେ ପାଳନ୍ତି ଜନ ପ୍ରଜା ||
ତାହାର ଏକଇ କୁମର | ବୃଷକେତନ ନାମ ତାର ||
ଭାରିଯା ନାମ ପଦ୍ମାବତୀ | ପରମ ସାଧବୀ ସେହୁ ସତୀ ||
ଏମନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣ ଯେ ରାଜନ | ଜାଣେ ମୋକ୍ଷଦେଲେ ସଙ୍ଗଜନ ||
ନିତ୍ୟ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶତେ ଭର | ପ୍ରମାଣ ଦାନ ଦେବ ତାର ||
ଏଥି ଅଶ୍ୱନ୍ତୁ ଯେତେ ଜନ | ମାଗନ୍ତି ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନ ||
ମନ ସନ୍ତୋଷେ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ | ବାଞ୍ଛା ପୂରନ୍ତି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆଇ ||
ଦୁଃଖୀ ବାହ୍ମଣ ଯେତେ ଦେଖି | ଜାବଜ୍ଜେ ଦିଏ ଅନ୍ନ ଲେଖି ||
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଗଲା | ତା କୀର୍ତ୍ତି ଜଗତେ ପୂରିଲା ||
ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ | ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ତାର ମନ ||
ଜଗମୋହନ ଶ୍ରୀନିବାସ | ମାୟାରେ ହେଲେ ବୃଦ୍ଧବେଶ ||
ଜରାରେ ଗୋଳିଲ ଗଳିତା | ଧାରଣ ପାଣି ଦଣ୍ଡ ଲତା ||
ଲଲାଟେ ତ୍ରିବଳି ମଣ୍ଡଳ | ପୃଷ୍ଠରେ ଯାଇଁକ କମଳ ||
ଅତି ସୁନ୍ଦର ଯୁବା ବେଶ | ଦେଖନ୍ତେ ଜନ ମନ ତୋଷ ||
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର | ଭେଟନ୍ତି କର୍ଣ୍ଣ ସିଂହଦ୍ୱାର ||
ଛଡ଼ାଇ କରେଲ ସାମ ବେଦ | ଆକାଶେ ଘୋଟିଲା ଶବଦ ||
କଣ୍ଠୁ କୋଳାହଳ ଶୁଣି | ପାଷାଣ ତରନ୍ତି ତା ଶୁଣି ||
ତା ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣ ମହୀପାଳ | ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁର ||
ଦେଖିଣ ନମସ୍କାର କଲେ | ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ପାଦ ଧୋଇଦେଲେ ||
ଆସନେ ତାଙ୍କୁ ବସାଇଲେ | ବିନୟ ବଚନେ ପୁଚ୍ଛିଲେ ||
କେଉଁ କାରଣେ ମୋର ପୁର | ବିଜୟ କଲେ ହେ ଠାକୁର ||
କହ ହେ ସ୍ୱାମୀ ଆଦର | ଦେବି ମୁଁ ଯାଚିବ ଯା ଭଲ ||
ଧନ ରତନ ଅଳଙ୍କାର | କି ଅବା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭଣ୍ଡାର ||
ଯେବା ବାଞ୍ଛିତ କୁଟେ ଗଡ଼ | ସମ୍ଭାଳ ଦାନ ଯଶଘନ୍ତେ ||

ଯେସନ୍ତେକାଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତେଜରେ ତେଜ । ବଇଠୁ ପଣ ରତ୍ନାସନ ॥
ଭୋଜନ କର ମୋର ପୁରରେ । ଆଜକ ରହ ଏଥୁଠାରେ ॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଦ୍ୱିଜବର । ଶୁଣ ତୁ କର୍ଣ୍ଣ ମହାବୀର ॥
ତୋ ଦାନପଣ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣେ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ମୋର ମନେ ॥
ତେଣୁ ଅଇଲୁ ତୋର ପାଶ । କଉଣ ଅଛି ପ୍ରତିଆଶ ॥
ଧାତ୍ରି ଉଧାନ ଦେଲେ ତେଣୁ । ବୋଲୁଛେ ନେଉଟିଣ ଯିବୁ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମେ ଦେଲେ ମହା ପୁଣ୍ୟ । କହଅଛନ୍ତି ଦ୍ୱିଜଗଣ ॥
ତୁ ବୋଲ୍ଲି କାଲି ଚଉଥରେ । ଆମ୍ଭେ ନ ରହୁଁ କହାଣତେ ॥
କାର୍ତ୍ତି ବୋଲଇଲେ ଆମ୍ଭେ ଯିବୁ । ଏଠାରେ କଥା କହିଥିବୁ ॥
ଶୁଣି ବୋଲଇଲେ କର୍ଣ୍ଣବୀର । ପରମ କର ମୋର ପୁର ॥
ଆଜ ମୋ ପୁରରେ ଭୋଜନ । କଲେ ମୋ ସୁଫଳ ଜୀବନ ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଯାଚକ । ଶୁଣ ତୁ କର୍ଣ୍ଣ ବଡ଼ଧୀର ॥
ଭୋଜନ ଯାଚୁଅଛୁ ମୋତେ । ତେବେ ନ ପାରୁ କହାଣତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ମହାରାଜ । କହିଲୁ ଅସମ୍ଭବ କଥା ॥
କ କ ଭୁଞ୍ଜିବ ଅନ୍ନ ତୁମ୍ଭେ । ତେବେ ସେ ନ ପାରିବୁ ଆମ୍ଭେ ॥
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବ । ନ ଦେଲେ ଅପରାଧୀ ହେବ ॥
ଦ୍ୱିଜ ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ କର । ମୋ ବଚନେ ଟୋକିଦିଅ ଧାର ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ସତ୍ୟ କଲ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତେ ନୀର ଦେଲ ॥
ବୋଇଲ ଆଗ ଦ୍ୱିଜବର । କିବାର ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
କର୍ଣ୍ଣର ଦୃଢ଼ବାକ୍ୟ ଶୁଣି । କହନ୍ତି ଦ୍ୱିଜ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ମନୁଷ୍ୟମାଂସେ ମୋ ଭୋଜନ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦାନକର୍ଣ୍ଣ ॥
କେତେକ ଜନ ଦେବ ଆଣି । ପୁରୁଷ କହ ବଖାଣି ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଗୋସାଇଁ । ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ॥
ତୋ ପୁତ୍ର ବୃଷକେତନକୁ । ମାରିଣ ଦେବୁ ସେ ଆମ୍ଭକୁ ॥
ଆପଣେ ସ୍ୱହସ୍ତେ ମାରିବୁ । ଭାର୍ଯ୍ୟା ହାତେ ରନ୍ଧାଇବୁ ॥
ତେବେ ମୁଁ ଭୋଜନ କରିବ । କାର୍ତ୍ତି ବୋଇଲେ ତଳଶିବ ॥

ଶୁଣି ବସୁସେନ ଜାୟା ଭଣଇ । ପୁତ୍ରକୁ ମାରିବ କେମନ୍ତେ ।
ନ ଦେଲେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ହେବ । ମରିବ ନଇଲେ ଯିବା ଜୀବ ।
ଏଣୁ ମୋ ସୁତ ପଣେ ଯାଉ । ଦୋହିଳ ସତ୍ୟବ୍ରତ ଥାଉ ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଚାରିଲ । ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲ ।
ତୁମ୍ଭେତ ବହୁକୁଳେ ଜାତ । ଆମ୍ଭେ ସେ ଅର୍ଦ୍ଧ ସମ୍ଭୁତ ।
କହଇ ମୋ ଘରେ ଭୁଞ୍ଜିବ । ତୁମ୍ଭର ଜାତି ନଷ୍ଟ ହେବ ।
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଯାଉ କହି ।
ଆମ୍ଭର ଶାସ୍ତ୍ରେ ଅଛି ଯାହା । ଶୁଣ ତୁମ୍ଭକୁ କହୁ ତାହା ।
ଯେ ଅବା ଶ୍ରୀହରି ଭଜଇ । କୁଳରେ ନଷ୍ଟ ଯାଇ ଥାଇ ।
ଯେ ପୁଣି ପର ଉପକାର । ସତ୍ୟ ନ ଲଙ୍ଘେ ଯେଉଁ ନର ।
ଯେ ଅବା ସାଧୁସଙ୍ଗ କରେ । ଜପଇ ନାମ ନିରନ୍ତର ।
ରଣ ରଙ୍ଗରେ ଆଗୁସାର । ଦେବା ଦଣ୍ଡରେ ନିରନ୍ତର ।
ନାରୀ ହୋଇଣ ପତିବ୍ରତା । ନ ଲଙ୍ଘେ ନିଜ ସ୍ୱାମୀ କଥା ।
ଏମନ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ଘର । ନ ପୁଛୁ ଜାତି ଗୋତ୍ର ତାର ।
ଭୁଞ୍ଜିବା ସତ୍ତି ଆମ୍ଭର । ଶୁଣି ତପନ ନନ୍ଦନର ।
ମନରେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ । ନିଜ ଜାୟାଙ୍କୁ ଡାକି ପାଶ ।
କହିଲେ କର୍ଣ୍ଣର ବଚନ । ଶୁଣିରେ ସୁବଂଶ ରତନ ।
କେଉଁଣ ହେଲୁ ବିପ୍ରବର । ଆସି ମିଳିଲେ ସିଂହଦ୍ୱାର ।
ଅନେକ ଦେବାଧିକ କଲେ । ଭୋଜନ ଦେବୁ ନ ବୋଇଲେ ।
ତାଙ୍କ ବଚନେ ଭଲ ସତ୍ୟ । ଏବେ ବୋଇଲେ ମାର ପୁତ୍ର ।
ବୋଷ୍ଟିଲେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ହୁଅ । ଆମ୍ଭକୁ ଯାଅ ବୋଲି କହ ।
ଏଥିକୁ କହ ତୁ ଉଚିତ । ଦେବା କି ନାହିଁ ପୁତ୍ର ମାଂସ ।
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ମହାସତୀ । ଏଥ ଯେ ନିଜ ପୁତ୍ର ଯାଣି ।
ନହୋଇଲେ ସତ୍ୟଭଙ୍ଗ ହୋଇ । ନରକେ ପଡ଼ିବ ଦେହ ଯାଇଁ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବଚନେ ଏମନ୍ତ । ଆସି ମିଳିଲ ନିଜ ସୁତ ।
ବାହାର ଦରବାରୁ ବାଳ । ଦେହ ତା ଏଣଇ ଉଜ୍ଜଳ ।

ସୁତବତ୍ସଳେ ତାଙ୍କୁ ଘର । ଦେଖୁ ନ ଥିବେ ତନପୁଷ ॥
ଚକ୍ଷୁର ଏବେକ ଦିପାଶେ । ଶୁଦ୍ଧନ ମାତାଙ୍କ ଚରଣ ॥
ନ ହୋଇ ବସୁର ଦେଖନ୍ତି । ମୋତେ କଣାଇ ନୃପମଣି ॥
କମ୍ପା ତନ୍ତୁତ କଣ୍ଠଧାରେ । ଧନ୍ୟ ମାତା ପିତ ସତ୍ୟବନ୍ତ ॥
ଶୁଣି ବଚନ୍ତ ନଜ ମାତ । ଶୁଣ କୁମର ଭବେ ସତ୍ୟ ॥
ପିତା ତୋ ଏହେ ବଦନେ ସତ୍ୟ । ତୋତେ ମାରିଣ ଦେଖେ ଖତ ॥
ଶୁଣିଣ ରଜାର କୁମର । ତେଜ ବସୁ ଅଂଗନ ତାହାର ॥
ହେ ତାତ ମାତ ! ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ । ଦଣ୍ଡ ତେଜ ଅବଶ୍ୟ ମରଣ ॥
ଯେବେ ଏ ଦେହ ଯାଉ ଜୀବ । ଅବଶ୍ୟ ମାଟିରେ ମିଶିବ ॥
ଶତ୍ରୁଣ ଦ୍ୱଂଦ୍ୱଙ୍କ ଘାତ । ଦୋଷିଲେ ଦେବ ଧର୍ମ ପ୍ରାଣ ॥
ଏଥି କା ଅନ୍ୟ ଭାବ ଦେଖ । ମତେ ପ୍ରଥମ ଏକା ଦୁଃଖ ॥
ଦଶ ଭୁଞ୍ଜିବ ମୋର ମାଂସ । ଏଥିରୁ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ କସ ॥୧୦୦॥
ବଚନ ଭଣି ମୋତେ ମାର । ହେ ତାତ ! ବିଳମ୍ବ ନ କର ॥
ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତ ଏକା ଶୁଣି । ବଚନ ଗଲେ ନୃପମଣି ॥
ହସ୍ତୁଁ ଖଣ୍ଡ ଖସିଗଲେ । ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହୋଇଲେ ॥
ପୁନଶ୍ଚ ଧରି ଧାଇଁଲେ । ଦୁଃଖ ବସନ୍ତ ଭୁମ୍ୟେ ॥
ଦର୍ଶି ଆଦ୍ୟନ୍ତେ ଶାନ୍ତେଣ୍ଡା । ଧରିଣ ଅତି ଉତ୍କଣ୍ଠା ॥
ଶୋଭନ ଭାଷି ତାର ମନ । ଭୂମାଣ୍ଡ ଭଲେ ସୁଦର୍ଶନ ॥
ଉଷ ସୁତକୁ ଦେଖି ସେଲେ । ମାତା କୁମର ଉଷ୍ଟପାଲେ ॥
ଯା ମାତା ଦେବେ ଅଂଶୋଚର । ମନୁଷ୍ୟ ଦେଖେ ଭବ ମାତର ॥
ରଜା ଧରିଣ କରବାଳ । କାଟିଲେ ଶିର ସେ ତତ୍କାଳ ॥
ଶଣୀ ହସ୍ତେ ନେଇ ଦେଲେ । ଉତ୍ତମ ଭକ୍ତି ବୋଇଲେ ॥
ରଜା ହସ୍ତରୁ ଶଣୀ ଧରି । କାଟିଲେ ଭୁଜା ହାତ ଭରି ॥
ମୁଣ୍ଡ ମାଂସ ଲୁଣ୍ଠିଲେ । ଭାଣ୍ଡେ ହୋଇ ବସ୍ତ୍ର ଘଲେ ॥
ଆବର ଯେତେକ ମାଂସ । ସଜାଡ଼େ ମନର ହରଷ ॥
ତତ ମହିତନ୍ତ୍ରୀ ଭୁଲେ । ବଜାଇ ଦଶର ବଳଦେଲ ॥

କର୍ଣ୍ଣ ମହତ ବୁଝିବାକୁ । ପ୍ରଭାତେ ଭଗବାନ ମଧୁର ।
ଶୋଭାଏ ସଙ୍ଗତେ ଅର୍ଜୁନ । ପଡ଼ାର ଭଗବାନ ଆସି ନ ।
ରଜା ଭାବସ୍ଥ ଗାଡ଼ିଲ । ଦକ୍ଷିଣା ଏକୁ ଏକ ଭଲ ।
ସର୍ବ୍ୟ ଅଣୁଷ୍ଟା ଅଭ୍ୟାସ । ବଦନ ଭଗବାନ ରଞ୍ଜନ ।
କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଭାବ ବୃଦ୍ଧ ଘରେ । ସେବନ ଭକ୍ଷ ବୋଲଇଲେ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ପଦ୍ମମଣି । ଭଗିନ୍ତ ଭଲ ତୋର ରାଣୀ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଖୋଇଅଛି ଶିଶୁ । ଆସ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ହେ ଆହାର ।
ଶୁଣି ନୃପତି ବେଗେ ଗଲେ । ହେ ସଖୀ କ ଭଲ ବୋଲଇଲେ ।
ଭୂ ଘୁଞ୍ଚି ଲମ୍ବିଲା ମୁଣ୍ଡ । ବିପ୍ରତ ସ୍ୱପରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ।
ଶୁଣି ଜାଣିଲେ ମହାସତୀ । ଜନ୍ମେ ହେ ଅଟେ ମହାପାପ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୁଣ୍ଡ ଧରି । ଛେଦିଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ।
ରନ୍ଧଣା ଶଧ ବେଗେ କଲେ । ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଡାକଣ ଆଣିଲେ ।
ଆସନ ପାଦ୍ୟାସନ ଦେଇ । ଭଜନୀ ସେବେଦ ଭକ୍ଷଣ ।
ଆସନେ କର୍ଣ୍ଣ ମହାରାଣୀ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ପରଶିଲେ ଆଣି ।
ଦେଖି ବୋଲନ୍ତି ଦ୍ୱିଜବର । ଏକ ପ୍ରଶ୍ନେ ବାଢ଼ିଅଛ ।
ଏଥେ ନ ଖିଏ ଅନ୍ନ ଲଭି । ମୋତେ ମାଇବ ବୋଲଇଛି ।
ଏ ସଂସାର ଅଛି ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ ଭକ୍ଷ ଭୋଜନ ।
ଦୋନ୍ତରେ ଲେଖିଛିଣ ଶିବ । ମୁଁ କର୍ମା ଏକାକୀ ଭୁଞ୍ଜି କ ।
ଶୁଣି ତନଭ ସ୍ୱଜା ରାଣୀ । ଆଣିବ ବେକ ପଣ ଆଣି ।
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଯେ ବାଢ଼ିଲେ । ଭୁଞ୍ଜ ବା ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ।
ଛନ୍ଦ ଜାଣିଲେ ତାଙ୍କ ମନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସ୍ୱଜନ ।
ଆଦର ସ୍ନେହେ ଧୁଆଅ । ଭୁଞ୍ଜ ନ ପର ତୋର ପୁଅ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣବୀର । ଭାଣ୍ଡ ଖାଇବ ପୁତ୍ର ମୋର ।
ଲୁହର ଢେଙ୍କ ଢେଙ୍କ ଏଥେ । ହାଣିଲି ଶଧ ମୋର ହସ୍ତେ ।
ତା ମାଂସ ଭକ୍ଷଣ ଦେଖିନ । ଆଖି ନ ଅଛି ମୋ ନଦନ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନରହରି । ଶୁଣ ହୁ କର୍ଣ୍ଣ ଖଣ୍ଡଧାରୀ ।

ସବୁଦା ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ । ସେବାରେ ଥାନ୍ତି ପାଣିଜଣ ।
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ଦିଅନ୍ତି ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଭଲେ ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ଭିକାରୀ । ୨୦ ।
ଏମାନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯେତେ । ନାହିଁ ନ ବୋଲେ କଦାଚିତେ ।
ଗନ୍ଧ ଅନୁଲେପ ଯେ ଦେଇ । ନ ଥିଲେ ବଦଳ ବନସ୍ତୀ ।
ଦୁଆରୁ କସର ଦୋଷିଣ । ଫେରନ୍ତି ନାହିଁ ଏକଜଣ ।
ଏମନ୍ତ କେତେ ଦିନ ଗଲା । ତା ଗର୍ଭୁଁ ଜଗତ ପୁତ୍ରିଲା ।
ଜାଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମ ଜଗବାନ । ଖଣ୍ଡିବାପାଇଁ ତାର ମନ ।
ମାତ୍ରା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ରୂପ ଧରି । ବ୍ରହ୍ମା ହେଲେ ଦଣ୍ଡଧରି ।
ହସ୍ତରେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳ । ତୁଳସୀ ମାଳ ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ।
କଷାବସନ ପରିଧାନ । ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ଭୂଷଣ ।
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ବାରମାସର । ମିଳିଲେ ଅବନ୍ତୀ ନଗର ।
କହିଲେ ଦ୍ଵିଜ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ହେ ସର୍ପଦଶିବୁ ଭୁ ବୋଲିଲେ ।
ଯେ ଜନକଥି ତାର ସୁତ । ତାକୁ ଦଂଶିବୁ ବେଗେ ଯାଅ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ସର୍ପରାଜ । ତାହାଙ୍କ ପୁତ୍ରକୁ ଦଂଶିଲା ।
ତା ସ୍ପର୍ଶେ ପୁତ୍ର ପ୍ରାଣ ଗଲା । ତକ୍ଷଣେ ଗଲା ଯମପୁରୀ ।
ଏହି ଖବର ମାତା ପିତା । ଜାଣିଲେ ପୁତ୍ର ମୃତ୍ୟୁ କଥା ।
ଦୁଇ ସହୋଦା ଆଉ ତାର । ବେଢ଼ିଲେ ସୁତ ଚାରିପଟ ।
ମୃତ ଦେହକୁ ଧରିଲେଣି । ଅନେକ କାନ୍ଦନ୍ତି ରୋଦନ ।
ନିଜ ସ୍ଵାମୀର ଗୁଣ ଘୁଣି । ଅନେକ କାନ୍ଦେ ସେ ରମଣୀ ।
ମାତା ପୁତ୍ରର ଗୁଣମାନ । ସ୍ମରଣ କରନ୍ତି ରୋଦନ ।
ପିତା ଯେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ । ପୁତ୍ରକୁ ଧରି ଶୋକ କରେ ।
ଆଉର ଭ୍ରାତା ଗୁଣ ଘୁଣି । କାନ୍ଦଣ ପକେଇ ଧରଣୀ ।
ଏମନ୍ତେ ବନ୍ଧୁଜଣ ଯାକ । ଅନେକ କରନ୍ତି ଶୋକ ।
ଏହି ସମସ୍ତ କାନ୍ଦୋଳର । ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଲା ଚାରିପାର ।
ନାନା ସ୍ୱରରେ କାନ୍ଦି ଗଲେ । ନଗର ବାସୀ ସେ ମିଳିଲେ ।

ଏଡ଼େ ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ତୋର । ଭାର୍ଯ୍ୟା ସହିତ ତୋ କୁମର ॥
ଅନ୍ତେ ହେବ ତୋହର କଲ୍ୟାଣ । ଲଭିବୁ ଆପଣା ସଦନ ॥
ତୋ ସୁତ ଶରଣଗ ହେଲି । ଅନ୍ତେ ଗୋବିନ୍ଦ ଭାବ ପାଇ ॥
ତୋ ରାଣୀ ଭକ୍ତି ହେଲ ଯନ । ଲଭ ହେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ଆମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣେ ଏଥା ହେଲ । ତୋ କୀର୍ତ୍ତି ପୂରିବ ପୁରେ ସର୍ବ ॥
ଏବେ ତୁ ଯାଅ ଅନ୍ତଃପୁର । ଡାକ ତୋ ସୁତ ନାମ ଧରି ॥
ରାଣୀ ହୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ । ଦେଖି ଆସିବ ତୁମ୍ଭ ସୁତ ॥
ଶୁଣିଣ ରଜା ରାଣୀ ଚଳିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମାୟା ନ ଜାଣିଲେ ॥
ଡାକିଲେ ଆସରେ କୁମର । ଶୁଣିବା ବେଗହୁଁ ସତ୍ୱର ॥
ମାତା ପିତାଙ୍କ ଡାକ ଶୁଣି । ଧାଇଁ ଆଇଲ ସୁଲକ୍ଷଣି ॥
ସୁତ ଦେଖିଣ ବାପା ମାଏ । ଆଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଛାମୁଏ ॥
ଘରୁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇଁ । ଦେଖିଲେ ସତ୍ୟ ଆଉ ନାହିଁ ॥
ବିସ୍ମୟ ହେଲେ ସର୍ବ ଜନ । ଜଣିବେ ତହିଁ ଭଗବାନ ॥
ମୃତ ପୁତ୍ରର ପାଇଁ ଦେଲି । ଅମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ପାଲଟିଲି ॥
ଅନାଇ ବହେ ନ ଏ କଥା । ପଲ୍ଲରୁ ଗାଏ ନ ସବଶା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଜନାର୍ଦ୍ଦନ । ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତିଲେ ନାରାୟଣ ॥
ସମ୍ଭୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଡାକ ଦେଲେ । ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ତୁତି କରି ବୋଇଲେ ॥
ଆଜି ହେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗୋବିନ୍ଦ । ସ୍ତୁତି କରି ନ ହେବ ପାଶୁଣ ॥
ଦୈବ୍ୟ ଶବଦ ଏହା ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦେ ବର୍ଣ୍ଣେ ସାରଙ୍ଗପାଣି ॥
ସୁତ ହରିଷ ଶ୍ରବଣ । ଭେଟିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ॥
ଯାଆନ ବୈକୁଣ୍ଠ ସଦନ । ଶୁଣ ହେ ଦନୁ ନୃପନାଥ ॥
ବାଳକ ମହିମା ଏମନ୍ତ । ସେବକ ଥିବ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ ॥
ଏ ଯେଉଁ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତି ନ ଘଟେ ପ୍ରମାଦ ॥
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଶୁଣିବ । ସେହେଲେ ତରିବ ଭବାର୍ଣ୍ଣବ ॥
ସ୍ମରନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର । ହେବ ସଂସାର ନୋହେ ତାର ॥
ଦାସ ପଦାରବିନ୍ଦ ତଳେ । ସେ ତଳି ରହୁ ଭଗବନ୍ତ ॥

ସୁଖ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗାବ ତୁଲ । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ମୋର ନାହିଁ ।
ସାଧୁ ଗାଉଛି ନାମ ନାବ । ମୋତେ ଏ ତୁଲ ଆଣିଦେବ ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ଏବେ ମାହ ଭର । ଶରଣ ଲଭିଲୁ ଜଳେ ମୋର ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ତ୍ତ୍ୟଭାଗବତ ଉପାସୁତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ
ସମ୍ବାଦେ ଭକ୍ତିସ୍ଵରା ସୁଖ ମୋକ୍ଷଙ୍କ ନାମ ତୃତୀୟୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଚତୁର୍ଥ ଅଧ୍ୟାୟ

ଧନବନ୍ତ ଖାନ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ମନ ବୋଇଲ ଚଇତନ । ଶୁଣିଲି ଭକ୍ତିର ବଖାଣ ।
ମୋର ଭକ୍ତି ଯେତେ ଥିଲା । ଶ୍ରବଣ ମାତ୍ରେ ଦୃଢ଼େ ହେଲା ।
ଭକ୍ତସ୍ଥାନରେ ଏଣୁମତେ । ତାହା ତ ପାଇଲୁଁ ଯେତେ ।
ଭା:ଷିଣ ଥିଲେ ଭଦ୍ର ଜନ୍ମ । ଶୁଣିବା ଇଚ୍ଛା ମୋର ଅଛି ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଚଇତନ । ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ହୋ ସ୍ଵଜନ ।
ଭକ୍ତଙ୍କର ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଅଟ୍ଟ ତ ଅଗୋଚର କଥା ।
ଯାହା ଶୁଣିଲୁ ସାଧୁ ମୁଖୁ । ତାହା ମୁଁ କହିବି ତୁମ୍ଭକୁ ।
ଅବନ୍ତି ନଗରେ ତା ଘର । ଭାରତରେ ଅଟେ ଦ୍ୱିଜବର ।
ନାମ ତା ଧନବନ୍ତ ଖାସ । କୃଷ୍ଣ ଭଣ୍ଡାରେ ବଡ଼ ଆଶ ।
ଗୁରୁ ଚରଣ ବିନା ଅନ୍ୟ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ନ ବଳେ ତାର ମନେ ।
ତାହାର ସୁତ ବେନିଗୋଟି । ପତ୍ନୀର ନାମ ତା ମାଳତି ।
ଷଣ୍ଡିଲୁ ଏକ ବାଟୁ ଭାର । ସାଧ୍ୱୀ ଚତୁର ସୁନ୍ଦର ।
କୁଟୁମ୍ବ ପାଞ୍ଚଜଣ ତାର । ଏକତ୍ର ଆଚରେ ଅନ୍ତର ।
ଗୁରୁଙ୍କ ଯଶ ଗୁଣ ଯେତେ । ଜନ୍ମେ ଭକ୍ତନ୍ତି ତୁଷପଣେ ।
ସାଧୁଙ୍କ ମୁଖୁଁ ଉପଦେଶି । ଶୁଣନ୍ତେ ଭକ୍ତିପୂର୍ବେ ଶୁଣି ।
ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥ ନାମ ଭଜି । ଅପତ୍ୟ ସଙ୍ଗ ଦୂରେ ତେଜି ।
ମିଥ୍ୟା ବଚନ ନ କହନ୍ତି । କରନ୍ତି ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ।

ଡାକଲେ ସନାତନ ଦାସ । ବଦନ ଆସ ମୋର ପ୍ରାଣ ॥
ଶୁଣିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ବଚନ । ସମସ୍ତେ ଚେଇଁଲେ ବୈଷ୍ଣବ ॥
ବାହେ ଭୁଜରେ ମୁଖ ଧୋଇ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ହେଲେ ଥାଇଁ ॥
ଦେଖିଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣିପାତ ହୋଇ ॥
ଉଠି କପାଳେ କର ଦେଲେ । ନ ଆଣ୍ଠ ଦେଖନ୍ତୁ ବୋଇଲେ ॥
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ତାହେ ଶୁଣ । ଆସନ୍ତୁ ତୋ ସାରଙ୍ଗ ଶୁଣିଣ ॥
ତେଣୁ ପଠିଲୁ ତୋର ଥାଣ । ସୂତ୍ରେତ ମୋତେ କଥ ସ୍ଥାନ ॥
ତା ଶୁଣି ସନାତନ ଦାସ । ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଶରଣ କର ॥
ଆସନ ଦେଇ ବସାଇଲେ । ମଧୁରେ ଭିକ୍ଷାପ ହୋଇଲେ ॥
ପୃଷ୍ଠ ଶୁଷ୍ଟ ବାପ୍ତୁ ଆତେ । ଭକ୍ତେ ପ୍ରଭାଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭୋଜନ ସାରୁଛି । ଏଣେ ତ ସୁଖ ମନ ପ୍ରଭୁଛି ॥
ଦେବା ନ ପାଇଁ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ବଦନ ଭଜ ସନ୍ତୋଷେ ॥
ଶୁଣି ସୁଶାନ୍ତ ଭକ୍ତଗଣ । ଭକ୍ତନ୍ତି ଚିତ୍ତର ଆବେଶ ॥
ମନେଇଛ ନ ଆସଇ ଆଉ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସେବା ଆତେ ହେଉ ॥
ନାସ୍ତିକେ ବଣାଇ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ତା ଶୁଣି ସନାତନ ଦାସ ॥
ପ୍ରଭାତ୍ର ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲ । ଦକ୍ଷିଣା ଚୋଟିଏ ଆଣିଲ ॥
ମନ ସୁଖକୁ ଶୁଆଇଲ । କହନ ଭକ୍ତ ଚୋଇଦେଲ ॥
ଗମ୍ଭୀରୀ ମଧ୍ୟେ ଲୁଗାଇଲ । ମଣିର ଲଗା ଗୋଛା କଲ ॥
ସ୍ନାନାଦି ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ର ହୋଇ । ଭଜନ ଭଲେ ଦେବେଶ ଥାଇ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଡାକଣ ଆଣିଲେ । ମନ୍ଦିରେ ଭଜେ ଭକ୍ତଇଲେ ॥
ଶଦ୍ଧ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲେ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପରଶିଲେ ॥
ଦେଖି ବୋଇଲନ୍ତି ଭଗବାନ । ଆମିଷ ଭକ୍ଷେ ଭକ୍ତନ ॥
ନଷ୍ଟମୂ ଲେଖିଛି ମୁଁ ଚିତ୍ତ । ଆମିଷ ଭଙ୍ଗା ନ ଭୁଞ୍ଜିବ ॥
ତା ଶୁଣି କହିଲେ ଆମିଷ । ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ଭୁଞ୍ଜିବସ ॥
କେମନ୍ତ ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମ । ଏହି ପତ୍ରେକ ବାଢ଼ିଛନ୍ତ ॥
ଲୁଚିରେ ପତ୍ର ଯେତେ ଦନ । ସମସ୍ତେ ନ ଭଲେ ଦ୍ରୋଜନ ॥

ଆମ୍ଭେ ନ ଭୁଞ୍ଜୁ ଏକାବେଳ । ଶାଳୁକୁ ଅନ୍ନ ରସ ଛୁଇଁ ॥
ଶୁଣି ବୃକ୍ଷଦେବ ଠପଠକ । ସମସ୍ତେ ଦୁବରେ ବସିଲ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯେବାଏଁ ନ ଭୁଞ୍ଜିବା । ଅତିଥି ସେବା ନ ପାଇବା ॥
କେଉଁଠି ମିଳ ଏ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ମନରେ ହୋଇଲା ନିରାଶ ॥
ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତି ଭୂମିରେ । ବାଢ଼ିଲେ ବୃକ୍ଷଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ॥
ଆମିଷ ମାତ୍ର ନ ବାଢ଼ିଲେ । ତେଷିଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଇଲେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ନ ବାଢ଼ିଲ ଆମିଷ । ଏଥେ କି ଭଣ୍ଡପଣ ବେଶ ॥
ଜାଣିଲ ଭଗତ ତୁମ୍ଭର । ବୋଲି ଉଠିଲେ ତପଧର ॥
ତା ଶୁଣି ଧନବନ୍ଧ ଭାଷ । ପୁଣ ଶୁଦ୍ଧଯା ଖଳ ଜଣ ॥
ଆପଣେ କାହେଁକ ବସୁର । କି ବୁଝି ଭକ୍ଷିବା ଏଥର ॥
ଜନସ୍ତ ମଇବା ଜାଣିଲେ । ଅତିଥି ନ ଭୁଞ୍ଜିବେ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ତପିର ଭକ୍ଷଣ । କହିଲେ ଆମିଷ ଦେଖଣ ॥
ଜାହାଙ୍କ ମନ ଥିଲ୍ଲ ଜାଣି । ବସି ବେ ଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ॥
ଶୁଣହେ ଅଲଘାତା ଭୁଞ୍ଜି । ସ୍ଥାନରେ ରହିଛ ମୁଣ୍ଡି ॥
ତୋହର ବେଳ ବୋଲି ପୁଣ । ଏଭଳ ବର୍ଷ ଭାଉ ମାନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଅନ୍ତ ଯାଜ୍ଞଜଣ । ଭାଙ୍ଗି ତୋ ଅଭିଷେକ ଅଣ ॥
ତା ଶୁଣି ଧନବନ୍ଧ ଭାଷ । ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଲ ସାଦର ॥
ଭରେ ଶରୀର ଅବସର । ବଦନୁ ନଇଲା ଅଶ୍ରୁର ॥
ତା ଦେଖି କୈଳେକ୍ୟ ଗୋସାଇଁ । ବୋଲିଲ ଉଷ୍ମ ଜାଣିଥାଇଁ ॥
ନାଶୁ ନଭର ଯତ ଭଙ୍ଗ । ଭାଙ୍ଗି ଅଛଇ ତୋର ପୁଅ ॥
ଶୁଣି କୁଟୁମ୍ବ ସୁଖିଜନେ । ଘଡ଼ିଲେ ଅତିଥି ତରଙ୍ଗେ ॥
ହେ ସ୍ୱାମୀ ! ଶୁଣ ଏବେ ତୁମ୍ଭେ । ସୁତର ଭସ୍ମଅଛୁ ଆମ୍ଭେ ॥
ସର୍ପାଘାତରେ ପୁଅ ମଲ । ଲୁଚିଲ ଖୋଲକୁ ଦେହୀ ॥
ତାଶୁଣି ବୋଲିନ୍ତି ଅଚ୍ୟୁତ । କେଉଁଠେ ମଲିବା ନା ଯତ ॥
ଶୁଣିଣ ମାତା ପିତା ଭଲେ । ପୁତ୍ରକୁ କନ୍ଧଣ ଆଣିଲେ ॥
ମଲିଣା କୋଟି ବେଳେ ହେଲ । ମଲା ପୁଅ ଯେ ଅଛୁ ତର୍ତ୍ତୀ ॥

ଦେଖି ବୋଇଲେ ଶୀତଦାସ । ଶୁଣ ହେ ସନକନ୍ଦ ଦାସ ॥
ହେ ଲୋକେ ହୋଇଲେ ଛନକନ୍ଦ । ଜାଣିଲି ବଡ଼ ମନ ଦୁଖ ॥
ମଲା ପୁଅକୁ କୁଳେ ଥୋଇ । ବସିଛୁ ମାଇ ଦୁଖ ଖାଇ ॥
ଦାସେ ବୋଇଲେ ହେ ଗୋସାଇଁ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କ ଉତ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଏ ଅଟେ ମୋହର କୁମର । ଏ ଅଟେ ମୋହର ପିଅର ॥
ଟପଘେନ ଦୂତବୃଷ ଥାଇ । ତନ୍ତ୍ରୀ ଗଣ୍ଡଳ ପଣ୍ଡାଳ ॥
ତେଣେତେଣେଁ ଭଇଁକୁ ଦୁଃଖ । ଜେଉଠେ ବା ଦୁଃଖ ମଣ୍ଡଳ ॥
ତେଣେତ ଶାଉଳ ଯାଏ ଭାଳେ । ଆଣିଷ ପଡ଼େ ବୃଷଭେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଜେଣେ ଦୁଃଖ ଯାଇ । ତା ଭୁଲେ ବୃଷଭଙ୍କ ଥାଇଁ ॥
ଏଣୁ ପ୍ରକାରେ ଏ ସଂସାର । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଫଳଇ ପ୍ରକାର ॥
ତାହାର ଶୁଣେ ସେ ଦୁଃଖ । ମୋର ଅଜସ୍ର ସେବା ସେଇ ॥
ଏଥିକୁ ବଳ ଲଗାଏ ନାଶ । ଶୁଣି ହସିଲେ ଶୀତଦାସ ॥
ବୋଇଲେ ତାସଗଣ୍ଡୀ ଶୁଣ । ଜୁଷ୍ଟ ତ ବଡ଼ଇ ଦାରୁଣ ॥
ନିବଳ ପୁଅକୁ ଧରାଇ । ବସିଛୁ ମାଣ୍ଡ ଖାଇ ତାଇ ॥
ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭଣ୍ଡ ଧୀର । ଯାହା ବୋଇଲେ ମୁନିବର ॥
ସ୍ମରୁଥ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ମୁଁ ଏ ଦନା ପୁତ୍ରେ ଅଟଇ ॥
ଯେସନେ ତନ୍ତୀ ତନ୍ତ୍ରେ । ମୁଣ୍ଡିକା ଲଖି ଗଡ଼େ ଖଣ୍ଡ ॥
ଏ ଗାଡ଼ୁ ଭାଣ୍ଡ ଭଙ୍ଗିଯାଇ । ଏତେ ଜୋଖିବା ଯାଏ ଥାଇ ॥
ଯେବଣ ଖଣ୍ଡ ଭଙ୍ଗି ଯାଇ । ତା ଭୁଲେ ତନ୍ତୀ କଳ ଥାଇଁ ॥
ସେ ଖଣ୍ଡ ତନ୍ତୀ ମୂର୍ତ୍ତି ଶୁଣ । ଏ ସବୁ ବୋଧନ ଅଜ୍ଞାନ ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୃଷୀକେଶ । ଆଉ ପୁଅକୁ ସଜ ପାଶ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ କୁମର । ଏ ସବୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ଅଟେ ତୋର ॥
ମୃତ ଦେହକୁ ତୁ ଧରାଇ । ବସିଛୁ ମାଇ ଖାତ ଖାଇ ॥
ତୋହାରୁ ନାହିଁ ବା ଅଜ୍ଞାନ । ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ନନ୍ଦନ ॥
ଶୁଣ ହେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ । ସେ ମୋର କେଉଁଠି ଜନ୍ମିଲ ॥
ମୁଁ ତାର କେମନ୍ତେ ଯୋଗର । ଏ ସବୁ ମାୟାର ସଂସାର ॥

ଯେସନେ ହାଟେ ବଣିଜାର । ପସରା ବସାଇ ଅପାର ॥
ଏକଇ ଭ୍ରାତା ଗ୍ରାମ୍ୟ ହୋଇ । ବଣିଣ ବନ୍ଧୁ ଥାନ୍ତି ତହିଁ ॥
ବ୍ୟାପାର ସରଇ ଯାହାର । ସେ ବାହୁଡନ୍ତେ ତାର ପୁର ॥
ଯାହାର ସରିଣ ନ ଥାଇ । ସେ ଜନ ତାର ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏ ସଂସାର । ତାହାର ମୋହର ବ୍ୟାପାର ॥
ବ୍ୟାପାର ସରିଲା ଯେ ଜନ । ମୋର ଅନ୍ତରୁ ସେହା ହେଲ ॥
ଶୁଣି ଯାଦବ ବୟୋବୃଦ୍ଧ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହା ବୁଦ୍ଧି ॥
ତାହାର ବୋହୂକୁ ଡାକଲେ । ଶୁଣ ଗୋ କୁମାରୀ ବୋଇଲେ ॥
ଏ ତବ ସ୍ୱାମୀ ଅଟେ ତୋର । ତୁ ତବ ଭାର୍ଯ୍ୟା ତାହାର ॥
କହ ଉତ୍ତ ଯେ ତୋର ମନ । ଅଥବା ଯୋଗ ତୋର ହେଲ ॥
ମୃତ ପିଣ୍ଡକୁ ସଙ୍ଗେ ଯୋଇ । ଆମିଷ ଭୁଞ୍ଜି ଲେଖୁ କୁହ ॥
ଧିକ ଗୋ ଜନକଣ୍ଠ ଏଣ । କୁମାରୀ ବୋଲେ ପ୍ରଭୁ ଶୁଣ ॥
ଦେହୁ ଅଟଇ ନାହା ଲଣ୍ଠା । ଜେ ପୁଣି ନାହାର ବନିତା ॥
ଯେସନେ ଘୋର କୃଷ୍ଣ ଜାନେ । ନଦୀ ପ୍ରବଣ ବହେ ଜଳେ ॥
ବନସ୍ପତ ଖଣ୍ଡ ଦୁଇ । ମିଶିଣ ଭାସି ଯାଉଥାଇ ॥
ଢେଉଟେଁ ଦୁଇଭ ଭାସି ଯାନ୍ତେ । ଲଭାଏ ଉପାନ୍ତ ସତେ ॥
ତନ୍ତ୍ର ବୋଟିଏ ଲଗି ରହି । ଆନେକ ଦଣ୍ଡ ଭାସିଯାଇ ॥
ସେବକ ଖାଠ ଭାସିଯାଇ । ଆନେକ ଖାଠ ନ ହୋଇଲା ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏ ସଂସାର । ଗୋବିନ୍ଦ ଲୀଳା ଖେଳଘର ॥
ଜଣା ଅଛି ତେ ସେହି ଜନ । ମୋର ଅନ୍ତରୁ ସେହା ହେଲ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଭଗବାନ । ଧନ୍ୟ ଏ କନ୍ୟାର ମନ ॥
ଏହାଙ୍କ ଚରଣେ ବୋଲିଣ । ନ ଥିବେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେଣ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନରହରି । ଜଳ ତୁଳସୀ ହସ୍ତେ ଧରି ॥
ଘୃତର ମୁଣ୍ଡରେ ସିଞ୍ଚିଲେ । ଉଠରେ କୁମର ବୋଇଲେ ॥
ତତକ୍ଷଣେ କୁମର ଉଠିଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣେ ଲୋଟିଲା ॥
ପ୍ରଭୁ ବୋଲନ୍ତି ଆରେ ସୁତ । ମୁଁ ତ ଦେଖିଲି ଅଦ୍ଭୁତ ॥

ଦେଖି ତୋ ଜନମ ପିଅର । ଆଡର ଗର୍ଭୀ ସରୋବର ।
ତୋର ଅର୍ଥେ ଜଳ ଆଣ । ଖଟିଣ ଆସ୍ତୁ ତୋ'ର ପ୍ରାଣ ।
ଏବେ ତୋ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ଦେଖି । ଗୁପତ ଜଳ ତୋତେ ରଖି ।
ବସିଲେ ମାଳ ଘାତ ଖାଇ । ତେଜ୍ଞେ ଏହାଙ୍କ ଘରେ ଭୁଞ୍ଜି ।
ହୋଇଣ ଅଙ୍କୁରେ ମଦନ । ଧୂଳ ଏ ତୋହର ସାଦନ ।
ତା ଶୁଣି କୁମର ବୋଲଇ । ଶୁଣହେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ ।
ସେ କାଳ ଜନମ ପିଅର । ସେ କାଳ ଭୁତା ସରୋବର ।
ସେ କାଳ ଅଟଇ ସ୍ୱପନ । ସେ ସୃଷ୍ଟି ଅଟେ ମାୟା ଗଣ ।
ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ଏ ସଂସାର । ଜେଣ୍ଡତ ନୁହଇ କାହାର ।
ଯେସନେ ଯୋଗ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳେ । ପଥରେ ପଥିକ ସକଳେ ।
ଶାଖ ପତ୍ରଣ ଥାଇଛନ୍ତି । ବାଟରେ ବୃକ୍ଷର ଦେଖନ୍ତି ।
ଏକ ବୃକ୍ଷ ଛାୟେ ହୋଇ । ବସନ୍ତ ତାହା ତଳେ ଯାଇ ।
ଶ୍ରମ ଯାଉଲେ ସେସ୍ଥାନରେ । ଚଳନ୍ତି ବୃକ୍ଷ ଥାଇ ପଛେ ।
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏ ସଂସାରେ । ଋଣାନ୍ତୁ ବନ୍ଧନ ଦେଖରେ ।
ଏଥିକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ପ୍ରତିଦିନ ।
ଜଳ କଥନ ଯେଉଁ ନର । ଧନ୍ୟ ଜୀବନ ବୋଲି ତାର ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନାରାୟଣ । ଧନ୍ୟ ଏ ଅଟେ ପାଞ୍ଚଜଣ ।
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖୀ ହୋଇଥାଅ । ଅନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି ପାଦ ପାଅ ।
ଏମନ୍ତ ଆଶ ଦେଲେ ଶୁଣି । ଅଭ ଆନନ୍ଦେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଅଲ୍ପେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ଛାଡ଼ି । ସର୍ବେ ଗଣ୍ଡଳ ଏକାଥରେ ।
ପ୍ରଭୁ ଅଭୟ ବରଦେଲ । ଅଭୟ ହସ୍ତେ ବୋଇଲେ ।
ଆନନ୍ଦେ ଭଗତ ଗାଯନ । ତୋଷ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ଭକ୍ତେଣ ଏହି ପାଞ୍ଚଜଣ । ତେଣିକେ ନାଥାଙ୍କୁ ଆଗଣ ।
ବୋଇଲେ ଜଗତ୍କୁ ଠାକୁର । ଏତେ କଥା ଭଲ ତୋର ।
ଦେଖ,ଇ ଜନ୍ମ ଦଶନେଲୁ । ଦେଖ ପିତୃକୁ ନ ଦେଖିଲୁ ।
ସା ମାଆ ଦେବେ ଅତୋଷର । ଆଃମ ବା ଦେବେଳ ମାଡର ।

ହେଲେ ତୋ କୃପାପାତ୍ର ଥାଇଁ । ଅଧିକ ନ କହିବା ଆଉ ।।
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦିନ ନେଲେ । ଶରଣ ଭାବ ସେ ଲଭିଲେ ।।
ଭଜନ ଚଇତନ୍ୟ ଧୀରେ । ମନ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତିର ଅନ୍ତରେ ।।
କଳିଯୁଗର ଭକ୍ତବାଣୀ । ଶୁଣି ଉଦ୍ଧର ହୁଅ ପ୍ରାଣୀ ।।
ଭକତ ଯଶବନ୍ତ ଦାସ । ସାଧୁ ଚରଣେ ମୋର ଆଶ ।।
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀହରି । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ।।
ଜୟ ଗୋବିନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ । ପରବ୍ରହ୍ମ ସଦାନନ୍ଦ ।।
ଅନନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ନାମ ଘୋଷିଲେ କୋଟି ମୋକ୍ଷ ।।
ଏ ନାମ ଭଜି ଜୀବ ଯାଉ । ହେ ପ୍ରଭୁ ! ଏହି ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ।।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାଗବତରହସ୍ୟେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଯଶବନ୍ତ ଦାସ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତିରସ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଚତୁର୍ଥୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—:o:—

ପଞ୍ଚମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଦାମୋଦର ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ବୋଇଲେ ଶୁଣଜନ । ଭଜିଲ ସୂତର ବଚନ ।।
କଳିଯୁଗର ଭକ୍ତବାଣୀ । କୃତାର୍ଥ ହେଲ ତାହା ଶୁଣି ।।
ଯେସନେ କ୍ଷୁଧାତୁର ଜନ । ଖାଇଲେ ଦୁର୍ଲଭ ଭୋଜନ ।।
ଅନନ୍ତେ ନ ତୋଷିଲ ମନ । ତେସନ ହେଲା ମୋ ଶ୍ରବଣ ।।
ଆଉରି କେତେ ଏହିପରି । କଳିଯୁଗରେ ଗଲେ ତରି ।।
ସମସ୍ତ ଭକ୍ତ ମୋର ଆଶ । ମୋ ବୁଦ୍ଧି ଭକ୍ତିର ପ୍ରକାଶ ।।
ଚୈତନ୍ୟ ବୋଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ଼ମଣି ।।
ଭାଗ୍ୟ ନଗରେ ତାର ବାସ । ନାମ ତା ଦାମୋଦର ଦାସ ।।
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଭକ୍ତି ସହିତେ ନେମଜ୍ଞାନ ।।

ପୁଣ ଦୁଷ୍କଟା ଭାର ଦାର୍ଣ୍ଣି । କ୍ଷୁଧା ଦାଗିଣ ହେଁ ବଞ୍ଚିଲ ।
ଅନ୍ତ କରିଦ୍ଧ ତା ଗାତନ । ଦାର୍ଣ୍ଣି ତା ଦାଢ଼ ବୃତ୍ତି ନାଦ ।
ସଂସାରେ ଯେତେ ଦେହଧାରୀ । ତା ଠାରୁ ନ ଥିବେ ଅଭାଗୀ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ସାରଲ । ଦ୍ୱାବଶ ଶଦଦ ଯେଦନ ।
ମୁଣ୍ଡେ ଜୁନପୀଡଲ ଲଣ । କୁଣ୍ଡେ ଦୋଲଇ ବ୍ୟନାଶ ।
ଲକ୍ଷାର ଅର୍ଥେ ଯେ ନଗରେ । ଭୁଲି ମାଗଇ ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।
ଏମନ୍ତ ବୁଟଳ ଦଣ୍ଡେଣେ । ଧିକାଶ ହେତେଷ ଘରେ ଅଂହେଁ ।
ଯା କହୁ ତାକୁ ମିଳଥାଇ । ପ୍ରାଣ ଟୋଡଲ ତାହା ଖାଇ ।
ନ ଅବା ଦଇବ ଯୋଗରେ । ଅଚଣେ ମାଗିଲେ ଦୁଆରେ ।
ଅଧେଦ ଖାଇ ଅଧେ ଦଂକୁ । ତନ୍ତା ନ ଛାଏ ତାଙ୍କ ମତି ।
ନ ଅବା ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଅଭାଗୀ । ଆସି ମିଳନ୍ତି ଗାଁଅସ୍ତୁରି ।
ସ୍ୱସ୍ତୁ ଦେଲ ତାଙ୍କ ଗାତେଶ । ଆଗେ ରହନ୍ତି ଅପବାଦେଶ ।
ଏମନ୍ତ ଦଶ ଥାଇ ଜନ । ଦରଶ ଗୋବଦ ଲଦନ ।
ସବନ ଗାଦ ବସ୍ତୁଭୁତ । ନ ଶୁଣେ ଅଧ ଅଗଦାତ ।
ଅଦରେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ନେତନ । ଦାଞ୍ଛା ଦରଣ ବହେଁ ଦାନ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେଶେ ଦାନ ସଲ । ତା ଗାଁ ଦଶତେ ଗଣ୍ଡଲ ।
ଦାଣ୍ଡିଲେ ସୁଖ୍ ତଳଧର । ଦହଦା ଯାଉଁ ସେତା ଭାର ।
ଡସ୍ତେଣ ସ୍ତୁଖ୍ ସୀତବାସ । ମାସ୍କରେ ଦେଲେ ଯୋଗୀଦେଶ ।
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ଭୂଷଣ । ଦଣ୍ଡେ ରୁଦ୍ରାକ୍ଷମାଳା ମାନ ।
ମସ୍ତକେ ଶୋଭେ ଜଟାଭାର । କର୍ଣ୍ଣରେ ତମ୍ବାର କୁଣ୍ଡଳ ।
ତମ୍ବା ଗୁଣ୍ଡିକେ ଧରି କରେ । ଚଳନ୍ତି ଅତି ଧୀରେ ଧୀରେ ।
ଅଛି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧଦେହୀ । ଚଳିପିବାକୁ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର । ମିଳିଲେ ଦାସଙ୍କ ନଗର ।
ଦେଖେଣ ଯେ ଦାସ ଭୁଲ ଦେଶ । ଆସିଛି ଯୋଗୀଣ କଷଣ ।
ଦାର୍ଣ୍ଣି ନ ପାଇ କ୍ଷୁଧା କହୁ । ଉପବାସରେ ଶୋଇଛନ୍ତି ।
ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣ । ହୁଡ଼ାରେ ବସନ ଦୋଲଣ ।

ଶନ୍ତ ଶ୍ରୀପତି ଗୀତ ଦୂତ । ଦେଖ୍ ନେତ୍ରପଥାଗ୍ର ବନ୍ଧି ॥
ଦେଖି ଘଣ୍ଟ ଘାଘରନ ଦଧି । ନାମ ଲକ୍ଷଣାଦ୍ୟ ସିଦ୍ଧ୍ ॥
ଅଗସ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ତୋ ବାଳା । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦୂଷିତ ବନ୍ଧୁଦେଶ୍ୱା ॥
ପୂର୍ଣ୍ଣକ ମଣ୍ଡଳର ଫଣୀ । ଜଗତ ଜନ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ॥
ଦେବିତ କରୀର କେଶରୀ । ସକଳ ଘଟେ ଅଧିକାରୀ ॥
କେଣ୍ଡୁ ଶରଣ ଶକ ଶୋଭେ । ଆତଙ୍କ ଭସାଗର ଦୋଷେ ॥
ଏତେ କଷ୍ଟର ସଂସ୍ପର୍ଶେ । ଯେବେ ଅଭବୁ ମୋର ଦ୍ୱାରେ ॥
ଆସିଣ ବୋଲବେ ଗୁରୁଜନ । ତାହାଙ୍କୁ ଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି ଜଣ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚନ୍ଦ୍ରାନନ୍ଦ । ଦ୍ୱାରେ ଥାକଲେ ନନ୍ଦଘର ॥
ବୋଲଇ ଦେଶୁ ଅଛ ଘରେ । ଅମ୍ଭେ ଅଭବୁ ତୋ ଦୁଆରେ ॥
ଶୁଣିଣ ଦାମୋଦର ଭାଷ । ମିଳନ୍ତ ମହାଯୋଗୀ ଈଶ ॥
ଗୁରୁଙ୍କୁ କରି ନମସ୍କାର । ବୋଇଲେ କି କି ଦାମୋଦର ॥
ହେ ସ୍ୱାମୀ କାହାଁକି ଆଗତ । ମିଥ୍ୟା ନ କହି କହ ସତ୍ୟ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରଧର । ଯାଉଛ ଶୁଣିଲୁ ତୋହର ॥
ଆସିଲୁ ଦେଖିକନ ନନ୍ଦନେ । ଦେବ କି ନାହିଁ କହ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାମୋଦର ଭାଷ । ବୋଇଲେ କଣ୍ଠେ ମାଳ ଦସ ॥
ଅଛନ୍ତି ବସାଇ ତଳରେ । ଗର୍ଭୀର ଗାନ୍ଧୁଣେ ମିଳନରେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣସି ଯୋ ସଖ୍ୟ । ଅଛନ୍ତି ଯେଜନ ମାତଇ ॥
ଏଥିକୁ କହ ନ କରଇ । ତା ଶୁଣି କହେ ଗର୍ଭୀ ତାଇ ॥
ହେ ସ୍ୱାମୀ ମୋତେ କି ଉତ୍ତର । ତୋତେ ନ ଅଛଇ ବିଚାର ॥
ଘର ବଳନେ ସବୁ ତୋର । ନେଉଛ ଅଣେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ॥
ବସ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଥିଲେ ଘରେ । ଉତ୍ତମ କରନ୍ତ ଦାହାରେ ॥
ଆଜ ନ ଅଛୁ କୁମ୍ଭ ଘରେ । ହେ ସ୍ୱାମୀ ଜଣ ମୋ ଆଗରେ ॥
ଗର୍ଭୀର ମୁଖ୍ ଏତା ଶୁଣି । ଦେଖ ନନ୍ଦକୁ କହେ ଘାଣି ॥
ଦାନ୍ତୁ ଅଛନ୍ତି ନେଉଟିକ । ଏ ପାଣି ଜାବ କିମ୍ପା ଥିବ ॥
ସ୍ୱାମୀର ମୁଖ ଏ ବଚନ । ଶୁଣିଣ ଯୁବତୀ ରତନ ॥

ଏତ ଆଉରେ ଦେଖ ତରୁଣୀ । ଚକ୍ରଧର ପ୍ରଭୁ ତପସ୍ୱିନୀ ।
ଆଉଣ ଦେଖ ଦେଖ ଅମ୍ବର । ବୋଲି ଚକ୍ରଧର ଉପଧର ।
ସେ ସ୍ୱାମୀ ନୃପ ଦେବ ଅଭୟ । ଅମ୍ବର ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଶ୍ରବଣ ମିଳନ ଲୋଚନ । ଏବେ ସେହି ମୋ ଦୋଷ ଶୁଣ ।
ନାପିତ ସ୍ତ୍ରୀ ସାଇଁ ନାକ । କାଟିଲ ଆଜ ସେ ଜଳୁଷ ।
ତା ଶୁଣି ଦାମୋଦର ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ।
ନାପିତ ଦ୍ୱାରେ ଦେଲେ ଗଲେ । ଭକ୍ତୁରୀ ବଚନ ଶୁଣିଲେ ।
ଦେଖ ତା ସ୍ତ୍ରୀର ବଦନ । ହୋଇଲା କି ଜଣ୍ଟି କର ।
ଶୁଣି ସୁବଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ର ଦିଏ । ବୋଲେ ଦେଖ ନ ମାରୁ ବେଶ ।
ଅଚେତ ଘଟାଣ ଭକ୍ତୁରୀ । କାହିଁଣ କଳବା ତର୍ଣ୍ଣରୀ ।
ଶୁଣିରେ ଦେଲ ଦକ ଆଣି । ଦେଖିବା ଏତେ ଚରଣ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଦାସେ । ଭକ୍ତିକ ବସାଇଣ ପାଶେ ।
ସୁନ୍ଦରଙ୍କୁ ଦେଖି ଶୋଭ । ମଧ୍ୟ ଧରିଲେ ମୁଠିଆଉ ।
ସମ୍ମୁଖ ଭକ୍ଷଣ ଭକ୍ତୁରୀ । ଦେଖିଣ ଭଳରେ ତର୍ଣ୍ଣରୀ ।
ତତକ୍ଷଣେ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଣ । ଧନ ଆଣିଲେ ସାଧୁଜନ ।
ସନ୍ତ ସୁଜନ ସୁଗଭାଇ । ସୁତ ନଦାର ଦୁଧ ଭକ୍ଷ ।
ଦାନାଦ ଦ୍ରବ୍ୟ କରି ଆଣି । ରନ୍ଧନ କଲନ୍ତ ତରୁଣୀ ।
ଡାକ ଆଣିଲେ ନାଥପୂଣ । ଆନନ୍ଦେ ଧୋଇଲେ ଚରଣ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ବାରି । ସୁଖେ ସେବିଲେ ନରନାରୀ ।
ଶୋଭାଏ ନମ୍ରେ ବସିଲେ । ମହା ଆନନ୍ଦ ହୃଦେ ହେଲେ ।
ଦେଖ ନିଦ୍ରା ଗ୍ରହ୍ୟ ତାହାଙ୍କର । ଯାହା ନ ପାଏ ଦେବବର ।
ଦୋଖଣି ଭାଠେ ଶଙ୍କାଭଳ । ଟୋଆଣି ଥିଲ ଭକ୍ତଜନ ।
ସେବଣ ଚରଣେ ଭାଜନ । କାଷ୍ଠର ମାଂସ ନ ପାଇଲ ।
ସବକୁ ନମନ୍ତ ଗୋସାଇଁ । ଅଭ୍ୟବ ଲୋକେ ଦେଖନ୍ତି ।
ପିଡ଼ା ଖଣ୍ଡିଏ ରଖିଦେଲେ । ତହିଁ ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ବସାଇଲେ ।
ଆସନେ ଦାସ ବସାଇଲେ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପରଷିଲେ ।

ଗୋବଧ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଦରଶେ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅହେ ବ୍ୟାସେ ||
ଅଛୁ କ ଅନ୍ନ କିଛୁ ଅଛି | ତା ଶୁଣି ଶଳ୍ୟ ସେ ମୃଗାକ୍ଷୀ ||
ବାଳ ଯୋଗେଣ ଅନ୍ନଥିଲ | ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପରେ ପରଶିଲ ||
ଭୁଞ୍ଜି ବସିଲେ ଭାଇପାଞ୍ଚ | ବସିଲେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଖାଇ ||
ଦୂରେ ଅନନ୍ତ ଭଗବାନ | ସେ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି ମରମ ||
ପ୍ରଭୁ କହୁଛନ୍ତି ମନ | ଧନ୍ୟ ଏ ଦୁହିଙ୍କ ଗୋଟକ ||
ଭଗା ଭୁଞ୍ଜୁ ଅଛୁ ବଳି | ନେଇଯିବା ଜନାଦନ୍ତୁ ଯାଜ୍ଞି ||
ବୋଇଲେ ଅନ୍ନ ଯାଜ୍ଞି କଛୁ | ଆପଣେ ଭଗବାନ ଅଛୁ ||
କେଣେ ଯାଚିଣ ମୋତେ ଦେଲେ | ଆଜ ସେ ଲକ୍ଷ ଏବା ଭୁଲେ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାରାୟଣ | ବାସନ୍ତୁ ପାଶକୁ ଗଲେଣ ||
କେଉଁ ସେ ଭକ୍ତ ଅଛନ୍ତି | ସୁଜ ନପାରେ ସେ ଭଗତ ||
ଏ ଜିଭ ଅନ୍ନ ମୋତେ ଦେବୁ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଆଗେ ଚଳାଇବୁ ||
ତା ଶୁଣି ଯାଜ୍ଞସେନୀ ବାସ | ଭୁଞ୍ଜିଲେ ନିଜ ନାରୀପଣ ୧୦୦ ||
ଆଜ ଦେଖା ଅଛୁ ରଖିଲେ | ସୁନ୍ଦର ଶକ୍ତି ଯାଜ୍ଞି ବୋଲେ ||
ଶୁଣି ସୁବଣ୍ଣ ଭଉଜ ଧୀର | କର୍ପୂର ଖଣ୍ଡ ବେଳା ଆସୁର ||
ବାଳ ଯୋଗେଣ କେଣ ଅଛି | ସେ ସବୁ ଯାଚି ନାଶ ଘୋଲୁ ||
ସ୍ୱାମୀ ତା ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ | ମୁଖ ପକାଶେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ||
ଯୋଗେଣ କେଣ ବାଳ ଥିଲ | ସବୁ ଭଣ୍ଡାରୀ ଘଟାଇଲ ||
ନାରୀ ତାହାର ଲକ୍ଷ୍ମୀମୂର୍ତ୍ତି | ବାସିଲ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭଳା ଖଣ୍ଡେ ||
ସ୍ୱାମୀ ଭଣଗା ଭଜିଲଙ୍କ | ଆନନ୍ଦେ ବନ୍ଦିଲେ ଚଉଁରୀ ||
ଶୁଣି ଭକ୍ତିଲ ପାଞ୍ଚଜଣ | ନାନାଦ ପଦାର୍ଥ କରିଣ ||
ଶତେକ ସଭଣା ତାହା ଭଲେ | ସବୁ ତୋଷନେ ସମର୍ପିଲେ ||
କୃଷ୍ଣ ସମସ୍ତ ଦେଖିଲେ ଖାଇ | ଭିଦେବାଠାରେ ଭସ୍ମ ଯାଜ୍ଞି ||
ବେଷ୍ଟନ ପାଣି ଖଡ୍ଗଧାରୀ | ଶ୍ରୀଣ ଗୁଣଏ ଗାଇ ବୋଲ ||
ଯାଇ ଆସନ ନାରାୟଣ | ଥାବର ବନଟା ଆସନ ||
ମୂଳଙ୍କ ବୃଷଭୁ ଭଗନ | ରୁଦ୍ର ଦେବତା ବନ୍ଧନ ||

ସେ ପୁଣି ଭକତ ସଦନରେ । ଶୋଇଲେ କୁଶ ଶଯ୍ୟା ପରେ ॥
ଏଥୁ ସମୟେ ଦାସେ ଗଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ ଚାପିଲେ ॥
ଭଗବନ୍ତେ କରେ ଧରି । ଦାସଙ୍କ ବସାଇଲେ ସୁଦୃଶ ॥
ବୈକୁଣ୍ଠ ସୁଖ ସ୍ୱପ୍ନେ ମଣି । ସୁଖେ ଶୋଇଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିଦ୍ରା ଯିବା ଜାଣି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବୋଲନ୍ତି ଭକ୍ତୁଣୀ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁଣ୍ୟ ଏ ଅତିଥି । କେମନ୍ତେ ପୂଜିବଟି ଏଥି ॥
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମାଗିଦିଅ । ସେ ଅନ୍ନ ଭଣ୍ଡାରେ ମିଳିବ ॥
ତାହା ଏହାଙ୍କୁ ସମର୍ପିବା । ଆମ୍ଭେ ପଛକେ ଭୋଜନ ଥିବା ॥
ଦାସେ ବୋଇଲେ ହେଉ ହେଉ । ତାହା ଜାଣିଲେ ମହାବାହୁ ॥
ଦୁହିଁଙ୍କ ଭାବ ଦେଖି ଭୋଳା । ହେଲେ ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଦ୍ଭୁତ ଲୀଳା ॥
ଅଧିକ ନ ପାରିଲେ ସହି । ଦୁହିଁଙ୍କ ନିଦ୍ରା ଗଲେ ମୋହି ॥
ଏଥୁ ସମୟେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଉଠିଲେ ଅତି ବେଗ ହୋଇ ॥
ସେ ସତୀ ଦେବୀ ଜାଣି ଦୂର । ଚରଣ ତଳେ ଥିଲେ ଶୋଇ ॥
ଡାକିଲ ମୁଣ୍ଡେ ହସ୍ତ ଦେଲେ । ଦେଖ ତୋ ଭର୍ତ୍ତାକୁ ବୋଇଲେ ॥
ନାନା ରତନ ଅଳଙ୍କାରେ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ତୋ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଯାକରେ ॥
ଷୋଡ଼ଶୀ ତିନ୍ତୁ ତୋର ହେଉ । ଘରେ ତୋ ଧନ ପୂରିଥାଉ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖୀ ହୋଇଥାଅ । ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ଗତି ପାଅ ॥
ଏମନ୍ତେ ଆଶିଷ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଶ୍ରୀହରି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତାରୁ ନିଶି ଶେଷ । ଉଦୟ ହେଲ ଗଗନେଶ ॥
ଅବଳା ନିଦ୍ରା ତେଜି ଉଠି । ଦେଖି ତା ଅବଧାଏ ଦେଷ୍ଟି ॥
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଅଳଙ୍କାରମାନ । ମନ୍ଦିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ଧନ ॥
ଦେଖି ତା ଆନନ୍ଦିତ ମନ । ସ୍ୱାମୀର ଭୁଜ ତୋଳି ଧରି ॥
ବୋଇଲେ ବେଗେ ଶୁଣ ନାଥ । କେମିତି ଘଟିଲ ଏ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ମନର ଦେଖ ହେଲା ସୁନ୍ଦର । ସେ ମୋର ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସେ ବେଗେ ଉଠି । ନିଜ ଘରକୁ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ନାନାଦି ଧନ ଅଛି ପୂରି । ଦେଖି ତା ହୃଦେ ଅପସରି ॥

ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରକାଶି ଅଳଙ୍କାର । କେଶର୍ଦ୍ଧି ବେଷ୍ଟିଲୁ ଶରୀର ।
ତା କେଶ ବସ୍ତ୍ରରେ ମନ । କଷ୍ଟେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଆନନ୍ଦ କଲେ କ ଏମାନ । ଘରେ ପ୍ରକାଶି ଏତେ ଧନ ।
ରତନ ମଧ୍ୟେ କେଶରଙ୍କ । କାଞ୍ଚନ ବଣ୍ଟିଲୁ ସୁନ୍ଦର ।
ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କୁ ମଣି । ସେବା ଯେ କଲୁ କେଡ଼ପ୍ରାଣୀ ।
ବୃଦ୍ଧା ଉଦ୍ଧାର ସୁସ୍ୱର । ସୁଖ କରନ୍ତି ଯା ଶରୀର ।
କମଳା ସାର ଈଶ୍ୱର । ମୁଁ ସ୍ମର କେତେକ ମାତର ।
ହେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣା ସାଗର । ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର ।
ଲୁଚ୍ୟ ହୋଇଲେ ଅପରାଧୀ । ତୁ ନାଥ କରୁଣା ବାରିଧି ।
ତୁମ୍ଭେ ହେଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ଜୀବଙ୍କ ହୃଦରେ ବସର ।
ଏଣୁ ଅପରାଧ ମୋର ଯେତେ । ଛୁଅ ନ ଯେନ କବାଟେତ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି ଭଣି । ଆନନ୍ଦ ପୂରିଷ କରୁଣୀ ।
ଆନନ୍ଦେ ଶ୍ରୀପତି ଭଜନ । ସାଧୁଙ୍କ ଦଶା ପ୍ରକଟନ ।
ସକଳ ଗତେ ସମ୍ପାଦିଲି । ବାସ ପ୍ରସଙ୍ଗେ କଟେ୍ୟ ରତ ।
ଯୋଗୀ ବୈଷ୍ଣବ ସାଧୁଜନ । ସେବାରେ କହିଲେ ଧନ ।
ନୋକ୍ଷ୍ମ ପାମ ଅଧିକାରି । ତାହେ ବସିଲେ ସ୍ୱର୍ଗେନ୍ଦ୍ରର ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦାସ ବାସୀ ହେଲେ । ମନକୁ ଚୈତନ୍ୟ କହିଲେ ।
ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ । ଯେ ପ୍ରାଣୀ କର୍ଣ୍ଣପଥେ ଶୁଣି ।
ସକଳ ପାପ ହେବ ପାର । ନ ଛିବ ଯମରାଜପୁର ।
ଅପୂର୍ବ ଭକ୍ତ ପୁରବାନ । ଅଷ୍ଟ ଲକ୍ଷେ ତତ୍ତ୍ୱ ପୁଣ ।
ସୁଖାରେ ଲଭିମାନ ଯେତେ । ଯେ ଭଗବତୀଲୀଳା ସଙ୍କେତେ ।୧୬୦।
ଲଭିବ ନାହିଁ କବାଟେତ । ଶୁଣି କେହି ହେବେ ଚତୁର ।
କହନ୍ତି ନିଜ ସମ ଦାସ । କେବଳ ନଳିନ୍ଦି ବିଶ୍ୱାସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନଗ ଚୈତନ୍ୟ
ବାସୋବର ଦାସ ଛଳ ହେ। ମୋକ୍ଷଣେ ନାମତତ୍ତ୍ୱସ୍ତ୍ରୋଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ

ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଚଇତନ, । ହେ ମନ ବୁଦ୍ଧି ସାବଧାନ ।
ଏ କଥା ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣିଲେ ନ ଭ୍ରମିବ ଚିତ୍ତ ।
ସେ ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟଦେଶ । ଢେଙ୍କାନାଳରେ ତାର ବାସ ।
ଜାତିରେ ବଣିଆ କରଣ । ତାର କୁଟୁମ୍ବ ତିନିଜଣ ।
ତାହାର ନାମ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ଭକ୍ତବତ୍ସଳେ ବଳିଆର ।
ଭାର୍ଯ୍ୟା ନାମ ତା ଦେବକୀ । ଘରର ଅଙ୍ଗ ନ ଲଙ୍ଘନ୍ତି ।
ପୁତ୍ରର ନାମ ରଘୁନାଥ । ପିତାର ବଚନେ ରହନ୍ତି ।
ଆପଣା ନାମ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ବିଶ୍ୱସପାରେ ମନ ଯାର ।
ଏମନ୍ତେ ତିନିଜଣ ଆନ୍ତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭାବେ ହେଲ ମତ୍ତ ।
ନାମ ଭଜନ ଅନୁମିତ । ଚୈତନ୍ୟ ଗଡ଼ନ୍ତି ସଂଗତ ।
ଯେ କହେ କୃଷ୍ଣ ନାମ ରସ । ତାକୁ ବୋଲନ୍ତି କଣ୍ଠେ ବସ ।
ତାହାର ନାମ ମୁଖ ଶୁଣି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟେ ତାକୁ ମଣି ।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୈଷ୍ଣବ ଉଦାସୀ ।
ଯେ ଅଭ୍ୟାଗତ ଏବଧୂତ । ଦ୍ୱାରେ ତା ହେଲେ ଉପଗତ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । ତୋଷନ୍ତି ବିନୟ ବଚନେ ।
ନାହିଁ ବୋଲିବା ମୁଖ ତାର । କେବେହେଁ ନୁହଇ ବାହାର ।
ଏମନ୍ତ ନିତ୍ୟଦାନ ଅନ୍ତେ । ତା କୀର୍ତ୍ତି ପୂରିଲା ଜଗତେ ।
ଯେତେ ଶୁଣିଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବୋଲନ୍ତି ସର୍ବ ଲୋକମାନ ।
ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ଯେ ପୁଣ । ଭଜନ ସନ୍ତୋଷ ଶୁଣ ।
ଏକଥା ଜମାଇତ ହୋଇ. । ଆଇଲେ ଅର୍ଥ ଦିବାପାଇଁ ।
ଭୋଗାର ଅର୍ଥେ ଗ୍ରାମ ପୁରେ । ମାଗନ୍ତି ବୁଲି ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ।
ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ସର୍ବେ । ଶୁଣ ହେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ।
କରଣ ନାମେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ଯାଅ ଦ୍ୱାର ତାର ଘର ।

ଅବଶ୍ୟ ହୋଇବ ଶେଷରେ । ଶୁଣି ଚଳିଲେ ସାଧୁପାଶେ ।
ଯାଇଣ ତା ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଶରଣ ଆସି ହେଲେ ଶେଷ ।
ଭାଳିଲେ ଅଟେ ସସ୍ତ୍ରମର । ଆମ୍ଭ ତରନ୍ତୁ ହେବେ ଯାର ।
ସାଧୁଙ୍କ ବଚନ ଶୁଣିଣ । ସନ୍ତୁ ଶାନ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ ।
ଦେଖିଲ ସାଧୁଙ୍କ ଲୋକେ । ପ୍ରଣାମ କଲ ପାଦତଳେ ।
ହଠ ବଳାତେ ଘର ଦେଲ । କ ଆଜ୍ଞା ହୋଇଛି ଦୋଇଲ ।
ଅନ୍ତରେ ବୋଇଲେ ହେ ଶୁଣ । ଆମ୍ଭ ତରନ୍ତୁ ହେଉଁ ଆଣ ।
ସାଙ୍ଗି ନୃଜନ ମୂର୍ଖଭାବ । ସତ ନରାକ ପୂର୍ବ ଦତ୍ତ ।
ଭାସ୍ତ୍ର ଦରଶା ଆସ ଛେତ । ଏ ସବୁ ଅଣ ହେ ଭୁଲିଛ ।
ଅମ୍ଭ ତରନ୍ତୁ ହେବ ଯର । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞ ଶାଳଗ୍ରୁ ଅପାର ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଚଳିଲେ । ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ପୂର୍ବ ସମ୍ପର୍ଯ୍ୟାଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ । ସକଳ ଘର ଅଭ୍ୟାଗନ ।
ସାଧୁଙ୍କ ପାଶେ ନେଇ ଦେଲ । ଘଟ ମାଗଇ ନ ପଇଲ ।
ବୋଇଲେ ସାଧୁରେ ଶୁଣ । ଗୃହସ୍ଥରେ ବସ୍ତୁ ଭଣ୍ଡାର ।
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣି ଦେଲ । ଘଟ ମାଗଇ ନ ପାଇଲ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସାଧୁଜଣ । ଛବଣ ଭୂଷଣ ଯୋଜନ ।
ଦୃଢ ବସ୍ତ୍ରେ ନ ଯେ ଜାଳିବ । ଛିଦ୍ରଙ୍କ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇବ ।
ହେଲା ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇଗାଲ କଥ । ତା ଶୁଣି ବସ୍ତୁର ପୁଥ ।
ଅନେକ ବିବଧ ହେ ଭଲ । ଭୁମିସ୍ତ ହୋଇ ଭଣିଲ ।
ହେ ସ୍ୱାମୀମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ । ହେବେ ଇତର ଘର ଯାଅ ।
ଘଟ ଅର୍ପିବ ବନି ବନି । ଅବଶ୍ୟ ହେବେ ପାଇବନ୍ତି ।
ତା ଶୁଣି ଅନ୍ତରେ ଦୁଃଖରେ । ଚଳିଲେ ବେଦିବା ନମନ୍ତେ ।
ସନ୍ତୁ ପିତା ପୁତ୍ର ଗଲେ । ବସିଣ ଦୁଃଖର ହେ ଭଲେ ।
ହେ ସାଧୁ ରେ ଲୁଣ୍ଠାରେ । ମିଥ୍ୟା ଲକ୍ଷଣ ବେଶ ଘରେ ।
ଏଥିରେ ହୋଇ ନାହିଁ କହି । ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ କହିଅଛି ।
ଦୃଢ ନ ମିଳିଲ ତ ନାହିଁ । ଦେଖିଲ ଶିବା ଏଥିପାଇଁ ।

ମୋହନଙ୍କ ଅଭୟ ସମୟେ । ଭୁଞ୍ଜିବେ ମାଂସ ଭଲାଇଚେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବାଘ ହୋଇ । ଭରେ ଧାଇଲେ ଖଣ୍ଡାଏ ।
ଅବର ଭାଉ ସେ ଟି ଧରି । ଚଲିଲେ ସୋଦାଘ ସୁମଣି ।
ବାଘ ସ୍ୱପ୍ନରେଣ ଶୁଚରେ । ଭେଟିଲେ ସାଗ୍ୟବନ୍ଦ ଘରେ ।
କଷ୍ଟେଣ ଶିଶୁ ଗୋଟି ଖେଳ । ସୁଖ ଚଲିଲ ଚର୍ଣ୍ଣ ତଳ ।
ପିଅର ଭଗିନ୍ଥ ବାହାରେ । ସୁଖ ଦେଖଲ ଓଶି ଘରେ ।
ଅନେକ ଧନ ରତ୍ନମାନ । ଦେଖି ନ ଛୁଅନ୍ତି ନୟନ ।
ଦ୍ରବ୍ୟ ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ସ୍ୱପ୍ନେ ନ ଧରେ ଭଲାଚେତ ।
ଏମନ୍ତ ଖୋଜନ୍ତେ ଭବନ । ଦେଖିଲ ଦୃତ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ।
ବନ୍ଧି ଅଣିଲ ଖଣ୍ଡ ଦୁଇ । ଶିଶୁରେ ଦେଖଣ ଗଳାଇ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟେ ସାଧୁତ । ଚେତନା ପାଇଲ ଭ୍ରମିତ ।
ଦେଖିଲ ଶିଶୁଗାତ ଘରେ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାଙ୍କ ବନ୍ଧୁଛି ଶିଶୁରେ ।
ଧନକୁ ଦେବେ ଧାଇଁଗଲ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାର ଚରଣ ଧଇଲ ।
ଦେବ ଚରଣ ଦେବ ହାତେ । ଧରି ଶିକ୍ଷିଲ ଦୋଷଚେଷ୍ଟ ।
କୁମର ବୋଲିଲ ରେ ଭାଇ । ଧନ ପଡ଼ଲ ଶିଶୁଗାତ ।
ସାଧୁତ ଶିକ୍ଷଣ ଘସୁର । ଛୁଟେଣ ପାଇଲେ ଶିକ୍ଷ ଶିର ।
ଶୁଣି ପିଅର ମୁଣ୍ଡ ଧରି । ହାଣିଲ ଦୋଷଘ ସୁମଣି ।
ଦୁଃଖେ ଚିନ୍ତିଲେ ଦୁଇଭାଇ । ସୁଖ ଛାଡ଼ିଲ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ।
ଦେଖି ଅଭକୁ ସେ ବୋହିଲ । ତା ଦେଖି କୁମର ବୋଲିଲ ।
ସ୍ୱରୂପ ଶୁଣ ଆହେ ତାତ । ଏଥର ଘଟିଲ ମଙ୍ଗଳ ।
ଭଗ ସର୍ବ୍ୟପି ପାତ୍ରୀକ । ଛିନ୍ନି ସାଧୁତ ଦଣ୍ଡ ଦେବ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସେବାର୍ଥେ ନୋହୁବ । ଏଭେଭ ଭଣ୍ଡ ବ୍ୟର୍ଥ ଦେବ ।
ଏଥିକୁ ବସୁର ନ ଭର । ବାଟିଣ ଗଜ ମୋର ଶିର ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ସେବା ଦେଖ । ଅମୃତ ମନ୍ତ୍ରୀ ନ ପାଇ ।
ମୁଣ୍ଡ ନ ଥିଲେ ଶିଶୁ ଏବେ । ଛାଡ଼ୁ ନ ଶିକ୍ଷ ଭଲାଇବେ ।
ଏଥିକୁ ନ କରନ୍ତୁ ହେଳ । ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ଦେହ ଭଳ ।

ଶୁଣି ପିଅର ଭାଳ ଧରି । ମନରେ ଦୁଷ୍ଟ ଚିନ୍ତାକରି ।
ଚନ୍ଦନ ଭରି ଶୁଦ୍ଧ ଶିର । ଲୁଚିଲ ଘଷିଲ ଖାଖର ।
ଧରିଲ ଦୃତବସ୍ତ୍ର ହସ୍ତେ । ସାଇକୁ ଡାକିଲ ଛଡ଼ିଲେ ।
ମୁଣ୍ଡ ଘାଲଯା ଝଷ୍ଟେ ଦେଲ । ଲୁଚିଲ ରଖି ଟେଁ ବୋଇଲ ।
ସୁଷ୍ଟାଳି ବସ୍ତ୍ରଲ ସମସ୍ତ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲ ମାତ ।
ଧନ ପ୍ରମାଣ ଚନ୍ଦ୍ର କାନ୍ତି । ମୁଣ୍ଡ ଦେଖ ରଖିଲ ଲୁଚିଲ ।
ବୋଇଲ ସ୍ୱାମୀ ବେଗ ଯାଅ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ ଦେଖ ଯାଅ ।
ତା ଶୁଣି ବସ୍ତ୍ରବର ଗଲ । ସାଧୁଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦୃଢ଼ ଦେଲ ।
ଧୃତ ଘାଲିଣ ସାଧୁ ହୃଦେ । ବୋଲନ୍ତି ଭଲେ ମହାନନ୍ଦେ ।
ଅନେକ କଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛିଲେ । ଘରକୁ ଯାଅ ତୁ ବୋଇଲେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବସ୍ତ୍ରବର । ଚଳିଣ ଗଲେ ନିଜଘର ।
ସ୍ୱାମୀ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଦୁହେଁଜଣ । ଚିନ୍ତିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ।
ସୁନ୍ଦର ଘର ମନେ ଗୁଣି । ଏମନ୍ତେ ଥାଇଲ ରଜନୀ ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତାରୁ ଶୁଣ ମନ । ରାତ୍ରି ଯେ ସାଧୁର ଭବନ ॥
ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ଥାଇଲ । ଧନ ଦେଖ ରାତ୍ରି ପ୍ରିୟଙ୍କ ଦେଲ ॥
କାଣ୍ଡରେ ଘାଲିଲେ ଦେଇ । ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଡାକିଲ ॥
ମୁଣ୍ଡ ବସ୍ତ୍ରେନ ପିଣ୍ଡ କାଣ୍ଡି । ଚାହିଁ ଯେ ନ ପାରିଲେ ଦେଖି ॥
ସ୍ନାନ କାହାରେ ଘେନିଗଲେ । ଶୂନ୍ୟ ଉପରେ ବସାଇଲେ ॥
ଅନେକ ଲୋକ ଡାକି ମିଳି । କେଉଣ କହାଁ କୁହନ୍ତି ॥
ଚଳିଣ ଗଲେ ଘେଷ୍ଟା ସୁନ୍ଦର । ଶୁଣ ହେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ॥
ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଚଳଗଲେ । କାସଙ୍କ ପାଶେ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ତ୍ରାଣରେ ବସ୍ତ୍ରବର ବାସ । ନନ୍ଦନ ଆସ ଆସୁ ପାଶ ॥
ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ହେଲୁ ବାପୁ । ତୋତେ କଲ୍ୟାଣ କହିବୁଁ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଏହା ଦେଖି । ଆନନ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉଲ୍ଲାସୀ ॥
ବୋଇଲେ ବାସ ବସ୍ତ୍ରବର । ହେ ହରି ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ॥
ଯେତେକି ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗର । ଯାଉଅଛୁ ମୁଁ ଜଣେ ଦୂର ॥

ସୁତ ଖଣ୍ଡିଆ ମୁଣ୍ଡ ଆଣି । ଧରି ମୁଁ ଥିବ ଲକ୍ଷଣ ॥
ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇବ । ଏହାକୁ ସ୍ଥାନେ ସଜାଇବ ॥
ଶୁଣି ସୁନ୍ଦରୀ ତୋଷ ଚିତ୍ତେ । ମୁଣ୍ଡ କାଟ ଦେଲ ସ୍ୱାମୀ ହସ୍ତେ ॥
ସୁତର ମୁଣ୍ଡ ଟିକାଧର । ବାଟେ ଯାଉନ୍ତ ଘୋଷଣା କରି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦକ୍ଷିଣ ଘୋଡ଼ାଇ । ଚଳନ୍ତେ ଧୀର ଧୀର ହୋଇ ॥
ଦଣ୍ଡରେ ବିପ୍ର କହନ୍ତେ । ବିପ୍ର ଭର ପୁତ୍ରମାନେ ॥
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ସେ ଅଚେତେ । ଗାଭୀଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ସଙ୍ଗତେ ॥
ଦେଖନ୍ତେ ଦୂରୁ ଚଳନ୍ତେ । କଣ୍ଠମୂଳଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ॥
ଯାଉଁ ତୋହର ନିଜ ସୁତ । ସଙ୍ଗରେ ଅଣିନାହୁଁ କିଂତ ॥
ଯାଇ ଅଟେନ୍ତ ସେବାକଲ । ଆଜନ୍ମ ଦେଖାଇଁ ନ ଦେଲ ॥
ସାଧୁଙ୍କୁ ଦରଶା ଦର୍ଶନ । କମା ନଲିଲ ତୋ ନ ପାର ॥
ଏବେ ତୁ ଯାଅ ଶୀଘ୍ର ଘର । ଦେଖିଣ ଆସ ତୋ କୁମର ॥
ଘୋଷ୍ଟରେ ଏଠାରେ ଥିବୁ । ତାକୁ ନଦେଖିଲେ ନ ଯିବୁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ କଣ୍ଠମୂଳ । ଦେବ ନଗ୍ନ ବନ୍ଦେ ବର ॥
ତା ଦେଖି ସନ୍ତ ଅଚେତ । ବୋଇଲେ ପାଦ ଅଛୁ ଭୂତ ॥
କହିବା ଉତ୍ତମ ଉତ୍ତିର । ସୁନ୍ଦର ଦେହ କହ ଏଥି ॥
ମାତ୍ର ନଦିଲ ଦେହ ସତ । ସମସ୍ତ ସାଧୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ କଣ୍ଠମୂଳ । ଦାଣ୍ଡ ଦ ତିଟିଲେ ସୁନ୍ଦରିର ॥
ଖଣ୍ଡିଆ ମୁଣ୍ଡ ଉଠାଇ ନେଇ । ସାଧୁଙ୍କେ ଦେଖାଇବ ହୋଇ ॥
ଗୋଟି କଥାରେ ଦେଖାଇଲ । ବୋଇଲ ଦେଖ ସେ କୁମର ॥
ଯାହା ଲେଖିଛି ଦେବରାଜ । ଆଜି ଦେଖିବା ଏଥୁ ଭାବ ॥
ତା ଦେଖି ସଭାର ଅଚେତ । କ୍ଷଣକେ ହୋଇଲେ ସ୍ତମ୍ଭିତ ॥
ବୋଇଲେ ତୋର ସୁତ ମୁଣ୍ଡ । ଦେଖିବେ ଦଣ୍ଡ ଦେବ ଖଣ୍ଡ ॥
ଅତେବ ସବୁ ସାଧୁ ଯିବୁ । ତାଂ କଂଶ କର୍ଣ୍ଣାଏ ଦେଖିବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ କଣ୍ଠମୂଳ । ଏଥିରେ ଦୋଷ କାହିଁ ଭାବ ॥
କୁମର ମଙ୍ଗୋଳ ସମସ୍ତେ । ପୃଚ୍ଛ ଦେଇ ଜମିଣ ମୋତେ ॥

ଶୁଣନ୍ତି ପିତା ସୁନ୍ଦରଙ୍କୁ । ସାଧୁର ମସ୍ତକେ ରଖିଲୁ ।
ତା ଘରେ ସିନ୍ଦୁରଗୋଟି ଖୋଜ । ପୁଅ ରଖିଲ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକଳ ।
ସୁତ ବଡ଼ାଇ ମୋତେ ଦେଲ । ସୁଖ ମୋ ଗଳ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲ ।
ସାଧୁ ତ ଚେତନା ପାଇଲ । ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଉଠାଇ ଧରିଲ ।
ମୁଣ୍ଡ ଛିଙ୍କିଲ ଧଇ ଶିର । କ ଦେଖି ବୋଇଲ କୁମର ।
ଗଙ୍ଗା ନମନ୍ତ୍ରେ ମୋର ଶିର । କାଟିଣ ଆଣ ଦେବ ଦିଅର ।
ସୁତ ସେବକ ଦେବେ ତନ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ଆମ୍ଭ ମନ ।
ତାଙ୍କୁଶି କାଟିଲ ମୁଁ ମୁଣ୍ଡ । ଦେଉ ଅଧିକ ଦୁଃଖ ଖଣ୍ଡ ।
କୁମ୍ଭ ତଣ୍ଡେ ସମର୍ପିଲ । ମୁଣ୍ଡ ମୁଁ ଲୁଚାଇ ରଖିଲ ।
ଏମନ୍ତେ ମନ ମୋର ସୁତ । ଏ ଦୁଃଖ ମୋ ପଛେ ଅର୍ପିତ ।
ସନ୍ତାପ ମୋ ଅଭକ୍ତ ଯାହା । ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବଇ ତାହା ।
ଶୁଣି ସକଳ ସାଧୁଜନ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ବଚନ ।
ଧନ୍ୟରେ ତୋହର ଜୀବନ । ଧନ୍ୟ ତୋ ପତ୍ନୀ ତୋ ନନ୍ଦନ ।
ଆମ୍ଭ ସକାଶେ ପୁତ୍ର ମଲା । ଏହା କହିକ କନ୍ଦିଲେ ।
ସକଳ ସାଧୁ ଏକ ହୋଇ । ବୋଇଲେ ଭକ୍ତ ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ତୋ ପୁତ୍ର ତେଣ୍ଡି ଅଛି ତହିଁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସେନ ନ କର ଭୁଞ୍ଜି ।
ଅବଶ୍ୟ ତୋ ପୁତ୍ର ବଞ୍ଚିବ । ତୋ ଧନ ସୁତେ ସୁଖେ ଥିବ ।
ଏହା ଶୁଣିଣ ଭକ୍ତମାନ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଘେନିଣ ସଙ୍ଗର ।
ପୁତ୍ରର ଗଣ୍ଡ ଥିଲ ଯହିଁ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ନେଇ ।
ଦେଖିଲେ କାତର କୁମର । ବସିଛି ଶୁକର ଉପର ।
ଶୁକଙ୍କୁ ଶବ ଘେନଆସି । ମଧ୍ୟେ ଥାଇ ଦେହି ବସି ।
ତଣ୍ଡି ମୁଣ୍ଡଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ ଦେଲେ । ତୁଳସୀ ଜଳ ଯୋଗାଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ଧର୍ମ ହେବ ସତ୍ୟ । ଉଠୁ ବତ୍ସ ଏ ବାଳୁତ ।।
ଯଦି ମଣ୍ଡଳ ହୋଇବ ସତ୍ୟ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ଦେବ ତଥ୍ୟ ।।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଥାଇ ସଂସାରେ । କ ଅବା ଭାଗ ଭଜନରେ ।
ନ ଥିଲ ଲକ୍ଷଣ କମନ୍ତେ । କ ଅବା ସାଧୁ ସେବା ଅର୍ଥେ ।।

ଅନେକ ଗଡ଼ିଲେକ ଯାଇ | ଶାଙ୍କ ଚରଣ୍ଡୁ ଭବସ୍ଥାୟୀ |
ଏ ଭଣାମାନ ସେତେକ ସତ | କମ୍ପା ମଣ୍ଡପ ଏ ବାଢ଼ିତ |
ଶରଣ ଗଞ୍ଜିଲୁ ତୋ ବାନା | ରାମ ଭସ୍ମକୁ ବଳୁଦେଖା |
ଯେତେକ ତୋ ମହିମା ପ୍ରମାଣ | ତେତେକ ଏ ପୃଥ ଗାଇ ଥାଣ |
ବୋଲ୍ତିଲେ ମଣ୍ଡୁ ସନ୍ତେଷ୍ଟ | ଯେତେକ ଏ ମନ ଆସ୍ଥ କୃତ |
ଏମନ୍ତ ସର୍ବ ସାଧୁ ଭୂତ | ମନରେ ଚିନ୍ତିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ |
ଜୟ କରୁଣାମୟ ସିନ୍ଧୁ | ଜୟ ଭକତ ଜନ ବନ୍ଧୁ |
ଜୟ କୋଦଣ୍ଡ ପାଣି ମୂର୍ତ୍ତି | ଜୟ ଜାନକୀ ପ୍ରାଣପତି |
ଜୟ ଭୂ ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ | ଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଭ୍ରାତ |
ଜୟ ହେ କୌଶଲ୍ୟା ନନ୍ଦନ | ଜୟହେ ମୁନିଙ୍କ ବନ୍ଦନ |
ଦଶରଥଙ୍କର ଆନନ୍ଦ | ଜୟ ଦେବାଧି ଦେବବର |
ସେ ବସ୍ତ୍ରବାସ ତତ୍ପର | ଯାହାର ଅଣ୍ଡରେ ପ୍ରସର |
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯା ଚରଣ | ଜଗତ ସଂସାର କାରଣ |
ଯାହା ଅଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଧୁ ଜଳେ | ନ ଭୂତ ଖଣ୍ଡନ୍ତୁ ଶଙ୍କରେ |
ଏମନ୍ତେ ଭଲେ ନାମ ଧ୍ୟାନ | ତକ୍ଷଣେ କର୍ଣ୍ଣ ମେଦନ |
ତାହା ଜାଣିଲେ ବସୁମତୀ | ମାୟାରେ ସୁଖ ଶାସନେ ଅଛି |
ଜୀବନ ନାମ ବୋଲଇଲେ | ସେ କଥା କେହୁ ନ ଜାଣିଲେ |
ତକ୍ଷଣେ ଉଠିଲେ ନନ୍ଦନ | ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ |
ସାଧୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣମିତ ହେଲେ | ପିତାଙ୍କ ଚରଣେ ଲୋଟିଲେ |
ଦେଖିଣ ଏମନ୍ତ ଚରିତ | ସେ ବେଶ ଲୋକ ଅଚମ୍ଭିତ |
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହା ଜୀବ | ଏହା ପର୍ବେନ ଅଛି ଲଭ |
ତା ଦେଖି ସାଧୁମାନେ କେତେକ | ଧରି ଆନନ୍ଦ ଉଚ୍ଚ ଲୋକେ |
ଯହୁଁ ତା ସୁମନ୍ତ ଦେଖିଲେ | ସୁମନ ବୋଲି ନାମ ଦେଲେ |
ବୋଇଲେ କେଉଁଠୁ କଲ୍ୟାଣ | ଲଭ ତୁ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଚରଣ |
ଏବେ ପିତାଙ୍କୁ ଯେଣ ହୋଇ | ଯାଅ ତୋ ଜନନୀ ଗାଣ୍ଠର |
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଅନ୍ତରେ | ତଳିଣ ଗଲେ ନେହ୍ମାରେ |

ଏଣେ ଯେ ପିତା ପୁତ୍ର ଚଳେ | ନଦୀରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ||
ଜନନୀ ପୁତ୍ର ଥାଇ ଶୋକେ | ବୁଡ଼ିଲେ ସ୍ନେହବଶ ଜଳେ ||
ଦେଖ ତାହାର ଧୈର୍ଯ୍ୟଶକ୍ତି | ନଲେ ଯେ ଅଇଲ ନେଲଛି ||
ଜନନୀ ପିତା ପୁତ୍ର ହୋଇ | ସୁଦେଖ ଭଜନେ ସ୍ୱବସ୍ଥାଯ୍ୟ ||
ସେ ବେଦ ଅନ୍ତେ ଶୁଣନଣ | ଲଭିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ||
ଶୁଣ ହେ ନନ୍ଦ ନୃପନାଥ | ଭାବର ଦଣ୍ଡ୍ନା ଏମନ୍ତ ||
ମୂର୍ଖଲୋକଙ୍କୁ ଏହା ମିଥ୍ୟ | ସାଧୁଙ୍କୁ ଅଟଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ||
ଏ ନନ୍ଦ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ | ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ||
ଜଣେ ଅଧମ ସ୍ୱଭାବ | ସୁଜନ ଜନଙ୍କର ଭାବ ||
ଶ୍ରବଣ ଅଭାବୁ ଚରଣେ | ମୋ ତଣ୍ଡ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ||
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ | ସୁଜନେ ଭଜ ଏହା ଶୁଣି ||
ସୁଖ ନ ମଣ ଭବକୂପେ | କୃଷ୍ଣ ଅନନ୍ତ ସାଦୃରୂପେ ||
ତାହାଙ୍କୁ ଭଜ ମୁଖ ସାର | ଏ କଥା ସର୍ବଶାସ୍ତ୍ରେ ସାର ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
କଣ୍ଣୁରୁର ଦାସ ପଦ୍ମୀ ପୃଷ୍ଠ ମୋକ୍ଷ ଯୋଗ
ନାମ ଷଷ୍ଠୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

—*—

ସପ୍ତମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭ୍ରମ ଭାବ ସମ୍ବାଦ

ନନ୍ଦ ଉବାଚ

ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନନ୍ଦରଜା | ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ କଲେ ପୂଜା ||
ଜୟ ହେ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ | ଶୁଣି ମୁଁ ହୋଇଲି ପବିତ୍ର ||
ଏଥୁ ପ୍ରକାରେ ଭକ୍ତ ଯେତେ | କହିଅଛନ୍ତି ଜୟ ମୋତେ ||
ଅଛି ଭ୍ରମିତ ମୋର ମନ | ଦେହେ ଜଳଅ ଦୁଃଖାଗ୍ନିନ ||
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନୁସରେ | କହଇ ନନ୍ଦରଜା ଆଗେ ||
ହେ ନନ୍ଦ ସାବଧାନେ ଶୁଣ | ଶୁଣିଲେ ପାଇବୁ କାରଣ ||

ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣ ନିଷ୍ଠୁର ଭକତଗଣ ।।
କହିଣ ବେଢ଼ଣ ପୁଣ୍ୟ ଦେଶ । ଦେଖିଲି ମାନସେ ଭବଶ ।।
ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ ସଦର । ଭଜନ୍ତି ମୁକତ ପୁରୁଷ ।।
ସ୍ୱର୍ଗର ସମାନ ଅଟଇ । ସମର ବାଧା ନ ଲଗଇ ।।
ଏମନ୍ତେ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନେ ବାସ । ନାମ ତାହାର ସ୍ୱପ୍ନ କାଣ୍ଡ ।।
ଭୂମିଜେ ସ୍ତମ୍ଭ ଅଙ୍କ ପୁଣ । ତାର କୁଟୀର ତିନ ଜଣ ।।
ଏକର ସ୍ୱପ୍ନ ଏକାକାରୀ । ସେହି ସ୍ଥାନେ ଥାନ୍ତି ମଠ କରି ।।
ସବକାଳେ ତା ଭଜନ । ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ।।
ଶୁଦ୍ଧାବସ୍ଥାରୁ ଫଳ ସ୍ୱାଦ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବା ଦେବୀ ।।
କହିଣ ଏଣୁ ସ୍ଥାନେ ଧ୍ୟାନ । ସୁଖରେ ବଞ୍ଚି ଥାଇ ଜନ ।।
ଯାହା ମିଳଇ ଭୁଞ୍ଜେ ନିତ୍ୟ । ଚିନ୍ତା ନ ଥିଲି ତାର ଚିତ୍ତେ ।।
ଧୀର ବକୁଳ ମହା ଶାନ୍ତ । ପଣ୍ଡିତ ବିବେକ ତା ମତ ।।
ପ୍ରଭୁ ମହିମା ନିତ୍ୟ ଶୁଣେ । ସଂସାର ଭଲ ମନ୍ଦ ଜାଣେ ।।
ଦେଖ ବନ୍ଧିବା ଯେଉଁ ଲାଭ । ଦେଖନ୍ତି ଭବେର ସେହି ଭାବ ।।
ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କରେ ନିତ୍ୟ । ବସଇ ସେଥୁ ସଦାବର୍ତ୍ତି ।।
ବୈଷ୍ଣବ ନାନାଠ ସ୍ଥାନରେ । ଆସି ମିଳନ୍ତି ତାର ଦ୍ୱାରେ ।।
ନାନା ନର୍ମେଷ୍ଠି ଖାକୀ ଯେତେ । ଦରକ୍ତ ସନ୍ୟାସୀ ସଙ୍ଗତେ ।।
ସ୍ୱଦେଶୀ ଗା ସାଧୁମାନେ । ଆସି ମିଳନ୍ତି ପ୍ରତିଦିନେ ।।
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଗୃହୀ ଭିକାରୀ ।।
ସଂଯୋଗୀ ବପୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ । ଦୁଃଖୀ ବନ୍ଧୁ ଆଦି ଯେତେ ।।
ଏମାନେ ସବୁଥରୁ ଆସି । ତା ଦ୍ୱାରେ ଭୋଜନ ପ୍ରକାଶି ।।
ନାହିଁ ନ ବୋଲେ ସେ କଦନେ । ସବୁଙ୍କୁ ତୋଷ ଅନ୍ନଦାନେ ।।
ଭୁକ୍ତି ଖେଳନ୍ତ ପୁଷ୍ପ ଛଣ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଦି କରି ।।
ସେ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଇଚ୍ଛାକରେ । ଚୋଷିଲ ସେହି ଥରଜାରେ ।।
ତନ ଧଂଶ ବା ଖାଟୀ ଖଟ । ନବା ସବସ୍ତ୍ର ଶରଧରେ ।।
ଯେତେ ଅଇଲେ ଦେଖ ଦେଇ । ଦେବେଙ୍କ ନାହିଁ ନ ବୋଲଇ ।।

ତାର ସଙ୍କଳ୍ପ ଏହିମତେ । ସ୍ଥାନେ ଉତଥି ଥାନ୍ତୁ ସେତେ ।
ତାଙ୍କ ଚରଣ୍ଡୁ ସେବେ ହୋଇ । ତେଡେ ସେ ଅନ୍ନ ଖାଏ ଯାଇଁ ।
ନୋହିଲେ ନ କରେ ଭୋଜନ । ଏହି ସ୍ତୁଷ୍ଟରେ ବସେ ଜନ ।
ଏମନ୍ତ କେତେଦିନ ଗଲା । ତାର ସମ୍ପତ୍ତି କ୍ଷୟ ହେଲା ।
ତା ବେଶୀ ଭାର୍ଯ୍ୟା ପୁତ୍ର ଭାଇ । ହୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ପିତର ।
ଧନକୁ ଶୁନ ଧନ ଶେଷ । ଅଭାଗ୍ୟ ହେଲାଟି ପ୍ରବେଶ ।
ଆଚମ୍ବ ବସ୍ତୁରଣ ଥିବା । ଉଦ୍ଧେ ଯାର୍ଥ ତର୍କ ନା ।
ଶୁଣିଣ ଏପନ ସନ୍ଦେଶ । ହୋଇଲା ଭକ୍ତ ଗଳ ନାଶ ।
ଚକ୍ଷୁର ଧର୍ମା ଲୁପ୍ତ ମନ । ସାହାର ଅବ୍ଧ ଲକ୍ଷମନ ।
ହେବା ବିଆଲେଣା ଠାକୁର । ଭେଦନ ସେହି ଥିବା ନୋହୁ ।
ତା ଧନା ଅଶ୍ରଃରୁ ଏ ଗୁଣ । ଜଣ ଧନ୍ଦିବା ଶକ୍ତ ହେବ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସେବାତ୍ତ ନେ ସ୍ପୃହ । ହୋଇବି ଷଣ୍ଟଳୁ ଅନ୍ତର ।
ଭେଦନ ସାହା ଦେବଗ୍ରହୁ । ଏଣୁ ଯୋଗର ସାକ୍ଷୀ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବିଷ୍ଣୁଲି । ଏକ ସାଧୁ ଭା ଦ୍ୱାରେ ହେଲ ।
ଆପଣା ନାରେ ନୋଡା ଦେଇ । ହୋଇଲ ଶୁଣ ଧନ ଲୁଣ୍ଠି ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ବଳଭାକୁ । ହେବ ଦେ ଶରଣ ଅସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ।
ସ୍ତୁତିବନର ବନ୍ଧୁ ସେହିତ । ଭେଦନ ଚେଷ୍ଟିଥିବ ନୋହେ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଚଳସ୍ଥଲେ । ମନରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ସୁଖ ଖଣ୍ଡଧାକୁ ଭଞ୍ଜିଣ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଜନଗଣ ।
ସେହି ସାଧୁର ବସ୍ତୁ ଧନ । ବନ୍ଧୁ ଭରନ୍ତି ଦ୍ରବିଡ଼ନ ।
ସେତେବେଳରେ ନେଡ଼ା ସାହା । ସାଧୁଙ୍କ ଭେଟିଆଇ ତାହା ।
ଏମନ୍ତେ ଗଲେ ଦେଶେ ଭନ । ଲୋଭାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣହେଲେ ଧନ ।
ଲୋଭାରେ ଦୁଷ୍ଟ ନୋହର । ହେଲ ସେ ସାଧୁଙ୍କ ଉପର ।
ଆଜ୍ଞ ନ ହେଲ ଧନ ଧନ । ଭଞ୍ଜିଲ ଜଣ୍ଟୁ ରୁ ବଚନ ।
ହେ ଲଲା ଧନ ନୋହୁ ହାଣ୍ଡ । ନେଡ଼ା ହୋଇଲେ ଆଜ୍ଞା ଜଣ ।
ବା ଠାରୁ ବଚନ ଶୁଣିଲେ । ଆବର ଧନଧର ଘଟେଲ ।

ଅନେକ ପ୍ରକାରେଣ ଭକ୍ତି । ପୂଜା କୋଳାଏ ଲେଖାଦେଇ ।
ତା ଠାରୁ ବଂଶ୍ଚ ହେଲେ ଧନ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ ।
ଭକ୍ତ ସମ୍ପ୍ରୀତି ତାର ହେଲା । ଆଉ ଅଧିକ ସେ ନ ହେଲା ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତଜନ ମନ । ତା ଠାରୁ ବଡ ହେଲେ ଗୁଣି ।
ନଗରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲେ । ଦାସେ ଅନେକ ଗୁଣ ଘେନିଲେ ।
ଏମନ୍ତେ ସମସ୍ତେ ସାଧୁ । ପ୍ରତେ ନ ଗଲେ ଜଣାଇତ ।
ମାନେଣ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ପ୍ରକାଶିଲେ । ସକଳ ଲୋକେ ଶିଖାଇଲେ ।
ସ୍ୱନିସ୍ତ୍ରା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଗ୍ରାହ୍ୟପାଏ । ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୁ ଭାଲ୍ୟ ସମ୍ପୂଠାଏ ।
ଏକଥାର ଅଶ୍ୱ ନାର୍ଥି ଠାଠେ । ଆହୁର ମାଗୁଅଛୁ କେତେ ।
ଏମନ୍ତ ସବୁଙ୍କ କଥାଣ । ଦେଖିଣ ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସ ।
ଜଗତ ଭଜନ ମନରେ । ନ ବୁଝି ଜଳଜ ଏଥିରେ ।
ସାହୁଙ୍କ କଥାଣ ବଚନ । ମଠରେ ନାର୍ଥି ଆଉ ଧନ ।
ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ସାଧୁମାନେ । ହେଲେକ ଆସିବେ ମୋ ଭବନେ ।
ତାହାଙ୍କୁ କେତେ ମୂର୍ତ୍ତି ନେବ । ଜନେକେ ହୋଇବ ଲଜ୍ଜାଣ ।
ଅନେକେ ଲେଖିଥିବେ ଯେତେକ । ମୋର ମରଣ ହେବ କେତେ ।
ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତି ତା ଛଟେ । ଆସି ମିଳିଲେ ସମାଜରେ ।
ଏକଦେ ଗ୍ରାହ୍ୟସ୍ତ୍ର ନକ୍ତି । ମୁକୁନ୍ଦ ବଡ଼ା ଆସିଥିଲେ ।
ମଠରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ତା ଦେଖି ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସ ।
ପ୍ରକଟ ହୃଦରେ ଜନ ଶୁଣି । ଭୃତ୍ୟଙ୍କ ଅନନ୍ତ ମୂଳକ ।
ବୋଲ ପ୍ରଭୁ ଲୁଚନ୍ତ ସାଧା ଭାଇ । ସକଳ ଅସୁର ତୋଷର ।
ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତୁ ତା ମନେ । ଜଗତ ଜନେଲ ସାଧୁମାନେ ।
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ବାବା ଭୃତ୍ୟ । ଆହୁର ଜନୁ ନାର୍ଥି ପାଇଁ ।
ଅଳ୍ପ ଚଉଦା କେତେକ ଜନ । ଯେତେକ ଧର୍ମକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାର ।
ଜନମ୍ ହୋଇବେ ଜଗତ । ତୋହର ସଖଦ ମନ୍ତ୍ରୀ ।
ଅନେକେ ସନ୍ତ ନ ଗ୍ରାହକ । ନାନା ପ୍ରକାରେ ଗାଳି ଦେବେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ରାମ ଦାସ । ବୋଲିଲେ ଭୂତ୍ୟମାନେ କର ।

କୁମ୍ଭ ତରକା ଶଶ୍ୱମାନ । ବସିବେ ଶୁଣ ଲକ୍ଷମନ ।
ମୋ ଘର ବେତେଭ ମାଜର । ଭକ୍ତ ତଳଲେ ନଜପୁର ।
ପୁଣ ଭାଷିଯାକୁ କହିଲ । ସଜଳ ଭଣ୍ଡଲେ ବୁଝାଇ ।
ସାଧୁମାନେତ ଜନ୍ମ ଯେତେ । ମାନେଷ ଭଣ୍ଡୁଳ ଆଜ ମୋତେ ।
ଚରଣେ ଶରଣ ନ ଦେଲ । ନ ବୁଝି ଭଣିବା ଲଗା ଭଇଲ ।
ସାଧୁଙ୍କ ଭଟାନ ବଢୁର । ଗରେତ ଦାନ୍ତି ଅନ୍ନ ଜଳ ।
ଆନନ୍ଦ ତରଳ ଭେବମନେ । ଭଣିବା ଭଦ ବୁଝି ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ପୁଣ ଭାସ ଭକ୍ତ । କର୍ମାଇ ଜନ୍ମା ଭସ୍ତ୍ର ଭୁକ୍ତ ।
ମଠ ପିଣ୍ଡିକ ଧନମାନ । ଗଣିଆ ଗଣ୍ଡ ଭରତନ ।
ବେଳିଆ ଦଳ କୁମ୍ଭ ଯେତେ । ଯେ ସ୍ୱାମୀ ପଲୁଆ ସନ୍ଧ୍ୟେତ ।
ଏମାନେ ଯେତେ ଅଛୁ ତୋର । ଆଦର ଦେହ ଅଳଙ୍କାର ।
ସମସ୍ତ ଦେଖ ଦେଜଗ ଯାଅ । ସାଧୁଙ୍କ ଗତେ ଦଳାଅ ।
ଆଜ ଅଶ୍ୱଙ୍କ ନମନ୍ତେ । ଲେଉଟା ହୋଇବ ଧନ ଯେତେ ।
ଭବନ ଯାଇ ଦେଖଅସ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ଭମ ଦାସ ।
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଇ ଭଲ । ଯୋଗାଇ ଥାଳେର ଗଲ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ସାଧୁତ । ଭଲି ତୁ ଭକ୍ତ ଏକ୍ଷ ଭକ୍ଷ ।
ଆଜ ସାଧୁଙ୍କୁ ଲଭେଗ ଯେତେ । ଦେଭଳ ତାହା ଷଅ ମୋତେ ।
ଶୁଣି ସାଧୁତ ବୋଇଲର । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର ।
ଯେତେ ପଦାର୍ଥ ଅଛି ତୋର । ସକଳ ଭଲା ମିନା ମୋର ।
ମୋର ପଦାର୍ଥ ମୋତେ ଦେଇ । ଆସିଛୁ ଭଟିବାର ପାଇଁ ।
ଘୁଞ୍ଚ ଏ କଥା ମନୁ ତୋର । ମନରୁ ଯିବନି ଏଥର ।
ଯେତେ ତୁ ଧନ ଅଛୁ ଦେଇ । ନ ଦେଲ ରଖିଛୁ କର୍ମାଇଁ ।
କେବଣ ଭରସା ତୋହର । ନ ଦେଲୁ ପଦାର୍ଥ ମୋହର ।
ଏଥର ମନସ୍ତ୍ରି ସଞ୍ଚଳ । ପୁଣ କୁଟମ୍ବ ଭଣାଇବ ।
ଦେଖିବା ତେଜ ଭୁଷିଭ ତୋର । ଭଣ ଶୁଣିଲେ ଯିବୁ ଘର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗାଲବ୍ୟନ୍ତେ । ମିଳିଲେ ସକଳ ସାଧୁତେ ।

ସକଳ ସାଧୁ ସେଷ୍ଠଠାରେ । ଭଜିଲେ ଦାଦା ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ।
ସେ ବୋଲେ ଧନ ଦେଇଲ ଶିବୁ । ନୋଷ୍ଟିଲ ଅର୍ଥାରେ ଶିବୁ ।
ଗୁଡ଼ ଏ ବାଦାପିଣା ଘଣ । ଯେ ଯାହା ଧନ ଦେବେ ଆଣ ।
ଲଜ୍ଜା କ ନାହିଁ ଜଣ ଚୋରେ । ଭାଇ ବୋଲନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ।
ଶୁଣିଣ ସବୁଣ ଜଗଣ । ବୋଇଲେ ଭକ୍ତ ସୁନ ଦାସ ॥
ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ସାଧୁ ଶୁଣ । ମୋତେ କରିଛ ତୁମ୍ଭ ଋଣି ।
ଆପଣ ଦସ୍ତେ ଅଛ ଦେଖ । କାଳ ଦସ୍ତରେ ଅଛ ଦେଖ ।
ସେ ଦୁଷ୍ଟ ବଇଭ ସମାନ । ଖାଇ ସେ ପାଣିକରେ ଶୁଣ ।
କଥ ଖାଇଲେ ଜଣେ ମରେ । ଦୁଷ୍ଟଙ୍କ ବଂଶ ନାଶ କରେ ।
ଭୁକ୍ତା ଉଦ୍ଧାର ସୁଖସୁରେ । ଯଶ ଲଭିବ ଯେ କଳ୍ପରେ ।
ଜଣ ଜ୍ଞାନଙ୍କ ବଂଶେ ଯାରେ । ଶୁଣିଆ ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା ଭାବରେ ।
କଥ ତ ଜୀବନେ ଜ୍ଞାନ । ବୋଲନ୍ତେ ଦେବ ସଙ୍ଗ ଭକ୍ତ ।
ସେ ଯାଇ ଜୀବର ସଙ୍ଗତେ । କଥର ଜଣେ ଏତେ ।
ଦୁଷ୍ଟସୁ ଭାବେ ଦେବ ନାହିଁ । ସମର ଗଢ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ।
ଦୁଷ୍ଟର ଗୁପ୍ତା ଆସେ ବୋଲ । ଜୀବର ସଙ୍ଗେ ଲଭିଥାଇ ।
ଜ୍ଞାନ ସୁଖିଲେ ଗୁଡ଼ଦେଇ । ବୋଲନ୍ତେ ଜନ୍ମେଜନ୍ମ ଥାଇ ।
ଏଣୁ ଏ ପୁଣ ଭାଗ୍ୟ ଧନ । ବୋଇଲେ ଋଣାନୁବନ୍ଧନ ।
ଦେବଙ୍କ କଥା ଏକ ଅଛି । ଶୁଣ ମୁଁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହୁଛି ।
ସାଧୁ ସେ ଭକ୍ତ ଗଙ୍ଗାଜଳ । କଷାଡ଼ି ବେଣ୍ଟେ ବା ଶୀତଳ ।
ତୋଷିଲେ ରଜା ଆଜ୍ଞା ନାହିଁ । ଅଧିକ କ କହିବ ମୁହିଁ ।
ଶୁଣ ହେ ସକଳ ସାଧୁଙ୍କ । ଆଜ ମାଗୁଣି ମୋର ଏତେ ।
ଏ ଦର୍ଶ ଲଭି କୃମଠାରୁ । ସାଧୁ ଉଦ୍ଧାର ଆଜ କର ।
ଜନ୍ମ ଭାବେ ଅପରାଧ । ସେ ସବୁ ସାନ୍ଧାନିର ବୋଧ ।
ଏଣୁ ମାଗୁଣି ମୋର ଏତେ । ଜଗ ଦା ନ ଥିବ ସମସ୍ତେ ।
ତୁମ୍ଭ ଚରଣ ପାରେ ଯେତେ । ମନେ ଅଛ । ମୋ ଜଗତେ ।
ସ୍ଥାନଗ୍ରନଙ୍କ ଅଙ୍ଗରେ । ଶୁଣିବ ଏ ଦ୍ୱାର ଜନରେ ।

ତାହାଙ୍କ ବଚନାନ୍ତୁ ଏହେଉ । ଶୁଣିଣ ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତେ ।
ଯେ ଯାହା କଥା ଅଛିଥିଲେ । ସମସ୍ତ ନିଷ୍କ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ।
ସାଧୁଙ୍କ ବଚନାନ୍ତୁ ଯେତେ । ହେଲେଣି ହେତନ୍ ଯେ ସମସ୍ତେ ।
ତାହା ଧରଣି ସମ୍ପାତେ । ଚଳନ୍ତ ମନର ପରତେ ।
ନଗରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ସବୁମାନଙ୍କୁ ତରକିଲେ ।
ଅନ୍ତଃ ଭୋଜନ ସାଙ୍ଗିଣ । ଗାନ୍ଧର ଯେ କଲ୍ୟାଣ ଚାହିଁଣ ।
ଏମନ୍ତେ କଇଅନ ଗଲ । ତଦୁଇ ନନ୍ଦ ଆସି ହେଲ ।
ଏଥିଅନ୍ତରେ ଭକ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱ । ବିହ୍ୱଳ ଭଲ ନାନାମତେ ।
କି ବୃତ୍ତି ଭକ୍ତ ହୋଇଲ । ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ଭକ୍ତ ହେଲ ।
ନ ହେଲେ ତାହାଙ୍କର ଭକ୍ତି । ଲଭିବେ ପାର୍ଥ ମୋ ପରତି ।
ଏଥିଅନ୍ତରେ ଗର୍ଭବାସୀ । ଯଦ୍ୟପି ଦ୍ୱାରେ ମୋର ଆସି ।
ପ୍ରଭାଣ କରିବେ ଭୋଜନ । ହୋଇବ ତ ନ ମିଳବ ଧନ ।
କରୁଣ ହୋଇଣ ସମସ୍ତେ । ହେଲେଣି ଯିବେ ଯେଉଁମତେ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ମୋ ମାନବ । ଥିବାର କସ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ନ ହେଉଁ ଏସନ ଚରିତ । ମାନବ ଯିବାକୁ ଉଚିତ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ନାଗ ସକଳ ଅଣାଇଲେ ।
ସତନ କରି ତାହା ରଖି । ପଣ୍ଡିତ ହୋଇଲେ ସେ ଜ୍ଞାନ ।
ଅତଏବ କାହୁଁ ନ ପାଇବେ । କରୁଣ ହୋଇ ନାସ୍ତୁ ହେବେ ।
ଏହା ଦେଖିବାପାଏ ପ୍ରାଣ । ରକ୍ଷିବା କସ ପ୍ରୟୋଜନ ।
ଏଥକୁ ନୃପ ତୁ ବଚନ । ମୁଁ ଏବେ କହିବ ସକଳ ।
ତା ଶୁଣି ପୃଥ୍ୱୀ ରଚନ । ଗରିକ ହୋଇଲ ବଚନ ।
ତୁମ୍ଭେ ତ ମୋର ସନ୍ତାନ । ବୃଷକୁ ଯେସନ ବଚନ ।
ଯଜ୍ଞର ମନ୍ତ୍ରି ସ୍ୱାମୀ ହୋଇ । କରିବ ଲଭାଇ ଅଞ୍ଜଳି ।
ପ୍ରତଷ୍ଠନା ଯେଉଁ ନାଥ । ସଦାରେ ଆତ୍ମ ହେବ ଧନ ।
ହେ ଜନ୍ମ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖଗ୍ରନ୍ଥ । ମାନବେ ମରଣ ସମାନ ।
ମୋତେ ସୁଦ୍ଧବା ମନେ ଭଲ । ଏ ହେଉଁ ଧରମ ତୁମ୍ଭର ।

ଜୁଡ଼େନ୍ତ ପଗଣ ଦେବ ଯେତେ । ମୂର୍ତ୍ତି ଭୁଞ୍ଜିବ ଏଣ ତେତେ ।
ତାହା ଶୁଣି ସ୍ୱାମୀ ବୋଲେ ସତ । ପୁତ୍ର ଯେ ହୋଇବ ଅନାଥ ।
ଅବଳା ବୋଲଇ ବଚନ । ଯାହାର ତୁମ୍ଭ ନନ୍ଦନ ।
ତାର କାହାକୁ ଅଛି ଡର । ହେ ସ୍ୱାମୀ ବପୁର ନ କର ।
ଏମନ୍ତ କୃପାକୃଷ୍ଣ ହେଲେ । ପୁତ୍ରେ ଭୁଞ୍ଜିବା ନୁନ ଭଡ଼ିଲ ।
ଏଥି ଉତ୍ତରୁଁ ଶୁଣ ରଥ । ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରଭାତ ।
ପୁତ୍ର ବାଳକ ତିନିଜଣ । ଆନନ୍ଦେ ଭୋଜନ ସାରିଣ ।
ଶସ୍ତ୍ର ମନ୍ଦିରରେ ପଶି । ସମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଘୋଷି ।
ଏଣ ଛାଡ଼ିଆ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଭଜିଲେ ଶସ୍ତ୍ର ଠାକୁଣ ।
ଭୁଞ୍ଜିବା ପୁତ୍ର ନଷ୍ଟାଇଲେ । ବୋଲି ଗୃହକୁ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭାବଗ୍ରହ ମନ୍ତ । ବେଦ ଅବେଦ ଭଲେ ପ୍ରୀତ ।
ଜୟ ତୁ ଜୟ ଘନବନ୍ତ । ନାମ ଜନ୍ମଣାମୟ ସିନ୍ଧୁ ।
ଅନାଦ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଆଦିକନ୍ଦ । ବେଦ ପାଳନ ସଦାନନ୍ଦ ।
ଏଣୁ ଶରଣ ତୋ ପଦର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଉଦ୍ଧାରର ।
ଜୟ ତୁ ଅନନ୍ତ ମୂରତି । ଅଶେଷ ଜୀବ ପ୍ରାଣପତି ।
ଜୟ ହୋଇଣ୍ଡ ବାଣ୍ଡ ଛାଣି । ତନ୍ତ୍ରାର୍ତ୍ତିକ ଜନ୍ମାମଣି ।
ଜଗତ ବନ୍ଧୁଜ ହୋ ଜାନା । ଜନ ଜଗତୁ ଗୁଣଦେବା ।
ପ୍ରାର୍ଥନା ସମୁଦ୍ର ଆମ୍ଭର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଉଦ୍ଧାରର ।
ଏହା ବୋଲନ୍ତେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ଜାଣିଲେ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ମହା ଜନ୍ମାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ବାଳକ ତିନୁ ତୁ ନୋହିଲେ ।
ମୋ ଭକ୍ତ ମାନଙ୍କୁ ଯାଇଣ । ଜନ୍ମାରେ ଦେଖ ଏହିକ୍ଷଣ ।
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଜନ୍ମାଗଲ । ତିନିଙ୍କି ଘୃତ ମୋହିଲ ।
ତନ ଭକ୍ଷିବା ଭୂମି ଯାଇ । ଜନ୍ମାରେ ସମ୍ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରାଇ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଆସି । ବୋଇଲ ଭଣଇ କିଛି ।
ସେ ପ୍ରଭୁ ସନ୍ଦନ ଅନନ୍ତା । ସଖିକ ଭକ୍ତଜନ ରକ୍ଷା ।
ଅଚିନ୍ତ୍ୟ ଭବ ଦେଖ ମନୁ । ଧନ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧନ୍ଦ ।

ସେ ଶ୍ୟାମ ବାମନଙ୍କ ସ୍ୱରୂପ । ମାଗୁଛେ ଦେଲେ ସେଥୁ ଭୂପ ।
ସ୍ୱର୍ଗଠୁ ଯେଣ ବାସବନ । ଲୁଚାଇ ପାଟ୍ଟଙ୍କର ଧନ ।
ଛଳମୂରେ ଉଦ୍ଧରି ନଗାଇ । ଦାନବ୍ୟ ଦଳେ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟ ।
ସାଧୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ ରହେ ଭକ୍ତ । ଛାଡ଼ିଲେ ଧନ ଦାନ ଭକ୍ତି ।
ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଉଠି ଆସ । ଆମ୍ଭେ ଆସିଛୁ ଶ୍ୟାମ ପାଶ ।
ଦଳରେ ଦଣ୍ଡ ଅଭିଧାନ । କହି ତୋ ଶୁଣ ଦେବା ଧନ ।
ଶୁଣି ସାଧୁତ ବେଗେ ଉଠି । ଦ୍ୱାରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପାଇଁ ଭେଟି ।
ସୂର ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିମାନେ । ପାଦ୍ୟ ଅନନ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟଗଣେ ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣ ଦେବାପଣେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଦର୍ପେଣେ ।
ଯା ମାୟା ଦେବେ ଅଗୋଚର । ଦାର୍ଢ୍ୟ ଭକ୍ତିବ ନର ଛାର ।
ଜନ ଖାତକ ପ୍ରାଣେ ମଣି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ।
ଏବେ ଜଣାଇ ଦାର୍ଢ୍ୟ ପାଇଁ । ଅଭିଳ ଜନ ହେ ଗୋସାଇଁ ।
ତା ଶୁଣି ଭଗତ ଜନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ତମ ବଚନ ।
ଛଡ଼ାଇଁ ନଅବାନ୍ତ ମୋତେ । ଦଣ୍ଡ ଯେ ଥିଲେ ଜାଣା ମତେ ।
ଆଜ ପ୍ରବେଶ ହେଲ ଭକ୍ତି । ଭଣିବା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଉଚିତ ।
ଲେଖିଦେବା ଯେ ଧନ ଭୋଗ । ମିଶାଇ ଦେନ ଭଜନ୍ତ ।
ସୁନନ୍ଦା ଭଣି ଦେନଯାଅ । ଆମ୍ଭର ଗୋଳା ହୋଇଛି ଖାଅ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନ ଦେଲେ । ତାଠାରୁ ଗୋଳା ଘେନିଚଲେ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ସାଧୁତ । ତୋ ଆଦେଶ ଭକ୍ତ ଅଛୁ ସତ ।
ଏବେ ମୁଁ ଭକ୍ତଅଛୁ ତୋତେ । ବନ୍ଧୁ ତୁ ସାଧୁଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ।
ଯେତେ ଲଗିବ ଦେଇଥିବୁ । ସେ ଧନ ଅମ୍ଭେ ଶୁଝିଦେବୁ ।
ଅମ୍ଭେ ଖାତକ ଭୂମେ ସାଧୁ । ଏଥିନ କର୍ମା ଭକ୍ତ ଥାଉ ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସେଠାରୁ ଦଳେ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।
ଏଣୁ ଶୁଣାରେ ଯେତେ ସାଧୁ । ସଭିଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ ମହାପ୍ରଭୁ ।
ମୂଳସ୍ୱାମୀନ ଭଣି ଦେଲେ । ସମସ୍ତ ଗୋଳା ଦେଶାଗଲେ ।
ଚଳିଣ ଗଲେ ସେ ସଭାରେ । ମନ ଅଛଇ ଭକ୍ତଠାରେ ।

ଷଡ଼ବଶ ବାସ୍ଙ୍କ ଭୁବନେ | ବଜସ୍ତ୍ର ଭରକ ସୀମସ୍ଥାନେ ।
ବଗ ଭାଙ୍ଗିଆ ଭରେ ଧଣ | ପିନ୍ଧିଣ ବେଳେ ଦୂର କର ।
ଦେଖନ୍ତି କାଟିଆ ଘରେ ଯୋଗା | ଲୁଣି ବେଦାଧ୍ ବେଦବଳା ।
ଅନ୍ତର ଦେଖେ ଭବସ୍ଥାସ୍ତ | ଏମନ୍ତେ ଗଲ ସୁଖ ଖାନ୍ତ ।
ଦାଭ କୁକୁଟ ରଡ଼ ଶୁଣି | ଜନ୍ମୁ ଉଠଇଲେ ଦେବପ୍ରାଣୀ ।
ଲଙ୍ଘି ସୁଗ୍ରୀବ ନାମ ଶୁଣ | ଘଣ୍ଟ ବୋଲଇଲେ ଘଣ୍ଟୀ ଶୁଣ ।
ମୁଁ ବଣ୍ଠ ମଧବର୍ମ ଭଜ | ଦଣ୍ଡ ନ ଲଭି ଜନ୍ମୁ ଗଲ ।
ଦେଖ ଘାଞ୍ଚିଲ ଆସ୍ଥି ଭୁଜ | ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଶଘାସ ।
ଦେଖିଲେ ଦଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡି କନ୍ଥ | ଘଞ୍ଚ ଯେ ଷଣ୍ଡ ଦେଖେ ଅନ୍ତ ।
ବୋଲଇଲେ କ ଅନ୍ତୁ ଭ ଦେଖ | ଭୁଷିବା ଦଣ୍ଡ ଦେଖେଣ ଗଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଘାସ ଧଣ | ଖଣ୍ଡ ଲଗାଇ ପାଠ ଭଣି ।
ଅଗଣା ନାମ ବୋଗା ଜାଣି | ବୋଲଇଲେ ଶୁଣ ସୁ ସ୍ବାମଣି ।
ଏଡ଼ାଇ ବଢ଼ ଆଡମ୍ବ ଭ | ଦେଖକ ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କ ଆସ୍ଥିତ ।
ଗରୁଡ଼ଘାଷ ଦେଖେଣ ଗଲ | ଅମ୍ଭର ଯୋଗ ଦେ ଆଣିଲ ।
ଦେମନ୍ତେ ଜାଣିବା ଏ କଥା | ମୋର ମନକୁ ଲାଗେ ବ୍ୟଥା ।
ଏମନ୍ତେ କୁଦାକୁଷ୍ଠ ବୋଲେ | ଆସିଣ ମିଳଲେ ଅଞ୍ଚେଷ ।
ଦେଖ ସୁବେଶ ଅନ୍ତୁ ଯୋଗ | ବସିଲେ ମଠଦ୍ୱାରେ ଯଜ ।
ସମସ୍ତେ ଏକସ୍ଥାନେ ବସି | ଭାସଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସି ।
ଭାଜଲେ ଆସ ବନ ବାସ | ଭାଲିବୁ ସର୍ବ ଉପବାସ ।
ଆମ୍ଭ ଡରସୁ ଦେଖେ ଭର | ତା ଶୁଣି ମଠନ୍ତୁ ବାହାର ।
ସାଧୁଙ୍କୁ ଭଞ୍ଜ ଦର୍ଶନ | ଭସ୍ମର ଭଜ ପଞ୍ଚମନ ।
ଏଥର କ କୁଣ୍ଡ ଭଞ୍ଜ | ଭାବାକୁ ଯାଇ କ ମାରିଣ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରେ ଘରେ | ମନବୁ ସାଧିବେ ଯେମା ଭରଳ ।
ଏମନ୍ତେ ଭସ୍ମଦ୍ମ ଲଢେ | ସାଧୁ ଯେ ଆସିଣ ଭୁବନେ ।
ବୋଲଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ | ମନରେ ଦୁଃଖ ଭାଞ୍ଜି ଥାଇଁ ।
ସଭାଜ ଯାଏ କ ଭଜିଲ | ସୁଖ ଅର୍ଦ୍ଧରେ କମା ଭଲ ।

ଶୁଣି ସକଳ ସାଧୁ ଜନ | ସେମାନଙ୍କ ଦୋଷ ପୁଣ ।
ସବସାଧୁବା ଯାଏ ଥିଲେ | ଦେଖ ତୁମଙ୍କୁ ପଣ୍ଡୁସ୍ଥଳେ ।
ତା ଶୁଣି ଭକ୍ତ ରାମ ଦାସ | ପୂଛିଲ ସାଧୁଙ୍କର ପାଶ ।
ତୁମଙ୍କୁ ଧନ ଦେବାକେନେ | ଦେଖିଲକି କ ତମଦେଖେ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ସାଧୁଏ | ଦୋଷ ଦେଲକୁ ଜୁଲ ଏଥେ ।
ତୁମେ ଆଣିବୁ ଦେଲ ଧନ | ଏବେ ତ ବସ୍ତୁର ଏପାଣ ।
ତା ଶୁଣି ଭକ୍ତ ଅତି ଖେଦେ | ଧନମାନଙ୍କୁ ଧାଇ ବୋଲେ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେମାନେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲ ନୟନେ ।
ମୁଁ ଦେଖେ ପାପ କରିଥିଲି | ସ୍ୱପନେ ସ୍ୱପନେ ନ ଦେଖିଲି ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ସାଧୁମାନେ | ଅତି ହରଷ ହେଲେ ମନେ ।
ବୋଲନ୍ତେ କନ୍ଦେ ଭକ୍ତବରେ | ବସ୍ତ୍ର ଯେ ଦିଅସ ସାଧାରେ ।
ହେ ରାମ ଦାସ ତୋ କୃପାରୁ | ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଲୁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ।
ତୋ ସଙ୍ଗ ନ ଥିଲେ କେଉଁଠାରୁ | ତାଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତୁ କଣ୍ଠସ୍ୱର ।
ଏବେ ଆମ୍ଭର କଥା ଶୁଣ | ଆମ୍ଭ ତନୟ ଧନପ୍ରାଣ ।
ଆଜ୍ଞା କୁ ଯାହା କଲେ ଭଲ | ତହିଁରେ ଶରଣ ହୋଇବ ।
ଏମନ୍ତ କହି ଚଳିଗଲେ | ସାଧୁଙ୍କ ପାଇଁ ସଭା କଲେ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ରାମଦାସ | ସମସ୍ତ ସାଧୁଙ୍କ ପାଶ ।
ନିଜପୁରକୁ ଚାଲିଗଲେ | ପୁଣି ସମସ୍ତ ବସାଇଲେ ।
ଭକ୍ତେ ସକଳ ଚରିତ | ଶୁଣି ସେ ହେଲେ ଆନନ୍ଦିତ ।
ବୋଲନ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଦୟା ଆଜ | ଏହା ଯେ ଭକ୍ତକା ସୁଜନ ।
ପ୍ରାଣୀ ନ ଜାଣି ନିନ୍ଦା କଲେ | ଭକ୍ତଅନ୍ତର ଅପାରଣେ ।
ଯାଇ ମହିମା ତପଚର | ପୁଣି ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର ।
ଚିନ୍ତିଲେ ନାହିଁ ଭୟ ଭ୍ରାନ୍ତି | ନ ଖଣ୍ଡେ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ପାନ୍ତି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭକ୍ତଜନ | ଚିନ୍ତିଲେ ଅନନ୍ତ ଚରଣ ।
ଏଥିର ଶାନ୍ତ ଏମନ | ହୋଇଣ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତମନ ।
ପାଦପଦ୍ମରେ ଶାନ୍ତ ହେଲେ | ଏବେ ଭକ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣିଲେ ।

ନରକେ ପଡ଼ ଭଗବାନ | ଜାଣିବା ମନ ଏତେ ତାର ||
ଏମନ୍ତ ବଖାଣିଲେ ଯେବେ | ଗୁରୁଚରଣେ ଦେଲି ମନ ||
ଶୁଣ ହେ ମନ ନ ପ୍ରକାଶ | ସ୍ୱାମୀର ମହିମା ଏମନ୍ତ ||
ପାଷାଣ୍ଡେଲୋକ ଦେଖିମାନେ | ଭଗତେ ଜାଣି ତାଙ୍କମନେ ||
ଯେ ଅବା ଜାଣନ୍ତି ଏ ଭାବ | ତାଙ୍କମାନଙ୍କୁ ଏ ଦୁର୍ଲଭ ||
ଭକତ ଗୁଣ କାହିଁ ମନ | ଜାଣ ମୋ ଗୁରୁ ଲଗମନ ||
ଯେ ସାବତପ୍ତରେ ଜଳନ୍ତି | ତୁମର ଦେଖି ମୋର ଚିତ୍ତ ||
ସାଧୁମାନଙ୍କ ପାଦ ଧୂଳି | ମସ୍ତକେ ଦେଲି ମୋ ମଉଳି ||
ଏମନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ କଥା | ଶୁଣି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଉପବର୍ଣ୍ଣଥା ||
ସୁଜନ ଶୁଣି ତୁଷ୍ଟ ପାଇ | ଶରଣ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଉଣ୍ଡାଇ ||
କହେ ଭକତ ରାମଦାସ | ନ ଜାଣି ଅଟଇ ଉଲ୍ଲାସ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟସମ୍ବାଦେ
ରାମଦାସ ଘୋଷଣେ ନାମ ସପ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—:o:—

ଅଷ୍ଟମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭକ୍ତଚରିତ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ହେ ମନ ଶୁଣ ଧର୍ମ୍ୟରସ | ଅଟଇ ଭକ୍ତ ପାପନାଶ ||
ଏବେ ଆଚର୍ଯ୍ୟିତ କଥା | ଶୁଣି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦୃଢ଼ବର୍ଣ୍ଣଥା ||
ଅମୃତ ରସର ସମାନ | ଶୁଣ ସୁସ୍ଥିର କରି ମନ ||
ସେବନ କରନ୍ତେ ନାମ | ସଫଳ ହେବରେ ଜନ୍ମ ||
ଯେ ଦେଶେ ଏକଇ ନଗର | ନାମ ତାହାର ହରିପୁର ||
ସେ ଦେଶେ ଅଟେ ଅଦ୍ଭୁତ | ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ତା ସମ୍ପତ୍ତି ||
ନାମ ତା କୃଷ୍ଣ ମହାରାଜ | ତାହାର ଏକଗୋଟି ପୁଅ ||
ସ୍ତ୍ରୀର ନାମ ତା ଭାମିନୀ | ସେବା ଆନନ୍ଦ ଅତି କେଳୀ ||
ପୁଅର ନାମ ରଘୁନାଥ | ଭକ୍ତର ଅଂଶେ ସେହୁ ଜାତ ||

ଏମନ୍ତେ କହନ୍ତି ଆଜ୍ଞା । ଶରଣ ଜଣଙ୍କ ଭୁବନ ।
ଦୁଃଖୀ ବନ୍ଧୁ ଜନଠାରେ । ଲାଗଣ ନ ଥାଏ ମନରେ ।
ବିଷଭ ଶଙ୍କା ଯେଉଁ ତାର । ଜନରେ ପର ଉପକାର ।
ଅମୃତ ସମାନେ ବଚନ । ଜଣେ ତୋଷଇ ପ୍ରାଣୀମନ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ସୁତର ଶୋଭାବର୍ତ୍ତ ହେଲା ।
ତା ବେଶି ଜନମ ପିତାର । ଶୋକ ଭଞ୍ଜନ ଦଣ୍ଡ ଘଣ୍ଟ ।
ମଧ୍ୟଦଶା ସେ ସବୁର । ସେ ଜନାଦର୍ଶସୁରେ ଘର ।
ଜନ୍ମଣି ନାମ ଗଦାଧର । କୁବେର ସମ ଧନ ତାର ।
ସଫଳ ଦୃଷ୍ଟରେ କୁମାରୀ । ଲକ୍ଷଣଜନ୍ମ ସୁକୁମାରି ।
ନାମ ତାହାର ଅନପୂର୍ଣ୍ଣା । ଗର୍ଭ ମ୍ବ ଜାତ ସେ ସୁଷମା ।
ଅନେକ ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ । କୃଷ୍ଣ ପୁତ୍ରକୁ ବିଭା କଲେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତାର ସର୍ବସ୍ୱ ବ୍ୟୟ ହେଲା ।
ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ଦୁଃଖ ପାଇ । ବସ୍ତ୍ର ସେ ନ ପାଇଲ ସତ୍ତ ।
ଜନ୍ମା ଜନନୀ ପିତା ମଲେ । ମାତା ଅନନ୍ତେ ସ୍ୱାସ ଦେଲେ ।
ରହିଲ ଏକଲ କୁମର । ସଙ୍ଗେ ଅତି ସୁକୁମାର ।
ତା ବସ୍ତ୍ର ଭକ୍ଷ୍ୟ ନ ସରଇ । ଭିକ୍ଷା ମାଗିଣ ସେ ଖାଇଁ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ଅଙ୍ଗେ ଦରିଦ୍ରନ ହେଲା ।
ବସ୍ତ୍ର ବିନ୍ଦ ଅନ୍ନସ୍ମରଣେ । ଏବେଁ ମୁଁ ଥିବ କ ପାଇଣେ ।
ସ୍ୱଜନ ଘରକୁ ଜଲା । ଲଜ୍ଜତ ମୁଖର ସାଥା ।
ଜନନୀ ବେଳା ପ୍ରାଣପତି । ସ୍ନେହଭାବ ଭଗବତୀ ।
ଜନସ୍ମୃ ଶ୍ରୀ ଘନଜନମ । ଜନ୍ମ ଭଣାଇ ଧନ୍ୟଜନ ।
ସେ ଘନ୍ତ୍ର ସ୍ୱାମୀକୁ ମୁଁ ଦେବ । ସଜନ ଜଣ୍ଡ ଜଣାଇବ ।
ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ଦେବିଲ୍ଲି । ଖାଇ ବସ୍ତ୍ର ମୋର ଭାଗ ।
ବଳଦେବ ମହାପୁଣ୍ୟଶେଷ । ପଢ଼ଇ ହୋଇବ ଶରଣ ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ଚିନ୍ତିଲ । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ବେଳେ ଚଳିଗଲ ।
ବର୍ଣ୍ଣନ ଭଲ ପଦ୍ମମୁଖ । ଭ୍ରମୁରେ ଜଣାଇଲ ଦୁଃଖ ।

ପିତା ଜନନୀ ଦୁହେଁ ମଲେ | ମୋତେ ଅନାଥ କରିଗଲେ ||
ଏଣୁଟି ରଘୁ ଅର୍ଚ୍ଚିତ | ତୋ ପାଦେ ଶରଣ ବାନ୍ଧିଛି ||
ସେ ପ୍ରଭୁ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କର | କହିଲ ବାସ ମୂର୍ତ୍ତି ତୋର ||
ଏମନ୍ତେ କନ୍ଦ ସ୍ତୁତି କଲେ | ସେଥିରେ ବୃନ୍ଦ ଯନ ଦେଲେ ||
ବୈଷ୍ଣବ ମଠଧାରୀମାନେ | ମହାପ୍ରସାଦ ଭିକ୍ଷା କରେ ||
ଲବେଁ ମିଳଇ ଯେତେ ଅବା | ଆନନ୍ଦେ ତାହା କରେ ସେବା ||
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ବରଷନ | ଏଥି ପ୍ରକାରେ ବଞ୍ଚେ ଜନ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲ | ଶ୍ୱଶୁର ଘର ତା ଜାଣିଲ ||
ରଘୁଅର୍ଚ୍ଚିତ ଦୁଃଖ କଥା | ସକଳେ ପାଇଲେ ବାରତା ||
ସମସ୍ତ କୁଟୁମ୍ବ ବସିଣ | ଘେନ ଦୁହିତା ଏକ ଗୁଣ ||
ବାହୁଡ଼ ଲାଗୁ ମାତା ପିତା | ଖାଇଣ ହୋଇଲ ଅଭକ୍ତା ||
ସଙ୍ଗ ସମ୍ପଦ ନାଶ କରି | ଭିକ୍ଷା ମାଗଇ ବେଶ ଧରି ||
ଅର୍ଚ୍ଚିତ ଲେଖ ସାଧ୍ୟ ହୋଇ | ମିଳଇ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାଇଁ ||
ସମସ୍ତ ଜାଣେ ଭିକ୍ଷା କରେ | ପ୍ରାଣ ପୋଷଇ ଅନାସ୍ୱରେ ||
ତାଙ୍କୁ କେମନ୍ତେ ଦ୍ୱିଜ ଦେବା | କରିବା ଅନ୍ୟଜନେ କନ୍ୟା ||
ଏମନ୍ତ ହୋଇଣ ସମସ୍ତେ | କଣ୍ଠର କଲେ ଦୁହିତାଙ୍କେ ||
ସେହି ଭୂମ୍ୟର ଜଣା ଯାଉ | ନାମ ତା ବାସୁ ମହାପାତ୍ର ||
ଦୁହିତା ପାଇଁ ତା ପୁଷକୁ | ଖୋଜିଲେ ବର କରିବାକୁ ||
ଅଗ୍ରହା ଫାଲ୍ଗୁଣ ମାସରେ | ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ପଞ୍ଚମୀରେ ||
ଲଗ୍ନ କରିବା ହେବା ଦିନ | ତା ଶୁଣି ଦୁହିତା ବଚନ ||
ମନେ ଭାବିଲା ହେଲା ତାର | ଧିକ ଜୀବନ ଅଟେ ମୋର ||
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ଆଜି ଆଜି | ଭିକ୍ଷା କରନ୍ତେ ମୋ ଲାଗି ଆଜି ||
ମୁଁ ପୁଣି ଥିଲି ଏ ଶରୀର | ବହନ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦ କାହାର ||
ଏମନ୍ତ ମନେ ଭାବିଣ | ତତକ୍ଷଣ କନ୍ଦିଲ ନାରାୟଣ ||
ସେ ପ୍ରଭୁ ତାର ନିସ୍ତାରଣ | ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ||
ମୁକୁନ୍ଦ ଉଦ୍ଧାରଣ ଯାଉ | ମୋତେ ରଖିବ କେବଳ ||

ଭେଟ ଲଭଇ ମୋର ଭାଗ୍ୟ । ହୋଇଥିଲେ ମନ୍ଦ କଷ୍ଟିତ ॥
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତି ଭଗବାନ । ହୃଷ୍ଟ ହେଲା ତାର ମନ ॥
ତେ ଏବେ ଶିବ ଶେଷଙ୍କରେ । ଭକ୍ତକ ମୋ ପଦ ଯୁଗ୍ମରେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ହସନ୍ତି । ଚୈତନ୍ୟ ଜଣ ଦେଇ ସ୍ୱାମନ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀନରହରିଙ୍କ ଦର୍ଶନ । ନିମନ୍ତେ କରନ୍ତେ ଗମନ ॥
ତା ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ସୁଦଶା । ଘର କେଶିନ୍ ଯୋଗ୍ୟବଣ ॥
ବୋଇଲ ଅହେ ସୁରେଶ୍ୱର । ମୁଁ ଯେବେ କାଶିଁଛି ଭୂଧର ॥
ଆସନ୍ତା ଫାଲ୍ଗୁଣ ମାସରେ । ଶୁକ୍ଳ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାଦଶୀରେ ॥
ଏ ସୂର୍ଯ୍ୟପୀଠ କୁମରକୁ । ବନ୍ଦ ଭଣିବେ ମୋତେ ତାକୁ ॥
ଏଥକୁ ବୁଝି ଦେଉଣ ଆଜ । ମୋ ଠାରେ ଅଛୁ ଯେବେ ଆଶ ॥
ଆଉ କଅଣ ତୁମ୍ଭ ମନ । ମୁଁ ଏବେ କହୁଅଛୁ ଧନ ॥
ଯେବେ ଏ ନକ୍ଷ ସହିଯନ୍ତେ । ଦେଖା ନ ଦେବ ତୁମ୍ଭେ ମୋତେ ॥
ଶୁଣ ଶ୍ରୀହରି ଆମୁ ବାଟେ । ଯିଶିବ ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପତ୍ୟା ଭୋଗେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଶିଖାଇ ମୁକୁନ୍ଦ । ପଶୁଜନକ ହସ୍ତେ ଦେବ ॥
କୃପାହେତୁ ଭକ୍ତିନ ବନ୍ଧୁ । ହେଉଛ ଅଛନ୍ତି ମୋର ଭାଗ୍ୟ ॥
ଭକ୍ତପ୍ରୀତି ନାମ ତାର । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମାଗଇ କାର ଦ୍ୱାର ॥
ଏ ଲେଖା ଦେବ ତାଙ୍କ ହସ୍ତେ । ଗରବବାସ ଦେବ ମୋତେ ॥
ଜନ୍ମ ଜନ୍ମରେ ଭଗବାନ । ମୁଁ ନ ଛାଡ଼ିବ ତୁମ୍ଭର ॥
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତଜନ ବାଣୀ । ପଶୁଜନକ ଗଲେ ଚଳ ॥
ଚୈତନ୍ୟ ଧନକ ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ । ମିଳନେ ଯାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରବରେ ॥
ଏକଲ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବସାଇଲ । ପଞ୍ଚଜ୍ଞ କରଣ ଦାଣ୍ଡ ॥
ସୁଦଶା ଭଣା ଅଛୁ ସବେ । ଭା ଘତ ଦେବେ ଧ୍ୟାନବଶେ ॥
ଭକ୍ତପ୍ରୀତି ନାମ ଧଣ୍ଡ । ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ପଶୁଣ ॥
ଏମନ୍ତେ ଚୈତନ୍ୟ ଘରେ । ଭେଟଦେଲ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ॥
ନାମ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପଦ୍ମଲେ । ଶିଖାଇ ତାର ହସ୍ତେ ଦେଲେ ॥
କୁହ ହେ ପଶ୍ଚିମ ଭଣ୍ଡ । ଦେଖଅଛନ୍ତି ତୁମ୍ଭ ନାଶ ॥

ତା ଶୁଣି ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ । ଉଠାଇ ଧରିଣ ଏକାନ୍ତ ।
ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବୁଝିଲେ । କି ବୃତ୍ତି କରିବ ବୋଇଲେ ।
ଧନ ଅର୍ଜିଲ ମାସକର । ନ ଗଲେ ମନ ପ୍ରିୟା ମୋର ।
ଦଣ୍ଡ ଭଞ୍ଜିଲ ଦଣ୍ଡଧନ । ନ ଗଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ।
ନଷ୍ଟେ ମରିବ ଆତ୍ମାଘାତେ । ଏଥକୁ ସାହା ଜଗନ୍ନାଥେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁରେ ମିଳିଲେ ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡବତ । ଉଠି କରାରେ ଦେଇ ହସ୍ତ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଚକ୍ରପାଣି । ଚନ୍ଦ୍ରାର୍କ ନୟନ ଚିନ୍ତାମଣି ।
ନମସ୍ତେ ହ ଶ୍ରୀ କଳ୍ପତରୁ । କୃପାସମୁଦ୍ର ମହାମେରୁ ।
ଭକ୍ତ କାମନା କାମଧେନୁ । ଯୋଗ ଧର୍ମିଜନ ଭାନୁ ।
ମୋର ଶଙ୍କଟ ନିବାରଣେ । ତୁମ୍ଭ ବିନୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ।
ଜଗ ବନ୍ଧୁ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ତୁମ୍ଭେ ତ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ।
ଜାରେକ ଯେତେ ଅପମାନ । ହୋଇଛନ୍ତି ସନ୍ତି ଗାଦନ ।
ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ସାହାଯଷ୍ଟ । ସଂସାରେ ନାହିଁ ମୋତେ ଇଷ୍ଟ ।
ଶୁଣିଲ ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ । ବୋଲିଣ ବଚନ ହସିତ ।
ମିଳିଲ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଯାଇ । ଛିଣ୍ଡା କନ୍ଥଣ ପାଣି ଖୋଇ ।
ଚକ୍ରିଣି ଶରଣ ଦରିଦ୍ର । ହାରିଲ ଦେବ ବୁଝି ତାର ।
ଯୋଗ ନିଦ୍ରାରେ ଅଶକତ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଭୃତ୍ୟ ବସ୍ତୁକ ଯାଉ ବାତା । ଲଗିଲ ସେବକ ଦେବତା ।
ପ୍ରଭୁ ତା ସଙ୍ଗ ନ ଛାଡ଼ିଲେ । ସେବତାକ ସଙ୍ଗ ଆଣିଦେଲେ ।
ବୋଇଲେ ଏହିକ୍ଷଣି ଶିବ । ମୋର ଭକ୍ତକୁ ବଞ୍ଚ ଦେବ ।
କଥା ନ ଲଙ୍ଘି ଚୋରି ଦେବ । ତୁମ୍ଭ ବେଦାର ନ ଜାଣିବ ।
ସେ କଳାବର୍ଣ୍ଣ ପାଚଣ୍ଡାର । ରଘୁଅରକ୍ଷିତ ବସ୍ତ୍ର ଯାର ।
ଶ୍ରୁତି ଆସିବ ସେଉଠାର । ଯାଅରେ ବଇନ୍ଧ ନ କର ।
ଏତକେ ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞାପାଇ । ଚଳିଲେ ଅନ୍ତ ସେବ ହୋଇ ।
ରଘୁଅରକ୍ଷିତ ଚାଲେ ମିଳି । କଟକ ସହରରେ ବୋଲି ।

ମାତୃପଦଙ୍କେ ଶୁଆଇଲେ | ଦେବ୍ୟମାର୍ଗେ ବସ୍ତୁଦେଲେ ||
ସୁବେଣ ଦଳାବଶପୁରେ | ଭାସଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୁଷ ଦୁଆରେ ||
କଣ୍ଠରେ ଶୁଆଇ ଅଇଲେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଘ୍ରାମୁରେ ଭଜିଲେ ||
ଭକ୍ତ ତଳଦେଶ ନନ୍ଦପୁର | ଏମନ୍ତେ ଭୁବେ ଏବାଭର ||
ଭୁବନ୍ଦିତ ବେଲ ସର୍ଜି | ଦେବାଙ୍କ ଶେଷବରେ ମାର୍ଜି ||
ବର୍ଷିର ଭଲ ତାର ଶକ୍ତି | ଏଭ ଅଟଇ ଦମପଣ୍ଡିତ ||
ଥିଲ ମୁଁ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଶୋଭ | ତେଭ ମୋତେ ଗଲ ଏଥେ ଥୋଇ ||
ଏହା ମୁଁ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ | ତାହାକୁ ଚହ୍ନିବ ଏଥେ ||
ଏ ପୁଣି ଅଟେ କେଉଁ ଗ୍ରାମ | ତାହାର ଅଟେ ଏ ଆଶ୍ରମ ||
ଏମନ୍ତ ଭାବନ୍ତି ତା ମନେ | ଘୁଞ୍ଚି ମ ଗତାଗତ ଜନେ ||
ଲୋକେ କୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି | ଶୁଣ ଭକତ ଆମ୍ଭ ବାଣୀ ||
ଏ ଅଟେ ନନ୍ଦପୁର | ଏ କୃଷ୍ଣ ମହାପ୍ରଭୁ ଘର ||
ଶୁଣି ଭକତ ମନେ ଗୁଣି | ମୋ ଟଳ୍ପା ଜାଣି ଚକ୍ରପାଣି ||
ପେଶିଲେ ମାଧ୍ୱାଜଣି ଏଥେ | ଆମର ଦନେ ବୋଲେ ଏଭେ ||
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାର ପେଟଭଇର | ଏ କଥା ଦେବେଭ ମାତର ||
ଏମନ୍ତେ ଭାବନ୍ତି ତା ମନେ | ଘନ୍ତୁ ବାହାର ଶଙ୍ଖମାନେ ||
ଦ୍ୱାରେ ଦେଖିଲେ ଭଗବତ | ହୋଇଛନ୍ତି ରଘୁ ଅଭିମତ ||
ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବଙ୍କା ବେଶହୋଇ | ଚାହିଁ ଶରନ୍ତି ଗଲେ ଧାଇଁ ||
ଭକ୍ତରେ ଶିଭାଙ୍କ ଘ୍ରାମୁରେ | ତୁମ୍ଭ ଦୁହିତା ଗଭ ଦ୍ୱାରେ ||
ବସିଛ କେମନ୍ତେ ଏଥିରେ | ଘର ଦେଖିବ ଧାଇଁବାରେ ||
ତା ଶୁଣି ଜନକ ଚିତର | ସୁଖ ଦୁହିତା ଅଛ ତାହା ||
ମନ୍ଦିରୁ ବାହାର ବୋଇଲେ | ବସିଛ ଅପାଳଣ ଦେଲେ ||
ଦୁହିତା ଦେଖି ମହାସୁଖୀ | ଘଡ଼ଣି ମୁଖ ତଳ ଶୁଖି ||
ବୋଇଲେ ଭଲ ନ ଭଲ | ଆସିତ ମହକୃତ୍ୟ ହେଲ ||
ନ ଭଲେ ଏହାକୁ ଅର୍ଚ୍ଚନା | ଶାଳବାଦେବେ ନନ୍ଦା ପିନା ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଡାକଦେଲେ | ସ୍ନାନ ମାର୍ଜ୍ଜନା ଭଲେଲେ ||

ଦିବ୍ୟ ବସନ ପିନ୍ଧାଇଲେ | ନାନାବିଧ ଅଳଙ୍କାର ଦେଲେ |
ଚନ୍ଦନ ଆଦି ଗନ୍ଧ ଦେଇ | ସୁମନ ମାଳିକେ ଲଗାଇ |
ମସ୍ତ ଲମ୍ବିଣ ଦୃଢ଼ରେ | ଶୋଭିଲେ ଅନେକ ପ୍ରକାରେ |
ଏଥି ଉତ୍ତରେ ତାତ ମାତ | ପୂଜିଲା ଘୃତ ସାତ ସୂତ |
ଏକାଳେ ଦର୍ପି ବନ୍ଧୁସବେ | ନ ବୁଝି ଭରଥା ବୋଇଲେ |
ଏଥକୁ ଜଗାଇ ଭରସା | ଶୋଭନ ଦେଖେ ଏଷ ଦେବା |
ମନେ ଏ ରୁଦ୍ର ଅରହିତ | ପୂଜିଲା ଗୋଷ୍ଠକ ଅନାଥ |
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତିବାକ୍ୟ ଭାବ | ସମସ୍ତେ କଲେ ସମ୍ମତ |
ସମ୍ମତ ଭଣି ଚଳଗଲେ | ଗୋତ୍ରେ ପରମ ଆଣାଇଲେ |
ଅଳ୍ପ ବର୍ଷଣ ପିଠାଖିଆ | ସୁଖନ କଲେ ଏଷ ଲକ୍ଷ |
ତାହା ଜାଣିଣ ମହାସଙ୍ଘ | ପୁରଷଦ୍ଵରେ ଚଳ ଯାତ |
ଏବେ ଉତ୍ତରୀ ଶିରୋମଣି | ଭରଣ ଶୁଦ୍ଧ ତାହା ଜାଣି |
ବଞ୍ଚିଲ ଭଲ ଭାର ମନ | ନନ୍ଦେ ମୋ ଛନ୍ଦର ଯୌବନ |
ସମ୍ଭବ ଦେଖିଣ ବଣରେ | ନ ବୁଝି ଭରତ ମୁଁ ଏବେ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଛଳ ଧନ | ଲେଖିଲ ସ୍ଵଚ୍ଛ ସୁମନ |
ବଷ ଯେ ଲକ୍ଷନ୍ତ ଏବେ | ଭୁଞ୍ଜି ନ ପାରି ଭୋଜନେ |
ଏମନ୍ତ ଲେଖି ଯୋଗ୍ୟଭଣ | ପିଠା ଗୋଟିକ ମଧ୍ୟେ ଭଣ |
ଖୋଲିଲ ବଷ ପିଠା ପରେ | କ୍ଷଣ ଦେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ |
ରୁଦ୍ରଅର୍ହିତକୁ ଲକ୍ଷତେ | ଭାଳେଲେ ଭୁଞ୍ଜିବା ନମନ୍ତେ |
ଆକର ଭଣ ଦେଇ ପଲେ | ପଲ୍ଲୀର ମଧ୍ୟେ ବସାଇଲେ |
ରୁଦ୍ରଅର୍ହିକେ ପାଦ ଧୋଇ | ବସିଲେ ଆସନରେ ଯାଇଁ |
ବଷ ମିଶ୍ରିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ | ବାଢ଼ିଲେ ଲଘୁ ରୁ ନମନ୍ତେ |
ଅନନ୍ତ ରୁଦ୍ର ଅର୍ହିତ | ଯାଦେ ଛାଡ଼ିଲେ ଭଗନାଥ |
ନନ ଉଚ୍ଚ ଭରେ ଧନ | ଛାନ୍ଦ୍ର ନମଦେବ୍ୟ ଭଣ |
ଭଷ ନ ବୋଲିଣ ଭରତ | ଧରିଲ ବଷପିଠା ହସ୍ତ |
ଛଳ୍ପୁ ଆଣ୍ଟେରେ ପିଠା ନଖାଇ | ଭକ୍ତେ ଉଚେ ଶନ୍ତେ ଛଠି |

ଧରିଣ ପଦ୍ମ ଲକ୍ଷଣେ । ନୟନ ଜଳ ସ୍ରବଗତେ ।
ନ ଭାଷି ଅପରାଧ ଜନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖ ଲଜ୍ଜାଇଲ ।
ବୁଦ୍ଧି ଯେ ନ ଧରଇ ମୋତେ । ତ୍ରାସ ପୁରୁଷ ଦେଖନ୍ତେ ।
ଜନମ ହୋଇଲେ ନଅର । ଅବଶ୍ୟ ମରିବାର ଥର ।
ଯେବେ ମୁଁ ସ୍ୱଭାବ ପୁରୁଷ । ତାଳେ ନ ଅମର ହୋଇବ ।
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ଅଙ୍ଗଦେଖ । ରହିବ ମହାବର୍ଣ୍ଣ ମଧ୍ୟେ ।
ଏତେ ଭାବିତ ଦେହିଁ ଘନ । ଭକ୍ତି ବା ଜଣା ମୋ ବୁଦ୍ଧିର ।
ଏମନ୍ତେ କହି ପୁଷ୍ପଧନି । ଭକ୍ତିର ତୋଷଣ ସ୍ୱରୂପ ।
କେ ଲୁମାନେଶ ନ ଯୋଇଲ । ପ୍ରସାଦ ବୋଲି ତା ଭୁଞ୍ଜିଲ ।
ଶେଷ ଶେଷ ଯେ ମହାବତ୍ତ । ଭକତେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।
ଯୋଡ଼ିଲ ବୃକ୍ଷସନେ ଥାଇ । ତ୍ରିଜଣ ଚରଣେ ମସ୍ତ ।
ହାରିଲ ଭଜନ ଗାଇନ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ସୁନ୍ଦରନ ।
ଅଂଶେ ତବାଛ ଜନଷେବେ । ସୁଶଙ୍କୁ ସଙ୍କେ ପିଡ଼ା ବୋଲେ ।
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତରୁ ନଅ । ନ ହୋଇ ଶୋଷଣ ଦିନାଶ ।
ଜେତେ ପୃଚ୍ଛିଲେ ଜଣ ଏତେ । ତୁଅର୍ଥ ମଳ ସର୍ପାଘାତେ ।
ଶୁଣିଣ ସମସ୍ତେ ହରଷ । ଏଣୁ ଅନ୍ତରେ ଶୁଣ ଭଜ ।
ସେ ଭକ୍ତଅଶ୍ରିତ ପଶଣୀ । ପ୍ରଭୁ କଥନ କଥା ଶୁଣି ।
ନୟନ ଜଳ ତାର ଝରନ୍ତି । ଅଗ୍ନିର ସଙ୍ଗ ହେଲା ମୋତେ ।
ଯାହା ଲେଖିଛୁ ବେଦବର । ଅନ୍ୟଥା ନୁହୁ ବାହା ପୁର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲ ସେ ତରୁଣୀ । ଶବ୍ଦ ପ୍ରଭୁ ତଥାପାଣି ।
ଜର୍ଣିଲ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ଭାଗିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଲୁଣ୍ଠିଲୁ ପଦ୍ମ ଲକ୍ଷଣ । ସେତାକୁ ଅଇଲେ ବହନ ।
ସୁବେଣ ଜନାବସ୍ତ ସୁତେ । ଭୃତ୍ୟ ପଡ଼ନ୍ତି ସେହିଁଠାରେ ।
ତର୍ଣ୍ଣି ଭଜନ୍ତୁ ଦେବବର । ଦେଖିଲେ ଭୃତ୍ୟ ଅତି ମନ ।
ତୋଳି ଧରିଲେ ଦେବବଏ । ପୁଷ୍ପକୁ ଯେବେ ଭାବ ମାଏ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରଭବେ । ଅଶ୍ରୁସି ସହାଜ ଯାଜରେ ।

ବୋଲନ୍ତେ ଜଠରେ ନନ୍ଦନ | କର୍ମା ତୁ କହେ ଅଚେତନ |
ଯାହା ସହାସ୍ତ ଶୀତବାସ | ତାର ଜରନ ସ୍ଥର ନସ |
ଭଷିଣେ ପାଇଲ୍ଲ ଗାବନ | ସ୍ତଭ୍ରୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତଧାନ |
ନବଜ ଲଠି ହେବ ହୋଇ | ପାଣେ ଦେଖିଲ୍ଲ ନେତ୍ର ଚାହିଁ |
ନସ୍ତର ନଲ୍ଲ ଭାଇ ଚଲେ | ସ୍ତଭ୍ରୁ ନଲ୍ଳଣା ନଲେ ମୋତେ |
ଗତନ ତାସ୍ତ ଲଭାଷଣ | ସ୍ତଭ୍ରୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ |
ଏମନ୍ତ ହୋଲ୍ଲି ଲଠି ବସି | ଲଦେବ ଶ୍ରୀବଣ ଧାମ ଘୋଷ |
ଏଥି ଲଶ୍ରିନ୍ତୁ ହଣ ଦେଶ | ଶ୍ରବସ ହୋଇଲ୍ଲ ପ୍ରବେଶ |
ପିତା ପୁଷଙ୍କୁ ଶେକ ଗଲ୍ଲ | ଲଦାଣ୍ଟ ପୋଡ଼ ଅନାଇଲ୍ଲ |
ବସିଛୁ ଲବ୍ଧ ଅଲଷିତ | ଶ୍ରୀବଣ ଶାଦେବ ଦେବଲ ତାଳ୍ଲ |
ଲସ୍ଲୁ ସ୍ତମ ତ୍ରସ୍ତ ବଣ | ତାଣ୍ଟବା ଦେଦେଲ ଦେଖି ବଣ |
ହୋଇଲେ ଏ'ତ ଲଷଣାର | ଲେମନ୍ତେ ଅଛୁ ପ୍ରାଣ ଧାଇ |
ଏ କଷ୍ଟେ ଲୁହିଁଇଟି ସାନ | ଭାଣ ଏ ଲଇବ ସମାନ |
ଏମନ୍ତେ ହୋଲ ଯୋଦ୍ଧାମନେ | ମିଳିଲେ ଲସ୍ତର ଅଗ୍ରତେ |
ଲକ୍ଷ୍ମ ଶନସ୍ତ ଲଥାମାନ | ହୋଇଲେ ଦାଣ୍ଡବ ହେ ଶୁଣ |
ଅମ୍ଭେ ଅପ୍ରାଧ ଲଲ୍ଲୁ ଯେତେ | ଖଣ୍ଡେ ନ ଧର ଲଦ'ଖଣ୍ଡେ |
ତା ଶୁଣି ଲବ୍ଧ ଅଲଷତ | ହୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଲଣ୍ଡିତ |
ତୁମର କଲ୍ଲୁନାହିଁ ଦୋଷ | ପୂର୍ବେ ଲାହାକୁ ଦେଲ ଲସ |
ତେଣୁ ଏ ଲମ୍ଭେ ଲଲ ଯାନ | ଅଭିନି ଲଥା ହୋଇବ ଆନ |
ଦେଲଣ ମୋ'ର ପ୍ରାଣପତି | ଅଙ୍କୁ ବାନ୍ଧୁ ସ୍ତସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି |
ତେଣୁ ପାଇଲ୍ଲି ମୁହିଁ ପ୍ରାଣ | ଲଥା ଏ ଲଦ୍ଭୁଅଛି ଶୁଣି |
ଦେଖି ମୋ ବଚ୍ଚ୍ରୁ ସ୍ୱଭାବ | ସ୍ତସ୍ତ ଦୁଷ୍ଟବା ଅବେ ଦେବ |
ସତେଲ ଲଷ୍ଣ ଲସ୍ତର | ଅମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ବସ୍ତାବର |
କବା ଧର୍ମଙ୍କୁ ଥିଲେ ଲସ୍ତ | ମୋହର ସହୀ ମୋତେ ଦାଡ |
ଯାଉଛି ତେଣକ ପିତା ତଳ | ଦେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟିର ଶଣାଳ |
'କୋହ୍ନଲେ ହେ ଲୁମ୍ଭର ଲଙ୍କା | ଯଳନ୍ତି ନାହିଁ ମୋର ଲଥା |

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶ୍ୟାମହରି । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ।
ନିଜ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାମୋଦର । ମଣ୍ଡପୁ ହୋଇଲେ ବାହାର ।
ତା ଦେଖି ଦୂତଗଣ ଯେତେ । ସଙ୍ଗରେ ଧାଇଁଲେ ସମସ୍ତେ ।
ବୋଲିଲେ ଆଜ ମାସ. ଲଗ । ସଙ୍ଗୀନ ହୋଇ ଦେଖ ଯାଅ ।
ତା ଶୁଣି ରଥୁ ଅଲଙ୍କିତ । ଉତ୍ତରେ ଦାଣ୍ଡି ଜଗାଣତ ।
ଦେଖି ଶୁଭଲକ୍ଷଣା ଗଲେ । ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ପୁଚ୍ଛିଲେ ଦୁହିତା ଆଗତେ । ଜବ ଏ ଜଣ୍ଟୁଙ୍କୁ ତତେ ।
କୁମାରୀ ବୋଲେ ଶୁଣ ତାତ । ଶିବ ମୁଁ ସ୍ୱାମୀର ସଙ୍ଗତ ।
ଏପ ଯୋଗୀ ମୁଁ ତାହାର ଥାନ । ମୋତେ ରଖିଲ ଅମଗନ ।
ଅଧିକ ନ ଜାଣ ମୋତେ । ଦୋଷରୁ ଜଣ୍ଟୁ ନ ମୋତେ ।
ମୁଁ ନୁହେଁ ଏମନ୍ତ ଚରୁଣୀ । ହସ୍ତରେ ହୋଇବୁ ବାରେଣୀ ।
ଶୁଣି ଦୁହିତା ସନ୍ଦ ଜଦେ । ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ଧନ ଦେଲେ ।
ସଙ୍ଗତେ ସେନ ଗଲେ ତଳ । ରତ୍ନ ଅଟିଛି ହାତେ ମିଳ ।
ବୋଲନ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ସଖୀ ଜଣ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବସ୍ତ୍ର ଜଣଥାଅ ।
ତାତ ଜଗତ ଥାଇ ଭଲେ । ସ୍ୱସାର ଲଜ୍ଜା ଛଡ଼ାଇଲେ ।
ସମସ୍ତେ ଦେଲେ ଜଦେ ଜଳ । ବୋଲନ୍ତେ ସଖୀ କହ ଚୋର ।
ଆହେ ଏ ଲଗିଲଛି ଚୋରତ । ଜଣ୍ଟ ଡାକଲେ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ।
ଏଥୁ ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ୱାମୀ ଗାଡେ । ଚେହ୍ନୀ ପଡ଼ିଲ ଅଣ୍ଣାବେ ।
ଲଟିଟି ଜପାରେ ଦେଲ ହାତ । ବୋଲିଲ ଆହେ ପ୍ରାଣନାଥ ।
ଦେଖିନ ଟିକା ଅଟଜ ଜର । ଏଥିରେ ଜନ୍ମ ନ ଜର ।
ତା ଶୁଣି ରଥୁ ଅଲଙ୍କିତ । ଧାଇଁଲ ଜଣ ସଖୀ ଦାଡ ।
ତଳଣ ଗଲେ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦେଇ କାଥେ ।
ଲଭଜ ଜମସ୍ତେ ଶ୍ରୀବସ୍ତ୍ର । ପ୍ରଥମ୍ରେ ସେ ଏତେ ସମସ୍ତ ।
ଦେଖନ ଜମୀଜ ପୃଥରେ । ଡ଼ାକେରେ ଜଟେ ଯୋଡ଼ାଜରେ ।
ଗାଣେ ଡ଼ାକଲ ପ୍ରାଣ ମଣି । ତାଙ୍କୁ ଲଭନ୍ତି ତଳପାଣି ।
କୁଟିଳ ଦୁଷ୍ଟ ଯେଉଁ ଜର । ସେ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷଣ ଗାଡର ।

ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁଜନ ମତେ । ଶୁଣନ୍ତୁ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଭକତେ ।
ଏଣୁ ବିଶ୍ୱାସ ଏକା ମୂଳ । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାବଳ ।
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଅଶେଷ ଭବର ଔଷଧ ।
ଦୁଧୀ ପୁଷଇ ଘଟେ ଷବ । ବଇସ୍ତା ବସନ୍ତୁ ଏ ଘଟ ।
ଜୀବର ଦନ୍ତ ସମ୍ପଦାୟ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଭଗତ ଦୟାଳ ।
ସୁଜନେ ଏଥି ରଚେ ବସ । ମୋହର କ୍ଷମା କର ଦୋଷ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ।
ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ଉପଲକ୍ଷଣେ ନାମ ଅଷ୍ଟମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—ଃ୦ଃ—

ନବମ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସାଧକ ମନସ୍ୱୀୟେ । ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ ଭଣି ଧ୍ୟାୟେ ।
ବୋଇଲ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ବୋଲି । ପଚାର ଭଲ ମୋତେ ତୁଷ୍ଟ ।
ଶୁଣିଲ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ଆବର ଭକତ ଗରିମା ।
ପୁଣି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଚିତେ । ଯତେ ସଂଶୟ ମୋର ଏତେ ।
କେଉଁନ କାରଣ ସଙ୍ଗତ । ଗଲ ସେ ଭକ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ।
ଦାର୍ଢ୍ୟ ରଖିଲ ସେହୁ ଥାଇ । ଏ କଥା ଭଲେ ବୁଝାଇ ।
ଆବର ମହାରାଜ ଘର । ଭକ୍ତି ଯେ ଥିଲ ଦୂଆ କର ।
ସେ କଥା ଦୃଷ୍ଟି ନୋହିଲ କିସ । ଭଙ୍ଗ ଯେ ଏଥିର ସନ୍ଦେଶ ।
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ତୋଷେ । କହିଲ ମନ ଶୁଣ ପାଶେ ।
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ସେ କୃଷ୍ଣ ମହାରାଜ ପୁଣ ।
ଏଣେ ଦୁହିତା ପଠାଇଲ । ଶତଶେ ଦୂତଙ୍କୁ ପେଷି ଦେଲ ।
ସେ ରାଜ୍ୟ ଶାସନ ଅସ୍ତତେ । ଯାଇଣ ଭେଟିଲେ ତ୍ୱରିତେ ।
ଭୂପ ଦୂତଙ୍କୁ ସେହିଁ କନ୍ୟା । ଦେବାକୁ ଥିଲ ମନ ବାସନା ।
ଆସି ତାହାର ଭଜ ଘର । ଯେମନ୍ତେ ଗଲ ମୋ ଦୁହିତା ।

ଯେତେ ଉପାୟ ଅନ୍ୱେଷିଲୁ । କେଉଁଦେଶେ ହେଁ ଦେଖି ନ ପାରିଲୁ ।
ଭୂପର ଗୋଚର କରନ୍ତେ । ସେକ୍ଷଣ ବେଳଅଙ୍କୁ ଦୂତେ ।
ଭୂପର ଉପାୟ ଥିଲେ କର । ବାଟେ ଅନ୍ତ ଦମୟନ୍ତୀର ।
ତା ଶୁଣି ରାଜ ବୋଲଇଲେ । ଦୈବଜ୍ଞ ସାଧିଲ ଯେ ହେଲେ ।
ଧାଇଁଣ ଗଲେ ରାଜାବାଟେ । ମିଳିଲେ ଭୂପର ନିକଟେ ।
ବୋଇଲେ ଆରେ ଦମୟନ୍ତୀର । ଶୁଭେ ଆଶା ଥିଲା ତୋର ।
ଶୁଣ ସଭାଏ ଏ ଦୂତଙ୍କ । ବୋଇଲେ ଦେଖ ବାହୁକର ।
ଶୁଣି ଭୂପଙ୍କୁ ବେଳ ଝୁଣ୍ଟି । ଅନେକ ଦୈନ୍ୟ ଜନ୍ତୁ ଥାଇଁ ।
ତା ଦେଖି ରାଣୀ ଆସେ ନଳ । ଆପଣେ ଭୂପେ ଭଞ୍ଜିଲ ।
ରାଣୀ ବୋଇଲ ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ । ଏଥର ଦେଖ ମୋ ମରଣ ।
ତୁମକୁ ମାର ମୋତେ ଦେବେ । ଅନେକ କଷ୍ଟ ନା କରିବେ ।
ଏଥିକି କି ବୁଝି ଭଣିବା । କେମନ୍ତେ ଏଥିରୁ ବଞ୍ଚିବା ।
ତା ଶୁଣି ଭୂପ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ । ବୋଇଲ ଶୁଣରେ ପ୍ରକାଶ ।
ମୋ ପ୍ରଭୁ ବାହୁକ ମୂର୍ତ୍ତି । ଏ ଦୁଃଖ କେତେକ ବଲି ।
ପରେତାରେତ ମୋତେ କେଉଁବାଟି । ସେ ପଦ୍ମନାଭ ବଳେ ଗାଣ୍ଡ ।
ଏବେ ଭଣିବେ ସେହି ମତ । ଯେ ପଶି ଉପୁ କର୍ମା କରିଛ ।
ଶରଣ ପଶିଲୁ ଯା ବାନା । ପଙ୍କ ଉପୁକୁ ବଳ୍ପୁ ଦେଖ୍ଲା ।
ଦ୍ରୁଷ୍ଟା ଭଗ୍ନ ଯାଉ ଥାବେ । ଆଦେଶ ଖଣ୍ଡକୁ ଅଗ୍ନମାତେ ।
ଦେଖ ପ୍ରଭୁ ଆଁଣ୍ଡି ଆଣି ମୋର । କର୍ମ । କୁ ଭଞ୍ଜ ନାଶିବର ।
ଏମନ୍ତ କହୁ ପ୍ରିୟା ପାଶେ । ଆଉଜ ମିଳନ୍ତେ ବେଦ ପ୍ରସ୍ଥେ ।
ସ୍ତବନବେଦ ବୃହସ୍ପତି । ବେଦ ଉଚ୍ଚାରେ ଇନ୍ଦ୍ର ବସି ।
ଭରେ ନନ୍ଦିଘ ଅଗ୍ନି ଗଢ଼ । ଭଟୀରେ ଯମରାଜ୍ଞ ଜଡ଼ ।
ତାଙ୍କ ଦେଖନ୍ତି ପିଠି ପାଶେ । ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରେଶ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମୌଳି ଆଣୁ ବୋଲ । ମିଳିଲେ ଭୂଜ ପାଶେ ଯାଇ ।
ବୋଲିଲେ ପ୍ରଭୁ ବାମୋଦର । କେଉଁଣ ଦେଶେ ଭୂମି ପର ।
ତାଙ୍କୁ ଅଗଣ ଶିବ ଦାଣ୍ଡି । ଏକାକୀ ଯଦେ କେଶ୍ରି ଦାଣ୍ଡି ।

ଆଦର କୁମ୍ଭ ଘଣ୍ଟନାଦ | ଅଗଣନ ସୈନ୍ୟ ଧାଇଁଛନ୍ତି ।
ଦଣ୍ଡ ଏ ବେଦଣ ଭଣନ୍ତ | ତା ଶୁଣି ଉଦ୍ଧ ଅଲକ୍ଷିତ ।
ଦଉଡ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୀରବାଣୀ | ଶୁଣ ଝଟିଏ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ଏ ବନ୍ଧୁ ଆଡମ୍ବ ତ କଥା | ଦନ୍ତ ଦର୍ଶିଲେ ବେଦ ଯୋଥା ।
ମୋର ଚକ୍ଷୀନ ମୁଁ କହନ୍ତେ | ମାଗୁଛେ ଆସୁଛନ୍ତି ମୋତେ ।
ଅନାଥ ପ୍ରାଣୀ ମୁଁ ଅଟଇ | ସଖା ଯୋବର ମେ ଭ ନାହିଁ ।
ବେଦଦନ୍ତ ସ୍ତୁ ତତପାଣି | ଦଣ୍ଡାଓ୍ୱ ତନ୍ତ୍ର ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ତାହାଙ୍କ ଦଳା ଅନ୍ୟ ଜଣେ | ନାହିଁ ମୋ ଶରଣ ଲକ୍ଷଣେ ।
ଶୁଣି ସାଦର ବେଦ ଭଲ | ଉକ୍ତିଲେ ଆଗ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ।
ଦାସ ବାସୀକ ଆଗ ଦଂଲ | ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସ୍ଥଳ ହୋ ହୋଇଲେ ।
ଅଙ୍ଗ ଶୁମାରେ ବେଦଜନ | ଅଲଙ୍କ ଗଞ୍ଜରେ ମଧିଣ ।
ଆଦରେ ଦଉନ୍ତ ଗମନ | ଗତେଛ ଯେ ଧାଇଁଛନ୍ତି ସୈନ୍ୟ ।
ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଅଦାଇଣ ଦେଲେ | ଯୋଦ୍ଧଧ ମାସ୍ତା ଲୁଆଇଲେ ।
ଗୋଟିଏ ସ୍ତୁରୁଗ ହୋଇଣ | ଦେଢ଼ି ଅଶ୍ୱନ୍ତି ନାହୁଣ ।
ଦେଖି ପ୍ରାଣକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦଣ୍ଡ | ସୈନ୍ୟ ଯେ ଗଲେ ଅଗସର ।
ଭେଡ ଫଣୀକ ଦେଖି ଯେତେକ | ଲତପ୍ତ ଫଳାନ୍ତି ଏତେଣ ତେତେଣେ ।
ଦେଖସ୍ତ ଦେଖି ମୃଗ ଗଜ | ଯେତେକ ମୃଗନ୍ତି ଦଢ ସାର୍ଥ୍ୟ ।
ଗନ୍ଧର୍ବ ଦେଖି ଯେତେକ ଦ୍ୟାଳ | ଫଳାଲ ଉଡ଼ିଲ ନ ଲଳ ।
ଉତ୍ପନ୍ନ ପ୍ରାଣଭ ଆଲଦେ | ସ୍ତବାଲିଗଲେ ଯେଣ୍ଟା ମନ୍ତ୍ର ।
ପତ୍ରଂ ଯେ ଖଣ୍ଡିଖଣ୍ଡ ହେଲେ | ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଯୋଗ ପ୍ରଣ୍ଣ ଗଲେ ।
ଯେ ରାଜ୍ୟ ସୀମା ଗାଣ୍ଡିବନ | ସାଅ ହୋଇଲେ ବେଦବଣ ।
ତା ଦେଖି ଉଦ୍ଧ ଅଲକ୍ଷିତ | ସୁଣାମ ଦଳ ଅପ୍ରମିତ ।
ହୋଇଲ ଭୂମର କୁଗାନ୍ତ | ପ୍ରାଣ ଯାଇଲୁ ଖଣ୍ଡ ଠାନ୍ତୁ ।
ଦେଖିଲେ ଆନ୍ତ ଏ ଶରୀର | ଦେଖନ୍ତା ଯାଇ ସମସ୍ତର ।
ଏଣୁ ଭୂମର ଖଣ୍ଡ ଯାବେ | ଶରଣ ପଶୁ ଅଗମାବେ ।

ଯା ମାୟା ବେଦେ ଅଗୋଚର । ଧ୍ୟାନେ ଶକ୍ତି ନ ପାଇ ପାର ।
ଦେଖ ସେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଛାଡ଼ିଣ ।
ଜନନୀ ଭଲେ ଆନନ୍ଦନ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ପାତାଳନ ।
ଏଥୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବେଜନ୍ତ୍ରାଣୀ । କାଳେ ଚିନ୍ତିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଯତ୍ନ ଆପଣ୍ଡୁ ଘାର ହୋଇ । ଅନନ୍ତେ ଗଲେ ଏଥ ବାଟ ।
ବେତେଲେ ଧନର ଲକ୍ଷରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସେହିପୁରେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ପରଣର ଭଲେ । ବହିଣ ପାଲୁଖେ ଉଠିଲେ ।
ମଣ୍ଡଳ ଭରଣର ଭଲେ । ବହିଣ ପାଲୁଖେ ରହିଲେ ।
ନନ୍ଦର ଚନ୍ଦ୍ରିଏକ କଣି । କର୍ଣ୍ଣି ଯାଉଁଲି ବେନତ୍ରାଣୀ ।
ସଜନ ଶଙ୍କା ଦୂରେ ତେଜ । ମୂର୍ଦ୍ଧେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ ଘବେ ଲଜ ।
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଭଣା ମାନ । ନିରତେ ଗୋବିନ୍ଦ ଗାୟନ ।
ବାଲୁଙ୍ଗୁଙ୍କ ଲୀଳା ଯେତେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସେ ଥାଇ ଅନୁବ୍ରତେ ।
ନିତ୍ୟ ପଞ୍ଚ ଅବାଧାଣ । ଷଷ୍ଠିଣ ଥାଇ ପ୍ରଭୁ ପାଶ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ମୁଖକୁ ଚାହିଁଣ । ବାଳ୍ପବୃଥାଇ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ।
ବେଷ୍ଟିଣ ଶ୍ୱେତ ପଦ୍ମଦୋଳା । ଅନନ୍ତେ ଦେଖିଥାଇ ଖେଳା ।
ଶ୍ରୀ ପାଦ ପଦ୍ମେ ନିତ୍ୟ ଲାଭ । ବୋଲେ ମୁଁ ଷଷ୍ଠମୁଣ୍ଡା ଜିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭାବ ଯୋଗେ । ଦେଖନ୍ତି ଲୋଚନ ଧାରାବେଗେ ।
ତରେ ବନାଇ ଜଗନ୍ନାଥ । ଲକ୍ଷଣ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ।
ନାରଦ ଭଗାସୁତ ସଙ୍ଗେ । ତା ସ୍ତୁତି କହିଲେ ନ ସରେ ।
ଜଗମୋହନେ ଚଢ଼ି ଯାଇ । ଗରୁଡ଼ ପଛେ ଲକ୍ଷ ହୋଇ ।
ଜଣାଇ ଦୁଷ୍ଟ ସୁଖ ଯେତେ । ତଳେଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମନ୍ତ୍ରେ ।
ଶେଷରେ ଭୂମି ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବେ । ଯେ ଅବା ମିଳେ ତା ଭାଗ୍ୟରେ ।
ବେଳ ଡକାଇ ନନ୍ଦପୁରେ । ଧାଇଁଲ ଦେଉ ପଦ୍ମୀପାଦରେ ।
ପତ୍ନୀ ଯା ଭରଣ ରଜନ । ସ୍ୱାମୀ ତା ଭରଣ ବେଷ୍ଟନ ।
ତା ଅବରେଶ ଜାଏ ମାରୀ । ତା ଧନ୍ଦୁ ନ ଲକ୍ଷ୍ମୀବାର ।
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚଇ କଳ୍ପଣୀ । ଷଣ୍ଡନ ସ୍ମୃତ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଣି ।
ପତନ ଭରେ ଅତି ବସ୍ତ୍ରା । ଏକଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବେଶ ଭାଷା ।

ଏମନ୍ତ କହି ସାଧୁ ଜନ । ଭଜିଣ ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ।
ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ ଦେଖେ ଯହିଁ । ନମିଣ ଭକତ ଚରଣ ।
ସକଳ ଗଡ଼ର ବସ୍ତୀ ତାର । କରନ୍ତେ ଗଉ ଅପହାର ।
ନ ପରେ ଗଉ ମାସ ତହିଁ । ଦୋହେ ଭଗତେ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି ।
ସାରେ ଦେଖିଲେ ଅକସ୍ମାତେ । ବସ୍ତ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି ସେଠେ ।
ବାଳକ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ନମି । ତୋଷର ଦେଲେ ଅନ୍ନପାଣି ।
ଶତ୍ରୁ ଆର ତାର ମନ । ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରେମରେ ଯେ ମଗନ ।
ଏମନ୍ତେ ଗଲ ଦିନ କେତେ । ତା କହିଁ ଶୁଣିଲ ଲୋକେ ।
କେଲେ ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ରଘୁଅରକ୍ଷିତର ସେବନ ।
ବସ୍ତ୍ର ଯେତେ କଥ ଦେବ । ଦୁଲ୍ଲଭ ଅଟେ ତାର ସ୍ୱଭ ।
ଲକ୍ଷ ଯେ ମାଗିଣ ଗାଭଙ୍କୁ । ଯେ ଧାଧା ମାଗିଲେ ଦେଲଙ୍କୁ ।
ଆବର ପ୍ରଭୁ ନାମ ଯେତେ । ସାଧୁଜ ଭକ୍ତିଆର କଟେଏ ।
ଭଟେ ବନସ୍ତୁ ଧୀରବାଣୀ । ଧନ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ଦେବ ପ୍ରାଣୀ ।
ଏମନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ପ୍ରଶଂସା ଭକ୍ତ ସେଷ୍ଟାମତେ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେରେ ସୁଣ । ବୈଷ୍ଣବ ସାତ ଗାଈଜଣ ।
ଅନ୍ଧ ଅଟନ୍ତି ସେମାନେ । ଆଇଲେ ସେଷ ବରଷେନ ।
ସୁତେଜ ଦେଲେ ଗାଳଗିଣି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭଜନ ସାଧି ।
ଭୁଲିଲେ ସେଭକ ନମନ୍ତେ । ତନ୍ତ୍ର ବୋଲିଲେ ଭଣେଭେଭେ ।
ରଘୁଅରକ୍ଷିତଙ୍କ ସ୍ତବନ । ଭଜନ୍ତୁ ଭକ୍ତ ସାଧୁମାନେ ।
ତାହାର ଅଳ୍ପ ଭକ୍ତିଭାବ । ଘଟେଲ ସେବକ କଷ୍ଟ ଦେବ ।
ଶୁଣି ବଳନ୍ତେ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦ । ମନରେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ।
ଭକତ ସ୍ତବେ ବନ୍ଦେଭଲେ । ତା ନାମ ଧରିଣ ଡାକିଲେ ।
ଅଭିଷ୍ଟ ଭାବ ଶୁଣି ଭକ୍ତେ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ ।
ମନ୍ତ୍ରୁ ବାହାର ହୋଇଲ । ସାଧୁଙ୍କୁ ବନ୍ଦନ କଲ ।
ବୋଲିଲ ଅଂଶ ଭର ଯୋଗେ । କ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ଭୁବନେ ।
ଶୁଣି ଭଣିଲେ ସାଧୁ ମାନେ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ତୋଷ ଅନ୍ନ ଦାନେ ।

ଅନନ୍ତ ଗର୍ଜି ଶୁଣି ତୋର | ଏଥିରେ ଜନମ୍ଭ ନ କର ।
ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ମାଧ୍ଵ ଗଣ | ପାଇବୁ ପରମ କାରଣ ।
ତା ଶୁଣି ରଦ୍ରଅକ୍ଷତ | ବାସ୍ତର ଭକ୍ତ ସ୍ଵଜାତ ।
ନ ବୁଝି ଭକ୍ତ ଏଥର | ସତ୍ୟେକ କଳ୍ପ ଦାର୍ଢ଼ ମୋର ।
ଦେହେକ ସ୍ତମ୍ଭ ତମ୍ପଦର | ସ୍ଵଳାଙ୍ଗ ଦେଖିବେ ମୋହର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅଶ୍ୱିଙ୍କୁ | ଜଗାଇ ଗଲେ ମନ୍ଦିରକୁ ।
ସତ୍ତ୍ଵୀଙ୍କୁ ବୋଲେ ସଖି ଶୁଣ | ଅଶ୍ୱଇ ଗାଈ ସାତକଣ ।
ଦ୍ଵାରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଆସି | ଦେଖିଣ ମାର୍ଗକନ୍ୟା ବସି ।
ଏଥକୁ ନ ବୁଝି ଭକ୍ତା | ତୋମର ଭକ୍ତ ବଢ଼ାଉବା ।
ସତେରି କଳ୍ପ ଦାର୍ଢ଼ ଧନ | ଭବ ସୋ ସ୍ଵବଶ ରଭନ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ସୁନ୍ଦରୀ | ଶୁଣରେ ପ୍ରାଣ ଅଧିକାରୀ ।
ଦେବୀ ବଆଇବାକୁ ଭକ୍ତ | ଭଗବା ଅଚ୍ୟୁତ ସବୁଣ ।
ଏଥକୁ ଶୋଚନା ନ କର | ମୋ ଅଙ୍ଗ ଯେତେ ଅଳଙ୍କାର ।
ଅଛଇ ବେତେ ଦେଇଯାଅ | ସାଧଙ୍କ ଘରେ ବନ୍ଧାଅ ।
କଳ୍ପି ଧନ ଦେଇ ଆସ | ସାଧୁ ଉଦରେ ନ ହୋଇ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନଳ ଯତି | ହୋଇଲେ ବସାଇଣ ସୁବଶୀ ।
ବୋଲିଲ ଧନ୍ୟ ସ୍ଵଧର୍ମ | ମୋର ସୁଯଶୋଦୀ ବୃନ୍ଦ ।
ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ | ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଧରର ।
ଯେବେ ମୁଁ ଏତେ ଅଳଙ୍କାର | ଲୋକେ ଦେଖିବେ ଅସୁନ୍ଦର ।
ବୋଲିବେ ରତ୍ନଅଳଙ୍କୃତ | କାହିଁ ଆଣିଲ ଏତେ ଭାର ।
ବସା ମାଗିବା ହେବ ଏଥି | କାହିଁ ବା ଆଣିଲ ଦେଖିଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମନେ ମନ | ଚକ୍ଷେବେ ସୀତା ଅନୁମାନ ।
ଏବେ ତୁ ଅଳଙ୍କାର ନେଇ | ବଦନ ଯାଅରେ ତରୁଣୀ ।
ସାଧୁର ଘରେ ବନ୍ଧାଦେଲ | ପ୍ରମାଣ ମୁଦ୍ରା ଆଣ ବୁଝି ।
ଅଠ ଧନକୁ ନେଇ ନେଇ | ମିଶାଇ ଦେଇ ଭଣ୍ଡାର ।
ସୁନ୍ଦରୀ ସେବା ନିଜ ଭାର | ଆଣିବା ଆସ୍ଥ ଅଳଙ୍କାର ।

ସ୍ୱାମୀ ବଚନ୍ତୁ ଏହା ଶୁଣି । ସେ ପତିବ୍ରତା ଶିରୋମଣି ।
ତନୟ ସଙ୍ଗ ଆନନ୍ଦରେ । ପ୍ରବେଶ ସାଧୁର ମନ୍ଦିରେ ।
ଅଙ୍ଗ ଭୂଷଣ ମାନ ଫେଡ଼ି । ଶୋଭିଲ ଧନ ଆଗେ ନେଲ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ମହାଜନ । ଲକ୍ଷ ଏ ଅଳଙ୍କାର ମାନ ।
ଗଢ଼ିଲ ସୁନାଆ ଦେଇଥିବ । ଲକ୍ଷ ମିଶାଇ ଦ୍ରବ ଦେବ ।
ଅନେକ ହେବ ଉପକାର । ଧର୍ମେ ଲଭିବ ଧନ ତୋର ।
ସୁଧା ସମାନ ଧୀରବାଣୀ । ଧନ ସୁଦର୍ଶ ମୂଲ୍ୟ ଶୁଣି ।
ବଣିକ ଜନ ତାର ଛଟେ । ଏକେକେ ଲକ୍ଷ ହେବେ ମୋତେ ।
ତାର ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଚିନ୍ତି । ବୋଇଲ ସ୍ନେହେ ସୁଦର୍ଶ ।
ବଣାରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଯାହା କହୁଛ ଶୁଣ ତୁହି ।
ଯେବେ ତୁ ହେବୁ ଉତ୍ତମାନ । ଦେଖି ଦେଉଛୁ ଏତ ଧନ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନାରୀମଣି । ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲ ପ୍ରାୟେ ମଣି ।
ଶୁଣି ସେ ଶାନ୍ତ କରି ମନ । ବୋଇଲ ଶୁଣ ମହାଜନ ।
ବର୍ଷେକ ମାସ ଦୁଇ ଘିର । ଜନ୍ମ ତନୟ ନାଶକର ।
କାନ୍ତ ଆସଇ ଏ ଚରିତ । ବୁଝାଇ କହିଲ ସମସ୍ତ ।
ଏ ଦାନ ଲଭର ବାରେଣୀ । ତୁମ୍ଭେ ପୋଷର ପ୍ରାଣପତି ।
ଏଥକୁ କି କହୁଛ କହ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହେଜ ବେଗ ।
ତା ଶୁଣି ରତ୍ନ ଅରଷିତ । ବୋଇଲ ଶୁଣରେ ସଙ୍ଗାତ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଉପକାରେ । ଲଭିବ ଆମ୍ଭେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ।
ସାହା ବୋଇଲ ମହାଜନ । ସମ୍ମତ କରି ଆଣ ଧନ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାସତୀ । ବୋଇଲ ଶୁଣ ପ୍ରାଣପତି ।
ତୁମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ଘେନି ମୁହିଁ । କରିଛି ମୋର ଦୋଷ ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ କହି ତନୟ । ସାଧୁର ମନ୍ଦିରେ ମିଳିଲ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ସାଧୁତ । ଆପେ ତା କଲ୍ୟ ସମ୍ମତ ।
ତନୟ ନଷ୍ଟିଣ ଧନ । ଖଣ୍ଡଲ୍ଲ ଦିବଇଁ ବଦନ ।
ଲକ୍ଷ ସହର ବଜାରେ । ତୁମ୍ଭେ ଆସିବ ଆମ୍ଭ ପୁରେ ।

ବାଞ୍ଛା ପର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭକ୍ତ ଭୂଷ । ଶ୍ୱେତ ଉଦ୍ଧବ ମୋର ସଙ୍ଗ ।
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମହାଜନ । ମନକ ଘଣ୍ଟିଲେକ ଧନ ।
ଧନ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ବଳଭଦ୍ର । ସ୍ୱାମୀର ବଚନ୍ତ ମେଲ ଦେଲ ।
ସେ ଧନ ପାଇ ଆନନ୍ଦ । ହୋଇଣ ଭକ୍ତ ଅଲଙ୍କିତ ।
ତକଣ ଗଲ ଅଗ୍ର ଦେବେ । ମିଳିଲ ସିଂହଦ୍ୱାର ଲାବେ ।
ବେଷ୍ଟଦେବକ ଶାଳ ଅଣି । ବରଣି ଦେଲ ତାଙ୍କୁ 'ଉଣି' ।
ହୋଇଲ ଶୁଣ ହେ ସୁଆର । ଗୃହୁ ମଣୋହି ଦେବେ ଭଲ ।
ହିସ ଦେଖିବେ ଶାକଅନ୍ନ । ନାନାଧ ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
ଦାଣ୍ଡ ଦେ ସବଗୃକ ଶଭା । ଅମାଲୁ ଆଦ ପୁଷ୍ପ ଶଭା ।
ଭାଣ୍ଡି ଭାଜନ୍ତ ଆବ ପିଠା । ଦେଇ ସଉରଣା ଉଷ୍ଣ ମିଠା ।
ପ୍ରଥମ ଧୂପେ ଏତେ ଦେବ । ସାଧୁଙ୍କ କରନ୍ତେ ଅର୍ପିବ ।
ଏଥିରେ ଉଭୟ ନରର । ଭକ୍ତି ତରଳେ କରପୁର ।
ଏମନ୍ତେ ଡେଢେଦେବ ଗଲ । ସେବାଇ ଭଆର ହୋଇଲ ।
ଶ୍ୱେତ ମଣ୍ଡପେ ଶ୍ୱେତଭବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନଇବେଦ୍ୟ ସାନ୍ତି ।
ମହାପ୍ରସାଦ ବଣ୍ଟି ନେଲ । ଭକ୍ତ ଅର୍ପିତ ପାତେ ଦେଲ ।
ଦେଖି ଉଭତ ଅନ୍ତେବାସେ । ମିଳିଲ ଅଡ଼ଥିଙ୍କ ପାଶେ ।
ବୈଷ୍ଣବ ପଙ୍କତ ବସାଇ । ପ୍ରସାଦ ପରଶିଲେ ନେଇ ।
ପାବାର ସେହିଁ ପୁଣ୍ୟମାନ । ସନ୍ତୋଷେ ବଳେ ତା ସେବନ ।
ସେବନ ସାରି ଧୌତଅଣି । ତାସକୁ ଉଭଣ ବଳାଣି ।
ଭକ୍ତି ଗଲେ ଶେଷାମେତ । ପ୍ରଶଂସା ଉଣଣ ସମସ୍ତେ ।
ଏଥି ଭକ୍ତ ଉନ ଦେଶ । ଭକ୍ତ ଅର୍ପିତ ପର୍ବୀପାଣ ।
ଭଦଭ ଶୁଣ ପ୍ରାଣସଖ । ତୋତେ ସେ ଧର୍ମ ଅଛି ଦେବ ।
ସେ ଭଳେ ଭଲେ ଆନନ୍ଦଭ । ଭକ୍ତ ଅର୍ଘ୍ୟ ଆଦଭ ।
ଭାଙ୍କ ମୋଠାରୁ ଶତଗୁଣେ । ସେବା ଭକ୍ତ ତା ଚରଣେ ।
ସେହିଁ ପ୍ରକାରେ ମନ ଭାବ । ସେହ୍ନ ପ୍ରକାରେ ସେବାଭବ ।
ସେଠେବ ମୋଠାରେ ଅଛି ମନ । ଭୁଞ୍ଜିବୁ ଏବଂ ଭଜନ ॥

ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତି ବଚନ । ଅଧର ହୋଇଣ ଉତ୍ତର ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅନେକ ଭୋଗ ହୋଇ । ଭବନ ସମ ଯାଇ ଦେଖି ।
ଅଗ୍ରେ ଗୋପିଣ ସତ୍ୟଭାମା । ସଖୀଙ୍କ ଦଶି ଅଛୁ ବାଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ରହି । ସେ ଧନ ଭାମାଙ୍କର ହୋଇ ।
ମିଳନ୍ତି ବାସକର ଦ୍ୱାରେ । କୃଷ୍ଣ ଶୁଣାଇ ଭାଷି ଧୀରେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ସ୍ୱୟଂବରୀ । ଚାଲେ ଚନ୍ଦ୍ରନ ବୃନ୍ଦାବତୀ ।
ଦୋଷଲ ଶୁଣ ଧନଶିଷ୍ୟ । ଅର୍ଦ୍ଧେ ହୋଇ ଦେବେ ଆସ ।
ଗଣ୍ୟ ମଣ୍ଡଳ ମୂର୍ତ୍ତି ଏଭା । କର୍ମା କୃଷ୍ଣର ମନେ ଶଙ୍କା ।
ଆମ୍ଭ ଭରସା ନନ୍ଦନ । ଦ୍ରୌପଦୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭାଗଭାଗ୍ୟ ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଥାଇଁ ଆଜି । ଚାଲେ ଭାବାକୁ ଭଗ୍ନ ଅଛି ।
ଘଳଙ୍କ ଲଭରକୁ ଧୀରେ । ସୁଦାନ୍ତେ ପ୍ରେମ ନୟନରେ ।
ଦେଖିଲ କପିଳ୍ଲ ସୁଦଶ । ଟକ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମନଭଣ ।
ତାହାର ଘରେ ଦେବଦଶ । ସଖଙ୍କ ତୋଳାଛନ୍ତି ଭଣ୍ଡି ।
ଅଦ୍ଭୋଳି ଦର୍ପିଣ ଅଙ୍ଗକୁ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କି ସେଜ ସଦୃଶ ।
ନବ ଘାସରେ ଭୋଜେ ଧନ୍ୟ । ଭକ୍ତି ପ୍ରଭୁ ବୃକଧାରୀ ।
ସ ଲକ୍ଷ୍ମ ଭୋଜେ ଲକ୍ଷ୍ମାପ୍ରଣୀ । ତନ୍ତ୍ରର ଭୋଜନ କି ଦେଖ୍ଣୀ ।
ଦିବା ସାରଙ୍ଗା ସେଜ ଶତ । ଭକ୍ତି ଦେଖିଣ ଅଙ୍ଗକୁ ।
ଏହେନ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ସଖି ଭୋଜନରେ ବସାଇ ।
ଭକ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଆନନ୍ଦ । ଧନ ଦେଖିଣ ଦେବ ସେବ ।
ଶ୍ରୀପତି ଅଳସ୍ୟ ଅଙ୍ଗରେ । ଭୃଙ୍ଗାରୀଙ୍କି ଭୋଜେ ଭଲେ ।
ତା ଦେଖି ଧନ ଗାଢେ ମନ । ଏଭ ଜଳକ୍ତା ସୁଗନ୍ଧ ।
ଖେଳିବା ଭକ୍ତଥିଲ ମନ । ହେମନ୍ତେ ଧନନ ଧାବନ ।
ଶିଖ ଉନମଠାରେ ସେନ୍ଦ୍ର । ନୃତ୍ୟ ସୁଗନ୍ଧି ଲଗାଇ ମନେ ।
ମୁଁ ନୃତ୍ୟ ଦେବେ ମଦନ । ଫଣୀ ଫଣାରେ ସୁନ୍ଦର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅବଦେବେ । ଉଚ୍ଚଳ ସଖି ଗାଳଚନ୍ଦ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ମହାସତୀ । ଦୁଦସପୁରେ ଭଳ ପ୍ରୀତି ।

ହୋଇବ ଏ କି ସମ୍ଭବ । ପୂଜିତ ଗୁରୁ ବସ୍ତ୍ରଦେଇ ।
ଭକ୍ତିରା ଷଟ୍କ ପୂଜନ । ଛଡ଼ି ସାଧୁର ବେଶ ହୋଇ ।
ଅଥବା ମୂର୍ଖ ଏହା ଶୁଣି । ଛଡ଼ି ଦଣ୍ଡାକେ ବେଦ ଗାଣି ।
ବୋଲେଲ୍ ହେସନ୍ତ କହସକୋଳେ । ଶରଣ ଗଲି ଋଷ ସେମାକେ ।
ଯେତେ ଅପ୍ରାଧ କଲି ତୋତେ । ଶିରେଣ ନ ଧର ଭବ ଶିରେ ।
ପୂର୍ବ କଥ ମାତାଙ୍କ ଥାନ । ସେ ଯେତେକ ଗାବ ସୁଖାରବ ।
ମାତାଙ୍କ ଯେତେକ ଭାର ଲୋଭ । ସେଦ୍ରୁ ଗୋଟି ମୂର୍ଖ ଲୋଭ ଶିଷ୍ୟ ।
ଲୁବେ ଯେ ପୂଷ୍ପ ରୀ ହୋଇ । ମୁଁ ହେ ଭାଣିତ ନଥିଲ ।
ଏବେ ତୋ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ଲାଗି । ମୁଁ ଯେ ହୋଇଲି ମୋକ୍ଷଭାଗୀ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ଲେଉଟି । ସପ୍ତ ତରଣି ତଳେ ଲୋଟି ।
ଏଥିଉତ୍ତରୁ କଥା ଶୁଣ । ସେ ଦୁଷ୍ଟ ଭକତ ଲକ୍ଷଣ ।
ଅଜ୍ଞର ହୋଇ ପାଲିଥିଲ । ତାହାର ମନେ ଦୁଃଖିଲ ।
ଧନ ଯେ ଥିଲ ଧନବେଳ । ପଶ୍ଚାତ୍ତ ହେଲ କ ସେ ଦାଣ୍ଡି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସ୍ୱାମୀର । ସ୍ତ୍ରୀବଣ ହେବ କାଳପୁର ।
ଦେଖିଲ ଦାରୀ ଗାଭଗଣ । ଧନ ଶୋଭନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ ।
ଉଦ୍ଧାରିତ ହୋଇବ କର୍ତ୍ତି । ଛଡ଼ି ସାଧକ ବେଶ ହୋଇ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିକ ତରଣେ । ଷଷ୍ଠର ହେବଣ ଦାରୁଣେ ।
ତା ଶୁଣି ଧନ ଦେବେ ଛଡ଼ି । ଉଦ୍ଧାରିତ ପାଦେ ଲେଟି ।
ଭକ୍ତିଲ ପବନ ଦୃଷ୍ଟାର । ହେଷ ଦେ ପ୍ରଭୁ ଷଡ଼ଗ୍ରାସ୍ତ ।
ଭୁଜ ଷଡ଼ୀନ ବୋଲେ ଧର । ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ ବଳ ଭର ।
ତା ଶୁଣି ଆଚମ୍ବିତ ହେଲେ । ସମସ୍ତ ଅଜାଣିଣ ଦେଲେ ।
ସ୍ୱପ୍ନେ ନ ସ୍ୱପ୍ନେ ଭଗବାନ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ସେ ଶିକଜଣ ସ୍ୱଦ୍ଧସ୍ଥେ । ଏତ ଆଶ୍ରମେ ଧନ୍ୟ ହୋଇ ।
ପ୍ରଭୁ ମହିମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଛଡ଼ି । ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ବୁଡ଼ିଲେ ।
ଏଥୁଁ ଉତ୍ତରୁ ସେ ସାଧୁକ । ଜନନୀ ଭକ୍ତି ବସ୍ତ୍ରକ ।
ଶୁଣି ଅନେକ ଧନ ହେଲ । ମେନକି ହୋଇଣ ଦେଖ ଗଲ ।

ସେ ଶତ ଧର୍ମୀ ବେଷଜନ । ଧଇଲେ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ।
ଅନେକେ ଦଣ୍ଡିଲେକ ଶୁଣ । ତାଙ୍କେ ଲଭିଲେ ମୁକ୍ତିସ୍ଥାନ ।
ଜଗତ ଶୁଣ ସମଦାସ । ମୋ ଗୁରୁ ଜଗନ୍ନା ଦାସ ।
ସେ ଦ'ନ୍ତୁ ବୃନ୍ଦଙ୍କ ଚରଣେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତ । ଶୁଣନ୍ତେ ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ଅତ ।
ମୁକତି ଦେବ ଅନୁ ଶୁଣ । ନ ଦେଖ ଯମ ଜରଣନ ।
ମୁଁ ଯେ ଅମର ଭଜ ଶାଲି । ଜଣିକ ବେଷଦେଖେ ଧାଇ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଇସୁପ୍ରସଙ୍ଗିତ ମୋକ୍ଷଦେଷ ନାମ
ନବମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଦଶମ ଅଧ୍ୟାୟ
ଅଜାମିଳ ଦାସ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ ମନଭ୍ରାନ୍ତ । କହିଲ ମନସ୍ଥା ଧ୍ୟାନେ ।
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । କହିବା ଭକତ ଲକ୍ଷଣ ।
କୁଳର ଖଣ୍ଡେ ଗାର ଉଭ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାମ ଅଜାମିଳ ।
କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷଣ କମନ୍ତେ । ଅକର୍ମା କରଇ ନାନାମତେ ।
ସୁଖି ସୁଦରେ ରହିଥାଇ । ଦୁଃଖକୁ ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ।
ଦଶସ୍ୱାମୀକ ଏ ସଂସାର । ସକଳ ଯଦେ କସ୍ମା ତା'ର ।
ଶ୍ରୀହରି କଥାମୃତ ସାର । ଶ୍ରୁତ ପିବନ୍ତି କେଭେଁ ଯାର ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ସୁପଣ୍ଡିତା । ଜାଣଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟକଥା ।
ଜଡ ଭଗ୍ନ ଧୀର ବୁଦ୍ଧି । ନଷ୍ଟୋଁତ ଶାନ୍ତ ଅଟ୍ଟେ ଶୁଦ୍ଧି ।
ଜନ୍ମେଲି ଜର୍ମୀକ ଜର୍ଣ୍ଣୀୟ । ଗୁରୁଜ ସଦାଚର ମନ୍ଦୁ ।
ବେଦକ ବେଦାଗ୍ର ଭଜନ । ଭଣି ଦୁଷ୍ଟିଲ ସୁଧ ଶୁଣ ।
ଏମନ୍ତେ ବେଦବିଦ ଘସ୍ମ । ଏବେ ତା'ମନେ କହ୍ନଦଶ୍ୟ ।

ଯେତେକ ଏ ସୁତ ଦାରାଧନ । ଏ ସବୁ ମାୟାର ବନ୍ଧନ ।
ଏହାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗ ହୋଇ । ଅନର୍ଥ ଗଲା ମୋର ବେହି ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର । ନମନ୍ତି ଦେବାଙ୍କର ବର ।
ଅଶେଷ ଜୀବର କରତା । ଭକତ ମୁକତିର ଦାତା ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ନିତେ ମନଗିର । କମ୍ବୁ ଉର୍ଦ୍ଧୀଙ୍କ ଜଳେ ଥିଲି ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ତାଙ୍କ ପାଶେ । ଅଶେଷ ଜନ୍ମ ପାପ ନାଶେ ।
ଯେ ବାସୁଦେବ ଚରଣନ । ନ ଜଣ ଥିଲ ମୋ ଯେବନ ।
ମିଥ୍ୟା ସଂସାର ବାସ୍ତ ଧନ । ବୈଷ୍ଣବ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧଜଳ ମନ ।
ସତ ହୋଇଲା ସେ ଭୁଲିଲେ । ଶେଷକୁ ଯିବାର ଜନମେ ।
ପଥକୁ ଧରିଲ ସର୍ବ.ଜ୍ଞ । ନଦୀରେ ପଡାର ବାଣ୍ଡିଳ ।
ତରେଣି ତନ୍ଦ୍ରିଲ ସୁବର୍ଣ୍ଣାପ୍ତି । ଅନଦେ ଗଲ ପଥ ବାଞ୍ଛି ।
ସଙ୍ଗ ଅଟେକଟି ଗଜାତଳେ । ଧୀରେ ଚଳିଲ ସୁବେସେନେ ।
ମାତା ଅଙ୍କରେ ପୁତ୍ର ଯେସନ୍ତେ । ମାତା ଲେଞ୍ଜଳ ତାର ମନେ ।
ଯେସ୍ତେ ସ୍ଥାନରେ ତାର ମନ । ଚଞ୍ଚଳ ସଦା ଲଗବାନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୁଣ ଗୁଣି ଚଳେ । ଚଳିଣ ଯାଏ ସୁନପଥେ ।
କେତେକ ଦିନର ଅନ୍ତରେ । ମିଳିଲ ଯାଇଁ ଗଙ୍ଗାତୀରେ ।
ଘୋର ବନସ୍ତ ଅଷ୍ଟକୋଶ । ତା ମଧ୍ୟେ ହୋଇଲ ପ୍ରବେଶ ।
ଏକା ଗମଲ ବାଣ୍ଡି ସୁଦ । ଚିନ୍ତିଣ ବାସୁଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଯେ ବନ ଅନ୍ତେ ଗଙ୍ଗାତଟେ । ମିଳିଲ ଅତି ମନ ହୃଷ୍ଟେ ।
ଦେଖିଲ ପୁଲିନ୍ଦ୍ର ଜନ । ଏଥର ବାଞ୍ଛି ଅଜଗୁନ ।
ଏତେକ ବରଷା ସମସ୍ତ । ଦେଖି ସ୍ୱବରେ ବନ୍ଧ ଭସ୍ତ ।
ଯେମନ୍ତେ ଗଙ୍ଗା ପାଣିହେବ । ତପ୍ସର ଦନା ନ ଭାଷନ ।
ଜନ ଶବଦ ଏଥେ ବାଞ୍ଛି । ଜାହାରୁ ପର୍ବତ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ନାବ ଅଚଳ ଦେଖିପାଶେ । ଦେଖି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣିଲ ବଣ୍ଡଦେଶେ ।
ଏକ ଭସର ଖଣ୍ଡୁଦେଶ । ନାବ ଖଜାଲ ନୀଜ ପାତେର ।
ଦେଖି ଲଗତ ଗଜାନ୍ଦିର । ତାଳ ସୁନ୍ଦରୀ ଲଞ୍ଜଣର ।

ଉତ୍ତର ଶୁଣ ନାବ ଆଉ । ଏ ଜନ୍ମ କଲୁ ଉପବାସ ।
କେଉଁ ସେ ଦେଉଳୁ ଭିତର । ଘୋର ଗହନ ବନାନ୍ତର ।
ଏଠାରେ କର ସ୍ନାନ ତହିଁ । ନନ୍ଦ ଭକ୍ତରେ ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ।
କେଶ ଦେହା ଯାହା ଦେଖୁ ନାହିଁ । ଅନାଏ ଦେଖିଲି ଅନ୍ଧଳ ।
ମୋତେ ତୁ କଲେ ଏଥି ପାର । ଅନେକ ଦେବ ଉପକାର ।
ତା ଶୁଣି ଉତ୍ତର କରନ୍ତ । ନାବ ବାହକ ତାର ପ୍ରାଣ ।
ସ୍ୱଣ୍ଡଶକୁ ଦେଲ ସୃଷ୍ଟି । ଜନପଦକ କରୁ ନାହିଁ ।
ଭକ୍ତର ଜଳ ତାର ସଙ୍ଗେ । କାଳର ଲେଖାଇଲ ମୋତେ ।
ଏଣୁ ଉଦ୍ଧରୁ ଯାଇଁଲ । ମୋର ଦେଖିବ ଦର୍ଶନ ।
ଧନ ଭଜନ ଥିବ ଯେତେ । ଖାଇ ବସ୍ତ୍ର ଦେବେ ଯେତେ ।
ଜନନୀ ନ ଭଣିଶ ଏବେ । ଏହାକୁ ବସାଇବ ନାବେ ।
କହବେ ନାବ ବାହୁଡେକ । ଅନନ୍ତ ଭବେ ପେଲିଦେବ ।
ଏମନ୍ତ ଉତ୍ତର ମୁଖରେ । ଦେଖିଲ ଶୁଣ ବିସ୍ମୟରେ ।
ଏ ଜନ୍ମ ପାଇବାରେ ତୋତେ । ଜପ ତୁ କର ଦେବୁ ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲ ଭକତ । ଯେ ଦୁଃଖ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖା ଅତି ।
କେଉଁଣ ଶିବ ମୂର୍ତ୍ତି ତୋତେ । କେତେଶ ଧାରିକର ମୋତେ ।
ଶୁଣି ଉତ୍ତର ଶ୍ରଦ୍ଧାସେବ । ବନ୍ଦ୍ରକୁ ବସାଇଲ ନାବେ ।
ତେଜଣ ଆଉ ଯାଉ କୂଳ । ନାବ ବାହିଲ ଘୋର ଜଳ ।
ସେ ଏତେ ଅନ କୂଳ ଗାହିଁ । ଦେଖି ଜଗକୁ ନେଲ ବାହି ।
କେଶିଣ ଶ୍ରୀଦତ୍ତ ଭକତ । ବୋଇଲ ଏ ନ ବଡସ୍ଥଳ ।
କୂଳକୁ ନେଇ ନାବ ଏଣେ । ବାହୁ ତୁ କେଉଁଣ କାରଣେ ।
ଅଣ୍ଟୁ ତୁ ମୋର ନାଶ ଅର୍ଥେ । ଉତ୍ତର ଜନ୍ମଅନ୍ତୁ ଚଳେ ।
ଧର୍ମ ଲଙ୍ଘିବୁ କରେ କୃଷ୍ଣ । ତା ଶୁଣି ଧୀବର ବୋଇଲ ।
ହେ ଦଣ୍ଡ ନ ଉତ୍ତର ମୋତେ । ତୋର ମରଣ ମୋର ହସ୍ତେ ।
ଜଳର ଗର୍ଭ ଭରିଥିଲ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଲେଖାଇଲ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ଭକତ । ବୋଇଲ ଅତି ଭୟଯୁକ୍ତ ।

ଆରମ୍ଭେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରାମଣି । ଭକ୍ତ ଭୟାଙ୍କ କମ୍ପୁଥାଣି ॥
ଭକ୍ତ ହେ କମଳାବଲ୍ଲଭ । ଭକ୍ତ ହେ ମଜାଣ୍ଡ ଦୁର୍ଲଭ ॥
କାରଣ ଦୁଃଖ ନିବାରଣ । କାତରକ ରକ୍ଷିବା ଶରଣ ॥
ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇଲେ ସାବାଧଣ । ଏ ଭାବ ମନେଟି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ॥
ଜନମେ କାର୍ଣ୍ଣ ଅଭ କାର୍ଯ୍ୟ । ସଭ୍ୟରେ ଆସି ଦେବରାଜ ॥
ଦେବ ଜନ୍ମୁଣୀ ନାକ ହୋଇ । ହେମନ୍ତି ସମସ୍ତ ଜଗଣ ॥
ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ । ରକ୍ଷନ୍ତୁ ଯାଇ ମୋ ଜୀବନ ॥
ସଙ୍କଟ କାଳ ମହାବାହୁ । ମୋ ସ୍ତୁତ ନ କହେ ଆଉ ॥
ତୁମ୍ଭେତ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ । ଭକ୍ତ ନ ଭକ୍ତ ଦେବସ୍ୱାମୀ ॥
ମୋର ଅଭୟ କରାଇବେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କାର୍ତ୍ତି ଅନ୍ୟକରେ ॥
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ସ୍ତୁତି କରି । ଧ୍ୟାନେ ରହିଲ ଯୋଡ଼ପାଣି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ । ହୋଇଲେ ଭକ୍ତ ସିଂହାସନ ॥
ଭକ୍ତି ଲକ୍ଷଣ ଆନନ୍ଦ । ଏକଷ୍ଟ ଭଲେ ସଭାକର ॥
ମାସ୍ତରେ ଶଙ୍ଖ ସ୍ତୁପଧର । ଶିଭା ତୈତନ୍ୟ ଶିରେ ଭଣ୍ଡ ॥
ଭଗୀତ ଦେଖଣ ଶାସ୍ତ୍ରା । ମଣ୍ଡନ ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ବେଢ଼ା ॥
ଜର୍ଣ୍ଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଝଲମଲ । କ ଅବା ଅରୁଣ ଉଦୟ ॥
କସ୍ତୁରୀ ଶୋଭା ଭଲ ଗଣ୍ଡେ । ସୁରଙ୍ଗମାଳା ଭଣ୍ଡରଣ୍ଡେ ॥
ସୁନ୍ଦରେ ଶଙ୍ଖ ବସନ । ପୀତବସନ କଟୀମଧ୍ୟେ ॥
କାନ୍ଧେ କ ଦୁଇ ଧାରିଛନ୍ତି । ଶାର୍ଙ୍ଗ କୋଦଣ୍ଡ ଧନୁ ଶସ୍ତ୍ର ॥
କବଚକଞ୍ଚୁକ ଭାରେ ଭାରେ । ଖଞ୍ଜି ନୂପୁର ଭୂଷଣ ଦେନ ॥
ଅତି ସୁନ୍ଦର ତନୁରେ । କଳା ଶ୍ରୀମୁଖ ଯାକ ଶଶି ॥
ହେମକଙ୍କଣ ହେମତାଟି । ଝଲ ଭଗରେ ଦାନା ମଣି ॥
କରେନ ନଖ କାନ୍ତି ଥାରେ । ଚନ୍ଦ୍ର ଶ୍ରୀମୁଖ ଶୋଭରେ ॥
ଶୋଭାଭୂଷଣରେ ଶୋଭାଗଣ । ହୋଇଛି ଚନ୍ଦ୍ର କୋଟି ପ୍ରଭା ॥
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମ ଅଙ୍ଗ୍ୟ ସ୍ତାନ୍ତେ ଶରି । ଦେଖି ଅଙ୍ଗରେ ନ ଧରି ॥
ଧାଇଁଅଛନ୍ତି ଦେବଗଣ । ଚୌଦରେ ଉଦୟ ଦେଖିଣ ॥

ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଅନନ୍ତ ଉଦ୍ଧାର । ଭାବନ୍ତି ଦେଇଦେବାର ଭଲ ।
ଭକତ ନାହିଁ ଦେଖ ଆଜ । ସାବତେ ଯୋଗେ ଅଛୁ ଆଶ ।
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ସିଂହାସନ । ଉପର ମୁହେଁ ବଳୁ ଶବ ।
ସର୍ବଦର୍ଶନ ଦେବ କୃଷ୍ଣ । ଧୀବର ମନେ ଭାବନ ।
ଏ ଭକ୍ତବତ୍ସ ଭଗବାନ । ଦେଖୁଛି ଭଣିଲେ ଅନନ୍ତ ।
କେଉଁଠାରେ ଅସୁରଙ୍କ ଧାଇଁ । ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଦେବେ ମୁକ୍ତିଭାବ ।
ମୁଁ ଏବେ ନ ବୁଝି ଭକତ । ଏଥି ଭକ୍ତରେ ଜଣ ପିଲ ।
ଏହା ବଦନ ନାହିଁ ଯୋଗ । ବାଳ୍ୟ ଧୀର ଧୀର ଭଲ ।
ନାହିଁ ବାଞ୍ଛା ଦେଖା ଦେଖି । କହନ୍ତେ ସୁଖ ଅଶ୍ରୁଆଖି ।
ଧାଇଲେ ମନରେ ଖର । ବସିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଗରୁଡ ଭକ୍ଷଣ ପ୍ରଚଣ୍ଡ । ନାହିଁ ବାଳକ ପାଇ ଖାଣ୍ଡ ।
ଭଣି ରକ୍ଷକ ଦୂତ ଗଲ । ଯେସନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ବଢ଼ିଲ ।
ଦେଖି ଭକତ ଘନ ଘନ । ନାହିଁ ବାଞ୍ଛିଲ ସନ ଧନ ।
ପ୍ରବେଶ ପ୍ରଭୁ ଘାଟେ ପାଇ । ନାବକୁ ଚପଳ ଉଠାଇ ।
ଦେଖି ଭକତ ଦେବଗଣ । ଭେଟିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣ ।
ଦେଖି ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି । ଭଜନେ ଭକତ ଉପର ।
ରେ ରେ ଧୀବର କୃଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି । ଆଜି ଏ ଦର୍ଶନ ମୁକ୍ତି ।
ଆମ୍ଭେ ଏ ବନେ ଭଣିଥାଉଁ । ନ ଭକ୍ତ ଜଣା ନାହିଁ ବାହୁ ।
ଏହାଙ୍କ ଦେଖେ ପାଦ୍ମନାଭ । ସ୍ୱଭାବ ଚଣ୍ଡୀ ନାଶ ଲଭ ।
ଏବେ ଏଥର ବୁଝି ଭଲେ । ନାଶ ପିଲୁଛି ଭାଣ୍ଡ ଭଲେ ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ବୋଲନ୍ତି । ନନ୍ଦରେ ଭଲେ ଦୋଷ ଶାନ୍ତ ।
ଅଭୟ ଦୃଷ୍ଟି ନାରାୟଣ । ବୋଲନ୍ତେ ଆମ୍ଭେ ବନ୍ଧୁ ଶୁଣ ।
ଏ ବନ ଲାଗିବା ନିମନ୍ତେ । ଶାଙ୍ଖି ଦେଇଲ ସ୍ୱଭା ଚମତେ ।
ଯେ ଅବା ଦର୍ଶନ ଭବେ । ପଦ୍ମ ଜନ ଧନ ଦେବେ ।
ନ ଅବା ଧନ ଦଶନାନ । ପୁତ୍ରାଦି ଭଲ ନିଧନ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ । ଠଣା ମୁଁ ଭଣିଥାଇ ଏଥେ ।

ଏବାରେକ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଗଲା । ଦେଖିଲ ଯମପୁରୀ ପୁଣ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଅଛନ୍ତି ଯେବଣେ । ଅଟେ ତ ନ ଦେଖିଲି ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଧ୍ରୁବ । ମୋହର ନା ଜାଣିବା ଗୁଣ ॥
ଏବେ ତୋ ଠଣା ଅଛି ବୋଲି । ଏଣୁ ମୁଁ ଜାଣିଲ ନ ଥିଲି ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେଖିଲି ଯେଣୁ । ନ ଜାଣି ଅଇଲି ମୁଁ ତେଣୁ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କଲ ଭକ୍ତି । ଶିର୍ଜିଲ ନାର୍ଦ୍ଦ ସ୍ତୁତି ॥
*ଯା ଆଜ୍ଞା ଦେବେ ଅଗୋଚର । ଦାର୍ଢ୍ୟ ଜାଣିବ ମନ ଧ୍ରୁବ ॥
ଯୋଗୀର ଧ୍ୟାନକୁ ଯେ ଦୂର । ମୂଢମାନଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ॥
ଏତେ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାପତ୍ତି । ଦାନ୍ତେ ଅନ୍ଧେ ବ ବସ୍ତାରେ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ତାଙ୍କୁ ମଣି । ବୋଲଇ ଶୁଣ ସାରମଣି ॥
ମୋତେ ଭକ୍ଷଣା ଦେବେ ଭଲ । ମୁଁ ଏବେ ଜିବ ଯେଉଁ ବର ॥
ମୋ ପ୍ରାଣନାଥ ଜନ୍ମଧର । ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନେ ଇଛା ମୋର ॥
ଏବେ ମୁଁ ଏକ୍ଷ ଗଙ୍ଗାନଗ୍ର । ତାଙ୍କ ଦେଖିବା ଭକ୍ତ ଭୂପ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ବୋଲନ୍ତି ବଚନରେ ଶୁଣ ॥
ବାଳକୁ ନାଦରେ ବସାଇ । ଏଥି ସକଳେ କହି ଦାଣ୍ଡି ॥
ମୋ ଦେଖି ଦେଖି ଗାଳିକର । ନାଦନେ ଅଣା ଥିଲେ ତୋର ॥
ଶୁଣି ତଦଭ ଉମାମାନ । ମୁଖକୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ବଚନ ॥
ଅଦେମ ବସ୍ତ୍ରବତ ବଳ । ବଡ଼ଙ୍କୁ ନାବେ ବସାଇଲ ॥
ଶୁଣ ପୁତନେ ଦେଖୁ ବେଲ । ସାଧୁଙ୍କୁ ବଡ଼ାଳ ତଦଭ ॥
ଦେଖିଲ ପ୍ରଭୁ ଅନ୍ତରୁ । ଯେବାରେ ଦେବେଣ ପୁଣ ଯାନ ॥
ବନ୍ଦୁକି ନାବରେ ବସିଲ । ଧୀବରେ ଦୂତ ନ ଭଜନ ॥
ଯେଣୁ ସେ ଅଟେ ସାଧୁ ଚେତା । ନ ଜାଣେ ଘନ ନାଶ କଥା ॥
ଆନନ୍ଦେ ଦଣ୍ଡ ନାମଗାଇ । ତଦଭ ନ:ବ ଦେଇ ଦାଣ୍ଡି ॥
ବାଳୁକିଙ୍କୁ ବନ୍ଦାଇଲ । ସୁଦେଶ ଭଜରେ ଗଙ୍ଗା ପାର ॥
ନାବକୁ ଛାଡି ଦଣ୍ଡପରେ । ଶ୍ରୀଦଣ୍ଡ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ତଦଭ ଘନ ନଜପୁର । ଏଥୁ ଉତ୍ତମ ଦଣ୍ଡଦର ॥

ଯେତେବେଳେ ଅବେ ପଥ ବାନ୍ଧ । ମିଳନ୍ତି ଲୋକବରେ ଯାଇ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଶୁଣ । ସେ ଅଣଦୋଷର ମଦୋଷଣ ।
ଯାଣା ହୋଇଲୁ ଗଜାବନେ । ଶ୍ରୀନନ୍ଦିଘୋଷରଥ ଉଦେ ।
ଚଢ଼ି ବଳଭ ଦେବମଣ । ଶ୍ରୀମୁଖେ ଶଙ୍ଖ ଚଉଧର ।
ତାଳଧ୍ୱଜରେ ଦେବଦେବ । ଦେବତ୍ରିଣୀ ଦେବୀଙ୍କ ଅଶ୍ୱନ ।
ଏବେ ବରଣ ବଳଧାରୀ । ସୁଭଦ୍ରା ପଦ୍ମର ଦେବଣୀ ।
ନନ୍ଦିଘୋଷେ ଦେବା ଉଦେ । ନ ଦେଖ ସୁଭଦ୍ରା ଚକ୍ରଦେ ।
ସର୍ବ ଡାକଭାମାନେ ଉଠେ । ଧରିଣ ଯୋଗ ଦେଇ ଚନ୍ଦ୍ରେ ।
ଶ ଚନ୍ଦ୍ର ମହିମା ମହିମା । ସୁରଙ୍କ ଗୁହାରି ଶୁଣିମା ।
ଦେଖବେ ସଖାମାନ ଚଣି । ଶବଦେ ଚଣେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ।
ବଜାଇ ଶ୍ରୀସର ଦାମାନ । ଚନ୍ଦ୍ର ଶବଦ ଦୁନ୍ଦୁଭି ।
ଭୁବି ବଇଁଶୀ ବାଦ୍ୟ ଯେତେ । ଝମର ନିଶାଣ ସନ୍ତେ ।
ଦେବଙ୍କ ବୃନ୍ଦ ହୋଇ ମେଳ । ନାଚନ୍ତି ଦେବ ଭଲଭଲ ।
ମୃଦଙ୍ଗ ମର୍ଦ୍ଦଳେ ଚେ ଧରି । ବଜାଇ ନୃତ୍ୟଗୀତ ଭଣି ।
ଚେ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଅନାଇ । ଘାବରେ ଉଠ ଯାଉଥାଇ ।
ଦେବା ଭଗାରେ ଦେଖ ଭର । ଶୀତଳ ଜମ୍ବୁ ଉପାର ।
ସତ୍ତ୍ୱ ମୁଖେ ଦାମ ଧ୍ୱନି । ଭରନ୍ତେ କମାଇ ମେଦନୀ ।
ଭାଇ ପିଠିଆ ଅସମିତ । ରଥବନ୍ଦ ଧରି ଧନ୍ତ ।
ଅଶୋକରେ ଓଁକାରନ୍ତି । ରଥ ଉରଇ ବଦ୍ୟଗତି ।
ସଜନ ଶବଦନ୍ତୁ ଦିନ । ଶ୍ରୀନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥ ଚଳ ।
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଶୁଣେ ସୁଖି । ଛିନ୍ନ ଅନ୍ତରେ ଉଚେଇଣ ।
ଉଣ୍ଣା ସୁଖ ନର ଗୋଷ୍ଠୀ । ସବଳ ଲେଖେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣି ।
ତା ଲଗୀ ରଥ ଦେବେ ଧାଇଁ । ଭକ୍ତଘାବରେ ଖେଳହୋଇ ।
ଲେଉଟିଲ ପ୍ରଭୁ ଖାଣେ ଯାଇ । ଯାଇଁଣେ ଖାଉଛ ଛାଡ଼ି ଶୋଇ ।
ଭୂଟେ ମସ୍ତକେ ଦେଇ ହସ୍ତ । ହୋଇଲେ ଅନା ଜଗନ୍ନାଥ ।
ଭୁଲ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦରଶନ । ଖାଇଁ ଆଜୁର ମୋ ଜୀବନ ।

ଦାବେ ଶଙ୍କି ଉଦାସୀନ । ମୋତେ ସେ ଆଣିଲ ଖଣ୍ଡି ।
ତର୍ଣ୍ଣିର ଲଲ ଏତେ ବେଳ । ତୋ ପାଦ ଶନ୍ତ ଶଂଯାଇ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାମଧରି । କୃଷ୍ଣ କେଶବ ଗଉରାଙ୍ଗ ।
ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ଅଚ୍ୟୁତ । ପରମାନନ୍ଦ ଗୋପୀନାଥ ।
ଶ୍ରୀନାଥପୂର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ରପାଣି । ସଙ୍କର୍ଷଣ ରୁକ୍ମଣି ।
ଶ୍ରୀବତ୍ସଲାଞ୍ଛନ ବରଦ । ଜୟ ଦେବାଧି ଦେବଦେବ ।
ଏତେକ ନାମ ଭାଷନ୍ତେ । ନେତ୍ରୁ ଲୋତକଧାର ସ୍ରବଇ ।
ପଦାଶ୍ରିମୁଖ ଧାମଧର । ଶ୍ରୁତି ଗୁହ୍ୟ ମନୋଧର ।
ରକ୍ଷ କରେଛି ଶ୍ରୀପତିର । ପ୍ରାଣ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ନିଧନର ।
ସମସ୍ତେ ବୋଲି ବୋଲି ଭକ୍ତି । ବନଜଣ ପ୍ରଭଞ୍ଜନ ନନ୍ଦ ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ଦେହୁ ଦେଇ । ସେ ଯେଣୁ ଭକ୍ତି ଅଛି ପାଇ ।
ତାହା ଭକ୍ତଙ୍କୁ ସଙ୍ଗମ । କୃତକ ମୂର୍ତ୍ତି ନପ୍ରଧାନ ।
ବେଦନ ସାଧୁଜନ ମାନେ । ଭଜିଲେ ଭଜିବେ ସତତେ ।
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏ ଚରିତ । ଭକତ ଲକ୍ଷଣ ଏମନ୍ତ ।
ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ମହିମା । ବେଦ ନ ଜାଣେ ଗୁଣସୀମା ।
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଶ୍ରବଣେ ପଠନେ ମୁକତ ।
ଭବ ପଥରେ ସୁଖ ଲଭେ । ଅନେକ ଜନ୍ମ ପାପ ଖେଳିବେ ।
ଦାସର ବୁମନଧେ ନନ୍ଦ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦଘୋଷା ଲାଡ଼ୁ ।
ସେ ଚାରୁଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଚରଣେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ।
ରାତ୍ର ମୋ ମନ୍ତ୍ର ମନ୍ତ୍ରବାସ । ନିଶ୍ଚୟେ ରହୁ ସେ ଭବସୁ ।
ନମସ୍ତେ ସାଟ୍ଟଙ୍କ ଚରଣ । ଏ ବର ଏହି ଅନୁକ୍ଷଣ ।
ସୁଜନେ ଏଣୁ ରହିଥ ଭଳ । ଏ ଭବଜଳରେ ନ ପଡ ।
ସାଧୁ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଦାସ ଭଣେ । ଭବ ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଅଷ୍ଟ ସଜ୍ଜାମୃତ ଦାର୍ଢ୍ୟଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଦଶମୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭକ୍ତ ବେହେରା ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ମନ ବୋଇଲେ ଚଇତନ | ଶୁଣିଲି ଅପୂର୍ବ ବଚନ ||
ତବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ବାସ କଥା | ଶୁଣି ତୁଟିଲା ମନବ୍ୟଥା ||
ଏହିପ୍ରକାରେ କଥା ଯେତେ | ଅଛଇ କହୁଥାଅ ମୋତେ ||
ମୋର ଶୁଣିବା ଯାଏ ଆଉ | ତୃଷ୍ଣା ନହିବାର ନ ଥାଉ ||
କେବଳ ସାଧୁକଥା ଯେତେ | କହି ପ୍ରକାଶ କର ମୋତେ ||
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ତୋଷେ | କହନ୍ତି ମନ ସଙ୍ଗ ପାଶେ ||
ହେ ସଙ୍ଗ ସାବଧାନେ ଶୁଣ | ଏ ଭାଗ୍ୟବାନଙ୍କର ଲକ୍ଷଣ ||
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମହାକ୍ଷେତ୍ର | ଯେ ଯେତେମାନଙ୍କ ପବିତ୍ର ||
ତହିଁର ଦକ୍ଷିଣକୋଣଠାରେ | ଶ୍ରୀମନାଭଙ୍କ ପାଦ୍ମକରେ ||
ପିପ୍ପଳୀ ଗ୍ରାମ ନାମ ତାର | ସେହି ଗ୍ରାମରେ ଭାର ଘର ||
ଖାଣ୍ଡରେ ଅଛଇ ଧୀବର | ଭକ୍ତ ବେହେର ନାମ ତାର ||
ତାହାର ଘରେ କନ୍ୟାରାଣୀ | ମାତା ସନ୍ତତେ ତା ଘରଣୀ ||
ଏମନ୍ତେ ଜନଗଣ ଥାନ୍ତି | ଧରି ତାହାଙ୍କ କର୍ମ ବୃତ୍ତି ||
ଜାଲ ପକାଇ ମୀନ ମାରି | ପ୍ରାଣ ପୋଷଇ ବର୍ତ୍ତିକରି ||
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ | ସୁଜ୍ଞାନ ହେଲା ତାର ଚିତ୍ତେ ||
ଶ୍ରୀଗୁରୁମନ୍ତ୍ର ଜପନ୍ତି | ତିଳକମାଳା ଭୂଷେ ଧରି ||
ବସନ୍ତ ସାଧୁଜନ ସଙ୍ଗ | ଶ୍ରୀଭାଗବତ ଶୁଣେ ନିତ୍ୟ ||
ଜୀବ ମାରିବା ଦୋଷ ଯେତେ | ଜାଣିଲା ଚିନ୍ତାକଲା ଚିତ୍ତେ ||
ବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଡାକିଲେ | ଭଲ ବଜାଇ ଭ୍ରମରେ ||
ବୋଲେ ବଧାଜା ଏହା କଲୁ | ଧୀବରକୂଳେ ଜନ୍ମ ହେଲୁ ||
ଗଜମାରଣେ ଯୋଗ ମୁକ୍ତି | ଜଳରେ ପଡ଼ିବଇଁ ଯାଇଁ ||
ଏମନ୍ତ ମନରେ ବିଚାରି | ନ ଯିବି ଆଉ ମୀନ ମାରି ||
ବସିଲେ ଦୁଃଖୀ ଘର ସିନା | ବୋଲିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯାତନା ||

ତାହାର ମାତା ଚକ୍ଷୀ ନାମ । ନାନାପ୍ରକାରେ ଶାଳବର୍ଣ୍ଣ ।
ତୁ ଏବେ ହୋଇଲୁ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ରକ୍ଷି ଉପବାସ ।
ନୋହୁଲେ ମୀନ ନଷ୍ଟ ଯାଇ । ନଳ କୁଟୁମ୍ବ ପୋଷୁଥାଇ ।
ଶୁଣି ଧୀବର ବୋଇଲରେ । ହେଲକ୍ଷା ଜାଳ ଧରି କରେ ।
ଗଲା ସେ ମୀନ ମାରିବାରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲା ସରୋବରେ ।
କୃଷ୍ଣ ସ୍ମରଣ ଶୀଘ୍ର କଲେ । ଜାଳ ବାନ୍ଧିଣ ବୁଡ଼ୁକଲେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେ ସମୟରେ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କୃପାରେ ।
ପଡ଼ିଲା ରୋହୁମାଛ ଗୋଟି । ତା ଜାଲ ମଧ୍ୟରେ ତପଟି ।
ଜାହା ଦେଖିଣ ଉଠବର୍ତ୍ତି । ମାରିଲା ଉପାନରେ ହାତ ।
ବସ୍ତ୍ରକୁ ଭରଲ ସେ ଉଠେ । ଏହାକୁ ମାରିବ କେମନ୍ତେ ।
ସାହାତେ ମୀନ ଅବତାର । ସେତୁ ବାନ୍ଧିଲେ ଈଶ୍ୱର ।
ସେ ଅବର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ନାଶ କଲ । ମୁଁ କେମନ୍ତେ ଅବା ହେବ ଧରି ।
ସେତେକ ନ ମରିବ ଏ ମୀନ । ମୋତେ ନ ମିଳିବ ଭୋଜନ ।
ଚକ୍ଷୀ ସେ କ୍ଷୁଧାରୁ ତଡ଼ିବ । ଅନ୍ନ ନ ଦେବ ଘରୁତବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଖଣ୍ଡଶୋକେ । ଦେଖି ବସ୍ତ୍ରରୁ ଥାଉ ତନେ ।
ସେ ମୀନ ଧରି ବେଗେ ଗଲା । ଶୁଷ୍କ ଭୂମିରେ ପକାଇଲା ।
ବୋଇଲା ମୀନ ଭୂଷୀ ଶୁଣ । ତୁ ଯାହା ଭଣୁ ଶୁଆଣ ।
ମୋର ତ ଧୀବର ସ୍ୱଭାବ । କେ ଜାଣା ଅନ୍ୟଥା କରିବ ।
ତୋତେ ନ ଭକ୍ଷିଲେ ଆଜ ନାଶ । ମୋତେ ତ ନ ମିଳିବ ଗ୍ରାସ ।
ଏଣୁ ମାରିବା କଥା ସତ । ବୋଲି ଉଠିଲା ହେଲା ହସ୍ତ ।
ଅନନ୍ତ ପାଦରେଣୁ ଧରି । ସେ ମୀନ କହଇ ଉତ୍ତାରି ।
ଜାଣିଲି ରୂପ ନାରାୟଣ । ଧୀବର ଶୁଣିଲା ଶ୍ରବଣ ।
କାନ୍ଧୁ ଓହ୍ଲାଇ ହେଲା ସେତେ । ତେଣୁ ଆନନ୍ଦ ତା ମନେ ।
ସେ ମୀନ ଦେଖ ତନ ଗଲା । ଅଗମ୍ୟ ବଚନେ ମିଳିଲା ।
କର୍ଣ୍ଣରଠାରେ ଶୁଭ ମର । ଦେଖି ବଢ଼ତ ମନ ତାର ।
ସେ ସ୍ୱରୁଡିକେ କୃଷ୍ଣ ଜଣି । ଅନନ୍ତ ମଣ ଚକ୍ଷି ଭଣି ।

ସେ ଜଳେ ସେ ମୀନ ଅଛନ୍ତି । ଦୃଢ଼ ଆସନ କରି ବସି ।
ବୋଲେ ଏ ମୀନ ଉର୍ଦ୍ଧଗତେ । ସେ ନାମ ଶୁଣାଇଲ ମୋତେ ।
ସେ ଏବେ ଲୁଚିବନ୍ତ ହେଉ । ମୋତେ ସେ ଦେଖା ଦେଇଯାଉ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶାବକ ବାଣୀକ । ହଠାଁ ତା'ହାର ପଛେ ହେବ ।
ଏମନ୍ତେ କଣ୍ଠାଗତ ଜଳ । ସେ ମୀନ ଲୁଚେ ଦେହୁ ହେଲ ।
ଇନ୍ଦ୍ର ସୁମାନ ବନ କରି । ତଖନ ଶଣ ପ୍ରିତି ରହି ।
ସୁମାର୍ଗେ ରହି ଦେଖ ଧୂଳ । ମନକୁ ଜାଣମାର୍ଗେ ଶୋଭ ।
ଭଜନ ଜଳ ନାରାୟଣ । ସେ ନାମ ଶବଦ କାରଣ ।
ସେ ନାରାୟଣ ନାମ ଘୋଷି । ହୃଦଚନ୍ଦ୍ରେ ନେଇ ରଖ ।
ନଇଲେ ବଡ଼ନଇ ଶୁଣି । ନ ଜାଣେ ଭେଦ ଉଭୟ ।
ଏମନ୍ତେ ଜନନୀ ହେଲ । ଦେଖିଣ ପାଦେ ନ ଚଳିଲ ।
ମଣିକା କଥା ଜଳ ମୂଳ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦ ।
କହ ପୁରୁଷ କୋଟି ଧରି । ଧୀବର ଆସେ ଚଳେଇଲି ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣ ହେ ଜନନୀ । କ ତଥ କହୁ ଏଥେ ବସି ।
କ ନାଶି ଯୋଗ ଅଛି ତୋର । କ ତୋର ନାହିଁ ଘର ଦ୍ୱାର ।
କଣ କହୁଅଛୁ ମତେ । ଏହାକୁ ବସିଅଛୁ କେବେ ।
କହ ହେ କେଉଁଣ ତଥତ । ଶୁଣି ବୋଲଇ ଜଳଦର୍ଶୀ ।
ହେ ବନ୍ଧୁ କ ମୋତେ ପଚାର । ଜାଣିଲେ ଅଟେ ମୁଁ ଧୀବର ।
କୃଷ୍ଣ ଭଣ୍ଡାର ନମନ୍ତେ । ପେଲଣା ଜାଲ ଧରି ହସ୍ତେ ।
ଅଇଲି ମୀନ ମାରିବାରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲ ସରୋବରେ ।
ଜାଲି ପକାଇଲେ ଜଳେ ପଶି । ପଡ଼ିଲ ବେଷ୍ଟମାନ୍ତ ଆସି ।
ସେ ମୀନ ପଳାଇଣ କୂଳେ । ଧରି ମୁଁ ମାରିବାରେ ବେଳେ ।
ସେ ମାଛ ଗାଡ଼ି ଉଚ୍ଚାରିଣ । ଜୀବନ ରହ ନାରାୟଣ ।
ଶୁଣି ମୁଁ ଆଚମ୍ବିତ ହୋଇ । ମୀନକୁ ଧରି ଅଇଲଇଁ ।
ଏ ହୋଇ ବନସ୍ତରେ ହଣି । ମୀନକୁ ଜଗିଅଛୁ ବସି ।
ସେ ନାମ ଶୁଣାଇଲ ମୋତେ । ତାହାକୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ।

ତେବେ ମୁଁ ଜଗପୁରେ ଥିବ । ଦେଖିବଲେ ସବନ ବାଣିବ ।
ଏ କଥା ମୋର ସତ୍ୟବ୍ରତ । ତେଣୁ ମୁଁ ଆସିଅଛି ଏଥି ।
ବନ୍ଧୁଲ ମନର ଦେବତା । ହେ ବନ୍ଧୁ ବଚେବଲ୍ଭ ଜଗା ।
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଭାଣୁ ମୋ ଆସର । ଭଜନ ଦେଖିଲୁ ଅଭୂତ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାରାୟଣ । ନାହିଁ ଭଜନ ଜନ୍ମ ପୁଣ ।
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାରାୟଣ । ଜାଣିଲେ ଭକ୍ତଙ୍କ ମନ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣ ହେ ଧୀବର । ଏ କଥା ଅପ୍ରମିତ ତୋର ।
ମୀନ ଭକ୍ଷିବ ନାହିଁ ଯାହିଁ । ଏ କଥା ଘଟବେ ନ ସାର ।
ସେବେ ଭକ୍ଷିବ ପ୍ରମାଣ । ଜଗତ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଜାଣ ।
ସେ ନାହିଁ ଦେଖାଦେବ ଭେଟେ । ଏପଥେ ବସିଅଛୁ ଏଥେ ।
ଏବେ କି ଜଗପୁରେ ଯାଅ । ଅଧିକ ବସ୍ତୁ ନ ପାଅ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲିଲେ ଜଳବନ୍ଧି । ଜଳ ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ଏଥୁ ବୁଝ ।
ସେ ଯିବା ଦେଖାଦେବା ବୁଝ । ମୋର ମାଛଟି କନର ।
ଏଥକୁ ଭକ୍ତ ନାହିଁ ନଜୁ । ପ୍ରାଣ ମୁଁ ମୁକୁଳି ରଖିଛୁ ।
ଦେବନ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ । ବକ୍ଷି ଅଛନ୍ତି ବାଟୁଭାନୁ ।
ପ୍ରଭାତ ରକ୍ଷଣ କରନ୍ତେ । ଦେଖନ୍ତେ ବାଲିଅନ୍ତ ଦେଖେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଉତ ନବାଇଶେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଭୁଜେ ତନ୍ତ୍ର ଅନୁସରେ ।
ଧନ୍ୟ ବଚନ୍ତୁ ବାଲୁବନ୍ଧି । ଏଣୁ ଲଭସା ଅଛୁ ଜଣ ।
ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାଦେବେ ଅପେ । ବସୁଛି ଅଛୁ ମୋ ମନରେ ।
ଦେଖିବରେ ପ୍ରାଣ ମୋର ଥାଉ । ତାର ଜଗତ ରକ୍ଷ ଥାଉ ।
ଏବେ ହୋ ଶୁଣ ଧୀବର । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କୋଟି ନମସ୍କାର ।
ଜଳାଣ ଜଳ ମୋତେ ଜଣ । ଭଜନ ଦେଖଅଛୁ ଦେଖ ।
ତା ଶୁଣି ଶ୍ୱେତ ପଦ୍ମଲୋଚନା । ଜଳଜ ପ୍ରବେ ଦେଖିଲେ ଦେଖନା ।
ବସୁନ ଜଲେ ତୁକବସେ । ମୁହିଁ ନିବନ୍ଧୁ ଦେଖିଲେ ଏବେଁ ।
ଜନ୍ମେ ନରଦ ଏ ଧୀବର । ସବନ ଆଶା ନାହିଁ ସ୍ୱାର ।
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତି ଗୀତବାସ । ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣ ଭକ୍ତବାସ ।

ଆମ୍ଭେଙ୍କି ମୀନ ଗର୍ଭଗତେ । ଯେଉଁ ନାମ ଶୁଣାଇଲୁ ତୋତେ ॥
ତୋ ମନେ ପାଶୋରୁ ନ ଭର । ଆମ୍ଭେଙ୍କି ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ॥
ଆଶିଷ କୃପା କଲୁ ତୋତେ । ବର ତୁ ମାଗି ନେନ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଧୀବର । ଦେଖାଅ ନିଜ ରୂପ ତୋର ॥
ଯାହାକୁ ଦେଖିବ ଚର୍ମ ନେତ୍ରେ । ଖଣ୍ଡିବ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ହେତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଜ । ତତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଚତୁର୍ଭୁଜ ॥
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଗଦାଧର । ଶୋଭା ପାଉଛି ସୁନ୍ଦର ॥
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଭଜ ଶ୍ରୀଭଗବାନ । ଦେଖି ଉଠିଲେ ଉଦ୍ଧବାନ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କଲା ଦଣ୍ଡବତ । ଉଠି କଲାକେ ଯୋଡ଼ ହାତ ॥
ବୋଲନ୍ତି ନରେଶ ଚକ୍ରପାଣି । ଭକତଜନ ଚିନ୍ତାମଣି ॥
କୃଷ୍ଣ ! ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଯୋଗେଶ୍ୱର । ଧ୍ୟାନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯା ପଦର ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ଗୁରୁ ପାଇଁ । ଦରଶ ଦେଲେ ଦୟାବନ୍ତ ॥
ଆଜ ମୁଁ କି ବର ମାଗିବି । ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଲୁଚିଥିବି ॥
ପ୍ରଭୁ ବୋଇଲେ ଧୀବା ମନ । ମାଗ ମୋ ଭକତ ରତନ ॥
ଦାସ ବୋଇଲେ ଯେବେ ବର । ଦେବାକୁ କୃପା ହେବ ତୋର ॥
ଏ ମୋର ଧୀବର ସ୍ୱଭାବ । ଏହା କେମନ୍ତେ ଗୁଣ ଶିବ ॥
ଆବର ଅନ୍ନ ମିଳୁଥିବ । ତୋ ନାମ ଧରି ଖାଉ ଶିବ ॥
ଯେବେ ଦ୍ୱାରରେ ଖସୁଥିବ । ତୁମ୍ଭ ବର୍ଣ୍ଣନ ଗାଉଥିବ ॥
ଅସ୍ତୁ ବୋଇଣ ଭଗବାନ । ତତ୍କ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଦେବି କୁଣ୍ଡୁ ପୁରେ ଗଲେ ଚଳି । ଭଜନ ହରି ହରି ବୋଲି ॥
ବନସ୍ତୁ ବୋଇଲା ବାହାର । ଶୁଣେ ଗମନ ଧୀର ଧୀର ॥
ଭଡେ ବଜାଇ କରତାଳ । ଦେହ ନଶୁନୁ ଧାଏ ଜଳ ॥
ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଗାନ କରି । ସ୍ୱଦେଶ ହେଲା ନଜପୁରୀ ॥
ଏଣେ ସେ ଜନ ପୁରଜନେ । ଭକ୍ତକୁ ନ ଦେଖି ନୟନେ ॥
କାନ୍ଦି ବୋବାଇ ଉଚ୍ଚ ରଡ଼ି । ମଲୁ ବୋଲିଣ ଆଶା ଛାଡ଼ି ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚିନ୍ତାକୁଳେ ଥିଲେ । ଏଣୁ ସମସ୍ତେ ବାହେ ଗଲେ ॥

ତା ସଙ୍ଗେ ପୁରୁଷନ ଯେତେ । ସେତାଭାର ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ବୋଲିଲେ ବେଶ ଏଣୁ ଦାଣ । ଜଗତେ ସ୍ମରୁ ନାମ ଦାନ ।
ବସ୍ତ୍ରକୁ ଭକ୍ତ କରି ଟେକି । ଲୁଚି ଯେ ଥିଲ ବଣାବେଶେ ।
ପୁଣି ଅଇଲ ଧାଇଁ ଧାଇଁ । ଦଣ୍ଡୀକି ଉଦ୍ଧବ ପାଇଁ ।
ଠକ ଠାପୁଅ ଜନମନ୍ତୁ । ଠାପୁଅମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତି ।
ଏମନ୍ତ ଭଗବାସ କଲେ । ସେସ୍ଥାପୁରକୁ ଚଳିଗଲେ ।
ଏଥି ଜଗନ୍ନ ପୁତଳେ । ଦାସଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସବନେ ।
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ସରଶିଲେ । ଭକ୍ତର ମନକୁ ତୋଷିଲେ ।
ବେଷ୍ଟନ ସାଣ୍ଟ ଦାସେ ଉଠେ । ଭଣି ଶ୍ରୀଧର ନାମ କୋଟି ।
ବଶାଭଙ୍ଗେ ନାରାୟଣ । ନାମ ଭଣନ୍ତି ପୁଣ ପୁଣ ।
ମାଳା ତୁଳସୀ ବେଢ଼ ଗଳି । କୌସ୍ତୁଭ ପଦକୁ ଆଦୋର ।
ବାତ୍ରେ ବୁଲନ୍ତ କଣ୍ଠା ଅର୍ପେ । ମାଧବ ନାଁଙ୍କ ଭଣାଉଛି ।
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ନାମ ଧରି । ବାସ୍ତେ ବୁଲନ୍ତ କଣ୍ଠାବନ୍ଧ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣରେ । ଯେତେକ ଲୋଡ଼ଲ ଭାର ଘରେ ।
କେତେ ଦଅନ୍ତି ସାଉଣ୍ଟି । ଦାସେ ଅଣ୍ଟନ୍ତ ତାହା ଧରି ।
ଦଅନ୍ତି ମାତା ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ । ଦେଖିଁ ଆନନ୍ଦ ମାତାମନେ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଉତ୍ତର ବେଷ୍ଟନ । ପୁରୁଷେ ବାନ୍ଧନ୍ତି ଶୂନ ।
ଏମନ୍ତେ ବେତନବ ଘରେ । ସ୍ନେହ ସ୍ଥାମ ମନ୍ତ୍ରଘରେ ।
କରି ଅଛନ୍ତି ଉଦ୍ଧାରେ । ଦାନରେ ବେତ୍ତ ତଳପାଶେ ।
ବୋଲନ୍ତି ସ୍ୱାମ ଉପସ୍ତ୍ରୀ । ବେଶ ସାଧନ ପାଦେ ଝଟି ।
କୁଟୁମ୍ବ ଘୋଷିଣ ନ ପାର । ଲଗାଇଁ ଲକ୍ଷା ମାଗିବଣ ।
ଧୂଳି ଭଣ୍ଡାର ଟାଣ ବଳେ । ଦଲେଶି ଲୁଚେ ସାଳବେଲେ ।
ନାନା ପ୍ରକାରେ ସାଜବେଲ । ବେ ନାଳ ଭତ୍ତୁକ ନଅର ।
ତା ଦେଖି ଶ୍ରୀଧରର ଦାସ । ଉଠି ଚଳନ୍ତି ନଗବାସ ।
ଏକ ବାଳକ ଭର୍ତ୍ତି ଥିଲ । ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇଣ ଗଲ ।
କୌତୁକଣକ ଲଗା ବାଡ଼ି । ଧରି କଡ଼ଚେ ଦେଲ ମାଡ଼ି ।

ଛୁଇବୁ ହୋଇନ ବାହାର | ତା ଦେଖି ହୋଇଲ ଧୀବର |
ନ ଜାନଯାଏ ଭଲ ନଭାବେ | ଏତେଣ ତଣ୍ଡି ହେଲୁ ମୋତେ |
ତୋତେ ବନ୍ଧୁଛୁ ଘନବନ୍ତ | ତୋ ମାତା ପୁତ୍ର କହିକ ବାନ୍ଧୁ |
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଖାଇ ଦେଲ | ଭାଷେ ସୁତନ୍ତ୍ର ଦେବତ ଯାଇ |
କାଷଣେ ହେ ବାଳକ ହୋନ୍ତି | ଗଢନ ଦ୍ୱାର ଭୂମି ହେନ୍ତି |
ତା ଦେଖି ସକଳ ବାଳକ | ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ତାର ପାଶେ |
ଦେଖିଲେ ପିଣ୍ଡ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ | ସମସ୍ତେ ପଡିଲେ ତହୁଁ ଧାଇଁ |
ତା ମାତା ପିତାଙ୍କ ଆଗରେ | ସକଳ ଗୁହାରି କହିଲେ |
ଛୁଇବ ପୁତ୍ର ପ୍ରାଣ ଘୁଞ୍ଚ | ମଣ୍ଡି ବାନ୍ଧିରେ ଅଛି ଶଣ୍ଢ |
ତା ଶୁଣି ଜନନୀ ପିତାର | ହେବନ ତହିଁ ଝଟପଟ |
ମିଳିଲେ ପୁତ୍ରପାଶେ ଯାଇ | ଧାଇଁଣ ସକଳି ଦଇବ |
ନାପିକା ଶପି କର୍ଣ୍ଣ ପୁଞ୍ଜି | ଭର ଚରଣ ନାଡ଼ ଦେଖି |
ଜାଣିଲେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ | ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖ ଗଲେ ବହି |
ବାପଙ୍କ ପାଦେ ପଡ଼ାଇଲେ | ଅନେକ ଜନନ୍ତୁ ହୋଇଲେ |
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆହେ ସାଧୁ | କୁନ୍ତେଳ ସଙ୍କେତ ବନ୍ଧୁ
ଶଶୁ ମିଳାଇ ତୋର ନାହିଁ | ଏ ଦଣ୍ଡ କଷ୍ଟରେ କେମିଁ |
ଏବେ ମୋ ପୁତ୍ର ହୋଇ ହେତ | ସକଳ ଜଣ ମୋର ମାତେ |
ସଂସାର ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଭଣ | ଜଣ ମୋ ଏକଇ ବାଳକ |
ବୋଲ୍ପିଲେ ସବ୍ୟ ଦେବ ତୋତେ | ବୋଲି ପଡ଼ିଲେ ଶାପତେତ |
ତା ଦେଖି ଈଶ୍ୱରର ବାସ | ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଭକତ କହାସ |
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ସାଧୁଜନ | ଶୁଣ ହେ ସକଳ ଜନନ |
ମୋହର ଦୋଷ ଥିଲେ ଏଥେ | ସମ୍ପତ୍ତି ଦଣ୍ଡ କରା ମୋତେ |
ତାହାର ଅପରାଧ ଦୃଷ୍ଟି | ଦଣ୍ଡ କରିଲେ ସ୍ୱହସ୍ତେ |
ଏବେ ମୋ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରେ | ମୁକ୍ତ ଥାଉ ଏ ଦୁଆରେ |
ଗଢନ ପାଇ ଏ ବାଳକ | ସମସ୍ତେ ଛଡ଼ ବୋଲି ତାକ |
ତା ଶୁଣି ତାଙ୍କ ମାତ ତାର | ଅନ୍ତର ହେତେ ଥିବ ନର |

ସମସ୍ତେ ବୋଲି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବୋଲନ୍ତେ ପୁଣ ଜୟଧ୍ୱନି ।
ବୋଇଲେ ଉଠରେ ଧାତୃକ । ଦେଖ ତୋହର ଭାଗ୍ୟ ମାତ ।
ତା ଶୁଣି ଉଠିଲ କୁମର । ଧାଇଣ ଜନ ପ୍ରାଣ ଭାର ।
ଜନ୍ମୁ ଉଠିଲ ଧାଇଁ ବୋଲି । ଚକ୍ଷୁ ମଳିଣ ଦେଲ ଖୋଲି ।
ଦେଖିଲ ଗ୍ରାମଜନ ଯେତେ । ବାପଙ୍କୁ ବନ୍ଦିଣ ସମସ୍ତେ ।
ଭାତ ଜନନୀ ଭଗ୍ନୀଙ୍କେ । ସେବା କରନ୍ତି ଅସମାନେ ।
ତା ଦେଖି ସେ ବାଳକ ଯୋଡ଼ି । ବାପଙ୍କ ଶ୍ରୀପଦକେ ଭେଟି ।
ଉଠ ଜଗନେ ଦେଲ କର । ବୋଲେ ମୋ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସର୍ବଜନେ । ଅତି ଚକିତ ହେଲେ ମନେ ।
ବାପଙ୍କ ପାଦପୂଜା କଲେ । ସେ ଯାହା ମତେ ଭକତେ କଲେ ।
ବାପ ଚଳିଲେ ନିଜପୁର । କହିଣ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପାଳ ।
ଏମନ୍ତ ବେଦେବଦନ ଧନ୍ୟ । ତା ଯଶ ଜଗତେ ପୂରିଲ ।
ଦେବଙ୍କୁ ଦେଲ ଶଙ୍ଖ ତାର । ବଢ଼ିଲ ଅପାରୁ ଅପାର ।
ସେ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଜାଜନ ଯେତେ । ଆନନ୍ଦେ ଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ।
ଦେଖିଣ ଧନ ବସ୍ତୁ ଧାନ୍ୟ । ବର୍ଣ୍ଣନ କରି ନୋହୁଛନ୍ତି ।
ଯାହାଙ୍କୁ ଯାହା ସେ ଭଜଇ । ସେ କଥା ଅନ୍ୟଥା ନୁହଇ ।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣ ବେଦେବଦନ । ଏଥିଉତ୍ତରୁ କଥା ଶୁଣ ।
ଶୁନେ ହେ ମନନ୍ତ ପରୀକ୍ଷେ । ଏଣିକେ କହି ଉଦ୍ଧବଙ୍କେ ।
କନ୍ଥା ଦେଖନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଶୋଭ । ଥାନେ ଅନ୍ତରେ ଅନ୍ତରାଳ ।
କହିଲେ ସନାତନବାସୀ । ଜଗତ ଶାସନେ ହେଲେ ଅସି ।
ବାସେ ଦେଖିଣ ଶ୍ରୀରାମେ । ପ୍ରଭୁ ବସାଇ ରତ୍ନାସନେ ।
ସେଉନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି କରେ । ଭକ୍ତି କ୍ଷୀଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମୁଖରେ ।
ଏମନ୍ତ ସମ୍ମୁଖେ ତଟ୍ଟି । ସେ ମହାରଜା ନୃପମଣି ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନେତି ଜନନ୍ତେ । ନାନାପ୍ରକାରେ ଦେଖ ସେତେ ।
ସେବକ ସମସ୍ତେ ଘର ଧରି । ସେହି ମଣ୍ଡପେ ଦେଲ ଉଡ଼ି ।
ଷଷ୍ଠା ଏ ପୂଜାରେ ବସିଲେ । ପ୍ରଭୁ ଆଗରେ ନ ଆସିଲେ ।

ଜେଉଁଠାରେଁ ଦେଉଳ ଧ୍ୟାନ ଗଢ଼େ । ଶୁଣିଲ ନାହିଁ ଲଲାଟରେ ।
କୃଷ୍ଣ ଆଦେଶ ଜଣାଇବେ । ପ୍ରଭୁ ଯେ ମନୋବାଞ୍ଛା ନ ଦେଲେ ।
ନ ଥିବା ଦୋଷକୁ ଅସୁର । ଯବନ ଦେଖି ଶୋଭା ଦେବ ।
ଶୁଣି ନ ଗଣି ତାର ମନେ । ଗଣ୍ଡୁଷ୍ପ ସହେ ଲୁଣାସନେ ।
ଶୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବ ସଣି ।
ସ୍ୱପନ ନ ଦେଲେ ସ୍ୱର୍ଗଭ୍ରାମ୍ପ । ନୃପତି ଆଗେ ଲକ୍ଷ୍ମ ହୋଇ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସ୍ୱଜନ । ନିଟିା ତୁ ନନ୍ଦୁ ଦୁଃଖ ମନ ।
ଅଟେ ଯେ ପିପିଲି ଗ୍ରାମରେ । ଧୀବର ରଘୁ ଦାସ ଘରେ ।
ଭୋଜନ ଦନ୍ତୁଅଛୁ ବସି । ଜେଣୁଁ ଚଢ଼ୁରେ ନ ଶୁଣି ।
ଲଙ୍କତ ଭୂଷଦେବ ଯେବେ । ଏଣୁ ମନୋବାଞ୍ଛା ଦେବ ତେବେ ।
ନୃପ ଯେ ଭକତର ସ୍ୱଭ । ଏ ଭୁବନ ମୋର ନାସ ଦେବ ।
ଭକତ ରେଣୁ ନାଶ ଦେଲେ । ତାହା ମୁଁ ମଣେ ମେରୁ ତୁଲେ ।
ସ୍ୱଭକ୍ତ ଥାଇ ଯେ ଭୋଜନ । ଯେ ମେରୁ ତୁଲେ ଉଦଧା ଧନ ।
ସେ ମୋତେ ଅଟଇ ନାଥ ତ । ଶ୍ରୁଦ୍ଧା ନ ଥାଇ ଯାଇ ତତି ।
ଜେଣୁଁ ନନ୍ଦୁଅଛୁ ଭୋଜେ । ଯାଇ ପିପିଲି ପଣ୍ଡାଯନ୍ତେ ।
ମୋର ଦାସକୁ ଯେଣ ଅସ । ଦାଷ ତୁ ଭେଦିବନର ଦାସ ।
ଭେବେ ମୁଁ ଲଭିବ ଭୋଜନ । ଏମନ୍ତ କହି ଅନ୍ତର୍ଧାନ ।
ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀମୁଖୁଁ ଏହା ଶୁଣି । ନୃପାଳୁ ଉଠି ନ ପ୍ରମଣି ।
ଅଶ୍ୱ ଆରୋହି ଚଳିଗଲେ । ସକଳ ସମ୍ଭ୍ରମଭ ତୁଲେ ।
ମିଳିଲେ ପିପିଲି ଗ୍ରାମରେ । ଧୀବର ରଘୁଦାସ ଦ୍ୱାରେ ।
ଆଗେ ନ ପତ୍ତି ଗଣ୍ଡୁ ହଂସ । ଡାକିଲେ ଦାସେ ଦେବର ଆସ ।
ତାହା ନ ମାଣେ ରଘୁଦାସ । ପ୍ରଭୁ ସେବାରେ ଅଭିଳାଷ ।
ଭୋଗିଏ ନଧ୍ୟ ପାଇଅଛୁ । ତେଣୁ ସେ ନ ଜାଣିଲ କିଛୁ ।
ନୃପତି ଭେଟିବେ ଡାକିଲେ । ଦାସେ ଶ୍ରବଣେ ନ ଶୁଣିଲେ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ନରନାଥ । ଅଶ୍ୱରୁ ଓହ୍ଲାଇ ତ୍ୱରିତ ।
ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଦାସଙ୍କ ସାକ୍ଷତେ ମିଳିଲେ ।

ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ | ତତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ |
ପ୍ରଭୁ ନ ଦେଖି ଜାଣେ ଖେଦେ | ଦେଖ ଚେତନ ଧାଇ ପଦେ |
ଆହା ମୋ ପ୍ରଭୁ ଗଲେ କାହିଁ | ବୋଲି ଭୂମିରେ ଗଡ଼ଯାଇ |
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପବର | ତୋଳିଣ ଧଇଲେ ସତ୍ଵର |
ବୃଥାରେ କରେ ଅନଶନ | ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜନନୀ |
ଯାହାଙ୍କ ଦନ୍ ଦଣ୍ଡବତୀ | ତୋହର ଦର୍ଶନେ ମୁଁ ମୁକତ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କଣ୍ଠଧାରୀ | ଦେଲେ ତାହାଙ୍କ ବସ୍ତ୍ର ଧରି |
ଦକ୍ଷିଣ ନାନା ମତେ ଧନ | ପଶ୍ଚାତେ ନାନା ବେଶେ ଭଳ |
ତାହାଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ବସାଇଲେ | କୃତ୍ତିମ ସଙ୍ଗେ ଚଳାଇଲେ |
ନାନା ଭୂଷଣେ ଚଳାଇଲେ | ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ମିଳିଲେ |
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଲେ ଦରଶନ | କରଣ ସେବା ପ୍ରକାମାନ |
ଦକ୍ଷିଣ ଗାଲ୍ପରେ ଭଲେ | ତହିଁରୁ ଘର ନର୍ମିଲେ |
ଭକ୍ତି ତାହାକୁ ଦେଲେ ସ୍ଥାନ | ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେଲ ଖଣ୍ଡା ଦରଶନ |
ଅନେକ ଦେଇଲ ଧନ | ତଳିଣ ଭଲେ କଣ୍ଠଧାରୀ |
ଜାତେ ରହିଲେ ପ୍ରଭୁପାଶେ | ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନର ହରଷେ |
କରନ୍ତେ ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡ ସେବା | ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବା ଦେବା |
ନିରନ୍ତେ ଜାନ ପୂର୍ଣ୍ଣେ ରହ | ନାମ ଭଜନ ଅବିରତ |
ଏମନ୍ତେ ବର୍ଷ ଶହ ଦଶ | ଅନନ୍ତେ ଶୁଣ ହେ। ସୁମନ |
ତାହାର ନାମ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ | ଜଗତେ ହୋଇଲା ପ୍ରକାଶ |
ଆଜି ତା ସେତେ ସେତେ କଥା | ଭକ୍ତ ବସିଲେ ଦେବ ଯୋଥା |
ଶୁଣ ସୁମନ ହୋଇ ଚୋର | ଏ ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ପୁରାଣର |
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ | ଶୁଣନ୍ତେ ନ ରହେ ପ୍ରମାଦ |
ଅନେକ ଜନ୍ମ ପାପ ଥିଲେ | ଦର୍ଶନ ବଚନେ ଶୁଣିଲେ |
ଦେବକ ଥିଲେଟି ଶରଧା | ଲଭିବ ଜାଣି ପାପବାଧା |
ବଚନ ରସ ଭକ୍ତ୍ୟାଶ | ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଅନେକ |

ଇତି ଶ୍ରୀ ମାର୍କଣ୍ଡପୁରାଣ ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଭକ୍ତ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ମାର୍କଣ୍ଡେୟ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଏକାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗଙ୍ଗାଧର ବାପ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ବନ୍ଦେ ଚୈତନ୍ୟ ଗୁରୁଦେବା । ଶୁଣ ସୁମନ ସାଧୁ ଜନା ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରବରେ । ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମୀପରେ ।
ଗୋବିନ୍ଦପୁର ବୋଲି ନାମ । ଗ୍ରାମମାନଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ।
ବସିଥା ନାମେ ଗଙ୍ଗାଧର । ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ଘର ।
ଭଦ୍ରୟା ନାମ ତାର ସ୍ତ୍ରିୟା । ସତ୍ୟ ସାଧବୀ ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରିୟା ।
ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ତାର ନାହିଁ । ଚିନ୍ତିକ ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ।
ସେ ଉଭ ପତ୍ନୀ ଆତ୍ମା ଏକା । ଭକ୍ଷଣ ଆପଣା ସଖା ।
ସଂସାର କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରି । ସୁଦେବ ଗାଇନ୍ତି ଦେବ ସ୍ଥାଣୀ ।
ତୀର୍ଥାଦି ଜନ୍ମଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ସେ ସବୁ ପିତୃଙ୍କ ସକ୍ତତେ ।
ଭକ୍ଷଣ କ୍ଷୀରରୁ ଭଳତି । ଦେବା ବସ୍ତ୍ରରେ ଶୁଦ୍ଧମତି ।
ଯତ ଦୁଃଖରେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ । ସେବନ୍ତି ସାଧୁଜନ ଦେଖି ।
ଏମନ୍ତେ ଦିନେକେ ଗଲା । ତ୍ରିଶି ବରଷ ଆସି ହେଲା ।
ଦିନେକ ଶୟନ ସମୟେ । ପତ୍ନୀ ତା ଚେତ ଅଛେ ଭଳେ ।
ହେ ସ୍ୱାମୀ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ । କେତେକ ମୁଁ ଦେଖଲି ସ୍ୱପ୍ନମାନ ।
ଘର ବାହାର ଦେଖି ସାଙ୍ଗେ । ଥୋକେ ହୋଇନ୍ତି ଖାଡ଼େଖାଡ଼େ ।
ମୋହ୍ ଏ ଅଣ୍ଡ ଦୁଃଖୀ ମୁଖ । ମୁଁ ଜଣ୍ଟି ପ୍ରକାଶେ ନ ଦେଖ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚୋରେ ରେଳ । ଠଆ ନ ହୋନ୍ତି ମୋର ପାଖ ।
ଥୋକା ଏ କଥା ନ କହନ୍ତି । ଦେଖିଲେ ମଥା ମୋର ଥାନ୍ତି ।
ଏଣୁ ମୋ ଦୁଃଖ ଅଧିକ । ଖଣ୍ଡିଲେ ନାହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ।
ଆମ୍ଭ ଘରେ ପୁତ୍ର ନାହିଁ । ରହିଲେ ଚାଲିବା ତା ନାହିଁ ।
ଏଥିରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ କୁମର । ଯୋଗ୍ୟ ଏ କରି ବୁଝ ଘର ।
ବୋଲନ୍ତେ ଆପଣା ବୁଦ୍ଧିରୁ । ଅନ୍ତ୍ୟଜ ଦରିଦ୍ରର ଘରୁ ।
କହୁ ଦେଖଣ ତାକୁ ଯାଇ । ବସି ସେ ଆଣ ଏକ ପୁତ୍ର ।

ପାଳିବା ପୁଣ୍ୟ ସମ ନାହିଁ । ଏ ଭବ ଜଳୁ ନେବା ପାଇଁ ।
ଉଣ୍ଡା ଘର ଅପବାଦୁ । ସର୍ବେ ବୋଲନ୍ତେ ସାଧୁ ସାଧୁ ।
ମୋ ମନେ ହୋଉଛ ଏ ଭଣା । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନନ୍ଦ ଭଣ୍ଡା ।
ନିଶ୍ଚେ ଆଣିବା ଏଣ ବାଳ । ପୁଣ ସେମାନେ ପ୍ରତିପାଳ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲ । ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ମିଳିଲ ।
ପ୍ରବେଶ ଲୁଗଭାର ଘରେ । କନ୍ଦର୍ପ ଧନ ଦେଖ ତାରେ ।
ସର୍ବ ଲକ୍ଷଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାଣି । କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଗୋଟି ଆଣି ।
ଆଣି ତା ପତ୍ନୀ ଆଗେ ଦେଲ । ସେ ସତୀ ସମ୍ମାନ ବୋଇଲ ।
ଏହୁଟି ତେଜ ମୂର୍ତ୍ତି ଧାତା । ଏହୁଟି ମାନବ ଭଗତା ।
ଏହାକୁ ପୁଣ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ଭଣି । ଯଶୋଦା ଦେଖି ଗଲେ ତଣି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସର୍ବ ଦେବଗଣେ । ଏହାକୁ ଘଟୁଥାନ୍ତି ମନେ ।
ଏ ଶିଶୁ ବଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଜଣେ । ଦାର୍ଢ୍ୟ ସକଳ ଲକ୍ଷଣେ ।
ଏଣୁ ଦେବତା ପୁଣ୍ୟଘଟ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସେବ ଏହା ନିତ୍ୟ ।
ଯାହା ବାହ୍ମିବୁ ତୋର ମନ । ତାହା ଭଣିବେ ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
ତା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟ । କୃଷ୍ଣ ପ୍ରତିମା ଗୋଟି ଧରି ।
ସ୍ନାନ ମାର୍ଜନା କରାଇଲେ । ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲେ ।
ଉତ୍ତମ ସତ୍ତ୍ୱୀର ଧାନ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଲେ ନିବେଦନ ।
ବସ୍ତ୍ର ଭଲ ତାର ମନେ । ପୁଣ୍ୟ ପାଇଲି ଏତେଦିନେ ।
ଏହାଙ୍କୁ ପୁଣ୍ୟ ଘରେ ମଣି । ପୂଜେ ଭକ୍ତିରୁ ଦେବରାଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଆନନ୍ଦ । ସେବନ୍ତି ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ।
ପୁଣ୍ୟ ଉତ୍ସବେ ନିତ୍ୟରେ । ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମ ଅଙ୍ଗରେ ।
ମର୍ଦ୍ଦନ କରି ନିତ ନିତ । ସ୍ନାନାନ୍ତ ମାର୍ଜନା କରନ୍ତ ।
କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ସହିତେ । ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଲେପୁଥାନ୍ତି ଅତ୍ୟେ ।
ନାନା କୁସୁମେ ବେଶ କରି । ନାନାଦି ଅଳଙ୍କାର ଭରି ।
ବାଳଭୋଗରେ ସ୍ନେହ ଯେତେ । ସେଷ୍ଟ ପ୍ରକାରେ ସ୍ନେହ ଭଲେ ।
ଯେତେକ ଅପୂର୍ବ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଇ ନିବେଦନ ।

ଘରେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ଦେବପ୍ରାଣୀ । ନୋହିଲେ ନ ଛୁଅନ୍ତି ପାଣି ।
ବେଦ, ପଢ଼ନ୍ତି ବରବୋଲ । ଶବଦ ଷଟପଦ ଭଳଳୀ ।
ସ୍ନାନକୁ ଯେତେ ବେଳା ଅଛେ । ବସି ଜପନ୍ତି ସୁଖପାଶେ ।
ଆଦର ଯେତେ ବର୍ଣ୍ଣଭାର । ପିତର ଘରେ ବେଶ ସୁଖ ।
ସେବା ଅପୂର୍ବ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ବନ୍ଧୁ ଯେ ଆଣେ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ।
ଆଣନ୍ତି ଅତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଚିତ୍ତେ । ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଦେବାର ନିମନ୍ତେ ।
ସୁଦେବୀ ଦେବଯଷ୍ଠୀ ଘରେ । ବୃଦ୍ଧିଲ ଦେଖି ସୁଖ ଭରେ ।
ମାତାଙ୍କ ଅତି ସ୍ନେହ ଭରେ । ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଧନ୍ଦି ବୋଲଭରେ ।
ଦଣ୍ଡେ ନ ଛାଡ଼େ ପୁତ୍ରପାଶ । ସୁଦମାଇତ ତାଙ୍କୁ ବଶ ।
ବାଲଯୌବନେ ଯେ ସୁନ୍ଦର । ଯେତେକ ଲୋକର ସୁନ୍ଦରୀ ।
ନଇଲେ ଦେଖି ଧନ ଧନ । ପୁଣେ ନଚଳି ଥାଇ ମନ ।
ଦଣ୍ଡେକ ଆସୁଥାଇ ଦେଖି । ଦେଖିଲେ ଦେଇଥାଇ ସୁଖୀ ।
ଦେବଚେବନରେ ବୋଲେଇଁ । ବୋଲଇ ଯାଉଥିଲ ସ୍ଥୁତ ।
ମୁଁ ପୁନ ବନ୍ଦିଣୀ ମନ । ତୋତେ ଏଡାଙ୍କ ସ୍ଥିତିଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେଇ ମୁଖେ । ତୁମ୍ଭ ଦେବ ଅତି ସୁଖେ ।
ଏଣ୍ଡ ପ୍ରକାରେ ଦେଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଘଟନା ଦଣ୍ଡଥାଇ କନ୍ତ ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁଣ ପ୍ରାପ୍ତେ ମଣି । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରିଣୀ ।
ତା ଉଦ୍ଧ ତା ବଳ ଗୁଣେ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପୁଣ ପ୍ରାପ୍ତେ ମଣେ ।
ଏମନ୍ତ ଦଶ ବୋଇତମନ । ଏଥିକଥିରୁ ଶୁଣ ମନ ।
ଏତେକ ଗଦାଧର ଦାସ । ଦଣ୍ଡିଲ ଜନ ଦେବୀ ପାଶ ।
ଯାଉଛୁ ବସିଲ ଜନମେ । ପୁଣ ଲଭିଲ ଏକା ତୋତେ ।
ଅଦେଣ ତୁ ଦେଖିକ ନ ପିବୁ । ଜଗତେ ପୁଣ ପାଶେ ଥିବୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେବଗଣ । ଧାଇଁଲେ ଦଣ୍ଡଧ୍ୟ ଭରି ।
ଜଣାଇ ଗଗନ ଅନ୍ତରେ । ଚଳିଲେ ବସିକ ନିମନ୍ତେ ।
ଚଷ୍ଟ ନଦେବୀ ପୁଣ ପାଶେ । ଭୁଲି ଦଳଲ ଦେଖେ ଦେଖେ ।
ଏମନ୍ତ ଜନଧନ ଜନ । ତାହାଙ୍କୁ ଜନମ ଦେଲ ।

ସୁତ ନ ଦେଖି ଛନ ଛନ । କହି ସେ ଠୁକ ନନ୍ଦ ଧନ ।
ପୁଅ କପଟେ ଦେଇ ଅକ୍ରୂର । କହି ଆଣିଲ ଭରି ତୂର୍ଯ୍ୟ ।
ବେନ ଆନନ୍ଦେ ଚଳଗଲ । ଗ୍ରାମ କଳକେ ଯାଇଁ ବେଳ ।
କଲେ କୃଷ୍ଣ ଗଦାଧର । ସୁଲକ୍ଷେ ଅଙ୍ଗ ଖଗବର ।
ଥାଏ ଯଶୋଦା ଦେଖି ଥକିଲ । ଘଡ଼ିବାଟେ ପ୍ରାଣଧନ ।
ଗୀତ ଶିକ୍ଷାର ହେବଜଭାର । ଗୋପାଳ ଆରେ କୃଷ୍ଣ ମୋର ।
ଦେଖିଲି ନାହିଁ ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ । ମୁଁ ପାପୀ ବଞ୍ଚିଲ ମୂର୍ଖ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପୁଣି ପୁଣି । କୃଷ୍ଣ ସୁମରି ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଣ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ଗ୍ରାମଲୋକେ । କାନ୍ଦନ୍ତି ତା ପତ୍ନୀ ସମୀପେ ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଆଗୋ ସଖି । ଅଇଲୁଁ ତୋ ପତିକୁ ଦେଖି ।
ଗ୍ରାମବାହାରେ ଅଛି ଶୋଇ । ଦେଖିଲୁଁ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାସତୀ । ଭୂକଟକ୍ରେ ଭଲ ଝଟ ।
ଅନ୍ତରେ ଶୋକକରି କୋଳ । ମିଳଲ ପୁଅ ପାଶେ ଯାଇଁ ।
ଗୋପାଳ ଆରେ କୃଷ୍ଣ ମୋର । ଅରକ୍ଷଲେକଙ୍କ ପୋଷକ ।
ସାଧବାଧବ ଚକ୍ରପାଣି । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ବଂଶୀପାଣି ।
ଏ ବୁଦ୍ଧି ଭରିବ ମୁଁ ଏବେ । ନାହିଁ ତୋ ପିତା ମଲେ ସେବେ ।
ଏଥକୁ ଭଲ ବୁଦ୍ଧି ମୋତେ । ଦେ ପୁଅ ଅଛୁନ୍ତୁ ତୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରଧର । ଜଗତନାଥ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ।
ସେ କୃଷ୍ଣବାସୀ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । ଭକତ ଯେବେ ଦେବସ୍ୱାମୀ ।
ତତକ୍ଷଣେ ବୋଇଲେ ବଚନେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣସି ମୋ ମାତେ ।
ତୁମ୍ଭେ କହିଲ ଚିନ୍ତା କରି । ଗୃହସ୍ଥମନେ ପିତା ମୋର ।
ଜନ୍ମ ସେ ପାଇଛନ୍ତି ଦିନ । ତୁ ଯାଇ ବୋଲନ୍ତୁ ଜନା ।
ବୋଲିବୁ ଏହା ପୁଅ ମୁହଁ । ଧର୍ମୀ ଏଠାରେ ଅଛ ପଡ଼ି ।
ବଚନ ଝଟ ଧର ଦିବ । ପୁଅ ସେ ତେବେଣ ନାହିଁ ଥିବ ।
ଉଠାଇ ଦେବଅସ ନାଥ । ବଚନ ଚକ୍ରପାଣି ମାତ ।
ପୁଅ ଶ୍ରୀମୁଖୁଁ ଏହା ଶୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ସେ ରମଣୀ ।

ଦରଶ ଗଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗ ଦେଖେ । ମିଳନ୍ତି ନନ୍ଦ ସ୍ୱାମୀ ଆଗେ ।
କେଶିଙ୍କ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ । ଅଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦନ ଅଚଳ ।
ବସ୍ତ୍ର ଦେଖଣ ଭାବ ମାଣ । ବୋଇଲେ ଛାଡ଼ ପ୍ରାଣ ନାଥ ।
ଏହା ଶୁଣନ୍ତୁ ଗୁଣ ମୁହିଁ । ଆସିଛୁ ଦେଖ ସଙ୍ଗେ ନାହିଁ ।
ଏବେ କହନ୍ତି ପିତା ସ୍ୱର । ସେ ପୁତ୍ର ସେହା ଆସ୍ଥ ଦୂର ।
ଏମନ୍ତ କୋହିଁ ସେ ସୁତନ । ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ନ୍ତି ନନ୍ଦ ଚଣ୍ଡି ।
ନନ୍ଦ କଟିଲେ ଖାଣ୍ଡେ ବୋଲ । ତନ୍ତ୍ର ମିଳଣ ଦେଲ ସ୍ୱାଇଁ ।
ଖାସ୍ତେ ନନ୍ଦ ଦାସ ଦେଖି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅନେ ସଖି ।
ଦୁ ନମ୍ରା ଏଥକୁ ଅଇଲୁ । ଦଉ ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ନ ଦଇଲୁ ।
ଏହା ବଚନେ ନନ୍ଦ ଭଣ୍ଡ । ଦାସ ଦେଖିଲ ସତ୍ୟ ବଣା ।
ତତ୍ତ୍ୱ ଭକ୍ତେ ଦେବ ପ୍ରାଣୀ । ତହଁରେ କୃଷ୍ଣ ଗୁଣ ଗୁଣି ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ନନ୍ଦପୁର । ଯାଇଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗ୍ରାମର ।
ଯେହା ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟମାନ । ପୁରରେ ଦଣ୍ଡ ନଦେବନ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦ ସ୍ୱର ସେଠେ । ଚମ୍ପକ ଦେଲେ ଧଣ୍ଡ କୋଟେ ।
ଏଥକୁ ଅଚେତ ଚଳାଇ । ପୁରରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଶ ଦେଲ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ପୁଷ୍ପ ଦେଲ । ସେ ନନ୍ଦ ଆସନେ ବସାଇ ।
ସବୁ ସହୀ ଯେ ବୋହିଗୁଣେ । ସେବକେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ବହୁ ଦେଶରେ । ଗଜେନ୍ଦ୍ର ଶୁଣ ସମସ୍ତରେ ।
ବୋଇଲେ ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ । ହେ କୃଷ୍ଣ ଦୟାଳୁ ନିବାସ ।
ଅଶେଷ ସଂସାର ଦରଶା । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପଥ ଦାତା ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ପୁଷ୍ପ ଦଣ୍ଡ ଶାଳ । ମୋ ଚିନ୍ତା ନ ଗଲ ନାହିଁ ।
ଏ ବୃନ୍ଦାବନେ ଗ୍ରାମ ଦେଖି । ବୁଲି ମୁଁ ନ ଗଲେ ଅବଶ୍ୟ ।
କେଶବ ନ ମିଳନ ଆସନ୍ତୁ । ହେ ଅଚ୍ଛୁ ଅହା ବୋଲିବାକୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ପିତର । ତାହା ଶୁଣିଲେ ଗଙ୍ଗାଧର ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୃପାଶଙ୍କ ବଚନ । ବୋଲି ବୋଲନ୍ତି ଦେବଗଣେ ।
ଏ ଭାବ ମାନ ଏବେ ଶୁଣ । ଚିନ୍ତା କରିବା ପ୍ରକାରଣ ।

ମୋ ଶିର ପୃଷ୍ଠ ଥାଇଁ ଥାଇଁ । ଚଳେଇ ନାହାକୁ ଲଗୁ ଆଉ ।
ଯାହା ବାଞ୍ଛିତ କୃଷ୍ଣ ମନେ । ତାହା ମିଳଇ ସଦା ଧ୍ୟାନେ ।
ଏଥିରେ ଅଛଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣସୁ ବାଞ୍ଛି ଏବେ ଜାଣ ।
ଏବେ ମୋ ବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧ ହେଲା । ନୈତା ସରସ ଧନ ପ୍ରକାଶିଲା ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ହେଲା । ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ଗୁବାଣ୍ଡୁ ।
ଦଶରଥ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ପିତାର ଶୁଣି ଏ ବଚନ ।
ଉଠି ଧାଇଁଲେ ବେଗ ହୋଇ । ନେତ୍ରିଙ୍କ ପୃଷ୍ଠ ଘରେ ଦାଣ୍ଡି ।
ଦଶନେ କରିଣ ଭୂବନ । ପୁଣି ଅଛଇ ବନ୍ଧୁ ଧନ ।
ପୃଷ୍ଟକୁ ନ ଦେଖି ନୟନେ । ଚିନ୍ତଇ ଜଳ ଭାର ମନେ ।
ସେ ଦଶ ବାଞ୍ଛା କଲ୍ପତରୁ । ଯାହା ମହିମା ମହାମେରୁ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀପତିଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରା ଜାଣ । କର ହୋଇବ ଧନ ପୂର ।
ବାଞ୍ଛିଲେ ବାଞ୍ଛାଫଳ ପାଇ । ଅଧିକେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।
ମୁଁ ମୂଢ଼ ନନ୍ଦକୃଷ୍ଣ ଭଳି । ଧନର ଲୋଭେ ମୋ'ଣ୍ଡ ଭଲି ।
କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବସ୍ତ୍ରଲି ମୋର । କଷ୍ଟ ଲଭିବ ଧନ ପୂର ।
ଏମନ୍ତେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୁଣ ଗୁଣି । ବୈଷ୍ଣବ ବଳେ ନେତ୍ର ପ୍ରାଣୀ ।
ଆହା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଞ୍ଛିଗଲ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସଙ୍ଗତେ ନ ନେଲ ।
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ିଲ । ସ୍ତୁତି ଗିରାର ନ ଯୋଗାଇ ।
ଲୁଣ୍ଠର କଳା ପାପ ଶିର । ଥାଇଣ କ ହେଉ ଲଣ୍ଡର ।
ଥାଉ ନ ଥାଉ ଏ ଜୀବନ । ଯେବେ ଛାଡ଼ିଲ ମୋ ବଦନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଙ୍ଗାଧର । କୃଷ୍ଣ ସ୍ମରଣ କରିବାର ।
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲ ଶୁଭ ବେଳେ । ତା ଦେଖି ପତ୍ନୀ ଧଇ କୋଳେ ।
ବୋଇଲ ଧୁଳ ଏ ଜୀବନ । ଯେବେ ଛାଡ଼ିଲ ମୋ ବଦନ ।
ଆବର ଗଲେ ପତି ମୋର । କୃଷ୍ଣ ସ୍ମରଣ କରିବାର ।
ଶଶ ସୁଖ ହେଲେ ଅନ୍ତର । ଆଉ କି ପ୍ରୟୋଜନ ମୋର ।
ଏ ଗାବ ଥିବା କି କାରଣ । ଗିବକି ସ୍ୱାମୀର ସହଣ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣମାଳକର ଧର୍ମ । କଥିବ ଲଭତ ସେ କର୍ମ ।

ଅଧମ ରାଜା ସୁଖ ସଦନେ । ପଶିଲ ଚକ୍ଷୁ ମଧ୍ୟ ଦେଶେ ।
ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତ ସମୟେ । ତତକ୍ଷଣେ ପାଞ୍ଚଲ ଶବ୍ଦ ।
ବିକଶ ହୋଇ ଦେଶ ସୁନ୍ଦର । ଯେତେକ ଧନ ଥା ସମ୍ପତ୍ତି ।
ଦର୍ଶ କୃପାଳୁ ହୋଇଥିଲ । ଅନେକ ବର୍ଷ ବିଦ୍ରୁ ଦେଲ ।
ଦୁଃଖୀ ବନ୍ଧୁ ସାଧକରେ । ଧନ ଯେ ଦେଲ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ।
ଯେତେକ ବର୍ଷ ଭାବ ଥିଲ । ସେଣୁ ପ୍ରମାଣେ ନ ରହିଲ ।
ସକଳ ଧନ ଦେଲ ସାରି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତରେ ଧରି ।
ନାନା କୁସୁମ ମଣ୍ଡଳ । ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଚଳିଗଲ ।
ତପନ ବାଟେ ଅଗ୍ନି ଜାଳି । ଅନେକ ଦୁଃଖ ଚକ୍ଷୁ ଭାଳି ।
ସୁଖ ତୃଣାଦି ନୃଣଘର । ପାଇ ଜଳିଲ ଅଗ୍ନି ଘୋର ।
ଅଗ୍ନି ପ୍ରଖର ଶିଖାମାନ । ଯୋଡ଼ିଲ ଗଗନ ମଣ୍ଡଳ ।
ସେ ମହାଅଗ୍ନି ତେଜ ଭାଳି । ଶାଳୁଣେ ରକ୍ଷ ନ ହୁଅଇ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ନାଶ । ଯେ ବନ୍ଧମନେ ପ୍ରାଣନାଶ ।
ଅନେକ ମନେ ସବୁ ହୋଇ । ମୁଖେ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଗାଇ ।
ଗଣ୍ଡକ ଦେବ ଅନ୍ତ ଲୋକେ । ମିଳିଲ ଅଗ୍ନି କୃଷ୍ଣ ପାଶେ ।
ହୋଇଲ ନମୋ ବୈଶ୍ୱାନର । ନମସ୍ତେ ତନ୍ତ୍ର ହବ୍ୟାନଳ ।
ନମସ୍ତେ ଜଗତପାଳ । ନମୋ ବସୁଧା ଆଖଣ୍ଡଳ ।
ନମୋ ବିଧାତା ହରିହର । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ।
ଶରଣ ପଶି ଭକ୍ତ ମୋତେ । ମୁଁ ଥିବ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ।
ପ୍ରଜନ ମଧ୍ୟ ଦେବ ସ୍ୱାମି । ନ ଲଗୁ ଅଗ୍ନିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧାଇଁଲାରେ । ଗଣ୍ଡକ ଦେବ ସଙ୍ଗତରେ ।
ବୈକୁଣ୍ଠପୁର ଅନୁସରି । ଭକ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ।
ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତି ଦେବଙ୍କୁ ଚକ୍ଷୁ । ଅଜାମିଳ ଧନ୍ୟଭାଗ୍ୟ ଦେଖି ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଶୁଣ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଣ୍ଡିତ ନାରାୟଣ ।
ତାହାର କରୁଣା କଲେ ଆସି । ଅଜାମିଳଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପଶି ।
ଯେ ସବୁ ଦେବୀ ପ୍ରାଣଧର । ଭକ୍ତେ ବଧାଇ ଦେବମାନ ।

ଅଜର୍ଜ୍ଜ ହୋଇଲେ ତାହାର । ଶୁଦ୍ଧିନ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଅପ୍ସରା ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥିତି । ଗଜନ ପଞ୍ଚ ପାଇ ମିଶି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସବ୍ରଗନ୍ତ । ଡାକନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଗଙ୍ଗାଧର ।
ଧନ୍ୟ ତୋ ଗର୍ଭୀ କୋଲ ଲବ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ ନ ଥିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେସ୍ଥାନରେ । ପ୍ରଶଂସା କରି ଅପ୍ସରିଲେ ।
ତଳଣ ଘରେ ସେସ୍ଥାଙ୍କର । ଚରଣେ ତନ୍ତ୍ରଣ ଲବ ଭାର ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ଦେହ ଦେଇ । ଏ ଗାର୍ଗ୍ୟଭାଗବତ ଅଟଇ ।
ସୁପୁତ୍ରହେଲେ ସେହି ଜନ । ଭକ୍ତି ଶ୍ରବଣ ପଠନ ।
ଜନ୍ମ ମରଣ ବାଧା ନାହିଁ । ବସିବେ ବସ୍ତୁ ନେଲେ ଯାଇଁ ।
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ।
ବୋଲିଲ ବସ୍ତୁ ଜନବାସ । ନେଇଛି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
ବିଶ୍ୱାସ କଲା ଜର୍ମ ଯେତେ । ଯିବ ନ ଯିବେ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ।
ଏଣୁ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣରେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅଷ୍ଟପ୍ରହରେ ।
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦଧୂଳି । ଲାଗୁଥାଉ ମୋ ମସ୍ତକ ।
ଏ ଗୀତ ଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏକା । ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୁର୍ଗେ ସଖା ।
ସୁଜନେ ଏହି ଭବେ ଭଜ । ଏ ଭବଜଳରେ ନ ବୁଡ଼ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଗାର୍ଗ୍ୟଭାଗବତ ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ ଘଟ ଦର୍ଶୀ ମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ଏକାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଦ୍ୱାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବସ୍ତୁ ମହାନ୍ତ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ହେ ମନ ଶୁଣ ଧନ୍ୟ ଭାଷ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଅଶେଷ ।
ସେହି ସାଧୁଜନଙ୍କ ମହିମା । କେ କହିପାରେ ତାର ସୀମା ।
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନରେ ତାର ଘର । ବସ୍ତୁ ମହାନ୍ତ ନାମ ତାର ।
ନାଭିରେ ଅଟଇ ଜରଣ । ତାର ଭକ୍ତମ ଲକ୍ଷଣ ।

କେବଳ ଦୁହିତା ଏକ ସୁତ । ପତ୍ନୀ ତା ସ୍ୱାମୀର ଭକତ ।
ଏମନ୍ତେ ଗାଈଜଣ ଅନ୍ତ । ଭଣ୍ଡ ଯାତକ ସଣ ଗତ ।
କେଶ ଦନ୍ତେଣ ବୁଲଯାନ୍ତି । ଗ୍ରାମାଣି କୁହୁମ୍ ପୋଷନ୍ତି ।
ଏହି ଧନକୁ ଆଉ ଧନ । ଘରେ ତା ନ ଥାଇ ବେଭନ ।
ସନ୍ତୋଷ ଉତ୍ତାନପଦେଷୁ । ଦୁଃଖକୁ ଶୋଚନା ନ ଥାଏ ।
ଏଣୁ ଶ୍ରୀପତି ଚାଟେ ମଝ । ଜଗତେ ସାଧୁଜନେ ଗୀତ ।
ସନ୍ଥ ମହିମା ଗୁଣମାନ । ଜଗତେ ଗାଉଛି ବଚନ ।
ଭାର୍ଯ୍ୟାରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୂରେ ଚିନ୍ତ । ଏଣୁ ଆନନ୍ଦ ଭାଉ ମନ୍ତେ ।
ସକଳ ଗଡେ ଭାଗ୍ୟ ଭର୍ତ୍ତା । ଭାବନ୍ତି ଭବେ ଯେ କର୍ମୀସ୍ତା ।
ବଣ୍ଡ ଭକତ ମହାଲୟ । ସନ୍ତ ଅଟିଚି ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ।
ସ୍ୱଭାବଚର୍ଯ୍ୟେ ଯେ ଭକ୍ତାର । ଭାଣ୍ଡେଲ ନାମ ଏକ ସାର ।
ସମ୍ପରେ ଭକ୍ତାର ଜଣେ । ଶବ ବଦର ଦୁଃଖ ସୁଖେ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେକ ଦିନ । ଭଗବେ ଭାଗ୍ୟାର ପଡ଼ିଲା ।
ଗ୍ରାମିଙ୍କ ନ ମିଳେ ଭୋଜନ । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ମହେଲ ବସୁଜନ ।
ଯଜ୍ଞ କେତିକେ ବୃତ୍ତ ବୃତ୍ତି । ଦେଖାଇଣ ଭଡ଼ିଲେଭ ନିତ୍ତି ।
ସକଳ ବେଡ଼ଣ ଭଳା ବୋହା । ଆଣ୍ଡି ଦେଇ ଅନ୍ନ ଦେବ ଅହା ।
ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ନାନାମତେ । ବୁଲିଣ ଗ୍ରାମ ଚାଷ ଯାତେ ।
ଭାଙ୍କି ଯେ କନ୍ତୁ ନ ଲାଭଲ । ଜଗତେ ଲେଲୁନ୍ତି ଅବଶ ।
ବର୍ଷିଲ ଜଳବୁନ୍ଦେ ଯାଇ । ତିନ୍ତିଣ ଗୃଷ୍ଟ ଭବଗ୍ରାସ୍ତ ।
ଏହ୍ନ ସମୟେ ସ୍ତ୍ରୀ ତାର । ଭକ୍ତିଲ ପତିର ଗୃହସ୍ଥର ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ପ୍ରାଣନାଥ । ବାଳକେ ହୋଇଲେ ଅନାଥ ।
ପୁଣ ଦୁହିତା ଅସ୍ୱାର୍ଥ । ଭୋଜନ ନ ଖାଇ ଆକୁଳ ।
ଯେତେକ ଭଣ୍ଡାର ମୋତେ ଭଣ । ଦେଇ ଯନ୍ତ୍ର ମାତା ଦେବ ଧନ ।
ଏଥକୁ ଦାଦ ନ ଚବୁର । ନ ବୁଝ ଭଲତା ଏଥର ।
ମୋତ ସଙ୍ଗ ଯାହା ଭାଙ୍କି । ଭାଗ୍ୟ ପଲ୍ଲୀ ଭାଗ ଗଲ ।
ଭୁବନ ବନ୍ଧୁ ଭକ୍ତବର । ଶ୍ରୀଭ ଜଗନ୍ତ ସଦେବ ବଦ ।

ଅଟଳି ନନ୍ଦନ୍ତ ବୁଢ଼ାବେଶ । ସ୍ଥୂଳ ଦେହ ଦିବା ତାଙ୍କ ସଂଦେଶ ॥
ଲକ୍ଷଣ ନାନାମତେ ଦେଖା । ଏ ଭାବ ଭାଙ୍ଗାରୁ କଣ୍ଠ ବା ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର । ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣରେ ସୁଜ୍ଞ ॥
ତୁ ଯାହା ପୃଚ୍ଛିଲୁ ମୋତେ । ମୁଁ ଏବେ କହୁଅଛି ତୋତେ ॥
ଭକ୍ତ ଯୋଗର ମୋର ପାଇଁ । ମୁଁ ବଡ଼ ଅପାର ଅଟଇ ॥
ଏଣୁ ମୋ ଭକ୍ତ ଲକ୍ଷଣ ଅଛି । ବର୍ଣ୍ଣିତ ପୁରାଣେ ରଖିଛି ॥
ଏଠାକୁ ଭଣି ଧ୍ୟାନ ଠାରେ । ଶରୁ ଭଣିଛୁ ଶେଷକରେ ॥
ସୁଭକ୍ତ ମାନଙ୍କ ଲକ୍ଷଣ । ଦେଖି ବୁଝନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ସନ ॥
ଆଦରୁ ସ୍ଵର୍ଗବନ୍ତ ତଦେ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ପାଇଁ ଅନ୍ୟଜନେ ॥
ଯାଇ ତ ଶୁଣିଲେ ଭାଙ୍କଯାଏ । ଦୁଃଖ ବା ଲୁଣ୍ଠକ ଖୋଜାଏ ॥
ତା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ସୁଦକ୍ଷ । ଭକ୍ତର ସ୍ଵାମୀ ଭଲ ଥିବ ॥
କହି ନାଥ ମୋର ନୋଲିଭର । ପ୍ରଭୁ ମୋଡିନ କ୍ରମେ ଧର ॥
ଏଭ ପୁଷ୍ପତା ମୋର ସ୍ଵଦେଶ । ଆଦେଶ ଦଳାଇବା ଆଦେଶ ॥
କେବଳ ପଦାର୍ଥ ଅଛୁ ଯେତେ । ପ୍ରଣବେ କାହ୍ନ ଏଥି ମୋତେ ॥
ବଦନ ହୋଇ ସ୍ଥୂଳ ଦିବା । ନୋନ୍ଧିଲେ ସମସ୍ତ ମରିବା ॥
ଶଙ୍ଖୀ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଏହା ଶୁଣି । ଭକ୍ତ ମହାନ୍ତ ମନେ ଗୁଣି ॥
ନେଇ ପଞ୍ଚଶ ଦେବ ମୋର । ଦେଖିବ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ॥
ଶ୍ରୀ ବନଭୂଦେବ ଦେଖି । ସୁଜନ ଭକ୍ତନ ମୁଁ ଆସି ॥
ଏମନ୍ତ ବିବରଣ ଶୁଣି । ସୁଖକୁ ଧରଇ ରଖିଣ ॥
ପଞ୍ଚୀ ଭକ୍ତନ ଯେଉଁଠାରେ । ଖାଦ୍ୟାକୁ ନେଇ ଦେଉଛି ଭୂପ ॥
ସୁଖକୁ ବସାଇଣ ଭକ୍ତେ । ଡାକିଲେ ପରମ ଆନନ୍ଦେ ॥
ପଥରେ ସୁଷିଦନ ରଖି । ମିଳିଲେ ଶେଷବରେ ଯାଇଁ ॥
ସ୍ତବନ ହିଁକ ଦାଉଠାରେ । ଦେଖିଲେ ଦେଶୁଆ ଅପାର ॥
ବଦ୍ଧକ ହୋଇଛୁ ଆସନ୍ତ । ମାନ୍ଦ୍ର ତଳବା ଦାନ୍ତ ଦାନ୍ତ ॥
ସେ ଦାରେ ପଶି ନ ପାରିଲେ । ଦୁଇସ୍ତୁଁ ରଖି ଅନାଇଁଲେ ॥
ଅଭିତ ସାବନଙ୍କୁ ଦେଖି । ସୁଜନ ଭକ୍ତେ ଭର୍ମ ଲୁଷି ॥

ଛଡ଼ି ଚଳିଲେ ଅତି ଦୁଃଖେ । ମିଳଲେ ଭଉଣୀର ପାଖେ ।
ବସିଲେ ତେଣେ ଦଣ୍ଡାଠାରେ । ସେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭାଇଙ୍କ ଧାଙ୍ଗରେ ।
ଦେଖି ତା ପତ୍ନୀ ବୋଲେ ତର୍ଜ୍ଜି । ଏଠାରେ ବସିଲେ କିମ୍ପାଇ ।
ଦେଖ ଦେଖୁଛୁ ସନ୍ଧ୍ୟା କାଳ । ଅଛି ଅନ୍ଧାର ବେଳୁ ବେଳ ।
କେତେ ବେଳେ ବନ୍ଧୁ ଘର ଯିବା । ଭୁଞ୍ଜିଣ ଶଯ୍ୟାରେ ଶୋଇବା ।
ଅନ୍ନ ନ ଦେଲେ ସେହୁ ପୁଣି । ମାରିବା ଲାଗି ଯେଉ ଆଣି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ସୁଦଶା । ବାଳକ ମାନେ ହାତ ଧରି ।
ଯେ ନାଳ ଲଗାଉଛ ଭୋଜନ । ଗଲନ୍ତି ସ୍ନାନ କେବେ ଦର୍ଶ ।
ତା ଶୁଣି ବନ୍ଧୁ ଉଠେ ଧୀରେ । ସୁଖ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭାଙ୍କୁ ଆଗରେ ।
ଆଜ ଶୁଣିଲ ବନ୍ଧୁ ଶତ । ଅମ୍ଭର ଦେଖିଲ ଅଭାବ ।
ବନ୍ଧୁର ଦେଖ ବନ୍ଧୁ ମାନେ । ଅଛି ଅନ୍ତ ତା ଭୁବନେ ।
ସ୍ନାନେ ଦେଖୁଅ ଭବିତବ୍ୟ । ଦୁଃଖୀ ସଂଯୋଗ ଗୃହ ବଂଶ ।
ସେ ପେଲପଣ ଜଣାଇ । ମାତ୍ରେ ତା ମାନକ ଅଣ୍ଡିଲ ।
ଏଥିକୁ ବନ୍ଧୁ ହେଲା ମନ । ଗୃହ ବନ୍ଧୁ ବା ଏଡ଼ ସ୍ଥାନେ ।
ଦେଖ କୁଣ୍ଡକୁ ଦେଖ ଆଣି । କ୍ଷୀର ବନ୍ଧୁ ବା ପାଞ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀ ।
ରଜନୀ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା । ଏବାକେ ବନ୍ଧୁକୁ ଭେଟିବା ।
ଗ୍ରାମରେ ଜଣାଇବା ଦୁଃଖ । ବୋଲିବା ଆମ୍ଭ ସ୍ଥାଣ ରଖ ।
ଭେଦକ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲ । ଏକଥା ମନକୁ ଯୋଗାଇ ।
ଶୁଣି ସୁଦଶା ବୋଲେ ହେଉ । ଆଣ ଦେବ ଯେଉ ସ୍ଥାଣ ଯାଉ ।
ବନ୍ଧୁ ଚଳିଲ ଏହା ଶୁଣି । ଝିଅ ପୁଅ ତୋଟି ଆଣି ।
ଦେଇ ପେଲ କୁଣ୍ଡରେ ବୁଡ଼ାଇ । ପର୍ଣ୍ଣିକ ଚଉଦ ବଡ଼ାଇ ।
ସୁଖ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭା ପତ୍ନୀ ଆଗେ । ଯେତେ ପିଇଲେ ଶୁଦ୍ଧାସ୍ୱବେ ।
ଭୂତଳ ଭଲ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ । ଶୁଭଲେ ସେକ୍ଷ୍ଠାରେ ଶୋଇ ।
ବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ଅତି ଭୋଗେ । ଲକ୍ଷ ଲଗାଇ ଯୁଦ୍ଧ ପାଗେ ।
ବୋଲିଲ ନମୋ ନାରୁ ଦସ୍ତି । ତର ଅଠରେ ଅଛ ପୁତ୍ର ।
ସଜଳ ଯେବେ ପ୍ରଭୁ ବାବା । ଭୁଷର୍ଦ୍ଦ ନାଶ୍ଵି ନା କରିଲା ।

ମୁଁ ଏଥୁଁ ନୃପଙ୍କ ପାଖାରୁ । ଭୁ ଦାନ ଯାଚା ଲଭାଳୟ ।
ପ୍ରଭୁ ଏତୋରେ ଭଳେ ଦେଖା । ଭୃତ୍ୟଙ୍କ ଗନ୍ଧାଳରେ ଲେଖା ।
ସ୍ତୁଧା ଅନନ୍ତ ଗାତିକଣ । ଶୋଷ ମଲ୍ଲୁରୁ ଅଦାଳଣ ।
ତୋର ଦକ୍ଷିଣା ଦାଣ୍ଡ ଦେଲ । ଶୀତଳ ଜଳ ସ୍ନାଘ୍ର ।
ଏମନ୍ତ ଦେବ କି ସ୍ତୁତି ଭଲ । ପଥ ଶ୍ରମରେ ନିଦ୍ରାଗଲ ।
ଏଥୁ କଣ୍ଠରୁ ଶୁଣି ମନ । ଭକ୍ତଙ୍କ ସେବା ପୂଜା ମାନ ।
ସନ୍ଧ୍ୟା ଟିଙ୍କ ଅବକାଶ । ଭକ୍ତାଳ୍ପ ଗଣି ଆଉ ଦେଶ ।
ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗୀତର ପୃଷ୍ଠାଭିନ । ଶୋଧାଳ ଧର୍ମ ଦେଖ ଭିନ ।
ସକଳ ସେବା ବନ୍ଧାଇବେ । ଭଣ୍ଡାର ସବୁ ପୂର୍ବ ଦେଲେ ।
ଯାଇ ସଜ୍ଜିତ ଧରି ଦେଖେ । ଦେଖିଲ ଯୋଗ୍ୟେ ସେବଦେବ ।
ସକଳ ଭକ୍ତ ଜମାଳ । ଏଥୟ ଗାଣ୍ଡୋଳ ଲଗାଇ ।
ଭକ୍ତ ଜମାଇ ଭାତି ଧରି । ପରେ ଭଣ୍ଡାର ଅଧିକାରୀ ।
ଆଣି ସେବକ ସେଦେ ଥିଲେ । ଯେ ଯାହା ସୁଦେ ତପଗଲେ ।
ଏଥୁ କଣ୍ଠରୁ ଶୁଣ ସଭ । ସେ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବଲ୍ଲଭ ।
ସକଳ ସବ ବନ୍ଧ୍ୟାମଣି । ପାନ ବାଟଟ ତମ୍ପାଣି ।
ଅଚେତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭବତା । ଲଭିନ ମନେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କନ୍ତା ।
ଦେଖି ଅଦ୍ଭୁତ ଛନ୍ନ ଛନ୍ନ । ଦେଖନ୍ତେ ଭରେ ଭଗବାନ ।
ଭଣ୍ଡାର ସବୁ ଭଦ୍ର ଥାଳୀ । ତେବେ ଧଇଲେ ବନମାଳୀ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସୁନ୍ଦର ଥାଳୀ ଆଣ । ନାନାଦ ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ।
ଆବର ଅମୃତାନ୍ନ ପଣା । ଦାଣ୍ଡ ପାଯୁଷ ଦେଖ ଜଣା ।
ଯେ ଭାତ୍ର ଭୋଗ୍ୟ ଆଣିଥା । ଭୁଞ୍ଜିତେ ଦୋଷିଅଛୁ ଦିଶା ।
ଶୀଘ୍ର ଯେତେକ ଘର ଘଣା । ଧରି ତନଜେଲ ଭକ୍ତଙ୍କଣା ।
ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଇଛୁ ଘର ସାତ । ଭକ୍ତିଣ ଦ୍ୱାରେ ଉପଗତ ।
ଶାଳରେ ବନ୍ଧୁ ଭାଗ ଧରି । ତା ଶୁଣି ବନ୍ଧୁ ଦେଖୁ ଭଣ୍ଡ ।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ଆଜ୍ଞା ସଖୀ । ଏ ଖେଳେ ଦେଖେ ବନ୍ଧୁ ଭାକ୍ତି ।
ଦେ ଅବା ଭାଗ୍ୟକୁ ଭାଳୁଛି । ମୁଁ କମା ଦିନ ଦେଖ ମୁଣାର ।

ଏମନ୍ତ ହୋଇ ବୃନ୍ଦ ଶୋକେ | ଶୁଣି ଡାକିଲେ ଭଗବାନେ |
ଆସେ ଡାକନ୍ତେ ନାରାୟଣ | ଯା ଉତ୍କଳେ ବସ୍ତ୍ର ଶୁଣ |
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସେବା ସଙ୍ଗତରେ | ଉତ୍ତମ ଶୋଭନା ପାରେ |
ବଚନ ହୋଇ ଆସ ଧାଇ | ଡାକୁଅଛୁ ମୁଁ ଧନ୍ୟ ଯାଇ |
ତା ଶୁଣି ବସ୍ତ୍ର ଅତି ବେଗେ | ଯାଇ ମିଳିଲା ପ୍ରଭୁ ପାଶେ |
ବସୁଦ୍ଧଳ ଗୋଟି ଧରି | ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ |
ବୋଇଲେ କୃଷ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ | ତାଳ ପତାକ୍ର ଦୋଳେ ମୁଣ୍ଡି |
ଗଣ୍ଠି ଏ ଅତି ବସ୍ତ୍ର ଯୋଡ଼ | ଅଣ୍ଟା ନ ଦଉ ଲମ୍ବେ ଡୋରି |
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଭଗବାନ | ତକ୍ଷଣେ ଦେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ |
ବସ୍ତ୍ର ଯେ ଅତି ବେଗବନ୍ତେ | କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଦ ଧରାଇଲେ |
ଅତି ଯେ ଶୋଭ ମଧ୍ୟଭାଗ | ଦେଖିଣ ବସିଲେ ସମସ୍ତେ |
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜିତା ଯେ ଚରଣ | ସମସ୍ତେ ଭଜିବ ଯେଉଁଜନ |
ଜୟଦ ଭକ୍ତ ସୁଖ ହୋଇ | ଆଜ୍ଞା ଧରଲେ ଦେବ ଦୋଇ |
ନନ୍ଦ ଧନ୍ୟ ଧରିଲେ ତେଣୁ | ଡାକିଲେ ଆଜ୍ଞା କଥା ହୋଇ |
ଦେବଦେବେ ଦେବଗଣଙ୍କୁ | ଯେ ଯେବେ ଦେଖ ନ ଶୁଣିଲେ |
ଶରଣ ହୋଇ ଧନ୍ୟ ଆଜ୍ଞା | ବସ୍ତ୍ର ଦେଲିଟି ଧରିଲେ ତଳ |
ଛନ୍ଦ୍ରାବନରେ ବୃନ୍ଦାବନ | ନଥାଇଲେ ଶିଳ୍ପୀରେ ଦେଇ |
ଏଥିନିମିତ୍ତ ନଶା ଦେଇ | ଜୟଦ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ |
ଭାବ ବୃନ୍ଦ ଦେଲେ ସବ | ସ୍ୱଭାବ ଶରୀର ପୂଜନ |
ସେବକ ଶୁଭମନ୍ତ ହୋଇ | ଭଲେ କ୍ଷୀରଦ ସେବା ଯାଇଁ |
ଜଗନ୍ନାଥ ଗିରିକାର ପରିଲେ | ଯେ ଯେ ଥିବା ସେବାରେ ଲଗିଲେ |
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପରଶନ୍ତେ ଯାଇଁ | ଦେଖିଲେ ଜଗଦ୍ଧାତା ଗାଇଁ |
ସମସ୍ତେ ହୋଇଲେ ଭାଟଣା | ଦେଖିଲେ ପଦ୍ମନାଭ ମୁଖ |
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦ୍ୱାରପାଳ ଧରି | ବାନ୍ଧିଲେ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ନଦ ||
ବାନ୍ଧିଲ ଦେବ ଯେ ଅଦେବ | ଧରିଲେ ସୁଖଦେଶ ଲୋକ |
ଘଣ୍ଟିକ ଘଟବସ୍ତ୍ର ମାନ | ଯେ ତାହା ଭକ୍ତରେ ଆଜ |

ବଳକଯୋଗେ ବନ୍ଧ ଛାଡ଼ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେହ ସଙ୍କଟର ।
ଶୋଭନ୍ତି ଶିବସ୍ଥାନେ ଦେବ । ଲୋକେ ଦେଖିଲେ ତାହା ଯାଇ ।
ଛିଣ୍ଡା ଦେଖାରେ ରହୁଆଣୀ । ଏ ଚିହ୍ନ ଅଣୁଅଛୁ ପୁନ ।
ଯୋଗେ ଅତ୍ରଣ ତେଜ ସ୍ଥାନ । ଅଧଟେ ଦେଖ ଉଦୁଖଳ ।
ବନ୍ଧ ମଦ କୁ ଶିବସ୍ଥାନେ । ଆଣୀ ଦେଖିଲେ ଲୋକମାନେ ।
ବୋଇଲେ ବାନ୍ଧିଲ ଏ କେଉଁ । ଉତାର ଶିବ ଦେବତ ଧର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଜଣେ ଯାତେ । ବନ୍ଧ କୁ ଧରିଲେ କୁଞ୍ଚିତେ ।
ଦର୍ଶ ବାଟେ ଶ୍ରେଣୀ ବାନ୍ଧିଲେ । ଆଣୀ ଉତ୍ତାର ଦେଖାଇଲେ ।
ଅନେକ ମାଡ଼ୁଛି ମାରିଲେ । ପାଦେ ପାଞ୍ଚୋଳ ଲଗାଇଲେ ।
ତା ଶୁଣି ବନ୍ଧ ଯେ ବୋଇଲ । ମୋହର କଲ୍ଲ ଦୋଷ ପାଇଁ ।
କୃଷ ଯେ ବଣଖଣ୍ଡାରେ । ଦେଖିଲୁଁ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତରେ ।
ରହୁଆଣୀରେ ଅଦ୍ଭୁତ । ମୋତେଭ ଯେ ଦେଲେ ତାଡ଼ନ ।
ତା ଭର୍ତ୍ତ ଆଣିଲଁ ମୂର୍ତ୍ତି । କୃଷ୍ଣମୁ ଯାଇ ପୁନଃ ଥୋଇ ।
ଆଣୀ ଯେ ଲେଉଟାଇ ଦେଲ । କେତେବେଳେ ଲୁଚେ ମୁଁ ଡାକିଲ ।
ତେବେ ଯେ ନ ଶୁଣିଲେ ତେଣୁ । ଯେବେ ଅଇଲ ଲେଉଟାଇ ।
ଏଥିରେ କେଉଁ ଦୋଷ ମୋର । ଜଡ କେମନ୍ତ ଦେଲ ସ୍ୱେର ।
ଜଣା ଦୋଷରେ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ । ବୁଦ୍ଧିରେ ମୋର ଛନ୍ଦ ଅଛେ ।
ଦେବୀ ଜଣ୍ଟେଲ ଏଣ୍ଟମତେ । ଦେଖନ୍ତ ତା ନ ଭଲେ ପରତେ ।
ବନ୍ଧ କୁ ବାନ୍ଧି ଦେଖଣ୍ଟେଲ । ବଧୀ ମଣ୍ଡଳେ ବଧୀ ଜଲେ ।
ଜାଗାମଣ୍ଡରେ ଦେଖିଲ ଗାଳି । ସେ ଯାହାମତେ ଘଲେ ଉଡ଼ି ।
ବନ୍ଧ ଉଭାଲେ ମାଗୁଁ ଅରେ । ଶରୁ କଟକଣି ସ୍ତୁତିରେ ।
ବୋଲେ ମୁଁ ପାପୀ ଅପରାଧୀ । କ୍ଷମେ ସେ କରୁଣା ବାରିଧି ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେ ପାପାଜନ । ମୋ ପର ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଜନେ ।
ତୋ ସମ ପତିତ କାରଣ । ଅଛୁ ଯେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟେଣ ।
ଏଣୁ କୁ ଯାହା ଜଲେ ଜର । ଅନନ୍ୟ ଶରଣ ପାଇଁ ମୋର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଜଡ ହୁବେ । ଶାନ୍ତିଲ ଶମ୍ଭୁ ପଦ୍ମପାଦେ ।

ଏଥିଉତ୍ତାରୁ ଅବା ଶେଷ । ଉତ୍କଳ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ।
ଗ୍ରାମଙ୍କ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଯେତେ । ସେବକ ଥାଇଲେ ଭୂଇଁତେ ।
ଚଳିଙ୍କ ପ୍ରସାଦ ଖାଇଲା । ଗ୍ରାମମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରିଲା ।
ଦେଖିଲେ ଦେବ ନରୋଦ୍ଧରଣେ । ଉଦ୍ଧାରି ଜନ ତାରଣରେ ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାହା ଭୁବନ । ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ଶୁଣ ମନ ।
ସେ ଗ୍ରାମ ଭୂତଂ ତକ୍ରାମଣି । ସକଳ ବ୍ୟାପିଗଲେ ସୃଷ୍ଟି ।
ଗ୍ରାମଶାଳୁ ଲଭିଥାଇ । ସେବକ ଦେବତା ନ ସହି ।
ଦେଖନ୍ତି ଅଜେ ଜଗନ୍ନ ତା । ଲଭି ଅଭୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେବା ।
ତଷ୍ଟରେ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶ । ପତନମାର୍ଗେ ଲଭିଥାଇ ।
ଅଟେ ଗୋଉଧା ଉଷ୍ଣପୁରେ । ପ୍ରତାପ ରୁଦ୍ରଙ୍କ ନଗରେ ।
ସେ ମହାଭକ୍ତ ନାଗଣାଙ୍କି । ଗାଲିଙ୍କ ଅନ୍ତ୍ୟ ଅନ୍ତ ଥାଇଁ ।
ତାହାଙ୍କ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଗୁରୁପାଦ । ଭଜନ୍ତୁ ଅଟେ ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତ ।
ସ୍ତ୍ରୀଜନମାର୍ଗେ ଅଣ୍ଡ ଦେଲେ । ଶୁଣିଲେ ସଙ୍ଗତ ବୋଲିଲେ ।
ତୋ ଘରେ ଭକ୍ତ ଆସିଥାଇ । ସେ ନିତ ଉପବାସେ ଥାଇ ।
ଲତର ଲେଖକଙ୍କ ଘରେ । ଲୁଚିଅ ନ ଥାଇ ଦେଖତରେ ।
ତାହାର ଧାମପୁରେ ଘର । କୁଟୁମ୍ବ ସେଣ ସଙ୍ଗତର ।
ଭକ୍ତ ମୋ ଅତି ପ୍ରିୟା ମନେ । ଆସି ସେ ଥିଲା ମୋ ଭୁବନେ ।
ତାଙ୍କୁ ସେବକ ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଲି । ତୋ ବାଗ ଘଣ୍ଟି ନ ବାହିଲ ।
ସେ ଉତ୍ତମାନୀ ଗୋଟି ମୋର । ଥିଲା ଯେ ଭକ୍ତର ସାଗର ।
ତାହାକୁ ନେଇ ଦୋଷ ଦେଇ । ଧରିଲେ ଚୋର ଲେଖ ଯାଇ ।
ନଅରେ ବାନ୍ଧ ଘନାଇଲେ । ଅନେକ ମାଡ଼ କଷ୍ଟ ମାରିଲେ ।
ତରୁଣୀ ପାଟକ୍ଷାନ ଲଗାଇ । ଭାଗିଲେ ବନ୍ଧନରେ ନେଇ ।
ତା ଦେଖି କୁଟୁମ୍ବ ସକଳ । ଯେ ଯେତେ ତାହାଙ୍କ ଅଟନ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ଭକ୍ତଜନ୍ମ ଜୋଡେ । ସେହିକୁ ଦିନୁ ହୁ ଲଇତେ ।
ଭକ୍ତକୁ ବନ୍ଧନ୍ତ ଫିଟାଇ । ତରୁଣୀ ପାଟକ୍ଷାନ କଟାଇ ।
ଭକ୍ତ ହୋଇ ପାଦ ତଳେ । ସ୍ନାନ ଭୋଜନ ପାର୍ଶ୍ୱେ ତଳେ ।

ପିତାଇ ସୁଗ୍ରୀବ ଅନୁଜ । ଶକ୍ତିକୁ ନାନା ପ୍ରକାରେ ।
ଦେଖିଲେ ଗନ୍ଧଶୋଧ ଘେନି । ଗାଡ଼ୀ ଯେ ଦେବୁ କୁ ଆସନେ ।
ବନ୍ଧୁର ଗାତ୍ରୀ ମୋ ପ୍ରମାଣ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣ ।
ଶିର ଗେଠଣ୍ଡ ସୁଖ ଅନ୍ନ । ସାଦରେ ଦେବୁ କୁ ଦେଖନ ।
କେତେକ ଯେ ସତ୍ୟେ ସୁତଶକ୍ତିକୁ । ବୋଇଲେ ମାଣ ଶସ୍ତ୍ରେ ଜିବୁ ।
ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାବଧାନେ ଶୁଣ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି ମାଗି । ତକ୍ଷଣେ ଗଲେ ନରବର ।
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଶଯ୍ୟାତଳେ । ଏଣେ ଉଠିଲେ ମଣ୍ଡପାନେ ।
ପ୍ରଭୁ ମହିମା ନ ଜାଣୁଣି । ବାହାରେ କହେ ନୃପମଣି ।
ଗାଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଲଭାଇଲେ । ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ ।
ତତ୍କ୍ଷଣେ ବାହ ଲଗି ହୋଇ । ଶରଣ ପଶିଲେ ନୃପପାଇଁ ।
ଏଣେ ଯେ ଦଶବକ୍ତ୍ରାରେ । ଶରଣ ପଶିଲେ ନ ମନ୍ଦିରେ ।
ବନ୍ଦ୍ର ଗାଡ଼ିକୁ ଦେଖି ସହିଲ । ବନ୍ଦନ ଜିହ୍ଵାଅ ବୋଇଲେ ।
ବନ୍ଦ୍ର କୁ ଦେଇ ଶରେ ଜୋର । ସ୍ତୁତି ଲଗାଇ ମଣ୍ଡପାନ ।
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ମୋ ଜୀବନ । ଦେଖିଲି ତୋହର ବଦନ ।
ଏମାନେ ଦେଖି ଶରେ ଯେତେ । ସକଳ ଶମା କରି ନେତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭୁଜ ଧରି । ଶିରେ ଲଗାଇଲେ ଗନ୍ଧବାରି ।
ପିତାଇ ସୁଗ୍ରୀବ ବଚନ । ଶକ୍ତିରେ ଦେଖା ବାହୁଡନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମଣେ ଗନ୍ଧଶୋଧନରେଣ । ପାଇଁ ବାନ୍ଧିଲେ ତତକ୍ଷଣେ ।
କୁମ୍ଭକ ଯାଇ ବନ୍ଦ୍ର ଭୁଲେ । ପଚେନ ପଞ୍ଚମ ଭରେ ।
ବର୍ଷିଣ ଯାତ୍ରୁଗତ ଘର । ବୋଲାଇ ଦେଲେ ନୃପବର ।
ଦେଖ ଲଙ୍କ ଲେ ମହାସ୍ଵରେ । ଶ୍ରୀଆଇ ପୁଷ ନାକ ଯାଏ ।
ବନ୍ଧୁକୁ ସ୍ନେହେ ଭଜନ । ହାତି ପ୍ରଭୁକୁ ବୋଲଗାଇ ।
ସଦନ ସମର୍ପିଣ ଦେଲେ । ନୃପତିବର ଆନନ୍ଦଲେ ।
ବନ୍ଦ୍ର ରହିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣେ । ଅର୍ଦ୍ଧ୍ୟକୁ ସବୁ ଉଠିବ ।
କୁମ୍ଭ ଦେଖ ଦଶମତେ । ଶ୍ରୀରଘୁନାଥଙ୍କ ସେବାରେ ।

ପରମ ଆନନ୍ଦେ ଉଚ୍ଛଳେ । ମନକୁ ଚୈତନ୍ୟ ଭଜିଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁଜନେ ପ୍ରଭୁଗଣ । ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ ଭଗବାନ୍ ॥
ଭକ୍ତି ଏତେ ଦୃଢ଼ ପାଏ । ସେବା ବଶ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ॥
ଭକ୍ତକୁ ନିକଟ ଗୋସାଇଁ । ଅଭକ୍ତ ଭଜେ ନେଟ ପାଇଁ ॥
ଏଣୁ ପାମର ସମବାସ । ଶରଣ ପଦମ ଭଜାସ ॥
ବନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ଗୀତ ରସ । ପୁଜନେ ଶୁଣି ହୃଦ ତୋଷ ॥
ଏ ସାର୍ବଭୌମ ଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଦେବକ ଗ୍ରାଣୀ କଷ୍ଟ ହତ ॥
ଯେ ଅବା ଶ୍ରଦ୍ଧାମନେ ଶୁଣେ । ନ ଅବା ଭକତରେ ଗୁଣେ ॥
ଭାର ଭକ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ସେଠେ । ଉଦ୍ଧବ ପାର୍ଥ ନିବାରେ ॥
ସକଳ ଧର୍ମ ଘଣ ଦେବ । ଗୟାନ କର୍ଣ୍ଣେ ନ ଶିବ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଏହା ଶୁଣ ॥
ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା ବନେ । ଭାବ ଉଦ୍ଧାର ପାର୍ଥ ଅନନ୍ୟ ॥
ଭଣି ବଳରାମ ନିଜ ମନେ । ଯାହା ଭକ୍ତେ ସାଧୁମାନେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ସାର୍ବଭୌମଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ-ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ସାର୍ବଭୌମ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ତ୍ରୟୋଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—*—

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବଳରାମ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସୁଜନ ଶ୍ରୋତାଗଣେ । ଯାହା ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ ॥
ଉତ୍କଳ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସାର । ପଶ୍ଚିମ ଅଟଇ ଅପାର ॥
ନାମ ତା ବଳରାମଦାସ । ମନକୁ ସୋମନାଥ ଶିଷ୍ୟ ॥
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ତାର ଘର । କୁଟୁମ୍ବ ସେହି ସଙ୍ଗତର ॥
ଉତ୍ତମ ଭକ୍ତ ଆଚାରବନ୍ତ । ଭକ୍ତି ଭାବର ଲକ୍ଷଣ ॥

ଏମନ୍ତେ ବର୍ଷ ଅଷ୍ଟ ଦିନ । ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ତା ମନ ।
କାଳରେ ଧ୍ୟାନଯୋଗ ଧାଇଁ । ଆନନ୍ଦେ ମନ ହୋଇଥାଇ ।
ଯୋଗୀଏ ନାମ ସବୁ ଶୁଣେ । ଭୋଗୀଏ କଥା ଗ୍ରାହେ ମନେ ।
ସର୍ବଦା ହରିଭଜେ ରହେ । ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ମୁଖେ ଘୋଷେ ।
ନାମର ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗର । ସକଳ ଜନେ ଜଣା ତାର ।
ଶ୍ରୀ ଜାନ୍ତବ ସେବା ଭଜେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ।
ଦେବକ ପ୍ରକୃତି ଜଣରେ । ନିରତେ ରହେ ବେଶ୍ୟାଘରେ ।
ତଥି ରେ ଜନଙ୍କ ଲେଖନ । ଅଜିତ୍ର କଥା ପୋଚେ ଆନ ।
କର୍ପ ଅଜିତ୍ର ଭର୍ମ ଘରେ । କରୁଛି ବେଶ୍ୟାଘର ତରେ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବଦେବନ ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁଜନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ଅକସ୍ମାତ୍ ସ୍ତ୍ରୀମିତ୍ର ଯାତ । କର୍ମର ଦେଖ ଜନ୍ମଗତି ।
ସୁଜନ୍ମା ବନଦେବ ଭୂଲେ । ଗୁରୁ ସମ୍ମୁଖେ ବସେ ଭଲେ ।
ଅନେକ ଜନଙ୍କର ଭେଟେ । ଜଳସ୍ତ ନରଦେହ ରଚେ ।
ଶ୍ରୀନନ୍ଦଘୋଷ ଜନବାଟେ । ଆନନ୍ଦ ହେ ଜନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ।
ଅନେକ ବାକ୍ୟ ନାକ ସୃଷ୍ଟି । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ଧରଣୀ ।
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଶୁଣ । ଜଣିବା ମନରେ ଧାରଣ ।
ଶୁଣିଲେ ଯେ ଜନଗଣ ବାସେ । ମନ୍ଦ ହୋଇଣ ବେଶ୍ୟାଘରେ ।
ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣିଲେ ଯେ ଧ୍ୱନି । ଗିରେ ଜଗୃତ ଜଳ ଦେଖି ।
ଦେଖାଇଲେ ଧୂଳି ମୋ ଜୀବନ । ଅଜାଣ ବାଳୁଙ୍କେ ମୁଁ ଜନ ।
ଛିଣ୍ଡ ମୋ ଲେଖ ଦେବ ଭଲେ । ଶୋଇ ମୁଁ ଅଛି ବେଶ୍ୟାକୂଳେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲ ଧାଇଁ । ମିଳନ ଛଳୁଚାଲେ ଯାଇଁ ।
ଉଠନ୍ତି ନରଲୋକ ଲେଖେ । ଜଳ କରେଣ୍ଡି ଅଛି ମାଗେ ।
ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ମୁଖକୁ ଅନାଇ । ଅନେକ ମତେ ବାହୁନାଇ ।
ଦେବକ ଅନାଇଣ ଦେଖିଲେ । କୋପରେ ବାଘକୁ ବୋଲିଲେ ।
କେତେ ବେଳ ତାମ୍ବୂଳ ଖାଇ । ବୃକ୍ଷତଳେ ଦେଖ ଜଗଜନ ।
ଅତ ଜଦର୍ଥ ଚୋର ବାକ୍ୟ । ବୃକ୍ଷକୁ ଖଣ୍ଡନ ଖ୍ୟାତେ ।

ସ୍ନାନ କରିବ ତୋର ପାଇଁ । ଥିଲୁ ତୁ ବେଶ୍ୟାଘରେ ଶୋଇ ।
କର୍ପା ତୁ ଡାକିଲୁ ଯଉଁର । ଲକ୍ଷପତି ଗୋଡ଼୍ ତୋର ।
ଦେବେ ଏବେ ତୋତେ ଛାମକଟ୍ଟ । ତେବେ ହେବା ଦୁଷ୍ଟ ଜଗନ୍ନାଥ ।
କୃଷ୍ଣ ରତ୍ନ ଥାଉ ଯାଜେ । ସେବା କରନ୍ତି ଅମରମାନେ ।
ତାହାକୁ ତୋର ଲକ୍ଷ ପାଇଁ । ଆସିଛୁ ଶୁଚିକନ୍ୟା ହୋଇ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୋଷଭରେ । ସେବକମାନେ ଯେ ଯାହାରେ ।
ଘରେ ଅଟକ ଥାକୁଆ କେବେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯେମନ ଫଡ଼ାଇଲେ ।
ଦାଣ୍ଡା କୁହାଡ଼େଁ ଗାଳନେଲେ । ନନ୍ଦ ସୋ ବାଟ ଆଗେ ଥାଇ ।
ଯତ୍ନ ସୁଧା କରଣ । ଛାଇଲ ବଳରାମ ଦାସ ।
ମନରେ ଛାଇ ଗୁରୁ ଭାବ । ଦେଖିଲ କଟେଶ ସନ୍ତାପ ।
ପ୍ରଭୁ ଗୁପ୍ତରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀହାର । ଜଗାଣ୍ଣକୁଳକୁ ଅଜାଣ ।
ବେଳନ ନସ୍ତୁ ଥାପରେ । ପ୍ରଣାମ କଲ ନଡ଼କରେ ।
ଲଠି କହାରେ ହେବ ଶାଖୀ । ହୋଇଲ ନମୋ ଭକ୍ତପାଣି ।
ନମୋ ଲଲନ ପଦ୍ମମୁଖ । ଲଲନ ନରକାର ହେବ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀବଲ୍ଲଭ ମହାବାହୁ । ନନ୍ଦଘୋଷରେ ଥାଇଁ ଥାଇଁ ।
ଶଙ୍ଖ ଯେ ଚକ୍ର ହେବ ଭରେ । ଭକ୍ତକୁ ଅଛୁ ଭଳପୁରେ ।
ତେତେକ ଚଳିଲ ମାରକଣ୍ଡ । ଭକ୍ତି ନ ହେବ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ।
ଦଣ୍ଡ ଯେ ଦେଲୁ ଥରବନ୍ଧେ । ଏଥରେ ଯଶ ହେବ ତେତେ ।
ମୋତେ ଭକ୍ତଣା ଯେତେ ତୋର । ସବନ ଲାଗିଲ ଏଥର ।
ନଥ ଚଳନ୍ତି ସୁଖ ହୋଇ । ନନ୍ଦଘୋଷରେ ଏବେ ଭୁଞ୍ଜି ।
ବଳକୁ ତଳ ବଳଠେଇ । କହୁାଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଦୁଃଖ ଦେଇ ।
ଥିଲୁ ମୋ ଛାମକନ୍ତି ହୋଇ । ତୋର ଗୁପ୍ତକୁ ଆସିଥିଲ ।
ଏଥିକୁ ଦଣ୍ଡ ଦେଲୁ ଏବେ । ଆଜ ଲାଗିଲ ମୂର୍ଚ୍ଛି ତୋତେ ।
ମୁଁ ଯେ ଲାଗଇ ତୋ ସବନ । ତେଣୁ କା ହୋଇବ ଅବନ ।
ଏବେ ମୁଁ ଚଳିଛି ବାହୁଡ଼ି । ଯେ ଦ୍ୱିଜ୍ଞ ତୋ ଘଥ ବଳଡ଼ି ।
ଯାଶା ହେମନ୍ତ ଜନ୍ମ ଭୁଞ୍ଜି । ତାହା ଦେଖଇ କନା ମୁର୍ଚ୍ଛି ।

କଲ୍ପ ବେ ସ୍ତୁତି ଏବେ ରଥ । ତୋ ବାପ ନନ୍ଦର ଶପଥ ।
ଆବର କହୁଅଛି ଶୁଣ । ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଭୂଷଣ ଶରଣ ।
ମୁଁ ଯେବେ ତୋହର ସେବକ । ତୁ ଯେବେ ମୋ ପ୍ରାଣନାୟକ ।
ଅନ୍ୟ ଶରଣ ମୋର ଥିଲେ । ତାହା ବୁଝିବୁ ବୁଦ୍ଧି ଭଲେ ।
ଆଉର କହୁଅଛି ଯାହା । ଶୁଣ ପୂତନା ପ୍ରାଣଶିଆ ।
କୋଟିଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଳବ । ଯୋଟିଏ ଭକ୍ତ ପାଳଥିବ ।
ତାର ସେବକ ହାଣ ମଲ । ସେ ଭକ୍ତ ଯେବେ ନ ବୁଝିବ ।
ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କେବଟି କାହାର । ତୋ ପାଦପଦ୍ମରେ ଶପଥ ।
ଅଧିକ ନ କହିବ ମୂର୍ତ୍ତି । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଶବର ଗୋସାଇଁ ।
ଯେ ବନ୍ଧୁ କହିଛ ମୋହର । ବୋଲି ଡାକିଲେ ଶୋଧିଭର ।
ସନ୍ତୁ ଅନାଇଁ ଅନାଇଁ । ମିଳନ୍ତି ସିନ୍ଧୁ କୂଳେ ଯାଇଁ ।
ବାଳମୁହାଣ ବାଲିକୂଳେ । ବସିଲ ମନର ହରଷେ ।
ବାଲିରେ ଶଙ୍ଖଗୋଟି ରଥ । ଶର୍ମିଣ ଭଣଣ ଭଣିତ ।
ନନ୍ଦନ ଭୁଜ ଥାଟେ ନିତ୍ୟ । ଯେ ଜଗବନ୍ଧୁ ଜଗମୂର୍ତ୍ତି ।
ବୋଲନ୍ତ ଏଥେଁ ଅଟେ ଭର । ମୁଁ ଯେବେ ସେବକ ତୋହର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭାବରସେ । ନନ୍ଦକୁ ଅଣ୍ଡ ଥାଏ ବସେ ।
ଅମୃତ ନଦୀ ସ୍ରୋତେ ହୋଇ । ସହାଜେ ଧାଉଅଛି ବହି ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦ । ଯେ ଭକ୍ତ ଭକତ ବତ୍ସଳ ।
ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ଯେ ବାନା । ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା ।
ଅଶେଷ ସୁଖ ଦୁରଜନ । ବାଙ୍କି ମୁହାଣେ ସଂକେତନ ।
ଦାଣ୍ଡ ରସିଣ ନନ୍ଦଘୋଷେ । ଭକ୍ତ ବଜିଲ୍ଲ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଘାଟେ ।
ସଙ୍ଗତେ ଶେଷ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭ୍ରାତ । କହନ୍ତି ଜଗେ ବାଲିରଥ ।
ତା ଦେଖି ବନସ୍ପତ ଦାସ । ଦେଖ କହ ମନର ହରଷ ।
ଅଙ୍ଗେ ଅନାଇଣ ଦେଖନ୍ତି । ଜନନ ସ୍ମୃତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
କେବଳ ଅଶ୍ରୁପାତ ଧରି । ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ବସିଲେ ।
ଦୁଃଖ ଆନନ୍ଦ ମୁଖେ ଦୁଃଖ । ତାହା ଜାଣିଲେ ସତମୁଖ ।

ବସି ଫଳନ୍ତୁ ଯୀତବାସ । ବାହେ ନ ବଳ ଭୁଲେ ଦେଖି ।
ମୋର ସନ୍ତାପ ତୋର ଦେଖି । ଯାହା ମୁଁ ଅଇଲି ଭଜେଇ ।
ଏବେ ସେ ଆପୁଣି ତୋପର । ଦେଖ ପଦେ ଯାହା ଜାହା ବଳ ।
ଛନ୍ଦ ଶୁମ୍ଭର୍ୟ୍ୟ ଶୁଣି ଏବେ । ଜାହ ବନ୍ଧଆ ସୁଖ ଦେବେ ।
ବସନ୍ତେ ଶିରେ ବଉଦେଇ । ସ୍ମୃତେ ସାହେ ଯଡ଼ ଦେଖି ।
ଛଟି ବସାକେ ଦେଖ ବଉ । ଦେଖିଲ ନଦୀ ତସ୍ତର ।
ବନବା ସାର ଏକସ୍ତ । ଧାରା ସାହାର ଆଜ୍ଞାକାଶ ।
ଦେବ ଇନ୍ଦ୍ରାଦ ସୁସ୍ପର । ଯଶ ତନ୍ଦ୍ର ସେ ଚନ୍ଦ୍ରର ।
ରକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରାଦ୍ୟ ବୈଷ୍ଣବ । ନାଗ ନୃପତି ତସ୍କର ।
ଛିତ ଆକାଶ ଜଳଧିକ । ଯାହାର ଆଜ୍ଞାରେ ସକଳ ।
ଦେବଅନନ୍ତ ଆଦେଶ । ଭୂତେ ଅଶେଷ ଲୋକନାଥ ।
ସାରଡା ପାଦ୍ଧ ଆଜ୍ଞାକାଶ । ସେ ଅଷ୍ଟଦଧି ଚନ୍ଦ୍ରକାଶ ।
ଶିଶ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନି ଗଣେ । ଧ୍ୟାନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯା ଚରଣେ ।
ସେ। ସୁଖ ବେଦେ ଜପାକ । ବୋହିଏ ଗଣ୍ଟ ଅନ୍ତର ।
ଲଭନ୍ତୁ ବଳେ ମୋର ପାଇଁ । ସୁକ୍ଷ୍ମ ଦେଖ୍ଯି କିନ୍ତ ପାଇଁ ।
ଏହା ନ ଜାଣି ମୂଢ଼ ମନେ । ସେବନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଦେବତାରେ ।
ଗଙ୍ଗା ତେଜିଣ ଗଙ୍ଗାଲୁଧ । କୂପ ଖୋଳନ୍ତି ତୃଷା ଦୂରେ ।
ସୁଧା ତେଜିଣ କ୍ଷୀରଖାଇ । ପଥିବା ସମ ସେ ଅଟଇ ।
ସେ ତୁମ୍ଭ ମହିମା କହିବ । ଜାଣି ଭଜନ ଅଜଗର ।
ଶରଣ ପଶେ ତୋ ଚରଣେ । ଇନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରି ସେ ନ ଗଣେ ।
ତେଣୁ ବନଆ ଏ ସଂସାରେ । ଚାଲିରେ ଜାହାକୁ ନ ଭରେ ।
ବନ୍ଧୁଆଙ୍କ ତବାଶି । ଭରଣା ଅଛି ବୋଲି ଜାଣି ।
ମହାପାତକୀ ଦୋଷଣାଇଁ । ସେ ଦୋଷ ଶମାଇବ ତୁଚି ।
ମୁଁ ଯେ ବଡ଼ ଅପରାଧୀ । ତୁମ୍ଭେ ଯେ କରୁଣାନିଧି ।
ଦୁଷ୍ଟ ଦୋଷଲ ସେତେ ଅଛି । ସେ ଦୁଷ୍ଟ ପଡ଼ ପୋର ବଜ୍ର ।
ଲଙ୍କାକୁ ଏଡ଼େ ସାହାସ । ଆଜଡ ଦେଖିଲ ସୂତେଷ ।

ଏତେକ ସେ ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥ | କଳାକ୍ରୀ ନବଘନରେ ସାଜ ||
ଅଚଳେଶ ମୁଖ ଦେଖିମାନ | ସ୍ତୁତି ଅଧିକ କରିବାନ |
ଲୀଳା ଭଙ୍ଗୀମ ଯାତ୍ରା ହୋଇ | ଏତେ କ ବୁଝିବ ଗୋସାଇଁ |
ମୁଁ ମନ୍ଦ ନରକୁତ୍ୟ ଜନ | ଜନ୍ମକୁ ଏ ଦଣ୍ଡ ବନ୍ଧନ |
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ | ଦାସଙ୍କୁ ଘାଟରେ ବସାଇ |
ହରି ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ | ହେ ବାପେ ଶୁଣନ୍ତୁ ବୋଇଲେ |
ଜନ୍ମର ମୋର ନାଶ ହେବ | ମନ ମୋ ଲଭିବ ସୁଖ |
ଅନେକ ସୁଖଭୋଗ ମୋର | ଲଭିବ କଥାମୃତ ସାର |
ମୋର ମହିମା ଯେବେ ଯେବେ | ଯେ ଶୁଣୁଥିବ ସଦା ଭବେ |
ସେ ଅଟେ ସୁଖଦାତା ମୋର | ଏଥିରେ ସଂଶୟ ନ କର |
ଏ କଥା ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର | ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନ କର |
ତା ଶୁଣି ବଳରାମ ବାଣୀ | ମନରେ ଲଭି ଅତି ତୋଷ |
ସୁଭଦ୍ରା ମଧ୍ୟ ତତକ୍ଷଣେ | ଦାସଙ୍କୁ ବସାଇ ଆସନେ |
ଆପଣା ଧର୍ମ୍ୟ ସ୍ତୁତିରେ | ବସିଲ ମନ ଶାନ୍ତିରେ ରେ |
ଅନନ୍ତ ବାଜେ ରଥ ତଳି | ଲଗାଇ କନ୍ଦୁଧୀ କଞ୍ଜ |
ସୁକୃତ ପିଠିଆର ଶବ୍ଦ | ଭଅଙ୍କର ଡିଣ୍ଡିମାରେ |
ସୁଗୁଣ ଗାୟକେ ଏ ରଥେ | ଗୀତ ଗାଇଣ ଭରେ ନାଟେ |
ପ୍ରଜାସନ୍ତୁଷ୍ଟି ଦେଖିକରେ | ବିଂଶାଦୃଷ୍ଟି ଦୂର କରେ |
ମଦ୍ଦଳଶଙ୍ଖ ବଜାଇଲେ | ଶଙ୍ଖ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି କଲେ |
ବାଜଇ ସୁନ୍ଦର ଘଣ୍ଟା | ସେ ରଥ ଚଳିବାକୁ ଭଷା |
ଛଅଶପଣି ବସ୍ତୁଗଣ | ସୁବୃଷ୍ଟି ଗ୍ରାମକୁ ଦେଖଣ |
ହସ୍ତୀଙ୍କ ପ୍ରଭାତେ ବସିଲେ | ଅନେକ ଦେଖ ମହାପିଲେ |
ଚଳିଦଣ୍ଡପ୍ରାଣର ଗତେ | ଅପୂର୍ବ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଦେଖିତ |
ଭୂମିରେ ସବୁ ଠଳ ଦଳେ | କଳ୍ପବାମାର୍ଗ ପ୍ରଜାଚଳେ |
ଭୁ ଦେଖ ସ୍ତୁମନ ନ ଧରଣ | ଚୈତନ୍ୟ ମଣ୍ଡଳି ଦେଖଣ |
ଭକ୍ତକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣବାଡ଼ରେ | ନଦକ ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନରେ |

ସର୍ବସ୍ୱ ହୋଇ ଅଙ୍ଗେହେଲ । ଭସ୍ମକୁ ମାରନ୍ତେ ବୋଲନ୍ତେ ।
ଦୋଷ ତାମସ ଆଣ୍ଡ ଯେତେ । କୃତିକ ଭଗନ୍ତ ସଙ୍ଗତେ ।
ଧନ କ୍ଷମନ୍ତ ମିଥ୍ୟ ଦେଖ । ମଦ ମତ୍ସର ଯେ ପ୍ରମାଦ ।
ଦୁର୍ଗୁଣ ଦାର୍ଢ଼୍ୟ ନ ଦାଣ୍ଡିତ । ଜଳୁକା ଆଣ୍ଡ ଯେତେ ଦେଳ ।
ମାଣ୍ଡି ଏହାଙ୍କୁ ଜଗ ଦୂର । ନ ଥାଇ ଏ ଶତ୍ରୁ ଭୟର ।
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲ । ନନ୍ଦନ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଧାଇ ।
ଆଜହେ ବନଗମନ ବାସ । ଗ୍ଲୁଡ଼ ସମାନେ ଦେଖ ଅଣ ।
ଭୟ ଦୁଃଖ ନ ଜାଣିଲ । କ୍ଷୁଧା ତୃଷାର୍ତ୍ତ ନ ମଣିଲ ।
ଜୈଳ ଏକାଗ୍ର ହୋଇ । ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବଙ୍କୁ ଭଜଇ ।
ଏମନ୍ତ ଯୁଦ ଦେଖିଲେ । ସେ ସବେ ବନକ ସ୍ତ୍ରୀକର ।
ଏବେଶ ଯେ ନନ୍ଦବାସ ସୁଖ । ଭଲା ପିଠିଆ ଅପ୍ରମିତ ।
ଦକ୍ଷିଣ ଧନଣ ଓଡ଼ାଶ । ବଳ ଗ୍ରାମକର୍ମେ ଗଲେ ଦାଣ୍ଡ ।
ଭୟ ତର୍ଜ୍ଜ ନ ଦଳେଲ । ସମସ୍ତେ ଦେଖିଣ ଭଳଲେ ।
ନ ବୁଝି ଭକ୍ତି ଏଥର । କହିଁ ନ ତହେ ଉତ୍ତର ।
ଏମନ୍ତ ଦେଖିଣ ସମସ୍ତେ । ଭଜିଲେ ଦୃଢ଼ତ ଚିତ୍ତରେ ।
ଲକ୍ଷଣେ ଜନକ ଯେ ଯାଇ । ଗୁଣକୁ ସକଳ ଜନ ଗୁଣ ।
ସ୍ୱାମୀ ଜାଳଦ ବୃକ୍ଷ ଜାଣ । ଦୁଇ ଦଣ୍ଡ ଅବ ଜଣ ।
ହେଲ ଗ୍ରାମ ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରମଦାତେ । ଶାସ୍ତ୍ରୀତ ସାମନ୍ତ ସଙ୍ଗତେ ।
ସକଳ ଦେବଙ୍କର ଦାନେ । ଲେଖି ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କାର ଜାଳାମତେ ।
ନିଷ୍ଟେ ଡାଗି ନ ଜାଣିଲେ । ଆପଣେ ନ ଦୃଢ଼ ବୁଝିଲେ ।
କଥା ଅଭିଷେକ ହେଲ ନେଣ୍ଡ । ତେଣୁ ନ ତହେ ଉତ୍ତର ।
ଆଗରେ ପଞ୍ଚୁଗଣ ହେଲେ । ନ ଥିଲ ଅଭିନର ସମସ୍ତେ ।
ଅକ୍ଷିଲେ ଶଙ୍କର ମହାଭାଗ । ଜଳଣ ନାନା ମତେ ସବ ।
ଦେବତାଣ ଭୃତ୍ୟରେ ଯୋଗେଲ । ମାତୃକୁ ଅସ୍ତ୍ର ହିଂସିଲେ ।
ଏ ସଣ ପ୍ରତାପସ୍ଥ ସ୍ୱନା । ଜୟର ଜାଳାମତେ ପ୍ରଜା ।
ଦୃଷ୍ଟି ବସନ ଅଣ୍ଡ ଶୁଦ୍ଧ । ଆପଣେ ଧରନ୍ତେ ବନ୍ଦ୍ଧ ।

ତାହା ଦେଖିଣ ସେତେକ ବେଳ । ସମସ୍ତେ ହୋଇଣ ଉନ୍ମତ୍ତ ।
ଧଇଲେ ନନ୍ଦଘୋଷ ବେଢ଼ି । ଗୃହକୁ ଯେସନେ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ।
ଆନନ୍ଦେ ହେଲେ ଢୁଳଢୁଳ । ବଜାଇ ଘନେ କରତାଳ ।
ଅନେକ ଦଣ୍ଡବୋଲି ପଡ଼ି । ହସ୍ତରେ ଧଇଲେ ଚଉଡ଼ି ।
ଶିଙ୍ଘିଲେ ଯେ ଯାହାର ମତେ । ରଥ ନ ଚଳେ ଚଳାଉତେ ।
ଗଲ ମନୁଷ୍ୟ ଶ୍ରମପାଇ । ବସିଲେ ଯେ ଯାହାଙ୍କ ଠାଇ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ନନ୍ଦବର । ଚିନ୍ତିଲ ମନ ତା ସକଳ ।
ମୁକ୍ତ ତଳାଉଳନନ୍ଦ । ଅପ୍ରାଧ ଅର୍ଜିଲ ବହୁତ ।
ତେଣୁ ନ ଚଳେ ନନ୍ଦଘୋଷ । ବୁଝିବା ଏଥିରୁ ଉଦେଶ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କୃଷ୍ଣସନେ । ଶୋଇଲେ ସଭା ଦୁଃଖମନେ ।
ମୁକ୍ତ ତଇଲେ ମନ ଦେଇ । ସଂଶୟ ଭାଙ୍ଗିବାର ପାଇଁ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଛଳଛଣ । ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ନାରାୟଣ ।
ସଭାଙ୍କୁ କହିଲେ ସ୍ୱପନେ । ତୁ ବଶୀ ଶୁଣାଉଛୁ ମତେ ।
ଏବେ ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ । ସେ କଥା ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ମୋର ଭକତ ସେହିଜନ । ମୋହର ନାମ ବହେ ଗାନ ।
ସେ ହେବେ ଅଶୁଚି ଭୁବନ । ସବୁଠା ଶୁଚିମନ୍ତ ହେଉ ।
ଏଣୁ ମୋ ବଳଗନ୍ଧ ବାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ।
ମୁସ୍ତିକୁ ଅଭାବ ମୋହର । ମାଗି ତାହାକୁ ଦେଲ ପୂର ।
ତେଣୁ ଭକତ ଅନୁମାନେ । ଗଲ ଅନାଙ୍କ ଦୁଃଖମନେ ।
ବସିଲ ବନ୍ଧଶର୍ଯ୍ୟ ପାଇ । ତର୍ଜି ମୋ ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାଇ ।
ତାହା ଜାଣିଣ ଆନନ୍ଦ ଚିତ୍ତ । ଭକତ ଭାଗରେ ମିଳନ୍ତି ।
ସେ ଯେତେକ ସୁଖ ମୋତେ ଦେଲ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରେ ପାଖାକଲ ।
ଭଙ୍ଗିଲି ତେବେ ଦୁଃଖିଲ । ତୁ ଭାଙ୍ଗି ଜାଣିଛୁ ତା ଭବ ।
ତେଣୁକି ଅଜ୍ଞ ସେହି ସ୍ଥାନେ । ଏ ରଥ ଚଳବ କେମନ୍ତେ ।
ଭକତ ସ୍ୱଭାବ ବାନ୍ଧିଅଛି । ଆନନ୍ଦ ତା ନ ଯାଉ ମୁଁ ଛୁଟି ।
ଭକତ ମୋହର ଶରୀର । ମୁହିଁ ତାହାର ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।

ଭକତ ମୋର ଜୀବ ଜୀବ । ତୋତେହିଁ ଦୃଢ଼େ ହେ ସଜନ ।
ଭକତ ଲକ୍ଷଣ ଶୁଣ ନିଶ୍ଚେ । ତହୁଁ ମୁଁ ଧରିଅଛି ଦେହେ ।
ଭକତ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ମୋତେ । ମୁଁ ପିଡ଼ା ଭୁଞ୍ଜୁଅଛି ନିତ୍ୟେ ।
ଏ ଆଜ୍ଞା ସତ୍ୟ ଜାଣ ମୋର । ହେ ରାଜା ସଂଶୟ ନ କର ।
ଯେବେ ତୁ ମୋ ଉପରେ ଶ୍ରଦ୍ଧେ । ଯାଇ ଭକ୍ତଙ୍କୁ ସେବ ମୋତେ ।
ତେବେ ତୁ ଏମନ୍ତ କରିବୁ । ସେବକ ଯାକ ଖୋଜିବୁ ।
ମୋର ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଅନ୍ୱେଷଣେ । ବହୁ ଚାହିଲେ ଯେଉଁମାନେ ।
ତାହାଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି କରି । ବସାଇଥିବୁ ବଣ୍ଟାଥାଳ ।
ତହିଁରେ ଜାଳି ଦୀପ ଭଲି । ଅଙ୍ଗେ କରିଣ ଧୂପ ଧରି ।
ପାଦରେ ଅଧିକ ଦେଇ ଯେବେ । ସେହିପରି ପିନ୍ଧୁ ସରସାର୍ଥେ ।
ମୋ ଭକ୍ତ ଗୃହରେ ଦେଖିବେ । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କଠାରେ ଦେଖିବେ ।
ତୁ ଯେ ଆଦରେ ନ ସରଣ । ତାହାଙ୍କୁ ଭୋଜନ କରାଇଣ ।
ଅନେକ ସମ୍ଭାର ଦେଇ । ଯେଉଁ ଅର୍ପିବୁ ବସ୍ତ୍ରଧାରା ।
ବସାଇ ନରଦେବ ଗୃହେ । ବାଳକୁ ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡି ମାନେ ।
ଦେବାକୁ ଯାହା ଦେଖିବାର । ତେବେ ତଳକ ଭକତର ।
ଦେଖିଲେ ନ ତଳକ ରଥ । ହେ ରାଜା ବସ୍ତ୍ରଗୁଣି ଅନ୍ତ ।
ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ତୁତି ସମାତନ । ଭକତ ସବୁ ମୋର ଦୁନ ।
ଭକତ ଜୀବ ମୋର ଯେତେଣ । ମୂର୍ତ୍ତି ନଷ୍ଟର ଜୀବ ତେଣେ ।
ଏ କଥା ସତ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ । ଭକ୍ତ ତଳରେ ଆଶ୍ରୟ ।
ରାଜା ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଗାଲ । ଭକ୍ତିର ଅତି ବେଗ କରାଇ ।
ସେବକମାନଙ୍କୁ ଗୁଣି । ବାନ୍ଧ ତୋରେଣ ଯେତେକ ଜନ ।
ବସାଇ ଯୋଡ଼ି ଯୋଡ଼ି କରି । ସକ ରେ ଜାଳି ଦୀପ ଭରି ।
ଅଙ୍ଗେ ଅଗୁଣ ଧୂପଲେ । ସଙ୍ଗେ ଥାଳୀମା ଭାଗ୍ୟ ଦେଲେ ।
ସେବାଇସନ୍ତେ ଶଙ୍ଖ ଭଜେ । ମିଳନେ ଭକ୍ତ ସନ୍ନିଧାନେ ।
ସମସ୍ତେ ଗୃହରେ ଦେଖିଲେ । ତାଙ୍କରେ ତାଙ୍କରେ ଦେଖିଲେ ।
ଭକ୍ତି ବସାଇ ଦେଇଲେ ବସ୍ତ୍ର । ଦେଖାଇଲେ ଦେବ ବିଜେକର ।

ଯେତେକ ଅପ୍ରାଧ ଅଟେ ମୋର | ଉଚ୍ଛିନ୍ନ ଶାସ୍ତି ତ ପାଇଲୁ ॥
ଏବେ ତୁ ବୋଧ କର କ୍ଷମା | ଧର୍ମ ତୋ ଭକତ ମହିମା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସୁଜନ | କହିଲେ ମଧୁର ବଚନ ॥
ତାହାଙ୍କୁ କୋଳେ ବସାଇଲେ | ଅନେକ ଗୌରବ କଲେ ॥
ଧନ ବସନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ | ତାହାଙ୍କୁ ଅଗ୍ରେ ବସାଇ ॥
ଯେତେକ ଥିଲେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ | ଅନେକ ଭୂଷଣ କରିଣ ॥
ସୁବେଶ ହୋଇଲେ କେଶବରେ | ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଘୋଷ ପାଣ୍ଡୁସରେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଯେବେ ନନ୍ଦନାଥେ | ବସନ୍ତି ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥେ ॥
ସ୍ୱଦ୍ଧ ଛାମୁରେ ବସାଇ | ପାଟ ବାହୁଲେ ଲଗାଇଁ ॥
ବୋଲିଲେ କର ଏବେ ଯାତ୍ରା | ଏ ସବୁ ଭୂଷଣ ଅର୍ପି ॥
ତା ଶୁଣି ଦଳସ୍ତମ୍ଭ ବାସ | ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ॥
ବୋଲନ୍ତେ ନମୋ ମହାବାହୁ | ଭକତ ବତ୍ସଳ ବୋଲନ୍ତି ॥
ନାମ କରୁଣା ମହୋଦଧି | କାହିଁରେ ଦୂର କରୁ ବାନ୍ଧି ॥
ଏବେ ମୁଁ ଅନୁଚିତ ଲୋକେ | ସେ ପ୍ରଭୁ ଉଠେ ଚଢ଼ି ରଥେ ॥
ଲକ୍ଷେକ ରଥ ଚଳାଇ | ପ୍ରଭୁ ମହିମା ଲକ୍ଷିଥାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କର ଯୋଡ଼ | ବୋଲନ୍ତି ଦିଅ ତୋ ବାହୁଡ଼ ॥
ତା ଶୁଣି ପିଠିଆଏ ଭଲେ | ରଥ ଚକ୍ର ଉଠାଇଲେ ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କଲେ | ଅଶେଷ ବାଦ୍ୟ ବଜାଇଲେ ॥
କେତେକ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇଲେ | ଭାମିନୀ ହୁଳହୁଳି ଦେଲେ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ପ୍ରଭୁ ମନେ | ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇଲେ ନନ୍ଦନେ ॥
ଲକ୍ଷିଣ ଭକତ ମହତ | ଚଳନ୍ତି ନନ୍ଦଘୋଷ ରଥ ॥
ଗଣ୍ଡକୁ ଛାଡ଼ିଲ ବାହୁଡ଼ | ଗଣ୍ଡି ଯୋଉଠେ ସୁନ୍ଦର ଶୁଭ ॥
କେତେବେଳେ ପ୍ରଭୁ ଦେବସେନ | ସବେ ଚଳିଲେ ତାଳଧ୍ୱଜ ॥
ଗଲେ ମାଝେ ଗୁଣ୍ଡିଚାର | ପ୍ରବେଶ ଗୁଣ୍ଡିଚା ନଗର ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସର୍ବଜନ | ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମହାଜନ ॥
ସୁନ୍ଦରାଚଳେ ବେଢ଼ି ବସି | ତାହାଙ୍କୁ ଅନେକ ସ୍ତୁତି ॥

ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜନନ । ଦଶ ଦ୍ଵୁ ଜନ୍ମୁ ନାରାୟଣ ।
ଧନ୍ୟ ଏ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ଲଭିଲେ ଜନନ ସାଧନା ।
ଏଣୁ ଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରେ । ଧନ୍ୟ ଜନନ ଦୃଢ଼ ଜାଣି ।
ଯେ ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ ଭଜଇ । ସେ ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ ବନ୍ଦ୍ୟ ନିଶ୍ଚଳ ।
ସେବା ସାଧୁରେ ସ୍ନେହ ବଶ । ସେ ନରଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶ୍ରୀହରି ଦାସ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଇଲ ସେହିମାନେ । ତଳେ ସେ ଭାବ ଚିନ୍ତା ଚଳେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ବନ୍ଦେ ଭକ୍ତଜନେ । ସେଠାରେ ସେବକ ମିଳିଲେ ।
ଶୁଣ ସୁମନ ଏବୁ ରସ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଅଶେଷ ।
ଜନତେ ପ୍ରଭୁ କଥା ଯେତେ । ବ୍ରହ୍ମା ଜନ୍ମରେ ନାହିଁ ତେତେ ।
ଭଜଇ ନିତ୍ୟ ଶୁଣ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଜନନୀ ନିବାସ ।
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦତଳେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁବ୍ରତେ ।
ଏ ଚାର୍ତ୍ତ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ । ଶୁଣି ସଂସାରୁ ତର ପ୍ରାଣୀ ।
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଗେ ପ୍ରମାଦ ।
ଏଣୁ ପ୍ରଥମ ଶୁଣ ଦାସ । ତୋ ପାଦେ ଭକ୍ତମୋର ଆଶ ।
ନରତେ ଏହୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ । ଏ ଭାବ ମନରୁ ନଯାଉ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚାର୍ତ୍ତ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବଜ୍ରସ୍ଵାମ ଦାସ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ମୋହିନେ
ନାମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ପଞ୍ଚଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । ଜଗଇ ମନ ସ୍ଵଭା ପାଳେଣି ।
ଶୁଣ ସୁଜନେ ଧ୍ୟାନଚିତ୍ତେ । ଶ୍ରୀ ସାଧୁ ଚରଣକୁ ଦେଲି ।
ଏ ବଡ଼ ଆଚମ୍ବିତ କଥା । ଶୁଣି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭକ୍ତସଂଶ୍ରା ।
ଯେ ବୈଷ୍ଣବମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ । ନାମ ତା ଶ୍ରୀସୁନ୍ଦରୋତ୍ତମ ।

ସେ ପୁଣ୍ୟଦେଶରେ ନିବାସ । ଧାମ ତା ଉତ୍କଳେ ଖ୍ୟାତ ।
ଯାହାରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ସୁଜ୍ଞାନ ପଣ୍ଡିତ ସୁଜାଣ ।
ତନ୍ତ୍ରର ଏବେତ ତା ନାମ । ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ଧୀରମତ ।
ଥାନ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରନି ସଦାସ୍ତ୍ର । ପ୍ରଷ୍ଟେ ସଭାପଦମସ୍ତ ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସୁଜ୍ଞତା । ଜାଣଇ ଶାସ୍ତ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ।
ଏ ଘୋର ସଂସାରକୁ ଦେଖି । ନିଜରେ ମନରେ ଦୁଃଖି ।।
କେମନ୍ତେ ହେବ ଏଥୁଁ ପାର । ଏ ତ ଅପାର ପାରାବାର ।
ଏଥୁ ନିସ୍ତାର ହେବାପାଇଁ । ଭଜନ କରୁ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗୁରୁଜନ । କୃଷ୍ଣଚରଣେ ମନ ଧ୍ୟାନ ।
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ସ୍ୱପନ ଏମନ୍ତ ଦେଖିଲା ।
ସ୍ୱପ୍ନ ସମ୍ମୁଖରେ ବସେ । ମନ କରେହି ପ୍ରଭୁ ପାଶେ ।
ବୋଇଲେ କୃପା ଯେତେ ଜନ । ଦେଖାଅ ମହିମା କୃଷ୍ଣର ।
ମୋ ପାଦ ଭଜନ କରନ୍ତେ । ନ ଅଛି ଦେଖ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ।
ତୁମ୍ଭେ ବୋଲିଅଛ ସକଳ । ପାପ ଉଦ୍ଧାରସ୍ତୁ ନିତ୍ୟ ।
ପୁରୁଷ ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭର । କେମନ୍ତେ ଉଦ୍ଧାର ହେବ ପାର ।
ଏଣୁ ତୁ ଯାଇ ଦେବ କର । ଅଷ୍ଟକ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ହୋଇବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅନ୍ତର୍ଧାନ । ପଣ୍ଡିତ ଚିନ୍ତା କରି ଚଳେ ।
ତାହା ଚାହିଁଲେ ନାସ୍ତିକ୍ୟ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ କାରଣ ।
ଶରଣଜନ ଚିନ୍ତାମଣି । ଦିବ୍ୟ ରଥାଙ୍ଗ ଚକ୍ରପାଣି ।
ସ୍ୱପ୍ନ ଅଧରେ ମଧୁହାସେ । ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଲେ ଭକ୍ତପାଶେ ।
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ପୁଣ । ଶୁଣ ହେ ବାପେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ।
ତୁ ଯାହା ଚିନ୍ତୁଅଛୁ ମନ । ତାହା ତ ଜାଣଇଁ ସୁଣ ।
ତୋ ପାଦ ଭଜନ କରନ୍ତେ । ଯଶା ମୁଁ ଦେଉଅଛି ତୋତେ ।
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟେ ସାର । ଓଁ ନାରଦଙ୍କୁ ଏକ ସାର ।
ଆଜ୍ଞା ଶ୍ରୀମୁଖେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଦ୍ୱାଦଶାକ୍ଷର ନାମ ଦେଲେ ।
ସେ ମହାମନ୍ତ୍ର ହିଁ ଅଟଇ । ଭକ୍ତଙ୍କ ଅନନ୍ତ ଆଧାର ।

ସେ ମହାଶୁଭ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶେ । ଭଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ପାଶେ ।
ବିଧାତା ବ୍ରହ୍ମ ଭଗତରେ । ପୁଣି ତା ଚତୁର ଶ୍ଳୋକରେ ।
ବିସ୍ତାର କଲେ ବେଦ ଯତନେ । ଭଣିଲେ ନାରଦଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ।
ସେ ମନ୍ତ୍ର ନାରଦ ଶୁଣି । ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ରରେ ତାହା ଘୋଷି ।
ଚଉଦ ଶ୍ଳୋକରେ କହିଲେ । ନାରଦମୁନିଙ୍କୁ ଭଣିଲେ ।
ନାରଦ ସତର ଶ୍ଳୋକ କଲେ । ବ୍ୟାସଙ୍କ ଆଗରେ ଭଣିଲେ ।
ସେ ବ୍ୟାସ ମହାଯତ୍ନ କଲେ । ଅଠରସହସ୍ର ଶ୍ଳୋକ କଲେ ।
ଭଣିଲେ ଶୁକଦେବ ପାଶେ । ସେ ଶୁକ ଶୁଣି ଅତି ତୋଷେ ।
ଅଶେଷ ମୁନିଙ୍କର ଭୁବେ । ଶୁଦ୍ଧ ସଭାଙ୍କୁ ଭଣାଇଲେ ।
ଶୁଣି ଷଦସ ମହାଗୁଣ । ପାଇଲେ ପରମ କାରଣ ।
ସେ ମହାପୁରାଣ ଭଣିତ । ପ୍ରାକୃତ କରି ଭଣେ ଗୀତ ।
ତୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଢନ୍ତ ପୋଥିକୁ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ତାରିବୁ ।
ଶ୍ରୀଭାଗବତ ଶୁଣି କର୍ଣ୍ଣେ । ଉଦ୍ଧାର ହେବେ ପ୍ରାଣୀମାନେ ।
କର ତୁ ଏଥି ଅନୁଭବ । ଭକ୍ତ ତୁ ପରମ ମହନ୍ତ ।
ଏମନ୍ତେ ଭାବେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଶୁଣନ୍ତେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭଣିତ ।
ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ କରନ୍ତୁ ବାହାର । ମୁନିମାନଙ୍କୁ ଅଗୋଚର ।
ସେତେ ଏ କଥା ଆଜ୍ଞା ହେଉ । ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ମହାବାହୁ ।
କହୁ ନ କର ତୁଚ୍ଛେ କରୁ । ଗୀତାକୁ ଭଜ ମୂର୍ତ୍ତି ଅଛୁ ।
ତୋ ହୃଦପଦ୍ମେ ବସିଥାଇ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି କହ ।
ତାହା ତୁ ଘେନ ଯୋଗ ଲେଖ । ଭକ୍ତ ତରିବେ ଏହୁମୁଖ ।
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ଶୁଣ । ନନ୍ଦା ଭଗିନୀ ତଉଲଣ ।
ପାଶେ ଉଠିଲେ ଚେତାଇଲା । ଯାଇଣ ବସିଲେ ନେତ୍ର ମାର୍ଜ୍ଜି ।
ବୋଲିଲେ ପ୍ରଭୁ ଆଶୀର୍ବାଦ । କେତେ ଦେଲା ଯଥା ଭୋଗ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତ୍ରିଭୁବନେ । ଲେଖନ ପତ୍ର ଧରି ହସ୍ତେ ।
ଚିତ୍ତ ହରଷି ପ୍ରଭୁ ପାଶେ । ଲେଖିଲେ ମଧୁର ବଚସେ ।
ଏମନ୍ତେ ଅନନ୍ତ ପୁରାଣ । ଯେ ଅଟେ ଭଣିଲୁ ଭଣିତ ।

ସ୍ଵାତ୍ମବଚନେ ଭଲେ ଗୀତ । ଯେ ପୁଣ୍ୟମୟ ଭାଗବତ ।
ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଭକ୍ତ ଦେଖ । ଭାଙ୍ଗିଲେ ମୂଳ ଉପଦେଶ ।
ସୁଦର୍ଶନ ମନ୍ତ୍ର ବୋଧନ । ସାଧୁଙ୍କ ଶ୍ରବଣ ମଙ୍ଗଳ ।
ସ୍ଵାମୀ ଭକ୍ତ ଜାଣିବାରେ । ଗାୟନ କଲେ ସର୍ବ ଠାରେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ସ୍ଵାମୀମାନେ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ ।
ମୁନି ଶ୍ରୀ ସୁରୁସ ଭାବ ବୁଝା । ସମସ୍ତେ ଶୁଣିବାରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
ସମସ୍ତରେ ଯେତେ ଭାଷ । ଭାଷଙ୍କୁ ଗଣିଲେ ସବାଷ ।
ବସନ୍ତ ମଣ୍ଡପ ଆରେ । ବାଁଶଙ୍କୁ ବଜାଇ ମଧ୍ୟରେ ।
ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତ ଏକଥା । ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବାଜଣା ।
ଶୁଣି ପବନ ଦେବ ଆସେ । ବଦନ ଜୟ ଜଣା କୁତସ୍ତ ।
ତା ଶୁଣି ଜଟଳ୍ପ ଭାଷ । ଗାୟନ କରନ୍ତି ଅଲ୍ୟାସ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେବୀଙ୍କର ଭବ । ଯେ ବ୍ରହ୍ମା ଶିବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ।
ତେଜ ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ଭଣ୍ଡି ସ୍ଵାଦ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶକୁ ଯେ ଗଦ ।
ଗଦ ଗଦନେ ମୁଧାରେ । ଅଷ୍ଟସିଦ୍ଧି ଜନ୍ମ ସାର ପରେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଭାବଗୁଣ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଉତ୍ତମ ଆନନ୍ଦ ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ । ସମସ୍ତେ ଜୟନ୍ତି ଜୟୀ ।
ସ୍ଵଦେଶରେ ଅସ୍ତ୍ର ପୂରେ । ବଳସୁ ଭାସୁଥିବ ଅରେ ।
ଉଦୟ ଭଲ ଗାଇଥିବ । ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଭବ ।
ତା ଶୁଣି ବାଳେ ବ୍ରହ୍ମାମନେ । ତନ୍ତ୍ର ଆପଣା ସ୍ଵଭେନ ।
ସ୍ଵଦେଶରେ ଏକ୍ଷି ମଞ୍ଚ । ଗାୟନ କରୁଥାନ୍ତି ନଚ୍ଛ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ଜନଗଣେ । ଏକ୍କ ନ ଯାଇ ଥାନ୍ତି ମନେ ।
ଏମନ୍ତ ତାହାଙ୍କ ଦୁର୍ଗମ । ସାଧଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭୁଲିଥାନ୍ତି ।
ଭାବଗ୍ରାନ ଯେଉଁ ଜନ । ଗୁରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଭସ୍ମ କର ।
ସ୍ଵାନନ୍ଦ୍ରାନ ଯେତେ ବାଟ୍ଟେ । ଧାଇଁଣ ଯାଉଥାନ୍ତି ସ୍ଵଚ୍ଛ ।
ଦେଖିଲେ କ୍ଷଣୀ ସୁଖରେ । ତରୁଣ ତେଜ ନୃପ ଭରେ ।
ନୃତ୍ୟ ଯେସନ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣ ଭଷ । ଭାବନ୍ତେ ଭାଙ୍ଗିଣ ଭସେ ନାଶ ।

କଷ୍ଟରେ କଳରେ ଆହାର । ବାସିବ କଥା ମନ ଭାଉ ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ମନୁଷ୍ୟରେ । ଚୋର ଏପରି ସାଧୁ ରୂପରେ ॥
ଏଣୁଟି ନ ପାରିଲେ ସହି । ସେ ସର୍ବ ବ୍ରହ୍ମା ଆଗେ କହି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପମଣି । ତୋ ପୁଣ୍ୟଦେଶର ଉଧାନ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ଅଟେବ ସୁ ସମ ଜନ ନାଶ ॥
ସ୍ୱମା ଛିଣଡ ମାଳ ଲଭି । କପଟେ ବୋଲ ସମ୍ବୁଦ୍ଧି ॥
ବାଟରେ ଯୁଗ୍ମକ ଗୋଟିଏ । ଧରି ଭୂଷଣ ସଙ୍ଗହାଏ ॥
ନେପଥେ ବେଶରେ ନାସିକୁର । ବେ ବସୁ ତାହାର ଆନନ୍ଦ ॥
ଦାନ୍ତି ବସିଣ ଭଳେ ଗୀତ । ବଳଦ ମୁଣ୍ଡ ତାର ଦଣ୍ଡ ॥
ହର୍ଷ ଭଜନ ନାମାମତେ । ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗି ମୋହିବା ନିମନ୍ତେ ॥
ତାହା ଶୁଣନ୍ତି ସେତେ ନାରୀ । ବେ ଶାସ୍ତ୍ର ତା ଠାରେ ଅନ୍ତୁରି ॥
ତାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ସେତେ ସେବା । ପଣ୍ଡିତଙ୍କି ନ କରିବେ ଅବା ॥
ଏକଥା ଶୁଣି ନୃପମଣି । ସତ କି ମିଥ୍ୟା ଦୂତ ଦେଖି ॥
ଶୁଣି ନୃପତି କୋପ ଭରେ । ବୋଲିଲେ ଯାଅ ଧାଇଁବାରେ ॥
ଦାସଙ୍କୁ ବେଗେ ଘେନିଆସ । ବୁଝିବା ଏଥର ସନ୍ଦେଶ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତେ ଗଲେ । ଦାସଙ୍କୁ ଘେନିଣ ଅଇଲେ ॥
ସମ୍ମୁଖେ ଥିବା ଦେଲେ ନେଇ । ଦେଖି ପୁଚ୍ଛିଲେ ନୃପସାଇଁ ॥
କୋପେ ବୋଇଲେ ଦାସେ ଶୁଣ । ଏ କି କୁମୁଖ ଉଦ୍ଦାମଣ ॥
ଭଜନ ପୁସ୍ତକ ସଙ୍ଗତ । ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟରେ ଗାଅ ଗୀତ ॥
କରି ଉଦ୍ଦେଶ ସନ୍ନ୍ୟାସେନ । କେବଳ ଥାଅ ନାରୀମାନେ ॥
ଏ କି କୁମ୍ଭର ଚରିତ । କହ ବେ ଏଥର ତତ୍ତ୍ୱ ॥
ତା ଶୁଣି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ । ଈଷତ ହସିଲେ ଗୀତଦାସ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଭୂପମଣି । ଶୁଭ ବଚନ ଶୁଣିଦାସ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କୁ କହଣ ଦେବାର । ଏ ଧର୍ମ ନୃପଙ୍କ ବିଚାର ॥
କୁମ୍ଭର ଭାବ ଅନ୍ତ ଯାହା । ଶୁଣ ନୃପଙ୍କ ନରନାହା ॥
ବ୍ରହ୍ମ ଶକ୍ତି ସ୍ୱରୂପାତ । ଅନ୍ତରେ ସେତେ ଜନ ଗଣ ॥

ତୁ ଷ ପ୍ରକୃତ ବାଳ ବୃଦ୍ଧା । ସେ ଅବା ଶୁଣି କରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ।
କର୍ଣ୍ଣିକୁ ଭାର ପାପେଶ ଯାଇଁ । ଏଥି ସଂଶୟ କଛୁ ନାହିଁ ।
ସ୍ବରୂପ ଶୁଣ ବଣ୍ଡଧାରୀ । ଅନେକ ଅନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ।
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ପ୍ରକୃତ ବୋଲଇ । ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଅଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତ୍ରିପ୍ତ ହେବିଁ ।
ଏମନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି କୃପାଏ । ଭକ୍ତି ଭାବାକୁ ନାହିଁ ଭୟେ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପବର । କ୍ରୋଧରେ ବଗାର ଶରୀର ।
କହେ ଅଧର ଲୁଟି ହେତେ । ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଆହେ ବାଦୀ ।
ଏହାର କଥିଲ ବଡ଼ତେଜ । ବୋଇଲେ ଶିବା ଦ୍ରୁତେ ମନେ ।
ସ୍ବରୂପ ଯେବେ ଏ ଈଶ୍ବର । ଦେଖାଅ ନାଶ ରୂପ ତୋର ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶିଶୁକୁ ଭାରଣ । ଅବଶ୍ୟ ହେବୁ ବଧ ଶୁଣ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପବର । ରଖାଇ ଦେଲେ ବନ୍ଧଘର ।
ସେ ବନ୍ଧଘରେ ବାସେ ଥାଇ । ଭକ୍ତେ ଚନ୍ତନେ ସ୍ତବ ଗାଇ ।
ଆଇଙ୍କ ଦାସ ଜଗନ୍ନାଥ । ବୋଲନ୍ତି ରକ୍ଷ ଯୋଗୀନାଥ ।
ରକ୍ଷ ହେ ଆର୍ତ୍ତଭଞ୍ଜନ । ଭକ୍ତ ପାବନ ଦୁଃଖଭଞ୍ଜନ ।
ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ । କାରଣ ଅବୃତ କାରଣ ।
କୃପା ସମୁଦ୍ର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ । ଶରଣ ଜନ ତାରିଣୀ ।
ପ୍ରଭାସବୃନ୍ଦାବନ ବସ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଧର ମହାଦେବ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସମୁଦ୍ର ପାଶବର । ମୁଁ ଯେବେ ଶରଣ ତୁମର ।
କରୁଣା କର ପ୍ରଭୁ ମୋତେ । ମାରନ୍ତି ଭକ୍ତ ଏ ଜଗତେ ।
ଏ ସେ ସ୍ବରୂପରୂପ ଗାଇ । ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବରୂପକୁ ନୋହି ଦେଲ ।
ବୋଲି ନୃପତ ମନ୍ତ୍ରୀ ଖଳ । ଖଳଙ୍କ ମୁଖେ ଲଗ୍ନ ଭାଳ ।
ଭଗବାନଙ୍କ ଭକ୍ତ ଯେତେକ । ଦମ୍ଭରେ ମନ୍ଦିର ସଂସ୍ତ୍ରେ ।
ନୃଷ୍ଣ ଜନଙ୍କ ରକ୍ଷ ନାଥ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରକାଶ ।
ଏହନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ମୋତେ । ବୋଲିଲେ ବଡ଼ୀ ହେ ବନ୍ଧୋ ତେ ।
ତୋ ପଦ ଭକ୍ତ ଥାଇଁ ଥାଇଁ । ଏ ସଙ୍କଟରୁ ନେବା ସ୍ବୟଂ ।
କୁ ସେ ମୋ ହୃଦ ସ୍ବାମୀନାଥ । ଏଠାରେ ନ ସନ୍ତ ମହତ ।

ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ସୂତ ଭଲେ | ଶାଟେଶ ନଶ୍ଚିଲେ ନମ୍ରାଗଲେ ||
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଭଗବାନ | ସେ ଭୁକ୍ତ ଭକତ ଯାଚନ ||
ହଜସ୍ତ ଭଣେ ଶ୍ରୀବଶ୍ରାମ | ଶାପଙ୍କ ପାକୁଶରେ ଯାଇଁ ||
ଅଜସ୍ର ପାତ ଆଜନନେ | ଲୀଳେ ସେବକ ଲୁପରେ ||
ବୋଲନ୍ତେ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ସିଣ୍ଡିବେଷ | ସୁଲୁସି ତନୁ ବୋଷ ଯାଇ ||
ଦେହ କାମିନ ତନୁ ପ୍ରାଣେ | ତଣା ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କମା ଭସ୍ମେ ||
ଦୃଷ ଭରଷା ଆଣି ଆଣି | ତଢ଼େ ଭାବାକୁ ଭସ୍ମ ଅଛି ||
ଏବେ ତୁ ମଦନ ଦେହକୁ କର | ମୋ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବଳଆର ||
ଏମନ୍ତ ଆଣି ତାକୁ ବେଢ଼ିଲେ | କଷ୍ଟେଣ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ||
ଶାଟେ ସେ ଲଜ୍ଜା ପାଇଥିଲେ | ଏମନ୍ତ ସ୍ୱପନେ ଦେଖିଲେ ||
ଲୁଟେଇ ଦିଲେ ଉଚ୍ଛଷଣ | ତନୁଣ କମଳା ରମଣ ||
ଦେଖିଲେ ପ୍ରାଣେଶ ଦେବକୀ ନାତି | ବୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ||
ଅଟେଷ୍ଟ ଲୁଣ୍ଠା ଭଣ୍ଡଗଲେ | ମୋର ବଦନ ଦେଖି ଲଲେ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେବ ହୋଇ | ନଜ ଦେହକୁ ଦେଲ ସ୍ପର୍ଶ ||
ଦେଖିଲ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେହ ଯୋଡ଼ି | ହୋଇଣ ମୋତ୍ତଅଛୁ ସ୍ପର୍ଶ ||
କବ୍ଭୁସ ଭଲ ମଦନ ଭାର | ଧନ୍ୟ ପାବନ ହେଲ ମୋର ||
ଯେବଣ ପାଦ ପଦ୍ମ ଲାଗି | ଅଦଳ୍ୟ ହେଲ ମୋକ୍ଷ ଯୋଗୀ ||
ଯେଉଁ ଚରଣ ଲାଗିଲା | କୁବୁଜା ହୋଇଲା ସୁନ୍ଦରୀ ||
ଯେବଣ ଶାଳଗ୍ରାମ ଭଳେ | ପଶିମଣିକ ଶାଖ ଭଲେ ||
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଭାବି | ଶଙ୍କର ମଣ୍ଡଳରେ ଧରି ||
ସଂସାରେ ତୋଳୁଛେ ବସ୍ତୁ | ଅଶେଷ ଶାନ୍ତିକି ତାରଲ ||
ସେ ପାଦପଦ୍ମ ଭଜ ପାଇ | ପବନ ହେଲା ଆଜ ମୂର୍ତ୍ତି ||
ଆଉ ଭାବାକୁ ମୋର ଭର | ମୋ ପ୍ରଭୁ ଦଟେ ବଳଆର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଅଶ୍ରୁ ଢୋଳେ | ମଧୁକୁ ଭାଖାଇଲ ପାଦେ ||
ଲଜରେ ପ୍ରେମକୁଷ୍ଟ ଦଶ | ବୋଇଲେ ଭାଙ୍ଗି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ||
ମଦନ ସେ ଭଙ୍ଗୁଥିଲ ବୋଧ | ଦେହି ଆମ୍ଭର ସ୍ତ୍ରୀରୂପ ||

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମାୟାକାଶି । ରାଜା ପୁତ୍ରକୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି ।
ଚଳିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷେ । ରହିଲେ ଯାଇଁ ରାଜା ପାଶେ ।
ଦେଖି ନୃପତି ଆଚମ୍ବିତ । ବୋଇଲେ ଏ କି ଅଦଭୁତ ।
ସୁନ୍ଦର ବଦନ ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭା । ନ ଥିବା ଶଶାଙ୍କର ଦେବା ।
ସୁନ୍ଦରପଣେ ଏଡ଼େ ନାରୀ । ମୋହିତ ଯାଉଛି ବୁଦ୍ଧିହରି ।
କେମନ୍ତ ଏ ରୂପ ହୋଇଲା । ସୃଷ୍ଟିର ଭିନ୍ନ କେଉଁଣେ ଥିଲା ।
କହନ୍ତୁ ବୋଲନ୍ତି ମାୟା । ଆପଣ ବଦନ ଚାହିଁ ଏହା ।
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ କି ସତ । ପୁରୁଷପଣରେ ଭିନ୍ନ ଯୁକ୍ତ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅହେ ଭୂପେ । ମାୟା ସେ ଭିନ୍ନ ଅଛି ପାଶେ ।
ଏହା କେମନ୍ତେ ଜାଣିବ । ଦେଖାଅ ନାରୀଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ।
ତା ଶୁଣି ସେ ମାୟାସୁନ୍ଦରୀ । ମନେ ଚିନ୍ତିଲେ ନରହରି ।
ଅନନ୍ତ ମନେ ମନେ ଭାବି । ନୃପଙ୍କ ଅଗ୍ରାଙ୍କରେ ଯୋଗୀ ।
ଭକ୍ତକୁ ଛଳିଲେ ଚକ୍ରାନନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ରାଜନ ।
କେତେ ଜଞ୍ଜାଳ କରୁ ମୋତେ । ଯେମନ୍ତେ ହେବ ତୋର ଚିତ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବାସ ଧରି । ଦେଖାଇ ଦେଲେକ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସ୍ତ୍ରୀଚିହ୍ନରେ ଭଗବତ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ଦେଖିଲେ ନୃପତି ।
ସର୍ବତେ ଥିଲେ ଯେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ ନୟନ ।
ବୋଇଲେ ସୁରୂପ ଏ ଜାଣ । ଯେ ଏହା କହିଥାନ୍ତେ ମିଥ୍ୟା ।
କହେଁ ଏ ସ୍ତ୍ରୀଦେହର ବାସ । ଜନକ ଭଲ ହେ ବିଶ୍ୱାସ ।
ସାଧୁରେ ଅପରାଧ ଭଲେ । ସମସ୍ତେ ନାଶ ଯିବା ଭଲେ ।
ଏହା ଶୁଣିଣ ମହାରାଜା । ଭଲେ ଭାବଙ୍କ ପାଦପୂଜା ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ । ତହୁଁଣେ ଅନନ୍ତ ବୋଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଶୋ ବଚନ । ଦୁଃଖ ନ କର ତୁମ୍ଭ ମନ ।
ଭଦ୍ର ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପଦ ରସ । ଏ ମୋର ଅପରାଧ ନାଶ ।
ସ୍ତ୍ରୀବେଶେ ରହିଁ ସୁଖୀ ହେଲୁ । ଅଶେଷ ଦିନ ଭାବ ଯାଉ ।
ଏଥିରେ ନ କର ସଂଶୟ । ତା ଶୁଣି ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ।

ହୋଇଣ ପ୍ରଥମ ଆନନ୍ଦ । ଶିରେଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ରିଲେ ଆଖଣ୍ଡଳ ॥
ଗର୍ଜିଲେ ଜଳ ମଧ୍ୟେ ଯାଇଁ । ସ୍ନାନ ଯେ କରିବାର ପାଇଁ ॥
ବାମିନଳୁଣ ଶୋଣ୍ୟ ଜଳେ । ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥୂଳଣ ହୋଇଲେ ॥
ସମସ୍ତେ ଦେବଙ୍କ ଦେବଙ୍କ ତର୍ଣ୍ଣି । ସ୍ନାନ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ହୋଇ ॥
ବସିଲେ ନ ପ୍ରଭୁ ସମ୍ମୁଖେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷ ମନରେ ॥
ଗାଧୁଣ ଜଳେ ସୁଜନ । ଯେ ଶୁଣିବେଙ୍କ ସୁଜନ ॥
ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅଥେ ଜଗି । ଯେ ମହାପୁରାଣ ଉତ୍ସାଣ ॥
ବଜ୍ରିଲେ ନ ପ୍ରଭୁ ଅସ୍ତ୍ରେ । ଆଜ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ଉତ୍ସବେ ॥
ଶୁଣି ନ ପ୍ରଭୁ ସମ୍ମୁଖେନ । ଅତି ହରଷ ହୋଇ ମନେ ॥
ବାଳଙ୍କୁ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସି । ହୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ତୃପ୍ତି ॥
ତୁମ୍ଭ ମହିମା ବୁଝିବାରେ । କେ ଅଛି ଅଛି ଏ ସଂସାରେ ॥
ଏଥିକୁ ଶୋଚନା ନ କର । ବୋଲି ଉଠିଲେ ବଂଶଧର ॥
ଆଖଣ୍ଡ ଅଙ୍ଗ ଅଳଙ୍କାର । ଚାହିଁଣ ବାସକ ପ୍ରମୁଖ ॥
ଭକ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ରବତ ଜଳେ । ଆଜ ମୁଁ ତରଣ ହୋଇଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଯେ ସୁଜନ । ବନ୍ଦ୍ୟରେ ଦେବ ଭୂମିଜାନ ॥
ସୁଖ ସନ୍ତୋଷେ ଜାନ ହେଲ । ବାଟେଙ୍କୁ ମେଳକି ଜଗତ ॥
ଏଥିଜନ୍ମୁ ବଂଶଧାରୀ । ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ଜିଣାଇ ॥
ଦେଖି ସ୍ୱରୂପ ସୁଖ ପିଟି । ସବୁଙ୍କୁ ଜଳେ ସାଜବେଣି ॥
ଅନେକ ଶାସ୍ତ୍ର ଭାଙ୍ଗି ଜଳେ । ସର୍ବ୍ୟ କାହାର ଜଗଳରେ ॥
ହୋଇଲେ ଆଜ ଏ ସର୍ବ୍ୟରେ । ଯେ ଅଛି ସାଧୁଜନଠାରେ ॥
ଦୂଷଣ ବଚନ ଜନ୍ମବ । ଛାହାର ବଂଶ ନାଶବିକ ॥
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ବଂଶଧର । ଅବନ୍ଧୁ ଜଳେ ନଗପୁର ॥
ଭେଟିଲେ ଯେ ବାଟେ ଗଲେ ଚଳ । ନିଜସ୍ଥବନେ ଯାଇଁ ମିଳ ॥
ଆନନ୍ଦେ ବସାଇଲେ ଧନ । ଲକ୍ଷଣ ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ॥
ବାଳେନ ଲଭିଲେ ଫଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଅଛୁ ବଳି ॥
ଶୁଣ ସୁଜନ ଶୁକଦେବେ । ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀରସାମୃତେ ॥

ଘଡ଼ି ଶୁଣିଲେ ଯେଉଁ ଜନେ । ନ ପିଇବ ଶମନ ସଦନେ ।
ଅଶେଷ ଜନ୍ମ ପାପ ନାଶି । ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଥିବ ବସି ।
ଜଗତ କଷ୍ଟ ଯମ ତାପ । ମୁକତି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ।
ବିଶ୍ୱାସ କଲା ଧର୍ମ ଯୋଗ । ଦେବକ ଆଶ୍ରୟ ଭଗତେ ।
ଏଣୁ ସ୍ୱାମିଙ୍କ ଭ୍ରମଭାବ । ଷାଟ୍ ଦରଶନ ଜନରେ ଆଶ ।
ସୁଜନେ ଏହି ଭବେ ଭବ । ଏ ଭବଭୟରେ ନ ଶବ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ
ସମ୍ବାଦେ ଜଗନ୍ନାଥଦାସ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତ ଘୋଷଣେ
ନାମ ପଞ୍ଚଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଏବେ ହେ ମନବନ୍ଧୁ ଶୁଣ । ଏ ମାଧୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ ।
ଦେଶ ପୁଣ୍ୟ-ଜାହ୍ନବୀ ତଟ । ଗୟଆଦିକ ପୁରରେ ଘଟ ।
ନାଗରେ ଅଛି ଏକଜଣ । ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ନାମ ତାର ।
ଧାର୍ମିକ ବଡ଼େବଡ଼ ସୁଜାଣ । ସକଳ ଗୁଣରେ ନିପୁଣ ।
ସକଳ ଜନେ ତାର ବଶ୍ୟ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ଦେଖ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ।
ଦାନ ପୁଣ୍ୟରେ ତାର ମନ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କରେ ନିତ୍ୟ ।
ସାଧୁ ସେବାରେ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ । ନାମଭଜନେ ଅନୁମିତ ।
ଶୁଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ ବଡ଼ ଜ୍ଞାନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ।
ତାର ଘରଣୀ ମହାସତୀ । ନାମ ତାହାର ସତ୍ୟବତୀ ।
ସୁନ୍ଦରକେଶେ ଦେଖ ତରୁଣୀ । ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱଭାବ ସାଧ୍ୱୀ ଜିଣି ।
ଶରତ ସୁଧାଂଶୁ ବଦନ । ଭରତ ଲୋଚନ ଯୁଗଳ ।
ଦେଖ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗିରିନନ୍ଦିନୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣର ଶଙ୍ଖ ରୁକ୍ମିଣୀ ।
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ନ ଲଙ୍ଘଇ । ନିରନ୍ତେ ଚରଣେ ଥାଇ ।

ସ୍ୱାମୀର ସେବା ତାର ଧନ । ନ ଜାଣେ ସେ ଅନ୍ୟ କୁଶଳ ॥
ଏମନ୍ତ ପତିବ୍ରତା ନାରୀ । କେବଳ ଲକ୍ଷଣାର ସରି ॥
ସତ୍ତ୍ୱ ଶାନ୍ତ ସାଧୁଜନ । ଏ ତିନ ମଣର ସମାନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଉତ୍ତ ସତୀ କୁଳ । ଏକଳ ସାଧୁ ଜନ୍ମ ମୋହି ॥
ଆନନ୍ଦେ ବଞ୍ଚ ଥାନ୍ତି ଦୁନ । ଏଥୁଅନ୍ତରୁ ଶୁଣ ମନ ॥
ତାହାର ଏକଇ କୁମର । ଦ୍ୱି ମାସ ହେଲା ଜନ୍ମ ତାର ॥
ଅତି ସୁନ୍ଦର ସେ କୁମର । ମାତା ପିତାଙ୍କ ମନୋହର ॥
ତନୁମା ସ୍ୱାମୀ ତେଜ ତାର । ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷଣ ଅପାର ॥
ଜାତ କରମ ତାହା ଦେଖି । ଜଗତେ ଦେଖଥାନ୍ତି ସୁଖୀ ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଧରି ଜାଣେ ନୋହେ । ଦିନ ବଞ୍ଚନ୍ତି ସୁଖଭୋଗେ ॥
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ରହିଣ । ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ତେତିଶ୍ୟ ସୋସାଇଁ ॥
ଅନେକ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭକ୍ତି । ଜପିବା ଅର୍ଥେ ସୁତ୍ର ଜାଣି ॥
ହୋଇଅହଙ୍କାର ଅଧିକାର । ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଏକ ଦିନର ॥
କରି ସ୍ନାନରେ ଉଠି ବୋଲ । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ହେଲା ସଭ ॥
ନଗ୍ନ ଜାରେ ଶିରେ ବେଣୀ । ସଜନ ସାଧୁଙ୍କୁ ନମାଇ ॥
ତାର ମୁଖଙ୍କ ଅଣାଇଲେ । ହସ୍ତଦୃଷ୍ଟ ମାନେ ଲଗାଇଲେ ॥
ବଲାଇ ଶିଳା ଦେଖୁଣ୍ଡ । ଆନନ୍ଦେ ଭଲେ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ ॥
ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ଗୁଣ ଯେତେ । ଗାନ କରନ୍ତି ଅତିରତେ ॥
ନାଚନ୍ତି ଅତି ହେଳାରେ ହୋଇ । ବସନ୍ତ ବସନ୍ତ ଉଦାର ॥
ତା ଶୁଣି ଅତି ହେଉଥୋର । ମାଧବାମୃତେ ଯେବେ ଥାଇ ॥
ଶୁଣିଲେ ନାମ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନ । ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଶୁଣ ମନ ॥
ସତ୍ତ୍ୱ ଆସନ୍ତେ ସତ୍ୟବନ୍ତ । ଉତ୍ତମ ଜନେ ହେଲେ ନେତ୍ର ॥
ତୋଷେ ଧନ ଜନ ଦାନ । ଅତି ଶୋଭନ କୁଣ୍ଡଳ ॥
ବନ୍ଧନ ବନ୍ଧିବାର ଅର୍ଥେ । ଉତ୍ତମ ଘଣ୍ଟା ବୁଝି ତ ॥
ସେ ଦିନ ନାଚନ୍ତେ ଭାଗିନ । ଜନେ ଶୁଣିଲେ ନାମ ମୁଖ ॥
ଶ୍ରୀସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନର ମଧ୍ୟରେ । ନାମ କରନ୍ତି ଜନଙ୍କର ॥

ସୁଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମଲୀଳା । କର୍ଣ୍ଣରେ ଶୁଣି ହେଲେ ଭୋଳା ।
ପୁଲକ ହେଲ ପ୍ରେମାବଳୀ । ନୟନ ନେତ୍ରଜଧାରୁ ଜଳ ।
ଚରଣୁ ବସ୍ତ୍ରରେ ବଚନ । ନେତ୍ର ବଦନ ବୁଡ଼ି କ୍ଷୀଣ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଲଗିଲ ସ୍ୱପକ୍ଷରେ । ପୂର୍ବାଶ୍ରମାନଙ୍କର ପାଦେ ।
ଏଣୁ ସେ ଅତି ସୁଖ ସ୍ନେହେ । ସେ ଫଳ ଖାଇଲେ ଉତନେ ।
ଧରିଲେ କମଳପୁଷ୍ପ ଗୋଟି । ତକ୍ଷଣେ ଖାଇଲେ ବାଟି ।
ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ଟିକ ଟିକ ବସି । ତତ୍ତ୍ୱ ଆଡ଼ିବାରେ ବସି ।
ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଅର୍ଥେ ତୃପ୍ତରେ । ବସାଇ ହେଲ ଧାଡ଼ିବାରେ ।
ଆତ୍ମେ ଅନନ୍ତ ହେଲ ଜାଣ । ତତ୍ତ୍ୱ ଅନନ୍ତ ହେଲ ବାଣୀ ।
ମନ କରେବଶୀ ସ୍ୱପକ୍ଷରେ । କହିଲ କୃଷ୍ଣ ଆସନେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମଲୀଳାମୃତ । ଶୁଣି ହୋଇଲେ ଦ୍ରୁତଚିତ୍ତ ।
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ସୁଖ ଦୁଃଖ । ଗାନ ଭଗଭ ପଡ଼େ ଖଡ଼େ ।
କ୍ଷଣକେ ଦୃଷ୍ଟି ଅନେକ ଭୂମ । କ୍ଷଣକେ ମଣ୍ଡଳ ନେତ୍ରମା ।
ଏମନ୍ତ ସୁଖେ ହୋଇ ପ୍ରେମ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦେ ।
ମାଧବାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭଜଣୁ ବସି । ମନ ମୋହିଲେ କୃଷ୍ଣବଶୀ ।
ସେହି ବସ୍ତ୍ର ତଞ୍ଜ ଘନ ଘନ । ଲୁଟିଲ ସ୍ୱପକ୍ଷେନ ମନ ।
ଅଙ୍ଗ ତପତେଲ ଘନ ଜଳ । ନୟନୁ ବହେ ଧାରେ ମିଳ ।
ଦେଖିଲ କଳ ସୁସ୍ୱା ତାର । ଲୁଚିଲେ ତନୁ ଜଗତର ।
ସୁଖେ ହୋଇଲ ଦ୍ରୁତଚିତ୍ତ । ବସ୍ତ୍ର ଖସାଇଲ ମାତେ ବକ୍ଷ ।
ଚଳ୍ପୀକ ଧର୍ଷଣ ଲକ୍ଷିତ । ହୋଇଲେ ଏକ ଉଦ୍ଧତ ।
ପ୍ରେମ ଭୁ କଟ ଜଡ଼ଗତ । ଜାଣି ସେହି ଦାକୁଳନ୍ତୁନର ।
ଶୁଣି ପୁଲକ ଚେତା ପାଇ । ଗାଢ଼େ ଦେଖିଲ ସ୍ୱେ କାନ୍ତି ।
ତନୁ ବସନ ନାହଁ ଖାଳ । ଜଳକେ ଧରେ ଲଲନାର ।
ଜାଣେ ପରିକ୍ଷ ଫଳଗୋଟି । ଦେଖିଣ ତନତ ବପ୍ରେଶ୍ୱରୀ ।
ଦେହେ ଭକ୍ତଦପ୍ତରେ ଜଳ । ପ୍ରେମନ୍ତ ଲକ୍ଷଜେ ଅଣିଲ ।
ଦେଖିଲ ପୁଷ୍ପମାଂସ ଶିଖି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖଣ୍ଡ ସ୍ୱାଦେ ଭକ ।

ପତି ସ୍ମୃତିରେ କେଲ ଶୋକ | କୋଳେ ମୋର କୋଷକାର୍ଣ୍ଣ |
କେବଳ ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସ | ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରାଧା ପ୍ରେମରସ |
ତାପୁନ କଲେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରେ | ସେ ଧ୍ୱନି ଶୁଣି ଶ୍ରବଣରେ |
କେବଳୁ ବଳଇ ମୋ ଜ୍ଞାନ | ଉଦ୍ଧିଲ ସଙ୍କୀର୍ତ୍ତନେ ମନ |
ତେଣୁକି କଲ ସ୍ୱନନାଶ | ବସୁର ଏବେଁ କାହା ଦୋଷ |
ତା ଶୁଣି ବୋଲେଲ ତାଉ ପତି | ଧନ୍ୟ ସାଧନ ତୋର ସତି |
ଧନ୍ୟ ତୋହର ତାତ ମାତା | ଧନ୍ୟ ମୁଁ ଅଟେ ତୋହର ଭର୍ତ୍ତା |
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ତୋ ଜୀବନ | କୃଷ୍ଣ ବିଷୟେ ତୋର ମନ |
ସ୍ୱର୍ଗ ମୋ ଗଲେ ପଡ଼ୁ ଯାଉ | ଏ ଭବ କେଶିବ ମୁଁ ଜାତୁ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କଲପତି | ବୋଲେ ବଚନ ସେ ସୁବତୀ |
ମୁଖେ ତ ମୁନ ତାଉ କେଉ | କେବେ ଅତକେ ରଚ ସନ୍ତ |
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ସେ ସୁବତୀ | ଶୁଣ ମୋହର ପ୍ରାଣପତି |
ସେ ରାଧା କୃଷ୍ଣର ମହିମା | ଜାଣି ନ ପାରେ ଦେବବ୍ରହ୍ମା |
ସେ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମରସେ ରସି | ଅନନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ |
ଭକତ ବନ୍ଦ ସଙ୍ଗତରେ | ଆନନ୍ଦେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ କରେ |
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଯେବେ ସତ | କେଷ୍ଟେ ଗର୍ଦ୍ଧିବ ମୋ ବାଞ୍ଛିତ |
ତର୍ଜ୍ଜି ବୁଝିଛି ମୋର ମନ | କର୍ମା ମଣିବ ମୋ ଜୀବନ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ସୁନ୍ଦରୀ | ପ୍ରଭୁନ ସଙ୍ଗତରେ ଧରି |
ମାଂସ ଆଣିଲା ମାଠେ କରି | ତଳରେ ଅଣ ଦେବତେଜ ଭ |
ମିଳନ୍ତେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ | ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ମନର ଆନନ୍ଦେ |
ଆଣିଲା ତଳରେ ଥୋଇଲେ | ସକଳ ବୁଝାଇ କହିଲେ |
ତାହା ଶୁଣିଣ ସାଧୁମାନେ | ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କର ସନେ |
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏ ସୁନ୍ଦରୀ | ଧନ୍ୟ ଏହାର ଗର୍ଭଧାରୀ |
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ଏହା ପତି | ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ଏହା ମତି |
ଧନ୍ୟ ସୁଫଳ ଆଜ୍ଞ ଆଜି | ଏମନ୍ତ ତୁଚ୍ଛ ସମୁଖ ଦେଖି |
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସଙ୍ଗଜନେ | ପତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ |

ବୋଲନ୍ତେ ନନ୍ଦ ମହାବାହୁ । ଶୁଣନ୍ତ ବାସୁଦେବ ବୋଲଇ ।
ଅଶେଷଗୁଣ ଚିନ୍ତାମଣି । ଭୁବନମୋହନ ବଂଶୀପାଣି ।
ନମସ୍ତେ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର କୁମାର । ଯଶୋ ସାଧିକା ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।
ଏ ତୁମ୍ଭ ବୃନ୍ଦାବନ ଘର । ବ୍ରହ୍ମାଦିଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
ଏ ଘରେ ରତ୍ନ ନବଲକ୍ଷ । ପୁଣ ମାଗିଲ ସେ ପୁରୁଷ ।
ଏ କଥା ଅଟେ ବଡ଼ସତ । ମହିମା ଅଟେ ତୋର ସତ ।
ଏ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ତୁତି ଯୁଗ ଯାଉ । ମହିମା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଉ ।
ନାମ ମହିମା ଏତେଣି ଶୁଣ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ପ୍ରକାଶ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସଙ୍ଗଜନେ । ମାଗନ୍ତେ ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନେ ।
ନିତା ଚୈତନ୍ୟ ଦୁଇଭାଇ । ଆନନ୍ଦେ ହରି ହରି ବୋଲ ।
ଶ୍ରୀରାଧା କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ । ଦେଖେ ଭୁବନଜୀବନ ଧନ ।
ବର୍ଣ୍ଣନ ଗ୍ରନ୍ଥେ ପ୍ରକାଶିଲେ । ମସ୍ତକ ମଧ୍ୟେ ବସାଇଲେ ।
ଚର୍ଚ୍ଚି ଭାବନେ ସୁଖ କୋଟି । ସବେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ନାମ ଘୋଟି ।
ବୋଲନ୍ତେ ଏହୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ । ବସୁ ନନ୍ଦନ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ି ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଆଜ୍ଞାକରି । ଶ୍ରୀବରେ ନରଭାବ ଧରି ।
ଗାମ୍ଭୀର ଭଳେ ରଙ୍ଗସ୍ଥଳେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁଜନ ସଭରେ ।
ଘଣ୍ଟ ଘଣ୍ଟେ ନାଦ ଧ୍ୱନି । ଶବ୍ଦେ କମ୍ପିଲ ମେଦିନୀ ।
ସେ ରଙ୍ଗ ଭଳେ ନାନାଛନ୍ଦ । କେ ରାଗ ଧରି ଗାଏ ଗୀତ ।
କେ ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗି ରଙ୍ଗ ବୋଲି । ରଙ୍ଗରେ ମୃଦଙ୍ଗ ବଜାଇ ।
କେ କରେ ବେଣୁ କରତାଳ । କେ ମୁଖେ ବେଣୁ ଝୁଣୁଝୁଣ ।
ନଉଆ ନବରଙ୍ଗେ ସେତେ । ସେ ଶ୍ରୁତି ପ୍ରସ୍ତୁତ ସଙ୍ଗତେ ।
ଦୁନ୍ଦ ବାଜଇ ସୁଖା ଗାଏ । ସମସ୍ତେ ଭଳେ ଭଲେ ଜନେ ।
ସଭକ ମୂର୍ତ୍ତି ଏକାଦଶୀ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲ ଧରଣୀ ।
ଏମନ୍ତେ ଦଶ ଦଣ୍ଡ ପଡ଼ିଲ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ନାଏକ କୃପାରେ ।
ସେ ନାମ ବ୍ରହ୍ମ ମହିମାରେ । ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ କୃପାରେ ।
ଆବର ସାଧୁଙ୍କ କୃପାରେ । ଲେଖେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷରେ ।

ବାହୁଡ଼ି ଯୋଡ଼ି ପ୍ରାଣ ପାଇ । ଦେଖନ୍ତି ଭଲ ଚକ୍ଷୁ ଖୋଲି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସଜ୍ଜନ । ଲଗିଲେ ନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ।
ଏତ ଆନନ୍ଦମନ ମହାଇ । ଗାଇବ ଭକତ ଗୋସାଇଁ ।
ସତ୍ତ୍ୱ ଭାଙ୍ଗୁଣି ଯେଉଁ ଦେହେ । ପୁତ୍ରକୁ ଯେତେଣ ଅଭରେ ।
ସଭରେ ଆସନ କରେଣି । ବସିଲେ ଚୈତନ୍ୟ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ।
ପୁତ୍ରକୁ କୋଳରେ ବସାଇ । କର୍ଣ୍ଣରେ ସଞ୍ଜୀବନ ମନ୍ତ୍ର ।
କୃପାନ୍ତ ଯେଣୁ ପ୍ରାଣପାଇ । କୃପା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ନାମ ଦନ୍ତ ।
ଜନମଭୋଗେ ଦେଇ ଦେହେ । କହ ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ବୋଇଲେ ।
ଅଶେଷ ଭଳ ତାହା ଦେଖି । ସୁଜନ ଭଲେ ତର୍ଣ୍ଣଅଛି ।
ଜନନ ନୀଳସ୍ତୁତି ପାଇ । ଅନନ୍ତ ଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀବ ମନ୍ତ୍ର ।
ଧନଜନରେ ବୋଡ଼ିବାଣ । ମିଳଲେ ବୃନ୍ଦାବ ଯେମନ୍ତ ।
ଆଜନ୍ମ ଧନ ମୃତ୍ୟୁ ଦେଲେ । ମନ୍ତ୍ର ଯେ ବଦନ ଭକ୍ତରେ ।
ଅଜନ୍ମ ଅଭି ତନ୍ତ୍ରପାଇ । ଯେମନ୍ତେ କୃତାର୍ଥ ହୁଅନ୍ତ ।
ଖାଟିଷ୍ଟ ଦେବକୁଣ୍ଡ ଗନେନ । ଯେମନ୍ତେ ଦୁଃଖ ତାର ମନେ ।
ଏମନ୍ତ ହେଲା ସେ ପୁତ୍ର । ଜନ ବାକନ ସାଲକଷ୍ଟ ।
ଦେବ ଭକ୍ତ ପିଅର ଆନନ୍ଦ । ମୁଖ ବଦନେ ଅଷ୍ଟତନ୍ତ୍ର ।
ଅଶ୍ରୁତ ଅଭୋତର ଯାହା । ନନ୍ଦନେ ଦେଖି ଭକ୍ତ ତାହା ।
ସାଧୁଙ୍କ ଅନେକ ପ୍ରଶଂସି । ଅନେକ ଧନ ଦେଲ ବୋଲି ।
ତାହା ଦେଖିଲେ ଯେତେ ଜନ । ସଭିଏ ମୁଖେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ।
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଭବ ଯେତେ । ବୋଲିଣ ଗଲେ ଯେଝାମତେ ।
ଦେବ ପରକ ପଢ଼ି ପୁତ୍ର ଧନ । ତଳିଣ ଗଲେ ନୀଳପୁରୀ ।
ଚୈତନ୍ୟଦେବଙ୍କ ଚରିତ୍ର । ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରେମରସ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଗୁଣ ଯେତେ । ନାମର ମହିମା ସବୁତେ ।
ନରତେ ଭକ୍ତ ଗୁଣ ଗୁଣି । ବର୍ଣ୍ଣିଲେ ଓଡ଼ିଆ ରଚନା ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବେଡ଼ଙ୍କ ଅନନ୍ତ । ବହିଙ୍କ ଭଜନେ ଦୋଷାତେ ।
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏ ଚରିତ । ଭାର୍ଗବଭାଷିତ ରସାମୃତ ।

ଶ୍ରବଣେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯେଉଁ ନର । ଭବସିନ୍ଧୁ ହେବ ପାର ।
ଏଣୁ ଭକତଜନ କଥା । ତାହାଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ଏହୁ କଥା ।
କାହ୍ନ ନ ବୁଝି ଯେଉଁ ନର । ସେ ପାଇଁ ଭକତ ଗୋଚର ।
ସେ କଥା ଶୁଣନ୍ତେ ଭକତ । ଆସ୍ୟରେ ଜଣାଇଣ ହେବ ।
କହଇ ଦାସ ଘନ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଚୈତନ୍ୟ ସର୍ବ୍ୟାଶ ।
ଆଦରି ପାଦୁକା ଧାରେ । ମୋ ରଖ ଉଦ୍ଧ ଅଜ୍ଞାନଂକେ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟଭାଗବତ ରସାମୃତେ ମଧ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ଛନ୍ଦ ସର୍ଜି ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ ମୋହନେ
ନାମ ଷୋଡ଼ଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—:*:—

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଖୋଲିଆ କବୀର ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ଅଛ ଘରେ । ଭଜଇ ମନ ଭଜା ଆଦେ ।
ଅଛ ଅଜନ ଶର୍ଯ୍ୟ ଉସ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ପୀୟୁଷ ।
ହେ ମନ ଶୁଣ ସାବଧାନ । ବଚନ ଭକର ତୋ ମନ ।
ଏ କଥା ଆନନ୍ଦିତ କଥା । ଶୁଣି ହେବୁ ଲବର୍ଯ୍ୟଥା ।
ଆଗେଜ ଶୁଣ ଭକ୍ତି ଯୁକ୍ତ । ଯେ ପୂର୍ଣ୍ୟ ଶମାଦଣ ଭଟେ ।
ବୃନ୍ଦ ନ ମଧରେ ତା ଘର । ନାମ ତା ଖୋଲିଆ କବୀର ।
ଭାଗ ଉଦଧ୍ୟ ଭାର ଦାଣ୍ଡି । ସେ ଗଲେ ମାତା ସୂଖ ଭୂଲ ।
ଏମନ୍ତେ ଥାନ୍ତି ବେଳକଳ । ଭାବରେ ଅନ୍ତ୍ର ଉଠାଣ ।
ଅନ୍ନର୍ଯ୍ୟ ଚଣ୍ଡ ଖାଇକ । ଭକ୍ତରେ ବାଣ ଥାଇ ଏକ ।
ଦଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡି ଏ ନଡ ନଡ । ଲୁଣ ଡଙ୍କଣ ବୁଣ୍ଣୁଥାନ୍ତି ।
ସେ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡି ବଳ ନଭେଦ୍ୟ । ଉଷନ୍ତି ଥାନ୍ତୁ ନ ଯେତେ ।
ଡନ୍ଦ ଯେତେକ ମିଳଥାଇ । ପ୍ରାଣ ପୋଷନ୍ତି ତାହା ଖାଇ ।
ଭଲବ ଯୋଗରେ ଭକାସ । ଯୋଗୀ ଆବର ଦ୍ରବ୍ୟସ୍ଥ ।
ବସ୍ତୁ ବୈଷ୍ଣବ ଯେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ତାହାର ଦାରେ ଯେବେ ଆସି ।

ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ସେମାନେ । ତାହାଙ୍କୁ ଅତି ଶ୍ରଦ୍ଧାନ୍ୱେ ।
ସେ ଅବା ଭାବ ଧରେ ଥାଇ । ଏଅର ଭାବ ଘାଣେ ନେଇ ।
ମାତା ନନ୍ଦନ ନେତ୍ର ଧାରି । କଣ୍ଠେ ସୁଧାପାନ କାରୀ ।
କଶା ସିନ୍ଧୁକୁ ସେତେ ଥାଇ । ଯେଉ ଯାହା ମନେ ତାହା କେଲା ।
ବାର୍ଦ୍ଧି କୋଳିକା ଶବ ଭାବ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଭୂଷଣ ବାଜାର ।
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚ ଥାଇ ଥିବ । ବଲିଶ ଶ୍ରୀବନ୍ଦ ଲଭନ ।
ଦେଖିଲେ ଭାଟ୍ଟମଣ ଗୋଷ୍ଠୀ । ସେଠାରୁ ନ ଆସନ୍ତି ଉଠି ।
ଯଶ ସେ ବ୍ରହ୍ମଦେଶେ ଥାଇ । ସେ ଯାହା ମାଗିଲେ ତା ଦେଲା ।
ପୁଷ୍ଟ ଶଚୀନନ୍ଦନ ଉଚ୍ଚ । ନଦେଖି ମନ ଅଶ୍ରୁଦେଲ ।
ସଜନ ଜନେ କସ୍ତୁରୀକର । ଜନନ ଦୁଃଖିଜନଠାରେ ।
ଏକ୍ଷ ପ୍ରକାରେ କହେ ସଜ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ।
ଏମନେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ତା କର୍ଣ୍ଣି ଦୂଷିଲ ଜଗତେ ।
ଗର୍ଦ୍ଧି ଶୁଣିଲେ ଜା ତଣ୍ଡେ । ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଅପ୍ରମିତ ।
କେତେ ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବ୍ରୋଳିଆ ବିଚାର ଶାସନ ।
ଏଡେ ବସ୍ତୁ ଜନ ଲୋକ । ସେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଏଅର ।
ଏତେ କୂଟେ ଭାବ ମତ । କୋଳଣ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।
ବଣିଜ ହର ଲକ୍ଷଜାରେ । ନାମକରଣ କରେ୍ ଧନେ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ବଣଜେଶ । ତା ଯଶ ବସନ୍ତ ପ୍ରକାଶେ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ । କହିବା ଘାଇ ତାର ମନ ।
ତଷ୍ଟେଶେ ଏହାରୁପ ହୋଇ । ଜଗତ୍ କଲେ ଗୃହସ୍ଥେ ।
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ଜସ୍ତ ଦେହି । ଶୁଳରେ ଶତ୍ରୁ ଅସ୍ଥି ଦୃଷ୍ଟି ।
ଯୁକ୍ତାକେଳିକରା ଜନାଙ୍ଗ । ଅଚେତ ଭଣ୍ଡି ଅସ୍ଥି ଗଢ଼ ।
ତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡିଜ ପିଣ୍ଡ ଜଣ । ଖସେ୍ତ ବୋଷ୍ଟା ନନ୍ଦ ଧାର ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦର୍ଶ୍ୱ ଶୁଣରେ । ଜନଡ୍ଡ କଲେ ଭାବ ସ୍ନେହେ ।
ଧୀରେ ଗୃହକୁ ନ ଫୁରଇ । ଖଣ୍ଡି ସ୍ନାନରେ ବସି ବସି ।
ଯାହାକୁ ଦେଖିଲେ ଘଟଣ । ଭାର୍ଗ୍ଗି ଦେହ ବହାରର ସୁଖ ।

ଆଜି ଅଛଇ କେତେ ଦୂରେ । ଦେଖାଇ ଦିଅ କହ ମୋରେ ॥
ଅଛେ ସେ ଶିବ ଭାବ ତାପସେ । ଭକ୍ତି ମାଗିବାର ଆଶେ ॥
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଭଗବାନ୍ଙ୍କ ନ । ସେଠାରୁ ଭରେଣ ଗମନ ॥
ତେଣୁ ଭଗାର ଆସୁଅଛୁ । ଘରେ ତୋ ଅନ୍ନ ନାହିଁ କହୁ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡି ଏ ଅଛୁ ଧନ । ଭକ୍ତୀ ଭଗବ ବୋଲବନ୍ତି ॥
ଘରେ ତା ଜନ୍ମ ନାହିଁ ଯେଣୁ । ଜଗତେ ପାଇଛି ସେ ତେଣୁ ॥
ତେଣୁ ଆସନ୍ତୁ ଦାମୋଦର । ଦେଖି ଜନନେ ସେ ବନ୍ଧୁର ॥
କେତେକ ବୋଲନ୍ତେ ଉଣ୍ଡି ଥାଇ । ଏକ୍ଷଣି ଭଗାର ଅଛନ୍ତି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବଣଚାରୀ । ଭଗାର ମୁଖ ଚାହିଁ ଭଣି ॥
ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭଗାର । ଆସ ଆସିଛୁ ତୋ ପାଖରେ ॥
ବୃନ୍ଦାବନରେ ତୋ ଜନ୍ମର । ଶୁଣି ସେ ଆଜି ଜନ୍ମ ଜନ ॥
ଭଗାର ଧ୍ୟାନେ ଏକ ଭଣେ । ନାହିଁ ନ ଥିବ ଏ ଭୁବନେ ॥
ଜନ୍ମଭୂ ହେଲେ ଜଗ ତୋଳ । ସେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦିଅଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଅନେକ ଭକ୍ତେ । ଅତି ଭରସା ଭଣ ମନେ ॥
ଆସିଣ ଅଛୁ ତୋହର ପାଶେ । ଭକ୍ତି ମାଗିବାର ଆଶେ ॥
ଦିଅ ନ ଦିଅ ତୋହର ମନ । ଜାଣିଲୁ ସୁରୁଷ ବଚନ ॥
ତା ଶୁଣି ଯୋଗିଆ ଭଗାର । ଜଗଙ୍କୁ ଜଣ ନମସ୍କାର ॥
ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ଏହା ସେ ଜଣିଲ ଜଗାଇଁ ॥
ଦେବା ଦିଆଇବାକୁ ଜଣି । ଜଗତା ଅଙ୍ଗ୍ରି ସବୁରି ॥
ମୋ ଗୁରୁ କେତେକ ଶରଣ । ଦେବାକୁ ଦେବ ମୋର ମନ ॥
ହେଲେ ନ ପାରୁଛ ଗୋସାଇଁ । ଜଗ ଶୁଣାଇ ଜଣା ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦାମୋଦର । ଅନେକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ॥
ମେଘଗମ୍ଭୀର ଧୀରବାଣୀ । ଭଗନ୍ତ ଶିକ୍ଷୁ ବଣଚାରୀ ॥
ଦେଖ ମୁଁ ବନ୍ଧୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଭଗାର ଭଲେ ଏହା ଶୁଣ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡି ଏ ମୋତେ ଦିଅ । ଅନେକ ଲୋକେ ଧନ ଯାଅ ॥
ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣବ ତୋତେ । ଏତେକ ମାଗିଲୁ ତୁମତେ ॥

ତା ଶୁଣି ଝୋଲିଆ ଜଗାର । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନୃପବର ।
ଏ ମୋର ସଙ୍ଗକୁ ଆସନ୍ତି । ଯାହା ଜଣାଇଥିବେ ଭଣ୍ଡି ।
ତେତେବେଳେ ସନ୍ତୋଷ ହୋଇବ । ମୋ ବଚନ ଶୁଣିଲେ ଲଭିବ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ଚଢ଼ିଲା ଦେଖ ଖଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡି ।
ବନ୍ତ୍ରେଣ ଓଷ୍ଠ ପଟ୍ଟ ବେଳ । ବାଜଣ ଉଦ୍ଧାର ବୃନ୍ଦାଳ ।
ଆଗେଡ଼ ଖଣ୍ଡ ପଟ୍ଟ ଧରି । ରାଜି ହୋଇଲା ଯାହା ଭଣି ।
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ତା ଶୁଣି ଜନନୀ ରମଣ ।
ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନେ । ଚିନ୍ତିଲେ ଜଗାର ବଚନେ ।
କ୍ଷତ୍ରୀ ବେଲକଣ୍ଠା ଜଗା ସେଠେ । ଚିନ୍ତିବା ହୋଇଛି ଯତ୍ନେତେ ।
ଅକ୍ରୂର ଭକ୍ତ ତା ସମାନ । ରାତ୍ରେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲିଲା ଜଗାର । ହେ ନୃପବର ବଚନ ମୋର ।
ମୁଁ ଏବେ ଯାଉଛି ଲକ୍ଷତେ । ଏ ଖଣ୍ଡି ଜନନୀ କାମନ୍ତ୍ରେ ।
ଦେଖ ମୋ ଦୁଃଖ ନୃପବର । ଜନ ଆସିଲେ ଘରେ ମୋର ।
ବ୍ରହ୍ମପୀଠ ସୂତ୍ର ହୋଇ । ସେବକ ଜନେ ତୋ ପାଇଁ ।
ବୋଲୁଲେ ରଥଯାତ୍ରେ ଥିବେ । ତେଣୁ ମୁଁ ଯାଉଅଛି ଏବେ ।
ତା ଶୁଣି ନୃପ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି । ଅମର ମଧ୍ୟେ ମଧ୍ୟେ ଭଣି ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଜଗାର । ଭାଷିଲ ନାରାୟଣ ତୋର ।
କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ । ସେ ଅଙ୍କ ସେବକ ଥିଅଲ ।
ଭକ୍ତି ସେ ପଦ ନାହିଁ ଭକ୍ତି । ଅଧିକ ଗାଉଛ ଲେଙ୍ଗୁଳି ।
ଆଜର ନୃପଙ୍କର ଭରେ । ଜାଣ ଏଥିକୁ ସେହି ଘରେ ।
ସେବେ ତା ଜଣ୍ଣା ନ ଦେଲ । ଭକ୍ତିରେ ପଦ ଅଛି ଘାଇଁ ।
ବୋଲିରେ ଦେଖିକ ଅଙ୍କାନ । ବାମ୍ନୀ ଶୋଷଣ ଥିବ ବୋଲି ।
କୃପାଳ ଭକ୍ତାର ସମ୍ମଖେ । ଆଜର ଧର୍ମ ହେବେ ସେତେ ।
ଏମାନ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ନ ଭଲେ । ପଦ ପିଲବ ଭାଙ୍ଗି କଲେ ।
ଘର ନ ଥିଲ ଦେହ ସ୍ଥାନେ । ଏ ସବୁ ଜଗର୍ତ୍ତକୁ ଯାଏ ।
ଏଣୁ ମୁଁ କହୁଅଛି ତୋତେ । ଆଜର ଖଣ୍ଡି ଏଥ ଯୋଗେ ॥

ତୋହଡା ଭଣ୍ଡ ଆଦେଶ ଯାଇ । ତୋର କାରଣ ଭଷ୍ଟ ଥାଇ ।
ତୋହ୍ମରେ ନ ଥିବ ଶୋକ । ଅଧିକ କ ଭଣ୍ଡିବ ଅବା ।
ଦେଖ ମୁଁ ଦୁଃଖୀ କପଟର । ଏଥିରେ ସଂଶୟ ନ ଭର ।
ତା ଶୁଣି ଭଷର ଦୁଷ୍ଟେ । ଆବର ଷଣ୍ଡ ଧଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡେ ।
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଣ୍ଡେ ବେକେ ଦେଇ । ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣତେ ଗୋସାଇଁ ।
ଏବେ ବଚନ ଅବେଧର । ମୋତେ କରୁଣା କରି ତୋର ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଭକ୍ତ ଅବେଦ ଭଣ୍ଡାଣ ।
ସେଠାରୁ ବଚନ ଭଣ୍ଡିଲେ । ପିତା ତୋହଡା ଚାଲ ଭଲେ ।
ଏତେଣି ଭଷର ଘରୁ ଚଳ । ଏଡାନ୍ତୁ ସ୍ୱାମେ ଯାଇ ମିଳ ।
ବସିଲ କଷ୍ଟକ ଆସନେ । ଭଣ୍ଡଙ୍କି ଦେଲା ଭଣ୍ଡ ମନେ ।
ବୋଇଲ ଆବେ ମହାମେରୁ । ଅତ୍ସବ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଗୁରୁ ।
ଭୂମିର ସଙ୍କଟାର ଅନେକ । ପ୍ରାଣ ଗୋଷ୍ଠ ସ୍ୱାମୀମାନେ ।
ଏଣୁ ମୋ ଭୂଷଣର ଭଣ୍ଡା । ଭୂଷ ବେ ପ୍ରଭୁ ଦର୍ଶିତା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୁଖେ କହି । ମୁଖେ ସ୍ତବନ ନାମ ଘୋଷି ।
ଏଣୁ ସେ ଭଲେ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଭାଗୀର୍ଥ ମର୍ଦ୍ଦନ ।
ଗ୍ରାମରୁ ବାହାର ହୋଇଲେ । ଭଣ୍ଡ ପୁରୁଷ ତପୋସ୍ୟ ଭଲେ ।
ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ଭବଥାପ୍ତ । ଭବେ ଗୋଲାକପୁର ଭୋଳ ।
ଭଣ୍ଡଣ ଭରଣଟି ଭଣ୍ଡ । ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଛନ୍ଦ ଭଣ୍ଡ ।
ସୁନ୍ଦରଭଣ୍ଡ ମୁଖପାଳ । ଦୃଢ ଦନାଭ ଦୂରଧି ଭଣ୍ଡ ।
ହେଷ୍ଟ ମହୀତ ପ୍ରଭୁବଣ୍ଡ । ଲକ୍ଷଣ ଘୋରିଷ ଭଣ୍ଡିଷ ।
ଏ ଆଦି ନାନା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ସର୍ବ ଶ୍ରୀ ଭଣ୍ଡ ଭରବାନ ।।
ଘର ବଣ୍ଡଣ ବନମାଳୀ । ଭଣ୍ଡ ଶ୍ରିତଭ ଗଲେ ଚଳି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ । ମିଳଲେ ଭବର ଦ୍ୱାରେ ।
ଦ୍ୱାରେ ରକ୍ଷିଣ ଭରଭଣ୍ଡ । ଜାଣଲେ ଭାଭ ଗୋଷ୍ଠାଣ୍ଡ ।
ତେତେଣେ ସେ ଭବର ମାତା । ଦର୍ଶିଣ ଭଣ୍ଡଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡା ।
ଶୁଣ ମୋ ଭଣ୍ଡ ବଣ୍ଡ ଭଣ୍ଡ । ଘରଷ୍ଟ ଭଲ ଭାର୍ଜ୍ଜିନ ।

କଥା କାରଣ ଭାର ହୋଇ । ବସୁ ନ ପାରେ ଦୋଳନାହିଁ ।
ଲେଖୁ ଦେଖ ଚନ୍ଦ୍ରା ପଣ୍ଡ ଭରେ । ଦର୍ଶିଣ ଅଙ୍ଗର ଏକାରେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସି ଘରେ । ଭାବ ଶୁଭର ଉର୍ଦ୍ଧମନେ ।
ଉଠିଣ ଧାଇଁଲ କୁଞ୍ଜରେ । ଦ୍ୱାରେ ଦେଖିଲ ଅଙ୍ଗଣ୍ଣରେ ।
ଅଙ୍ଗ ଭଣାଳ ବାନ୍ଧୁ ଦୁଲ । ଭରେ ଭଙ୍କଣ ବଳୟର ॥
ମଥା ଭଣାଳ ବସ୍ତ୍ରପନ । ସୁଗତ ସୁଭଣ୍ଡ କପୋଳ ।
ରଙ୍ଗ ଅଧର ମନ୍ଦହାସେ । ଅର୍ଦ୍ଧ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ କ ଦେଖ ।
ଏମନ୍ତ ରୂପ ତାଙ୍କ ଦେଖି । ପଦନ କହିତ କ ପାରି ।
ଚନ୍ଦ୍ରର ଭରଣ ମନର । ନିଷ ଏ ଅଷ୍ଟିଅଙ୍ଗ ଘର ।
ଚାହିଁ ଅରର ଏ ସୁନ୍ଦରେ । ଏତା ମୁଁ ଯାଞ୍ଚିବ କେମନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସମ୍ଭ୍ରମ । ଚାହିଁ ଅରଣ ବାପ ଖାଲ ।
ଭରେ ବନ୍ଧିଲ କେଶେ ଘର । ରଖିଣ ଭଳ ମୋ ଆଗର ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦେବସ୍ୱେ । କୋଇଲୁ ଶୁଣସି ଗୋ ମାଏ ।
କୁମ୍ଭର ସୁନ ପାଣ୍ଡେ ବସି । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଇଛନ୍ତି ସେହି ।
କଥ ଅନ୍ନର ଏଣେ ଦେଖ । ତେବଣ ତ୍ରଳଙ୍ଗ ଉଖ ।
ଭିକ୍ଷା ଅଧିକ ଥିଲେ ତେବେ । ଏବେହେଁ ଭଳ କଥା ମୋତେ ।
ଆମ୍ଭେ ଯେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବୋଲୁଁ । ଘରକୁ ବୋଲଣା କ ଯାଇଁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଘର ଧୋଇ । ବଢ଼ାଇ ଅନ୍ନ ଅଙ୍ଗଣ୍ଡ ।
ଭଙ୍ଗର ମାତା ଦେଖଣାର । ମନରେ ଭଖି ଆଶ୍ୱାସ ।
ଏଣୁ ପ୍ରକାରେ ଦେଉଅଛ । କେଉଁଣ ପୂର୍ଣ୍ଣଭଳ ଘର ।
ଆସ ଖୋଇବା ପାଇ ନାହିଁ । ବୋଇଲ ଗଣ୍ଡିକୁ ସ୍ୱର୍ଗ ।
ଅଜନ ସ୍ୱର ଅଳ୍ପ ହୋଇ । ଘରେଣ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ମୋର ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । ବୋଇଲେ ଶୁଣସି ଗୋ ମାତ ।
ତୋ ଘରେ ଯେତେକ ନାହିଁ ସ୍ଥାନ । ମୋ ଘର ବୋଲଇସି ଶୂନ୍ୟ ।
ଆସିଣ ଦେଖିଥାଅ କୃଷ୍ଣ । ସଙ୍ଗେ ଗୋ ଯାଉଅଛୁ ମୁହିଁ ।
ତା ଶୁଣି କମଳର ମାତା । ବସି ବୋଇଲ ଏ କ କଥା ।

ଅଜ୍ଞ ବଣ୍ଡବମାନ ରଥ । ଉତ୍ତର ଜଣ ଭୁଞ୍ଜି ଯାଅ ।
ବୋଲନ୍ତେ ଶୀତଳ ମଣୋଜ୍ଞ । ଜଣ ଯାଅରେ ବାଟଘାଟ ।
ତରସ୍ତ ନ କରଣ ସେବେ । ଭୁମନ୍ତୁ ସ୍ଥାନବେକ ଦେବେ ।
ପୁଣ ସେ କି ବୋଲିବେ ମୋତେ । ଏ କଥା କୋଟେ କହାତତେ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରବଣ । ଅଚେତ କରଣା ସେ ଅଛି ।
ସଜେଣ ଉତ୍ତରା ତର ପାର୍ଥି । ଏବେ ଘାଇଲି ସବୁ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଏଭର ଭୁବା ନୃଲ୍ୟ ଯାବା । ଆଉଦ୍ଧ ଖାଇଅଛୁ ତାହା ।
ଏମନ୍ତ କଣ୍ଠ ମହାଦାସୀ । ସେଠାରୁ ଗଲେ ବିଦେଶଣି ।
ଜଣତ କନ୍ତ ଭୟବାନ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ଏଥି ଉଦ୍ଧନ୍ତୁ ଶୁଣ ମନ । କଥାର ଜନମ ବଚନ ।
ଅଳ୍ପ ସେ ରଖା ବଢ଼ା ଜଳ । ଯାଇଁଣ ପୁତ୍ରକୁ ଡାକଲ ।
ତା ଶୁଣି କଥାର ବଚନେ । ଯାଇ ମିଳିଲ ମାତା ଖାଣେ ।
ବୋଇଲା ମାତା ପୁତ୍ର ପୂର୍ବ । ମୋତେ ଡାକଲୁ କାହିଁପାଇଁ ।
କାହୁଁ ସେ ମିଳିଲା ଭୋଜନ । କହ ହୋ ପୁତ୍ର ବଚନ ।
ନ ଥିବା ମତା ସବୁ ଜଲ୍ । ଖିଆର କଣ ନ ଆଣିଲୁ ।
କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଦେଲେ ଥିଲ । କହହୋ ସଂଶୟ ନ କର ।
ପୁତ୍ରର ଏମନ ବଚନ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମାତା ପୁଣ ।
ବାଳୁଆ ହେଲୁଣରେ ସୁତ । ମୋତେ ଲଗିଲା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।
ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ କାଣ ଘର । ସେହି ସେ ଥିଲୁ ଆନ୍ଦ୍ରକର ।
ଷଣ୍ଢୁଆ କାହା ଆଣି ଦେଲ । ଉତ୍ତର କର ମୁଁ ଶୁଣିବେ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲିଆ କଥାର । ମନରେ କରିଲା ବିଚାର ॥
ମୁଁତ କାହାକୁ କାହିଁ ସେଣି । କେ ଘର ହେଉଛନ୍ତି ଆସି ।
ଆଜରେ କୋଟେ ଏ ତଥ୍ୟତ । କରେନ୍ତୁ ହେ ସ୍ଥାନ୍ତ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ହେ ମାତ ! ଘର ଦୁଆରେ ଚେ । ଦେଖିଲୁଁ ଟିକ ଓର୍ମିଜୋଟେ ॥
ମାତା ବୋଲଇ ଆରେ ସୁତ । ଭୁତ କହିଲୁ ବିଚାର ॥
ଆସର ଦାରେ କଣ ହୋଇ । କାହତ୍ତ ଅନନ୍ତ ମୁଁ ଥାଇଁ ॥

ଦେଖିଲି ଅପୂର୍ବ ସ୍ୱରୂପ । ଯେସନେ କନକର ରୂପ ।
ସ୍ୱରସ୍ତୁ ଆସି ମୋର ସ୍ୱପ୍ନେ । ବଢ଼ାଇଦେଇଥିଲେ ମୋତେ ।
ମୁଁ ଦେଇ ଉଠିଥିଲି ସତ । ପୁଷିଲି ଦଶର ମୋହର ।
ତାଙ୍କର ସବୁ କୃପା ଦେଖ । ପିତାଙ୍କୁ ଦେଲେଣି ମାଗିଲ ।
ମୁଁ ସେ ଭାବରେ ନାନାମତେ । ଭକ୍ତିରେ ନାହିଁ ଭବାନ୍ତରେ ।
ମୁଇଁ ମୁଁ ଯାଉଛି ନ ଦେଲେ । ଆସନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର କହିଲେ ।
ଶୁଣି ଭକ୍ତର ସ୍ୱବଚନ । ନମିଲ ମାତା ପାଦତଳେ ।
ଉଠି ଭଜିଲେ ସୋଦରର । ହୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ସାର ମୋର ।
ଏବେ ମୁଁ ତୋର ରୂପ ଦେଖି । ସଫଳ ଭଲ ଚର୍ମ ଆଖି ।
ମାତା ହୋଇଲ ତେ ନନ୍ଦନ । ମୋ ପୁଣ୍ୟ ଦେତେବ ସଦନ ।
ତୋତେ ମୁଁ ପୁତ୍ର ଭାବି ପାଳି । ଦେଖିଲି ସ୍ୱରୂପାଙ୍ଗ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପୁତ୍ର ଭଲ । ଧରିତଳରେ ନମସ୍କାର ।
ହୋଇଲେ ଶୁଣିସିରେ ବାବୁ । ସରେ ତ ପୂରିଅଛୁ ସବୁ ।
ଶୁଣି କହାର ଦେନ୍ତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ । ମନରେ ନାହିଁ ଠାକୁରାଣୀ ।
ନାନାବ ପୁଣ୍ୟମାନଙ୍କରେ । ପୂରିରହିଲି ସବୁଠାରେ ।
ତା ଦେଖି ବିସ୍ମୟ ମନ । ଧନ୍ୟ ମହିମା ଭଗବାନ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁଣ୍ୟନଠାରେ । ନ ଅଛି ଅନ୍ତର୍ହିତ ନରେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସେ ଏବେ ସାଗର । କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ନାହିଁ ଲକ୍ଷ ।
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବା । ପୁଣ୍ୟ ସେ ଲଭେ ଅନ୍ୟ ଦେବା ।
ଧନ ତା ଧନ ତା ଜୀବନ । ବଞ୍ଚିବେ ବଣାଇବା ଜନ ।
ଦେବକ ନନ୍ଦ ଦେବ ବଶ । ସସୁଙ୍କ ପ୍ରାପ୍ତି ସେ ବଳର ।
ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ମୋ ଉତ୍ତର । ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ସାର ।
ସଂସାରେ ସତ୍ୟ ବୃଦ୍ଧ କଥା । ଆଉ ସକଳ କଥା ମିଥ୍ୟା ।
ଏଣୁଟି ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞାମତେ । ଭଜନ କଥା ଅନୁଦିନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମାତେଶ୍ୱରୀ । ଶ୍ରୀପଦ ପାଦେ ଭକ୍ତି ଲଭେ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ଦେଇ ମନ । ଆନନ୍ଦେ ବଞ୍ଚିଲେ ଜନ ।

ଏମନ୍ତେ ଭକତର ଯଶ | ଜଗତେ ହୋଇଲା ପ୍ରକାଶ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଦେବୀ ନନ୍ଦନ | ଏ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତ ଅଟଇ ||
ଏହା ଯେ ଶୁଣି ଦେଇ ଶ୍ରଦ୍ଧା | ଭକତ ପାଇଁ ଗୀତ ଗାଥା ||
ଭକତ ଶତ୍ରୁ ଭୟ ନାଶ | ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ପ୍ରକାଶ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟତାଭକ୍ତି ଉପାସ୍ୟତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଭକ୍ତ ଦଶ୍ୱାନ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ସପ୍ତଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

—❀—

ଅଷ୍ଟାଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମଣି ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଭଣେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାତ୍ମା | ଭକତ ଭବେ କେଉଁ କଥା ||
ଶୁଣ ହେ ମନ ନରେଶ | ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭକ୍ତିର ଯେ ଲକ୍ଷଣ ||
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ଭାଇ ଘର | ଜାତିରେ ଅଟେ ମାଳାକାର ||
ନାମ ତାହାର ମଣି ଦାସ | ବୃନ୍ଦୁମ ହେଉ ଜଡ଼େ ବାସ ||
ଜଣି ଆପଣା ଜନ୍ମକ୍ତି | ଦୁଃଖ ସୁଖରେ ବନ୍ଧୁ ଶାନ୍ତି ||
ଏମନ୍ତେ ବେଭେହିକ ଜନ | ପରିବ ସାହା ସ୍ୱାଭାବ ||
ବୃନ୍ଦାବନ ଗଲେ ଜାଣି | ଏହା ଉତ୍ତମ ମଣି ଦାସ ||
ତାଙ୍କୁ ବୈଷ୍ଣବ ହେଲ ଭାବ | ହୋଇଲା ଧୁଳ ଏ ସଂସାରର ||
ନ ହେଲା ଦାସ ପୁଣ ମୋର | ହେଲାଜ ପୂରଲ ପାଶର ||
ଚନ୍ଦନ ଜବଳ ଭିଗାରୁ | ଦେହାକୁ ସମ୍ମାନ ଯାଇ ||
ସଂସାରେ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଯେତେ | କେବଳ ମିଥ୍ୟା ଏ ସମସ୍ତେ ||
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ମଣି ଦାସ | ବୈଷ୍ଣବ ସଙ୍ଗେ ଜନ୍ମ ଅଶ ||
ତୋର କୌପୀନ ଅଙ୍ଗେ ଧରି | ସଦେଶ ଭଜନ ଶ୍ରୀହରି ||
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ସ୍ନାନ ଯେ କରଇ | ଦାନଶ କରନ୍ତ ସେବଇ ||
ଉତ୍ତମ ତୁଳସୀର ଦାଉ | ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇ ତାଉ ||

ନଢ଼ଣା ସତ୍ବାଙ୍କ ଶୁଣାଇ । ଭରଣ ଥାଇ ଭବତାନ ।
ଭାଷେ ଯାଜଣ ଭଗାଶନ୍ତେ । ଦେମନର ଆସୁଥାଏ ଭାବନ୍ତେ ।
ମିଳଇ ସିଂହଦ୍ୱାରଠାରେ । ଗଢଉଛାବନ ଗ୍ରାମୁରେ ।
ନୃତ୍ୟ କରଇ ଭାଗେ ରଙ୍ଗ । ଅନେକ ବସ୍ତ୍ର ବଢ ବେଶର ।
ଛନ୍ଦ ମିଳଇ ଶୁଣ ମନେ । ମିଳଇ ଶ୍ରୀ ଭଗମୋହନେ ।
ଗଣ୍ଡୀ ଅନେ ଲୁଗେଣାଇ । ସଭଙ୍କ ଦେଖାନ୍ତୁ ଅନାଇ ।
ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଲଖ ବସ୍ତ୍ରବନ । ଲଟି ଭଯାନେ ଯୋଡ଼ ହସ୍ତ ।
ବୋଲଇ ଲକ୍ଷ ଜୋଗଟିତ । ଜଳ ଶ୍ରୀମୁଖ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁତ ।
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଶରଣ ଭାରଣ । ଭକ୍ତ ଲୋକଙ୍କର ଧନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭଲେ ନୃତ୍ୟ । ପୁଣ୍ଡ୍ର ଦ୍ୱାରର ଘାଏ ଗୀତ ।
ସତ୍ୱର ଭାଗ ଭରେ ଧରି । ଭଗାଇ ଅତ ଆଣନ୍ଦି ।
ଜନନୀପୁତ୍ର ଯାଦେ ଯାଇଁ । ଧାର୍ମିଣ ଦୃଷ୍ଟି ଆପୁଥାଇ ।
ଲଖ ତା ଅର୍ଗଳଦ୍ୱାରକୁ । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜଳ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ।
ଖଣ୍ଡକୁ ଦେଖି ଆସୁଥାଇ । ଲକ୍ଷ ଖବର ତୁମ୍ଭେ ଗାଇ ।
ଆନନ୍ଦେ ବେକଣ୍ଠକୁ ଧରି । ତୁମ୍ଭେ ଅନେକ ପୁଷ୍ପମାଳି ।
ମୁଣ୍ଡେ ଯେ ବେଷଧରଣେ ଧରି । ତୁମ୍ଭେ ଅନେକ ପୁଷ୍ପମାଳି ।
ଲକ୍ଷ ଭୁ ଷଂପଣ୍ଡ ଭାଳିଆ । ଲକ୍ଷ ଭୁ ଭାରିତ ମାଳିଆ ।
ମାଳା ତୁମ୍ଭେନେ ମାଳା ଯେତେ । ଲକ୍ଷ ଦେଖ ଦୋଷ ଫଳେ ଚୋଟେ ।
ପୁଷ୍ପଗଛରେ ଝଡ଼ିମାଳା । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜମଳା ଲକ୍ଷ ଶୁଳା ।
ଅନେକ ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚୋ ସହାସ ଯାନର ।
ଶ୍ରୀକରେ ନଳର ନୃତ୍ୟନ । ନ ରୁଦ୍ରସ୍ତ୍ରଳ ପୁଷ୍ପକ ।
ଶିରେ କସ୍ତୁରି ଜଟାଭସ୍ମ । ନ ଅଛା ନଜ ଖଡଗୀ ।
ତୋ ଲଳାନ୍ଧି ମୁଖ ଚେଷ୍ଟି । ଲଲଭ ଜନ ଦୃଏ ସୁଶୀ ।
ସୁନ୍ଦର ଦେହ ଛନ୍ଦେ ଭାଲା । ଲୁଣ୍ଠା ଅଭନ୍ଦିନ୍ତ ବେଳା ।
ଯେ ବୋଲ ଶୁଭ୍ରକ ଦୃଶନ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ନୟନ ।
ଦେଖ ତୁମେ ସର୍ପ ଚଣ୍ଡ ବେଣୀ । ଶିଶୁଙ୍କ ନ ପାରନ୍ତି ଆଣି ।

ଭକ୍ତି ନଷ୍ଟରେ ମନ ଯାଇ । ନ କରିପାରେ ସୁଖ ତାହି ।
ତୋହର ଅଭୟ ଚରଣ । ଭଜନ ଭକ୍ତି କହାଇଣ ।
ହେ ଶାରଙ୍ଗଧର ଏକା ଅଟେ । ଭରସା ପାର୍ଥି ମୋର ମନେ ।
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଦୀନ ଗାଇ । ନାରଦ ଭଜନଙ୍କ ହୋଇ ।
ସଦ୍ଭାବ ଭାବ ମୁଖଶ୍ରୀକ । ଚରଣେ ପଡ଼ନ୍ତେ ଦେଖନ୍ତି ।
ଦର୍ଶନ ଦୃଷ୍ଟି ଦୃଷ୍ଟି ହୋଇ । ତା ଭକ୍ତି ଭକ୍ତ ନ ସହଇ ।
ଏଣ୍ଟ ଭୁଜାରେ ଧରିଣ । ନାରଦ ଶ୍ରୀ ମଦନମୋହନ ।
ଏମନ୍ତେ ବେଦବେଦ ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀ ମଦନମୋହନ କହାସେ । ପୁଣ୍ୟଶ୍ଲୋକା ଅତ ତୋଷେ ।
ବର୍ଷିଣ ପୁଷ୍ପଣ ଭରନ୍ତି । ଅନେକ ଦେବ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ।
ଭକ୍ତିବା ସ୍ତୁତିରେ ଭଣି । ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ମନ ଅଛି ଶୁଣି ।
ଏମନ୍ତ ବେଦେ ମଣି ଭାଷି । ଆସିଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ।
ସଦ୍ଭାବ ଚରଣ ଭଣି । ମୁଖେ ବୋଲଇ ସୁମଧୁର ।
ଚରଣ ତୋଳି କଣ୍ଠମଧ୍ୟରେ । ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ।
ମନ ଜପେଶି ଶବ୍ଦ ଜାଣେ । ଏହା ତାହାକୁ ପାର୍ଥି ଭଣେ ।
ପ୍ରଣାମ କରନ୍ତେ ସନ୍ତୋଷ । କୃପାରେ କୁହନ୍ତି ସନ୍ତୋଷ ।
ତା ଦେଖି ଚକ୍ରୀ ବୋଇଲେ । ପୁତ୍ର ରହିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅଟେ ଦେବି । ଏ କଷ୍ଟ ପୁଷ୍ପଶର ଖାଇ ।
ଚରଣ ଟେକି ଦାଡ଼ନ୍ତି । ଭକ୍ତି ମାଗି ମୁଖଦ୍ଧୁ ।
ଭ୍ରମ ବେଳେ ବର୍ଷିନ୍ତି । ଦେବଙ୍କ ସମାନ ଦେଖନ୍ତି ।
ଏବେ ସରବ ତୋର ଏଡ଼େ । ନାରଦ ମୁନି କାହି ମୋତେ ।
ବୋଇଲେ ମଧୁଆଣ୍ଡ ଏଣେ । ପୁଷ୍ପଣ ନ ଶୁଣୁ ତୋ କର୍ଣ୍ଣେ ।
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋଲେ । ଖାନ ବଚନ୍ତି ଦେଖେ ଲୁଚେ ।
ମାଗିଅ ଯାହା ନ ଶୁଣଇ । ଭକ୍ତ୍ୟ ଅନ ନ ଜାଣଇ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ଅନ୍ୟମନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣହେ ଅର୍ଜୁନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବଚନ ନ ଶୁଣୁ । ଉଦର ଭଜ ପ୍ରାଣେ ମଣୁ ।

ଦ୍ରବିଡ ଘାଟକୁ ଅଟାଇ | ଭକ୍ତିକ କେଳିଂବାର ହୋଇ ||
ତୁ ଏବେ ବେଶକୁ ବାହୁଣୀ | ଜାଣିଥା ଦେହ ଏହୁସ୍ତି ||
ନ ଥାଇ ବେଗ ହୋଇ ତନ | ଯେବେ ତୋ ଅଦୃଷ୍ଟ କୁଶଳ ||
ଦୋଷ୍ଟିକେ ମଣିକୁ ଅବଶ୍ୟ | ତାହା ଶୁଣିଣ ମଣି ଦାସ ||
କ୍ରୋଧରେ ଘନ ଘନ ବୋଲଇ | ବଚନୁ ବାହ୍ୟ ନ ହୁଅଇ ||
ବନା ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଅନାଇ | ନେତ୍ରୁ ନେତ୍ରଜ ଧାରବହି ||
ବୋଇଲ ଆହେ ମହାବାହୁ | ଶରଣ ପଞ୍ଜର ବୋଲଇ ||
ତୋଳି ବସିଛୁ ବାହୁ ଦୁଇ | ଶରଣ ସମ୍ଭାଳିବା ପାଇଁ ||
ମୁଁ ଯେ ଅଟଇ ତୋ ଶରଣ | ମୋତେ ବଞ୍ଚିଲୁ ଏ କେମଣ ||
ନିଜଭକ୍ତେବ ହୋଇଥିଲେ | ଶରଣ ସମ୍ଭାଳନ୍ତା ଭଲେ ||
ଶୁଣିଲ ତୋହର ଚିହ୍ନପଣ | ଭୃତ୍ୟରେ ବଡ଼ଳ ବାତ୍ସଣ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କ୍ରୋଧଭରେ | ସନ୍ତାପ ତାଳଧଣ୍ଡ କରେ ||
ଛିଣ୍ଡି ପ୍ରଭୁକୁ ପିଙ୍ଗି ଦେଲେ | ମଣିଆ ଦାସ ଚଳିଗଲେ ||
ମନରେ ହୋଇଣ କଷଣ | ମଠରେ ହୋଇଲ ପ୍ରବେଶ ||
ଛାଞ୍ଚି ନଦେବି ପ୍ରଭୁ ଆସେ | ଦେଖିବା ମନର ଆଶରେ
ଏମନ୍ତେ ହେଲ ଦିନ ଶେଷ | ରଜନୀ ହୋଇଲ ପ୍ରବେଶ ||
ସନ୍ଧ୍ୟାଧୂପକୁ ମଣି ଦାସେ | ନ ଗଲେ ମନର ବିରସେ ||
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଡାଲ ଦାଣ୍ଡେ | ଉପବାସରେ ଅଛି ଶୋଇ ||
ଏଣେ ଯେ ପ୍ରଭୁ ଶୋଇ ସେଠେଁ | ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଦ୍ମଜ ସଙ୍ଗତେ ||
ଭଣ୍ଡାର ଘର ମୁଖ ଦେଇ | ବେଢ଼ଣ ଅଟଶୋଧ କରଇ ||
କବାଟ ପଟାଳ ଭୁଞ୍ଜିତେ | ସେବକ ଗଲେ ଯେଝାମତେ ||
ଏଥିଅନ୍ତର ଆଶ୍ରେତ | ଯେ ପ୍ରଭୁ ଜଗତ ଦୈବକ ||
ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା | ଏଥି ନିମନ୍ତେ ତହିଁ ବାନା ||
ଭକ୍ତ ଯେ ଅଛି ନିରନ୍ତରେ | ଭୃତ୍ୟ ଆଦର ଷଣ୍ଡିକାରେ ||
ତେଣୁ ଭକତ ହୃଦେ ଧନ | ତପସ୍ୟେ ଗଲେ ବଜନ ଭଣ ||
ସେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ପାଶ | ଜନମ୍ବ ଜମନା ବିନାସ ||

ସଜା ଯେ କନ୍ୟା ଅଛି ଯାଇ । ତା ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଶୁଣି ହୋଇ ।
ମଣିଷ ବାପ ଅନ୍ୟମାନେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଭଜିଲେ ସୁଖେନେ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁଜାତ । ତୁ ତ ଅଜ୍ଞାନେ ହେଲୁ ମତ୍ତ ।
ତୋ ସ୍ୱାର୍ଥ ଭାବନାରେ ଯେତେ । ତାହା ନ ବୁଝି କା ନିମନ୍ତେ ।
ଏବେ ତେବେ ଶୁଣ ସୁମତିରେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ମୋର ମଣିଷ ବାସ ଅଛି । ଜଗମୋହନ ଘରେ ପଶି ।
ସଭାର ତାକ ଉପରେ ଥାଇ । ଅନେକ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କରି ।
ଜଗତ୍ୟ ଭଜନ ଆସି ଗାଏ । ଅନେକ ତା ଶୁଣ ପ୍ରାଣୀ ସୁଖେ ।
ମୋର ଭକ୍ତିରେ ଯେତେ ଜନ । ଶୁଣ କହୁବା ଭକ୍ତି ଜଣ ।
ତୋହର ଯେସନେ ନୟନ । ସାକ୍ଷ ପାତରେ ଯେହ୍ନେ ସାନ ।
ଜଗତେ ପୁରୁଷ ନ ଥାଇ । ଆସନ୍ତି ଦେଖୁଛି ଦେଖୁଛି ।
କହନ୍ତି ବାଣୀ ବଚନ । ଦେଖନ୍ତି ଅମୃତ ସମାନ ।
ତାହା ଯେମନ୍ତେ ଶୁଣି ଭୁଲୁ । ତହୁଁ ଅଧିକ ମୋତେ ଯେହ୍ନ ।
ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱପନ ଶଙ୍କା ହୋଇ । ମାତ୍ର ମୋ ଗାଣ୍ଡୁ ଭଲ ଦୁର ।
ତେଣୁ ଭକତ ଭଣିତରୁ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ମୋହର ନମସ୍ତ ।
ତେଣୁ ମୁଁ ଭକ୍ତବାତ୍ସଲ୍ୟ ଅଛି । ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ନ ପାରଇ ଛାଡ଼ି ।
ଭକ୍ତ ଅଧିକ ଯାଏ ମୋର । ମନୋବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୋହର ।
ଏବେ ତୁ କେବେ ହୋଇଥିବୁ । ମୋର ଭକ୍ତକୁ ଭଜାଇବୁ ।
ଅନେକ ସଂସାର ଭଣି । ଯେତେ ଲଭିବୁ ଭକ୍ତଧାମ ।
ଗୁରୁଙ୍କୁ ଶ୍ରୀଜଗମୋହନେ । ଜଗତ୍ୟ ଭଜନ ପ୍ରଭୁଙ୍କେ ।
ତେବେ ମୁଁ ଭଜନ ଶୋଭନ । ଏକଥା ସତ୍ୟ ହେବାର ଜାଣି ।
ଆଜର କହୁଅଛି ତୋତେ । ମୋର ଭକତ ଜନ ହୃଦେ ।
ଅନ୍ତ୍ୟଜ ପରସ ମନରେ । ନର୍ମଣ ବସୁକର୍ମ କରେ ।
କରିଛି ଶ୍ରୀଜଗମୋହନ । ସ୍ତମ୍ଭର କରିଛୁ ଯତନ ।
ଭକତ ଜନ ଭକ୍ତି ମିଳ । ସୁଖେ ବସାଇ ଜନଗାନ ।
ମୋ ଭକ୍ତ ପଦଧୂଳି ବାନ୍ଧି । ମୋ ଶାକପତ୍ରକୁ ଯେ ଖାଇ ।

ମୋ ଭାଗ ଲକ୍ଷଣ ଗଣିଲ । ଅନେକ ଲଭୁଥିବ ମନ ।
ଖରରେ ଗାଇଥିବେ ଗଡ଼ । ଉଠି ଲଗାଲେ ଭଲ ଗୋଡ଼ ।
ଅନେକ ସୁଖ ଲଭମୋତେ । ଲଗାଉଥିବେ ଦୁଃଖ ଅନେକ ।
କାହା ମୁଁ ଶୁଣୁଥିବ ବଣି । ଲଭିବ ଭଗ ମନ ଭୋଗି ।
ଲଗଦୋହନ ଏଥିପାଇଁ । ଆସେ ମୋ ସନ୍ତୋଷନ ଦାଇଁ ।
ପୂର୍ବଣ ଖଣ୍ଡା ଅତୋଳୁ । ମୋ ଆଗେ ପୂରେଣ ନ ଭଲୁ ।
ଖାଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ମୋହନେ । ପୂରଣ ଲଭୁ ପ୍ରତଦିନେ ।
ଲୁଣ୍ଡାକୁ ଭଲେ ମୋର ଦୂର । ଖଣ୍ଡନ ଦାଣ୍ଡି କଣ୍ଡଥାଇ ।
ଏମନ୍ତ ଆଣ ତାକୁ ଦେଲ । ଲଭସୁ ଭଲେ ଖରଗାଛ ।
ମଣିଆ ଦାଘ ଖାଏଖ ଦନେ । ଭଲେ ବେଦାଧି ବେଦଖଣ୍ଡନ ।
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଆଦେ ଭାଗ । ଭୁ କମା ଅନୁ ଲଘଭାଗ ।
ଏବେ ଖେଳନ ଭଲୁ ଲଭା । ଭାଲ ଦର୍ଣ୍ଣମା ଦୁଲୁଁଣିଭା ।
ଏମନ୍ତ ଲଭୁ ଖୀଭଭାଗ । ଶ୍ରୀ ଦଭାତଳରେ ସ୍ଥଦେଶ ।
ଭାଗେ ଉଠିଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରଭୁ ପୂଣ୍ଡଭୂମି ।
ଦୁଲଖ ଭଲ ଖଣ୍ଡନ । ଖଣ୍ଡୋଦେ ଭଲେଭ ଖେଳନ ।
ଉତଣେ ନୃପତି ତେଭା ଖାଇ । ଖାଦେଶ ଦେଖିଲ ଦେଖ୍ଣଦାଣ୍ଡି ।
ଭାଗିଲ ଅନ୍ତେଷ୍ଟ ଲଭଲାଦେଖି । ଲଭୁଣା ଲଭିଲେ ମୋତେ ।
ମୋ ଖାଦ ଲଭାର ଅମନ୍ତେ । ଖଣ୍ଡ ଦେଖ କା ଲଭତେ ।
ଏମନ୍ତେ ମନେ ମନେ ଗୁଣି । ଉଠିଲ ନୃପ ତଣ୍ଡାମଣି ।
ଅଶ୍ୱ ଉପରେ ଲଗି ହୋଇ । ମିଳିଲ ଖେଖଦରେ ଯାଇଁ ।
ଦେହଳ ଦ୍ୱାରରେ ଅଶ୍ୱ ହୋଇ । ନୃପତି ଅଶ୍ୱରୁ ଓହ୍ଲାଇ ।
ମଣିଆ ଦ ଖକ୍କୁ ଦଭାଣି । ବୋଲେ ଦଧାଇ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ଅନେକ ଖଣ୍ଡଖଦ ଭଲେ । ଭସ୍ମ ଧଣିଣ ଦେଖଣତଲେ ।
ଖଣ୍ଡେଭ ଦେଖ ଖୁଣ୍ଡାମନେ । ସ୍ଥଦେଶ ଶ୍ରୀ ଲଘମୋହନେ ।
ନୃପତି ଦାଣ୍ଡିବେଲ ଖାଣ୍ଡ । ଦୋଲନେ ଚାଦେଖ ଲଭୁ ଦାଣ୍ଡ ।
ଖଣ୍ଡାଲିଭାଲ ଧାରି ଭସ୍ମ । ଆନନ୍ଦେ ତାଳୁ ଥାଅ ଗୀତ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମନ ଜଣ ତୋଷ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମଣିଦାସ ।
ସେଦିନୁ ପ୍ରଭାତେ ଜଣି ଗୀତ । ଗାଇ ତୃମାଳ କରେ ନୃତ୍ୟ ।
ତଦ୍ଧ ସୁଯଶ ମନାଜଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ମୋହନେ ଗାଇଲେ ।
ଶୁଣି ସୁମନ ସୁଜନଙ୍କେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତେ ।
ଜଗ୍ଧ ପ୍ରଯତ୍ନେ କଲେ ମନା । ଜଳଜ ଖୁବ ମୁଜ ପିନା ।
ସତ୍ତ୍ୱାଇ ନାହିଁ କଲେ ଦ୍ୱନ୍ଦ । ଭକତବନ୍ଧୁ ଆନନ୍ଦ ।
ଏଣୁ ସେ ପ୍ରଭୁର ଭଜନ । ଦ୍ୱନ୍ଦ ଭୁ ଜାଣ ସେ ସୁମନ ।
ଏ ଭକତଙ୍କୁ ଦେଖୁ ଶାର । ନିଗୂଢ ଜନର ପ୍ରଭାର ।
ସେ ସବୁ ଗୁଡ଼ ସେ ଭଜନ । ଜରଇ ଅନ୍ୟ ବେଦମାନ ।
ସେ ଜାଣ୍ଡି ତରଇ ସଂସାର । ନ୍ୟର୍ଥ ଜର୍ମିଉର ଶ୍ରମଭାର ।
ଆଉ ସେସବେ ଅଜ୍ଞାନେ । ବେଦବେଦ୍ୟ ତଣିଣ ନ ପାରେ ।
ମୂଳ ଉତ୍ସାକୁ ଅଣ୍ଡାଜଣ । ଥାଇଁଲେ ଭୁଖା ଜଳ ଚକ୍ଷୁ ।
ସେହିପ୍ରକାରେ ଭ୍ରମି ମରେ । ବୁଲିଣ ମୋହ ଜାଣ ଜଡେ ।
ଏ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ବେଦବଳ ସ୍ତ୍ରୀବନ୍ଧୁ ମୁକତ ।
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଶୁଣି ଶ୍ରଦ୍ଧାଜରେ । ଅଚେଷ୍ଟ ଜନ୍ମ ସାଧବରେ ।
ଜାଣ୍ଡି ସର୍ବ ଶ୍ରୀ ଦେହ ଭାର । ନ ଦିବ ଯମର ମଣ୍ଡଳ ।
ଜହଇ ସମନାଶ ନ ଜ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ।
ଏ ଭବ ସଂସାରକୁ ଭୟ । ଶରଣ ମାଗୁଅଛୁ ବର ।
କୁମ୍ଭେ ଯେ ଅଙ୍ଗ ଶାବନ । ମୂର୍ତ୍ତି ଅଟଇ ପାପିଜନ ।
ନକ୍ସଡ ଧନର ଚୋଷାଇଁ । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ମୋର ନାହିଁ ।
କୃଷ୍ଣର ପାଦଯୁଗ ଚିନ୍ତ । ମଣ୍ଡନ ଦେହ ମୋ ମଙ୍ଗଳ ।
ଭକତ ଅବା ନ ଭଞ୍ଜର । ଅନ୍ୟ ଭରସା ନାହିଁ ମୋର ।
ସୁଜନେ ଏଣୁ ଉଦେ ଭଜ । ବହୁ ମହିମା ନାହିଁ ବସ ।
ସଜଳ ଅମଙ୍ଗଳ ନାଶ । ଏ ଭକତନରେ ନ ଗ୍ରସ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନବ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମଣିଦାସ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଅଷ୍ଟାଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କୃଷ୍ଣଦାସ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ତୋତେ ।
ଏ କଳି ଯୁଗଧର୍ମ କଥା । ଶ୍ରୁତି ଖଣ୍ଡିବ ଭବବ୍ୟଥା ।
କେବଳ ହରି ଭଜନ ତତ୍ତ୍ୱ । କହୁଛି ମୁକ୍ତି ର ଚରିତ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ଥାଇ ଦାସ । ନାମ ତାହାର କୃଷ୍ଣଦାସ ।
ଜାତିରେ ଅଟଇ ଚରଣ । ପଣ୍ଡିତ ନଦେକ ପ୍ରମାଣ ।
ଧୀର ଚତୁର ସଂସାର । ନସତେ ସରଲେକ ହିସ୍ୱ ।
ସକଳ ଲୋକେ କହ୍ନାଇରେ । ଯାଡ଼୍ୟ ଭକତ ଅବଧାନେ ।
ସକଳ ଗୁଣେ ସେ ନିପୁଣ । କହୁଥିଲେ ନିତଗୁଣ ।
ବୋଲଇ ନଙ୍ଗୋଷ୍ଠ କହଇ । ଶୁଦ୍ଧ କଲ ଅସ୍ତମିତ ।
ଶ୍ରୀହରି ବିନା ଅନ୍ୟ କଥା । ଶୀତ ସେ ନ ବୋଲେ ସର୍ବଥା ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଲ୍ଲ କର୍ମ ଗୁଣ । ସେ ସବୁ କହଇ ବଖାଣ ।
ଭକତଜନେ ଅଧିକାର । ଯର୍ଣ୍ଣ ଯୋନେକ୍ତେ କଣ୍ଠାଗାର ।
ଦୁଷ୍ଟ ନବାକ୍ଷ ସନ୍ତୁଥାନ । ଯୋଗୀ ଯୋଗାନ ସ୍ୱସେବନ ।
କେବଳ ଏକ୍କ କଥାମାନ । ଶୁଦ୍ଧନ୍ତେ ଭକ୍ତଣ ଗାସୁନ ।
ମାତେ ଭକ୍ତିମ କନଠାରେ । ନିଜ କୃଷ୍ଣସ୍ତ୍ର ଯୋଡ଼ିବାରେ ।
ସେ ଅବା ମିଳେ ସୁଗ୍ୟଭାଗ । ସେଣ ତନୟ ନିଜସ୍ୱର ।
ଗ୍ରାଣ ଯୋଷକ୍ତ ଭାବା ଖାଇ । ଯାତନ କଲେ କଣ୍ଠ ଦେଉ ।
ଏମନ୍ତ ବସ୍ତୁଶାଇ ଉନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ।
କେତେକ ଦନର ଭକ୍ତେର । ତା ଶୁଣି ଜଗତେ ପ୍ରସ୍ତରେ ।
ଲୋକେ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ଏ କୃଷ୍ଣ ଦାସର ସନନ ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥାମୃତ ପାନ । କେବଳ ଅମୃତ ସମାନ ।
ଭକ୍ତିକୁ ପାରେ ବଦୀକଣ । ଶ୍ରବଣେ ପାପୀ ପାପ ବନ ।
ଏମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ସେ ଯେତେ । କଲ ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ଶ୍ରୁତେ ।

ଧନ୍ୟ ହୋ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ନନ୍ଦ | ବୋଲିଣ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ||
ଏମନ୍ତ ବେତେଖଣ ଅନ୍ତେ | ହେ ଧନ୍ୟ ନୃପତି ଅଗ୍ରତେ |
ଜଙ୍ଗମ ଲୋକମାନେ ଆସି | କହନ୍ତି ଜଙ୍ଗମ ପ୍ରଶଂସି |
ଶୁଣ ନୃପତି ଚୂଡ଼ାମଣି | ଏ ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ କାହାଣୀ |
କରଣ ନାମେ କୃଷ୍ଣ ଦାସ | ଅଟଇ ଶ୍ରୀବତ୍ସର ଦାସ |
ତାହା ସମାନେ କଉଣସେ | ଧର୍ମ୍ମେ ନ ଥିବ ଅନ୍ୟ ଜଣେ |
ବୋଲିଣ ଜଙ୍ଗମ କହନ୍ତି | ଶ୍ରୀବଣେ ଦତ୍ତପତ୍ର ଦେଇ |
କୃଷ୍ଣ କଥାକୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ | ଉତ୍ତମ ବୁଝ ହୋ ସୁଜନ |
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପମଣି | ଚମତ୍କେ ତତକ୍ଷ ପେଶିଣ |
କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କୁ ଶୁଭକ୍ଷଣେ | ଡାକି ଆଣିଲେ ରାଜନେଜ ||
ସୁବେଶଦେଲେ ସେଷେତେବେଳେ | ଆଜ୍ଞା ହୋ ଦେଲେ ମଧ୍ୟାହ୍ନେ |
ସଭାର ମଧ୍ୟେ କଥାରସେ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ କୃଷ୍ଣ ଦାସେ |
ବୋଲୁଛ ନନ୍ଦ ଗୀତମାନ | ଶୁଣିବା ଇଚ୍ଛା ମୋ ଶ୍ରବଣ |
ତାହା ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଦାସ | ଉଚ୍ଚେ ଉଚ୍ଚରେ ଗୀତଦାସ |
ଧୀର ଗମ୍ଭୀର ମଧୁସ୍ୱରେ | ଗାଇଲେ ନନ୍ଦ ଗୁଣରେ |
ମୋ ପ୍ରଭୁ ବୃନ୍ଦାବନ ଜନ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ |
ଗୀତ ବୋଲିବା ଛନ୍ଦ ପାଶେ | ଏ କଥା ମନକୁ ନ ଆସେ |
ସର୍ବେ କହନ୍ତୁ ବେଦବର୍ଣ୍ଣ | ସନ୍ଧି ଭୂଷଣ ରସଭେଦ |
ଏ ସନ୍ଦେଶରେ କହନ୍ତୁ | ମୁଁ ଜନ ଜାଣେ ନ ସଂଶ |
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ନୃପବର | ନାହିଁ ସଂଶୟ ନ କର |
ବଳ ଦିବ୍ୟ କହି ଦୃଢ଼ | ଯାହା କହନ୍ତ ତାହା ସତ୍ୟ |
ତା ଶୁଣି କୃଷ୍ଣଦାସ ତୋଷେ | ବସିଲେ ନୃପତିଙ୍କ ପାଶେ |
ପ୍ରଣମ୍ୟ ଚିନ୍ତାକୁ ଚଳିଲେ | ଅର୍ଥକୁ ବୁଝାଇ କହିଲେ |
ସେତେବେଳେ ଉଠି ଥିଲେ ଯହିଁ | ସବୁ ଶୁଣିଲେ ସଭାସ୍ଥ |
ହୋଇଣ ପରମ ସନ୍ତୋଷ | ଦାସଙ୍କୁ ଦେଲେ ପ୍ରସନ୍ନ |
କଳିକ ଅଳଙ୍କାର ଭୂଷେ | ଅନେକ ଅର୍ଥ ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ |

ସଖୀରେ ଥିଲେ ଯେତେ ଜନ । ଫେରିଷ ସବୁଙ୍କର ମନ ।
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଶୁଣ ମନ । ବୋଲିଲେ ସେ ମହାଜନ ।
ଶୁଣ ହେ ଭକ୍ତ କୃଷ୍ଣଭାବ । ବୋଲିଣ ଥିବ ଧର୍ୟ ଦେଖ ।
ସୁନ୍ଦର ମନ୍ଦିର କଠଣ । ଯୀଜ ଭକ୍ଷଣ ନାହେ ଭଣ ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଭକ୍ଷିବା ଗୌରବ । ତାହା ଶୁଣିଣ କୃଷ୍ଣଭାବ ।
ପିଣ୍ଡକୁ କହନ୍ତି ସାହାସ । ମୁଣ୍ଡେ ନ ଥିବନ୍ତି କୁଳଶ ।
ଦୁବଶ୍ରୁଦ୍ରର ଧନ୍ୟ ଷଣ୍ଡ । ବୋଧିଲା ଶୁଣ ହେ ଶ୍ରୀଫଣ୍ଡ ।
ଏବୋଲି ସର୍ବନ୍ତ ଅଭାର । କୋଣ୍ଡିଲେ ଡଣ ନାର୍ଣ୍ଣ ମୋର ।
ତୁମ୍ଭେ ସେ ଭାମୀ କାମଧେନୁ । ବୋଲି ଗ୍ରହିଲ ଭକ୍ତ ମନୁ ।
ବୋଲିଲ ଶୁଣ ଜଗନାଥ । କେବଳ ଦେହ ଭରଣ୍ଡ ।
ଏ ପିଣ୍ଡ ନାମଷଙ୍କ ନାହିଁ । ଯୀତ ମୁଁ ନ ବୋଲେ ଅନ୍ୟରେ ।
ଏ କଥା ଅନ୍ୟ ଦେବ ଜାଣୁ । ଦୁଃଖ ନ କର ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ବନ୍ଧୁଧର । ପୁଣି ବୋଲିଲେ ଗୀତଭକ୍ତ ।
ମୋ ନାମ ଲଭିଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଅ ଦଉ ଦେବ ଗ୍ରାମଦେଶ ।
ମୋ ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟ ଦେହ ଅଧିକାର । ଦେଖ ମୁଁ ଜଗତେ ଈଶ୍ୱର ।
ବୋଲିଲେ ମନ୍ତ୍ରୁ ଅବଶ୍ୟ । ଗ୍ରହ ତୋ କାହାରକୁ ଆଣ ।
ତେଭ ଆଣି ଭୁଷିବନ୍ତି ଭୋଗେତ । ଏହା କୁ କହୁଅଛୁ ମୋତେ ।
ଜାଣେ ବୋଲିଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ ନୃପ ଚକ୍ରାମଣି ।
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନାର୍ଣ୍ଣ ମୋର ଭର । ମୋ ଘଣ୍ଟ ଦେଇ ଦଣ୍ଡୀର ।
ଜଗତ ସୃଷ୍ଟି ଆଜ ହେଲେ । ଭୀତ ମୁଁ ଆଜକୁ ନ ବୋଲେ ।
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣି ଚଳିଲେ ନୃପଗଣ ।
ବୋଲିଲେ ଧର ହେ ଏହାକୁ । କେବଣ ଜାତ ଆଣି ରଖ ।
ସଖୀତ କେତେ ଅାଚମ୍ଭିତ । ଅବାର୍ଣ୍ଣଭକ୍ତ ମୁର୍ତ୍ତି ଭୂତ ।
ଶଙ୍ଖ ଉଣ୍ଡ ବଜାଇଲେ । ଘାଟେ ଶାଙ୍କୋଳ ପିଟାଇଲେ ।
ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମଧ୍ୟରେ । ରଖାଇଲେ ବଡଘରେ ।
ବଡ଼ୀ ମଣ୍ଡରେ ଛତ୍ରକରି । ଖଣ୍ଡା ବୋଳାଇ ଭାଡବୁଣ୍ଡ ।

ଚର୍ଣ୍ଣିରେ ବାଳଙ୍କୁ ଲକ୍ଷାଇ | ଉଦରେ ପାଠ ଘଣ୍ଟା ବେଇ ॥
ସେ ପାଠଘଣ୍ଟା ଘଟଣ୍ଣ ଲଗେ | ପ୍ରଥମଜାଣ ମଣ୍ଡାଇଲେ ॥
ନିର୍ବନ୍ଧ ନବାଡ଼ ଜଳାଇ | ଯେମନ୍ତେ ନ ଶିବ ଜଗାଇ ॥
ଅନେକ ଗୋପଙ୍କୁ ହକାରି | ଜଗାଇଦେଲେ ଦଣ୍ଡଧାରି ॥
ଜାଗ୍ରତ ରହି ଜଗ ଆଣ | ଖଣ୍ଡ ତଳରେ ମଣ୍ଡପାଳ ॥
ଘୁମରେ ଥିଲେ ଯେତେ ଜଣ | ଜଞ୍ଜା ଶତ୍ରୁ ଅଷ୍ଟ ପାଣ ॥
ମହାପ୍ରତାପୀ ନ ଶବଦ | ଭଜଣ ଉଠେ ନନ୍ଦପୁର ॥
ସେତେକେ ଦେଖ ଘଟିଲ ଯଶୋଦାରୁ | ବାହେ ଉଠିଲେ ବଳଦର ॥
ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ବାସ ଗଢ଼ | ଆଣନ୍ଦେ ଶିରେ ଜଗଦୋଢ଼ ॥
ଭଲଛି ଶନ୍ତେଲ ନନ୍ଦନନ | ଦୋଲର ନନ୍ଦେ ଅଙ୍ଗ ତେଜ ॥
ଦେଖି ତୋ ଜନ୍ମ ଭାଗ୍ୟ | ତୋ ଆଖି ଦନ୍ତ ଜାଲୁ ଟାଣ ॥
ଜଗୁ ଗଲାଣ୍ଟି ଟିଂକବର | ମୋର ଆରତ ବଳଅର ॥
ଉଚ୍ଚେ କୃଷ୍ଣ ବାସ ଘ୍ରାଣ | କାରଣ ଅର୍ଥ ନବାରଣ ॥
ଲଖ ସେବକ ପଣକାଶ | ଅନୁଭବନ୍ତା ମନୋକାଶ ॥
ଏ ମହାସଙ୍କଟ ନଜର | ଯେତ୍ତ ଦେବ ସ୍ତନଦନନ ॥
ଲକ୍ଷ ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ହର | ଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦ ଦଣ୍ଡକୁ ଲଢ଼ାଇ ॥
ଦେବ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ରଧର | ମୋ ଆଖି ଦନ୍ଦକୁ ନବାର ॥
ତୁମ୍ଭେ ନଉଚିଲେ ଗୋସାଇଁ | ଏଠାରେ ମୋର ଶାଭା ନାହିଁ ॥
ତୋ ଧଣ ତଥ ଲବେ ଜର | ମୋ ଆଖି ଅନ୍ଧକାର ହର ॥
ତୁମ୍ଭେ ନ ରଖିଲେ ନିସ୍ତ | ମୋର ମରଣ ଦେଖ ସତ ॥
ବାସ ଜଗାଇ ଦେଇଲେ ସତେ | ଜ ବୋଲି ବୋଲିବେ ଜଗତେ ॥
ଏଥିକୁ ଦୁଷ୍ଟରେ ରସ୍ତର | ମୋର ମନରେ ନାହିଁ ଡର ॥
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ମହାକାଣ୍ଡ | ଜଞ୍ଜା ଲଭ ଅନ୍ତ ଦୋଷ ॥
ସେତେକେ ବୋଲିବେ କୃଷ୍ଣଦାସ | କୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଭକ୍ତ ଆଶ ॥
ତାର ଧନ୍ୟଣ ପାଠେ ଦଣ୍ଡ | ଶାଣିଲେ ନାହିଁ ପ୍ରଶାରଣ ॥
ଅଙ୍କ ଜଗାଇ ଏ ସଂସାରେ | ଜଳବେ ଷଡ଼ବା ଗସ୍ତରେ ॥

ଜଗତେ ଏଥା ପ୍ରକାଶିବ । ମନ୍ଦମା ନଅନ ହରିବ ।
ଏଥକୁ ଶୁଣି ମୋର ଦୁଃଖ । ଖଣ୍ଡ ହେବ ପୁତ୍ରଙ୍କ ମୁଖ ।
ଏ କଣ୍ଠଧର କଣ୍ଠ ମୋତେ । ଆଣିବ ଧରି ତୋର ହସ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପୁତ୍ର ଜାଣି । ଦେବକ ଜଗନ୍ନ ଜଟେ ଦାଷ ।
କୃଷ୍ଣଚରଣେ ଲୀନହେଲ । ଏଥାନ୍ତେ ପୁତ୍ର ଯେ ଲଭିଲ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭକତବତ୍ସଳ ।
ଭକତ ଅଭିମାନ ଜଣା । ଯେଣୁ ତାହା ନ ସହେ ଶଙ୍ଖଧାରୀ ।
ଧର୍ମ ରୂପ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ସର୍ବସ୍ୱ । ଭୃତ୍ୟଙ୍କ ପାଶେ ଉଭେଇଲେ ।
କଟପଲ୍ଲବ ଶିରେ ଧରି । ସଦାନନ୍ଦ ଦୃଷ୍ଟିଦେଲେ ହରି ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ଅନେକ ତାର ଲଗି । ଗାଢ଼ ଶାରଙ୍ଗି ଗଳ ଲଗି ।
ଫିଟିଲା ଅଶେଷ ବନ୍ଧନ । ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ନାମ ମୋର । ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନ କର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶଙ୍ଖପାଣି । ଦିବ୍ୟ ଶୋଭନ ଗାତ୍ରେ ଥୋଇ ।
ଭକ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ।
ଏମନ୍ତହେଲେ କୃଷ୍ଣଦାସ । କହ୍ନା ଚେତନ ଚମକାଶ ।
ଅନାଇ ଦେଖେ ଦେହ ପର୍ଶି । ଅଛି ଦେହ ମଧ୍ୟେ ବସି ।
ଜାଣେ ଶାରଙ୍ଗପାଣି ମୋର ହୃଦେ । ଦଣ୍ଡକ ଦେ ଦେଖି ଫିଟାଇ ।
ଜଳ ଓକ୍ଷଣ ଶିରେ ଅଛି । ସ୍ୱଭାବ ଥୋଇ ଦେ ଗାଇଲୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚରେ ଧରି । ଦେବେଶ ହୃଦ ଲୁଣ୍ଠି ଭଣି ।
ଦେଖିବାଂ ଗାଇ ଅଛି ବୋଲେ । ବୋଇଲେ ମନର ଦରଶେ ।
କହେ ଏ ନରାଧମର ମାୟା । ନୀଳ ସୁନ୍ଦର ଜଗ ନାଥ ।
ଆନନ୍ଦ ବୋଲି ବନ୍ଦ ବନ୍ଦ । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ।
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ବାସୁଦେବ । ଗଜମାନନ୍ଦ ଗତ୍ ଧାର ।
ଆନନ୍ଦ ଅଚ୍ୟୁତ ଗୋବିନ୍ଦ । ଭୁଜ ଦେଖିବ ସନାତନ ।
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଚକ୍ରପାଣି । ଭୁଜବଲ୍ଲଭ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରୀ ।
ଶ୍ରୀବନମାଳି ଶ୍ରୀବତ୍ସ । [illegible] ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀବଲ୍ଲଭ ପୀତାମ୍ବର । ଏମନ୍ତେ ଭକ୍ତ ନାମ ଚିନ୍ତ ।
ଭଜନ କରୁ ନାଚ ମୁଖେ । ଭକତ ବତ୍ସ ଥାଉ ସୁଖେ ।
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ବନମାଳି । ଭକତ ଚିନ୍ତା ମନେ ଜାଣି ।
ଦେଖ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗାପୁରେ ଗଲେ । ଦିନ ଲଗନ ଦେଖାଇଲେ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଯେବେ ଆଶ । ସୁନ୍ଦ ତୁ ଏଥ କୃଷ୍ଣ ପାଶ ।
ଦୋକ୍ତିଲେ ତୁ ଭବେ ମଣୁ । ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ନ ଲଭିପାରୁ ।
ଏମନ୍ତ ଅଜ୍ଞା ଚାକୁ ଦେଲେ । ଘଷି ମନ୍ଦନ ଧରେଇଲେ ।
ଦେଖ ଧର୍ମ୍ମଶ୍ରୀଙ୍କ ମହାରଥୀ । ସୁଖେ ଦେଖି ଏଡୁ ଭଥା ।
ସ୍ୱପ ପଦୁରେ ଭଲ ଗୁଣ । ଅନୁଲ ଲବଦେବ ଦେଖି ।
ଏମନ୍ତେ ଭକ୍ତ ପାଳିଲ । ନୃପତ କଟକ ଭଗବାନ ॥
ଦେବମଣ୍ଡଳେ ଧରେଇଲେ । ଭବାନ୍ତ ପିତାଲିଣ ଦେଲେ ॥
ଚଥର ନାଚ ନାଠ ପେଲି । ଦୁଃଖ ଦେଲେବ ଅଟାଳ ॥
ନଷଦ ଅଗ୍ନି ପିତା ଦୋଳି । ଗୀତେ ଶାହ୍ନୋକ ତାର ନାଶି ॥
ଭକ୍ତଙ୍କ ଦୈନ ଲଯଦାର । ତା ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭ ସୁନ୍ଦର ॥
ନଦୀର ଘର ଅନ୍ଧୁ ପର । ଦେଖି ଚୋଳରେ ବନ୍ଧୁଧାରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତେ । ଅର୍ଦ୍ଧ ମିଳିଲେ ରାଜା ପାଶେ ॥
ବୋଇଲେ ଶଣ ଜଗନ୍ନାଥ । ଆରେ ଦେଖିଲୁ ଭଗବନ୍ତ ॥
ଭବାନ୍ତ ପିତା ଅବକାଶେ । ଯାଇଁ ମିଳିଲୁ ଭକ୍ତ ପାଶେ ॥
ଭର ସଲ୍ଲଭ କରୁ ନାଶି । ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗ ଅଗ୍ନି ଭୁଞ୍ଜାଇଲ ॥
ଦେଖି ଅଗଲ୍ଲ ଏଲଶଶି । ଭୁଞ୍ଜି ବା ଦେଉ ନ ପାରସି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନ ସହନ୍ତି । ତତ୍ତ ଦେଖିଲେ ଭୂତ୍ୟଠାଏ ॥
ସୁରପ ନଥା ମନେ ଚିନ୍ତି । ଅନ୍ତ ଆପଣେ ଦେଖ ନ ପାର ॥
କୃଷ୍ଣ ବାସଙ୍କୁ ଧର ତୋଳେ । ମୁଖେ ନୃପକ ଦେଲେ ଦେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଧର୍ମ୍ମ ତୋ ଜାଣନ୍ତ । ତୋତେ ଲଭିଲ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମ୍ମ ॥
ଧର୍ମ୍ମ ତୋ କର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ ନାଶା । ଧର୍ମ୍ମ ଚକ୍ଷୁ ତୋର ଭଷା ॥
ଧର୍ମ୍ମ ତୋ ମନ ବୁଦ୍ଧି ଯେତେ । ଭକ୍ତଙ୍କ ଏତେ ବଶ୍ୟ ତୋତେ ॥

ସଂସାରେ ପଶିଲନ୍ତି ସାରୁ । ଧିକ ମୋ ଜୀବନ ଦେହଭାରୁ ॥
ଧିକ ଏ ଅନ୍ୟ କର୍ମ ଯେତେ । ଧନ୍ୟ ସଂସାରେ ପଶିଲନ୍ତେ ॥
ଦେଖ ମୋହର ଦୁର୍ଭାଗଣ । ସାଧୁଙ୍କୁ ଦେଲି ମୁଁ ଦୂଷଣ ॥
ଏତେଁ ଅପରାଧ ମୋର ଯେତେ । କେତେଦେହେଁ ନ ଶୋଧବ ଅନ୍ତେ ॥
କ୍ଷମର ନାହିଁ ସମ୍ଭବ । ସମୋହର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନୃପମଣି । ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଆଣି ॥
କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କୁ ଦାନ ଦେଲେ । ନୃପଙ୍କ ଭକ୍ତି ଜନମିଲେ ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦାସ ବନ୍ଦେଇଲେ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦରଶନ କରି । ଚଳିଗଲେ ନିଜ ପୁରୀ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ଭକତଜନେ ଏତେ ଦୟା । ନ ଥିବ କଳ ପୁରେ ଛାୟା ॥
ଦାସ ଭକତ ମାନଙ୍କର । ମହିମା ଅପାର ଅପାର ॥
କେ ମୁଖେ କହିବାକୁ କ୍ଷମ । ଏ କଥା ପୂଜିଲ ସୁଜନ ॥
ସଂସାରେ ପ୍ରାଣୀ ଜନ୍ମ ଯେତେ । ଯେ ଏହା ଶୁଣେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଚିତ୍ତେ ॥
ଯେବା ପଢ଼ିବ ଶୁଦ୍ଧମନେ । ନ ଯିବ ଯମର ଭୁବନେ ॥
ଅଶେଷ ଭବବନ୍ଧ ପାଶ । ଛିଡ଼ିବ ନାହିଁଟି ସଂଶୟ ॥
ନରପତିଙ୍କ କଷ୍ଟ ଯେତେ । ଛିଡ଼ିବ ନାହିଁ କଦାଚିତ୍ତେ ॥
କହିଲ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ଦୃଢ଼ି ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ଏଣୁଁ ହିଁ ଦାସ କୃଷ୍ଣପାଦେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁମାନେ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦତଳ । ବନ୍ଦେ ନ ଛାଡ଼ୁ ମୋ ମଉଳ ॥
ସୁଜନେ ଏହା ଭକ୍ତି ରସ । ଏଣୁ ଅନ୍ୟରେ ନାହିଁ ଆଶ ॥
ସାଧୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ କଲେ । ଭବ ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ
ସମ୍ବାଦେ କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ଊନବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଚିଲନ୍ତି ମହାପାତ୍ର ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଏବେ ହେ ଶୁଣ ମନସ୍ଥୈର୍ଯ୍ୟେ । କହିବା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କଥାଏ ।
ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ଉତ୍ତମ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ମୋଅଧୀନ ।
ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ତାର ଘର । ଜାତିରେ ଅଟେ କରଣର ।
ସେବକ ମଧ୍ୟେ ଅଧିକାର । ଶୁଣ ସତ୍ତମ ଏତେ ତାର ।
ଚିଲନ୍ତି ମହାପାତ୍ର ବର । ଜୋଗବନ୍ତି ଯେ ନାମ ତାର ।
ଏହାଙ୍କ ଉଦର ଜନମେ । ସୁତାପନ୍ତୁଙ୍କୁ ଅମଳରେ ।
ସେ ଭଗବନ୍ତ ମହାପାତ୍ର । ଶୁଣି କହିବା ତା ଚରିତ ।
ସକଳ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ର ଜାତା । ଜାଣିଲ ସବୁ ଧର୍ମ କଥା ।
ସର୍ବଦା ଭାବେ ଶୁଦ୍ଧମନ୍ତ୍ର । ଭଜନ ମାର୍ଗେ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ।
ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ସଂଯତ । ସୁଜନ ସଜ୍ଜନର ହିତ ।
ଦୁଃଖୀ ଦେଖିଲେ ଦିଏ ଅନ୍ନେ । ସ୍ନେହ ତା ଥାଏ ଭଗାମୃତେ ।
ଶ୍ରୀନୀଳାଚଳ ପୁରବାସୀ । ସାଧୁ ଚରଣ ଲୁଣ୍ଠବସି ।
ଅନେକ ପ୍ରାଣିଙ୍କର ଭକ୍ତି । ଜନନୀ ଦେଖି ପ୍ରାଣପ୍ରତି ।
ଯେ ସଙ୍କର୍ଷଣ ବଳପାଣି । ଭେଦଗଡେବଣ୍ଟ ପ୍ରାଣମଣି ।
ସେବନ୍ତି ଦେବାଙ୍କ ଚରଣ । ଅନେକ ମୁନିଙ୍କ ଜୀବନ ।
ସୁଭଦ୍ରା ଦେବୀ ଜଗନ୍ମାତା । ଅନେକ ପ୍ରାଣୀ ପରିତ୍ରାତା ।
ଏ ତିନି ଦେବ ସେବା କରେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ।
ଆଦ୍ୟନ୍ତ ଅବଧାରଣାରୁ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅମୃତ ସେବାରୁ ।
ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ସେବା ଯେତେ । ଭକ୍ତି ସେଥାନ ଅଂଶେ ଜନ୍ମେ ।
ଜଗତି କର୍ଣ୍ଣଭୂଷଣ ଚଳ । ଥାଇ ସେଥିରୁ ଧନ୍ଦାମାନ ।
ତୁଳସୀପଦ୍ମରେ ଦେବ ତ । ଗାଇବ ଦୃଷ୍ଟି ବେଣ୍ଟିବାରୁ ।
ଜାଗାନ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭେ ଯାଉ ଯେତେ । ତୁଳସୀ ଧଣ୍ଡାର ସମ୍ପତ୍ତେ ।
ଯେ ଉତ୍ତରଦ୍ୱାର ଅଳଙ୍କାର । ଭୂଷଣ ପ୍ରଭୁମାନଙ୍କର ।

ଯୋଗେଶ୍ୱରଙ୍କର ସେବା ଯେତେକ । ସବୁ ସେ କରୁଥାଇ ସତ୍ତେ ।
ଶ୍ରୀମୁଖ ସିଂହାସନ ଉଦ୍ଧବା । ସେ ବସ୍ତ୍ରମାନ ଟିକାଇବା ।
ସର୍ବ ଚନ୍ଦନ ସେ ଲଗାଇ । ତାମ୍ବୁଳ ସେବା ଆଦି କରି ।
ଦୀପ ଅନନ୍ତ ଉଦ୍ଧବର । ଉତ୍ସବ ଗୀତ ନାଚବାର ।
ତାହାର ବିନା ଅନ୍ୟ ନୋହେ । ଶ୍ରୀମନ୍ତସ୍ତ ସେବାରେ ।
ସେ ପୁଣି କଣି ଏକାସରେ । ମନକାମ ଉଦ୍ଧବଙ୍କରେ ।
ତେବଣ ସେବଆଇ ତାଙ୍କୁ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କୁ ।
ଦେବ ଦନଦ ସ୍ତୁତିକନ । ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବତା ବନ ଜନ ।
ତେବନ ପ୍ରଭୁ ବାରୁଦ୍ରଷ୍ଟ । ଏହି ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ।
ସୁଭ ସମର୍ପି ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣ । ସମର୍ପି ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ଚରଣ ।
ଅନନ୍ତ ବସ୍ତ୍ରାଙ୍କ ଏକ । କରୁଣ ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଜନ ।
ଏମନ୍ତ ତେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତେ ।
ଗୋପନେ ସେ ମହାସ୍ୱଭାବ । ପ୍ରଭୁ ଦର୍ଶନେ ଆସନନ ।
ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗ ଧରି । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ନରେଶ୍ୱର ।
ବଜାଇ ଗୀତ ତୁରୀମାନ । ଅନେକ ଶୁଭଳ ବନ୍ଧୁଜନ ।
ଅନେକ ବାଦ୍ୟ ଶୋଭନୀୟ । ସେବକ ଅନେକ ସମ୍ପଦ ।
ଭକ୍ତି ଅନେକ ସମ୍ଭାରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରେ ।
ଦର୍ଶ ଦର୍ଶ ସେ ନରେଶ । ପ୍ରବେଶ ସିଂହଦ୍ୱାର ପଥ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ସେବକେ । ଦେଖାନ୍ତେ ଧାଇଁଗଲେ ଯୋଗେ ।
ଭକ୍ତରେ ମହାରାଜ ଆସିଲେ । ନୃପତି ଶତେକ ଭକ୍ତ ଆସେ ।
ଦେଖନ୍ତେ ପଛିଁଲେଣି ଆସି । ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡ ସେ ରାଜା ଋଷି ।
ସେ ମହାରାଜ ଦେଖି ତାଙ୍କୁ । ଧାଇଁଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖୁ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭକ୍ତି ହୋଇ ମନେ । ଉଠିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନେ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମସ୍ତକ । କୁସୁମ ମାଳ୍ୟ ମନେ ଭଲ ।
ନ ବୁଝି ଉଦ୍ଧବ ମୁଁ ଏବେ । ନୃପତି ଆସିଲେଣି ଯେବେ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମସ୍ତକର ପୁଷ୍ପ । ସେ ଖୁଲ ପ୍ରସାଦ ଅର୍ପି ।

ନୃପ ଏ ସବାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ । ନ ଦେଲେ ମହନ୍ତ ମୋହର ।
ଏତାରେ ଆଜ୍ଞା ନ ରହିବ । ମସ୍ତକେ ହାତ ଦେଲେ ଶିବ ।
ନିଜ ମସ୍ତକୁ ଫୁଲ ଦେଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମସ୍ତକେ ଥୋଇଲେ ।
ଏମନ୍ତେ ଯାଇ ନୃପବର । ମିଳିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁର ।
ଦେଖ ଶମ୍ଭୁମନରେ ଭର୍ତ୍ସନ । ସମସ୍ତ ସାଧୁଙ୍କ ସ୍ତବନ ।
ଶିଶୁ ଛାମୁରେ ମହାବଳୀ । ପ୍ରସାଦ ଅର୍ଥେ କର ତୋଳି ।
ଭାବି ଦେଖିଣ ମହୀପାଳ । ଭକତ ଖୋଲିଲେ ଚରଣ ।
ଶିଶୁ ମସ୍ତକୁ ପୃଷ୍ଠ ଦେଇ । ନୃପ ହସ୍ତ ପଦ୍ମ ଭାବି ଦେଇ ।
ରାଜା ପ୍ରସାଦ ଆଣିଦେଲେ । ଶୋଭନ ନୃପ ବଳାଇଲେ ।
କରରେ ଦେଇଲେ ପ୍ରଭବଣ । ଏମନ୍ତେ ଶିଶୁ ଦେଖି ଶେଷ ।
ଶିବ୍ୟଆସନେ ରାଜା ବସି । ପ୍ରସାଦପ୍ରୀତି ଅଧି କୋଟି ।
ଏଦେଖ ଯାଇ ଫୁଲ ଗନ୍ଧ । ଶୁଦ୍ଧେ ଶିଶୁ ଅଛି ନେଶାଙ୍କ ।
ରଞ୍ଜି ଦେଖିଲେ ଦଣ୍ଡଧରେ । ଶଣ୍ଢିଣୀ ହାତ ଗୋଟିକେତ ।
ଦେଖି ବାହ୍ୟରେ ନୃପ ଗଣ । ଏଡ ଅନେକ ବନ୍ଦନ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମଥାରୁ ଫୁଲଟି । ହାତ ଅନେକ ଦେଉଛି ଟାଳି ।
କହନ୍ତି ଏ କଥା ଦେଖ ନାଣ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୁଣ୍ଡ ଛଡ଼ା ପୃଷ୍ଠ ।
ଶିଶୁଙ୍କ ଶରୀରେ ଥୋଇଲା । ପ୍ରସାଦ ବୋଲି ମୋତେ ଦେଲା ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଶେଷଣି ଦେଇ ଦେବ ଭଣ ସୁଣ ।
ତୁମ୍ଭେ ଦେଇ ଯାଅ ଦେଖଦେବାର । କହନ୍ତୁ ମହାପାପ ଠାରି ।
ବଚନ ଦେଖି ଦେଖଆସ । ଶୁଣମ୍ଭ ଭଲେ ଶିବ ଜାଣି ।
ଅଶ୍ରୁପାତେ ଦେହେ ଗଳେ । ଦେଖନ୍ତେ ପ୍ରଭବ ହୋଇଲେ ।
ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ନୃପ ଅତି ବିସ୍ମୟରେ ।
ଦେଖି କୋପିଲେ ନୃପବର । ଭାଗବତ ପ୍ରାପ୍ତେ ହୋଇ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମହାପାତ୍ର । ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଲୁ ଅଦ୍ଭୁତ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମଣ୍ଡଳରେ ଭାଳ । ଉଠିବା ଦେଖ ଦେଖେ ଜାଣ ।
ଦେହେ ଦେଖୁ ଭୟ ମୋର ଜାଣ । ଯେତେକ ପାଇବେ ତୋର ଆଣ ।

ବୋଇଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅବଶ୍ୟ । ଦେଖ ସ୍ୱଭାବ ଫୁଲେ ଦେଖ ।
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀବତ୍ସ ବେଦଜ୍ଞ । ମନେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯଜ୍ଞ ଭକ୍ଷ ।
କଷ୍ଟେ ମରଣ ହେଲା ମୋର । ଏଣେ ପ୍ରତାପୀ ଚକ୍ରଧର ।
କି ଦଣ୍ଡ ଦେବେ ଏ ମୋତେ । ଏଠାରୁ ବଞ୍ଚିବ କେମନ୍ତେ ।
ମିଥ୍ୟା ମୁଁ କହିବ କଥାଏ । ଏଠାରୁ ବଞ୍ଚିବା ଯାଏ ।
ଜିହ୍ୱେ ଯାହା ଦେବ ଦେଖ । ଏ ସଙ୍କଟୁ ଆଗେ ହୋଇ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମହାଭାଗ । କାହେ ଲକ୍ଷଣ କରଇ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ନରେଶ । ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ମୁଣ୍ଡେ କେଶ ।
ଅଜ୍ଞାନ ନ ଚକ୍ରଧର । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ବୋଲନ୍ତି ଗୋପାଳ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନରନାଥେ । ଦେଖାଇ ଦେଲୁ ମୋତେ ।
ତା ଶୁଣି ମହାଭାଗ କହି । କଷ୍ଟେ ଦେଖାଇ ଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଯେବେ ଦେଖାଇ ନ ପାରିବ । ଦଣ୍ଡକୁ ଭାଜନ ହୋଇବ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମହାତ୍ମା । ଭାଳ ବୁଦ୍ଧି କା କୃଷ୍ଣ କଥା ।
ଯେବେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶିରେ କେଶ । ଦେଖାଇ ଦେବୁଁ ଅବଶ୍ୟ ।
କେତେବେଳେ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱରୂପ । ବୋଇଲେ ସର୍ବ ଗୁଣ ତନ ।
ଅଧମ ନ କହିବ ତୋତେ । ସ୍ୱପ୍ନେ ଭାଷିଥିଲ ଯେତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡପାଣି । ତାହାଙ୍କୁ ଦେଲେ ସେ ନେଇଣି ।
ପଣ୍ଡା ଭଜନେ ଚିନ୍ତନ । ମିଳିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖ ।
ସେ ଘଡ଼ି ଠୁଳ ଅବକାଶ । ଶ୍ରୀହରି ଫୁଲଗି କେଶ ।
ଆନନ୍ଦ କଲା ସେବା । ତେଣୁ ଲାଗିଲି କେଶ ଅବା ।
ପ୍ରଭୁ ମଣୋହ୍ମ ଅଙ୍ଗ ଲାଗି । କହ ସିଂହାସନ କେଶ ଧାରି ।
ସେ ନନ୍ଦମର୍ମି ଦେଖି ଯେତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ ସନ୍ନିତେ ।
ଗଜଜ ସେବା କରାଇଲେ । ସମ୍ମୁଖେ ଲକ୍ଷ ହୋଇ ଭଲେ ।
ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ଉଠି ଦଣ୍ଡାଇ କର ଯୋଡ଼ି ।
ବୋଇଲେ ଆହେ ମହାବାହୁ । ସମ୍ମୁଖେ ନ କହିବ ଆଉ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତେ କରଣ । ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।

ଭାବେ ଏ ଦୁର୍ଗତି ଏମନ୍ତ । ସଉଣ ସ୍ତମ୍ଭର ମହନ୍ତ ।
ସ୍ଥାନକୁ ଆସ୍ଥାପନା ଭଳେ । ମୁଖେ ଭୁବନ ଦେଖଇ ଲଭେ ।
ସର୍ବକୁ ଦେଖେଇଛି ପୀୟୂଷ । ଭାବେ ସେ ଭବ ତାରକ ନଷ୍ଟ ।
ଏଣୁ ମୋ ଗୁରୁ ଗାଣ୍ଡୀବନ । ଗ୍ରାମକୁ ଦୂତକ ସ୍ୱଜନ ।
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଭଜେ । ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଶିର ଲୁଚେ ।
ଯେ ପାଦ ପଙ୍କଜର ମୂଳେ । କମଳା ସେବେ କରକଞ୍ଜରେ ।
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ବାସ୍ତୁ । ଶଙ୍କର ମସ୍ତକରେ ଧରି ।
ଯେ ପଦଅରବିନ୍ଦ ବାସ୍ତୁ । ଭବନ୍ତ ଭଲ୍ଲ ଭକ୍ତସ୍ୱାମୀ ।
ଶୁକ ସନକ ସନାତନ । ଯେ ପାଦେ ନୂତନ ସ୍ମରଣ ।
ନାରଦ ଆଦି ମୁନି ସେବେ । ଯେ ପାଦେ ନିରନ୍ତରେ ସେବେ ।
ଯେବଣ ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାଇ । ଯୋଗୀଏ ଯୋଗ ମାର୍ଗେ ଥାଇ ।
ସେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ସେବାପଣ । ମୋ ଗୁରୁ ପରଦେବ ଧରି ।
ଦୋଟିଏ ଗଣ୍ଡୁରୁ ମଜନ । ମୁଁ ନୋହେ ତର୍ଣ୍ଣି ନ ସ୍ମରଣ ।
ଯେଣୁ ଦେଲୁ ସ୍ୱଦସ୍ତାସ୍ତୀ । ତେଣୁ ମୁଁ ମଣିଛି ବସ୍ତୁ ।
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ନ ପାଇଲି । ମୁଁ ତେଣୁ ମନ୍ଦକର୍ମ କଲି ।
ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜାପ ନ ଦେଲି । ଭୋ ମୁଣ୍ଡେ ଥୋଇଲି ଗୋସାଇଁ ।
ଏବେ ଭଣ୍ଡୁଛି ମୋର ଭୁଣ୍ଡ । ତେବେ ବିନାଶ ମୋରମୁଣ୍ଡ ।
ସ୍ୱଭାବ ଦଣ୍ଡପାଏ ନୋହୁ । ଏ ପାପୀ ଶରୀର ନ ଥାଉ ।
ଅଧିକ କି କହିବି ତୋତେ । ତୁ ଯେ ଭକତଜନ ହିତେ ।
ଅଙ୍ଗନ ପାଇଛି ଦର୍ଶଣ । ଏବେ ମୁଁ ଶୁଣିଛି ସ୍ମରଣ ।
ଅଦ୍ୟାପି ଶ୍ରୀବସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଦୁଇପଦେ ତୋର ।
ତାହା ମୁଁ କରୁନେ ଦେଖୁଛି । ତେଣୁ ମୋ ଭକ୍ତମାଙ୍କି କହୁ ।
ତୁ ନାଥ ପରମ ବସ୍ତୁ । ଭକ୍ତଂ ବଣ୍ଡୁକୁ ପାର୍ଶ୍ୱ ଛୁଡ଼ୁ ।
ଏଣୁ ମୁଁ ବନ୍ଦୁଅଛି ତୋତେ । ବନ୍ଦୁଛି ନ୍ୟାସ ଅନ୍ତରେ ।
କର ଅଭୟ ସ୍ତବଞ୍ଜ । ଭାବାଭ ଜାଣିଥିବୁ ତୁହି ।
ତୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଏ ଜଗତେ । କହି କହିବାର ଅଛି ତୋତେ ।

ରାଜ ଆଜ୍ଞାରେ ନରନାଥେ । ଧରିଲ ଦେଖ ସିଦ୍ଧେ ଯୋଗେ ।
ଅନେକ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ବଳିବ । ସେ ବସ୍ତ୍ର ନେ ସନ୍ତୋଷିବ ।
ଏଣୁ ତୋ ବସ୍ତ୍ରକୁ ନ ଛୁଇ । ଗରଳ ଖାଇଣ ମରିବ ।
ଏକଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ତୁମ୍ଭରେ ଯାଅ ନିକେତନ ।
ଏମନ୍ତ କହି ବେଗ ହୋଇ । ଲେଉଟି ଗ୍ରାମେ ପଡ ଶୋଇ ।
ଉଠି ବନ୍ଧନ ଚଳିଗଲେ । ଦେଖିଲେ ଭଗାଟ ନିଜରେ ।
ଦେବତ୍ରା ଅଯୋଧ୍ୟ ବସିଲେ । ସେବକେ ସେ ଯାହାର ସଙ୍ଗେ ।
ସେ ମହାରାଜ ସଙ୍ଗେ ଘରେ । ଅନନ୍ୟ ସନ୍ତାପ ମନରେ ।
ଗରଳ ଆଣି ଖାଇଲେ । ମୂର୍ଚ୍ଛି ନ ଲଭି ଯାଇଲେ ।
ସତେ ଶ୍ରୀହରି କୃପା ଅଛି । ନଷ୍ଟେବ ହୋଇଲା ମନେ ଅଛି ।
ତେଣୁ ଶୋଇଲା ଭକ୍ତରାଜ । ରକ୍ଷ ବୃନ୍ଦାର ପ୍ରଭୁ ରାଜ ।
ଦେଖି ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁ ଧାର । ଯାଇ ଘରିଲ ବସ୍ତ୍ରଖଣ୍ଡ ।
ଏମନ୍ତେ ନିଦ୍ରାରେ ମୋହିତ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ।
ସେବକ ମନ ଗ୍ରହୁ ଜାଣି । ନିଜପୁ ଭଲ ଚକ୍ରପାଣି ।
ଭକ୍ତ ମହାରାଜ ଘରେ । ଭକତ ଶୟନ ସ୍ୱପନରେ ।
ଭିଜ ହୋଇଣ ଅବସ୍ଥାରୁ । ସ୍ୱପନେ ଅଣ୍ଡି ଥାନ୍ତୁ ବୋଲ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଭକତ । ତୁ ନମା ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଗଣ ।
ମୋ ଅଙ୍ଗ ଘୃଣୁ ସେବାକରି । ଆଜ ଗ୍ରହକୁ କର୍ମାତ୍ମକ ।
ମୁଁ ଥିଲେ ଘଡ଼ାଟକ ଭଲି । ନ ଭଲଘାରେ ଝୁଲା ଆଣି ।
ଭୋଟିଏ ନାଗତ ଅଛରେ । ନ ଭଙ୍ଗାରେ ତୋତେ ଲଭେ ॥
ଆଦର ବସ୍ତ୍ରଅଛି ନତାତେ । ତୁ ଭୂଷୁ ସର୍ବ ଶରୀର ॥
ମୁଁ ତ ତେମନ୍ତ ନାଣ୍ଡା ନୋହେ । ତୋ ମନେ କାମ୍ୟ ଲୁଛିବେ ॥
ତେଣ ନ ଯାଇଁ ମୋର ମାଥେ । ବଳଲ ଯାଇଁ କାମ ଚୋଟେ ॥
ଏବେ ନ ଛିଲ ମନେ କଲ୍ପ । ନଦେଖୁ ମୋମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖ ଅଛି ॥
ଯାଇ ତୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଖିବୁ । ସ୍ୱଜାକୁ ନେଇଣ ଦେବୁ ।
ରାଜ ଆଜ୍ଞ ମୋ ପାଶେ ଆସ । ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ ଯିବ ନାଶ ॥

ବସନ୍ତି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପଲଙ୍କେ । ଜଗଲା ଦେଖନ୍ତି ଅଙ୍ଗେ ।
ଏଣେ ସେ ବିପ୍ର କନ୍ୟା ଦେଖି । ଉଠିଲ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଡାକି ।
ଦେଖିଲ ଘରେ ନେତ୍ର ଫାଡ଼ି । ଜାଣିଲ କଲେ ଛଳଗ୍ରାହି ।
ଭଗୁଣୀ ଭକ୍ତଗଣ ମୋତେ । ଏଣୁ ମୁଁ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗ ଭରି । ସ୍ନାନାଦି କର୍ମମାନ ସାରି ।
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନରେ ଆସି ଗଲେ । ବୈଷ୍ଣବେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ।
ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଦିଆ । ସେ ବେଳେ ଉଠିଲେ ଧାଇଁ ।
ଜାଣି ଅଦ୍ୱୈତ ବୀଣାପାଣି । ପ୍ରଭୁ ପ୍ରମୁଖେ ଯାଇଁ ମିଳି ।
ଜନନୀ ମହାଭାଗ୍ୟ ଯାଇ । ଉଠିଲେ ସିଂହାସନ ଠାଇଁ ।
ମନରେ ଭୟ ଅଛି ବଳେ । ପ୍ରଭୁ ପ୍ରମୁଖୁ ବସିବେ ।
ଦେଖିଲେ ମସ୍ତକରେ କେଶ । ଶଣ ଭ୍ରମର ସଦୃଶ ।
ନାନା କୁସୁମରେ ସୁବେଶ । ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍ଗ ସୁକେଶ ।
ଜଟା ଚନ୍ଦ୍ର ବିଭୂଷଣ । ସେ ଭଦ୍ର ସିଂହାସନେ ବସେ ।
ଦେଖିଣ ଏମନ୍ତ ବେଶକୁ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ମହାପ୍ରାଣ ।
ଅଦ୍ୱୈତ ଭକତ ଖାଲିଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିଲେ ।
ଏହି ପ୍ରକାରେ ଶୁଣ ମନ । ସେ ମହାପ୍ରକାଶୀ ରୂପ ।
ସେ କଥା ଅଛି ମନେଥିବ । ବେଗେ ଅଇଲେ ବୈଷ୍ଣବ ।
ବୈଷ୍ଣବେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ ।
ବିପ୍ରଙ୍କୁ ବୋଲିଲେ ନରେଶ । ଦେଖାଅ ପ୍ରଭୁମୂର୍ତ୍ତି ବେଶ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ବିପ୍ରବର । ସେ ସବୁ ମୋତେ ନ ଜଣାଇ ।
ମୁଁ କିସ ଦେଖାଇବି ସତେ । ଦେଖ ସେ ଆପଣା ଚକ୍ଷୁ ଏ ।
ଶୁଣି ନୃପତି ଚାହିଁଲେ । ପ୍ରଭୁ ଶଉକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ।
ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ କଣ୍ଠସ୍ଥଳ । ସୁନ୍ଦର ଏଣେ ଦେଖନ୍ତି ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଲା ଅତି ଜନ୍ମ । ଜୁଆ ସେ ଚନ୍ଦ୍ର ନବମ ।
ତା ଦେଖି ବୋଲେ ବସୁଧାପ । ସୁନ୍ଦର ଭବ ଜଗତ୍ର ଭବ ।
ଭକ୍ତ ମହତ୍ ଭବସାଗର । ଭାଙ୍ଗି ଗଣିଲ ଏତେ ବାଣ ।

ଏ କଥା କହନ୍ତେ କରଣ | ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମହାପ୍ରାଣ |
ହେ ରାଜା ଅଗ୍ରତେ ବୋଇଲେ | ଆପଣେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ଭଲେ |
ତାହା ଶୁଣିଣ ଜଗନ୍ନାଥ | ବଢ଼ାଇ ହେଉଛି କଳ ସ୍ୱସ୍ଥ |
ପ୍ରଭୁ ମସ୍ତକେ ଦେଖଥାନ୍ତି | ଛିଞ୍ଚିଣ ଦେଲେ ଚୋଟାକ୍ଷୀ |
ତକ୍ଷଣେ ଯୁଦ୍ଧର ବାହାର | ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମସ୍ତକର |
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପମଣି | ଢ଼ଳିଣ ପଡ଼ିଲା ଧରଣୀ |
କହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହେ ପ୍ରଭୁ | କହିଲ କିରେ ଭଲ ଶୋଭୁ |
ହେ ପୁ ଭକତ ମୋତେ ରଖ | ମୁଁ ଦୁଷ୍ଟ କଲି ମୁନ୍ତଖ |
ପ୍ରଭୁରେ ଅପରାଧ କଲି | ଏବେ ଯାଆନ୍ତେ ଧାଇ ଭାଲି |
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଏତେ ଚାତେ | ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିବ ଦେହକେ |
ଏବେ ଜାଣିଲି ଭଗବାନ | ଭକତ ଦୋଷେ ଶଙ୍କାଦ୍ଦନ ||
ଭକତ ଅଭିମାନ ଯୋଗେ | ଛିଡ଼ିଲୁଁ ଲଗନ ଖାଣ୍ଡେକ ||
ମୁଁ ମୂଢ଼ ମହାକୁତପ କଲି | ଭକତେ ଅପରାଧ ଦେଲି ||
ଦେଖିଲି ଜଗନ୍ତା ଦୁଃଖାଣ | ଜାଣିଲି ବାଳକୁଟ କଷ୍ଟ ||
ଦେହକେ ହେଉ ଏଥି ପାର | ନେହ କପ୍ରଦେଇ ରକ୍ଷାକରୁ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସ୍ତ୍ରପଟେ | ରାଜା ପଡ଼ିଲେ ଅପ୍ରମାଦେ ||
ଦୋଳି ଧଇଲେ ବସ୍ତ୍ରବର | କଲ୍ୟାଣ ଦେବଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଧର ||
ଭୂମ୍ଭର ନାହିଁ କିଛି ଦୋଷ | ଦେଖ ଦ୍ୱାର ମନ୍ଦମା ବଂଶର ||
ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମା କର | କହ୍ୱା ଦେଖ କହେ ବାଲ୍ମୁକର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୁଃଖେ ଗଲେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚରଣ ସ୍ପର୍ଶିରେ ||
ଦେଖିଲେ ମୁଣ୍ଡେଦେଖି ନାହିଁ | ନୃପତି ବୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ||
ଭୁଞ୍ଜ ଦେଖ ଯତ୍ନ କରଥାନ୍ତୁ | ଏଣୁ ବୋଇଲି ମହାଦେବ ||
ମନ୍ଦମା ଦେବଙ୍କ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ | ମୁଁ କ ଜାଣିବ ଭୂମ୍ଭ ଭବ ||
ଏବେ ଅପ୍ରାଧ ମୋର ଯେତେ | ପ୍ରଭୁ ନ ଧର କହାଇତେ ||
ଘର ଅପର ଚୋର ନାହିଁ | ଯଦନ ଶାବର ଗୋସାଇଁ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ରାଜା ଧନ | ଅଚେତ ଭକ୍ତ ବାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ||

ପ୍ରଭୁ ଗୋଟି ଧନ ଦେଲ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମହେଶାସ୍ତ୍ର ଦଯାଳ ॥
ଆପଣେ ଗଲେ ନୃପବର । ଶୁଣ ସୁମନ କଥା ସାର ॥
କେଶୀ ଏମନ୍ତ ଅତର୍କିତ । ତମରେ ଦେଖାଇଲେ ଆଦେଶକ ॥
ଜଗନ୍ନାଥ ମହାରାଜ ଭଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିଲେ ॥
ସେ ଦଣ୍ଡ ମହିମା ଏସନ । ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ଜୀବନ ॥
ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ଅଧୀନ । ଭକ୍ତବଶ୍ୟେ ହେଉଛି ଦେବ ॥
ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହୃଦେ । ବଦଇ ଶ୍ୟାମ ବାସ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲଗେ ପ୍ରମାଦ ॥
ଯେ ଅବା ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହେ ଶୁଣେ । ନ ଅବା ଦହନରେ ଶୁଣେ ॥
କାଟିଣ ଭବବନ୍ଧ ପାଶ । ଯାଇଣ ଲଭିବ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ॥
ବନ୍ଦଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୁତ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ସନଗିରିନାଥ ॥
ସେ ବାସୁଦେବଙ୍କ ଚରଣେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ସୁଜନେ ଏଣୁ ଘେନ ରସ । ମୁଁ ତୁଚ୍ଛ ଚରଣର ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଜଗନ୍ନାଥ ମହାରାଜ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଏକବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅଞ୍ଜନା ଓ ମାଧବୀ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ ଛନ୍ଦ

ବନ୍ଦେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାଜ୍ଞାନୀ । ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସ କଥା ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଚେତୁ ଦେଇ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ବୁଝାଇ ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ । ଶୁଣିଲେ ହୋଇବ ପବିତ୍ର ॥
ଭଜନ ବୋଲି ଏକ ଦେଶ । ସକଳ ଦେଶର ନରେଶ ॥
ନଗର ନାମ ଗୋପାବତୀ । ସ୍ୱାନନ୍ଦ ସହେ ଶାସନର ॥
ସେ ମହା ପୁଣ୍ୟ ନଗରୀରେ । ଯୋଗେଶ୍ୱରଯୋଗେ ଏକାଦେଶେ ॥

ସ୍ନାନ କରନ୍ତି ଯେହ୍ନେ ନର | ବସନ୍ତି ଯାଇ ସ୍ୱର୍ଗପୁର ||
ସେ ମହା ପୁଣ୍ୟ କର୍ମୀଗର | ସେ ସଜ୍ଜନଙ୍କର ସଙ୍ଗର ||
ସେହୁ ନଗରେ ଛାଡ଼ୁ ଯତ | ନାଭରେ ଅଟେ ଏ ନଗର ||
ଯୋଗେ ସେ ଦର୍ଶନ ସିନା | ନାମ ଯେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ସାଧନା ||
ସେ ଦେବଙ୍କ ଗୃହ କଥା ଯେତେ | କହିବା ଶୁଣ ଏକଚିତ୍ତେ ||
ସୁଦର୍ଶନେ ନଖ ଧରି | ନରନ ବର୍ଣ୍ଣନ ତାର ||
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଗଣେ ବସୁମତୀ | ଷଣ୍ଡ ଚରଣେ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ||
ଧୀରଘଣରେ ମେରୁ ସମ | ଗାରଗଣରେ ବିଭୀଷଣ ||
ବୃଦ୍ଧରେ କହ ଗଜେଶ୍ୱର | ବାଲକଗଣେ ଶିବ ଅଂଶର ||
କୁବେର ସମ ଧନବନ୍ତ | ସକଳ ଯାଗେ କର୍ମରତ ||
ନ ଜାଣେ ପର ନାଶ କଥା | କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣେ ଧର୍ମଗାଥା ||
ଧନ ସମ୍ପଦେ ଜାଣି ନର | ନିରତେ କରେ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ||
ଶ୍ରୀପୁର ଜାଣ କାଶୀ ଭଳି | ଅଯୋଧ୍ୟା ମଥୁରା ଏ ବେନି ||
ବର୍ଣ୍ଣି ଦ୍ୱାରକା ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର | ସେ ଜଗନ୍ନାଥ ପୁଣ୍ୟପୁର ||
ଏ ଆଦି ପୁଣ୍ୟ ପୁର ଯେତେ | ଅଛି ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ||
ତହିଁରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବର୍ତ୍ତମାନ | ଦେଖିଥାଇ ଯେ ଅନୁମାନ ||
ଯେତେକ ସେ ଧନ ବର୍ଣ୍ଣି ଥାଇ | ସେ ପୁରୁଥାଇ ନଗର ||
ନିଜ ଦ୍ୱାରରେ ଦୁଃଖିଜନ | ନ ଅଛା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେଖିଣ ||
ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଧନ ଦେଇ | କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ଆଇ ||
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି କରି ||
ଯେତେକ ଦେଖିଲେ ତା ଭୁବନେ | ତାହାଙ୍କୁ ତୋଷେ ଅନ୍ନଦାନେ ||
ବନ୍ଧୁ ସୋଦର ମିତ୍ରଜନ | କାର୍ଯ୍ୟ ନସ ବଣ୍ଟ ଭୋଜନ ||
ଏହିଙ୍କଠାରୁ ଦେବ ଭ୍ରାତ | ଭଲ ଅଛନ୍ତି ସର୍ବଗତ ||
ବ୍ରାହ୍ମଣେ କଲେ ଅନୁଭଣ | ଚରଣ ଶାସ୍ତ୍ର ବଚନ ||
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏ ସେହି ନରମାନେ | ବସନ୍ତି ଯାଇ ଏକ ସ୍ଥାନେ ||
ଷଡ଼ଙ୍କ ଶୋଭଣ ବସନ୍ତ | ଯେତେକ ସେ ଶୋଭନ ବସନ୍ତ ||

ତିନଶ ଷାଠିଏ ଯନ୍ତରେ | ଭୃଙ୍ଗୁ ଏକ ଉପବାସରେ |
ଯୋଡ଼ିଏ କଳ୍ପ ଲିଖାହେଲେ | ତାହା ଯେ ପୁରାଣ ବୋଲିଲେ |
ଭୃଙ୍ଗୁ ନାହିଁ ଦେବ ଘର | ଲକ୍ଷ ଉପବାସ ହୋଇ |
ଏଥିଲକ୍ଷ ଚତୁର୍ଦଶୀ | କରି ସଂଯମ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସୀ |
ସୁଲକ୍ଷଣ ଆଶ ଯୋଗେ | କୌସ୍ତୁଭ ଦେଖ ଅପମିତେ |
ଗଣନ୍ତି ଅଣୁ କହମାନ | ସପ୍ତୋଷ ଉପଲ ଯୋଜନ |
ଅନେକ ଏକାଦ୍ଧୀ କରନ୍ତି | ଉଭଣ ଉପବାସେ ଭକ୍ତି |
ତାହା ଦେଖିଣ ଏକ ଯୋଗେ | କୌସ୍ତୁଭ ଆଶ ଅପମିତେ |
ଅନେକ ତୁଳସୀ ଭଜନ୍ତି | ଯେ ସାହା ପୁରେ ଉଜାଗନ୍ତି |
ଏକ୍ଷମାରେ ଦଶେ ଏକ | ନ ଭାଣେ ଅନ୍ୟ ଉପାସନ |
ଏମନ୍ତେ ବୋଲେଦନ ଅନ୍ତେ | ତା କର୍ଣ୍ଣି ହୃଦିଲ ଭଗତେ |
ସୁଦର୍ଶନରେ ତାଙ୍କ ଗଣ | ଶ୍ରମଣ ହୋଇଲ ପ୍ରକାଶ |
ବେଢେ ବୋଲନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ | ଅନ୍ତରା ମାଧବ ଗବନ |
ତାଙ୍କ ସମାନ ଭାଗବତେ | ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନ ଥିବ ଏ ଭୁବନେ |
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ସମସ୍ତେ | ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ଭଗତେ |
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବସ୍ୱାମୀ | ଯେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ |
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଇଁ ତାର ମନ | ନାସ୍ତି ଜଲ ଦେଖ ସ୍ନାନ |
ଛନ୍ତି ଗଣ ଉଲେ ନରକର | ବୁଦ୍ଧି ସ୍ନିଗ୍ଧ ଭୂତ ଧନ୍ୟ |
ଭୂଷଣସ୍ଥର ଲୁଚ ବଳ | ପ୍ରେଲନ୍ତ ଧୀର ଧୀର ହୋଇ |
ସିତେ ଶୋଭିତ ରତ୍ନବେଶ | ଶ୍ରୁତି ସ୍ୱନର ପ୍ରାପ୍ତ ତୁଷ୍ୟ |
ଅଙ୍ଗ ଗାଉଲ ଓଷ୍ଟ ବାଡ଼ୀ | ଗ୍ରୀବ ଉଦ୍ଧରେ ଅଛି ଗଭ |
ସ୍ୱରେ ଉଭଲଦେଶେ ଦନ୍ତି | ଦ୍ରୁଗଛ ମଦେ ମଦେ ରସି |
ଭକ୍ତି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଉପଜଲ | ଦେତେ ମାରକଣ୍ଡ ଚଞ୍ଚଳ |
ସଦ୍ୟାପପାତ ଉତେ ଶୋଭେ | ସୁରୂପେ ଉଦ୍ଧର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷେ |
ଦେଖାର ଦେଖାଁଗିନଷ୍ଟିମାନେ | ପୁଷ୍ପରେ ବର୍ଣ୍ଣ ଚର୍ମ ଗାନେ |
ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁ ଭମସ୍ତକ ଗାଁଥି | ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଉତଗାରି |

ଅଙ୍ଗନା ମାଧବା ସଙ୍ଗରେ । ଗୁରୁଙ୍କ ସେବକ ଶିଷ୍ୟମାନେ ।
କଟକ ଯୋଗେ ଯେ ଏକତ୍ର । ଭକ୍ତ ହୋଇଲୁ ତା ସୂତ୍ର ।
କଟ୍ ସେବକ ମିଳନରେ । ଯେଉଁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ଲୋକମାନେ ।
ଆସି ଆଜ୍ଞନ୍ତ ଅନୁମିତେ । ସଣଦା ଗୁରୁଙ୍କ ତା ଦେଖେ ।
ସୁଜନ ଜନମାନେ ଆସି । ଧର୍ମଶାଳାରେ ରହନ୍ତି ବସି ।
ଭକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଦେଖ ଭ୍ରାନ୍ତ । ଧାଇଁଣ ଜନମାନେ ବସ୍ତ ।
ସେଠାରେ କରୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ସବୁଙ୍କ ଗାଡ଼ ଧୋଇବାନ୍ତି ।
ଗାଣ୍ଡିରେ ପାଣି ଅଦରେଣ । ଧରି ଭରନ୍ତି କଳ୍ପ ଘାସ ।
କଟ୍ରେ ଅପର ଦେଖ ସୃଷ୍ଟି । ଭଜନ୍ତି ଗୁମଧ୍ରୁ ବାଣୀ ।
ଏମନ୍ତରେ କେଳ ସଂଗ୍ରାମ । ମିଳନେ ସେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନେ ଶାଳ ।
ସଜ୍ଜନଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟି କରି । ଧୀରେ ସୁଜନ୍ତ ଗୁରୁସ୍ୱର ।
ଅଙ୍ଗନା ମାଧବା ଏ କୁଳ । ଗୁଳ ଅନନ୍ତ ଦେଖିଠାଳ ।
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଲୋକେ ଉଠେ । ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଣ କେଳେ ।
ଦେଖି ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱର । ଅନେକ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ।
ହୋଇଲୁ ଧନ୍ୟରେ ଶୋଭାବର । ଅନନ୍ତ ଭଜନା ପିଅର ।
ଧନ୍ୟ ହେ ଭୁବନେ କେଳ ଗୁଳ । ଯହାରେ ଅଣ୍ଟ ଜାତ ହୋଇ ।
ହୋଇଲି ଅଙ୍ଗାନ୍ତ ଅଧାର । ଜଗତେ କରନ୍ତି ଭୂମର ।
ଏମନ୍ତ କହିଲେ ଗୁରୁଗଂସି । ଶୁଣିଣ ଦେଖଇଲ ଧାର ।
ସେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱର ଗାଡ଼ ଧୋଇ । ଲବଣ ପାଇ ଦେଖଇଲ ।
ଲକ୍ଷିତେ କପାଳ ଆସନେ । ସୁଜନ୍ତ ଦୋମନ କଟନେ ।
ହେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱର କହ ସତ । କର୍ମା ମୋ ସୁତେ ଜଗତ ।
କହ ହେ ପୁରୁଷ କଟକ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ଦେଇମନ ।
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମଣୀ । ତାଙ୍କ ମୁଖକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ।
ଆମ୍ଭେତ ଆଜନ୍ମ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । କତେକ୍ୟେ ଅଟୁ ଉଦାସୀ ।
କଷ୍ଟକ ନେଇ ଦେଖିଠାରେ । କରନ୍ତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଏ ସଂସାରେ ।
ସେ ଭଗବତ ପଥ ନେଇ । ମୋତେ ତ ନ ହୋଇ ଗୋଚର ।

ତୈଳକଳ ଅନ୍ତର ପଥାଏ । ଜଳନ୍ତ ଦେଖ ସେହିଠାଏ ।
ନିର୍ଲେପ ସତ୍ୟବାସଜନ । ଅକ୍ରୋଧୀ ମଧୁର ବଚନ ।
ନିର୍ଲୋଭ ଦେଶ'କ ମୋହ ଯାହିଁ । ଶତ୍ରୁ ଜଳନ୍ତ ଦେଖନ୍ତି ଯହିଁ ।
ବସ୍ତ୍ରାଦ୍ଧି ସରସେନ ତ୍ରିସ୍ତି । ସତ୍ୟ ଧାର୍ମିକ ସଙ୍ଗସବ ।
ନାମ ଭଜନ ସେଖୁଜନେ । ସେବକର ଗୁରୁ ବସ୍ତ୍ରଠାରେ ।
ସକଳ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ଜାଣେ । ସେବକର ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣେ ।
ପର ଆପଣା ଏକ ମଣି । ସଂସାର ବସ୍ତୁ ମାୟାଜାଣି ।
ଏମନ୍ତ ଲୋକ ଦେଖ ଯହିଁ । ସେଜନ ଜନ୍ତୁ ଆସେ ତହିଁ ।
ନ ସ୍ପର୍ଶିବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ତାର । ସେହ ଅତୁଳ ଅବେବାର ।
ତା ଥାଉ ଭୁଞ୍ଜିବା ପ୍ରମାଣେ । ସେ ମୋର ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ଜାଣି ।
ନ ଦେଲେ ମାଗିଣ ଭୁଞ୍ଜଇ । ତହିଁ ମୋ ଅନ୍ତର ନ ଥାଇ ।
ଏଥା ନ ଦେଖ ଯାହାଘରେ । ସେ ସେତେତ୍ରସ୍ତ ଦେଲେମୋହରେ ।
ଭକ୍ତି ନ ଜଣେ ମୁଁ ଯେଜନ । ସେ ମୋତେ କୋଟିଏ ଯୋଜନ ।
ଏବେ ହେ ଭଣ୍ଡଅଙ୍କୁ ତୋତେ । କୁ ଏବେ ଶୁଣ ଶୁକଦେବଙ୍କୁ ।
ଆମ୍ଭେ ଯେ ଅନ୍ତ ନ ଜାଣୁ । ତୋହର ଅନ୍ତ ଉପନାସ ।
ଅଲକ୍ଷ ତୋହର ନାମଟି । ତୋର ମହିମା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟି ।
ଏଥିକୁ ଅଲକ୍ଷ ଯେ ଥିଲେ । ଜୁଗ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଦେଖିବାରେ ।
ଏବେ ହେ ଯାଉଅଛୁ ଆମ୍ଭେ । ଏଥି ସ୍ମରଣେ ଥାଅ ତୁମ୍ଭେ ।
ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ ଦୁର୍ବେ ଶୁଣି । ଦଣ୍ଡପାତେ କହନ୍ତିଲେ ପ୍ରାଣି ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ଆଜନ ମାତ୍ର ଏଥେଁ ରହି ।
ଆମ୍ଭର ଦେଖିଛୁ ଜୀବନ । ଯେତେକ ଦଣ୍ଡ ତୁମ୍ଭେ ଦିଅ ।
ଏତେ ସ୍ତୁତି ଅନ୍ତ ହୋଇ । ନାରାୟଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗୋସାଇଁ ।
ତା ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମଦୂତ ଭନ୍ତି । ଶୁଣ ହେ ତୁମ୍ଭେ ଦୂତଗଣ ।
ମୁଁ ଏଥେ ରହିଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଦେଖ ନ ପାରୁ ମୋତେ ତ୍ରାସ ।
ଶୁଣିବେ ଦେବ ଅବା ଯେତେବେ । ଅନେକ ଲୋକେ ଖେଳେ ଯିବେ ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସର୍ବ ଦେଖ । ଆମ୍ଭେ ଗଡ଼ିବେ ଖେଳେ ଯାକ ।

ତୁମ୍ଭେ ଯୋଜନ ବେଗେ ଯାଅ । ଦେଖିବା ତୁମ୍ଭ ଭୁଜ ବାଉ ।
ସେ ବେନି ଶୁଣି ଦାନାମତେ । ଅଭ୍ର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗାଭଅତେ ।
ଉଠିଲେ ଅତି ବଳବନ୍ତ । କମଳ ଯଣ ବ୍ରୁହ୍ମସ୍ତ ।
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ଦେବଗଣ । ଭଜନ କରୁଥିଲେ ଯାଇଁ ।
ଶିବ ବୈତନ୍ଧ ଗାଳ ଅନ୍ତ । ନାନାଦ୍ଧ ସ୍ତବାଦେ କଣ୍ଡନ ।
ଅଶେଷ ବର୍ଣ୍ଣେ ପିଠାମାନ । ସ୍ତବରେ କରେଇ ଭଜନ ।
କର୍ପୂ ସେ ଅନେକ ପ୍ରକାର । ସ୍ତବ ନଦାର ଦୁଧସର ।
ଘଇଡ଼ ଗାଣି ସଉଘଣା । ସ୍ତାତୁରେ ଏକ୍ସ ଏକ ଗଣା ।
ଖଣ୍ଡୁରସରେ ପୁବଂଯୋତେ । ଭଜନ କଲେ କର୍ପୂରତେ ।
ଗଦଭ ଭଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ୍ମୀଆ । ଭଜନ କଲେ ଅନଶିଆ ।
ବେନି ପ୍ରହରେ ଅଚ୍ଛୁ ବେଳ । ସମସ୍ତ ନଗ୍ର ଯଣ ଦୋଳ ।
ଦଶସ୍ତବସ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ । ଯୋଜନ ବାର୍ଷିକେ ସନ୍ଧୁଙ୍କୁ ।
ଏବେ ସେ ପୁବଂ ତ୍ରିଜଗ ଯଣ । ଜୀବ ଅଷିଲେ ବ୍ରୁହ୍ମସ୍ତ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ବସ୍ତୁର ମଧର । ଯେସନ ତବ୍ରୁ ଗାଳାପୁର ।
କର୍ଣ୍ଣି ବସାର ବଂଶସବେ । ଯଦନ୍ତୁ ଏକଦ୍ୟୁ ବତସେ ।
ଅନେକ କୈଳେ ନାତ୍ମ ବେଦ୍ଧ । ସେ ବେଳ ଖଇ ଯଉଯୋଡ଼ ।
ବୋଲନ୍ତି ସ୍ତଣବେ ଅଭଥ । ଯଉ ଯୋଜନ ବର୍ପୂମତ ।
ତୁମ୍ଭ ବଚନ ଯେଉବ ଶୁଣି । ଭା ପୁଣି ଇଚ୍ଛିବୁ ଅଣି ।
ଯଦ ବେ ଜଳମ୍ବୁ ନ ଯଇ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରୁହ୍ମସ୍ତ ।
ଶୁଣବେ ବାଭା ଦେବଗୁରୁବେ । ସୁରୁଣ ଯଦ୍ଧପତ୍ନି ବଇଦେ ।
ମୋତେ ସେ ଅନ୍ତ ଇଇଶ୍ଚମ । ସତେ କସତ ଅଦା ସ୍ତୁଦ ।
ଅଭସ୍ତ୍ର ସୁଦ୍ଧାର ବସାର । ଅଧା ଯଣ ସେ ନ ଭଠର ।
ଏଅଙ୍କୁ ବସ୍ତୁଖଣ୍ଡ ଯଦ । ଦେବା ବୋଲିଚ୍ଛି ଟ ଶିବଶ ।
ବୋଲିଲେ ଲେଖିକି ଯାଉନ୍ତୁ । ଏବେଥ ଶୋଚନା ପାର୍ଣ୍ଣି କହ ।
ସମସ୍ତ କେତେ ଭାବାଶୁଣି । ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ତାବେ ଦାକ୍ସ ମଣି ।
ବୋଲଇଲେ ଭୁଞ୍ଜି ବେଦ ଅଭଥ । କମୀର ବୋଇଲେ ନିସତ ।

ଯେତେ ପାଞ୍ଚଲେ କୃଷ୍ଣଜନ । ବନରେ ଆସେ କୃଷ୍ଣ ସିନା ।
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସନ୍ୟାସ । ଯେତେକ ସଜ୍ଜନ ବେଶ ଆସ ।
ରୁକ୍ମିଣୀ ମୋହର ଅଗ୍ରତେ । ଛଡାଇ ଗଲ ରୋଷି ହେତେ ।
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣ ଭାଷ । ତୋମାନ ମୁଦ୍ରା ବେଶ ଭାଷ ।
ନୃସିଂହ ଦେବ ଚନ୍ଦ୍ର ଚଳେ । ବଢ଼ାଇ ଦେଇଥାଅ ମୋତେ ।
ଶୁଣି ଶୁଣିଲେ ଏ ବଚନ । ଆନନ୍ଦ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ।
ସେ ଦେଶ ଲୁଚାଇ ରଜଗଲେ । ସେ ବା ଗଞ୍ଜନ କରୁଥିଲେ ।
ଚର୍ଣ୍ଣ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି । ଭୁଆଳି ବୋଝ ଭର ଭରି ।
ଅଶ୍ୱ ସମ୍ମୁଖେ ଶୋଇଲେ । ଅନେକ ପଣ ପକାଇଲେ ।
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭର୍ତ୍ତି ଭରି । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଦି କରି ।
ନାନାଦି ପିଠାମାନ ଯେତେ । ସେ ଶିଖ ଖେଚେଡ଼ି ସ୍ନେହେତେ ।
ସକଳ ସାମଗ୍ରୀ ଘେନି । ଅନେକ କଳସ ବେଢ଼ି କରି ।
କୃଷ୍ଣ ନୃସିଂହ ନାମ ଧରି । ବନରେ ମୁଦା ମୁଦା କରି ।
ତାହା ଦେଖିଣ ସେ ସନ୍ୟାସୀ । ସନ୍ତୋଷେ ପୂର୍ଣ୍ଣ୍ୟାସେ ବସି ।
ନୃସିଂହ ନାମ ଘୋଷି ଧରି । ବସିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁଖକରି ।
ଶ୍ରୀ କରେ ମୁଦ୍ରାମାନ ଧରି । ମୁଖ ଗଣ୍ଡାଏ ବାଣ୍ଟି ଭରି ।
ମୁଦ୍ରାକୁ ମୁଦ୍ରା ଧରି କରେ । ଜଗନ୍ନାଥ କୃଷ୍ଣଦେବ ।
ଯେତେକ ସର୍ପାଗଣ ଥିଲେ । ବନ୍ଧୁଜନମାନେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ।
ବୋଇଲେ ଅଣ୍ଟ ଦେଖଆସ । ଷଟ୍‌ଷୋଳ ନ ଭରି ଅବଶ ।
ଶୁଣି ଅନେକ କଳେ ପାଇଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ ବନ୍ଧୁ ।।
ଛଅରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦୁଆରି । ମୁଦା ବନ୍ଧୁ ତଳେ ପାଇ ।।
ସେ ମାୟାତେଜ ସନ୍ଧୁ ଧରି । ମୁଖରେ ଦେଇଥାନ୍ତି ଭରି ।।
ଯେସନେ ଘୋଷନ୍ତି ନର୍ତ୍ତନ । ପୂଜାରେ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଦୋହଳି ।।
ଅନନ୍ତ ଗାତ ଯେତେ ଛଣି । ସେ ଯେତେ ଦେଖ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ରୀ ।।
ଅଶେଷ ନଗରଜନମାନ । ଯେତେ ସାଗର ଦେଖ ଲୀନ ।।
ଦେଖି ଛଡାରେ ବୁଝିବାର । ଜଗନ୍ନାଥ ବନ୍ଧୁ ସର୍ବେ ଭରି ।।

ବୋଲନ୍ତି ସେନଅସ ଅଜ୍ଞ । କେବା ଭଆରେ କେଶାଦୋଷ ।
ସୁଧାରେ ମିଶ୍ରୁ ଭବନ । ବନ୍ଧୁଭ ସେବେ ମୁକାଭର ।
ଭାବା ଶୁଣିଣ କେଶ ସ୍ଥଳ । ଅନେକ ଭଙ୍ଗର ଦେଖାଇ ।
ସ୍ୱନ୍ଦା ସେବେ ସନ୍ଧ ଜନ୍ମ । ବନ୍ଧିବା ସେବେ ବନ୍ଧୁଜନ୍ମ ।
ଭୂଷାଣ୍ଡି ଏକଠାବେ ଦେଲ । ସହସ୍ରେ ସ୍ନେହ କସିଥାଇ ।
ବଅନ୍ତି ମୁଖେ ମୁକାବଳ । ବର୍ଷ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ସହାବନୀ ।
ଏମନ୍ତ ଦଣ୍ଡଣ୍ଡି ଯାଏ । ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଦେବସ୍ୱରେ ।
ସେତେଭ ସବାର୍ଥେ ସୁଦେଲ ଭଲ । ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଦେବଗଣ ।
ଲଗ୍ନ ସହସ୍ର ଦେଲ ଯାସ । ସବୁ ସାଧିଲେ ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ।
ବୋଲିଲେ ଅଛି ଅଣ ଜନା । ଆଣ ହେ! ଅଙ୍ଗନା ମାଧବୀ ।
ଭାବା ଶୁଣିଣ କେଶ ସ୍ଥଳ । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯାବଡକେ ଦେଖାଇ ।
ବୋଲଲେ ବନ୍ଧେ ମଠ ଦେଲ । ଲକ୍ଷଣ ଦେଲଅଛି ଆଜ୍ଞ ।
ମୋ ଗୁରୁ ସେବେଭଭ ମାଉର । ଭୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଆସାର ।
ମଣ୍ଡଳସ୍ୱରେ ଦେଉ ବୋଲି । ଏବେ ମୁଁ ଅପରାଧ ଭଲ ।
ଏଥିର ଦୋଷ କ୍ଷମାକର । ଦଣ୍ଡେ ବସ ଭୁକ୍ଷବର ।
ଆଜ ଯା ବେଲଉନ୍ତି ବଣି । ଗୁମୁରେ ଦେଉ ଅର୍ପିବଣ ।
ପୁତ୍ର ଦ ପୁଷ୍ପ ତୋ ଭବର । ମୋର ଅପ୍ରାଧ କ୍ଷମାକର ।
ଏମନ୍ତ ବାକ୍ୟ ଭାର ଶୁଣି । ହସି ବୋଲନ୍ତି ତପସ୍ୱିନୀ ।
ଏବେ ମୁଁ ହୋଇଲି ସନ୍ତୋଷ । ଏଅ ତୁ ବସିଭଲ ଯାସ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଉଠିଗଲେ । ସେ ଦେଶ ଭୁଜଙ୍ଗ ଗୋଭାଇଲେ ।
ଅନେକ ବସ୍ତ୍ର ତାଙ୍କ ଥାନେ । ଗୋଭାଇ ଅନନ୍ତ ସୁଦର୍ଶନେ ।
ଅଲ୍ପେ ଭାଣ୍ଡ ଏ ଅନଲେ । ଅଶ୍ଚ ଭ ଅନେଗତର ଭଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେଷ୍ଠମନେ । ଗୋଭାଇ ଅନନ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ।
ପ୍ରଦକ୍ଷଣ ଦୋବାବସି ଭ ଦେଖ । ସ୍ତୁତି କରିଲେ ଯାଇଁ ଭଲେ ।
ଲକ୍ଷ୍ମି ସୁମୁଖ ଭଲେ ଚୋରି । ଜଳ ପିଇଲେ ମୁଖ ଦେଇ ।
ଅନେକ ଶୁଭିଥିଲ ବାଳି । ସ୍ତୁଷ୍ଟ ଭଲ ଗୋବାବସି ।

ତାହା ଦେଖିଣ ଦେବ ସଭ । ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କେ ସୁସ୍ଥୀଭୂତ ହୋଇ ।
ବଚନ୍ତୁ ନମ୍ର ହୋଇ ବଚନ । ତେବେ ବୋଇଲେ ଭଗବାନ ।
ଶୁଣହେ ସେ ସାଧୁ ଦେବଗଣ । ଆସ୍ଥା ବଚନ ଶିରେ ଦେଇ ।
ଆଜ ଅଜାମିଳ ହୃଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ଲଭିବ ଶରଣ ନାରାୟଣ ।
ଏ ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ଦେବ ଶୁଣ । ଦର୍ଶିବ ସ୍ୱର୍ଗ ଲୋକେ ଯାଇ ।
ଏତେ ସଂଶୟ ନାହିଁ କହି । ଆଜ ମୁଁ ଅନୁଭବ ଦେଖୁଛି ।
ମୂର୍ତ୍ତିକି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଦେଖ ମୋ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବିଷ୍ଣୁମୂର୍ତ୍ତି । ଅଜାମିଳ ହେଲେ ଉଦେ ପ୍ରୀତି ।
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦୂତ ଶୋଭାବେଳେ । ସେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଦେଖାଇଲେ ।
ତାହା ଦେଖିଲେ ଦେବ ସଭ । ଆଉ ତାହାକୁ ପୁଣ୍ୟ ହୋଇ ।
ସେ ଦେବ ଋଷିଙ୍କର ଭାବ । ଚିତ୍ତେ ଜନମେ ଦେଖ ଯାଇବ ।
ସକଳେ ଦେଇ ଜପ ଯେତେ । ନେଉଛନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତେ ।
ମନରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ସବୁଙ୍କୁ ହେଲେ ଅନୁଭାଷ ।
ଅଭେଦ ଧନ ବସ୍ତୁ ଦେଲେ । ମେଲ୍ଲିଣି ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ଭଲେ ।
ଆନନ୍ଦେ ଶୁଣ ହେ ସୁମନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ ।
ଏ କଳଯୁଗେ ଭକ୍ତଙ୍କର । ମହିମା ଅଗାଧ ଅପାର ।
ସାଧୁ ଜନଙ୍କୁ ପୁଣ୍ୟହୋଇ । ଦୁଷ୍ଟ ଜନଙ୍କୁ ପ୍ରତି ନାହିଁ ।
ଏମନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣିଲେ ନ ଲଭେ ପ୍ରମାଦ ।
କହଇ ବଚ୍ଛ ସୁଖ ବାସ । ସେ ନାରାୟଣ ପାଦେ ଆଶ ।
ସୁଜନେ ଏହି ଭବେ ଭବ । ମୋହର ନ ଦେଖିବ ଦୋଷ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବାର୍ଦ୍ଧ୍ୟଭାଗବତାମୃତେ ମନ-ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ।
ଅର୍ଜ୍ଜୁନ-ଓ ମାଧବୀ ଅନୁବାଦ କଥା ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଏକବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—*—

ଦ୍ୱାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
କୀର୍ତ୍ତନ୍ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଏଥୁ ଉତ୍ତରୁ ଶୁଣମନ । ଭକ୍ତିର ଅପୂର୍ବ୍ବ ବଖାଣ ।
ଏ କଳିଯୁଗର ଚରିତ । ଶ୍ରବଣେ ହୋଇବ ମୁକତ ।
ଯେ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ ମଧ୍ୟଦେଶେ । ପୁଣ୍ୟ ସଲିଳା ଗଙ୍ଗା ପାଶେ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ଯୋଗମନରେ । ସେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସ୍ନାନସଣ୍ଡରେ ।
ନାମ ତାହାର କୀର୍ତ୍ତନ୍ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକତ ସରେଖ୍ ।
ଅତି ନିର୍ମଳ ତାର ମନ । ଅଟଳାଚଳ ତା ସର୍ବ୍ବାଙ୍ଗ ।
ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ପୂତ ସ୍ଥାନେ । ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତିପାଳିଥାଏ ।
ତାହାର ଭାର୍ଯ୍ୟା ପ୍ରିୟବତୀ । ଅତି ସୁହସ ମହାସତୀ ।
ଉତ୍ତମ ନାମ ତା ଏହତ । ସ୍ୱାମୀର ଅଙ୍ଗ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିତ ।
ନରହେ ଘର ସେବାଖରେ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଅତି ପ୍ରେମଭରେ ।
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱାମୀପ୍ରାଣୀ ଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦେ ହେଲ ମତି ।
ନିତ୍ୟେ କୃଷ୍ଣ ତହାଁ ପୂଜେ । ସେବା କରନ୍ତି ପ୍ରେମଭାବେ ।
ଅତିଥିଙ୍କୁ ମହାଭକ୍ତି । ଦୂରେ ଶିଳନର ଯେ ସବାଧି ।
କହିଲେ ଘର ସମ୍ପଦଥା । ଶତ ଏ ଶୁଣିଲ ସର୍ବ୍ବଥା ।
ସର୍ବ୍ବେ ତା ପାଦେ ଅପାର । ଭଜ ହେଲେକେ ଯେ ସ୍ଥାବର ।
ଗ୍ରହଣ ସମୟେ ସ୍ନାନ କରି । ଉଶାଇ ଅଛୁ ଅପ୍ରମିତ ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଘୋଷଣା ହେଲ ତାର । ବହୁ ଯେ ଥାଇ ନରନ୍ତର ।
ଯେବଣ ସ୍ଥାନରେ ଅଛନ୍ତି । ଆସି ହୋଇବେ ଉପସ୍ଥିତ ।
ତାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବ । ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଅନ୍ନ ଦେବ ।
ଯେତେକ ପଦାର୍ଥ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବ । ଦେଖି ମୋ ଭଣ୍ଡାରରୁ ନେବ ।
ମୋ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ ଗ୍ରାମଦେଶ । ଅଛନ୍ତି ସକଳ ଉପବାସ ।
ତାଙ୍କ ସକଳ ଧନ ହରି । ଦ୍ରବ୍ୟରୁ ଦେବ ପୂରବର ।
ଏମନ୍ତ ଘୋଷଣା ଚମନ । ବଜାଇଥାଆନ୍ତି ସର୍ବ୍ବସ୍ଥାନ ।

ସେ ସ୍ଥାନ୍ୟ ଶରଣାଙ୍କୁ ସ୍ଥଳ । ଚଉଷଠି ଥାଇ ଦୂରଯାଇଁ ।
ସାଧୁମାନଙ୍କୁ ସେବାକର । ସ୍ତ୍ରୀଧନ ଛାଡ଼ ନିରନ୍ତର ।
ବସ୍ତ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ବାଣ୍ଟ ପ୍ରୀତି । ପୁଣ୍ୟଭକତ ଭଳ ମତ ।
ଏମନ୍ତ କୋଳାଣ ଚରଣ । ସେ ସ୍ଥଳ ବୃନ୍ଦାବନଧାମ ।
ସୁତ ତା ବାଲ୍ମ ଶରଣ । ସ୍ତୁତି ସାଧୁଙ୍କୁ ଜଣ ।
ଯେତେ ସ୍ଥିତିରେ ସେବ୍ୟବ୍ରତ । ବର୍ଣ୍ଣନ କରୁଥାଇ ନ ପ୍ର ।
ବାରେ ତା ଧର୍ମଧ୍ୱଜା ଯୋଗ । ନେତ ଡବଳ ବାଟଚ୍ଛତ୍ର ।
ଅନେକ ଧର୍ମଶାଳାମାନ । ଚୋଳାଇ ଅନ୍ନ ସ୍ଥଳନ ।
ଯାତ୍ରାଯାଇ ସମ୍ଭାରେ । ତୁଳସୀ ଆରୋପଣ କରେ ।
ଠାବ ଠାବରେ ସ୍ନାନବନ । ଜଳଭ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଭବନ ।
ଅନେକ ଶୁଆ ଶାରୀ ବସି । ଯୋଗିଅନନ୍ତ କହେ ଆସି ।
ତାହାଙ୍କ ମୁଖ ନାମ ଶୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦ ନୃପମଣି ।
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ସେବୁଥାଏ ।
ସାଧୁଙ୍କୁ ଗୁଣ କରି । ନେଇ ସ୍ଥଳ ସ୍ତୁତିଥାଇ ନିତ ।
ଧର୍ମେ ଅଟେ ନୃପ ତାର । ସତ୍ୟ ବଚନ କହିଥାଇ ।
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଦୂର ଦେଶ । ଅତିଥି ବଳ ବେଳଆସି ।
ଜଳା ଭୋଜନ ଦେଉଥାନ୍ତି । ସେବା ଯତ୍ନରେ କରେ ମତ ।
ଦଣ୍ଡ ବେଶି ନ ସ୍ଥଳ । ସେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦିଅଇ ।
ଏମନ୍ତ ଦେବତନ ଶଳ । ତା ଯଶ ଜଗତେ ପ୍ରକାଶ ।
ତାହା ଶୁଣିଲେ ବସୁଦେବ । ବହୁବାରାଇଁ ସଭା ବୃତ୍ତି ।
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବୁଝିଲି । ସଭକ ସଙ୍ଗେ ଛନ୍ଦ କରି ।
ତାହାଙ୍କୁ କହ ଅପୋତର । ନାହିଁ ଶଙ୍କତେ ତାଙ୍କୁ ଦୂର ।
ଦାସ୍ୟରେ ଯୋଜଣ ଭକ୍ତି । ମିଳିଲେ ଗ୍ରାମାଗ୍ରାମେ ଆସି ।
ଅଖଣ୍ଡ ନଖ ଦାଢ଼ୀ ବେଶ । କି ବୃତ୍ତି ଦେଖାଇ ସଦୃଶ ।
ତୁଳସୀ ମାଳ ଶୋଭେ ଗଳେ । ସର୍ବେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେଖ ଲୋଚନ ।
ଜଟା ମୁକୁଟ ମାଳ ଶୋଭ । ଭକ୍ତ ଜନଙ୍କ ମନଲୋଭ ।

ତୋହର ଦୈତ୍ୟରୀକ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କ । ସର୍ବାଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନେ ॥
ସନ୍ତୋଷଦାତା ଧନେ ତୋଷେ । ଭୂଷେ ନ ଲାଗନ୍ତ ମୋହେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲେ ଦଣ୍ଡପାଣି । ଦଣ୍ଡକ ଆଗେ ଦେବ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମ ଅନେକ କୃଷ୍ଣ ରସ । ସହାର ମନ ଲଲେ ତୋଷ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ମହାରାଜା । ଭଲ ଆଦରେ ପାଦପଦ୍ମା ॥
ଦେଲେ ଚରଣ ଧୂଳ ଧୋଇ । ଚରଣାମୃତ ଆଦେ ଖାଇ ॥
ଧୀର ଲଗନ୍ତ ଦଣ୍ଡଧର । ଅଳ ଉଦର ଦେଖ ପୂର ॥
ଭୁବନ ପାବନ ସର । ଅନେକ ସାଗ ଟାଲ ଘୂଷ ॥
ହେ ସ୍ୱାମୀ ! କର୍ମାର ଆସନ୍ତ । ମିଥ୍ୟା ନ ଲଣ ଭବ ସତ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦଣ୍ଡପାଣି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପମଣି ॥
ଅଟେ ଯେ ଆଜନ୍ମ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ନଗରେ ଭଗ ଲର୍ଭ ବସି ॥
ନଗର ପଳ ନ ଖାଇ । ଧନ ଦେଖିଲୁ ଦୃଷ୍ଟେ ସତ୍ୟ ॥
ଯାହା ଲଭ୍ୟଥିଲୁ ମନେ । ଦୃଷ୍ଟି ହୋଇଲା ଏତେଦିନେ ॥
ତେଣୁକି ଲଗନ୍ତୁ ତାହାର । ତୋ କୀର୍ତ୍ତି ଶୁଣି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଯନ୍ତ୍ର ତୋ ଚରିତ ଶୁଣିଲୁ । ତେଣୁ ତୋ ଧର୍ମକୁ ଅଇଲୁ ॥
କର୍ଣ୍ଣ ମାଗିବାର ପାଇଁ । ଦେବୁ କି ନାହିଁ ନୃପସାଇଁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ରାଜନ । ଯାଉଛି ମାଗ ତୋ ବଚନ ॥
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବ । ନ ହେଲେ ଅପରାଧୀ ହେବ ॥
ଧନ ଭୂଷଣ ଭୂମିଦାନ । ଧନ ଲାଞ୍ଛନ ବସ୍ତ୍ରଦାନ ॥
ସ୍ୱର୍ଗ ରତ୍ନାଦି ସନ୍ତତି । ମାଗ ତୋ ଯାହା ଭୂମ୍ଭ ଇଚ୍ଛେ ॥
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ଏକାତ୍ରେ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଅନେକ ଦିନ ତପସ୍ୟା । ଥିଲୁ ହେ ଲାଗ ଉଦ୍ଧର ॥
ଏବେ ଯେ ଲାଗିଲା ମୋତେ । ଗୀତା ଯେ ଦେଲ ନାମରେ ॥
ତାହା ମୁଁ ସତ୍ୟ ନ ପାଇଲି । ଜଗତେ ଲାଗ ନ ଲୋଭିଲି ॥
ତେଣୁ ଆଇଲି ତୋର ପାଶେ । ଦେବଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ର ମୁଁ ଆଶେ ॥
ଶୁଣିଲି ତୋର କୀର୍ତ୍ତି । ସ୍ୱାମୀଭକ୍ତ ମହାସତୀ ॥

ତାହାଙ୍କୁ ଆଣି ମୋତେ ଦେବୁ । ରଜନ ସୁଖେ ବଞ୍ଚିବୁ ।
ଏତେକ ମାଗୁ ମୋର ବାଞ୍ଛା । ଶୁଣ ଉତ୍ତର ତୋର ଇଚ୍ଛା ।
ଶୁଣି ନୃପ ଅତି ତୋଷ । ବୋଇଲେ ଏଥି ଗୁଣ କଥ ।
ପ୍ରାଣ ମାଗିଲେ ଦେବ ସାରେ । ସଂଶୟ ନାହିଁଟି ଏଥିରେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ରାଜନ । ଆଣିଲେ ଉତ୍ତମ ବେଶନ ।
ଲକ୍ଷ୍ମିଣ ସନ୍ତୋଷ ତପସ୍ୱୀ । ଏମନ୍ତ ସହ ହେଲ ଆସି ।
ସେ ମହାରାଜା ଚଳାଗଲେ । ଗମ୍ଭୀର ଗାରୁଡେ ମିଳିଲେ ।
ଅନେକ ଦୟାଳେ ଇଅଣ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ।
ଏଣିକି ତପସ୍ୱୀ ଏ ଆସି । ଦୃଢ଼ନ ମନ ମୋର ତୋଷି ।
ଶୁଣିଲୁ ନୃସିଂହଦେବ ପ୍ରାଣେ । ସେ ମୋତେ ମାଗିଲେ ଭଣାଏ ।
ତା ଶୁଣି ଦେବୀ ସତ୍ୟବତୀ । ମାଗ ହୋ ବୋଲି ମୁଁ ବୋଇଲି ।
ସେବେ ମାଗିଲେ ମୋତେ ସ୍ୱାହା । ଶୁଣ ଉତ୍ତର ତୋତେ କହା ।
ବୋଇଲ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀଶରଣ । ଅନଳ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଉତ୍ତର ।
ସତ୍ୟ ମୁଁ ଭଣିଲି ଶୁଭେତ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବ ତାଙ୍କୁ ତୋତେ ।
ଏଥିକୁ ଜଣ ନ କରିବ । ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ।
ସେହିଁ ଅନନ୍ତ ପିତା ମୋତେ । ସମର୍ପି ଦେଲେ ତୁମ୍ଭ ହସ୍ତେ ।
ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଲି ତୁମ୍ଭର । ତୁ ନାଥ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କର ।
ଏଥିକୁ ସେ ତୋହର ଇଚ୍ଛା । ଏଥିରେ ନାହିଁ ମୋ ଅନ୍ୟଥା ।
ରାଣୀ ବଚନ ଏହା ଶୁଣି । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ନୃପମଣି ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ । ମୋ ଠାରୁ ଶତେଗୁଣ ଭଲି ।
ସେବା କରିବୁ ଭର୍ଗୀ ଯାକେ । କଷ୍ଟ ନ ଲଭି ସୋଖୁଦେବ ।
ଏମନ୍ତ ଭଣି ସେ ରାଜନ । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ନିକଟେ ଗମନ ।
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଦେଖିଣ ସନ୍ତୋଷେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ନିଜପୁରେ ।
ରାଣୀ ସଙ୍ଗତେ ଭଲେ ହେଟ୍ଟ । କର୍ଣ୍ଣେ ନମିଲେ ଶିରାଟ ।
ଅନେକ ଲାଞ୍ଛି ଗନ୍ଧବାସ । ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ବସ୍ତ୍ରଧାସ ।
ପଦ୍ମବ ଦୋହଣେ ଉଠିଲେ । ଋଷି ଉଠିଲେ ରାଣୀ ଭୁଲେ ।

ସେ ମହାସତ୍ତ୍ୱ ଦେବେ ଉଠି । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପାଦତଳେ ଲୋଟି ।
ଉଠିଣ ବୋଇଲେ ଏନସ୍ତ୍ରୀ । ଆସନେ ବସାଇଲେ ନେଇ ।
ଯେ ପ୍ରଭୁ ଚରଣ ଧୂସର । ପବିତ୍ର ହେଲା ମୋର ପୁର ।
ଏମନ୍ତ ବୋଇଲନ୍ତେ ସେ ରାଣୀ । କହିଲ ଭଲେ ତପସ୍ୱୀଣି ।
ଧନ୍ୟଏ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ଭବ । ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ।
ଯେତେକ ରୂପ ମୂର୍ତ୍ତି ଧନ୍ୟ । କେତେବର୍ଷେ ଯଶ ନ ପାଇଲ ।
ଏବେ ମୁଁ ଏମନ୍ତ ଭାବଇ । ଏ ରାଣୀ ଜୀବନ ଦଇବ ।
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଧର୍ମ୍ମକୁ ଅଣା କହାଇଲ ।
କେବଳେ ଜନା ଯୁଗା ଭବ । ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସତ୍ ଭାବ ।
ରାଣୀଙ୍କ କନ୍ଥାଗଲେ ମୋକ୍ଷ । ସକଳ ଅଳଙ୍କାର ନେଇ ।
ଆଜ୍ଞା ଯେ ଦେଲେ ମହାବାହୁ । ଏ ଦାସ ପ୍ରାଣ ଯାଉଅଛି ।
ଏମନ୍ତ କହିଲ ଭଗବାନ । ଭକ୍ତିରେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ।
ଏମନ୍ତେ ଅନ୍ତର ପାଇଲ । ପ୍ରେମ ସ୍ୱରରେ ଅଳି ହେଲ ।
ତା ଦେଖି ଦାସୀ ଧରିବାର । କେତେଶେ ଗଲେ ଅନ୍ତଃପୁର ।
ଦେଖିଲେ ଜବାଙ୍କ ଫିଟିଲୁ । ରାଣୀ ପଲଙ୍କେ ଶୋଇଅଛୁ ।
ପାନ୍ଥରେ ମିଳେଇଲ ଯାଇ । ଦେଖିଲେ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ।
ତପସ୍ୱୀ ଯାଇଅଛନ୍ତି ପ୍ରୀତ । ତାହା ଦେଖିଣ ଭୟାପାତ ।
କହିଲେ ନ ଜନଙ୍କ ଯାଇଁ । ଦେଖିଲେ ଚିତ୍ତେ ପ୍ରାଣ ନାହିଁ ।
ତପସ୍ୱୀ ରାଣୀଙ୍କି ମାଇଲ । ସକଳ ଅଳଙ୍କାର ନେଲ ।
ଦେବଣ ଧଇଁଗ ପଳାଇଲ । ଦେଖ ଯା ଫଡ଼ୀ କୋଇ ମଲ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ନ ରହିଶି । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ କଳ୍ପଣୀ ।
ରାଣୀ ଅପ୍ରାଧ କଲ୍ ମଲ । ଦଣ୍ଡ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବେଶେଗଲ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନରନାଥ । ପେଷାଇ ଦୂରଦୂତ ଦୂତ ।
ବୋଇଲେ ଶୁଣେ ସେନାପ । ଦେଖିଲେ ସେ ମାୟା ସନ୍ନ୍ୟାସ ।
ଯେବେ ମୁଁ ଦେଖିବ ନୟନେ । କେବେ କେହି ରହିବ ଜୀବନେ ।
ବୋଲନ୍ତିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅବଶ୍ୟ । ଯାଦବେ ନାହିଁ ଦେଇ ଆଣ ।

ତା ଶୁଣି ଚଳଇଲେ ଦୂତ । ଚଳୀ ଖୋଜନ୍ତି ସେସ୍ଥାନରେ ।
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଭଗବାନ । ଜାଣିଲେ ଦୂତଙ୍କର ମନ ।
ଅର୍ଦ୍ଧେ ପଥେ ରହନ୍ତି ବସି । ଦୂତେ ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ଆସି ।
ଅନେକ ତପସ୍ୱୀ ମଣ୍ଡଳେ । ସଙ୍ଗତେ ଯୋଗ ଚଳାଇଲେ ।
ରାଜା ଯୁଧିଷ୍ଠି ଘରେ ଯେବେ । ଦେଖି ଉଠିଲେ ଦଣ୍ଡପାଣି ।
ସେ ମହାସତ୍ୱ ଯାଜକେ । ନ ଚଳି ପୁଣ ପୁଣ ଲୁଚନ୍ତି ।
ଉଠି ବସାଇଲେ ରୋଷ ଶାନ୍ତି । ବନ୍ଦିଲେ ମଧୁରେ ବାଣୀ ।
ସେ ମହାଯୋଗୀ ଯୋଗେଶ୍ୱର । ଅପାର ଭକ୍ତି ସ୍ନେହ ମୋର ।
ଭକ୍ତଙ୍କ ଦୁଃଖ ଦେଖନ୍ତେ । ମୋତେଟି ନ ବଳିଲେ ସହେ ।
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣ ନୃପତି ହୋଇ ତୋଷ ।
ଏ ଆମ୍ଭ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱଭାବ । ସେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ ।
ସେ ଅନ୍ୟ ଯାକେ ସେବାଦରେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରମ ମନରେ ।
ତାହାକୁ ଦେବା ଆଗେ ଦୁଃଖ । ସେ ଯେବେ ହୋଇବ ବିମୁଖ ।
ତାହାକୁ ସୁଖ ଆଗେ ଯାଇ । ଦେଖନ୍ତେ ନ ପାଏ ସେ ଆଉ ।
ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯାଇ ଭୁଲବ । ସେବୁ ସେ ଥାଇ ଆମ୍ଭପାଦେ ।
ତାହାକୁ ସ୍ମରଣ ନ ପାଇ । ସେ ଭାର୍ଯ୍ୟା ଶିବ ମୋ ଆଗଲୁ ।
ସେ ମୋତେ ସ୍ମରଣ କୋଇଲେ । ମୁଁ ତାକୁ ନ ଗୁରୁବ ଭଲେ ।
ସେ ମୋତେ ସ୍ମରିଲେ ଅବଶ୍ୟ । ମୁଁ ସେ ନ ସ୍ମରେ ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ।
ସେତେବେଳେ ଦୂତେ ଗଲେ ଫେରି । ଶୁଣିଲେ ପାଣ୍ଡୁରେ ନିଶ୍ଚୟ ।
ସେ ମୋର ଭକ୍ତର ପ୍ରକୃତି । ଯାହା ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଜାପତି ।
ସେ ତାହା କରିବଟି ଅବ । ଏ କଥା ଶୁଣ ସେ ସଜନ ।
ଏବେ ଅଇଲ ତୋ ଯୁମୂଳ । ତୁ ରାଜା ଯାହା କରେ ଭଲ ।
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାରାଜା । ଭେଟି ଉଭୟେ ବଳ ପୂଜା ।
ସଙ୍ଗତେ ଯୋଗ ଦେବେ ବଳ । ଉଠି ପାଣ୍ଡବେ ଯାଇ ମିଳ ।
କମଳନୟନ ପାଦ ତଳ । ଦେବେ ଆଶିଷ ଦଣ୍ଡପାଣି ।
ଭୀମର ଗାଣ୍ଡୀବକୁ ଧୋଇ । ରାଣୀ ବନ୍ଦନ କେଳି ଦେଲ ।

ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ଉଚିତ କୃଷ୍ଣପକ୍ଷ ।
ସାଧୁଙ୍କ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ଲାଗି । ତୁ ଯେ ହୋଇଲୁ ମୋହଭଙ୍ଗୀ ।
ଅନେକ ଜନ୍ମର କଳ୍ମଷ । ଆଜି ହୋଇଲା ତୋର ନାଶ ।
ଯେ ସାଧୁ ପାଣ୍ଡବଙ୍କ ପାଇଁ । ପିଲ ମସ୍ତକେ କଣ୍ଟ ଧଇ ।
ଏଣୁକି ଦେଖିଅଛୁ ଧର୍ମ୍ମ । କେବଳ ପରାତ୍ପର ସମ ।
ଏ କଥା ସତ୍ୟ ଅଟେ ଯେତେକ । ପ୍ରାଣ ତୁ ଯାଇ ଉଠି ବେଗେ ।
ଘଟା ବଚନ୍ତୁ ଏହା ଶୁଣି । ତତକ୍ଷଣେ ପ୍ରାଣ ପାଇ ପକ୍ଷୀ ।
କର୍ପୂ ଉଠିଲା ପ୍ରାଣୁ ହୋଇ । ବସିଲା ରଜା ମୁଖ ଚାହିଁ ।
ତାହା ଦେଖିଣ ଯେ ସ୍ୱଜନ । ଅନେକ ଆଶି ଦେଲେ ଧନ ।
ଲୁଟି ଚରଣ ତଳେ ଥୋଇ । ବୋଇଲେ ଜଅ ହେ ଗୋସାଇଁ ।
ଯେ ଅହଙ୍କାର ଥିଲା ଚିତ୍ତେ । ତାହା ଖଣ୍ଡିଲ ଦେବ ମୋତେ ।
ଏ ସବୁ ଧନ ନେଉଅଛି । ମୋଠାରେ ଦୟା କରିଅଛି ।
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଭଗବାନ । ଧନ୍ୟ ହୋ ରାଜା ତୋ ଜୀବନ ।
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ତୋହର ରାଣୀ । ତୁ ସାଙ୍ଗ ମଧ୍ୟେ ତାକୁ ଗଣି ।
ସଂସାରେ ଯାହା ଭଲ ଭକ୍ତି । ଆଉ ସେ ଭକ୍ତ ନ ପାଉଛି ।
ଏତେ କଲ୍ୟାଣ ହୋଇଅଛି । ସବୁକ ଧର୍ମ୍ମେ ସତ ଦେଉଛି ।
ଯାଉଛେ ସୁଖେ ଯଜ୍ଞ କରି । ମଲେ ସେ କୃଷ୍ଣ ଯଜ୍ଞ ସାରି ।
ଏତେ ସଂଶୟ କଲୁ କାର୍ତ୍ତି । ଏବେ ହୋ ପାଇଅଛୁ ମୁକ୍ତି ।
ଅନ୍ତେଷ୍ଟି କରିଲା ବଳାଇ । ଦେଖ ଆସୁର ଜଗ ଦେଶ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେବଗୁରୁ । ଦେଖାଇ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ।
ତତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଗଗନେ ବଜିଲା ଘୋଷଣ ।
ଯେ ରାଜା ରାଣୀ ତାହା ଦେଖି । ପୂଜନ କଲେ ଧର୍ମ୍ମସାକ୍ଷୀ ।
ଅନେକ କଲେ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ଆନନ୍ଦ ବଢ଼ାଇଲେ ଚିତ୍ତ ।
ତାଙ୍କେ ସେ କୃଷ୍ଣ ସନ୍ତୋଷ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନ ପ୍ରକାଶ ।
ଧନ୍ୟ ଭକତ ଜନଙ୍କର । ମହିମା ଅପାରୁ ଅପାର ।
ଅବର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମହିମା । ଜାଣି ନ ପାରେ ଦେବବ୍ରହ୍ମା ।

ମୋର ଶକତ ଅବା କେତେ । କହିବି ତୋହର ଅଗ୍ରତେ ।
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ପବିତ୍ର ।
ଭବର ସନ୍ତାପ ଗୀତେ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ, ।
ଶୁଣିଣ କ୍ଷମାକର ତୋଷ । ମୁଁ କୃଷ୍ଣ ଦାସଙ୍କର ଦାସ ।
ଦୁଷ୍ଟ ମନୁଷ୍ୟ ଭବପରେ । ରହଣି ଏ ଅ ଦେଲ ଦୂରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗଣ୍ଡିତମ୍ ସଭା ମଣି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ସେବା ଭଣନ୍ତେ
ନାମ ଦ୍ୱାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

—o—

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗଣପତି ଭକ୍ତ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଚୈତନ୍ୟ ବଳା ଶ୍ରୁତିସ୍ୱରେ । ଭଜଇ ମନ ରାଜା ଆଗେ ॥
ହେ ରାଜା ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ ॥
କେବଳ ସୁଧାରସ ବାଣୀ । ପବିତ୍ର ହେବୁ ରାଜା ଶୁଣି ॥
ଉତ୍କଳ ଖଣ୍ଡ କଥା ରସ । କର୍ଣ୍ଣାଟ ନାମେ ଏକ ଦେଶ ॥
ତାହାରେ କଟୋଜନା ଭୂଇ । ସେ ଗ୍ରାମେ ଅଟେ ବାଣିଆଇ ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଅଟେ ତାର ଘର । ବାଣିଜ୍ୟର ଅଟେ ବେଭାର ॥
ନାମ ତା ଗଣପତି ଭକ୍ତ । ଉଭୟଜନେ ସେ ରହନ୍ତ ॥
ଗଣେଶ ମର୍ମୋଷ୍ଠ କୃପାରୁ । କରନ୍ତେ ପରମ ଦୟାରୁ ॥
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ଅଷ୍ଟ ପଢି । ବସନ୍ତ ଘର ଦୂରେ ଏଡି ॥
ଲବ୍ଧ ତନ୍ତ୍ରୁ କର ଧନ । ମନକୁ ବନ୍ଧିଣ ଅଷ୍ଟମ ॥
ଦେବ ବନ ଦଣ୍ଡ ପାଦେ ଭକ୍ତି । କଦା ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟଗତି ॥
ଏମନ୍ତେ ତାର ମନ ଜାଣି । ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ସେ ନ ଭଣି ॥
କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥ କୃଷ୍ଣ । ସଂସାରେ ଶୁଭଶୁଭ କର୍ମ ॥
ପୁତ୍ର ଅପୁତ୍ର ଉପଧାନ । ଭକ୍ତ ସମାଦ ଆଖଣ୍ଡଳ ॥

ଯେଣୁ ବସୁଧା ଗାନ୍ଧାରୀ । ସ୍ଥାବର ଆଦି ତରୁବର ॥
ଏଥୁ ଜନ୍ମନ୍ତି ଆଭଯାଭ । ଦେବନ ଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ତାହାଙ୍କ ପାଦେ ଆଶ୍ରୟଣ । ପ୍ରାଣୀ ସଂସାରୁ ଯାନ୍ତି ତରି ॥
ସେ ପଦ୍ମ ବ୍ରହ୍ମ କୃପାବନେ । ଭବ ଉଦ୍ଧାର ବାର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଯୁଣ ସେ ମନରେ । ବ୍ରହ୍ମଣ ଆଜ କରୁଛନ୍ତି ॥
ତାଙ୍କ ଦେଖିବ ବ୍ରହ୍ମ ମୂର୍ତ୍ତି । ସ୍ଥୂଳ ସ୍ୱରୂପ ଥିବ ଗଣ୍ଡ ॥
ଦର୍ଶନେ ମୁକତ ଲଭିବ । ଯାତନା ପଥ ନ ଦେଖିବ ॥
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତିଣି ମନେ । ଶାସ୍ତ୍ର ଖୋଜିଲ ପ୍ରତିଦନେ ॥
ଦେବେବେଁ ଉଦୟ ଅନ୍ତରେ । ଖୋଜିଲେ ବ୍ରହ୍ମ ପୁରାଣରେ ॥
ସ୍ଥୂଳସ୍ୱରୂପ ଯୋଗ୍ୟ ଅଛି । ବ୍ରହ୍ମ ଅନନ୍ତ ମାନଗିଛି ॥
ତାଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ । ମୁକତ ହୁଅନ୍ତି ଦର୍ଶନେ ॥
ନ ତନେ ଆନ ଦରଶନ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏ ପ୍ରମାଣ ॥
ଏମନ୍ତେ ପୁରାଣରେ ଶୁଣି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୃଦୟରେ ଗଣି ॥
ବୋଲିଲେ ଥିବ ଏ ସଂସାର । ଥିବ ଏ ମଃଶ୍ରୀମାଳ ମୋର ॥
ଥିବ ଏ ବାସୁକି ଅନ । ଥିବ ଅଷ୍ଟଲ ଏ ଗଗନ ॥
ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଦେବଧନ । ବ୍ରହ୍ମ ଅଚଳ ଲଭିଗିବ ॥
ଆଜ୍ଞୁଁ ଯ.ଏ ମୁଁ ନ ଜାଣେ । ଉତ୍ପତ୍ତିର ପ୍ରକାରଣେ ॥
ଯାହାକୁ ନୟନେ ଦେଖିଲେ । ଭବ ସନ୍ତାର ହୋଏ ଜଳେ ॥
ସେ ଗଡ଼ାଗଡ଼ ପଥ ଜାଣି । ଉବେ ବ୍ରହ୍ମ ଦେବେ ମଣି ॥
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥୂଳ ମୂର୍ତ୍ତିରେ । ମୁଁ ଏଥି ଥିବ ପ୍ରକାରଣେ ॥
ବାସ ଭବନ୍ତୁ ଅନ ଯେତେ । ନେ ନିଜ ମୋହର ସଙ୍ଗତେ ॥
ଦେବେ ସମର୍ପି ଥିବାପାଏ । ସବୁଣି ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥାଏ ॥
ବଳସ ଦେବ ଦେବେ ଦେଖ । ତାର ପୁତ୍ରକୁ ଦେବ ବର ॥
ଆଜି ମେ ଅଟଳ ତାହାର । ଦେବ କ ଗୋତ୍ରେ ଆପଣାର ॥
ଏତେ ଭାବଣ ତାର ଚିତ୍ତ । ବୋଇଲ ଶିବ ମୁଁ ଭଣିବ ॥
ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଦର୍ଶନ ଲଭିବ । ଦେଖିଲେ ମୁଁ ମୁକତ ଲଭିବ ॥

ଏ କଥା ଅଟଇ ମୋର ମନ । ବୋଲଇ ଦାସ ଅଚ୍ୟୁତ ।
ବୋଲଇ ପରମ ସନ୍ତୋଷ । ଗୁରୁ ସଂସାର ଦେବ ଆଶ ।
ସେହି ବ୍ରହ୍ମପୁରେ ଥାଇ । ବ୍ରହ୍ମ ସୁମଣି ବାହାରଇ ।
ଦେବଦେବୀ ମାୟା ଦେବତାଙ୍କ । ପ୍ରଥମେ ଦଇବ ସମ୍ଭବ ।
ଲୀଳା ସେହି ମାଣିକ ଗଣ । ନ ମିଳେ ଅନୁଭବେ ଥାଇ ।
ବୋଲଇ ଶୁଣ ପାର୍ବତୀ । କହି ପ୍ରୋଥମ ଦେବତାଙ୍କ ।
ଗାଦ ଜଣାଇ ତନୁଧାଏ । ମନରେ ଜନ୍ମ ସେ ନ ଥାଏ ।
ବ୍ରହ୍ମରେ ଲଗିଅଛି ଲୟ । ଏଣୁ ତା ଜନ୍ମ ନାହିଁ ଭୟ ।
ଏମନ୍ତେ ଦେବତାଙ୍କ ପରେ । ପ୍ରବେଶ ଅଟଇ କଳାରେ ।
ଯାହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ପ୍ରାଣୀ । ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ଯାନ୍ତି ଶୁଣି ।
ସେହି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋଟି ଦେଖି । ଜନ୍ମିଲ ଜଳ ଉର୍ମିଆଣି ।
ଚରିଲ ଜନ୍ତୁର ଆସନେ । ବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱରୁ ମନେ ।
ଏଥୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ କଥା ଶୁଣ । ଗୁରୁଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନ ସାରଣ ।
ଦେଖ ଆସନ୍ତ ଜଣଦେବତେ । ଅନନ୍ତାମାନ ଧରି ହସ୍ତେ ।
ଗୀତ ଗାଇଣ ଉଦେ କଲି । ମିଳନେ ଜନ୍ମ ପାଏ ଆସି ।
ଦେବୀଣ ତାହାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି । ପ୍ରଭୁଲ ଗଣପତି ଲକ୍ଷ ।
ଶୁଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ଜନମାନେ । ଏତେକ ଅନନ୍ତ କର୍ମମାନେ ।
ଦେବଗଣଙ୍କୁ ଆସ୍ଥାନ । ଜନକ ଲଭ ପାଇଅଛ ।
ସଂଶୟ ନ କରିଣ ମନେ । କହିବି ଶୁଣ ସବୁ ଜନେ ।
ଶୁଣି ପଥ ଗୋଚର ଜନ୍ମ । ଶୁଣ ହେ ଉତ୍ତମର ଭୂତ ।
ଆସନେ ସେ ଗୁପ୍ତ ଜନେ । ଯାଇଣ ଥିଲୁ ବର୍ଣ୍ଣନରେ ।
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଲକ୍ଷଣ ସାଧନ । ବ୍ରହ୍ମକୁ ଜଣ ବର୍ଣ୍ଣନ ।
ନେଲଣି ବୋଲି ସେମାନତେ । କେଶୁଟି ଆସୁ ଗୁରୁଙ୍କତେ ।
ଦେଖ ଏ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦୂର୍ତ୍ତି । ଏଥୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କଥ କଳ ।
ତା ଶୁଣି ଜଗ ଆଦେଶକୁ ତେ । ଜଣ୍ଡେକ ଉତ୍ପ ସ୍ୱାମୀଙ୍କତେ ।
ପୁଛିଲ ପୁଣ ପୁଣ ତାଙ୍କୁ । କେହିଲଟିକ ସେ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ ।

ଦେଖ ଦୋଳଣ ପେଲ ଜଳ । ବସିଣ ବଣ୍ଣ ଜର୍ଣ୍ଣ ଧଳ ।
ବୃଦ୍ଧ ଥିବାରୁ ଏଣେ ନ ଭୁ । କେଷିତ ଅଧରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ।
ଘାଟାଷ୍ଟ ବର୍ଣ୍ଣ ଦେଖ ମୃଷତ । ଏ କଣା ଲେଖନ୍ତି ଆସନ୍ତ ।
ବୃତ୍ତୁଣସରେ ଦ ମିଷିଲେ । ତେମନ୍ତେ ଲେଖନ୍ତି ଅର୍ପିଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବିସ୍ମୃଣ ମନେ । ଲୋକେ ଆଜନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ।
ଘରୁତେ ଯିବା ଆସ ବାରୁ । ବତ୍ତ୍ୱ ନ ଦେଖି ଅବସର ।
ସୁଝିଲେ ସେହି ବଣାଦଣ୍ଡ । ଶୁଣି ସଂଶୟ ମନେ ଘାଳ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯିହାଳ ଉତ୍ସବେଣ । ଲେଖନ୍ତି ପଢ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦେ ।
ବ ହୁ ଅଜ୍ଞନ୍ତ ସଜଗିଣ । ଜଢ଼ିଲ ସୁଣ ପୁଣ ଭକ୍ତ ।
ଭକ୍ତଭ ଭଳ ତା ବୁଦ୍ଧର । ନ ବୁଦ୍ଧି ଭଜନ୍ତ ଏତେକ ।
ଏଣ୍ଟ ସୁସରେ ଲେଖିଗଲ୍ପ । ଦେଷେଲ ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ।
ଏଭ ସାକ୍ଷାତ ଭକ୍ତାଦୋଷି । ଏଭ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭର୍ଣ୍ଣ ସୂକ୍ଷ୍ମ ।
ଏଥିକୁ ନ ବୁଝି ଭକ୍ତଭ । ତେଣିକ ଘାଲ ନ ଶାରିଦ ।
ଖାଲଦ ଭାଗଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡ । ଲଭିଦ ଅଗ୍ନିବତ୍ୟା ଲୋଷ ।
ଏମନ୍ତ ବିସ୍ମୟ ତା ମନ । ଭାଷିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ।
ହେ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ବନ୍ଧୁ । ସ୍ୱଜନ ସଙ୍କଟ ଛନ୍ଦ ସୁଖ ।
ଭକ୍ତ ମନେ ଯାଉ ଘର । ତାହାଙ୍କୁ କଷ୍ଟ ଅଗୋଚର ।
ଭକ୍ତରେ ଭକ୍ତ ମନ ଭାଷି । ଅଜସ୍ର ଭକ୍ତ ଭକ୍ତପାଣି ।
ବସ୍ତ୍ର ସୁକ୍ତିତ ଦେଗୋଟି ହୋଇ । ମିଳନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ଘାଟେ ଯାଇ ।
ଭୃତ୍ୟ ଯେ ବସିଅଛୁ ଦୁଃଖେ । ପ୍ରଭୁ ମିଳନ୍ତେ ତାହାପାଖେ ।
ସୁଜନ୍ତି ବିସ୍ମୟ ସର୍ଣ୍ଣ । ବଢ଼େଷ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଗୋସାଇଁ ।
ଭାବ୍ୟ ଅଭଲେ ଭଗବତ । କଣା ବସିଛୁ ଏ ଠାବର ।
ଭଦ ଦେଖିଲ ଏତେ ଦିବ । କଣାର ମନେ ଦୁଃଖସ୍ୱଭ ।
ସଂଶୟ ନ ତୋଷଣ ଭଡ଼ିଭ । ଦେବ ବସ୍ତ୍ର ଭଦ କଣା ଦେଶେ ।
ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀମୁଖ ଏହା ଶୁଣି । ଦେଖ ଗଣପଣ୍ଡ ଭକ୍ତ ମଣି ।
ଦେବ ଭଦ ଭକ୍ତଜନ ଯୋଗେ । ଶୁଣ ଭକ୍ତବାଂ ଯାଥ ସ୍ୱବେଦ ।

ଅନେକ ଯେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ । ଶୁଣିଲୁ ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ॥
ବ୍ରହ୍ମ ଜନ୍ମ ମାୟାତୀତ । ବର୍ଣ୍ଣ ନମାନେଷ ଦୁଃଖ ସୁଖ ॥
ଏକଥା ଜାଣି ମୋର ମନେ । ଅଲକ୍ଷ ବ୍ରହ୍ମ ସର୍ବଗଣେନ ॥
ଏବେ ଶୁଣିଲି ବ୍ରହ୍ମ ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଅଛି ଏଥେ ରହି ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ସର୍ବଜ୍ଞ । ଜଗନ୍ତି ଭକ୍ତ ମୁଖ ଚାହିଁ ॥
ବ୍ରହ୍ମ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଏବେଁ । ତା ବୁଝେ ଜାଣିଲ କେମନ୍ତେ ॥
ଭକ୍ତ ବୋଇଲେ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ ଭକ୍ତ ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ଯେ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପେ ମିଶାଇ । ଆଗ କେଉଁଠି ନ ଆସଇ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଜଣ ଦଇଜନ । ଲେଖନ୍ତି ଆଗୁଣିତ ଜନ ॥
ଏହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ତେଣୁଟି ବ୍ରହ୍ମ ଥିବା ମଣ ॥
ତାହା ଶୁଣଣ ବ୍ରହ୍ମଦର୍ଶୀ । ଅଜସ୍ର ମନେ ମନେ ହସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଭକ୍ତବର । ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନକର ॥
ବ୍ରହ୍ମ ନ ଥିବା ଏ ପ୍ରମାଣ । ତାହା କହିବା ଏବେ ଶୁଣ ॥
ଯେ ଅନ୍ୟ ଜନ୍ମର ଜନ । ଯେ ଯାହା ମନେ ବାଞ୍ଛା କରି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ସେହିପରି ଦେଇ । ଦେଖନ୍ତି ବାଞ୍ଛାନିଧି ସେହି ॥
ଯେବଣ ପ୍ରାଣୀ ଏଥେ ଆଚି । ବର୍ଣ୍ଣ ନ ଜରେ ବ୍ରହ୍ମସୃଷ୍ଟି ॥
ଜନ୍ମ ଜରା ତାଙ୍କ ମନେ । ଲେଖନ୍ତି ଯିବାକୁ ସଦନେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ ଭଣିଲେ । ନ ବାଞ୍ଛାନିଧି ବୋଲାଇଲେ ॥
ଏଣୁ ଯେ ଯାହା ଜନ୍ମ ଆଦି । ତାହାକୁ ସେହି ଫଳ ଦେଇ ॥
ତୋଷନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ମହାଦେବ । ଦେଖନ୍ତି ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଯେବଣ କରନ୍ତି ମୁକ୍ତି ଅର୍ଥେ । ନିଶ୍ଚୟ ଆସିଥିବେ ଏଥେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତିପଥ ଦେବେ । ଯୁ ଭକ୍ତ କେବଳ ଯାଅ ଏବେ ॥
ମନେ ନ ସଂଶୟ ନ କର । ବ୍ରହ୍ମକୁ ଦରଶନ କର ॥
ଏମନ୍ତେ ଜନ୍ମଜନେ ଯାଇ । ଭକ୍ତ ତନନ୍ତ ନାହିଁ ଚିହ୍ନ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ । ଚକ୍ରଚାମର ପ୍ରାନ୍ତରେ ॥
ଜଳଧି ଶୋଭେ ଯେଉଁ ଭୂମି । ହୋଇଲେ ଅଙ୍ଗନ ଦେବସ୍ଥାନ ॥

ଦେବଙ୍କ ତେଜ ଦେବସ୍ନାନେ | ସ୍ନାନମଣ୍ଡପେ ବସାଇଲେ ।
ସ୍ନାନାର୍ଥ ଭଣ୍ଡା ଆଣିଲେ | ତଥାରେ ବସେ ଜଗନ୍ନାଥେ ।
ଅନେକ ତୀର୍ଥ ଜଳ ଧରି | ସେବକେ ଜୟ ଜୟ କରି ।
ଦେଖି ଅନନ୍ତ ଉତ୍ସବରେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ସେ ଆସେ ।
ପୂର୍ବ ସେବକମାନେ ଆସି | ସ୍ନାନରେ ବସନ୍ତେ ମଁଷି ।
ବର୍ଣ୍ଣ ନ ପାରନ୍ତି ଭକ୍ତ | ଅନେକ ଲୋକ ବସିଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଗଣଭକ୍ତ | ମିଳିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟ ।
ଦେଖିଲେ ବାପୁଡ଼ା ଦୂରୁଁ ଯେ | ମଣ୍ଡପେ ବସେ ବସିଛନ୍ତି ।
ନଦେଖି ଅଜାଣି ସେବେଳେ | ଗଜବଦନ ନ ଦେଖିଲେ ।
ଘୋର ବଞ୍ଚନ ମୁଖ ଶୂନ୍ୟ | ଦେଖି ଉଠିଲ ଭୟ ମନ ।
ଗଜବଦନ ନାହିଁ ଏଥେ | ବୃଥା ଭୂମିରେ ପଡ଼ାଇଲେ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କହୁଥିଲେ | ସେ ପ୍ରଭୁ ଯାତେ ନ ମିଳିଲେ ।
ଅରଣ୍ୟ ମନ ଦୁଃଖ ହୋଇ | ବାହୁଡ଼ି ଗଲେ ଚଳାଇ ॥
ଦେଖି ତାହାର ସ୍ୱାର୍ଥମନ | ଦେବଙ୍କ ବଡ଼ ଗଜାନନ ॥
ବୋଲି ଜାଣିଲ ତାର ମନେ | ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ସେ ନ ଗଣେ ॥
ତେଣୁଟି ଭେଟିଲା ତାର | ମସ୍ତକେ ଶୁଣ୍ଡ ନ ଦେଲ ॥
ଏଥିଲାଗିଣ ଶୁଣ ମନ | ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ନାରାୟଣ ॥
ଭକତଜନ ବାଞ୍ଛା ଜାଣି | ତତକ୍ଷଣ ଏକ ଦନ୍ତପାଣି ॥
ମୂଷିକ ସେ ସ୍ୱୟଂ ହାତେ | ଅଙ୍କୁଶ ଥିଲେ ପ୍ରଭୁ ହାତେ ॥
ତେଣୁଟି ଗଜାନନ ହୋଇ | ଜଗମୋହନ ତୁଲ ଶୋଭି ॥
ତାର ପାଖରେ ବସେ ଭଲେ | ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୂଢ଼ମତି | ଭକ୍ତର ଦେବ ମୁଁ ଏମନ୍ତ ॥
ଅନାଣି ଅଛୁ ଅନ୍ତ ହେବେ | ମୋ ବଳେ ଦର୍ଶନ ପାଇବେ ।
ତେଣୁ ମୋ ସ୍ୱରୂପ ଅଟଇ | ମୋର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଦେଖି ଦେଖ ।
ଗଜବଦନ ମୋ ନ ଦେଖି | ମନରେ ହୋଇ ମହା ଦୁଃଖୀ ।
ବାହୁଡ଼ି ଯାଉ ଅଛୁ ଯେଣୁ | ସେବେ ତୁ ଦେଖ ଏଥି ଯାଇ ।

ବୋଲନ୍ତି ନର୍ମା ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ । ବର୍ଣ୍ଣନ କର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ।
ନିସ୍ତାର ଜଳ ତୋ ନନ୍ଦନ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବୁ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେନଆସ । ନିଷ୍ଠ ଭକତେ ପୀତବାସ ॥
ସେ ମୃତ୍ୟୁରଥ ନବଦେଶ ରତି । ଧନଶ ବଇକାମ ସୋଟି ॥
ଧାଇଁଣ ଗଲା ଅଙ୍ଗ ବେଗେ । ମିଳିଲେ ଗଣ୍ଡକି ଆଗେ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ବିଷ୍ଣୁ ଦେବ ହି । ନର୍ମା ବୁ ପାଳିଥି ନେଇଛି ॥
ତୁ ବନ୍ଦି ଭଗଣିତ ଜଲ । ନନ୍ଦିନୀ ସର୍ଶ୍ୱ ଦେଇ ତୋର ॥
ଯେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳଦାତା । ଅଶେଷ ଯାଗର ଫଳଦା ॥
ଯେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳଦାତା । ଅଶେଷ ଯାଗର ଫଳଦା ॥
ଭବଭୟ ହାରିଣୀ । ଜାମ ଜନ୍ମଣାମୃତ୍ୟୁ ପିଣ୍ଡ ।
ଯେ ଯାହା ବାଞ୍ଛିଲେ ଚିତ୍ତେ । ତାହାକୁ ତାହା ଦେବା ଅର୍ଥେ ।
ଅନନ୍ତ ଯେତୁ ପାପରଶି । ଶିବାଦ୍ୟ ଦେବ ରୂପଧରି ।
ତାହାଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ ମନ୍ତ୍ରଣେ । ନେଇଛି ଯାଇ କ ଭାବନେ ।
ସେ ଗଣ୍ଡକୀ ଜଳ ଶୁଣ । ବୈଷ୍ଣବେ ବୋଲନ୍ତି ନନ୍ଦବାଣୀ ।
ବୃନ୍ଦ ଅଚଳ ବେଳେଠାରେ । କର୍ମାର ଭକ୍ତ ଙ୍କୁ ସେବାରେ ।
ଯାହାରେ ଜନାର୍ଦନ ବାଞ୍ଛି । ସେ ବୃନ୍ଦ ବୋଲନ୍ତି ବାଞ୍ଛି ॥
ଶୁଣ ନ ବେଶ ଯାହାଠାରେ । ତୁମ୍ଭ ନ ବୋଲୁ ଅଛେ ତାରେ ।
ଏଣୁ ଜୁ ଯାଅ ତୋ ବାଞ୍ଛିତ । ମୂର୍ତ୍ତିକ ବାଞ୍ଛି ତୋଠାରେ ଦେବ ।
ଜୁ କର୍ମା ନେଇଥାଇ ସୋଦେ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ମୃତ୍ୟୁରଥେ ।
ଏବେ ଜୁ ଘୁଞ୍ଚ ମଣ୍ଡଳ ମ । ଯାଆଶେ ଜନେ ବାଳୁକ ଦୂର ।
ନିସ୍ତାର ଜଳ ତୋ ନନ୍ଦନ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବେ ଜନାର୍ଦନ ।
ଏତେ ସଂଶୟ କଲୁ ବାଞ୍ଛି । ବୋଲିଣ ସେନ ନେଇଥାଇ ।
ନିମ୍ନନଦୀ ଏହା ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ତ ଚୂଡ଼ାମଣି ।
ନେଇଛି ଜଳ ଅଙ୍ଗ ତୋଷେ । ମିଳିଲା ବାଳୁକ ଦୂର ପାଶେ ।
ସକଳ ଦୂର୍ଗେ ଯଜ୍ଞବର । ତମ୍ଭେ ମନ ଦିଅ କର ।
ପଞ୍ଚିମମଣ୍ଡ ଧର୍ମାଙ୍ଗନ । ସ୍ୱର୍ଗିକ ନିସ୍ତାର ନନ୍ଦନେ ॥
ଦେଖିଲା ଯଜ୍ଞ ଯଜ୍ଞପ୍ରଭ । ସେହି ଅଚ୍ୟୁତ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ।

ଲମ୍ବ ଅଧର ଶୋଭେ ଶୁଣ୍ଢ | ଶୋଭା ଦିଶଇ ଏକଦନ୍ତ ॥
ଅଦ୍ଭୁତ ବିଶ୍ୱରୂପ ଧରି | ଭକତଙ୍କୁ ତାରୁଛନ୍ତି ହରି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ମହାମତି | ବୋଇଲେ ନମସ୍ତେ ଗଣପତି ॥
ନମୋ ନମସ୍ତେ ଗଜାନନ | ନମସ୍ତେ କପିଳ ବଦନ ॥
ନମସ୍ତେ ଦାରୁ ବ୍ରହ୍ମରୂପୀ | ନମୋ ନମସ୍ତେ ବିଶ୍ୱବାସୀ ॥
ତବ ଦର୍ଶନେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ | ଛୁଟିଲା ମୋର ମତିଭ୍ରମ ॥
ଲଭିଲୁ ପରମ କାରଣ | ଏବେ ଯା ମାଗୁଅଛି ଶୁଣ ॥
ଆଜି ଦେବ ସ୍ନାନ ଯାତ | ଯେବେ ହୋଇବ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
କେବଳ ହସ୍ତୀ ବେଶ ହୋଇ | ଏବେ କରିବ ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
ଏତେକ ମାଗି ଅଙ୍ଗେହେଉ | ଏ କଥା ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଥାଉ ॥
ଏତେକ କହି ପାଦେ ପଡ଼ି | ଉଠିଲେ ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ | ତକ୍ଷଣେ ଛାଡ଼ିଲା ଜୀବନ ॥
ସ୍ୱହେକ ବନ୍ଦ୍ୟ ପ୍ରାଣେ ଦାସି | ବ୍ରହ୍ମ ଶରୀରେ ଗଲା ମିଶି ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କଲେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗିଲେ ॥
ଦେଖ ଏ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା | ଯାହାଙ୍କୁ ଭଜେ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ॥
ଏଣୁ ଏ ଭକତ ଛଳରେ | ଏବେ ହୋ ହସ୍ତୀ ବେଶଧରେ ॥
ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭାବଗ୍ରାହୀ | ଭକତ ବନ୍ଧନ ବୋଲାଇ ॥
ଦେଖି ସେ ଭକତଙ୍କ ଭାବ | ସେବେ ଲଭିଲେ ଏତେ ପଦ ॥
ଆନ କେ ଭାଜନ ହୋଇବ | ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ଏଣୁ ସେ ସଂସାର ମଧ୍ୟେଣ | ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ ॥
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ନ କରିବ ଆନ | ଭକ୍ତ ବିଶ୍ୱାସୁ ଭଗବାନ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ହେଉ କହଇ | ଏ ଦାଢ଼ିଆ ଭକ୍ତି ଅଟଇ ॥
ଏଥେ କହିଲ ଯାଉ ଭାବ | ନିଚେଷ୍ଟ ଲଭିବ ମୁକ୍ତି ପଦ ॥
ପଠନେ ଶ୍ରବଣେ ଯା ଆଶ | ସେ ପ୍ରାଣୀ ଯିବେ ସ୍ୱର୍ଗବାସ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ | ସେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ପାଦେ ଆଶ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦ | ମୋ ମନ ଭୃଙ୍ଗ କରେ ସାଧ ॥

ସୁଜନେ ଏଣୁ ଭଜିବ ଭାବ । ତେବେଳେ ସଂସାରୁ ତରିବ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଉଦ୍ଧବଦେବଙ୍କ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ମୋକ୍ଷଣେ
ନାମ ତ୍ରୟୋବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁର୍ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଅନନ୍ତା ଶବର ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ଅହୋ ଅନନ୍ତ ମନ ବନ୍ଧୁ । ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ ଦଣ୍ଡେ ପ୍ରଭୁ ॥
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଦେଉ ମଣି । ତୁମ ବଚନ ସୁଧାବାଣୀ ॥
ଶୁଣିଲି ଉଦ୍ଧବଙ୍କ କଥା । ଛାଡ଼ିଲି ଭବ ଭୟବ୍ୟଥା ॥
ଏ ଭାବେ କରି ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ନାହିଁ କରଣି ଭଜନ ॥
ତରଣ ଗଲେ ପ୍ରାଣୀମାନେ । ଶୁଣିଲି ତୁମ୍ଭର ବଚନେ ॥
ଏ ଭାବେ ନାମ ଭଜିକରି । କେ ଏଥି ପାଇଛନ୍ତି ତରି ॥
ଜାଣିଣ ଥିଲେ ମୋତେ କହ । ଶୁଣି ଚିତ୍ତେ ହେଉ ଥୟ ॥
କହେ ଚୈତନ୍ୟ ତାହା ଶୁଣି । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପମଣି ॥
ତୁ ଯାହା କଲୁ ହେ ଭାଷଣ । କେ ତାହା କରିବ ଗଣନ ॥
ନାମର ଅଶେଷ ମହିମା । ଜାଣି ନ ପାରେ ବେଦବ୍ରହ୍ମା ॥
ଶେଷ ଅଶେଷ ମୁଖେ ଭଣି । ସେ ପୁଣି ନ ପାରିଲେ ଜାଣି ॥
ପ୍ରଭୁ ଆନନେ ସେ ଅକ୍ଷଟି । ନାମ ମହିମା ମୁଖେ ରଟି ॥
ସେ ଅବା ଜାଣିଛନ୍ତି କେତେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ କଦାଚିତେ ॥
ନାମର ଆଦି ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଅଳପ ବୁଦ୍ଧିର ନୁହଇ ॥
ଭୂତ ଅଦ୍ଭୁତ ବାହାର । ଏତେ ଅଲେଖ ଅଗୋଚର ॥
ସଭାରେ ଅଛି ନାହିଁ ନାହିଁ । ମନ ଗୋଚର ଭେଦ ନାହିଁ ॥
ସ୍ଥୂଳ ସୂକ୍ଷ୍ମରୁ ସେ ବାହାର । ଅଶେଷ ଲୀଳା ଅଗୋଚର ॥
ତେଣୁ ସେ ଅନନ୍ତ ରୂପଧାରୀ । କାହାରି ନୟନେ ନ ଦିଶି ॥

ତାହା କହିବା ସାଧ୍ୟ କାର । ଶୁଣ ହେ ମନୁ ନୃପବର ॥
ଯେବଣ ରାମନାମ ଗୋଟି । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ହୃଦେ କରି ରଖି ॥
କୋଟିଏ କୋଟି ଯୁଗ ଗଲେ । ଗୋଟିଏ ଲୋମ ତାର ଛୁଟିଲେ ॥
ରହିଲେ ଅଜରାମର ହୋଇ । ଏକା ଅଛଇ ବ୍ରହ୍ମଧାମେ ॥
ଆବର କହୁଅଛୁ ଶୁଣ । ରାବଣ ଭାଇ ବିଭୀଷଣ ॥
ଭଜିଣ ରାମ ନାମ ଗୋଟି । ହେଲେ ମରଣ ଗଲା କାଟି ॥
ପବନ ସୁତ ହନୁମାନ । ସେ ରାମ ନାମକୁ ଭଜନ ॥
ହେଲେ ତରିଲେ ସିନ୍ଧୁ ବାରି । ଗୋଷ୍ପଦ ଜଳ ପ୍ରାୟେ ଭାବି ॥
ହୋଇଲେ ଅଜାମର କାୟେ । ଯାବତ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥାଏ ॥
ଅନନ୍ୟ ରାମ ନାମ ଧ୍ୟାୟୀ । ଧ୍ରୁବ ମଣ୍ଡଳେ ଅଛି ବସି ॥
ଅଶେଷ ମୁନିବୃନ୍ଦ ଯେତେ । ସେ ନାମ ଭଜି ହୃଦଗତେ ॥
ସଂସାର ମାୟାରୁ କାଟି । ଜନ୍ମ ମରଣ ଗଲେ ମେଣ୍ଟି ॥
ଆବର କହୁଅଛୁ · ତାହେ । ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସୁର ଯେତେ ॥
ପଞ୍ଚ ଗଣଙ୍କ ଯେ ନାୟକ । ଚନ୍ଦ୍ର ବରୁଣ ଦିବାକର ॥
ପୃଥ୍ୱୀ ପବନ ଅନଳ । ଯେ ଅପ୍ସରା ଦିଗପାଳ ॥
ନର ଅସୁର ଆଦି ଯେତେ । ସ୍ୱରୂପ କହୁଅଛି କେତେ ॥
ସେ ନାମ ଭଜନ ନ କରି । ସଂସାରେ ହୋଇବେ ଅଧିକାରୀ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଆଶ୍ରା ବିନେ । ଜୀବ ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଅନ୍ୟେ ॥
ଏ ନାମ ଅଟଇ ସୁଫଳ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ॥
କଳି କଳୁଷ ଅନ୍ଧକାର । ନାଶଇ ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର ॥
ଏ ନାମ ଭଜନରୁ ବିନା । ଅନ୍ୟେ ଧର୍ମ ଭ୍ରମ ସିନା ॥
ତୁ ଯେ ହୋଇଲୁ ଏ ସଂସାରେ । ଏ ଦେହ ଧରି ଗୁରୁତ୍ୱ ଭଲେ ॥
ଅଶ୍ରାନ୍ତେ ନାମ ଭଜନ୍ତି । ନିଜ ଅବା ପାତକୀ ତରି ॥
ତାହା କହିବା ଏବେ ହେତୁ । କେବଳ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ପୂର୍ବେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ପୁରାଣରେ । ନାରଦ ମୁନିଙ୍କ ବାକ୍ୟରେ ॥
ଯାହା ମୁଁ ଶୁଣିଛି ଶ୍ରବଣେ । ତାହା କହିବା ଏବେ ଶୁଣ ॥

ଅନନ୍ତା ନାମେଣ ଶବର । ଶବର ପର୍ଣ୍ଣରେ ତା ଘର ॥
ଅଠାକାଣ୍ଡି ଆ ବେଣ୍ଟକର । ପକ୍ଷୀ ଅଣଇ ନତ୍ୟେ ମାରି ॥
ବଟୋଳ ଘାଣ୍ଟୁଆ ଗୁଣ୍ଡୁରି । ଗାର ଗୋବନ୍ଧ ଆଦିକରି ॥
ବକ ସାରସ ଯେ ଡାହୁକ । କାକ କୋକିଳ ଶାରୀ ଶୁକ ॥
ଏ ଆଦି ଯେତେକ ପକ୍ଷୀମାନ । ମାରଇ ନତ୍ୟ ପକ୍ଷୀ ବନ ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ମାରେ ଯେଣୁ ଅଶେଷ । ବିକଇ ପୁରୁ ଗ୍ରାମଦେଶେ ॥
ଯେ ଅବା ମୂଲ ତହିଁ ପାଇ । ପ୍ରାଣ ପୋଷଇ ତାହା ଖାଇ ॥
ଥୋକାଏ ପକ୍ଷୀମାଂସ କରି । ଭକ୍ଷଇ ପୁତ୍ର ସଙ୍ଗେ ଭରି ॥
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିଥାଇ ଧନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ॥
ଦାନ ଧର୍ମ୍ମ ବୋଲି ଯାହା । ଶ୍ରବଣେ ଶୁଣି ନାହିଁ ତାହା ॥
ଅବର ତପ ଶର୍ମ ଯେତେ । ତାହା ସେ ଜାଣିବ କେମନ୍ତେ ॥
ନାମ ଭଜନ କରିବାର । ସ୍ୱପନେ ନ ଜାଣେ ଶବର ॥
ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେ ନ ଜାଣେ । ବଞ୍ଚଇ ମୂର୍ଖ ମତ୍ତପଣେ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ । ଦିନେକ ବୁଲନ୍ତେ ବନସ୍ତେ ॥
କାହାର ପୋଷା ଶୁଆଟୋକାଟି । ଲୁହା ଶାଙ୍କୋଳ ଅଣ୍ଟେ କାଟି ॥
ମନ୍ଦିରୁ ପଳାଇଣ ଆସି । ବୃକ୍ଷଉପରେ ଥିଲା ବସି ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ଦେଖିଣ ଶବର । ପଥିରେ ବଡ଼ାଇ ପସୁର ॥
ଧରିଲା ଅଠାଳିଆ ହାତେ । ପକ୍ଷିକି ଲଗାଇ ଲୁଚିତେ ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାଣର ବିକଳେ । ପଡ଼ିଲା ଶବର ହସ୍ତରେ ॥
ବଦନେ ରାମ ନାମ ଭଣି । ଶବର କର୍ଣ୍ଣେ ତାହା ଶୁଣି ॥
ଶୁଣି ସୁନ୍ଦର ତୋଷମନେ । ପକ୍ଷୀକି ଆଣିଲା ବନ୍ଧନେ ॥
ଆଜ ବା କେତେ ପକ୍ଷୀ ମାରି । ଚଳିଣ ଗଲା ନିଜପୁରୀ ॥
ସେ ଶୁଆଟୋକି ସେନେଗଲା । ଗ୍ରାମ ଦେଶରେ ବୁଲଇଲା ॥
ଉତ୍ତମ ଲୋକ ମୁଖ ଚାହିଁ । ଅନନ୍ତା ଶବର ବୋଲଇ ॥
ଶୁଣ ହେ ଅଚମ୍ଭିତ ବାଣୀ । ଏ ଶୁଆ ରାମନାମ ଭଣି ॥
ଏ ବଡ଼ ଅଚମ୍ଭିତ କଥା । ଶୁଣି ଲଭିଲା ମୋତେ ବ୍ୟଥା ॥

କେତେକେଁ ପକ୍ଷୀ ମୁଁ ମାରିଲି । ଏହାତ ଶବେ ନ ଶୁଣିଲି ॥
ଏହି ଶବଦୁ ପେଟ ମୋର । ସେହ ଭଲ୍ଲେକ କଣ୍ଠ ଶୀର ॥
ଏ କାହ୍ନା ଘୋଷ୍ଟ ଶୁଆଟେଗୋଟି । ତେଣୁ ରାମ ନାମ ରଟି ॥
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ଧନ ଦେଇ । ସେ ଶୁଆଗୋଟି କଣିନେଇ ॥
ଶବର ଧନ ଦେଇ ଡକ । ନିଜ ଭୁବନେ ଯାଇ ମିଳି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଶବର ଜୀବନ ଛାଡିଲା ॥
ତକ୍ଷଣେ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ଜାଣି । ଦୂତ ପେଶିଲ ଦଣ୍ଡପାଣି ॥
ସେ ଯମଦୂତମାନେ ଆସି । ଗଳେ ଲଗାଇ କାଳଫାଶୀ ॥
ନିର୍ଦ୍ଦୟ କରିଣ ଧଇଲେ । ଅନେକ ମାଡ଼ହିଁ ମାଇଲେ ॥
ଧରିଣ ଯେବେ ଯାନ୍ତି ପଥେ । ଆସି ମିଳିଲେ ବିଷ୍ଣୁଦୂତେ ॥
ଯମଦୂତଙ୍କୁ ଦେଖି ଭରେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ପାମରେ ॥
ଏ ପୁଣ୍ୟ ଶବରକୁ କେମନ୍ତେ । ବାନ୍ଧିଣ ଅଛ କି କାରଣେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ବା କେଉଁ ପାପବଳେ । ପାଶ ଲଗାଇ ଏହା ଗଳେ ॥
ଈଶ୍ୱଙ୍କ ନେଉଛ ଅନ୍ୟାୟରେ । ଆମ୍ଭେ ତ ଦେଖିଛୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ॥
ସାମାନ୍ୟ ଭରସା ତୁମ୍ଭର । ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତକୁ ନାହିଁ ଡର ॥
ଏବେବେଳେ ପ୍ରାଣେ ଥିଲେ ଆଶ । କେବେଶ ଫିଟାଅ କାଳପାଶ ॥
ଛାଡ଼ିଣ ପଳାଅ ତ୍ୱରିତେ । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଯମଦୂତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ବିଷ୍ଣୁଦୂତମାନେ । ଏହା ଯେ କହିଲ ବଚନେ ॥
ଏ ମହା ପାପିଷ୍ଠ ଦୁଷ୍ଟାଳ । ପାପ ଅଂଶରେ ଗଲା କାଳ ॥
ଅନେକ ଜୀବହତ୍ୟା କରି । ଅଛି ଏ ପାପକୁ ନ ଡରି ॥
ପୁଣ୍ୟ ଏହାର ଟିକେ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଛାଡ଼ିବୁ କିପାଇଁ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁଚର । ଶୁଣ ହେ ଯମର କିଙ୍କର ॥
ନାମ ମହିମା ହରିଙ୍କର । ଶୁଣିଲ ନାହିଁକି ତୁମ୍ଭର ॥
ଯାବେ ଅନ୍ତକେ ସେହିଁ ପ୍ରାଣୀ । ବଦନେ ରାମନାମ ଭଣି ॥
ସେ ଅବା ଶୁଣିଆଇ କର୍ଣ୍ଣେ । ନୋହିଲେ ଶୁଣୁଥାଇ ମନେ ॥
ଅଶେଷ କୋଟି ଜନ୍ମଯାଏ । ସେ ସେବେ ପାପ କଟିଯାଏ ॥

ଦଣ୍ଡକେ ହୋଇ ଭସ୍ମରାଶି । ଗଲେକ ସେ ବିଷ୍ଣୁଲୋକେ ବସି ॥
ତେଣୁକି ଏ ପୁଣ୍ୟ ଶବର । ପାତକ ନାହିଁକି ଏହାର ॥
ତେଣୁକି ହେଲ ବିଷ୍ଣୁଦାସ । କେବେତ ଫିଟାଅ କାଳପାଶ ॥
ବୋଲନ୍ତେ ମଣିବ ସମସ୍ତେ । ରହି ନ ପାରେ ଜନ୍ତୁନାଥେ ॥
ତା ଶୁଣି ଯମଗଣେ ଆସି । ଫିଟାଇ ଦେଲେ କାଳପାଶୀ ॥
ନମିଲେ ତାହାଙ୍କ ଚରଣ । ପଳାଇଗଲେ ତତକ୍ଷଣ ॥
ଭେଟିଲେ ଯମର ଅଗ୍ରତେ । ସବୁ କହିଲେ ବିସ୍ମୟତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ନାଥ । ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଲୁ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳେ ଦେବଭକ୍ତ । ଜାତିରେ ଶବର ଅଟଇ ॥
ଅନେକ ଜୀବହତ୍ୟା ତାର । ପାତକ କରିଛି ଅପାର ॥
କିଞ୍ଚିତ ପୁଣ୍ୟ ତାର ନାହିଁ । କେବଳ ଶୁଣ ଜନ୍ତୁସାଇଁ ॥
ଶୁଆ ମୁଖରୁ ରାମବାଣୀ । ଥରେ ତା କର୍ଣ୍ଣେ ଥିଲ ଶୁଣି ॥
ଏମନ୍ତେ ପାତକକୁ ଧରି । ଆଣୁ ଥିଲୁ ବନ୍ଧକରି ॥
କେହିଁକି ବିଷ୍ଣୁଦୂତେ ଆସି । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନେକ ଟିଙ୍ଗାସି ॥
ଫିଟାଇଦେଲେ କାଳପାଶୀ । ତାହାକୁ ନେଲେ ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ॥
ତେଣୁକି ଆଇଲୁ ପଳାଇ । ଏ କଥା ବୁଝ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ଯମ ନୃପତି ତାହା ଶୁଣି । ଦୂତଙ୍କ ମୁଖ ବୁଦ୍ଧି ଭଣି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ମୂର୍ଖ । ଆଜ ଏ କଥା ମନେ ରଖ ॥
ଜ୍ଞାନେ ଅଜ୍ଞାନେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ । କର୍ଣ୍ଣରେ ରାମ ନାମ ଶୁଣି ॥
ନ ଅବା ମୁଖେ ଘୋଷୁଥିବ । ତାହାର ପାଖକୁ ନ ଯିବ ॥
ଯଦ୍ୟପି ଯିବ ତାର ପାଶ । କରିବୁ ମୋ ଯମପଣ ନାଶ ॥
ଆଉରି କହୁଅଛି ତୋତେ । ଶୁଣିଣ ଥାଅରେ ସମସ୍ତେ ॥
ଯା ମସ୍ତକେ ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜରୀ । ତୁଣ୍ଡେ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଥିବ ଭରି ॥
ଗଳେ ତୁଳସୀମାଳ ଥିବ । ହୃଦେ ଶ୍ରୀରାମ ଜପୁଥିବ ॥
ଯେ ଅବା ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ । ଯେ ସ୍ନାନ କରେ ଗଙ୍ଗାନୀରେ ॥
ଯେ ଅବା କରେ କ୍ଷେତ୍ରେ ବାସ । ଯେ କରିଥିବେ ହରି ବଶ ॥

ଯେ ଅବା ଗୁରୁପାଦପତେ । ସେବା କରନ୍ତି ଅବିରତେ ॥
ଯେ ଅବା ଦେବା ବସ୍ତୁ କରେ । ନ ଅବା ପର ଉପକାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଲୋକଙ୍କର କତ । ଗଲେ ମୋ ସରିବ ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ଏତେ କହିଣ ଜଗନ୍ନାଥେ । ନିଜହସ୍ତବତେ କଲେ ବଢେ ॥
ଏବେ ତେବେ ଶୁଣ ଶୁଭମନେ । ସେ ସେତେ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣମାନେ ॥
ଅନନ୍ତ ଶବରଙ୍କୁ ଧରି । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ଦିବ୍ୟ ବସନ ପିନ୍ଧାଇଲେ । କୁସୁମ ଗନ୍ଧବାସ ଲୁଚିଲେ ॥
ରଥରେ ବସାଇଲେ ତାଙ୍କ । ଜୟ ଶବଦ କୁହନ୍ତି ଗାଇ ॥
ବଜାଇ ଜୟ ଜୟ ଧ୍ୱନି । ରଥ ବାହିଲେ ଘନ ଘନ ॥
ସ୍ୱସ୍ଥାନମାନେ ବସାଇଲେ । ବସ୍ତ୍ର ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ । ନାମର ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
କୋଟିଏ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କରି । ନାମ କୋଟିଏ ତୋଳିବ ସରି ॥
ଏଣୁ ତୁ ନାମ ଆଶ୍ରେ କରି । ଏଭବ ଜଳ ହୁଅ ପାରି ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟ ଭକ୍ତି ରସାମୃତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣ ଅମୃତ ॥
କହଇ ଏଣୁ ରାମଦାସ । ଶ୍ରୀରାମପଦେ ମୋର ଆଶ ॥
ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ଚରଣେ । ମନ ଥିରୁ ରହୁ ଅନୁଦିନେ ॥
ଯେ ରାମ ନାମ କୋଟି ଶତେ । ଜପନ୍ତେ ରହୁ ହୃଦଗତେ ॥
ଦଣ୍ଡେ ନ ଛାଡୁ ମୋର ମନ । ଏ ଆଜ୍ଞା କର ସାଧୁଜନ ॥
ସୁଜନେ ନାମ ଆଶ୍ରେକର । ଜନ୍ମ ମରଣକୁ ନ ଡର ॥
ଏମନ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ । ଶୁଣନ୍ତେ ନ ଲାଗେ ପ୍ରମାଦ ॥
ଯେବଣ ପ୍ରାଣୀ ଏହା ଶୁଣିଲେ । ଶ୍ରବଣ କରୁଛନ୍ତି ଦେବେ ॥
ବନାଇବେ ନିର୍ମଳ ସ୍ୱରରେ । ଗାୟନ କରନ୍ତି ଏକାନ୍ତରେ ॥
ସକଳ କର୍ମ ସିଦ୍ଧ ହେବ । ଦୁର୍ଗତି ପ୍ରାପ୍ତି ନ ଲଭିବ ॥
ସକଳ ଚିନ୍ତା ହେବ ଧ୍ୱଂସ । ଯେତିକ ବଳେ ହେବ ଜୟ ॥
ନିଶ୍ଚେ ସେ ଯିବ ସ୍ୱର୍ଗବାସ । ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ନାହିଁ ତ୍ରାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ-ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଅନନ୍ତ ଶୁକମୁନୀ ବ୍ରହ୍ମନାମ ଶ୍ରବଣ ନାମ ଚତୁର୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ

ପଞ୍ଚବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ମେଲଣ୍ଡ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ଅନ୍ତେବାସେ | କହଇ ମନ ବୁଝା ପାସେ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଭାବେ | ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ||
ନାମର ମହିମା ଅପାର | ନାମଟି ସର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ରେ ସାର ||
ନାମଟି ଗତି ମୁକ୍ତିପଦ | ନାମଟି ଈଶ୍ବର ଦଇତା ||
ନାମଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି | ତାହାଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି କହି ||
ବ୍ରହ୍ମ ଓଁକାର ଜାତ ହୋଇ | ତହୁଁ ଜନ୍ମିଲେ ମହାମାୟୀ ||
ତାହାଙ୍କ ତହୁଁ ଅବତାରି | ହୋଇଲେ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ହର ||
ତାହାର ତହୁଁ ଏ ସଂସାର | ଜନ୍ମିଲେ ଅପାରୁ ଅପାର ||
ଅଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡିରୁ ଯାଜ ଦୁଇ | ସେ ଭଜ ଦୁର୍ଲଭ୍ୟ ବୋଲାଇ ||
ଏ ଚୁର୍ଯୋନି ଭିତରେ | ଦେଖାଏ ଜନ୍ମର ବେଭାର ||
ଏଥିରେ ନାମ ମୂଳ ସାର | ହେ ମନ ହୋଇଛି କରି ବୁଝ ||
ତେଣୁ କୁ ନାମ ଆଶ୍ରା କର | ହେଲେ ତରିବୁ ଏସଂସାର ||
ଆବର କହୁଅଛି ଗୋପ୍ତ | ହେ ମନ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ||
ଅପୂର୍ବ କଥା ରସାମୃତ | ଭୁସଣ୍ଡି ପୁରାଣେ ଉକତ ||
ବଶିଷ୍ଠ ମୁନିଙ୍କ ଆଗରେ | ଯେ ଯାହା ଭୁଷଣ୍ଡି ବାକ୍ୟରେ ||
ଯାହା କହିଛନ୍ତି ତେ ସେ | ନାମର ମହିଁ । ବିଶେଷ ||
ଏହା ପୁରାଣେ ଅଛି ଶ୍ରୁତି | ଏ ବେଦ ର ସୁଦପଦେ ଶ୍ରୁତି ||
ତାହା କହିବ ତେତେ ଏବେ | ହେ ମନ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ ||
ପୂର୍ବେ ଯେ ମେଲଣ୍ଡ ଗୋଟାଏ | ଅତିହିଁ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିର କାୟେ ||
ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ | ଅତି ପାପିଷ୍ଠ ମହାଜନ ||
ଅନେକ ପାପ ଅଛି କରି | କୋଟି ସଂଖ୍ୟାରେ ଜନ୍ତୁ ମାରି ||
ଗୋବଧ କଲା ଅନ୍ତମିତେ | କେ ଅବା କହିବ ତା ଗଣେ ||
ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟାହିଁ ଅଛି କରି | ଅନେକ ପରସ୍ତ୍ରୀ ହରି ||

ମେଷ ମନ୍ତ୍ରି ଆଦି ଯେତେ । ଦେଖିଲେ ମାରଇ ଭୂତେ ॥
ସ୍ୱସ୍ତି ତାହାଙ୍କୁ ନ ମିଳିଲା । ଭୋଜନ ନକରଇ ଭଲେ ॥
ଆବର ଶୁଣଲ ଯମାର । ନସୁଚନ ଦେଖିଲେ ସ୍ଥାବର ॥
ବୃକ୍ଷ ମୂଳକୁ ଯାଏ କାଟି । କୂପ ଭିତରେ ଭରେ ମାଟି ॥
ଦେଖିଲେ ମଣ୍ଡପ ଅଟାଳି । ଅନଳ ସଙ୍ଗେ ଦିଏ ଜାଳି ॥
ଶିବ ଲିଙ୍ଗଙ୍କୁ ଦେଖି ଭାଙ୍ଗେ । ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ଦେଖି ଭଙ୍ଗେ ॥
ଦେଖିଲେ ସାଧୁ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି । ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇ ତାଙ୍କୁ ମାରି ॥
ଉଛୁଡ଼ି ନିଏ ପରଧନ । ଦୟା ନଥାଇ ତାର ମନ ॥
ଆଉ ଇତର ପାପ ଯେତେ । କିମ୍ପା ଗଣିବ ତାର ଚିତ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଅପଥ ମାର୍ଗରେ । ଧନ ବଢ଼ାଇ ନିରନ୍ତରେ ॥
ଯେତେକ କଥା ଅମଙ୍ଗଳ । କେବଳ ତାର କର୍ମମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତ ପାପୀ ଧନକର । ଯାଇଣ ଅଛି ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଦଇବ ଯୋଗେ ଆସି ଜ୍ୱର । ଘୋଟିଲା ତାର କଳେବର ॥
ଅନେକ ପୀଡ଼ା ସେ ପାଇଲା । ଭୋଜନ କଲେ ନରୁଚିଲା ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ହେଲା ଦେହ । ଯାତେଣ ତା ପାଖ ଏକା ନାହିଁ ॥
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଅଛି ପଡ଼ି । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନିଶ୍ୱାସ ଘରେ ଛାଡ଼ି ॥
ମଳ ବାହାରେଣ ଗୁହ୍ୟରେ । ମାଛିଏ ବସିଲେ ତହିଁରେ ॥
ମରଣ କାଳ ଆସି ହେଲା । ନୟନ ଦେଖ ବୁଲାଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ତହିଁ । ଗ୍ରାମ ଶୂକର ଘୋଟି ଯାଇ ॥
କରୁ ଯେ ଥିଲା ଟେଣ୍ଡି ଦୂରେ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ପାଇ ନାଶାଦ୍ୱାରେ ॥
ଦେଖିଣ ଗଲା ଅତି ବେଗେ । ମିଳିଲା ପ୍ରାଣୀର ଆଗେ ॥
ଯାଇଁ ରହିଲା ତାର ପାଶେ । ଗଞ୍ଜନ ଦୁର୍ଗନ୍ଧର ଆଶେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ମେଲଣ୍ଡ । ସେ ତାର ଉପର ଅଭସ ॥
ତରଣ୍ଡୁ ଅସୁଖ ଭାବ ହୋଇ । ହରିନାମ ବୋଲି ଗାଳିଦେଇ ॥
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ସେହୁ ଯେବେ । ଦୂତେ ବେଢ଼ିଲେ ତତକ୍ଷଣେ ॥
ଗଳାରେ କାଳପାଶ ଦେଲେ । ସେ ଯମଦୂତେ ଘେନିଗଲେ ॥

ଏମନ୍ତେ କହୁ ଦୂର ନୟନ୍ତେ | ଅଶୀ ମିଳିଲେ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତେ ||
ବନ୍ଧନ ମାଡ଼ି ତାଙ୍କୁ ମାରି | ସେ କାଳଫାଶ ଦୂରକରି ||
ମ୍ଳେଚ୍ଛଙ୍କୁ ଧରି ଘେନିଗଲେ | ଦେବ ବିମାନେ ବସାଇଲେ ||
ଅନେକ ଜୟ ଜୟ କରି | ପୁଷ୍ପଅଞ୍ଜଳି ମାନ ଧରି ||
ପୁଷ୍ପେ ଯେ ଭରିଲେ ତା ମଣ୍ଡଳ | ଦେଇ ଅନେକ ହୁଳହୁଳି ||
ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି ମେଦିନୀ | ବାଜଇ ଜୟ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନି ||
ରଥ ବାହୁଣି ଗଲେ ତନ | ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକରେ ଯାଇ ମିଳି ||
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଦରଶନ କଲା | ଦେବଲୋକରେ ଗଣାହେଲା ||
ଏଣେ ଯେ ଯମଦୂତମାନେ | ପଳାଇ ଗଲେ ଅଧମାନେ ||
କହିଲେ ଯମର ଆଗରେ | ହେ ରଜା ବୁଝ ଧାଡ଼ିକାରେ ||
ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଲୁ ଯାହା ଆଜ | କହୁ ଶୁଣଇ ଜଗୁତିକ ||
କାହାଁଇ ଦଣ୍ଡ ଛାଡ଼ି ହେଲା | ଚୋର କି ଯମଦଣ୍ଡ ଗଲା ||
ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହାପାପୀ ଜାଣି | ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ |
ତାହାଙ୍କୁ ଆଣିଥିଲୁ ଟେରି | ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁଗଣେ ମାରି ||
ପାପୀକି ଛଡ଼ାଇଣ ନେଲେ | ପୁଷ୍ପକ ରଥେ ବସାଇଲେ ||
ଅନେକ ଜୟ ଜୟ ଡାକି | ଘେନିଣ ଗଲେ ବିଷ୍ଣୁଲୋକ ||
ଏତ ବଡ଼ଇ ଅଚମ୍ଭିତ | ବଚନ ବୁଝ ଜଗନ୍ନାଥ ||
ଦୂତଙ୍କ ମୁଖୁ ଶୁଣି | ସେ ମହାକାଳ ଦଣ୍ଡପାଣି ||
ଭାବିତେ ପେଷିଣ ଦୂତଙ୍କୁ | ପୁଛିଲେ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତଙ୍କୁ ||
ବୁଝିଲେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ କଥା | ସେ ମହାପାପୀର ବ ବ୍ୟଥା ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ବେଗ | ଯେ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ପାଞ୍ଜି ଦେଖି ||
କହିଲେ ରାଜାର ଅଗ୍ରତେ | ମ୍ଳେଚ୍ଛ ପାତକ ଅଛି ଯେତେ ||
ହେ ରଜା ଶୁଣ ମନ ଦେଇ | ସେ ମହା ପାତକ ଅଟଇ ||
ଏ ଜନ୍ମ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ଦେଶେ | ପୁଣ୍ୟ ସେ କରିନାହିଁ ଲେଶେ ||
ଏତେ ନରୁ ରୁ ପାପୀ ଜାଣି | ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ ||
ଦେଖି ମୋ ପଟେ ଠାବ ନାହିଁ | ଆଉ କି କହିବ ମୁହିଁ ||

ମାଣକ ପଠାଣଙ୍କ ଜାତି | ଶୂକରେ ହରାମ ବୋଲନ୍ତି ||
ତେଣୁ ଏ ମରିବାର ବେଳେ | ଘୁଷୁରି ଦେଖି କେଣନ୍ତୋଳେ ||
ହରାମ ବୋଲି ଡାକ ପଡ଼ି | ପିଣ୍ଡୁ ପରାଣ ଗଲା ଛାଡ଼ି ||
ଏତେକ ବୋଲିଛୁ କେବଳ | ଆଜି ତା କହୁନାହିଁ ଫଳ ||
ଏଥିକୁ ବୁଝ ହେ ରାଜନ | କେତେ ପାଇଥିଲା ତାର ପୁଣ୍ୟ ||
ତା ଶୁଣି ଧର୍ମରାଜ ଚିତ୍ରା | ଧର୍ମସଭାକୁ କଲା ପୃଚ୍ଛା ||
ବୁଝ ହେ ପାପପୁଣ୍ୟ ତାର | କେ ଗୁଣ ଅଧିକ ତାହାର ||
ତା ଶୁଣି ଧର୍ମ ସଭାଜନେ | କହନ୍ତି ରାଜା ସନ୍ନିଧାନେ ||
ଶୁଣ ହେ ଜନ୍ତୁଙ୍କର ନାଥ | ଆମ୍ଭେ ଯା କହୁଅଛୁ ସତ ||
ତାହାର ଯେତେକ ପାପରାଶି | ସମସ୍ତେ ଦହିଲେ ଭସ୍ମରାଶି ||
ସୁକୃତ ବଢ଼ିଲା ତାହାର | ତୋହର ନାହିଁ ଅଧିକାର ||
ତାଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନପଣ କଲେ | ସମସ୍ତେ ନାଶିଯିବା ଭଇଲ ||
ସାକ୍ଷାତେ ରାମନାମ ତାର | ମୁଖରୁ ହୋଇଲା ବାହାର ||
ହରାମ ଶବଦ ବୋଇଲା | ପିଣ୍ଡୁ ପରାଣ ଛାଡ଼ିଗଲା ||
ପାତକ ଦହିଲା ତୁଳ କେତେ | ବହ୍ନିର କର ବୁଝି ଚିତ୍ତେ ||
ପାଞ୍ଚଶକୋଟି ବସୁନ୍ଧରା | ମେରୁ ସାଗର ଆଦିକରି ||
ସଂସାର ଗୁରୁଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ | ଅଗରେ ପୁଣ୍ୟ ଆଉ କେତେ ||
ଲକତ ରେଣୁ ଯେତେକ ଭୂଳ | ପଢ଼ିବ ରାମନାମ ବଳ ||
ଭୁ କ ନଜାଣୁ ଦେବରାଜ | ଆମ୍ଭ ଲୋଡ଼ିବା କିବା କାର୍ଯ୍ୟ ||
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ଯମ | ଭଜନ କଲା ରାମନାମ ||
ଶୁଣି ସୁମନ ଶୁଭରତେ | ନାମର ମହିମାଟି ଏତେ ||
ଏବେ ହେ ଶୁଣ ମନ ଦେଇ | ତୋତେକେ ଯେ କହିବା କଥାଏ ||
ସଂସାରେ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର | ଯମକୁ ଦିନା ଏତେ ଡର ||
କହିବା ତର୍କିକ ହେଉ ଯେ | ଯେମନ୍ତେ ନୋହିବଟି ଭୟ ||
ଦ୍ୱାଦଶ ସଖୀ ଅବତାର | ଯମ ସଙ୍କେତ ଯୁଦ୍ଧ କର ||
ତର୍କିକ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଅଛି | ଆଗନ୍ତୁ ଭଗିଆଣି ବାଛି ||

କେଶ ବନ୍ଧନ ଆଉ ସେଥେ । ରଖିଣ ଥାଅ ତୋ ଅଗ୍ରତେ ॥
ସେହି ନାମ ଭଜେ ଚକ୍ରଧର । ସେ ଅଙ୍କେ ଶ୍ୟାମ ଶୋଭାପର ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଶିରେ ଥୁଅଲି ଭଣ । ଶଙ୍ଖ ଦେଖିଣ ଭସ୍ମକରି ॥
ଶ୍ୟାମ ସୁନ୍ଦର ମନ ଘେନ । ପକାଇ ଦିଅ ଖଳ ବେଢ଼ନ ॥
ଶ୍ରୀବାସୁଦେବ ବାଣ ବନ୍ଧ । ଭୃଙ୍ଗରେ ଆଣିକରି ବନ୍ଧ ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ରଙ୍ଗ ଗୁଣ୍ଡି । ସର୍ବାଙ୍ଗଯାକ ଥାଅ ମଣ୍ଡି ॥
ଶ୍ରୀକୃପା ସିନ୍ଧୁ ଦେହ ଲୁମର । ମହିମା ଅଛି ଅନେକ ତର ॥
ଅନେକ କଟିରେ ଥାଅ ଛୁଡ଼ି । ନ ଶିବ ଯନ୍ତ୍ରାମକୁ ଛାଡ଼ି ॥
ପରମ ନନ୍ଦ ଯଶବୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାକ ଥିବ ଘୋଟି ॥
ବାମ ହସ୍ତରେ ତାହା ଧରି । କେବଳ ଆଣିକରି ମାରି ॥
କୃଷ୍ଣ କୃପାନ୍ତୁ ଅଛି ଗାଢ଼ । ତହିଁରୁ ଖଣ୍ଡା ନାହିଁ ଦାଢ଼ ॥
ହାଣିଲେ ମେରୁ ଛିଡ଼ିଯିବ । ଶଙ୍ଖ ଦେଖିଲେ ପଳାଇବ ॥
ତାହା ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଧରି । ଯମ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ॥
ଯେ ଖଣ୍ଡା ଥିଲେ ତୋର କର । କି କରି ପାରେ ଯମ ଛାର ॥
ଆବର କହୁଅଛୁ ତୋତେ । ଧନର ବାଦ୍ୟଅଛି ଯେତେ ॥
ଖୋଜିଣ ତଣ୍ଡ ତଣ୍ଡଜନା । ଶିରେ ଭୁ ବନ୍ଧଅଛୁ କନା ॥
କରୁଣାକର କର୍ଣ୍ଣତଳେ । ଖଞ୍ଜିଣ ଥାଅ କର୍ଣ୍ଣମୂଳେ ॥
ଶ୍ରୀ ପଦ୍ମନାଭ ଯେ ଚରଣ । ଦୃଢ ପଦ୍ମରେ ତାହା ରଖ ॥
ବ୍ରଜବନୋଦ ସରିବାନା । ବାଢ଼େ ବାନ୍ଧନ୍ତି କରେକନା ॥
କାଳେନ୍ଦୀ କୂଳଅ କାନ୍ଦେଣୀ । କଟିରେ ଗୁଡ଼ାଇଥା ପୁଣି ॥
ଶ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ଧନୁ ସେହି । ଅଚଳାଚଳ ବଳ ଯେହି ॥
ଲଗାଅ ଗୁଣମଣି ପୁଣ । ସେବଣ ନାମ ନାରାୟଣ ॥
ସେ ଧନୁ ଯୋଡ଼ି କରେ ଧରି । କୃଷ୍ଣ କହେଣି ଥିବୁ ଧରି ॥
ଅନନ୍ତ ଅକ୍ଷୟ ତୁଣୀର । ବାମ ସ୍କନ୍ଧେ ତାହା ଭର ॥
ମୁକୁନ୍ଦ ମନ ଦେଇ ଶର । ବସାଇ ଧନୁଗୁଣ ଭର ॥
ଆଣିକରିଣ ତାହା ସନ୍ଧି । ଯେତେ ପାରିଲେ ସେତେ ବନ୍ଧି ॥

ନୃସିଂହ ନାମେ ଯେ ନଖତ | କୋଟିଏ ଅଗ୍ନି ପ୍ରାୟ ତେଜ ||
ଶ୍ରୀହରି ନାମେ ଯେଉଁ ଶର | ବଣ୍ଡମ ମୁନ ଅଟେ ତାର ||
ଗୋବନ୍ଧ ନାମେ ଯେଉଁ କାଣ୍ଡ | ତେଜେ ଗଞ୍ଜଇ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ||
ସେ ଶର ମନ ଥିବଲ୍ କର | କ କର ପାରେ ନାଶକର ||
ମଂାରେ ବାନ୍ଧ ଧଥ ଲେଖ | ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଧାସଦେବ ||
ସେ ପୀତାମ୍ବର ପୀତ ଫଳ | ଅଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀମାଙ୍କ ଶାଅ ତୋର ||
ଓଙ୍କାଶକ ଗ୍ନାଲଗୋଟି | ସର୍ବେ ବେଢ଼ାଇ ଶାଅ ପିଠି ||
କୃପା ସମୁଦ୍ର କଟାସନ | କଟି ସ୍ଥଳରେ ଥାଅ ରଖି ||
ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ନାଥ ତତ୍ତ୍ୱଅରି | ଜାନୁରେ କରେ ଥାଅ ଧରି ||
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ ଯେ ବାହୁଟି | ଦକ୍ଷିଣ କରେ ଥାଅ ରଖି ||
ସେ ମହା ଖଣଣୀଳ ଢେଲ | ଗୋଟିଏ ଧନ ଦାଢ଼ ତୁଲ ||
ରଖିଣାଥିବୁ ସେତେବ କଣ୍ଠ | କ କଣ୍ଠାଦର ଧନ ହ୍ରିତ ||
ଏମନ୍ତ ହୋଇ ସୁଖ କଲେ | ଧନ ଚଳାଇ ଶିବ ଭଲେ ||
ନୋହିଲ ଏମନ୍ତ କୁ କର | ସ୍ତବେ ବଳଥା ରୂପ ଧର ||
ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ନାମେ ନନ | ଭୁଜେ ଧାରିବୁ ଦୃଢ଼େବ ତୋଳ ||
ଯେ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ବାରୁଦଣ୍ଡି | ଗୋବନ୍ଧ ଗୁଳାକୁ ପକାଇ ||
ଗଜଭଣ୍ଡାର ଗଜକାଠି | ନାଳରେ ଧରିଥାଅ ଯୋଖି ||
ଶଙ୍ଖ ଆଙ୍କୁ ସଳଖିବୁ | ଗୁଣ୍ଡରେ ପକାଇ ରଖିବୁ ||
ଶ୍ରୀ ମଧୁ ସୂଦନ ମାସ୍ତକ | ମନ ନଦ୍ଧନ ଥିବୁ ରଖି ||
ସେ ରତ୍ନ ନାଥ ଗଞ୍ଜନରେ | ଭରିବୁ ସେ ଜଳ ରନ୍ଧ୍ରେ ||
ଅନନ୍ତ ଅନଳ ଲଗାଇ | ଅନର୍ଥେ ରଖିଥିବୁ ଭୂମି ||
ଶ୍ରୀରାମ ମୁରଳୀ କଳିବୁ | ଶର୍ବସ୍ୱ ହୋଇ ଏକାଥିବୁ ||
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ଗୋଟି | ଛୁଟିଲେ ସେତୁ ଶିବ ଫୁଟି ||
ଶବଦ ଶୁଣି ଜନ୍ମସାରେଁ | ପଡ଼ିବ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହୋଇ ||
ଚେତନା ପାଇଣ ଉଠିଲେ | ପଛକୁ ନ ଚାହିଁବ ଭଲେ ||
ପୁରକୁ ଫେର ପଳାଇବ | ଥିଲେ କି ଜୀବନ ପାଇବ ||

କହିଁଲେ ଶଚୀ ଉଦ୍ୟାଶ୍ୱାର | ତୋ ମନ ଯାହା ଇଚ୍ଛାକର ||
ଆବର କହୁଅଛି ତୋହର | ସଂସାର ବ୍ୟାଧି ଅଛି ଯେତେ ||
ତହିଁକ ଉପାୟ ଯେ ଅଛି | ତାହା ତୋ ଆଗରେ କହୁଛି ||
ସକଳ ମହୌଷଧି ମୂଳ | ଯେ ବ୍ରହ୍ମନାମ ଆଦ୍ୟମୂଳ ||
ଅନ୍ତର ପାବନ ପିପ୍ପଳ | ଯେତେ ବା ଖାଇବାକୁ ଭଲ ||
ତେତେ ମାଷକ ବାନ୍ଧି ଧର | ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କର ||
ଗୋବିନ୍ଦ ନାମରେ ମରିଚ | ଦଶ ଶୁଣ୍ଠିଙ୍କ ଖଣ୍ଡ ପାଞ୍ଚ ||
ଯେ ଦସ୍ୟୁନାଥ ଦେବଦାରୁ | ଚୂର୍ଣ୍ଣି ଏ କର ତହିଁରୁ ||
ଶ୍ରୀହରି ଅଳାଇଚ କହି | ସେନ୍ଧବ ସେତିକି ସେତେ ବାନ୍ଧି ||
ନୃସିଂହ ନାମୋନାଗେଶ୍ୱର | ତେଜା ପ୍ରମାଣେ ଭାଗାକର ||
ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ନାମ ସାର | ଉଷରେ ବସ ଉପସିନ୍ଧୁର ||
ଯେ ପୀତାମ୍ବର ପିତା କହି | ସେବନ ଏ ନବ ଦ୍ରବ୍ୟ ବାନ୍ଧି ||
ଶ୍ରୀ ବାସୁଦେବ କ୍ଷମାଶୀଳ | ଭଣ ସମସ୍ତ ଏକ ତୁଳ ||
ଶ୍ରୀପତି ଶୀଳାପୁଆ ଧରି | ଗୋବିନ୍ଦ ନାମେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ||
ଅନନ୍ତ ଅଧାର ସଙ୍ଗେ | ଗୋବିନ୍ଦ ଚେତଣ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ||
ମଧୁସୂଦନ ମଧୁ କହି | ସଂଯୋଗ କରିବ ତହିଁକି ||
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି ପିଇବ | ଅଜର ଅମର ହୋଇବ ||
କହିଲି ଯେତେକ ଔଷଧି | ଏତେଣି ଶାସ୍ତ୍ରଙ୍କ ଭବବ୍ୟାଧି ||
ଏଥେ ମିଶାଇ ଶାସ୍ତ୍ର ସାର | କି କରି ପାରେ ବ୍ୟାଧି ଘୋର ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଦେଇ କହି | ଏଥେ ନର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ହୋଇ ||
ସେବଣ ପ୍ରାଣୀ ଥିବ ଶିଖି | ଦୃଢ଼ ମନ୍ତ୍ରରେ ଥିବ ରଖି ||
ଯେ ସେବଣ ଇଚ୍ଛା ତେବେଣ ଯାଉ | କହୁଁଛି ଭୟ ନାହିଁ ଆଉ ||
ଘୋର ସଂଗ୍ରାମ ରାଜଦ୍ୱାରେ | ବନ ଗହନ ବିପିନରେ ||
ଜଳ ପବନ ହୁତାଶନ | କି ଅବା ବିଦେଶେ ଗମନ ||
ସଶୁଙ୍କ ଖାଳଦନ୍ତ ଘାତ | ଭୁଜଙ୍ଗ ବିଷର ସମ୍ପାତ ||
ଶଷ୍ଟ ଯେ ତନ୍ତ୍ରାର୍ଥ୍ୟ ସମ୍ଭବେ | ସ୍ତ୍ରୀହସ୍ତୀଙ୍କ ଯେତେ ଯେବେ ||

ଲଗିବ ନାହିଁ ଏଡୁ ଭୟ । କଦେଶୁ ଏଥିରେ ଥିଲେ ଲୟ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାମ ହେବେ ସତ । ସ୍ୱରୂପ ହେବେ ସାଧୁଗଣ ॥
ମହିମା ହେବେ ସତ୍ୟ ପୁଣ । ଏତେକ ଏ କଥା ପରମାଣ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଚନ କଳ୍ପଗୀତ ॥
ସଦା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୟକର । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ॥
ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ଚରଣେ । ମୋ ଶକ୍ତି ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ସୁଜନେ କ୍ଷମାକର ଦୋଷ । ମନରେ ନ ଘେନିବ ରୋଷ ॥
ହେଳନ ନ କର ନଗଣି । ମୁଁ ତୁମ ଦାସଙ୍କର ଦାସ ॥
ଏ ମୋର ଜ୍ଞାନ ମୂଢ଼ମତି । ନ ଜାଣେ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ର ଗତି ॥
ନ ବସେ ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ । ପାପକୁ ଭୟ ନାହିଁ ଚିତ୍ତେ ॥
ଦାମ୍ଭିକ ନାସ୍ତିକ କପଟୀ । ନିରତେ ବିଷୟ ଲମ୍ପଟୀ ॥
ଆସନ ଶୟନ ସ୍ୱପନେ । କେବଳ ଧନ ଚିନ୍ତା ମନେ ॥
ନାରୀ ସଙ୍ଗମ ମହାସୁଖ । ଦେବା ଦଶାରେ ମୁଁ ବିମୁଖ ॥
ପରହିଂସକ ବାଦ କ୍ରୋଧୀ । ସାଧୁ ସେବାରେ ନାହିଁ ବୁଦ୍ଧି ॥
ଯେ ମନ ମୋହର ଆସୁଚ୍ଛି । ରହିଲି ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଏଣୁ ମୁଁ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ । ଶରଣ ମାଗେ ଅନୁକ୍ଷଣ ॥
ସୁଜନେ ଏହା ଶୁଣିବେ ଯାବ । ଏ ଭବ ସିନ୍ଧୁରୁ ତରିବ ॥
ଏବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣି ଶରଧା ଯାର ଚିତ୍ତ ॥
ତାର କଳଙ୍କ ଥିବ ଯେତେ । ରହିବ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ଇହଲୋକେ ବାସ । ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରେ ବାସ ॥
ଅପୂର୍ବ ସୁଖକୁ ଲଭିବ । ଅନ୍ତେ ଗୋଲକ ପାଇବ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସୁଜନେ ମନ ଦେଇ ଶୁଣ ॥
କହଇ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ ମୂଳବୀଜ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ବିନା ଯେତେ କର୍ମ । ପର ଅପର ବୃଥା ଶ୍ରମ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି କଥାମାନ । ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ଶ୍ରୀ ସାରଦେଶସ୍ୱସ୍ତିଦେବଙ୍କ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ରାଲକ୍ଷ ଅଙ୍କ ॥

ଯେ ତୁଳ ପଞ୍ଚମୀ ଦିବସେ । ଶୁକ୍ଳ ଶୁକଳ ପକ୍ଷରେ ସେ ॥
ଋଷା ନକ୍ଷତ୍ର ରବିବାରେ । ତୈତୁଳା ନାମ କରଣରେ ॥
ଶୁଭ ନାମରେ ସେହିଁ ଯୋଗ । ପଞ୍ଚାଶ ଦଣ୍ଡ ଥିଲା ଭୋଗ ॥
ଏମନ୍ତେ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳେ । ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ମଙ୍ଗଳେ ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ଏ ଚରିତ । କହନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସୁତ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ମେଳଙ୍କ
ଦାସମ ଶଙ୍ଖ ମୋକ୍ଷଣେ ନାମ ପଞ୍ଚବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, କମଳା ପ୍ରେସ, କଟକ-୨

ରସାମୃତ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ

ଷଡ଼ବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କୁଳଶେଖର ରାଜା ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ନମୋ ଶାରଦା ଗଣନାଥ | ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ମୋର ମାଥ ||
କହନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ ଅନନ୍ତଭାବେ | ଶୁଣନ୍ତ ନୃପତିର ଆଗେ ||
ଦେଖ ରାଜା ହୁଅ ସାବଧାନ | କହିବି ଅପୂର୍ବ କଥାନ ||
ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶା ଖଣ୍ଡରେ | ଏକ ନୃପତି ରାଜ୍ୟ କରେ ||
ଧର୍ମ୍ମ ରାଜାଙ୍କ ଶ୍ରେଣୀ | ନୃପତିଏସି ତାଙ୍କୁ ଗଣି ||
ନାମ ତା ଶ୍ରୀକୁଳଶେଖର | ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ଦଣ୍ଡଧର ||
ତେଜସ୍ୱୀ ଯେସନେ ଦିବାକର - | ଦୁର୍ଦ୍ଦଣ୍ଡ ଗମ୍ଭୀର ସାଗର ||
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଯେସନେ ମହେନ୍ଦ୍ରୁ | ଦାତାପଣରେ କଳ୍ପତରୁ ||
ପଣ୍ଡିତ ଯେସନେ ବୃହସ୍ପତି | ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଯେସନେ ବସୁମତି ||
ସୁନ୍ଦରପଣେ କାମଦେବ | ଶକ୍ତିରେ ଯେସନେ ସଦାଶିବ ||
ଶୁଦ୍ଧ ବିବେକ ଶ୍ରୁତିମନ୍ତ | ଯାହାକୁ ମାନନ୍ତି ସନ୍ତ ||
ରାଜ ସମ୍ପଦ ଅପ୍ରମିତ | କୁବେର ଧନ ଠବନ୍ତ ||
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଦୁଃଖ ହର | ପ୍ରଜା ପାଳଇ ସୁଖକର ||

ସେବ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅତି ପ୍ରିତ | ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣେ ଭକ୍ତିମନ୍ତ ||
ସେ ରାଜା ଧର୍ମ ପରାୟଣ | ସେବକ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଚରଣ ||
ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କରୁଥାଇ | ହରି ଚରଣେ ମନ ଦେଇ ||
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କଥା ବିନୁ ଆନ | ନ ଜାଣେ କେବଳ ତାର ମନ ||
ଶ୍ରୀହରି ଜନ୍ମଦିନ ପୁଣି | ନିରନ୍ତେ ପଠନ ଶ୍ରବଣ ||
ସବଦା କାତନ ଶ୍ରୀନିତ୍ୟ | ସତ୍ୟ ବଚନ ପ୍ରତିତ ||
ଏମନ୍ତେ ରାଜା ଏକଦିନ | ବିଜଇ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ||
ସୈନ୍ୟ ଅନନ୍ତ ଚହୁଆଡ଼ି | ଚଢ଼ି ତୁରଙ୍ଗ ଆଦିକରି ||
ସବୁ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନୃପତେଣି | କରି ଅଛନ୍ତି ବେଢ଼ାଇଣି ||
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ଆଦିକରି | ବିପ୍ର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ||
ଦେଶୀ ବିଦେଶୀ ଏ ସଭାରେ | ବସନ୍ତି କୋଟିଏ ଏକଠାରେ ||
ଶ୍ରୀହରି ରସ କଥା ନାମ | କହୁ ଅଛନ୍ତି ସାଧୁଜନ ||
ରାଜା ଶ୍ରବଣେ ତାହା କରି | ଅନନ୍ତ ଦେହ ଭୁଲି ଯାଏ ||
ଏମନ୍ତ ସମ୍ଭୂତର କଥା | ଶୁଣି ଶୁଣନ୍ତି ନରନାଥ ||
ଶ୍ରୀଗୁରୁଦେବ ତାହାଙ୍କର | ବିଜୟ କଲେ ସେହିଠାର ||
ଦେଖି ସେ ରାଜା ଅତିତୋଷେ | ମିଳିଲେ ଯାଇ ଗୁରୁପାଶେ ||
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କରି ଦଣ୍ଡବତ | ସ୍ତୁତି କରନ୍ତେ ଯୋଡ଼ି ହସ୍ତ ||
ଅତି ବିନୟ ଭାବ ହୋଇ | ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦିବ୍ୟାସନ ଦେଇ ||
ଦେଖି ସେ ନୃପତିର ଭାବ | ଆସନେ ବସି ଗୁରୁଦେବ ||
ରାଜାଙ୍କୁ ବସ ହେ ବୋଇଲେ | ଶୁଣି ନୃପତି ସନ୍ତୋଷ କଲେ ||
ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ପାଇ ବସି | ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଯାଦବ ରସି ||
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ମାଛି ଗୋଟି | ଉଡ଼ି ସେ ଅଇଲା ଚମ୍ପଟି ||
ବସିଲା ରାଜାର କପାଳେ | ରୁଧିର ପିଏ କାମୁଡ଼ିଲେ ||
ରାଜା ଅସ୍ଥିର ଭାବ ହୋଇ | ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଦେଲେକ ଉଡ଼ାଇ ||
ଲଲାଟେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବାଜିଲା | ମାଛି ତତକ୍ଷଣେ ଉଡ଼ିଗଲା ||
କପାଳୁ ଦଣ୍ଡବତ ଧୂଳି | ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ନଷ୍ଟଳନ ||

ତା ଦେଖି ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ହସି । ମଥା ଡୋଳଣ ମୌନେ ବସି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ନୃପମଣି । ଯେତେ ବଡ଼ଙ୍କ ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ତେଣେଣ ଉଠି ଯୋଡ଼ିହାଇ । ଜଣାନ୍ତି ବନ୍ଦ ପଦ ହୋଇ ॥
ମୁଁ ନନ୍ଦନ କି କାରଣେ । ଏକଥା ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଦେବ ଭଣି । ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ଅଗ୍ରଣୀ ॥
ଯେ ଜନ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ସମ୍ମୁଖରେ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କରେ ॥
ତା ଅଙ୍ଗ ଲାଗି ଯେତେ ଧୂଳି । ତେତେ ଜନ୍ମର ପାପ ଦଳି ॥
ସେ ଧୂଳି ଦେଖି ଯେଉଁ ନର । ଦୃଷ୍ଟିରେ ଝାଡ଼ି କରେ ଦୂର ॥
ତାର ପାତକ ହୁଏ ଯେତେ । ଖଣ୍ଡଇ ନର ଗୁରୁପାଦତେ ॥
ତୋର ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବାଳକାଳୁ । ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଲୁ କାହାକଳୁ ॥
ତେଣୁ ପୋଛିଲୁ ଆସେ ମଥା । ତୁ କି ନ ଜାଣୁ ମହାରଥା ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ଘନମାନ । ବଦନ୍ତୁ ନ ସ୍ଫୁରେ ବଚନ ॥
ଶୋକେ ପ୍ରଣିତ ଜନକବର । ଜନ୍ମିଲ ବିକାର ଅପାର ॥
ହେଳକ କରି ଦେଶ ଭୁଇ । ଟଳିଲେ ସୁମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ॥
କେତେବେଳେକେ ଶୁଦ୍ଧିହେଲେ । ଗୁରୁଙ୍କୁ ପାଦେ ନ ଦେଖିଲେ ॥
ଉଠିଲ ରାଜା ଧର୍ମ ମୂର୍ତ୍ତି । ପୁଚ୍ଛିଲେ ଅତି ମନଦୁଃଖେ ॥
ହେ ମନା ଧର୍ମାତ୍ମନ ଶୁଣ । ମୋ ପାତକ୍ୟ ଯା ପ୍ରମାଣ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଦ୍ରୋହ ଦୋଷ ମୋର । କେମନ୍ତେ ହେବ ଏବେ ଦୂର ॥
ଏଥକୁ ଦେଖି ଶାସ୍ତ୍ରପଥ । କିବା ଲେଖିଛି ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ଏ ଦେହପରେ ନାହିଁ ଆଶ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିପ୍ରଜନ । ଖୋଜି ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁଦେବ ଦଣ୍ଡଙ୍କର । ଦେଖିଲେ ଲେଖିଛି ତହିଁରେ ॥
ଅନ୍ତଃସ୍ଥରେ କାଷ୍ଠା କଥା । କହି ସେ ନୃପଙ୍କୁ ସର୍ବଥା ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ବୁଧଜନେ । ନ କହି ରହିଲେ ମଉନେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନୃପବର । ନ କହ କାହିଁ ଗୋପ୍ୟକର ॥
ଏ ମୋର ପାପଗଣ ଅର୍ଥେ । ଯେବା ଲେଖିଛି ଶାସ୍ତ୍ରପଥେ ॥

ତାହା କହିବି ସତ୍ୟ ମୋର | ଏଥିକୁ ଧାନ୍ୟ ଦବାକର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ବିପ୍ର ଭୂଲେ | ପ୍ରବଳ ଚିନ୍ତାର ପଡ଼ିଲେ ॥
କହି ରଜା ଶୁଣ ଧାବଧାନେ | ଗୁରୁ ଗୁରୁ ଚରଣେ ସେହିମାନେ ॥
ଧାତ୍ମାଙ୍କେ ପଣ୍ଡିତ କରି | ଧୁମୁରେ ଘନ୍ତ ଜୁଆରି ॥
ତା ଅଙ୍ଗେ ଥାଇ ରେଣୁ ଯେତେ | ତେତେ କଳପ ଛନ୍ତି ସନ୍ତି ॥
ଘଷରି ଥାଇ ସେ କଳପ | ଭଣଟେ ହୋଏ ଦବଯାଣି ॥
ବଡ଼ିନାରଣ ସେହିମାନେ | ସେ ରେଣୁ ଖ୍ୟାତି ଅଗ୍ନିନେ ॥
ତାଙ୍କ କୁଳୁଡ ଆଜ ନାହିଁ | କେବଳ କଥାଏ ଅଛଇ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଯେତେବେ ଚାରି | ସେ ଗୁରୁଦ୍ରୋହ କଷ୍ଟ ଭରି ॥
ତମ୍ବା ଘଡ଼ାଏ ବେଢ଼ାଇବ | ସ୍ୱାପଣ୍ଡାର ପାଇଁ ହେବ ॥
ପୁତ୍ର ପେଡ଼ ଲକଡ଼ାଇ ଜାଣ | ତଳରେ ବନଳ ପ୍ରମାଣ ॥
ପୋଡ଼ାଇ ତମ୍ବା ଦେହକୁ | ସେ ଘଟା କହେଇବ ପନ୍ଥ ॥
ଅଗ୍ନିର ଅଗ୍ନି ଦିଅ ତଳେ | ଦେବତା ନାରାୟଣ ଜାତେ ॥
ସେ ଘଟା ତାତି ଅଗ୍ନି ତାପ | ଧରିବ ଉଡି ତୋଷଣ ॥
ଡାଳିରେ ଏତେ ଅଗ୍ନିଦାର | ପ୍ରଣାମ କହିବ ସେ ନର ॥
ତେବେ ଗୁରୁଦ୍ରୋହ ଦୋଷ | ତା ଦେହୁ ଛୋଡ଼ିବ ଜାଣ ॥
ହୋଇଥିଲା ଆଜ ନାହିଁପାର | ଏହା ଲେଖିଛି ବେଦରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ନରେନ୍ଦ୍ର | ମୁଖ ପ୍ରକାଶେ ଚନ୍ଦ୍ରିକେନ୍ଦ୍ର ॥
ଲେମ ଭିଷନ ଖୁବ ବନ୍ଧ | ଆନନ୍ଦ କେ ଦାହେବ କଛି ॥
ହସି କହଇ ନୃପେଶ | ଏବେ ମୋ ହୋଇଲା ଜାଣେଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାମ୍ରେକୁ | ଡକାଇ ଭୃତ୍ୟେ ଘଟିକୁ ॥
ତମ୍ବା ଲେହାର ଦେଲେ ଯେତେ | ଘଟା କାଟି ଦେଇଛନ୍ତେ ॥
ତାମ୍ବକାରେ ଆଣି ଘାଲ | ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଲେ ଚାଲି ॥
ରଜା ପୁଷ୍କରେ ଦେଲେ ନେଇ | ଦେଖି ଅନନ୍ଦ କରୁଥାଇ ॥
ଦୁଆରୀ ବଳକୁ ଡକାଇ | ଜଳୁ ପୋଡ଼ାଇ ସର୍ବ କରି ॥
ସେ ଘଟା ଥାପି ସେଥି ଜଳେ | ନିନ୍ଦାକ କରି ମହାଦେଵେ ॥

ତଳେ ଅଙ୍ଗାର ଅଗ୍ନି ନେଇ । ଜାଳିଲେ ମହାଗନ୍ଧ ଡାଳି ॥
ଉପର ଶ୍ଳୋକ ଅଗ୍ନି ଦେଗା । ଲଗି ପାଣେଲ ଚମ୍ପାପଟା ॥
ସେ ମହାଅଗ୍ନି ତେଜପାଳି । ଛାଡ଼ଣ ନ ପାରେ କେଣ୍ଟି ରକ୍ଷି ॥
ଏମନ୍ତ ଦେବେ ସେ ରାଜନ । ସର୍ବଜନରେଁ କରି ସ୍ନାନ ॥
କଣ୍ଠ ହୃଦରେ ଦେବ ଭୁଜଗ । ଲଲାଟେ ତିଳକ ବନ୍ଦନ ॥
ମସ୍ତକେ ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜରୀ । ଗଳାରେ ଦେଖି ମାଳାଶିର ॥
ଚିନ୍ତି ଅନାଦ ବାସ । କାନ୍ତେଶୀ ସେଥି ବାରବେଶ ॥
ବିଷ୍ଣୁ ସଂକଳ୍ପନ ଜାନ୍ନେ । ଧିଶକ୍ତି ଦୁର୍ଗବେଶ ଧ୍ରାନ୍ନେ ॥
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଉର୍ଦ୍ଧ ଦେଖିବନି । କରି ବଜନ୍ମେ ନମସ୍କାର ॥
ଘୃତଦୀପରେ ଜର ନାଶ । ଦେବର୍ଷି ସେନପୁର ଜରି ॥
ଅଲକ୍ତ ଖାଣ ଅନାଗତ । ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଜନ୍ମିସ ॥
ଯୋଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ବୈଷ୍ଣବ ପୂଜିତ ଉଚ୍ଚାରି ॥
ବ୍ରହ୍ମ କିସ ଧୃ ବୃନ୍ଦାବନ । ଅଟେର ଜେଠ ଲେଖକଣ୍ଠ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପୁତ୍ରସ ଆଦିକରି । ଜନ ତାହେଲ ସୃଷ୍ଟି ଧରି ॥
ସଦାରେ ଦଣ୍ଡ ଉଷ୍ମ ଦୂରି । ସେ ବାଳକୃଷ୍ଣ ଆଦିକରି ॥
ବାଦ୍ୟ ନଟାଙ୍କ ମୃଦଙ୍ଗମାଳ । ମେଘନାଦ ତୁଏ ଡକ ମଳ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ଦେବଜନ । ବୋଲନ୍ତି ଦେବ ମହାରାଜନ ॥
ଏ କଥା ତପେବେଁ ନ କର । ବୃଥା ନ ଜାଣି କଲେବର ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ କର ଅନାଥ । ବୋଲି ମସ୍ତକ ଦେଲେ ହସ୍ତ ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପ ବୃନ୍ଦାବନୀ । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ନରତ୍ନେଶୀ ॥
କିମ୍ପାଇଁ ହୋଇବ ଅନାଥ । ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ମୋ ଦେବ ସିବାକୁ ହସନ୍ତୁ । ନ କର କାହାରି ଦୁଃଖନ୍ତୁ ॥
ଜନ୍ମ କଲେତେ ଅଛନ୍ତି ମରି । ମରଣ ଧ୍ରୁବର ଜାଣ ଡରି ॥
କିସା ମୁଁ ଶୁଭୁଦ୍ରୋହ ଦେଖେ । ବଞ୍ଚି ହୋଇବ ସନପାତେ ॥
ସ୍ଥାବର ଆଦି ଦେହ ବନ୍ଧି । ନିଷ୍ଣୁଳ ହୋଇ ତେଣୁ ନାହିଁ ॥
ଏ କଥା ନୁହଇ ଉଚିତ । ହୋଇବ ମୋର ଅନୁମତ ॥

ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ଏହା ଜାଣିଲି ତତ୍ପର ॥
ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ବୋଲିବାର । ବାଳକ ବୁଦ୍ଧି ଆଦରର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଦଣ୍ଡପାଣି । ଶୁଣିଲେ ନିଜାପ୍ତି ବଖାଣି ॥
ଜୟ ହେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ । କମଳା ଦେବୀ ପ୍ରାଣସ୍ୱାମୀ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଏ ଜଗତ । ଯାର ଆଜ୍ଞାରେ ଯାତାୟାତ ॥
ଶିବାଙ୍କ ଇଷ୍ଟ ଆସ୍ଥାନ । ଯେ ଅଛ ସର୍ବ ପ୍ରଧାନ ॥
ମେରୁ ବସୁଧା ସିନ୍ଧୁ ବାରି । ଏ ଜଗତ ଯାର ଆଜ୍ଞାକାରୀ ॥
ସୁର ମହେଶ ପୁରନ୍ଦର । ଯକ୍ଷ ଦୈତ୍ୟ ଯେ କିନ୍ନର ॥
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣ । ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ହରି ଚରଣ ॥
ମୁଁ ଅବା ସାମାନ୍ୟ ମାନବ । କାହୁଁ ଜାଣିବି ତାଙ୍କ ଭାବ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ତୁମ୍ଭେ ଆଦିମୂଳ । ସମସ୍ତେ ତୋର ଏକ ଜାଳ ॥
ଏଣୁ ତୋ ଅଭୟ ଚରଣ । ଆଜି ମୁଁ ପଶିଲି ଶରଣ ॥
ତୁ ନାଥ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ । ମହାମହିମା ମହାମେରୁ ॥
ଜନ ଆରତ ଖଣ୍ଡିବାରେ । ତୋ ସମ ନାହିଁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ॥
ଚିନ୍ତାର୍ଥୀ ଚିନ୍ତା ଇନ୍ଧନ । ତୁ ଯେ ପ୍ରବଳ ହୁତାଶନ ॥
ଭକତି ସାଗର ବଢାଶି । ତୁ ଯେ ଅଗ୍ରେ ମହାରାଶି ॥
ବନ୍ଧ୍ୟା ବଳିକୁ ଯେ ଗଦ । ତୋର ଅଭୟ ପଦ୍ମପାଦ ॥
ଭକ୍ତ କୁମୁଦ ବନଜାଳ । ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ॥
ଚିନ୍ତାର୍ଥିଜନ ଚିନ୍ତାମଣି । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣୀ ॥
ଏ ମୋ ଆରତି ନିବାରଣେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜନେ ॥
ଏ ମୋର ଅନଳ ଜ୍ୱାଳାକୁ । ଉଷଟି ଦିଅ ମହାମେଘୁ ॥
ରଖ ନ ରଖ ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା । ମୁଁ ଏବେ ସେବିଲି ଏ ପିଚ୍ଛା ॥
ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ନ ଲିଭୁ ଗୁରୁଦୃଷ୍ଟି ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମହାବଳୀ । ମୁଖେ ଭଜିଲେ ନାମାବଳୀ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀଧର । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ॥
ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ସଦାନନ୍ଦ ॥

କୁଞ୍ଜସୁନ୍ଦର ବଂଶୀ ପାଣି । ରାଧାବଲ୍ଲଭ ପ୍ରାଣମଣି ॥
ଦଧିଖିଆରେ ଦାଣିରାୟ । ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀକର ଶ୍ରୀପତି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଥ ଚକ୍ରପାଣି । ଗୋପୀବଲ୍ଲଭ ଶିରୋମଣି ॥
ହେ ବନମାଳୀ ହେ କଂସାରି । ଦାମୋଦର ପାଣ୍ଡବସଖା ॥
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲାଞ୍ଛନ କେଶବ । ପଦ୍ମନାଭ ବାସୁଦେବ ॥
ଭବମୋଚନ ଭଗବାନ । ଜଗଜ୍ଜୀବନ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଏମନ୍ତେ ନାନାବର୍ଣ୍ଣ ଭାଷି । ସ୍ତୁତି ଭକ୍ତିରେ କରନ୍ତି ॥
ହରି କଥନେ କର୍ଣ୍ଣ ଦେଇ । ନିମ୍ନେ ହରିରୂପ ଚାହିଁ ॥
ହରି ସ୍ମରଣ କରି ହୃଦେ । ମନ ପରବେଶି ହରିପାଦେ ॥
ଅନେକ କରି ସ୍ତୁତିମାନ । ହେଲା ହରଷ କରି ଚିତ୍ତ ॥
ନମିଣ ଦେବ ଦାନବରେ । ଉଠିଲେ ପଟାର ଉପରୁ ॥
ଅନନ୍ତ ଦେବ ମହାବଳୀ । କଣ୍ଠୀ ପାଲୁଙ୍କି ସିଦ୍ଧ ଜଳ ॥
ତହୁଁ କପଟ ପଣ୍ଡିତ । କରି ଉଠିଲେ ସେ ଶ୍ରୀପତି ॥
ସ୍ତନକ ଅଗ୍ନି ଶିଖା ଟେକି । ଜଳ ଉଠଲ ଦ୍ୱାରଦେଶ ॥
କରି ତରଣି ହେଳା ଯନ୍ତ୍ର । ଛଡ଼ି ଦେଲେକ ଶାନ୍ତ ଶାନ୍ତ ॥
ତହୁଁ ଦ୍ୱାରର ନାହିଁ ଭାଗ୍ୟ । ଜଡ଼ି ଜଗତ ଦେବଦେବ ॥
ପୁଣି କଟଚାଳ କରି ଦେଇ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦେ ପଡ଼ି ଗୋଇ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଆନନ୍ଦ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତବତ୍ସଳ ॥
କରୁଣା କଲେ ସବିତାସ୍ତ । ଚନ୍ଦନ ନନ୍ଦସୂନୁ ହୋଇ ॥
ହେଲା ଶ୍ରୀହରି ଦର୍ଶନ । ପୋଡ଼ିଲା ଶୀତଳ ହେଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ସୁରଜନ । ଆକୁଳେ କରନ୍ତି ରୋଦନ ॥
ନମ୍ରେ ନମସ୍କାର କରି । ବୋଇଲେ ଆହେ ନୃପବର ॥
ଆଜି ନେଇ ଏ ବ୍ରହ୍ମ ଟାକିବ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲ ପାରିବ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିପ୍ରଗଣ ତେଜ । ଦେଖିଣି ଉଠିଲେ ରାଜନେ ॥
ତେଜ ବିଦ୍ୟମାନ କାଳେ । ସନ୍ତେ ଧୃଷ୍ଟ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ॥
ପୁଣି ନମ୍ରେ ଦେଇ ହସ୍ତ । ଲୋଟନ୍ତି କଲେ ଦଣ୍ଡବତ ॥

ସୁବଳ ନନ୍ଦନେ ମିଳି । ଦ୍ୱଂସ ଡେଇଁବନ କରନ୍ତି କେଳି ॥
ଦେଖିଣ ପ୍ରକାରେ ଯୁଝି ଯୁଝି । କେଶବେ କଂସ ନୃପନନ୍ଦୀ ॥
ଯୁଝି କରନ୍ତି ଧନ୍ଦବନ୍ତ । ତା ଦେଖି ଲୋକେ ଆନନ୍ଦିତ ॥
ଶିଶୁ ସୁଦାମା ଦାମ୍ଭୁ ଭୋଳି । ସମସ୍ତେ ଅନନ୍ତ ଅଳି ॥
ନିତିଦିନାରୁ ଏଣୁକରି । ସେ ବୃନ୍ଦା ଦଣ୍ଡବତ କରି ॥
ଦେଖିଣ ବେଣୁ ଝଳମଳ । କମ୍ପିଲେ ଧଣ୍ଡିତପାଳ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ନରହରି । ଦେବତେ ତୋଷିଲେ ଦନୁଜାରି ॥
ଅତି ଅଦ୍ଭୁତ ଶୋଭାକର । ସଖାରା ବର୍ଣ୍ଣିଣ ବାହାରେ ॥
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରୂପଧାରି । ଚକ୍ର ଧାରୁଣି ଖଡ଼ଗକରି ॥
ଶ୍ରୀକର ବସ୍ତ୍ରାଞ୍ଚଳି ଦେଲା । ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀଙ୍କି ପଚାରିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ରହିଲୁ ତୋ ଲାଗି । ସଂସାର ମଧ୍ୟ ହେ ନୃପତି ॥
ତୋହର ଜାଣି ସୁଦେହନ୍ତ । ମାଗିଁ ଦେଉଛି ଏ ହତେ ॥
ଏହାକୁ ପାଇଁ ଦେଲୁ ଘରୁ । ଲଭି ଜଗନ୍ନାଥ ଧାର ॥
ତା ଶୁଣି ରାଜା କରଯୋଡ଼ି । ଶତ୍ରୁ ଚରଣ ଟେକ ପଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ମୋତେ କର ଦୟା । ନିଜ ଭୁବନେ ଅଛି ହେ ଶୋଷ ॥
ଏ ମୋର ଅନ୍ତର ଦେଖ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଜାଣେ ଶର୍ମି ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଭଗବାନ । ଛାଡ଼ି ତୁ ଦେହ ଦେଖ ନୟନ ॥
ଯାହାକୁ ଅନୁଗ୍ରହିଲୁ ତୁହି । ନିଷ୍ଠୁର ଜାଣି ଥାଉଛୁ ଦେହି ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ଭକ୍ତିଅନ୍ତି । ମର୍ମ ଦେବେ ଅନାଉଛନ୍ତି ॥
ଦେଖିଲେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ରଧାରୀ । ଗଦା ପଦ୍ମ ଭୁଜ ଚାରି ॥
ଜଗମୋହନ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଶରଣ ଜନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ॥
ଚିତ୍ତୁ ବର ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଅନ୍ତର ଦେଖିଲେ ଭବଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ଭକ୍ତି ନାଶୁରେ ନରପତି । ଏ ଦେହ ନ ପାରିଲେ ଜାଣି ॥
ଶୁଣି ହେ ମନୁ ନୃପମଣି । ସେହି ରାଜା ସଦାସର୍ବଦା ପୁଣି ॥
ସାକ୍ଷାତ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲା । ପଦାରେ ପଡ଼ିଲେ ରହିଲା ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ନରେଶ୍ୱର । ବାହୁକୁ କଲେ ଥରି ଥରି ॥

ସମସ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କରି । ଚଳଣ ଚଳି ସେଥୁ ସୁଖି ॥
ସେ ସୁଜା ଅନ୍ତଃକାଳେ ପାଇ । କେବଣ ଗତି ହୁବ ଭାଇ ॥
ମୋତେ ତା ସୁଦ୍ଧି ଗୋଚରି । ତହୁଁ ମନ ହେଲା ମଗନ ବସ୍ବର ॥
ଏ କଳିଯୁଗର ଚରିତ । ଶୁଣି ଲାଗିବ ଆଚମ୍ବିତ ॥
ଭବ ଭକତ ଜନମାନେ । ଶୁଣି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯିବେ ମନେ ॥
ଅଜ୍ଞାନ ଜନେ ଏହି କଥା । ଅବଶ୍ୟ ମଣିବେଟି ମିଥ୍ୟା ॥
ଶୁଣି ଯାଦବ ନନ୍ଦନ । ଯିବ ଉଦରୁ ଉଦ୍ଧାର ॥
ଏ ପାର୍ଥଭକ୍ତ ରସବାଣୀ । ସଂସାର ସିନ୍ଧୁ କୁ ତରଣୀ ॥
ସୁଜନ ଏତେ କରି ନରୁ । ଦୂର ଖୋଜିବ ଯମ ଭରୁ ॥
କଳିରେ ବିତ୍ତ ଦାନପାପ । ମନକି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ପାର୍ଥିବା ବଳେ ସେବତ ଧର୍ମ । କହିଲେ ତୋଷିବ ଚିତ୍ତମନ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦତଳେ । ରମ ବୋଲଇଁ ରଣ୍ଡ ନୋଇଲେ ॥
ତୁମ୍ଭ ଶରଣ ମୋର ଗତି । ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କିଙ୍କର ॥
ହେ ଦେବ ବାନା ଚନ୍ଦ୍ରାର । ହେ ଚନ୍ଦ୍ରଚୋଳଙ୍କ ମିତର ॥
ମୋ ମନ ହୋଇ ସଉଦାର । ତୁମ୍ଭ ପଙ୍କଜ ପାଦେ ରହୁ ॥
କରିଣ ଛିଦ୍ର ସ୍ୱୟଂ ଧାର । ଦେବ ଦୁଃଖ ଏତେ ମାଗେ କରି ॥
କରି ନା କର ତୁମ୍ଭ ଗତି । ଆଣି ମୁଁ କହିବୁ ବନ୍ଧୁର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ପାର୍ଥଚାକ୍ରିରଥାମୃତେ ନବଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଶ୍ରୀ କୁଳଶୀକର ରାଜା ପାର୍ଥିବ ଦେବ ବର୍ଣ୍ଣିତେ
ନାମ ସପ୍ତଦଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ସପ୍ତଦଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ନୀଳବେଗ ଓ ସାଲବେଗ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ପୁଣି ପୁଚ୍ଛଇ ମନ ବୁଦ୍ଧି । ଚୈତନ୍ୟ ଦେବଙ୍କ ପାଦେଣ ॥
ହେ ଶୁଦ୍ଧ ଚେତା ତୋର ବାଣୀ । କେବଳ ସୁଧାସମ ଜାଣି ॥

ପିଇ ମୋ ଶ୍ରବଣ ପୁଟକ | ସନ୍ତୋଷ ହୋଇଲି ସେବକ ||
ଏହି ପ୍ରକାରେ କଥା ଆଉ | ଥିଲେ କହିବା ମୋତେ ଫେଡ଼ି ||
ଶୁଣି ସୁଦେବୀ କହେ ହସି | ଶୁଣ ହେ ଦେବଦେଶବାସୀ ||
କଟକ ନାମେ ଏକ ସହର | ଲାଲବାଗରେ ତାର ଘର ||
ଜାତିରେ ଅଟଇ ପଠାଣ | ତାହାର କଥା ଏବେ ଶୁଣ ||
ମୁଗଲ ଜନ୍ମ କର୍ମ ଯେତେ | ଶୁଣି କହିବା ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ||
ତାହାର ଜନ୍ମ କର୍ମ ଯେତେ | ଶୁଣି କହିବା ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ||
ସେ ଲାଲବେଗ ଅତି ଦୁଷ୍ଟ | ଜଳ ସ୍ପର୍ଶେ ବୁଦ୍ଧି ନଷ୍ଟ ||
ଶ୍ରୀ ଗଜପତି ସମ୍ରାଟଙ୍କ | ସଙ୍ଗତେ ଶତ୍ରୁ ପଣ କରି ||
ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ଠୁଳ କଲା | ଓଡ଼ିଶା ଲୁଟିବାକୁ ଗଲା ||
ଉତ୍କଳେ ବାଦଶାହ ଯୋଗେ | ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ ||
ସେ ମହାରାଜ୍ୟ କଲେ ଦୂର | ଠକ ବାହନ ଅଳଙ୍କାର ||
ସ୍ତ୍ରୀ ଶିଶୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗଣେ | ପଳାଇଲେ ସର୍ବଜନ ||
ତହିଁ ଏକ ବିଧବା ନାରୀ | ଯାଉ ସେ ଥିଲା ସ୍ନାନ କରି ||
ଏକାକୀ ଜଳ ଜଳଘାଟେ | ସୈନ୍ୟ ତା ଦେଖିଲେ ନିକଟେ ||
ଭୟରେ ସେ ନ ପାରିଲା ଧାଇଁ | ରହିଲା ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇ ||
ଏକେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଦୁଜେ ଯୁବା | ଜଳ କଳଶରେ ତାର ଶୋଭା ||
ଚମ୍ପକ ପୁଷ୍ପ ସମ କାନ୍ତି | ମୁକୁତା ଶ୍ରେଣୀ ଦନ୍ତପନ୍ତି ||
ସୁନାସା ସୁନ୍ଦର କପୋଳ | ବଦନ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମଣ୍ଡଳ ||
ନେତ୍ର କୁରଙ୍ଗ ଶୋଭା ଜିଣି | ଅଧର ଭଙ୍ଗିମା ସୁହାସିଣୀ ||
ଅଳିନ୍ଦୁ ଜିଣି କେଶ ଆଭା | ବାହୁଯୁଗଳ ଦଣ୍ଡ ଶୋଭା ||
ସ୍ତନଯୁଗଳ ଅତି ଉଚ୍ଚ | ଶ୍ରୀଫଳ ଜିଣି ଯେଣୁ କୁଚ ||
କଟି ଚିକଣ କଣ୍ଠ ନୋଟି | ଯୌବନରେ ଜନମନ ମୋହେ ||
ଏମନ୍ତ ନାରୀ ନଦୀ କୂଳେ | ଲୁବ୍ଧ ତା ଜୀବନ ଧନକେ ||
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଲାଲବେଗ | ଆସି ମିଳିଲା ତାର ଆଗ ||
ଏକେ ସେ ଦୁଷ୍ଟ ବଳବନ୍ତ | ତା ସଙ୍ଗେ ବଳଶାଳୀ ବହୁତ ||

ଦେଖିଣ ଅକଳ୍ପ-ସ୍ୱପନ । ନୟନ ଭରି ଦେଖୁଥାଇ ॥
ଧରେ ଧରିଲା ତାର ଭୁଜ । ମୁରଲୀକୁ ଦେଖେ ମୁରଲିଜ ॥
ବସାଇ ଅଙ୍କରେ ଉଚ୍ଚରେ । ଦେଇ ନାସ୍ତି ପଢ଼ିବ ସ୍ୱନରେ ॥
ସେଜାଣ ଚାଳିଦେଲ ବେଗେ । ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟଙ୍କର ଆଗେ ॥
କେ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନ ପାରିଲେ । ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟ ଲେଉଟିଲେ ॥
ତା ସ୍ୱର ଦେଖି ସେ ଯୁବତୀ । ଅତି ହର୍ଷେ ମଥା ଟେକି ॥
ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁ ଧାର ଢାଳେ । କାନ୍ଦି ଗଡ଼ିଲା ନୟନେ ॥
ତା ଭଜ କୁଟୁମ୍ବ ସୁନ୍ଦରୀ । ବୋଲଇ ଦେବ ପ୍ରାଣ ଧରି ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସେ ପଠାଣ । ଦେଇ ନାସ୍ତି ଚରଣ ଧରିଣ ॥
ଅନେକ ସାନ୍ତ୍ୱନା କହିଲା । କୋଳେ ବସାଇ ଚୁମ୍ବ ଦେଲା ॥
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାରମାନ । ତା ଅଙ୍ଗେ କଲେକ ମଣ୍ଡନ ॥
ହୀରା ବସନ ପିନ୍ଧାଇଲା । ନାନା କୁସୁମେ ବେଣୀ କଲା ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଧାର ଦୋଳା । ତା ସଙ୍ଗେ କଲା କାମକେଳି ॥
ନାନା ବନ୍ଦନାଦେ ନବ ମୋଳି । କୁଟୁମ୍ବ ଦେଲା ଯାଉଥାଇ ॥
ଧରିବେ ଅବଳା ଗେଣ୍ଡୁର । ସ୍ୱର୍ଗଙ୍କ ହିଆ ମନ ତାର ॥
ତାଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ପାଇ । ଭଜିଲା ଦେବୀ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନଗଲା । ଦେହ ନାସ୍ତି ପୁତ୍ର ପ୍ରସବିଲା ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖି ନୀଳବେଣୀ । ତା ନାମ ଦେଲା ସାଲବେଗ ॥
ମାତା ପିତାର ସ୍ନେହପାଇ । ଶୀଘ୍ରପଣରେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ॥
ଦିନକୁ ଦିନ ବର୍ଦ୍ଧମାନ । ହୋଇଲା ସେ ନବ ନନ୍ଦନ ॥
ପାଳିଲେ କଥନତ ଭରି । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେକାଳ ଗଲା । ଯୁବା ଅବସ୍ଥା ଆସି ହେଲା ॥
ଶିଖିଲା ସର୍ବ ବିଦ୍ୟା ଯେତେ । ଅଶ୍ୱାଦ ଚଢ଼ିବା ସହିତେ ॥
କାଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡାରେ ନିପୁଣ । ଆଣ୍ଡି ଭିଡ଼ାଣ୍ଡରେ ମାରଣ ॥
ଏମନ୍ତ ନାନା ବିଦ୍ୟାମାନ । ଶିଖି ସେ କରଇ ଗୁମାନ ॥
ପଠାଣ ସାହସୀ ଜାତି ହୋଇ । ଦେହେ ଦୁର୍ବଳେ ଧନ ଦେଲଇ ॥

ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ପିତା ପୁତ୍ରକୁ ବାହାରିଲା ॥
ପିତାଙ୍କୁ ଦେଖି ବାଳକେଶ । ସୈନ୍ୟ ଦଳଗତ ଗାଡ଼ି ଦେଶ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା ସେହି ସ୍ଥାନରେ । ଆଗ ହୋଇ ସେ ପୁଷ୍କରରେ ॥
ସୁନ୍ଦର ଶଯ୍ୟାପାଟ ପାଇ । ଝଳ ଚଢ଼ିଲା ଉଠିଲେଇଁ ॥
ଏତେ ଶବ୍ଦ ଘାତ ହେଲା । ରୁଧିର ଧାର ବହିଗଲା ॥
ଢଳିଲା ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହୋଇ । ଦେଖି ସଙ୍ଗରେ ଲୋକେ ଧାଇଁ ॥
ବାଳକେଶଙ୍କୁ ବହି ନେଲେ । ତା ନିଜପୁରେ ପ୍ରବେଶିଲେ ॥
ଦେଖି ତାହାର ଅବସ୍ଥା । ଶୁଣି ବାନ୍ଧବ ଶୋକ କଲେ ॥
ପିତା ତା ହୋଇ ଅତି ଦୋଷୀ । ଅନେକ କଲା ମନ୍ତ୍ରଣା ॥
କେତେବେଳେ ଚେତନ ହୋଇଲା । ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା ॥
ଅତି ଆତୁରେ ବାଳକେଶ । କହିଲା ଜନନୀର ଆଗ ॥
ହେ ମାତ ଶୁଣି ମୋ ବଚନ । ଏଥର ଗଲା ମୋ ଜୀବନ ॥
ମରିବି ଅଗ୍ନିସାକ୍ଷି ହୋଇ । ଏ କଷ୍ଟ ନ ପାରେ ସହି ॥
ଗୁଣି ମୋହର ଚିନ୍ତ ଆଶା । ଆଜି ସରିଲା ମୋ ଭରସା ॥
ତୋହର କି ବୁଦ୍ଧି ଥିଲା କହ । ବୋଲିଲେ ସାହସ୍ର ରହ ॥
ଶୁଣି ଜନନୀ ଶୋକଭରେ । କହିଲା ପୁତ୍ରର ଆଗରେ ॥
ମୋହର କଥା ଶୁଣ ବାବୁ । ତୋହର ଥିଲେ ମୋର ସବୁ ॥
ତୋ ବିନା ହୋଇବି ଅନାଥ । ସୁରୁଚି କଣ୍ଠିକାରେ ଦୃଢ ॥
ମୋତେ ତୁ ଛାଡ଼ିଲୁ ଯାହା । ଶୁଣ କହିବ ତୋତେ ତାହା ॥
ପରାଣ ଅଟେ ତୋର ତାତ । ମୁହିଁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ତୋର ମାତ ॥
ତୁ କାହିଁ ମୋ ବୋଲ କରିବୁ । ପୁରୁଷ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆଦର ବାବୁ ॥
ଏମନ୍ତେ ଶୁଣି ବାଳକେଶ । କହିଲା ଜନନୀର ଆଗ ॥
ହେ ମାତ କହିଲୁ ଯା ମୋତେ । ଶୁଣି ସଂଶୟ ମୋର ଚିତ୍ତେ ॥
ହେ ଦେବ ପରାଣ ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । କିରୂପେ ତୁ ହୋଇ ସରଣୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତାର ମାତ । ବୋଇଲେ ଶୁଣିବେ ସୁତ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସେ ଜନ୍ମ । ତାଙ୍କ ମୁକୁନ୍ଦପୁର ନାମ ॥

କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ମୋର ଘର । ନ ଥିଲେ ମୋ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ॥
ତୋ ବାପ ସୁଖେ ଯାଉଥିଲେ । ଯେତେ ବସ୍ତୁତ ଦୈନ୍ୟ ଥିଲେ ॥
ବାହୁଡ଼ି ଆସିବାର ବେଳେ । ସେ ଦିନ ପଡ଼ିବର ବଳେ ॥
ମୁଁ ଯାଉଥିଲି ସ୍ନାନ କରି । ତହୁଁ ଅଣିଲୁ ମୋତେ ଧରି ॥
ଏ କଥା ଶୁଣି ଯାଳବେଣୀ । କହିଲା ଜନନୀର ଆଗ ॥
ଶୁଣ ମାତ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ । ତୁ ମୋର ଚିତ୍ତର କାରଣୀ ॥
ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର । ତୋ କଥା ବିନା କଷ୍ଟ ମୋର ॥
ଏଥିକି ବୁଦ୍ଧି କିସ କହ । କେମନ୍ତେ ରକ୍ଷିବ ମୋ ଦେହ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତା ବଚନ । ବୋଲଇ ସୁନ୍ଦର ବଦନ ॥
ମୋ କଥା ଶୁଣିଥିରେ ବାପ । ଏ ସେ ତୋହର ନିଜ ବାପ ॥
ତୋତେ ଯା ଦେଖି ସନ୍ତୁଷାଳେ । ତା ନିଜ ସୁତ ପାଶ ମେଳେ ॥
କହିଲି ଅଣାପ୍ତା ହୋଇଣି । ମୁଁ ବିନା ହେଲ ଅକାରଣି ॥
ମୋ ଶୁଦ୍ଧା ଶଦ୍ଧ ହଣିଲା । ତେଣୁ ସେ ମୋତେ ପାଗୋଳିଲା ॥
ତୁ ନାହିଁ ପାପୀସୁତ ଯିନା । ତାକୁ କ କହେ ତୋ ବେଦନା ॥
ତୁ ଅଟୁ ମୋ ଜୀବନ ଧନ । ତୋ ବିନା ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ ॥
ତୁହି ମୋ ଅନ୍ଧର ନଡ଼ି । ତୁ ବିନା ମୋ ଧନ କଉଡ଼ି ॥
ତୁହି ମୋ କଣ୍ଠ ରତ୍ନମାଳା । ତୁହି ମୋ ନୟନ ପିତୁଳା ॥
ସୁଲୁଚ କହିବିରେ ବାବୁ । ହେତେ ବିଧୋର ବୋଲ କରିବୁ ॥
ଯେତ୍ୟ ତୁ କର ମୋର ଆଶ । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ଯାଳବେଣୀ ॥
ତେଣେ ମାତ ଲଗିବାର ଯେତ୍ୟ । ତୋ ବୋଲ କରିବି ନିଶ୍ଚିତ ॥
ତୁ ମୋତେ କହୁଛି ଯାହା । ମୋ ଶିର ଚୁଳରେ ତାହା ॥
ଏଥିକୁ ସନ୍ଦେହ ନ କର । ବେଗେ ତୁ କର ପ୍ରବେଶର ॥
ମାତା ବୋଲଇ ପୁତ ଶୁଣି । ତୋ ମନେ ବିଚାର କରିଣି ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଜ । ସେ ଯେ ଅଟେ ଦେବରାଜ ॥
ଅଟେ ସିଦ୍ଧି ଦାତା ବର । ଭଜିଲେ ଶଙ୍କା ହେବ ପାର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନନ୍ଦନ । ବୋଇଲା ଆଗୋ ମାତା ଶୁଣ ॥

ତୁ ଯାହା କହିଲୁଟି ମୋତେ । ତାହା ମୁଁ ଜାଣିବି କେମନ୍ତେ ॥
କେଉଁଠି ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କ ଘର । କେ ତାଙ୍କ ଜନନୀ ପିତର ॥
କେଉଁଠି ଦେଶର ସେ ନୃପ । କେମନ୍ତ ଅଟଇ ସ୍ୱରୂପ ॥
ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭେଟିବି କେମନ୍ତେ । ବୁଝାଇ କହ ମତ ମୋତେ ॥
ଶୁଣି ଜନନୀ ମନ୍ଦ ହସି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ବାଳସିଦି ॥
ନନ୍ଦରାଜ ସେ ତାଙ୍କ ତାତ । ଯଶୋଦା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ମାତ ॥
ଗୋପ ନଗରେ ତାଙ୍କ ଘର । ଅଶେଷ ଚରିତ ତାଙ୍କର ॥
ରାଧିକା ନାମେ ତାଙ୍କ ନାରୀ । ସେ ଦୁହେଁ କିଶୋର କିଶୋରୀ ॥
ସେ ଗୋପ ବୃନ୍ଦାବନ ଭୂପ । କହିବି ଶୁଣ ତାଙ୍କ ରୂପ ॥
ନବୀନ ଶ୍ୟାମଘନ ମୂର୍ତ୍ତି । ଦଳିତାଞ୍ଜନ ଜିଣି କାନ୍ତି ॥
ସୁବୃତ୍ତ ଇନ୍ଦୁ ନଳମଣି । ତାଙ୍କ ରୂପକୁ ବୋଧେ ଜିଣି ॥
ମର୍କତ କେତେ ଛବି ତାର । ନାନା କୁସୁମେ ବେଶକର ॥
ଶିରେ ଶିଖଣ୍ଡ ଚୂଳ ଶୋଭେ । ଭକତଜନ ମନ ଲୋଭେ ॥
ମସ୍ତକେ ଅମୂଲ୍ୟ ମୁକୁଟ । ଅଷ୍ଟରତନେ ଝଟ ଝଟ ॥
ଲଲାଟେ ଗୋରୋଚନା ଟିକା । ଯାହା ଭାବନ୍ତି ଭକ୍ତ ଲୋକା ॥
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ଝଳଇ ତପନ ମଣ୍ଡଳ ॥
ସୁନେତ୍ର ଶ୍ୱେତପଦ୍ମ ଜିତା । ଦେଖି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରେ ଧାତା ॥
ଭ୍ରୂଲତା କାମ ଶରାସନ । ଦେଖିଲେ ହରେ ପ୍ରାଣୀମନ ॥
ସୁନାସାଗ୍ରଟି କି ସୁନ୍ଦର । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ କି ଛାର ॥
ଦ୍ୱିରଦ ମୋତି ନାସାପୁଟେ । ଗୁଞ୍ଜିରପାଟି ଖଳପଟେ ॥
କୁନ୍ଦ କୋରକ ଶୋଭା ଜିଣି । ସୁରଙ୍ଗ ପ୍ରାନ୍ତ ଦନ୍ତଶ୍ରେଣୀ ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦ ହାସ । ଅଶେଷ ପୀୟୂଷର ବାସ ॥
ମୁଖାରବିନ୍ଦ ଶୋଭା ଯେତେ । କେ କହି ପାରିବ ଜଗତେ ॥
ଦେଖି ଶ୍ରୀମୁଖ ଶୋଭା ତାର । ଛପି ରହିବ ନିଶାକର ॥
ପଙ୍କଜ ବଦନ ମୁକୁର । ଜିଣି ଏଣାଙ୍କ ଶୋଭାକର ॥
ଶୁଭ୍ର ତ୍ରିଭୁଜ କମ୍ବୁଗ୍ରୀବ । ଦେଖି ମୋହିତ ସଦାଶିବ ॥

ଯହିଁ ଲମ୍ବ ତ ବନମାଳ । ସୁରଙ୍ଗନାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ॥
ବଳିତ ସୁବାହୁ ମୃଣାଳ । ସୁନ୍ଦର ନଖର ଗୋଲାଳ ॥
ହୃଦରେ ଶ୍ରୀବତ୍ସର ଚିହ୍ନ । ଯେ କି ପତିତ ଉଦ୍ଧାରଣ ॥
ସ୍କନ୍ଧେ କନ୍ଦର୍ପ ସାରବାଣ । ଯେଣ୍ଟି ଅଜାନୁ ବଜ୍ରଯୋଗା ॥
ଶ୍ରୀକର ସୁନାଭିକ କଙ୍କଣ । ନାନା ରତନ ସୁଶୋଭନ ॥
ପଞ୍ଚ ମୁଦ୍ରିକା କଟେଣ୍ଣ । ସେ ଅଗ୍ର କମିର ଯନ୍ତ୍ରଳି ॥
କାରଚ କାନ୍ତି ପଦ୍ମିଣୀ । ଧାପୁ କୁମୁଦବନ ଶୋଭି ॥
ଚିତ୍ତ ନ ଯାଏ ଦେବଗୃହ୍ଣ । କେ କନ୍ତୁ ମୁରଗା ରା ମନ୍ତ୍ରମା ॥
କମଳ ବଜ୍ରାଙ୍କୁଶ ମାନ । ପଦ୍ମେ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ॥
କମଳା ସେବାଙ୍କ ବିଳାସ । ଯହିଁ ଶରଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମଙ୍ଗଳ । ସେବନ୍ତି ପାଦପଦ୍ମ ଯୁଗଳ ॥
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣେ । ନିତ୍ୟେ ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ଚରଣେ ॥
ଯେ ପାଦେ ଅନନ୍ତ ଥିବ ଯାର । ସଂସାରେ ଭୟ ନାହିଁ ତାର ॥
ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ରୂପ ବଂଶୀଧର । ଭଙ୍ଗିମ ସ୍ୱାଣୀ ସୁନ୍ଦର ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଅଟଇ । ଯହିଁ ଚିନ୍ତିବ ତହିଁ ଥାଇ ॥
ଶ୍ରୀ ବାସୁ ଏଣୁ ରୂପ ଚିନ୍ତ । ମନରୁ ଛାଡ଼ି ଭବଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ଅନେକ ଦେଖିବ ଦେବତେ ଶିବେ । ଯା ରୂପ ଚିନ୍ତା ନ ପାଇବେ ॥
ମୋ ଶ୍ଳଘ କେତେକ ମାତର । କହିବି ରୂପ ଗୁଣ ତାର ॥
ମୋହର ପିତା ମୁଖୁ ଯାହା । ଶୁଣିଛି କହିଲି ମୁଁ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ତାର ସୁତ । ବୋଇଲା ଶୁଣସି ଗୋ ମାତ ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପକୁ ଭାବି । କହ ମୁଁ କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବି ॥
ମାତା ବୋଲଇ ରେ ତନୁଜ । ଖଣ୍ଡାଏ ପିନ୍ଧା ନୁଣ ସଜ ॥
ଦୁହେଁ ଶ୍ରୀ ସେବିବ ତା ଭକ୍ତିରୁ । ଦ୍ୱାଦଶ ଦିନେ ମିଳ ଦେବୁ ॥
ସୁଖ ବୋଲିଲ ଦେଖି ଦେଖି । ଏ କଥା ତୋର ମନେଥାଉ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଭକ୍ତିରୁ ଉଭି । କାଳି ବଳିବେଳ ସୁଦେଁ ମଣି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ନନ୍ଦନ । କୃଷ୍ଣ ଭଜନେ ଦେଲା ମନ ॥

କୃଷ୍ଣ ସ୍ୱରୂପ ଚିନ୍ତି ହୃଦେ । ମନ ଜନେଶୀ ସେବୁଥାଏ ॥
କର ସୁଜନ ଶିରେ ଦେଇ । ନନ୍ଦେ କୃଷ୍ଣରୂପ ଥୋଇ ॥
କୃଷ୍ଣ କଥାରେ କର୍ଣ୍ଣଡେରି । ବଦନେ କୃଷ୍ଣନାମ ଧରି ॥
ସକଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିବାରି । କୃଷ୍ଣ ଭଜନ ହୃଦେ କରି ॥
ଭୁଲିଲା ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ତାର । ମଦ ମତ୍ସର ସେ ବିକାର ॥
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ବୁଡ଼ିଲା । କୃଷ୍ଣ ସ୍ୱରୂପକୁ ଚିହ୍ନିଲା ॥
ଦର୍ଶି ହୋଇଲା ଅହଙ୍କାର । ଖଣ୍ଡିଲା ମନେ ମନେ ତାର ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଧେନୁମାନ ଯେତେ । କର ଲଗିଲା ତା'ର ହସ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାବନ ଲୀଳା । ଭାବ ଭାବରେ ଦେଖେ ଖେଳା ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବ୍ରଜଦେବୀଙ୍କର । ସେ ସ୍ଥାନେ ହୋଇଲେ ବିହାର ॥
ଏ ସବୁ ମନେକରି ଲକ୍ଷ୍ୟେ । ଦେଖି ନୟନୁ ଅଶ୍ରୁ ବହେ ॥
ପ୍ରେମ ପୁଲକ ହେଲା କାୟେ । କଦମ୍ବ କୁସୁମ ପ୍ରାୟେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯାଦବ ଦେବ ନିତି । ମନେ ଅନେକ କଲା ସ୍ତୁତି ॥
ଜୟ ତୁ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର । ଜୟ ମୁକୁନ୍ଦ ଆନନ୍ଦ ॥
ଜୟ ଯମୁନାକୂଳ ଭଞ୍ଜା । ଦୁଷ୍ଟ ଶକଟା ଗଜଭଞ୍ଜା ॥
ଜୟ ତୁ ବଂଶୀ ବଜାଇନ । ଗୋକୁଳ ଶିଶୁ ବତ୍ସ ଧେନ ॥
ଜୟ ତୁ ବକା ଧେନୁକାରି । ଅଘା ପ୍ରଳମ୍ବା ପ୍ରାଣହାରି ॥
ବ୍ରହ୍ମା ମୋହନ ଗୋପାକୁଳ । ଦହନେ ତୁ ଦୁଷ୍ଟ ଅନଳ ॥
କୃଷ୍ଣ ନିବାରି ଦୁଷ୍ଟ ଘାତ୍ର । ତୁ ନାଥ ପରମ ପଦ୍ମାକ୍ଷ ॥
କାଳିନ୍ଦୀ କଲ୍ଲୋଳ ବିହାରୀ । କାଳୀ ମର୍ଦ୍ଦନ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
କଦମ୍ବ ତରୁମୂଳବାସୀ । ରଙ୍ଗେ ମୁରଲୀ ତାନ ଘୋଷି ॥
ନୀରେ ମଣ୍ଡିତ ଗୁଞ୍ଜମାଳି । ମଞ୍ଜୁଳ ଶୋଭା ଚାମୁଣ୍ଡାଳି ॥
ତ୍ରିବର୍ଣ୍ଣ ରଞ୍ଜିତ ଧୂଳି କାୟ । ନୀଳାଭ ଦେହେ ଧାତୁ ରୂପ ॥
ଅଙ୍ଗେ ଶୋଭିତ ପୀତବାସ । ନାଟୁଆ କୁଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡିତ ॥
ଅଧର ନାସା ଚିବୁକର । ବ୍ରଜ କାମିନୀ ଚିତ୍ତହର ॥
କୁଟିଳ କେଶକୁ କସଣୀ । ଭକ୍ତ ଭାବରେ ଲଗାଣୀ ॥

ଏ ରୂପେ ନାନା ସ୍ତୁତି ଭଣି । ମାତାଙ୍କୁ ବୋଲେ ପୁଣ୍ୟବନ୍ତୀ ॥
ତୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ଗୋ ମାତ । ଭଲ ତ ନୋହିଲ ମୋ ଗାତ ॥
କଣ୍ଟ ତ ଆସି ଫୁଟି ଦେଲା । ଅଧିକେ ବେଦନା ବଢ଼ିଲା ॥
ନିଶ୍ଚୟ ହେବ ମୋ ମରଣ । ରହିଲ ନାହିଁ ମୋର ପ୍ରାଣ ॥
ମାତା ବୋଲଇ ଆରେ ପୁତ । ସେ ହରି ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଅନେକ କଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜାଇବି । ଦୟା କରନ୍ତି ନରହରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାର ମାତା । ମନେ ଚିନ୍ତଇ ଜଗତ୍ପିତା ॥
ତୋ ମଙ୍ଗଳ ଶୁଝୁ ନ କରି । କିମ୍ପାଁ ସେ ଭଜ ବଂଶୀଧର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚିନ୍ତାଭରେ । ପୁଣି ଶୋଇଲେ ଏକାନ୍ତରେ ॥
ଶିଶୁ କଦେବୀ ଦେଉଥାଏ । ବୋଲଇ ମନରୁ ବଧାଦେ ॥
ହେ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ଦୀନବନ୍ଧୁ । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ମୋ ଆଖି ଝଣ୍ଟ ଦେବଦ୍ୱିଜ । ବାଳକଙ୍କୁ ନାହିଁ ଆଉ ଜାଣି ॥
କଣ୍ଟରୁ ମରିବୁ ମାଏ ମୋଏ । ଯତନ ହୋଇବୁ ଭୂମି ପାଏ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବନା ଭାବଇ । ଆସି ହୋଇଲେ ପହୁଁ ଦେଖି ॥
ମରିବା କଥା କହିଲ ମୂଳ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଆଦିମୂଳ ॥
ଚେଇଁଲେ ବେଗେ ବୃନ୍ଦାବନ । ନିଦ୍ରାରେ ମୋହି ତାଙ୍କ ମନ ॥
ବାଳମୁକୁନ୍ଦ ରୂପ ହୋଇ । ଛନ୍ଦି କଲେ ସ୍ୱପ୍ନ ଯାହିଁ ॥
ହୋଇଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦବେଗ । ଯହିଁ ଶୋଇଛି ସାଲବେଗ ॥
ତାହାର ଶିରସ୍ଥାନେ ବସି । କହିଲେ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ॥
ବେଟେ ତୁ ଉଠରେ କୁମର । ଛାଡ଼ ସକଳ ଚିନ୍ତା ତୋର ॥
ଧର ଏ ବିଭୂତି ମୁଠାଏ । ଲଗାଇଁ ଦିଅ ତୋର ଗାଏ ॥
ସୁସ୍ଥ ହୋଇବ କୁଳେଁ । ଆଜି ମୋ ନାମ କର ମୂଳ ॥
ତା ଶୁଣି ଅତି ତୋଷ ହୋଇ । ବିଭୂତି ତାଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେଇ ॥
ଯୋଗାଯୋଗ ଦେଲା ବୋଲି । ଅଦର୍ଶନ ହେଲେ ନନ୍ଦଳ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କାଲି ବରଣେ । ହରି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ॥
ଦେହରେ ଦେଖି ବୁଝି ନାହିଁ । ପୁଣି ସେ ପଡ଼ିଲେକ ଶୋଇ ॥

ଜନନୀ ପ୍ରଣତକୁ ଛାଡ଼ି । ନିଜ ଦେହକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେହେ ତା ଘାଆ ନାହିଁ କିଛି । କେବଳ ଚିହ୍ନମାନ ଅଛି ॥
ଦେଖି ସେ ପରମ ଆନନ୍ଦ । ଚିତ୍ତେ ଚିନ୍ତଇ ପ୍ରଜାନନ୍ଦ ॥
ମାତାଙ୍କୁ ବୋଇଲା ସେ ଶୁଣି । ତୋ କଥା ହୋଇଲା ପ୍ରମାଣି ॥
ଶୁଣି ଜନନୀ ବେଗେ ଉଠି । ପୁତ୍ର ଦେହକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖିଲା ଶୁଭ କଥା ସବୁ । ବୋଲଇ ଦେଖିଲୁରେ ବାବୁ ॥
ସେ ହରି ମହିମା ସାଗର । ଅଶାନ୍ତି ଭଞ୍ଜନ ଠାକୁର ॥
ପୁଣି ବୋଇଲା ସତ୍ୟ ଏହି । ଛବଶି କଲୁ ମୋର ଦେହୀ ॥
ମୁହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇବଇଁ । ସଂସାର ସୁଖ ତେଜିବଇଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବସ୍ତ୍ର ଚିରି । ଡୋର କୌପୁନୀ ଆଶ୍ରେକରି ॥
ମାତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲା । ଶୁଣ ଗୋ ଜନନୀ ବୋଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଥାଉଁ ଥାଉଁ । ଯେ ଅନ୍ୟ ଆଶ୍ରେ କରେ ଆଉ ॥
ଧିକ ବୋଲିବା ତା ଜୀବନ । ଏ ଦେହେ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
କେବଳ ଭକ୍ତିଆଶ ହରି । ତୋ ମନେ ସନ୍ଦେହ ନ କରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଅନୁକୂଳ । କରି ଚଳିଲା ନୀଳାଚଳ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା କ୍ଷେତ୍ରବରେ । ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ॥
କେତେହେଁ ଦିନ ତହିଁ ରହି । ସନ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦେଖଇ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନ । କରିଣ ଚଳିଲା ଦକ୍ଷିଣ ॥
କାହିଁ କେମନ୍ତେ କଲା ଅବା । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରଭୁଦେବା ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ଭୃଗୁନାଥ । ଏ ସାଲବେଗର ଚରିତ ॥
ଯବନେ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଦୁଲାଳ । ଦେଖିଲା ଚର୍ମନେତ୍ରେ ଭଲି ॥
ତା ଗତି ମୁକ୍ତି ସେବା ହେଉ । ତାହା ଜାଣିବେ ମହାବାହୁ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ସୁଧାମୃତ । ସୁଜନେ ଏଥିଁ ଦିଅ ଚିତ୍ତ ॥
ପଢ଼ି ଶୁଣନ୍ତେ ମୋକ୍ଷ ଗତି । ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ନାହିଁ ଭୀତି ॥
ସକଳ କର୍ମ ସିଦ୍ଧ ହେବ । କେବଳ ବିଶ୍ୱାସ ଯା ଥିବ ॥
କହଇ ଦାସ ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ମୋ ପ୍ରଭୁ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ॥

ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ । ମସ୍ତକ ହେଉ ମୋ ମଣ୍ଡନ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଯାଳନବଗ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନ ନାମ
ସପ୍ତବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଅଷ୍ଟାବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଦାସିଆ ବାଉରୀ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣ ସୁନନ୍ଦ ମହାରଥୀ । କହିବି ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ କଥା ॥
ପେଖନକୁ ଛୁଡ଼ି ବେନକୋଶ । ବାଲି ଗ୍ରାମରେ ତାର ବାସ ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ଚଣ୍ଡାଳ । ନ ଜାଣଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଫଳ ॥
ନାମ ତା ଦାସିଆ ବାଉରୀ । ଶବର ଜାତି କୁଳେ ଘର ॥
ନାହିଁ ତା ସୁଖ ସମ୍ପତ୍ତି ଧନ । ଅତି ଦରିଦ୍ର ତା ଜୀବନ ॥
ପତ୍ନୀ ସହିତ ବେନପ୍ରାଣୀ । ଦିନ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଲୁଗା ବୁଣି ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କର ଘରେ । ସୁତ ଉତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ॥
ନାମ ଗାୟନ ହେବ ବୋଲି । ତେବେ ଶୁଣଇ ସୁଖପାଇ ॥
ନ ଜାଣେ ଭାବ ଅର୍ଥ କିଛି । ଶୁଣିବା କଥା ତାର ଅଛି ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ । ତା ଦେହେ ଉପୁଜିଲା ଜ୍ଞାନ ॥
ହୋଇଲା ଗୁରୁମନ୍ତ୍ର ଧାରୀ । ମାଳା ତିଳକ ନିତ୍ୟ କରି ॥
ବସେ ସୁଜନଜନ ପାଶେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନର ହରଷେ ॥
ନିତ୍ୟ ଶୁଣଇ ହରିଗାଥା । ବୁଝଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟ କଥା ॥
ସେତେବେଳକରେ ଯାହା ମିଳେ । ତାହା ଭୁଞ୍ଜଇ ସୁଖ ମେଳେ ॥
ଯେତେବେ ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ପାଇ । ସମସ୍ତ ସମାନ ମଣଇ ॥
ଶଙ୍କା ନ ଥାଇ ମନେ ତାର । ବୋଲଇ ଧନ୍ୟ ଏ ମୋହର ॥
ବିଧାତା ମୋତେ ଏହା କଲା । ନୀଚ ଜାତିରେ ଜନ୍ମ ଦେଲା ॥
କାହୁଁ ପାଇବି ହରିଭକ୍ତି । କେବଣ ହୋଇବ ମୋ ମୁକ୍ତି ॥

ଏମନ୍ତ ବସନ୍ତରେ ସେ ଶଣ୍ଡ । ହୋଇଲେ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚ ଯାତ ॥
ସକଳ ଦେଶୁ ଲୋକମାନେ । ଆସନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦରଶନେ ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱ ପୁରୁଷ ଯୁବା ନାରୀ । ବୃଦ୍ଧ ବାଳକ ଆଦି କରି ॥
ଯେଥିରେ କରନ୍ତି ଗମନ । ବିଶ୍ୱର କଲ ତାର ମନ ॥
ବାରେ ମୁଁ ଯାଆଦେଖି ଯିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବ ॥
କେମନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜି ଭଗବାନ । ଦେଖିବି ଏ ଚର୍ମ ନୟନ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ତା ଚିତ୍ତେ । ଚଳିଲ ଲୋକଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲ କୋଶିବରେ । ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଘୋଷ ପାଟୁଆରେ ॥
ରଥେ ଦେଖିଲ ଜଗନ୍ନାଥ । ମଥାରେ ଦେଲ ଦୁଇ ହସ୍ତ ॥
କାଳୀ ଶ୍ରୀମୁଖକୁ ଚାହିଁ । ଦେଖି ନୟନୁ ଧାରା ବହି ॥
ରକ୍ତ ଅଧର କଳା ଡୋଳା । ଦେଖି ଭାବରେ ହେଲ ଭୋଳା ॥
ଶୁଣିଲ ପ୍ରଭୁ ଚତୁର୍ଭୁଜ । ବୋଲଇ ନମୋ ଦେବରାଜ ॥
ମୁଁ ମହାପାପୀ ଏ ଜଗତେ । ଉଦ୍ଧର ମୋତେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ନ କର ମୋ ବିଷୟେ ହେଳା । ମୋ ହୃଦେ ଜ୍ଞାନଦୀପ ଜାଳ ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ ପତିତ ପାବନ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଭଗବାନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହେଲ ଭୋଳା । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ କଲ ॥
ଉଠି ମଥାରେ କର ଦେଇ । କହିଲ ବହୁତ ବିନତୀ ॥
ବୋଲିଲ ତୁମ୍ଭେ ସାର ସତ୍ୟ । ମିଥ୍ୟା ଏ କେବଳ ଜଗତ ॥
ଏବେ ତୁ ସତ୍ୟ ଅଟୁ ମୂଳ । ଏ କଥା ଭାବଇ କେବଳ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭୂପ ଗୁଣି । ଶ୍ରୀମୁଖୁ ହୋଇଲ ବେଳଣି ॥
ଯାଅ ତା ମଠରେ ପ୍ରବେଶ । ଦାସୀ ବୋଲଇ ଭକ୍ତି ବଶ ॥
ଶୁଣି ଚରଣ ଧୋଇ ବସି । ଦାସୀ ତା ଭୋଜନ ପରଶି ॥
କୁଆ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ଜାଉ । ଖାଇବା ମାଣ୍ଡିକ ଓଷାଉ ॥
ନୂଆ ହାଣ୍ଡିରେ ରାନ୍ଧି କରି । ରଖି ସେ ଥିଲ ତାର ନାରୀ ॥
ଖାଣ୍ଡିକ ସମାନ ହୋଇଛି । ଭଣା ଅଧିକ ନାହିଁ କିଛି ॥
ଉପରେ ପଡ଼ିଅଛି ଶିରି । ଶାଗ ମେଞ୍ଚିଏ ତା ଉପର ॥

ରଷରେ ଚଢ଼ିଲ୍ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଥାଳଟ ଶୋଭ ମାନ୍ତ ହାଣି ॥
ରଖିଲ୍ ସ୍ୱାମୀ ଆଗେ ନେଇ । ସ୍ୱାମୀ ତା ଦେଖିଲେ ଅନାଇ ॥
ଷୁରୁଙ୍ଗ ଦଶ ହାଣ୍ଡିଧାର । ମଧ୍ୟେ ଅଟକ ଦେଖି ସାର ॥
ତା ମଧ୍ୟେ ଶାଗ ଧଣେ କଳା । ବୋଇଲେ ଏ ଶ୍ୱେତଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଲା ॥
ଏହା ମୁଁ ଖାଇବି କେମନ୍ତେ । ବୋଲି ଭାବନା କରି ଚିତ୍ତେ ॥
ଦେଖି ହୋଇଲେ କମ୍ପମାନ । ଦଣ୍ଡନ୍ତି ନ ପୁତ୍ର ବଚନ ॥
ଦେବଦୂତଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର । ଠାକୋଣୀ ଗଲେ ହେମବର୍ଣ୍ଣୀ ॥
ଉଠିଲ୍ ବାଇ ପ୍ରାଣ୍ଡ ତଳାଇ । କାହାକୁ ଅବା କହି କାନ୍ଦି ॥
ଝରେ ବଳାଇ କରତାଳ । ରଙ୍ଗେ ନାଚଇ ତାଳ ତାଳି ॥
ଚାରିଦିଗେ ଦେଖୀ ଉଭା ଘାରେ । ସେ ଗ୍ରାମଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇ ॥
ଧାଇଁ ଆସିଲେ ଜଣ କେତେ । କହିଲ୍ ତାହାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ସ୍ୱାମୀ ମୋ ଭୋଜନ ଯାଉଥିଲେ । ବାଢେ ସେ ଭଯ କମ୍ପିଦେଲେ ॥
ଦେଖ ସାକ୍ଷାତେ ହେଲୁ ବାଇ । କା ବୁଦ୍ଧି କହିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଜନ ଧୀରେ । କହନ୍ତି ଦାସିଆ ଆଗରେ ॥
କହ ହୋ ତୁ କଥା ଏମନ୍ତ । ଭୋଜନ୍ତୁ ନ ଖାଇଣ ସତ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସିଆ କହଇ । ଶୁଣ ହେ ସନ୍ତୁ ଗୋସାଇଁ ॥
ହାଣ୍ଡି ଷୁରୁଙ୍ଗ ଦେଖ ଧଳା । ତା ମଧ୍ୟେ ଶାଗ ଦଶେ କଳା ॥
ସାକ୍ଷାତେ ଚନ୍ଦ୍ରଗୋଳା ଏହି । ଗୋଳି କରୁଛେ ଖାଇବାଇଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭବନେଦନ । କୃତ୍ୟ କରଇ ଅବଶେଷେକ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ସର୍ବଜନ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ॥
ଏ ଭବ ପାଇଲୁ ତୁ କାହିଁ । କୃପା ନ କଲେ ଭବଗ୍ରାହୀ ॥
ଆମ୍ଭେ ଧନ୍ୟତ୍ର ହେଲୁ ତୋଷ । ତୋ ନାମ ବାଳଗ୍ରାମ ଦାସ ॥
ପତ୍ନୀକି ବୋଇଲେ ଚଳ ଶୁଣ । ଦେହ ହାଣ୍ଡି ଅଲଗା କରିଣ ॥
ଆଉ ହାଣ୍ଡିରେ ଦେଇ ଭରି । ଶାଗକୁ ଦଣ୍ଡ ଭଜା କରି ॥
ସେହି ଶୁଣି ସେହିପରି କଲେ । ସ୍ୱାମୀ ଆଗରେ ନେଇ ଦେଲେ ॥
ତା ଦେଖି ବାଳଗ୍ରାମ ଦାସ । ଖାଇ ସେ ହୋଇଲେ ହରଷ ॥

ମୁଖ ପଖାଳି ଭାବ ଦେଖିଲେ | ତାଙ୍କ ନଦେଖି ପଦ୍ମଲୋଚନେ ||
ସେ ଶବ୍ଦବିନା ଅନ୍ୟ ତାର | ପଶିଲା ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାର ||
କେବଳ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମଲୋଚନା | ଭାବ ଗ୍ରାହକରେ ହେଲା ଲୀନା ||
ଦୁଃଖ ସୁଖ ସେ ନ ଜାଣି | ଭକ୍ତ୍ୟା ଏହ ପ୍ରାପ୍ୟ ମଣି ||
ଅନ୍ୟ ଶୋଭନ ଆଶା ନାହିଁ | ଯାଉ ବା ଥାଉ ନିଜ ଦେହି ||
ସତ୍ୟ ବଚନ କଲ ସାର | ଯେ ମିଥ୍ୟା କହେ ଶତ୍ରୁ ତାର ||
ଦୟା ବିନୟ ଶାନ୍ତ ଭାବ | ଚିନ୍ତଇ ମନେ ପଦ୍ମନାଭ ||
ଦୀନଜନ ଇଷ୍ଟ ସୁ ନିର୍ବାଣି | ଚିନ୍ତଇ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ |
ସେ ଯେଉଁ ଶ୍ରୀମୁଖ ଲାବଣ୍ୟ | ନୟନ ବୁଜି କରେ ଧ୍ୟାନ ||
ସେ ଯେଉଁ ନନ୍ଦିଘୋଷ ରଥେ | ମନକୁ ଯୋଇଲା ନିରତେ ||
ସେ ଯେଉଁ ଶଙ୍ଖ ବାଦ୍ୟ ଶୁଣ | ଶଙ୍ଖିକି ଭେଟିଥାଇ କର୍ଣ୍ଣ ||
ଅନନ୍ତ ପାଦ ପଦ୍ମତଳେ | ମଣିଲା ନଦେଖି ଭୁରିତେ ||
ବଚନେ ଏକା ଧାତୁ ଧରି | ରହିଲି ଧବଳ ଶେଙ୍ଖା ||
ଦର୍ଶନ କର୍ମମାନ ପରେ | ତାଙ୍କ ନଦେଖି ନେତ୍ରଠାରେ ||
ଏମନ୍ତେ ଗଲା ଦିନ କେତେ | ତା ଭାବ ଜାଣି ଜଗନ୍ନାଥେ ||
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ | ଭକତ ଭାବ ଯାର ମୂଳ ||
ନାହିଁ ତା ଜାତି କିମ୍ବା କର୍ମ | ନାହିଁ ତପସ୍ୟା ଦାନ ଧର୍ମ ||
ନାନା ବ୍ରତାଦି ଅର୍ଥ ଯେତେ | କିଛି ନ ଲୁଡେ ତାର ଚିତ୍ତେ ||
ଜପ ହୋଇବ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ | ଯେତେକ ବା କଲେ ଦେବାର୍ଚ୍ଚନ ||
ଏଣେ ପାଇବ ତାଙ୍କୁ - କାହିଁ | ଯହିଁ ଚଳନ୍ତିଲେ ତହିଁ ଥାଇ ||
ଭାବକୁ ବସି ଭବଗ୍ରାହୀ | ଦୀନଜନ ମନେ ଦୟାବନ୍ତୀ ||
ମନକୁ ଗୁଣ୍ଡି ଦିବ ଭସ୍ମ | ନିରତେ ଆନନ୍ଦ ହୃଦୟ ||
କହିବ ହରିନାମ ମୂଳ | ମୂଳକି ବିଶ୍ୱାସ କେବଳ ||
ଦୂରେ ଚିନ୍ତଇ ତାଙ୍କୁ ଯେମନ୍ତି | ସେ ହରି ଥାଏ ତାର ତହିଁ ||
ଏ କଥା ଅଛଇ ପ୍ରମାଣ | ଶୁଣ ହେ ମନ ନିପୁଣେ ||
ସେ ଭକ୍ତ ଯେମନ୍ତି ଭାବ ଭଜନ | କିଛି ନ ଜାଣେ ପ୍ରବୋଧନେ ||

ଏକଦିନେ ସେ ସ୍ମରଣରେ । ମନ ନିବେଶି ଶ୍ରୀପଦ୍ମରେ ॥
ହୋଇଲେ ଅତି ତୃଷାବନ୍ତ । ବ୍ୟଗ୍ର କଲା ତାର ଚିତ୍ତ ॥
କୃଷ୍ଣ କି କରିବେ ଶ୍ରୀହରି । ଦେଖିବି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ତା ମନ ଜାଣି ଭଗବାନ । ତେଜିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ॥
ବିଜୟ କଲେ ପୀତବାସ । ମିଳିଲେ ଭକତର ପାଶ ॥
ଦେଖିଲା ନୟନ ପୂରିକି । ବୋଇଲା ନମୋ ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ॥
ଏଥେ ମୁଁ ଦେଖିଥିଲି ଯାହା । ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖିଲଇଁ ତାହା ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସୁର ନର । ଯାହା ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ନିରନ୍ତର ॥
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣ । ଚିନ୍ତନ୍ତି ଯେ ହରି ଚରଣ ॥
ମନେ ଜପନ୍ତି ନିତ୍ୟ ସ୍ତବ । ତାଙ୍କୁ ତୋ ଦର୍ଶନ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ମୁଁ ଯେ ଅଜ୍ଞାନ ହୀନଜାତି । ନାହିଁ ମୋ ଭକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସତି ॥
ବିଜୟ କଲ ମୋର ପୁର । ହେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ପୀତବାସ । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଅରେ ଦାସ ॥
ସ୍ୱର୍ଗାଦି ଅପବର୍ଗ ଯେତେ । କେବେ ନ ଇଚ୍ଛେ ମୋର ଚିତ୍ତେ ॥
ଭକତଭାବରେ ଯେ ଭଜଇ । ମୋ ମନ ତା ପାଦରେ ମଜ୍ଜଇ ॥
ତେଣୁ ତୋ ଭାବ ପୂଜା ମୋର । ହେ ଭକ୍ତ ମାଗି ନେବ ବର ॥
ଶୁଣି ବାଉରିଆ ଦାସ ତୋଷେ । ଜଣାଏ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପାଶେ ॥
ଏଥୁ ଚରଣ ତୁମ୍ଭ ସ୍ୱାମୀ । କୋଟିଏ ବାର ଲୁଟେଇବି ॥
ବରେ ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଏତେକ ଦେବ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଇ ॥
ତୋ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ଚରଣେ । ମୋ ମନ ଥାଉ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଯେବେ ମୁଁ ମନରେ ଭାବିବ । ତୁମ୍ଭ ଦର୍ଶନ ପାଉଥିବ ॥
ଏ ବର ମୋତେ ଆଜ୍ଞା ହେଉ । ଅଧିକ ଲୋଡ଼ାନାହିଁ ଆଉ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ॥
ତୁ ଯେବେ ଚିନ୍ତୁ ଅନ୍ତରରେ । ମୁଁ ଥିବ ନିକଟେ ଘରେ ॥
ତହିଁ ଚିନ୍ତିବୁ ଯେଉଁ ରୂପ । ମୁଁ ଦେବି ତେମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ॥
ତୁ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯାଚି ଦେବୁ । ଆମ୍ଭେ ତା ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ॥

ଏ ବର ତୋତେ ଅଛୁ ହେଉ । ବୋଲି ବିଜୟେ ମହାବାହୁ ॥
ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନା ସୁଜନ ॥
ଭକତ ସ୍ୱପନରେ ଯେସ କଥା । ଅଭାବ ନ ଥାଇବ ଲେଶ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନୁ ନୃପନାଥେ । ଏହି ଭକ୍ତିରୁ କଥା ହେତ ॥
ଏମନ୍ତ ବର ଭକ୍ତ ପାଇ । ଆନନ୍ଦ ହେବ ପାଦେବ କହି ॥
ରଜନୀ ପ୍ରଭାତରୁ ଉଠି । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ରଟି ॥
ବଷ୍ପ ଝଣ୍ଡିଏ ଥାଳ ଭୁଷି । ଦାଣ କଉଡ଼ି ଚାଲ ଅଣି ॥
ସେ ବସ୍ତ୍ର ବାସ୍ପଘରେ ନେଇ । ହାଟେ ଅଇଲା ଉଷା ହୋଇ ॥
ଦେଖିଲ ନାରିକେଳ ଗଛ । ବହୁତ ହୋଇ ନାହିଁ ଉଚ୍ଚ ॥
ଏକଇ ଫଳ ଫଳି ଅଛି । ତା ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ପୁଚ୍ଛି ॥
ଏ ଫଳ ଗୋଟି ମୋତେ ଦିଅ । ଦାଣ କଉଡ଼ି କାହିଁ ନିଅ ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କହଇ । ପ୍ରଥମ ଫଳଗୋଟି ଏହି ॥
ଏ ଫଳଗୋଟି ଯଦି ନେବୁ । କହ କଉଡ଼ି କେତେ ଦେବୁ ॥
ଦାସେ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମନ । ଯେତେକ ଅଛି ଦେବି ଯେନ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ତୁ ଶୁଣି । ଏ ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡ ଦେତ ଜାଣି ॥
ଯେତେବେଳେ ଦେବ ଶୁଦ୍ଧଦେବୁ । ତେବେ ଏ ଫଳ ଗୋଟି ନେବୁ ॥
ଦାସିଆ ବୋଲଇ ନେଇ ନିଅ । ଏ ଫଳ ଗୋଟି ମୋତେ ଦିଅ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳି ଠାଇଁ । ସ୍ନାନ ଶଉଚ ଆଦି ହୋଇ ॥
ନେଉଟି ଅଇଲା ତୁରିତେ । ମିଳିଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଗ୍ରତେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୋଳାଇ ସେ ଫଳ । ଥାଳିରେ ରଖିଛି ସକଳ ॥
ସେ ଫଳ ଘେନିଗଲେ ଦାସେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନର ହରଷେ ॥
ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ପଥେ ପୁଣି । ଦେଖିଲେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ॥
ଘଇଡ଼ ଶ୍ରୀଫଳ ପନସ । ଆମ୍ବ କଦଳୀ ଇକ୍ଷୁରସ ॥
ନେଇ ଗୋଟିକା ଦୁଧ ଦହି । ଘୃତ ନବାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ॥
ଏମାନେ ଦେବାକୁ ସଜତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନୈବେଦ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ॥
ନେଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯାଉଥିଲେ । ତାହାଙ୍କ ପାଶରେ ମିଳିଲେ ॥

ଦାସେ ବୋଇଲେ ବିପ୍ରବର । କଥାଏ ଶୁଣିବ କି ମୋର ॥
ଏ ତୁମ୍ଭ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ସେତ । ନେଇଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ॥
ମନଶାନ୍ତି କରାଇ ଯିବ । ମୋ କଥା ମନନ ବୋଲିବ ॥
ଏ ମୋ ଶ୍ରୀଫଳ ଗୋଟି ଧରି । ବହୁତ ଯତନେ ରକ୍ଷାକରି ॥
ବୋଲିବ ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ଦେଇଛି ନଅ ପ୍ରୀତିବାସ ॥
ସେ ଦେବେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ । ତୁମ୍ଭର ହସ୍ତରୁ ଉଠାଇ ॥
ଯେବେବେ ନେବେ ତାଙ୍କୁ ଦେବ । ନୋହିଲେ ଆଣି ମୋତେ ଦେବ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଫଳ ଦେଲା । ଅନେକ ବିନୟେ କହିଲା ॥
ତା ଶୁଣି ବିପ୍ର ହସି ଦେଲେ । ସେ ଫଳ ନେଇ ଚଳିଗଲେ ॥
କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଏଣେଣି ଘରକୁ ଗଲା ଦାସ ॥
ଏଥିଉତ୍ତାରେ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ପ୍ରଭୁ ସେବକଙ୍କୁ ଭେଟିଣ ॥
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ଦେଲେ । ପ୍ରଭୁ ମନଶାନ୍ତି କରାଇଲେ ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦେ ମୋଦଭରି । ମହାପ୍ରସାଦ ସେବାକରି ॥
ଭେଟିଣ କରନ୍ତେ ଗମନ । ପଡ଼ିଲା ଦାସ କଥା ମନ ॥
ବୋଇଲେ ବାଳିଗାଁ ବାଉରି । ଶ୍ରୀଫଳଗୋଟି ଦେଇକରି ॥
ଯାହା ସେ କହିଛି ମୋତେରେ । ତା ଦେଖି ବୁଝିବାକି ଥରେ ॥
ଏମନ୍ତ ମନେ ବିଚାରିଲେ । ଶ୍ରୀଫଳ ଗୋଟି ଉଠାଇଲେ ॥
ବହୁତ ଯତନେ ରକ୍ଷାକରି । ବୋଇଲେ ନେମୋ ଦାରୁହରି ॥
ବାଳିଗାଁ ଦାସ ଅଛି ଦେଇ । ନେଇବ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ॥
ନୋହିଲେ ନେଉଟାଇ ନେବି । ନ ଶୁଣ ଭୂମି ଏହା କବି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଭବତ୍ରାଣ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ ଦେଲେକ ବଢ଼ାଇ ॥
ବିପ୍ର ହସ୍ତରୁ ନେଇଗଲେ । ଦୁଃଖରେ ମନଶାନ୍ତି ତା କଲେ ॥
କମଳା ନ ପାଇଲେ ଲେଶ । ଦେଖ ସେ ଭକତ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ତା ଦେଖି ବିପ୍ର ସ୍ତବ କଲା । ନୟନୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ଧନ୍ୟ ତୋ ପିତାମାତା ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ହେ ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ତୋତେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରୀତିବାସ ॥

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କରି । ଦେଖିଲେ ଚହଟିଲା ପୁରି ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାଚେଧା । ଏଥି ଉତ୍ତରେ ଯେତେ କଥା ॥
ବାଲିକା ଦାସ ଏକ ଦିନେ । ବିସ୍ମୟ ହେଲା ତାର ମନେ ॥
ବୋଲେ ମୁଁ ଯେଉଁବେଳେ ଯିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବ ॥
କସ ମୁଁ ଯେମିତି ସ୍ତୁତେ । ସେ ପ୍ରଭୁ ମହୋତ୍ସ ଜମନ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିସ୍ମୟନ୍ତେ ବସି । ଡାକିଲା ଆମ୍ଭ ବୁଢା ଆସି ॥
ତା ଦେଖି ହୋଇଲେ ହରଷ । ବାହୁ କଷିଲେ ପୁଷ୍ପାବେଶ ॥
ଉତ୍ତମ ପୂରଣ ହୋଇଛି । ଅନ୍ୟ ଜନଙ୍କ ପାଖେଁ କହିଛି ॥
ଉପାନ ତାଙ୍କର ସମାନ । ଦେଖି ହରଷ ହେଲା ମନ ॥
ଉତ୍ତମ ସୁତାନ୍ତ ହୋଇ । ଘର କହିଣ କହେ ବହି ॥
ପ୍ରଭୁବଶ ଯେଉଁବେଳେ ହେଲେ । ଦେଖି ସେବକେ ତୋଷ କଲେ ॥
କେ ବୋଲେ ମୁହିଁ ଯେମିତିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଗେ ନେଇ ଦେବ ॥
କେ ବୋଲେ ମୋର ସିନା ହେବୁ । ଦେଖେଁ କେମନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜି ନେବୁ ॥
କେ ବୋଲେ ଏଣେ ଦେଇଆସ । ଏ ଆମ୍ଭ ନେବ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଟିଙ୍କା ଟିଙ୍କି । ହୋଇ ତୋଡ଼ାନ୍ତି ଆମ୍ଭ ଦେଖି ॥
ତା ଦେଖି ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ଅନାଥ ହେଲେ ଦସ ଦସ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ମୁଁ ତ କାହାକୁ ଦେବନାହିଁ ॥
ଶୁଣି ସେବକ କଲେ ଦ୍ୱେଷ । ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଅରେ ଦାସ ॥
ଯେବେ ତୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଦେବୁ । କହ ତୁ ଏହା କି କରିବୁ ॥
ଏ ପ୍ରଭୁ ଅବୁଝିଆ ଠନ । ଏହା ଛୁଇଁବେ କେ ଭୁଜନ ॥
ତୁ ନେଇ କି କରି ପାରିବୁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ସିନା ଯାଚିଦେବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ବାଳିଗ୍ରାମ ଦାସ । ଚକ୍ଷୁ ପୁଞ୍ଜ ଭଣ୍ଡା ଦଶ ॥
କାନକୁ ଘର ତଳେ ଥୋଇ । ନାନାଦେହକୁ ଦେଲା କହିଁ ॥
ବଦନ୍ତୁ ବୃନ୍ଦାନ୍ତ ଗୋସାଇଁ । ବୋଲେ ମୁଁ ଦହିମନ୍ତ୍ରି ଯାଇ ॥
ଏମା ସୁରି ଡାଇ ଏଣ୍ଡେ ସତ୍ୟ । ବୋଲି ମସ୍ତକେ ଦେଲା ହସ୍ତ ॥
ଅଚ୍ଛ ନକ ଛୁଣିଘାତ କଲା । ଡାକିଲା ଆମ୍ଭକୁ ଟେକିଲା ॥

ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଭଗବାନ । ଏ ସେବେ ତୁମ୍ଭ ନିଜ ଧନ ॥
ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛାରେ ଯେତେକର । ଶୋକ କାହିଁକି ଏହାଙ୍କର ॥
ଏମନ୍ତ ଯାଚୁ କରେ ଧରି । ସେ ଆମ୍ଭ ଦ୍ରବ୍ୟ ଗଲି ଚଳି ॥
ପଡ଼ିଲି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ହସ୍ତେ । ଶୋଭନ କଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଯୋଡ଼ିକ ଯୋଡ଼ି ଏହାପରି । ହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ନେଲେ ହରି ॥
ହସ୍ତୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଚକ୍ରପାଣି । ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣି ॥
ହେ ମନ ଶୁଣ ନନ୍ଦଦେଇ । ନିଜ ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କ ଏଥି ॥
ସେ ସେତେକେ ଘଟ ଜାତି ହୋଇ । ସେ ଏକା ଭକ୍ତିଭାବେ ଥାଇ ॥
ତାହାର ପତ୍ର ଫଳ ପୁଷ୍ପ । ଖାଇଲେ ଶ୍ରୀହରି ସନ୍ତୋଷ ॥
ଯେ ନର ଭକ୍ତଜାତି ହୋଇ । ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ୍ତି ନ ଥାଇ ॥
ସେ ସେତେ ସ୍ୱାଦୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ । ପ୍ରଭୁ ନ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ତା ଭଲେ ॥
ଏଣୁ ସେ ଭକ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରି । ଅନ୍ତର ହେଲେ ନରହରି ॥
ସେତେକ ଜନ ଥିଲେ ତହିଁ । ଦେଖୁ ସେ ଥିଲେ ଭଗ୍ନ ହୋଇ ॥
ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭ କେଉଣେ ଗଲ । କେ ଏଥେ ମାଗୁଣି ନେଲ ॥
ଦାସେ ବୋଇଲେ ଦେଖାପାଇଁ । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ ॥
ଶୁଣି ସେବକ ଧାଇଁଗଲେ । ଦେଉଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ପଡ଼ିଛି ଟାଙ୍କା ସେପାମାନ ॥
ତା ଦେଖି ହେଲେ ଆଚମ୍ଭିତ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟରେ ଭକତ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଷିଲୁ ଭାବରେ । ତୋ ସମ କେ ଅଛି ସଂସାରେ ॥
କାହିଁ ନୋହିବ ତୋହପରି । ଆମ୍ଭେ ତୋ କେଉଁଗୁଣେ ସରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଚଳିଗଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଧନ୍ଦାମାନ ଦେଲେ ।
ବାଲିଗାଁ ଦାସ ସକଳ ଦେଇ । ବୋଇଲେ ଭକ୍ତ ଦେଖୁ ଭୁଞ୍ଜି ॥
ତୋ ଯଶ ରହିଲା ଜଗତେ । ଚନ୍ଦ୍ର ଦେବ ମିତ୍ର ହୋଇତେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ କଲ୍ୟାଣି । କଲେ ସକଳ ବନ୍ଦିଗଣି ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସ ସେବକଙ୍କ । ଧରି ସେବଙ୍କ ପାଦତଳେ ॥
ତାହାଙ୍କ ଚରଣରୁ ଧୂଳି । ମସ୍ତକ କଲେକ ମଣ୍ଡିଳି ॥

ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ବୋଲଇ ମୋ ଛୁର ବାଞ୍ଛା ॥
ମୋ'ଠାରେ ଏଡ଼େ କୃପା କଲ । ତେଣୁ ମୋହର ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହୃଦଗତେ । ସ୍ମରିଲ୍ଲି ଚଣ୍ଡୀଲୁ ଭୂଗତେ ॥
ବୋଇଲି ନରମା ଚକ୍ରପାଣି । ନରମା ସର୍ବାଙ୍ଗ ରୁଦ୍ରାଣୀ ॥
ଏହା ମୁଁ ବସ୍ତ୍ରରେ ଛାଡ଼ି । ମତ୍ସ୍ୟାଣ ଅବତାର ହେତେ ॥
ବାରେ ନଦୀଏ ଧରୁଥିନ । ପବିତ୍ର କର ମୋ ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତେ ସ୍ତୁତିରନ୍ତି ଛାଡ଼ି । ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ନୀଳ ଗିରିରେ ବିଜେକରି । ସେବକ ସନ୍ଧୁରୂପ ଧରି ॥
ମତ୍ସ୍ୟକଳକ ରୂପ ଘାଟ । ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ଦେବସ୍ତ୍ରେ ॥
ବାଘେ ଦେଖିଲେ ଗର୍ଭଣୀଗଣ । ତକ୍ଷଣେ ଘଣ୍ଡ ନଗ୍ରବେଳ ॥
ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କଲି । ଉଠି ଜାଙ୍ଗରେ କରଦେଲି ॥
ବୋଇଲେ ନିସ୍ତରିଲି ମୁହିଁ । ତୋ କୃପା ଆନନ୍ଦ ପାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳି ଗଲା । ଶୀଘ୍ର ନଦୀରେ ପାଇଁ ମିଳି ॥
ଯେ ସ୍ୱାମୀ ଭାବେ ମନ ଦେଇ । ଦୁର୍ଗା ଦର୍ଶିଲ କାଳ ସେହି ॥
ପରମ ପଦକୁ ନିଭିଲ । ଭକତ ଜଣେ ଗଣା ଦେଲି ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ବୁଝାନରୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ବେଦବାଣୀ ॥
ପଢ଼ି ଶୁଣନ୍ତି ଯେଉଁ ଜନ । ଲଭନ୍ତି ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଧନ ॥
ନାରଦ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ତୃମା ସ୍ତ୍ରଣ୍ଣୁ ଭେଷ ଚତୁର୍ଭୁଜ ॥
ସଜନେ ଏଣେ କର ନିଷ୍ଠ । ଆଉ ନଥିବ ଧନ ଭବ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବାଳିଗାଁ ଦାସ ବାଞ୍ଛା ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭାବ କୀର୍ତ୍ତନ
ନାମ ଅଷ୍ଟାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ତୁଳସୀଦାସ ସମ୍ବାଦ
ମନ ଜବାବ

କହେ ସୁମନ ସନ୍ନରତେ । ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ ଉକ୍ତି ତୋଷେ ॥
ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତ ଗାଥା । ଶ୍ରବଣେ ଖଣ୍ଡେ ଭବବ୍ୟଥା ॥
ଆହୁରି ଶୁଣିବାକୁ ମନ । ପୁଣି ବୋଲଇ ଚଇତନ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ପୁଣ୍ୟମତେ । କହିବି ଚରିତ କଥାଏ ॥
ପଶ୍ଚିମଦେଶ ଚିତ୍ରକୂଟରେ । କଳସା ନାମ ପାଟଣାରେ ॥
ଅଛଇ ତାର ନିଜ ବାସ । ତାହିଁରେ ଉଠେ ଦ୍ୱିଜସୁତ ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ନାମ ତାର । ଅତି ସୁନ୍ଦର ସୁକୁମାର ॥
ତା ଭାର୍ଯ୍ୟା ନାମ ସତ୍ୟବଶୀ । ସୁଗୁଣ ସୁଶୀଳା ସୁବଶୀ ॥
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ଅଲଂଘିତ । ଏକ ଦୁହିତା ଦେବଶ ସୁତ ॥
ଅଷ୍ଟ ବର୍ଷରେ ହେଲୁ ପଣ୍ଡ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଚପଳ ଉଠେ ମୁଖ୍ୟ ॥
ଅତି ରୂପସୀ ରଜୋଗୁଣୀ । ଧାର୍ମିକ ଚପଳ ତାକୁ ଦେଖି ॥
ତାଙ୍କ ଚରଣରେ ଜାଣି ହେଷ୍ଟି । ଲାଗିଲେ ପ୍ରାଣ ଯାଉ ଦେଇ ॥
ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ସତ୍ୟବାଦୀ । ସର୍ବାଙ୍ଗ ସୁଗୁଣ ସୁବୁଦ୍ଧି ॥
ବିପ୍ର ବୈଷ୍ଣବେ ଅତି ଦୟା । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସେବାରେ ନିର୍ମାୟା ॥
ଶ୍ରୀହରି କଥା ବିନା ଆନ । ରୁଚଇ ନାହିଁ ତାର ମନ ॥
ଜାଣଇ ଏକା ପ୍ରେମବ୍ରହ୍ମ । ପ୍ରେମ ସକଳ ଧର୍ମ କର୍ମ ॥
ପ୍ରେମ ଯେ ଜୀବନ ଠାକୁର । ପ୍ରେମ ସେ ଜାଣଇ ଈଶ୍ୱର ॥
ପ୍ରେମ ସେ ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଦାତା । ତା ବିନା ନାହିଁ ନା କରତା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦିବାନିଶି । ଶୁଣଇ ପ୍ରେମକଥା ବସି ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଜନ ॥
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସେ ଗ୍ରାମେ ସମସ୍ତ । ପଢ଼ନ୍ତି ରାମାୟଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ॥
ସେହି ଭାବ ମଧ୍ୟେ ନିତି ବସି । ଶୁଣେ ସେ ଥାଇ ସେ ତୁଳସୀ ॥
ଆଦ୍ୟରୁ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ତାଙ୍କୁ ନ କହିବାର ନିତ୍ୟ ॥

ଶ୍ରୀରାମ ଜନ୍ମ କର୍ମବାଣୀ । ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଏ ଶୁଣି ॥
କାର୍ମୁକ ଭଗ୍ନ ଆଦି କରି । ପରଶୁରାମ ଦର୍ପ ହରି ॥
ତାଡ଼କା ବଧ ଶିଳା ନାରୀ । ଏ କଥାମାନ ଶୁଣିକରି ॥
ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ହଉଥାଇ । ଶୁବେ ନ ପାରେ କଥା କହି ॥
ରାଜ୍ୟରେ ଅଭିଷେକ ହେବା । ସମସ୍ତେ ବନବାସ ଯିବା ॥
ଦୁଃଖ ବା ସୁଖ ପାଇବାର । ଶୁଣି କମ୍ପଇ ତା ଶରୀର ॥
ଶୁଣି ସେ ପଞ୍ଚବଟୀ କଥା । ଶୁଣି ତା ମନେ ବଡ଼ ବ୍ୟଥା ॥
ଶ୍ରୀରାମ ମାୟାମୃଗ ମାରି । ବଳୟ କଲେ ଧନୁ ଧରି ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ କଣ୍ଟୁଘେ ଗଲେ । ଏକା ହୋଇଣ ସୀତା ଥିଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ସମସ୍ତେ ରାବଣ । ଆସି ମିଳିଲା ତତକ୍ଷଣ ॥
କପଟେ ହୋଇଣ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ଶୂନ୍ୟ କୁଟୀରେ ପାଇଁ ପଶି ॥
ଜାନକୀ ଦେବୀ ଭୁଜ ଧରି । ବଳେ ସେ ଆଣିଲା ଉଠାରି ॥
ରଥରେ ବସାଇଲା ନେଇ । ଶୂନ୍ୟେ ଗମିଲା ବେଗ ହୋଇ ॥
ମିଳିଲା ଲଙ୍କାପୁରେ ଯାଇ । ସୀତା ଦେବୀଙ୍କି ରକ୍ଷି ଥୋଇ ॥
ଏହା ଶ୍ରବଣେ ସେହି ଶୁଣି । କୁଳଘାତ ପ୍ରାୟ ମଣି ॥
କମ୍ପିଲା ଦଶନ ଅଧର । ସ୍ୱେଦ ପୂରିତ କଳେବର ॥
ହଜିଲା ଦେହୁଁ ବୁଦ୍ଧି ଜ୍ଞାନ । ତା ମନ ହେଲା ଅତି ଛନ୍ନ ॥
ବିଶୁଗାନ୍ତର କଥା ଶୁଣି । ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରାୟ ମଣି ॥
କ୍ରୋଧେ ବଦନ ଦେବାଦ । ଉଠିଲା କରି ଘୋର ନାଦ ॥
ନୟନ ତାମ୍ର ରକ୍ତ ପ୍ରାୟେ । ବୋଲଇ ଯିବ କେଉଁଠାଏ ॥
ଆଜ ମାରିବି ନାସ୍ତେଶ୍ୱର । ସବଂଶ ସହିତେ ତାହାର ॥
ନିଜ ଜନନୀ ମୋର ଆଣି । ଭେଟାଇ ଦେବ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନୁ ଧରି । କ୍ରୋଧେ ଅନେକ ଶର ଭରି ॥
ଢାଲ କଟାରି ସମଦାତ୍ର । କରେ ବହିଲା ଅତି ଗାଢ଼ ॥
ଧରି ବସିଲା ଅଶ୍ୱ ପରେ । ଧାଇଁଣ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ସବୁଆପ୍ରା । ଧାଇଁଲେ ଅପମାନ ହୋଇ ॥

ପବନରୁ ବେଗ ହୋଇ ଚଳି | ସାଗର କୂଳେ ପାଇଁ ମିଳି ||
ଶ୍ରୀରାମ ସୁମରି ମନରେ | ପଶିଲେ ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ||
ଆଜ୍ଞା ସେ ଦେଲେ ରଘୁମଣି | ଥୋକ ତୁ ପୁଚ୍ଛ ସିନ୍ଧୁରାଣୀ ||
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ମହାବାତ | ପୁଚ୍ଛି ସେ ଥିଲା ପୁଣ ଶୁଭ ||
ତା ପଛେ ବଳେ ରଘୁବୀର | ହୋଇ ଅପୂର୍ବ ଦ୍ୱିଜବର ||
ଡାକିଲେ ଦାସେ ଏଣ୍ଡା ବେଳେ | କିମ୍ପା ଇଛୁଛ ସିନ୍ଧୁ ଜଳେ ||
ସେ କଥା ଯେତେ କହ ମୋତେ | ଏ ଦେହ ନ ନାଶ ବୃଥାର୍ଥେ ||
ତା ଶୁଣି ଦାସ ସୋଧଧୀର | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜବର ||
ସେ ସୀତା ଜଗତ ଜନନୀ | ତାଙ୍କୁ ରାବଣ ନେଲା ହେଳେ ||
ତାହାଙ୍କ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବି | ଜାନକୀ ମାନ ଉଦ୍ଧାରିବି ||
ରାବଣ ମାରେ ବା ମରିବି | ଦୁଇରୁ ଏକ ମୁଁ କରିବି ||
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦାଶରଥି | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ତୁ ଏ ମତି ||
ଏ ସିନ୍ଧୁ କେମନ୍ତ ତରିବୁ | ବୃଥାର୍ଥେ ଜୀବନ ହାରିବୁ ||
ନ କର ଏମନ୍ତ ସାହସ | ବେଗେ ତୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସାରଙ୍ଗୀ | ଏ କେତେ ମାତ୍ର ସିନ୍ଧୁ ପାଣି ||
ଲଙ୍ଘିବି ଶତ ଜଳ ପ୍ରାନ୍ତେ | ମାରିବି ଦୁଷ୍ଟ ଲଙ୍କାପତେ ||
ଆଉ ନ କହ ତୁମ୍ଭେ କଥା | ଏ ଦେହ ଯାଉରେ ଦେଉଛି ||
ଏଥା ଯଦ୍ୟପି ନ କରିବି | ଅବଶ୍ୟ ଜୀବନ ହାରିବି ||
ହେନ ବସ୍ତ୍ର ନ କହିଲ ମୋତେ | ବୋଲିଣ ଥାଇଁଲା ତୁରିତେ ||
ତାହାର ମନ ପ୍ରଭୁ ଜାଣି | ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ସାରଙ୍ଗୀ ||
ତୁ ଏବେ ଆସ ଦେଖିଚିଣ | ଶ୍ରୀରାମ ମାଇଲେ ରାବଣ ||
ସୀତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆଜି ଦେଲୁ | ତୁ ଏବେ ସୁଦ୍ଧିବୁ କା ଭୁଲେ ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ସାରଙ୍ଗୀ | ବୋଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚୂଡ଼ାମଣି ||
ତୁମ୍ଭେ କହିବ ଯାହା ମୋତେ | କେବେ ମୁଁ ନ ଯାଏ ପରତେ ||
ଅଚଳ ଯେବେ ହେବ ଚଳ | ଶୀତଳ ହୋଇବ ଅନଳ ||
ନଶ୍ୱରେ ରବି ଉଦେ ହେବ | ସ୍ଥାବର ଚଳନ କରିବ ||

ପ୍ରାଣରେ ଚିନ୍ତୁ ସେ ଜାନକୀ । ଅନଳ ବରଷିବ ଶଶୀ ॥
ଏମନ୍ତ ହେଲେ ଅବା ହେବ । ତୁଳସୀ ଅଶ୍ରୁ ନ ଫେଡ଼ିବ ॥
କେବଳ କଥା ଏକ ଅଛି । ହେ ବିପ୍ର ସ୍ୱରୂପ କହୁଛି ॥
ଶ୍ରୀରାମ ସଙ୍ଗେ ସୀତା ଦେବୀ । ଯେବେ ମୁଁ ନୟନେ ଦେଖିବି ॥
ଶ୍ରୀକରେ ଥିବ ଧନୁର୍ବାଣ । ସଙ୍ଗତେ ସୁମିତ୍ରଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଏହା ମୁଁ ନୟନେ ଦେଖିଲେ । ତେବେ ମୁଁ ଲେଉଟିବି ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଆଦିମୂଳ । ଭକତବତ୍ସଳ ହେଲେ ହେଳ ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଜନକ କୁମାରୀ । ସଙ୍ଗତେ ଘେନି ରଘୁକେଶରୀ ॥
ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସୁମିତ୍ରଜ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଶ୍ରୀକରେ ଶୋଭେ ଧନୁର୍ବାଣ ॥
କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପର ଦର୍ପ । ଜିଣି ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରୂପ ॥
ନବୀନ ଘନଶ୍ୟାମ ଜିଣି । ସୁକାନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣି ॥
ଲଲାଟେ ଦିପଟେ ମୁକୁଟ । ରତ୍ନମାନଙ୍କେ ଝଟ ଝଟ ॥
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । କେୟୂର ବଳୟ ଝଳମଳ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଶୋଭେ ସାରଙ୍ଗ । ବାହୁଟି ରତନ ନିର୍ମିତ ॥
କରେ କଙ୍କଣ ଶୋଭାବନ । ଅଙ୍ଗୁଳି ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ॥
କି ଶୋଭା ଦିଶେ ନଖଚନ୍ଦ୍ର । ଇନ୍ଦ୍ରମୁଦ୍ର କାମାନ ଝଳ ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ଶ୍ରୀମୁଖର ଶୋଭା । କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ପ୍ରଭା ॥
କି ଶୋଭା ଦେଖି ଅରବିନ୍ଦ । ଜଗତ କରଇ ଆନନ୍ଦ ॥
ସୁନାସା ଶୁକଙ୍କ ଅଧର । ସୁକମ୍ବୁ କଣ୍ଠେ ରତ୍ନହାର ॥
ଉଚ୍ଚ ବନ୍ଧୁର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ । ଜାନୁଁ ଲମ୍ବିତ ବନମାଳ ॥
ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଦ୍ୱିଜ ପଦ ଚିହ୍ନ । ଇନ୍ଦିରା ଦେବୀଙ୍କ ସଦନ ॥
ସିଂହକଟିରେ ପୀତବାସ । ପଦଯୁଗେ ନ ବର୍ଣ୍ଣ୍ୟବାସ ॥
ହେମନୂପୁର ଚରଣରେ । ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମନ ହରେ ॥
ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ପାଦର ମାଧୁରୀ । ଯେ ଜନ୍ମାନ୍ତରେ ଅନ୍ତ କରି ॥
ଶ୍ରୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଆନନ୍ଦେ । କହି ନ ପାରିବେ ବଦନେ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ସୁରେନ୍ଦ୍ର କପିଳି । ସେବନ୍ତି ପାଦପଦ୍ମ ନିତି ॥

ଏମନ୍ତ ଭୂପେ ପ୍ରଭୁ ବଢେ । ଶିର ଜାମ୍ବୁର୍ନ ବେଶ ମୁକୁଟେ ॥
ଶ୍ୟାମ ସିଂହ ରୂପ ଠାଣି । ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ଧରଣୀ ॥
ଏ ଅନୁରୂପେ ବେଣୁପାଣି । ମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ର ଶୋଭା ଦଶନେ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଚରଣାରବିନ୍ଦେ । ପାମର ରାମଦାସ ବନ୍ଦେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଦେଶ ନାରାୟଣ । ଡାକିଲେ ଦ୍ୱିଜସ୍ତୁ ଠାରେଣ ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ବେଗେ ଆସି । ଦେଖ ତୋ ମନୋବାଞ୍ଛା ବେଶ ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ଦେଖିକରି । ଅଶ୍ରୁ ପୋଛିଲେ ବହୁକରି ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଅନାଇଣ ଦେଲି । ଅଶ୍ରୁ ଉପରୁ ଉଚ୍ଛୁଳିଲି ॥
ଅନେକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶୋଭା । ଆନ କି ପଟାନ୍ତର ଦେବା ॥
ଦେଖି ତା ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ହେଲେ । ଶୋଇଲେ ପାଦ ପାଦତଳେ ॥
ଉଠି କହିଲେ କର ଯୋଡ଼ି । ବୋଇଲେ ମୁଁ ପରମୁଣ୍ଡା ଗାଈ ॥
ଆଜି କି ଭାଗ୍ୟବଳ ମୋର । ଦେଖିଲି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର ॥
କି କୃପା କଲ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ । ପୂର୍ବେ ମୋ ତପ ଥିଲା କେତେ ॥
କି ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥେ କରି ସ୍ନାନ । ଦେଇ ମୁଁ ଥିଲି କେତେ ଦାନ ॥
ଦ୍ୱିଜବରେ କି ଦାନ ଦେଲି । କି ଗଙ୍ଗାସାଗରେ ଝାସିଲି ॥
କି ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରେ ବାସକରି । ହୋଇଣ ଥିଲି ବ୍ରତାଶ୍ରୟ ॥
କରି ମୁଁ ଥିଲି ଯଜ୍ଞ କେତେ । କି ଶିବ ପୂଜା ବିଧିମତେ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ସଦାଶିବ । ଏହାଙ୍କ ଧ୍ୟାନକୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
କଲି ମୁଁ କେତେ ପୁଣ୍ୟବଳେ । ପ୍ରଭୁ ଦେଖିଲି ଚର୍ମଲୋଚନେ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁପତି । ଶୁଣ ତୁଳସୀ ସିଦ୍ଧମତି ॥
ତୁ ଯେତେ କହିଲୁ ଧର୍ମ । ଏତେ କାମନା ମନ ଭ୍ରମ ॥
ପ୍ରାଣୀଏ କର୍ମକଲେ ଯେତେ । ସେ ମୋତେ ପାଇବେ କେମନ୍ତେ ॥
ଯେ ଭଜେ ଶାସ୍ତ୍ରମତେ ମୋତେ । ମୁଁ ଥାଇ ତାହାର ସଙ୍ଗତେ ॥
ତୁ ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ଛାଡ଼ି ଏବେ । ପଶିଲୁ ମହାର୍ଣ୍ଣବ ଗର୍ଭେ ॥
ସେଥିକେ ଗଲା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଜ୍ଞାନ । ତା ମନ ତୋ ମନ ସମାନ ॥
ତେଣୁ ମୁଁ ହୋଇଲି ପ୍ରସନ୍ନ । ହେ ଭକ୍ତ ବର ମାଗି ନେନ ॥

ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଯେତବେ । ନମିଲ ଶ୍ରୀରାମର ପାଦେ ॥
ତାଙ୍କୁ ସେ କହେ ଧୀର ବାଣୀ । ହେ ସୂର୍ଯ୍ୟବଂଶ ଚୂଡ଼ାମଣି ॥
ଯେବେ ତୁ ବରଦେବୁ ମୋତେ । ବାଞ୍ଛା ପୂରିବ ଦେଖୁଥିବି ତୋତେ ॥
ଏହି ମୂରତେ ଘନମୂର୍ତ୍ତି । ଦର୍ଶନ କରୁଥିବି ନିତି ॥
ସର୍ବ ବାଞ୍ଛା ତୁ ତେତେ ହେବ । ଏ ବର ଦେବ ହେ ରାଘବ ॥
ଅସ୍ତୁ ବୋଇଲେ ରାଘବସ୍ୱାମୀ । ଆନନ୍ଦେ ଭକ୍ତେ ବର ଦେଇ ॥
ସେତେବେଳେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସଜନ ॥
ଏତେ ଦୟାଳୁ ରଘୁନାଥ । ଭକତବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ତେଜି । ଯେ ନର ଅନ୍ୟ ଦେବେ ଭଜି ॥
ପୀୟୂଷ ତେଜି ସୁରାପାନ । ସେ ନର କରଇ ଏମାନ ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତାରୁ ଶୁଣ ମନ । ତୁଳସୀ ଦାସର ବିଧାନ ॥
ସଂସାର ମୋହ ଦୂର କରି । ପିନ୍ଧିଲ ବସ୍ତ୍ର ବେଗେ ଧରି ॥
ଡୋର କୌପୀନ ଆଶ୍ରେ କଲା । ତୀର୍ଥ ପାଦରେ ଚଳିଗଲା ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନେ ନାହିଁ ଚିତ୍ତ । ଆନନ୍ଦେ ବୁଲୁଥାଇ ନିତ୍ୟ ॥
ପାଣି ବା ଫଳ ମୂଳ ସାର । କାହିଁ ବା ଦୁଗ୍ଧକୁ ଆହାର ॥
ସନ୍ତୋଷେ କରଇ ଭୋଜନ । ତୀର୍ଥ ଗମନେ ଦେଇ ମନ ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଦେଖି । ସକଳ ତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନକରି ॥
ଏମନ୍ତ କେତେଦିନ ଗଲା । ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନରେ ମିଳିଲା ॥
ବୁଲି ଦେଖିଲ ସବୁସ୍ଥାନ । କାଳିନ୍ଦୀ ତୀର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଦ୍ୱାଦଶ ବନ ଆଦି ଯେତେ । ସର୍ବ ଦେଖିଲ ଏଥିମତେ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲ ଏକ ମଠ । ସେ ମଠ ବୃନ୍ଦାବନେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ॥
ଗୋପାଳ ଦାସ ଅଧିକାରୀ । ସେ ମଠେ ପ୍ରଭୁପଣ କରି ॥
ତହିଁ ରହନ୍ତି ସଦାବର୍ତ୍ତି । ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୋଜନ ତୁଳାଭାତ ॥
ସେ କୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ତାଙ୍କୁ ନେଇ । ଉତ୍ତମ ଭୋଜନ ଦିଅଇ ॥
ସେ ଦ୍ୱିଜ ବୋଲେ ତୁଳାଭାତ । ଦାଅ ବୋଲନ୍ତି ସେ ମହନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତବେଳେ ସେ ତୁଳସୀ । ସବେ ମିଳିଲେ ତହିଁ ଆସି ॥

ଅଙ୍ଗ ବନ୍ଧନେ ଜେଂଶତମିଲେ | କରନ୍ତେ ରାମନାମ ଧ୍ୟାନେ ||
ତୁଳସୀ ଦାସ ବାହୁ ଯୁଗଳ | ସହିତ ମଞ୍ଜରୀ ବନ୍ଧନେ ||
କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀ କାଷ୍ଠମାଳ | ସର୍ବାଙ୍ଗେ ବୈଷ୍ଣବ ଚିହ୍ନ ||
ଜପୁ ଶ୍ରୀରାମ ଅନୁର୍ଦ୍ଧାଶି | ଆଣେଣ ଡାକଲେ ଡାକ ସ୍ୱର ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ମହନ୍ତ | ବୋଲିଲେ ଦଣ୍ଡ ଦୁଃଖାଘାତ ||
ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଦାସ କହି | କଥା ବୁଝିଲ ଖାଇବନ୍ତି ||
କେବା ଖାଇବେ ଘୃତଅନ୍ନ | ଏକଥା କହସି ବଚନ ||
ଶୁଣି କହିଲେ ଅଧିକାରୀ | ସେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ||
ମଠରେ ଯାଏ ଧନ୍ୟସ୍ଥାନ | ସେ ଭୁଞ୍ଜେ ଧନ୍ୟ ଶାଳିଅନ୍ନ ||
ସେ ସୀତାରାମ ନାମଧରେ | ସେ ପଡ଼େ ବଗଡ଼ା ଅନ୍ଧରେ ||
ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଦାସ ହସି | ବୋଲେ ମୁଁ ରାମନାମ ଯୋଗି ||
ଖାଇବ ଅମୃତ ଭୋଜନ | ରାମ ମହିମା ଏବେ ଦେଖ ||
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅଧିକାରୀ | ଯାଅ ତୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରୀ ||
ସେଠାରେ ଯାଇ କର ଭିଖ | ନୋହିଲେ ଦେଖାଅ ଶ୍ରୀରାମ ||
ଶୁଣି ତୁଳସୀ ଦାସ ଧୀରେ | ପଶିଲେ ମଠର ଭିତରେ ||
ତହିଁ ଦେବଙ୍କୁ ନଇବେଦ୍ୟ | ସହିତ ସମସ୍ତ ବୋଲାନ୍ତି ||
ଆଣେଣ କବାଟ ଫିଟି କଲି | ତହିଁ ତୁଳସୀ ଦାସ ମିଳି ||
ବୋଇଲେ ନମୋ ରଘୁମଣି | ଅନେକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣି ||
ତୁ ନାଥ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର | ସଂସାର ତୋର ଖେଳଘର ||
ତୁ ସେ ଜଗତଜନ ଗୁରୁ | ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ||
କାମିଜନଙ୍କୁ କାମଧେନୁ | ନଖ ମହିମା ତ୍ରିସୀମାନୁ ||
ଅନେକ ଜନ ଶିରୋମଣି | କେତେ ମହିମା ବଖାଣି ||
ତୋର ଆଜ୍ଞାରେ ଆଖଣ୍ଡଳ | ରବି ଶଶାଙ୍କ ଦିଗପାଳ ||
ଶେଷ ବିରଞ୍ଚି ସଦାଶିବ | ତେତିଶକୋଟି ଦେବ ସର୍ବ ||
ସଂସାର ପାଳୁଛନ୍ତି ନିତ୍ୟ | ତୋର ଆଜ୍ଞାରେ ଯେଷ୍ଟାମତ ||
ଯେଣୁ ତୁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର | ସମସ୍ତେ ତୋର ପରିବାର ||

ତେଣୁ ଶରଣ ଗଲି ତୋତେ । ତୁ ନାଥ କୃପାକର ମୋତେ ॥
ତୁ ନାଥ ଦଶରଥ ସୁତ । କୌଶଲ୍ୟା ଗର୍ଭରୁ ସମ୍ଭୂତ ॥
ତୁ ଯେ ଦେବକୀ ଦେବୀ ସୁତ । ନନ୍ଦବ୍ରଜନ ତୋର ତାତ ॥
ତୁ ଧନୁର୍ଦ୍ଧର ବଳବନ୍ତ । ତୁ ବଂଶୀଧର ଜଗଜ୍ଜିତ ॥
ତୁ ଯେ ଜାନକୀଦେବୀ କାନ୍ତ । ତୋହର ନାହିଁ ଆଦିଅନ୍ତ ॥
ତୁହି ଶ୍ରୀରାଧା ପ୍ରାଣଧନ । ଭକତବନ୍ଧୁ ଭଗବାନ ॥
ତୁହି ଜଗତଜନ ହିତେ । ଅନେକ ରୂପ ଏ ଜଗତେ ॥
ଧରି ଭକତ ପ୍ରତିପାଳୁ । ଏଣୁ ତୁ ପରମ ଦୟାଳୁ ॥
ଏ କଥା ଯେବେ ସତ୍ୟ ତୋର । ଦେଖାଅ ରାମ ଅବତାର ॥
ଘନଶ୍ୟାମଳ ରାମମୂର୍ତ୍ତି । ଶ୍ରୀକରେ କୋଦଣ୍ଡ ଧାରଣ ॥
ବାମେ ଜାନକୀଦେବୀ ଶୋଭି । ଦକ୍ଷିଣେ ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମଣ ଛିଡ଼ା ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପ ଆଦିମୂଳ । ଧରି ରହେ ତୋ ଭୃତ୍ୟ ଛଳ ॥
ବୋଲିଲେ ସନ୍ଥ ତୁଳସୀ । ତାହା ଜାଣିଲେ କୃଷ୍ଣବଂଶୀ ॥
ଯେହେଣି କୃଷ୍ଣରୂପ ଯାଇ । ଶ୍ରୀରାମରୂପେ ଅବସ୍ଥାପି ॥
ଜାଣିଲେ ସେ ତୁଳସୀ ଦାସ । ହୋଇଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହରଷ ॥
ବୋଇଲେ ଆସ ସର୍ବଜନ । ଦର୍ଶନ କର ରଘୁନାନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଅଧିକାରୀ । ଡକାଇ ଆଣିଲେ ପୂଜାରୀ ॥
କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଖିଲେ । ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ବିଜୟନ୍ତି ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ॥
ଶ୍ରୀକରେ ଧନୁର୍ବାଣ ଧରି । ଭକତ ହିତେ ବେଶକରି ॥
ମୁକୁଟ ନାନା ରତ୍ନେ ଶୋଭା । ମଣ୍ଡିଳ ପଡ଼ିଅଛି ଆଭା ॥
କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ବିରାଜେ । ଯେ ରବି ଛବି ଦିବା ଗଞ୍ଜେ ॥
କଣ୍ଠେ ମୁକୁତା ହାର ଶୋଭେ । ଯେ ରୂପେ ଜଗଜ୍ଜନ ମୋହେ ॥
ହୃଦରେ ପଦକ ବିରାଜେ । ଶିର ବାହୁଟି ବେଦୀଭୁଜେ ॥
କରେ କଙ୍କଣ ଶୋଭନ । ହରଇ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ମନ ॥
ଅଙ୍ଗୁଳି ମୁଦ୍ରିକା ବିରାଜେ । ହେମ କିଙ୍କିଣୀ କଟୀ ମାଝେ ॥

ରତ୍ନ ପାଦୁକା ବେନପାଏ । ଚର୍ଚ୍ଚି ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର କରନ୍ତି ଲୟେ ॥
ନବୀନ ଜଳଦେଶ ଭ୍ରାନ୍ତେ । ରୂପ ନିସ୍ତେଜ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶ ଧଇଥାଇ । ଖାଟୁଣେ ଧନୁଃଶ କୁମାର ॥
ସୁବୃତ୍ତ ଚର୍ମକବ୍ରୁ ଗୋଷ୍ଠ । କରେ ଚାମ୍ପୁକ ରଙ୍ଗ ଧରି ॥
ଦକ୍ଷିଣେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବନ୍ଧୁଜ । ତା ଦଶଦସ୍ତେ ରଙ୍ଗୀ ସାଜେ ॥
କୋଟିବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଅଟନ । ତାହାଙ୍କ ପରି ସେ ସୁଠାମ ॥
ଏମନ୍ତ ଭ୍ରାତୃ ରୂପ ଦେଖି । ପିଚ୍ଛଣ୍ଡା ନ ପଡ଼ିଲ ଆଖି ॥
ସେ ଭ୍ରାତୃ ତନୁ ପାଦତଳେ । ସବେଁ ନମିଲେ ଏକାବେଳେ ॥
ଭବରେ ହୋଇ ଗଦ ଗଦ । ଦ୍ୱିଜ ତୁଳସୀ ଦାସ ପାଦ ॥
ଅର୍ଘ୍ୟ ଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଷଡ଼ରସ ଭୁଲେ ॥
ଶାଳି ଚନ୍ଦନ ମାଳା ଯେତେ । ଦେଇ ପୂଜିଲେ ବହୁମତେ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ବଶ ତୁ କଲୁ ଭଗବାନ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯେ କେତେ ପୁଣ୍ୟକଲୁ । ତୁମ୍ଭର ଦର୍ଶନ ଲଭିଲୁଁ ॥
ଆଜି ତୁପନ ଅଂଶ ବଳ । ପାଇଲୁ ଶ୍ରୀରାମ ଦର୍ଶନ ॥
ତୁମ୍ଭରି ଏତେ କର୍ମ ହେଲା । ଦେଖିବା ଶୁଣିବା ନ ଥିଲ ॥
ଏବେ ଏମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ କର । ଭକତ ସେବକ ଆମ୍ଭର ॥
ଶ୍ରୀରାମ ହୋନ୍ତୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ବଚନ କରନ୍ତୁ ନନ୍ଦନ ॥
ମୁରଲୀଧର ରୂପ କାନ୍ତ । ଆମ୍ଭେ ତା ଦେଖିବୁଁ ଯମନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲେ ଚଳି । ପୁଣି କବାଟ ଦେଲେ କଳି ॥
ତୁଳସୀ ଦାସ ଭକ୍ତିଭରେ । ମସ୍ତକ କରି ଝଟେଶୀଲେ ॥
ଅନେକରୂପେ କଲେ ସ୍ତୁତି । ତାହା ଜାଣିଲେ ଶ୍ରୀପତି ॥
ତକ୍ଷଣେ ଅଙ୍ଗ ପାଲଟାଇ । ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣରୂପ ହୋଇ ॥
ରାଧା ସ୍ୱରୂପ ବଇଦେହୀ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦଶାରୂପ ହୋଇ ॥
ସେ ଧାମା ଅଙ୍ଗରୂପେ ଜଗ । ତହୁଁ କୋଟିଏ ଗୁଣ ଶୋଭା ॥
କି ଭଙ୍ଗୀ ରୂପେ ବେଣୁପାଣି । ତାହା ତୁଳସୀ ଦାସ ଜାଣି ॥
କବାଟ ଫିଟାଇଣ ଦେଲେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖ ହୋ ବୋଇଲେ ॥

ତାଙ୍କ ବଚନେ ହେବ ଭଲ । ଶ୍ରୀରାମ ରୂପ ନ ଦେଖିଲେ ॥
ଜୟସ୍ତୁ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର କୁମର । ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଚମତ୍କାର ॥
ବୋଇଲେ ଜନମା ଭଗବାନ । ତୋ ତହୁଁ ଭକ୍ତ ମୁହିଁ ଆନ ॥
ସେ ହରି ଭକ୍ତ ଜନକରେ । ସେ ମହାପାପୀ ଏ ସଂସାରେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯା ଦେଖିଲୁ ସମସ୍ତ । ତୁ ଭକ୍ତଙ୍କର ସେବାବନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେସ୍ଥାନତେ । ଭଜିଲେ ଭକ୍ତ ପାଦଗତେ ॥
ଲଭିଲେ ଅବା କେଉଁରତେ । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ବେଦପତି ॥
ତୁଳସୀ ଦାସଙ୍କ ମହିମା । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାତମା ॥
ଏ କଳି ଯୁଗର ଚରିତ । କହି ଶୁଣିବା ଆଚମ୍ବିତ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସସାର । ଶୁଣି ଶରଧା ହୁଏ ଯାର ॥
ତାହାର ପାପ ଥାଇ ଯେତେ । ରହିବ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
କହଇ ବନମାଳି ଦ୍ୱିଜ । ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ ମୂଳ ବୀଜ ॥
ବୀଜ ନ ଥିଲେ ବୃକ୍ଷ କାହିଁ । ଫଳ ଲୋଡ଼ିଲେ ହେବ କାହିଁ ॥
ସୁଜନଜନ ଏତେ ରସ । ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଦାସଙ୍କର ଦାସ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମପାଦ । ହରଇ ବସ୍ତ୍ର ବିବାଦ ॥
ତହିଁ ଶରଣ ରାମ ଦାସ । ନ ଜାଣି ମୋର ମନଆଶ ॥

॥ ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ତୁଳସୀ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଊନତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ସ୍ମୃତି ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନୁରାଗେ । କହଇ ମନୁ ପ୍ରଜା ଆଗେ ॥
ହେ ମନ ସାବଧାନେ ଶୁଣ । ନିଶ୍ଚଳ କରି ତୋର ମନ ॥
ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ । ଶୁଣି ତରିବ ଭବଭୟେ ॥

ଏ ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପେ ଭାର ଘର | ସେ ଧାର୍ମୀ ନେହର ନଗର ||
ଜାତିରେ ଅଟଇ ସିପୁଟି | ନାମ ତାହାର ପଢ଼ନ୍ତି ||
କୁଳ କଳଙ୍କ ଦୁଷ୍ଟବେଶେ | ଅଶୋଭା ନାଶ ଏତେ ଦେଶେ ||
ଅନ୍ୟ କଳଙ୍କ ନାହିଁ କିଛି | ସମସ୍ତ ଗୁଣ ସୁଦ୍ଧ ଅଛି ||
ଭକ୍ତି ଅଂଶରେ ଜାତି ହୋଇ | ତା ଗୁଣ କହି ନ ସରଇ ||
ପତ୍ନୀର ନାମ ତା କମଳା | ସୁନ୍ଦରୀ ସୁଗୁଣା ସୁଶୀଳା ||
ସ୍ୱାମୀର ସେବା ତାର ବ୍ରତ | ନେତ୍ର ଦୁହିତା ତନୟତ ||
ଧନହିଁ ପୁତ୍ର ଅଛନ୍ତି ଘରେ | ସିପୁଟି ସୁଖ ଏକା କରେ ||
କେବଳ ଅନ୍ନଜ୍ଞାନମଦେ | ସବୁକୁ ଦେଖେ ବସ୍ତୁ ତୁଚ୍ଛେ ||
କିତରିଥୁଁ ସତ୍ୟବାଦୀ | ନରେନ୍ଦ୍ର ଅହଂକାରା ଅକ୍ରୋଧୀ ||
ଧନ କୁର୍ତ୍ତନ ମିଥ୍ୟାବାଦ | ବଢ଼ିଲେ ନାହିଁ ତାର ବୁଦ୍ଧି ||
ଗୁରୁ ଗୃହସ୍ଥପଣେ ଅଛି | ନରକୁ ଅଧୃତେ ରଖିଛି ||
ସଦା ଆନନ୍ଦ ମନ ତାର | ମିଥ୍ୟା ମଣଇ ଏ ସଂସାର ||
ଶୁଦ୍ଧ କର୍ମରୁ ହେ ଉଦାର | ଜାଣଇ ମୁଠିଏ ଦେବାର ||
ନାମ ଭଜନେ ଦୃଢ଼ମତି | ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ବଡ଼େ ଭକ୍ତି ||
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦୟା ଅତି | ସୁଜନମାନଙ୍କରେ ପ୍ରୀତି ||
କୃଷ୍ଣ ମହିମା ଗାୟନରେ | ବସଇ ଯାଇଁ ସେତେବ ଥରେ ||
ତା ଭକ୍ତି କହିଲେ ନ ସରି | ନେତ୍ରେ ଲୋତକ ଯାଏ ଝରି ||
କର୍ଣ୍ଣହିଁ ହୋଏ ରୋମାଞ୍ଚ | ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ବହେ ସ୍ୱେଦ ||
ଝାଙ୍କୋର ଦଶେ ହେମାବଳୀ | ବଦନ କମ୍ପଇ ଶିଥିଳ ||
ଏମନ୍ତ ଭାବ ହୃଦେ ଥାଇ | ଜାଣଇ ପାପପୁଣ୍ୟ ଦୁଇ ||
ପଡ଼ୋଶୀର ସେତେ ଯେବ | ପ୍ରଭୁରି ପ୍ରଭୁ ବାସୁଦେବ ||
ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ କର୍ମରକ୍ଷୁ ଧର | ସାରଥି ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ କର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରତିଦିନେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚିନ୍ତୁଥାଇ ମନେ ||
ଛାଡ଼ିବା ଓଟାରିବା ସେହି | କେ ଯାଉରେ ଅନ୍ୟମାର୍ଗେ ଯାଇ ||
ଏଣୁଟି ନିଜ କର୍ମପଥ | ନେଇଗଣି କେ ଅଛି ସମର୍ଥ ||

ସେ କର୍ମରୁ ଆନ କରି | କେବଳ ଚାରନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି ||
ତା ଜନ କର୍ମ କରିଥାଇ | ଆତ୍ମାକୁ ଆତ୍ମାରେ ଲଗାଇ ||
ତା ସଙ୍ଗେ ଉପକାର ଘଟଣ | ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ୱପ୍ନରେ ନାହିଁ ଜାଣେ ||
ତା ବସ୍ତୁ ସିଅଁ ଜନେ ଦେଖି | ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱର ମହାସ୍ୱାମୀ ||
ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଦୟା କଲେ | ବସ୍ତୁ ଘଟାଇ ଭାହାଡାରେ ||
ନାଣ୍ଡିମୁଦ୍ରିକ ଅଧର | ସେ ଅବା ଚୋରନ୍ତି ତାହାର ||
କୋଟି ଚନ୍ଦ୍ର ଶୀତଳାଣ | କାଞ୍ଚନ ଅଙ୍ଗରେଖା ମାନ ||
କରି ଯୋଗାଉଥାଏ ନେଇ | ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଧନ ଦେଇ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଅନ୍ତେ | ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱର ଲାଗି ଅର୍ଥେ ||
ଅମୂଲ୍ୟ ବସ୍ତୁ ଖଣ୍ଡି ଆଣି | ବୋଇଲେ ନଅଢ଼େ ବଜାଣି ||
ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ କେମ କରିଥାନ | ଅମୂଲ୍ୟ ସେ ବସ୍ତୁ ଶୋଭନ ||
ରତ୍ନ ଖଚିତ ମୁଣ୍ଡି ମୁଣ୍ଡି | ଦ୍ରବ୍ୟ ଧରନ୍ଧ ଅଛି ଦିଶ ||
ଏ ବସ୍ତୁ ଯେଣେ ଯାଅ ଜନ | ସିଅଁ ହେ ଦୁଇଟି ମୁଦ୍ରିକ ||
ଲଗାଇଥିବ ଫୁଲ ମାନ | ସିଅଁ ର ନ ଦିଶିବ ଚିହ୍ନ ||
ଏମନ୍ତ କରି ଦେଉଅଛି | ତୋ ମନ ଜାଣିବା ସନ୍ତୋଷ ||
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ସିଦ୍ଧିକି | ସେ ବସ୍ତୁ ଦେଇଗଲେ ଉଠି ||
ପ୍ରବେଶ ହେଲ ଜଗପୁର | ସ୍ନାନ ଭୋଜନ ସାରି ତାର ||
ସିଇଁଣ ବସିଲ ମୁଦ୍ରକ | କଥା ଗୋଟିଏ ମନେ ସ୍ମଳ ||
ଏ ଯେ ଅପୂର୍ବ ବସ୍ତୁଗୋଟି | ସୁବାସ ସଞ୍ଜୁଛି ତହିଁଟି ||
ଦେଖିଲେ ମନ ମୋହିଥରେ | ଖୋଜିଲେ ନ ଥିବ ସଂସାରେ ||
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଏ ଯୋଗ୍ୟ | ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇବ କି ଯୋଗ୍ୟ ||
ଏମନ୍ତେ ଚିନ୍ତୁରନ୍ତେ ମନ | ଧରିବ ଯୋଗେ ସେହ୍ନ ||
ହୋଇଛି ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ | ଚଳନ୍ତି ଖଡେ ଜଗନ୍ନାଥ ||
ଏଣୁ ସନ୍ଦେହୁ ସେ ମୁଦ୍ରିକ | ସିଙ୍ଗିଲି ବଧାଇ ପିନ୍ଧିଲ ||
ଅପୂର୍ବ କରି ନର୍ତ୍ତାକଲ | ଦେଖି ତା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରିଲ ||
ଆନନ୍ଦଭାବେ ହେଲ ଭେକ | ଭୁଜିଲ ନପୁର ସୁଖେ ||

ତା ଦେଖୁଁ ବୁଦ୍ଧି ହେଜେଶେଷଙ୍କ । କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଶେଷ' ହଜିଲା ॥
ଶୁଣି ଇନ୍ଦ୍ର ଦେବ୍ତାମାନ । ପ୍ରକୃତି ସହେ ଚହଲି ମନ ॥
ଅଜ୍ଞାନ ଅନ୍ଧକାର ଗଲା । ସୁଜ୍ଞାନ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦେ ହେଲା ॥
ଏମନ୍ତି ବିଜୟ ଉତ୍ସବ । ମନରେ ହୋଇଲା ଭାବିବ ॥
ନିଷ୍କାମଭ୍ରତେ ଭକତରେ । ଶୀଘ୍ର ଦେଶରେ ଦେବେ ଘରେ ॥
ଜଗନ୍ନାଥ ଦେବ ହରି । ଛନ୍ତି ଏମନ୍ତି ବଚନକରି ।
ସେ ଗଣ୍ଡ ମୂଳକ ଉପରି । ମନ ନପୂର କରେ ଭକ୍ତି ॥
ଦେଖିବାକୁ ଜୁହାର ହୋଇଅଛି । ନାହିଁ ସେ ଭଜ ମାତ ଜାତି ॥
ଆନନ୍ଦ ହୋଇଅଛି ସୃଷ୍ଟି । ସକଳ ଲୋକେ ଏକଗୋଷ୍ଠୀ ॥
ଚଉଦପୁରୁ ଲୋକେ ଆସି । ଶରଣ ପଶୁଛନ୍ତି ବସି ॥
କରି ବିଜୟେ ଆଜ୍ଞାମୂଳ । ଧନ୍ୟ ସେ ଶ୍ୱେତଦ୍ୱୀପଲୋକ ॥
ପାଦ ମୂରୂଳର ଉପର । ବିଜୟେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧର ॥
ବେତ୍ରିଣ ପାରିଷଦ ବୃନ୍ଦ । କେ କହୁ ତାହାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ॥
ଶ୍ରୀଭୁଜ ଧରି ହୋଇଅଛନ୍ତି । ସୁନ୍ଦରୁ ଭୂଜାଇ ଭୂଜାଇ ॥
ଏକ ମୁରୂଳ କରି ଦୂରେ । ଆରେକ ମୁରୂଳ ଉପରେ ॥
ବିଜେ କରନ୍ତେ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ଅଣ୍ଡ କଟୋର ଯାଉ ଯାଇ ' ॥
ପାଦ ମୁରୂଳ ଗଲା ଫାଟି । ତାହା ଦେଖିଲା ସେ ସିପୁଟି ॥
ପାଦୁକେଶ ଥିଲା ଯାଇ ହୋଇ । ମୁରୂଳ ହେଲା ସେ ବଡ଼ାଇ ॥
ତହିଁ ବିଜୟେ ଜଗନ୍ନାଥ । ସିପୁଟି ଯୋଡ଼ିଅଛି ହସ୍ତ ॥
ଦେଖ ହୋ ସୁଭାଗ୍ୟ ତାହାର । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମନ୍ ସାର ॥
ବୋଲଇ ଶୁଣ ଚଇତନ୍ୟ । ଧନ୍ୟ ସେ ଭକତ ସଦନ ॥
ଏଥି ଜାଣୁରେଁ ହେଲା କସ । କହି ମୋ ମନ କର ତୋଷ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ଧୀରେ । କହଇ ମନର ଆଦରେ ॥
ଏଥି ଜାଣିରେ ସେହିଁ କଥା । ଶୁଣ ହୋ ମନ ମନ୍ମାରଥା ॥
ମୁରୂଳ ବଡ଼ାଇଣ ହେଲା । ସିପୁଟି ପ୍ରଭୁ ପାଦେ ଥିଲା ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ ହେଲା । ଉଠି କପାଳେ କରହେଲା ॥

ଯିବାକୁ କରନ୍ତେ ଗମନ । ତତକ୍ଷଣେ ଗଲା ଦେହୁ ଜୀବନ ॥
ତା ନିଜମନ ବୁଝି ହୋଇ । ମନରେ ବଢ଼ିଶା ଅଛଇ ॥
ଏକ ମୁକୁଳା ଅଣ୍ଟି ଧରି । ଆରୁଟି ନେଲେ ଦେବହରି ॥
ତା ମନେ କରଇ ବିଚାର । ଏତ ଅପୂର୍ବ ଚମତ୍କାର ॥
କି କୃପା କଲେ ଦେବରାଜ । କି ଭାଗ୍ୟ ହେଲା ମୋର ଆଜ ॥
ଏମନ୍ତେ ଭାବୁଅଛି ବସି । ଭକ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମିଶା ମିଶି ॥
ଦଣ୍ଡିବ ପଦ୍ମ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ଦେମା ଡିଣ୍ଡି ବଜନ ବଜାଦ୍ୱାର ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବୁଛି ତା ମନେ । ବାଦ୍‌ସାର ଛଡ଼ିଦାରମାନେ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଡାକିଲେ ରେ ସିପୁଟି । ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଆସ ଉଠି ॥
ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶୁଣ । ମୁକୁଳ ଦୁଇଗୋଟି ଆଣ ॥
ତା ଶୁଣି ଅତି ବେଗେ ଉଠି । ଧରିଣ ସେ ମୁକୁଳ ଗୋଟି ॥
ବାଦ୍‌ସାର ଆଗେ ନେଇଦେଲା । ଅନେକ ସଲାମ ସେ କଲା ॥
ବାଦ୍‌ସା ବୋଇଲେ ଅନାଇ । ଆଉ ମୁକୁଳ ଗୋଟି କାହିଁ ॥
ସିଇଁ କି ନାହିଁ ସତ କହ । କୋଟେଦେଖି ମୋ କର୍ମ ଦେଖ
ସିପୁଟି ଶୁଣି ଥାଏ ଚହି । ଉଠି ମସ୍ତକେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଲଇ କହୁଛି ମୁଁ ସତ । ଗୋଟିଏ ନେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଗୋଟିଏ ଦେଲି ତୋ ହୁଜୁର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର ॥
ଶୁଣି ବାଦଶା ଅଳ୍ପ ହସି । କ୍ରୋଧ ହରନ୍ତ ମିଶାମିଶି ॥
ବୋଇଲେ କି କହୁଛୁ ବାଇ । କହ ତୋ ଜଗନ୍ନାଥ କାହିଁ ॥
କେବଣ ଦେଶେ ତାର ଘର । କହ ସେ କେତେ ବଳୀୟାର ॥
କି କରୁଥାରେ ତାର ହସ୍ତେ । ମୁକୁଳ ନେଲା ସେ କେମନ୍ତେ ॥
ଦେଖିବୁ ଏ ଦିଲ୍ଲୀ ସହର । ଦୁଇଣ ଯୋଜନ ଅନ୍ତର ॥
ଏଥା ଜନ୍ମିଛି ମୋର ପାଶ । କି ତୋ ବଚନେ ନାହିଁ ଆଶ ॥
ଆଜର ମଧ୍ୟ ସେ କେମନ୍ତେ । ନେଲେ ସେ ଦେଲୁ କେଉଁମତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ସିପୁଟି । ଭଜେ ଗୋବିନ୍ଦ ନାମକୋଟି ॥
ମୋର ମରଣେ ଡର ନାହିଁ । ବୋଇଲା ଶୁଣ ଶାହ ଦେଇ ॥

ଭୂତେ ଯା' ଚଢ଼ିଲେ ମୋତେ । କହଇ ଶୁଣି ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତେ ॥
ସେ ସେଉଁ ବାଳକୃଷ୍ଣ ହରି । ଜଗତ୍ ଯାକ ଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ଧରିବେ ଜଗତ ଶରୀର । ମଣାଦ୍ଧି ଲୋକରେ ତା ଘର ॥
ଜଗତ ପାଳିବା ନିମନ୍ତେ । ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଇ ଧରି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ ॥
ସେ ଯାହା ବାନ୍ଧିଲେ ଜାଣି । ସର୍ବେ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣି ॥
ଅନେକ ଯୋଜନର ପ୍ରାଣୀ । ସେ ସେତେ ପ୍ରତ୍ୟ. ହେଲେ ଅଣି ॥
ଘେରି କରନ୍ତି ତପଧାରି । କେବଳ ଭକ୍ତ ମନ ଜାଣି ॥
ଅଭକ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ସେ ଦୂର । ଏ କଥା ମିଥ୍ୟା ନ କହୁର ॥
ଶୁଣି ବାଦଶା କ୍ରୋଧଭର । ବୋଲଇ ଶୁଣରେ ପାମର ॥
ଆମ୍ଭର ସିନା ଦେବନାହିଁ । ଘରରେ ପୂଜୁଅଛୁ ଭୂତ ॥
ଏବେ ତୁ ମରୁଣି ମୁଖରୁ । ମୁକ୍ତ ହୋଇବୁ କିପାକରୁ ॥
ଏମନ୍ତେ ବାଦଶା କ୍ରୋଧରେ । ବୋଲଇ ଶୁଣି ଆରେ ଦୂତେ ॥
ଏ ଦୁଷ୍ଟ କୁବୁଦ୍ଧିକୁ ନିଅ । ବନ୍ଦୀ ମନ୍ଦିରେ ନେଇ ଥୁଅ ॥
ଆଣେଁ ଲୁହ ଏ କରେ ଧରି । ବାନ୍ଧିବ ପଚ୍ଛବାହା କରି ॥
ଚରଣେ ଲଗାଅ ହାଡ଼ିକାଳ । ଆଡ଼ଣ କବାଟ ଦିଅ କିଳ ॥
ଅନ୍ନ ନ ଯାଉ ପାଣି ମରୁ । ପାଣିଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଧି ଦୂର ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ଘେନିଗଲେ । ବନ୍ଦୀମନ୍ଦିରେ ବନ୍ଦୀ କଲେ ॥
ସେ ଭକ୍ତ ସୁନ୍ଦରଙ୍କ ଧରି । ବାନ୍ଧିଲେ ପଚ୍ଛବାହା କରି ॥
ବନ୍ଦୀମନ୍ଦିରେ ବନ୍ଦୀ କଲେ । କବାଟ ଆଡ଼ଣ କିଳିଦେଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ଏହି ଉତ୍ତାରୁ କଥା ଯେତେ ॥
ସେ ଭକ୍ତ ବନ୍ଦୀରେ ଥାଇ । ଡାକଇ ଚିତ୍ତ ସ୍ଥିରେ ଥାଇ ॥
ରକ୍ଷ ହେ କମଳା ରମଣ । ରକ୍ଷ ହେ ଜଗତ କାରଣ ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଲାଜ ଗର୍ଭାଣୀ । ରକ୍ଷା କରିଲା ତପଧାରୀ ॥
ହେ ତନ୍ତ୍ର ଶ୍ରବଣ ନାସୁକ । ନବନୀ ଜଳଦ ବାସୁକ ॥
ହେ ଦୁଷ୍ଟ ଧନୁବାଣ ଧାରୀ । ହେ ସପ୍ତଦ୍ୱୀପ ଧନ କାରି ॥
ହେ କୁପାସିନ୍ଧୁ ମହାମନ୍ତ୍ର । ହେ ଭକ୍ତବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥

ହେ ନାଥ ଯଦୁକୁଳ ବନ୍ଧୁ । ହେ ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ହେ ଶିଳା ଅବଳା ତାରକ । ହେ ସନାତନ ଶ୍ରୀନାୟକ ॥
ହେ ଜନରଞ୍ଜନ ନୟନ । ହେ ଘୋର ବିପଦ ନାଶନ ॥
ହେ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଉଦ୍ଧାରଣ । ହିରଣ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟ ବିଦାରଣ ॥
ହେ ଗିରିଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଧାରୀ । ହେ ଇନ୍ଦ୍ର ଗର୍ବ ଖର୍ବକାରୀ ॥
ଶିବ ବିରଞ୍ଚି ଯାର ପାଦେ । ଧ୍ୟାନେ ଭଜନ୍ତି ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ତୋର ମହିମା ଅପାର । ମୋ ଛାର କେତେକ ମାତର ॥
କାହିଁ ଜାଣିବି ତୋର ଭାବ । ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଜନେ ଯେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
ଜଗତ ତୋର ଖେଳଘର । ମୁଁ ନର ତହିଁରୁ ବାହାର ॥
ଏଣୁ ଶରଧା କରେ ତୋତେ । ଦୋଷ ଦଣ୍ଡ ଛଣ ମୋତେ ॥
ତୋହର ଇଚ୍ଛା ଯାହା କର । ଅସୂୟା ନାହିଁଟି ମୋହର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚକ୍ଷୁ ବୁଜି । ଧ୍ୟାନେ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଭଜି ॥
ଶରୀରେ ଶୋଣିତ ବାହୁ । ନିଦ୍ରା ଘୋଟିଲା ବୃଦ୍ଧ ବହୁଁ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ॥
ଅଧମ ଉଦ୍ଧାରଣ ବାନା । ନ ସହେ ଭକତ ବେଦନା ॥
ତକ୍ଷଣେ ବଇକୁଣ୍ଠୁ ଗଲେ । ଦିଲ୍ଲୀପୁରରେ ଯାଇ ହେଲେ ॥
ବେଗରେ ଶମ୍ଭୁ ବ୍ରହ୍ମର୍ଷି । ଭୃତ୍ୟର ବନ୍ଦୀଘରେ ପଶି ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶୋଭା । ଭୃତ୍ୟ ପାଶରେ ହେଲେ ଉଭା ॥
ଯହିଁ ଚଳିଲ କୃପାଦୃଷ୍ଟି । ତାହୁଁ ଶଙ୍ଖୋଳ ଗଲା ଫିଟି ॥
ବନ୍ଧନ ଗଣ୍ଠି ଫିଟିଗଲା । ତକ୍ଷଣେ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଲା ॥
ଅନାଇ ଦେଖିଲ ଦେବପଥେ । ବିଜୟ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଅଭୟ ବରଦାତା ଗୁରୁ । ଭକ୍ତ କଳ୍ପନା କଳ୍ପତରୁ ॥
ହସି କହନ୍ତି ଆଦିମୂଳ । କହ ତୁ କପାଳ ସକଳ ॥
ମୋ ଚର ଯାହା ଥାଇଁ ଥାଇଁ । ତୋର କାହାକୁ ଭୟ ଆଉ ॥
ଏ ତନୁ ଥିଲେ ମୋର କର । ମୋର ସେବକ ବନ୍ଦୀଘର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଅଭୟ ପାଦ ଶିରେ ଦେଲେ ॥

ତପରେଣ କୁଞ୍ଜ ଦେବେଣ ଗଲା । କନ୍ଦର୍ପ ସନ୍ଧାନ ହାଣିଲା ॥
ଦେଖି ସେ ସୁନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତାହାର । ଯାହା ନ ପାଏ ଦେବବର ॥
ସେ ପାଦପଦ୍ମ ଶିରେ ବନ୍ଦି । ପଶିବ ସେହୁ ତାର ଦେହି ॥
ଭିତରେ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ । କିନ୍ତୁ ସେ ନ ପାରିଲ କହି ॥
ପ୍ରଭୁ ବିଜୟ କରିଗଲେ । ବାହାର ନଅରେ ମିଳିଲେ ॥
ସେ ବଂଶୀଶ୍ୱର ନିଶ୍ଚାଗତେ । ଯିଲଙ୍କୁ ଶୋଭନ୍ତି ଚଉଦେତେ ॥
ତହିଁ ବିଜୟ ଭଗବାନ । ବୋଲିଲେ ସୁଣରେ ଅଜ୍ଞାନ ॥
ଏ ଅଧିକାର ଏ ଜଗତେ । ମୁଁ ପିଣା ଦେଇଅଛୁ ତୋତେ ॥
ଏହା ନ ଜାଣି ତୋର ମନ । ମୋ ଭକ୍ତେ ବନ୍ଦିଲୁ କେସନେ ॥
ଶୁଣ ମୁଦୁଳୀକିଏ ମୋତେ । ମୋ ଭକ୍ତ ଦେଲା ଭକ୍ତିଚିତ୍ତେ ॥
ମୋର ପଦାର୍ଥ ମୋତେ ଦେଲା । ତୋ ବାପ ଭଣ୍ଡିକ ସହିଲା ॥
ଏବେ ଲୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଉଠି । ବନ୍ଦୀରୁ ଅଣାଅ ପିପୁଡି ॥
ଅନେକ ଦେଲୁ ଉପହାର । ତତ୍‌କ୍ଷଣି ପ୍ରକଟୁ ତାହାର ॥
ଏମନ୍ତ ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଶୁଣ ତୋ ଜୀବନର ଆଶ ॥
ତୋ ବଂଶ ଆଣି ତୋତେ ଧରି । ଜାଣିବ ଚିକ ଚିକ କରି ॥
ପିଟିଲେ ବଂଶୀଶ୍ୱରେ ଘେରେ । ଲେଖା ବସିଲା ତାର ଅଙ୍ଗେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଚକ୍ରପାଣି । କରେ ଗଜେସି ବେତ ଧରି ॥
ମଣିନାଗର ନଟବର । ସେଠାରୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ॥
ସେ ଯେ ଶୟନ ଘାତ ଘାଇ । ତତକ୍ଷଣି ଉଠିଲା ବୋବାଇ ॥
ନୟନ ଫେଡ଼ି ଦେଲା ସ୍ୱାମୀ । ପାଦେଶ ଦେଖିଲା ଭେଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡୀ ॥
ଚିନ୍ତୁରେ ଏ କି ବଇଗତ । ସ୍ୱପନ କଥା ହେଲା ସତ୍ୟ ॥
ସେ ମୋତେ ଏଥ ଗଲା ପିଟି । ଲେଖା ତ ଦିଶୁଅଛି ଫୁଟି ॥
ଏ କଥା କାହାବେଳେ ହେବ । ନିଶ୍ଚେ ସେ ଅଟଇ ଦଇବ ॥
ମୋତେ ଦେଖାଇ ଦେଇଗଲା । ଭକ୍ତ ନିମନ୍ତେ ଏହା କଲା ॥
ଏଥିରେ କଲେ ଆଜି ହେଳା । ନିଶ୍ଚେ ବୁଡ଼ିବ ମୋର ଭେଳା ॥
ଏମନ୍ତେ ଭାବି ପ୍ରଭାତରେ । ଆପଣେ ଚଳିଲା ସତ୍ୱରେ ॥

ବନ୍ଦୀ ମନ୍ଦିରେ ହେଲା ଯାଇ । ଦେଖିଲା କବାଟ ଫିଟାଇ ॥
ପାଦେ ଶାଙ୍କୋଳି ନାହିଁ ତାର । ବନ୍ଧନ ହୋଇଛନ୍ତି ବାହାର ॥
ଲୁଚି କଳଙ୍କ ତାର ନାହିଁ । ତା ଶୋଭା କେ ପାରିବ କହି ॥
ଭଜି ଶ୍ରୀରାମ ନାମଗୋଟି । ଆନନ୍ଦେ ବସିଛନ୍ତି ସିଧୁଟି ॥
ତା ଦେଖି ବନ୍ଦୀଶ୍ୱର ଭୟେ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ କୋଳରେ ବସାଏ ॥
ଦେଇ ଚନ୍ଦନ ମାଳାଧରି । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ପାଟନେତ ଶାଢ଼ୀ ଦିରେ ଦେଲେ । ଅନେକ ବିନୟେ କହିଲେ ॥
ଦମନ୍ତୁ ଦେଖିଲେକ ତହିଁ । ତରୁଣୀ ଦେବଙ୍କର ଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ପବିତ୍ର କଲୁ ଏ ଭୁବନ ॥
ଧନ୍ୟ କହିଲୁ ଆଜଠାରୁ । ତୁ ଆମ୍ଭ କୁଳ ଇଷ୍ଟ ଗୁରୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ହାତମାଗି । ମଣ୍ଡିଲେ ନାନା ରତ୍ନଯନ୍ତ୍ର ॥
ଘଣ୍ଟା ଘାଗୁଡ଼ି ନାଦକରି । ପିଠିରେ ଅମୂଲ୍ୟ ଚମାରି ॥
ତହିଁ ଭକ୍ତଙ୍କୁ ବସାଇଲେ । ଦନ୍ତୀ ସ୍କନ୍ଧରେ ବୁଲାଇଲେ ॥
ଜୟ ଘୋଷଣା ନାଦଦେଇ । ଛାଡ଼ିଲେ ତାର ପୁରେ ନେଇ ॥
ବାଦ୍ୟ ଚଳେ ତାଙ୍କପୁର । ସର୍ବେ ଚଳିଲେ ସେହ୍ଲାଗର ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ । ଯେ ଭକ୍ତ ବନ୍ଧୁଙ୍କର କଥା ॥
ଚରଣଙ୍କୁ କରେ ନେହୃଦମ । ଦେଖ ଯେ ସ୍ୱରୂପ ବିକ୍ରମ ॥
ସୁଯାରେ ଦେବଦେବୀ ଯେତେ । କେ ଏହା କରିବ ଜଗତେ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ଛାଡ଼ି । ଯେ ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗେ ଯାନ୍ତି ଦଡ଼ି ॥
ବ୍ୟର୍ଥ ତା ଦେହ ବହିବାର । ଶୁଣ କହିବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ॥
ଯେସନ୍ତେ ସୁଗନ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟଲଛି । ଦୁର୍ଗନ୍ଧେ ଯାଇ ବସେ ମାଛି ॥
ଯେ ନର ଏମନ୍ତ ଅଟଇ । ଜନ୍ମେ ଲୋକେ ସୁଖ ନାହିଁ ॥
ଏଥିଅନ୍ତରେ ଯେ ଭକତ । ନିରନ୍ତେ ଭଜେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ତା ଜୀବଦଶା କଟାଇଲା । ପରମ ପଦହିଁ ପାଇଲା ॥
ଶୁଣ ହୋ ମନ ନୃପବର । ଭବରେ ହୁଏ ଏତେଦୂର ॥
ଏ ଯେ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସ । ବହନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ପୀୟୁଷ ॥

ଶ୍ରବଣ ପଠନ ଏ ଦୂର । ଯେ କରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁତ ବନ୍ଧି ॥
କଳ୍ପତ ଫଳକୁ ନଷ୍ଟରେ । ସେହି ନରେ ଭବସିନ୍ଧୁ ତରେ ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମନ ଚେତ । ତେଜ କହି ଯାଉରେ ଏ ଜଗତ ॥
ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ ପୂଜା କରି । ବୋଲଇ ଗଳା ମୁଁ ନମ୍ରଣି ॥
କହିଲ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ସେ ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ଦେବ ପାଦେ । ମୋ ମନ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ସୁଜନେ ଏତେଣ କର ଲୟ । ଆଉ ନୋହିବ ଯମ ଭୟ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କଙ୍କର । ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ପରମଭକ୍ତ ସିଦ୍ଧି ପୃଥୁଭକ୍ତ ଲବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ନାରାୟଣ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଦେବ ଗଣପତି । ଅନନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ସିଦ୍ଧି ପତି ॥
ପାର୍ବତୀ ଦେବୀ ସୁଭଙ୍ଗୀ । ସକଳ ଦେବଙ୍କ ଅଗ୍ରଣୀ ॥
ନମ ଶାରଦା ସାକ୍ଷଦେବୀ । ଜଗତ ଜନଙ୍କ ଜନନୀ ॥
ଯେ ଶକ୍ତି ତୋର ପାଦପଦ୍ମେ । ଶରଣ ରଖୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ତୋ ଆଜ୍ଞା ବିନା କେବା କରୁ । କହିବ ମହିମା ତୋହର ॥
ନମସ୍ତେ ଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ । ନମସ୍ତେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ହସ୍ତ ॥
ଜାନକୀ ଦେବୀ ପ୍ରାଣପତି । ଦାସ ବତ୍ସଳ ଦାଶରଥି ॥
ଶରଣ ପଞ୍ଜର ମୁରାରି । ଘୋର ଦୁରିତ ନାଶକାରୀ ॥
ଏଣୁ ଶରଣ ରାମଦାସ । ପୂରଅ ମୋର ମନ ଆଶ ॥
ମନ ବୋଲଇ ଚୈତନ୍ୟ । ଶୁଣିଲି ଅପୂର୍ବ ବଚନ ॥
କହିଣ ଅଧା ପରିଯନ୍ତେ । ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି କଥା ଯେତେ ॥
ଏତିକି ନାଇ ସୁଧାରସ । ଶ୍ରବଣେ ମନ ନୋହେ ତୋଷ ॥

ଆହୁରି ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା । କରଇ ତେଣୁ ମୁହିଁ ପୃଚ୍ଛା ॥
ଅନ୍ୟ ଭକତ ମାନଙ୍କର । କଥା କି ଅଛଇ ଆବର ॥
କହ୍ନା ଏତେକ ହେଲା ଶେଷ । କହିବା ଏଥିରୁ ସନ୍ଦେଶ ॥
ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ କହେ ଋଷି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଷଣ୍ଡବାସୀ ॥
ଏ ଯେ ସଂସାର ମଧ୍ୟଗତ । ହରି ଭକତ ଛନ୍ତି ଯେତେ ॥
ମହିମା ଅପାରୁଁ ଅପାର । କେ ତାହା ହୋଇବ ଗୋଚର ॥
କେବଳ ଟିକି ଟିକି କରି । କହିଲି ଯିବା କଥା ଧରି ॥
ତା ଶୁଣି ମନ ନୃପବର । ବୋଲେ ଶୁଣ ଚୈତନ୍ୟ ସାର ॥
ମୋରେ କରୁଣା ହୃଦ ହୁଅ । ଆଉ ଭକ୍ତଙ୍କ କଥା କହ ॥
ଯେସନେ ତୃଷିତ ଚକୋର । ନିରତେ ଲୋଡ଼େ ସୁଧାକର ॥
ଚାତକ ଯେସନ୍ତେ ଘନଚୟ । ଲୋଡ଼ଇ ରଜନୀ ଦିବସ ॥
ମୋହର ମନ ସେହିମତେ । ଆଶା ତୋ ବଚନ ଅମୃତେ ॥
ଆଉ ସାଧୁଙ୍କ କଥା ଯେତେ । ଅବଶ୍ୟ କହ କହି ମୋତେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଚଇତନ । ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ॥
କହିବ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । କେବଳ ସ୍ଥିରକର ଚିତ୍ତ ॥
ଗଙ୍ଗାଙ୍କ ସନ୍ନିଧିରେ ନିବାସ । ଯେ ପୁଣ୍ୟଭୂମି ବଙ୍ଗଦେଶ ॥
ସେ କୀର୍ତ୍ତି ଚନ୍ଦ୍ର ନୃପବର । ସେହି ରାଜ୍ୟରେ ତାର ଘର ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ କରଣ । ନାମ ତାହାର ନାରାୟଣ ॥
ସ୍ତ୍ରୀର ନାମ ତା ମାଳତୀ । ଅତକାତନ ତା ସମ୍ପତ୍ତି ॥
ଅତି ସବେଶ ଶୁଚିବନ୍ତ । ଅତି ଧାର୍ମିକ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ॥
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ଚରଣେ । ସେବା କରଇ ଅନୁଦିନେ ॥
କେବଳ ଭଜନ ବାସର । ହରି ଭଜନ ମୂଳ ତାର ॥
ଦୁଃଖୀ ବା ଦରିଦ୍ର ଅତିଥି । ଦ୍ୱାରେ ତା ହେଲେ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଅନ୍ନବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । ତୋଷଇ ଅତି ତୋଷ ମନେ ॥
କାହିଁ ତା ନିଷ୍ଠୁର ବଚନ । ନ ହରେ ପରନାରୀ ଧନ ॥
ନିରତେ ଚିତ୍ତେ ହରିଭାବ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପାଦେ ପୂର୍ଣ୍ଣଲୋଭ ॥

ଚିତ୍ତ ଅଧିକ ତା ସୁବଶ । କେବଳ ସ୍ୱାମୀହିତେ ମତ ॥
ନ ଜାଣେ ତୀର୍ଥ ବ୍ରତ କିବା । କେବଳ ସ୍ୱାମୀ ପାଦସେବା ॥
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ନ ଲଙ୍ଘଇ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନନ୍ଦସୁଆଁ ॥
ଏମନ୍ତେ ଥାନ୍ତି ବେନି ପ୍ରାଣୀ । ମିଥ୍ୟା ବଚନ ସେ ନ ଜାଣି ॥
ଅଦୃଷ୍ଟ ବଳରୁ ତାହାର । ନାହିଁ ତା ପୁତ୍ରତା କୁମର ॥
ତେଣୁ ସେ ଚିନ୍ତାକରି ମନ । ସବୁରୁ ଥାଇ ଉଦ୍ବେଗନ ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ସୁଖ ବାସ । ଏଥି ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ ॥
କେବଳ ଅନ୍ତେମାନଙ୍କୁ ଯିବ । ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣ ସେବନ ॥
ତେଣୁ ପୁତ୍ରକୁ କରି ଧ୍ୟାନ । ତହିଁ ମୁଁ ବଞ୍ଚାଇବ ଧନ ॥
ସେ ପୁଣ୍ୟଶେଷେ ବାସକରି । ପୁତ୍ରେ ରକ୍ଷିବ ଦେଉ ଧରି ॥
ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛ ସ୍ୱଭାବ ତାର । ଯେ ଥିଲା ଦେହ ଅଳଙ୍କାର ॥
ସମସ୍ତ ଦାନ କଲା ବେଗେ । କହିଲା ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଗେ ॥
ଚାଲ ଅଯୋଧ୍ୟାପୁର ଯିବା । ଶ୍ରୀରାମ ଚରଣେ ସେବିବା ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନାସ୍ତିକର । ବୋଇଲା ସେ ଭକ୍ତା ସୁନ୍ଦର ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେଣିକି ଯିବ ଯିବ । ତୁମ୍ଭ ଚରଣ ସେବୁଥିବ ॥
ମୁଁ ସେ ତୁମ୍ଭର ବଶବର୍ତ୍ତୀ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ମତି ॥
ଆଣି ବଳଦ ଗୋଟା ଯୁଡ଼ି । ଚଳାଣି ଶେଜ ସଜ କରି ॥
ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେ ଅଗାରେ । ଭରି ଲଦିଲେ ବଳଦରେ ॥
ଶ୍ରୀରାମରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଚଳିଣ ଗଲେ ନରନାରୀ ॥
କେତେଦିନେ ସେ ଗଲେ ବାଟେ । ମିଳିଲେ ଯାଇଁ ଶାସକୁଟେ ॥
ତହିଁ ରହିଲେ କେତେଦିନ । ଭୂମି ଦେଖିଲେ ସବୁସ୍ଥାନ ॥
ସନ୍ତ ମହନ୍ତ ସାଧୁଜନ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମନ ॥
ସେବି ତାହାଙ୍କ ପାଦତଳେ । ଧନଙ୍କୁ ଦାନ କଲେ କେତେ ॥
ଚିତ୍ତ ଚଳିଲେ ଉତ୍କଣ୍ଠାରେ । ଅଯୋଧ୍ୟା ଯିବାର ଆନନ୍ଦେ ॥
କେତେଦିନେ ଦ.. ଯାଇଁ ଯାଇଁ । ଦୂରତେ ସଙ୍ଗୀ ନାହିଁ କେହୁ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରେ ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ତେ । ଦେଖିଣ ଭସ୍ମ କଲେ ଖଡ଼ଗେ ॥
ବାଟେ ରହିଲେ ବସାକରି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ସୁଖରୁଁ ଉଠି ଚଳିଗଲେ । ଖେଚର ପକ୍ଷୀଏ ଦେଖିଲେ ॥
କହିଁରେ ଆନନ୍ଦିତ ଜନେ । ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମନେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ପଥ ପଚାରିଲେ । ବେଗରେ ତହୁଁ ଚଳିଗଲେ ॥
ଏଥି ଉତ୍ତରେ ସେ ଗ୍ରାମରୁ । ଦେଖି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଖଣ୍ଡ ନଗରୁ ॥
ବିସ୍ମୟ କଲେ ଜଣେ ଦ୍ୱିଜ । ବାଟେ ଜରିବା ସବେଁ ଆସ ॥
ଅନେକ ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ବନରେ କରିଣ ଲଦନ ॥
ଯାଉ ଅଛନ୍ତି ଜଣେ ଦ୍ୱିଜ । ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର କେହି ନାହିଁ ॥
ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ସଙ୍ଗୀ ହେବା । ଅଗମ୍ୟ ବାଟେ ହେନ ଯିବା ॥
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ତାଙ୍କୁ ମାରି । ଧନ-ଅଣିବା ତହୁଁ ହରି ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ସେ କଲେ । ସେ ଜଣେ ଦଶ ଚଳିଗଲେ ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ । ମିଳିଲେ ତାଙ୍କ ପାଖେ ଯାଇ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବିଦେଶୀ । କେଉଁଣେ ଯିବାକୁ ଅଛ ଆସି ॥
ତା ଶୁଣି ନାରାୟଣ ଦାସ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଦସ୍ୟୁ ॥
ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଘୁବଂଶୀ । ସେହୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରବାସୀ ॥
ସକଳ ସଂସାର କାରଣୀ । ସକଳ ଜୀବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ॥
ମହାମହିମା ମହାତେଜ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛାକରି ଯାଉଛୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରୀ ॥
ତାହା ଶୁଣିଲେ ଜଣମାନେ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସାବଧାନେ ॥
ଏ ଘୋର ଅଗମ୍ୟ ବନସ୍ତେ । ଏକାକୀ ଯିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯାଉଛୁ ସେହି ସ୍ଥାନ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରିବୁ ଦର୍ଶନ ॥
ଉତ୍ତମ ହୁଙ୍କ ହେଲା ଭେଟ । ମିଟିଲା ମନର ସଙ୍କଟ ॥
ଚାଲ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଯିବା । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ॥
ଆମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ରଖିଥାଉ । ଭୟ ନ କର ତୁମ୍ଭେ ଚଳ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବେଦଜନ । ବିସ୍ମୟ କଲେ ମନେ ମନ ॥

ଅତେବ ଏହାଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ ପାଇଁ | ସଙ୍ଗ ନେବାର ନ ଯୋଗାଇ ||
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ | ଅନାଥ ଲୋକଙ୍କର ନାଥ ||
ଯେ କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ଧାରଣି | ସେ ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗ ବୋଲି ଜାଣି ||
ସେ ଯେଣେ ନେବ ତେଣେ ଯିବୁ | ଆମ୍ଭ ଆପ୍ତୁ ନାହିଁ ବାବୁ ||
ଏମନ୍ତ ଶୁଣିଣ ଦୁର୍ଜନ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମହାଜନେ ||
କପଟ କଲ ତୁମ୍ଭ ଚିତ୍ତେ | ସବୁର ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥେ ||
ସକଳ ଜୀବ ପ୍ରାଣନାଶୀ | ସେ ଧନ ଲୋଭର କାରଣୀ ||
ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ନଙ୍କୁ ଦେବୁ ସାକ୍ଷୀ | ହେଲ ସେ ଯଶସ୍ତୁ ଉପେକ୍ଷି ||
ଆମ୍ଭେ କହୁଛୁଁ ତୁମ୍ଭ ଭଲ | ସମସ୍ତେ ମିଶି ଯିବା ଚଲ ||
ଶୁଣି ସେ ଚିତ୍ତ ହର୍ଷୀ ହୋଇ | ହୋଇଣ ବହୁତ ବନସ୍ତି ||
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଧନୁର୍ଧାରୀ | ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ||
ତାହାଙ୍କୁ ଯେତେବ ସାକ୍ଷୀ କଲ | ହୋଇଲା ସବୁ କଥା ଭଲ ||
ଏବେ ମିଶିଣ ଯିବା ସର୍ବେ | ଆମ୍ଭର ତୁମ୍ଭେ ତାତ ମାତ ||
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଏତେ ଲେଖି | ସବୁ କଥାକୁ ଧର୍ମ ସାକ୍ଷୀ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ କହିଲେ | ମିଶି ସମସ୍ତେ ଚାଲିଗଲେ ||
କେବଳ ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି | ହୃଦୟେ ମଧ୍ୟେ ଚିନ୍ତାକରି ||
ମାଡ଼ ବାଣ୍ଟିବା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ | ଚଳିଲେ ଘୋରବନେ ଯାଇଁ ||
କେତେଦିନେ ଯାଇ ଜନପାନ୍ତେ | ଦୁଷ୍ଟେ ଦଶରଥି ଚିନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ||
ଆଜି ନା ବସୁର ଏଥର | ପଡ଼ିଲେ ଆମ୍ଭ ଆୟତ୍ତର ||
ଏ ମହାଜନ ପ୍ରାଣ ନାଶି | ଦେଖିଣ ଯିବ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ||
ଧନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଅବ ଯେତେ | ଖାଇ ବାଣ୍ଟିବା ଦିନ କେତେ ||
ବେଗେ ଖଡ୍ଗ ଧରି କର | ଛେଦନ କର ଏହା ଶିର ||
ଜଣେ ବୋଇଲେ ଜଙ୍ଘା ଭାଙ୍ଗିବା | ଜଣେ ବୋଇଲେ ନୟନ ତାଡ଼ିବା ||
ଜଣେ ବୋଇଲେ ମୁଁ କହିଲି ଏମନ୍ତ | ବନ୍ଧନ କର ପାଦ ହସ୍ତ ||
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ଥୋଇବା | ଉପରେ ପଥର ଲଦିବା ||
ମରିଣ ଥିବ ବନ ସ୍ଥଳ | ଆପଣା ସୁଖେ ଯିବ ମରି ||

ଧନ ସମ୍ପଦ ଅଛି ଯେତେ । ଏ ପାଶ୍ୱ ଯୋନିକା ହସ୍ତେ ॥
ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଯିବା ଭଲ । ଏବେ ବୋଇଲେ ଏହୁ ଭଲ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗ ହୋଇ । ଧଇଲେ ସାଧକକୁ ଯାଇଁ ॥
ନାସତ୍ତେ ବାନ୍ଧି ନେଇଲେ । ଅଗମ୍ୟ ବନେ ପେଶିଗଲେ ॥
ନେଇଲେ ତାଙ୍କୁ ଘୋର କରି । ମାଡ଼ି ବସିଲେ କଣ୍ଠ ଚିରି ॥
ଆବର ଲୋକେ ଆଣି ଶିଳ । ଲଦିଲେ ତା ହୃଦ କମଳ ॥
ବୋଇଲେ ଏହି ସୁଖେ ଥାଅ । ନୋସ୍ଥିଲେ ଧୈର୍ଯ୍ୟକରି ଯାଅ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ସେ ମାଦୁଣ ହୃଦ ଗତେ ॥
ବୋଇଲେ ଜଗତ ଚିନ୍ତାମଣି । ନମୋ କୋଦଣ୍ଡ କାଣ୍ଡପାଣି ॥
ନମସ୍ତେ ଜଳଧର ମୂର୍ତ୍ତି । ନମୋ ଜାନକୀ ଦେବୀ ପତି ॥
ନମସ୍ତେ ତୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର । ସଂସାର ଭୋଗ ଖେଳଘର ॥
ତମ୍ଭ ଅତଲ ଅନ୍ଧକାର । ସକଳ ଘଟେ ଅଛୁ ପୂରି ॥
ତୋହର ଉଦରେ ଏ ସଂସାର । ତୁ ଅଛୁ ଅନ୍ତର ବାହାର ॥
ତୋହର ବାହାରେ ଅନ୍ୟ ଜଣେ । ଅଛି କେ ମୋ ଜୀବ ରକ୍ଷଣେ ॥
ତୁ ନାଥ ଯାହା ତାହା କର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ଚିନ୍ତେ ମନେ ମନ । ବନ୍ଧୁ ନ ଗୁଣରେ ବଚନ ॥
ତାହା ଜାଣି ସେ ଦୁଷ୍ଟ ଚିତ୍ତେ । ଏ ମଲା ବିଶ୍ୱରି ଚିତ୍ତେ ॥
ଲେଉଟି ଗଲେ ପ୍ରିୟା ପାଶ । ବୋଇଲେ ଏବେ ଯିବା ଆସ ॥
ଭୁଲି ମଲନ୍ତି କେଉଁ ପାଇଁ । ଅରଣ୍ୟଜନ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ॥
ଏଥେ ଯାଇଲେ ଦଶଦିଶ । ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ସୁବେଶ ॥
ରହିଲା ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ । ସେସନେ କାକୁର କୁଣ୍ଡାଇ ॥
ରହିଲୁ ତା ଜୀବନ ଜଗିଲା । ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ସୁମରିଲା ॥
ବୋଇଲା ଆହେ ମହାବାହୁ । ଶରଣ ପଞ୍ଜର ବୋଲାଉ
ସୁରଣ ପଥେ ଅଛି ଶୁଣି । ଆତଙ୍କ କାଳେ ରକ୍ଷ ସ୍ୱାମୀ ॥
ଲଭିବେ ବୋଲି ଧନୁର୍ଦ୍ଧର । ଧଇଲି ଅଛି ଚେଟକର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବନମାଳେ । ରହୁଁ ସେ ଅଛି ସ୍ମରଣରେ ॥

ତା ମନ ଜାଣି ଦଶରଥୀର । ଚେତଇଲେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନଗରୀ ॥
ଚଢ଼ିଣ ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱପରେ । ମିଳିଲେ ସେହି ବନସ୍ତରେ ॥
ଝଁଟିତ ବଜ୍ରଳର ଚାପ । ଆଗେ ଦିଶିଲେ ଦେବଭୂପ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁକୁଟ ମଣ୍ଡନ । ଦ୍ୱିଗୁଣ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଚାପ ଝଳ ॥
ଶ୍ରବଣେ ମକର କୁଣ୍ଡଳ । ଲୁଳଇ ବେନି ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭ ମଣିହାର । ସ୍ୱରୂପେ ଜନ ମନୋହର ॥
ହୃଦରେ ଉଦର ବଳିଭେଜ । ରତ୍ନକଙ୍କଣ ବେନିଭୁଜେ ॥
ଚମ୍ପକ ଜଡ଼ିତ ଅଙ୍ଗୁଳି । କି ଶୋଭା ମୁଦ୍ରିକା ଆବଳୀ ॥
ଝୀନବସନ କଟୀତଟେ । ସୁରଙ୍ଗ ମେଖଳା ବିରଜେ ॥
ଘନ ସମୂହ କଳେବର । ରାଜୀବ ଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସ । ଗଜ କି ଚନ୍ଦ୍ରୁ ଦୀହୁସ ॥
ନାକୁଆ ଶିରେମଣି ଦ୍ରାତେ । ପିନ୍ଧା କାତେଣି କସ୍ତିପୋତେ ॥
କଟୀରେ ଶରଧାନ୍ତ ବାନ୍ଧି । ଶର ତୂଣୀକୁ କକ୍ଷେ ଛନ୍ଦ ॥
ଭାଲହିଁ ଦହୁଛି ପିଠିରେ । ଚଢ଼ିଣ ଶ୍ୱେତ ଅଶ୍ୱପରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶରୀରୁପ ହୋଇ । ଧାଇଁ ଅନନ୍ତ ସବାଙ୍ଗି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଦୁର୍ଜ୍ଜନେ । ଟଳାଇଦେଲେ ଘୋଡ଼ବେନେ ॥
ତେବେ ଅବା ଉଦେ ଦକ୍ଷେତେ । ଜା ଆଣୁ ଗଣି ଗଲ ଛୁଟି ॥
କାହା ଜଣାଇ ଗଲ ଫାଟି । ସ୍ୱଳିଲ୍ କାହା ଦନ୍ତ ପାଟି ॥
ବାଜଣ୍ଡ କଣ୍ଠା ଡାଳ ଫ୍ରାଟି । କାହାର ଦେହ ଗଲ ଫୁଟି ॥
ଛିଣ୍ଡିଲା କା ନାସା ଶ୍ରବଣ । ପଳାଇଗଲେ ଘେନି ପ୍ରାଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ରଘୁବୀର । ହସନ୍ତି ସେ କାଳ ପାଶେର ॥
ହସି ବୋଲନ୍ତି ରଘୁବୀର । ଦେଖଣି ଦେଖେ ତୁମ୍ଭ ଘର ॥
କାହୁଁ ଅଇଲ ଚିବକାହିଁ । ଏକାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କେତି ନାହିଁ ॥
ଏ ସେହିମାନେ ପଳାଇଲେ । ସେ କଥ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ତରୁଣୀ । ଶୁଣ ଶରୀପୁ ଚକ୍ରପାଣୀ ॥
ସେ ଜନ୍ମିଲେ ନଗରର । ତାଙ୍କ ରାଜାରେ ଆମ୍ଭ ଘର ॥

କାନ୍ତରେ ବଣିଆ କରଣ । ଆମ୍ଭ ଅଦୃଷ୍ଟ କଥା ଶୁଣ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖତା ନାହିଁ ମୋର । ତେଣୁ ମୁଁ ସଂସାରୁ ବାହାର ॥
ତା ଜାଣି ମୋର ନଜ ଘର । ବୋଇଲେ ଶୁଦ୍ରେର ସୁବର୍ଣ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖତା ନାହିଁ ଯାର । ସଂସାରେ କି ସୁଖ ତାହାର ॥
ଇହଲୋକରେ ନାହିଁ ଯଶ । ମଲେ ନରକେ ପରବେଶ ॥
ଏଥିକୁ ବୁଦ୍ଧିଏ କରିବା । ଚଳ ଅଯୋଧ୍ୟା ପୁରେ ଯିବା ॥
ସେ କ୍ଷେତ୍ରବରେ କରି ବାସ । ତହିଁ ରହିବା କେତେ ମାସ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ପାଦେ କରି ସେବା । ଏ ଭବସାଗରୁ ତରିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଇଲେ ସେ ତେଣୁ । ଆଇଲୁ ସର୍ଥକରି ତେଣୁ ॥
ଏ ବଟେ ହୋଇଲୁ ପ୍ରବେଶ । ଆସି ମିଳିଲେ ଜଣ ଦଶ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୟ କଲୁ । ଏ ବଟେ ନ ଯିବୁ ବୋଇଲୁ ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ନାନାରୂପେ କହି । ସତ୍ୟବଚନେ ମନ ମୋହି ॥
ବୋଇଲେ ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭେ ଦୁଇ । ସବୁରି ସାକ୍ଷୀ ଗବତ୍ରାସ୍ଥ ॥
କେବଳ ଶ୍ରୀରଘୁନନ୍ଦନ । ଅଶେଷ ଜୀବର ଜୀବନ ॥
କପଟ ଆମ୍ଭ ହୃଦେ ଥିଲେ । ଜାଣି ଦଣ୍ଡିବେ ଦେହୁ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ସତ୍ୟବାଣୀ ଶୁଣି । ଆନନ୍ଦ ହେଲୁ ଦେନ ପ୍ରାଣୀ ॥
ସର୍ବଙ୍କ ସାକ୍ଷୀ ଦେବଦେବୁ । ତହିଁ କାହାକୁ ଆଉ ଭୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସଙ୍ଗ ହେଲୁ । ଆସି ଏ ବନରେ ପଶିଲୁଁ ॥
ଅତି ଅଗମ୍ୟ ବନ ଦେଖି । ଏଥି ଜଗାଳି ମୋତେ ରଖି ॥
ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ବାନ୍ଧିନେଲେ । କେ ଜାଣେ କାହିଁ କଷ କଲେ ॥
ତେଣୁ ଆସିଣ ମୋତେ ଧରି । ନଟନାଶଙ୍କ ତ୍ରାସୁ କରି ॥
ବୋଇଲେ ଏସ ଆମ୍ଭ ସୁଖ । ସୁଖିତା ହୋଇବ ସବୁରି ॥
ଏବେ ସେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖନ୍ତେ । ପଳାଇଗଲେ ଦେଖାମାତ୍ର ॥
ଆମ୍ଭର ଶକ୍ତି ଦେଖିଣ । କୃପା କଲେ କି ନାରାୟଣ ॥
ତୁମ୍ଭେ ବିଜୟ କଲ ଏଥି । ସୌମ୍ୟ ଦିଶିଲ ମୋର ଅତି ॥
କେ ତୁମ୍ଭେ ମୁଁ ତାହା ନ ଜାଣି । ଯୋଡ଼ିଣ ଭୁଜ ବରାନନୀ ॥

ବୋଇଲେ ଧର୍ମପିତା ମୋର । ବିପଦ ସମୁଦ୍ରୁ ଉଦ୍ଧର ॥
ବନ୍ଧନ ଅଛି ନାଗପାଶ । ଚକ୍ଷୁ, ମୋ ଶରୀର ଦହଅ ॥
ସ୍ୱାମୀ ବନ୍ଧନେ ମୋ ଜୀବନ । ଥିବାର କାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ଚିନ୍ତା ନକର କଷ୍ଟ ଭୁଞ୍ଜି । ତୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦେବ ମୁକ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କୁ ଧରି । ବିଜୟ କଲେ ଧନୁର୍ଦ୍ଧାରୀ ॥
ମିଳିଲେ ସ୍ୱାମୀ ପାଶେ ତାର । କାଟିଲେ ବନ୍ଧନ ସତ୍ୱର ॥
ବନ୍ଧା ଫିଟାଇ କୋଳେ ଧରି । ଆଲିଙ୍ଗି ଦେଲେ କରୁଣ ହରି ॥
ତତ୍କ୍ଷଣେ ପାଇ ନିଜ ପ୍ରାଣ । ଉଠି ଦେଖିଲେ ଧନୁର୍ବାଣ ॥
ମସ୍ତକେ ବେନି କରଯୋଡ଼ି । ପ୍ରଭୁ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ॥
ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । କେ ତୁମ୍ଭେ ନ ପାରିଲି ଚିହ୍ନି ॥
ମୁଁ ତୁଚ୍ଛ ପତିତ ପାମର । ମୂଢ଼ ମୂର୍ଖ ଦୁରାଚାର ॥
ମୁଁ କାହିଁ ଚିହ୍ନିବି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ସତେକି ଜାଣନ୍ତେ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ॥
ଆସି ମୋ ଜୀବଦାନ ଦେଲ । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପ୍ରଭୁ ରଘୁମଣି ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଜୀବନ ଠାକୁର ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ । ତୁମ୍ଭେ ସକଳ ଜୀବ ଗୁରୁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ମୁକୁନ୍ଦ ମୁରାରି । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଆଦିକନ୍ଦ ହରି ॥
ଏମନ୍ତ ମତେଣ ମୋର ଚିତ୍ତେ । ମାୟା ନ କର କାହିଁ ମୋତେ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ । ହସି ଅଧରେ ମନେ ହସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଭକତ । ଆମ୍ଭେ ତ ଦଶରଥ ସୁତ ॥
ତୋର ବିପଦ ଜାଣି ମନେ । ମିଳିଲୁ ତୋର ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଏହା କହନ୍ତେ ଭକତବାନ । ବୋଲେ ହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ତୋ ନିଜ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖାଇ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଅବିନାଶୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦେବେଶ୍ୱର । ତତ୍କ୍ଷଣେ ନିଜ ରୂପ ଧରି ॥
କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପର ତେଜ । କାନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡ ବେନିଭୁଜ ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭମଣି ଶୋଭେ । ଯେ ରୂପ ଜଗଜ୍ଜନ ମୋହେ ॥

ଏମନ୍ତ ଯାତ୍ରାବନ୍ତ ହେଲି । ତା କଥା କହି ନ ହୋଇ ॥
ଦେବଳ ରମେଶ୍ୱର ପାଦେ । ଦେଖଣା ଥାଇ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ରାଜ୍ୟରେ ଯେତେ ସାଜିଲାଇ । ସେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଶୁଭାଶୁଭ ॥
ସ୍ୱାମି ଗୁହାରି ଆଦି ଯେତେ । ଜଣାଇଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି । ରାଜ୍ୟ ପାଳଇ ଦଣ୍ଡଧାରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲୁ କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଜନ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଆଦି ବସ୍ତୁ ଦୂରୁ । ଅଇଲେ ସମାଗତ ହୋଇ ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଦେଖି । ସଫଳ କରି ଚର୍ମଆଖି ॥
ଆସି ପ୍ରବେଶ ରାମେଶ୍ୱର । ସେ ମହା ନୃପତି ଛାମୁର ॥
ଦେଖି ନୃପତି ଅତି ତୋଷେ । ମିଳିଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ପାଶେ ॥
ସାଧୁଙ୍କେ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ଭେଟି କଲେକ କର ମାରି ॥
ଅନେକ ସମାଦର କଲେ । ଭୁରିଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ ॥
ଦେଖି ରାଜାର ଭାବ ଦୃଢ । ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ॥
ଅନେକ କଲ୍ୟାଣ ବାଞ୍ଛି ଦେଲେ । ରାଜା ମେଲାଣି ହୋଇଗଲେ ॥
ତହିଁ ଚଳିଲେ ସାଧୁମାନେ । ଶ୍ରୀରାମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦର୍ଶନେ ॥
କରି ଅନେକ ନାମ ଧ୍ୱନି । ଶବଦେ କମ୍ପାଇ ମେଦିନୀ ॥
ଦେଉଳେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଦେଖି ସେବକେ ଗୋଳକଲେ ॥
ଦୁଇଦଳରେ ହେଲା ଗୋଳ । ଦେଖି ସେବକେ ହେଲେ ଠୁଳ ॥
ଅନେକ ବେତମାନ ଧରି । ପିଟିଲେ ଅପରାଧ ନ କରି ॥
ତହିଁ ଦୁର୍ଜନ ଏକ ଜଣ । ସାଧୁଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ମହନ୍ତବାନ ॥
ଶିର୍ଷେ ପାରି ବେତ ବାଡ଼ି । ଛତ୍ର ଜବନ ଗଲା ଛାଡ଼ି ॥
ତା ଦେଖି ସବେ କୋଳେ ଧରି । ଦେଉଳେ ଛଡ଼ିଲେ ଦୂରି ॥
ତହୁଁ ବାହାର କରି ନେଲେ । ସିଂହ ଦୁଆରେ ଶୁଆଇଲେ ॥
ବୈଷ୍ଣବମାନେ ବେଢ଼ି ବସି । ସମସ୍ତେ ରାମ ନାମ ଘୋଷି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଆହେ ମହାପ୍ରଭୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଶରଣ ରକ୍ଷଣ ତୋ ବାନା । ଅନାଥ ଜନ ବନ୍ଧୁ ସିନା ॥

ତେଣୁ ତୋ ଦର୍ଶନ ଅଇଲୁ । ଜନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ମୁକ୍ତିଲୁ ॥
ତୁ ଯେବେ ଏହା ନ ବୁଝିବୁ । ଏବେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣ ଦେବୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସ୍ତୁତି କଲେ । ସମସ୍ତେ ନମସ୍ତେ କହିଲେ ॥
ଜାଣିଲେ ତାହା ଦେବନାରୀ । ସମସ୍ତ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଦୂରି ॥
ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା । ତେଣୁ ସେ ଜଗଜିତ ବାନା ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଫିଟିଲା କବାଟ । ମାଛି ଯିବାକୁ ନାହିଁ ବାଟ ॥
ଦେଖିଲେ ସେବା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ସେବକେ ଯାଉ ନିଜ ସ୍ଥାନ ॥
ସଭୟମନେ ପଳାଇଲେ । ସେ ଧର୍ମ ରାଜାକୁ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପବର । ବୁଡ଼ିଲା ଶେଷ ଧର୍ମ ତୋର ॥
ବୈଷ୍ଣବେ ଅଇଲେ ବହୁତ । ଦୋଳ ସେ କଲେ ଅପ୍ରମିତ ॥
ତାଙ୍କ ଆସ୍ତର ଯେପରି ଶୋକ । କିସ କହିବୁ ମହୀପାଳ ॥
ଅଗ୍ରେ ତେ ଦେଖିଲେ କବାଟ । ପଡ଼ିଲା ଦେଖାଇଣ ଫିଟ ॥
ଏହା ବୁଝିବା ହେଲା ଆସି । ଶୁଣି ନୃପତି ମନ ଦୁଷି ॥
ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ଦେଖନ୍ତେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ସକଳ ବିଧାନ । ବସୁର କଲେ ପଞ୍ଚଜନ ॥
ସେ ଧର୍ମରାଜ ନୃପବର । ବୋଇଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ମୋର ॥
କୁଶ ଆସନ ଘଞ୍ଚି କରି । ଶୟନ କଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ବୋଇଲେ ଆହେ ଜଗଦୀଶ୍ୱର । କି ଅପରାଧ ହେଲା ମୋର ॥
ଏ କଥା ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋତେ । ଦୋହଲେ ନରେଶ ନଧୃତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନିଦ୍ରା ଗଲେ । ତାହା ଜାଣିଲେ ସର୍ବଜ୍ଞ ॥
ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ଶୁଣ ହେ ନୃପତି ବୋଇଲେ ॥
ତୋ ରାଜ୍ୟ ହାନିଲୁ ଯାହା । ଭୁଞ୍ଜି ତ ନ ବୁଝିଲୁ ତାହା ॥
ଏ ସେ ବୈଷ୍ଣବ ଜନମାନେ । ଅଇଲେ ମୋର ଦରଶନେ ॥
ମୋର ଛାମୁରେ ତୋର ଦୂତେ । ମାଡ଼ ମାଇଲେ ଅପ୍ରମିତେ ॥
ମୋ ଭକ୍ତ ମୋ ପ୍ରାଣହାରୀ । ଏଥକୁ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ମୋର ଛାମୁରେ ଘଣ୍ଟଣ ଶଳ । ବେଗେ ଯୋଡ଼ାଅ ମହୀପାଳ ॥

ତୋର ପୁତ୍ରକୁ ବେଗେ ଧରି । ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ବେଶ ଭୂଷଣ କରାଇବୁ । ଆଣି ଏ ଶୂଳେ ବସାଇବୁ ॥
ତେବେ ସେ ତୋହର କୁଶଳ । ନୋହିଲେ ରାଜ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ଜନ ॥
ଏହା ନକଲେ ଯିବୁ ନାଶ । ସ୍ତ୍ରୀ ତୋ ସବଂଶରୁ ଆଶି ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ରାଜା ଶୁଣି । ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ପ୍ରାୟେ ମଣି ॥
ତହୁଁ କୁହନ୍ତେ ଚଳିଗଲେ । ଘରୀର ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ତା ଶୁଣି ଗ୍ରିବ୍ରଷ ତାତ । ମସ୍ତକେ ଦସ୍ତୁଡ଼ିଲା କର ॥
ଛଡେ ବୋବାଳି ଗୁଣ୍ଡେ ରାଣୀ । ମୂର୍ଚ୍ଛିତେ ପଡ଼ିଲା ଧରଣୀ ॥
ବୋଇଲା ଏକପୁଅ ଦେଲ । ମୋ ପ୍ରାଣ ଥିବ କାହିଁପାଇଁ ॥
ଏ ରାଜ୍ୟ ଭୋଗେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ । ପୁତ୍ରକୁ କେବେ ନ ଦେବଇଁ ॥
ରାଜାହିଁ ପୁତ୍ର ସ୍ନେହକରି । ରହିଲେ ଚିତ୍ରପଟ ପରି ॥
ଏମନ୍ତ ସମୟରେ ପୁଣି । ଅଇଲ ଦ୍ୱାର ଭଉଣୀ ॥
ରଜା ରାଣୀଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଦେଖି । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଯାଇଲା ରଖି ॥
ବୋଇଲା ଏ କି ବିପରୀତ । କମ୍ପାଇ ହୋଇଛ ଚିନ୍ତିତ ॥
କସ ଅପୂର୍ବ ଏଥି ତୋତେ । ତାହା ତୁ କହ କିନା ମୋତେ ॥
ଭଗ୍ନୀର ମୁଖୁ ଶୁଣି ଏହା । ସବୁ କହିଲେ ନୃପନାହା ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନାମ ଏବେ । ଯାହା ତୁ ଚରୁଲେ ଯିବେ ॥
ମୋର ଅଦୃଷ୍ଟ ବାମ ହେଲା । ମୋତେ ତୋ ଦଇବ ଭୁଲିଲା ॥
ଅନେକ ସାଧୁଜନ ମାନେ । ଅଇଲେ ପ୍ରଭୁ ଦରଶନେ ॥
ଦେଉଳେ ଧାଇଁ ଚଳିଲେ । ଦେଖି ସେବକେ ଗୋଳକଲେ ॥
ପିଟିଲେ ବେତବାଡ଼ି ଧରି । ତହିଁ ସାଧୁଏ ଗଲେ ମରି ॥
ମଣ୍ଡା ଉଚ୍ଚାର ଦ୍ୱାର ପାଶେ । ବେଢ଼ି ବସିଲେ ଉପବାସେ ॥
ଦେଉଳେ କବାଟ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପୂଜାହିଁ ନୋହିଲା ॥
ତାହା ମୁ ଦେଖି ଭୟମନେ । ସ୍ତବନ କଲି କୁଶାସନେ ॥
କାଷ୍ଠାରେ ଉଣାଇଲି କେତେ । ସେ ପ୍ରଭୁ ଦୟା କଲେ ମୋତେ ॥

ଖୋଇଲେ ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ଆଣି । ଶୂଳେକ ବଧାଅ ନୃପମଣି ॥
ବୋଲିଲେ ମନ୍ତ୍ରୀକୁ ଅବଶ୍ୟ । ଯୁକ୍ତି ତୋ ଶବଦର ଆଶ ॥
ଏହାକୁ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବ । ପୁତ୍ରକୁ କଳୁଷେ ମାରିବ ॥
ଏକ ପୁତ୍ରକୁ ମୋର ମାରି । କଳୁଷେ ଥିବିଁ ଦେହ ଧରି ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନୃପ ସୁନ୍ଦର । ଶୁଣ ହେ ଧର୍ମ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ଯେବଣ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରୁ । ଏତେକ ସମ୍ପଦ ଭୋଗ କରୁ ॥
ସେ ଆଜ୍ଞା କେମନ୍ତେ ଲଙ୍ଘିବୁ । ଲଙ୍ଘି କି ଗଉରବ ପାଇବୁ ॥
ତୋହର ଥିଲେ ନୃପମଣି । ଦେବତ୍ର ମିଳଇ ସେ ପୁଣି ॥
ଏହିକି ବିଚାର ନକର । ନଅ ମୋ ଏକୁଳ କୁମର ॥
ଏଣି ସମୟେ ପୁତ୍ର ଆସି । ମାତା ଆଗରେ କହେ ହସି ॥
ତା ଶୁଣି ନିଜ ମାତା ତାର । ପୁତ୍ରକୁ ବୋଲିଲେ ଉତ୍ତର ॥
ସକଳ ବୁଝାଇ କହିଲ । ଶୁଣି କୁମର ତୋଷ ହେଲ ॥
ବୋଇଲ୍ ଏତେକ ଭାଗ୍ୟ ମୋର । ସତେ କରିବେ ଉପକାର ॥
ଏ ନଶ୍ୱପୁତ୍ରର ଦେହ ଧରି । ଜନ୍ମିଣ କେ ଅଛି ନ ମରି ॥
କେ ଆଗେ ଅବା ପଛେ ହୋଇ । ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ ॥
ମରିଲେହେଁ ଯମଦୂତେ ଆସି । ଗଳେ ଲଗାଇ କାଳ ଫାଶି ॥
ଯମ ପାଶକୁ ନେଇଯିବେ । ମୁଦ୍ଗର ମାଡ଼ହିଁ ମାରିବେ ॥
ନରକେ ପକାଇବେ ନେଇ । ତହୁଁ ଉଦ୍ଧାର ହେବ ନାହିଁ ॥
ହେ ମାତା ମୋତେ ବେଗେ ନିଅ । ପ୍ରଭୁ ଛାମୁରେ ଶୂଳ ଦିଅ ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ମାତ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋର ମନ । ତୋ ଗର୍ଭଧାରୀ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ॥
ଉତ୍ତର ଧଇଲୁ ତୁ ମୋତେ । ମୋ ବଂଶ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ॥
ଝରେ ନିମନ୍ତେ ନିଜ ପ୍ରାଣ । ଦେଲୁ ତୋଷିବୁ ନାରାୟଣ ॥
ତାହା ଦେଖିବେ ଦୀନବନ୍ଧୁ । ତୁ ସୁତ ମୋର କୁଳଇନ୍ଦୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଚକ୍ରଧାରୀ । ଉଠିଲେ ଅତି ବେଗ କରି ॥
ଭଗିନୀ ଅଗ୍ରେ ମଣ୍ଡନ । କଲେ ଅନେକ ଉତ୍ସବମାନ ॥

କର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗଳେ କର୍ଣ୍ଣାଞ୍ଜଳ । କଣ୍ଠେ ଲମ୍ବାଇ ରତ୍ନମାଳ ॥
ବାହେ ବାହୁଟି ସୁକଙ୍କଣ । ଟଙ୍କି ମୁଣ୍ଡକେ ମଣିଗଣ ॥
ହୃଦେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ କଟୀ ମଧ୍ୟେ । ସୁରମ୍ୟ ମେଖଳା ବନ୍ଧନ ॥
ହେମ ନୂପୁର ବେନିପାଦେ । ତନକ ପଦ୍ମ ଅଛି ନାଦେ ॥
ନାନା କୁସୁମେ ବାନ୍ଧଣେ । କେଶ ବିଶାଳ ଅତି ଶୋଭେ ॥
ଭାଲେ ସିନ୍ଦୂର ଶୋଭା ଦେହେ । କି ଅବା ଅରୁଣ ଉଦୟେ ॥
ତାମ୍ବୂଳ ବୋଳ ତା ଅଧରେ । ବିମ୍ବ ବିଦ୍ରୁମ ନିନ୍ଦାକରେ ॥
ଏବେ ଗଜର ଦଶେ ନାସ୍ୟ । କି ଅବା ଦ୍ୱିତୀ ସୂର୍ଯ୍ୟପ୍ରାୟ ॥
ଲକ୍ଷ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସ । ବିଜୟ କଲ୍ ବାଳଶିଶ ॥
ଭୂଲଇ ନଖଚନ୍ଦ୍ର ଠାଣି । ସୁନ୍ଦର ବିଶାଳ ଧରଣୀ ॥
ମସ୍ତକେ ଯୋଡ଼ି ବେନିକର । ବୋଇଲ୍ ନମୋ ରମେଶ୍ୱର ॥
ନମସ୍ତେ ରାମକୃଷ୍ଣ ହରି । ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି ॥
ଅନନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ଗୋବିନ୍ଦ । ଜଗତବ୍ୟାପୀ ସଦାନନ୍ଦ ॥
ତୋ ବିନ ଅବା ଯାହାକର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଗଲ ଚଳ । ସେଥିକେ ପୁଣ୍ଡରେ ବିକୂଳ ॥
ମିଳିଲା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁରେ । ପଡ଼ନ୍ତେ ଗୋଡ଼ାଉଛନ୍ତି ନରେ ॥
ସୁଗ୍ରୀବ ପ୍ରମୁଖ ଆଦି କରି । ଦେବଙ୍କ ଅଛନ୍ତି ଧନୁର୍ଧାରୀ ॥
ହେଜାଇ ଦଣ୍ଡବତ କୋଟି । ସମସ୍ତେ ରାମନାମ ରଟି ॥
ମିଳିଲେ ଦେଖିଲେ ପାଖରେ । ଶଳ ପୋଡ଼ାଇ ଶ୍ରୀ ଛାମୁରେ ॥
ରାଜା ଅନେକ, କଲ ସ୍ତୁତି । ବୋଇଲ୍ ଶୁଣ ଦାଶରଥି ॥
ନମୋ ଜାନକୀ ଦେବୀ ପତି । ନମୋ ଅଗଣ୍ୟ ଲୋକ ଗତି ॥
ତୋହର ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣରେ । ମୁଁ ଆସି ଏକଇ କ୍ଷଣରେ ॥
ସୁଖ ପାଇବେ ମୋ ଭଗିନୀ । ଶତ୍ରୁଳ ବସାଇ ଦେବ ଟିକା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଆନନ୍ଦେ ଉତ୍ସବ ସେ କରି ॥
ଅନେକ ବାଦ୍ୟ ନାଦ ଭୁଲେ । ଶଙ୍ଖ ମନ୍ତୁରୀ ବଜାଇଲେ ॥
ତାଳ କଂସାଳ ଆଦି ଯେତେ । ମୃଦଙ୍ଗ ମର୍ଦ୍ଦଳ ସଙ୍ଗତେ ॥

ଆଉର ଜୟ ହରି ଧ୍ୱନି । ଶବଦେ କମ୍ପାଇ ମେଦିନୀ ॥
ଧନଞ୍ଜେ ଜୟ ଜୟ କରି । ଦୁଜା ଭୁଜା ହସ୍ତ ଟେକି ॥
ଶୀଘ୍ର ଘାଟରେ ଯାଇ ମିଳି । ନାଗଏ ଗୁଣ୍ଡିଚି ବୋବାଳି ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲଇ କୁମର । ତୁମ୍ଭେ ଦେଖ କିମ୍ପା କର ॥
ଧନଞ୍ଜେ ଶୁଣ ନାରାୟଣ । ଏ ସବୁ ତାହାଙ୍କ ଲୁଆଣ ॥
ମୋ ଗର୍ବ ଉଷାର ନିମନ୍ତେ । କରୁଣା କଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ଧୀମନ୍ତ । ମୁଖ ବକାଣେ ଦୃଷ୍ଟିବନ୍ତ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ଧରି । ଶୀଘ୍ରେ ଉଠିଲେ ବେଗକରି ।
ଷଷ୍ଠ କନ୍ୟାର ପ୍ରାଣ ବହାଇ । ବସିଲ ଶୀଘ୍ର ଅଗ୍ରେ ଯାଇ ॥
ଶୂନ୍ୟ ଦେଶରେ ଚଳ ଚଳ । କଣ୍ଠ ତଟରେ ଯାଇଁ ମିଳ ॥
ତା ଦେଖି ନୃପତ୍ତ ଧକଳ । ନୟନୁ ବହେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ॥
ଧନଞ୍ଜେ ହା ହା ନାଦ କରି । ଚଳଣି ହେଲ ନିଜପୁରି ॥
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏକଚିତ୍ତେ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଲେ ସେଥାନତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ । ସେ ପ୍ରଭୁ ସବୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ହୃଦେ ବାସ ଯାର । ସକଳ ବିଷୟ ଗୋଚର ॥
କୁଟ କପଟ ହୃଦ ଯେବା । ସ୍ୱପ୍ନବି ସ୍ୱପନରେ ଅଛିବା ॥
ସକଳ ଯାହାର ଗୋଚର । ଧାନ ନିକଟ ନାହିଁ ଦୂର ॥
ଶରଣ ପଞ୍ଜର ଯା ନାମ । ଭବ ଭୟକୁ ବଜ୍ର ଦେହା ॥
ଭକତ ମନ ପ୍ରଭୁ ଜାଣି । ବିଜୟ କଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୋଷ ବଶ ମନେ । ମିଳିଲେ ଭୃତ୍ୟ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇଣ ଦେଲେ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର କାଢ଼ିଲେ ॥
ତଟେ ବସାଇ ଦାମୋଦର । ମସ୍ତକେ ଦେଲେ ପଦ୍ମକର ॥
ବୋଇଲେ ଉଠରେ ସୁଜନ । ତୁ ସେ ଭକତ ମୋହପାଦ ॥
କାହିଁକି ଭସୁନାହିଁ ତୋର । ଏ ସଙ୍କେତ ହୁଅ ନୃପବର ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ହେଉଁ ହେଲ । କୁମର ଉଠିଣ ବସିଲ ॥
ଦେଖିଲ ପ୍ରଭୁ ଧନୁର୍ବାଣ । ନମୋ ଶବଦେ ସ୍ତୁତି କରି ॥

ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ନାରଦପୁଣ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶରଣ ।
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନିଗଣେ । ସେବନ୍ତି ଯେ ହରି ଚରଣେ ।
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ । ମୁଁ ଛାର କେତେକ ମାନବ ।
ବିଜୟ କଲ ମୋର ପାଇଁ । ପ୍ରଭୁ ଏଥକୁ ଲୁଚାଇ ।
ଏହା ଶୁଣିଲେ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର । ହାତ ବାଢ଼ିଲେ ମୁଣ୍ଡେ ତାର ॥
ବୋଇଲେ ଆମ୍ଭେ ଏ ରାଜ୍ୟରେ । ନୃପତି ଗଣି ଦେଲୁ ତୋତେର ॥
ଯାଅ ତୁ ଭୟ କିଛି ନାହିଁ । ସୁଖେ ବସର ରାଜ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜି ॥
ତା ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ । ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ତହୁଁ ଧାଇଁଲା ଅତି ବେଗେ । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପର ପ୍ରାୟ ॥
ପ୍ରଭୁ ସେ ଅବଧାନ ହେଲେ । ସାଧୁମାନଙ୍କ ପାଶେ ଗଲେ ॥
ଦେଖଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ବିଜୟ କଲେ ନିଜସ୍ଥାନ ॥
ଦେଖନ୍ତି ଫିଟିଲ କବାଟ । ଦେଖ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ନାଟ ॥
ମୃଗ ଦେହୀଙ୍କୁ ଦେଲେ ମୁକ୍ତି । ବୈଷ୍ଣବ ଦେଖାପାଇ ଭକ୍ତି ॥
ଭବନ ଯାଇ ସେ ଅତିଥି । ଭଜନ କଲେ ଜଗନାଥ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସାଧୁବୃନ୍ଦ । କେ କହୁଁ ମନର ଆନନ୍ଦ ॥
ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କରି । ନାମ ଧ୍ୱନିରେ ପୃଥ୍ୱୀ ପୂରି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଅହେ ମହାବାହୁ । ଭକତ ବାନ୍ଧବ ବୋଲାଉଁ ॥
ମହିମା ରହିଲେ ଜଗତେ । ବୋଲି ଚଳିଲେ ଯେଝାମତେ ॥
ଶୁଣ ଦୁର୍ଜୟ ନରନାଥ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଏଣେ ସେ ଗଲେ ନୃପବର । ପ୍ରବେଶ ଆପଣା ମନ୍ଦିର ॥
ତାର କୁଟୁମ୍ବ ଥିଲେ ଯେତେ । ନିବେଦନ କଲେ ଯେଝାମତେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଧର୍ମରାଜା । ଜଗତେ ହେଲ ସେ ଲଜ୍ଜା ॥
ଏମା ତ ହୋଇଣ ଅଇଲ । ଗଞ୍ଜରଚନ୍ତୁ ନ କଲ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ଶୋକଭରେ । ବଦନୁ ବଚନ ନ ସ୍ଫୁରେ ॥
ସମସ୍ତେ ସନ୍ତାପିତ ହେଲେ । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ସେ ନ କଲେ ॥
ଶୟନ କଲେ ଖଟବାସେ । ପ୍ରଭୁ ବିଜୟ ରାଜା ପାଶେ ॥

ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ଶୁଣ ହେ ରାଜନ ବୋଇଲେ ॥
ଗଉରଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ତୁ ଆଣି । ସ୍ଥାପ୍ୟରେ କର ନୃପମଣି ॥
ତୋହର ବଂଶେ ରାଜାହେବେ । ଯାବତେ ନ ରହିବେ ଭଲେ ॥
ଆମ୍ଭେ କହୁଣି ତାଙ୍କୁ ରାଜା । ହେବ ନୃପତ୍ୱ ତୋ ଭୁଜା ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ଉଠି ନୃପତି ଦେଖିଲେ ସ୍ୱପ୍ନ । ଦେଖିଲେ ପାଶେ କେହି ନାହିଁ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଚରିତ । ବୁଝିବା ଏଥିର ତତ୍ତ୍ୱ ॥
ଶୁଣିଲେ ବହାଇ ଦେଉଳ ଦେଇ । ଅଛି ଗଉରଚନ୍ଦ୍ର ନାହିଁ ॥
ମନେ କା ହୋଇବ ରଜନ । ପ୍ରଭୁ କି ଦେବେ ଜୀବଦାନ ॥
ଯେତେବେ ମୁଁ ନୟନେ ଦେଖିବି । ମୁଁ ତାର ଭୃତ୍ୟ ହୋଇଥିବି ॥
ଏମନ୍ତେ କହି ରାଜା ଗଲେ । ଶିଳାଖଣ୍ଡରେ ଯାଇ ହେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଭକତର ତେଜ । ଦିଶେ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରଭୁରାଜ ॥
ମସ୍ତକେ ବାନ୍ଧି ପାଟଶାଢ଼ୀ । ବସିଛନ୍ତି ଚକ୍ରାସନ ମାଡ଼ି ॥
ଲୁହେ ବୋଲନ୍ତି ନାମାବଳୀ । ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ବନମାଳୀ ॥
ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି । ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ହଳଧାରି ॥
କେଶବ କଂସାରି ଅଚ୍ୟୁତ । ଯଦୁବାଳକ ଗୋପୀନାଥ ॥
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ଶ୍ରୀପତି । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଦାଶରଥୀ ॥
ଏମନ୍ତେ ନାମାବଳୀ ଯେତେ । ଗାନ କରଇ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତେ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନୃପବର । ବୁଡ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦ ସାଗର ॥
ବୋଲଇ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ତୋତେ ଯା ଦେଖିଲି ମୁଁ ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ତୋ ଜନ୍ମର ଯାପକ । ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଭୁ ଅଙ୍ଗମୂଳ ॥
ଧନ୍ୟ ଯେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ରଖିଲେ ଭକତ ଗରିମା ॥
ଆନର ବଚନ ଏ ଜଗତେ । ନାହିଁ କୋଳିବ କଦାଚିତେ ॥
ଏ ମୃତ ଦେହରେ ଜୀବନ । ଦେବାକୁ କେ ହେବ ସୁଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡପାଶ । ଗଉରଚନ୍ଦ୍ର କର ଧରି ॥
ଲୁଚିତ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ନେଲେ । ନୃପ ଆସନେ ବସାଇଲେ ॥

କନକ ସିଂହାସନ ଉପରେ । ବେଢାଇ ଅଙ୍ଗ ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଆସିଣ ପାଖ ଅମାତ୍ୟେ । ଦଣ୍ଡବତ କଲେ ଭଲମତେ ॥
ଡକାଇ ସବୁ ପ୍ରଜାକୁଳ । ସମସ୍ତେ ହେଲେ ମହାରାଜ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସର୍ବଜନ । ଆଜୁ ଏ ଭୂମିର ରାଜନ ॥
ମୁଁ ହେଲା ଏହା ଆଜ୍ଞାବର୍ତ୍ତୀ । ଜାଣ ସଂଶୟ ନାହିଁ ଏଥି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମହାରାଜା । ବୋଇଲେ ବଜାଅରେ ବାଜା ॥
ଢୋଲ ମର୍ଦ୍ଦଳ ଶୁଭ ତୂରେ । ଗଣିକାଗଣ ନୃତ୍ୟକଲେ ॥
ବାଜିଲ ଶଙ୍ଖ ତୁରୀ ଭେରୀ । ସମସ୍ତେ ଜୟ ଜୟ କରି ॥
ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ନଗର । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପବର ॥
ଯେ ଯେଉଁ ବସ୍ତୁ ଥିବ ପାଇ । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ସର୍ବପ୍ରାଣୀ ॥
କହିବା ଶକ୍ୟ ନାହିଁ ମୋର । ପାରିଲେ ସାଧୁଙ୍କୁ ପଚାର ॥
ଏ କଳିଯୁଗ କଥା ଏତେ । ଶୁଣି ଦେବ କରିବ ଚରିତେ ॥
କେବଳ ସାଧୁଜନେ ଯେତେ । ବୋଲିବେ ସତ୍ୟକଥା ଏତେ ॥
ଭକତ ଭଗବତ ବସ୍ତୁ । ଏକଇ ଆତ୍ମା ଭିନ୍ନ ନୋହି ॥
ଏ ଯେ ଅପୂର୍ବ କଥାରସ । କହଇ ଈଶ୍ୱର ଦାସ ॥
ସେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚରଣେ । ମୋ ମନ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଭଜନ ସତ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରୀତେ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ହିତେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟଭାଗବତ ଋଷାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତନ୍ୟଲୀଳା ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଦ୍ୱାବିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଜଗତ କରତା । ସକଳ ଜୀବ ହିତଦାତା ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରଭାବେ । କହଇ ମନ ରାଜା ଆଗେ ॥
ହେ ମନ ସ୍ଥିର କର ଚିତ୍ତ । ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ ॥

ଉତ୍ତର ଖଣ୍ଡେ ତାର ଘର । ନାମ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ତାର ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ତାର କୁଟୁମ୍ବ ପାଞ୍ଚଜଣ ॥
ଏକ ବୁଢ଼ୀମା ବେନି ସୁତ । ଦ୍ୱୀକି ଦେଲ ସେ ଜନ୍ମିତ ॥
ଥିଲ ସେ ଗୃହବାସ କରି । ଆପଣା ସ୍ୱଧର୍ମ ଆଚରି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ଦେହେ ଦବଂଜ୍ଞାନ ହେଲା ॥
ବୋଇଲା ଧିକ ଏ ଜୀବନ । ବଅର୍ଥେ ବଞ୍ଚିଲି ମୁଁ ଧନ ॥
ବନା ଉଦ୍ଦୁରେ ବନାଟୋଇ । ଅଛି ମୁଁ ମୁହଁଁ ଲଗାଇ ॥
ଦବ୍ଧୁ ଏ ଅଟେ ଗେଳଘର । କେଣ୍ଡ ତ ନୁହଇ କାହାର ॥
ଯେତେହିଁ ସମର୍ଥ ଗୁଣମାନ । ଥାଏ କେବଳ ଯେତେ ଧନ ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ଥିବା ଯାଏ । ଶୁଭେ ସମ୍ପୃଷ୍ଟତେଃ ଥାଏ ॥
ବୃଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥା ହରବେଶ । ହେଲେ ଦରିଦ୍ର ସବୁ ଆଶ ॥
ଅଦୃଷ୍ଟ ସରଳ ଦ୍ୱାରେ । ଦେକନ୍ତି ଶମ୍ଭୁସମ କଷ୍ଟ ॥
କିଛି ସେ କରିଲେ ଅବଶ୍ୟ । ସବୁରି ମନେ ହୋଏ ରୋଷ ॥
ସମସ୍ତେ ଦୁଃଖିନ୍ତି ଖଟାଇ । ହୃଦନ୍ତି ନାଟକ କରି ଦେଇ ॥
ଆପଣା ସ୍ୱଗ୍ରେ ଧନ ଯେତେ । ଅର୍ଜି ସେ ଥାଇ ନାନା ମତେ ॥
ତହୁଁ ହରଇ ଅଧିକାର । କୁଳିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ କାର ॥
କିଛି ସେ ବ୍ୟସ୍ତ କଲେ ବଶ । ଦେଖି ତା ସାରନ୍ତି ମନ୍ଦତ ॥
ହେତୁ ତହିଁକି ବାଡ଼ି ଧରି । କ୍ରୋଧରେ ଧର୍ଷନ୍ତି ମାରି ॥
କିଛି ସେ କରି ନ ପାରଇ । କୁଟିଳ କାଠ ଯଷ୍ଟି ରକ୍ଷି ॥
ଏମନ୍ତ ଅଟଇ ଗୃହବାସ । ଏଥେ ମୁଁ ଉଣ୍ଡିଚଳା ନାଶ ॥
ଯେ ହରି ଜଗତ କର୍ତ୍ତା । ସକଳ ଜୀବ ପାଳିଦାତା ॥
ସେ ପାଦ ଲଗନ୍ତି ତାହା ଦେଇ । ସେ କାମଧେନୁ ଭବତ୍ରାଣ ॥
ଜନ୍ମ ମରଣ ଚ୍ଛିନ୍ତ ତନ । କରଇ କର୍ମରଜ୍ଜୁ ଛେଦନ ॥
ଏ ସାର୍ଥ ଗବର ଧାରଣେ । ତା ବିନେ ନାହିଁ ଅନ୍ୟଜଣେ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଏମନ୍ତ କରିବି । ହେ ପ୍ରଭୁ ଚରଣେ ସେବିବି ॥
ବୋଲି ଛାଡ଼ିଲ ଗୃହବାସ । ଧନାଦି କୁଟୁମ୍ବର ଆଶ ॥

ଶୁଣିଲ ସଫଳ ସମ୍ଭୁରି । ଉଲ୍ଲସ୍ତୁ ପଦ ସ୍ତୁତି କରି ॥
ମଠରୁ ହୋଇଲା ବାହାର । କରିଣ ଚଳି ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଫେରି । କେବଳ ନାମ ଆଶ୍ରୀକରି ॥
ବୁଲଇ ଯହିଁ ଇଚ୍ଛା ତାର । ଚେତଣା ନାମ ଅହଙ୍କାର ॥
ସକଳ ଜୀବେ ସମସରି । ଦେଖଇ ମୁକୁନ ଶରୀରି ॥
ନାହିଁ ତାହାର ବର୍ତ୍ତମାନ । ସକଳ ଦେଖଇ ସମାନ ॥
ସଦା ଆନନ୍ଦେ ମତ୍ତ ତାର । ବୁଲଇ ଅଖିଳ ସଂସାର ॥
ଯହିଁ ବା ଯାହା ମିଳେ ଖାଇ । ମନେ ତା ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ॥
କାହିଁବା ଷଡ଼ବ୍ୟଶାଳୀ ଅନ୍ନ । ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
କାହିଁ ବା ଦଧି ଦୁଗ୍ଧ ସର । କାହିଁ ବା ଶୁଷ୍କ ଆହାର ॥
କାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ଗ୍ରାସ । କାହିଁ ବା କରେ ଉପବାସ ॥
ନଦୀ ପୋଖରୀ ଜଳ କାହିଁ । ପିଇଣି ସନ୍ତୋଷ ଲଭଇ ॥
ଏମନ୍ତେ ଚଳି କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସଜନ ॥
ଖର ବରଷା ଶୀତକାଳ । ରହଇ ବୃକ୍ଷଙ୍କର ମୂଳ ॥
ଦୁଃଖକୁ ଶୋଚନା ନ କରି । ସର୍ବଦା ବୋଲୁଥାଇ ହରି ॥
ତାହାର ମନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ । କିଛିହିଁ କାମନା ନ କରେ ॥
ଜୀବନ ଯାଉ ଅବା ଥାଉ । ଏଥି ଶୋଚନା ନାହିଁ ଥାଉ ॥
ଦେଖୁ ସେ କ୍ଷୀଣହେଲା କାୟେ । ଅତି ଦରିଦ୍ର ଜନ ପ୍ରାୟେ ॥
ଯହୁଁ ସେ ଗଲେ ଲୋକମାନେ । ଗରଥା ନ ଭାବନ୍ତି ମନେ ॥
ଦୁବାଳନ୍ତି ଅଇଲା ଏ ବାଇ । କସ ଏ ନେଙ୍ଗଟି ସ୍ନେହଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଞ୍ଜନ୍ତି । ପାଦେଶ ବସାଇ ନ ଦିଅନ୍ତି ॥
ସର୍ବେ ବୋଲନ୍ତି ମାର ମାର । କ୍ଷୋଭ ନ ଥାଇ ମନେ ତାର ॥
ବୋଲେ ମୋ ପୂର୍ବକର୍ମ ଯେତେ । ସେ ପୀଡ଼ା କରୁଅଛି ଏତେ ॥
ଭଲ ବା ମନ୍ଦ ଯାହା ଲଭ । ସେ ସର୍ବ ଅରଜନ ଥିବ ॥
କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ । ସେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ତାର ମନେ । ରହୁଥାଇ ପ୍ରସନ୍ନେ ॥

ଏବେ ମୁଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦୁଆରେ । ବୁଲି ଦେଖିବ ତୀର୍ଥବରେ ॥
ଦେଖିବ ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ । ଯେ ଯୋଗୀମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ ॥
ଗଙ୍ଗା ଗୟାଦି ପୁଣ୍ୟ କାଶୀ । ଯେ ମହାକ୍ଷେତ୍ର ବାରଣସୀ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟାପୁର ବୃନ୍ଦାବନ । କାଳିନ୍ଦୀ ଗିରିଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଗୋପ ମଥୁରା ନନ୍ଦବାସ । ବଦ୍ରିକା ବଦ୍ରିନାଥ ଗିରି ॥
ଯେ ହରିଦ୍ୱାର ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ । ଯହିଁରେ ହରିହର ମେଳ ॥
ହେମକୂଳା ଆଦି ତୀର୍ଥ ଯେତେ । ଦ୍ୱାରିକା ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ପର୍ବତେ ॥
ଶ୍ରୀରାମେଶ୍ୱର ସେତୁବନ୍ଧ । ଯହିଁ ବିଜୟେ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ ॥
ଏବେ ବିକଳ୍ପ ଅଛି ମନ । ଦେଖିବ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଏହି ଭାବରେ ଯାତ୍ରା ହେଲି । ଏ ଦେଶୁ ଯାଉ ଅବା ଥାଉ ॥
ତହିଁକି କଷ୍ଟ ନାହିଁ ଦୁଃଖେ । କେବେ ମୁଁ ଦେଖିବ ଶ୍ରୀମୁଖ ॥
ସେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରତାପ । ଯାହା ମୁଁ ଶୁଣିବି ସ୍ୱରୂପ ॥
ଯାଇ ଦେଖିବ ତୀର୍ଥଲୋକେ । ଖଣ୍ଡିବ ଜନ୍ମ ବନ୍ଧ ହେଲେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଯାଇ ଚଳଯାନ୍ତେ । କେତେହେଁ ଦିନ ଭକ୍ତି ଉଠେ ॥
ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ । ମିଳିଲି ସେ ଦେଶରେ ଯାଇଁ ॥
ଆଗରେ ଦେଖିଲି ବନସ୍ତ । ଅତି ଦୁର୍ଗମ ସେହି ପଥ ॥
ଏକେ ବରଷା ଚତୁର୍ମାସ । ସେ ବନ ହୋଇଲି ପ୍ରବେଶ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧଦେହ । ଚଳିବା ଶକ୍ୟ ତାର ନାହିଁ ॥
ଧୀରେ ଗମଇ ପଡ଼ି ଉଠି । ପଡ଼ିବେ କାଳୁ ଘୋର ବୃଷ୍ଟି ॥
ସେ ଯେ ବରଷା ଖାତପାଣି । ଶୀତେ କମ୍ପଇ ତାର ଦେହ ॥
କମ୍ପିଲି ଦଶନ ଅଧର । ଭୁଶୁଡ଼ି ନଇଲି ଶରୀର ॥
ତହିଁକି ଶୋଚନା ନ କରି । ଗମନ ଧୀରେ ଧୀରେ କରି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦୂର ଗଲା । ଆଉ ସେ ଚଳି ନ ପାରିଲା ॥
ପଡ଼ିଲା ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଶୋଇ । ଶ୍ରୀପଦ୍ମପାଦେ ଚିତ୍ତ ଦେଇ
ବୋଇଲା ଅହେ ମହାପ୍ରଭୁ । ଅଶେଷ ଜୀବ ଜୀବନପ୍ରଭୁ
ଅଶେଷ ଜୀବ ତାତ ମାତ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣହିତ

ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହାକର ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀରାମ ଅନୁଜ । କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜିଣି ତେଜ ॥
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ରୂପ ଯାର । ସଂସାରେ ନାହିଁ ଉତ୍କାନ୍ତର ॥
ଶର କାର୍ମୁକ ବେନଭୁଜେ । ସର୍ବଦା କର ଗର୍ବଭଞ୍ଜି ॥
ଆରତୀ ଆରତ ଖଣ୍ଡନ । ଯେ ଅର୍ଥି ଅର୍ଥି ବଦାଣନ ॥
ସଂସାରେ ତୁମ୍ଭ ଅବତାର । ଅନନ୍ତ ମହିମା ଯାହାର ॥
ଦେଖୁ ତୁ ଅନନ୍ତ ମୂରତି । ଅନନ୍ତ ରୂପେ ତୋର ସ୍ଥିତି ॥
ସକଳ ହୃଦକଥା ଜାଣୁ । ତୁହି ଯେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଦେଖୁ ॥
ଯେ ତୁମ୍ଭ ଅଭୟ ଚରଣ । ଆଜ ମୁ ପଶିଲି ଶରଣ ॥
ତୁମ୍ଭର ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ । କରିବା ପାଏ ଏ ଜୀବନ ॥
ଋଷି ଦର୍ଶନ ଏଥ ବାରେ । ଯେ ଇଚ୍ଛାଦେବୀ ଅନ୍ତରେ ॥
ଦେବକ ଅନଳ ତେଜ । ପାଇଲେ ହୃଦୟ ମନ ଶାନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିସ୍ମରନ୍ତେ ମନ । ଜାଣିଲେ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଦୂତେ କହିଲ ଭୃତ୍ୟ ଶାନ୍ତା । ବେଗେ ଧାଇଁଲେ ଜିଜ୍ଞାସିତା ॥
ସେବେ ଶବର ରୂପ ଧରି । ଅତି ଉତ୍ସାହି ସଙ୍ଗକରି ॥
ଧରି ଚଳିଲେ ଅତିବେଗେ । ମିଳିଲେ ଭକତର ଆଗେ ॥
ପାଶେ ଅନଳ ଥୋଇ ଧୀରେ । କହନ୍ତି ବଚନ ଉଚ୍ଚରେ ॥
ଭକ୍ତ ନଜର କଣ୍ଠ ଅଗ୍ନି । ଅନଳ ତାପେ ଶୀତ ଯାଉ ॥
ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଧୀରେ । ବଚନ କହିଳ ନ ପାରେ ॥
ଅଭ ବନନ୍ତୁ ସବ ହେଲି । ବୋଲେ ଉଠିବା ଶକ୍ୟ ନାହିଁ ॥
ଦେବତୁ ଅ.ଶ୍ରିକ୍ଷ ବାବୁ ଏଥି । ଉଠାଇଣ୍ଟିଅ କଣା ଦେଉଚ ॥
ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଧର୍ମର ପିତର । ତଲ ସକଳ ଉଧାରର ॥
ଦେବକ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଅଶେଷ ଜଗର ଜୀବନ ॥
ତାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଏ । ଏ ପାଟୀଗିବ ଥାଉ ଦେହେ ॥
ଅଧିକେ ସନ୍ତୁଜନ ନାହିଁ । ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ସହୋଦର ॥
ତଷଣେ ଭୃତ୍ୟ ଭୂଜଧରି । ବସାଇ ଦେଲେ ଉପକରି ॥

ଘାଣରେ ଅନଳ ଥୋଇଲେ । ଆପଣେ ଅଲଗେ ରହିଲେ ॥
ଅଙ୍ଗରେ ଲାଗନ୍ତେ ଶ୍ରୀଭୁଜ । ବଢ଼ିଲା ତାର ଉଭ ତେଜ ॥
ଅନଳ ଘାଣରେ ବସିଲା । ଶରୀର ତାପ ବିନାଶିଲା ॥
ବିପ୍ରର କଲା ମନେ ତାର । ନିସ୍ତୁଷ୍ଟ ପ୍ରଭୁ ଅଙ୍ଗୀକାର ॥
କୋପିଲେ ଏ ଶବର ଏଥି । ଆସିବ ଗାବଧ୍ୟନ୍ତା ମୋତେ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ଦେଖନ୍ତେ । ଧନ୍ୟ ତୋ ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ଏହା ମୁଁ ନ ପାରିଲି ଜାଣି । ଧନ୍ୟ ଧାନୁଷ୍କା ଚକ୍ରପାଣି ॥
ବୋଲି ଆନନ୍ଦେ ହେଲା ଖୁସି । ଶବର ମୁଖ ଚୁମ୍ବି ହସି ॥
ଶୁଣ ହେ ଧର୍ମ ଭାତ ମୋର । କେତେ ଦୂରରେ ତୁମ୍ଭଘର ॥
ତୁମ୍ଭର ନାମ କେଉଁ କହ । କହ ହେ ଏଥିର ସନ୍ଦେଶ ॥
ଏଥିକୁ କେହୁ ହେଲା ପେଷି । କାହାର ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ଆସି ॥
ମୋହର ପ୍ରାଣ ଦିବା ବେଳେ । ଏ ଘୋର ବରଷାର କାଳେ ॥
ଅନଳ ଦେଇଣି ଅଇଲ । ମୋତେ ତ ଜୀବଦାନ ଦେଲ ॥
କୋଟିଏ ଜନ୍ମରେ ତୁମ୍ଭର । ଶୁଝା ନ ଯିବ ଉପକାର ॥
ଏବେ ମୋଠାରେ କୃପାକର । ଚଳଣି ଯାଅ ନିଜପୁର ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ମାୟା ଶବର । ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର ॥
ସେ ଯେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ଥାଇ । ମନରେ ଭାବନା କରଇ ॥
ଏତେ ବେଳରେ ଅନ୍ନ କାହିଁ । ଯେବେ ପାଅନ୍ତେ ରଘୁବଂଶୀ ॥
ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଜୀବନ ଉବରନ୍ତା । ଆଜି ନ ଥିଲା କଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା ॥
ପୁଣି ବିଷ୍ଣୁରେ ଯୋଗବନ । ଜାଣିଲ ଘର ଗ୍ରାମମାନ ॥
ଏତ୍ର ନିଧର ଏଥି ନାହିଁ । ଅନ୍ନ ମିଳିବ ଅବା କାହିଁ ॥
ବୋଲିଣ ମନକୁ ବିଚାରି । ଭଜଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ହରି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦୀନବନ୍ଧୁ । ସେ ପ୍ରଭୁ କରୁଣା କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ଗାଭୀକୁ ବୃଷକୁ ନିଜ । କରିଣ ଜଳ ଦେଇ ଧାନ୍ୟ ॥
ତାହାର ବାଳକକୁ ଅନ୍ନ । ସେ ଦେଲ ରଖନ୍ତା ଜୀବନ ॥
କାଷ୍ଠ କାଟର ପଢ଼ିଆଡା । ତାଙ୍କୁ ଅଟନ୍ତି କେଉଁ କଥା ॥

ତକ୍ଷଣେ ବସ୍ତ୍ର ଲୁଦାପରି । ଦିବ୍ୟ ଖେଚଡ଼ୀ ହସ୍ତେ ଧରି ॥
ନବ ଖଣ୍ଡରେ କରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ନାନାଦି ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ଦିବ୍ୟ ଆସ୍ୱାଦ ଦଧି ଛେନା । ତହିଁ ଦେଉଛନ୍ତି ବାହନା ॥
ଅତି ପ୍ରେମ ଅନ୍ତ ହୋଇ । ଧରି ଧାଇଁଲେ ଭବତ୍ରାସି ॥
ମିଳିଲେ ଭକତର ପାଶେ । ବୋଇଲେ କି କରୁଛ ଦାସେ ॥
ଚିନ୍ତା କମ୍ପାଇ କର ମନ । ଉଠି ଭୋଜନ କର ଅନ୍ନ ॥
ତା ଶୁଣି ସ୍ୱବିର ଦାସ । ଉଠିଲେ ହୋଇ ହସ ହସ ॥
ଦେଖିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । ଅନ୍ନ ପାତ୍ରେ ଦେଲେ ଥୋଇ ॥
ତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ନ ଗ୍ରାସ କରି । ସାକ୍ଷି ବସ୍ତୁକୁ ଚର୍ବିଲ ॥
ଦେବ ଲୁଚେ ଖାଇଁ ଘେନ ଭଲ । ମୋ ମନ କେମନ୍ତେ ଜାଣିଲ ॥
ବିଦୁର ପ୍ରାୟେ ମୋର ଚିତ୍ତ । ଶୁଣିଛି ନୋହେ ଦାବତ ॥
ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ । ଏମନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସେ ମୋ ମନ ॥
ଯା ମାୟା ଦେବେ ଅଗୋଚର । ମୋ ଭଳି କେତେକ ମାତର ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ମୁଁ କି ଜାଣିବି ତାଙ୍କ ଭାବ ॥
ମାୟା ନ କର କହ ସତ । ନୋହିଲେ ଦେବ ସ୍ଥାନେ ମୃତ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦୟାନିଧି । ବୋଇଲେ ତୋର ସାଧୁ ବୁଦ୍ଧି ॥
ଧନ୍ୟ ତୋହର ଅନୁଭବ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅଟେ ତୋର ଭାବ ॥
ଭକତ ମଧ୍ୟେ ଅଟୁ ସାର । ତେଣୁ ଏ ଭବ ସଂସାର ॥
ଏବେ ତୁ ସଂଶୟ ନ ଘେନ । ଆମ୍ଭେକି ପ୍ରଭୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ॥
ଶୁଣି ଗୋବନ୍ଧ ଦାସ ତହେନେ । ନମିଲ ପ୍ରଭୁ ପାଦତଳେ ॥
ଉଠି କଥାକେ କର ଦେଇ । ବୋଲିଲ ନମୋ ଭବତ୍ରାସି ॥
ନନ୍ଦିଁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ଅନାଦି ପ୍ରେମ କାରଣ ॥
ଦେଖାଅ ନିଜରୂପ ତୋର । ମନ୍ ସଂଶୟ ଯାଉ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦଇତ୍ୟାରି । ତକ୍ଷଣେ ନିଜରୂପ ଧରି ॥
ତନୁ କନକ ପ୍ରାୟେ ବର୍ଣ୍ଣ । ଗଉର ରୂପ ଶୋଭାବନ ॥
ମୁଖ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି । କି ମହାନନ୍ଦ ସେ ଶୁଭାଣୀ ॥

ଦନ୍ତ ଶ୍ରବଣ ନାସା ଶୋଭା । କିସ ଉପମା ଦେଇଁ ଦେବା ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସ । ସୁନ୍ଦର ଶୋଭେ ପୀତବାସ ॥
କମ୍ବୁ ଆକୃତ ଗ୍ରୀବାମୂଳ । ଅତି ବିସ୍ତାର ହୃଦସ୍ଥଳ ॥
କଟୀ କ୍ଷୀଣତା କଣ୍ଠ ଶୋଭେ । କି ଶୋଭା ପଦ୍ମପାଦ ଦୁହେଁ ॥
ବାମେକ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ କୋଦଣ୍ଡ । ତେଜେ ଗଞ୍ଜିଲ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ ॥
ଶିରେ ଧବଳ ଫଣି ଯାକେ । ଦିଶଇ ଈଶ୍ୱର ସ୍ୱାମୀ ଭଳେ ॥
ତା ଦେଖି ଭକତ ଶେଖର । ବେନି ନୟନ ବନ୍ଦି କର ॥
କଣ୍ଠ ଗଦ୍‌ଗଦ ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ । ପ୍ରେମ ପୁଲକ ସ୍ୱେଦ ଅଙ୍ଗ ॥
ବଚନ କହି ନ ପାରଇ । ବୋଇଲା ନମୋ ଭକ୍ତସ୍ୱାମୀ ॥
ତୋ ପରି ସ୍ୱାମୀ ଥାଉଁ ଆନେ । ଭଜନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜନମାନେ ॥
ଧନ ତ ତାହାଙ୍କ ଜୀବନ । ତାଙ୍କ ପଦେ କି ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ମୋତେ ଏମନ୍ତ ସାହାବୋଲି । ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାଣି ତ ନ ଥିଲି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତବେ ଖେଳ । ସେସନେ ଚନ୍ଦ୍ରଣୀ ଶିଳ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଦେଖି ଧ୍ରୁବଧାଇ । ତେସନେ ହେଲ ତାର ଦେଖି ॥
ସେହିରୂପକୁ ଧ୍ୟାନ କରି । ଅନ୍ତେ ତଳିଲା ବିଷ୍ଣୁପୁରୀ ॥
ଏ ପାର୍ଥ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ।
ଚଉ ପଦକେ ସୁଖ ଭଳେ । ଭବ ବିପତ୍ତି ଭଯ ଖେଳେ ॥
କହିଲ ବିପ୍ର ହରିଦାସ । ସେ ହରି ମହିମା ଅଶେଷ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ମହିମାଟି ଯେତେ । ତାହା କେ କହିବ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ । ଅଭିନ୍ନ ଭକ୍ତ ଭଗବନ୍ତ ॥
ଯେ ସାଧୁଜନଙ୍କ ବଇରୀ । ନଷ୍ଟେ ଯାଆନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ହରି ॥
କାଏ କହିବ ମୁହିଁ ଶ୍ରୀର । ସାଧୁଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଗୋଚର ॥
ଯେଣୁ ଜାଣିଲି ହରିଭାବ । ତାଙ୍କୁ ଏ ବଚନ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
ଶୁଦ୍ଧ କପଟୀ ଜନ ଯେଣୁ । ତାଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ଶୂଳ ଏଣୁ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ହରି ରସ । ଏ ଭବ ସମୁଦ୍ରେ ନ ଭାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଭକ୍ତ ଗୋବଦ ଦାସ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ତ୍ରୟୋସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁଃତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଯଶଚନ୍ଦ୍ର ରାଜା ଓ ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଝା ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଜନାର୍ଦ୍ଦି କେଶବ । କମଳା ଧାର ପଦ୍ମେଶ୍ୱର ॥
ଶରଣ ପାଦପଦ୍ମେ ତୋର । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋର ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟଦେବ କହେ । ଶୁଣ ହେ ମନ ପୁଣ୍ୟମୟେ ॥
କେବଳ ଶୁଣ ସୁଧାସ୍ତବ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ପଶ୍ଚିମ ଗୋଦାବରୀ ତଟେ । କଣ୍ୱ ଗିରିର ନିକଟେ ॥
ସକଳ ଦେଶରୁ ଯେ ଶେଷ । ଜାଙ୍ଗଲ ନାମେ ଏକ ଦେଶ ॥
ଶତେକ ଯୋଜନ ବିସ୍ତାର । ଅମୂଲ୍ୟ ଭୂମି ମଧ୍ୟେ ଧାର ॥
ତହିଁ ନୃପତି ଯଶଚନ୍ଦ୍ର । ଅତି ଧାର୍ମିକ ଯେ ନରେନ୍ଦ୍ର ॥
ଦାନ ପଣେରେ ଯେ ଅଗ୍ରଣୀ । ସୁର ସଭରେ ତାଙ୍କୁ ଗଣି ॥
ରାଜା ପଣରେ ସେହୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ପ୍ରଜା ପାଳନେ ଯେ ଦକ୍ଷ ॥
ଇନ୍ଦ୍ରର ସମାନ ସମ୍ପତ୍ତି । ଅନେକ ତାର ସ୍ତ୍ରୀପୁଅବର୍ଗ ॥
ପଦ୍ମବନର ପ୍ରାନ୍ତେ ବଶ । ପୁଣ ଦୁର୍ଲଭାଙ୍କ ବିଶେଷ ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଗଣା ନାହିଁ । ଚହାଡି କେ ପାରିବ କହି ॥
ଦେବ ଦ୍ୱିଜରେ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧି । ନାମ ଭଜନେ ଯେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ॥
ପୁରାଣ ଶୁଣୁଥାଇ ନିତି । ବସ୍ତ୍ର ପୋଷଣେ ଶୁଦ୍ଧମତି ॥
ଏମନ୍ତ କେତେଦିନ ଗଲା । ରାଜା ତା ଚିତ୍ତେ ବିଚାରିଲା ॥
ବିପ୍ର ଶାସନ ବସାଇବା । ତାହାଙ୍କ ଚରଣ ସେବିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଡାକି ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କୁ ବିଚାରି ॥
ଖୋଜିଲା ଅନୁକୂଳ ଦିନ । ବିଜୟ ମଙ୍ଗଳ ଲଗନ ॥
ଦେଖି ଉତ୍ତମ ଶୁଭ ସ୍ଥାନ । ତହିଁରେ ବସାଇ ଶାସନ ॥

ଶୁଣିଲେ ଅଷ୍ଟୋତ୍ତର ଶତେ । ପୁର ନିର୍ମାଇ ବିଧିମତେ ॥
ପୂର୍ବ ପଶ୍ଚିମ ମୁଖ କରି । ଦୁଇ ମଧ୍ୟରେ ପଥଧରି ॥
ଗଣାରେ ଚଉଷଠି ପୁର । କଳ୍ପ ଦ୍ରୁମଇ ଶୋଭେ ତାର ॥
ଗ୍ରାମ ବାହାର ବେଳାକ୍ଷେତ୍ରେ । ରଖାଇ ପଦ୍ମ ଘାଟବେ ॥
ଚୌଦ୍ଦକାରକ ଯେ ଦୁବାସ । ବଢ଼ାଇ ଗୁଡ଼ିଆ ଘୋଷି ॥
ରଜକ ଦ୍ୱିଜର ଭଣ୍ଡାରୀ । ଗ୍ରାମଜଗାଳି ଆଦିକରି ॥
ଅନେକ ଧନ ବଣ୍ଟିଲେ । ଅନୁରୂପରେ ବସ୍ତି କଲେ ॥
ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ଶିବଆଳ । ଆଉର ଚଣ୍ଡିକା ଦେଉଳ ॥
ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ବିଷ୍ଣୁ ସ୍ଥାନ । ଦେଇ କଲ୍ପ ମଣ୍ଡପ ଶୋଭନ ॥
କରାଇ ଦେଇ ମହାଗୁଣ । ବରଣି କଲେକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ଦୂତ ପେଷିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ବହୁ ଧନନ୍ତେ ବିପ୍ର ବରି ॥
ଆସିଲେ ଶତେ ଆଠଘର । ଏକୁ ଆରେକ ଶୋଭାକର ॥
ସବେ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ବେଦଗର୍ଭ । କେହୁ ବା ପଣ୍ଡିତ ସମ୍ଭବ ॥
ଏକୁ ଆରେକ ତେଜୋମୟେ । ଦିଶନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମବେଶ ପ୍ରାୟେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମହାଜନେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ବଚନେ ।
ସବେ ଏ ସ୍ଥାନେ ବାସ କର । ଅଶେଷ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ପୂଜାର ॥
ଶିଷ୍ଟବନ୍ତ ଶୁଭମନେ । ହୋମ କରିବ ପ୍ରତିଦିନେ ॥
କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରୀତି ଅର୍ଥେ । ଅନ୍ୟ କଳ୍ପନା ନାହିଁ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏତେକ ମାଗୁଣି ମୋହର । ଏହା କରିବ ବିପ୍ରବର ॥
ଯେ ତୁମ୍ଭ ଅନୁଷ୍ଠାନ । ତାହା ଗ୍ରହିବେ ଭଗବାନ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିପ୍ର ଯେତେ । ସମ୍ମତ ହେଲେ ଯେଉଁମତେ ॥
ରହିଲେ ଦେଖି ପୁରେ ଯାଇ । ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନହୋଇ ॥
ତା ଦେଖି ନୃପ ମହାତେଜ । ଗଢ଼ିଲେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଶେଜନ ॥
ଯେଷ୍ଟା କୁଟୁମ୍ବ ଅନୁରୂପେ । ଧନ ତଣ୍ଡୁଳ ଦେଲେ ଆରୋପେ ॥
ଶିବ ଚଣ୍ଡିକା ଦେବାମାନ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଦେଉଳ ବିଧାନ ॥
ଖଞ୍ଜିଲେ ବିଧିମତେ କରି । ତୁଳସୀ ଆରୋପଣ କରି ॥

ତିନାଳି ପାଚକମାନଙ୍କୁ । ଅନେକ ଧନ ଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ॥
ବୋଇଲେ ବିପ୍ରଙ୍କ ଚରଣେ । ସେବା କରିବ ଅନୁଦିନେ ॥
ଜଳରୁ ନିଜତ୍ତେ ଢୋଳାଣି । ଖୋଳାଇ ଦେଲେ ପଦ୍ମକରି ॥
ସର୍ବ ସୁବସ୍ତ୍ରା ବସ୍ତ୍ର ଦେଲେ । ବିପ୍ରଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦାନଦେଲେ ॥
ଘୃତ ଚନ୍ଦନ ଆଦି ଉପଚତ । ଖଞ୍ଜିଲେ ହୋମର ନିମନ୍ତେ ॥
ଯୋଗାଇ ବିପ୍ରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ । ଚଳିଣ ଗଲେ ନୃପବରେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ଏଥୁ ଉତ୍ତରୁ କଥା ଯେତେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣେ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରୀତି ଅର୍ଥେ । ହୋମ ଯେ କଲେ ନିତ୍ୟନିତ୍ୟ
ପ୍ରଭାତୁଁ ଉଠି ସ୍ନାନକରି । ଦ୍ୱାଦଶ ତିଳକହିଁ କରି ॥
ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱପୁଣ୍ଡ୍ର ଯେ ମୁଦ୍ରାଙ୍କ । ସ୍ଫଟିକ ମାଳା ଗଳା ବକ୍ଷ ॥
ତୁଳସୀ ମାଳା ଗଳା ଦେଶ । ବିଭୂତି ଚନ୍ଦନ କପାଳେ ॥
ହସ୍ତରେ କୁଶ ଦଣ୍ଡପାଣୀ । ପିନ୍ଧି ଦୁର୍ଲୀନ ବସ୍ତ୍ର ଧୋତି ॥
ଶିବଙ୍କୁ ଦରଶନ କରି । ବିଷ୍ଣୁ ମୂରତୀ ପୂଜା ସାରି ॥
ବସନ୍ତି ସେଥା ଘରେ ଯାଇ । ହୋମ କରନ୍ତି ବେଦଧାରୀ ॥
ଆସନ ପାଦାସନ ବନ୍ଧି । ଅଙ୍ଗ ଆସନ ଭୂତ ଶୁଦ୍ଧି ॥
ଯେ ଷଡ଼ଙ୍ଗ ସ୍ଥାନମାନ । ଚକ୍ଷୁଣ ନାସିକା ଶ୍ରବଣ ॥
ଶୁଦ୍ଧ କରନ୍ତି ନିଜ ବାସ । ବେଗେ ଲଗାନ୍ତି ଅଗ୍ନି ହୋମ ॥
ସକଳେ ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରୀତିଅର୍ଥେ । ହୋମ କରନ୍ତି ବିଧିମତେ ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିଦିନ । କରନ୍ତି ସର୍ବ ବିପ୍ରଗଣ ॥
ଅଷ୍ଟଦିନରେ ଏକା ଥରେ । ଭଜନ୍ତି କରନ୍ତି ସେ ପୁରେ ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ତାହାଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ଧରି ॥
ଧାତ୍ରେୟ ଭଣ୍ଡୁଳ ତୁଳସୀ । ଧରି ଆନନ୍ଦେ ମୁଣ୍ଡେ ଖୋସି ॥
ବିଷ୍ଣୁ କେଶର ଦରଶନ । ଦେଇ ପ୍ରସାଦ ଗ୍ରହମାନ ॥
ସମସ୍ତ ଜାଗ୍ରତ କରାଇ । ଚଳିଣ ଯାନ୍ତି ନିଜଠାଇଁ ॥
ପୁଣି ଦ୍ୱିଜେନ୍ଦ୍ରେ ଆଠଦିନ । ଆସି କରନ୍ତି ଦରଶନ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ଯଶ ଜଗତେ ପୂରିଲା ॥

ସୁଶୋଭିଁ ବଢ଼ିଲା ବହୁତ | ସତ୍ର ହୋଇଲେ ତେତେକୋଟକ ||
ଏମନ୍ତ କେତେକ ସମ୍ଭର | ଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣ ନୃପବର ||
ସେ ସତେନ୍ଦ୍ର ମହାରାଜା | କରିଲ ବହୁତ ତେଜା ||
ସଙ୍ଗେ ଅନେକ ସଙ୍ଗୀ ଧରି | ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଦି କରି ||
ପ୍ରବେଶ ହସ୍ତୁଙ୍କ ଭୁବନେ | ତ୍ରାହେ ମୁଦ୍ରିଲେ ଲୋକମାନେ ||
ସେ ଦାଣ୍ଡ ବାଡ଼ି ଅଧ କରି | ରତ୍ନ ଅନନ୍ତ ଜନ ପୁରି ||
ଏମନ୍ତବେଳେ ସତ୍ରାଣୀ | ଅଷତ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ଧରଣି ||
ଯାଇଁ ଭେଟିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ | ଅନେକ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ||
ଭେଟନ୍ତେ ସେ ଅନନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ଏମନ୍ତ ବେଳେ କଥା ଶୁଣ ||
ବନେ ସେ ଦ୍ୱିଜବର ଘର | ଏକଇ କୁଳବଧୂ ତାର ||
ଦେଖିବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ | ଯୁବା ବୟସ ମନୋହାରୀ ||
ମୁଖ ଟାଣିଲା ଅଣ୍ଟେ ତାକୁ | ବସ୍ତ୍ର ଜଳ ତା ମନକୁ ||
ଦାଣ୍ଡ ବାଡ଼ିରେ ଲୋକମାନେ | ଦୂରେଣ ଭ୍ରମ ସବୁ ସ୍ଥାନେ ||
ଏଣିକି ଗଲେ ଲୋକ ଗୁହାଁ | କି ବୁଦ୍ଧି କରିବ ସେ ମୁହିଁ ||
ଏମନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ମନରେ | ମୁଞ୍ଚିଲା ସେ ହୋମ କୁଣ୍ଡରେ ||
ଯାଇଁଣ ଘୋଡ଼ାଇଣ ଦେଲା | ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ ରହିଲା ||
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ନୃପବର | ସୈନ୍ୟ ସଙ୍ଗତେ ଦେଖ ତାର ||
ଚଳିଗଲେ ହୋଇ ତତକାଳେ | ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସେହିଁ ଘରେ ଗଲେ ||
ଆସିଣ ଶ୍ୱଶୁର ତାହାର | ହୋମାଗ୍ନି ଘରେ ଢାଳେ କ୍ଷୀର ||
ଦେଖି ଦେଖିଲା ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟେ | ଅତଶ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ତନୟେ ||
ଏ କି କଉତକ ବୋଲି ମନେ | ପୁଚ୍ଛିଲା ବୁଢ଼େ ସବୁଜନେ ||
ସମସ୍ତେ ନ ଜାଣୁ ବୋଇଲେ | ବୋହୂ ସେ କନ୍ଦିରେ ଥିଲେ ||
ହସି ବୋଇଲା ଶୁଣ ତାତ | କଣ୍ଠେ ମାଡ଼ିଲା ମୋତେ ମୃତ ||
କେଉଣେ ତ ବାଟ ନ ପାଇଲି | ହୋମାଗ୍ନି କୁଣ୍ଡରେ ମୁଞ୍ଚିଲି ||
ତେଣୁ ହୋଇଲା ଏହି ସୁନା | ମନେ ବିସ୍ମୟ କଲ କଣା ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦ୍ୱିଜବର | ଆନନ୍ଦ ହୋଇଲା ଅପାର ||

ବୋଇଲା ଏ ଦେବ ସ୍ୱରୂପ । କାଣ କରିବ ଏବେ ନୃପ ॥
ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଛୁଟିଲା ଏଥର । ଭୁଞ୍ଜିବା କାଳ ପ୍ରଭାତର ॥
ଏମନ୍ତ ମନେ ମୋଦ ଭରି । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ହବେ ସାରି ॥
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ ରହିଲେ । ରଜନୀ ପାଇଁ ଦୀପ ଦେଲେ ॥
ଶୁଣି ସେ କଲେ ଅଗ୍ନିହୋଷ । ବୋହୂଙ୍କୁ ବୋଲେ କର ମୂଷ ॥
ଶ୍ୱଶୁର ଅଲଗେ ରହିଲା । ବୋହୂତା ହସି ହସି ଗଲା ॥
ବସିଲା ଅଗ୍ନି ପାଖୁଣ୍ଡରେ । ମୂଷ ସେ କଲା ହୋମପରେ ॥
ସେ ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ଲେଉଟି । ଦେଖିଲା ସୁନା ଚକ ଚୋଟି ॥
ସେ କାଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରର ଆନନ । ମୁଖ ବଜାଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ॥
ପ୍ରତିଦିନରେ ଏହିମନ୍ତ । କରିଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଖନ୍ତି ॥
ଦେଖ ସୁଜନ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏତେ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ମୂଢ଼ ଜାଣ ॥
ଦାତବ୍ୟ ନ କଲା ତା ମନ । କେବଳ ମୂଳକଲା ଧନ ॥
ସେ ବସ୍ତୁ ତ୍ରିଭୁଅର୍ଥ ଧନ । ଦଇବେ ଅଗ୍ନି ବସ୍ତୁ ସମ ॥
ମହା ବାକ୍ୟରେ ଏ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ଉଦେ ପଦ୍ମାସାଣ ॥
ଏହା ମୁଁ କେମନ୍ତେ କହିବି । କରମେ ଯିବା ସଞ୍ଚନ୍ଦ ॥
ଏମନ୍ତେ ମନେତ ବସନ୍ତି । କେବଳ ଧନ ମୂଳ କରି ॥
ପ୍ରତିଦିନରେ ଏହିମନ୍ତ । କଲା ସେ ବସ୍ତ୍ରାଳ ଦୁର୍ମତି ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ସେ ଗ୍ରାମରେ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଲେ ପ୍ରତିଘରେ ॥
ସେ ପୁଣ୍ୟ ହୋମ ନୀତକଲେ । ଏମନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ହୋମ ଦେଲେ ॥
କେହି ନ ବୋଲନ୍ତେ ଏମନ୍ତ । କରିବା ମୁଷାଇ ଛଳତ ॥
ହେବ ଅଗ୍ନିଜ ବୃଦ୍ଧି କଲେ । ଅମୃତ ଭାଣ୍ଡ ସୁଖ ଦେଲେ ॥
ଶୁଣ ଦେବ ମନ ପୁଣ୍ୟମସ୍ତୁ । ଏହି ଭାଷାରୁ ସେ କଥାଏ ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଅଛି ଦରିଦ୍ର ସେହୁ ପୁଣ ॥
ତାର କୁଟୁମ୍ବ ଜଣ ସାତ । ବେଣି ଦୁହିତା ତିନ ସୁତ ॥
ପତ୍ନୀ ତା ଅଛଇ ମୂର୍ଖଣୀ । ସ୍ୱାମୀର ବଚନ ନ କରି ॥
ନାମ ତା ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଡ଼ା । ଜାଣଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟ କଥା ॥

ହରି ଭଜନ ମୂଳ ତାର । ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଅସୁର ବେଭାର ॥
ସକଳ ଜୀବ ଦୟାବନ୍ତ । ବଚନ କହଇ ଅମୃତ ॥
ନିଷ୍କର୍ମୀ ନର୍ଲୋଭ ନଭୟେ । କେବଳ ସଦାନନ୍ଦ ମୟେ ॥
ନିତ ତା ଯୋଗ ସେବାମାନ । ଯେ ତାହା ଖଞ୍ଜନ୍ତି ସୁଜନ ॥
ତହିଁ ଦଇରେ ଧନ ଦାନ । ବାକି ଯା କରଇ ଭୋଜନ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଦେଖା ଆସି । ତାହାଙ୍କୁ ଭୋଜନ ପ୍ରକାଶି ॥
ଯେ ଅନ୍ନ ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାଦେ । ଅଶେଷେ ଭକତେ ଭାବବାସେ ॥
ତହିଁ ଶୋଭନା କାହିଁ ତାର । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରି ନିହାର ॥
କେବଳ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ । ପ୍ରଭୁରେ ଦେଇଥାଏ ମନ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନଠାରେ । ବସିଛି ଧ୍ୟାନ କରିବାରେ ॥
ଆସନ ନିଷ୍ଠା ଦେହ କରି । ଶ୍ରୀଦେବ ଯେ ହୃଦେଅଛି ଭରି ॥
କୁଣ୍ଡରେ ବେଦମନ୍ତ୍ର ଧାୟୀ । ଅଗ୍ନି କୁଣ୍ଡରେ ସେ ଢାଳଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବୀ ଆସି । କହଇ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସି ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଗୁହିବ ଆମ୍ଭର ॥
ଆଜ ମୁଁ ପ୍ରଭାତ ସମୟେ । ଗଲି ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ସରଯାଏ ॥
ଦେଖେଣ ଘୁଞ୍ଚିଲେ କବାଡ଼ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଧନେ କୁଢ଼ କୁଢ଼ ॥
ତା ଦେଖି ହେଲି ଆଚମ୍ବିତ । ପୁଚ୍ଛିଲି ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଅଗ୍ରତ ॥
ସେ ମୋତେ ନ କହିଲେ କିଛି । ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଦେହୀକି ମୁଁ ପୁଚ୍ଛି ॥
ସେ ମୋତେ କହିଲେଟି ଯାହା । ଶୁଣ ମୁଁ କହୁଅଛି ତାହା ॥
ଧ୍ୟାନ ତପ ସଫଳ ଅଗ୍ନିରେ । ମାଗିଲେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି ତହିଁରେ ॥
ତହୁଁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହୋଏ ଜାତ । ମିଥ୍ୟା ନୁହଇ ଏହୁ ସତ୍ୟ ॥
ଦ୍ରୁତ ଘରରେ ଏହା କରି । ସୁବର୍ଣ୍ଣମାନ ଅଛି ପୂରି ॥
ଆମ୍ଭେ ସେ ହେମନ୍ତ କରିବା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୁଃଖୁଁ ତରିଯିବା ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଝାଙ୍କିଲା ଦୁହାତେ ଶ୍ରବଣ ॥
ହେମ ଲୁବ୍ଧକାନ ଅଙ୍ଗେ ତାର । କମ୍ପିଲା ଶରୀର ଅଧର ॥
କରି ନିଶ୍ୱାସ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଛାଡ଼ି । ମସ୍ତକେ ହେଳକର ପୋଡ଼ି ॥

ବୋଇଲା କି କହିଲୁ ମୋତେ । ଏ ପାପୁ ଭଣୁଛ କେମନ୍ତେ ॥
ଦେବଣ ହୋମ ଆରାଧଣ । ହୋଇଲା ସେଠି ନାରାୟଣ ॥
ସାକ୍ଷାତେ ପ୍ରଭୁ ବସେ ଏଥେ । ଏହା ତୁ ବୋଇଲୁ କେମନ୍ତେ ॥
ଶୁଣି ତା ପତ୍ନୀ କ୍ରୋଧ ଭରେ । କହିଲା ସ୍ୱାମୀର ଆଗରେ ॥
ଜାଣିଲି ତୋର ଭକ୍ତପଣ । ତାଙ୍କଠାରୁ କି ବଡ଼ଜଣ ॥
ଏ ଗ୍ରାମେ ଭଞ୍ଜ ମିଶ୍ର ଘର । ତହାଙ୍କ୍ରୀ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ଆବର ॥
ସେ ପଣ୍ଡା ଶାଳିଗ୍ରାମ ଦାଶ । ଏକକୁ ଆରେକ ବିଶେଷ ॥
ଏମାନେ କଲେ ସେଷାନ୍ତେ । ତୁ ନାହିଁ କରୁ କମ୍ପା ମୋତେ ॥
କରିବା ଧନେ ଗୋଷ୍ଠଦାନ । ଯତ୍ନେ ଯା ମିଳଇ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ॥
ଖାଇ ବସିବା ସମସ୍ତରେ । ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ରୋଧ ଭରେ ॥
ବୋଇଲେ ନବୋଲ ଆଉ ମୋତେ । ସବନ ଧାତ୍ରେ ଦାଣ୍ଡତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୋଇଲା । କାହିଁକି ଏଡ଼େ କାଷ୍ଟ ହେଲା ॥
ଏ କଥା କହ କଣା ମୋତେ । ତେବେ ମୁଁ ଯିବଇଁ ଘରତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଅଜ୍ଞାନ ସାମସ୍ତ କଲୁ ଶୁଣ ॥
ସେ ସବେ ବଡ଼ ଜଣ ଜାଣ । ମୁଁ ନୁହଇଁ ତେମନ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ମୋହର ଥିଲେ ଗ୍ରାମ ଥିବ । ମୁଁ ଗଲେ ପାତାଳେ ପଶିବ ॥
ଆଉ ନ ବୋଲ ମୋତେ କିଛି । ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ମୃଗାକ୍ଷୀ ॥
ଏ କଥା ଯେବେ ସତ୍ୟ ତୋର । ଦେଖାଅ ମୋହର ଆଗର ॥
ନୋହିଲେ କର ତୁ ସୁବର୍ଣ୍ଣ । ଖାଇ ବସିବା କହୁଦନ ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ରୋଧ ହୋଇ । ବଦନ ଅନଳ ଜଳାଇ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ସେ ନକରି । ଶୋଇଲା କୁଶାସନ ପାରି ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ପୁଣ ରୋଷ ଧରି । ଶୋଇଲା ଲୁଚିଣ ଗମ୍ଭୀରି ॥
ନ ଭକ୍ଷି ଅନ୍ନ ପାଣି କେହି । ସେଷ୍ଠାରେ କ୍ରୋଧମନ ହୋଇ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ॥
ସେ ଭକ୍ତ ପାଶୁଣରେ ଆସି । ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦହାସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜବର । ତୋ ମନେ ସଂଶୟ ନକର ॥

ତୁ ଯାତ୍ରା ବୋଲିଲୁ ବଚନ । ସେ କଥା କେତେଦୂ ନୋହେ ଆନ.
ତୋହର ବସ୍ତୁ ଧନ ପୁତ୍ର । ତହିଁ ଅମ୍ଭର ବଡ଼ ଆଶ ॥
ଏବେ ଯେ ତିନଦିନ ହେଲା । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ମୋ ନୋହିଲା ॥
ଆମ୍ଭେ ରହିଲୁ ଉପବାସେ । ତୋର ଆଦ୍ଭୁତ ଦେବା ଆଶେ ॥
ତୁ ସେତେବେଳେ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ । ମନ୍ଦ ନିକାରି ଜିହ୍ୱାଗ୍ରତ ॥
ଅନଳ କୁଣ୍ଡେ ପୁତ ଦେଇ । ଆମ୍ଭେ ତା ଅଗ୍ରସୁଖେ ଖାଇ ॥
ଏକଥା ସତ୍ୟକରି ଯେନ । ଉଠି ତୁ କର ହେ ଭୋଜନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭିକାରୀ । ତତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ॥
ଚେତନା ପାଇ ବେଗେ ଉଠି । ଚାରିଦିଗକୁ ଦେଲା ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଯାଚଣ ଦେଖିଲା ନାହିଁ ତେଣି । ମନେ ବିସ୍ମୟ କଲା ସେଣି ॥
ବୋଇଲା ନିଶ୍ଚେ ସେ ଶ୍ରୀହରି । ମୋତେ କରୁଣା ଗଲେ କରି ॥
ବୋଲି ଉଠିଲା ଦ୍ୱିଜବର । ମୋ ଜବ ହୋଇଲା ଉଦ୍ଧାର ॥
ଡାକିଲା ପତ୍ନୀ ନାମ ଧରି । ବୋଇଲା ଉଠ ବେଗ କରି ॥
ବାଳକେ ହୋଇଲେ ଅନାଥ । ପୁତ୍ର କି ପାଇବୁ ଗୋ ତୁ ତ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲା ସୁନେଷ୍ଣ । ଏବେ କା ପାଇଁ ସୁନା କରୁ ॥
ନୋହିଲେ ଏ ଗ୍ରାମ ଭେଟକ । ଯିବବ କେବେ ଉଘାଟକ ॥
ଦେଖିବ ନୟନ ମୋହର । ତେବେଟି ପତ୍ନୀ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ॥
ନୋହିଲେ ଛାଡ଼ ମୋର ଆଶ । ତୁ ସୁବେଶ କର ବନବାସ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲା ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏ ମୋର ପିଣ୍ଡ ଅଶପ୍ରାଣ ॥
ଥିଲେ ଦୁର୍ବଦ୍ଧି କହିବାର । ଶୁଣିଲ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ବୋଲେ ପୋତ୍ରୁ । ଦେଖା ଧରଣୀ ଛିଡ଼ପତ୍ରୁ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲା ଚଳ ଦେଖି । କେତେ କଠିନ କରୁଥାଇ ॥
ଶୁଣି ଉଠିଲା ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ଉଦାନ କଲା ତତକ୍ଷଣି ॥
ବାଳକ ବାକନାକୁ ଦେଲା । ନିଜ ଘଟକ ଘରପିଲା ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶୁଚିମନ୍ତ ହୋଇ । ଆସନେ ବସିଲେକ ଯାଇଁ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଲା ନିବେଦନ । ଆନନ୍ଦେ କଲେକ ଭୋଜନ ॥

ଭୁଞ୍ଜିତେ ହସ୍ତ ମୁଖ ଧୋଇ । ଉଠିଲ୍ ବେଗ ବେଗ ହୋଇ ॥
ହସ୍ତରେ ଖୁବ ଗୋଟି ଧରି । ବୋଇଲ୍ ଶୁଣ ହରିଦାସେ ॥
ଏଥେଁ ଯାଇବୁ କେଉଁ ଦିଶି । ଏତେକ ବୋଲି ଦିବେ ଦାଶ ॥
ନକର ନକର ଏମନ୍ତ । ଶୁଣି ବୋଲଇ ଦାସ ପତ ॥
ତୁ ଯାହା ଭଣୁ ଅଛୁ ମୋତେ । ଏ କଥା ହୋଇ କି ଯୁକତେ ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଖର ଶ୍ୱାସ । ତେଜି ହସୀକି ବୋଲେ ଆସ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖତା ଏକ କରି । ଭୁଞ୍ଜ ଗୋ ତୁ ପ୍ରାଣ ଈଶ୍ୱରୀ ॥
ଛାଡ଼ ଜଞ୍ଜାଳ ଯେତେ ମୋର । ଛାଡ଼ି ଯିବ ତୋ ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ କାମିନୀ । ତୁଚ୍ଛ ଦୁଃଖତା ହେଙ୍ଗ ସେନ ॥
ଚଳିଣ ଗଲେ ସେ ଭୁଞ୍ଜିତେ । ମିଳିଲେ ଗ୍ରାମ ହଷ୍ଟଗତେ ॥
ସେ ହରିଭକ୍ତ ହରି ଧ୍ୟାଇ । ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ପାଦ ଦେଇ ॥
ଅନେକ ଚରଣ ଜାଡ଼ିଲ । ମୋ ଦୋଷ ନାହିଁଟି ବୋଇଲ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଜଞ୍ଜାଳୀ । ମୋ ମୁଖେ ଯଶ ଦେଲୁ କାଳି ॥
ମୁଁ ଏହା ନ କରିଲେ ବାବେ । କେଉଁଟି ଯିବ କି ତୋ ଯବେ ॥
ଶୁଣି ତା ନିର୍ଭ ବଚନ । ହସ୍ତ ଛାଡ଼ିଲ ଭଗବାନ ॥
ଆର ଚରଣ ଟେକି ଧ୍ୟାନେ । ଶବଦ ଶୁଭିଲ ନିର୍ଘାତେ ॥
ସେ ଗ୍ରାମଖଣ୍ଡ ଦଗ୍ଧ ହେଲ । ଖସିଣ ପଡ଼ିଲ ମେଦିନୀ ॥
ତା ଦେଖି ସେହୁ ଆହା ରଡ଼ି । ପକାଇ ଦେଲ ଖୁବ ଗୋଟି ॥
ସେ ଖୁବ ପଡ଼ନ୍ତେ ମେଦିନୀ । ଉଶ୍ୱାଲ ପେଷ୍ଟାରେ ପୁଣି ॥
ଅର୍ଦ୍ଧ ପାତାଳ ସ୍ଥାନେ ରହି । ସେବନ କଲେ ସର୍ବେ ତହିଁ ॥
ତ୍ରିଶ ପୁରୁଷଙ୍କ ବୋଲିଁକି । ଶୁଣି ଜଗତେ ହେଲ ଦୁଃଖି ॥
ଅନ୍ତଣ ମନେ ବିଚ୍ୟେଲେକେ । ତା ଦେଖି ଧାଇଁଲେ ଅନେକେ ॥
ତା ଶୁଣି ଯଶତନ୍ତ୍ର ବନ୍ଧୁ । ତେସନେ କଲେକ ବିଜୟ ॥
ପୁଚ୍ଛିଲେ ତାଙ୍କୁ ଉପଦେଶ । ମିଳିଲେ ତାହାଙ୍କର ପାଶ ॥
ହସ୍ତ କମ୍ପିଲେ ବିଧିମତେ । ଶୁଣି ନୃପତି ଆନନ୍ଦିତ ॥
ଉଠିଲେ ପୁଲକିତ ହୋଇ । ବଦନୁ ବାକ୍ୟ ନ ସ୍ଫୁରଇ ॥

ପୁଣି ବୋଇଲେ ବିପ୍ର ଶୁଣ । ତୋତେ ଯା ଦେଖିଲି ନୟନ ॥
ପୂର୍ବେ ମୋ କେତେ ପୁଣ୍ୟ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏ ସୁଯୋଗ ଘଟିଲା ॥
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଭରି । ହାତ ବାନ୍ଧିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଗୀବନ୍ତ୍ରେ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ । ଚରଣେ ଶୋଇଲେ ବିନୟୀ ॥
ବୋଇଲେ ସତ୍ୟ ଆଜିଠାରୁ । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ପିତା ମହାଗୁରୁ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣରେ ଦାସ । ବୋଲି ଛଣ୍ଡିଲେ ଅନ୍ନ ବାସ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ନରହରି । ଭୂମି ପାତାଳେ ଅବାଧାଏ ॥
ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ କରି । ବିପ୍ରଙ୍କ କୁଟୁମ୍ବ ଉଦ୍ଧାରି ॥
ସବୁଙ୍କୁ ଶୀବଦାନ ଦେଇ । ବିଜୟ କଲେ ନରସାଇଁ ॥
ଆଜହୁଁ ସେ ଭୂମି ପାତାଳେ । ରହି ଅଛନ୍ତି ମହୀତଳେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ନୃପନାଥ । ଦ୍ୱାରକା ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ସେ ବିପ୍ର ଅନ୍ତିମ କାଳରେ । ଲୀନ ହୋଇଲେ ହରିଠାରେ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୁକତି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ସେ ହରି ପଦ୍ମପାଦ ତଳେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ପ୍ରେମଭୋଳେ ॥
ସୁଜନେ ଏ ଆଶିଷ କର । ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କିଙ୍କର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଦୀନବନ୍ଧୁ ଓଝା ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗୀତାପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ

ପୁଣି କହଇ ଚଇତନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ରାଜନ ॥
ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ । ଛଦ ପଦକେ ସୁଧାମୟ ॥
ଯେ କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ । ନାମ ଯା ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସାର । ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ନର ॥

ସେ ନର ଲଭେ ଶୁଭାଶୁଭ । ଅଉ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ॥
ଏମନ୍ତ ସେଷେ ତାର ଘର । ଜାତିରେ ଅଟେ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ତାର କୁଟୁମ୍ବ ପାଞ୍ଚଜଣ । ଅତି ଦରିଦ୍ର ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ବେନି ଦୁହିତା ଏକ ସୁତ । ଆବର ସେ ଦୁହେଁ ସୁଜାତ ॥
ଏମନ୍ତ ପାଞ୍ଚଜଣ ଥାନ୍ତି । ଯାଚଞ୍ଜା କରି ସେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ॥
କେବଳ ପ୍ରମାଣ ତାହାର । ନିତ୍ୟେ ସେ ଗୀତା ପଢ଼ିବାର ॥
ଅଠର ଅଧ୍ୟା ନିତ୍ୟେ ନିତ୍ୟେ । ଆଦ୍ୟନ୍ତୁ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ॥
ପଢ଼ିବା ପ୍ରମାଣ ତାହାର । ନ ଜାଣେ ସେ ଆନ ବେଭାର ॥
ତହୁଁ ଭିକ୍ଷାରେ ଭିକ୍ଷା ଆଣେ । ଚଳଇ ସେ ଦେଶେ ବିଦେଶେ ॥
ଯୋଗ୍ୟ ମିଳଇ ତାର ସେତେ । ଅକ୍ଷିଣ ଦାଏ ଦେହୀ ହସ୍ତେ ॥
ନାରୀ ତା କରଇ ରନ୍ଧନ । ଗୋବିନ୍ଦେ କରି ନିବେଦନ ॥
ଭୋଜନ କରନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଏହି ଆନନ୍ଦେ ଥାନ୍ତି ନିତ୍ୟେ ॥
ସେଣୁ ସେ ଗୀତା ପଢ଼ା ପଣ୍ଡା । ତେଣୁ ଡାକନ୍ତି ଗୀତାପଣ୍ଡା ॥
ଏହି ନାମହିଁ ମୂଳ ତାର । ସଭାରେ ହୋଇଲା ପ୍ରଚାର ॥
ଶ୍ରୀଭଗବତ ଗୀତା ବିନେ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ॥
ସେଣୁ ସେ ଜାଣେ ଗୀତା ଅର୍ଥ । ମିଥ୍ୟା ଜାଣଇ ସେ ଜଗତ ॥
ଏ ଯେତେଁ ସୁଖ ଦାରା ଧନ । ସେ ସବୁ ମାୟାର ବିଧାନ ॥
କେହି ସେ ନୁହଇ କାହାର । କେବଳ ଭ୍ରମ ମାତ୍ର ସାର ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ସେ କେବଳ । ହରି ଭଜନ କଲ୍ ମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କାଳ ଆସି ହେଲା ॥
ଦିବସି ଗ୍ରାମ ବୁଲିଗଲେ । ଭିକ୍ଷା ସେ ନ ମିଳିଲା ଭଲେ ॥
ତହିଁକି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ କିଛି । ବୋଲେ ମୋ ଭାଗ୍ୟ ଯାହାଅଛି ॥
ଅଦୃଷ୍ଟ କଥା ମୂଳ କରି । କେବଳ ଭଜୁଥାଇ ହରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଏକ ଦିନକର । ସ୍ନାନ କରଇ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ନାନା ତିଳକ ସେବ ଧରି । ବସି ପଢ଼ଇ ଗୀତା ଧରି ॥
କେବଳ ଦୃଢ଼କରି ମନ । ଗୀତା ସେ କରୁଅଛି ଗାନ ॥

ଗୋଟିଏ ଶ୍ଲୋକ ପଢ଼ିଥାଇ । ତା ଅର୍ଥ ଶ୍ରବ ମନେ ଧରି ॥
ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ହୋଇଥାଇ । ନେତ୍ରୁ ଲୋତକ ଯାଏ ବହି ॥
କଣ୍ଠ ଗଦ୍‌ଗଦ ସ୍ୱରଭଙ୍ଗ । ଝୁଲାଇ ନୟନ ତରଙ୍ଗ ॥
କମ୍ପାଇ ଅଧର ଦଶନ । ବୋଲଇ ଆହେ ଭଗବାନ ॥
ମୁଁ ମହା ପତିତ କେବଳ । ଶରଣ ତୋ ପାଦ କମଳ ॥
ତୋ କୃପା ହୋଇଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଏ ପାପୀ ଭବ ଭୟ ନାଶ ॥
ଏମନ୍ତ ମନେ ଧ୍ୟାନ କରି । ରହଇ ପ୍ରକାଶ କେଶରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ବେନେ କଥା ଶୁଣି । ତା ପୁତ୍ର ପୁତ୍ରୀ ବେନଜଣ ॥
ଅନ୍ନ ନ ପାଇଣ ଆକୁଳେ । କାନ୍ଦନ୍ତି ଦୁଃଖରେ ବିକଳେ ॥
ଧରିଣ ଜନନୀ ଚରଣ । ବୋଲନ୍ତି ଯିବେ ଯାଏ ପ୍ରାଣ ॥
ଯଦ୍ୟପି ନ ଦେବୁ ଆହାର । ଜୀବନ ଗଲାଟି ଆମ୍ଭର ॥
ତା ଶୁଣି ଜନନୀ ବିକଳ । ନେତ୍ର ନୟନୁ ବହେ ଜଳ ॥
ଚଣ୍ଡାଙ୍କ ଛାମୁରେ ଯାଇଣ । ବୋଲଇ ତୁମ୍ଭେ ଏବେ ଶୁଣ ॥
ତୁମ୍ଭେ ତ ଗୀତା କଲ ମୂଳ । କେ କେବେ ପିଲଙ୍କ ବିକଳ ॥
ଏବେ ବନ୍ଧନ ଚଳିଥାଅ । କାହୁଁବା କାହୁଁ ଖୁଆଅ ॥
ବାଳକେ ପାଇଲେ ଭୋଜନ । ତେବେଟି ରହିବ ଜୀବନ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବେ ସମସ୍ତେ । ମୁହିଁ ମରିବ ତା ସଙ୍ଗତେ ॥
ଏକଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଚଣ୍ଡାଏ ବୋଇଲେ ଲୋ ଶୁଣ ॥
ସବୁରି କର୍ତ୍ତା ଭଗବାନ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବେଟି ଭୋଜନ ॥
ଆଉତ ଶୋଭଣ ନ କର । ଶୁଣି କୋପିଲା ନାରୀବର ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣିସି ହେ ଚଣ୍ଡା । ନ ପଡ଼ା ନାହିଁରେ ପେଟ ଲୁଣ୍ଡା ॥
ତୁ ହଳ ମରୁଥିବୁ ବସି । ତୋ ଘରେ ଧନ ଦିବ ପଶି ॥
ତା ଶୁଣି ଚଣ୍ଡାଏ ବୋଲନ୍ତି । ଆତୁର କୁନ୍ତ ଭୋ ଯୁବତୀ ॥
ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ତୋତେ । ଦେଖିବୁ କରିଣ ନେତ ଚେତି ॥
ସବୁରି ଜୀବର ଜୀବନ । ଅଟନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଦେଖ ଏ ଗୀତା ମଧ୍ୟେ ସାର । ଶ୍ରୀମୁଖ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ॥

ସମସ୍ତ କର୍ମ ସମର୍ପଣ | ଯେ ମୋର ପାଦେ ଆଶ୍ରେକର ||
ତାହାର ସଂସାରର ଭର | କନ୍ଧରେ ବହୁଛି ମୋହର ||
ନିତ୍ୟ ଲାଗଇ ତାଙ୍କୁ ଯେତେ | ସେ ଚିନ୍ତା କାହିଁଅଛି ତୋତେ ||
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ | ବୋଲି ଅଛନ୍ତି ନାରାୟଣ ||
ମିଛ ଯଦ୍ୟପି ଏହା କହ | ତେବେ ମୋଠାରେ କ୍ରୋଧବନ୍ତ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ସୁମନା | ଏ କେଉଁ ଝୁଠ କଥା ପିନା ||
ଏ ଧନ ଯୁଟରେ କେମନ୍ତେ | ଘର ଚଳଣ ଭିକ୍ଷାଥେ ||
ତୋ ଘରେ ଆସିଦେବେ ତୋତେ | ବସି ଭୁଞ୍ଜିବୁ ସୁଖହାତେ ||
ଛାଡ଼ ଏ ସାହାସ ଲକ୍ଷଣ | ନ ହେବୁ ହୋଇ ଅକାରଣ ||
ଶୁଣି ପଣ୍ଡା ଏ କୋଧରେ | କହିଲେ ଦର୍ପର ଆଗରେ ||
ନନ୍ତୁ ଜାଣିଲ ଭୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ନସ୍ତୁଭ୍ରଷ୍ଟ ||
ଏ ଶ୍ଳୋକ ମିଛ ବୋଲି କରି | ଦେଲୁ ତୁ ଘାତେବୁ କି ଚିରି ||
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲା ସୁବେଶ | ଭାଳ ଦେଉ ପିନା ପୋଥି ||
ଏ କାହୁଁ ସୁଲଭ ହୋଇବ | ମନେ କରିଛୁ ଦୃଢ଼ ଭାବ ||
ଆଜ୍ଞା କାହିଁକି ଆଣ ତୋର | ଚିରଣ ଦେବୁ ଖଏ ଥର ||
ଶୁଣି ପଣ୍ଡା ଏ କୋପମନ | ଦେଖାଇ ଦେଲେ ଶ୍ଳୋକସ୍ଥାନ ||
ତାହା ଦେଖିଣ ସେହି ନାରୀ | ଲେଖନ ଧରି ଦେଲା ଚିରି ||
କ୍ରୋଧରେ ଦେଲା ତିନିଗାର | ଦେଖି କମ୍ପିଲେ ଦ୍ୱିଜବର ||
ବୋଇଲେ କି କଲୁ କି କଲୁ | ପ୍ରଭୁରେ ଅପରାଧୀ ହେଲୁ ||
ଏହା ଦେଖିଲ ମୋ ନୟନ | ନ ଯାଇ ରହିଛି ଜୀବନ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ହରିଭକ୍ତ | ଆରତେ କାନ୍ଦିଲେ ବହୁତ ||
ତହୁଁ ବନ୍ଦନ କରିଗଲା | କବାଟ କିଳିଣ ଶୋଇଲା ||
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦେ ଦେଇ ମନ | ଦେହୁଁ ଛାଡ଼ିଲ ନିଜ ଜ୍ଞାନ ||
ତା ଦେଖି ନିଜ ଦର୍ପୀ ତାର | ବାଳକମାନଙ୍କୁ ଧଇର ||
ନେଇଣ ଶୋଇଲା ମନ୍ଦିର | ଯେଭଳି ରହିଲା ଭୁପିକରି ||
କାମିନୀ ମନେ ଗୁରୁ ଚିନ୍ତା | ବାଳକମାନଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ||

ପଣ୍ଡାଙ୍କ ମନ ଭକ୍ତି ଭାବ । ଏହୁ ଜାଣିଲେ ଯଦୁନାଥ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ । ଘଟବାସିଙ୍କ ହୃଦର ସ୍ୱାମୀ ॥
ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା । ଏଣୁ ନିମନ୍ତେ ଚଉଦ ଖାନା ॥
ଜନ୍ମୁଛୁ ପର ନର ଦେହ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ରକ୍ଷିବାର ପାଇଁ ॥
ଦେଖନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ । ନ ସହି ସେବକ ଆକୁଳ ॥
ସଜ ହୋଇଲେ ବେଗ କରି । ହୋଇବ ଗୋପାଳ ରୂପ ଧରି ॥
ନବୀନ ଜଳଧର ମୂର୍ତ୍ତି । ସୁନ୍ଦର ଶରଦଶଶୀ କାନ୍ତି ॥
ବଦନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶଶଧର । ପଙ୍କଜ ନୟନ ସୁନ୍ଦର ॥
ଅତି ସୁରଙ୍ଗ ବିମ୍ବାଧର । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନାସା ମନୋହର ॥
ମୃଦୁଳ ପ୍ରକାଶ ମନ୍ଦହାସ । ତଥି ଦୂରେ ତ ସୁଧାରସ ॥
କସ୍ତୁରୀ ତିଳକ ଲଲାଟେ । ସୁଗୁଞ୍ଜମାଳ କଣ୍ଠତଟେ ॥
ହେମ କଙ୍କଣ କେୟୂରକ । ରବି କିରଣ ଦର୍ପ ଭଞ୍ଜି ॥
ମୁଦ୍ରିକା ଶୋଭଇ ଅଙ୍ଗୁଳି । ଝଟକେ ନାନାରତ୍ନ ଝଳି ॥
ପୀତବସନ କଟିମଧ୍ୟେ । ଘନେ କି ସୌଦାମିନୀ ରାଜେ ॥
ତହିଁରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମେଖଳା । ହେମ ଘର୍ଘର ନାଦ କଳା ॥
ଚରଣେ ନୂପୁର ବଳୟେ । ଚାଲନ୍ତେ ରୁଣୁ ଝୁଣୁ ବାଜେ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଲଉଡ଼ି ଶୋଭନ । ଯେସନ ପାଳକ ଗୋଧନ ॥
ମସ୍ତକ ଉପରେ ଶିଖୀଚୂଳ । ତହିଁ ବେଷ୍ଟିତ ଜାମୁକାଳ ॥
ଶ୍ରବଣ ଯୁଗଳେ କୁଣ୍ଡଳ । ନୃତ୍ୟ କରଇ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
ନାସାଗ୍ରଟରେ ମୋତି ଶୋଭ । ଅଧରାମୃତ ପାନେ ଲୋଭ ॥
ଦେଖାଇଅଙ୍ଗୁଳି ଚେତାବନ୍ତ । କକ୍ଷେ ମୁରଲି ଅଳଙ୍କୃତ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ଦାମୋଦର । କଟିରେ ବନ୍ଧିଛନ୍ତି ଘାଗ ॥
ନାନାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇଁ ଭରି । ଦେଖ ଡାଳରେ ତାହା ଅନୁକରି ॥
ଖଜୁରୀ ଖଇଳ ମୁଗ ଜାଇ । ଘୃତ ନବାତ ଦୁଧ ଦହି ॥
କଦଳୀ ସୋଲିଅ ସେ ଅଦା । କୁହା ଚିକୁଳ ବୋଦା ବୋଦା ॥
ନେଇଣ ମଣ୍ଡିତ ଫୁଲବଡ଼ି । ପଞ୍ଚରେ ଅଗରୁ କଣ୍ଡି ॥

ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଘରେ ଭରି । ଯେ ତାହା ଚାରେ ଅନ୍ତ କରି ॥
ଯେ କଣ୍ଠ ପାଣ୍ଡବ ଯେ କଥା । ନାମ ଯାହାର ଜଗଜ୍ଜିତା ॥
ଯାର କଳ୍ପନା ମାତ୍ରେ ଜାଣ । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିଆଣ ॥
ତାର ଅପୂର୍ବ ଅବା କଥା । ଶୁଣ ସୁଜନେ ଏହୁ ଯଥା ॥
ଭକତ ସ୍ତୁତେ ସବଗାହି । ଧାଇଁ ଅଛନ୍ତି ଘର ବଞ୍ଚି ॥
କେବଳ ଅଛି ତୋର ମନେ । ମିଳଲେ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଭବନେ ॥
ତା ପୁରଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ବଜେ । ଡାକନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦେବବ୍ରଜେ ॥
ମେଘ ଗମ୍ଭୀର ଧୀରବାଣୀ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆକୁଳକୁ ଜାଣି ॥
ଡାକନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱରରେ । ଯେ ଅଛ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଘରେ ॥
ବାହାର ଆସ ମୋର ପାଶ । କହ ତୁ କୁଟୁମ୍ବର ଗ୍ରାସ ॥
ତା ଶୁଣି ପଣ୍ଡା ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଭେକେ । ନିଦ୍ରା ନ ମାଡ଼େ ଅତଶୋକେ ॥
ବସି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିଲା । ଏ ଡାକ ଶୁଣିଣ ଧାଇଁଲା ॥
କବାଟ ଫିଟାଇଣ ଦେଖି । ସ୍ତମ୍ଭି ରହିଲା ଚର୍ମ ଆଖି ॥
ବୋଇଲେ ଅଛିଲ -କାହୁଁ ବାବୁ । କହନ୍ତି ବସ୍ତୁହ କସ ହବୁ ॥
କି କି ପଦାର୍ଥ ଏଥେ ଭରି । ଘର ଯୋଗାଡ଼ ଯତ୍ନ କରି ॥
ରଖିଛୁ କହ ଜଣା ମୋତେ । ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ପଣ୍ଡାଙ୍କ-ମିଶି ମୋତେ କହି । ଦେବାଇଲା ନେଇଯାଅ ଭୁଞ୍ଜି ॥
ଆଜି କା ହସ୍ତେ ଦେବ ସେବା । ଜଣା ଅଧିକ ହେବ ଏବା ॥
ତେଣୁଟି ଭୃତ୍ୟ ନେଇ ଦେବ । ନିର୍ମଳ ପିନା ମୂଳ ସବ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯେ ତାହାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ । ଦଣ୍ଡେ ନ ଛାଡ଼ୁ ତାଙ୍କ ପାଶ ॥
ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ମାନି ଆଜି । ଯେତେକ ଦେଖିଲେ ତେତେ ଯାଜି ॥
ତେଣୁଟି ଅଇଲୁ ଗୋସାଇଁ । ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ଦିବା ପାଇଁ ॥
ଯତ୍ନ କରିଣ ରଖ ଏବା । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ କହିଥିବ ଦସ୍ତା ॥
କହିବ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ । ମନେ ପକାଇଥିବେ ମୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନାୟକର । ଭୁଣ୍ଡରୁ ନଇଲା ଉତ୍ତର ॥
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ବୁଦ୍ଧି । ରହିଲ ନାହିଁ ଦଣ୍ଡାନିଷ୍ଠ ॥

ଯା ମାୟା ଦେବେ ଅଗୋଚର । କାହୁଁ ଜାଣିବ ସୁସ୍ଥିର ॥
ବୋଇଲ ଆହେ ବାପ ଶୁଇ । ବନ୍ଧନ ଘର ଦଣ୍ଡ ଥୋଇ ॥
ଦିଶୁଛ ଅତି ସୁକୁମାର । କିମ୍ପା ବଥାଉ ଥିବ ତୋର ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଦାମୋଦର । କନ୍ଧରୁ ଉଷ୍ଟିଲେକ ଭର ॥
ସମସ୍ତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖଣ୍ଡୁ କାଢ଼ି । ତଳେ ଥୋଇଲେ ଧାଡ଼ ଧାଡ଼ ॥
ହସି ବୋଲନ୍ତି ଚକ୍ରପାଣି । ଦେଖ ଯା ପଣ୍ଡାର ଘରଣୀ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିପ୍ରନାରୀ । ବାହୁଡ଼ ବେଗ ବେଗ କରି ॥
ଘରେ ଥୁଅନ୍ତେ ଦେଖେ ଧନ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣେ ପୂରିଲା ଭବନ ॥
ବିସ୍ମୟ ହେଲା ମନେ ତାର । ଏ ତ ବଡ଼ଇ ଚମତ୍କାର ॥
ଏଣୁ ଭୁରକ ଆମନ୍ତ୍ରିଣ । ଉଣ୍ଟିଲା ଘର ସାଙ୍କ ପୂରି ॥
ଆଉ ରଖିବା ନାହିଁ ସ୍ଥାନ । ଧନ୍ୟ ସେ ଗଉଡ଼ୁଆ ଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗେଯାଇ । ଗଉଡ଼ୁଆ ଆଗେ ଜଣାଇ ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣ ବାପୁ ମୋର । କି ଜାତି ଗୋଟି ଅଟେ ତୋର ॥
ଏତେ ସବୁକେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏଠେ । ବହିଣ ଆଣିଲୁ କେମନ୍ତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀଧର । ଶୁଣ ଗୋ ବିପ୍ର-ବରନାରୀ ॥
ଆମ୍ଭେ ଗୋପାଳ ପୁଅ ପିଲା । ବ୍ରଜ ରଜାଙ୍କ ଘାଟ ଦେଲା ॥
ଘରେ ମୁଁ ନ ରହଇ କ୍ଷଣେ । ନିତ୍ୟ ବୁଲଇ ଏଣେତେଣେ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ଭାବ ଦେଖେ ଯାର । ଘର ମୁଁ ବହଇ ତାହାର ॥
କାହୁଁ ନ ଛୁଟେ ମୋର ମନ । ନିରତେ ଥାଏ ସନ୍ନିଧାନ ॥
ସେ ମୋତେ ଫଳପୁଷ୍ପ ଦେଲେ । ତାହା ମୁଁ ମଣେ ମେରୁ ତୁଲେ ॥
ଅଧିକ କି କହିବ ତୋତେ । ନିର୍ମଳତ୍ୱ ଲେଖା ମୋତେ ॥
ଏବେ ଏ ଘର ଧନ ଯାହା । ଜାଗ୍ରତ କରି ରଖ ତାହା ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ବିଦାୟି ଦେଲଣି । ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ତରୁଣୀ ॥
ଏଡ଼େ ଗଉଡ଼ୁଆ ଘର ଧରି । ସେବେ ଆଇଲେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ॥
କେମନ୍ତେ ଯିବ ଉଠିବାସେ । ଏ କଥା ମନକୁ ନ ଆସେ ॥
ଦଣ୍ଡେ ବିଳମ୍ବ ମାତ୍ର କର । ରନ୍ଧନ ହେଉଛି ଆମ୍ଭର ॥

ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କରି ଯିବ । ତେବେ ସେ ମନସ୍କୁ ରହିବ ॥
ବୋଇଲେ ଚଣ୍ଡୀଏ ହସନ୍ତେ । ଭଲ ସେ ନ ବୋଲିବେ ମୋତେ
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଚଣ୍ଡିଆଣୀ ॥
ବଡ଼ ଅଜ୍ଞାନ ମୋର ଅଛି । ରଖି ଆସୁଅଛି ବୋଧେ କିଛି ॥
ମୋହର ଯେତେକ ଶତରୁ । କହିଲେ ଜାଣିବେ ଚଣ୍ଡୀଏ ॥
ତାହାଙ୍କ ଅନ୍ନକୁ ମୋ ମନ । ଅବଶ୍ୟ କରନ୍ତୁ ଭୋଜନ ॥
କାହାରେ ଘାତହେଲା ମୋର । ରୁଧିର ବହେ ଅନିବାର ॥
କଳୁଷିତ ଅଛି ବଣ୍ଡ ହୋଇ । ଏଥି ମୁଁ ଭୁଞ୍ଜି ନ ପାରଇ ॥
କହିବ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କର ଆଗେ । ବୋଲି ଚଳିଲେ ଅତି ବେଗେ ॥
ଏଣେ ସେ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କର ପାଶ । ବହନ ରନ୍ଧାବଢ଼ା ସାରି ॥
ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଉଠାଇଲେ ଯାଇ ॥
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭ କଥା ସତ୍ୟ । ବହନ ଉଠ ପ୍ରାଣନାଥ ॥
ତା ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀଏ ଉଠିଲେ । ନିଜ ଘରକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ପଡ଼ିଅଛି ଧନ । ବୋଲେ ଏ କେମନ୍ତ ବିଧାନ ॥
ଶୁଣି ତା ସ୍ତ୍ରୀ ବଚନତେ । କହିଲା ସ୍ୱାମୀର ଅଗ୍ରତେ ॥
କେ ତୁମ୍ଭ ମିଶ ଦେଲେ ଯେଶି । ବୋଲେ ଗଉଡ଼ ଜଣେ ଆସି ॥
ଏ ଧନ ଦେଇଗଲେ ମୋତେ । ମୁଁ ସେ କହିଲି ନାନାମତେ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କରି ଯିବ । ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସେ ଶିବ ॥
ଘାତ ହୋଇଛି ନିଚଣ୍ଡ୍ର । କହିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ ତୁଣ୍ଡ୍ର ॥
ଶୁଣି ସେ ବହୁଛି ରୁଧିର । ଭୁଞ୍ଜିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ ମୋର ॥
କହିବ ଚଣ୍ଡୀଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ । ଦୟା ସେ କରିଥିବେ ମୋତେ ॥
ବୋଲି ବହନ ଚଳେ ତଳ । ସେଧନ ପୁଟଳି ବାନ୍ଧିଲ ॥
ଦେଖି ମୁଁ ହେଲି ଆଚମ୍ବିତ । ଦୁଃଖ ଏ କେବଣ ଚରିତ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଚଣ୍ଡୀ ଭୁଦେବ । ବୁଡ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦ ସମୁଦ୍ରେ ॥
ଜାଣିଲେ ନିଶ୍ଚେ ଚକ୍ରବାହା । ଆନନ୍ଦ ବେନି ହୋଇଲେ ଏହା ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ଦେଖିଲୁ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥

ଶୁକ ସନକ ମୁନିବର । ଏମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନକୁ ସେ ଦୂର ॥
ତୁ ତାହା ଦେଖିଲୁ ସାକ୍ଷାତେ । ସୌଭାଗୀ ବୋଲଇ ମୁଁ ତୋତେ ॥
ଯାହା ଦେଖିଲି ତୋତେ ବାରେ । ମୋ ଭାଗ୍ୟ କହିଲେ ନ ସରେ ॥
ଏବେ ତୁ ହେତୁକର ଶୁଣ । ସେହି ଅନାଦି ନାରାୟଣ ॥
ଯାହା ସେ କହିଗଲେ ତୋତେ । କହିବ ଷଣ୍ଢାଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଘଃତ ହୋଇଛି ଜନ୍ମା ମୋର । ସେହି ଅର୍ଜିଲା କର୍ମ ତୋର ।
ଏ ଭଗବତ ଗୀତା ଯିନା । ସାକ୍ଷାତେ ଗୋବିନ୍ଦ ରତନା ॥
ତହିଁ କାଟିଲୁ ଭବଗାର । ଦୁଃଖ ପାଇଲେ ପ୍ରଭୁ ମୋର ॥
ଏବେ ସତ୍ୱରେ ଚଳ ଯିବା । ଶ୍ରୀମୁଖ ଦର୍ଶନ କରିବା ॥
ଶ୍ରୀମୁଖର ଜଣାଇବା ପାଇଁ । ଏଥିର ଶ୍ରମ ଭଗତାଙ୍କ ॥
ନୋହିଲେ ନାହିଁ ପରିତ୍ରାଣ । ବୋଲି ଧାଇଁଲେ ବେନିଜଣ ॥
ଶ୍ରୀମୁଖରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ବେନି ନୟନେ ଅନାଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀଜଙ୍ଘା ଅଧରୁ ରୁଧିର । ବହୁ ଅଛଇ ଜଳଧାର ॥
ତା ଦେଖି ଷଣ୍ଢା ଅନ୍ତରରେ । ନମିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପଦ୍ମରେ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ । ଭୂଠି କପାଳେ କରଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ ନର ମାଝ ଗୁର । ମହିମା କ ବର୍ଣ୍ଣିବ ତୋର ॥
ଏ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶେ ଭୁବନେ । ତୋ ସମ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ଛାଡ଼ି । ସେ ଅନ୍ୟମାର୍ଗ ଯାଏ ମୂଢ଼ି ॥
ଧିକନ୍ତୁ ଧିକ ସେହି ନର । ସେ ନାହିଁ ଭବୁ ହେବେ ପାର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କରି । ନମୋ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀ ॥
ଏ ମହାପାପୀ ଶିଷ ଗୁର । ଦ୍ରୋହ ସେ କଲି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗର ॥
କ୍ଷମା ନ କଲେ ଭଗବାନ । ନାହିଁ ଏ ତ୍ରିଭୁବନେ ସ୍ଥାନ ॥
ଭୃତ୍ୟ ସେ ସଦା ଅପରାଧୀ । ତୁମ୍ଭେ ସେ କରୁଣା ବାରିଧି ।
କେବଳ ଏହି ଅଙ୍ଗ ଦେଖି । ତୋ ନାମ ଧରି ଭନପାଖି ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ମେଲାଣି । ହେଲେ ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ବେନି ପ୍ରାଣୀ ॥
ବନ୍ଦନ ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ମଣ୍ଡରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ॥

ସୁଖ ସୁଶୀଳ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ସବୁ ଖାଇ ॥
ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ଦିନ ନେଲେ । ଅନେକ ବର୍ଷ ଭୋଗକଲେ ॥
ସେବା ସମୟରେ ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ । ଭଜନ କରି ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ବଞ୍ଚିଲେ କାଳ ଦେବଜନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସ୍ୱଜନ ॥
ଦେହ ଅନ୍ତରେ ଗଲେ ଯଥି । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ଜଗପତି ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ତମେ ପ୍ରଭୁ ଜାନକୀ ବିଳାସ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ସୁଜନେ ଏହି ପଥ ଗମ । ଫିଟିବ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଭ୍ରମ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୂଳଟି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗୀତାଚଣ୍ଡୀ ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷଟ୍ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ହରିଚନ୍ଦନ ରାଜା ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

କହଇ ମନ ଚଇତନ୍ୟ । ଏ ତୋର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବଚନ ॥
ଶୁଣିଲି ଗୀତାଚଣ୍ଡୀ ଭବ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ପରେ ଏ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ କଥା ଯେତେ । କହି ପ୍ରବୋଧ କର ମୋତେ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅତି ତୋଷେ । କହଇ ମନ ରାଜା ପାଶେ ॥
ଚେତନ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଓଡ଼ିଶାକୁ ଲଗ୍ନା ପଶ୍ଚିମାଣି । ଯେ ବାମଣ୍ଡୁର ନାମେ ଦେଶ ॥
ତହିଁ ନୃପତି ମହାବଳ । ନାମ ତା ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ ॥
ସେ ରାଜ୍ୟ ପାଳନ କରି । ପ୍ରଜା ପାଳନ୍ତି ସୁଖପରି ॥
ଶୁଣ ଯବନ ଦସ୍ୟୁବୃନ୍ଦ । ନ ଧରେ ପରନାରୀ ଚିତ୍ତ ॥
ଦାନ ପଣରେ ଦେବତୁଲ୍ୟ ଜଣେ । ବାଞ୍ଛଇ ଭଜନ ସ୍ମରଣେ ॥
ଛାଡ଼ ବୋଲିବା କଥା ଯାହା । ଶ୍ରବଣେ ନ ଶୁଣେ ତାହା ॥

ଦେଖିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ । ଆନନ୍ଦ କହି ନ ସରଇ ॥
ଚରଣ ଧୋଇ ମୋଦ ଭରି । ପୂଜିଲ ବିଷ୍ଣୁ ସମକରି ॥
ନିତ୍ୟେ ଥାଇ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟେ । ହରି ପୀରତି ନାହିଁ ଶଠେ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ପୋଷିବାରେ । କେବଳ ତାହାଙ୍କୁ ସତେ ॥
ଭଜନ ରାମକୃଷ୍ଣ ବଚନ । ଅନ୍ୟ ନ ଜାଣେ ତାର ମନେ ॥
ଅଷ୍ଟବଜାତି ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଯେବେ ରାମକୃଷ୍ଣ ବୋଲେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ନ କରେ ଅବଜ୍ଞା । ବୋଲଇ ପାଶେ ମୋର ବନ୍ଧ ॥
ଗୋଟିଏ ନାମ ଯେବେ ଶୁଣେ । କୋଟିଏ ତୀର୍ଥଫଳ ଗଣେ ॥
ତା ବେଷ୍ଟରଣ ମଣ୍ଡପରେ । ସ୍ୱର୍ଗ ପାଶର ଘର ବାଟେ ॥
କରଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭକତ । କେବଳ ରାମକୃଷ୍ଣ ରତ ॥
ଯେ ବୃନ୍ଦାବନ ଲୀଳାମାନ । ଗୋପୀ ଗୋବନ୍ଦ କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥାନ ॥
ତୃଣା ପୂତନା ଶଣ୍ଢା କେଶୀ । ଶକଟା ଯାମଳା ବନାଶି ॥
ବକା ଅଘାଦି ନାଶ ଯେତେ । ଶିଶ କରଇ ବଧିଲେତେ ॥
ନିତ୍ୟ କରଇ ଦରଶନ । ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଇ ମନ ॥
ଯେ ଶୁଆ ଶାରୀ ରାଜବଣୀ । ପୋଷିଣ ଥାଇ ନୃପମଣି ॥
ତାହାଙ୍କ ମୁଖୁଁ ନାମାବଳୀ । ଶୁଣି ପୁଲକେ ରୋମାବଳୀ ॥
କେବଳ ସାଧୁଜନ ପାଶେ । ବସଇ ଭଜନ ଦିବସେ ॥
ହରି ଚରିତ ସୁଧାବାଣୀ । ଆନନ୍ଦ ହେଉଥାଇ ଶୁଣି ॥
ପ୍ରତିଦିନରେ ଯେପରି ଦୂତ । ଶୁଣିଲ ରାଜ୍ୟ ସକଳତ ॥
ନାଗର ଓଠ ପୁଚ୍ଛୁ ଦେଇ । ରାଜ୍ୟରେ ଘୋଷଣା ଦିଅଇ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ପ୍ରଜାକୁଳ । ରାଜାର ଆଜ୍ଞା ଏ କେବଳ ॥
ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁ ଗ୍ରାମେ ଅଛି । ଅନ୍ନ ନ ଖାଇ ଶିବେ ଛୁଟି ॥
ସେ ଗ୍ରାମ ମାନଙ୍କ ନିମିତ୍ତ । ଯାଉଛି କହୁଅଛୁ ସତ୍ୟ ॥
ତାର ସର୍ବସ୍ୱ ଲୋଟ ହେବ । ଶୂନ୍ୟ କାହାର ହୋଇଯିବ ॥
ଯେ ଯେବେ ଇଚ୍ଛା ଧର୍ମ କରୁ । ଦେଖି ସେ ଦେବ ଦରବାରୁ ॥
ଏଥି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ କରୁ । ରାଜାର ଆଜ୍ଞା ହୋଇଅଛି ॥

ଏମନ୍ତ ଚାରିଦିନ କରାଇ । କହନ୍ତି ପ୍ରଜା ଆଗେ ଯାଇ ॥
ଶୁଣି ସୁନନ୍ଦ ସାବଧାନେ । ଏମନ୍ତେ ବଡ଼ପଣେ କହେ ॥
ତା ନଗ୍ର ରାଜ୍ୟ ବୁଲିଯାଇ । ଦେଖଇ ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମ ହୋଇ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଘରେ ଅଲେ । ତୁଳସୀ ବୃକ୍ଷ ନ ଦେଖିଲେ ॥
ଦେଖି ଠାବରେ ପ୍ରଜା ଭଣ୍ଡି । ତୁଳସୀ ଚଉରା ତୋଳାଇ ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ଆଦେଶେଣି । କରି ବୋଲନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣି ॥
ନରପତି ତୁ ପାପାବନୀ । ଦେବୁ ଏ ବୃକ୍ଷ ଆଗେ ଜାଳ ॥
କାଲୁ ତୁ ସେବା ଦେଇଥିବୁ । ଲେଖିଣ ଘରଜାଳୁ ଦେବୁ ॥
ଏମନ୍ତ କହୁଥାନ୍ତି ତଳ । ଝାଉଁବା ଡାଳଯାଏ ମିଳ ॥
କରରେ କଙ୍କତଣା ଧରି । କେଣ ଶାମଳୀ ପାଟ ମାରି ॥
ତାହା ଦେଖିଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ମାରନ୍ତି ଧଇନ୍ତି ପ୍ରହାରି ॥
ବୋଲନ୍ତି ଏ ଘଟ ନ ମାରି । ଆଜ ଜଗାନ୍ତୁ ଅଟଳ କରି ॥
ଖୁଣ୍ଡି ପଡ଼ନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ମୁଖେ । ନୋହିଲେ ପଡ଼ିବ ନରଖେ ॥
ସେ ଗ୍ରାମଜନଙ୍କୁ ଡକାଇ । କହନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖାଇ ॥
ଯେଉଁଘରେ ଧାନେ ହୁଣି ବାସ । କାଳୁ ସେ ଥିବଟି ଅବଶ୍ୟ ॥
ନିତ୍ୟ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଦେବା କରି । ମସ୍ତକେ ତୁଳସୀ ମଞ୍ଜରୀ ॥
ତଣକ କରି ଘଲଟେଟି । ତୁଳସୀମାନେ କଣ୍ଠ ଭଟେଟି ॥
କୁଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ । ଶିକ୍ୟାପୂଜନ ଦେବ ଦାନ ॥
ପୂଜକ ଘରେ ପଣ୍ଡାଯିବ । ଅତିଥି ଚରଣେ ପୂଜିବ ॥
କଣ୍ଠରୁ ତଳି ଭୁଲୁ ଭଲ । କର ବା ନ କର ମୋ ବୋଲ ॥
ତୁଚ୍ଛ ଗ୍ରାମରେ ଏହି ମତ । ତିଆରି ଭଜନ୍ତି ନୃପତ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଠାରେ । ସେ ରାଜ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକାରରେ ॥
ପୂଜା କାଳସି ଗୋଟି ଧରି । ଧାନ ଗଉଣି ଘରେ ଭରି ॥
ପ୍ରଜା କରନ୍ତି ଗୁରୁବାର । ତାହା ଦେଖିଣ ଏକ ନର ॥
ଘର ସଂସ୍କାର ଜନ ସେହି । ତା ଦେଖି ନ ପାରିଲ ସହି ॥
ବଦନ ହୋଇ ଜଳଗଲା । ନୃପତି ଛାମୁରେ କହିଲା ॥

ବୋଇଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ କାକେଶ । ତାହାର ଘରେ ଅଛି ପୁଣି ॥
ମିଥ୍ୟା ଏ ନୁହଇ ଅବଶ୍ୟ । ରାଜଭଣ୍ଡାରେ ହେଜ ଆସ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ରାଜା ଅଧି । ତାଙ୍କୁ ଡକାଇ ଦୂତ ପେଷି ॥
ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗକରି । ହେମ କାକେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଧରି ॥
ଆମ୍ଭ ଛାମୁକୁ ହେଜ ଆସ । ବୁଝିବା ଏହାର ସନ୍ଦେଶ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତେ ଗଲେ । ସେ ପ୍ରଜା ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ଶୁଣି ସେ ମହାଭୟ ପାଇ । ବଚନ ନ ପାରଇ କହି ॥
ନୃପତି ଛାମୁରେ ମିଳିଲା । ହେମ କାକେଶ ଥୋଇ ଦେଲା ॥
ନୃପତି ବୋଇଲେ ରେ ଶୁଣ । ଆଉ କେତେହେଁ ଅଛି ଭଣ ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ପ୍ରଜା ଆକୁଳେ । ପଡ଼ି ନୃପତି ପାଦତଳେ ॥
ବିନୟ ହୋଇ ସେ କହିଲା । ସର୍ବେ ମୋ ଏତକ ହୋଇଲା ॥
ବହୁତ କାଳୁ ଅଛି ଏହି । ଧାନ ଗଉଣୀ ଘରେ ଥୋଇ ॥
ପୂଜା କରଇ ଗୁରୁବାରେ । ଦେଖି କେ କହିଲା ଛାମୁରେ ॥
ଏଥୁ ଅଧିକ ଥିଲେ ଜାଣ । ସେ ଇଚ୍ଛା କରିବ ପ୍ରମାଣ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ହସ ହସ । ତାଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ଘରେ ବସ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଦୂତ ପେଷି । ଡକାଇ ଆଣି ଏକ ଦାସୀ ॥
ସବୁ କହିଲେ ବିଧିମତେ । ସୁନାକାକେଶ ତାର ହସ୍ତେ ॥
ଦେଇ ପେଷିଲେ ନୃପବର । ଏହା ତୁ ନେଇଣ ସତ୍ୱର ॥
ମହାଦେଈଙ୍କ ହସ୍ତେ ଦେବୁ । ସମସ୍ତ ବୁଝାଇ କହିବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସୀ ବେଗେ ଚଳ । ଅନ୍ତଃପୁରରେ ଯାଇ ମିଳ ॥
କମଳା ମହାଦେଈ ପାଶ । ଯାଇ ସେ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣସି ଗୋ ମାଏ । ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ କଥାଏ ॥
ଦେଇଅଛନ୍ତି ନୃପମଣି । ଶୁଣି ଅଇଲା ମହାରାଣୀ ॥
ସ୍ୱହସ୍ତେ ଧରି ପଚାରିଲେ । ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ କାହୁଁ ଆଣିଲେ ॥
ଦାସୀ କହିଲା ଶ୍ରୀଛାମୁରେ । ଏ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଜାଘରେ ॥
ଧାନ ଗଉଣୀ ଘରେ ଥୋଇ । ସେ ପୁଣି ପୂଜା କରୁଥାଇ ॥

ତା ଦେଖି କେଉଁ ଦୁଷ୍ଟନର । କହିଲା ନୃପତି ଛାମୁର ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦୂତ ପେଷି । ତା ପଛୁ ଚଣ୍ଡି ଦେଖନ ଆସି ॥
ଦେଖିଣ ଦେଲେ କୁମ୍ଭ ତର୍ଣ୍ଣି । ଶୁଣି କୋପିଲେ ମହାଦେଶ ॥
ମିଳିଣ ଦେଲେ ଖଣ୍ଡୁବରେ । ବୋଇଲେ କ କଲୁ ତୁ ମୋରେ ॥
ଏ ପାପ ଗୁଡ଼ବ କେମନ୍ତେ । ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଡାକ ଦେଲେ ଭୂପତେ ॥
ଦାସୀ ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ । ଅନେକ ପାଦପୂଜା କଲେ ॥
ଆପଣା ଅଙ୍ଗ ଅଳଙ୍କାର । କାଢ଼ିଣ ରଖିଲେ ଆଗର ॥
ସେ ସୁନା କାକର ସମାନ । ତୁଳି ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେଲେ ଦାନ ॥
ବୋଇଲେ ଦାସୀକି ହକାରି । ଏହା ତୁ ଯାଅ ଘେନକରି ॥
ବୋଲନ୍ତି ନଅ ତୁମ୍ଭ ସୁନା । ଏଥକୁ ଯୋଗ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ସିନା ॥
ସେହି ତ ଅବଳା ଏକେ ଖଳୁ । କାହୁଁ ସମ୍ଭବେ ଏଡ଼େ ଗରୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାସୀ ଦେଲା । ଛାମୁରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥୋଇଲା ॥
ବୋଇଲା ନମୋ ଦଣ୍ଡଧର । ନଅ ଏ କାକର ତୁମ୍ଭର ॥
ଏଣୁ ନନ୍ଦନ୍ତେ ଦଣ୍ଡ ଯେତେ । ପାଇଲୁ ରାଣୀଙ୍କର ହସ୍ତେ ॥
ଅଧିକେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଭୂଷଣ । ପ୍ରୀତିରେ ନେଲେ ବିପ୍ରଗଣ ॥
ଏମନ୍ତେ କହିଗଲା ଦାସୀ । ଶୁଣି ନୃପତି ମନେ ହସି ॥
ସେ ଧନ ହସ୍ତେ ଅଣିଦେଲା । ତୋ ଧନ ନଅ ତୁ ବୋଇଲେ ॥
ଲୁଚାଇ ଦେଉଥିଲୁ ଘରେ । ଏବେ ତୁ ଦେଲୁ ତୋ ଭାଣ୍ଡାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ସେ ଯେଉଁ ଖେଦୁଆଁକୁ ଥାଇ ॥
ତା ସଙ୍ଗ କୁଟୁମ୍ବର ଭୁଲେ । ରାଜ୍ୟ ବାହାର କରିଦେଲେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥି । ଏମନ୍ତ ଦଧୁକ୍ତ ନୃପତି ॥
କେବଳ ସ୍ୱଧର୍ମ ତାର । ନାହିଁ ତା ତୁଳିତା କୁମର ॥
ତାହିଁକ ନାହିଁ ପ୍ରଥାଭକତି । ତେଣୁ ସେ ଜାଣେ ବସ୍ତୁ ଭକ୍ତି ॥
ସେ ସଞ୍ଚ ପନ୍ଥୀ ବେଦ ଜଣି । ଗୋବିନ୍ଦ ସ୍ୱବରେ ନିପୁଣି ॥
ହେଳକ ସବେ ଦାସ୍ୟ ବସ୍ତୁ । ମାତ୍ରିକ ନାଉ ନ ବୋଲଇ ॥
ସୁଖେ ଏମନ୍ତ ରାଜ୍ୟ କରେ । ତା ଯଶ ପୂରିଲା ସଂସାରେ ॥

ଋଷିଗଣ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ଧନ୍ୟ ସେ ଶ୍ରୀହରି ଚରଣ ॥
ମୁନିମାନଙ୍କ ଆସ୍ତୁ ଯାଇ । ଏ ରଜା ଚରଣବା ଦେଖି ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । କାଳ ବଞ୍ଚିଲା ସେ ନୃପତି ॥
ପୁଣି କେତେକ କାଳ ଗଲା । ସେ ରଜା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲା ॥
ବଶିଷ୍ଠ ଶୁଭକର୍ମ ଯାରି । ଚନ୍ଦ୍ର କଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଜନ ନାସ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହେବାର ସନ୍ନ୍ୟାସ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୂତ ପେଷି । ଡକାଇ ଅଣି ପାଟପାତି ॥
ସେ ଯାଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅମାତ୍ୟ । ରାଜ୍ୟର ବଡ଼ଲୋକ ଯେତେ ॥
ପ୍ରଜା ପାଟକ ଆଦିକରି । ଡକାଇ ଅଣି ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଆପଣା ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ଅଣି । ରାଜ୍ୟ ସମର୍ପି ଦେଲେ ପୁଣି ॥
ଶୋଧାଇ ଶୁଭ ଅନୁକୂଳ । ପାଟ ବସାଇ ମହୀପାଳ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସର୍ବଜନ । ଆଜୁଁ ଏ ତୁମ୍ଭର ରାଜନ ॥
ପୁତ୍ରଙ୍କୁ ବୋଇଲେରେ ଶୁଣ । ଆଜୁଁ ଏ ରାଜ୍ୟ ରଜା ଜାଣ ॥
ପ୍ରଜା କୁଳକୁ ପୁତ୍ରପରି । ପାଳିବୁ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ॥
ଦେବା ଦ୍ୱାରେ ଥିବୁ ରତ । ନିରତେ ହେବୁ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ॥
ସେବିବୁ ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣେ । ଅସାଧ୍ୟ ନୋହୁ ବିପ୍ରଗଣେ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦେବୁ ଦାନ । ନ କହୁ ନିଷ୍ଠୁର ବଚନ ॥
ଶିବ ଭବାନୀ ଚାଳା ସେତେ । ଖଣ୍ଡିବୁ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଦୁର୍ବ୍ବେ ସେ ଲେଖା କଲି ଯେତେ । ପାଳିବୁ ଦେଖି ବିଧିମତେ ॥
ଏ ରୂପେ ଶୁଝିବ ଯାନ ଦେଶ । ଅମ୍ଭେ କରିବୁ ବନବାସ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ଓଡ଼ାଇ କୌପୀନ ଆଶ୍ରକରି ॥
ରାଜ୍ୟ ସମ୍ପଦ ତେଜି ଘରେ । ରହିଲେ ପର୍ବତ ଉପରେ ॥
ସକଳ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ି ମନେ । କେବଳ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନେ ॥
ଏଣେ ପୁତ୍ରର ରଜା ହୋଇ । କେତେ ବା ଦିନ ଗଲା ବହି ॥
ଦିନକୁ ଦିନ ସେ ଅଜ୍ଞାନ । ମନ୍ଦ କର୍ମରେ ଦେଲା ମନ ॥
ଦ୍ୟୂତ ଶିକାର ପଶା ରଙ୍ଗେ । ମାତିଲା ବେଶ୍ୟାଗଣ ସଙ୍ଗେ ॥

ସେହି କୁକୁଟ ସୁତମାନ । ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ କଲେ ପାନ ।
ଅନ୍ୟାୟ କଲେ ସେ ବହୁତ । ହେଲେ ଧର୍ମନାଶେ ରତ ।
ପ୍ରଜା କୁଳକୁ ଦେଲେ ଦୁଃଖ । ଭକ୍ତଙ୍କ ନ ଚାହିଁଲେ ମୁଖ ।
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ କଲେ ଦୂର । ବିପ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ବୋଲେ ମାର ।
ହରି ଭକତି ମାର୍ଗ କଥା । ନ ଶୁଣେ ଶ୍ରବଣେ ସର୍ବଥା ।
ଅନ୍ୟାୟ ଉପଦ୍ରବ ଯେତେ । ତହୁଁ ସେ କଲେ ଅପ୍ରମିତେ ।
ସହି ନ ପାରି ପ୍ରଜାକୁଳ । ସମସ୍ତେ ହେଲେ ଏକଠୁଳ ।
ବୋଇଲେ କି କରିବା ଏବେ । ଚାଲ କହିବା ରଜା ଆଗେ ।
ଏମନ୍ତ କହି ଚଳିଲେ । ଯୋଳର ଦର୍ବରେ ମିଳିଲେ ।
ଭେଟିଲେ ରଜା ଆଗେ ଯାଇ । ସମସ୍ତେ ପାଦେ ଚଢ଼ି ହୋଇ ।
ଛିଡ଼ି କହାନେ ଯୋଡ଼ିଲେ କର । ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ଦଣ୍ଡଧର ।
ତୋ ସନ୍ତତ୍ରୁ ଆହ୍ମାଦେ । ସର୍ବେ ବହିଲୁ ଅପ୍ରମାଦେ ।
ଏ ତୁମ୍ଭ ପୁତ୍ରର ପ୍ରତାପ । ଦିଶଇ ଅନଳ ସ୍ୱରୂପ ।
ଅନ୍ୟାୟ ଉପଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ତାହା କହିବୁ ଅବା କେତେ ।
ନ ସହି ପାରି ସର୍ବଜନ । ଅଇଲୁ ତୁମ୍ଭ ସନ୍ନିଧାନ ।
ଏ ତୁମ୍ଭ ତନୟ ନ କହି । ବୋଲଇ ତୁଷ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ।
ବନସ୍ତେ ରହିଅଛି ଯାଇ । ତପସ୍ୱୀ ଜନ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ।
ତାହାଙ୍କୁ ନ ଦଅରେ କିଛି । ଆଜ୍ଞା ସେ ଫଳ ମୂଳ ଭକ୍ଷି ।
ଖାଇଲେ ଖାଉ ମଲେ ମରୁ । ଆମ୍ଭ ଅଭିଷ୍ଟମାନ ସରୁ ।
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ । ଶୁଣି ଦେବାଶ୍ୱ ହୃଏ ବୁଝୁ ।
ଆଜ୍ଞା ସେ ପ୍ରଜାକୁଳ ଯେତେ । ରହିବେ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ।
ଏହୁଁ କି ଆନର ମରଣ । ହେ ରଜା ହେଲ ବୋଲି ଜାଣ ।
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରିଚନ୍ଦନ । ଅଗ୍ନି ହୋଇଲେ କର୍ଣ୍ଣମାନ ।
ପୁଲକ ହେଲା ରୋମାବଳୀ । ନେତ୍ରୁ ଲୋତକଧାର ଚଳି ।
ହୃଦରୁ ଉଠିଲା ସାହସ । ବହିଲା ଦୁଃଖର ନିଃଶ୍ୱାସ ।
ବଦନୁ ନ ବଚନ ଫୁରି । ବୋଲିଲେ କି କହିଲେ ଶ୍ରୀହରି ।

ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପେଷେ ଦୂତ । କହିବ ପ୍ରଭୁର ଅଗ୍ରତ ॥
ବୋଲିବ ପିତାଙ୍କ ସଦନେ । ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଅଛଇ ଆସ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ଚଳିଗଲେ । ମନ ବହନ୍ତି ପାଶେ ହେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ପିତା ଆଜ୍ଞା ଆସ । ବନ୍ଧନ ଯିବା ରାଜା ପାଶ ॥
ଶୁଣି କୁମର କ୍ରୋଧଭରେ । ବୋଇଲେ ଦୂତଙ୍କ ଆଗରେ ॥
ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ବୋଲିବାର । ଯୁଝିବା ଅଛୁକ ତୁମ୍ଭର ॥
ରହିଲ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇଣ । ପ୍ରଜା ଗୃହାସ୍ତ ବେତେ ଶୁଣ ॥
ଦଇବେ ଦୁଷ୍କାଳ ହେଲ । ବୋଲେ ତୁମ୍ଭର କସ ଚଲ ॥
କାହିଁରେ କହୁଛି ନ କହ । ଅଦୃଷ୍ଟ ମାନ ଦୁଃଖେ ରହ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ଗଲେ ଚଳି । ଦୃଢ ରାଜାର ପାଶେ ମିଳି ॥
ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ ସମସ୍ତ । ଶୁଣି ନୃପତି ସ୍ୱମ୍ଭୂତ ॥
ବୋଇଲେ ଅଟଇ ଧର୍ମ ଦେବ । ତୋହର ଗୋଚର ସିନାସବ ॥
ଏଥକୁ ସାକ୍ଷୀ ତୁ କେବଳ । ସାକ୍ଷୀ ଯେ ଦଶଦିଗପାଳ ॥
ବାସୁକି ଆଦି ନାଗ ଯେତେ । ଏଥକୁ ସାକ୍ଷୀ ଏ ସମସ୍ତେ ॥
ଆଜହୁଁ ମୋର ବଂଶ ଆଉ । ଏ ବୃକ୍ଷ ରାଜା କେହି ନୋହୁ ॥
ଯେ ଅବା ନୃପତି ହୋଇବ । ତାର ମୁଣ୍ଡକା ଫାଟିଯିବ ॥
ଏମନ୍ତ କହି କ୍ରୋଧଭରେ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ ପିଟିଲେ ଦଅରେ ॥
ବୋଇଲେ ସେତେବେ ଧର୍ମ ସତ୍ୟ । ଫାଟିଣ ଯାଉ ଏ ଦଇବ ॥
ରାଜାର ମୁଣ୍ଡ ଏହା ଶୁଣି । ଫାଟିଲା ଚଟ ଧରଣୀ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ମନ୍ତ୍ରୀପାଳ । ଧାଇଁ ଚଳିଲେ ଅଦିମୂଳ ॥
ବୋଇଲେ କନ୍ୟା କେହଟାଣି । ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ କେଉଁମଣି ॥
ଦୃଢ଼ବସୁଳ ଯଦୁବନ୍ଧୁ । ମାହାନନ୍ଦନ କୃପାସିନ୍ଧୁ ॥
ବୃନ୍ଦାବନିଷ୍ଠ ବଂଶୀହସ୍ତ । ଦଇତାରି ଗୋପୀନାଥ ॥
ଦେଖାଅ ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ । ମୁଁ ଅନ୍ତେ ଯାଉଛି ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ନରପାଳି । ଦଶ ଦିଗକୁ ଦେଲା ସୁଷ୍ମି ॥
ଦେଖି ମୁହଁର ଲେଖେ ଦରି । ଦଇନ୍ତ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥

ଅତି ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇ । ବୋଲଇ ନମ୍ରଶୀଳ ମୁହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବେଗେ ଉଠି । ପ୍ରଣାମ କଲା କୋଟି କୋଟି ॥
ସମସ୍ତେ ଦେଖି ଦେଖି ତହିଁ । ପଡ଼ିଲେ ସେ ବଟର ଡେଇଁ ॥
ପିଣ୍ଡ ସହିତେ ପ୍ରାଣ ଗଲା । ଗୋବିନ୍ଦ ପାଦେ ଲୀନ ହେଲା ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସବାଣୀ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ସନ୍ଥ ଚରଣେ ମୋର ଆଶ ॥
ମୁଁ ବଡ଼ ନଷ୍ଟ ହୀନ ବୁଦ୍ଧି । ନିରତେ ପ୍ରଭୁ ଅପରାଧୀ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ପାଦପଦ୍ମ ତଳେ । ଘେନିଥାଇଅ ମୋତେ ବଳେ ॥
ଏତେକ ମାଗୁଣି ମୋହର । ପତିତ ଜନଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧର ॥
ମୁଁ ସେ କହୁଛି ବାର ବାର । ହେ ସାଧୁ କର ବା ନ କର ॥
ଅତି ବିନମ୍ରଭାବ କରି । ମାଗୁଛି ଭକ୍ତ ପାଦ ଧରି ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନବଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ॥
ଦ୍ୱିଜନନ୍ଦନ ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଷଟ୍‌ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ସପ୍ତତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମଙ୍ଗଳ ଗଉଡ଼ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁବୀର । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ମୋର ॥
ଚୈତନ୍ୟ ରାଜା ଅତି ତୋଷେ । କହେ ସୁମନ ରାଜା ପାଶେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତେ । ଏବେ ଯା କହୁଅଛି ତୋତେ ॥
ଅତି ଅପୂର୍ବ ଏହି ରସ । ଶୁଣି କଳୁଷ ହୋଏ ଧ୍ୱଂସ ॥
ଉତ୍ତର ଖଣ୍ଡେ ଏକ ଗ୍ରାମ । କମଳାବତୀ ପୁର ନାମ ॥
ପାଞ୍ଚକୋଶର ସେ ନଗର । ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ଘର ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ଗଉଡ଼ । ଅତି ଧାର୍ମିକ ମୂର୍ଖ ମୂଢ଼ ॥
ନ ଜାଣେ ସାତ ଶାସ୍ତ୍ର ସ୍ମୃତି । ନାହିଁ ତା ବିପ୍ର ଦେବ ଭକ୍ତି ॥
ନୋହେ ଆସ୍ତିକ ଶୁଚିମନ୍ତ । ନ ଜାଣେ ବେଭାର ହେମନ୍ତ ॥

ସମ୍ଭା ସନସ୍ତୁ ଶୁଣ ଦେବି । ଏହା ନ ଜାଣନ୍ତି ସେହି ॥
ଶିବ ଭଜନ ବୋଲିବାର । ଶିବେ ନ ଆସେ ଗୁରୁ ଦ୍ୱାର ॥
ଧର୍ମ ପୁରାଣ ବୋଲି ଯାହା । ଶ୍ରବଣେ ନ ଶୁଣଇ ତାହା ॥
ନାମ ଜ୍ଞାନ ମହାତ୍ମ୍ୟ । ଏ କଥା କେବଳ ସା ସତ୍ୟ ॥
ଯାହା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ତାର ଚିତ୍ତ । ସେ କଥା କହିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ॥
ନନ୍ଦ ନ ଶୁଝେ କେବଳ । ସେ କଥା କହିଥାଇ ମୂଳ ॥
ଏମନ୍ତେ ଯେ ଗୋପାଳ ଥାଇଁ । କେବଳ ଗୋପନ ରହିଲ ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ । ତୋତ୍ରୁ ତହିଁ ଲଗ ଦିନ ॥
ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦିନ ଦଶ । ନ ଜାଣେ ଗୁରୁ କର୍ମ ଲକ୍ଷ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖ ଦେହୀ ଭାର । କେଉଣ ସଅନ୍ତ ଆହାର ॥
ଗୋଷ୍ଠରେ ଲୁଚି ବଞ୍ଚେ ଦିନ । କେବେହେଁ ନ ଆସେ ଭବନ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ଅର୍ଦ୍ଧବୟସ ଆସି ହେଲା ॥
ନ ସେବୁ ଗୁରୁ ଉପଦେଶ । କେବେ କରନ୍ତି ଉପହାସ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଆରେ ଭାଇ । ଜାଣ ଗୋଟିଏ ତୋର ନାହିଁ ॥
କାଳ ହୋଇଲା ଆସି ଶେଷ । ନ ସେବୁ କର୍ଣ୍ଣେ ଉପଦେଶ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର ବିନା ଜାଣ । ତୋ ପିଣ୍ଡ ହେଲା ଅକାରଣ ॥
ନରକେ ପଡ଼ିବୁ ତୁ ଯାଇ । ତରିବା ପଥ ଆଉ ନାହିଁ ॥
ଏତେକ ତୁ ଆସ୍ତୁ ବୋଲମାନ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର କର୍ଣ୍ଣେ ଦେନ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବୁ ଅବଶ୍ୟ । ମଲେ ନରକେ ହେବ ବାସ ॥
ଶୁଣି ଚମକି ଦାସ ଦାସ । କହଇ ସେ ଲୋକଙ୍କ ପାଶ ॥
ଯିଲ କହିଲ ଗୁରୁମାନେ । ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଲେ-ମୁହିଁ କର୍ଣ୍ଣେ ॥
ତୁମ୍ଭର ବଚନେ ନରତେ । ପଢ଼ିବ ଚାଷତେଳ କେତେ ॥
ନ କଲେ ପତ୍ରବତମାନ । ଗୁରୁ କହିବେ ଦୁଃଖ ମନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଗାଳିଦିଅ ମୋତେ । ଏହା ମୁଁ କହିବି କେମନ୍ତେ ॥
ମନ୍ତ୍ର କର୍ଣ୍ଣରେ ଦେବେ ନେଇ । କେବଳ କଥାଏ କହିବି ॥
ଏଥେ ଯେ ଆଡଜାତି ଜନ । କହିଥିବ ମୁଁ ଅନୁମାନ ॥

ସେ ଅବା ଅପୂର୍ବ ବୈଷ୍ଣବ । ଯେବେ ପଥରେ ଦେଖାଯିବ ॥
ମନ୍ଦ ସେବକ ତାଙ୍କଠାରୁ । ଏକଥା ଉଚିତ ମୋହର ॥
ଦଧି ବା ଦୁଗ୍ଧ ପିଇ ଖାଇ । ମୋ କଣ୍ଠେ ମନ୍ଦ ପିତ୍ତ ବାହି ॥
ଆଜି ଦେଖିବ ନାହିଁ ଥରେ । ଉଦ୍ଧାର ନାହିଁ ଏ ଦଣ୍ଡରେ ॥
ଏ କଥା ନ ଯୋଗାଏ ମୋତେ । ବୋଲିଣ ଚଳିଲେ ତ୍ୱରିତେ ॥
ଯାଇ ରହିଲେ ଗୋଗୋଷ୍ଠରେ । ସେ ଗୋଷ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଘରରେ ॥
ବସୁରୁ ଥାଇ ତାର ଚତ୍ୱରେ । ଉତ୍ତମ ଲୋକମାନେ ଯେତେ ॥
କହନ୍ତି ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ଦ ସେବକରେ ॥
ଯେତେବ ମୁଁ ସେବିଛି ଅତ୍ର । ମନ୍ଦ ଦେଖିବା କଥା ସତ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରତିଦିନ । କରୁଥାଏ ସେ ଅନୁମାନ ॥
ରଜପଥକୁ ନିତ୍ୟ ଆସି । ସନ୍ଧ୍ୟା ଜାଣି ଥାଏ ବସି ॥
ଯିବା ଆସିବା ଜନ ଯେତେ । ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଥାଏ ନିତ୍ୟ ॥
ବୈଷ୍ଣବମାନେ ଆସିବାରେ । ଦେଖିଲେ କହିବ ଏଥରେ ॥
ଜନ ସାଧୁଙ୍କ ବୃନ୍ଦ ଭଟି । ଗୁଣ୍ଡିଚାକୁ ଦିଏ ଦୃଷ୍ଟି ॥
କରୁଥାଏ ସେ ଅନୁମାନ । ଏମନ୍ତେ ଗଲେ କେତେଦିନ ॥
ଦଇବ ଯୋଗେ ଏକଦିନ । କରୁ ସେ ଅଛି ଗୋଦୋହନ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳରେ ଅତିଥ । ଆସି ହୋଇଲେ ଉପଗତ ॥
ତହିଁ ବଇଷ୍ଣବ ମାନ ହୋଇ । ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ ॥
ଶିରାର କୌପୀନ କଟୀମଧ୍ୟେ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ବିଭୂତି ବିରାଜ ॥
ମସ୍ତକେ ଶୋଭେ ଜଟାଭାର । ତୁମ୍ବା ଲମ୍ବିଁଏ ଅଛି କର ॥
ଗ୍ରୀବରେ ମାଳ ତିଳକ । ଭାଲ ଅଙ୍ଗରେ ଜକ ଜକ ॥
ତହିଁ ବଦନ ଶୋଭାବନ । ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ନନ୍ଦନ ॥
ଦୋହନ ଦୁହାଁ ଦୂର କରି । ଉଠିଲ ଦୀର୍ଘଦଣ୍ଡ ଧରି ॥
ଯାଇଁଲ ବେଗ ବେଗ ହୋଇ । ଡାକିଲ ରହ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ଶୁଣି ସେ ରହିଲେ ଅତିଥ । ଗଉଡ଼ ହେଲ ଉପଗତ ॥
କ୍ଷୀର କଳସୀ ତଳେ ଥୋଇ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦେ ପଡ଼ିଗଲା ॥

ଲଟି ମସ୍ତକେ କର ଦେଲ । ଶୁଣହେ ଗୋସାଇଁ ବୋଇଲ ॥
ଏ କ୍ଷୀର ଭୋଜନ କରିବ । ମୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଥିବ ॥
ମୁଁ ଯେ ହୋଇବି ତୁମ୍ଭ ଶିଷ୍ୟ । ଏ କଥା କର ତୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଅନ୍ତ୍ୟଜ । ଶୁଣ ଗୋପାଳ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ ॥
ଗୃହ ଛଡ଼ା ଭ୍ରମଣକୁ ଯିବା । ଜଙ୍ଗମ ସ୍ଥାବର ଦେଖିବା ॥
ମନ୍ଦିର ଲୀଳା ତୋଷ୍ଣ କରି । ବସିବା ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ॥
ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ଭଜନ କରିବା । ତେଣୁ ତୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ରଦେବା ॥
ନୋହିଲେ ହୋଇବ କେମନ୍ତେ । ଜଗତେ କି ବୋଲିବେ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଗୋପାଳ । ମୁଁ ଯେ ନ ଜାଣେ ଏ ଜଞ୍ଜାଳ ॥
କେବଳ ଏଥି ସ୍ଥାନେ ଥିବ । ମନ୍ତ୍ର ଦେଇଣ ମୋତେ ଯିବ ॥
ନୋହିଲେ ଭଲ ନାହିଁ ତୋର । ମୁହିଁ ମରିବି ତୋ ଆଗର ॥
ମାରିବ ମରିବ କି କଥା । କେତେବେଳେ ନୋହିବ ଅନ୍ୟଥା ॥
ଶୁଣି ଅନ୍ତ୍ୟଜ ଭୟ କଲେ । ଆଜ୍ଞା ମନେ ବିସ୍ମରିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ବଡ଼ ମୂରୁଖ । ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ ମୋତେ ଦୁଃଖ ॥
ଏହାକୁ ମନ୍ତ୍ର ମୁଁ ନ ଦେଲେ । ଏତ ନ ଛାଡ଼ିବ ମୋତେ ଭଲେ ॥
କରିବ ଯେଜଣ ଠେଙ୍ଗା ଚୋଟି । ମୋତେ ତ ପକାଇବ ପିଟି ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବେ ଅତି ଧୀରେ । କହିଲେ ଗରୁଡ଼ ଆଗରେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ କୁମର । ଏ ଶିରୋଧାର ବାକ୍ୟ ମୋର ॥
ଅନନ୍ତ ପଦାଶ୍ରି ଗୁରୁ ହେବୁ । ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ମାନିଥିବୁ ॥
ତୋତେ ଯା ଦେବୁ ଉପଦେଶ । ତୁଚ୍ଛ ନା କରିବୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏ କଥା କହି ସତ୍ୟ ମୋତେ । ଶୁଣି ଗରୁଡ଼ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ବୋଇଲା ଯେ ଆଜ୍ଞା ତୋହର । ଯେଣୁ ସେ ଦାସାଣର ଗାର ॥
ତା ଶୁଣି ବୈଷ୍ଣବ ଆନନ୍ଦ । ଡାକିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଆନନ୍ଦେ ବସିଲେ ସୁନ୍ଦର । ସେ ଅଜ୍ଞାନୀର ଆଦରର ॥
ବୋଇଲେ ବଚନେ ଗୋପାଳ । ତତ୍ତ୍ୱଣ ଶୁଦ୍ଧ ଅଧମୂଳ ॥
ଶୁଣି ତୋହାର ଧର୍ମବନ୍ତ । କହିଣ ବସିଲ ଅଶ୍ରୁତ ॥

ଅତିଥି ବସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ର କରି । ତା ଅଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡ ଲେପନ କରି ॥
ମସ୍ତକେ ଶ୍ରୀହସ୍ତ ଧରି । ତିଳକ ଦେଲେ ଶୋଭାକର ॥
ବାହୁଯୁଗଳ ହୃଦଗତେ । ତିଳକ ଦେଲେ ସାଧୁମତେ ॥
ମୁଖେ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଦେଲେ ତାର । ବସାଇ ଲୁଣର ଉପର ॥
କରଯୋଡ଼ି କହିଲେ ମହାନନ୍ଦ । ବୋଇଲେ ହେଲୁ ତୁ ଦେବ ॥
ଯାହା ଭୁଞ୍ଜିବୁ ଇଚ୍ଛା ତୋର । ଦେବୁ ତୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ॥
ଆଗ ଗୋବିନ୍ଦେ ଭୋଗ ଦେବୁ । ପଛେ ତୁ ସେତିକି ଭୁଞ୍ଜିବୁ ॥
ଶୁଣି ଭକତ ବୋଲେ ଆଉ । କହ ସେ କୃଷ୍ଣ ଅଛି କାହିଁ ॥
କେମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ତାହାର । କହୁଣି ଥାଅ ମୋ ଆଗର ॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ଗୁରୁ ତାକୁ । ତୁ ମନ ଦିଅ ଏ କଥାକୁ ॥
ସକଳ ଘଟେ ବାସ ତାର । ସୃଷ୍ଟି ସଂସାର ପାଳକର ॥
ଯହିଁ ଖୋଜିଲେ ତହିଁ ଅଛି । ଅପୂର୍ବ ରୂପ ସେ ଶ୍ରୀହରି ॥
ଘନ ଅମୃତ କଳେବର । ରାଜୀବଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ॥
ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମା ହାସ୍ୟ ମୁଖ । ଦେଖିଲେ ଖଣ୍ଡିବ ଦୁଃଖ ॥
ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ନ ଗଦାଧର । ପୀତବସନ ବେଣୁଧର ॥
ହେମ କିଙ୍କିଣୀ କଟି ମାଝେ । ଚରଣେ ନୂପୁର ବାଜେ ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ । ନିତ୍ୟେ ତୁ ଦେଉଥିବୁ ଅନ୍ନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ କହିଲେ । ସେ ଶିର ଦେଇ ଚଳିଗଲେ ॥
ଭକତ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ରହିଲା ଗୋଧନ ଆବୋରି ॥
ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସୁଚିତ୍ତେ । ଏଥୁ ଉତ୍ତାରୁ କଥା ଯେତେ ॥
ସେ କଥା କହୁଅଛି ଏବେ । କେବଳ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ ॥
ହେଲା ତା ସ୍ୱାମୀର ନିମନ୍ତେ । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଧରି ହସ୍ତେ ॥
ଆଣି ତା ଦଣ୍ଡ ହସ୍ତେ ଦେଲା । ଗଜପୁରକୁ ଚଳିଗଲା ॥
ଗୋପାଳ ଅନ୍ନ ଧରି କରେ । ପଶିଲା ବନସ୍ତ ଭିତରେ ॥
ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ଗୋଟି ଜାଣି । ନିର୍ମଳ ଜଳ ସିଞ୍ଚି ପାଣି ॥
ଗୋମୟେ ଶୋଧିବାର କଲା । ସେ ଅନ୍ନ ସେ ସ୍ଥାନେ ରଖିଲା ॥

ତୁଳସୀ ଦଳ ଚର୍ଚ୍ଚି ଭରି । ମନରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ସୁମରି ॥
ଦେଖାଇଲେ ଆସି ଦ୍ୱାରିକାନାଥ । ବସି ଭୁଞ୍ଜିବ ସବୁ ଭାତ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ କହୁଥିଲେ ମୋତେ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବାର ନିମନ୍ତେ ॥
ତୁମ୍ଭର ସେଥିଁ ସ୍ୱତ ଶେଷ । ତାହା ମୁଁ ଭୁଞ୍ଜିବି ଅବଶ୍ୟ ॥
ମୋହିଲେ ନ ଛୁଇଁବ ଜଳ । ସ୍ୱରୂପ କହିଲି କେବଳ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାନାମତେ । ବୁଝି ସେ ଡାକିଲେ ବନସ୍ତେ ॥
ସତ୍ୟ ସେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ନ ଦେଖି । ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଦେଲେ ରଖି ॥
ଭୁଞ୍ଜିଲ ନାହିଁ ନନ୍ଦାତ୍ମଜ । ସେ କ୍ଷୀର ସରହିଁ ସହିତେ ॥
ରହିଲେ ଉପବାସୀ ହୋଇ । ଗୋବର୍ଦ୍ଧନରେ ଘର ଦେଇ ॥
ଶୁକଦେବଙ୍କୁ ଏହିମତେ । ଅନ୍ନବ୍ୟଞ୍ଜନ ଆଣି ଦ୍ୟନ୍ତେ ॥
ଧୋଇ ସେ ବନସ୍ତ ଭିତର । ଡାକନ୍ତି ଅନେକ ପ୍ରକାର ॥
କାହିଁ ଅଛ ହେ ପୀତବାସ । ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଆସ ॥
ଏମନ୍ତେ ଡାକନ୍ତେ କେବଳ । ପ୍ରବେଶ ହେଲା ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳ ॥
କେଉଁଠି ନ ଦେଖି କୃଷ୍ଣେ । ଅନ୍ନ ପକାଇ ଦେଲେ ଫେଡ଼ି ॥
ଆପଣେ ଉପବାସେ ରହି । ଜଳ ଟୁଭାଣି ନ କରଇ ॥
ଏମନ୍ତେ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଦିନ । ଗଲା ସେ ନ କଲେ ଭୋଜନ ॥
ପେଟ ଲାଗିଲା ପୃଷ୍ଠଦେଶେ । ରହିଲା ଅସ୍ଥି ଚର୍ମ ଶେଷେ ॥
ଆଉ ଉଠିବା ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ବଚନ ନ ଆସଇ କହି ॥
ବୁଝିଲେ ନୟନ ନ ଦିଶି । ଦେହେ କମ୍ପିଲା ଭ୍ରମ ଆସି ॥
ଏମନ୍ତ ହେଲେ ସେ କେବଳ । କଲେ ସେ ଏହି କଥା ମୂଳ ॥
ବୋଲିଲେ ପ୍ରାଣ ଚଳି ଯାଉ । ଲଙ୍ଘିବି ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା କାହିଁ ॥
ଏ ଦେହ ରଖିଲେ ନଶ୍ୱର । ମରଣ କଥା ଯିବା ସତ୍ୟ ॥
ଯଦ୍ୟପି ଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ହେଉ । ମୋ ପ୍ରାଣ ଯେବେ ହେବ ହତ ॥
ବସିବ ବଇକୁଣ୍ଠେ ଯାଇ । ଏଥେ ମୋ ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ପଣ୍ଡିତ । ଧ୍ୟାନପଦ୍ମରେ କଲେ ଚିତ୍ତ ॥
ସପ୍ତବିଂଶ ଦିନ ହେଲା । ତା ପଛେ ଅନ୍ନ ନେଇ ଦେଲା ॥

ତା ଦେଖି ଚଳିଲେ ଗୋପାଳ । ଚିନ୍ତିଣ ପ୍ରଭୁ ଆଦିମୂଳ ॥
ଓଳଗି ବସିଲେ ଆସନେ । ଧାନ କରିଣ ତାର ମନେ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ତାଙ୍କୁ ଦୀକ୍ଷା ଦେଇ । ସେହିଁ ସ୍ୱରୂପେ ଥିଲେ ବସି ॥
ଦେଖି ସ୍ୱରୂପ କରି ଧାନ । ବୁଝିଲେ ତା ଦେହ ମଧୁନ ॥
ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ବଚନ । ସତ୍ୟ ସଦ୍ୟପି ଦେବା ଜ୍ଞାନ ॥
ସତ୍ୟ ସଦ୍ୟପି ଥିବେ ହରି । ସକଳ ଘଟେ ବାସ କରି ॥
ସତ୍ୟ ସଦ୍ୟପି ଏ ଜଗତେ । ବିଷ୍ଣୁ ବଜସ୍ୱ ପଞ୍ଚଭୂତେ ॥
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ସେହିବେ ସତ୍ୟ । ସେହିବ ସେ ଜଗତର ନାଥ ॥
ଗୁରୁ ମୋ କହିଥିଲେ ଯାହା । ସତ୍ୟ ବଚନ ସେହିବ ତାହା ॥
ତେବେ ବନ୍ଦନ ଆସ ହରି । ଏଥି ଭୋଜନ ସାଅ କରି ॥
ନୋହିଲେ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ଲାଗୁ ତୋତେ ଏ ହତ୍ୟାଦୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ସେ ମନେ । ଭାବିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଁ ଏକଧ୍ୟାନେ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ । ମୁନିମାନଙ୍କ ସେ ଅଲଭ୍ୟ ॥
ତାହା ପାଇଲା ସେ ଗଉଡ଼ । ଫିଟିଲା ଭବବନ୍ଧ ଗାଢ଼ ॥
ଅଙ୍ଗେ ତା ପ୍ରକାଶିଲା ବଳ । ସଢ଼ିଲା ପାଦପଦ୍ମ ତଳ ॥
ଉଠିଲା ଶିରର କରଦେଇ । ବୋଇଲା ନମସ୍କରି ମୁହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ତେଜ । ଅନ୍ୟ ଦେବଙ୍କୁ ସେବୁ ଭଜି ॥
ଧିକ ସେ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଜୀବନ । ପଶୁ ହସିଲେ ଭବଗ୍ରାମ ॥
ମୁଁ ଯାହା ଦେଖିଲି ସାକ୍ଷାତେ । ତୋ ପରି ପ୍ରଭୁ ଏ ଜଗତେ ॥
କେଉଁକା ଜଣେ ମାସ ନାହିଁ । ଶୁଣି-ହସିଲେ ଭବଗ୍ରାହି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଗଉଡ଼ । ଏବେ ତୁ ଯାଅ ନିଜପୁର ॥
ନବରେ ସୁଖେ ଧନ ନଅ । ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବପାଅ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଧାନ ॥
ଗୋପାଳ ନିଜପୁର ଚଲି । ପ୍ରାଣୀରେ ବସ୍ତୁଙ୍କୁ ଲଭିଲା ॥
ସେ ପ୍ରାଣୀ ଚରିତ୍ର ଶୁଣନ୍ତି । ଯମ ଦଣ୍ଡକୁ ନାହିଁ ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ଭଣଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୁକତି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାନ | ମସ୍ତକ ହେଉ ମୋ ମଣ୍ଡନ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ଏତେମାତ୍ର କର | ଶରଣ ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ତୋର ॥
କର ନ କର ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା | କେବଳ ଏହି ମୋର ବାଞ୍ଛା ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନଦେଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମଙ୍ଗଳ ରକ୍ଷିତ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ସପ୍ତତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

—*—

ଅଷ୍ଟତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମୋ ଜଗଦୀଶ ମହାବାହୁ | ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୋର ହେଉ ॥୧॥
କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାତ୍ମା | ଶୁଣ ସୁମନ ଏହୁ କଥା ॥୨॥
ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଏ ଚରିତ | କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥୩॥
ଶୁଣ ପଶ୍ଚିମ ଦେଶ ଲାହୋର | ଦେଶରେ ଅଛି ତାର ଘର ॥୪॥
ଜାତିରେ ଅଟେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାର | ନାମ ବାଳକ ଦାସ ତାର ॥୫॥
ମାତା ପିଅର ପାଳିବୁଲ | ତଣ୍ଡିର ମଧ୍ୟେ ଗୋଟି ଦେଖ ॥୬॥
ବିଷୟ କର୍ମ ଆଦି ଯେତେ | କରଇ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥୭॥
ନ କରେ ମାତା ପିତା ବୋଲ | ଭ୍ରାତାଙ୍କ କଥା ମଣେ ଶଲ୍ୟ ॥୮॥
ଫୁଲ ଚନ୍ଦନ ମାଳ ଯେତେ | ମସ୍ତକେ ଦେଉଥାଇ ନିତ୍ୟେ ॥୯॥
ପିନ୍ଧେ ଉତ୍ତମ ପୀତବାସ | ବୁଲୁ ଯେ ଥାଇ ଦେଶ ଦେଶ ॥୧୦॥
ଭୁଞ୍ଜିବା ମୂଳ ଅଟେ ତାର | ଭୋଜନ ବେଳକୁ ଆସୁଁ ଘର ॥୧୧॥
ଉଦାସୀ ଜନପ୍ରାୟେ ହୋଇ | କିଛିହିଁ କର୍ମ ନ କରଇ ॥୧୨॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲାରେ | ତା ପିତା ଅତି କ୍ରୋଧଭରେ ॥୧୩॥
ବୋଇଲା ଶୁଣରେ ପାମର | ବୋଲନ୍ତି ନ କଲୁ କାହାର ॥୧୪॥
ବୃଥା ଜନ୍ମାନ ଯେ ହୋଇଲୁ | ତୋ ହାତେ ତ ନ ଲଗିଲା କିଛି ॥୧୫॥
କୃଷି ବାଣିଜ୍ୟ ଆଦି ଯେତେ | ନ କଲୁ ତାହା କଦାଚିତେ ॥୧୬॥
କେମନ୍ତେ ଯିବ ତୋ ଦିନ | ଦୁଃଖ ପାଇବୁରେ ଅଜ୍ଞାନ ॥୧୭॥

ମାତା ବୋଇଲେ ଏମନ୍ତେ । ପୁତ୍ର ପଣ୍ଡିତ ଦେଲେ ଭ୍ରାନ୍ତେ ॥
ବୋଇଲେ ନ ଥା ଆମ୍ଭ ଘରେ । ଥିଲେ ମାରିବୁ ନିରନ୍ତରେ ॥
ଦେଖୁର ମୁଦ୍ରକୁ ନୟଣ । ଶୁଣି ବାଳକ ରାମ ଦାସ ॥
ମନେ ବିଚାର କଲା ତାର । ଧିକ ଏ ଜୀବନ ମୋହର ॥
ମାତା ପିତାଙ୍କର ନୟଣ । ଏ ଦେହେଁ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ ॥
ଏଥେ ମୁଁ କି କହିବି ଆଉ । ଏ ଜୀବ ଥାଉ ଅବା ଯାଉ ॥
ଅରଣ୍ୟେ ପଶିବି ମୁଁ ଯାଇ । କେବଳ ରାମ ନାମ ଧ୍ୟାୟୀ ॥
ଯାଇବେ ବାଳକ ବୃଦ୍ଧୁସ । ଛାଡ଼ି ସଂସାର ମୋହ ଆଶ ॥
ବନେ ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ଖୋଜି । ତହିଁ ବସିଲା ତତ୍ତ୍ୱ ବୁଝି ॥
ଏ ମନ ବୁଦ୍ଧି ଅହଙ୍କାର । ମଦମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟ ସେ ବିକାର ॥
କାମ କଳ୍ପନା ଆଦି ଯେତେ । ତାହାର ସମତା ସହିତେ ॥
ଏବୁ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲା ଦୂରେ । ସ୍ୱାକୁଆ ଥଳଆ ସ୍ଥିକାତର ॥
କେବଳ ଦୃଢ଼ମନେ ବସି । ମୁଖେ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଘୋଷି ॥
ବୋଇଲା ଅଚ୍ୟୁତ ନାରାୟଣ । ଜଗତ ଜୁମ୍ବର ଲୁଆଣ ॥
ହରି ଅତର ଆଦି କରି । ଏକକ ଘଟେ ଅଛ ପୂରି ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଧରି । ଜଳଧି ଜଠରେ ବିହରି ॥
ଅଗାଧଜଳୁ ମୁଣ୍ଡିମନ୍ତ । କରି ଉଆର ଏ ଜଗତ ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ କର୍ମଭକ୍ତୁ ଧରି । ସଂସାର ଆତଙ୍କାତ କରି ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କି ଛଡ଼ିଲେ ବିପତ୍ତି । ତୋ ବିନା ନାହିଁ ଅନ୍ୟଗତି ॥
ଏ ଯେତେ ସକଳ ପ୍ରମାଣ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ନାରାୟଣ ॥
କରିଲି ଦାସ ମୁଁ ତୁମ୍ଭର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର ॥
ରଖ ନ ରଖ ମହାବାହୁ । ମୋର ଭରସା ନାହିଁ ଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମନେ ତାର । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ମନ୍ତ୍ର ଦେବା ପାର ॥
ସେ ନାରାୟଣ ନାମ ଗୋଟି । ହୃଦପଦ୍ମରେ କଲା ଠଣି ॥
ଚଞ୍ଚଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ନିବାରି । ବସି ଏକାନ୍ତେ ଜପ କରି ॥
ଅନ୍ୟ ଭୋଜନ ବୋଲି ଯାହା । ମନକୁ ଦୂର କଲା ତାହା ॥

ସେ ଫଳମୂଳ ପତ୍ରମାନ । ଜଳହିଁ ନ କଲୁ ସେ ପାନ ॥
କେବଳ ହରି ନାମାମୃତ । ସେବନେ ଥିରହେଲୁ ଚିତ୍ତ ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦେଖିବି । ନୋହିଲେ ପ୍ରାଣ ତେଜିଦେବି ॥
ଏମନ୍ତ ଦୃଢ଼ କରି ମନେ । ବସି ଜପିଲୁ ଘୋରବନେ ॥
ବିତ୍ତିଣ ଗଲୁ ଦିନ ସାତ । ଶୁଣ ହୋ ମନ ନୃପନାଥ ॥
ଦିନେକ ମାଝରେ କେବଳ । ଆସି ମିଳିଲେ ବ୍ୟାଘ୍ରଦଳ ॥
ଘୋର ଗର୍ଜ୍ଜନ ନାଦ କରି । ଲମ୍ଫିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କୁ ଧରି ॥
ପାଶେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇ । ନୟନେ ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ॥
ଦେଖି ମନରେ ନାହିଁ ଭୀତି । ବୋଲେ ଧା କରିବେ ଶ୍ରୀପତି ॥
ଯେ କଥା ହେବ ତ ଅବଶ୍ୟ । ମୋହର ବନେ ହେବ ନାଶ ॥
ଲମ୍ଫିଲେ ଲଗ ନେଲେ ନେଇ । ଏଥିକୁ ଭୟ ନାହିଁ ଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଚିତ୍ତେ ବୁଝି । ରହିଲ ହରିଧ୍ୟାନେ ମଜ୍ଜି ॥
ଶୁଣ ହୋ ମନ ନୃପମଣି । ତାହା ଜାଣିଲେ ନାରାୟଣ ॥
ତକ୍ଷଣେ ଶବର ରୂପରେ । କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ଧରି କରେ ॥
ଧାଇଁଲେ ଅତି ବେଗ ହୋଇ । ମିଳିଲେ ଭକ୍ତପାଶେ ଯାଇ ॥
ଦେଖିଣ ବ୍ୟାଘ୍ର ପଳାଇଲେ । ଭକତ ଅନାଇଣ ଦେଲେ ॥
ଶବର ବୋଲେ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ବନେ ବସିଛ କି କାରଣ ॥
କି ତୋର ମନେ ଭୟ ନାହିଁ । ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଲ୍ଲୁକ ସ୍ଥାନ ଏହି ॥
ଭକ୍ଷଣ କଲେ ନାଶ ଯିବୁ । ବହନ ଉଠି ଯାଅ ବାବୁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଶବର ଧର୍ମପିତା ଶୁଣ ॥
ପିତା ଜନନୀ ଭ୍ରାତା ମୋର । ମାରି ନଗରୁ କଲେ ଦୂର ॥
ନାହିଁ ମୋହର ଗୃହ ବାସ । ଛାଡ଼ିଲି ସଂସାରର ଆଶ ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଅଟଇ ଜୀବର କାରଣ ॥
ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଇଚ୍ଛା ମୋର । ତେଣୁ ପଶିଲି ବନ ଘୋର ॥
ଶୁଣି ଶବର ଅଳ୍ପ ହସି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ବାଳଋଷି ॥
ତୁ ଯାହା ବୋଇଲୁ ବଚନ । କେମନ୍ତେ ସତେ ଶିବ ମନ ॥

ଯାହାଙ୍କୁ ସ୍ତବୁଛନ୍ତି ଭବ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ॥
ମୁନିଏ ଯୋଗମାର୍ଗେ ଚିନ୍ତି । ଯା ବର୍ତ୍ମ ଚିହ୍ନି ନ ପାରନ୍ତି ॥
ସେ କାହିଁ ଦେଖା ଦେବେ ତୋତେ । ଏହା ବିଚାରୁ କର ଚିତ୍ତେ ॥
ଉଚିତ ନୋହେ ଏ ତୋହର । ଯାଅ ତୁ ଆପଣା ନଗର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ହେ ଧର୍ମପିତା ମୋର ଶୁଣ ॥
ସେହି ମହାମୁନିଙ୍କ ବାକ୍ୟରେ । ଲେଖି ଅଛନ୍ତି ପୁରାଣରେ ॥
ଦ୍ୱାପର ଯୁଗର ଶେଷନ । ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଦ୍ୱାପୁର ତାତ ମାତ ହେନ୍ତି । ତା ବିନା ଅନ୍ୟ କେହି ନାହିଁ ॥
କର୍ଣ୍ଣେଯୋଗ ଖେଳଘର । ଦେହୁ ଏ ଆୟୁଷ ତାହାର ॥
ଯାହାଙ୍କୁ ଦେହିଁ ମାର୍ଗେ ଦେଖି । ତାହାଙ୍କୁ ସେବନ୍ତି ଚଥ ଦାଶୀ ॥
ଏ କଥା ଅଛଇ ପ୍ରମାଣ । ବୋଲି କହନ୍ତି ମୁନିଗଣ ॥
ତେଣୁ ଭରସା ମୋର ମନ । ଅବଶ୍ୟ ପାଇବ ଦର୍ଶନ ॥
ଦୁଇଟି ଏକ ମୁଁ କହିବି । ନୋହିଲେ ଜୀବନ ଛାଡ଼ିବି ॥
ଏ ଦୁଇ ବାକ୍ୟ ଅଛି ମୋର । ବିଜୟ କର ହେ ଶବର ॥
ଭ୍ରମର ମୁଁ ଧର୍ମ ବାଳକ । ମୋଠାରେ ଦୟାମାନ ରକ୍ଷ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନାରାୟଣ । ନାମ ଉଚ୍ଚରିଲ ପୁଣ ପୁଣ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ବାସୁଦେବ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହା ଜୀବ ॥
ମୁଁ ଯେବେ କରିବି ନିରାଶ । ଏ ଦ୍ୱିଜ ମରିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବି ଦନୁଜାରି । ନିଷ୍ପାପ ଭକ୍ତ ତାର ଜାଣି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ରେ କୁମର । ଅଟେ ମୁହିଁ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର ॥
ଆସିଣ ଦୟା କଲୁ ତୋତେ । ବର ତୁ ମାଗି ନେନ ଏତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ କୁମର । ଦେଖାଅ ନିଜ ରୂପ ତୋର ॥
ଦେଖିଲେ ଚର୍ମଚକ୍ଷେ ଏଥେ । ତେବେ ମୁଁ ଯିବଇଁ ପରତେ ॥
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ବୋଇଲେ ବୁଝ ତୁ ବଚନ ॥
ତାହାଙ୍କ କଥାରେ ଭୁଲିଲେ । ନନ୍ଦନ ବୁଝ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ତାହା ଜାଣିଲେ ନରହରି ॥

ନିଜ ସ୍ୱରୂପେ ଦେଖିଲେ ଭକ୍ତ | କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ କି ଶୋଭା ||
ଘନ ଜୀମୂତ ଅବୟବ | ଅମଳ କମଳ ନୟନ ||
କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ମୁଖ | ଦର୍ପଣେ ଗଣ୍ଡ ସ୍ୱରୂପେ ||
ସୁନ୍ଦର ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର | କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭ ମଣିହାର ||
ହୃଦେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପାଦ ଚିହ୍ନ | ମୂର୍ତ୍ତି ଦିଶଇ ଶୋଭାବନ ||
ଶଙ୍ଖ କମଳ ଗଦା ଧାରି | ରଥାଙ୍ଗ ଆଦି ଚତୁ କର ||
ପୀତବସନ କଟୀମାଝେ | ଚରଣେ ନୂପୁର ଶବଦେ ||
ଏମନ୍ତ ରୂପ ଭଗବାନ | ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ଭକ୍ତମନ ||
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦପଦ୍ମେ ପଡ଼ି | ସ୍ତୁତି କଲେ କରଯୋଡ଼ି ||
ବୋଇଲେ ନମୋ ନାରାୟଣ | ଅଖଣ୍ଡ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣ ||
କାମୀ କାମନା କାମଧେନୁ | ମହା ମହିମା ରତ୍ନସିନ୍ଧୁ ||
ସକଳ ଗୁଣ ଜ୍ଞାନଗୁରୁ | ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ||
ମୁଁ ଥିଲି ପତିତ ଅଜ୍ଞାନ | ତାରିଲ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ||
ଅଶେଷ ଜନ୍ମ ପାପ ମୋର | ଛୁଟି ସକଳ ହେଲା ଦୂର ||
ଶୁଣିଲେ ରାମଦାସ ଭାଷ | ପୁଣି ବୋଲନ୍ତି ପୀତବାସ ||
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଯାର ବାନା | ନ ସହେ ସେବକ ବେଦନା ||
ତୋ ମନୁ ଯଶସ୍ୱୀ ବିନାଶି | ତେଣୁଟି ଏତେ କଲୁ ଆସି ||
ଏବେ ତୁ ମାଗି ନେଇ ବର | ଯେ ମନୋବାଞ୍ଛା ଅଛି ତୋର ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ନନ୍ଦନ | ନମସ୍ତେ ଜଗତ ଜୀବନ ||
ଏବେ ତୁ ବର ଦେବୁ ମୋତେ | ଜନ୍ମ ନୋହିବ କଦାଚିତେ ||
ଛୁଇଁଲେ ପଥର ସୁବର୍ଣ୍ଣ | ହୋଇବ ଦେବ ଭଗବାନ ||
ଆବର ତୋତେ ଧ୍ୟାନ କରି | କାଶୀ ମରଣେ ଶିବ ମରି ||
ଜନମେ ସୁଖ ଧନ ଜୀବ | ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବ ହେବ ||
ଅସ୍ତୁ ବୋଇଲେ ଭଗବାନ | ତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ||
ଏ ବର ପାଇ ବିପ୍ରବର | ଆନନ୍ଦ କେ କହୁ ତାହାର ||
ଘୁରେଟି ଆଣିଲା ପଥର | ଛୁଇଁଲେ ଆଣେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ||

ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲୁ ମୂର୍ଚ୍ଛି । ଦେଖି ହରଷ କଲୁ ମନ ॥
ଲୋକଙ୍କୁ ବୋଇଲୁ ଡକାଇ । ଏ ସୁନା ନିଅ ବେଗ କରି ॥
ସୁନା ଯେ ଆଣ ହୋ ତସ୍କର । ମଠ ବାନ୍ଧିବା ଏହିଠାରେ ॥
ଥୋକେ ମହନ୍ତଙ୍କ ସଖା ଯେନ । କରିବା ଭଜନ ଭୋଜନ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ତାହା କଲେ । ଖୁଞ୍ଜି ସମସ୍ତେ ସୁସ୍ଥ ହେଲେ ॥
ଏହି ଭକ୍ତଙ୍କ ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନ । ଦେଖି ମନର ନିର୍ବିଣ ॥
ଗତେକ ବର୍ଷ ଉଦ୍ଦେଶ । ତୋଳାଇ ଅତି ସତ୍ୱ କରି ॥
ବୈଷ୍ଣବ ରଖାଇ ବହୁତ । ଆଦରେ ହୋଇଲେ ମହନ୍ତ ॥
ଛତ୍ରିଲେ ସଦା ବର୍ତ୍ତମାନ । ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦେଲେ ଧନ ॥
ଯେ ଦେଶେ ଥିଲୁ ଯେତେ ମଠ । ସବୁଙ୍କୁ ହେଲୁ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ॥
କସ୍ତୁ ପତାକା ଉଡ଼ାଇଲେ । ଜଗତେ ଧନ୍ୟ ବୋଲାଇଲେ ॥
ବଢ଼ିଲୁ ଧନ ଅପ୍ରମିତ । ଦୂରି ଦେଶରେ ଯେ ସମସ୍ତ ॥
କି ଅବା କୁବେର ସମ୍ପତ୍ତି । ଅତନାତନ ତା ବିଭୂତି ॥
ଗଜ ଘୋଡ଼ା ବସ୍ତ୍ର ଆଦି । ଅନେକ ରଖିଲେ ସମାଧ ॥
ଝମକ ବାଜେ ମଠଦ୍ୱାରେ । ତମକ ଦେଉଳ ନଗରେ ॥
ସମସ୍ତେ ହେଲେ ବଶବର୍ତ୍ତୀ । କହୁ ନ ସରେ ତାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି ॥
ଅନେକ ବର୍ଷ ଭୋଗ ହେଲା । ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା ॥
ବିସ୍ମୃତ କଲେ ତାଙ୍କ ମନ । ଏଥିରେ କାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ସକଳ ଭୋଗ ହେଲା ଶେଷ । କରିବା ବୈକୁଣ୍ଠରେ ବାସ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ କମଳା ରମଣ । ସେ ମୋର ଜୀବର କାରଣ ॥
ସକଳ ଘଟ ଚରାଚରେ । ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହୃଦେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବି । ମୋର ଏ ଜୀବ ଉଦ୍ଧାରିବି ॥
ଏ କଥା ଅଟେ ମୋର ମୂଳ । ବୋଲି ସେ ହେଲେ ଅନୁକୂଳ ॥
ଅନେକ ବୈଷ୍ଣବ ସଙ୍ଗତେ । ଦେଖିଣ ଚଳିଲେ ତୁରିତେ ॥
ବଜାଇ ମର୍ଦ୍ଦଳ ମହୁରି । କାଙ୍କାହାଳୀ ଶଙ୍ଖ ଭେରୀ ॥
ଆଉର ଝମକ କଶାଣ । ସମାନ୍ତୁ ନାଦ ଘୋର ଝାଣ ॥

ତା ଦେଖି ଯାକି ବାଦଶାହ । ଗର୍ଜିଲେ ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦ ॥
ଦେଖଣ ହୃଦଅ ଯାନ୍ତ୍ରୁ ତନି । ପୃଥିବୀ ପଣ୍ଡିତ ଅଛନ୍ତି ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେବାଟ ଗଲେ । ଦିଲ୍ଲୀ ସହର ପାଖେ ହେଲେ ॥
ବାଦ୍ୟ ଶବଦ ଘୋର ତାଳେ । କମ୍ପିଲ ଦିଲ୍ଲୀ କୋପମନେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ପୁଚ୍ଛିଲେ ଦୂତଙ୍କ ଆଗର ॥
କି ବାଦ୍ୟ ବାଜଇ ବାହାର । ତନକ ପଡ଼ାର ଶୀଘର ॥
ଲୋକେ କହିଲେ ଧନମତେ । ସେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଗ୍ରତେ ॥
ଏକ ଫକୀର ଆସିଛନ୍ତି । ବଜ ତା କଣ୍ଟ ହୋଉଛନ୍ତି ॥
ତାହାର ବାଦ୍ୟ ଶବଦର । କମ୍ପି ଉଠଇ ଏ ନଗର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ବନ୍ଦନ ଯାଇ ମନା କର ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତ ଗଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ଏଠାରେ ନ ବଜାଅ ବାଜା । ଦିଲ୍ଲୀ ଈଶ୍ୱର ମନା ତେଜା ॥
ଶୁଣି ବାଳକ ରାମଦାସ । ଈଷତ ହେଲେ ହସ ହସ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ଦିଲ୍ଲୀ ନୌବତ । ନ ବାଜୁ ଯେବେ ଆଜ୍ଞା ସତ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ କହନ୍ତେ ବଚନ । ବାଜିଲା ନାହିଁ ବାଦ୍ୟମାନ ॥
ଦେଖ ସେ ଆଜ୍ଞା ସତ ହେଲା । ଦିଲ୍ଲୀ ନୌବତ ନ ବାଜିଲା ॥
ତା ଦେଖି ବାଦ୍ୟକାରମାନେ । ଜଣାଇ ବାଦଶା ସନ୍ନିଧାନେ ॥
କିମ୍ପା ନୌବତ ନ ବାଜିଲା । ଏ ବଡ଼ ସଂଶୟ ଲାଗିଲା ॥
କେତେ ପିଟିଲେ ବାଦ୍ୟମାନ । କେବେହେଁ ନ ବାଜିଲା ଜାଣ ॥
ଏ କଥା ବୁଝି ଆଜ୍ଞା ହେଉ । ଆମ୍ଭର ଦୋଷ ନାହିଁ ଆଉ ॥
ତା ଶୁଣି ବାଦଶା ଅଚମ୍ଭିତ । ବୋଇଲା ଏତ ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ଦୂତେ କହିଲେ ବାଦଶା ଆଗେ । ଫକିର ଆଜ୍ଞା ଦେଲା ରାଗେ ॥
ଦିଲ୍ଲୀରେ ନ ବାଜୁ ନୌବତ । ତା କଥା ହେଲା ଏବେ ସତ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦିଲ୍ଲୀଶ୍ୱର । ଆଜ୍ଞା ସେ ଦେଲା କୋଟୱାଳର ॥
ବୋଇଲେ ଯାଅ ସୈନ୍ୟ ଘେନି । ବୈଷ୍ଣବକୁ ବନ୍ଦୀ କର ॥
ଦେଖିବା ତାର କରାମତ । ତା ଶୁଣି ଚଳିଲେ ଦୂତ ॥

ଅନେକ ସୈନ୍ୟ ଡକାଇଲେ । ଆସି ବୈଷ୍ଣବେ ବନ୍ଦୀ କଲେ ॥
ଘୋଡ଼ାଙ୍କ ଉପରେ ବସାଇ । ବେଢ଼ିଲେ ନଦେଶ୍ୱର ହୋଇ ॥
କରନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକଟ । ପାଣି ପିବାକୁ ନାହିଁ ବାଟ ॥
ଏମନ୍ତେ ତିନିଦିନ ଗଲା । ଅନ୍ନ ଯେ ଭୋଜନ ନୋହିଲା ॥
ଶୁଣି କହନ୍ତି ସେ ପାମର । ଏହି ଦୂତେ ଅମ୍ଭ ବୋଲ କର ॥
କହରେ ବାଦ୍‌ସା ଆଗେ ଯାଇ । କେବଣ ଦୋଷ କଲା ମୁହିଁ ॥
କିମ୍ପା ଯେ ମୋତେ ବନ୍ଦୀ କଲ । ତାଙ୍କୁ କି ଧରିବ ଛାଡ଼ିଲ ॥
ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସହର ବନ୍ଧେତେ । ଅଛିଲ ତାର ଗ୍ରାମ ଯେତେ ॥
ସମସ୍ତ ଜଳରେ ଭସାଇ । ସମୁଦ୍ରେ ପକାଇବ ନେଇ ॥
ବୋଲିଲେ ବେଗେ ଛାଡ଼ଦେଇ । ଅଧିକ କି କହିବ ଆଉ ॥
ତା ଶୁଣି ବେଗେ ଦୂତ ଗଲେ । ସମସ୍ତ ବୁଝାଇ କହିଲେ ॥
ବାଦ୍‌ସା ବୋଇଲା ଦେଖ ଦେଖଉ । ଦେଖିବା ସମୁଦ୍ରେ ପକାଉ ॥
ବୋଲିଲେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିବ । ତାଙ୍କୁ କେ ଏଥୁ ଉଦ୍ଧାରିବ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୂତେ ବେଗେ ଗଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗରେ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସତବର । କୋପେ ବୋଇଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱର ॥
ଦେଖାଇ ଦେଲେ କଉତକ । ବନ୍ଦୀରୁ ହୋଇବ ମୁକତ ॥
ବୋଲିଲେ ଥାଅ ବନ୍ଦୀଘରେ । ଶୁଣି ବୈଷ୍ଣବ କ୍ରୋଧଭରେ ॥
ଲେଉଟି ପିଠାଇଣ ଦେଲେ । ସବ ସାକ୍ଷାତେ ମୁଖ କଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଘନଶ କୃପାଳୁ । ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀଶ୍ୱର ସବ ଦଳୁ ॥
ହେବେକ ଜଳମଗ୍ନ ଦେଉ । ଏ ପୁରଗୋଟି ଭାସିଯାଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ କେବଳ । ପୁରେ ଢୁକିଲା ମୁଷଜଳ ॥
ବେକ ପ୍ରମର ଦଧି ପାଣି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହୋଇଲା ଆଣୁ ଅଣି ॥
ଦେଖି ଆକୁଳ ପୁରଜନ । କହିଲେ ବାଦ୍‌ସା ସନ୍ନିଧାନ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଚମତ୍କାର । କ୍ଷିପ୍ର କାଳେ ଏତେ ନୀର ॥
ସାଗରେ ଶସୁତା ହେଲେତ । ହେବେକ ମରିବା କଥା ସତ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନରପତି । ହୃଦପଦ୍ମରେ କଲା ସ୍ତୁତି ॥

ବୋଇଲେ ସ୍ୱଳ୍ପ ସବେ ପିବା । ଅନ୍ତେଥେ ଶରଣ ପଶିବା ॥
ବନ୍ଦୁ କରି ତାଙ୍କ ପାଦେ । କ୍ଷମା କରାଇ ଅପରାଧେ ॥
ଅନେକ ଧନ ତାଙ୍କୁ ଦେବା । ପ୍ରବୋଧି ତାହାଙ୍କୁ କହିବା ॥
କରି ଅନେକ ରୂପେ ସେବା । ତେବେ ସେ ଦକ୍ତୁ ଉଦ୍ଧରିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବଳୀଶ୍ୱର । ଅନେକ ପ୍ରଜା ସଙ୍ଗତର ॥
ଧନ ବସନ ଆଦି କରି । ମହୋତ୍ସ ସଞ୍ଜମାନ ଧରି ॥
ବୈଷ୍ଣବ ପାଶେ ଯାଇଁ ମିଳ । ଦକ୍ଷ ଦୈନ୍ୟ ହୋଇ ସେମନ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ । ଉଠ କପାଳେ କରି ଦେଲେ ॥
ବୋଇଲେ ହୋଇ କ୍ଷମାକର । ମହିମା ବୁଝିଲି ତୁମ୍ଭର ॥
ମୋ ଅପରାଧମାନ ଯେତେ । ମନେ ନ ଧରି କଦାଚିତେ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଧର୍ମର କୁମର । ଏକଥା ଦେହମା ମୋହର ॥
ଆଜ ଦନରୁଟି ଅବଶ୍ୟ । ବଳୀ ବାଳକ ବୃନ୍ଦାସ ॥
ନାମ ବୈଷ୍ଣବ ଏ ଜଗତେ । ମୋହର ମାଗୁଣିଟି ଏତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧନ ଯେତେ । ଥୋଇଲେ ଅତିଥି-ଅଗ୍ରତେ ॥
ଅନେକ ବନ୍ଦୀ କହିଲେ । ସେ ସାହା ପୁରେ ଉଳଗଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଜଳ କଲୁ ନାହିଁ । ଧନ୍ୟ ବୃନ୍ଦାସ ବୋଲାଇ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନୁ ନୃପନାଥ । ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାବଳୀ । ହରି ଭକତ ଏହିଁ ଭଳି ॥
ଭକତ ଭଗବାନ ହୁଇ । ଏକ ଆତ୍ମା ସେ ଭିନ୍ନ ନୋହି ॥
ଏକଥା ଆଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସୁଜନଜନେ ଏହା ଶୁଣ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ ବାଣୀ । କେବଳ ଭକ୍ତ ତରଙ୍ଗିଣୀ ॥
ଭଣିବା ନୌକା ଏ କେବଳ । ପ୍ରାଣୀ ବିଶ୍ୱାସ ଏକା ମୂଳ ॥
ଭଣଇ ଅଭ୍ର ବୃନ୍ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପଦାଗ୍ରତେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅବିରତେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ବାଳକ ବୃନ୍ଦାସ ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଅଷ୍ଟତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ବାଳକ ରାମଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ମନ ବୋଲଇ ଚଇତନ । କହିଲ ଅପୂର୍ବ ବିଧାନ ॥
ସେହି ସେ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଝଲ୍ଲୀରେ କାହା ଏତେ ଯଶ ॥
କହ ସେ ପୁଣ କାହିଁ ଗଲେ । କି ଅବା ଝଲ୍ଲୀରେ ରହିଲେ ॥
ଏ କଥା ଫେଡ଼ି ମୋତେ କହ । ମନରୁ ଫିଟାଅ ସନ୍ଦେହ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ କହେ ହସି । ଶୁଣ ହେ ମନ ଘଟବାସୀ ॥
ସେହି ସେ ବାଳକ ରାମଦାସ । କଥା କହିଲେ ହୋଇବ ଶେଷ ॥
କେବଳ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି । ଶୁଣ କହିବା କଥା ସ୍ମରି ॥
ଝଲ୍ଲୀରେ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଦେଖାଇ । ତହୁଁ ଚଳିଲେ ବେଗ ହୋଇ ॥
ସକଳ ଦୈନ୍ୟ ଦେଖୁଥିଲେ । ଅନେକ ତୀର୍ଥ ବୁଲିଲେ ॥
ଗୋପ ମଥୁରା ବୃନ୍ଦାବନ । କାଳିନ୍ଦୀ ତୀର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ॥
ଅଯୋଧ୍ୟା ଚିତ୍ରକୂଟ କାଶୀ । କାଞ୍ଚିକାବେରୀ ବାରାଣସୀ ॥
ଦ୍ୱାରକା ଧାମ ଜଗନ୍ନାଥ । ଶ୍ରୀରାମେଶ୍ୱର ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥ ॥
ଶ୍ରୀଲକ୍ଷ୍ମଣ ଶେଷବର । ପିଠ ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁଣ୍ୟ ତାର ॥
ସେ ପଞ୍ଚବଟୀ ଗୋଦାବରୀ । ଘ୍ରାଣ ନୃସିଂହ ନରହରି ॥
ବଦ୍ରିନାଥ ସୀମାଚଳ । ଶ୍ରୀ ଅଗ୍ନି କର୍ମ ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥଳ ॥
ବୁଲି ଦେଖିଲେ ତୀର୍ଥମାନ । କରିଣ ପୁଣ୍ୟତୀର୍ଥେ ସ୍ନାନ ॥
ଭ୍ରମନ୍ତି ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି । ଯିବା ପଥରେ ପଡ଼ିଲେ ଭୁରି ॥
ଦେଖ କହୁ ତାହାଙ୍କ ଆନନ୍ଦ । ସବୁ ମର୍କଟ ବନ୍ଧୁ ବୃନ୍ଦ ॥
ରବି କରଣି ସମସରି । ହୁଲକେ ଶତ୍ରୁମାନ ଧରି ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି । ଚଳନ୍ତି ରଜପଥ ମାଡ଼ି ॥
କେବଳ ଧ୍ୟାନ ହୃଦପଦେ । ଦେଖନ୍ତି ଶ୍ରୀବାର ଅନନ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀସନାତନ ଭଗବାନ । କେବଳ କରିବା ଦର୍ଶନ ॥
ଏମନ୍ତ କରିଣ ବହୁର । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଶେଷବର ॥

ତହିଁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜଣେ ଥାନ୍ତି । ତା ନାମ ମଦନ ଶରଣ ॥
ତା ସଙ୍ଗେ ଅନେକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ସମସ୍ତେ ଶାକ୍ତ ଉପବାସୀ ॥
ମେଷ ମହିଷୀ ଆଦି କରି । ଚଣ୍ଡୀ ପୂଜନ୍ତି ନିତ୍ୟ ମାରି ॥
କରନ୍ତି ମାଂସ ସୁରାପାନ । ସବୁଙ୍କୁ ଦେଇ ମହାଜ୍ଞାନ ॥
ସେ ଦେଶେ ଯେତେଲୋକ ଥାନ୍ତି । ଏହି ଧର୍ମରେ ମାତିଥାନ୍ତି ॥
ହରିଭକତ ବୋଲି ଯାହା । ସେ ପୁରେ ନ ଜାଣନ୍ତି ତାହା ॥
ଏମନ୍ତେ ସେ ଦେଶେ ପ୍ରବେଶି । ହେଲେ ବାଳକ ରାମଦାସ ॥
ବୁଝିଲେ ସକଳ ଚରିତ । ବୋଇଲେ ଏ କି ବିପରୀତ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତି ପଥ ଛାଡ଼ି । କର୍ମ ଅମାର୍ଗେ ଅଛ ବୁଡ଼ି ॥
ଜୀବ ଯାଇତେ ନାରାୟଣ । ଏହା ନ ଜାଣି ମୂଢ଼ମନ ॥
କର ଏ ଜୀବହତ୍ୟାମାନ । ଏ ପାପ ଛୁଟିବ କେମନ ॥
କାହାର ବୋଲେ ଏହା କଲ । ବଅର୍ଥେ ଗଞ୍ଜି ହୋଇ ମଲ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ନାହିଁ ସୁଖ ଲେଶ । ମଲେ ନରକେ ପରବେଶ ॥
ଚାହିଲେ ଏବେ ବୁଝି କର । ତେବେ ହୋଇବ ଭବ ପାର ॥
ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତି ଭାବେ ଭଜ । ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା ବହ ॥
ସେବ ସେ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ । ବୈଷ୍ଣବଜନେ ଦିଅ ଦାନ ॥
ଲଲାଟେ ଶ୍ରୀଖଣ୍ଡ ସୁନ୍ଦର । କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀମାଳ ଭର ॥
ନିତ୍ୟ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ସେବା କର । ମୁଖେ ଶ୍ରୀହରି ନାମ ଧର ॥
ତେବେ ତରିବ ଭବୁଁ ଜାଣ । ନୋହିଲେ ହେବ ଅକାରଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ସଜ୍ଜନ ପଥ ଦେଖାଇଲେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ଯାଇଁ । ମଦନ ସନ୍ନ୍ୟାସୀକି କହି ॥
କାହୁଁ ବୈଷ୍ଣବ ଜଣେ ଆସି । ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଶିଖାସି ॥
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଏହା ଶୁଣାଇଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ଶିକ୍ଷାମାନ ଦେଲେ ॥
ତୁମ୍ଭର ମନ୍ତ୍ର ସକଳ । ଶୁଣି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ କ୍ରୋଧ କଲ ॥
ବୋଇଲେ ବୁଝିବା ଚଳନ୍ତ । କେ ଅବା କେତେ ବଳବନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ଅନେକ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ତୁଳେ ॥

ବାଜାଇ ସିଂଘା ବେଣୁ ଘଣ୍ଟ । ଦୁଇକୁଳର ହେଲ ଘୋଟ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ବଳେ ବଳୀୟାର । ଶସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯେ ଚତୁର ॥
ସଂଗ୍ରାମେ ଜିଣି ନ ପାରିବା । ସମସ୍ତେ ଯବନ ହାରିବା ॥
ବୋଲି ମନରେ କଲେ ଭୟ । ଏହାଙ୍କୁ କରିବା ଉପାୟ ॥
ବରଜି ଦେବା ଦୂତ ଯାଉ । ବୈଷ୍ଣବ ଆଗେ ଯାଇଁ କହୁ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଜଣେ ନେବା ଧରି । ମାରିବା ବେଶ ଶସ୍ତ୍ର କରି ॥
ତାଙ୍କୁ ଯେ ସାବଧାନ ଦେବ । ତାହାର କଥା ମୂଳ ହେବ ॥
ଏଣୁ ବସ୍ତ୍ର ସର୍ବେ କଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ସମୂହରେ ମିଳିଲେ ॥
ତୁମ୍ଭେ ପ୍ରଦେଶୀମାନେ ଆସି । ଆମ୍ଭର ରାଜ୍ୟ କମ୍ପା ଦେଶି ॥
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଧର୍ମ କର ନାଶ । ଏଥି କେବଣ ଉପଦେଶ ॥
ଏ ତୁମ୍ଭ କେଉଁ ବଡ଼ପଣ । କହ କି ସାଧ୍ୟ ତୁମ୍ଭ ଜାଣ ॥
ପରୀକ୍ଷା କରିବା ଏଠାରେ । ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତୁ ନେତ୍ରରେ ॥
ମୃତ ଲୋକଙ୍କୁ ଆଣିବ । ତାହାଙ୍କୁ ଯେବେ ବଞ୍ଚାଇବ ॥
ତେବେ ତୋ ଆଜ୍ଞାକୁ ଜାଣିବା । ତୋତେ କରିବୁ ସର୍ବେ ସେବା ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦାସେ ହସି । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
କହିବା ଶୁଣରେ ଦୁର୍ମତି । ଏ କୁମ୍ଭକାର ଗାଣ୍ଠ ସତି ॥
ହିଡ଼ିକା ଆଣ କାଠ ମାରି । ଆଣି ତା ମନ୍ଦିରରେ ଭରି ॥
ଅନାଦି ମନ୍ତ୍ର ଜପି ଦେଇ । ଆପଣା ସ୍ୱରୂପ କରଇ ॥
ଯେ କାଷ୍ଠ ହୋଇଲ ବଡ଼ଜଣ । କେହୁ ଦେଖିଲ ତା ଚରଣ ॥
ଏଥୁ କପଟ ସାଧ୍ୟ କରି । ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ରକ୍ତ ହରି ॥
ଏଥି ଅଜ୍ଞାନ ପଶୁମାନ । ଯିବ ଅବଶ୍ୟ ନର୍କ ସ୍ଥାନ ॥
ଏ କଥାମାନ ଦୂର କର । ଭଜ କେବଳ ଈଶ୍ୱର ॥
ନୋହିଲେ ସର୍ବେ ଯିବେ ନାଶ । ମହାନରକେ ହେବ ବାସ ॥
ଯେବେ ଆମ୍ଭର କଳ୍ପିତ । ଦେଖିବା ପାଇଁ ଅଛି ଚିତ୍ତ ॥
ଖୋଜିଣ ମୃତ ଶବ ଆଣ । ତାଙ୍କୁ ଯିଆଇ ଦେବା ପୁଣ ॥
ତେବେ ଜାଣିବ କଳ୍ପିତ । ସଂଶୟ ହେବ ଦୂରଗତ ॥

ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସ । ଭୁଲିଣ ଗଲ ଦେଶ ଦେଶ ॥
ଦେଖିଲେ ମୃତ ଶବ ଗୋଟି । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଗନ୍ଧ ଛୁଟି ଉଠନ୍ତି ॥
କହନ୍ତି ହୋଇଛୁ ଅଧୀର । ପାରେଶ ପଶିବା ଶକ୍ତି କା'ର ॥
ଏମନ୍ତ ଶବ ଯେବେ ଆସି । ଜିଆଇ ଦେଇଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ॥
ଏହାକୁ ଯେବେ ଦେବ ପ୍ରାଣ । ଜାଣିବା ତୁମ୍ଭ ସାଧୁପଣ ॥
ନୋହିଲେ ଛାଡ଼ିଯାଅ ଦେଶ । ଥିଲେ ଯେ ମାରିବୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମର ଦାସ । ଡାକିଲେ ଶୁଣ ହେ ସନ୍ନ୍ୟାସ ॥
ଧର୍ମ କହିଲେ ଯୁକତି । ବଢ଼ିଛି ବିବାଦ ଆକାର ॥
ତୁମ୍ଭର ନ ଜାଣିବା ପଣ । ଯେବୁରି ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ସବୁ ଜୀବନ ଅଧିକାରୀ । ସକଳ ଘଟେ ତିଷ୍ଠି ହରି ॥
ଜଗତ ସ୍ୱାମୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦୈବତ । ସେ ଯିବା ଶୂନ୍ୟ ଆତ୍ମା ନିତ୍ୟ ॥
ମୋହର ବୋଲେ କିସ ହେବ । ସେ ଯିବା ଦେଲେ ଏ ଜୀଇବ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶବ ଧରି । ବସିଲେ ପ୍ରଭୁ ଧ୍ୟାନ କରି ॥
ବୋଇଲେ ନମୋ ଭଗବାନ । ତୁମ୍ଭେ ଯେ ଆଦି ଅବସାନ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ସଂସାର ତୋ'ର ଖେଳଘର ॥
ତେଣୁ ଶରଣ ଶ୍ରୀପାଦ । ତୋଷଦେଉ ମୋହର ବିଶ୍ୱାସ ॥
ଏ ମୃତ ଶବର ଜୀବନ । ଦେଇଣ ରଖ ଭଗବାନ ॥
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଶିବ ଦେଶ । ଢାଳିଣ ତାର କର୍ଣ୍ଣେ ଦେଶ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ତାରକ କହିଲେ । ଉଠ ହୋ ମୃତ ଶବ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ତକ୍ଷଣ । ପାଇଲା ଶବ ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
ସମସ୍ତେ ଦେଖନ୍ତେ ଦେଖନ୍ତେ । ଉଠିଲା ସେ ଶବ ବୋବାଇ ॥
ତା ଦେଖି ଲୋକେ ଆଚମ୍ଭିତ । ହୋଇଲେ ହୋଇ ଧର୍ମଭୂତ ॥
ବୋଇଲେ ଏକ ତନକାର । ଧନ୍ୟ ମହିମା ଏହାଙ୍କର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପାଦେ ପଡ଼ି । ସବେ ରହିଲେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ସେ ରାଜା ପ୍ରଜା ଆଦି ଯେତେ । ଚରଣେ ସେବିଲେ ସମସ୍ତେ ॥
ବୋଇଲେ ପଶିଲୁ ଶରଣ । ଆଜଠୁଁ ଏ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣ ॥

ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର । ସମସ୍ତେ ଶିଷ୍ୟ ହେଲୁ ତୋର ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦାସ । ମନରେ ହେଲେ ହସ ହସ ॥
ନୃପତି ଅଧି ଚେତ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଶ୍ରବଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଲିଙ୍ଗବାନ୍ଧ ଦେଇ । ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମକୁ ଦେଖାଇ ॥
ଜଗତେ ହୋଇଲେ ପ୍ରକାଶ । ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଛାଡିଲେ ଦେଶ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପବର । ବାଳକ ରାମଦାସଙ୍କର ॥
ମହିମା ଅଟଇ ଏମନ୍ତ । କେ କହୁ ତାହାଙ୍କର ଅନ୍ତ ॥
ତହିଁ ମଠକ ତୋଳାଇଲେ । ଥୋକେ ବୈଷ୍ଣବ ରଖାଇଲେ ॥
ଧର୍ମଶାଳାହିଁ ତହିଁ କରି । ସେ ଦେଶ ରଜାକୁ ଡକାଇ ॥
ବୋଇଲେ ଏହି ଧର୍ମ ଥିବୁ । ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ ସେବିବୁ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ରେ ଦେବୁ ଦାନ । ରାମ ଭଜନେ ଦେବୁ ମନ ॥
ଶ୍ରୀରାମାନନ୍ଦ ସମ୍ପ୍ରଦାରେ । ମନ୍ତ୍ର ସେବିବୁ କର୍ଣ୍ଣଦ୍ୱାରେ ॥
ରଖିବୁ ତୋର ବଂଶବଳ । ଏ ଆମ୍ଭ ଆଜ୍ଞା ପ୍ରତିପାଳ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କୁ ଚାଲି । ଆନନ୍ଦେ ତହୁଁ ଚଳିଲେ ॥
ଅନେକ ଉତ୍ସବ ଆନନ୍ଦ । ବଳସୁ କଲେ ସାଧୁବୃନ୍ଦେ ॥
ହମକ ଆନନ୍ଦ କାହାଳି । ଶବଦେ ଜଗତ ପୂରିଥିଲା ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ବଳ ସଙ୍ଗେ । ସେନା ଚଳିଲେ ନାନାରଙ୍ଗେ ॥
ସବୁ ଅନ୍ତେ କାରମ୍ପୁ । ନଦେ ତାହାଙ୍କ ନାହିଁ ଲୟ ॥
କେବଳ ନାମ ଧୁନି କରି । ପଥେ ଗମନ୍ତେ ଡେଙ୍ଗି ଦୁର ॥
ଏମନ୍ତ କେତେକ ଦିନରେ । ଯାଇଁ ମିଳିଲେ ମେଦବନର ॥
ତାହାଙ୍କ ପ୍ରତାପ ଶ୍ରବଣେ । ପାଳଟି ଧାଇଁଲେ ଗୁଣ୍ଡିଶେ ॥
ଅନେକ ଧନ ବସ୍ତୁ ଘେନି । ଅନନ୍ତ ହସ୍ତେ ଭେଟାଇଲ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ସିଂହଦ୍ୱାରେ । ଛତ୍ର ପାବନ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପାଦେ ପଡି ଶୋଇ । ଉଠି କହାନ୍ତି କର ଯୋଡି ॥
ବୋଇଲେ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଆଜ । ଦେଖିଲା ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତହୁଁ ଗଲେ । ସମସ୍ତ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ତୁଲେ ॥

ଦେଖିଲେ କାଶୀବିଶ୍ୱନାଥ । ବାଟେ ମଙ୍ଗଳା ଗୋପୀନାଥ ॥
ଗଣେଶ ଅନନ୍ତ ଶୟନ । ମୁକ୍ତି ମଣ୍ଡପେ ମୁକ୍ତିସ୍ଥାନ ॥
ରୋହିଣୀ କୁଣ୍ଡ ଖେଳଦୋଳ । ବିମଳା ଦେବୀଙ୍କର ଆଳ ॥
ଷଣ୍ଡ ଗଣେଶ ହନୁମନ୍ତ । ଶ୍ରୀ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଭିତ୍ତ ॥
ବିରଞ୍ଚିଦେବ ରାମ ହରି । ଏ ବାର ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରି ॥
ଦର୍ଶନ ବନ୍ଦନତ କଲେ । ଚଳୁଣ୍ଡି ଦେଉଳ ପାର୍ଶ୍ୱେ ଗଲେ ॥
ଯହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଜୀବ । ଆଉ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନକୁ ଦେଖି । ହରଷ ଭଲେ ଚର୍ମ ଆଖି ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ । ଭୋଜନ ଅର୍ପଣର ଠାରେ ॥
ଦେଖିଲେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ । ଯହିଁ ବସନ୍ତି ଭଗବାନ ॥
ଶ୍ରୀବଳଦେବ ଦେଖା ଭୁଲେ । ଦର୍ଶନେ ପାତକ ଖୋଇଲେ ॥
ସେ ଯେ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଧ୍ୟାନେ ଚାହିଁଲେ ଦୀନବାସ ॥
ବୋଲିଲେ ଆହେ ମହାବାହୁ । କରୁଣା ହେଉର ବୋଲଇ ॥
ମହା ମହିମା ମହାମେରୁ । ଅଶେଷ ଜୀବଙ୍କ ଗୁରୁ ॥
ନମସ୍ତେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ଭୁଜ । ନମୋ ଦେବାଧି ଦେବରାଜ ॥
ନମୋ କମଳା ଦେବୀ ବର । ଶରଣ ପଦ୍ମପାଦେ ତୋର ॥
ଦେଖି ତୋହର ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ । ଗୁଚିଲା କୋଟି ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ॥
ଏ ଜୀବ ଅଜ୍ଞାନ ଯେତେ । ସବୁ ଲଭିଲା ମୁକ୍ତି ତୋଠେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତବ କଲେ । ପ୍ରଣାମ କରି ପାଦତଳେ ॥
ସହସ୍ରବାର ଦଣ୍ଡବତ । କରିଣ ଉଠିଲେ ଲୁଣ୍ଠିତ ॥
ଶ୍ରୀମୁଖୁ ମେଲାଣି ହୋଇଲେ । ବହୁ ଆନନ୍ଦେ ଚଳିଗଲେ ॥
ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିର ନିକଟେ । ସେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କର ତଟେ ॥
ଅନେକ ଧନ ଲଗାଇଲେ । ବିଶାଳ ମଠ ତୋଳାଇଲେ ॥
ବଡ଼ଗ ବଖାଣ ତହିଁରେ । ବେଢ଼ା ମଣ୍ଡପ ଆଦି କରି ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ପୁର ନିର୍ମିଲେ । କସ୍ତୁରୀ ସୋପାଣି ରଖିଲେ ॥
ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଉତ୍ତମ । ଧନରେ ଧନପତି ସମ ॥

ଯେ ଯାହା ପ୍ରକାଶନ୍ତି ଆସି । ଦେଇ ତାହାଙ୍କ ମନ ତୋଷି ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଯେ ଉଦାସ । ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମବାସ ॥
ଯେତେ ଅଛନ୍ତି ଭାଗବତ । ସବୁଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣିପାତ ॥
ପ୍ରଭୁ ମହୋତ୍ସବ ନିତ୍ୟ କରି । ମହାପ୍ରସାଦ ସେବା କରି ॥
ନିତ୍ୟେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦରଶନ । କରି ବଞ୍ଚନ୍ତି ରାତ୍ର ଦିନ ॥
ନ କରି କାହାରି ଜଞ୍ଜାଳ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା ବହୁତକାଳ ॥
ଲୋକେ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ବୈଷ୍ଣବ ଘରେ ମୋକ୍ଷଦାନ ॥
କଳିରେ ଏଡ଼େ ଦୟା ହୋଇ । କେହି ତ ଦେଖିବାରେ ନାହିଁ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ବହୁତେ ॥
କେତେହେଁ କାଳ ବହିଗଲା । ଆସିଣ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ହେଲା ॥
ବିପ୍ରେ କଲେ ମନେ ମନ । ଆଉତ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଦେହ ବହିବା କର୍ମ ଯେତେ । ଆସିଣ ମିଳିଲେ ସମସ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ବିଚାରିଣ । ଚିନ୍ତିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଶ୍ରୀରାମ ତାରକ ସୁମରି ॥
ଆତ୍ମାରାମଙ୍କୁ ଆଗେ ଥୋଇ । ଆତ୍ମାରେ ଆତ୍ମାକୁ ମିଶାଇ ॥
ଧରି ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ବାଣୀ । ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲେ ତତକ୍ଷଣି ॥
ଜ୍ୟୋତିରେ ଜ୍ୟୋତି ମିଶିଗଲା । ଦେହ ପିଣ୍ଡ ଅଲଗେ ରହିଲା ॥
ତା ଦେଖି ଭୃତ୍ୟଜନେ ମିଳି । ଅନେକ ଛାଡ଼ିଲେ ବୋବାଳି ॥
ଶୁଣି ବାହୁଜ ଦେଶୀମନ୍ତେ । ଏକତ୍ର କଲେ ଯେ ସମସ୍ତେ ॥
ଗୁରୁଦେବଙ୍କୁ ଘେନି ଗଲେ । ସୁଗନ୍ଧି ଜଳେ ସ୍ନାନ କଲେ ॥
ଦିବ୍ୟ ସମାଧି ସ୍ଥାନ କରି । ତହିଁ ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ ଭରି ॥
କର୍ପୂର ଶେଯ ଯୋଡ଼ାଇଲେ । ତହିଁ ନେଇକି ଶୁଆଇଲେ ॥
ମୁଦ ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇଲେ । ସମାଧିକର୍ମ ବଢ଼ାଇଲେ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ତତକ୍ଷଣି । ଏଥି ଉତ୍ତାରେ ମନ ଶୁଣି ॥
ସେ ରାଜ୍ୟ ନୃପତିର ଆଗେ । ଦୂତଆମାନେ ଯାଇ ବେଗେ ॥
କହିଲେ ଶୁଣ ମହାରାଜେ । ଅପୂର୍ବ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋଟିଏ ॥

ନାମ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଓଡ଼ିଶାରେ କରୁଥିଲା ବାସ ॥
ଅନେକ କାଳ ସେ ବଞ୍ଚିଲା । ଏବେ ସେ ନିଜ ଧାମ ଚଳିଲା ॥
ଅନେକ ଧନ ଅଛି ତାର । ଯେସନେ କୁବେର ଭଣ୍ଡାର ॥
ଶୁଣିନା ଦେଉ ମହାରାଣୀ । ନିଜ ଭଣ୍ଡାରେ ତାହା ଆଣି ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପ ଶିରୋମଣି । ପେଷିଲେ ଦୂତ ଦେଖୁଅଣି ॥
ଅନେକ ଛଡ଼ିଦାର ଗଲେ । ମଠ ବାହାର କରାଇଲେ ॥
ଅନେକ ତର୍ଜନ ଗର୍ଜନ । କଡ଼ାଣି ଲେଖା କଲେ ଧନ ॥
ମନୋକ୍ତି କରାଇ ନ ଦେଲେ । ଅନାହିଁ ଦ୍ୱାରୁ ବାହାରିଲେ ॥
ତା ଦେଖି ଚେଲାମାନେ ଯେତେ । ରୋଦନ କରନ୍ତି ସମସ୍ତେ ॥
ସମାଧି ପାଖେ ଚାଲିଗଲେ । ବେଢ଼ି ଅନେକ ଡକାଇଲେ ॥
ବୋଇଲେ ସ୍ୱାମୀ ଗଲେ କାହିଁ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଥରେ ବସାଇ ॥
ଏ ରାଜ୍ୟ ରାଜା ଦୂତ ପେଷି । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନେକ ଝିଙ୍ଗାସି ॥
ତୁମ୍ଭର ଧନ ଥିଲା ଯେତେ । ନେଉଛନ୍ତି ନୃପଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ॥
ପ୍ରଭୁ ମନୋକ୍ତି କଲେ ହେବ । ଏ ମଠ କେମନ୍ତେ ଚଳିବ ॥
କି ହେବ ସଦାବର୍ତ୍ତମାନଃ । ଉଠିଲା ଏମନ୍ତ କହିଣି ॥
କେମନ୍ତେ ଜିବ ଆମ୍ଭ ଜନ । ସମସ୍ତେ ଯାଚିବୁ ଜୀବନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ରୋଦନ୍ତେ । ଥାଇଁ ସମାଧି ମଧ୍ୟ ଗତେ ॥
ବୋଇଲେ ପିଠାଅଛେ ସମାସେ । ବୁଝିବା କଥାମାନ କେତେ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଚେଲା ଗଲେ । ସମାଧି ମୂଦ ପିଠାଇଲେ ॥
ଉଠେ ବାଳକ ରାମଦାସ । ଲେଉଛନ୍ତି ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରଭୁ ଚକପାଣି । ବସିଲେ ନରସିଂହ ଜାଣି ॥
ସେବକମାନଙ୍କୁ ପୁଛିଲେ । ସମସ୍ତ ବଚନ ବୁଝିଲେ ॥
ଅନାଦ ହୋଇ ହସ ହସ । ବୋଲେ ବାଳକ ରାମଦାସ ॥
ଶୁଣ ହେ ରାଜ ଦୂତମାନେ । କହ ନୃପଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଏତେକ ରାଜ୍ୟ ନ ଅଣିଲା । ବୈକୁଣ୍ଠର ଧନ ଆଣ୍ଡ୍ରିକଲା ॥
ଆମ୍ଭର ମଟଳ ସୀମା ନେବ । ନୋଖିଲେ କି କରି ପାରିବ ॥

ଆମ୍ଭେ ରକ୍ଷିବୁ କଣ୍ଟକବନ । ଆରମ୍ଭ ମଲୁ ସେ ରାଜନ ॥
ତହିଁ ଭିତରେ ଆମ୍ଭେ ଯିବା । ଏ ଶାନ୍ତି ଜଗତେ ରଖିବା ॥
ତା ଶୁଣି ରାଜା ଦୂତମାନେ । ଚଳାଇଲେ ଭଟ୍ଟ ମନେ ॥
ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ସମସ୍ତ । ଶୁଣି ନୃପତି ଆଚମ୍ବିତ ॥
ବୋଇଲେ କି କରିବା କହ । ଶୁଣି କମ୍ପଇ ଅସ୍ଥି ଦେହ ॥
ବେଗେଣ ଯାଅ ଜଣ ଦଶ । ତାହାଙ୍କୁ ଧରି ସେଣୁ ଆସ ॥
ଶିର ତା ଛେଦନ କରିବା । ଅଗ୍ନି ଲଗାଇ ପୋଡ଼ିଦେବା ॥
ତା ଶୁଣି ପାତ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ । କହିଲେ ରାଜା ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଏ କଥା ନୁହଇ ଉଚିତ । ସେ ବଇଷ୍ଣବ ଭକ୍ତବନ୍ତ ॥
କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ ଯାହା । ସାକ୍ଷାତେ ଦେଖିଲୁଟି ତାହା ॥
ନନ୍ଦନର ମୃତ ଶବ । ପୁଣି ଆସିଲା ତାର ଜୀବ ॥
ଜୀଇ ମରିବା ଇଚ୍ଛା ତାର । ସେ ନୋହଇ ମନୁଷ୍ୟ ଶରୀର ॥
ସେ ଯେବେ ହେବେ ଅସନ୍ତୋଷ । ତେବେ ରାଜବଂଶ ଯିବ ନାଶ ॥
ଗୋଟିଏ ନ ରହିବେ ଆଉ । ଏହା ବିଚାରି ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି ତୋଷ ହେଲା । ଆସିଣ ଧନ ଆଣିଦେଲା ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା ଦଶଦିନ । ପ୍ରାଣ ହାରିଲେ ସେ ରାଜନ ॥
ଶୁଣି ବାଳକ ବଂଶୀଦାସ । ଚିନ୍ତିଲେ କମଳା ବିଳାସ ॥
ଭଜିଲେ ଶ୍ରୀରାମ ଶ୍ରୀରାମ । ପୁଣି ଗମିଲେ ନିଜଧାମ ॥
ଶୁଣ ହୋ ମନ ଜ୍ଞାନମନ୍ତେ । ସାଧୁଙ୍କ ବଚନ ଏହା ମୁଏ ॥
ଏ କଳିଯୁଗେ ଏ ଚରିତ । କହୁ ଶୁଣିବା ଆଚମ୍ବିତ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ସୁଧବାଣୀ । ବିଶ୍ୱାସ କରି ଯେବେ ଶୁଣି ॥
କବା ନିର୍ମଳ କରି ମନ । ବଚନେ ସେ କରିଲ ତାନ ॥
ତାର ବଚନ ଥିବ ଚେତ । ରଖିବ ନାହିଁ କଦାଚିତ୍ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ହଂସା କର୍ମ ଯେତେ । ଘଟ ନ ପଶେ କଦାଚିତେ ॥
ଶୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଯେସନ୍ତ ପାଣି । ଯେତେତେହିଁ ରହୁଥିଲେ ଅଣି ॥
କେତେବେହେଁ ନରହେଁନ୍ତି ଶେଷ । ଏମନ୍ତେ ସେ ହୋଏ ନିର୍ଗୁଣ ॥

କହଇ ରାମଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ମୋ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ସାଧୁମାନଙ୍କ ଦୋଷରେ । ମୋ ଭକ୍ତି ରହୁ ଅନୁବ୍ରତେ ॥
କର ନ ଭର ଇଚ୍ଛା ତୋର । ଅନ୍ୟ ଚରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ସନ୍ଧୀବାଳକ ରାମ ଦାସ
ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ମନ ଉବାଚ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ କମଳଜ । ସୁଫଳ କର ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ॥
କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମୁନିବର । ଶୁନନ୍ଦ ନୃପତି ଆଗର ॥
ଶୁଣିବା ହେଉ ଶୁଭ ଯେବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଏ କଥା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ଶୁଣ ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶ ଶେଷି । ସୁତକୁ ଯିବା ମାର୍ଗ ଦେଖି ॥
ସେ ଦେଶ ଏକଇ ନଗର । ନାମ ତା କଳାବର୍ଣ୍ଣ ପୁର ॥
ସେହି ଗ୍ରାମରେ ତାର ବାସ । ନାମ ତା କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ॥
ଜାତିରେ ଅଟଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ନିରତେ ବିଷ୍ଣୁ ପରାୟଣ ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ଅପ୍ରମିତ । ବେଶ ପୁଷ୍ପିତା ତିନ ସୁତ ॥
ତାର ଭାର୍ଯ୍ୟା ରୂପବତୀ । ନାମ ତାହାର ଶ୍ରଦ୍ଧାବତୀ ॥
ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ୍ତି । କେବଳ ଜାଣେ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତି ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ ଦେବମାନ । ଜାଣଇ ସ୍ୱାମୀ ଭଗବାନ ॥
ସ୍ୱାମୀ ଆଜ୍ଞାରେ ଥାଇ ନିତି । ତ୍ରିଷା ନ ଖସେ ଶ୍ରଦ୍ଧାବତୀ ॥
ଏମନ୍ତ ପତ୍ନୀ ସଙ୍ଗେ ଯେଣି । ବଞ୍ଚଇ ଦିବସ ରଜନୀ ॥
ପୁରାଣ ଶୁଣୁଥାଇ ନିତି । ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣେ ଭକତି ॥

ସକଳ ସେବେ ଦସ୍ୟୁବାନ । କହେ ସେ ମଧୁର ବଚନ ॥
ପାଖଣ୍ଡି ଜନଙ୍କ ସହିତେ । ବନ୍ଧଇ ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ମିଥ୍ୟା ବୋଇଲେ ମୃତ୍ୟୁ ତାର । ଜାଣଇ ସତ୍ୟ ଏକ ସାର ॥
ଦେବ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମହାଭକ୍ତ । ନିରତେ ସଦାନନ୍ଦ ମସ୍ତ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭିକାରି । ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମଚାରି ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଯେତେ ନରେ । ସେ ଆସି ପ୍ରବେଶିଲେ ଦ୍ୱାରେ ॥
ଯାଅ ବୋଲିବା ପଦ ନାହିଁ । ଯେ ଯାହା ମାଗିଲେ ଦିଅଇ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଭୋଜନ ଅନ୍ନ ଯେତେ । ରଜତ କାଞ୍ଚନ ସଙ୍ଗତେ ॥
ଦେଇ ତୋଷଇ ତାର ମନ । ଲୋକେ ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ତା ଯଶ ଜଗତେ ପୂରିଲା ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ବୁଦ୍ଧି ଚିତ୍ତେ । ଏଥି ଉତ୍ତରେ କଥା ଯେତେ ॥
ଦଇବ ଘଟସୃଷ୍ଟି ମାନ । କେ ତାହା କରିପାରେ ଆନ ॥
ପୁଅ ଦୁହିତା ତାର ମଲେ । ଗୋଟିଏ କେହି ନ ରହିଲେ ॥
ଏକା ରହିଲେ ତାତ ମାତ । ତାର ସଂପଦ ହେଲା ଚ୍ୟୁତ ॥
ଖାତକ ନେଲେ ଧନ ବାଡ଼ି । ଅନଳେ ଗଲା କିଛୁ ପୋଡ଼ି ॥
ଗାଈ ତୁରଙ୍ଗୀ ଆଦି ଯେତେ । ଏମାନେ ନେଲେ ଧନ କେତେ ॥
ଏମନ୍ତେ ସର୍ବସ୍ୱ ଗଲା । ମହା ଦରିଦ୍ର ଦୁଃଖୀ ହେଲା ॥
ଏଥକୁ ଚୋରନା ନକରି । ବୋଇଲେ ଯା କରିବେ ହରି ॥
ସଂସାର ଯାଉ ଭେଳଘର । ଏ ଘଟ ଅନିତ୍ୟ ଯାହାର ॥
କାଟିଲି ବ୍ରହ୍ମଆଦି କରି । ଯେତେକ ଅନନ୍ତ ଦେହଧାରି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣି ସୁଚିତ୍ତେ । ହରି ଭଜନ କରି ନିତ୍ୟେ ॥
ବଞ୍ଚିଲେ ରଜନୀ ଦିବସ । ମନେ ତା କ୍ଷୋଭ ନାହିଁ ଲେଶ ॥
କେବଳ ଚିନ୍ତା ତାର ଏତେ । ଦ୍ୱାରକୁ ଆସିବେ ଅତିଥେ ॥
ଆସିଲେ ଫେରନ୍ତି ସେ ଯିବେ । ଏଥକୁ କି କରିବା ଏବେ ॥
ଏଣୁ ଚିନ୍ତାଇଁ ମନେ ତାର । କେ କହେ କାହାର ଆଗର ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ପରେ । ତା ପତ୍ନୀ ସ୍ୱାମୀର ଆଗରେ ॥

ଅତି ମଧୁର ଧୀରବାଣୀ । ବିନୟେ କହିଲେ ସେ ପୁଣି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ । ଅଛି ତ ନାହିଁ କିଛି ଧନ ॥
ଘରେ ପିତ୍ତଳ ଧନ ଯେତେ । ଯେ ଅମ୍ଭ କଂସାଙ୍କୁ ବିକ୍ରିତେ ॥
ବଡ଼ ସାନଙ୍କୁ ଯେତେ ଥିଲା । ସମସ୍ତ ବଜାରେ ସେ ଗଲା ॥
ତୋରଣି ପିଇବା କାହିଁରେ । ଖଣ୍ଡିଏ ଢାକନାହିଁ ଘରେ ॥
ସେ ପୁରାତନ ବସ୍ତ୍ର ଥିଲା । ତାହାତ ସବୁ ବିକାଗଲା ।
ସବୁ ହୋଇଲା ଆସି ଶେଷ । ଏବେ ରହିଲା ଉପବାସ ॥
କଷ୍ଟ ପଡ଼ିବା ଦିନେଁ ଯେତେ । ତାହାତ ନୋହେ ତୁମ୍ଭ ଚିତ୍ତେ ॥
ମୂଲ ତ ଲାଗି ନ ପାରିବ । ଭିକ୍ଷା ତ ମାଗି ନ ଜାଣିବ ॥
ଏଥିକୁ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା । ନିଶ୍ଚୟ ମରଣ ପାଇବା ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ନିଜ ପତି । ମୋ ବାଣୀ ଶୁଣରେ ସୁବତୀ ॥
ଆମ୍ଭ ଅଦୃଷ୍ଟେ ଅଛି ଯାହା । ଅବଶ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜିବାକୁ ତାହା ॥
ଏଥିକୁ କଷ୍ଟଙ୍କୁ ନ ଭଜ । ଯାହା କରିବେ ଆଦିମୂଳ ॥
ତା ଶୁଣି ସତୀ ବୋଇଲେ ଶୁଣ । ତୁମ୍ଭେ ଯା କହିଲ ପ୍ରମାଣ ॥
ସଂସାରେ ଦେହଧାରୀ ଯେତେ । ଅନ୍ନରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ସମସ୍ତେ ॥
ଅନ୍ନ ନ ଖାଇ କେତେଦିନ । ରହିବ ଏ ପାପ ଜୀବନ ॥
ଆଜ କି କରିବା ବିଚାର । ଏ କଥା ଗୋଟି ମୂଳକର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ସ୍ୱାମୀ ଆଉ । ଶୁଣ ମୋହର ପ୍ରାଣବଧୂ ॥
ଏ କଥା ମାନିକ ତୁ କର । ଯାଅ ତୁ ମିତକଙ୍କର ଘର ॥
ନାଣ୍ଡିଆ ତୁଳା ପଣମାଣି । ଉଧାରେ କରି ମାଗିଆଣ ॥
କରିବା ପଇତାଗାଡ଼ି ଲୁଚି । ତହୁଁ ମୁଁ ଧରି ଯାଏଁ ଗୋଟି ॥
ମିତ୍ର ସଜାଡ଼ି ପୁରୁଷାଏ । ସେ ଗ୍ରାମେ ଗାହକ ଗୋଟିଏ ॥
ହୋଇ ଅଛଇ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ । ତା ପାଖେ ଅଛି ଆମ୍ଭ ସଖା ॥
ସେ କିଛି ଦେବେ ତାହା ଆଣି । ଖାଇ ବଞ୍ଚିବା ଦେବ ପ୍ରାଣୀ ॥
ଯାଇ ଆସିବା ପାଞ୍ଚଦିନ । ଲାଗିବ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ॥
ଏଥିକୁ ଚିନ୍ତା ନ କରିବୁ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଘରେ ଥିବୁ ॥

ଶୁଣି ସୁବଶା ଶିରୋମଣି | ମନେ ଚିନ୍ତିଲ ଚକ୍ରପାଣି ||
ସ୍ୱାମୀର ଆଜ୍ଞା ଘେନି ଶିରେ | ଚଳିଲ ମଭିଣଙ୍କ ଘରେ ||
ସେ ମିତ୍ର ପତ୍ନୀର ଅଗ୍ରତେ | କହିଲ ଦୁଃଖ ଦୁଃଖ ଯେମତ ||
ବୋଇଲ ସଙ୍ଗାତ ଗୋ ଶୁଣ | ମାଣ୍ଡିଆ ଚୁଡ଼ା ପଚମାଣି ||
ଦେଇଥାଅ ଗୋ ତୁ ଉଧାର | ଅନେକ ହେବ ଉପକାର ||
ମିତ୍ର ତୁମ୍ଭର ଚାପାଧର | ପିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନଦେକରି ||
ମନୋହ୍ନ ସୁର ବସିଧନ୍ୟ | ତାଙ୍କ ଖାତକ ଜଣ କେତେ ||
ଅଛନ୍ତି ଜୁଟିଲ ଯୋଗାଇଣି | ଯାଅ ଆଣିବେ କାହୁ ମୁଣି ||
ଯାହା ସେ ଦେବେ ଭଗବାନ | ଖାଇ ବଞ୍ଚିବୁ କଷ୍ଟଦାନ ||
ତା ଶୁଣି ମିତ୍ରପତ୍ନୀ ଯାଇ | ସ୍ୱାମୀ ଆଗରେ ଚାହିଁ କହି ||
ମାଣ୍ଡିଆ ଚୁଡ଼ା ମାଣ ପଶ | ଆଣି ସେ ଦେଲା ତାର ପାଶ ||
ତାହା ଧରିଣି ବେଗେ ଚଳି | ନିଜ ମନ୍ଦିରେ ଯାଇ ମିଳି ||
ସ୍ୱାମୀର ଆଗେ ନେଇ ଦେଲା | ଏହା କି କରିବ ବୋଇଲା ||
ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲେ କର ଯେତି | ଗଣ୍ଠିରେ ହେବ ପଣ୍ଡଗୋଟି ||
ତହୁଁ ମୁଁ ଯାଉଗୋଟି ଘେନ | ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଯିବରେ ଜାଣିବି ||
ତୁମ୍ଭର ଯାଉଗୋଟି ଥିବ | ମୋର ଆସିବା ଯାଏ ହେବ ||
ତୁମ୍ଭେ ଜଗିନ ରଖା କର | ଘରେଛ ଯା କହେ ଶ୍ରୀଧର ||
ସେ କଥା ହେବ ତ ଅବଶ୍ୟ | ଏବେ ତୁ ଯେତି କର ଦଶ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ତ୍ରିଭୁବଣ | ତୁମ୍ଭେ ମୋହର ପ୍ରାଣପତି ||
ତୁମ୍ଭ ଛୁଇର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ | କେତେବ ଅନ୍ତର ଦୁଃଖ ନାହିଁ ||
ଏବେ ଛାଡ଼ିଣ ମୋତେ ଯିବ | ଏହା ସେ ଲେଖିଲା ଘଟିବ ||
ତୁମ୍ଭ ଆଇଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ | ମୋ ମନ ଯିବ ସବୁ ଚିନ୍ତନ୍ତେ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଥନ ଥନ | କାନ୍ଦିଣି ତା ବଦନ ନୟନ ||
ଭିଟିଲ କରିଣ କାକୁଶେ | ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲେ ସଖୀ ଶୁଣ ||
କାହିଁ ତୁ ହେଉଛୁ ବିକଳ | ପ୍ରଭୁର ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁକୂଳ ||
ଘନଶ୍ୟାମ ଶ୍ୟାମର କାବେରୀ | ଅଶେଷ ଜନ ଚିନ୍ତାମଣି ||

ସେ ଜଳ ଭକ୍ତବତ୍ସଳ କରି | ଦେଖି ପିଇଲେ ନରନାରୀ ||
ଅତି ଆନନ୍ଦମନ ହୋଇ | ବୃନ୍ଦକୁ ଆସନେ ବସାଇ ||
ଆଣି ସେ ଦେଲେ ଭୋଜ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠି | ଭୁଞ୍ଜିଣ ଗୋବିନ୍ଦ ନ ଉଠି ||
ତାହା ଦେଖିଣ ନରନାରୀ | ବୁଝିଁ ହୋଇଲେ ଉଦେରି ||
ଭୁବନେ ତଲ ବନ୍ଦ୍ୟେଶ୍ବରୀ | ଘୃଣି ଆଣିଲ ଭୋଜ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠି ||
ଶ୍ରୀହରି ପଦେ ନେଇ ଦେଲେ | ତାହା ସେ ଗୋବିନ୍ଦ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ||
ତା ଦେଖି ପଞ୍ଚ ଜନ୍ମୀ ବୃଦ୍ଧ | ଜାଣିଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣାର୍ଥିଁ ପେଟ ||
ଘୃଣି ଦେଲେକ ଭୋଜ୍ୟ ଶ୍ରେଷ୍ଠି | ପ୍ରଭୁ ତା ଭୁଞ୍ଜିଯାଇ ଉଠି ||
ରହିଲ ଖୁରପୋଟି ଶେଷ | ତାହା ଜାଣନ୍ତି ପୀତବାସ ||
ବିଚାରି କଲେ ପ୍ରଭୁ ମନେ | ଆଜି ରହିବା ଏହି ସ୍ଥାନେ ||
ବାଳ ଦେପଟେକ ଶ୍ରେଷ୍ଠି ଅଛୁ | ତାହା ମୁଁ ଯିବ ଦ୍ରବେ ଭକ୍ଷି ||
ସବୁ ଭୁଞ୍ଜିଲେ ବର୍ଣ୍ଣମାନେ | କି ଭୋଜ ଯିବଇଁ ସ୍ଥାନେ ||
ଏଣୁ ଏତିକ ଏବେ ହେଉ | ଏହା ଶ୍ରବଣ ନନ୍ଦାବାନ୍ଧ ||
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ମୁଖ ପଖାଳଣ | ହସି ବୋଇଲେ ନାରାୟଣ ||
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଭୋଜନ ପାଇଲୁ | ଭୁଞ୍ଜି ଉଦର ତୃପ୍ତ କଲୁ ||
ଆଜିକ ତୋ ପୁରେ ରହିବୁ | ପ୍ରଭାତୁ ଉଠି ଆସନ୍ତ ଯିବୁଁ ||
ତା ଦେଖି ପଞ୍ଚ ଜନ୍ମୀ ବୁଲି | ଆନନ୍ଦ କେ ପାରିବ କହି ||
ସମସ୍ତ ଜାଣି ରହିଲେ | ଏକାନ୍ତେ ବସି ବିଚାରିଲେ ||
ଅତିସ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ | ବୃଦ୍ଧ ପିବାକୁ ନାହିଁ ବଳ ||
ଦୁଇ ବୃନ୍ଦାବନ ରହନ୍ତେ | ଶନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ନାହିଁ ମୋତେ ||
ଏବେ ତୁ ଶୁଣ ଗୋ ସତ୍ୟେଶ୍ବରୀ | ବାକି ଯେ ଅଛୁ ଖୁରପୋଟି ||
ଏ ଗୋଳ ଅଭିଅର୍କି ଦେବା | ଆସନ୍ତ ପହିଲେ ଭୋଜନ ଥିବା ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ଶ୍ରୀବାଞ୍ଛ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣପତି ||
ଏ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ କଥା ହେଲା | ଅତଏ ଅଦ୍ୟପ୍ରାତେ ଦେବୁ ||
ମାନବ ପାନ୍ଥେଲେ ରଜନୀ | ଅତଏ ଯିବେ ହୋଇ ଭୁଞ୍ଜି ||
ଏମନ୍ତ କହୁଁ ଦିନ ଶେଷ | ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ||

ଅନ୍ତସ୍ଥ ବଚନ କହିଲେକ । ସେ ଶୁଣିଲୋଚି ସେହି ଦେଲେ ॥
ଧନୁ ଭାଙ୍ଗିଲେ ନାରାୟଣ । କହିବା ପାଇଁ ଏ କାରଣ ॥
କହନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ ଶ୍ରୀହରି । ସୁଜନେ ଥାଅ ସେତୁ କରି ॥
ଭୁକ୍ତି ଲଭିଲେ ଶ୍ରୀବତ୍ସାଙ୍କ । ଶ୍ରୀମୁଖଚନ୍ଦ୍ର ଦାଣ୍ଡେ ଧୋଇ ॥
ସ୍ୱପ୍ନ କହିଲ ତୃଣାସନେ । ଭାବି ଭକତବତ୍ସଳ ମନେ ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ପୂର୍ବଙ୍କ ଜୀବନ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ନୋହେ ଆନ ॥
ଆପଣେ ରକ୍ଷା କରିବାସେ । କେ ହେବ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପାଶେ ॥
ଏତ ଭାବି ଭଗବାନ । ଭାବ ସମୁଦ୍ରେ ହେଲେ ମଗ୍ନ ॥
ତେଣେ ସେ ଦ୍ୱିଜଦେବୀ ଦୁଃଖୀ । ସ୍ୱପ୍ନ କଲେ ଦୃଢ଼ ପାଇ ॥
ପ୍ରଭୁ ମହିମା ମନେ ଗୁଣି । ନମୋ ନମସ୍ତେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ତୁ ପଦାର୍ଥ ବୋଲଣ୍ଡି । ଆର୍ତ୍ତଙ୍କ ଆର୍ତ୍ତଙ୍କ ନ ସହୁ ॥
ମୋ ଅଙ୍ଗ ଖଣ୍ଡି ଦେବଦ୍ୱିଜ । ମହିମା ଦେଖାଅ ତୋ ଆଜ ॥
ଏଥି ଅନନ୍ତେ ହେଲିକ । କାନ୍ଦୁଁ ଚିନ୍ତିଲ ଭଗବାନ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯାଉଛେ ଲୁଚିବାସେ । ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ରଜନୀ ଶେଷେ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବୁ ସେନ ପ୍ରାଣୀ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ତା ଦୁଃଖ ନ ସହିଲେ ସନ୍ଧି । ବେଗେ ଉଠିଲେ ଶ୍ରୀବତ୍ସାଙ୍କ ॥
ଆଜ୍ଞା ଦେ ଦେଲେ ଭଗବାନ । ତୋ ଘରେ ପୂରିଥାଉ ଧନ ॥
ବସ୍ତ୍ରାଦି ଅଳଙ୍କାର ଯେତେ । ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ସହିତେ ॥
ସଂବତ୍ସ ପୂରିଥାଉ ତୋର । ବଞ୍ଚିଣ ସୁଖ ଭୋଗ କର ॥
ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବ ପାଅ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ଗଣ୍ୟ ହୁଅ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାକୁ ଦେଲେ । ତକ୍ଷଣେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଏମନ୍ତେ ପାହିଲା ରଜନୀ । ଉଦୟ ହେଲେ ଦିନମଣି ॥
ଦେବୀ ତା ବେଗ ହୋଇ ଉଠି । ନିଜ ଘରକୁ ଦେଲ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖିଲ ଧନ ରତ୍ନମାନ । ପୂରି ଯେ ଅଛଇ ଭବନ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ଅଳଙ୍କାର । ଅଛଇ ଅନେକ ପ୍ରକାର ॥
ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟାଦି ଯେତେ । ମାଣ୍ଡିଆ ମଧୁର ସହିତେ ॥

ସବୁରି ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ । ସେ ସିନା ବୁଝିଥାନ୍ତି ନିତ୍ୟେ ॥
ସକଳେ ଘଟେ ରହି ହରି । ସବୁରି କର୍ମଭକ୍ତି ଧରି ॥
ସଂସାରେ କରେ ଆତଯାତ । ହେତୁ ଏ ତାହାଙ୍କ ଅଧିଷ୍ଠ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ ଅପାର । ମନରେ ସଂଶୟ ନକର ॥
ବେଗେ କର ତୁ ଯାଇ ବେଣି । ଶୁଣି ସୁଦଶ ଚଳି ଉଠି ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଶ୍ରୀମନ୍ତ୍ର ହୋଇ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେବାଙ୍କି ମନେ ଧ୍ୟାୟୀ ॥
ଚୂଲାରେ ଅଗ୍ନି ଯୋଗକରି । ନାଡ଼ିଆ ଚୂନା ଗୋଳିକରି ॥
ତହିଁ ଲବଣ କଳ୍ପି ଧରି । ସେଇଁ ଦେଇ ଦଶଗୋଟି ଧରି ॥
ଅନଳ ତପ୍ତ ସିଝାଇଲା । ଯତନ କରିଣ ଥୋଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବହରି । ଧରେ ବୈଷ୍ଣବ ରୂପ ଧରି ॥
ମସ୍ତକେ ଶୋଭେ ଜଟାଭାର । ବିଭୂତି ଭୂଷଣ କଲେବର ॥
ଗଳେ ଡଗର ଶୋଭାକରି । କଣ୍ଠେ ତୁଳସୀମାଳ ହାର ॥
ଶ୍ରବଣେ କୁଣ୍ଡଳ ଝଲକେ । ତୋର ଦେବୀପୂଜା କହିମାତ୍ରେ ॥
ଦେଖି ଶ୍ରୀକରେ ତମ୍ବା ଯଷ୍ଟି । କି ଅବା ବଳପୂ ଧୂର୍ଜଟୀ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧ ତନୁ । କ୍ଷୀଣ ଦିଶୁଛି ବସ୍ତ୍ର ବିନୁ ॥
ପେଟ କମ୍ପୁଛି ଦୃଷ୍ଟି ତପଣେ । ପଞ୍ଜର ଗୋଟି ଗୋଟି ଦିଶେ ॥
ବସିଲେ ନ ପାରନ୍ତି ଉଠ । ଦିଲତନ୍ତ ଡେଙ୍ଗୁଛନ୍ତି ଦୃଷ୍ଟି ॥
କହିବା ହୋଇଲେ ବଚନ । ଥରଥାଏ କି ଦେହ କମ୍ପନ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ତାଙ୍କ କାୟେ । କେବଳ ଦିଶେ ଦେୟାଭର୍ମିଏ ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ବିଜୟ କଲେ ଦ୍ୱାରେ ଆସି ॥
ଡାକିଲେ ଦାସଙ୍କର ଘରେ । କେ ଅଛ ଆସ କିଆ ଥରେ ॥
ଦ୍ୱାରେ ଅତିଥି ଭୋକିଲ । ଏ କଥା ଶୁଣି ହେ ଭକତ ॥
ତା ଶୁଣି କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ॥
ବେଗେ ନିକଳେ ଦ୍ୱାରେ ଆସି । ଦର୍ଶନ କଲେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ॥
ମସ୍ତକେ ବେନିକର ଦେଇ । ବୋଲେ ବିନୟ ଶବ୍ଦ ହୋଇ ॥
କି ଆଜ୍ଞା ହେଉଅଛି ମୋତେ । କହିବା ହେଉ ଶୁଭଚିତ୍ତେ ॥

୯

ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ମୋର ବାଣୀ ॥
ଏ ତୋର ଯଶ କୀର୍ତ୍ତି ଜଗତେ । ଆମ୍ଭେ ଶୁଣିଲୁ ନାନାମତେ ॥
ତେଣୁ ଆଇଲୁ ତୋର ପାଶେ । ଅନ୍ନଦାନର ଭରସେ ॥
କହିବା ଶକ୍ତି ମୋର ନାହିଁ । ଭୋଜନ ପାଇବୁ କି ଦେଇ ॥
ବିଳମ୍ବେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଆଉ । ନାହିଁ ବୋଇଲେ ଚକ୍ରଯାଉ ॥
ତା ଶୁଣି ଦୁଃଖିତ ଦାସ । କମ୍ପିଲେ ଅତିଥିଙ୍କ ପ୍ରାଣ ॥
ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ଭୋଜନ । ମୁଁ ତୁଚ୍ଛ ଦୁର୍ବଳ ସ୍ୱଜନ ॥
ଯାହା ସେ ଦେଇଥିବେ ହରି । ତାହା ଭୋଜନ ନିବ କରି ॥
ଦଣ୍ଡେକ ମାତ୍ର ଏଥି ବସ । ବୋଲି ସେ ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ॥
କହିଲ ପତ୍ନୀ ସନ୍ନିଧାନ । ଅତିଥି ମାଗନ୍ତି ଭୋଜନ ॥
ଅତି ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧଦେହୀ । ଚାଲିବା ଶକ୍ତି ତାଙ୍କ ନାହିଁ ॥
ଏଥକୁ କହ କି ଉତ୍ତର । କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା ଏଥର ॥
ପତ୍ନୀ ବୋଇଲେ ଏ କି କଥା । ମନେ ନ କର କିଛି ଚିନ୍ତା ॥
ତୁମ୍ଭ ହାତକୁ ତୁମ୍ଭେ ନିଅ । ମୋ ଘର ଅତିଥିଙ୍କି ଦିଅ ॥
ବିକିଲେ କରିବ ଭୋଜନ । ବୋଧିଲେ ହେବ ଜଳପାନ ॥
ତୁମ୍ଭ ଅଇଲ ଘରବନ୍ତେ । ପ୍ରାଣେ ଥିବ ପିଣ୍ଡଗତେ ॥
ଏଥକୁ ଅନ୍ୟ କି ଉତ୍ତର । ଆଗେ ଅତିଥି ସେବା କର ॥
ତା ଶୁଣି ସ୍ୱାମୀ ବୋଇଲେ ସୁନ୍ଦରୀ । ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ଅନ୍ତର ॥
ମୋ ଜୀବ ଉଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ । ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡିଲୁ ତୋତେ ମୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ହରଷେ । ମିଳିଲୁ ଅତିଥିଙ୍କ ପାଶେ ॥
ବୋଲିଲ ସ୍ୱାମୀ ଅତିକର । ଶୁଣି ହସିଲେ ଚକ୍ରଧର ॥
ସଙ୍ଗତେ ନେଇ ଚଳାଇଲେ । ମନ୍ଦିରେ ବିଜେ କରାଇଲେ ॥
ଆନନ୍ଦେ ପାଦପଦ୍ମ ଧୋଇ । ପିଇଲେ ଜଳ ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ॥
ଆସଣା ମସ୍ତକେ ସିଞ୍ଚିଲେ । ହୃଦରେ ଯତ୍ନେ ବାନ୍ଧିଲେ ॥
ଦେଖ ଦେବୀ ଭାଗ୍ୟ ତାହାଙ୍କର । ଯାହା ନ ପାନ୍ତି ବ୍ରହ୍ମା ହର ॥
ସୁର ମୁନିଙ୍କୁ ଯେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଯାହା ବନ୍ଦନ୍ତି ସଦାଶିବ ॥

ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ତାହା ଦେଖି । ଡକଲେ ଥନ ଥନ ଆସି ॥
କରି କପଟ କ୍ରୋଧଭରେ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପଶ୍ରେଣୀ । ସବ ଅଟଇ ନାରାୟଣି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଭକ୍ତମାନ କହନ୍ତି । ଲୁଚାଇ ନିଜ ଅଙ୍ଗ ଭୂତଳ ॥
ତୁମ୍ଭେ ସୁବୁଦ୍ଧି ନରବର । ଏ କଥା କିମ୍ପା ନ ବିଚାର ॥
ଏଠାରେ ପିତା ବନ୍ଧୁ ଧନ । ସେଠାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ସଜନ ॥
ଏଠାରେ ସାମନ୍ତ ସେବକ । ସେଠାରେ ଜାଣ ସବୁ ଏକ ॥
ଏଠାରେ ଭିନ୍ନ ନର ଅଛି । ସେଠାରେ ଏହା ନାହିଁ କିଛି ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବୈକୁଣ୍ଠ ସ୍ଥାନ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ କରି ଜାଣ ॥
ସମସ୍ତ ସମାନ ଅଟଇ । ଏଠାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇ ॥
ସବୁ ଏ ଆତ୍ମା ଅଧିକାରୀ । ହେ ରାଜା ନ କରୁଛ ଆସ୍ଥା ॥
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ସାଧୁଦ୍ରୋହ କରି । ସେ କଷ୍ଟେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବଇରୀ ॥
ହେ ରାଜା ତୁମ୍ଭେ କି ନ ଜାଣ । ମୋର କହିବା ଅକାରଣ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପବର । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ପାମର ॥
ତୁ ଯେଉଁ କଥାମାନ କହୁ । ନୃତ୍ୟ ହୋଇ ଦେବା ସହୁ ॥
ଆଜ ଜାଣିବା ତୋର ମନ । ତୁ ଥିବା ଜାଣୁ କେତେ ଜ୍ଞାନ ॥
ଦେଖାଇ ଦେବୁ ଆଜ ତୁହି । ଯେ ଆତ୍ମାବିନ ଭିନ୍ନ ନାହିଁ ॥
ନୋହିଲେ ମରିବୁ ଅବଶ୍ୟ । ଛାଡ଼ ତୋ ଜୀବନର ଆଶ ॥
ଏମନ୍ତ କହି କ୍ରୋଧଭରେ । ରଖାଇ ଦେଲେ ବନ୍ଦୀଘରେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ଦୂତ । ଏହାକୁ ରଖରେ ଜାଗ୍ରତ ॥
ଅନ୍ନ ଦୋକାନୀ ନ ଦେବ । ଯେମନ୍ତେ ଶୁଣି ଏ ମରିବ ॥
ନୋହିଲେ ଆତ୍ମାଜ୍ଞାନ ମୋତେ । ଦେଖାଇ ଦେଉ ସେ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଏତେକ ଶାସନ ଥିବ ଭାଳେ । ବୋଲି ନୃପତି ଚଳିଗଲେ ॥
ଏଣେ ସେ ଦୂତ ବେଢ଼ିକରି । ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଧରି ॥
ବନ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୀ କଲେ । ନିଗଡ଼େ ବାନ୍ଧି ସେ ରଖିଲେ ॥
ବନ୍ଦୀରେ ଥାଇ ହରିଭକ୍ତ । ଅଳ୍ପ ଜଳତେ ନାହିଁ ଭାତ ॥

ଚନ୍ଦ୍ରଣ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମବଣୀ । ମୋର ଆସନ କର ବଶୀ ॥
ସକଳ ଭକ୍ତ ସୁ ନିକାର । ଭଙ୍ଗିଲେ ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ କରି ॥
ନାରଦମନ୍ତ୍ର ବାସ୍ତୁ ଲୋକ । ମୃଣାଳ ସୂତ୍ର ମଧ୍ୟ ଦେଲା ॥
ମନକୁ ଶୂନ୍ୟମାର୍ଗେ ଥୋଇ । ସୂକ୍ଷ୍ମ ସଙ୍ଗତେ ଲୁହାଇ ॥
ସମସ୍ତ ଚେଇଁଲେ ଭଜାଣି । ନିକଟ ଠଣା ଗଲେ ଜାଣି ॥
ଅଗମ୍ୟମାର୍ଗ ପଶିଗଲେ । ଅନନ୍ତ ମଣ୍ଡଳେ ମିଳିଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ଅନନ୍ତ କମଳ । ଫୁଟି ରହିଛି ଦେବ ଦଳ ॥
ତହିଁ କରନ୍ତି ଅମୃତପାନ । ଯୋଗମାୟା ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରେମ ॥
ତାଙ୍କ ଛମୁରେ ଯାଇ ବେଣ୍ଟି । ସମ୍ଭାଷ କଲେ ପିଟି ॥
ଦେଖିଲେ ବାହାର ଭିତର । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାକର ॥
ଏକରୁ ଦୁଇ ନାହିଁ ଆନ । ସର୍ବ ଘଟେ ଭଗବାନ ॥
ଯାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଦେଖଣୀ । ଭ୍ରାନ୍ତି ଲୁଚିଗଲା ମଣି ॥
ସକଳ ଭ୍ରମ ଗଲା ଦୂର । ଦେଖ କଷ୍ଟ ଆନନ୍ଦ ତାହାର ॥
ବୋଇଲ ତୋତେ ଦେଖି ମୁହିଁ । ଭ୍ରମ ପଳାଇଗଲା କାହିଁ ॥
ଧନ୍ୟ ଏକଇ ଜୀବନ । ପିଣ୍ଡମାଝରେ ଅଛ ଲୀନ ॥
ମୋର ଅଜ୍ଞାନ ଯିବା ମୋତେ । ରୂପ ଦେଖାଇଦେଲ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏବେ ଫିଟିଲା କର୍ମପାଶ । କଣ କହିବି ତୁମ ନାରାୟଣ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଦେବତା ଅତି । ଭକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ହୋଇ ॥
ଶ୍ରୀନୀଳକନ୍ଧର ସୁନ୍ଦର । ଶ୍ୟାମ ତନୁ ଜଳଧର ॥
କଟିତଟ କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରକାଶ । ତହୁଁ ଶୋଭିତ ପୀତବାସ ॥
ଶଙ୍ଖ କମଳ ଗଦା ଧର । ସର୍ବଦା ଚତୁର୍ଭୁଜ ଧରି ॥
ନଖୁଁ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚନ୍ଦ୍ର । ସୁନ୍ଦର ସ୍ତନ ଚରଣ ॥
ଭକ୍ତଜନ ବନ୍ଧୁ ସେହି । ହୃଦରେ ବଶ ନନ୍ଦକୃଷ୍ଣ ॥
ନଦ ମହାନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଚିନ୍ତ । ହୃଦରେ ଜାତ ହେଲା ଭକ୍ତି ॥
ବର୍ଷୀରୁ ବାହାର ହୋଇଲ । ପାଣ୍ଡୁଙ୍କୁ ଜଣାଇଣ ଦେଲ ॥
ଦେଖିଣ ଚଣ୍ଡାଳର ନାଶ । ଅନ୍ନ ମାଗିଣ କରେ ଧରି ॥

ସେ ଶବ୍ଦ ମୃଗାଦି ହସନ୍ତି | ଧାନ ଗ୍ରହନ୍ତି କୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡ ||
ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛୁ ଯେତେ | କିଛି ନୁହଇ ଏତେ ତେତେ ||
ଦେଖିତା ହୋଇଲେ ଅଚମ୍ଭିତ | ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଜଣାଇ ଭୂତ ||
ବୋଇଲେ ଆସ ବେଗ ହୋଇ | ଏ ମହାଯୋଗୀ ଗଲେ କାହିଁ ||
ସମସ୍ତେ ଖୁଣ୍ଟିଅଛୁ ଘର | ଏତେ ବଢ଼ଇ ଚମତ୍କାର ||
ତା ଦେଖି ଦୁହେଁ ବେଗେ ଆସି | ଦେଖିଲେ ନାହାନ୍ତି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ||
ମନରେ ଦେଖିଣ ସମ୍ପଦ | ହୃଷ୍ଟ ହୋଇଲେ ମନନ୍ଦ ||
ନିଶ୍ଚେ ସେ ବ୍ରହ୍ମ ତତ୍ତ୍ୱବାହା | ଆନର ବଳେ ନୁହେଁ ଏହା ||
ପତ୍ନୀଙ୍କି ପଣ୍ଡା ବୋଇଲେ ଶୁଣ | ସେ ମାୟାଧର ନାରାୟଣ ||
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ମାୟାରେ ଠକାଇ | ଅନ୍ତର ହେଲେ ସର୍ବସାକ୍ଷୀ ||
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କୁ ମଣି | ସେବା ଯେ କଲୁ ବେନି ପ୍ରାଣୀ ||
ଯା ମାୟା ବେଦେ ଅଗୋଚର | ଆମ୍ଭେ ବା କେତେକ ମାତର ||
କାହୁଁ ଜାଣିବା ତାଙ୍କ ଭାବ | ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ |
ମହା ମହିମା ମହାପ୍ରଭୁ | ତାହାର ଇଚ୍ଛା ଯାହା କରୁ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେନିପ୍ରାଣୀ | ସେ ଧନେ ହେଲେ ଯେ ଧାରେଣୀ |
ଅନେକ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କଲେ | କୀର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରାଇଲେ ||
ଲୋକେ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ | ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖେ ହେଲେ ଧନ ||
ମୁଖ ଦୁହିତା ଜାତ କରି | ତା ଭାଗ୍ୟ କହିଲେ ନ ସରି ||
ଏମନ୍ତ କେତେକାଳ ଯାନ୍ତେ | ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ପାଇଲେ ଦେହାନ୍ତେ ||
ଶୁଣ ହେ ମନ ନନ୍ଦନଣ | ଦାର୍ଢ୍ୟତାଉକ୍ତିର ଲକ୍ଷଣ ||
କହଇ ବଡ଼ ରସ ଗୀତେ | ଅଶେଷ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ହିତେ ||
ସୁଜନେ କର ଏଣେ ଲକ୍ଷ୍ୟ | ଆଉ ନ ଥାଉ ଆନ ଭକ୍ଷ୍ୟ ||
ମୁଁ ଛାର କହିବଇଁ କାସ | କୃଷ୍ଣେ ତ ଶ୍ରୀହରିର ଦାସ ||
ସେ ହରି ପାଦପଦ୍ମ ତଳେ | ମୋତେ ରଖାନ୍ତି ଦୟା ହେଲେ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ଉପଦେଷ୍ଟା ଦାର୍ଢ୍ୟତା ପରବର୍ତ୍ତନ ନାମ ଚତ୍ୱାରିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ |

ଏକତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ନାମ ମହାତ୍ମ୍ୟ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଯଦୁନାଥ କେଶବ । ତବ ମହିମାକୁ କେ ଧରି ॥
ତୁମ୍ଭ ମହିମା ଅକୂପାର । କରି ଏ ଭବକୂପୁ ପାର ॥
ଦେବ ଗଜାନନ ଆବନ । ଏଣୁ କହନ୍ତି ସ୍ତୁତି ବେନ ॥
ବୁଝି ଚୈତନ୍ୟ ଦେବ କହେ । ଶୁଣ ହେ ମନ ଦୃଢ ହୋଇ ॥
ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ । କେବଳ ଶୁଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଏ ନାମ ଭୁବନ ବୈକୁଣ୍ଠ ॥
ନାମ ଯା ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ । ଯେ ସ୍ଥଳେ ନ ପଶଇ ଯମ ॥
ଯତେକ ସ୍ତ୍ରୀଜନଙ୍କୁ ଥିଲେ । ଦଣ୍ଡି ସେ ନ ପାରଇ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ଯେତେ ବାସ କାଶି । ଜାଣିଲେ ଅଟଇ କରଣି ॥
ଯୋଗ ଦକ୍ଷିଣରେ ଅର୍ଜୁନ । ନନ୍ଦ ଉତ୍କଳସ୍ଥ ନାମ ॥
ପ୍ରଭାପରୂପ ସମ୍ପୂରେ । ପାଞ୍ଚଅ ବୃତ୍ତି ଦେଖ କରେ ॥
ଜାଣିଲ ସବ ନାରାୟଣ । ଯାହାର ଯାହାର ଯୁଆଣି ॥
କାହୁଁ ବ୍ରହ୍ମଯାଏ ଯେତେକ । ଭରି ସମ୍ଭୂଇ ପୂର୍ବକତେ ॥
ପିଣ୍ଡ ମାଂସର ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ । ସବୁ ଏହାର ସମାନ ॥
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ଯେବେ ଦ୍ରୋହକରି । ହେଇ ନଷ୍ଟ ଶ୍ରୀହରି ବାଳସି ॥
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ତା ମନରେ । ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା କରେ ॥
ଦଇବ ଯୋଗେ ଦୁଷ୍ଟ ପଥ । କୌଣସେ କରୁଥାଇ ମାର୍ଗ ॥
ପୁଣ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ବନ୍ଧୁ ଯାଇ । ଅନେକ ପୁରୁଷ ଅଛନ୍ତି ॥
ପତ୍ନୀ ତାହାର ଗୁଣବନ୍ତ । ମିଳଇ ଅନେକ ସମ୍ପତ୍ତି ॥
କାହିଁ ତା ନ ପଶଇ ମନ । ଏକା ତା ଗୋବିନ୍ଦ ଭଜନ ॥
ଶୁଦ୍ଧ ବସ୍ତୁ ଥାଇ ଭାଇ । କେମନ୍ତେ ଦେବ ସବୁଁ ପାର ॥
ଏମନ୍ତ କେତେ ଦିନ ଅନ୍ତେ । ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ଏକେ ପ୍ରଭାଗୀ ଦଣ୍ଡଧାରୀ । ପାରଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଡକାଇ ॥
ଦୋଷ ନ ପାଇ ଦଣ୍ଡ ଦେଲେ । ପ୍ରଜାଏ ଶୁଣ ପଳାଇଲେ ॥

ଶୁଣି ସତ୍ରାଜିତ ନନ୍ଦ ଦାସ । ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ॥
ଦୂତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚଳିଲେ । ନୃପତି ଗ୍ରାମରେ ମିଳିଲେ ॥
ଦେଖି ନୃପତି ଦୁଃଖ ଭାର । ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଲେ ଅପାର ॥
ବୋଲିଲେ ଆରେ ଆରେ ନନ୍ଦ । ତୋତେ ଧାଇଲି କେଉଁ ମନ୍ଦ ॥
ବନ୍ଧନ ଯୋଗ୍ୟ ମୋତେ କହ । ଦେଖି ମୋ ସତ୍ତ୍ୱ ଦାଣ୍ଡି ଦେହ ॥
ଶୁଣି ସେ ନନ୍ଦ ସ୍ତୁତି ଏତେ । ବୋଇଲି କି ଧର୍ମର ମୋତେ ॥
ମୋତେ ଯେ ଲୁଣ୍ଠି ତ ନାଇଲି । ଏବେ ଏମନ୍ତ କର୍ମ ବୋଲି ॥
ଶୁଣି ହସିଲେ ନରଧାଇଁ । ବୋଇଲେ ସ୍ତୁତି ଦାଣ୍ଡି ବାଇ ॥
ତା ଶୁଣି ଶ୍ରୀହରି ଭକତ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନରନାଥ ॥
ମୋତେ କହିଛି ଯେଉଁ ବାଇ । ତହିଁକ ଅପରାଧ ଦାଣ୍ଡି ॥
କେମନ୍ତେ ହେବ ଯେତ୍ତୁ ଭଲ । ଏହା ତ ଧର୍ମର ନ କଲ ॥
ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ନୃପବର । କରେ ନନ୍ଦଆ କଥି କନ୍ତୁ ॥
ଯଦିବ ସ୍ତୁତିଲି କି ତୋତେ । ସୁଣି ତ ଚଳାଉଛୁ ମୋତେ ॥
କି ଜ୍ଞାନ ଥିଲା ତୋର ଚିତ୍ତେ । ଏବେ ତା କହୁକଦା ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନନ୍ଦବାଇ । ଦେଖିବା ହେଉ ନରପାଇଁ ॥
ଯାଉଛି କଦଳୀ ଭଣାସ । ତେଜା ନଡ଼ିଆ ଦେନି ଆସ ॥
ଏଠା ଲୋକଙ୍କୁ ଖୁଆଇବା । ପ୍ରଭୁ ମହିମା ଦେଖାଇବା ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ଆଣରେ ଦେଖିବା ବୋଇଲେ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଲୋକ ଗଲେ । ଦେଶ୍ରୁ ପ୍ରକାରେ ଆଣିଦେଲେ ॥
ଗ୍ରାମୁରୁ ଗଲେ ଧାଇଁ ନେଇ । ଦେଖି ବୋଇଲେ ନନ୍ଦ ବାଇ ॥
ମହିମା ଏବେ ଆଜ୍ଞା ହେଉ । କେ ତେଜା କେ କଦଳୀ ଖାଉ ॥
ତାର ଛଡ଼ବ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ଆସି ହେବ ମୋ ନିମିତ୍ତେ ॥
ଦ୍ରବ୍ୟରେ ଅଭାବ ଆମ୍ଭର । ଦେଖିବା ହେଉ ନୃପେଶ୍ୱର ॥
ଯେ ଅଙ୍ଗେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଯେତେ । ଏ ଅଙ୍ଗେ ଲାଗିଣ ଅଛଇ ॥
ଯାହାଙ୍କୁ ତୋର ଦୂତ ନେଲେ । ସହାର ଉତ୍ତମୁକେ କଲେ ॥
ତାଙ୍କୁ ପିଟିଲେ ଯେତେ ବାଡ଼ି । ଏ ଦେହୁଁ ତେତେ ଛାଲ ଛାଡ଼ି ॥

ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ସକଳ ବେଦେଁ ନାରାୟଣ ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଘଟେ ଘଟେ ପୂରି । ଅଛନ୍ତି ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ହେ ରଜା ସ୍ୱରୂପ କହୁଛି । ଏଥେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ କିଛି ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ମହାରଥୀ । ବୋଇଲେ ବୁଝିବା ଏ କଥା ॥
ଏ ଘର ଦ୍ରବ୍ୟ ଗୃହଜନ । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ବୁଝିବା ପ୍ରମାଣ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଲୋକେ ଧରି । ଭୁଞ୍ଜିଲେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ॥
ତା ଦେଖି ସେ ନଟ ମହାନ୍ତି । ସମସ୍ତ କରିଦେଲା ଭ୍ରାନ୍ତି ॥
ସେ କ୍ଷଣେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି । ବୋଲେ ଦେଖ ହୋ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନଟବର । ବୋଲନ୍ତି ଏ କି ଚମତ୍କାର ॥
ଆହୁରି ବୁଝିବା କଥାଏ । ପିଟିବ ମନର ସଂଶୟେ ॥
ବୋଲି ଛୁରସ୍ତ୍ର ବେଟଗୋଟି । ଧରି କଣ୍ଠକୁ ଦେଲେ ପିଟି ॥
ତାହାର କଣ୍ଠୁଁ ବୋହିଲା । ସେ ନଟ ଚମକ ପଡ଼ିଲା ॥
ଅଙ୍ଗରୁ ଚର୍ମ ଛୁଣ୍ଡିଗଲା । ଫାଟିଣ ରୁଧିର ବହିଲା ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ନରପତି । ମନରେ ଜାଣେ ଅତି ଖ୍ୟାତି ॥
ମନରେ କରି ଦଣ୍ଡବତ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ କହିଲେ ବହୁତ ॥
ଅନେକ ଅଳଙ୍କାର ଧରି । ବସ୍ତ୍ର ସହିତେ ପୂଜା କରି ॥
ବୋଲେ ମୋ ଅପରାଧ ଯେତେ । ରଖେ ନ ଧର କଦାଚିତେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନଟବାଇ । ଅଳପ ହସିଣ କହଇ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନରମଣି । କି ହେବ ଏ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣି ॥
ଏଥି ମୋ କିସ ପ୍ରୟୋଜନ । ତୋ କୃପା ଥାଉ ହେ ରାଜନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଏଣିକି ଚେତା ହୁଅ । ଶର ନୁହେଁଟି ନର ଦେହ ॥
କୁଲୁଣୀ ମଧ୍ୟ ଯେସନେ ଘାଣୀ । ରଖିଲେ ନ ରହେ ତା ଜାଣି ॥
ସେହି ପ୍ରକାରେ ଏହି ଜୀବ । କେବଳ ଶୁଦ୍ଧଁ ବୁଦ୍ଧଁ ଶିବ ॥
ଏଥିକୁ ପିଟିବ ଦୟା କରି । ଜାଗ୍ରତ ହୁଅ ଚକ୍ରଧାରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଜ୍ଞାନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ସେ ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣ ନ ନେଇ ॥
ହେ ରଜା ଚଳିଟି ବୋଇଲେ । ତହୁଁ ତାପସେ ଚଳିଗଲେ ॥

ଲୁଚିତ ହୋଇ ରହିଲେ । ତା ଅନ୍ନ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ ॥
ଦେଖୁ ଅଛନ୍ତି ଲୋକବୃନ୍ଦେ । ସେ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜିଲ ଆନନ୍ଦେ ॥
ଲୋକେ ବୋଇଲେ କେଁ ଥାଇ । ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ହେଲ ବାଇ ॥
ଦେଖାଇ ଅନ୍ନ ବଢ଼ିପଣ । ଧଇବ ଦେଲ ଏ କପଣି ॥
ନୃପତି ଦଣ୍ଡକୁ ଡରିଲ । କୁତ୍ସିତ ଏତେଦୂର କଲ ॥
ଛାଡ଼ିଲ ନିଷ୍ଠା କର୍ମ ଦୂର । ନଷ୍ଟ ହୋଇଲ ଏହୁ ବାର ॥
ତା ଦେଖି ଦୂତମାନେ ଗଲେ । ନୃପତି ଛାମୁରେ କହିଲେ ॥
ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତିର କଥା । ଶୁଣିମା ହେଲ ମହାରଥୀ ॥
ଲୁଚି ଦଣ୍ଡକୁ ଡରି କରି । ବାଳୁକ ଦେଲ ଛନାହାରି ॥
ଛାଡ଼ିଲ ଜାତି କୁଳମାନ । ଚଣ୍ଡାଳ ହସ୍ତୁଁ ନେଲ ଅନ୍ନ ॥
ଛାମୁରେ ଜଣାଇଲୁ ସତ୍ୟ । ଶୁଣି ନୃପତି ଅଚମ୍ବିତ ॥
ବୋଇଲେ କେଉଁ କର୍ମ କଲୁ । ତା ପରି ଲୋକ ନାଶକଲୁ ॥
ଏ କଥା ଧରିବ କେଉଁଜନ । କାହାର ବଳେ କରେ ଆନ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଲୁଚି ନେଲେ । ହସ୍ତେ ଧାହାଧାଡ଼ି କଲେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପ ନାହିଁ । ଏଥି ଉତ୍ତରେ କଥା ଦାହା ॥
ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ଚରିତ । ଚଣ୍ଡାଳ ହସ୍ତୁ ଖାଇ ଯାତ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲ ବେଗ ହୋଇ । ଆନନ୍ଦେ ପ୍ରଭୁ ଗୁଣ ଗାଇ ॥
ବନସ୍ତେ ଯାଇଁ କଲ ବାସ । ଜଳ ପବନ ଧରି ଗ୍ରାସ ॥
କାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ । ଦେହିକ ସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ହୋଇ ॥
ଦୂରସ୍ଥ ଦେଖିଲ ସମାନ । ନାହିଁ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ସାନ ॥
ଯେତେଣ ସ୍ପର୍ଶିଲେ ତେତେଣ ହରି । ହରିକ୍ଷୁ ରଙ୍ଗ ତଥାପି ॥
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ତାର ଶକ୍ତି । ଭ୍ରମଣ କରଇ ଜଗତେ ॥
କେତେଦିନେଁ ଦିନର ଅନ୍ତରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲ ରଥ ପୁରେ ॥
ସେ ଗ୍ରାମ ବାହାରେ ସ୍ଥାବର । ମହାଶକ୍ତି ନାମ ତାର ॥
ସେ ବହୁଦ୍ୟ ଯେତେକ ଦଣ୍ଡମାନ । ଯାହାକୁ ନିଅନ୍ତି ବଳନ ॥
କେବଳ ସେହି ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ । ରହନ୍ତି ନେଇ ରକ୍ତଆଗେ ॥

ତେଣୁ ସ୍ୱଭୁକ ସ୍ତୁତି ପିଟି । ବାନ୍ଧିଣ ନାକ କାନ କାଟି ॥
ଚଢ଼ନ୍ତି ନେଇ ବୃକ୍ଷଠାରେ । ପ୍ରମାଣ ଅଛଇ ଏହିଁରେ ॥
ସେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳେ ଗଲା ବାସ । ଦେଖାଇ ଗୋମସ୍ତ ଚାହିଁଣ ॥
କେବଳ ନାମ ଭଜନରେ । ଶତ୍ରୁକ କଲା ସେଇଠାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ଦିନେକ ସେ ରାଜ୍ୟ ରାଜନ ॥
ଏକ ସରଜା ଚୋର ଜାଣି । ଦୂତ ପେଷିଣ ତାକୁ ଆଣି ॥
ବୋଲଇ ଏହାକୁରେ ନେବ । ଉତାର କୋରଡ଼ା ପିଟିବ ॥
ଆଜ୍ଞା ପ୍ରମାଣେ ଦୂତେ ନେଲେ । ସହାର ଉପ୍ରମୂଳକ କଲେ ॥
ଆଗେ ଧରିଣ ତାକୁ ନେଲା । ଦଣ୍ଡାଇଁ ଦେଲେ ସେ ଅନେକ ॥
ଲୁଚି ସେ ଦେଲେକ ଭୁକ୍ତେ । ଚଳିଣ ଗଲେ ସେଷ୍ଠାନ୍ତେ ॥
ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ଯେଣେ ଥାଇ । ଦେଖୁ ସେ ଥିଲ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ॥
ସେତେକ ବାଡ଼ି ତାକୁ ପିଟି । ନନ୍ଦମହାନ୍ତ ଦେହ ଫାଟି ॥
ରୁଧିରମାନ ବୋହିଗଲା । ତା ଅଙ୍ଗ ରକ୍ତୁଆ ଦିଶିଲା ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ଲୋକମାନେ । ବିସ୍ମୟ ହେଲେ ମନେ ମନେ ॥
ଏକ ବିଚିତ୍ର କଥା ଗୋଟି । ଏହାକୁ କେବା ଗଲା ପିଟି ॥
ଦେହଟି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ । ରୁଧିର ଯାଉଅଛି ବହି ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ଧାଇଁଗଲେ । ସେ ଦେଶ ରାଜାଙ୍କୁ କହିଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ନୃପବର । ଶ୍ରୀମୁଖେ କରୁଛୁଁ ଜଣାଣ ॥
ସେ ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତଙ୍କ ଧରି । ମାଇଲେ ଉଦ୍ରୋଧ ନ କରି ॥
ତର୍ନ ତା ଯାଉଛି ଜଳି । ରୁଧିର ଯାଉଅଛି ଗଳି ॥
ଦେଖି ଅଇଲୁ ଆମ୍ଭେ ତହିଁ । ଏହା ବୁଝିଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ॥
ଶୁଣି ନୃପତି କ୍ରୋଧଭରେ । ବୋଲନ୍ତି ଯାଅ ଦ୍ରୁତ ଦ୍ୱାରେ ॥
ନନ୍ଦଙ୍କୁ ଡାକ ଦେଇ ଆସ । ବୁଝିବା ଏହାର ଉଦେଶ ॥
ସେ ତାକୁ ମାରିଥିବ ଅବା । ରାଜ୍ୟ ବାହାର କରିଦେବା ॥
ଶୁଣି ଚଳିଲେ ଦୂତମାନେ । ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ଯାଇବେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ବୋଇଲେ ରାଜା ଆଜ୍ଞା ଆସ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ବୃଦ୍ଧାଙ୍କ | ଦେଲା ସେ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳ ||
ପର୍ବତ ମଣିର ପ୍ରକାଶ | ତା ଦେଖି ମୋହନ ମନ ତୋଷ ||
ଶୋଭୁଛି ଉତ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣ ଯେ | ଲାବଣ୍ୟ ମନୋହର ଶିଳ ||
ଦେଖି ମୁଁ ହରଷ ହୋଇଲି | ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡପ୍ରଣାମ ହେଲି ||
ସେଦିନୁ ଦିନକୁ ଅତି ନିତି | ପାଦେ ମାଡ଼ିଣ ଘେନେ ଯାତି ||
ତେବେଣି ଜାହାଙ୍କ ଧର୍ମ ଅର୍ଥ | ପୂଜିଲି ଶାଳଗ୍ରାମ ମୂର୍ତ୍ତି ||
ମନରେ ହୋଇଣ ସାନନ୍ଦ | ପଢ଼ିଲି ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ||
ପ୍ରେମ ଗାଉଥାଇ ନିତି | କରି ତାହାର ନତିସ୍ତୁତି ||
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ | ସେହି ପ୍ରେମ ସେବା ଧନ ||
କରି ପୂଜନ କରୁଥାଇ | ମନେ ଜାଣିବା ତାର ନାହିଁ ||
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ | ଏହି ଦେଶରେ ଶୁଣ ମନ ||
ଦିନକ ଏକାଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ସକଳ ଗୁଣେ ସୁଲକ୍ଷଣ ||
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଣ୍ଡିତ | ଶୁଦ୍ଧ ପବିତ୍ର ଦୃଢ଼ବ୍ରତ ||
ଜାଣେଇ ପାପପୁଣ୍ୟ ସେବା | ନିରନ୍ତେ କରଇ ବସ୍ତୁ ସେବା ||
ଏମନ୍ତ ବିପ୍ର ସେହି ଦିନେ | ଆସିଲେ ସ୍ନାନର ନିମନ୍ତେ ||
ଦେଖିଲେ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା | କାଳନ୍ଦୀ ଜଳ ପରି କଳା ||
ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପଣ୍ଡିତ | ସେ ଦେଖି ହେଲେ ଆନନ୍ଦିତ ||
ସେ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା ଦେଖି | ପିଛୁଡ଼ା ନ ପଡ଼ିଲେ ଆଖି ||
ଚରଣେ ମୋର ଧାଡ଼ି ଟେକି | କାନ୍ଦି ପଡ଼ଇ ଜଳ ଭରି ||
ଦେଖି ହୃଦୟ ଗଲା ଫାଟି | ନେତ୍ରୁ ଲୋତକ ହେଲା ବୃଷ୍ଟି ||
ବୋଲଇ ଶୁଣ ହେ ଦେବେଶ | କଥାଏ କହିବି ମୁଁ ଏଥି ||
ଶୁଣ ତୁ ମୋହର ବଚନ | ଅନେକ ଦେବ ତୋର ପୁଣ୍ୟ ||
ଏ ଶିଳା ଗୋଟି ଦେବୁ ମୋତେ | ତୋ ପଣ ରହିବ ଜଗତେ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲି ସେ ମୋତେ | ଧନ ଦେଇଣ ମୁଁ କିଣିଛି ||
ଦେଖ ମୋ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆସଇ | ନିତ ମୁଁ ପୂଜେ ସେ ଯତନ ||
ତୋତେ ସମ୍ପତ୍ତି ଏହା ଦେବ | ମୁଁ ପୁଣି କେମନ୍ତେ ଜୀଇବି ||

ତା ଶୁଣି ବିପ୍ର ବୋଇଲେ ଫୁଟି । ନାଅ ତୁ ଟଙ୍କା ପାଞ୍ଚଗୋଟି ॥
ଏ ଶିଳା ଗୋଟି ମୋତେ ଦେଇ । ଆନ ଯେତେର ଘେନ ତୁହି ॥
ତା ଶୁଣି ମୋତ ତୋଷ ହେଲେ । ଧନ ନେଇଣ ଶିଳା ଦେଲେ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଇଣ ତ୍ୱରିତ । ସେ ଶିଳା ଧରି ଶିର ସ୍ଥିତ ॥
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଚଳିଲେ । ଆପଣା ଘରେ ମିଳିଲେ ॥
ସ୍ନାନ ଶୌଚବନ୍ତ ହୋଇ । ପ୍ରମୋଦ ହୋଇ ପାଣ୍ଡବ ସାଥୀ ॥
କରାଇ ପଞ୍ଚାମୃତେ ସ୍ନାନ । ବସେଇ କରିଲ ସିଂହାସନ ॥
ତଳି ଚନ୍ଦନ ମାଳ୍ୟ ଯେତେ । ତୁଳସୀ ଗଳଶ୍ରୀ ପତ୍ରେତ ॥
ପୂଜି ଷୋଡ଼ଶ ଉପଚାରେ । ପ୍ରଣାମ କଲେକ ସମ୍ମୁଖରେ ॥
ଅନେକ ପୂଜା ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ଦେଇଣ କରି ନଇବେଦନ ॥
ଧୂପ ଦୀପାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ଦେଇ ପୂଜିଲେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଚିତ୍ତେ ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିଦିନ । କରି ସନ୍ତୋଷ ତାଙ୍କ ମନ ॥
ବଢ଼ିଲ ବଳ ତା ହୃଦରେ । ଦାର୍ଢ୍ୟ ଭକ୍ତିକି ମୋହରେ ॥
ଏ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ପ୍ରସାଦେ । ଧନ ଭୁଞ୍ଜିବ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ଏମନ୍ତେ ବିପ୍ରରଚିତ୍ତ ମନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଶାଳଗ୍ରାମ ॥
ଶୁଣ ସୁନନ୍ଦ ହେଇ ଚିତ୍ତ । ସେ ହରି ମହିମା ଏମନ୍ତ ॥
ଭକତ ବନ୍ଧୁ ସେ ଗୋସାଇଁ । ଅଭାବ ଜନେ ଭେଟ ନାହିଁ ॥
କାମ କଳ୍ପନା ଯେତେ ଥିବ । ସେ କାହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ପାଇବ ॥
ସେହି ଦିନରେ ରାତ୍ରିକାଳେ । ସେ ବିପ୍ର ଶୟନର ବେଳେ ॥
ସ୍ୱପନେ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ତୁ ଭଲେ ॥
ଲୋଭକୁ ଭେଟି ମୋତେ ନେବୁ । ମୋତେକ ଲେଉଟାଇ ଦେବୁ ॥
ସେ ମୋର ରମଦାସ ଭାବ । ମୋତେ ସେ ଭୁଲିଛି ଭୁଲିଛି ॥
ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦ ରସ ଯେତେ । ଶୁଣାଉଥିଲେ ନିତ୍ୟ ମୋତେ ॥
ତେଣୁଁ ମୋ ଯେତେ ଦୁଃଖଭାର । ତାହା ଜାଣଇ ମନ ମୋର ॥
ଏ ପୂଜା ମୋର କିସ ହେବ । ମୂଳ ମୋ ଭକତର ଭାବ ॥
ଏବେ ବହନ ନେଇ ଦେବୁ । ନ ଦେଲେ ନଷ୍ଟ ନାଶ ଯିବୁ ॥

ପାଇ ପ୍ରବେଶ ଶ୍ରୀଗିରି | ଘୁଞ୍ଚିଲେ ସିଦ୍ଧ ତନୁ ଧରି ||
ତା ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି କଥାମାନ | ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ||
ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ | ଏ ପାର୍ଷଦଭକ୍ତ ରସ କଥା ||
କହଇ ଏଥ ଉପ ଗୀତ | ଉଭେଦ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ହିତେ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ପାର୍ଷଦଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ନନ୍ଦ ମହାନ୍ତ ପାର୍ଷଦ ଭକ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଏକ ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟ ।

—*—

ଦ୍ୱାତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ

ମୋଦଦ୍ରୁମ ସମ୍ବାଦ

ଶ୍ରୀନନ୍ଦ ପଦ୍ମପାଦ ଶିରେ | କହେ ଚୈତନ୍ୟ ମହାମନ୍ତ ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ | ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ||
ହରି ଭକତ କଥା ରସ | କେବଳ କର୍ଣ୍ଣକୁ ପୀୟୂଷ ||
ଯେ ପୁଣ୍ୟ ଗୋଦାବରୀ ଦେଶେ | ଅଳକା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାମ ଦେଶେ ||
ସେ ଦେଶେ ଏକଇ ନଗରେ | ନାମ କନକାବତୀ ପୁର ||
ତହିଁରୁ ନଗରେ ତାର ସ୍ଥିତି | ଜାତିରେ ଅଟେ ମୋଟ ଜାତି ||
ସୁମି ବେଦେହୀ ନାମ ତାର | ଧର୍ମ ପାଦୁକା ଯା ବେପାର ||
ସୁହିୟା ନାମ ତାର ମୁଜୀ | ଦେବେ ଆଜ୍ଞା ଥାଇ ପାକ ||
ତାହାର ଏକଇ କୁମର | ପିତା ବଚନ ମୂଳ ତାର ||
ଏମନ୍ତେ ଜନ ପ୍ରାଣୀ ଥାନ୍ତି | ଧର୍ମ ଶସ୍ତୁଲ ସିଦ୍ଧି ଜତ ||
ଜନନୀ ତାହା ଏକଅଣି | ସୁଖେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ଜନ ପ୍ରାଣୀ ||
ଯତ ହୋଇଲେ ଜପ ହେବ | କେବଳ ଥାଏ ଦୁଃଖଭାବ ||
ଜବନେ ତାର ଦଧ୍ୟାନନ | ସକ୍ତ୍ୟାନୁରୂପେ ଦିଏ ଦାନ ||
ଶ୍ରୀ ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦକୁ ପଢେ | ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୋହେ ତହିଁ ଅର୍ଥ ||
ଶୀଘ୍ର ଯୋଗଆଳ ଜତ | କରୁଣା ଥାଇ ନଜ ବୃତ୍ତି ||
ଦିର୍ଘେ ସର୍ଷେ ସମୀର | ବହଇ ଯମୁନାର ତୀର ||

ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ବାଳକୃଷ୍ଣ । ସର୍ବେ କଳ୍ପିତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ॥
ବସନ୍ତ ବନେ ବନମାଳୀ । ଶକ୍ତି ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣ କେଳି ॥
ଏତେକ ଗୋସ୍ୱାମୀର ମାଷ । ପ୍ରମାଣ କରି ଅଘୋରୀଷ ॥
ସ୍ନେହନ ଶମ୍ଭୁନର ଦେବନ । ତା ନିଜ ବିଷୟୁର ଭାବେନ ॥
ଆଦେଶ ତା ଶିଷ୍ୟ କରି ନୃପ । ଗୋସ୍ୱାମୀ ଥାଇ ଏଥୁ ପଦ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଠାରେ । ସେ ରାଜ୍ୟ ଭାଗବତ ଘରେ ॥
ଦେଶରେ ଯେ ଯତି ଶ୍ରେଷ୍ଠକରି । ଅନେକ ଧନରତ୍ନ ଭରି ॥
ଦେଖିଲେ ଦେବତା ଅଟୁଳ । ବୋଲନ୍ତି ଆସିଲେ କଷ୍ଟ ବୋଲି ॥
ସବୁଙ୍କ ଶାଳଗ୍ରାମ ଶିଳା । ନବନ ଘନ ଜିଣି କଳା ॥
ବ୍ରହ୍ମ ମୁନିଙ୍କି ଯେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଦର୍ଶନେ ଭକ୍ତି ମୁକ୍ତି ଲାଭ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ବୋଲେଣ ସେ ପଥର । ତେଣୁ ସେ ନ କରି ଆଦର ॥
କସ ଏ କରିବା ବୋଲଇଲେ । ବାହାରେ ପକାଇଣ ଦେଲେ ॥
ତହିଁରେ ଏକ ଜଣ ଥିଲ । ମୂର୍ତ୍ତି ଏ ବାଛିଣ ଘେନିଲ ॥
ଅତି ପୃଥକ ମନୋହର । ଲବଣ୍ୟ ଶିଳା ଦାମୋଦର ॥
ଅଞ୍ଜନ କଳାରୁ ଚିକ୍କଣ । ଝଲକେ ଅମୂଲ୍ୟ ଦର୍ପଣ ॥
ତମାଳ ଦଳ ନବଘନ । କାଳିନ୍ଦୀ ଜଳର ସମାନ ॥
ଧିକ କରଇ ଭୃଙ୍ଗ ଶ୍ରେଣୀ । ଜ୍ୟୋତି ନିନ୍ଦଇ ନୀଳମଣି ॥
କସ୍ତୁରୀ କଳା ଧିକ୍କାରଇ । ସମାନ ଏ ସଂସାରେ ନାହିଁ ॥
ଶରଧା କରି ତାହା ଧରି । ବୋଲେ କରିବା ଯୋଗ୍ୟଯୋଗି ॥
ନୋହିଲେ କି ମାଗିଲେ ଦେବ । ଭଲ ମୁଁ ଏହା ଧରିଥିବ ॥
ଏମନ୍ତେ ବୋଲି ଘେନଗଲ । ତା ନିଜ ମଣ୍ଡରେ ରଖିଲ ॥
କେତେଦିନେ ଏକ ଘରେ ଥୋଇ । ଯୋଗୀର ଘରେ ଦେଲ ନେଇ ॥
ବୋଇଲ ଏ ପଥର ରଖି, । ତୋର ସକଳୁ ଶକ୍ତି ଦେଖି ॥
କେମନ୍ତେ ଦାଢ଼ ଏଥି ହେବ । ବୁଝି ଶପୁଳି ଯୋଗେ ଦେବ ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ରାମ ବେଦବ୍ୟଷ । ଆନନ୍ଦମନେ ନେଲ ତୋଷ ॥
ବୋଇଲେ ଦେଖି ସେ ପଥର । ଶକ୍ତି ଜାଣିବି କାନ୍ତ ମୋର ॥

ସ୍ୱପ୍ନେ ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ । ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ଯାଦବସ୍ୱାମୀ ॥
ତାହା ଜାଣି ସେ ଦ୍ୱିଜବର । କମ୍ପ ଉଠିଲା କଳେବର ॥
ପ୍ରଭାତୁଁ ଉଠି ବେଗେ ଗଲା । ସ୍ନାନ ଶଉଚ ଆଦି କଲା ॥
ଭୂଷଣ ପାଟବସ୍ତ୍ରେ ଧରି । ଚଳି ସେ ଗଲା ବେଗ କରି ॥
ମୋଶ ଯାତ୍ରୁଶେ ଦେଖିଲା ଯାଇଁ । ଶ୍ରୀ ଶାଳଗ୍ରାମ ଆଗେ ଥୋଇ ॥
ବୋଇଲା ନିଅ ତୋର ଧନ । ଜାଣିଲା ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ ॥
ଏ ସେ ଅନାଦି ନରହରି । ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ଏହି ସେ ଜୀବନ କରତା । ଏହି ସେ ଭକ୍ତ ମୁକ୍ତିଦାତା ॥
ଏହାଙ୍କ ପାଦ ଆଶ୍ରା କଲେ । ଭବ ସଂସାର ହେବ ଭଲେ ॥
ଏହାଙ୍କୁ ନ ମଣ ପଥର । କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତି କର ॥
ତୋ ଭାବ ହୋଇଲା ଦର୍ଶନ । ସ୍ୱପନ ହୋଇଲା ମୋତେ ସତ୍ୟ ॥
ବଚନ ମୋତେ ଦେଇଥିବୁ । ମୋ ଭକ୍ତ ପାଶେ ନେଇ ଦେବୁ ॥
ସେ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦକୁ ପାଦେ । ଶୁଣାଉଥିଲା ନାନାଛନ୍ଦେ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ମୋତେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଅର୍ପିଦେଲି ତୋତେ ॥
ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଲା ବୁଦ୍ଧି ତୋର । ଏବେ ତୁ ମୁକତେ ପ୍ରକାଶର ॥
ଏ ଭବ ସାଗରୁ ତରିଲୁ । ଭକତ ସଙ୍ଗେ ଗଣା ହେଲୁ ॥
ଏହା ଶୁଣିଲା ସନ୍ତ କର୍ଣ୍ଣେ । ତକ୍ଷଣେ ହେଲା ଦିବ୍ୟଜ୍ଞାନ ॥
ଉଠି କଟାକ୍ଷ କର ଦେଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଚରଣେ ନମିଲା ॥
ସେ ଶାଳଗ୍ରାମ ପୂଜି କରି । ତକ୍ଷଣେ ଗଲା ନିଜ ପୁରୀ ॥
ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲା । ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କଲା ॥
ତୁଳସୀ ଦଳ ଚନ୍ଦନରେ । ପୂଜିଲା ଅତି ଆନନ୍ଦରେ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ସେ ଗାନ , । କଲା ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସନ୍ନିଧାନ ॥
ବୋଇଲା ଆହେ ଭଗବାନ । ମୁଁ ଅତି ପତିତ ଦୁର୍ଜନ ॥
ଅଜ୍ଞାନ ମୂଢ଼ ଜାତି ଅଟେ । କେଶି ଦିବସ ଧର୍ମ କାଟେ ॥
ଅନେକ ଶୂନ କର୍ମ କରି । ଅଛବ ଜାତି ସମ ସରି ॥
ଧିକ ହେଉ ଏ ମୋ ଜୀବନ । ନାହିଁ ମୋହର ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞାନ ॥

ନରତନ ଦୁର୍ଲଭ ଅଟଇ । ବଞ୍ଚଇ ସୁରପାନ କରି ॥
କୋଟେହ ମୁଁ କେବେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ନ ଜାଣେ ଆସ୍ଥର ନେକନ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରାଣୀକି କେମନ୍ତେ । କୃପା ଯେ କଲ କହ ମୋତେ ॥
ଏଣୁ ଜାଣିଲି ନିଶ୍ଚା କରି । ଉରସ ବସ୍ତୁ ଶ୍ରୀହରି ॥
ଅଟନ୍ତି ଲକ୍ଷ୍ମୀରମଣ ସାନା । ଅରବିନ୍ଦ ନୟନ ଶ୍ୟାମା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲିଣ ତୁରିତେ । ଯୁଡ଼ିଲ ନଜକର୍ମ ଯେତେ ॥
ମୋର ନୌକୃଷ୍ଣ ଆସ୍ତ୍ରେ କଲ । ଦେଖିବ ନେତ୍ର ଅତବାଦେଲ ॥
କରେ କଙ୍କଣ ଭୁଜମୁଦ୍ରିକ । ତୁଳସୀ କାଷ୍ଠ ମାଳ ଗଳେ ॥
ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଗଡ଼ନ୍ତି ଧରି । ହୃଦୟ ସୁନ୍ଦର ପୂରି ॥
ଚରଣେ ବାନ୍ଧିଲ ଘାଗୁଡ଼ି । ସୁଖରେ କରେ ଘୋଷ ପଢ଼ି ॥
କରେ ଧରିଣ କରତାଳ । ବଜାଏ ନୃତ୍ୟ ହୋଇ ଭୋଳ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦରୁ ପଦେ । ଗାନ କରନ୍ତି ଘୋଷ ନାଦେ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମନେ ମନେ ଧ୍ୟାୟୀ । ଖେଳରେ ଗଳ ଗଦ ବୋଲ ॥
ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ନେତ୍ରବାରି । ଦେଖି ଲୋକଙ୍କ ଧାଇଁ ଚଳି ॥
ଭୂଷଣ ଦେଖ ଭୂମି ତାର । ବୋଲନ୍ତେ ନମୋ ବଂଶୀଧର ॥
ଯା ମାୟା ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ । ଯହିଁ ମୋହନ୍ତି ସଦାଶିବ ॥
ମୁନିମାନଙ୍କୁ ଅଗୋଚର । କାହୁଁ ଜାଣିବ ମୂର୍ଖ ନର ॥
ସେତେ ଭୁ ବେଳ ଚିନ୍ତାମଣି । ସକଳ ଭବର ଭାବେଶୀ ॥
ଦେଖିବ ନାଥ ରୂପ ତୋର । ତେବେ ମୋ ମନ ହେବ ସ୍ଥିର ॥
ନୋହିଲେ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ସତ୍ୟ କହିଲି ପୀତବାସ ॥
ରକ୍ଷା ନ କର ଭୂମି ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ମୁଁ ଏବେ ଦେଖିଲି ଏ ଦଶା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କାନ୍ଦା କରି । କେବଳ ଭଜୁଥାଇ ହରି ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନେ ନାହିଁ ଆଶ । କେବେ ଦେଖିବି ପୀତବାସ ॥
ଏମନ୍ତେ ଦିବସ ଶେଷ । ଚିତ୍ତ ସ୍ଥିରରେ ନୃତ୍ୟ କରି ॥
ବସିଲ କରି ଧରି ଧ୍ୟାନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ । ଭକତ ଖେଦ ତାର ମୂଳ ॥

ନ ସେବେ ହିଂସା ଅଭିମାନ । ନ କରେ ଯଜ୍ଞ ତପ ଧାନ ॥
ଗର୍ଭ ବୃତ୍ତରେ ନୋହେ ବଂଶ । କେବଳ ମୁକତି ବିଶ୍ୱାସ ॥
ନିଷ୍କାମ ଶୁଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧି ଯାର । ସେ ଅଟେ ବାନ୍ଧବ ତାହାର ॥
ନିଷ୍ଠା ଅନିଷ୍ଠା ତାର ନାହିଁ । ଜାତି ଅଜାତି ଭିନ୍ନ କାହିଁ ॥
କେବଳ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରେମଭାବ । ଜାଣି ତାହାର ପଦ୍ମନାଭ ॥
ଯେବେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ହୋଇ । ବିଜୟ କଲେ ସର୍ବତ୍ରାହି ॥
ସେ ମୋଚି ରାମ ଦାସ ପାଶ । ଯାଇଣ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ ॥
ଦେଖିଲେ କରୁଅଛି ନୃତ୍ୟ । ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଯୋଡ଼ି ହସ୍ତ ॥
ଶିଙ୍ଗା କରି ଦେଇ ପାଦ । ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦର ପଦ ॥
ସ୍ୱରରେ ଗାନ କରୁଥିଲ । ନାଚଇ ଦେହ୍ଲାଇ ଦେହ୍ଲାଇ ॥
ଦଣ୍ଡ ଦଣ୍ଡକେ ସ୍ୱବଶେଳେ । ଶ୍ରୀ ଶାଳଗ୍ରାମ ପାଶେ ମିଳେ ॥
ସେଦନେ ମହାମନ୍ତ୍ର ବାଇ । ଜୟ ବୋଇଲେ ଜୟ ହୋଇ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ବ୍ରହ୍ମଋଷି । ଅଳପ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ଦାସ । ସ୍ୱରୂପ କହ ଆମ୍ଭ ପାଶ ॥
କିମ୍ପାଇଁ ଏତେ ନୃତ୍ୟ କରୁ । ହୃଷ ହରଷ ଗାଇ ମରୁ ॥
ଜୟ ହୋଇବ ଏହା କଲେ । ତା ମୋତେ କହ କିନା ଭଲେ ॥
ତା ଶୁଣି ମୋଚି ରାମ ଦାସ । ପ୍ରଣାମ କରି ବସ୍ତ୍ର ପାଶ ॥
ବୋଇଲା ଶୁଣ ହେ ଗୋସାଇଁ । ସ୍ୱରୂପ କହୁଅଛି ମୁହିଁ ॥
ଦିନେକ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଏ ମନ୍ଦମତିକି ଦେଖିଣ ॥
ମୋ ତହୁଁ ମାଗି ପେଜକଲ । କେ ଜାଣେ କିସ ସେବା କଲ ॥
ସେ ପୁଣି ବୃନ୍ଦାବନ ଅନ୍ତେ । ଫେରାଇ ଆଣିଦେଲ ମୋତେ ॥
ବୋଇଲା ଏହି ନାରାୟଣ । ସେବ ତୁ ଏହାଙ୍କ ଚରଣ ॥
ସାକ୍ଷାତେ ନୟନେ ଦେଖିବୁ । ସୁଖେ ମୁକତି ଗତି ହେବୁ ॥
ତେଣୁ ସମ୍ପୂଜି ମୂର୍ତ୍ତି ନିତ୍ୟ । ସ୍ୱରୂପ ଦେଖିବ କେମନ୍ତେ ॥
କୁହନ୍ତୁ କି ଆଜ୍ଞା ଦେଉଅଛ । ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀବତ୍ସ ॥
ଶୁଣରେ ମୋଚି ରାମ ଦାସ । ସେ ହରି ମହିମା ଅଶେଷ ॥

ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଯୋଗମାର୍ଗେ ଧ୍ୟାନେ । ସେ ଦେଖି ନ ପାରନ୍ତି ଯତନେ ॥
ତୁ ପୁଣି ଦେଖିବୁ କେମନ୍ତେ । ଏହା ବିଚାରୁ ଅଛୁ ଚିତ୍ତେ ॥
ଏ କଥା ବୁଝିଲ୍ ଜଗତ । ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ହରି ଭକ୍ତ ॥
ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗୋସାଇଁ । କଥାଏ କହିବଇଁ ମୁହିଁ ॥
ସ୍ୱାମୀର ସ୍ନେହ ଯେବେ ହେବ । ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଅସୁନ୍ଦରୀ ଥିବ ॥
କାଣୀ କୁବୁଜା ଖଞ୍ଜୀ କେମୀ । ହୋଇଣ ଥିବ ସେ ଯଦ୍ୟପି ॥
କଣ୍ଟୁଷିଁ ଗୁଣ ତା ନ ଥିବ । ସ୍ୱାମୀର ଦୟା ଏକା ହେବ ॥
ତେବେକ ସେ ଭାଗେ ନେଇଥିବ । ସୌଭାଗୀ ବୋଲାଏ ସେ ନାରୀ ॥
ଯେତେ ସେ ହେଉ ରୂପବତୀ । ଇଚ୍ଛା ନ କରେ ଯେବେ ପତି ॥
କି ହେବ ସେତେ ଗୁଣ ଥିଲେ । ଏହା ବିଚାର କର ଭଲେ ॥
ସେ ଗୁଣଗ୍ରାହୀ ଭଗବାନ । ଅବଶ୍ୟ ଦେବେ ଦରଶନ ॥
ନୋହିଲେ ମୋର ପ୍ରାଣ ଯିବ । ହତ୍ୟା ତାହାର ପରେ ହେବ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଚକ୍ରପାଣି । ଭକତ ପ୍ରେମ ମନେ ଗୁଣି ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ବେଗେ ତୁ ବୁଜରେ ନୟନ ॥
ଅଛନ୍ତି ବରଦାତା ତୋର । ଦେଖିବୁ ସ୍ୱରୂପ ଆମ୍ଭର ॥
ତା ଶୁଣି ମୋଚି ହରି ଦାସ । ଆନନ୍ଦେ ହାଟରେ ପ୍ରବେଶ ॥
ହେଉଣି ବୁଜିଲା ନୟନ । ଦେଖିଲା ମଦନ ମୋହନ ॥
ଅନ୍ତରେ ଦରଶନ କଲା । ନୟନ ଫେଡ଼ି ଚାହିଁଦେଲା ॥
ସାକ୍ଷାତେ କଲା ଦରଶନେ । ପ୍ରଭୁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
କହୁ କେ ତାହାର ଆନନ୍ଦ । ଭଜଇ ଗୋପାଳ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖେ ଦିନ ନେଲା । ଅନ୍ତେ ସେ ବିଷ୍ଣୁଲୋକେ ଗଲା ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ଉଦାହୃତ ॥
ଏଥିଁ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଯାର । ସେ ଅନ୍ତେ ହେବ ଭବୁଁ ପାର ॥
କହିଲି ବିପ୍ର ହରି ଦାସ । ସେ ହରି ମହିମା ଅଶେଷ ॥
ସକଳ ଜଗତ ଠାକୁର । ଭକତ ଭାବ ମୂଳ ତାର ॥
ଏଣୁ ଭକତ ହରି ଦାସ । କଲା ସାଧୁଙ୍କ ପାଦେ ଆଶ ॥

କୃପା କରିବେ ସେହୁ ମୋରେ । ସେହିଠାଇ ଦେବେ ଶ୍ରୀ ପଦୁରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ସାର୍ବ୍ୟଭାଭକ୍ତି ରସାମୃତ ନବ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ;
ମୋଣି ରାମ ଦାସ ସାର୍ବ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣିତେ ନାମ
ଦ୍ୱିତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱିତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ରଙ୍ଗନାଥ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ଚଉଦ ଭୁବନ । ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀପଦ୍ମଲୋଚନ ॥
ଦୈତ୍ୟ ଦଳନ ଗଦାଧର । ବାଞ୍ଛା କରିବ ମୋର ସିଦ୍ଧ ॥
ଏ ଯେ ଶ୍ରବଣ ଗୋଷ୍ଠୀରେ । କଥାଏ ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋରେ ॥
ତୋ ବିନା ଆଜ୍ଞାରେ କେ ନର । କହିବା ଶକ୍ତି ହେବ କାର ॥
ଏଣୁ ଶରଣ ରାମ ଦାସ । ପୂରଅ ମୋର ମନ ଆଶ ॥
ମନ ବୋଲଇ ଚଇତନ୍ୟ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଏ ତୋର ବଚନ ॥
ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ସାଧୁଙ୍କ ଚରିତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହରି କଥାମୃତ ॥
ଶୁଣି ଶରଧା ହେବ ଯାର । ସମ କି କରିବ ତାହାର ॥
ଏଣୁ ସାଧୁଙ୍କ କଥା ଯେତେ । କେବଳ କହୁଥାଅ ମୋତେ ॥
ଶୁଣି କହଇ ଚଇତନ୍ୟ । ଶୁଣ ଅନୁରାଗେ ମନ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ମହିମା ଅନନ୍ତ । ତାହା ମୁଁ କହିବଇଁ କେତ ॥
କେବଳ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରୀତିଲାଗିବେ । ଯାହା କହୁଛି ଶୁଣ ଏବେ ॥
ଯେ ଗୋପପୁର ବୃନ୍ଦାବନ । ଜଗତ ମଧ୍ୟେ ମୋକ୍ଷସ୍ଥାନ ॥
ସକଳ ଦେବଙ୍କର ସାର । କେବଳ ଏହି ମୁକ୍ତି ଦ୍ୱାର ॥
ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଜୀବ । ଆଉ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ବିଧବା ଅଟେ ସେ ତରୁଣୀ ॥
କେତୁକା ନାମ ଅଟେ ତାର । ନାହିଁ ତା ଦୁହିତା କୁମର ॥
କେବଳ ଏକାକିଣୀ ଥାଇ । କଷ୍ଟ ପାଇଣ ସେ ଖାଅଇଁ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ମଠମାନଙ୍କରେ । କୁଟେ ତଣ୍ଡୁଳ ନିରନ୍ତରେ ॥

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞାମାଳ ପାଇ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ତେଜୋବନ୍ତ ହୋଇ ॥
ଆଡେଷ ଦେହ ଜଳଦ ବେଦନ । ତା କଣ୍ଠ କୋକିଳ ସମାନ ॥
ଭଙ୍ଗୀ ମିଶିଛି ନାନାବଳି । ଶ୍ୟାମ ଗୋବିନ୍ଦ ବନମାଳୀ ॥
ସେ ଧ୍ୱନି ଶୁଣି ନଟଜନେ । ସର୍ବେ ବିସ୍ମୟ ହେଲେ ମନେ ॥
ଏତ ବଡ଼ଇ ଆଶ୍ଚରିତ । ଛଡ଼ି କାହାର ଏ ବାଳୁତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଧାଇଁଲେ । ମହନ୍ତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଭୁଲିଲେ ॥
ବାଳକଜନଙ୍କୁ ଯାଇ ମିଳି । ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତି ବୋବାଳି ॥
ଏକେକ ସୁନ୍ଦର ବାଳଶିଶି । ପୁଣ୍ଡକ ଉଦ୍ଧ୍ୟ ହାସ୍ୟ ଶଶୀ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରମା ପର୍ବତୁ ବଦନ । ରୂପ କି ମଦନମୋହନ ॥
ନାସା ଛବିଣ ଶୋଭାପାଉ । କଣ୍ଠ ଲୁଚାଇ ତା ସୁନ୍ଦର ॥
କର୍ଣ୍ଣ କପୋଳ ଆଉ ଯାଦ । ଦେଖି କେ କୋଷ୍ଟିବ ପ୍ରମାଦ ॥
କର ଚରଣକୁ ଦଳଇ । କାମଙ୍କୁ ଟେଲାଇ ବେଢ଼ାଇ ॥
ବେଶନ ଦୂଇ ନାମ ତାର । ଶୁଣି ହୋଇଲେ ଚମତ୍କାର ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ମୁଁ ଜୀବନ । କାନ୍ତିରୁ ଶାନ୍ତ ଭଗବାନ ॥
ଅନ୍ୟାପି ପୂତ ପଡ଼େ ଦେଖି । କିବା ଅଜାତ ହୋଇଥାଇ ॥
ଏଥେଁ ବିଶ୍ୱର କାହିଁ ବାବା । ଧର ମଠକୁ ଦେଖିବା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ନନ୍ଦନ । ଘୋଡ଼ାଇ ଚଳିଲେ ବନ୍ଦନ ॥
ମଠରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଏକ ଗ୍ରୀଷ୍ମକ ଭଜାଇଲେ ॥
ଙ୍ଗିରେ ଖାଞ୍ଜା ବର୍ତ୍ତନ । ବୋଇଲେ ଥାଳ ଏ ନନ୍ଦନ ॥
ଶୁଣି ସେ ବାଳ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ପୁଷ୍ପ ଥାଳିଲା ଶ୍ରଦ୍ଧମତେ ॥
ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମ ଲଗାଇ । ଅନେକ ଚପଳ ଦେଖାଇ ॥
ଅନେକ ଭାବ କ୍ଷୀରପାନେ । ପୁଷ୍ପ ବଡ଼ାଇ ଶିରେ ଦିନେ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରର କଳା ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାୟେ । ବଢ଼ିଲ ସେ ବାଳ ତନୟେ ॥
ଦେଖିଣ ସୁନ୍ଦର ଆନନ୍ଦ । ନାମ ତା ଦେଲେ ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦ ॥
ଏମନ୍ତେ କେତେଦିନ ଗଲା । ପଞ୍ଚ ବରଷ ପ୍ରାୟ ହେଲା ॥
କହିଲା ଅମୂଲ୍ୟ ବଚନ । କେବଳ ଭକ୍ତି ଚତୁର୍ଜ୍ଞାନ ॥

ଦଶ ବରଷେ ବୟସ ଯେତେ । ସବୁ ରହିଲା କଣ୍ଠାଗ୍ରତେ ॥
କେବଳ ମୃତ୍ୟୁକଥା ସନେ । ଅନ୍ୟ ନ ଦିଶେ ତାର ମନେ ॥
ଜଗତ ଦେଖେ ଶୂନ୍ୟ ମସ୍ତୁ । କେଉଁ ନଥାଇ କିଛି ବସ୍ତୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ସଜ୍ଜନ ॥
ସ୍ୱଦେଶ ସେ ମଠ ମହନ୍ତ । ପ୍ରେମୀଧାନଙ୍କ ଛଡ଼ାବନ୍ତ ॥
ଅଚ୍ଛୁତ ନେଇ ରୋଗ ମାରି । ଛାଡ଼ିଲେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ହାରି ॥
ତାହା ଦେଖି ସେ ମଠ ଲୋକେ । ଧାଇଁଆସିଲେ ସେ ଖୁନ୍ଦକେ ॥
ସମସ୍ତେ ବୋବାଳି ଛାଡ଼ିଲେ । ଶୁଣି ସକଳେ ତ୍ରସ୍ତ ହେଲେ ॥
ମହନ୍ତ ମଡ଼ିବା ଦେଖିଲେ । ହା ହା ଶବଦେ ଡାକ ଦେଲେ ॥
ବେଢ଼ିଲେ ଶତପୁର ଜନ । କାନ୍ଦିଲେ ଶିଷ୍ୟ ଦଳ ମନ ॥
ଏମନ୍ତବେଳେ ବଞ୍ଜନନ୍ଦ । ବୋଇଲେ ସର୍ବେ କର୍ମ ବାଦ ॥
ଅତ୍ର ବୋଇଲେ ରେ ଶୁଣି । ମହନ୍ତ ଯାଉଛନ୍ତି ପରଶି ॥
ନିଜ ଧାମକୁ ଚଳେ ଦେଖି । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ପଥରେ ବସାଇ ॥
ତା ଶୁଣି ବଞ୍ଜନନ୍ଦ ଗଲା । ମୃତ ଶବର ପାଶେ ହେଲେ ॥
ଶିରେ ଛାଡ଼ିଲେ ଆନନ୍ଦ । ଗୋପାଳ ଗୋବିନ୍ଦ ମୁକୁନ୍ଦ ॥
ବୋଇଲେ ସମସ୍ତେ ଅଜ୍ଞାନ । ଏ କଥା ଜାଣିବେ ସଜ୍ଜନ ॥
ନିଦ୍ରାରେ ଅଚେତନ ହୋଇ । ସ୍ୱାମୀ ଆମ୍ଭର କୃଷ୍ଣ ହୋଇ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭୁଜ ଧରି । ଡାକିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ॥
ବୋଇଲା ସ୍ୱାମୀ ଉଠ ଏବେ । କେତେ ଶୋଇବ ନିଦ୍ରାଭାବେ ॥
ସାଳିମ୍ଭ ହେଲା ଆଜ ବେଳ । ମଠେଶ୍ୱରୀ ହେବ କେତେବେଳ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ବଚନ । ତତକ୍ଷଣେ ପାଇଲେ ଜୀବନ ॥
ଶବୁ ଉଠିଲା ପ୍ରାଣ ହୋଇ । ଚକ୍ଷୁ ମେଲଣ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଉଠିଣ ବସିଲେ ଭକତ । ତା ଦେଖିଥିଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଅଦ୍ଭୁତ । ଶୁଣିଲୁ ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣପଥ ॥
ମରିବା ପ୍ରାଣୀ ପ୍ରାଣ ପାଇ । ଚକ୍ଷୁ ମେଲଣ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଏବେ ତ ଦେଖିଲୁ ସାକ୍ଷାତ । ଧନ୍ୟ ଏ ବାବାଙ୍କ ବାକ୍ୟତ ॥

ଏହା ବଚନେ ଏହା ହେଲା । ନଳରୁ କେଉଟି ଅଇଲା ॥
ଏମନ୍ତ କହୁ ସେହୁମନ୍ତେ । କେଉଟି ଗଲେ ସେ ସମସ୍ତେ ॥
ଶୁଣି ଦେଖ ମନ ନୃପରଣ । ନନ୍ଦନ୍ତ ପାଇ ନିଜ ପ୍ରାଣ ॥
ଉଠି ବସିଲେ ସେତେବେଳେ । ଜନ ସମୂହ ଦେଖି ତୋଷକ ॥
ବୋଇଲେ ଏ କି ଚରିତ । ତା ଜାଣି ବୋଇଲେ ସମସ୍ତ ॥
ଏ ଅଲୌକିକ ହୋଇଛି କଥା । ବୋଇଲେ ଶ୍ରୀମା ଗୋସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯେ ନିଜ ପ୍ରାଣ ଦାନ । ଦଣ୍ଡକୁ କଲ ନିଜପୁର ॥
ପିଣ୍ଡ ଯେ ଛଡ଼ିଥିଲେ ତନ । ତା ଦେଖି ଗୁରୁଙ୍କୁ ବୋଦାକ ॥
ଆତୁର ହୋଇଣ ବେଦନ । ଥାଇଁ ଅଇଲେ ଏ ନନ୍ଦନ ॥
ବୋଇଲେ ଦାଦ କାହିଁପାଇଁ । ଶୋଇ ଅଛନ୍ତି ସେ ଗୋସାଇଁ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭୁଜ ଧରି । ଉଠାଇ ଦେଲେ ବେଗ କରି ॥
ତତକ୍ଷଣେ ପାଇ ନିଜ ପ୍ରାଣ । ଉଠି ବସିଲେ ସେ ଆପଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ପ୍ରେମାନନ୍ଦ । ହେ କହେ ମନରେ ଆନନ୍ଦ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟରେ ନନ୍ଦନ । ତୁ ମୋତେ ଦେଲୁ ଜୀବଦାନ ॥
ମୋ ଗୁଣ ଶୁଝି ମୁଁ ନ ପାରି । ଆଜ୍ଞା ତୁ ମଠ ଅଧିକାରୀ ॥
ମୁହିଁ ହୋଇଲି ତୋ ଅଧୀନ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ କରି ହେନ ॥
ମୋ ଇଚ୍ଛା ଏବେ ସାଧାକର । ଏ ଦେହ ତୋର ପତିଶୁର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କୋଳେ ଧରି । ହୃଦେ ଲଗାଇ ସ୍ନେହଭରି ॥
ଯାଚଣା ବସାଇ ଶ୍ରୀମନ୍ତେ । ତିଳକ ଦେଲେ ସ୍ୱହସ୍ତେ ॥
ପିଣ୍ଡ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଧି କଲେ । ଶ୍ରବଣେ ମହାମନ୍ତ୍ର ଦେଲେ ॥
ସେବକ ହୋଇ ଭକ୍ତିନନ୍ଦ । ମନରେ ହୋଇଲେ ଆନନ୍ଦ ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କରି ଦଣ୍ଡବତ । ଉଠି ଯୋଡ଼ିଣ ଦେଇହସ୍ତ ॥
ବୋଇଲେ ପ୍ରଭୁ ନମୋନମଃ । ନମସ୍ତେ ଗୁରୁ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ॥
ସାକ୍ଷାତ କର ମୋ ଈଶ୍ୱର । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଜୀବନ ଠାକୁର ॥
ଧଇବେ ଅଟେ ମୁଁ ଅନାଥ । ନ ଜାଣେ ସେବା ଭାବ ମାତ ॥
ଅନାଥ ବାଳକକୁ ଅଣି । ପୋଷିଲ ଦେଇ ଅନ୍ନ ପାଣି ॥

ଏଣୁ ମୋ ଧର୍ମର ପିଠର । ସାକ୍ଷାତେ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଈଶ୍ୱର ॥
ଏଣୁ ମାଗୁଣି ଏତେ ମୋର । ଏ ମାୟା ଜଞ୍ଜାଳେ ନ ଘୁର ॥
ଧନ ରତନ ଆଦି ଯେତେ । ମୃତ୍ତିକା ପ୍ରାୟେ ଦିଶେ ମୋତେ ॥
ମୋ ମୁଣ୍ଡ ନ ଲଦ ହେତେ । ସର୍ବଦେ ନ ରହେ ମୋ ଚିତ୍ତେ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଗୁରୁଦେବ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋର ଭାବ ॥
ତୁ ଯେ ଏ ମଠରେ କାରେଣୀ । ଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ପୁଣି ॥
ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର । ଏ ସବୁ ସମ୍ପଦ ତୋହର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଶ୍ରୀହାତରେ । ପାଟ ବାନ୍ଧିଲେ ତାର ମାଥେ ॥
ମଠେ ମହନ୍ତ ତାକୁ କଲେ । ସମସ୍ତେ ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେଲେ ॥
ଏଥି ଉତ୍ତରେ ଯେତେ କଥା । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାରଥୀ ॥
ସେ ମଠେ ଯାଇ ଅଧିକାରୀ । ତିଳେ ସନ୍ତୋଷ ନୋହେ ତାରି ॥
କେବଳ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଆଜ୍ଞାରେ । ମହନ୍ତ ହେଲେ ସେ ମଠରେ ॥
କାହିଁ ନ ମିଶେ ତାର କାୟେ । ଜାତେ ଅନଳ ଥିଲେ ପ୍ରାୟେ ॥
ବୃଥା ଆନନ୍ଦର ସବୁକଥା । କେବଳ ସତ୍ୟ ହରିକଥା ॥
ଜାଣିଲି ହରି ଭୂପ ଧାନ । ହରି ଭଜନେ ଦେଇ ମନ ॥
ହରି ହୃଦରେ ଜାଣି ଦେଖି । ନଗରେ ତନୁ ଆଉ ନାହିଁ ॥
ହୃଷ୍ଟ ସେ ସବୁରି କରତା । ଏଣୁ ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥା ॥
କରନ୍ତି ଯାକୁ ହରି ଦୟା । ତାକୁ ଲାଗେ ଜମା ମାୟା ॥
ବଚନ ବୋଲିଲି ସେ ଯାହା । କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନୋହେ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ଯେତେ ଦିନ ଗଲା । ଶୁଣି ସୁମନ ଯାହା ହେଲା ॥
ମଠରେ ଥିଲା ଯେତେ ଧନ । ଘୃତ ନାନାଦ ମୋହମାନ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରଜତ ସଞ୍ଚିତେ । ସମସ୍ତ ତୂଳକଲା ଯେତେ ॥
ସିନ୍ଦୁକ ଗୋଟିକରେ ଭରି । ମୁଦ ଦେଲାଇ ଚର୍ମ କରି ॥
ସ୍ୱହସ୍ତ କରି ଘେନିଗଲା । ସମୁଦ୍ର ଜଳେ ପେଲିଦେଲା ॥
ବୋଇଲେ ଏହା ବିନା ମାୟା । ମଠେ କର୍ମାଇ ଥିବ ଏହା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଘେନି ଆସି । ମଠେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ବସି ॥

ତାହା ଦେଖିଣ ସତ୍ୱେ ବେଗେ | କହିଲେ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ପାଶେ ||
ବୋଇଲେ ଏ କି ଉତପାତ | ମଠରେ ଥିଲ ଯେତେ ବିତ୍ତ ||
ଏ ନୁଆ ମହନ୍ତ କୁମର | ସମସ୍ତ କଲ ଛାରଖାର ||
ସିନ୍ଦୁକେ ଭରି ସୋନାରୂପ | ଯମୁନା ଜଳେ ପକାଇଲ ||
ଆଜ୍ଞ ଧରିଲ ଧନ ଯେତେ | ଏ ମଠ ଚଳିବ କେମନ୍ତେ ||
ତା ଶୁଣି ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ଦାସ | ମନରେ ହୋଇଣ ବିରସ ||
ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ | କି କର୍ମ କଲୁଁରେ ବୋଇଲେ ||
ସଂସାରେ ଧନ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀ | ସେ ସେ ସବୁଙ୍କ ଶିରୋମଣି ||
ସତ ଲୋକରେ ଥିଲେ ଧନ | ଭୂତେ ହୁଅନ୍ତି ତା ଅଧୀନ ||
ଏଣୁ ସଂସାରେ ଧନ ସାର | ତାହାକୁ କଲୁ ଛାରଖାର ||
ଏହା କି ତୁ କଲୁ ଆରେ ମନ୍ଦ | ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦ ||
ଶୁଣିବା ହେଉ ଗୁରୁଦେବ | ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି ପ୍ରସ୍ତାବ ||
ଧନଟି ସବୁରି ବଇରୀ | ପ୍ରାଣୀ ଆସୁଛ ନିତ୍ୟ ହରି ||
ଯେ ଲୋଭ ମୋହ କାମ କ୍ରୋଧ | ବିରୋଧ କଲହ ବିଷାଦ ||
ସବୁ କରିବା କର୍ତ୍ତା ସେହି | ଭକତି ପଥକୁ ଛଡ଼ାଇ ||
ଧନ ଏ ନର୍କ ଯିବା ବାଟ | ଏଣୁ ଏ ଧନ ବଡ଼ କଷ୍ଟ ||
ତାକୁ ନ କର ସ୍ୱାମୀ ଚିନ୍ତା | କେବଳ ଚିନ୍ତ ହରିକଥା ||
ତା ଶୁଣି ଗୁରୁ କୋପଭର | ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ପାମର ||
ତୁହି ସେ ଜାଣୁ ବଡ଼ ଜ୍ଞାନ | ଆମ୍ଭେ ତ ସମସ୍ତେ ଅଜ୍ଞାନ ||
ଏବେ ମୋ ଧନ ଆଣିଦେବୁ | ନୋହିଲେ ଏ ମଠେ ନ ଥିବୁ ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ବିଜ୍ଞାନନ୍ଦ | କେ କହୁ ମନରୁ ଆନନ୍ଦ ||
ଧନରେ ହୋଇଅଛ ମୋହି | ନ ଜାଣ ଭକ୍ତିକଥା କେହି ||
ମୁଁ ବାହାରି ହୋଇଗଲେ | ବୋଇଲେ ଆସ ନୋହିବୁଲେ ||
ଧନ ମୁଁ ନାଶ କଲି ଯାହା | ନେଉ ଗୋବିନ୍ଦ ଦେବ ତାହା ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲେ ଚଳି | ଯମୁନା କୂଳେ ଯାଇ ମିଳି ||
ସଙ୍ଗେ ବୈଷ୍ଣବ ଭକ୍ତ ଲାଗି | ବୋଲନ୍ତି ଧନ ଦିଅ ବେଗି ||

ଦେବଗଣାଦ୍ୟ ଲୋକ ଯେତେ । ଚୋତ୍ତାଇଲେ ଅପ୍ରମିତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲନ୍ତେ ଭକ୍ତାନନ୍ଦ । ବୋଇଲେ ନମୋ ଆଦିକନ୍ଦ ॥
ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଚକ୍ରପାଣି । ଶରଣାର୍ଥୀଜନ ଶରଣୀ ॥
ନମୋ ମୁରଲୀ ଧରା ଗୁରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଯଥା ନାରଦ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର । ଦେଖାଅ ମହିମା ତୁମ୍ଭର ॥
ମୁଁ ବଡ଼ ପତିତ ଆଚରଣ । ତୁମ୍ଭ ମହିମା ତୁମ୍ଭେ ଜାଣ ॥
ତାହାଙ୍କ ଧନ ଆଜ୍ଞା ଦେଉ । ମହିମା ଜଗତରେ ଥାଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରଣମିତ । ତାହା ଜାଣିଲେ ପଦ୍ମନେତ୍ର ॥
ଯା ମାୟା ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ସ୍ୱଭକ୍ତଜନଙ୍କୁ ସୁଲଭ ॥
କି ମାୟା କଲେ ଶୂନ୍ୟବାଣୀ । ରତ୍ନ ସିନ୍ଦୁକମାନ ଆଣି ॥
ଧନସ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟ ହୋଇ । ଲଦିଲ ନଗରକୁଳ ପାଇଁ ॥
ବୋଇଲେ ଭକ୍ତାନନ୍ଦ ଜ୍ଞାନୀ । ନିଅ ତୁମ୍ଭର ଧନ ଚିହ୍ନି ॥
ତା ଦେଖି ବୈଷ୍ଣବ ଯେ ଗଲେ । ସେ ନିଜ ସିନ୍ଦୁକ ଧରିଲେ ॥
ଆଉ ଅଧିକ ଲେଖ କରି । ସିନ୍ଦୁକମାନ ଯାଚି ଧରି ॥
ସମସ୍ତେ ହୋଇଲେ ଅଦୃଶ୍ୟ । ଶୁଣ ହୋ ନର ବଶ୍ୟବାସ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ନେଲେ ନିଜ ବସ୍ତୁ । ତା ଦେଖି ଲୋକେ ଆଚମ୍ବିତ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଭକ୍ତାନନ୍ଦ । ଏହାଙ୍କ ଅଦ୍ଭୁତ ବୋଧନ ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ ଭକତ ଶେଖର । ବୋଲି ନମିଲେ ତା ପୟର ॥
ଅନେକ ପ୍ରଣମିତ କରି । ଚଳଣି ଗଲେ ଯେଝା ପୁରୀ ॥
ସେ ଭକ୍ତାନନ୍ଦ ତହୁଁ ଗଲେ । ଅଗମ୍ୟ ବନରେ ପଶିଲେ ॥
ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ଧ୍ୟାୟୀ । ରହିଲେ ଅନ୍ତ୍ରାମନ ହୋଇ ॥
ସାହୁଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମଲୋକ ଯାଏ । ଦେବ ଦେଖିଲେ ଦଣ୍ଡମତେ ॥
କରିଣ ଶ୍ରୀହରି ଭଜନ । ସେହି ଧ୍ୟାନରେ ସାରି ଦିନ ॥
କେତେ ଦିନରେ ସେ ଦେହାନ୍ତେ । ଗଲେ ହରି ଧାମରଥେ ॥
ଶୁଣ ଅନୁଜ୍ଞା ମନ୍ଦହେଣ । ସେ ହରିଭକତ ଲକ୍ଷଣ ॥
ଏଥେ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଯାର । ସେ ନିଶ୍ଚେ ଲଭୁ ଦେବ ଧାର ॥

କହଇ ବଡୁ ଗୁଣ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳାବିକାଶ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ । ମୋ ଭକ୍ତି ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବଳରାମ ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟବ୍ରତ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ରଘୁଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମୋ ଗୋବିନ୍ଦ କୃଷ୍ଣ ହରି । ନମୋ ଗୋବିନ୍ଦ ଦଇତାରି ॥
ନମୋ କୋଦଣ୍ଡ ଚକ୍ରପାଣି । ଅଶେଷ ଜନ ତ୍ରାଣୀ ॥
ଯେ ତୁମ୍ଭ ଭକତଙ୍କ ଯଶ । ତୁମ୍ଭେ ତା କରିବ ପ୍ରକାଶ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଅନୁରାଗେ । କହଇ ମନ ରଜା ଆଗେ ॥
ଶ୍ରବଣ କର ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଚରିତ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ସାରଭୂତ ॥
ପଶ୍ଚିମ ଦେଶେ ତାର ଘର । ଜାତିରେ ଅଟେ ଦ୍ୱିଜବର ॥
ନାମ ତାହାର ରଘୁଦାସ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୟସ ପଞ୍ଚାଶ ॥
ପ୍ରଭୁ କୃପାରୁ ଏବଂଜ୍ଞନ । ଜନ୍ମୁ ଦେଖ ତାର ମନ ॥
ଈଶ୍ୱର କଲା ତାର ଚିତ୍ତ । ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଆଦି ଯେତେ ॥
କେହି ତ ନୁହଇଁ କାହାର । ଏ ସବ ମାୟାର ସଂସାର ॥
ଧନ ସମ୍ପଦ ଆଦି ଯେତେ । ମିଥ୍ୟା କେବଳ ଏ ସମସ୍ତେ ॥
ନ ଜାଣି ପ୍ରାଣୀ ଏଥେ ପଡ଼ି । ନିଜ ନିସ୍ତାର ପଥ ଛଡ଼ି ॥
ନ ଭଜି ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । କେବଳ ହୋନ୍ତି ମୋହେ ରତ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଏମନ୍ତ କରିବି । ଅବଶ୍ୟ ସେଖବରେ ଯିବି ॥
ଯେଉଁଜଣ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ । ସେ ଯେତେବେ ଧାରିବ ଜୀବନ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ପଦେ ଯାହା କହୁ । ସେ ମୋର ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ସବୁ କର୍ମ । ଛାଡ଼ିଲା ତାର ମନ ଭ୍ରମ ॥

ସେ ତାର ଜନମ ଟିଅର । ଶିଳବାଳିବ ସନ୍ଦୋଦର ॥
ଏ ସବୁ ଦେଖି ଚମତ୍କାରି । ଇଛିଷ୍ଟ ଘାଣପ୍ରାପ୍ତେ କରି ॥
ଶାନ୍ତି ଦେବାଧି ଦେବରାଜ । ଦେବେତ ଶେଷଙ୍କୁ ଦେଖି ସଜ ॥
ଶ୍ରୀଗୋପାଳଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ । ମୂର୍ତ୍ତି ମୁଣ୍ଡାଇଲା ସଭାରେ ॥
ତୋର କୌସ୍ତୁଭ ଅଚ୍ଛିଦ୍ରକରି । ଚୈତନ୍ୟ ଧର୍ମକୁ ଆଦରି ॥
ସମସ୍ତ କର୍ମ କରି ଦୂର । ଭକତି ହୋଇଲା ବାହାର ॥
କେବଳ ନିଷ୍କାମିକା ଦ୍ୱାରେ । ଶରୀର ମାଣତେ ଅଛଇ ॥
ଭଜିଲ ଅତି ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦେ । ଗଣ୍ଡି ଗଣେଣୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟେ ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ ବିଚେ । ଅନ୍ୟ ନ ଭଜେ ତାର ମନେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା ଛଅ ବାଷ୍ଟି । ପଛୁଁ ବା ସେମନ୍ତ ମିଳଇ ॥
କାହିଁ ଶୁକ୍ଳନ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଛାଇ । କାହିଁ ପଦ୍ମନାଭ ଲଭଇ ॥
କାହିଁ ବଞ୍ଚଇ ଜଳତ୍ରାସେ । କାହିଁ ବା ଭବେ ହିତବାସେ ॥
କାହିଁକି ଶୋଚନା ନ କରି । ଦେବେ ଦେଖିବ ପାଣ୍ଡୁପରି ॥
କରିବ ତାହାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ । ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତର ଭା ମନ ॥
ଭଜଇ ଅତି ସ୍ନେହଭରେ । ଯାଇ ମିଳଇ ଶେଷପରେ ॥
ଧନ୍ୟ ଅଟନ୍ତି ଦର୍ଶନ । କଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଦେଖିଣ ସେ ଜନା ପ୍ରମୁଖ । ଗ୍ଳାନିଲ ମନ୍ତ୍ର ସବୁ ଦୁଃଖ ॥
ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ କରି ଭକ୍ତିବନ୍ତ । ଭକ୍ତି ବଶରେ ଦେଇ ହାତ ॥
ବୋଇଲ ନମୋ ନାରାୟଣ । ଅଶେଷ ଜୀବର କାରଣ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ନାଥ । ନମୋ ନନ୍ଦନ ଚାଷଦତ୍ତ ॥
ନମସ୍ତେ କମଳାରମଣ । ଆଜ ମୁଁ ପଶିଲି ଶରଣ ॥
ତୁ ନାଥ ପାହା ତାହା କର । ଅନ୍ୟ ଶରଣ ନାହିଁ ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତୁତି କଲା । ତହୁଁ ପ୍ରେମରେ ହୋଇ ଗଲା ॥
ସେ ଦେହ ମଧ୍ୟେ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ସେ ବଡ଼ ସନ୍ନ୍ୟାସର ମଠ ॥
ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ଯାଇଁ ହେଲା । ମହନ୍ତ ସ୍ୱମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିଲା ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ସୁଖ କହି । ତହିଁ ରହିଲା ମାସ ଦୁଇ ॥

ଦ୍ୱାରୁ ଉଠି ସ୍ନାନ ସାରି । ତିଳକ ନାମକୁ ସୁମରି ॥
ନିତ୍ୟ ଚଳଇ ଦରଶନେ । ଯାଇ ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନେ ॥
ଅନେକ ଦଣ୍ଡବତ କରି । ଛାମୁରେ ରହଇ ଉଭାରି ॥
ବୋଇଲେ ଅହେ ମହାବାହୁ । ଶରଣପଞ୍ଜର ବୋଲାଉ ॥
ଏ ଜୀବ ମାନଙ୍କର ଚେତ । ସବୁ ଲାଗଇ ପ୍ରଭୁ ତୋତେ ॥
ତୋ ଅବଶେଷ କବଳରେ । କାଳ ବଞ୍ଚିବି ସେବକରେ ॥
ତୋ ରୂପ କରିବି ଦର୍ଶନ । ତୋ ନାମ କରିବି ଗାୟନ ॥
ତୋ ଭକ୍ତ ସଙ୍ଗେ ରଙ୍ଗେ ହୋଇ । ସଦା ତୋହର ରୂପଧ୍ୟାୟୀ ॥
ତୋ ନାମ ଭଜି ଏବ ଯିବ । ହେନାଥ ଏତ୍ତି ଆଜ୍ଞା ଦେବ ॥
ଆନ ମୋ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ତୁ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ସବଶାସ୍ତ୍ର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନତି ନତି । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରୁଥାଇ ସ୍ତୁତି ॥
ଚକ୍ଷୁଁ ଚଳଇ ଯେତେବେଳେ । ଧନ ବଞ୍ଚଇ ସାଧୁ ମେଳେ ॥
କେବଳ ମହାଶା ପରେସେ । ଭୁଞ୍ଜିବାବେଳେ ମଠେ ଆସେ ॥
ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ମଠଜନେ । ବୋଲନ୍ତି ଈର୍ଷେ ବଚନେ ॥
ଏ ଭୁଲୁ କେମନ୍ତ ବଦ୍ଧିର । ଜଗତ ବେଳେ ଆସୁଁ ଧାର ॥
ବର୍ଷ୍ୟାବେଳକୁ ନ ଥିବ । ଏଣ୍ଟି ପାତୁଆଙ୍କ ଭାବ ॥
ସମସ୍ତେ ଜାଣିଲୁ ତୁମ୍ଭର । ବେଗେ ମଠରୁ ବିଜେକର ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ରଘୁଦାସ । ମନେ ଗଣଇ ପୀତବାସ ॥
ଭୁବନେ ଚକ୍ଷୁଁ ଗଲା ଚଳି । ସେ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗା ପାଶେ ମିଳି ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସୁମରି । ବସିଲା ଦୃଢ଼ାସନ କରି ॥
ଲକ୍ଷ୍ୟ ସ୍ମରଣେ ହୃଦେ ଧରି । ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସ୍ଥିରକରି ॥
ଏକାଗ୍ର କରିଣ ସୁମନ । ଚିନ୍ତିଲା ବୈକୁଣ୍ଠ ଭୁବନ ॥
ଏମନ୍ତ କାମନା ପକାଇ । ରଖିଲା ନିଷ୍କାମନା ହୋଇ ॥
କେବଳ ପ୍ରଭୁ ଧ୍ୟାନବରୁ । ମହା ମହିମା ଦୃଢାବିରୁ ॥
ତୋଷନ ରୂପ-ହୃଦଗତେ । ସ୍ତୁତି କରଇ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ଶୁଦ୍ଧଣି ଦେହ ବୁଦ୍ଧି ଲୀନ । ନଷ୍ଟନ ବୁଝି କରେ ଧ୍ୟାନ ॥

କେବଳ ରାମ ନାମ ଘୋଷି । ଭଜନ କରନ୍ତି ନିଜ ବସି ॥
ଛାଡ଼ିଲେ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଆଶା । ପିଇଣ ନାମାମୃତ ରସ ॥
ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଶରୀର । ପ୍ରାଣ ଯିବାକୁ ନାହିଁ ଡର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୃଢ଼ କରି । ବସିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁମରି ॥
ଏହିକତ ନିଦାଘର କାଳ । ରବି କାରଣେ ବହେ ଜ୍ୱାଳ ॥
ଅନଳ ପ୍ରାୟେ ରେଣୁଭୂମି । ତପତେ ଜଳୁଥାଏ ଭୂମି ॥
ତହିଁ ବସିଣ ଦୃଢ଼ାସନେ । କିଛିହିଁ ଭାବୁ ନାହିଁ ମନେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେଦିନ । ପଥେ ଯେ ଆତଯାତ ଜନ ॥
ଦେଖି ସେ ଚାହିଁଲେ ବଦନ । ବୋଲନ୍ତି ଧନ୍ୟ ତପଶୀଳ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କ ପାଶେ । ଛତ୍ର ଯୋଡ଼ିଲେ ଛାଇ ଅଂଶେ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ରଘୁଦାସ । ବିଜୟ କଲେ ତାଙ୍କ ପାଶ ॥
ଦେଖିଲେ ଦେହକୁ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ । ଲଗିଛି ହରିଧ୍ୟାନେ ମନ ॥
କେତେବେଳେ ରୂପେ ଜାଗ୍ରତେ ହେଲେ । ସେ ରଘୁ ଦାସ ନ ଶୁଣିଲେ ॥
ଜାଣିଲେ ମନେ ଏ ଅକଥ । ତପେ ସ୍ୱନେ ହରିଭକ୍ତ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚଳିଗଲେ । ନିଜ ମଠରେ ଯାଇ ହେଲେ ॥
ମହାପ୍ରସାଦ ଦିବ୍ୟ ଅନ୍ନ । ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ଦେଇବେ ଦୁଆରଙ୍କ ହସ୍ତେ । ସେ ସେବକ ଚଳିଲେ ତ୍ୱରିତେ ॥
ରଘୁ ଦାସଙ୍କ ପାଶେ ଦେଲେ । ସେ ସାଦା ମଠେ ଚଳିଗଲେ ॥
ସେତେବେଳେ ଦେବ ଚାଲି ତହିଁ । ଚେତନା ପାଇ ଦେଖିଲେ ସେହିଁ ॥
ଦେଖିଲେ ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ । ଅନେକ ହୋଇଲେ ପ୍ରମୋଦ ॥
କେବଳ ମାନ ସେବା କଲେ । ପୁଣି ସେ ଧ୍ୟାନରେ ଲାଗିଲେ ॥
ମାଳକ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ । ସ୍ୱରୂପେ ରହି ଦୃଷ୍ଟିପଥ ॥
ଦେଖି ଭୂଷଣେ କରି ଧ୍ୟାନ । ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ॥
ଲଭ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ତୃଷା । ଛାଡ଼ିଲେ ସର୍ବକର୍ମ ଆଶା ॥
ଏମନ୍ତେ ତପସ୍ୟା ଏବଶ । ତପେ ଶିଥିଳ ଦେହ ମାଂସ ॥
କେବଳ ଭକ୍ତି ଆଶ୍ରେ କରି । ରହିଲେ ରାମ ନାମ ଧରି ॥

ତାହା ଜାଣିଲେ ଅନ୍ଧମୂକ । ସେ ପ୍ରଭୁ ପରମ ମଙ୍ଗଳ ॥
ନ ହେବେ ସେବକ ବେଦନା । ଏହି ନିମନ୍ତେ ଡକେ ବାନା ॥
ଶୁଣୁ ଅଛଇ ପରତର । ନାହିଁ ସେ ସେବକଙ୍କୁ ଡର ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ଦେବରାଜ । ତୋଳିଣ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭୁଜ ॥
ଶରଣ ପାଉଛନ୍ତି ବଳେ । ସେବା ପଶିବ ଏତେବେଳେ ॥
ମହା ଉତ୍କଟ ପଡ଼ନ୍ତ ହେଉ । ତାହାର ଭୟ ନାହିଁ ଆଉ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନପୁରଣ ॥
ରଘୁ ଦାସଙ୍କ ଭାବ ଜାଣି । ସତ୍ୟ ନ ପାର ଚକ୍ରପାଣି ॥
ବିଜୟ କଲେ ଭଗବାନ । ସେ ରାଜ୍ୟ ରାଜା ସନ୍ନିଧାନ ॥
ଘୋର ନିଦ୍ରାରେ ଅଛୁ ଶୋଇ । ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ନୃପତ । ପଶ୍ଚିମ ଦେଶ ମୋ ଭକତ ॥
ଅଛିଣ ଶ୍ରେତ ଖଙ୍କାଠାରେ । ମୋର ଦକ୍ଷିଣ ପାଦୁକରେ ॥
ଘୋର ତପସ୍ୟା କରେ ବସି । ମୋ ନାମ ଜପି ଅହର୍ନିଶି ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ନାହିଁ ତାର । ମୋ ପାଦେ ଦେଇ ଭରବର ॥
ହେଲଣି ତଉଦ ଦିବସ । ତେଣୁ ଆଇଲି ତୋର ପାଶ ॥
ସେ ମୋର କୁଟୁମ୍ବ ଜଣେ । ଏହାଙ୍କି ବୁଝ ହେ ଆପଣେ ॥
ଦେଖି ତା ତପସ୍ୟା କଠୋର । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ନାହିଁ ମୋର ॥
ନୃପ ମୋ ବାକ୍ୟତ ଶୁଣ ପ୍ରାଣେ । ତାର ବ୍ୟାକୁଳ ସତ୍ୟ ମୋହେ ॥
ଏଣୁ ମୁଁ କହିଗଲି ତୋତେ । ହେ ରାଜା ଭଲେ ରଖ ତତ୍ରେ ॥
ଭୁବନ-ପ୍ରଭୃତରୁ ଯିବୁ । ମୋ ଭକ୍ତ ପାଶରେ ମିଳିବୁ ॥
ଅନେକ ଉତ୍ସବ କରୁ । ସେବାଇ ଯିବୁ ବଣ୍ଡ୍ରଧାମ ॥
ଏ ମୋର ଦକ୍ଷିଣ ପାଦୁକା । ବନ୍ଧାଇ କରିଣ ନିବାସ ॥
ତୋଳାଇ ଦେବୁ ହେ ରାଜନ । ଖଞ୍ଜିବୁ ଖଞ୍ଜା ବଉତନ ॥
ଯାବତ ଚନ୍ଦ୍ର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଥିବ । ସେ ମୋର କୋଠାରେ ରହିବ ॥
ଅନେକ ବୈଷ୍ଣବ ବସିବେ । ମୋ ଭକ୍ତ ସେବା କରୁଥିବେ ॥
ଖଞ୍ଜିଲେ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ପାଇ । ମୋର ସେବାରେ ଥିବେ ରହି ॥

ରଘୁ ଦାସ

ଏ କଥା ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ଗୁଡ଼ି ତୋ ଜୀବନର ଆଶ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ॥
ରାଜା ଚେତନା ପାଇ ଉଠି । ଚଉଦିଗକୁ ଦେଲେ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଦେଖିଲେ ପାଖେ କେହି ନାହିଁ । ଜାଣିଲେ ନିଶ୍ଚେ ସ୍ୱପ୍ନମାୟା ॥
ଆଜ୍ଞା ଯେ ଦେଇଗଲେ ମୋତେ । ଯେ ମୋର ଭକତଙ୍କ ହିତେ ॥
ଏ କଥା ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ମୋ ରାଜପଦେ ନାହିଁ ଆଶ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନରପତି । ତତକ୍ଷଣେ ଚଳିଲେ ବିଜୟେ ॥
କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ମିଳିଲେ ରଘୁଦାସ ପାଶ ॥
କୋଳକରାଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତା । ବୋଇଲେ ଉଠ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ତୁମ୍ଭ ଚରଣ୍ୟା ହେଲି ସିଦ୍ଧ । କରୁଣା କଲେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଧନ୍ୟ ଅଟଇ ତୋ ଜୀବନ । ବଶ ତୁ କଲୁ ଭଗବାନ ॥
ଆମ୍ଭର ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା କେତେ । ନୟନେ ଦେଖିଲୁ ଯା ତୋତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭୁଜ ଧରି । ଉଠାଇ ଦେଲେ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ॥
ଦାସ ଗୁମ୍ଫକୁ ନେଇଗଲେ । ମସ୍ତକେ ପ୍ରଣାମ ବାନ୍ଧିଲେ ॥
ସଙ୍ଗତେ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କୁ ଅତେବ୍ୟ । ଲାଗିବ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଯେତେ ॥
ଆପଣେ ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ରାଜନ । ଲେଖିଣ ଦେଲେ ଗ୍ରାମଦାନ ॥
ଯାବତ ରହେ ଚନ୍ଦ୍ର ରବି । ଭାବିତ କର ସେବା ବସି ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ବସିଣ ପାଲିଙ୍କିରେ ଗଲେ ॥
ବଡଣି ବସାଇ ଭକ୍ତିରେ । ମଠ ତୋଳାଇ ସନ୍ଧ୍ୟାକରି ॥
କର ଭୂତମ ତାଙ୍କୁ ଦେବା । ତିଣୀସୁ ସ୍ୱର୍ଗ ପ୍ରାପ୍ତେ ଶୋଭା ॥
ରକ୍ଷି ରଖାଇ ରଘୁଦାସ । ବୋଇଲେ ଭଜ ଶ୍ରୀନିବାସ ॥
ଅର୍ଦ୍ଧ କୋଶକ ଅମୃତନ । ଅଛି ସେ ତୁମ୍ଭ ଭୂମିଦାନ ॥
ତୋ ମନ ଯାହା ତାହା କର । ଏଥେ ମୋ ନାହିଁ ଅଧିକାର ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ରାଜା ବିଜୟ କରି ଗଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ଏଥି ଉତ୍ତରେ କଥା ଯେତେ ॥
ଯେ ଦାମ୍ଭବଳ୍ମ ଅଙ୍ଗୀକାରେ । ଯଶ ତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସାରେ ॥

କାହୁଁ ଆସିଲା କେତେ ଧନ । କେ ତାହା କରିବ ଲେଖନ ॥
ଅନେକ ବୈଷ୍ଣବ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । କାହୁଁ ମିଳିଲେ ମଠେ ଆସି ॥
ସେ ରଘୁଦାସଙ୍କ ସଙ୍ଗତ । ହୋଇ ରହିଲେ ଆଜ୍ଞାବର୍ତ୍ତୀ ॥
ରଘୁଦାସଙ୍କ କାଷ୍ଠାବ୍ରତ । କରି ଅଛନ୍ତି ଦୃଢ଼ଚିତ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ କେବଳ । ଖାଇ ବଞ୍ଚିବା ଆଜନ୍ମ କାଳ ॥
ଅନ୍ୟ ନୈବେଦ୍ୟ ବିନା ସେତ । ଛୁଇଁବା ନାହିଁ କଦାଚିତ ॥
ଏ କଥା ଯେଣୁ ସେ ଜାଣିବ । ତେଣୁ ଏ ମଠରେ ରହିବ ॥
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ସତ୍ୟ କଲେ । ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଣ ରହିଲେ ॥
ଯେଣୁ ସନ୍ତୁ ମଠେ ଶେଷ । ଦେବଦେବୀଙ୍କ ନୈବେଦ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଚନ୍ଦନ ପୁଷ୍ପମାଳ ଯେତେ । ବସ୍ତ୍ର ଭୂଷଣାଦି କେତେ ॥
ମୁଖ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ ଜଳ ଘଟି । ଦନ୍ତଧାବନ କାଷ୍ଠକାଠି ॥
ନୈବେଦ୍ୟ ନ କଲେ ଦେବଙ୍କୁ । ଛୁଇଁବା ନାହିଁ ସେହି ଜଳ ॥
ଆମ୍ବ, ପଣସ ନାରିକେଳ । ଇକ୍ଷୁ କଦଳୀ କନ୍ଦମୂଳ ॥
ଦଧି ଘୃତାଦି କ୍ଷୀର ଯେତେ । ଖଣ୍ଡ ଶାକସୂପ ସହିତେ ॥
ନୈବେଦ୍ୟ ବିନା କରି ଦ୍ରବ୍ୟ । ଛୁଇଁଲେ ନାହିଁ ସାଧୁ ସବ୍ୟ ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନୈବେଦ୍ୟ ଅନ୍ତରେ । ସେ ସାଧୁ ଭୋଗ କରୁ ଯେତେ ॥
ଦେଖନ୍ତେ ଦେବାର ସନ୍ମାନି । ଏ କଥା ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣି ॥
ଯେବେ ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତ । ଆସିଣ ହୋଇନ୍ତି ଉପଗତ ॥
ଦିଅନ୍ତି ସଦାବର୍ତ୍ତ ମାତ୍ର । ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ଭୋଜନ ॥
ନୈବେଦ୍ୟ ନୋହିଥିବ ଦ୍ରବ୍ୟ । ମୁଠିଏ ତଣ୍ଡୁଳ କେ ଦେବ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଯେ ଅନାଥ । ନ ଯାଇ ସଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗ ହେଉ ॥
ନୈବେଦ୍ୟ ବିନା ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ । ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ କଦାଚିତେ ॥
ଆତୁର ହେଲେ ଏ ପ୍ରଧାନ । ମଠେ ଅସୁସ୍ଥ ଯେଉଁ ଜନ ॥
ସେ କାଳେ ତାଙ୍କୁ ବୈଦ୍ୟଗଣ । କହନ୍ତି ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ॥
ସେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଣାଇ ଭୁଞ୍ଜତେ । ଦେଅନ୍ତି ସୁଆରଙ୍କ ହସ୍ତେ ॥
ସେ ରୋଷଶାଳାରେ ସିଝାଇ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଛାମୁରେ ଦେଖାଇ ॥

ତାହା ସେନାଇ ଅଛି ବୃନ୍ଦେ | ତେବେ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ମନ୍ତ୍ର ଭୃଙ୍ଗେ ||
କୋଣ୍ଡିଲେ ଶିବ ଘରେ ଧରି | ଏକ ଦେବ ଲାଗି ଏକା ବାର ||
ଏମନ୍ତ କାଷ୍ଠରେ ଅବଶ୍ୟ | ମଠ ତଳାନ୍ତି ରଘୁଦାସ ||
ଏଣ୍ଡି ବିଶ୍ୱର ତାଙ୍କ ଶିରେ | ମଠରୁ ଅଣ୍ଟୁ ଧନ ସେତେ ||
ଏ ଧନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର | ମୁହିଁ ଜଗୁଆଳ ମାତର ||
ଏଥେ ମୋ ନାହିଁ ଅଧିକାର | ସବୁ ଅମୃତ ଗୋବିନ୍ଦର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ନିତି ନିତି | ପ୍ରଭୁ ଚରଣେ ଦେଇ ମତି ||
କେବଳ କରିଥାନ୍ତି ଧ୍ୟାନ | ନ ଜାଣି ଅନ୍ୟ କଥାମାନ ||
ଶୁଣି ଦେଖା ମନ ମହାରଥୀ | ସେ ରଘୁ ଦାସଙ୍କର କଥା ||
ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି ତାହାଙ୍କର | ଦିନକୁ ଦିନ ବଳୀୟାର ||
ବଢ଼ିଲା ତପ କଳା ପ୍ରାୟ | ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବରାୟ ||
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ଦେବ ସ୍ୱାମୀ | ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ||
ନନ୍ଦଗୋପବେ ବେଶ ହୋଇ | ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ||
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ରଘୁଦାସ | ତୋ ସେବା ଅଟଇ ମୋର ଆଶ
ମୋର ଯଶୋଦା ମାତା ମୋତେ | ଯେସନ୍ତେ ଖୁଆଇଥାଇ ନିତ୍ୟେ ||
ସେ ଅନ୍ନେ ଯେତେ ସୁଖ ମୋର | ତାହା ଜାଣଇ ମନ ମୋର ||
ତହୁଁ ଅଧିକ ତୋର ଅନ୍ନ | ଆନନ୍ଦେ କରଇ ମୁଁ ଭୋଜନ ||
ଏଣୁଟି କହୁଅଛି ତୋତେ | ଘୃଣା ତୁ ନ ଭୁଞ୍ଜିବୁ ମୋତେ ||
ଏ ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ଯିବାବେଳେ | ସେ ରଘୁଦାସ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ||
ଦେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ | ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ||
ଦେହ ମନ ପୁଲକିତ କରି | କି ଆର୍ତ୍ତି ବୋଲିବା ତାହାର ||
ଯାହାକୁ ସଦୃଶନ୍ତି ଶିବ | ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବଙ୍କୁ ଦୁର୍ଲଭ ||
ତନି ନୟନେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି | ଏ ଭାଗ୍ୟ କେ ପାରିବ ଲେଖି ||
ଦିନକୁ ଦିନ ଶାନ୍ତି ତର | ବଢ଼ିଲା ଅପାରୁଁ ଅପାର ||
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମଣ୍ଡଳ ତୋଳାଇଲେ | ସ୍ୱରି ସାରଙ୍କ ନାମ ଦେଲେ ||
ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ | ଭୂତ ମଣ୍ଡଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ||

ସହସ୍ରେ ବୈଷ୍ଣବ ରଖିଲେ । ଦ୍ୱିଜ ନୃପନ୍ତ ଶୋଭା ଜଳେ ॥
ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ନସ୍ତା ଶତ୍ତ୍ରି । ଦନ୍ତ ଭଗତେ ଅଗ୍ରମିତେ ॥
କରିଣ ବଞ୍ଚାଇଲେ ଧନ । ଭଜଣ ଶ୍ରୀରଘୁନନ୍ଦନ ॥
ଦେହାନ୍ତେ ଶ୍ରୀହରି ନବାସେ । ବସିଲେ ଯାଇ ରଘୁଦାସେ ॥
ଶୁଣି ହେ ମନ ମହାରଥୀ । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ଉପକଥା ॥
ଯେ ହରି ଭକତେ ପଣ୍ଡ୍ୟାଜ । ଭକତ ସ୍ୱାବ ତାଙ୍କ ମୂଳ ॥
ଯେ ଭଜେ ଦୃଢ଼କରି ମନ । ସେ ନର ଲଭେ ଭଗବାନ ॥
କହଇ ବସ୍ତ୍ର ରାମଦାସ । ଜେ ଦ୍ରବ୍ୟ କମଳା ବିଳାସ ॥
ଯେ ଭକ୍ତ ଭଗବାନ:ପାଦେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣକୁ ମୋର । କୋଟିଏ ବାର ନମସ୍କାର ॥
ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଲବଣୀ । ଅତି କୋମଳ ବୋଲି ଜାଣି ॥
ହେଲେ ଅନଳ ତାପ ପାଇ । ତେବେ ସେ ମିଳା ତରଳଇ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ପରିତାପ ଦେଖି । ଧଇର୍ଯ୍ୟ ନ ପାରିଲେ ରଖି ॥
ତତ୍କ୍ଷଣେ ହୋଇ ଦ୍ରବୀଭୂତ । ଏଣୁଟି ଧନ୍ୟ ତାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ॥
ଏ·ଜେନ ତାଙ୍କ ପାଦେ ଆଶ । କଲା ଏ ଗ୍ରନ୍ଥ ରାମଦାସ ॥
ଏ ଘୋର ଦୁର୍ଗତିରୁ ମୋତେ । ଉଦ୍ଧାରି ନେବେ ସେ ସାଧୋତେ ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ପାଦତଳେ । ଭେଟାଇ ଦେବେ ଏକାବେଳେ ॥
ଏମନ୍ତେ ବୋଲୁଅଛୁ ମତ । ତାହା ଜାଣନ୍ତୁ ଜଣ ଜେମାନ୍ତ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନବ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ରଘୁଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ପିପା ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଅଶେଷ ଜୀବର କାରଣ ॥
ସକଳ ଜୀବଗଣ ଗୁରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ତେଣୁ ଶରଣ ଦୀନଦାସ । ପୂରାଅ ମୋର ମନ ଆଶ ॥
କହନ୍ତି ଚୈତନ୍ୟ ଧୀରବାଣୀ । ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନୃପମଣି ॥
ଏ ବଡ଼ ଦୁର୍ଲଭ ଚରିତ । ଭକତ ମଧ୍ୟେ ସାରସ୍ୱତ ॥
ଦ୍ରାବିଡ଼ ଦେଶେ ଯାର ଘର । ଜାତିରେ ଅଟେ ସେ ଶବର ॥
ଶ୍ରୀ ରଙ୍ଗପୁରେ ତାର ବାସ । ନାମ ତାହାର ପିପା ଦାସ ॥
ପତ୍ନୀର ନାମ ତାର ସୀତା । ଅତି ହୃଦୟ ପବିତ୍ରତା ॥
ଜାଣଇ ପାତିବ୍ରତ୍ୟ ସେହିତ । ଜୀବର ଦୟା ହୃଦଗତ ॥
ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଥାଇ ନିତ୍ୟ । ସଦା ଆନନ୍ଦ ତାର ଚିତ୍ତ ॥
ସୁଖ ଦୁଃଖିତା ତାର ନାହିଁ । କେବଳ ଏହି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ ॥
ଏକଇ ପ୍ରାଣ ବେନି ଜଣ । ପିଣ୍ଡ ମାତ୍ରକ ଭିନ୍ନାଭିନ୍ନ ॥
ଏମନ୍ତେ ବେନି ପ୍ରାଣୀ ଥାନ୍ତି । ହରି ଭଜନ କରି ନିତି ॥
ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ତାଙ୍କ ମୂଳ । ସେବା ସମ୍ଭାରେ ସେ କୁଶଳ ॥
ବିପ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ସାଧୁଜନ । ସେବାରେ ଥାନ୍ତି ପ୍ରତିଦିନ ॥
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ତାଙ୍କୁ ଦେଇ । ବସନ କନ୍ଥା ଦିଅନ୍ତି ॥
ସେବେ ଦେଖନ୍ତି ଦୁଃଖୀଜନ । ଅତି ବ୍ୟାକୁଳ ତାଙ୍କ ମନ ॥
ବାନ୍ଧବ ପ୍ରାୟେ ତାଙ୍କୁ ଆଣି । ତୋଷନ୍ତି ଦେଇ ଅନ୍ନ ପାଣି ॥
ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା କରି । ନ ହରେ ପର ଦ୍ରବ୍ୟ ନାରୀ ॥
ସାଧୁ ନିନ୍ଦନେ ଅତି ଭୟ । ସେଣୁ ସେ ସୁଜନ ହୃଦୟ ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ । ମଣଇ ନାମ ଗଣ୍ଠିଧନ ॥
ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚଇ ଆନନ୍ଦେ । ଭଜି ଗୋବିନ୍ଦ ପଦ୍ମପାଦେ ॥
ଘରରେ ଥିଲୁଥାଇ ଦେହ । ଧରଣୀ ପ୍ରାୟେ ସର୍ବସହ ॥
କୁସଙ୍ଗ ନ କରେ ସର୍ବଥା । ନ ଶୁଣନ୍ତି ପର ନିନ୍ଦା କଥା ॥

କେବଳ ସେବା କଥା ମୂଳ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେକାଳ ॥
ଘରେ ତା ପେଟର ଧନ ଥିଲା । ଯାତେ ଦ୍ୱଜନ ନଷ୍ଟଗଲା ॥
ତବେ ଶୋଚନା କାହିଁ ମନ । ସେବା ଆନନ୍ଦେ ଦିବାରାତ୍ରି ॥
ସଦା ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗତର । ନାମ ଗାନ୍ଧୁନାଦ କରଇ ॥
ବର୍ଷର ସ୍ୱବସ ଶେଷର । ଯନ୍ତ୍ର ନମିଷ ସ୍ଥାପୁ ଜନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେଦିନ । ସବେ ସ୍ୱପ୍ନର ଜଳ ମନ ॥
ଧନ ତ ଦେଲ ଦ୍ୱ ଶେଷ । ସ୍ମୃତିରା ସ୍ୱଦ ବାଧି ଆଶେ ॥
ଆଜ କର୍ମାର୍ଥେ ଏଥେ ଥିବା । ଦେବାଙ୍କର ସାଧୁଙ୍କର ସେବା ॥
କେମନ୍ତେ ପୋଷିବା ଜୀବନ । ହୋଇଲି ପିତା ସ୍ୱଧ୍ୟାନ ॥
ଲୋଷା ମାଗିଲେ ସ୍ୱଦେଶର । ଲଜ୍ଜା ଭିପୁଜବ ମନର ॥
ଏଣୁ ବିଦେଶ କରିବାର । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଠଇ ଆମ୍ଭର ॥
ବୁଲି ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ । କରିବା ପୁଣ୍ୟଜନେ ସ୍ନାନ ॥
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଦେଖି । ଦୂରନ ଦେବ ଦର୍ଶି ଆଖି ॥
ବର୍ତ୍ତନ କୃଷ୍ଣ ସ୍ଥାନମାନ । ସବଶ୍ୟ କରିବା କେତନ ॥
କରିଣ ସାଧୁଙ୍କର ସେବା । କାହିଁ ବା କଷ୍ଟେ ବଞ୍ଚିବା ॥
ଏ କଥା ଭାବିଣ ଅନ୍ତର । ଶୁଣି ଦୁଃଖିଲେ ଦାସବର ॥
ବେଶି ବୋଲିଣ ଶୁଣି ମନେ । ସ୍ୱସ୍ଥ କଲେ ଦେବ ଜନେ ॥
ଅବିଶ୍ୱ ଦୀକ୍ଷ୍ୟ ଭାଇଲ । ନିଜ ମଠରେ ବାସ କଲେ ॥
ମଠରୁ ହୋଇଲେ ବାହାର । ଚଳିଣ ଗଲେ ଦେଶାନ୍ତର ॥
ଲକ୍ଷା ନୂବର୍ଷ ଭୂମି ଛାଡ଼ି । ଭ୍ରମନ୍ତ ପଥେ ଦେଲେ ମାଡ଼ି ॥
କାହିଁବା ସ୍ୱଦେଶ ଆହାର । କାହିଁବା କଲେ ନିରାହାର ॥
କାହିଁବା ଫଳ ମୂଳ ଖାଇ । କାହିଁ ବା ଉପବାସେ ରହି ॥
ଏଥକୁ ଶୋଚନା ନ କରି । ଚଳିଣ ଗଲେ ତୀର୍ଥ ଫେରି ॥
ଅନେକ ସାଧୁଙ୍କ ଭେଟିଲେ । ଅନେକ ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମ କଲେ ॥
ଏଥି ଉତ୍ତରର କଥା ଶୁଣ । ଶୁଣ ସୁଜନ ଚିତ୍ତ ଦେଇ ॥
ଥିଲେ ଏକ ଗ୍ରାମଗତ । ବୁଲିଣ ଗଲେ ଏଥା ଅର୍ଥେ ॥

ସେ ଗ୍ରାମେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦରିଦ୍ର ହୋଇଣ ॥
ଅଛନ୍ତି ପତି ପତ୍ନୀ ଦୁଇ । ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ତାଙ୍କ ନାହିଁ ॥
ସେ ଭିକ୍ଷା ମାଗିଣ ଖାଆନ୍ତି । ଅତିଥି ଦେଖିଲେ ପୂଜନ୍ତି ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଯେତେ ଦେଖି । ଭୋଜନେ ତାଙ୍କୁ କରି ସୁଖୀ ॥
ଆଏ ଯା ଦେଇ ତାଙ୍କ ପାରଣ । ଆପେ ରହନ୍ତି ଉପବାସ ॥
ଏମନ୍ତ ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣି । ତହିଁ ମିଳିଲେ ଦେବ ପ୍ରାଣୀ ॥
ଦଇବ ଯୋଗେ ଯେଉଁଦିନ । ଘରୁ ହୋଇଛି ତାଙ୍କ ଶୂନ୍ୟ ॥
ଆଛେ ଅଛନ୍ତି ଉପବାସେ । ଏମନ୍ତ ବେଳେ ପିପା ଦାସେ ॥
ପତ୍ନୀଙ୍କ ସଙ୍ଗତେ ତକାଇ । ଭୋଜନ ମାଗିଲେ ଯାଇ ॥
ତା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । ବୋଇଲେ ବସ ଦେବ ପ୍ରାଣୀ ॥
କି ଭାଗ୍ୟ ଥିଲା ଆଜ ଦିନ । ପାଇଲୁଁ ତୁମ୍ଭ ଦରଶନ ॥
ଯାହା ଗୋବିନ୍ଦ ଦେବେ ଅବା । ସେବକ କରିବୁ ତୁମ୍ଭ ସେବା ॥
ଏମନ୍ତ କହି ପଲେ ତକା । ପତ୍ନୀକି ବସାଇଣ ଭଲ ॥
ବୋଇଲେ କି ବୁଦ୍ଧି କରିବା । କି ରୂପେ ଅତିଥିଙ୍କି ସେବା ॥
ଘରେ ତ ନାହିଁ କିଛି ଅନ୍ନ । ଶୁଣ ଗୋ ସୁନ୍ଦରୀ ବଚନ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନାରୀବର । ବୋଇଲା ଚିନ୍ତା କିପା କର ॥
ଏ ମୋ ପିନ୍ଧିବା ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ତର ମୋ ବେକବନ୍ଧ କରି ॥
ବନ୍ଧକ କରି ଦିଅ ଆଣି । ଯାହା ସେ ଦେବେ ନାରାୟଣ ॥
ତହିଁ କରିବା ସାଧୁ ସେବା । ଆମ୍ଭେ ଘରକେ ଲୁଚି ଥିବା ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଦ୍ୱିଜ ପତି । ବୋଲିଲେ ଶୁଣ ଗୋ ଯୁବତୀ ॥
ମଳିନ ବସ୍ତ୍ର ଦେଖି ତବ । କେହି କିଣିବେ ନାହିଁ ଦର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ସେ ତରୁଣୀ । ଲେଙ୍କଡ଼ା କନା ଖଣ୍ଡେ ଆଣି ॥
ଢାଳିକି ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ଦେଲା । ଡୋର କୌପୀନ ଆପେ କଲା ॥
ବୋଇଲା ନିଅ ପ୍ରାଣନାଥ । ଯାହା ସେ ଦେବେ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଅନେକ ବସ୍ତୁତ ହୋଇଲେ । ଭରସା ନ କରିବ ଛଳେ ॥
ବନ୍ଧକ ବିକ କରି ଆଣ । ସେବିବା ଅତିଥି ଚରଣ ॥

ଭଜନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ଆଉ । ବନ୍ଧନ ହୋଇ ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନନ୍ଦ ସୁତ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟରେ ସୁବଣ୍ଣ ॥
ତୋ ଗୁଣ ସୁଝିବ କେମନ୍ତେ । ଜୀବନ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବସ୍ତ୍ର ଧରି । ଚଳି ସେ ଗଲେ ବେଗକରି ॥
ସେ ଗ୍ରାମେ ଯାଇ ବୁଲାଇଲା । କେହି ତା ମୂଲାଇ ନ ନେଲା ॥
ଦେଖିଣ ପୁରଜନ ବାସ । ସମସ୍ତ ଜନ କଲେ ହାସ୍ୟ ॥
କାସ୍ଣା ହୋଇ ଭକ୍ତ ପୈର । ଆସନ୍ତେ ବସ୍ତ୍ର ଗୋଟି ଧରି ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଏକଜଣ । ମୂଲ୍ୟ ସେ କଲା ଅଠପଣ ॥
ସମ୍ମତ କରି ଭକ୍ତ ଦେଲେ । କଉଡ଼ି ନେଇ ଚଳିଗଲେ ॥
ଘସ୍ତୁ କୁଞ୍ଜଳ ମୁଗଜାଇ । ଘୃତ ନବାତ ଦୁଧ ଦହି ॥
ସେନଣ ନିଜପୁରେ ଗଲେ । ନିଜ ଘର୍ମିର ହସ୍ତେ ଦେଲେ ॥
ଦେଖି ଆନନ୍ଦ ନିଜ ଦାସୀ । ରନ୍ଧନ କଲେ ବେଗ କରି ॥
ଅତିଥି ଶୁଣିଣନ୍ତେ ଆସି । ବିପ୍ର ମନ୍ଦିରେ ଭକ୍ତ ବସି ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଆଦର କଲେ । ନେଇ ଆସନେ ବସାଇଲେ ॥
ରମ୍ଭା ପତ୍ରରେ ଦିବ୍ୟ ଅନ୍ନ । ଦଧି ଘୃତାଦି ସେ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ॥
ବିପ୍ର ଆନନ୍ଦ ମନ ହୋଇ । ଦୁହିଙ୍କୁ ପଙ୍କ୍ତେ ଦେଲେ ନେଇ ॥
ବୋଇଲେ ଭୁଞ୍ଜ ବେଗକରି । ଯାହା ସେ ଦେଇଛନ୍ତି ହରି ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅତିଥି । ଏକଥା ନୁହଇ ଉଚିତ ॥
ଗୃହରେ ଅଛୁଁ ସେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ କରିବା ଭୋଜନ ॥
ଏ ବିଧା ଧର୍ମର ବିଧାନ । ନୋହିଲେ ଭକ୍ଷ ଭୁଞ୍ଜୁ ଅନ୍ନ ॥
ତା ଶୁଣି ବିପ୍ର ଗଲେ ବେଗେ । କହିଲେ ନିଜ ପତ୍ନୀ ଆଗେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଦ୍ୱିଜାତ । ସେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ଯେ ଅତିଥି ॥
ଗୃହରେ ଅଛୁ ସେତେ ଜନ । ସମସ୍ତେ କରିବା ଭୋଜନ ॥
ନୋହିଲେ ଭୁଞ୍ଜୁ ଅନ୍ନ ଭକ୍ଷ । ଗଲଣି ଦ୍ୱିଜ ଆସନ୍ନ ଯାଉ ॥
ଏଥିକୁ କର ତୁ ବିଚାର । ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନାରୀବର ।
ସେ ଯାହା ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ସତ୍ୟ । ମୋର ଅବସ୍ଥା ଦେଖୁଛନ୍ତି ।

ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ବସ । କର ଅତିଥି ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରାସ ॥
ମୁଁ ପାପୀ ଏକାକୀ ଥିବ । ସଙ୍ଗ ଛୋଡ଼ିଲେ ନ ଭୁଞ୍ଜିବ ॥
ଏ ନୁହେଁ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ମତ । ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଭୁଞ୍ଜିବା ତ ॥
ତୁମ୍ଭେ ଯାଇଣ ଭୁଞ୍ଜି ବସ । ଅତିଥି ନୁହଇ ନିରାଶ ॥
ତା ଶୁଣି କଳପତି ଗଲେ । ଆଣି ପଟେକ ପକାଇଲେ ॥
ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ତର୍ଚ୍ଚି ବାଢ଼ି । ବିପ୍ର କହଇ କରଯୋଡ଼ି ॥
ଏବେ ହୋ କରିବା ଭୋଜନ । ଏ ମୋର ଅପ୍ରାଧ ନ ଘେନ ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଅତିଥ । ଏ ନୁହେଁ ବିଧାନ ଉଚିତ ॥
ଡାକ ତୋ ପତ୍ନୀ ଅଛି କାହିଁ । ଭୋଜନ କରୁ ସଙ୍ଗ ହୋଇ ॥
ନୋହିଲେ ଉଠିଲୁଁ ଆମ୍ଭେ । ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କର ତୁମ୍ଭେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ । ହେ ପ୍ରଭୁ ମୋ କହିବା ଶୁଣ ॥
ବେଶ ହସ ନିନ୍ଦ କରିଦେଲେ । କି ଅବା ବଡ଼ସ୍ଥଳେ ଗଲେ ॥
ଆଇଲେ କରିବେ ଭୋଜନ । ଏଥିକୁ କର କ୍ଷମା ମାନ ॥
ବିପ୍ର ବଚନେ ଏହା ଶୁଣି । ବୋଇଲେ ସେ ଅତିଥି ଏକ୍ଷଣି ॥
କେହେଣି ନ ଯାଇଛନ୍ତି ଘର । କ୍ଷମା କହନ୍ତେ ଏତେ କର ॥
ବିପ୍ର କହିଲେ ଯେତେ ମତେ । କେବେହେଁ ନ ଗଲେ ଘରତେ ॥
ବେଗେ ଆପଣେ ଉଠିଲେ । ଲେଡ଼ଣାକୁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଲେ ॥
ତା ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାରୀ । ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଣ୍ଡ ଖବ ଧରି ॥
ରହିଲ କୁଳବୃନ୍ତ କୁଣ୍ଡଳୀ । ମସ୍ତକ ଦେଇ କରାଞ୍ଜଳି ॥
ଅନାଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି । ଚଳନ୍ତି କର ମୁଖ ଶଶୀ ॥
ତା ଦେଖି ପିଙ୍ଗା ଦାସ ସ୍ତ୍ରିୟା । ସଖୀ ସାଧବୀ ଦ୍ବିଜ ଜାୟା ॥
ଧାଇଁ ଧଇଲେ ଭୁଜ ଦୁଇ । କୋଳେ ବସାଇ ଚୁମ୍ବ ଦେଇ ॥
ବୋଇଲେ କାନ୍ତ ଗୋଟେ ସତ୍ୟ । କହନ୍ତି ନ ରହି ମୋ ଚିତ୍ତ ॥
ଆମ୍ଭ ଅଇଲ ଦେବେ ଅଳ । କହ ତୋ ବନ୍ଧୁ କେଉଁଠି ଗଲ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ । କହେ ମଧୁର ଧୀର ବାଣୀ ॥
ଶ୍ରୀହରି କୃପାରୁ ଗୋ ମାତ । ଶୁଣେ ମୋ ଅତିଥି ଆଗତ ॥

ଘରେ ନଥିଲା କିଛି ଧନ । ସ୍ୱାମୀ ମୋ ହୋଇଲେ ଅଜ୍ଞାନ ॥
ତେଣୁ ମୋ ବସ୍ତ୍ର ଚେଡ଼େଣି ଗଲା । ଅଶେଷ ଲଜ୍ଜାରେ ଲୁଚିଲି ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ପିତା ନାଶ । ଦେଖ ନସ୍ତୁଙ୍କୁ ବନ୍ଦେ ବାରି ॥
କଣ୍ଠୁଁ ଗଦଗଦ ସ୍ୱୋର । ବଦନୁ ବାକ୍ୟ ନ ଫୁରଇ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ତୋ ଜୀବନ । ତୋତେ ଦେଖିଲି ମୂର୍ଣ୍ଣି ଧନ୍ୟ ॥
ଧନ୍ୟ ତୁ ପଞ୍ଚ ଅଛୁ ଥାଇ । ତୋ ସତ୍ୟ କନ୍ୟା ନ ଦେଖଇ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବେନିଜଣ । ପିନ୍ଧିବା ବସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡେ ଦେଲେ ॥
ବସ୍ତ୍ର ନାହକ ପିନ୍ଧାଇଲେ । ହସ୍ତ ଧରିଣ ଘେନିଗଲେ ॥
ଆଦରେ ପଟେଶ ଦକାଇ । ଅନ୍ନ ବାଢ଼ିଲେ ବେଗେ ନେଇ ॥
ବେଢ଼ି ବସିଲେ ତିନିଜଣ । ଚିନ୍ତିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ॥
ଆନନ୍ଦେ କରିଲେ ଭୋଜନ । ସ୍ୱର୍ଗେ ଯେସନେ ସୁଧାପାନ ॥
କରନ୍ତି ଦେବ ଅପସରି । ଏଥକୁ ସେ ନୂନନ୍ତ ହରି ॥
ଭୋଜନ ସାରି ମୁଖ ଧୋଇ । ବସିଲେ କଷାପାନ ଖାଇ ॥
ଏଥିଅନ୍ତରୁ ବହୁବାଳୀ । ଶୁଦ୍ଧ କର୍ମକୁ ଗଲେ ଚଳି ॥
ବସ୍ତ୍ରହିଁ ଉତାରି ରଖାଇ । ଭାଷିଲେ ପତ୍ନୀ ଆଗେ ଯାଇ ॥
ମୁଁ ଯାଉଅଛି ଶୁଚାଅର୍ଥେ । ଯାହା ସେ ଦେବେ ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ଅଣିଲି ଉତ୍ତ୍ୟ ଦେବିବା । ଆସ୍ତେ ଖଟିକ ଭୋଜନ ଥିବା ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ହେଲା ବାଳୀ । ଦେଖଣି ବସ୍ତ୍ର ଗଲା ଚଳି ॥
ଏଣେ ତେ ପିତା ଦାସ ନାଶ । ନିଜ ପତିଙ୍କ ପାଦଧରି ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣିମା ଗୋସାଇଁ । ଏହାଙ୍କ ଭାବ ଦେଖ କହି ॥
ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିବାରୁ ତୋତେ । ବୁଝିଲେ ଘୋର ଚିନ୍ତାର୍ଜନେ ॥
ଘରେ ନ ଥିଲା କିଛି ଧନ । ବିକଲେ ପିନ୍ଧିବା ବସନ ॥
ତହୁଁ ଯା ମିଳିଲା ଅବଶ୍ୟ । ଆଣି ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଲେ ଗ୍ରାସ ॥
ପତ୍ନୀ ରନ୍ଧନଶାଳେ ଥିଲେ । ଲଜ୍ଜା ହୋଇ ବସିଥିଲେ ॥
ମୁଁ ତାହା ଦେଖିଲି ନୟନେ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ରହିଲା ମନେ ॥
ମୋ ପିତା ବାହୁଁ ଅଛେ ଚାରି । ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲି ବଳେ ଧରି ॥

ଆସିଣ କଲେକ ଗୋଗନ । ଏହ ଦେବ ଏହାଙ୍କ ସନାଦ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ପିଙ୍ଗା ଦାସ । ହୃଦରୁ ଛାଡ଼ିଲ୍ ସାହସ ॥
ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏହୁ ବେଣ । ଧନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନକ ଜନମ ॥
ଏଥିକୁ ଦେଖିବ ଜଗନ୍ନାଥେ । କୃପା କରନ୍ତୁ କହୁ ମୋତେ ॥
କହୁ ମିଳନ୍ତା ଦେଖିବ ଧନ । ଦେଲ ତୋଷନ୍ତୁ ଭାଙ୍କ ମନ ॥
ଏମନ୍ତ କହୁ ଥିବ ବେଳେ । ଦେଖନ୍ତୁ ଲୋଚନ ଥାଇ ଗଲେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣସି ଗୋ ନାଷ୍ଟି । କଥାଏ ପାଞ୍ଚିକୁ ନ କରି ॥
ଚଣ୍ଡିକା ସ୍ୱରୂପ କୁ ଧର । ମୁଁ ଖୋଜ ଅଛିଁ ନାଗର ॥
ତା ସଙ୍ଗ କର କ୍ରୀଡ଼ାରସ । ତେବେ ଅବା ମିଳିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ସେ ଧନ କହିବା ପ୍ରମାଣ । ତା ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରଜନ ॥
ବୋଇଲେ ମୋତେ କସ କଥ । କୁକୁର ଯିବା ଏହୁ ବେଦ ॥
ସତୀର ଧାନ ଲଭ ସାହା । ସ୍ୱାମୀର ଯିବା ସବୁ ତାହା ॥
ଦର୍ଶି ବଳକଲ ତର୍ଷି ଅଛୁ । ମୋର ଅଶ୍ରୁ ରୋଦେ ଦଣ୍ଡି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ପିଙ୍ଗା ଦାସ । ମନେ ଶକ୍ତିଲେ ପୀତବାସ ॥
ବୋଇଲେ ନମୋ ଚଣ୍ଡହାଣୀ । ଦୁର୍ଗା ଦାର ପାଟେଶ୍ୱରୀ ॥
ଯାହାର ପାଦପଦ୍ମ ବାରି । ଶିବ ମସ୍ତକେ ଛନ୍ତି ଧରି ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଯାହାର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ । ଧରି ଜଗତ ଜାତକରେ ॥
ଇନ୍ଦ୍ର ଗୋବିନ୍ଦ ମୁନିଗଣ । ନରେତ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଯା ଚରଣ ॥
ଶାରଦା ଯାର ଆଜ୍ଞାକାରୀ । ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ୱୟ ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଠାକୁର । ସମସ୍ତେ ଯାର କେଳିକର ॥
ଘାଣୀ ସାରଣୀ ଦୂତା ଚରି । ଖେଳାଇ କନ୍ଦୁକକୁ ଧରି ॥
ତେଣୁ ତୋହର ପଦ୍ମପାଦେ । ଶରଣ ଗଲି ଅଶ୍ରୁନାଦେ ॥
ଏ ମୋର ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କର । ଦେଇଥାଅ ଭକ୍ତେ ନାଗର ॥
ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଯେ ବୋଲିବ । ବାଞ୍ଛା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଧନ ଦେବ ॥
କାମିନ୍ଦ ବର ଦେବ ତୁଷ୍ଟ । ଦେ ପ୍ରଭୁ ଏ ବର ମାଗୁଛ ॥
ଏ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଙ୍ଗଳ ତୋହର । ଦେ ପ୍ରଭୁ ଯାହା ତାହା କର ॥

ଅଯୁକ୍ତ ନାହିଁ ଅଭ କଷ୍ଟ । ଚକ୍ରୀ ବିଷୟୁ ମନେ ଅଷ୍ଟ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି-ଚଳିଯାଇ । ଲଜ୍ଜା ମହତ ଦୂରେ ଥୋଇ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ରୂପ ଦୂର କରି । ହୋତେ ନପୁଂସ ହୋତେ ସ୍ତ୍ରିୟା ॥
ଏମନ୍ତ ରୂପେ ଗ୍ରାମ ଫେରି । ଜଡ ବଧିର ଆଦି କରି ॥
ଏତେକ ହୋଇଣ ବିଶ୍ୱଜନ । ମନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତର୍ଜନ ॥
ସୁବା ପୁରୁଷ ଦେଖେ ଯହିଁ । ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଏ ଯାଇଁ ॥
ଦେଖି ତା ନ ରହଇ ମନ । ତହୁଁ ଚଳଇ ଅନ୍ୟସ୍ଥାନ ॥
ଅତି ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ମତି । ମନେ ଚିନ୍ତଇ ଜଗଜ୍ୟୋତି ॥
ନ ଦେଖି ଉତ୍ତମ ପୁରୁଷ । ବୋଲଇ ମରିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଅଦମୁଳ । ଯେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ ॥
ତତକ୍ଷଣେ ଦିବ୍ୟରୂପ ହୋଇ । ବିଜୟେ କଲେ ଯବଗ୍ରାମେ ॥
ମଦନମୋହନ ଯୁବା ବେଶ । କୋଟିଏ କନ୍ଦର୍ପ ସଦୃଶ ॥
ସୁନୀଳ ଘନ ଶୋଭେ ଶିରେ । ସୁନ୍ଦର ଫେର ତଥିପରେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୂବ ତହିଁ ଖୋଷି । ଗୁନ୍ଥିଲେ ଝଲମଲ ଦିଶି ॥
ସୁରଙ୍ଗ ମଣି କର୍ଣ୍ଣାଭଳ । ଜ୍ୟୋତି ଦିଶଇ ଗଣ୍ଡସ୍ଥଳ ॥
କଣ୍ଠେ ଶୋଭିତ ରତ୍ନମାଳ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପଦକ ଭୁଜସ୍ଥଳ ॥
ମଣି କଙ୍କଣ ବେଳଭୁଜେ । ହେମ ମେଖଳା କଟୀ ମାଝେ ॥
ଯୁଗ୍ମ ଚରଣେ ରୂପ ନୂପୁର । କଣ୍ଠେ ଶୋଭିତ ରତ୍ନହାର ॥
ସେ ଚାପ ମହିମା ଅପାର । ଦରିଦ୍ର ଜନ ଦୁଃଖ ହର ॥
ତହିଁ ବସ୍ତ୍ର ଥିବ ଯାର । ଯଯାତେର ଭୟ ନାହିଁ ତାର ॥
ଜଗମୋହନ ରୂପ ହୋଇ । ବିଜୟ କଲେ ଯବଗ୍ରାମେ ॥
ଦେଖି ପଡିଲେ ପିଣ୍ଡା ପାସ । ଶୁଭିଲେ ଜନ୍ମ ବଳ ପାଶ ॥
ଦାସେ ପୁଛିଲେ ଧୀରବାଣୀ । କାହୁଁ ଆଇଲେ ଯାଦୁମଣି ॥
ଏକାକୀ ସଙ୍ଗେ କେହି ନାହିଁ । ଏଣାରେ ବୁଲୁଛ କାହାଇ ॥
ଦଣ୍ଡକ ବିଜୟର ଗ୍ରାମସ୍ତୁ । ବିଜେ କରିବ କେଉଁଠାଏ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଭଲ ଚିହ୍ନିଲୁ ମୋତେ ତୁ ତ ॥

ମୁଁ ଭୃଗୁ ରାଜାଙ୍କ କୁମର । ଅନେକ ଧନ ଅଛି ମୋର ॥
ନିରତେ ବନ ମଧ୍ୟେ ଥାଇ । ତୋଷରେ ଗୋପାଳ ବୋଲାଇ ॥
ବଞ୍ଚିନ ଦୁଖ ଦେଖେ ଯାଇ । ମୋ ମନ ନ ରହେ ସେଠାଇ ॥
ଯେ ପ୍ରାଣୀ ହର ଭକତରେ । ଅବନ୍ଧ୍ୟ ସୁବନ୍ଧ୍ୟ ବା କରେ ॥
ନିରତେ ହରି ନାମ ଘୋଷେ । ମୋ ମନ ତାହାଠାରେ ରସେ ॥
ନିଷ୍କାମୀ ମୋହଠାରୁ ଯାଇ । ମୁଁ ବଡ଼ କାମୀ ଏ ସଂସାର ॥
ଏଣୁ କନ୍ଦର୍ପ ପୀଡ଼ା ମୋତେ । ରହି ନ ହେଲା ବନନ୍ତେ ॥
ତେଣୁ ଯନ୍ତ୍ର କାମ ଲେଖି । କାମିନୀ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଇଚ୍ଛି ॥
ଅଇଲି ଅତି ତୋର ହୋଇ । ସତ୍ୟ କହିଲି ତୋତେ ମୁହିଁ ॥
ସେହବ ମିଳବ ଏକ ନାରୀ । କେବଳ ହର ଭକତାରୀ ॥
ସ୍ୱାମୀର ଭକ୍ତା ହୋଇଥିବ । ତାହାର ସଙ୍ଗ ଯେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ॥
ଯାହା ମାଗିବ ତାହା ଦେବ । ରସିକ ରତ୍ନ ଚଳିବ ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ଟିକା ଦାସ । କେବଳ ମନରେ ହରଷ ॥
ବୋଇଲେ ଆସ ମୋର ସଙ୍ଗ । ତା ସଙ୍ଗ କରନ୍ତୁ ଶ୍ରୀରଙ୍ଗ ॥
ଭଣ୍ଡି ଦେଖ ସଙ୍ଗେ ଚଳ । ସଖୀ ପାଖରେ ଯାଇ ମିଳ ॥
ବୋଇଲେ ଅଛିଲି ନାରର । ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଭୋଗକର ॥
ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଧନ ରଖ । ସେମନ୍ତେ ଛୁଟେ ଭବ ଦୁଃଖ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ନାରବର । ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାଣେ ହତେ ତାର ॥
ଅତି ଆଦର କରି ନେଲ । ମନରେ ବଡ଼ ବଢ଼ାଇଲ ॥
ଅନ୍ତର ହେଲେ ଟିକା ଦାସ । ଶୁଣ ସୁମନ ଏବେ ରସ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଯେ ଲକ୍ଷା ମାଗିଲ । ଦେଖତେ ବା ଛାମ ସେ ବୁଲିଲା ॥
କଣ୍ଟ ନ ଯାଇ ଯୋଗ ଅଛି । ସଖୀ ସଙ୍ଗତେ ଅଛି ବସି ॥
ଦୁହେଁ ଏମନ୍ତ ତନ୍ତ୍ରାଇରେ । ଶୁଣ ସୁଜନ ଏ ଭଲରେ ॥
ଯେ ଟିକା ଦାସ ତ୍ରିସ୍ତ୍ରୀ ଶରୀର । ଆନନ୍ଦ ହେ କହ ତା ସେତେ ॥
କନ୍ୟା କନ୍ଦୁକ ଯେତେ ଥିଲା । ଯତନେ ସେଜ ସେଯାଇଲ ॥
ଶୀତଳ ଜଳେ ପାଦଧୋଇ । ମସ୍ତକେ ଦିଅ ମୁଖେ ପିଇ ॥

ବୋଇଲା ଏଥିଁ ବଡେ କର । ମୁଁ ପୁଣ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁନ୍ଦର ॥
ମୁଁ ଘର କୁଳ ସେବା ଭଳ । ବୁଢ଼ାର ପୁଣ ଦୁଃଖୀ ବାଳୀ ॥
ମାଣିକ ଭୋଗ କର ବେଳେ । ଗୋବିନ୍ଦ ମୋତେ ଭେଟାଇଲେ ॥
ମନ ସନ୍ତୋଷେ ଧନ ଦେବ । ଏ ବସ୍ତ୍ର ଦୁଃଖ ଛଡ଼ାଇବ ॥
ଅଧିକ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ମୋର । ମୋ ସେବା କୁଳ ଶ୍ରୀପୟର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପିଦା ନାରୀ । ଝଟନ୍କି ଦେଲା କୋଳ କରି ॥
ଲେକଣ୍ଡା ଶେଷେ ପଡୁଥାଇ । ଲକ୍ଷ୍ମୀକୁ ଦେଲା ସଜଡ଼ାଇ ॥
ଚରଣ ସୁଷୁଅଛି ବସି । ନଟନ ସମ୍ଭରେ ସୁଭ୍ରକେଶୀ ॥
ଏ ସେଇଁ ସୁକ୍ଷ୍ମ ବଚନ । ମୁଁ କୁହେ ଏହାଙ୍କ ଗୁଣନ ॥
ଗୁଞ୍ଜି ମାଣିକ୍ୟ ଏକ କଲେ । ସେସନେ ଶୋଭ ଦୋଷେ ଭଲେ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରନ୍ତେ ମନ । ତାହା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ॥
ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଆଦିମୂଳ । ଭକତ ଗୁଣେ ହେଲେ ପ୍ରେମ ॥
ଅଲପ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି । ନାସ୍ତିକ କୋଳେ ସେନି ବସି ॥
ବିଭୁଜ ଧଇଲେ ଶ୍ରୀହରି । ତା ଗ୍ରୀବ୍ୟ କଣ୍ଠେ ଦଂ ସରି ॥
ଦିଆ ଦାସ ଏ ସନ୍ଦରେ । ଲୁଚି ଅନାଇ ଦେଲା ଥରେ ॥
ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ୍ । ବଦନେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଭଙ୍ଗ ॥
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ମୁଖକାନ୍ତି । ପରମ ଶୁଭ ଦିବ୍ୟ ଜ୍ୟୋତି ॥
ଦର୍ଶିକି ବୋଇଲା ଲୋ ଉଠ । ଶ୍ରୀପଦ୍ମ ପାଦ ତଳେ ଲୋଟ ॥
ସେ ଯେ ଅନାଦି ନାରାୟଣ । ମନୁଷ୍ୟ ଶ୍ରାନ୍ତି ଭୁ ନ ମଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦଣ୍ଡ ଧୀରେ । ସ୍ପର୍ଶିଲା ପଦ୍ମ ନୟନରେ ॥
ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଜଗତ୍‌ଜ୍ୟୋତି । ଚରଣେ ପଡ଼ିଲା ସୁବର୍ଣ୍ଣ ॥
ପିଆଙ୍କୁ ହା ହା କୃଷ୍ଣ ବୋଲି । ପାଦେ ପଡ଼ିଲା ଗଡ଼ଗଳି ॥
ଦୁହେଁ ଉଠିଣ ଗୁହେଁ ଦେଲେ । ସେ ହରି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ॥
ଘରେ ପଡ଼ିଛି ନାନା ଧନ । ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ଭଜନ ॥
ଏମନ୍ତ ଗାଇଲା ଭଜନ । ଡାକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ॥
ବୋଇଲେ ଲଭ ଧନ ତୋର । ନିଶ୍ଚିନ୍ତେ ବସି ଭୋଗକର ॥

ତାହିଁ ଦିକ୍ଷି ଶୁଦ୍ଧ ନାୟକର । ବୋଇଲେ ଏ କି ଚମତ୍କାର ॥
କାହୁଁ ଆସିଲ ଏତେ ଧନ । କୁହନ୍ତୁ କି ବିଷ୍ଣୁ ଭଗବାନ ॥
ଏମନ୍ତ ଭକ୍ତ ପାଦତଳେ । ଦୁହେଁ ଶୋଇଲେ ଶବବସ୍ତେକେ ॥
ଦାସେ ଉଠାଇ କୋଳକଲେ । ଧନ୍ୟ ପିଠାଇ କହିଲେ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ଦେବ ସ୍ଥାଣୀ । ଶ୍ରୀହରି ଯାବ ମନେ ଗୁଣି ॥
କାହିଁ ବା କେତେ କର୍ମ କଲେ । ଅନ୍ତେ ସେ ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକେ ଗଲେ ॥
ସେ ଦିନ ଏକ ମଣ୍ଡୀ ଦୁଇ । ଖ୍ୟାତ କହିଲେ ନ ସରଇ ॥
ଜୀବନ୍ତେ ସୁଖେ ଦିନ ନେଲେ । ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠପୁରେ ଗଲେ ॥
ଶୁଣ ସୁଜନ ଏକ ଚିତ୍ତେ । ଏ ଦୁଷ୍ଟ ଭକତ ଲୋକନ୍ତେ ॥
ବେନି ହରି ଦାସଭକ୍ତ ଦୁଇ । ଏକଇ ପ୍ରାଣ ପିଣ୍ଡ ଦୁଇ ॥
କେତେବେଳେ କୋଟିଏ ଅନାଦିକ । ଏ କଥା ସତ୍ୟ କରି ଦେଖ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ଭୃଗୁଦାସ । ମୁଳକି ଅଟଇ ବିଶ୍ୱାସ ॥
ସେ ହରିଭକ୍ତଙ୍କର ପାଦେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ପାର୍ଶ୍ୱଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ପିଡ଼ା ଦାସ ପାର୍ଶ୍ୱଜୀବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ପଞ୍ଚ ଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଷଟ୍ ଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ବିଷ୍ଣୁପ୍ରିୟା ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ କମଳାକ୍ଷ । ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ସୁଦର୍ଶନ ଆଦିକରି । ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ଅଛି ଧରି ॥
ବିଜୟ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ । ବିବିଧ ଭକ୍ତେ ଶ୍ରୀମୁଖରେ ॥
ଜଗତ ପାଳିବାର ଅର୍ଥେ । କିମ୍ବା ରହିଅଛ ଶୋଭି ରତ୍ନେ ॥
ପତିତ ଉଦ୍ଧାର ନିମିତ୍ତ । ଶ୍ରୀନୀଳଗିରିରେ ଉତ୍କଳେ ଦେବ ॥
ତେଣୁ ଶରଣ ପଶି ଦାସ । ନ ଜାଣି ମୋର ବୁଦ୍ଧି ଅଂଶ ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ବନ୍ଦେ ଧୀରେ । ସୁନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ଆଗରେ ॥

ଏ ବଡ଼ ଅପୂର୍ବ ଚରିତ । ଶୁଣ ଧର୍ମିକ କରି ଚିତ୍ତ ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ପଶ୍ଚିମରେ । ଦିଲ୍ଲୀ ଧନ୍ଦର ପାର୍ଶ୍ୱଶରେ ॥
ଜୟନଗର ତାଙ୍କ ଘର । ସେ ରାଜବଂଶେ ଅବତାର ॥
ଶୁଭଲ ଜୟସିଂହ ନାମ । କେ କହୁ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଗ୍ରାମ ॥
ଧନେ ସେ କୁବେର ସମାନ । ଦାନ ଗୁଣରେ ଦିଗ୍‌କର୍ଣ୍ଣ ॥
ସାରଙ୍କ ମଧ୍ୟେ ସେ ଅଗ୍ରଣୀ । ଧୀରପଣରେ ସେ ଧରଣୀ ॥
ଅଶେଷ ବିଦ୍ୟାରେ ସେ ରଥୀ । ପଣ୍ଡିତଗଣେ ବୃହସ୍ପତି ॥
ଲକ୍ଷେକ ଅଶ୍ୱ ନବଲ୍ଲରେ । ବନ୍ଧା ଅଛଇ ତାର ଦ୍ୱାରେ ॥
ଚବାଳବନ ଅପ୍ରମିତେ । ଭକ୍ଷ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜଇ ଏତେ ତୋତେ ॥
ଦୁଃଖୀ ଦରିଦ୍ର ଜନଙ୍କର । ସେବକ ଅଛଇ ପିଅର ॥
ତୋଷଇ ଅନ୍ନ ବସ୍ତ୍ର ଦାନେ । କୋମଳ ମଧୁର ବଚନେ ॥
କ୍ଷିତି ଭଜନେ ଅତି ତୋଷ । ହରଇ ରଜନୀ ଦିବସ ॥
ସତ୍ୟ ବଚନେ ଦୃଢ଼ ଅତି । ପତ୍ନୀର ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ॥
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବରଷା ସୁବେଶ । ସେସନେ ସ୍ୱର୍ଗ ଅପସରା ॥
ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଅତି ଦକ୍ଷ । ଅନ୍ୟ ନୋହିବେ କେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ॥
ତାହାର ଏକଇ ତନୟେ । ରୂପେ କନ୍ଦର୍ପ ଶୋଭା ପ୍ରାୟେ ॥
ଏକ ଦୁହିତା ଶୋଭାବତୀ । ହେମାଙ୍ଗୀ ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନୀ ॥
ମାତା ପିତାର ଅତି ସ୍ନେହା । ନାମ ତାହାର ବସ୍ତୁପ୍ରିୟା ॥
କୋମଳଅଙ୍ଗୀ ସୁକୁମାରୀ । କହିଲେ ଶୋଭା ତା ନ ସରି ॥
କଳା କୁଞ୍ଚିତ ଘନକେଶୀ । ଖଞ୍ଜନା ଗଞ୍ଜ ମୃଗଦୃଶୀ ॥
ଶ୍ରବଣ ସୁଖ ସ୍ୱରରାଶି । ନାସା ତା ତିଳ ସୁମନସ ॥
ଅଧର ସୁରଙ୍ଗ ସୁବିମ୍ବ । ନବ ପଲ୍ଲବ ନୋହିବ ସମ ॥
ମୁକୁତା ଦାନ୍ତ ଧାରତନ୍ତି । ଡାଳିମ୍ବ ବୀଜ ପ୍ରାୟ ଜ୍ୟୋତି ॥
ଭ୍ରୂଲତା କନ୍ଦର୍ପ କୋଦଣ୍ଡ । ଖଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଦେଖ ଗଣ୍ଡ ॥
ମୁଖ ସୁନ୍ଦର ନୋହେ କହି । ମୁନି ଦେଖିଲେ ହେବେ ମୋହି ॥
ସୁକଣ୍ଠ, ସୁବାହୁ ସୁଭଜ । ଅତି ବିସ୍ତାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳ ॥

ସୁନ୍ଦର ଯତଣି ଜଗନ୍ମିତା | ଶ୍ରୀବଚନ ଶୁଣଣି ହରିକଥା ||
ଶ୍ରୀହରି ଜନ୍ମ ଭବଗୁଣ | ନିରତେ ପଠନ ଶ୍ରବଣ ||
ସାଧୁ ବୈଷ୍ଣବ ସେବା ଅର୍ଥେ | ଧନ ଦେଇ ସେଶ୍ୱର ଶୁଦ୍ଧତେ ||
ନିରନ୍ତ ସଦାବର୍ତ୍ତମାନ | ଦିଅନ୍ତି ଥାଏ ସ୍ଥାନ ସ୍ଥାନ ||
ନିରତେ ହୋଇ ଶୁଦ୍ଧମନ | ଭୂତ କରନ୍ତି ଦୃଢ଼ ଚିତ୍ତ ||
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଚରିତ | ବାର ମାସରେ ତେରଯାତ୍ରା ||
ସେତେବେଳରେ ଯେଉଁ ଶୋଭା | ଦେଖି ବଦନ ଆଦି ସେବା ||
ଶ୍ରୀ ମହାପ୍ରସାଦ ମହିମା | ଯେ ଛାଞ୍ଚଦୋଣି ତରିଗମା ||
ଶ୍ରୀ ଜଗମୋହନ ଚରିତ | ଯେତେକ ଶୁଣିଲ ଶ୍ରୁତିପଥ ||
ମନେ ଆନନ୍ଦ ହୁଏ ଯେତେ | ତାହା କେ କହିବ ସୁକୃତେ ||
ହୃଦୟ ହୁଏ ପୁଲକିତ | ଧାଇଁବ ଶକ୍ତିର ଜଗନ୍ନାଥ ||
ବିଶ୍ୱର କରୁଥାଏ ମନ | କେବେ ଦେଖିବି ଭଗବାନ ||
ଦର୍ଶନେ ପୂର୍ବ ପାପ ଛୁଟି | ଜନ୍ମ ବନ୍ଧନ ଯିବ ତୁଟି ||
ପୁଣି ବୋଲଇ ପ୍ରିୟ ଗୁରୁ | ସୁଭାଗ୍ୟ ହେବନାହିଁ ମୋର ||
ସ୍ୱପନେ ଦେଖିଲି ଏକଦିନେ | ଦେଖିବି ମୋ ଚର୍ମ ନୟନେ ||
ଏ କୃପା କରିବେକ ହରି | ବୋଲି ନମ୍ରୁ ବନ୍ଦେ ବାର ||
ଏମନ୍ତ ଦେବନ ଶୁଣି ମନ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସର୍ବସ୍ୱ ମାନ ||
ସେବକମାନେ ଭକ୍ତ ଯେତେ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାରିଷଦ ମତେ ||
ସବୁ ସେବକ ମଧ୍ୟ ସାର | ଭଜନ୍ତି ମହାପାତ୍ର ଘର ||
ତାଙ୍କ ଉପର ବଂଶ ଜାତ | ତା ନାମ ବନ୍ଧୁ ମହାପାତ୍ର ||
ମନରେ ଧନ ଇଚ୍ଛା କଲା | ଛନ୍ଦ ସ୍ତମ୍ଭରେ ଜଣାଇଲା ||
ସେମନ୍ତି ମାଗି ଚମ୍ପା ତଳ | ଧନଟି ଅଛେ ଏତେ ଭଲ ||
ଶ୍ରୀହରି ସେବାରୁ ଅନ୍ତର | ହୋଇ ଚଳନ୍ତେ ଦେଶାନ୍ତର ||
ପଥରେ ରକ୍ଷି ବନ୍ଦେମାସ | ଜନ୍ମ ନଗରେ ପରବେଶ ||
ଚର୍ଚ୍ଚି ରହିଲେ ବାସକରି | ସ୍ୱଗ୍ରାମ ଲୋକେ ଅନୁସରି ||
ମହାପ୍ରସାଦ ମାନ ଦେଲେ | ଅନେକ ଧନ ସମ୍ପାଦିଲେ ||

ତହିଁ ଶୁଣିଲେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ । ହୋଇଲେ ସର୍ବଲୋକେ ମାନ୍ୟ ॥
ଜମ୍ବୁ ସିଂହଳର ସେ ଦୂଷିତା । ପୂର୍ବେ କହିଲୁଁ ତାର କଥା ॥
ସେ କନ୍ୟା ଦ୍ରିଜ୍ଜାର ଚରିତ । ସଭାରେ ଅତି ଆଲୋକିତ ॥
ନଗରେ କୃଷ୍ଣକଥା ନାମ । କରଇ ଶ୍ରବଣ ପଠନ ॥
ଦୁଃଖୀ ପତିତ୍ତ ଜନମାନର । ଦୟା ତାହାଙ୍କଠାରୁ ସରେ ॥
ସେ ସାଙ୍ଗ ମାତେ ତାହା ଦେଇ । କରାଇ ଯତନ ନିବୃତ୍ତି ॥
ଅତି ହର୍ଷେ କରି ବୃତ୍ତି । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ନିରବେ ॥
କେଉଁଣି ବାଞ୍ଚ ଥାଇ ଦିନ । ଧନ୍ୟ ସେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ॥
ଏମନ୍ତ ଦୁଃଖୀ ବନ୍ଧୁତ । ଶୁଣି ସେ ମହାପାପ ଶତ୍ରୁ ॥
ଧନୁର କରିଲ ଅତି ତୋଷେ । କହୁଁଛି ପ୍ରକାଶିବା ଆଶେ ॥
ସଜ ଖଣ୍ଡି ଏ ପତ୍ରକରି । ଲେଖିଲେ ପ୍ରଭୁ ନାମ ଧରି ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିମନ୍ତେ । ସେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଇ କୁମ୍ଭ ଶତେ ॥
ଦେଲେ ତା ଆନନ୍ଦ ପୋଷଣିରୁ । ପ୍ରଭୁ ଛାମୁରେ ଦେଇ ଦେବୁ ॥
ଆଗନ୍ତୁ ସେ ପାରିଛ ଲୋକ । ଏମନ୍ତ ଲେଖିଦେଲେ ଟେକ ॥
ସେ ଲେଖା ଘାଲି ସେ ସୁଦାସ । ହୃଦେ ଲଗାଇ ହାତେ ଧରି ॥
ଖଣ୍ଡାଇ ମୂର୍ଖ ତନ୍ମୟ ହେଲା । ମୁଦ ପିଟାଇ ପାଠକଲା ॥
ଆଉଣି ଚିତ୍ତ ଘଡ଼ ବାଳୀ । ଦେଖନ୍ତେ ଲେଖକ ଥାଇ ଚଳି ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ହେଲା ଥର ଥର । କମ୍ପିଲା ସୁରକ୍ତ ଅଧର ॥
କଣ୍ଠ ହୋଇଲା ଗଦ ଗଦ । ଅଙ୍ଗେ ଜନମ ହେଲା ସ୍ୱେଦ ॥
ପୁଲକ ହେଲା ରୋମାବଳୀ । ବଦନ କମ୍ପଇ ଗଯ ବାଳୀ ॥
ନେତ୍ରରୁ ବୃନ୍ଦିଲା ଲୁହ । ଭାବ ସମୁଦ୍ରେ ଗଲା ବୁଡ଼ି ॥
ନୟନ ବୁଜି କଲା ଧ୍ୟାନ । ଦେଖିଲା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଯେତେଣି ବୁଝିଲେ ତେତେଣି ସରି । ବଢ଼ିଲେ ଶିଖା ତଦଧାରୀ ॥
ପିଇଲେ କାନ୍ଥ ବନ୍ଧ ତାର । ମନରେ କଲାକ ବିଚାର ॥
କା ବୁଦ୍ଧି ଏବେ କରିବିଁ । ବଡ଼ମ ଦୁଃଖେ ପଡ଼ିଲିଁ ॥
କ ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବ ତାଙ୍କ ପାଶ । ତାଙ୍କୁ ଅଭକ୍ତ ଅବା କିସ ॥

ପରମ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଯା ଘରଣୀ । ଯାଚେଶ ବଦନ୍ତି ଅନୁଷଣୀ ॥
ଯା ଘରବାସୀ ଅଷ୍ଟନିଧି । ଯାହାର ଆଜ୍ଞାକାରୀ ବିଧି ॥
ସମସ୍ତ ରତ୍ନର ଆକାର । ଯାହାର ନାମ ରତ୍ନାକର ॥
ତାଙ୍କୁ କି ରତ୍ନ ଦେବ ଅବା । ଏ କଥା ନ ଦିଶିବ ଶୋଭା ॥
ଯା ଚକ୍ଷୁଁ ଯଥାରେ ସଞ୍ଚାର । ହେବନ୍ତୁ ବୋଲଏ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେବ ଅବା କିସ । ଏଣୁ ହୋଇବ ବଡ଼ ହାସ୍ୟ ॥
କୌସ୍ତୁଭମଣି ଯାର ହାର । ଇତର ମଣି କେଉଁ ଛାର ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ । ଯାହାର ପୂଜାକୁ ଲଜ୍ଜନ ॥
ଯାର କାଞ୍ଚନ ଝରସ୍ଥଳ । ଆନ ଯାନରେ କିସ କାର୍ଯ୍ୟ ॥
ଯାର ଶୟନ ନାଗଦେହେ । ସହସ୍ର ଫଣା ମଣି ଦୀପେହ ॥
ଫଣାଙ୍କ ଜ୍ୟୋତି ଦିଏ ଦୀପକ । କି କାର୍ଯ୍ୟ ତାର ଆନ ଦୀପେ ॥
ପାରିଜାତଙ୍କ ଫୁଲମାଳା । ନିରନ୍ତେ ଶୋଭେ ଯାର ଗଳା ॥
ଗନ୍ଧା ହୋଇଲେ ସୁର ଶତ । ନନ୍ଦନ ଦୋଷେ କଦାଚିତ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ମୋହେ ଯାର ବାସ । ଅନ୍ୟ ଫୁଲେ ତା କାର୍ଯ୍ୟ କିସ ॥
ଯାର ନିବାସ ନିକେତନ । ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ମଣ୍ଡନ ॥
ଜଗତ ଢାଙ୍କିବାର ବସ୍ତ୍ର । ହେଲେ ନ ଢଙ୍କେ ଯାର ପୀଠ ॥
ଦର୍ଶନେ ପ୍ରାଣୀ ପାପ ହରେ । ଅନ୍ୟ କି ପୀଠ ଦେବ ତାରେ ॥
ଯାହାର ଶଙ୍ଖ ସୁଦର୍ଶନ । କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟର ତେଜ ସମ ॥
ଅଶେଷ ସୁଖ ଦେଲ ବନ୍ଧ । ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ସୁଜନ ନୋହି ॥
ଆର୍ତ୍ତିର ଅର୍ଥି ହରିବାରେ । ସଂସାରେ ତାହାଠାରୁ ପରେ ॥
କର୍ଣ୍ଣନ ଯଦେବ କୋଟି ମୁଖ । ଅନ୍ୟ ଶଙ୍ଖ କି ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ॥
ଚଣ୍ଡୀ ଯା ଚରଣ ଅଧୀନ । ଯାଙ୍କ ଶରଣ ତିନଲୋକ ॥
ତାଙ୍କୁ ଅପୂର୍ବ ଅବା କିସ । ଯାଙ୍କ ନୋହିବେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ବାହୁ । ଦୂରେ ବସ୍ତ୍ର ଆଜ୍ଞା ଦେଉ ॥
ଆଉ କି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦେବ ତୋତେ । କଳ୍ପିତ ଦଶନାଙ୍କି ମୋତେ ॥
କେବଳ କଥାଏ ସୁନ୍ଦର । ଦେହ ଧାଇଛି ଦାମୋଦର ॥

ଅଧର ଲୁଳ ଜନ୍ୟାଗଶି । ନାଶଗ୍ଲା ତଲୁଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧାଣ ॥
ତୁମ୍ଭର ମନ ହେଲେ ସ୍ଥିର । ଲଭିଲେ ଅତି ଗୋପ୍ୟକର ॥
ସେତେ ମାଗିଲେ ମହାବାହୁ । କେଉଁଠି ନ ହେଲେ ସେ ଆଜି ॥
କ୍ଷୀର ନୀରର ପ୍ରାପ୍ତେ ହେଲ । ମନରେ ମତ ମିଶିଲେ ॥
ଶୋକ ନ ଥାଇ ବନ୍ଧୁ ଶତ୍ରୁ । କେବଳ ହେଲୁ ମହାଶୂନ୍ୟ ॥
ଆଜି ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି । ତୋତେ ଅପୂର୍ବ ଦାଣ୍ଡି କଛି ॥
ମନ ମାନକ ଲବ ଲେଶେ । ନାହିଁ ତୁମ୍ଭର ସ୍ୱପଦେଶେ ॥
ଏହା ମୁଁ ଭଲେ ଅଛି ଜାଣି । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଶୁଣି ॥
ଏଣୁ ମୁଁ କଲି ମନ ଦୃଢ଼ । ଆଜୁଁ ମୁଁ ହେଲି ତୁମ୍ଭ ଭୃତ୍ୟ ॥
ପିଣ୍ଡ ମାଣିକ ଏହି ଥାଇ । ମନ ମୋ ରଖି ଆଜ୍ଞା ହେଉ ॥
କପି କହିବ ଏ ଉତ୍ତର । ତୁମ୍ଭେ ମୋ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ସକଳ ଜାଣ ଦେବସ୍ୱାମୀ । ଏଣୁ ବୋଲାଅ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଯେ ଭ୍ରମର । ହସେ ଦେଖିଲେ ନନ୍ଦନନ୍ଦ ॥
ଶୋଚେଣି ଯଶ ଲେଖି ବାଣୀ । ମନେ ଶତ୍ରୁଲେ ବନମାଳୀ ॥
ଏତେକ ମୁକୁନ୍ଦ ଜାଣି । ଶଙ୍କିଲୁ ଅଛି ବର୍ଣ୍ଣିବଣୀ ॥
ପ୍ରେମ ଆନନ୍ଦ ଉଥ୍ଲି ଭର । ମୁଦ ମୁଦିଲେ ସ୍ନେହକର ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଆରେ ନର । ତୁ ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ମହାଶୂନ୍ୟ ॥
ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ଜଗାଇତେ । ତେଣୁ ମାଗୁଛି ମୁହିଁ ଏତେ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣେ ରହିବୁ । ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ଏକା ଥିବୁ ॥
ତୋତେ ଗୋଟିଏ ନମସ୍କାର । ପୁଣି ମୋ ନନ୍ଦନ ନ ଥାଉ ॥
ଏହି ହୃଦୟ ମୋରେ ଦେଖ । କେଉଁଠି ନ ଆସିବୁ ଆଜି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଯଶ ଧରି । ଆନନ୍ଦେ ଦେଖାଇ ଦ୍ୱାରି ॥
ଯଶ ତାହାର ହସ୍ତେ ଦେଲେ । ଭୁଞ୍ଜିବେ ଯାଅ ତୁ ବୋଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଦେବଙ୍କର ହସ୍ତେ । ଏ ମୂଢ଼ ନେବୁ ତୁ ଭୁଞ୍ଜିତେ ॥
ବୋଲିବୁ ଏ ମୁଁ ନେଇଣି । ସେ ପ୍ରଭୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କାରଣି ॥
ସନାଥ ନାଥ ପୀତବାସ । ତୁମ୍ଭରେ ଦେବେଟି ଅବଶ୍ୟ ॥

ଏମନ୍ତ କହି ତାଙ୍କ ପାଶ । ସୁନିଆ ହେଲା ଗୋଟି ଦଶ ॥
ଲେଉଟି ଆସିଲୁ ତୁରିତେ । ସେ ବିଷ୍ଣୁପ୍ରିୟାର ଅଗ୍ରତେ ॥
କହିଲୁ ସକଳ ଚରିତ । ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତରେ କଥା ଯେତେ । ଶୁଣ କହିବ ବିଧିମତେ ॥
ଅନେକ ଦେଖିବାକୁ ଧନ । ସେ ମହାପାପିଙ୍କର ମନ ॥
ସନ୍ତୋଷ ନ ପାଇଲା ଚିତ୍ତେ । ଆଜି ସମ୍ବାଦ ଥିଲେ ଯେତେ ॥
ସକଳ ଧନ ଠୁଳ କରି । ସେ ପଞ୍ଚ ମୂଢ଼ ହସ୍ତେ ଧରି ॥
ଚଳି ସେ ଗଲେକ ତୁରିତେ । ହସ୍ତର କରୁଥାନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ॥
ସେ ଜମ୍ବୁ ସିଂହର ନନ୍ଦନ । ଏବେ କହନ୍ତି ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡ ॥
ଏମାତେ ସେ ନ କଲୁ ସନ୍ତୋଷ । ସୁନିଆଁ ହେଲୁ ଗୋଟି ଦଶ ॥
କାମନା ପଞ୍ଚ ମୂଢ଼ ଯେଇ । ଭାବନ୍ତେ ନ ଦେଉଛୁ ସେହି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ମୂଢ଼ ଯେଇ । ଦେଖିଲେ କଟ୍ଟୁ ଧନ ନାହିଁ ॥
ଶ୍ଳୋକ ଗୋଟିକ ପାଠ କଲେ । ଧରି ଦୂରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ॥
ତା ଭାବ ନ ଦେଖିଲେ ମନେ । କେବଳ ଲୋଭ କରି ମନେ ॥
ତହୁଁ ଚଳିଲେ ନିଜଦେଶ । କେତେକ ଦିନ କେତେମାସେ ॥
ଶେଷରେ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ଦର୍ଶନ କଲେ ଜଗଦୀଶ ॥
ଭ୍ରମୁରେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ଭଜି । ନିଜ ଭୁବନେ ଗଲେ ଚଳି ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ସେହୁ ଭାବ । ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଯଦୁନାଥ ॥
ବିଷ୍ଣୁପ୍ରିୟାର ମନକଥା । ଭାବ ବୁଝାଇ ଥିଲେ ତଥା ॥
ଯେତେବେଳେ ସେ ପଞ୍ଚ ଦୂରେ । ଫିଙ୍ଗିଣ ଦେଲେ ଦ୍ୱାରବରେ ॥
ତାହା ଜାଣିଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ । ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ତୁରିତେ ॥
ଭକତ ବନ୍ଧୁ ଭକ୍ତଗ୍ରାହୀ । ମହିମା କେ ପାରିବ କହି ॥
ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଯାହାର । ଆନନ୍ଦ ଲୀଳା ଖେଳଣାର ॥
ଏ ସବୁ ଭକ୍ତ ଭାଗ୍ୟ ମଣି । ତା ଭାବ ଭାବି ଚକପାଣି ॥
ସେଜନେ ଅତି ପୁଣ୍ୟଜନ । ପାଇଲେ ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ॥
ଯେତେ ଆନନ୍ଦ ମନ ତାର । ତହୁଁ ଅଧିକ ଦାମୋଦର ॥

ଜନ୍ମରୁଁ ଅନ୍ଧ ହୋଇଥାଇ । ସେ ଯେସନେ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ପାଇ ॥
କି ଅବା ଶତଜନ୍ମ ଯାଏ । ସେବା ଅପୂର୍ବ ହୋଇଥାଏ ॥
ପାଇଲେ ଭ୍ରମେ ନନ୍ଦନ । ଯେସନେକ ହୋଏ ତାର ମନ ॥
ତେଣୁଁ ଆନନ୍ଦ ଗଲା ବଳି । ତେତେବେ ହେଲେ ବନମାଳୀ ॥
ଭକତଜନେ ଏତେ ଦୟା । ଏକଇ ଆତ୍ମା ଭିନ୍ନ କାୟା ॥
ସେ ବସ୍ତୁ ପ୍ରିୟା ମନନ୍ତରୁ । ପଞ୍ଚଯୋଷଣି ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ପାଟସୂତ୍ର ଧରି । ଗୁନ୍ଥିଲେ ଅତି ଯତ୍ନ କରି ॥
ପ୍ରେମରୁ ଗଦ ଗଦ ହୋଇ । କଣ୍ଠେ ଭିଡିଲେ ସ୍ୱବକ୍ଷସ୍ଥ ॥
କୌସ୍ତୁଭମଣିର ସଙ୍ଗରେ । ରଖିଲେ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ॥
ଦେଖ ସୌଭାଗ୍ୟ ସେ ସୁବାସ । ହରିଲା ଗୋବିନ୍ଦର ମତି ॥
ଭୃତ୍ୟ ସାମନ୍ତ ଏଣ୍ଟରର । ନାହିଁ ନା ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁରେ ॥
ସେହି ସଙ୍ଗରେ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର । ବିଜାନ୍ଦୁ ମହାପାତ୍ର ବର ॥
ସ୍ୱପନ ମାର୍ଗେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ । ରେ ବିପ୍ର ଶୁଣ ତୁ ବୋଇଲେ ॥
ତୁ ଗଲୁ ସେ ଜୟ ନଗରୁ । ଧନ ଅର୍ଜ୍ଜନେ ଆଶା ତୋର ॥
ତୋତେ ଯା ମିଳିଲା ତୁ ନେଲୁ । ମୋ ଧନ ମୋତେ ତ ନ ଦେଲୁ ॥
ସେ ବସ୍ତୁ ପ୍ରିୟା ଦେବା ଧନ । ସେ ମୋର ଅମୂଲ୍ୟ ରତନ ॥
ଇତର ପ୍ରାୟେ ତାହା ଧରି । ଚିଠି ସେ ଦେଲୁ ଦୂର କରି ॥
ସେ ନୋହେ କାଗଜ ପତର । କେବଳ ଚକ୍ଷୁଧନ ତାର ॥
ତୁ ସିନା ଦେଲୁଟି ଫୋପାଇ । ମୁଁ ତାହା ଖୁଡ଼ିବ କମାଇ ॥
ଦେବାଙ୍କି ଅଇଲୁଁ ସେ ଲେଖ । ଗଳାରେ ବାନ୍ଧିଅଛୁ ଦେଖ ॥
ଏବେ ତୁଁ ଏମନ୍ତ କରିବୁ । ସୁନାପଦକ ଗଢ଼ାଇବୁ ॥
ସେ ଲେଖା ତହିଁ ମଧ୍ୟେ ଦେଇ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶିକୁଳି ଲଗାଇ ॥
ମୋ କଣ୍ଠେ ଲମ୍ବାଇବୁ ଯେବେ । ତେବେ ତୁ ଥିବୁ ସର୍ବସୁଖେ ॥
ନୋହିଲେ ଭଲ ନାହିଁ ତୋର । କହି ଚଳିଲେ ଦାମୋଦର ॥
ବିପ୍ର ଏମନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ପାଇ । ଉଠି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁଁ ବେଗ ହୋଇ ॥
ସ୍ନାନ ଶଉଚ ଆଦି ହେଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦର୍ଶନକୁ ଗଲେ ॥

ଶୁଣିଁଲେ ଧୀରକର ଦୃଷ୍ଟି । ଦୃଢ ପଡ଼ିଛି ଲେଖା ଗୋଟି ॥
ଦେଖି ହୋଇଲେ ଚମତ୍କାର । ବୋଇଲେ ମନେ ଗଦାଧର ॥
ଭୃତ୍ୟଙ୍କୁ ଏଡ଼େ ଶାସ୍ତା ବୋଲି । ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାଣି ତ ନ ଥିଲି ॥
ଏ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର । ତୁମ୍ଭେ ଦୟା କରୁଣା ସାଗର ॥
ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଲ ଯାହା । ଅବଶ୍ୟ କରିବି ମୁଁ ତାହା ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଲେଖା ନେଲେ । ଯୁବା ସେବକ ଡ଼କାଇଲେ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଶିକୁଳି ଲଗାଇ । ଶ୍ରୀକଣ୍ଠେ ଲଗାଇଲେ ନେଇ ॥
ହୃଦପଦ୍ମରେ ପ୍ରଭୁ ରଖି । ଭକତଭାବେ ହେଲେ ସୁଖୀ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ହେତୁକରି । ପ୍ରଭୁ ମହିମା ଏତେ ହରି ॥
ଭକତ ମହିମା ଏମନ୍ତ । କେ କହି ପାରିବ ତା ଅନ୍ତ ॥
ଏଣୁ ଭକତ ଭଗବତ । ଅଭିନ୍ନ ଏକ ଆତ୍ମାଯୁତ ॥
ଯେ ତାଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରେ । ସେ ବଡ଼ ପାପୀ ଏ ସଂସାରେ ॥
କହିଲେ ଭଲେ ଥାଅ ଜାଣି । ହେ ମନ ସତ୍ୟ ଏହୁ ବାଣୀ ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ସେବା ତେଜି । ଲୋଡ଼ିଛ ଯେ ଆନ ଦେବ ଭଜି ॥
ସ୍ୱକାମେ ନାନା ଇଚ୍ଛା କରେ । ସେ କାହିଁ ତରିବ ସଂସାରେ ॥
ଭଣଇ ବିପ୍ର ରାମଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରୀପଦରେ । ମୋ ମନ ରହୁ ନିରନ୍ତରେ ॥
ଦେଖନ୍ତି ବୋଲନ୍ତି ଜଗତ । ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କ ନବଗତ ॥
ତା ସଙ୍ଗେ ଅଣ୍ଟି ଭାଙ୍ଗିଯାଇ । ତେବେ ସେ ତରିଲ ବୋଲଇ ॥
ସାଧୁ ଯେ ପରଦୁଃଖେ ଦୁଃଖୀ । ହୃଦୟୁ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ରଖି ॥
ଆପଣେ ଦୁଅନ୍ତି ଅଗ୍ରର । ଦୁଷ୍ଟଙ୍କୁ ଏମନ୍ତ ହୋଇନ ॥
ଏଣୁ ସେ ସାଧୁଜନଙ୍କର । ହୃଦୟକୁ ମୋ ନମସ୍କାର ॥
ସୁଜନେ ଏଥି ରତେ ରସ । ଏ ଭବ ସମୁଦ୍ରେ ନ ଭାସ ॥
ଏ ଧାର୍ଯ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । ଭକତ ଜନଙ୍କୁ ଏ ହିତ ॥
ଶୁଣନ୍ତେ ହବ ପାପ ଦୂରେ । କୀର୍ତ୍ତନ କରିଲେ ନ ସରେ ॥
କହଇ ରାମ ଦାସ ଦ୍ୱିଜ । ଶ୍ରୀ ସୀତାରାମ ପଦାମ୍ବୁଜ ॥

ଚିନ୍ତାପ ଅନ୍ତେ ମୂଳ ଖଳ । ଧାନ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଯେନ ଭଜ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରିୟା ଭକ୍ତବଚନକଥନ ନାମ ଷଟଚତ୍ୱାରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ସପ୍ତ ଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ମିରାବାଈ ସମ୍ବାଦ

ନନ୍ଦସୁତ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ଦୃଷ୍ଟା ବନ୍ଦିଭ ତ୍ରାଣଦେନ ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ଗୁରୁମଣି । କହଇ ସୁଧାସମ ବାଣୀ ॥
ଶୁଣ ହୋ ନନ୍ଦ ମହାରଥୀ । ଏ ବଡ଼ ଅଲୌକିକ କଥା ॥
ଏ କଳିଯୁଗର ଚରିତ । କହିବା ଶୁଣ ଅବହିତ ॥
ସେ ମିରୁ ନଗର ନୃପତି । କହି ନୁହଇ ତାର ଗତି ॥
ସୁବାହୁ ଜୟସିଂହ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ନଗରେ ଦିଶାଇନ୍ତ ଦେଖି ॥
ତାର ଭଗିନୀ ପୁଣ୍ୟକଥା । କହି ବସିଲେ ହେବ ପୋଥି ॥
ହେ ନନ୍ଦ ମୋର ଶୁଭମନା । ତା ଭକ୍ତିକଥା ଶୁଣ କନା ॥
ତାହାର ନାମ ମିରାବାଈ । ତା ଜନ୍ମ କଥାସ୍ତୁ ବୋଲି ॥
ଅବଳାକୁଳ ଶିରୋମଣି । ସୁନ୍ଦରୀପଣେ ତାଙ୍କୁ ଗଣି ॥
ଧନ୍ୟ ସେ ସୁବଂଶ ରତନ । କାମିନୀକୁଳ ମୋହବାନ ॥
ସାହିତ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତ ସଙ୍ଗିନୀ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରସେ ରସିକନୀ ॥
ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ରେ ସେ ପଣ୍ଡିତା । ଜାଣଇ ପାପ ପୁଣ୍ୟ କଥା ॥
ବାଲ୍ୟ ଦଶରେ ଦେଖ ଜନେ । ସେବଇ ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣେ ॥
ବୟସ ଦ୍ୱାଦଶ ବରଷ । ସକଳ ଜନ ମନୋହାସ ॥
ଏମନ୍ତେ ସେ ବାଳିକା କଥା । ଶୁଣ ହେ ନନ୍ଦ ମହାରଥୀ ॥
ଦିନେକ ଏକ ଚିତ୍ରକାର । ଚିତ୍ରପଟେକ ଧରି କର ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣି ଚିତ୍ର । କରିଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାବଣ୍ୟ ॥
ସେ ଚିତ୍ର ନ ନୃପ ସଭାରେ । ଦେଖିଲେ ମନ ଦେଶ ଭରେ ॥

କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ଶୋଭା ଜାନେ | ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୋହିବ ପାଦତଳେ ||
ଘନଘନାମ୍ବୃତ କଳେବର | ରାଜୀବ ଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ||
ବଙ୍କିମା ଚୂଡ଼ାଁଶି ସୁନ୍ଦର | ଭଙ୍ଗିମା ରଙ୍ଗିମା ଅଧର ||
ଶରଚ୍ଚ ଇନ୍ଦୁ ଜିଣା ହୋଇ | ବ୍ରହ୍ମଣ୍ଡ ଶୋଭାରେ ଲୁଚଇ ||
ମୁରଲୀ ଧରିବା ସ୍ୱରୂପ | ସୁବା ସ୍ୱରୂପ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଧର ||
କଣ୍ଠ କୁଟିମା ଦେଖା ତର୍ଣ୍ଣି | ଦର୍ଶନେ ଶିବ ହେବେ ମୋହି ||
ଏମନ୍ତ ଚଉପଟ ଗୋଟି | ମିତ୍ରବାଣ୍ଡନ ଭାରି ଭେଟି ||
ଦେଖି ସୁବଞ୍ଚ ହେଲ୍ ମୋହି | ରହିଲ୍ ଶୁନ୍ୟମ୍ନ ହୋଇ ||
ମନ ନୟନ ହେଲ୍ ବନ୍ଧ | ହୃଦରେ ଘଞ୍ଜରେ ବନ୍ଧ ||
ବଚନ୍ କହିଲ୍ ଉତ୍ତର | କମ୍ପିଲ୍ ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ||
କାମ ନଦନ ବଶ ଆସି | କାମିନୀ ହୃଦରେ ପ୍ରକାଶି ||
ଶ୍ରୀକରେ ଚଉପଟ ଧରି | ଦାସୀଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡକାରି ||
ଦକ୍ଷିଣୀ ଦଷ ଦେବାକୁ ଭାର | କନ୍ୟା ଚଳିଲ୍ ଅନ୍ତଃପୁର ||
ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନେ ଯାଇଁ ବସି | ଆଗେ ରଖିଣ ରୂପସି ||
ମନରେ କଲ୍ପ ବିଚାର | ଏ ଯେ ସ୍ୱରୂପ ମନୋହର ||
ମୋତେ ମିଳବ ଏଷ୍ଟପରି | ଏହାକୁ ଜଣିବେ ଶ୍ରୀହରି ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ | ଚୁମ୍ବନ ଦେଲ୍ ଲକ୍ଷେ ଲକ୍ଷେ ||
ହୃଦେ ଲଗାଇ ପ୍ରେମଭରେ | ବୁଡ଼ିଲ୍ ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ||
ଅନ୍ନ ଭୋଜନ ହେଲ୍ ଦୂର | ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଲ୍ ଦଶଦିଗ ||
ଯେତେଣେ ଚିନ୍ତିଲେ ଡେଡେଣି ଧରି | ଦିଶନ୍ତି ଚଉଦିଗେ ପୂର ||
କାମିନୀ ଦେହ ଭାବ ଚିନ୍ତା | ନ ଜାଣେ ପ୍ରେମ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ||
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ | ଯେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ||
ମନମୋହନ ବେଣୁଧର | ଯେ ପ୍ରଭୁ ହଟିଆ ନାଗର ||
ମାୟା ଗୋପାଳ ରୂପ ହୋଇ | ଭକତ ବଚନ ସ୍ୱବଞ୍ଚାକ୍ଷି ||
ବିନନ୍ଦ କଲେ ତା ଭୁବନ | ସେ ନାରୀ ଦେଖିଲ୍ ନୟନ ||
ଅତି ବାଳକ ରୂପ ଗୋଟି | ଶୋଭାରେ ମୋହେ ନବସୃଷ୍ଟି ||

ନବଘନ ଘନଘନ କାନ୍ତି । କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଜିଣି ଜ୍ୟୋତି ॥
ରଙ୍ଗ ଅଧରେ ମନ୍ଦ ହସି । ଅଶେଷ ପୀୟୂଷ ପ୍ରକାଶି ॥
ଚରଣେ ବାଜେଣୀ ନୂପୁର । କଟି ମେଖଳା ମନୋହର ॥
କରେ ମୁରଲୀଗୋଟି ଶୋଭା । ତ୍ରିଭଙ୍ଗୀ ଛନ୍ଦେ ହୋଇଲେ ଉଭା ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ହସ୍ତ ବଢ଼ାଇ ଗଲା ଧରି ॥
ସେ ହସ୍ତ ସବୁ ଶୂନ୍ୟମୟେ । ତାଙ୍କୁ କେ ଧରିବ ଉପାୟେ ॥
ନିଷ୍କାମ ପ୍ରେମ ଯାର ଥିବ । ସେ ସିନା ତାହାଙ୍କୁ ପାଇବ ॥
ଥାଇଁ ଥରନ୍ତେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ । ଶୂନ୍ୟରେ ଶୂନ୍ୟ ପ୍ରାୟେ ମିଶି ॥
ତାହା, ଦେଖିଣ ସେ ତରୁଣୀ । ନିଜ ସ୍ୱାମୀର ପ୍ରାୟେ ମଣି ॥
ନିଷ୍କାମ ଧର୍ମେ ମନ ଟଣି । ଆପଣ ବସିଲକ ତୁଷି ॥
ଦେହ ସଂସାର ପାଶୋରିଲା । ମରଣ ପଥ ଆଦୋରିଲା ॥
ଏ ଦେହ ଥାଉ ଅବା ଯାଉ । କି ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି ଆଉ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସେ ତରୁଣୀ । ଜଳରେ ଗଳିଲ ଧରଣୀ ॥
ନୟନ ଜଳେ କଲା ସ୍ନାନ । ବୋଇଲା ଯାଉ ତା ଜୀବନ ॥
ଏ ଦେହ ସର୍ବସ୍ୱ ତାହାର । ମୋର ତ ନାହିଁ ଅଧିକାର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେହ ଗୋଟି । କମ୍ପି ଉଠିଲା ଦନ୍ତପାଟି ॥
ତା ହୃଦ ଜାଣିଲେ ଗୋବିନ୍ଦ । କାମିନୀ ଭାବେ ହେଲେ ଅନ୍ଧ ॥
ତକ୍ଷଣି କୋଳେ ଧରି ବସି । ତା ଅଙ୍ଗେ ଦେଲେକ ଆଉଁସି ॥
ବୋଇଲେ ତୁ ମୋର ଜୀବନ । କମ୍ପାଇଁ କରୁଅଛୁ ମନ ॥
ଏବେ ମୁଁ ଅଧୀନ ତୋହର । ତୋ ମନ ଯାହା ତାହା କର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଭଗବାନ । ତା ଗଣ୍ଡେ ଦେଲେ ଚୁମ୍ବନ ॥
ତରୁଣ ଧରିଣ ଶ୍ରୀକର । ବୋଇଲେ ମାଗି ଯେନବର ॥
ଆମ୍ଭେଟି ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱରି । ଭକତ ଜନଙ୍କ ସୋଦର ॥
ତୋ ପ୍ରେମଭାବେ ହେଲୁ ବଶ । ଯେ ଇଚ୍ଛା ମାଗ ତୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତା ଶୁଣି ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ । ତକ୍ଷଣେ ଗୁଢ଼ ମନ୍ତ୍ର ମାନ ॥
ମସ୍ତକେ କରଞ୍ଜଳି ଦେଇ । ଅନେକ ହୋଇଲା ବିନତୀ ॥

ତୁ ଯେବେ ବରଦାତା ଅଛୁ । ଭକତ ଭାବେ ଯେବେ ତୁଷ୍ଟୁ ॥
ଏ ବାକ୍ୟ ଯେବେ ସତ୍ୟ ତୋର । ତୁଷ୍ଟି ହୋଇବୁ ମୋର ବର ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦ । ମୁଁ ସେ ଅନାଦି ଆଦିକନ୍ଦ ॥
ସଂସାର ମୋର ଖେଳଘର । ମୁଁ ଲୋକେ ଦେଖନ୍ତାରେ ସ୍ଥିର ॥
ମୋତେ ତୁ ଚକ୍ଷେ ଦେଖି ଯାଇ । କି ସୁଖ ପାଇବୁରେ ସଖି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ମନେ ହସି । ତାହା ଜାଣିଲେ ଶୁଭ୍ରକେଶୀ ॥
ଶ୍ରୀ ପାଦପଦ୍ମେ ଦେଇ ମଥା । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣନାଥ ॥
ଆଜୁଁ ମୁଁ କଣାଦାସୀ ତୋର । ତୋ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତାହା କର ॥
ନିତ୍ୟେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହେଲେ ମୋତେ । ଜୀବନ ହାରିବ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଦୟା ତୋହର ହେଲେ ହେଜ । ଏଥେ ସଂଶୟ ନାହିଁ ଆଜ ॥
ସିଂହ ଘରଣୀ ଅନ ଛୁର । ଭୋଗ କରିବ ଏ କୁକ୍କୁର ॥
ଏମନ୍ତେ କହି ଆଲିଙ୍ଗନ । ମୁଖରେ ଦେଲକ ଚୁମ୍ବନ ॥
ଦେଖି କାମିନୀ ଭାଗ୍ୟବଳା । ଧନ୍ୟ ତା ଭାବେ ହେଲେ ଭୋଳା ॥
ଅନେକ କରି କ୍ରୀଡ଼ାରସ । ଅନ୍ତର ହେଲେ ପୀତବାସ ॥
ମନ ତାହାର ପାଶେ ଥୋଇ । ମିଳିଲେ ବୃନ୍ଦାବନେ ଯାଇ ॥
ଦେଖ ସୁମନ ଭାଗ୍ୟ ତାର । ନାହିଁ ନ ଥିବ ଏ ସଂସାର ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଭାବ । କୋଟିଏ ଜନ୍ମେ କେ ପାଇବ ॥
ସେ ସଙ୍ଗ ପାଇ ମିତ୍ରବାଣ୍ଡି । ଆନନ୍ଦ କେ ପାରିବ କହି ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏବେ ରସ । ଏମନ୍ତେ ନିଶି ହେଲା ଶେଷ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ ଭାବ ମନେ ଗୁଣି । ଦୁଃଖରୁଁ ଉଠିଲେ ତରୁଣୀ ॥
କମ୍ର ସୁରତି ଛନ୍ଦରେ । ବିକଳ୍ପ କଲା ତାଙ୍କଟରେ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ମହାଦେଈ । ଆସି ପ୍ରବେଶ ହେଲା ତହିଁ ॥
ଛୁଟକୁ କଲା ଅନୁମାନ । ଦେଖିଲା ରତି ଚିହ୍ନମାନ ॥
ମନରେ କଲା ବିଚାର । ନହତ ସତେ ଅସ୍ଥିର ॥
କେଉଁ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗ ପାଇ । ବସିଛି ଅବନତ ହୋଇ ॥
କହିଣ ବଚନ ଅସମ୍ମାନ । ପାଡ଼ିଲା ଦିଶେ ବଜ୍ରସନ ॥

ସିନ୍ଦୂର ଶୋଭା କପାଳର | ଏ ତ ଦିଶୁଛି ନାରୀଙ୍କର ||
ଅଞ୍ଜନ ରେଖା ନୟନର | କମ୍ପାଇଁ ଲୁଚିଛି ଅଧର ||
ଶ୍ରୁତିକ ଘୁଣି ପଦ୍ମଘାତ | ଘଟାଙ୍କେ ଜଳ ଜଳ ଛତ ||
ସ୍ତନଯୁଗଳେ ଉଷାଧିକ | ନାଭି ସେ ମୃଗମଦ ଧାଳ ||
କେଉଁ ପୁରୁଷ ଏହା ଛଳି | ଜଳନ୍ତା ଅନଳେ ଝାସିଲି ||
କି କର୍ମ କଲୁ ଏହୁ ବାଳୀ | କଣ୍ଠରେ ଲଗାଇଲୁ କାଳି ||
ଏମନ୍ତ କହି ତଳବଳି | ସ୍ୱାମୀ ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣାଇଲି ||
ଭଗ୍ନୀ ତୋ ହୋଇଲୁ ଦୂଷିତ | ଏ କଥା ଶୁଣ ନରନାଥ ||
ଦେଖି ଆଇଲି କର୍ମ ଯେତେ | ଭଲ ତ ଦିଶୁନାହିଁ ମୋତେ ||
ଏହା ଶୁଣି ସେ ନରନାଥ | ଶିରେ କି ପଡ଼ିଲା ପର୍ବତ ||
ତନୁ କମ୍ପିଲା ଥରହର | କମ୍ପିଲା ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ||
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନିଶ୍ୱାସ କରି ଜାତ | ପତ୍ନୀକି ବୋଲେ ଶୁଣେ ସତ୍ୟ ||
ତା ଶୁଣି କହଇ ସୁନ୍ଦରୀ | ମୁଁ ତ ନୁହଇ ଅନ୍ୟାସ୍ଥା ||
କହୁଛି ମିଛ ପଛ କରି | ଏହା ନ ଶୁଣ ଦଣ୍ଡଧାରୀ ||
ସାକ୍ଷାତେ ଉତ୍ତରପ ଶିଷ୍ଟ | ଦେଖି ମୁଁ ଆଇଲି ନୟନ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ନୃପବର | ଗରଳ ଦେଇ ତାକୁ ମାର ||
ନ ହେଉ କୁଳକୁ କଳଙ୍କ | ଲଜ୍ଜା ସମ୍ଭ୍ରମ ମୋତେ ରଖ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବେଗକରି | ବିଶ୍ୱାସୀ ଦାସୀକୁ ହକାରି ||
କାଳ ଗରଳ ଆଣାଇଲେ | ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ହସ୍ତେ ନେଇ ଦେଲେ ||
ବୋଇଲେ ନୃପତି ଆଦେଶ | ମିଶ୍ରାଇବ ଏହି ବିଷ ||
ଭୋଜନ ପାତ୍ରରେ ଦେବ | ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁପତ ରଖିବ ||
ଏକଥା ହୋଇଲେ ପ୍ରକାଶ | ସମସ୍ତେ ପ୍ରାଣେ ହେବେ ନାଶ ||
ଏମନ୍ତ କହି ଗଲେ ଚଳି | ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ମନେ ମନେ ଭାଳି ||
ସ୍ତ୍ରୀ ହତ୍ୟା ସେ ବଡ଼ ଦୋଷ | କେମନ୍ତେ ଦେବ ତାକୁ ବିଷ ||
ନ ଦେଲେ ନୃପତି ମାରିବ | ଏହା ସେ ଭାବିଲେ ଧରିବ ||
ଏଣୁ ନ ଦେଲେ ତାକୁ ବିଷ | ତେବେଣି ହୋଇବ ପ୍ରାଣେ ନାଶ ||

ଏମନ୍ତ ପାଞ୍ଚି ଏଷ ବୁଦ୍ଧି । ରଜା ରାଣୀଙ୍କି ଭୁଞ୍ଜ କରି ॥
ଭୋଜନ ଦ୍ରବ୍ୟ ମାନଙ୍କରେ । ଭରିଲା ନାନାଦି ପ୍ରକାରେ ॥
ଷୋଡଶା ପାତ୍ରମଣି ଭରି । ନବ୍ବର ବସ୍ତୁମାଳ ଧରି ॥
କଣ୍ଠା ଚେମ୍ପନ ଦୁରଡାଳ । ସେ ଷଡ଼ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ପୂରିଲ ॥
ସମସ୍ତ ବାଟି ଏକକରି । ସେଷ୍ଟି ମିଠାଇ ସଙ୍ଗେ ଧରି ॥
ଯତନ କରି ତା ନେଇଲେ । ମିଗବାଣୀକି ଡାକାଇଲେ ॥
ଦେବତା ନଡ଼ଶାଙ୍କ ବସି କରି । ଦେବଣ ଯେ ଦେଇଅଛୁ ଉତ୍ତର ॥
ଶୁଣି ଆନନ୍ଦ ମିଗବାଣୀ । ସ୍ନାହାନ ଶୁଚିମନ୍ତ ହୋଇ ॥
ଭୋଜନ ମଣ୍ଡପକୁ ଗଲା । ଏକାନ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ବସିଲା ॥
ଭୋଜନ ପରଷନ୍ତେ ଆଣି । ଦେଖି ଚଳିଲେ ରଜାରାଣୀ ॥
ସୁଦର୍ଶ ବସି ଦୃଢ଼ାସନ । ସ୍ୱାମୀ ସ୍ୱରୂପ ଚିନ୍ତି ମନେ ॥
ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟ କଲା ନିବେଦନ । ଆନନ୍ଦେ କଲାକ ଭୋଜନ ॥
ଗୋବିନ୍ଦ କୃପାରୁ ସମସ୍ତ । ଦ୍ରବ୍ୟ ସେ ହୋଇଲା ଅମୃତ ॥
କାହୁଁ ନୋହିଲା ତାହାର । ଶୁଣ ହେ ନଳ ନୃପବର ॥
ଏଥିଉତ୍ତାରୁ ଦିନ ଶେଷ । ରଜନୀ ହୋଇଲା ପ୍ରବେଶ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଚଳନ୍ତେ ଖଟରେ । କହିଲା ନୃପତି ଛାମୁରେ ॥
କେତେକ ଦଣ୍ଡ ଦେଇ ଖାଇ । କହୁ ନୋହିଲା ମିଗବାଣୀ ॥
ତା ଶୁଣି ରଜା ଆଚମ୍ବିତ । କ୍ରୋଧହିଁ ବଢ଼ିଲା ବହୁତ ॥
ଦାସୀଙ୍କି ଡକାଇଲେ ପାଶ । କହିଲେ ନୃପତି ବିଶ୍ୱାସ ॥
ଲୁଣ୍ଡି ହୋଇଣ ଦଣ୍ଡଜଣି । ଯତ୍ନେ ପଥର ଦେଇଣି ॥
ଗୁପତ ହୋଇ ଦେଖ ଜୀବ । ସେ ମିଗବାଣୀ ଶୋଇଥିବ ॥
ତା ଉପରେ ନେଇବ ପଥର । ଯେମନ୍ତେ ଜୀବ ପ୍ରାଣ ତାର ॥
ଏମନ୍ତ ନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ । ପ୍ରାଣେ ସକଳେ ଜୀବ ନାଶ ॥
ରଜା ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ଦେଲ । ବୋଇଲେ ଯାଅ ବେଗହୋଇ ॥
ତା ଶୁଣି ଦାସୀଗଣ ଗଲେ । ଅନେକ ଶିଳା ବହିନେଲେ ॥
ଯାହିଁ ନିଦ୍ରା ତା ମିଗବାଣୀ । ତହିଁ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଯାଇଁ ॥

ଗୋବିନ୍ଦ ପଦ୍ମପାଦେ ଚିତ୍ତ । ଦେଖି ସେ ନିଦ୍ରାରେ ମୋହିତ ॥
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ସେ ପଥରେ । ନିର୍ଘାତ ହେଣିଲ ପଥରେ ॥
ସେ ନାରୀଅଙ୍ଗେ ଡେଣ୍ଢେ ଶିଳ । ପଡ଼ିଲ ଘର ଚୁଲମାନ ॥
ଭୁଜାକୁ ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇଲୁ । ଉପରେ ପାଷାଣ ପଡ଼ିଲ ॥
ପଳାଇଗଲେ ଦାସୀମାନେ । କମ୍ପିଲେ ରାଜା ହୃଦିଧାନେ ॥
ଅଚଳ ଶିଳା ଦେଖଲେଁ । ମସ୍ତକ ଉପରେ ହେଲିଲୁ ॥
ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ । ଅଇଲୁଁ ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା କରି ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ଆନନ୍ଦ । ଏମନ୍ତ ବେଳେ ସେ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଜାଣନ୍ତୁ ନିର୍ବାଣ ପାଶ । ସେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପୀତବାସ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ବଢ଼ାଇଣ ଦେଲେ । ପଥର କାଢ଼ି ପକାଇଲେ ॥
ଶ୍ରୀଭୁଜ ଆସ୍ଫାଳେ ଟାଇ । ଉଠି ବସିଲୁ ନିର୍ବାଣି ॥
ପାଶେ ଦେଖିଲୁ ପ୍ରାଣନାଥ । ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କଲୁ ଦଣ୍ଡବତ ॥
ଜୁଡ଼ି ଯୋଡ଼ିଲେ ଦେବକର । ପାଶରେ ଦେଖିଲୁ ପଥର ॥
ବୋଇଲୁ ଏ କି ଚମତ୍କାର । ସ୍ୱରୂପ କହ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ॥
ମୁଁ ସେବକ ଅପରାଧୀ ତୋର । ମୋ ମୁଣ୍ଡେ ହେଉ ଏ ପଥର ॥
ଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ମନେ ହସି । ପ୍ରିୟାକୁ କୋଳେ ଧରି ବସି ॥
ସକଳ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲେ । ସେଠାରେ ନିଶି ଶେଷକଲେ ॥
ଉଠିଣ ଯିବାବେଳେ ହରି । ସେ ନାରୀ ପଦ୍ମପାଦ ଧରି ॥
କହିଲୁ ବିନୟ କରୁଣି । ବୋଇଲୁ ପ୍ରାଣଧନ ଶୁଣ ॥
ମୋ ହସ୍ତେ କଲ ସେବା ଭକ୍ତି । ଲୋକେ ହୋଇଲୁ ଅପକୀର୍ତ୍ତି ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ କଲ ଏତେ ସରି । କେମନ୍ତେ ଅବା ଦେହ ଧରି ॥
ତୋ ପଦ୍ମ ମୁଖ ଚିତ୍ତ ପାଇ । କାହିଁରେ ଦେଖିବତ ମୂର୍ତ୍ତି ॥
ଅବଶ୍ୟ ଯିବତ ଜୀବନ । ମୋତେ ପାଶୋର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଦେବହରି । ପ୍ରିୟାକୁ କୋଳାଗ୍ରତ କରି ॥
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଦେଲେକ ଚୁମ୍ବନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ପ୍ରାଣଧନ ॥
ମୋ ଚିତ୍ତ ସାହା ଥାଉଁ ଥାଉଁ । ତୋର କାହାକୁ ଭୟ ଆଉ ॥

କୃଷ୍ଣ ତୁ ନ ବସ୍ତର ଚିତ୍ତେ । କାହିଁ ତୁ ବୁଝିବୁ ହାସାରେ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଭଗବାନ । ତେକ୍ଷଣେ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ସ୍ୱାମୀହିଁ ଜୟସିଂହ ପାଶେ । ସ୍ୱପ୍ନେ ମିଳିଲେ ନିଦ୍ରାବଶେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ନରେନ୍ଦ୍ର । ଆମ୍ଭେଟି ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ॥
ସେ ମୋର ମିହ୍ରବାଈ ପ୍ରିୟା । ତୋର ମୋହର ଏକକାୟା ॥
ତୁ ଶୁଣି ଢଙ୍ଗ କର ମନେ । ତାହାକୁ ଦଣ୍ଡୁଛୁ ସ୍ୱଦନେ ॥
ଆମ୍ଭେ ଯାହାକୁ ଯାହା ଥିବୁ । ତୁ ତାକୁ କି କରି ପାରିବୁ ॥
ଆପଣେ ସିନା ମିତ୍ର 'ନାଶ । ସ୍ୱରୂପ କହିଲୁ ତୋ ପାଶ ॥
ଯେବେ ଜୀବନ ଆଶା ତୋର । ତା ପାଦପଦ୍ମ ସେବାକର ॥
ତାକୁ ଛଡ଼ାଅ ଅନ୍ଧ ପାଶ । କହି ଚଳିଲେ ପୀତବାସ ॥
ରାଜା ଏଣୁ ଆଜ୍ଞା ପାଇ । ଚମକ ଚକିତେ ଧାଇଲା ॥
ପ୍ରଭାତୁ ଉଠିଣ ଭ୍ରମିତେ । ଚନ୍ଦ୍ରୀକ ଚେଳଣ ଦର୍ଶିତେ ॥
ସେ ମିହ୍ରବାଈ ପାଶେ ଗଲେ । ଭଗ୍ନୀଙ୍କ ଅନାଇଣ ଦେଲେ ॥
ଦେଖିଲେ ନବଘନ ମୂର୍ତ୍ତି । ସୁର ତା ମସ୍ତୁଅଛୁ ଜ୍ୟୋତି ॥
ମନମୋହନ ବେଣୁଧର । କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ଗୁଣ ଯାର ॥
ଚତୁସ୍ତ ଦ୍ରୁଷ୍ଟ ସ୍ୱହାସ୍ତ । କୋଳେକ ବସିଛୁ ମିହ୍ରବାଈ ॥
ନୃପତି ଦେଖିଲେ ନୟନ । ହରି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ତା ଦେଖି ରାଜଶ୍ରୀ ଭୋଳେ । ପଡ଼ିଲେ ଭଗ୍ନୀ ପାଦତଳେ ॥
ଉଠି କାକୁସ୍ଥରେ ହୋଇ । ଅନେକ ହୋଇଲେ ବନ୍ଦୀ ॥
ବୋଇଲେ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର । ଆମ୍ଭେ ତୋ ଚରଣ କିଙ୍କର ॥
ତୁ ଏଡ଼େ ପୁଣ୍ୟସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି । ମୁଁ ମୂଢ଼ ଜାଣିନ ନ ଥିଲି ॥
ଯେ ଅପରାଧ କଲି ତୋତେ । ସେ ସବୁ କ୍ଷମାକର ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲେ ମିରାବାଈ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଣି ମୋର ଠାଇ ॥
ତା ପାଦପଦ୍ମ ସେବାକର । ଯଶ ଲଭିବ ଏ ସଂସାର ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ନୃପମଣି । ବିଜୟ କଲେ ତତକ୍ଷଣି ॥
ଅନେକ ସଜକରି ନୈବେଦ୍ୟ । ସଙ୍ଗେ ବିଜୟ ଭଗବାନ ॥

ଦନ୍ତେ ତୃଣମାନ ଧରି । ଗଳେ ପଟକା ଆଦି ଭରି ॥
ମସ୍ତକେ କରି ଅଞ୍ଜଳି ଯୋଡ଼ି । ଗୋବିନ୍ଦ ପାଦପଦ୍ମେ ପଡ଼ି ॥
ଅନେକ ସ୍ତୁତି ବାକ୍ୟ କହି । କଟି ଲମ୍ବୁରେ ଲାଗି ହୋଇ ॥
ମନ୍ତ୍ରିଣ ଦିବ୍ୟ ସୁଖାସନ । ଭେଟେ କରାଇ ଭଗବାନ ॥
ଅନେକ ସ୍ତୁତିବାଦି କରି । ଚଳଣି ଗଲେ ଦଣ୍ଡଧାରି ॥
ଆପଣା ଅନ୍ତଃପୁର ଠାରି । ଡୋକାଇ ଭୁଜଙ୍ଗ ମଧର ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ଦେଇଲେ ଶୋଭନ । ଅଷ୍ଟ ରତନେ ସିଂହାସନ ॥
ତେ କଷ୍ଟ ଯେ ପୁର ସ୍ଵତୁସ । ଦିଷ୍ଟି ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣର ଗ୍ରାସ କରି ॥
ଅନେକ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ଘାଇ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଧାନ କରାଇ ॥
ହୋଇଲେ ପରମ ଆନନ୍ଦ । ଭଜେ କରାଇଲେ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଅନେକ ଆକଟ କଟାଇ । ତହିଁ ଖଟାଇ ମିତ୍ରବାଙ୍କୁ ॥
ଦେବ ଅନ୍ତରେ ସେତୁ ବାନ୍ଧି । ଏବେ ସେ ହୋଇଛନ୍ତି ପ୍ରତିମା ॥
ପ୍ରଭୁ ସାଙ୍ଗେ ପୂଜା ପାଇ । ତା ଭାଗ୍ୟ କେ ପାରିବ କହି ॥
ଧନ୍ୟ ତା ବଂଶକୁଳ ସେତେ । ହେବ କା ଭାଗ୍ୟ ଏ ଜଗତେ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ନୃପନାଥ । ଏ କଳି ଯୁଗର ଚରିତ ॥
ଦେଖ ଯେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା । ଦେଖ ଯେ ଭକତ ଗରିମା ॥
ଏଣୁ ଭକତ ଭଗବାନ । ହେବେ ସୁହୃଦ୍ଭ ସମ୍ମିଳନ ॥
ଭଣିଲ ବସ୍ତ୍ର ଦୀନଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣେ । ମୋ ଚିତ୍ତ ରହୁ ଅନୁକ୍ଷଣେ ॥
ଏତେକ ଆଜ୍ଞା ହେଉ ମୋରେ । ମୁଁ ମହାପାପୀ ଏ ସଂସାରେ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ମିତ୍ରବାଙ୍କ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଷଷ୍ଠଦ୍ଵାତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—✳—

ଅଷ୍ଟଚତ୍ୱାରିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମଇଁ ପ୍ରଭୁ ଆନନ୍ଦକନ୍ଦ । ନମୋ ନମସ୍ତେ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ॥
ଏ ଭୂମି ମହିମା ଅଶେଷ । ଏଣୁ ଧରଣୀ ବ୍ରହ୍ମଦାସ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବକତି ଯେନ୍ତୁ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ॥
ଦୋହିଏ ଶଣ୍ଠରୁ ଅନ୍ତର । ମୋ ଗୁରୁ କେତେକ ଦାଉର ॥
ସା ଭୁତେଷୁ କହିବ ସୁମାତେଣି । ଲେଖିବା କଥା ମୁହିଁ ଜାଣେ ॥
ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ମହାବାଚ । କହଇ ବଚନ ରସାଳ ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ମହାଶ୍ରିତା । ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ଉଦ୍ଧକଥା ॥
ଦକ୍ଷିଣ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସାର । ତଥି ଗୋଦାବରୀ ନଦୀକର ॥
ଗ୍ରାମମାନଙ୍କ ମୋକ୍ଷସ୍ଥାନ । ନାମ ଯେ ସୁବାସ୍ତୁ ଶାସନ ॥
ଘର ତାହାର ସେ ଗ୍ରାମରେ । ଯାର ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ଜାତରେ ॥
ନାମ ତା ସୁଜ୍ଞାନ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ଅତି ସୁନ୍ଦର ମହାତେଜ ॥
ଜାଣଇ ସର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ । କହଇ ମଧୁର ବଚନ ॥
ସକଳ ଜୀବେ ଦୟା ତାର । ଜାଣଇ ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ॥
ଯେତେକ ପୁତ୍ର ଦାର ଧନ । ଏ ସର୍ବ ମାୟାର ବନ୍ଧନ ॥
କେହି କାହାର ନୋହେ ସଙ୍ଗ । ଯେସନ ଜଳଧି ତରଙ୍ଗ ॥
କେବଳ ଯେତେଦିନ ଯାଏ । ଦେହେ ସମର୍ପଣ ଥାଏ ॥
ଅଲକ ପାଲୁଥାଏ ବଶି । ସବୁରି ଉପରେ ସାନନ୍ଦ ॥
ଯେବେ ମୁଅଇ ବଳ ସ୍ୱାମି । ତେବେ ସେ ନ ପାରଇ ଭକ୍ତି ॥
ଧନକୁଁ ଅଲକ ନ ପାରି । ସମସ୍ତେ ମୁଅନ୍ତି ବଇଷ ॥
କେବଳ ମିଥ୍ୟା ଲୁକସାରେ । ଜୀବନ ବନ୍ଦୀ ଏ ସଂସାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତାର ଚିତ୍ତ । ଶ୍ରୀରାମ ଭଜୁଥାଇ ନିତ୍ୟ ॥
ଜୀବଆତ୍ମାର ମୋକ୍ଷଦ୍ୱାର । ଜାଣଇ ନାମ ଏକାକ୍ଷର ॥
ଆଉ ଯେତେକ ଧର୍ମ କର୍ମ । ଜୀବ ଆତ୍ମାର ସିନା ଭ୍ରମ ॥
ସଦ୍‌ଗୁଣା ପଥ ନୋହେ ଦୂର । କର୍ମ ଭୁଞ୍ଜିବା ମୂଳ ତାର ॥

କେବଳ ଶ୍ରୀନାମ ଗୋଟି | କର୍ମ ବନ୍ଧନ ଯାଉଛି କାଟି ||
ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ଯେ କରେ ସ୍ତବ | ସେହି ସେ ନ ଦେଖେ ପୁଣି ଭବ ||
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେତେକ କର୍ମମାନ | କେବଳ କର୍ମର ବନ୍ଧନ ||
ଏମନ୍ତ ଜାଣି ତାର ମନ | ନାମ ଭଜଇ ପ୍ରତିଦିନ ||
ଶୁଦ୍ଧେ ଶୁଦ୍ଧତ ହୋଇଥାଇ | ଶୁଦ୍ଧେ ତା ମନ ନ ଘଷାଇ ||
ଦେହୀ ତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁବେଶ | ରମ୍ଭା ମେନକା ନୋହେ ସରି ||
ନାମ ତାହାର ତର୍ମାବଶ | ସ୍ୱାମୀ ସେବାରେ ଥାଇ ମତ ||
ନେନ କୁମର ଏକ ସୁତା | ଆବର ଛନ୍ତି ପିତାମାତା ||
ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ପରିବାର | ଧନକୁ ଅଛଇ ଅପାର ||
ଏଥିକୁ ନ କରିଣ ଆଶ | ଛାଡ଼ିଲ ସେତେକେ ସ୍ପୃହା ସୃଷ୍ଟି ||
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପଦ ପ୍ରାପ୍ତ କରି | ସ୍ୱର୍ଗ ଉପସ୍ଥ ପରିହରି ||
କର୍ମୀଙ୍କ ବୈଷ୍ଣବ ସେ ଧର୍ମ | ବାଞ୍ଛିତ କଲ୍ପ ଯଥା କର୍ମ ||
ତୋଷକ ଧର୍ମ ଆବଶ୍ୟ କରି | ଛିନ ତୋଷକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଧରି ||
ଅନେକ ତୀର୍ଥମାନ ଯେଉଁ | ଅନେକ ସାଧୁ ସଙ୍ଗ କରି ||
ଅନେକ ପ୍ରଭୁ ଭୂତମାନ | ବୁଲି ସେ କଲା ଦରଶନ ||
କେବଳ ଆତ୍ମାରେ ଥାଇ | ସତ୍ୟ ପା ମିଳେ ତାହା ଖାଇ ||
କାହିଁ କରଇ ଉପବାସ | କାହିଁ ବା ଫଳ ମୂଳ ଗ୍ରାସ ||
ଏଥିକୁ ଶୋଚନା ନ କରି | କେବଳ ଭଜୁଥାଇ ହରି ||
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ | ବୁଲି ସକଳ ତୀର୍ଥମାନ ||
ଅନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ମନ | ପ୍ରବେଶ ହେଲା ବୃନ୍ଦାବନ ||
ସନ୍ତୁଁ ବା ପୁଣ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଯେତେ | ବୁଲି ଦେଖିଲା ଏଥିମତେ ||
ଯମୁନା ନଦୀ ବଂଶୀବଟ | କଦମ୍ବ କାଳନ୍ଦୀର ତଟ ||
ଶ୍ରୀ ରାଧାକୁଣ୍ଡ ଶ୍ୟାମକୁଣ୍ଡ | ବୁଡ଼ାଇ ସ୍ନାନେ ସ୍ନାନେ ମୁଣ୍ଡ ||
କେଳି କଦମ୍ବ କୁଞ୍ଜଲତା | ଯହିଁ ସେବନ୍ତି ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେତା ||
ସ୍ୱରସ୍ୱତୀ ଯେ ଆଦି କରି | ଲେଖେ ଯାତନ୍ତି ମଧୁବନ ||
ଦ୍ୱାଦଶ ବୃନ୍ଦାବନ ସୀମା | ସମସ୍ତ କରି ପରିକ୍ରମା ||

କୈସ୍ତୁଭ ମଠ ଆଦି ଯେତେ | ବୁଲି ଦେଖିଲି ବିଧିମତେ ||
ଲେଉଟି ଯାଇ ବଂଶୀଧର | ସେ ପ୍ରଭୁ ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ||
ମଦନ ମୋହନ ମୁରାରି | ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦଇତ୍ୟାରି ||
ଜଗଜ୍ଜୀବନ ଦାଶରଥି ! | ରାଧା ନାଗେଶ୍ୱ ପ୍ରାଣପତି ||
ମହାମହିମା ମହାମେରୁ | ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ||
ତାହାଙ୍କୁ ଦରଶନ କରିଲି | ଭିକ୍ଷାର ଅର୍ଥେ ଚଳିଗଲି ||
ମାଗିଲି ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ଧରି | ଲୋକେ ଯାଚନ୍ତି ମଧୁକରୀ ||
ଭକ୍ଷଣ କରୁ କରୁ ତୁଣ୍ଡେ; | କ୍ଷୁଣ୍ଣ କାଢ଼ିଣ ଦ୍ୟନ୍ତି ଦଣ୍ଡେ ||
ତା ଦେଖି ସେ ଜ୍ଞାନଗୋଧଡ଼ | ମନେ ପାଇଲି ଲଜ୍ଜା ବଡ଼ ||
ବୋଇଲି ଆହେ ବସ୍ତୁମାନେ | ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଯାଚୁଛ କେମନେ ||
ଆମ୍ଭେ ଆଗୁରୁ ଶୁଦ୍ଧଜନ | ନ ଛୁଇଁ ପରଅନ୍ନୁଁ ଅନ୍ନ ||
ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଭକ୍ଷିବୁଁ କେମନ୍ତେ | ଏହା ତ ଯାଚୁ ଅଛ ମୋତେ ||
କେଷ୍ଟେ ଜାଣିଲି ଏ ଭୁବନ | ମଥୁରେ ଅଛ ଯେତେ ଜନ ||
ସର୍ବେ ଅଜ୍ଞାନ ଦୁରାଚାର | ଶୁଦ୍ଧ୍ୟା ନାହିଁ ନା ଭୂସୁର ||
ତା ଶୁଣି ବ୍ରଜବାସୀମାନେ | ହସିଲେ କର୍କଶ ବଚନେ ||
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ଗୋଧଡ଼ | ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଆଗୁରୁ ତୁ ବଡ଼ ||
ଏ ବ୍ରଜ ଭୂମିର ମାହାତ୍ମ୍ୟ | ତୁ କି ଜାଣିମା ହେବୁ କ୍ଷମ ||
ଯେ ତୋର ଜନ୍ମଦାତା ଗୁରୁ | ଅନ୍ନର ଜନ୍ମ ଯାହାଠାରୁ ||
ସେ ପୁଣି ଦେବଧାତା ଶିବ | ଏ ବ୍ରଜ ଭୂମିକୁ ଆସିବ ||
କହାନେ କରପତ୍ର ଯୋଡ଼ି | କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ||
ମାଗିଲେ ଭିକ୍ଷାପାତ୍ର ଧରି | କାହିଁ ପାଇଲେ ମଧୁକରୀ ||
ତୁ ପୁଣ ଆସି ଏ ଭୁବନ | କସ୍ତୁକୁ ଆଦୁର ବଧାନ ||
ଜାଣିଲୁ ତୁ ଆସ୍ୱାଦ ପୁଣ | ଏ ବ୍ରଜ ଭୂମି ଶୁଦ୍ଧଯାଉ ||
ଏଥି ତୁ ଥିଲେ ହେବୁ ନାଶ | ଯଥାରେ ମହିବୁ ଅବଶ୍ୟ ||
ତା ଶୁଣି ସେ ଜ୍ଞାନଗୋଧଡ଼ | ଶିରେ କି ଆସି ବଜ୍ରପଡ଼ ||
ମନେ ପାଇଲି ବଡ଼ ତାପ | ହୃଦରେ ଉଠଇ ସନ୍ତାପ ||

ହୋଇଲେ ନଷ୍ଟ ଅବଶ୍ୟ । ଏ ଭକ୍ତାପୋତସ୍ଥ ଧାର୍ଯ୍ୟ କପ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଗଲେ ଉଠି । ପ୍ରଭୁ ଛାମୁରେ ଯାଇ ଭେଟି ॥
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ । ଉଠି କହାନ୍ତେ କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ନମୋ ବଂଶୀପାଣି । ଅଶେଷ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଧାରିଣୀ ॥
ଅଶେଷ ଭୁବନ କରତା । ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଗତି ମୁକ୍ତି ଦାତା ॥
ସକଳ ଭୂତେ ବାସ ତୋର । ଜଗତ ତୋହର ଉଦର ॥
ସର୍ବ ବ୍ୟାପକ ଭଗବାନ । କେ ଜାଣେ ତୋର ବର୍ତ୍ତିଷ୍ଣୁ ॥
କେବଳ ଏ ତୋର ସଂସାର । ଯାକିବା ଅଟୈ ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ॥
ଅନେକ ଅବତାର ହୋଇ । ଜଗତ ରଖୁ ସାବଧାନି ॥
ମତ୍ସ୍ୟ କଚ୍ଛପ ଆଦି କରି । ବଳି ଯେ ନରକେଶରୀ ॥
ବାମନ ପର୍ଶୁରାମ ରୂପ । ଶ୍ରୀଧର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱରୂପ ॥
ବୌଦ୍ଧ କଳକି ରୂପ ଧରି । ଜଗତେ ନାନା କ୍ରୀଡ଼ା କରି ॥
ଦୁଷ୍ଟ ନିବାରି ଶିଷ୍ଟପାଳୁ । ତୁ ନାଥ ପରମ ଦୟାଳୁ ॥
ତୋର ମହିମା ଗୁଣ ଯେତେ । କେ ଜାଣି ପାରିବ ଜଗତେ ॥
ବ୍ରହ୍ମା ଶଙ୍କର ପୁରନ୍ଦର । ନାରେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ଦିବାକର ॥
ଶେଷ ସାରଦା ଆଦି କରି । ଅନେକ ସୁର ସିଦ୍ଧ ହେରି ॥
ତୋ ମାୟା ନ ଜାଣି କଷ୍ଟତେ । ଭ୍ରମୁ ଅଛନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ॥
ମୁଁ ପୁଣ କେତେହେଁ ମାତର । ଜାଣିବି ମହିମା ତୁମ୍ଭର ॥
ନ ଜାଣି କଟେତେ ଭ୍ରମୁଛି । ଏଣୁ ଅଜ୍ଞାନ ମୁହିଁ ପୁଚ୍ଛି ॥
ତୁମ୍ଭେ ସଂସାର ଅନ୍ତକରି । ବୁଦ୍ଧ ଖଣ୍ଡିବୁ ଆଦି ହରି ॥
ଅପରେ ଯେତେ ଜାତି ଛନ୍ତି । ସେ ଯାହା ଭୁଜାଗ୍ରେ ଥାନ୍ତି ॥
ମୁହିଁ କି ଏଥିରୁ ବାହାର । ଏକଥା ବୁଝି ବେଣୁଧର ॥
ଆନ୍ତର ଭୂତେକ ଜନ୍ମ ଦେଲୁ । ଏବେ କିଛିଣ୍ଟ ଭଣ ବୋଲୁ ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ କେମନ୍ତ । ସନ୍ଦେହ ଛେଦ ଗୋପୀନାଥ ॥
ହୋଇଥିଲେ ନଷ୍ଟ ଅବଶ୍ୟ । ନାଶୁ ଏ ସନ୍ଦେହ ଦୋଷ ॥
ଏମନ୍ତ ବାଣ୍ଟା କରି ମନେ । ଶୋଇଲେ ବିଭୂତି ଆସନେ ॥

ତାଶୁଣି ଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରଭୁ | ଅନ୍ନ ଭୋଜନ କଲ ପୂର ||
ଦେଖିଣ ଟାବ ନ ଚଳିଲ | ମରଣ ପଥ ଆଚ୍ଛାଦିଲ ||
ତାହା ଜାଣିଲେ ଦେବ ସ୍ୱାମୀ | ସେ ପ୍ରଭୁ ସର୍ବ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ||
ଭକତ ଆତଙ୍କ କଷ୍ଟରେ | ସହି ନ ପାରି କବାଟରେ ||
ରାଜସ ଅଷ୍ଟ ଅର୍ଦ୍ଧ ହୋଇ | ଦେଖନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଭାବଗ୍ରାହି ||
ଶ୍ରୀ ବଇଷ୍ଣବ ରୂପ ଧରି | ତେଜ କନ୍ଦ ଶୋଭୁଛି ମାଧୁରୀ ||
ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପୁଣ୍ଡ୍ରକ ଭାଲପଟ | ଶୁଭ୍ର ଦିଶଇ ଝଟ ଝଟ ||
ମଧ୍ୟେ ହରିଦ୍ରା ଶିଖା ଶୋଭା | ଦିଶଇ ସେତେକ ସୋମପ୍ରଭା ||
ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ | ମୁକ୍ତି ଦିଶଇ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ||
ଗଳେ ସୁନ୍ଦର ଜପ୍ୟ ମାଳ | ହୃଦଦେଶ ମଧ୍ୟ ଲୀନ ||
କଟୀରେ ଶୋଭେ ପୀତାମ୍ବର | ଦେଖାଇ ଦେଲ ଦାମୋଦର ||
ପାଦରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ କଟାଳ | ଘୁଙ୍ଗୁରୁ ଦିଶେ ବାଜି ବାଜି ||
ମଞ୍ଜୁଳ ପଦ୍ମ ତଳି ଦେଇ | ପଦନେ ଖଡ଼ି ଦେଲ ଦେଇ ||
ମିଶା ଡେଷ୍ଟି ଜନ ଗ୍ରାସ | ଅଙ୍ଗ ଦିଶଇ କୋଟି ବାସ ||
ଏମନ୍ତ ବେଶେ ବନମାଳୀ | ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଥାଳ ||
ଲକ୍ଷ୍ମୀ କରମ ହୋଇ ଭରି | ଶତ ଜବାତ ଅଷ୍ଟ ପୂରି ||
ମୂଗ ଭଜଣ ଦଳ ଦଧି | ଧରି ଭୁବନ ଦୟାନିଧି ||
ସେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ ଶୋଇ | ଅଛନ୍ତି ଜାଣି ତନ୍ଦ୍ରା ନାହିଁ ||
ଏମନ୍ତ ବେଳେ ଦେବ ହରି | ଡାକିଲେ ତାକ ଦୋଟାସ୍ୱରି ||
ଉଠ ହେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ | କିମ୍ପା ଶୋଇଛ ଉପବାସେ ||
ଅନ୍ନେ ତୋହର କୃପା ଲକ୍ଷ୍ମୀ | ଭାଙ୍ଗୁଛି ବେଗ ହୋଇ ଉଠ ||
ତା ଶୁଣି ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ | ଉଠି ବସିଲେ ତତ୍‌ପାଶେ ||
ଦେଖିଲେ ବଇଷ୍ଣବ ମୂର୍ତ୍ତି | ଉଠି ପ୍ରଣାମ କଲ ଧାଇଁ ||
କାହୁଁ ହୋଇଲ ପରବନ୍ତି | କିମ୍ପା ବଜାଅ ଅର୍ଦ୍ଧରାତି ||
ଶୁଣି ବୋଇଲେ ପୀତବାସ | ଏ ବୃନ୍ଦାବନେ ଆମ୍ଭ ବାସ ||
ଶୁଣିଲୁ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସେ | ସୁରି ଦିନର ଉପବାସେ ||

ଶୟୁନ କରିଣ ଅଭକ୍ତ | ଏଣୁ ବ୍ୟାକୁଳ ଅଶ୍ରୁ ମତ ||
ଅଇଲୁଁ ଭକ୍ଷ ଜଳ ଧରି | ଦ୍ୱିପିଣ ଭୁଞ୍ଜି ବେଗ କରି ||
ତୋ ମନେ ସନ୍ଦେହ ନ କର | ଆମ୍ଭେ ଯେ କୁଳଗୁରୁ ତୋର ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦେଇଥାଳୀ | ଥୋଇ ଗଲେ ପାପାବଳୀ ||
ତା ଦେଖି ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ଦାସ | ମନରେ ହୋଇଣ ହରଷ ||
ଚିନ୍ତିଲେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଦେଖି | ଆନନ୍ଦେ କଲେକ ଭୋଜନ ||
ଉଠିଣ ମୁଖ ହସ୍ତ ଧୋଇ | ବୋଇଲେ ଶୁଣିମା ଗୋସାଇଁ ||
ଏ ପୁରେ ଭକ୍ତିଷ୍ଟ ଯୋଜନ | ଧରନ୍ତି ଦଣ୍ଡ ଲୋକମାନ ||
ଏ କଥା ଅଟଇ କେମନ୍ତ | ଏଣେ ସନ୍ଦେହ ମୋର ଚିତ୍ତ ||
ତାହା ଶୁଣିଣ ଅଦନନ୍ଦ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ||
ଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମହାଜନ ଯାହା | ଜାଣନ୍ତି ସାଧୁଙ୍କ ନାହା ||
ଧାତାଙ୍କୁ ମୂଦଇ ଚୋତର | ଅନ୍ୟ କହିବା ଶକ୍ତି କାର ||
କାଲି ନୈଷ୍ଠବ ବେଳ ଆସ | ପିଟିବ ଏଥିର ସନ୍ଦେଶ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ବନମାଳୀ | ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଥାଳୀ ଧରି ଚଳ ||
ତହୁଁ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ | ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ଦ୍ୱିଜନ ||
ସେ ଯେ ଗୋପନ ମହାଜ୍ଞାନୀ | ଭବିଷ୍ୟ ନ ଜାଣିଲ ଚିହ୍ନି ||
ଯା ମାତ୍ରୀ ଦେବେ ଅଗୋଚର | କାହୁଁ ଜାଣିବ ନର ଛାର ||
ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ତାଙ୍କୁ ମଣି | ଶୟନ କଲେକ ରଜନୀ ||
ଭଜନ ରାମ କୃଷ୍ଣ ହରି | ପ୍ରଭାତୁଁ ସ୍ନାନ ବେଗେ ସାରି ||
ମାଳା ତିଳକ ଆଦି ଯେତେ | ଦଣ୍ଡି ହେଲେ ଯେ ବଧ୍ୟନତେ ||
ତୀରେ ଲୋଟିଆ ଗୋଷ୍ଠ ଜାଣ | ଅଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଆଭରଣ ||
ହସ୍ତରେ ଦଣ୍ଡ କମଣ୍ଡଳ | ପ୍ରବେଶ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ଅଙ୍କ ||
ତହିଁ ଦେଖଣ୍ଟି ମଣ୍ଡଳ | କେ ତାହା ବଚନେ କହିବ ||
ଅନେକ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦ ଦାସ | ଶତ ବୈଷ୍ଣବ ଯେ ଦଶାଶ ||
ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ଯେ ଦୁର୍ଲଭ ଦର୍ଶନ ଉଦାସ ||
ଆଗରେ ଯେତେ ଜାତିମାନ | ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି ଭୋଜନ ||

ପ୍ରସାଦ ଚରଣନ୍ତି ଅଣି । ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ପୁରୁଷ ତରୁଣୀ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତେ ବେଣୁ ଗୋଟି ଧରି । ମଧ୍ୟେ ଭଜନ୍ତୁ ନରହରି ॥
ହୋଇ ଗୋପାଳ ବାଳମୂର୍ତ୍ତି । ସବୁ ଚରଣ କରୁଛନ୍ତି ॥
କେ କହୁ ସେଠାରେ ଆନନ୍ଦ । ତହିଁ ପ୍ରବେଶି ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ॥
ସଭାକୁ ଅନାଇଣ ଦେଲେ । ଗୋବିନ୍ଦ ମାୟା ଭୁଆଇଲେ ॥
ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ଚତୁର୍ଭୁଜ । ଶ୍ରୀକରେ ଶଙ୍ଖଚକ୍ର ତେଜ ॥
ନର ସ୍ୱରୂପ କେହି ନୋହେ । ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରାୟେ ॥
ଭୋଜନ କରୁଛନ୍ତି ବସି । ଏକୁ ଆରେକ ମିଶାମିଶି ॥
କେ କାହା କରୁ ଦେଇଁ ଧରି । ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ମୁଖେ ଭରି ॥
କାହାକୁ କେହୁ ହସ୍ତ ଟେକି । କେ କାହା ମୁଖରୁ ଛଡ଼ାନ୍ତି ॥
କେ କାହା ମୁଖେ ହସ୍ତ ଧରି । କହନ୍ତି ଦଅ ମଧୁରକରି ॥
କେ ବୋଲେ ମୋରେ ଦଧିବନ୍ଧ । ଅଧରାମୃତ କରି ଦିଅ ॥
କେ ବୋଲେ ନୁହସି ଦାରୁଣ । ମୋହର ଭାଗ କାହିଁ ଗୁଣ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଲଗିଅଛି । ତାହା ଦେଖନ୍ତି ତ୍ରିଦିବସ୍ତେ ॥
ଶ୍ରୀହସ୍ତ ପ୍ରସାଦ ବଦନ । ଭୁଲି ମାଗନ୍ତି ସ୍ନାନ ସ୍ଥାନ ॥
ତାହା ଦେଖିଣ ଧନ୍ୟଜନ । କହନ୍ତି ନିର୍ଣ୍ଣ ବଚନ ॥
ଭୁଣ୍ଡରୁ କାଢ଼ିଣ କଣ୍ଠେ । ଦିଅନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ହସ୍ତେ ॥
ତାହା ପାଇଣ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ଆନନ୍ଦ କେ ପାରିବ କହି ॥
ଦେଖିଣ ସେ ଜ୍ଞାନ ଗୋଧନ । କରି ମୁରଳୀ ହିତେ ଗୋଡ଼ି ॥
ଚମ୍ପର କଲା ମନେ ତାର । ବୋଇଲା ଏକି ଚମତ୍କାର ॥
ସର୍ବେ ଦିଶନ୍ତି ଚତୁର୍ଭୁଜ । କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ମୂର୍ତ୍ତି ତେଜ ॥
ମଧ୍ୟ ଭଜନ୍ତୁ ବେଣୁଧର । ଦିଶନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟ ଆକାର ॥
ଏ କଣ୍ଟେ ପ୍ରଭୁ ଗୋପୀନାଥ । ଅନ୍ତରେ ନୋହେ ଏ ଚରିତ ॥
ମୋ ଦେବ ଗୋପାଳ ଅନ୍ତେ । ଏ ଲୀଳା ଦେଖାଇଲେ ମୋତେ ॥
ମୁଁ ମୂଢ଼ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି କଲି । ପ୍ରଭୁ ମହିମା ନ ଜାଣିଲି ॥
ଗର୍ବ ସେ କଲି ମୋର ମନେ । କେ ମୋତେ ରଖୁ ତ୍ରିଭୁବନେ ॥

ଏମନ୍ତ କହି ମୁକ୍ତ ଭଣି । ବୋଇଲେ ନମୋ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ସ୍ୱଜନ ସବୁ ଚକ୍ରଧାରୀ । ଏଣୁ ତୁ ସ୍ୱଜନ ପିତା ॥
ଏଥୁ ମୁଁ କୁହଇ ଅନ୍ତର । ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପାଦେ ପଡ଼ି । ସ୍ତୁତି କଲାକେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ବୋଇଲେ ଶିଅ ମସ୍ତକେଶୀ । ଦ୍ୱିଜୁ ଜାଣିଲେ ଦେବ ହରି ॥
ଏ ବୃନ୍ଦାବନ ମଧ୍ୟେତେ । ଅନନ୍ତ ଦେବଧାମ ଯେତେ ॥
ମନୁଷ୍ୟ ଆଦି ପଶୁଗଣେ । କୀଟ ପତଙ୍ଗ ତରୁଗଣେ ॥
ଏ ସବୁ ତୋହର ଶରୀର । ତୁ ଅଛୁ ଅନ୍ତର ବାହାର ॥
ଏଥେ ସନ୍ଦେହ କିଛି ନାହିଁ । ଏବେ ଜାଣିଲି ସ୍ୱଭାବସ୍ଥି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ସ୍ତବଭରେ । ଦେବ ନମନ୍ତି ଧରି ଶିରେ ॥
ଦେହେ ପୁଲକ ହେଲେ କାୟେ । କଦମ୍ବ କୋରକ ପରାୟେ ॥
କଣ୍ଠ ରୋଧିଲା ଗଦ ଗଦ । ବାକ୍ୟ ସ୍ଫୁରିଲେ ନୋହେ ପଦ ॥
ଆନନ୍ଦେ ନୃତ୍ୟ କୃତ୍ୟ କରି । ମାଗିଲେ ଶିଅ ମସ୍ତକେଶୀ ॥
ଅଧାରି ଦେଲେ ଆନନ୍ଦ । ସ୍ୱଦେ ବୁଡ଼ିଲେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ ॥
ବୋଇଲେ ସତ୍ୟବୋଲି ମୁହିଁ । ଶୁଣ ହେ ମନ କହୁଥାଇଁ ॥
ଯେ ବନ୍ଧୁ ଯେ ଜ୍ଞାନ ଗୋଷ୍ଠି । ନ ଗଲେ ବୃନ୍ଦାବନ ଛାଡ଼ି ॥
ମନ ବଚନ କର୍ମବାକ୍ୟରେ । ପୂଜଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପଦରେ ॥
ଭକ୍ତି ରଖିଲେ କୃଷ୍ଣୀ କରି । ଭଜନ ରୋଗି ମୂଳ ଧରି ॥
ଦେହାନ୍ତେ ପାଇଲେକ ଗତି । ତାହା ଜାଣିଲେ ସୁଧାପତି ॥
ମୁଁ ତାହା ନ ପାରଇ ଜାଣି । ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ର ବୋଲ୍ଲାମଣି ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ । କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ॥
ଶରଣ ପଶ୍ଚ ବ୍ରଜଦାସ । ହେ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ॥
ଯେ ବୃନ୍ଦାବନ ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ । ତାଙ୍କ ଚରଣ ଅରବିନ୍ଦ ॥
ମସ୍ତ ରହିକୁ କରି ଆଶ । ମୋ ମନଭୃଙ୍ଗ କରୁ ଗ୍ରାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ ଜ୍ଞାନାନନ୍ଦ
ଦାସ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଅଷ୍ଟତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଊନପଞ୍ଚାଶତ ଅଧ୍ୟାୟ
ଆନନ୍ଦ-ଶବର ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ । କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ବେଣୁହସ୍ତ ॥
କୌଶଲ୍ୟା ଦେବୀଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ଅଗସ୍ତି ମୁନିଙ୍କ ବନ୍ଦନ ॥
ତେଣୁ ଶରଣ ପଶୁ ରାମ । ପୂରୁଅ ମୋର ମନସ୍କାମ ॥
ପୁଣି ଚୈତନ୍ୟ ମହାଙ୍କିତା । କହଇ ବିଷ୍ଣୁ ଭକ୍ତ କଥା ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଦେଇ ଶ୍ରୋତେ । ମୁଁ ଗାଥା କହୁଅଛି ଏବେ ॥
ଶ୍ରୀହରି ଭକ୍ତମାନଙ୍କର । ମହିମା ଅପାରୁ ଅପାର ॥
ଯେ ନର ଶ୍ରଦ୍ଧା:ଶ୍ରୋତେ ଶୁଣି । ସେ ତରେ ଭବ ତରଙ୍ଗିଣୀ ॥
ଦେଖ ସେ ଜାତିରେ ଶବର । ବନ ମାଝରେ ତାର ଘର ॥
ନାମ ଆନନ୍ଦ କଣ୍ଠଭୂଷା । ନିରତେ ପତଙ୍ଗ ଘାତକ ॥
ପୁତ୍ର ଦୁହିତା ତାର ନାହିଁ । ଏକା ସେ ଚଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀ ଦୁଇ ॥
କେବଳ ପକ୍ଷୀ ବେଣ୍ଟ କରେ । ସେ ଅଠାକାଣ୍ଡିଆ ବଳରେ ॥
ଜାଲି ଚକାଳି ଫାଶ ପାତି । ପକ୍ଷୀଙ୍କି ମାରୁଥାଇ ନିତି ॥
ସେ ପକ୍ଷୀ ମାଂସ ବିକ ଆଣି । ପ୍ରାଣ ପୋଷନ୍ତି ବେନିପ୍ରାଣୀ ॥
ଏମନ୍ତେ ବେନିଜଣ ଥାନ୍ତି । ପାତକ ବୋଲି ନାହିଁ ଶାନ୍ତି ॥
ସେ ନିତ୍ୟ ଜୀବହତ୍ୟା କରେ । ଅନ୍ୟ ପାପକୁ ସେ କି ଡରେ ॥
ନ ଜାଣେ ଅନ୍ୟ କଥାମାନ । ସେ ତୀର୍ଥବ୍ରତ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ କଥାମାନ । କେବେ ଶୁଣିଲା ନାହିଁ କର୍ଣ୍ଣ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ କରିବାର । କେବେହେଁ ମନ ନାହିଁ ତାର ॥
କେବଳ ଜୀବହତ୍ୟା କରେ । ବଞ୍ଚଇ କାଳ ସେହିପଣରେ ॥
ଉତ୍ତର ଦେଶରେ ଭକତ । ଶବର କହିଲି ତାଙ୍କ ଗତି ॥
ବାରେ ମୁଁ ସେଷବରେ ଯିବ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବ ॥
ଏମନ୍ତ ବିଚାରି ଶବରୀ । ଚଳିଲେ ସେ ଶବର ଅନନ୍ତେ ॥
ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମକେ ରହି ରହି । ମିଳିଲେ ସେ ଗ୍ରାମରେ ଯାଇ ॥
ଆସି ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ତହିଁ । ଶବର ଦ୍ୱାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ॥

ବସ୍ତ୍ର କଲେ ହୃଦୟରେ । ସୁଖକ ବସିବା ଏଠାରେ ॥
ଏମନ୍ତ ଭାବ ଚର୍ଚ୍ଚି ବସି । ଆନନ୍ଦେ ଗୁରୁନାମ ଘୋଷି ॥
ତାହା ଶୁଣିଣ ସେ ଶବର । ମନ୍ଦିରୁ ହୋଇଲା ବାହାର ॥
ଯାଉଣ ପ୍ରବେଶ ହେଲା ଆସି । ପୁଚ୍ଛଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ॥
କହେ ବୈଷ୍ଣବ କେଉଁଠାରେ । କିମ୍ପା ଆଇଲ ଏଥୁ ପୁରେ ॥
କାହୁଁ ଆଇଲେ ଯିବ କାହିଁ । ସ୍ୱରୂପ କହ ହେ ଗୋସାଇଁ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଅତିଥ । ଶୁଣ ଶବର କହୁଁ ସତ ॥
ଆମ୍ଭେ ହେ ସଦା ତୀର୍ଥବାସୀ । ଯୋଗେ ମିଳିଲୁ ଏଥିଁ ଆସି ॥
ଦର୍ଶଣ ଦେଖିଲୁ ତନନ । କରିବୁ ବିଶ୍ରାମ ମନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଧାମ ଯାଏ ଯିବୁ । ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବୁଁ ॥
ତହିଁ ଜନ୍ମରେ ରଘୁବର । ଯେଉଣେ ଦେବେ ଇଚ୍ଛା ତାଙ୍କର ॥
ମୋହର ନୁହଇ ଆୟତ୍ତ । ଶବର କହିଲୁଁ ଟି ସତ୍ୟ ॥
ତୋହର ନାମ ଗୋଟି କିସ । କେବଣ ଗୁରୁର ତୁ ଶିଷ୍ୟ ॥
ଜାତକ ଅଟେ କିସ ତୋର । କହ ତୋ ସ୍ୱରୂପ ଆଗର ॥
ତା ଶୁଣି ଶବର କହଇ । ଶୁଣ ହେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ॥
ନାମ ମୋ ଥୁଇଲେ ଯାହା । କହୁଅଛି ମୁଁ ଶୁଣ ତାହା ॥
ଆନନ୍ଦ ନାମ ଗୋଟି ମୋର । ଦେଲେ ଯେ ଅଛନ୍ତି ପିତର ॥
ଜାତି ମୋ ଅଟଇ ଶବର । କେଜାଣେ ଗୁରୁ ବୋଲି ମୋର ॥
କିସ ହୁଅଇ ଗୁରୁ କଲେ । ଏହା ମୁଁ ନ ଜାଣଇ ଭଲେ ॥
ଏବେ ଗୋସାଇଁ ତା କହିବ । ଶୁଣିବି ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ଭାବ ॥
ଶୁଣି ଅତିଥ କହେ ଧୀର । ଶୁଣରେ ଆନନ୍ଦ ଶବର ॥
ଯେବେ ତୁ କରିନାହୁଁ ଗୁରୁ । କରୁଛେ ତରିବୁ ସଂସାରୁ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣ ମନ୍ତ୍ର ବାଣୀ । ଯେବେ ଶ୍ରବଣେ ନାହୁଁ ଶୁଣି ॥
ନିଶ୍ଚେ ନରକେ ଗତି ତୋର । ମୂଳ ହୋଇଲୁ ମନେକର ॥
ତୋ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେବାର । ଉଚିତ ନୁହଇ ଆମ୍ଭର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଯୋଡି ମଥା । ରହିଲେ ନ କହିଣ କଥା ॥

ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବରୀ । ଶୁଣ ଗୋସାଇଁ ମୋ- ଉତ୍ତର ॥
ମୁଁ ଯେତେକ ଏଡ଼େ ପାପୀଜନ । ପବିତ୍ର କର ମୋ ଜୀବନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ନାମ ମନ୍ତ୍ର ସାର । ଶ୍ରବଣେ ପଶି କଲା ମୋର ॥
ପାଇ ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଉପଦେଶ । ପାତକ ମୋର ହେଉ ନାଶ ॥
ତୁମ୍ଭେତ ଦେଲ ଉପକାରେ । ଶରଣେ ରାମ ଏ ସଂସାରେ ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣି । କର ମୋ ଭବ ପରିତ୍ରାଣି ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ପାଦେ ପଡ଼ି । ଉଠି ମସ୍ତକେ କର ଯୋଡ଼ି ॥
ବନସ୍ଥେ କହିଲ ବହୁତ । ଶୁଣି ସନ୍ତୋଷ ହେ ଅତିଥ ॥
ଶୁଣ ହେ ମନ ମନ୍ଦଯାନ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା ଏତେ ଫଳ ॥
ଉଦେ ହୋଇଲେ ହୃଦତରେ । ଯେସନେ ନାଶେ ତମଘୋର ॥
ଶରୀର ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । କଳୁଁ କଲୁଷ ଯେସନ୍ତେ ନାଶ ॥
ଲାଗିଲେ ପରଶ ପଥର । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ଲୁହା ଛୁର ॥
ବସନ୍ତ କାଳ ଆଗମନେ । କାଷ୍ଠ ଚନ୍ଦନ ହୁଏ ଯେସନ୍ତେ ॥
ଯେସନେ ଦେଶ ନଦୀଜଳ । ଗଙ୍ଗା ସଙ୍ଗତେ ହୋଇଲେ ମେଳ ॥
ତେସନେ ଗଙ୍ଗା ହୁଏ ସେହି । ଭେଦ କରନ୍ତା କେହି ନାହିଁ ॥
ଏଣୁ ସୁସଙ୍ଗ ଫଳ ଯେତେ । କେ କହି ପାରିବ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ତହୁଁ ଶବରୀ ଚଳିଲୁ ଘନ । ଜଳ ମଧ୍ୟରେ ସାଇ ମିଳ ॥
କହିଲୁ ନିଜ ପତ୍ନୀ ପାଶ । ସେଦିନ ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଜଣେ ଶାନ୍ତ ବସି । ଉତ୍ତମ ସାଧୁ ସର୍ବବାସୀ ॥
ତାହାଙ୍କଠାରୁ ମନ୍ତ୍ର ସାର । ସେଦିନୁ ମନ ହେଲା ମୋର ॥
ଏମନ୍ତ କହି ନିଜପୁର । ତୋମତେ ଦକ୍ଷିଣ ସଂସ୍କାର ॥
ନାନା ବର୍ଣ୍ଣରେ ଦେଇ ଯୋଡ଼ି । ପକାଇ ମୁତଖୁଲ ଗୋଟି ॥
ସୁସ୍ୱାଦୁ ଫଳମୂଳ ମାନ । ପତରେ ଥୋଇଲା ସେ ସ୍ଥାନ ॥
ଅତିଥି ସତେକ କରାଇଲା । ମେଲ ଆସନେ ବସାଇଲା ॥
କହିଲା ବନସ୍ଥ ବଚନ । ପବିତ୍ର କର ମୋ ଜୀବନ ॥
ତା ଶୁଣି କହନ୍ତି ଅତିଥ । ଶୁଣ ଶବରୀ କହୁଁ ସତ୍ୟ ॥

ଆମ୍ଭେ ଯଦ୍ୟପି ନାମ ତୋତେ । ଦେବୁଁ ସ୍ୱରୂପ କହ ମୋତେ ॥
ଆମ୍ଭର ଆଜ୍ଞା ପାଳୁଥିବୁ । କେବେ ଅନ୍ୟଥା ନ କରିବୁ ॥
ଏକଥା ସତ୍ୟ କରୁ ଯେବେ । ତୋ କର୍ଣ୍ଣେ ମନ୍ତ୍ର ଦେବୁ ତେବେ
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବର । ଶୁଣ ଗୋସାଇଁ ସତ୍ୟ ମୋର ॥
ଯେ ଅନ୍ୟ କୁଳାଗୁର କଥା । ଆମ୍ଭେ ତା ନ ଛୁଉଁ ସର୍ବଥା ॥
ଏଥୁ ଉତ୍ତର କଥା ଯେତୁ । ବନ୍ଦନ କରି ଆଜ୍ଞା ନେଇ ॥
ପାଳିବ ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର । କହୁଛି ତୁମ୍ଭର ଛାମୁର ॥
ତା ଶୁଣି ଅତିଥି ବୋଇଲେ । ମୁଁ ଯାହା କହୁଅଛି ଭଲେ ॥
ଯେବେ ତୁ ଦେଖିବୁ ଅତିଥ । ଆଦରେ କରିବୁ ଦଣ୍ଡବତ ॥
କ୍ଷମତା ଥିଲେ କିଛି ଦେବୁ । ନ ଥିଲେ ବଚନେ କହିବୁ ॥
ଯେ ନାମ କହିବ ଗାସ୍ତୁନ । ଶୁଣିବୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରି ମନ ॥
ଯେବା ଭୋଜନ ତହିଁ କରି । ଭୁଞ୍ଜିବୁ କୃଷ୍ଣ ନାମ ଧରି ॥
ଏ କଥାଟିକ ସତ୍ୟକର । ସତ୍ୟ ବୋଇଲା ସେ ଶବର ॥
ତା ଶୁଣି ସେ ଶବର ଆଣି । ସିଞ୍ଚିଲେ ମୁଣ୍ଡେ କୁଶପାଣି ॥
ବସାଇ ଆପଣା ନିକଟେ । ତିଳକ ଦେଲେ ଭାଲପଟେ ॥
ରାମ ତାରକ ମନ୍ତ୍ର ସାର । କହିଲେ କର୍ଣ୍ଣରେ ତାହାର ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ଶବର । ଯାହା କହିଲୁ କର୍ଣ୍ଣେ ତୋର ॥
କେବଳ ଇଷ୍ଟକର ତୋର । କେବେହେଁ ମନୁ ନ ପାସୋର ॥
ଏ ଯେଉଁ ମହାମନ୍ତ୍ର ଗୋଟି । ଭବବନ୍ଧନ ପାଶେ କାଟି ॥
ଏଥିରେ ହେବ ଯା ବିଶ୍ୱାସ । ତାକୁ ପାତକ ଛୁଇ କିସ ॥
ଏ ଯେଉଁ ଭବସିନ୍ଧୁ ବାରି । ନାମ ନାବରେ ହେବ ପାରି ॥
ନାମ ଅନଳ କଣ୍ଠରେ । ପାତକ ତୁଳା ପର୍ବତରେ ॥
ଛୁଇଁବା ମାତ୍ରେ ଭସ୍ମ ହେବ । କେବଳ ବିଶ୍ୱାସ ଯା ଥିବ ॥
ଏମନ୍ତ ଗୁରୁଆଜ୍ଞା କହି । ଉଠିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଇଁ ॥
ସେ ଫଳମୂଳ ଦେବାକଲେ । ଉଠି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଚଳାଇଲେ ॥
ଶବର ଗଣ୍ଡେମୁର ଗଲା । ପ୍ରଣାମ କରିଣ କହିଲା ॥

କଥାଏ ମାତ୍ର ଶୁଣିବଇଁ । କହ ମୋ ସନ୍ଦେହ ଫିଟାଇ ॥
ଏ ରାମ ନାମଟି ଯାର । କେମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ତାହାର ॥
ଏତେକ ମାତ୍ର କହିବ । ଶୁଣି କହନ୍ତି ଗୁରୁଦେବ ॥
ଯାହା ତୁ ପଚାରିଲୁ ମୋତେ । କହିବା ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ ॥
ନବୀନ ଜଳଧର କାନ୍ତି । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଦେଖନ୍ତି ॥
ବେକ କଣ୍ଠ ଶ୍ରୀରାମଙ୍କ ଶୋଭା । କୋଟିଏ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରଭା ॥
ରତ୍ନ କିରୀଟି ଶିରେ ଶୋଭେ । ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ଜନ ମନ ମୋହେ ॥
ସୁନ୍ଦର ଶ୍ରବଣେ ଶୋଭେନ । ରତ୍ନ କୁଣ୍ଡଳ ଦେଖ ଲୁଚେନ ॥
ଅମଳ କମଳ ନୟନ । ଦେଖିଲେ ହରେ ପ୍ରାଣୀ ମନ ॥
ନାସିକା ଅଗ୍ରେଁ ଭୁଷର । ଧନ୍ୟ ସେ ସୁରଙ୍ଗ ଅଧର ॥
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭମଣି ଯାଜେ । କାଣ୍ଡ କୋଦଣ୍ଡ ବେନିଭୁଜେ ॥
ହେମ କିଙ୍କିଣୀ କଟୀମାଝେ । ଚରଣେ ନୂପୁର ବାଜେ ॥
ରତ୍ନ କଟାକ୍ଷ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ । ଯହିଁ ଶରଣ ସୁର ନର ॥
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଯେ ରାମ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହଇ କୋଟି କାମ ॥
ତୁ ଏହି ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଭଜିବୁ ରାମନାମ ଧରି ॥
ଏମନ୍ତ କହି ଗୁରୁ ଗଲେ । ଶବରୀ ଲେଉଟି ଆଇଲେ ॥
ଏ କଥା କରି ଚିତ୍ତେ ଧ୍ୟାନ । ପ୍ରବେଶ ତା ନିଜ ଭବନ ॥
ସ୍ନାନ ଶଉଚ ଆଦି ହୋଇ । ଭୋଜନ କରିବାକୁ ଯାଇ ॥
ବସି ସେ ରୂପ ଧ୍ୟାନ କରି । ଭୁଞ୍ଜିଲା ରାମନାମ ଧରି ॥
ଏହି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିଦିନ । କରି ସେ ବଞ୍ଚୁଥାଇ ଦିନ ॥
ନ କରି ରାମରୂପ ଧ୍ୟାନ । ରାମ ନ ବୋଲି ଏକଦିନ ॥
ତୁଣ୍ଡେ ତା ନ ଦେଇ ବାରି । ଏହା ସେ ଅଛି ମନକରି ॥
ଆମିଷ ଆଦି ଦ୍ରବ୍ୟମାନ । ଯାହା ସେ କରଇ ଭୋଜନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ନ ବୋଲି କେବଳ । ନ ଭୁଞ୍ଜେ କେବେହେଁ ସେ ଶବରୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଗଲା କେତେଦିନ । ଶୁଣ ହେ ସୁଜନ ସଜନ ॥
ଏକେକ ମୃଗଟି ମାରି । ତାହାର ମାଂସ ଆଣିକରି ॥

ଘଡ଼ିକେ କଲିକ ରନ୍ଧନ | ନାନାବିଧ ପ୍ରକାର ବ୍ୟଞ୍ଜନ ||
ଭଜା ଶାକରନ୍ଧା ନନ୍ଦୁର | ଅମ୍ବିଳ ଚାଡ଼ୁଡ଼ି ବେସର ||
ଏମନ୍ତ ନାନାବେଧ କରି | ସ୍ନାନାଦି କର୍ମମାନ ସାରି ||
ଭୁଞ୍ଜିବା ନିମନ୍ତେ ଶବର | ବସିଲେ ଆସନେ ତାହାର ||
ଦେହ୍ନି ତା ପରଶିଲା ଅନ୍ନ | ବୋଇଲା ଶୁଣ ପ୍ରାଣଧନ ||
ଯେବେ ଏକେକ ଖାଇଦେବ | ବଳିଷ୍ଠ ବୋଲି ଜଣାଯିବ ||
ଶୁଣି ଶବର ତୋଷ ହୋଇ | ପ୍ରିୟାକୁ ଆଦରେ ବସାଇ ||
ଅନେକ ପରିହାସ କଲା | ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଶୋରିଲା ||
ମାଂସ ଖଣ୍ଡିକ ହସ୍ତେ ଧରି | ନାମ ନ ବୋଲି ଭୁଞ୍ଜେ ଭରି ||
ଗିଳିଲାବେଳେ ମନେ ହୋଇ | ଚେତିଲା ଗୁରୁ କହିବାର ||
ବୋଇଲା ଧିକ ମୋ ଜୀବନ | ଛୁଡ଼ିଲା ଗୁରୁଦେବା ଜ୍ଞାନ ||
ଏ ଦେହେ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ | ଛାଡ଼ିଲା ଜୀବନର ଆଶ ||
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଦୁଃଖାନ୍ତରେ | ତଣ୍ଟି ଧଇଲା ବାମକରେ ||
ଦର୍ଭେକୁ ଯିବ ବୋଲି କରି | ଛୁରି ଧଇଲା ଅସ୍ତ୍ର କରି ||
ଭାର୍ଯ୍ୟାକୁ ବୋଇଲା ଲୋ ଶୁଣ | ତାଟୁଆ କାଣ୍ଡ ଦେତେ ଆଣ ||
ଖଣ୍ଡା ବା କଟୁରି ଛୁରୀ | ସେ ତୋର ହସ୍ତେ ଦିବପଡ଼ି ||
ବହନ ଯୋଗକରା ଆସ | ବିଳମ୍ବେ ନାହିଁ ଆଉ ଯଶ ||
ମୁଁ ମୂଢ଼ ମନ୍ଦକୃତ୍ୟ କଲି | ଶ୍ରୀରାମ ନ ବୋଲି ଭୁଞ୍ଜିଲି ||
ଆରେଣି ମୁଁ ଧରିଅଛି ଦେଖି | କଣ୍ଠ ତଳକୁ ଦେବ କାଟି ||
ସେ ମାଂସ କାଢ଼ିଣ ପକାଇବ | ମୁଖ ଧୋଇଣ ଶୁଦ୍ଧ ହେବ ||
ଶାନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ଗୁରୁ ସେବା ଜ୍ଞାନ | ପୁଣି ମୁଁ କରିବ ସେବନ ||
ଶୁଣି ସୁବଶା ବୋଲେ ଥାଇ | ତୋତେ କିଏସେ କଲା ବାଇ ||
ତଣ୍ଟି କାଟିଲେ ତୁ ମରିବୁ | ଏହିଶି ଜୀବନ ହାରିବୁ ||
ଏ ବୁଦ୍ଧି କେଉଁ ଦେଲା ତୋତେ | ଅନାଥ କରିବୁ କି ମୋତେ ||
ଛାଡ଼ ତୁ ଏମନ୍ତ ସାହସ | ଭୁଣ୍ଡୁ ପକାଇ ଦିଅ ମାଂସ ||
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବର | ସେ ପୁଣି ଦୁହିଲ ବାହାରୁ ||

ମୀନର ଦଶା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ । ସେ ଜଳେ ଲୁଚିଣ ଅଛଇ ॥
ଚଣ୍ଡିକୁ କାଟିଦେଲ ସୁସ୍ଥ । ଗର୍ଭକୁ ଚିରନ୍ତି ଲୁବ୍ଧ ॥
ଶୁଣି ସୁବନ୍ଧ ଉଦ୍ଧା ଯାଞ୍ଚି । ବୋଲଇ ହସ୍ତେ ଧଅ କାଢ଼ି ॥
ଗର୍ଭକୁ ଛେଦେ ଯାଉ ମାଂସ । ଦୋହୁଲେ ମଣ୍ଡିକୁ ଅବଶ୍ୟ ॥
ତୋ ପିଣ୍ଡୁ ଛାଡ଼ିଗଲେ ପ୍ରାଣ । ମୁଁ ହସ ଖାଇବ ପ୍ରମାଣ ॥
ଲାଗିବ ସ୍ତ୍ରୀହତ୍ୟା ତୋତେ । ବୋଲି ଧଇଲି ଧନ ହସ୍ତେ ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲଇ ଶବର । ତୁ ଘଟେ ଅବଶ୍ୟ ମଲେ ମର ॥
ଯାବତ ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥଳ ହେଲି । ସତ୍ୟ ମୁଁ ନ ଲଙ୍ଘିବ ଶଳେ ॥
ନଶାରେ ଭ୍ରଷ୍ଟ ଧନଜର । ଶୀତଳ ହେବ ବୈଶ୍ୱାନର ॥
ବୃକ୍ଷ ହେବ ଗୋଚିତ । ସାଗର ଲଂଘିବ ଜଗତ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ତେଜ ନଶାକର । ସୂନଏ ହେବେ ଅନ୍ୟାସୁର ॥
ସତୀଏ ନିଜ ପତି ଛାଡ଼ି । ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗେ ଛଡ଼ି ॥
ଏ ଉତ୍ପାତମାନ ହେଲେ । ସତ୍ୟ ମୁଁ ନ ଲଂଘିବ ଭଲେ ॥
କହିବ ଶୁ ନ୍ତିକା ବଚନ । ଯାଉ ବା ଥାଉ ଏ ଜୀବନ ॥
ଏତେ ବଚନ ନାହିଁ ମୋର । ତାହା ଜାଣନ୍ତି ରଘୁବୀର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ଉଠଗଲା । ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଚାପ୍ତେନ ଆଣିଲା ॥
ସ୍ରୁରଧାରତୁଁ ଅତି ଗାଢ଼ । କାଟନ୍ତେ ଛିଡ଼ିଦିବ ହାଡ଼ ॥
କଣ୍ଠରେ ବସାଇଲ ନେଇ । ତାହା ଜାଣିଲେ ରଘୁସ୍ୱାମୀ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ଭକତ ବତ୍ସଳ । ଭକତସିବ ଯାର ମୂଳ ॥
ନାହିଁ ତା ଲୁଚ ଜାତ ଜାତ । ନ ଥାଇ ଧର୍ମାଧର୍ମ କାନ୍ତି ॥
ନିସ୍ତ୍ରାନଶକ୍ତି ଏକା ଥିବ ଯେଉଁଠାରେ ଯାର ଭକ୍ତି ହେବ ॥
ସେ ତାର ମିତ୍ର ସମ ସ୍ନେହି । ତାହାକୁ କରିଥାନ୍ତି ହରି ॥
ଏ କଥା ଅଟଇ ପ୍ରମାଣ । ବେଦର ଶାସ୍ତ୍ରେ ଏ ବଖାଣ ॥
ମାୟାରେ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ । ଶବରୀ ଜଣେ ଭବତାଗ୍ରେ ॥
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବନ୍ଧ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ ଏକୀ । ଅକାଶୁ ଓହ୍ଲାଇଲେ କ ଧାରି ॥
ଶବର ଅନ୍ତରେ ହେଲେ ଲୁଖି । ତେ କଷ୍ଟ ତାହାଙ୍କର ଶୋଭା ।

ଅଳପ ମୃଦୁ ମୃଦୁ ହସି । କହନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଗୁଣରାଶି ॥
ଶୁଣରେ ଅବଳା ଶବରୀ । କମ୍ପା କାହିଁକି ପକ୍ଷୀ ତୋର ॥
ତୁ ହସ୍ତେ କାଣ୍ଡପଟେ ଧରି । କମ୍ପା ତଣ୍ଡିରେ ଅଛୁ କରି ॥
ରୁଧିର ଗଳେ କି ନିମନ୍ତେ । ପୋଢ଼ଣ କହ ଭୁଞ୍ଜ ମୋତେ ॥
ତା ଶୁଣି ଶବରୀ ନାରୀ । କାନ୍ଦଇ ବସ୍ତ ପାଦ ଧରି ॥
କାହୁଁ ବଳସୁ କଲ କଳା । ସେବକ ରଖ ବାଟେ ସିନା ॥
ଫଳ ମୋ କାଟୁଅଛି ତଳି । ଛଡ଼ାଇ ନିଅ କାଣ୍ଡଗୋଟି ॥
ତା ଶୁଣି କହଇ ଶବରୀ । କାଣ୍ଡ କେ ଛଡ଼ାଇବ ମୋର ॥
ମୋ ସତ୍ୟବ୍ରତ କଲେ ନାଶ । ଅଧର୍ମ ପାଇବି ଅବଶ୍ୟ ॥
ଗୁରୁ ମୋ ଦେବା ତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞାନ । ଶ୍ରୀରାମ ସୁନ୍ଦର ଲୋଚନ ॥
କହିଛୁ ବୋଲି ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ତାହା ମୁଁ ପାଶୋରିଲି କେବେ ॥
ଦେଖ ମୋହର ମନକର୍ମ । ବିଧାତା ମୋତେ କଲା ଭ୍ରମ ॥
ଏଣୁ ମୁଁ ମରିବି ଅବଶ୍ୟ । ଏ ଦେହେ ପ୍ରୟୋଜନ କିସ ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଶ୍ରୀହରି । ମଲେ ଅଜବୁ କେଉଁ ଶିଷ୍ୟ ॥
ସୁଣ୍ଡ ଆଜକ ସାତ୍ର କଳା । କାଳ ଭଜନ କରୁ ସିନା ॥
ତା ଶୁଣି ବୋଲଇ ଶବରୀ । ଭଲ କହିଲୁ ସପ୍ତବାର ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଆଜ୍ଞା ଲଙ୍ଘି ମୁହିଁ । କେତେ କାଳକୁ ବଞ୍ଚିବଇଁ ॥
ଅବଶ୍ୟ ଥରେ ତ ମରିବ । କମ୍ପା ନରକେ ଦହିବ ॥
ଏଣୁ ନ ବୋଲି ମୋତେ କହୁ । ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣ ଦେଉଅଛୁ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି କାଣ୍ଡଧରି । ତଣ୍ଡି କାଟନ୍ତେ ଆସ୍ଥା କରି ॥
ତା ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ । ବେଗେ ଧଇଲେ ତାର ହସ୍ତ ॥
ବୋଇଲେ ତୁ ରେ ଭକ୍ତମଣି । ଆମ୍ଭେ କୋଦଣ୍ଡ ଚକ୍ରପାଣି ॥
ଆମ୍ଭେଟି ଜଗତ ଈଶ୍ୱର । ତୁ ମନେ ସନ୍ଦେହ ନ କର ॥
ତା ଦେଖି ବୋଲଇ ଶବରୀ । ଦେଖାଅ ନିଜ ରୂପ ତୋର ॥
ଗୁରୁ କହିଲେ ଯେଉଁ ରୂପ । ଦେଖିଲେ ସେ ରାମ ସ୍ୱରୂପ ॥
ତେବେ ମୁଁ ପରତେ କରିବ । ନୋହିଲେ ଜୀବନ ଛାଡ଼ିବ ॥

ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଦେବରାଜ, | ତୋହର ବେନି ଚକ୍ଷୁ ବୁଜ ||
ଶୁଣି ଶବର ତୋଷମନ | ତକ୍ଷଣେ ବୁଜିଲା ନୟନ ||
ଭକତବତ୍ସଳ ଦେବ ହରି | ତକ୍ଷଣେ ନିଜରୂପ ଧରି ||
ଭକତ ଆଗରେ ହେଲେ ହାଜ, | କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ରୂପ ଶୋଭା ||
କୋଟିଏ ଇନ୍ଦ୍ର ନୀଳମଣି | କାନ୍ତିକି ଜିତେ ନଇଁଲୁଣି ||
ଯେ ଦୂର୍ବାଦଳ ନବଘନ | ଶଶୀ ସୁନ୍ଦର ସୁବଦନ ||
ଚନ୍ଦ୍ର, ବଦନ ବିମ୍ବାଧର | ରାଜୀବ ଲୋଚନ ସୁନ୍ଦର ||
ଅଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ରାଭି ବକ୍ଷସ୍ଥଳ | ବଳୟ ସୁବାହୁ ଯୁଗଳ ||
କାନ୍ତି କୋଦଣ୍ଡ ବେନି ଭୁଜେ | ଅଶେଷ ଦୁଷ୍ଟ ଦର୍ପ ଭଞ୍ଜି ||
କଣ୍ଠେ କୌସ୍ତୁଭମଣି ଲମ୍ବେ | ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଚିହ୍ନ ହୃଦସ୍ଥଳେ ||
ହେମକଙ୍କଣ ବେନିକର | କଟୀରେ ଶୋଭେ ପୀତାମ୍ବର ||
ହେମ ମେଖଳା ତହିଁ ସାଜେ | କୋଟିଏ ରବିତେଜ ଗଞ୍ଜେ ||
ଚରଣେ ନୂପୁର କଟାକ୍ଷି | ଚେତେକ ବଶ୍ୟକେ ବାଜୁ ବାଜି ||
ଯେ ପାଦପଦ୍ମ ଶୋଭାବନ | ଶରଣ ଅଷ୍ଟାଦଶ ଚିହ୍ନ ||
ଅରୁଣ କୋକନଦ ଛବି | ଭକତ ସୁଖ ପାଦ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗ ||
ଏମନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଦର୍ଶନ | କରି ଶବର ତୋଷମନ ||
ସଦ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନେ ଦେଲ ଦିଶି | ଶବର ତାଙ୍କ ପାଦେ ଲୋଟି ||
ସ୍ତବମ ବୋଲନ୍ତି ଶବର | ଭଙ୍ଗି ଭୂ ମାଗି ଦେବ ବର ||
ତା ଶୁଣି ଶବର ଆନନ୍ଦ- | ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ଆଦିକନ୍ଦ ||
ନ ବର ମାଗିବ ଗୋସାଇଁ | ପ୍ରଭୁ ଯଶଙ୍କୁ ଲୁଚପାଇଁ ||
ସବୁ ମିଳିଲା ପ୍ରଭୁ ମୋତେ | କେବଳ କୃପା ରଖ ଏତେ ||
ତା ଶୁଣି ପ୍ରଭୁ ରଘୁନାଥ | ବୋଇଲେ ଶୁଣ ସିଦ୍ଧେ ଭକ୍ତ ||
ଜୀବନେ ସର୍ବ ସୁଖେ ଥାଅ | ମଲେ ବୈକୁଣ୍ଠେ ଠାବ ପାଅ ||
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ତାଙ୍କୁ ଦେଇ | ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧେ ହେଲେ ଖରଖାଞ୍ଜି ||
ଶୁଣ ସୁମନ ଏ ଚରିତ | ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମହିମା ଏମନ୍ତ ||
ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି ଦୃଢ଼ ଯାର | ତା ଘରେ ବଶ ଦାମୋଦର ||

କହଇ ଏହା ହୀନ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳା ବିଳାସ ।।
ସେ ପାଦପଦ୍ମ ହୃଦେ ଭଜି । କୋଟିଏ ବାର ଲୁଣ୍ଠିଥିବ ।।
ସୁଜନେ ଏହି ରସେ ଭାସ । ଏ ଭବ ସମୁଦ୍ରେ ନ ଭାସ ।।
କିସ କହିବ ମୁହିଁ ଛାର । ସେ ସାଧୁଜନଙ୍କ ଗୋଚର ।।
ହରି ଭକତଜନ କଥା । ତାହାଙ୍କୁ ଦତ୍ୟ ଏହୁ ଗାଥା ।।
ଏଣୁ ଅଧମ ହୀନ ଦାସ । ସାଧୁ ଚରଣେ କଲା ଆଶ ।।

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତିରସାମୃତେ ନିତ୍ୟଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଅନନ୍ୟ ଦେବର ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଊନପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ପଞ୍ଚାଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଅଜାମିଳ ପଣ୍ଡା ସମ୍ବାଦ

ନମସ୍ତେ ତ୍ରିଭୁବନେନ୍ଦ୍ର । ଶ୍ରୀ ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଂଶର ନିତ୍ୟସ୍ତ
ରଘୁବଂଶର ଚୂଡ଼ାମଣି । ଧରଣୀସୁତା ପ୍ରାଣମଣି ।।
ତ୍ରିଲୋକ୍ୟ ବନ୍ଧୁ ଉଦ୍ଧାର । ମହିମା ବେଦେ ଅଗୋଚର ।।
ଏଣୁ ଶରଣ ହୀନ ଦାସ । ତୋର ମହିମା କରୁ ପ୍ରକାଶ ।।
ଏଥୁ ଉତ୍ତାରେ ମନରଜା । ଚୈତନ୍ୟ ପାଦେ ଧରି ପୂଜା ।।
ବୋଇଲ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚେତା । କହିବି ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ କଥା ।।
କୋଟିଏ ଜନ୍ମର କଲୁଷ । ଶ୍ରବଣମାତ୍ରେ ଯିବ ନାଶ ।।
ଭକତଠାରେ ସେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ମୁକ୍ତି ଏତିକି ସାଧୁ ଦୃଷ୍ଟ ।।
ତା ଶୁଣି ଜଗା ମନ ଆନନ୍ଦ । ହୋଇ ପୁଚ୍ଛିଲେ ଭବବନ୍ଧ ।।
ଏମନ୍ତ ପୁଣ୍ୟଭକ୍ତି କରି । ଭକତ ବୃନ୍ଦ ଗଲେ ତରି ।।
ସେ ପୁଣ୍ୟ ନ କରିପାରିବ । କହ ସେ କିପରି ତରିବ ।।
ଜନମେ ଭାବୁଁ ହେବ ପାର । ନ ଯିବ ଜନମ ଜଠର ।।
ତାହା ଜାଣିଣ ଥିଲେ କହ । ଫିଟୁ ମୋ ମନର ସନ୍ଦେହ ।।
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଚୈତନ୍ୟ । କହଇ ମଧୁର ବଚନ ।।

ଶୁଣ ସୁମତି ଚିତ୍ତଗାଥା । ତୁ ଯେ ପୁଚ୍ଛିଲୁ ଯେଉଁ କଥା ॥
ଏ ବିଷ୍ଣୁ ମାୟାରେ ଜଗତେ । ପ୍ରାଣୀ ଅଛନ୍ତି ପଡ଼ି ଯେତେ ॥
ବନିତା ପୁତ୍ର ଚିତ୍ତ ଜଡ଼ି । ଲଗାଇ କଳ୍ପନା ଦଉଡ଼ି ॥
କରନ୍ତି ଯେତେ ଯେତେ କର୍ମ । ଏ ସବୁ ମନର ଭରମ ॥
ଧନ କାମିନୀ ପୁତ୍ର ଆଶେ । ବଞ୍ଚନ୍ତି ରଜନୀ ଦିବସେ ॥
ଅନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ମଦେ ଭଜି । ଏଣୁ କି ଜୀବର ଶାରେକାଳି ॥
ଆପଣା ସୁଖେ ସନ୍ତୁଷ କରି । କରି ତରଣି ବାନ୍ଧିଥିରି ॥
ନିଜ ସଂସାର ପଥ ମୁଣ୍ଡି । ମରନ୍ତି ଭବଜଳେ ବୁଡ଼ି ॥
ଧନଅର୍ଜନ ଏମନ୍ତେତ । ଭୁଲିଅଛନ୍ତି ଏ ଜଗତେ ॥
କେମନ୍ତେ ହେବ ପରିତ୍ରାଣ । ନାହିଁ ଏ ଜୀବନ କାରଣ ॥
କେବଳ କଥା ଏକ ଅଛି । ଯେ ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ଦିନ ବଞ୍ଚି ॥
ତାହାଙ୍କ ମୁହଁ ଶୁଣି ଜ୍ଞାନ । ସେ ନାମ କରିବ ଭଜନ ॥
ଛାଡ଼ିବ ସଂସାର ଭାର । ନ ଦେଖେ ଜନମ ଜଠର ॥
ଆଉ ନ-ତୀର୍ଥ ମାତ୍ର ସ୍ନାନ । ହେ ମନ ହେଉକରି ଧେନ ॥
ଏ ଭବ ହେବାକୁ ଉଦ୍ଧାର । କେବଳ ନାମମାତ୍ର ସାର ॥
ତା ଶୁଣି ମନ ନୃପବର । କୋଳେ କହିଲେ ତେମନ୍ତରେ ॥
ନରଙ୍କେ ହୋଇଣ ଅଜାମିଳ । ବନିତା ଜଡ଼େ ହୋଇ ଛଳି ॥
ଜନ୍ମି ଦିବସେ ଧନି ବାଞ୍ଛି । ନ କରି ପୁଣ୍ୟଧର୍ମ କଞ୍ଚି ॥
କାମିନୀ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ରତ । ନ ଥିବ ଦୟା ଧର୍ମ ଚିତ୍ତ ॥
କେବଳ ନାମମାତ୍ର ଧରି । ସଂସାରୁ ମିଳୁଛିକି ତରି ॥
ତା ଶୁଣି ଭଣନ୍ତି ଭଗବାନ । ହେ ନୃପ ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ॥
ନାମର ମହିମା ଅପାର । ନାମଟି ସଂସାରରେ ସାର ॥
ନାମ ମହିମା ଏତେ ତେତେ । ବୋଲି କେ କହିବ ସମସ୍ତେ ॥
ମୋ ଛାର କେତେ କି ଶକ୍ତିମା । କହିବ ନାମର ମହିମା ॥
ଅଜ୍ଞ ମୂର୍ଖଣ ମଧ୍ୟରେ । ଯାହା ଶୁଣିଣ ଶ୍ରବଣରେ ॥
ତାହା କହୁଛି ଏଣିକି ଶୁଣ । ଥିଲା ଯେ ଏକାଳ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥

ହେ ମନ ହେଳୁକରି ବୁଝ | ନାମ ତା ଅଜାମିଳ ଦ୍ୱିଜ ||
ପଣ୍ଡି ହୋଇଲା ସୁବାକାଳ | ଛାଡ଼ିଲା ସ୍ୱଭ ସଙ୍ଗ ମେଳ ||
ବ୍ରାହ୍ମଣ କର୍ମ ଧର୍ମ ଛାଡ଼ି | ଅଧର୍ମମାର୍ଗେ ଗଲା ପଡ଼ି ||
ଗଣିକା ନାରୀ ଗୋଟି ଧରି | ବଡ଼େ ରହିଲା ଗୃହ କରି ||
ଅତି ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଚିତ୍ତେ | ରହିଲା ସେ ନାରୀ ସଙ୍ଗତେ ||
ଯାହା ହୋଇଲା ପେଟୁ ନାରୀ | ସେ ଆଣେ ଶୀଘ୍ରଗତି କରି ||
ଦ୍ୱିଜ ଯାହା ମାଗେ ଯେତେବେଳେ | ଆଣି ଖଟାଏ ପାଦତଳେ ||
ଗୋମାଂସ କୁକୁଟ ଘୃତସ୍ତ | ଭୁଞ୍ଜଇ ସୁରା ସଙ୍ଗେ ଭରି ||
ବାଟ ଜଗିଣ ଖଣ୍ଡ ଚିହ୍ନି | ଆଣଇ ପରଧନ ଲୁଟି ||
ଯୋଗୀ ଜଙ୍ଗମ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ | ଏହାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମାରି ||
ବଳେ ପଶଇ ପରଘରେ | ବେଶ୍ୟା କରଇ ନିରନ୍ତରେ ||
ପଥେ ପକାଏ କୁଣ୍ଡକାଟି | କୂପ ଦେଖିଲେ ଭରେ ମାଟି ||
ଦେଖିଲେ ଧର୍ମଶାଳାମାନ | ଅନେକ କରଇ ପତନ ||
ଶିବ ଲିଙ୍ଗକୁ ଦଏ ଭାଙ୍ଗି | ବିଷ୍ଣୁ ପ୍ରତିମା ଦେଖି ଭଙ୍ଗି ||
ଏକାନ୍ତେ ଦେଖି ପରନାରୀ | ବଳେ ରମଇ ତାକୁ ଧରି ||
ନା ଜାଣେ ଏ ଜାତି ସେ ଜାତି | ପାତକ ବୋଲି ନାହିଁ ଭୀତି ||
ଇତ୍ୟାଦି ଆଉ ପାପ ଯେତେ | କର୍ମା ଉତ୍ତେ ତାକୁ ଚିତ୍ତେ ||
ଏମନ୍ତେ ସେ ବ୍ରହ୍ମଚଣ୍ଡାଳ | ପାପ ଆଚରେ ଗଲା କାଳ ||
ଜାଣଇ ଏକା ପରନାରୀ | ସାଧୁଙ୍କ ଗୋଷ୍ଠୀ ତାକୁ ବୈରୀ ||
ଦିନେ ସେ ଦମ୍ଭକୃଷ୍ଟ ହୃଷ୍ଟ | ବୋଲି ବଦନେ ତା ନ ଧରି ||
ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ କାଳ | ଶୁଣ ହେ ମନ ମହୀପାଳ ||
ଚଣ୍ଡାଳୀ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ରତ | ତା ଗର୍ଭେ ପାଞ୍ଚ ସୁତ ଜାତ ||
ତାହାଙ୍କ ନାମ ଦେଲା ଶୁଣ | ରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ନାରାୟଣ ||
କୃଷ୍ଣ କେଶବ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ | ବେଳେ ସେ ନାମମାନ ଦେଇ ||
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆନନ୍ଦରେ | ବଞ୍ଚଇ ଦ୍ୱିଜମା ନାମରେ ||
ଏମନ୍ତେ କେତେ ଦିନ ଗଲା | ଆସିଣ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ହେଲା ||

ତା ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖିଣ ସାକ୍ଷାତେ । ଆସି ଭେଟିଲେ ଯମଦୂତେ ॥
ଯମଦଣ୍ଡ ଶସ୍ତ୍ର ହସ୍ତେ ଧରି । ଯେ କାଳପାଶ ଅଧିକାରୀ ॥
ବେଢ଼ିଣ କରନ୍ତି ଗର୍ଜନ । ଦେଖାଇଁ ମହାଭୟ ମାନ ॥
ପାଶ ଲଗାନ୍ତେ ତାର ଗଳେ । ଡାକିଲା ପ୍ରାଣର ବଳେ ॥
ହେ ତେଜସ୍ୱରୂପ ନାରାୟଣ । ବେଗେ ତୁ ଆସରେ ଧାଇଁଣ ॥
ଏ ଦୁଷ୍ଟମାନେ କାହୁଁ ଆସି । ମୋ ଗଳେ ଲଗାଇଣ ପାଶି ॥
ବାନ୍ଧିଣି ନେଉଛନ୍ତି ଧରି । ବେଗେ ଆସରେ ରାମ ହରି ॥
ତା ଶୁଣି ଯମଦୂତ ଆସି । ମିଳିଲେ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତେ ଆସି ॥
ହଙ୍କତେ ଦେବରଥ ଘେନି । ବଜାଇ ଜୟ ଶଙ୍ଖ ଧ୍ୱନି ॥
ଜୟ ଶବଦ ତୁଣ୍ଡେ କରି । ସେ ଅଜାମିଳ ଭୁଜ ଧରି ॥
ଆନନ୍ଦେ ହରିବୋଲ ଦେଇ । ରଥରେ ବସାଇଲେ ନେଇ ॥
ଯମଦୂତଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତେ । ଭର୍ତ୍ସନା କଲେ ନାନାମତେ ॥
ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଅରେ ଦୂତେ । ଏମନ୍ତେ ନହିବ ସମସ୍ତେ ॥
ବିଷ୍ଣୁ ଭକତ ଗଳେ ପାଶ । ଲଗାଅ ଏଡ଼େକ ସାହସ ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଧରି । କ୍ରୋଧ ମନେ ମାଡ଼ ମାରି ॥
ବୋଇଲେ ପଳାଅରେ ବେଗେ । କହ ତୁମ୍ଭର ରାଜା ଆଗେ ॥
ସେଠାରୁ ଯମଦୂତେ ଡରି । ପଳାଇ ଗଲେ ବେଗ କରି ॥
ଏଣେ ସେ ବିଷ୍ଣୁ ଦୂତମାନେ । ବସାଇ ତାହାଙ୍କୁ ବିମାନେ ॥
ମୁଖରେ ଜୟ ଜୟ କରି । ଘେନିଣ ଗଲେ ବିଷ୍ଣୁ ପୁରୀ ॥
ବିଷ୍ଣୁ ଲୋକରେ ଗଲା ହୋଇ । ବସିଲ ବିଷ୍ଣୁ ପୁରେ ଯାଇ ॥
ଏମନ୍ତ ପାପୀକି ଏ ଗତି । ଦେଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଦାଶରଥି ॥
ଶୁଣ ସୁମନ ଏକଚିତ୍ତେ । ନାମର ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ନାମଟି ସର୍ବ ସୁଖମୟ । ନାମରୁ ଜଗତ ଉଦୟ ॥
ନାମ ସକଳ ଘଟେ ବସେ । ଥାଇ ସେ କାହିଁରେ ନ ମିଶେ ॥
ନାମର ରୂପରେଖ ମାନ । ବେଦ ନ କରେ ଅନୁମାନ ॥
ସିଦ୍ଧ ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ମୁନି ଯେତେ । ନାମକୁ ଭଜନ୍ତି ଜଗତେ ॥

ନାମର ମହିମା ଅଶେଷ । ଶେଷ ନ ଜାଣନ୍ତି ତା ଶେଷ ॥
ବ୍ରହ୍ମାଆଦି ଆଖଣ୍ଡଳେ । ଆବର ଯେତେ ଦିକପାଳେ ॥
ଭବ ଶଙ୍କର ଆଦି ଯେତେ । ନାମର ମହିମା କହନ୍ତେ ॥
କାହିଁ ଜାଣିବେ ସେହୁମାନେ । ଅଦ୍ୟାପି ଗାଉଛନ୍ତି ମନେ ॥
ଦେଖ ଏ ଜଗତର ପିତା । ପୁଣି ଯେ ସୃଷ୍ଟିର କରତା ॥
ନାମ ଭାଙ୍କର ଅଟେ ବ୍ରହ୍ମା । ନ ଜାଣେ ସେ ନାମ ମହିମା ॥
ଅଦ୍ୟାପି ଭ୍ରମନ୍ତି ସଂସାରେ । ଜନ୍ମ ମରଣ ଲକ୍ଷବାରେ ॥
ନାମକୁ ଅର୍ଥକ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି । ଯାଇ ଅମର ହେଲ ପିନ୍ତି ॥
କେବଳ ନାମରେ ବିଶ୍ୱାସ । କରନ୍ତି ଏକା ଦିନଦାସ ॥
ଯେ ନାମାମୃତ ରସ ପିଇ । ରହିଲେ ମୁକ୍ତିଅଗ୍ରେ ହୋଇ ॥
ଜଗତେ ବୋଲନ୍ତି ଈଶ୍ୱର । ଏଣୁ ଜାଣନ୍ତି କହି ସର ॥
ଆଉ ଇତର ଜନ ଯେତେ । ସେ କାହିଁ ଜାଣିବେ କହିତେ ॥
ଯେ ହିମ ନୃମାଣର ଧୂଳି । ମହିମା ଅନ୍ତ ପାର ନାହିଁ ॥
ଆକାଶେ ବୋଲଇ ଅନନ୍ତ । ତାକୁ ବା କେ କରନ୍ତି ଅନ୍ତ ॥
ଗଣା ହୋଇବ ଦୁର୍ବାଘାସ । ଆବର ବରଷାର ଧାର ॥
ପୃଥ୍ୱୀରେ ରେଣୁ ଅଛି ଯେତେ । ସମୁଦ୍ର ଲହରୀ ସହିତେ ॥
ଏ ସବୁ ଅବା ଗଣା ହେବ । ନାମ ମହିମା କେ କହିବ ॥
ଏଣୁ ଏ ନାମ ଭଜନରେ । ଯେ ଜନ ଥିବ ଏ ସଂସାରେ ॥
ସେ ପ୍ରାଣୀ ତରିବେ ଅବଶ୍ୟ । ତାଙ୍କୁ ପାତକ ଗୁରୁ କିସ ॥
ନ ଯାଉ ତାର ଦାନ ପୁଣ୍ୟ । ନ କରୁ ସର୍ବଜନେ ମାନ୍ୟ ॥
କରୁ ନ ଯାଉ ସନ୍ଧ୍ୟାତ୍ରି । ତପସ୍ୟା ରହେ ଥାଉ ମନ୍ତ୍ର ॥
ନ କରୁ ହୋମ ଯଜ୍ଞମାନ । ନରକେ ହେବ ନିସ୍ତାରନ ॥
ଯହିଁ ବୋଲିଲ ତହିଁ ଥାଉ । ଯେଣିକ ଇଚ୍ଛା ତେଣେ ଯାଉ ॥
କେବଳ ନାମରେ ବିଶ୍ୱାସ । ଥିଲେ ସେ ତରିବ ଅବଶ୍ୟ ॥
ଏଥି ସଂଶୟ ନାହିଁ ଜାଣ । ସକଳ ଶାସ୍ତ୍ର ମୁଖେ ଶୁଣ ॥
ଜାଣନ୍ତି ଏବେ ତେଜୋମୟ । ଭୁଲି ପଣ୍ଡିତେ ଅଭିଳାଷ ॥

କ୍ଷଣକେ କରେ ଭସ୍ମରାଶି । ଯେସନେ ପାତକୁଳ ଧ୍ୱଂସି ॥
ଉଦୟ ଦେଖିଲେ ଦିବାକର । ଯେସନେ ନାଶଇ ତମ ଘୋର ॥
ଯେସନେ ଶରଧର ଜାଳ । ଜଳୁ ବିନାଶେ ଖଡ଼ ନଳ ॥
ତେସନେ ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣେ । ପାପ ପଳାନ୍ତି ଏଣେ ତେଣେ ॥
ନିର୍ମଳ ହୁଏ ତାର ଅଙ୍ଗ । ଦେଖନ୍ତୁ ଏ ବସ୍ତୁ ବେଦ ସଙ୍ଗ ॥
ଏଣୁ ଏ ହରିନାମ ବାଣୀ । ଦେଖ ସବୁ ପରେ ଶିରୋମଣି ॥
କୋଟିଏ ଯଜ୍ଞ ସେବା କରି । ନାମ ଗୋଟିକୁ ତୁଳେ ସରି ॥
ମେରୁ ସମାନ ରତ୍ନମାନ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ହସ୍ତେ ଦେବ ଦାନ ॥
ବସାଇ ଅନେକ ଶାସନ । ଭୂମି ମଣ୍ଡଳ ଦେବ ଦାନ ॥
ଗୋ ଗୋଷ୍ଠ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରି । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅଳଙ୍କାର ଭରି ॥
ଆଉର ବସ୍ତ୍ରା ସହିତେ । ଦାନକୁ ଦେବ ଅପ୍ରମିତେ ॥
ଗଜ ତୁରଙ୍ଗ ଆଦି ଯେତେ । ବିପ୍ରଙ୍କ ମନର ସହିତେ ॥
ପବିତ୍ରେ ଦେବ ମିଷ୍ଟ ଅନ୍ନ । କୋଟି ସଂଖ୍ୟରେ ଦେବ ଦାନ ॥
ଶ୍ରୀରାମ କାଳେ କଳହଂସ । ଚର୍ମ ପାଦୁକା ଅପ୍ରମିତ ॥
ଅନେକ ବସାଇବ ମଠ । ତାହାଙ୍କ କରି ଉପକାର ॥
ଅଶାନ୍ତ ବୈଦ୍ୟ ନିଷ୍ଠାବନ୍ତେ । ଜଳ କରାଇଥିବ ବନ୍ଧ ॥
ଏ ସବୁ ପୁଣ୍ୟ ତୁଲ କରି । ନାମ ଭଜନେ ନୋହେ ସରି ॥
ତପକୁ ଧରି ତୁଳ କରି । ପଢ଼ିବ ସପ୍ତ ନାମାବଳୀ ॥
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରୀରାମ ମହିମା । କେ ମୁଖେ କହିବ ଗାରିମା ॥
ଧନ୍ୟ ଯେ ହରିନାମ ଗୋଟି । ଭବ ବନ୍ଧନ ଯାଏ କାଟି ॥
ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଲଲାଟ ଲିଖନ । ଖଣ୍ଡିବେ କହିପାରେ ଆନ ॥
ଯାହା ନୋହିବ ଏ ଜଗତେ । ସେ କରି ପାରିବ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଦେଖ ଏ କଳଙ୍କ ପାଷାଣ । ଲଗିବା ମାତ୍ରେ ଶ୍ରୀଚରଣ ॥
ତତକ୍ଷଣେ ହୋଇଲା ସୁନ୍ଦରୀ । ଆନେକ ହେଲେ ପାରେ ଏହାକର ॥
ଦେଖ ଯେ ଆଜ୍ଞା ଅଲୌକିକ । କାର୍ଯ୍ୟ ନୋହିବ ଏ ଜଗତେ ॥
ପର୍ବତ କୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟାରେ । ନେଇ ପକାନ୍ତେ ସାଗରରେ ॥

ଭସ୍ମଲ ହୋଇଲେକା ଯଥା । ଆଜକୁ ରହିଛି ସେ କଥା ॥
ଦେଖ ବ୍ୟାଧଭାଗ୍ୟ ବର । ପାଇ ଅମର ପଣଶିର ॥
ବଧିଲେ ତାହାର ଶାବକ । ଥାଇ ତା କେଶକ ବଢ଼ି ଆକ ॥
ଖାଇଲେ ସେ ଲବଣ ଚରଣ । ଅମର କଲେ ବସ୍ତ୍ରଧନ ॥
ମାର୍କଣ୍ଡେ ବୃକ୍ଷ ପଦ ଦେଲେ । ବେଶ୍ୟା ନାସିକ ସ୍ୱର୍ଗେ ନେଲେ ॥
ମନୁବଂଶ ଦେଲେ ଧାତା ପଦ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇନ୍ଦ୍ର ଛତ୍ରପଦ ॥
ସାଧିଲା ନାସିକ ବୋଷ୍ଟମ । କରିଲ ସେ ଜଳଧିର ନାସ ॥
ସହିତ ସମ୍ଭୁର ଜଳ । ନାସିତ ଅଗସ୍ତ କଲେ ପୂଜ ॥
ଏମନ୍ତ ସେସ୍ତୁ କହିବାରେ । କସ ଉପମା ଦେବ ତାରେ ॥
ସକ୍ରିତ ଆତ୍ମା ଅନ୍ତାଗ୍ନ । ଆଜ୍ଞା ଦେଇ ଅଛି ଭାନୁ ସମ ॥
ଏଣୁ ସେ ନାମେ ଆସ୍ତା ଧାଇ । ସ୍ୱସାରେ ଭକ୍ତମାନ୍ଦି ଚାଇ ॥
କହେଁଇ ସେ ହେଲ ଉନ୍ନଣ । ହେ ମନ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣ ॥
ଏଣୁ ସେ ନାମ ରସ୍ତ ଗୋଟି । ମନ ବଦେନ ବାନ୍ଧ ଭକ୍ତି ॥
ସ୍ୱସ୍ତପାତ ମଧ୍ୟେ ଭବ । ଦୃଢ଼ ତାକୁଣୀ ଭକ୍ତି କର ॥
ଜାଗ୍ରତେ ଜାଗ ସ୍ୱପ୍ନକାଳେ । ପାଶୋରି ନ ଦିଅ ତୁ ତାଳେ ॥
ଦେଖି ସବୁ ନବ ସଦା । କରନ୍ତି ଦେଖୁଥିବ ଏକା ॥
ସୂତେତା ରଖ ଜଗ୍ନ୍ନଥଜ । କସ କରିବ ମୃତ୍ୟୁକାଳ ॥
ଏଣ୍ଟ ସେ ହବ ଧର୍ମଧାର । ହେ ମନ ସନ୍ଦେହ ନ କର ॥
ସକଳ ବେଦଶାସ୍ତ୍ର ଶୁଣି । ଈଶ୍ୱର ବାକ୍ୟ ଏ ପ୍ରମାଣ ॥
ନାରଦ ଆଦି ମୁନି ଯେତେ । ସେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନଙ୍କ ସନ୍ନିତେ ॥
ତାଙ୍କ ବଚନ ଏହୁ ସତ୍ୟ । ଶୁଣ ହେ ମନ ମହାଭକ୍ତି ॥
କେବଳ ତୋର କୃପା ଥାଉ । କହୁଛି ଭକ୍ତମାନ୍ଦି ଆଉ ॥
ହେ ମନ ଶୁଣ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତେ । ନାମର ମହିମା ଏମନ୍ତେ ॥
ସେ ରାମ ନାମଗୋଟି ମୋର । ନିରନ୍ତେ ବସ୍ତୁ କଣ୍ଠ ହାର ॥
ସ୍ୱଜନେ ଏହି ଉପେ ରସ । ନିରନ୍ତେ ରାମ ନାମ ଘୋଷ ॥
ଏ ଭବ ବ୍ୟାଧିକ ଔଷଧି । ଜାଣ କେବଳ ଦୟାନିଧି ॥

ମୁକୁନ୍ଦ ମାଧବ ମୁରାରି । କୃଷ୍ଣ କେଶବ କଇଟଭାରି ॥
ପରମାନନ୍ଦ ବାସୁଦେବ । ହରି ଗୋବିନ୍ଦ ପଦ୍ମନାଭ ॥
ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ଚକ୍ରପାଣି । ଦାସବତ୍ସଳ ଯାଦମଣି ॥
ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ କୃପାସିନ୍ଧୁ । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଦୀନବନ୍ଧୁ ॥
ବ୍ରଜମୋହନ ହୃଷୀକେଶ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପୀତବାସ ॥
ଅନନ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତ ଶ୍ରୀଧର । ପଦ୍ମ ନୟନ ଗଦାଧର ॥
ନବୀନ ଦୂର୍ବାଦଳ ମୂର୍ତ୍ତି । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦାଶରଥି ॥
ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ ବଂଶୀଧର । ରାଧା ବଲ୍ଲଭ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ॥
ଏ ଆଦି ନାମାବଳୀ ଯେତେ । ସୁଜନେ ଭଜନ୍ତୁ ହୃଦଗତେ ॥
ସଦ୍ଗୁରୁ ପ୍ରଭୁ ଯେ ଶ୍ରୀହରି । ସକଳ ଘଟେ ଛନ୍ତି ପୂରି ॥
ସକଳ ଜୀବର ଜନତା । ସଦ୍ଗୁରୁ ସେହି ମୁକ୍ତିଦାତା ॥
ଯେ ଶୁଦ୍ଧବୁଦ୍ଧ ଧର୍ମୀମାନ । କରତା ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ତା ବିନୁ ଆନ ନାହିଁ ଜନେ । ଶରଣ ପଶ ସେ ଚରଣେ ॥
ଭବର ବନ୍ଧୁ ସେ ଗୋସାଇଁ । ଅଭାବ ଜନେ ଭେଟ ନାହିଁ ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ । କେବଳ ମୁକତି ବିଶ୍ୱାସ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ବିନା ଯେତେ କର୍ମ । ଜାଣ କେବଳ ବୃଥା ଶ୍ରମ ॥
ଜପ କରୁଛ ମୂର୍ଖ ସ୍ଥିର । ସାଧୁଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଗୋଚର ॥
ମୂର୍ଖ ଜନଙ୍କୁ ଏକା ଶାନ୍ତି । ନ ଛାଡ଼େ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ପ୍ରକୃତି ॥
ସ୍ଥିତ ଦୁର୍ଲଭ ସ୍ଥାନମାନ । ସର୍ବେ ଦେଖନ୍ତି ବିପ୍ର ଚିହ୍ନ ॥
ତହିଁ ଜପନ୍ତୁ ମୁନିବର । ଯେଣୁ ମୂର୍ଖଙ୍କୁ ଏକା ଡର ॥
ଦେଖ ମକ୍ଷିକା ମଧୁନ । ତେଜିଲ କର୍ପୂର ଚନ୍ଦନ ॥
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଦେଖିଲେ ତା ପାଖେ । ଅତି ଆନନ୍ଦେ ତହିଁ ବସେ ॥
ଏମନ୍ତ ମୂର୍ଖଙ୍କର ସ୍ୱବ । କେ ତାହା ଅନ୍ୟଥା କରିବ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ପଦକୁ ମୋହର । କୋଟିଏ ବାର ନମସ୍କାର ॥
ନିରତେ ପର ଉପକାର । ଏଣୁ ମୋ ଦୋଷ କ୍ଷମାକର ॥
କହଇ ବିପ୍ର ରାମ ଦାସ । ଏ ପାର୍ଥ୍ୟଭକ୍ତି କଥା ରସ ॥

ଭବାର୍ଣ୍ଣବ ଘୋର ପାକେ | ମୋତେ ଉଦ୍ଧର କୃପା କୂଳେ ||
ମୁଁ ମୂଢ଼ ପତିତ ପାମର | ଦୁଷ୍ଟ ଦୁର୍ମତି ଦୁରାଚାର ||
ଦାମ୍ଭିକ ନାସ୍ତିକ ଦ୍ୱେଷୀ | ନିରତେ ଅସୂୟା ଲମ୍ପଟୀ ||
ନ ଜାଣେ ପାଠ ଶାସ୍ତ୍ର ସ୍ତୁତି | ତୁମ୍ଭ ଭଜନେ ନାହିଁ ମତି ||
ମଜି ବିଷୟ ବନ୍ଧନରେ | ନିରତେ ଥାଏ ଇଚ୍ଛାପରେ ||
କାମିନୀ ସଙ୍ଗେ ରତି କରି | ଭଜନେ ନ ପାରିଲି ହରି ||
ସାଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗ ନାହିଁ ମେଳ | ଏମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିଲା କାଳ ||
ଆସି ଭେଟିଲି ଏବେ କାଳ | ଏଥୁ ଉଦ୍ଧର ରସୁବାଳ ||
ତୁମ୍ଭେ ହେ ପତିତପାବନ | ମୁ ଯେ ଅଟଇ ପାପୀଜନ ||
ଏଣୁ ଭରସା ମୋର ଅଛି | ସଂସାରେ ଅନ୍ୟ ନାହିଁ କିଛି ||
ଶ୍ରୀଧର ମୁକୁନ୍ଦ ପଦ୍ମନାଭ | ତହୁଁ ମୋ ମନ [illegible] ||
ନରହରି କୃଷ୍ଣ ମଧୁସୂଦନ | ଏ ଆଶ୍ରିତ ଜନ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ||
ମୋ ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର | ଚରଣେ ଶରଣ ତୁମ୍ଭର ||
ଭଣଇ ବନ୍ଧୁ ଦୀନ ଦାସ | ମୋହର ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀନିବାସ ||
ସେ ଶ୍ରୀନିବାସଙ୍କରି ଗୁଣ | ଜାଣନ୍ତି ଏକା ସାଧୁଗଣ ||
ସେ ସାଧୁଗଣ ପାଦଧୂଳି | ମସ୍ତକେ ଦେଇ ସେ ମଞ୍ଜଳି ||
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସାମୃତ | କେବଳ ଶ୍ରବଣେ ଅମୃତ ||
ଶ୍ରୀଦିବ୍ୟସିଂହ ଦେବଙ୍କର | ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତେଇଶି ଅଙ୍କର ||
ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ [illegible]ବାସେ | ଶ୍ରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱରଙ୍କର ପାଶେ ||
ହେଲା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ [illegible] | [illegible] ||
ମଧୁରୀ [illegible] ମୋର ଗ୍ରାମ | ସେ ଗ୍ରାମେ ମୋହର ଆଶ୍ରମ ||
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ଗଦାଧର ଦାସ | ସେ ପାଦପଦ୍ମେ ମୋର ଆଶ ||
ପିତା ମୋ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଦାସ | ମୁହିଁ ଅଟଇ ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ||
ନାହିଁ ମୋହର ବାଡ଼ିବୃତ୍ତି | ଭରସା ଲକ୍ଷ୍ମୀଦେବୀ ପତି ||
ଆବର ସାଧୁଙ୍କ ଚରଣ | ସେ ମୋର ପରମ କାରଣ ||
ଏ ଦୁଃଖ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ସଙ୍ଗ | ହେଲା ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟ ରସାମୃତ ||

ପ୍ରଥମ ପ୍ରବନ୍ଧ ଦଶଣ । ଅଧ୍ୟାରେ ବୋଲିଥିଲି ଦେଖ ॥
ତହୁଁ ବତିଶ ସମସ୍ତର । ଜଣିଲୁ ସାଧୁମାନଙ୍କର ॥
କୃପାରୁ ଶୁଣି ପଞ୍ଚବଂଶ । ଅଧ୍ୟାୟ ଦାର୍ଢ୍ୟଭକ୍ତି ରସ ॥
ଶୁଭ ପ୍ରବନ୍ଧ ମିଶିଲାରେ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଚାଶ ଅଧ୍ୟାରେ ॥
ଏଡ଼ ଏଡ଼କ ସୁଧାରସ । ଦୁଜନେ କରନ୍ତୁ ଘୋଷ ॥
ଏଥେଁ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ପାର । ଜନ୍ମେ ଯେ ଭକ୍ତି ଦୃଢ଼ ସାର ॥
ଜଗଇ ବନ୍ଧୁ ରାମ ଦାସ । ମୋତେ ଶ୍ରୀଧର ପୀତବାସ ॥
ଶ୍ରୀଧର କିବା ନ ଶ୍ରୀଧର । ଭରସା ଅଛଇ ମୋହର ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଅଜାମିଳ ଚଣ୍ଡୀ ଦୁର୍ଗତେ ନାମ ପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଏକପଞ୍ଚାଶତ ଅଧ୍ୟାୟ

ଗରୁଡ଼ ଦାସ ସମ୍ବାଦ

ନମଇ ପ୍ରଭୁ ଜଗପତି । ଫେଡ଼ ହେ ମୋହର ଦୁର୍ଗତି ॥
ମୁଁ ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ ଶରଣ । ମୋ ବନ୍ଧୁ ଭବ ବିମୋଚନ ॥
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପାଦେ ନମସ୍କାର । ଦୟା କରିବ ଗଦାଧର ॥
ଶ୍ରୀନୀଳଗିରି ଜଗନ୍ନାଥ । ତୋ ପାଦେ ଲାଗୁ ମୋର ମାଥ ॥
ହେ ସାଧୁଜନେ କୃପାକର । ତୁମ ଦୟାରୁ ହେବ ପାର ॥
କୃପାକର ହେ ନରହରି । ଏହି ଘଟରେ ଅଛି ପୂରି ॥
କହ ହେ ମନ ଚୈତନ୍ୟ । କହ ହେ ଭକ୍ତ କଥାମାନ ॥
ଭକ୍ତମାନଙ୍କ କଥା ସାର । କହି ଦେବତ ମୋତେ ପାର ॥
କର୍ଣ୍ଣେ ମୋ ଶୁଣିଲେ ଦ୍ରବତ । କହିବ ଭକ୍ତଙ୍କ ଚରିତ ॥
ଚୈତନ କହନ୍ତି ଶୁଣ ମନ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସୁଦର୍ଶନ ॥
ଜମ୍ବୁ ନଗର ବୋଲି ନାମ । ଯେ ଦେଶେ ଅଛଇ ତାର ଧାମ ॥
କୃଷ୍ଣପୁର ପାଶେ ତା ନାମ । ପଣ୍ଡିତମଣ୍ଡଳେ ଉତ୍ତମ ॥

ସେ ବଡ଼ ଧନାଢ଼୍ୟ ଅଛଇ । ବହୁ କୁଟୁମ୍ବ ତାର ଥାଇ ॥
ସୁନେଇକ ନାମ ତା ଗହିବ । ଶାନ୍ତ ସୁଶୀଳ ତାର ଭାବ ॥
ଦୟା ତା ଥାଇ ସବଠାଇ । କ୍ରୋଧେର୍ଷା ନ ଥାଇ ହୃଦଇ ॥
ହସି ବଚନ ସର୍ବ ବେଳେ । ସଦା ସେ ଦୀନ ପାଳି ରଏ ॥
ନାମରେ ଅନୁସରଣ ରତ । ନରେନ ଭଜଇ ରଘୁନାଥ ॥
ଦାସ୍ୟରସେ ରତ ଥାଇ । ହୃଦରେ ନାମକୁ ଭଜଇ ॥
ଧନେ ବୈରାଗ୍ୟ ହେଲା ଜାତ । ସବୁ ବାହାର ସେ ଭୁଲିତ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ବେଶ ଆଚରିଲେ । କଣ୍ଠିକଣ୍ଠେ ମାଳା ଭିଡ଼ିଲେ ॥
ତିଳକ ଦଶି ଲଲାଟରେ । ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ରାଦି ସ୍କନ୍ଧରେ ॥
ରାମ ଭଜନ ଅନୁସନେ । ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଧାନରେ ॥
ଏକ କୁଟୀର ତଳେ ରହି । ଶ୍ରୀରାମ ଭଜନ ଗାଇ ॥
ବୋଲନ୍ତି ନମୋ ରଘୁବୀର । ମହିମା ଅପାରୁ ଅପାର ॥
ମୁଁ ତ ଅଛଇ କର୍ମହୀନ । କି ରୂପେ କରିବି ପୂଜନ ॥
ମାନସ ପୂଜାର ବିଧାନେ । ବେଶ କରଇ ମନେ ମନେ ॥
ନବଘନମୂର୍ତ୍ତି ରୂପ ଧାରି । କନ୍ଦର୍ପ ଜିଣି ସେ ସୁନ୍ଦର ॥
କରେ କୋଦଣ୍ଡକାଣ୍ଡ ଶୋଭେ । ଶିରେ ମୁକୁଟ ଶୋଭାପାଏ ॥
ହସ୍ତରେ ରତନ କଟାଣି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦନ ଦାଢ଼ି ଦାଢ଼ି ॥
ବସାଇ ତାଙ୍କୁ ବାମଦେଶେ । ଜାନକୀ ରଖାଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାଥ ଛତ୍ର ଧରି । ବାଙ୍କରେ ଚେଳଣି ଡୁଳାଇ ॥
ସୁମରି ଜାନକୀ ଭରତ । ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ଆଲଟରେ ରତ ॥
ଆଗେ ସେବଇ ହନୁମନ୍ତ । ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ମୂର୍ତ୍ତି ସୀତାକାନ୍ତ ॥
ପୀତବସନ ଆଭରଣ । ଶ୍ରୀକରେ ରତନ କଙ୍କଣ ॥
ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କେ ମୁଦ୍ରିକା । ନବରତ୍ନରେ ସେ ଝଳକା ॥
ହୃଦରେ ରତନ ଭୂଷଣ । ଏମନ୍ତ ରୂପ କରି ଧ୍ୟାନ ॥
ନୃତ୍ୟ କରନ୍ତି ସମ୍ମୁଖରେ । ଆନନ୍ଦ ହୋଇଣ ମନରେ ॥
ହେ ପ୍ରଭୁ ମୋତେ କୃପାକର । ଏ ଭବସାଗରୁ ଉଦ୍ଧର ॥

ଦୟାସାଗର ରଘୁବୀର | ଭକତେ ଦର୍ଶନ ଦେଲେ ତାରେ ||
କୋଟି କନ୍ଦର୍ପରୂପ ଦେଖି | ପିଚ୍ଛୁଡ଼ି ନ ପାରଇ ଆଖି ||
କୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ କି ଉଦୟେ | ଦେଖି ନୟନୁ ଲୁହ ବହେ ||
ନୟନ ଲୁହ ହୃଦୟ ନ | ଭୂମିରେ ପଡ଼ଇ ଅଚେତ ||
ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ବୁଡ଼ିଲା | ଦେହରୁ ପ୍ରାଣ କି ଛୁଟିଲା ||
ଅଶ୍ରୁ ବୁହଇ ତାର ନେତ୍ର | ସିକ୍ତ ହୋଇଲା ମୁଖପଦ୍ମ ||
ଏମନ୍ତ ଦେଖି ରଘୁନାଥ | କୋଳରେ ଧଇଲେ ଭକତ ||
ଦକ୍ଷିଣକରରେ ଝାଡ଼ିଦେଲେ | ହେ ଭକ୍ତ ବର ମାଗ ବୋଲେ ||
ଶୁଭ ଅଙ୍କ ଭକତଶେଖର | ମନ ଇଚ୍ଛାରେ ମାଗ ବର ||
ରାଘବ କହେ କାରୁଣ୍ୟରେ | ହେ ପ୍ରଭୁ କୃପାକର ମୋରେ ||
ଯେବେ ମୁଁ ଡାକିଲେ ଗୋ ହୃଦରେ | ଦର୍ଶନ ଦେଉଥିବ ବାରେ ||
ଭୂତ ଭବିଷ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ | ଜାଣିଲେ-ଜାଣିବି ମୁଁ ଶୁଣ ||
ଇଚ୍ଛାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବ ମୋର | ନାମ ଖ୍ୟାତ ହେବ ଅପାର ||
ଯେଉଁଠି ମୁଁ ମନ କରିବି | ତତକ୍ଷଣେ ସେଠାରେ ମିଳିବି ||
ଏ ବର ଦିଅ ରଘୁବର | ତୋ ପାଦପଦ୍ମେ ଭକ୍ତି ସ୍ଥିର ||
ଶ୍ରୀମୁଖେ ଅସ୍ତୁ ଅସ୍ତୁ ବାଣୀ | ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ଭଣି ||
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ସେ ଭକତ | ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ କଲା ଦଣ୍ଡବତ ||
ପ୍ରଣାମ କଲା ବାରମ୍ବାର | ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଲେ ରଘୁବୀର ||
ତହୁଁ ଭକତ ତତକାଳେ | ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ଚଳିଗଲେ! ||
କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ଦେଖି ରଙ୍ଗେ | ଦ୍ୱାରକା ଗଲେ ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ||
ଦ୍ୱାରାଧୀଶ ଦେଖି ଆଦରେ | ମହିମା ଦେଖାଇ ସେଠାରେ ||
ଅନେକ ସାଧୁବୃନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ | ପ୍ରୟାଗ କାଶୀ ଗଲେ ରଙ୍ଗେ ||
ସାଗର ସଙ୍ଗମରେ ସ୍ନାଇ | ବର୍ତ୍ତି ରହିଲା ତହୁଁ ଯାଇ ||
ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କଲେ | ମହାପ୍ରଭୁ ପ୍ରେମବଶ ହୋଇଲେ ||
ଦେଉଳରେ ପରିକ୍ରମା କଲେ | ମହାପ୍ରଭୁ ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ||
ନିତ୍ୟ ଦେଖିଣ ଜଗଦୀଶ | ବେଶ ଦେଖିଣ ହେଲେ ତୋଷ ||

ଆନନ୍ଦର ସୀମା ହୋଇଗଲେ । ଜାତପୋଡ଼ ଦୁହେଁ ମିଳିଲେ ॥
ସୁମନ୍ତେ ଭକ୍ତବର ମାସ । ନଅ ପ୍ରତିଷ୍ଠି ଦେବ ପାଶ ॥
ଚଳାଇ ମୃଦଙ୍ଗ ଭଜନ । ବଟିଣ ନଅ ଯାଇ ଯେବେଲେ ॥
ନଗରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ସାଧୁ ବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ସଙ୍ଗ କଲେ ॥
ମହାନଦୀର କୂଳେ ରହି । ବାରବାଟୀ ନିକଟ ପାଇଁ ॥
ସେ ବାରବାଟୀ ଦୁର୍ଗମରେ । ଦେଖିଲେ ଉଆସ ସେ ଜନେ ॥
ଚତୁର୍ଭୁଜ ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପି ଦେଇଁ । ଦେଖିଲେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇ ॥
ଶ୍ରୀ ନୀଳଗିରି କୀର୍ତ୍ତି ନାଦ । ତହିଁ ଗାଇଲେ ପ୍ରତିଦିନ ॥
ଅବକାଶ ଦେଇ ଧର୍ମ ଆଦି । ଭୋଜନ ଭୋଗ ସେ ପ୍ରଭିଡି ॥
କ୍ଷଣ କ୍ଷଣକେ ଦେଖି ଜନେ । ପ୍ରସାଦେ ସଦାବର୍ତ୍ତ ଦେଲେ ॥
ସୁଜଣ ନିଯୋଗ ମାନଙ୍କୁ । ଆଜ୍ଞା କହିଦେଲେ ତାଙ୍କୁ ॥
ଚାରି ମାସରେ ତେରଯାତ । ନିଯମେ କରନ୍ତି ସମସ୍ତ ॥
ନୌବତ ବଜାଇ ଗାଇଲେ । ବାଦ୍ୟ ବଜାଇ ଗୁରୁବନେ ॥
ଦେଖିଲେ ଶିଙ୍ଗା ଭେରୀ ନେତ । ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିମିତ୍ତ ॥
କଂସାର ଜବାଟ ବଜାଇ । ଜାଣିଲେ ସୁନ୍ଦର ନଇ ॥
ଘଣ୍ଟି ଯେ କରତାଳମାନ । ଶିଙ୍ଗା ବଜାଇ ଘନ ଘନ ॥
ଦ୍ୱାଦଶ କାଳରେ ଶଙ୍ଖବାଦ୍ୟ । କେ କହୁ ସାଧୁଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ॥
ଧର୍ମଶାଳାରେ ଭୁଞ୍ଜୁଥାନ୍ତି । ହରି ଚିନ୍ତରେ ଦିନ ନେଉନ୍ତି ॥
ଅନେକ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦ ମିଳି । ଚାହିଁଲେ ଭକ୍ତି ସମ୍ପାଦନ ॥
ଗଣିବ ସାଧୁ କେତେ କେତେ । ସାଧୁଙ୍କ ସେବା କଲେ ନିତ୍ୟ ॥
ପ୍ରେମ ଆନନ୍ଦେ ହୋଇ ଭୋଳା । ଏମନ୍ତେ ଦେଇଥିଲେ ଗଲେ ॥
ଶୁଣ ହେ ସୁମନ ଭଜନ । ଅପୂର୍ବ ଅଟେ ଏ ଆଖ୍ୟାନ ॥
ବାରବାଟୀ ବୋଲିଣ ଯେତୁ । କଥା କହିବ ଅଟେ ଯେତୁ ।
ତହିଁରେ ଅଧିକ ସଦନ । ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ନୃପଜନ ॥
ତାହାର ସୈନ୍ୟର ପ୍ରତାପେ । ଜଗର ଶତ୍ରୁ ପ୍ରଜାଲୋକେ ।
ଭୟେ ଅନେକ ଲୋକ ଆସି । ଜଗିଣ ଥାନ୍ତି ଦ୍ୱାରା ନିଶି ॥

ବଡ଼ ପ୍ରତାପୀ ସେ ଯବନ । ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପୀଡ଼ନ୍ତି ଦିନଦିନ ॥
ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖିଲେ ଦଣ୍ଡନ୍ତି । ପୁତ୍ର ପ୍ରାୟ ଜନ ପାଳନ୍ତି ॥
ଏକ ଦିନରେ ଚର୍ଚ୍ଚି ପୁଣ । ନବାବେ ଦେଲନ୍ତି ଫରମାନ ॥
ଏଠାରେ ବଇଷ୍ଣବ ଜଣେ । ନାଗରୀ ଦାସ ଏ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନେ ॥
ବନ୍ଧନ ନାଗାଙ୍କୁ ରଖିଣ । ଦ୍ରବ୍ୟ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି ପ୍ରତିକ୍ଷଣ ॥
ବଣ୍ଡ ଦେଉଳ କରି ଆର । ପାଟେଶ୍ୱରୀ କରି ରଚି ସାର ॥
କାଂସା କବାଟ ଦ୍ୱାରେ କରି । ଧ୍ୱଜା ଉଡ଼ାଏ ସେ ନ ଡରି ॥
ତାହାର ବଚନ ଶୁଣିଣ । ଯବନ କ୍ରୋଧ ଜଳି ମନ ॥
ଆପଣା ଭକ୍ଷଦ୍ରବ୍ୟ ଆଣି । ପେଟରୀ ମଧ୍ୟେ ଭରି ପୁଣି ॥
ସଇନ କରି ସ୍ଥାନମାନ । ଚର୍ଚ୍ଚିରେ ମୁଦ ଦେଇ ପୁଣ ॥
ତାହାକରେ ଦେଖି ଦେଲେ । ବୈଷ୍ଣବ ବୁଝିବ ବୋଇଲେ ॥
ଆମ୍ଭର ସମାନ ସେ ଯେବେ । ଖାଉ ଆମ୍ଭର ଦ୍ରବ୍ୟ ତେବେ ॥
ତାହାର ଶୁଣି ସେନ ଚଳି । ମହନ୍ତ ଦ୍ୱାରେ ଯାଇ ଦେଲେ ॥
ଆଗମ ଜାଣି ସେ ମହନ୍ତ । ଦ୍ୱାରେ ବୋଇଲେ ଉପଗତ ॥
ହାତେ କଟାରି ବେଢ଼ିଥିରି । ସେ ଦ୍ରବ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚନା କରି ॥
ବେତ ଲଗାଇ ଏନବାର । ବୋଇଲେ ଶୁଣରେ ତାହାର ॥
ନବାବ ସାମ୍ନା ସେ ଦେଇଛନ୍ତି । ଭକ୍ଷଣ କରିବା କରୁଛନ୍ତି ॥
ଏବେ ତୁ ବାହୁଡ଼ାଇ ନଅ । ଆମ୍ଭେ ଛପିଲୁ ବୋଲି କହ ॥
ଆମ୍ଭର ଅବଶେଷ ପାଉ । ଆମ୍ଭଠାରେ ଅପରାଧୀ ନୋହୁ ॥
ତାହାରୁ ଚଢ଼ି ବେଗେ ଚଳି । ନବାବେ ସମସ୍ତ କହିଲେ ॥
ଶୁଣି ଯବନ କ୍ରୋଧଭରେ । ପିଟାଇ ଦେଇଲେ ନର୍ତ୍ତିରେ ॥
ସେ ଦ୍ରବ୍ୟମାନ ବାଣ୍ଟି କିନ୍ତୁ । ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ପୂରି ଚଳା ଅଛୁ ॥
ମନ ମଧ୍ୟରେ ଭୟ କଲେ । ଆମ୍ଭେ ଦେଖିଯିବୁଁ ବୋଇଲେ ॥
ସେ ସେ ଗରିବ ଦାସେ ଚର୍ଚ୍ଚି । ମହନ ଶବ୍ଦଇ ଭାବଶାସ୍ତ୍ର ॥
ବୋଲେ ଏ ଦେହ ନ ରଖିବା । ସତ୍ୟରେ ସମାଧି ଯୋଗିବା ॥
ଦ୍ୱାରେ ସମ୍ମୁଖେ ଗାତ ଖୋଳେ । ସମାଧି ଯୋଗିବା ନିମନ୍ତେ ॥

ବହୁତ ସାଧୁଜନ ମିଳି । ହରି ଶବଦେ କରତାଳି ॥
ଦେଉଛନ୍ତି ଖୁସା ହୋଇଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ହାହାକାର କଲେ ॥
ନବାବ ମନେ ମନେ ଡରି । ଦେଖିବା ଅର୍ଥେ ବାହେ କରି ॥
ଦେଖିଲା ସମାଧି ନୟନେ । କ୍ରୋଧେ ହୋଇ ଜର୍ଜ୍ଜର ହୃଦେ ॥
ବୋଇଲେ କର୍ମା ଏହା କଲି । ତା ଦ୍ରବ୍ୟ ଲୁଟି କରାଇଲି ॥
ଦେଉଳ ମଧ୍ୟେ ଯାଇ ଭରି । ଦୋଳାଇ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି ॥
ମଧର ଚକ୍ର ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ । ମସଜିଦ ଏହି ସ୍ଥାନେ କଲେ ॥
ପୁଣି ଦୂତଙ୍କୁ ଆଜ୍ଞାଦେଲା । ଚଣ୍ଡିକ ଗଡ଼ ଲୁଟି କଲା ॥
ଆଉ ଅସାଧ କାହିଁ ରହି । ସାଧ ହୋଇଲେ ସାନ ବଡ଼ି ॥
ଦେଖି ରହିବ ଶାସ ଦ୍ୱେଷେ । ସମାଧି ତେଜି ଅବଶେଷେ ॥
ନିଶାରେ ବାଦଶା ମନ୍ଦିରେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ଧୀରେ ଧୀରେ ॥
ବାଦଶା ନିଦେ ଥିଲା ଶୋଇ । ବସିଲେ ଛାମୁରେ ଯାଇଁ ॥
ବୋଇଲେ ଆରେ ଦୁରାଚାର । ଜୀବନ ନେବଇ ତୋହର ॥
ମୋର ସ୍ଥାପଣ କଲୁ ନାଶ । ଦେଉଳ କରିଲୁ ଧ୍ୱଂସ ॥
ଏବେ ତୋହର ପ୍ରତିଫଳ । ସନ୍ଧାନ ଗାଣ୍ଡି ହାଳନ ॥
ଖଡ଼ିକ ତକାଣ୍ଡ ହୋଡେ । ଦମ୍ଭ ଉତ୍ତରେ ମୋର ଗଣ୍ଡେ ॥
ଯେବେ ଜୀବନ ଅଛି ଆଶା । ତେବେ ତୁ ମୋର ଏହା ଭାଷା ॥
ଏଠାରେ ଦେଉଳ ମୋହର । କରିବ ଏ ନିଶ୍ଚୟ ଶିର ॥
କଥା କୁ ମୋତେ କହୁ ସ୍ଥାନ । ବୋଲି ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ॥
ବାଦଶା ହୋଇ ଅତି ଭୟ । ସେଠୁ ଉଠିଲା ଭୟତ ॥
ତମ୍ବାରେ ସନନ୍ଦ ଲେଖାଇ । ସାଧୁ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦେଲା ନେଇ ॥
ସେ ଲେଖା ପାଇ ଶିଷ୍ୟଗଣ । ମଠ ନିର୍ମ୍ମିଲେ ଆପଣ ॥
ଧ୍ୱଜା ବାନ୍ଧିଲେ ଉଚ୍ଚସାର । ସହାବନ୍ତି ଭକ୍ତି ଆଦର ॥
ରଘୁନାଥଙ୍କ ସେବା ପୂଜା । ସ୍ୱାମୀରେ ବଞ୍ଚିଲେ ବିଶେଷ ॥
କହୁ ଦିନରେ ଭକ୍ତି ପୁଣି । ଏକ ତ୍ରିସ୍ଥ ଏ ଚକ୍ଷୁ ସ୍ତନ ॥
ଛାଣ୍ଡାଶେ ଅଧୁଆ ଚଉଳ । ସେଠାରେ ଚକୁ ଦେ ଖାଇଲା ॥

କହୁଁ ସେ ହୋଇଲା ହରଷିତ । ଦେଖି ନନ୍ଦଲୋକଙ୍କ ବେଶ ଭକ୍ତି ॥
ଅପୁଣି କୃଷ୍ଣ ଲୋକମାନେ । ସେବା କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁପଦେ ॥
ତାଙ୍କର ଗତି ମୁକ୍ତି ଆଉ । ଦେବମଧ୍ୟେ ଜାଣିବ କାହୁଁ ॥
ସ୍ତୁତିହନି ବୈଷ୍ଣବ ଆଉ । ବିଶ୍ୱାସ ମୂଳ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ॥
ଶୁଣିମା ଦେଖି ସାଧୁଜନ । ଚିତ୍ତରେ କର ଦୃଢ଼ ଭଜନ ॥
ରାଜା ସେ ଚିତ୍ତରେ ଧରିଲା । ଗ୍ରନ୍ଥ ମୁଖରୁ ଉଦ୍ଧରିଲା, ॥
ହରିଙ୍କି ଦେଖିଲା ନୟନ । ଖଣ୍ଡିଲା ଦୁଃଖ ପାପମାନ ॥
ଏହିଲି ବିତ୍ତ ଧ୍ୟାନ ଦାସ । ମୋ ପ୍ରଭୁ କମଳାବିଳାସ ॥
ସାଧୁଜନଙ୍କ ପାଦଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ । ମସ୍ତକେ ଦେଇ ମୋ ମଣ୍ଡନ ॥
ଭବମାନେ ମୋ ଜନ୍ମ ନୋହୁ । ଏ କୃପା କର ମହାବାହୁ ॥
ଏ ଦାର୍ଢ୍ୟତା ଭକ୍ତିରସ । ପଦ ପଦେକ ସୁଧାରସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଗରିବ ଦାସ ସ୍ୱାମୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ଚରିତ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ଏକପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶ ଅଧ୍ୟାୟ
ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ସମ୍ବାଦ
ନନ୍ଦ ଉବାଚ

କହୁଛ ହେ ନନ୍ଦ ସୁଜନ । ଚୈତନ୍ୟ କହ ଭକ୍ତି ଗୁଣ ॥
ମୋ କର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ପବିତ୍ର । ବୁଦ୍ଧି ଯେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇବ ॥
ଭକତି କଥାମୃତ ପାନ । କରି ପବିତ୍ର ହେବ କର୍ଣ୍ଣ ॥
ଚୈତନ୍ୟ କହନ୍ତି ନନ୍ଦ ଶୁଣ । ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ନାମେ ରାଜନ ॥
ଓଡ଼ିଶା ରାଜନଗରର । ତେଜ ଯୋଜନ ରାଜ୍ୟ ତାର ॥
କଣୀ ନାମ କୁସନ ଦେଶେ । ବିଦ୍ୟାଧର ପୁଣି ଅଟଇ ॥
ରାଜା ସେ ସଜ୍ଜନ ବୁଦ୍ଧିକି । ଧର୍ମଶୀଳରେ ଅତି ନିର୍ମଳ ॥
ଦେବା ଦ୍ୱିଜରେ ଦେଇ ଭଣେ । ହରି ଭକ୍ତଙ୍କ ଅନୁସରେ ॥

ହରି ଯେ ବିଶ୍ୱର କରତା । ହରି ଅଟନ୍ତି ମୋକ୍ଷଦାତା ॥
ଏହା ନ ଜାଣି ଦୁଷ୍ଟ ଜନ । ମନ୍ଦ ଭାବରେ ହୋନ୍ତି ଲୀନ ॥
ରଜା ସେ ଦଇତାଙ୍କ ଶତ୍ରୁ । ଭକ୍ତି ଭାବରେ ଅଛି ଛତ୍ର ॥
ଜାଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଗୋସାଇଁ । କରୁଣା କଲେ ତାଙ୍କଠାଇଁ ॥
ସେ ରଜପୁତ୍ର ଉଦ୍ୟାନର । ପାଶ୍ୱେ କରେ ବନସ୍ତର ॥
ଦିନେ ଅନେକ ମୃଗ ମାରି । ଘୁଷୁରୁ ଆଣିଲା ସେ ଟୋରି ॥
ତା ପିତା ତାହାକୁ ଦେଖି । ପୁତ୍ରକୁ କହେ ହୋଇ ଦୁଃଖୀ ॥
ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି କଲୁରେ କୁମର । ଦ୍ରୋହୀ ହୋଇଲୁ ହରିଠାର ॥
ଜୀବରେ ତୋର ଦୟା । ବୃଥା ହେଉଛୁ ପାପେ ଗ୍ରସ୍ତ ॥
ଶୁଣ ନନ୍ଦନ ମୋ ବଚନ । ନ ହିଂସୁ ନର ନାରାୟଣ ॥
ମୁକ୍ତାକୁ ଛାଡ଼ିଲୁରେ ପୁଣି । କଉଡ଼ି କଲୁ ଭୂଷଣ ॥
ତୁଳସୀଗଛ ତୁ ଛାଡ଼ିଲୁ । ଗଞ୍ଜାଇ ଗଛକୁ ପାଳିଲୁ ॥
ଚମ୍ପା ଫୁଲମାନ ଛାଡ଼ିଲୁ । ଶିମୁଳି ଫୁଲ ମଣ୍ଡିହେଲୁ ॥
ଗଙ୍ଗାଜଳକୁ ତୁହି ଛାଡ଼ି । କୂପଜଳରେ କାହିଁ ବୁଡ଼ୁ ॥
ହରିଠାରେ ଦ୍ରୋହ କରିଣ । ତା ପାଦେ ନ ପଶୁ ଶରଣ ॥
ଗ୍ରାମ ଦେବତା ପୂଜା କରି । ବ୍ୟର୍ଥରେ ଧନମାନ ହାରି ॥
ନୀଚ କୁଟିଳ ଜନଙ୍କ ସେବା । ଏହା ତୁ ନ କରିବୁ ଆଉ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଠାରେ ଭକ୍ତି କଲେ । ଯଶ ରହିବ ମହୀତଳେ ॥
ତୋ ଜନ୍ମ ହୋଇବ ସଫଳ । ତରିବୁ ତୁ ଯେ ଚିରକାଳ ॥
ଜୀବଠାରେ ତୁ ଦୟା କର । କୃପା କରିବେ ଚକ୍ରଧର ॥
ହରି ଭକତି କର ତୁହି । ଦୁର୍ଗତି ନାଶ ଯିବ ହୋଇ ॥
ହରି ଚରଣେ ମନ ଥୋଇ । ଦିବସ ରଜନୀ ବଞ୍ଚଇ ॥
ହରି ଭଜନ କରି ବା । ଯେପାରି ଚେଷ୍ଟା ଛାଡ଼ି ସବୁ ॥
ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ଏ ସଂସାର । ହରି ନାମଟି ଏକା ସାର ॥
ଏମନ୍ତ ବୋଧନ୍ତେ ରାଜନ । ଭଲେ ଏଣୀ ସଙ୍ଗ ତେଜିଣ ॥
ପାଇଣ ପ୍ରବୋଧ ଉତ୍ତର । ହରି ଜାଣିଲେ ମନ ଭାବ ॥

ମାୟାରେ ବଣିକ ରୂପ ଧରି । ଏକଇ ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଧରି ॥
ଦେଶେ ଭ୍ରମନ୍ତି ନଗରଘରି । ଶୁଣିଲେ ଏକ ଶୁଦ୍ଧକାୟ ॥
ସମ୍ଭୋଗକାଳେ ନାରୀପ୍ରତି । କୌତୁକେ କହଇ ଭାରତୀ ॥
ଶ୍ରିୟାଗେର ତୋ ମୁଖ ଦେଖିଲି । କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ କାବା କଲି ॥
ରମଣେ ସନ୍ତୋଷ ମୋ ମନ । ଦେଖିଲେ ତସ୍ତୁ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ॥
ଯାରେ ସୁନ୍ଦରି ଯୋଷାରିଣୀ । ମୁକତ ହେଲେ ଦେହାରେଣୀ ॥
ତୁମ୍ଭର ଗତି ଦେଖିଲୁଁଟି । ସ୍ୱାମୀ କହନ୍ତେ ନାରୀ ପ୍ରୀତେ ॥
ଦେଶେ ବୁଲିଣ ମହାବାହୁ । ଏ ହେବ କଥା ଶୁଣି ତହୁଁ ॥
ବୋଇଲେ ନଗ୍ର ଲୋକେ ଧନ୍ୟ । ଜାଣିବା ହଜାର କି ପୁଣ୍ୟ ॥
ବୃଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ରୂପ ହୋଇ । ଗମନ କଲେ ସବଗ୍ରାମ ॥
ସଭାରେ ଅଛି ରାଜା ବସି । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବ୍ରହ୍ମଋଷି ॥
ରାଜାଙ୍କୁ କଲେ ସେ କଲ୍ୟାଣ । କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତରେ ସାଞ୍ଜ ଦିନ ॥
ତଙ୍କ ଆସନ ଉଠିଲେ । ବିନୟେ ଦଣ୍ଡବତ କଲେ ॥
ଧୀରେ ବୋଇଲେ ବଚନ । ନମସ୍କାର ଗୋସ୍ତୁ କଲ୍ୟାଣି ॥
ଆଜ ସୁଭାଗ୍ୟ ବଡ଼ ମୋର । ପଦ୍ମରେ ପଡ଼ିଲେ ମୋ ପୁର ॥
ଏତେକ କହି ନୃପବରେ । ପାଦ ଧୋଇଲା ଭକ୍ତି ଭରେ ॥
ସେ ପାଦ ଉଦକକୁ ନେଇ । ଅଙ୍ଗେ ବୋଳିଲେ ତୋଷହୋଇ ॥
ପୁଣି କେତେକ ପାନ କଲା । ଦିବ୍ୟ ଆସନେ ବସାଇଲେ ॥
ବହୁତ କଲା ତୁଳାମାନ୍ୟ । ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ନାରାୟଣ ॥
କ୍ଷଣେ ବିଶ୍ରାମ କଲେ ତହିଁ । ବିଦାୟ ହୋଇଲେ ଗୋସାଇଁ ॥
ସେ ରାଜା ରାଜ୍ୟରେ ମିଳିଲେ । ହେବ ଗାନ୍ଧିକ ଆରମ୍ଭିଲେ ॥
ରାଜା ତା ସ୍ତବନେ ତୁଷିଣ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
କାହିଁ ଅଇଲେ ଶିଷ୍ୟ ସଙ୍ଗେ । ମୋ ଉଚ୍ଛ ଫଳ ହେଲା ଏବେ ॥
ତୁମ୍ଭର ଶୁଣିଲି ମୁଁ ବେଦ । ମୋ ମନ ହୋଇଲା ପ୍ରମୋଦ ॥
ମାୟା ନ କର କହ ସତ୍ୟ । କେଉଁଣ କାରଣେ ଆଇତ ॥
ଯାହା ମାଗିବ ତା ଦେବଇଁ । ଦେବେଣ କହିବା ଗୋସାଇଁ ॥

ସତ୍ୟ ସତ୍ୟ ମୋର ବଚନ । ଏହୁ ସମସ୍ତେ କ କାରଣି ॥
ସର୍ବଭଦ୍ରାର ପୁର ବାସୀ । ଶିର ଜନକ ଅଧିକାରୀ ॥
ତା ଶୁଣି କହିଲେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଶୁଣ ହେ! ନୃପତି ତୁ ପୁଣ ॥
ଧର୍ମ ନଗରେ ମୋର ଘର । ଏକଇ ପୁଅ ଥିଲା ମୋର ॥
ଢୋ ସେବ୍ୟ ଅଛି ବସ୍ତୁ ଜଣା । ଏକ ଦୁହିତା ଅଛି ଭାର ॥
ତାହାର ବର୍ଷ ଅଠେ ଜାଣ । ମୋର ପୁତ୍ରକୁ ଅନନ୍ତେଣ ॥
ଅନନ୍ତେ ଅରଣ୍ୟ ବନସ୍ତେ । ବ୍ୟାଘ୍ରେକ ମିଳିଲା ତୁରତେ ॥
ସେ ଦୁଷ୍ଟ ବଳେ ଖାଇଥାଇ । ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ନେଲା ସେ ଆଜଇ ॥
ତହିଁ ମୋ ପୁତ୍ର କଲା ଉକ୍ତି । ବୋଇଲା ମୋତେ ନେଲା ଗ୍ରୀତି ॥
ଏହୁ କଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା କର । ଦେଖି ଚକ୍ଷିଲି ମୁଁ ଏଠାର ॥
ତା ଦେଖି ଭୁଟିଲା ମୋ ଜ୍ଞାନ । ଛଣେ ମୁଁ ହୋଇଲି ମଗନ ॥
ତାକୁ ବୋବାଳି ପୁଣି କଲି । ନୃସିଂହ ରକ୍ଷା କର ବୋଲି ॥
ବ୍ୟାଘ୍ରର ମୂର୍ତ୍ତି ଭୟଙ୍କର । ଦେଖି ଗୋଳିଲା ଭୟ ମୋର ॥
ଭୁଣ୍ଡେ ମୁଁ ନାତୁଣୀ ବୋଲି । ଜୀବନ ଆଶାକୁ ଛାଡ଼ିଲି ॥
ମିଳିଲି ଯେ ବ୍ୟାଘ୍ର ପାଦରେ । ମୁଣ୍ଡ କଚାଡ଼ିଲି ଭୂମିରେ ॥
ତା ପାଦତଳେ ମୁଁ ପଡ଼ିଲି । ମୋତେ ପୁଅ ଦିଅ ତୁ ବୋଲି ॥
ମନୁଷ୍ୟ ବଚନ ପ୍ରକାର । ମୋତେ ସେ କହିଲା ଉତ୍ତର ॥
ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋ ବଚନ । ତୋ ପୁତ୍ର ଅଟେ ମୋ ଭୋଜନ ॥
ଦେଖ ଏଥ ବ୍ୟାଘ୍ର ସର୍ବଘାତ । ପନର ଅଟନ୍ତି ଏ ଦୂତ ॥
ଯାହାର ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖିଟାରେ । ବିଧାତା ଲେଖାଏ ଯାହାରେ ॥
ଘୋଟିଲା ତେତେବେଳେ କାଳ । ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କଲେ ନିଷ୍ଫଳ ॥
ଅଦୃଷ୍ଟ ଯେ ପ୍ରାଣୀ ମରଇ । ଧର୍ମ ତାହରେ ଅଛି କହି ॥
ଶୁଣି ମୁଁ ଅନେକ କାନ୍ଦିଲି । ବହୁତ ବଚନେ କହିଲି ॥
ଶୁଣ ତୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ମୋ ଉତ୍ତର । କହନ୍ତି ନ ଭଙ୍ଗି ମୋହର ॥
କେମନ୍ତେ ପୁଅ ମୋ ବଞ୍ଚଇ । ତାହା ତୁ କହ ହେ ବୁଝାଇ ॥
ଯାହା ମୋତେ ଦେଖି ବୋଇ । କହିବା ନୃହଇ ସେ ଭଲି

ଅତି କଠିନ କଥା ଦେଖି । ରାଜନ କେତେକ କହିବଲିଁ ॥
ବୋଲେ ନୃପତି ଚତୁର । ହେ ବିପ୍ର ସନ୍ଦେହ ନ କର ॥
ଅବଶ୍ୟ ଯେ କଥା କହିବ । ତୋ ଲାଗି ଅଗ୍ନିରେ ପଶିବ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ରାଜନ । ଯେ ଦୁଷ୍ଟ ଯା ବୋଇଲା ଶୁଣ ॥
ପୁତ୍ର ପାଳନ୍ତେ ଦେଖୁ ପୁଣ । ଦକ୍ଷିଣା ମାଗୁଅଛି ଜାଣ ॥
ପୁଅ ନାଶ କରନ୍ତେ ଶିଖ । ସବାଙ୍କ ବେଳ ଫାଳ କରି ॥
ମନରେ ସଂକଳ ନ ଥିବ । ଏମନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣା ଦେବ ॥
ଏମନ୍ତ ମାଂସ ଆଣିଦେବୁ । ତେବେ ତୋ ପୁତ୍ରକୁ ତୁ ନେବୁ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଇଲେ ବଚନ । ପୂର୍ବର କଥା ଶୁଣ ପୁଣ ॥
କର୍ଣ୍ଣ ବୋଲିଣ ଦାନୀ ଥିଲା । ପୁତ୍ରମାରି ଭୋଜନ ଦେଲା ॥
ବଳି ରାଜାର ଦାନପଣ । ତିହାଙ୍କ ଭୂମି ନେଲ ଦାନ ॥
ପୁରୁ ବୋଲିଣ ମହାରାଜେ । ମାଉଁସ କାଟି ଦାନ ଦିଏ ॥
କପୋତ ପକ୍ଷୀକି ରଖିଲା । ପୁରାଣେ ଏ କଥା ରହିଲା ॥
ଦାତା ମାନଙ୍କର ପ୍ରଭାବ । ନିଜ ଶରୀରେ ନାହିଁ ଲୋଭ ॥
ପର ପାଇଁ ଦେ ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରାଣ । ଶୁଣିନା ହେଉ ହେ ରାଜନ ॥
ତବରେ ଥିଲେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର । ଅଯୋଧ୍ୟା ଦେଶର ନରେନ୍ଦ୍ର ॥
ବିପ୍ର ମଲପୁଅ ଆଣିଲେ । ସତ୍ୟବନ୍ତ ଧର୍ମ ରଖିଲେ ॥
ଶ୍ରୀରାମ ଦ୍ରାଣେ ତୋଟ ଜାଣି । ତୁ ମୋ ପୁତ୍ରକୁ ଦିଅ ଆଣି ॥
ରାଜନ ଶୁଣି ଏ ବଚନ । ବୋଇଲେ ଶୁଣ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ଚିନ୍ତା ତୋ ମନରୁ ଛାଡେଇ । ତୋ ପୁତ୍ର ଆଣିଦେବି ଦେଖ ॥
ନେତ୍ରର ଅର୍ଦ୍ଧଅଙ୍ଗ ଦେଲେ । ତୋ ପୁତ୍ର ବଞ୍ଚାଇ ଦେବି ଭଲେ ॥
ଏଥି କହିଣ ସେ ରାଜନ । ପୁଅ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ଡକାଇଣ ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଅଙ୍କେ ବସାଇଲେ । ରାଜ୍ୟ ଅଧିକ ଶାନ୍ତି ଦେଲେ ॥
ଦୁଃଖରେ ବସିଲେ ରାଜନ । ମହାଭିଷେକ ଆଚରଣ ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲେ । ମୋ ସତ୍ୟ ରକ୍ଷହେ ବୋଇଲେ ॥
ଚଣ୍ଡାଳ ଡାକିଲେ ବହୁତ । କହିଲେ ଯାବତ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ॥

କଡ଼ାଇ କରତ ସେନଣି | ଭଗ୍ନ ହୋଇଲେ ପାଶେ ପୁଣି ||
ନାରୀ ପୁତ୍ରକୁ ଡକାଇଲେ | କଲ୍ୟାଣ କରିବ ବୋଇଲେ ||
ମୋହର ଅଙ୍ଗ କରତିବ | ଦକ୍ଷିଣେ ଅଙ୍ଗ ବିପ୍ରେ ଦେବ ||
ମୋ ମନସ୍ତୁଷ୍ଟେ ଦୁଃଖେ ନାହିଁ | ଯେମନ୍ତେ ବିପ୍ର ପୁତ୍ର ପାଇ ||
ମୋ ସତ୍ୟ ଯେମନ୍ତେ ରହିବ | ତେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ କରିବ ||
ସେହୁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଦଧୋଇ | ଆସନେ ବସାଇଲେ ନେଇ ||
ଦୁଇ ଖମ୍ବ ଆଣି ବସାଇ | ମାଳକୁ ଡାକ ସଙ୍ଗ କଣ୍ଢି ||
ବୋଇଲେ ତୁମ୍ଭେ ବଳବନ୍ତ | ଆଣେ ଧରିବ ମୋର ହାତ ||
ପୁତ୍ର ନାରୀ ଯେ ମୋତେ ଚିରି | ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ତୋଳି ଧରି ||
ଦେଖି ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଦେବେ ଦାନ | ତେବେ ମୋ ସଫଳ ଜୀବନ ||
ରାଣୀ ବୋଇଲେ ହେ ରାଜନ | ତୁମ୍ଭର ଦେହ ମୋହ ତନୁ ||
ମୋତେ ଯେ ଦିଅ ତୁମ୍ଭ ଦାନ | ତୁମ୍ଭର ଥାଉ ଏ ଜୀବନ ||
ବ୍ରାହ୍ମଣ ମୋ ଶରୀର ନେଇ | ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ ଶୀଘ୍ର ଯାଇଁ ଦେଉ ||
ସେ ନାରୀ ମରେ ସ୍ୱାମୀ ଆଗେ | ପାପ ବିନାଶି ବସେ ସ୍ୱର୍ଗେ ||
ଏହା ଶୁଣିଣ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ବୋଇଲେ ଆହେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣ ||
ଏ ମାଂସ ବ୍ୟାଘ୍ର ନ ଭକ୍ଷିବ | ମୋ ପୁତ୍ର କେବେହେଁ ନ ଦେବ ||
ଏ ରାଜା ଦକ୍ଷିଣାଙ୍ଗ ଦେବ | ହସିବେ ତ୍ରିଲୋକ ସବ ||
ତା ଶୁଣି ପୁତ୍ର କହେ ତହିଁ | ଦିଅନ୍ତୁ ମୋତେ ବ୍ୟାଘ୍ର ଖାଉ ||
ପିତା ପୁତ୍ରରେ ନାହିଁ ଭେଦ | ଜାତ ହୋଇଲି ତାଙ୍କ ସ୍ୱେଦ ||
ଶ୍ରୀରାମ ଥିଲେ ସେ ରଘୁବଂଶ | ପିତା ସତ୍ୟରେ ଗଲେ ବନ ||
ପର୍ଶୁ ଜନ୍ମିଲେ ଭୃଗୁବର | ପିତାର ସତ୍ୟ କଲେ ଧାର ||
ଶୁଣିମା ଦେଖ ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ପିତା ନିମନ୍ତେ ଯାଉ ପ୍ରାଣ ||
ସଦାରେ ରହୁ କୀର୍ତ୍ତି ମୋର | ଯାଦେ ଏଣ୍ଡୁଟି ମୁଁ ତୁମ୍ଭର ||
ଏହା ଶୁଣିଣ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ | ବୋଇଲେ ରାଜପୁତ୍ର ଶୁଣ ||
ମାତା ପୁତ୍ର ଯେ କରତେଣି | କରତ ରାଜା ଅଙ୍ଗ ପୁଣି ||
ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ଯେବେ ଦେବ | ତେବେ ଯେ ବ୍ୟାଘ୍ର ତା ଭକ୍ଷିବ ||

କେତେବେ ପୁଅକୁ ଦେବ ସେହି । ତୋ ହସ୍ତେ କରତକୁ ଦେଇ ॥
ଏମନ୍ତ ରାଜପୁତ୍ର ଶୁଣି । ଆପଣା ମନ ମଧ୍ୟେ ଗୁଣି ॥
ବୋଲେ ଏ ନିଶ୍ଚେ ନାରାୟଣ । ଜଣାଇଲେ ଧ୍ୟାନେ କି କାରଣ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ । କରତ ପୁଅ ହସ୍ତେ ଦେଇ ॥
ପରମ ଆନନ୍ଦରେ ବୁଝି । ନାରୀଙ୍କୁ ବୋଇଲେ ତଡ଼ବଡ଼ି ॥
ବିଳମ୍ବ ନକର ଗୋ ଶୁଣି । ହୋଇବ ଦକ୍ଷିଣା ଜାଣି ॥
ଏତେକ ସେ ରାଜା କହିଲା । ଗୁରୁ ନାମ ଉଚ୍ଚେ ରହିଲା ॥
ଜୟ ଗୋବିନ୍ଦ କୃଷ୍ଣ ହରି । ଅଚ୍ୟୁତ ଅନନ୍ତ ମୁରାରି ॥
ଶ୍ରୀମଧୁସୂଦନ ମୁକୁନ୍ଦ । ଆରତ ଖଣ୍ଡ ହେ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଏହା ଶୁଣିଣ ଦେବକୁଳେକ । ଆକାଶେ ଦେଖନ୍ତି ଉତ୍ସୁକ ॥
ପ୍ରଜାଲୋକେ ସେ ଧାହା କଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସ୍ତୁତି ଉଚ୍ଚାରିଲେ ॥
ମାତା ପୁତ୍ରଙ୍କର ଆନନ୍ଦ । ଭଜନ୍ତି ଶ୍ରୀରାମ ଗୋବିନ୍ଦ ॥
ରାଣୀ ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟପୁରେ । ଶୁଣ ହେ ବାଣୀ ବିଚାରରେ ॥
ଭେଦ କରିଅଛ କାହିଁକି । ନୃସିଂହ ଧରି ସଦାଶିବ ॥
ନୃସିଂହ ପରି ମୁଁ ଦାରୁଣ । ମୁଁ ଜାଣେ କ୍ଷଣେ ନାରାୟଣ ॥
ତା ଶୁଣି ନୃପତି ବୋଇଲା । ରାଣୀ ତୋ ଗୁଣ ଶୁଣି ନୋହି ॥
ଯେପରେ ଧନେରି ଜାତକ । ନାଶ କରନ୍ତି ତେ ବିଷ୍ଣୁକେ ॥
ସେ କାଳେ ଦୁଃଖ ନ ଲଭେ । ତେବେକ ନିଷ୍ଠେ ହେଲେ ଭକ୍ତି ॥
ଶୁଣିମା ହେଉ ମହାଦେବୀ । ବେଗେ କରତ ମୋର ଦେହି ॥
ତପଧର କରିବେ ଘାରି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣୀ ଖଡ଼ିତି ଉଦ୍ଧାରି ॥
ଦ୍ରୌପଦୀ ଲଜ୍ଜା ନିବାରିଲେ । ଗଜଙ୍କୁ ଆତଙ୍କୁ ରଖିଲେ ॥
କୁମ୍ଭୀର ନାଦେକ ସେ ହରି । ସେ ହରି ମୋତେ ସେ ଉଦ୍ଧାର ॥
ଏହା କହନ୍ତେ ଦେହ ମନର । ତାହା ଜାଣିଲେ ତପଧର ॥
ଏମନ ସମୟରେ ତକ୍ଷି । ବେଗେ କରନ୍ତି ଦେଇ ଦେହି ॥
ବାମ ଚକ୍ଷୁରୁ ଲୁହ ଝରି । ତା ଦେଖି ବିସ୍ମିତ ହରି ॥
ରାଜା ସେ ଦଶା ନ ରଖିଲା । ଦ୍ୱିଜଙ୍କ ପ୍ରାୟ ଭୂମ ହେଲା ॥

ନିୟତ ହୋଇଲା ସ୍ୱଜନ । ଦାନକୁ ଯୋଗ୍ୟ ନୋହେ ପୁଣି ॥
ଆଗମ କହନ୍ତେ ଅଶୁଦ୍ଧ । କନ୍ୟା ଦାନଯୋଗ୍ୟ ନୋହୁ ॥
ଏ ଦାନ ମୁହିଁ ନ ଘେନିବି । ଅପୂର୍ବ ଦୋଷକୁ ଲଭିବି ॥
ଏତେ ଦକ୍ଷିଣ ଲୁବ୍ଧ ହେଲେ । ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ୍ୟ କଲେ ॥
ତହୁଁ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ଶୁଦ୍ଧବନ୍ତ । କହେ ବେଦଜ୍ଞ ବନ୍ଧ ଅଙ୍ଗ ॥
ଆଗରେ ଉଗ୍ରାକ୍ଷକୁ ଯାଇ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୂ ନ ପାଅ ଗୋସାଇଁ ॥
ଦେଖା ସତ୍ୟ ଶର୍ଦ୍ଧି ନାଶିତ । କର୍ମା କନ୍ଦ୍ରୁଷ ବିପ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ॥
ବ୍ରାହ୍ମଣ ବୋଲଇ ସେ ଶୁଣ । କନ୍ୟା ଦାନ ନ ଘେନିବି ॥
ଆହେ ଗୋ ସୁଧୀ ଶୁଣ ବଚନ । ଦିଶା ସେ କହେକ ବେଦନ ॥
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋଲେ ଶୁଣିମା ବିପ୍ର । ତାହା ରଚାଇ ଏବେ ଏଥୁ ॥
ବାମ ଅଙ୍ଗ ନଦେ ସ୍ୱବଳୁ । ଦକ୍ଷିଣ ଅଙ୍ଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲୁ ॥
ବାହୁର ଉଚକାଶୀ ଦେଖୁ । ପୁଷ୍ଟ ଗାଇବ ଦେହ ତେଣୁ ॥
ବାମ ଅଙ୍ଗ ଛୁଇ ମୁଁ ହେଲି । କାହିଁରେ ଯୋଗ୍ୟ ତ ନୋହିଲି ॥
ଏମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ବାମଅଙ୍ଗ । କାଟିଲୁ ତା ଦେଖି ବିଭଙ୍ଗ ॥
ଏହା ଶୁଣି କୃଷ୍ଣ ଶ୍ରୀହରି । ଧନ୍ୟ ଗୋ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୂ ତନ୍ତୁରୀ ॥
ଏକଶି ବେଦଅଙ୍ଗ କରି । ଘୁଞ୍ଚିଲେ ହୃଦୟ ଉଚାର ॥
ଜୀବ ଧାରଣି ସେ ସୃଜନ । ପ୍ରମାଣ କହେ ପୁଣ ପୁଣ ॥
ନିଜରୂପ ଧରି ଶ୍ରୀହରି । ସ୍ୱରି ଭୁଜରେ ଭୋଜନକରି ॥
ପୁତ୍ରକୁ ଦେଖିଲେ ପିତା କୋଳ । ଆନନ୍ଦେ ହୋଇଲେ ବିହ୍ୱଳ ॥
ଧରିଣ ଦେଇଛ ଚରଣ । ବୋଲେ ମୋତେ କର କାରୁଣି ॥
ମୁହିଁ ଯେ ସଂସାରେ ପତିତ । ମୋତେ ଉଦ୍ଧର ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ॥
ତୁମ୍ଭେ ନିର୍ଦ୍ଧନକର ଧନ । ପତିତ ଜନ ଉଦ୍ଧାରଣ ॥
କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ ଉଦ୍ଧର । ଘଟେ ଘଟେ କର ବିହାର ॥
ସଂସାର ବେଳରେ ପଶି । ଏ ଘୋର ସଂସାରୁ ଉଦ୍ଧର ॥
ତୁମ୍ଭେ ସେ ଅଟ ଜ୍ଞାନଦାତା । ତୁମ୍ଭେ ସେ ମୁକ୍ତି ସୁଖଦାତା ॥
ମାତା ପିତା ସେ ତୁମ୍ଭେ ଅଟ । ତେଣୁ ମୋ ନମସ୍କାର ଛାଟ ॥

ଆଦି ଯେ ଅନନ୍ତ ଭୁବନ୍ତ ଜାଣ । ତେଣୁ ସେ ଗରୁଡ଼ ବାହନ ॥
ତେଣୁ ସେ ଅନନ୍ତ ମୂରତି । ନରକନାଶନ ଶ୍ରୀପତି ॥
ମୋର କୋଟିଏ ନମସ୍କାର । ଏ ଘୋର ସଂସାରୁ ଉଦ୍ଧର ॥
ଏଣୁ କରଣି ଶ୍ରୀହସ୍ତରେ । ଜନମ ନୋହିବ ସଂସାରେ ॥
ହରି ନାରାୟଣ ମୁକୁନ୍ଦ । ହୃଦୀରେ ଜପନ୍ତୁ ସତତ ॥
ଧନ୍ୟ ସୁଜନ ହେତୁବାଦ । ମୁକତି ହୋଇବ ତ୍ରିସିଦ୍ଧି ॥
ଦଶଷ୍ଠା କାଳି ବସ୍ତୁଟରେ । ପଦ୍ମଭକ୍ତ ନୋହିଲ ତୋତରେ ॥
ହୃଦେବଙ୍କ ଦୁଃଖ ତୋ'ର ନୋହୁ । ଅନ୍ତେ ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ॥
ଏତେ କହିଣ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ । ହୋଇଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଭଗବାନ ॥
ଅନ୍ତେଣ ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପତି । ଶୁଣ ଦ୍ୱିଜଦେବ ସୁମତି ॥
ଏ ପାର୍ଥ୍ୟ ଗୀତ ଯେ ଶୁଣନ୍ତି । ଅନ୍ତେ ଲଭନ୍ତି ମୋକ୍ଷଗତି ॥
ଭବ ପୀଡ଼ା ନ ବାଧନ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଧନ ଲୋକ ଧନ ପାନ୍ତି ॥
ଅପୁତ୍ରି ଜନ ପାଏ ପୁତ୍ର । କାଟନ୍ତି କାମଦେବ ପ୍ରାପତ ॥
ଭକ୍ତିରେ ଯେ ଜନ ଶ୍ରବଣ । ସେ ଅବା କରନ୍ତୁ ଗାୟନ ॥
ବିଶ୍ୱାସ ମୂଳ ସାଧୁସେବା । ଧର୍ମର ମୂଳ ଦୟାଦିବା ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ କଦମ୍ବ ମୂଳିଆ । ସେ ପ୍ରଭୁ ମୟୂର ଚୂଳିଆ ॥
ଗୁଞ୍ଜାମାଳିରେ ସେ ମଣ୍ଡିତ । ଅଧରେ ମୁରଲୀ ଶୋଭିତ ॥
ଭଣେ ବିପ୍ର ସେ ଦ୍ୱିଜ ପାଦେ । ମନ ମୋ ରହୁ ଅପ୍ରମାଦେ ॥
କୃପା କର ହେ ସାଧୁ ସନ୍ଥ । ଅନୁଭବେ ରହୁ ମୋ ଚିତ୍ତ ॥
ଅପାର ଅଟଇ ଏ ସଂସାର । ଏଥେ ହରି ଭଜନ ସାର ॥
କଳତଳରେ ଦେଖୁ ଗ୍ରନ୍ଥ । ତାହାରେ ମୋ ମନ ଅର୍ପିତ ॥
ହେ ପଦକେ ମୁଁ ଧାରସି । ସୁଜନେ ଅନ୍ତରର ଦୋଷ ॥
ଏଥେ ନିର୍ମଳ ଚିତ୍ତ ଧାର । ନଷ୍ଟ ସେ ଭକ୍ତି ହୁଏ ସାର ॥

ଇତିଶ୍ରୀ ପାର୍ଥ୍ୟଭାଗବତ ରସାମୃତ ମନ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଚନ୍ଦ୍ରଧ୍ୱଜ ପାର୍ଥ୍ୟସ୍ତବ ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ
ଦ୍ୱିପଞ୍ଚାଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ।

ତ୍ରିପଞ୍ଚାଶତ୍‌ ଅଧ୍ୟାୟ

ବଡ଼ବିପ୍ର ଓ ଛୋଟବିପ୍ର ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

ଶୁଣି କହଇ ଚୈତନ । ଶୁଣ ହୋ ସୁଜନ ସଜନ ॥
ମିଥ୍ୟା ଅଟଇ ଧନ ଜନ । ସତ୍ୟ କେବଳ ଅଟେ ନାମ ॥
ଦୁର୍ଲଭ ଅଟେ ନରଦେହ । ଭକ୍ତିରେ ଛୁଟେ ମାୟା ମୋହ ॥
ସଂସାରେ ହରିନାମ ସାର । ଭଜିଲେ ସୁଖରୁ ନିସ୍ତାର ॥
ତେଣୁ ବିଶ୍ୱାସ ଅଟେ ମୂଳ । ଯହିଁ ପ୍ରାପତ ଅନୁକୂଳ ॥
ପରମାନନ୍ଦ ପୀତବାସ । ଭକ୍ତ ହୃଦୟେ କରେ ବାସ ॥
ସେ ପ୍ରଭୁ ସୁରଙ୍କ ଉପରେ । ଭକତ ବାନ୍ଧେ ଭକ୍ତିଡୋରେ ॥
ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ନରହରି । ଭକତହିତେ ଦେହ ଧରି ॥
ଅଶେଷ ଠାକୁର ମହିମା । କେ କହିପାରେ ଗୁଣସୀମା ॥
ବିଦ୍ୟାନଗରେ ନାମ ଗ୍ରାମେ । ଥିଲେ ସେ ଦୁଇ ଦ୍ୱିଜୋତ୍ତମେ ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ସେ ବଡ଼ ବିପ୍ର ବୋଲି । କହନ୍ତି ଜନେ ସବେ ମିଳି ॥
ବୟସେ ଉଚ୍ଚ ଶାନ୍ତ ଧୀର । କୃଷ୍ଣଭକତ ସଦାଚାର ॥
ଏକଇ ଆସ୍ଥା ବେଦଜନ । ଷଡ଼ଶ ନ୍ୟୁନଭକ୍ତି ଧନ ॥
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବିପ୍ରର ନାହିଁ କେହି । ଆବର ଦରିଦ୍ର ଅଟଇ ॥
ନିରାଳି ଶରୀର ଗଳିତ । ସାଧନ୍ତି ପରସେବା ବ୍ରତ ॥
ବଡ଼ ବିପ୍ର ସେ ସତ୍କୁଳୀନ । ନବ୍ୟ କୁଟୁମ୍ବ ଧନବାନ ॥
ଅନେକ ଦାନ ପୁଣ୍ୟ କରେ । ଦୁଃଖୀର ଦୁଃଖେ ଦୟା ଧରେ ॥
ଦୁହେଁ ବିପ୍ରେ ମେଳ କଲେ । ତୀର୍ଥ ଭ୍ରମଣେ ବାହାରିଲେ ॥
ହୋଇଣ ଆନନ୍ଦିତ ମନ । ଭ୍ରମିଲେ ନାନା ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ॥
ଯୁବଙ୍କ ଶ୍ରାନ୍ତ ଅଳ୍ପଦେହ । ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବିପ୍ର ସେ ସେବା କରି ॥
ତାହାର ଭକ୍ତି ସେବା ପାଇ । ବଡ଼ ବିପ୍ର ସେ ହେଲା ତୋଷି ॥
ଏମନ୍ତେ ଭ୍ରମି ସେହି ଜନେ । ପ୍ରବେଶ ହେଲେ ବୃନ୍ଦାବନେ ॥

ଯହିଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବନମାଳୀ । କରିଣ ଥିଲେ ନାନା କେଳି ॥
ସେ ସେଦେଶ ରାଜ ଦେଖିବୋଲି । ଆନନ୍ଦେ ହେଲେ କୋଳାକୋଳି ॥
କରି ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଦର୍ଶନ । ପ୍ରବେଶ କଲେ ନିଜ ମନ ॥
ଭକ୍ତିରେ ହୋଇ ଗଦ ଗଦ । ସେବିଲେ ପ୍ରଭୁ ପଦ୍ମପାଦ ॥
ଲଭିଣ ପ୍ରସାଦ ଆଦର । ପ୍ରୟାଣ କଲେ କଟକର ॥
ଏମନ୍ତେ ତହିଁ କେତେଦିନ । ରହିଲେ ବସ୍ତ୍ର ବେନି ଜଣ ॥
ବଣ୍ଡବସ୍ତ୍ର ଯେ ଗୋପନେ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରକୁ ଏକଦିନେ ॥
କହଇ ଆହେ ବନ୍ଧୁବର । ତୁମ୍ଭେ ଅଶେଷ ଗୁଣାଧାର ॥
ଜାତିରେ ବନ୍ଧୁ ସ୍ୱଜନ । ସେବୁଛ ଦେଇ ପ୍ରାଣମନ ॥
ବଶୀଭୂତ ଋଣୀ କର ମୋତେ । ଏ ଋଣୁ ତରିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଏ ଋଣ ସେବେ ନ ଶୁଝିବ । କୃତଘ୍ନ ସିନା ହୋଇଯିବ ॥
ଏଥିକି ମୋର ଏହି ମନ । କରିବ କନ୍ୟାରତ୍ନ ଦାନ ॥
ରୂପବନ୍ତ ସେ ଗୁଣବନ୍ତ । ସାକ୍ଷାତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ୱରୂପତ ॥
ସେ ସେବୁ ତୁମ୍ଭର ଚରଣ । ତେବେ ଶୁଝିବ ମୋର ଋଣ ॥
ଏ କଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର ଶୁଣି । ଉଠିଲେ ହୋଇ ପଣ୍ଡ୍ର ଭୁଜ ॥
ଧୀରେ କହିଲେ ଏ ବଚନ । ତୁମ୍ଭେ କୁଳୀନ ଧନବାନ ॥
ଦରିଦ୍ର ବସ୍ତ୍ର ମୁଁ ଅଟଇ । ମୋର ତ ପୁଣି କେହି ନାହିଁ ॥
ମୋତେ କି କନ୍ୟା ଦାନ ଦେବ । କାହିଁକି କହ ଅସମ୍ଭବ ॥
କହଇ ବଣ୍ଡବସ୍ତ୍ର ପୁଣ । କୁଳେ ମୋ ନାହିଁ ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି କନ୍ୟା ଦେବ । ଧର୍ମହିଁ ରକ୍ଷା ମୁଁ କରିବ ॥
ତହୁଁ ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର ବୋଲେ । ଯଉତେ ଯିବ ସତ୍ୟକଲେ ॥
ଏହି ଗୋପାଳ ସାକ୍ଷାତରେ । ଶୁଣିଣ ବଣ୍ଡବସ୍ତ୍ର ଧୀରେ ॥
ବୋଇଲେ ମୋ ସତ୍ୟ ଉଚ୍ଚାର । ସାକ୍ଷୀ ଏ ଗୋପାଳ ଠାକୁର ॥
ଏମନ୍ତେ ସତ୍ୟ ଦୃଢ଼ କଲେ । ଶୁଭେ ଘରକୁ ଫେରିଗଲେ ॥
ଗତ ହୋଇଲା ଦିନଗଣ । କନ୍ୟାକୁ ବର୍ଷ ସେ ସଞ୍ଚର ॥
କନ୍ୟା ଦେବାକୁ କଲ ପଣ । କଥା ତା ମନକୁ ନ ଆଣି ॥

ଏହିବନ୍ଧୁ ଯେ ବସି ମନ | ବୋଲଇ ନାହିଁ ମୋର ଜ୍ଞାନ ॥
ଶୁଣ ଭରଥା ବନ୍ଧୁ ଜନ | ତାଙ୍କ କଣ୍ଠର ମୋର ଧନ ॥
ବାଦ କରିବେ ଯେ ଜାଣିଲ | ତର୍କିଣ ଉତ୍ତର ମୋର ନାହିଁ ॥
ପାଞ୍ଚ ଜଣ୍ଠନ୍ତରେ ଯାଉ ଥାଅ | ବିବାଦ ଦେବ ନରସୁ ଦିଅ ॥
ଶିବସ ନଗରେ ରଣ ଅସ୍ତ୍ର | ଦଣ୍ଡ୍ୟ ହୋଇଲ ଉପବାଚ ॥
ଶୁଣିଲ ଦେବଙ୍କ ଭାଷାମାଣୀ | ଶଙ୍ଖ ମର୍ଦ୍ଦନ କରଭାଗ ॥
ଶଙ୍କ ଭଗତ ଶୀଭନାଦ | ସଭବ ହେଲ ନର୍ତ୍ତ ଭୂତ ॥
ଏ ଅନ୍ତେ ଏକ ଏକ ଆସି | ବନ୍ଧୁବନ୍ଧୁର ପାଶେ ବସି ॥
ଶୁଣ ଭରଥା ବନ୍ଧୁହନ୍ତ | ଶୁଣନ୍ତି ଭ୍ରମଣ ପ୍ରସ୍ତାବ ॥
କହଇ ବସ୍ତ୍ର ମନ ତୋତେ | ଏଣୁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଅବଶେଷେ ॥
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରେ ପାଦପଣ | ଯେବେ ତୋଷିବା ଆଦରଣ ॥
କହିଲ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ବାଣୀ | ସକଳେ ଶୁଣି ମୁଖେ ଭଣି ॥
ଏକାଳେ ବସ୍ତ୍ର ଭଲ ବୁଝି | କହିଲ ଜଣାଇ ମରମ ॥
ସତ୍ୟ ମୁଁ ହୋଇଲି ବନ୍ଧନ | ଜଗତ ନାନ୍ଦୁ କନ୍ୟାଦାନ ॥
ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଏହିକଥା | ସତେ କି ଜାଜର୍ଯ୍ୟ ମଥା ॥
ଯାଦେ ଦେଖ ଅବା ଦେଲି ଧନ | ତେଣୁ ଆନନ୍ଦେ ଦେଲ ଧନ ॥
ଯେପରି ଶ୍ରୀ କୁଳଦୋଷ ଧ୍ୱଜ | ଆଦର ଅତି ଅଙ୍କ ଭଜ ॥
ଅଟନ୍ତି କୁଳର ବଂଶଧର | ଅଥାତେ ବନ୍ଧୁ ବେଦର ॥
ଯେ ବୋଲେ ସତଜାତି ଅଂଶେ | ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ତାର ବଂଶେ ॥
କେହିକରେ ଶଧା ପ୍ରକାଶିବ | ଆଜଣା କୁଳ ଧ୍ୱଂସ ହିବ ॥
ବସ୍ତ୍ର ବୋଇଲେ ତେବେ ମୁହିଁ | ସତ୍ୟ ଜେନନ୍ତେ ଲଙ୍ଘି ବଇଁ ॥
ନରକେ ହେବ ମୋର ବାସ | ନସ୍ତାର ଦଥ ଆଜି କସ ॥
ଭରଥା କହେ କାହିଁ ତାଙ୍କୁ | ଭଥାଇ ଦେବ ମୋ ହିଅଙ୍କୁ ॥
ଶୁଣ ଦ୍ୱାରାଶି ଗୁରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲଇ ତାଇଲ ମୁଁ ବସ ॥
ମହିଷ ବେଳନ ତୁରିମାଣ | ତାହାଙ୍କୁ ଦିଅ ନାହିଁ କଷ୍ଟ ॥
ବସ୍ତ୍ର ଦେଖି ଏ ଭଟପାର୍ଥ | ହୋଇଲା ତାର ବୁଦ୍ଧିହତ ॥

ଏକାଳେ ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର ଆସି । ଘର ମଧ୍ୟକୁ ଗଲା ପଶି ॥
ବଡ଼ବସ୍ତ୍ରକୁ ଯତ୍ନକଲା । ବିଭାଜି ଧନ ଦେବେ 'ଦେଲା ॥
ତାହାକୁ ଦେଖି ବସ୍ତ୍ରପୂତ । ଛିଗାପି କହିଲା ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ବୋଇଲା ଦେଖ ଦୁଷ୍ଟପଣ । ପିତାଙ୍କୁ ଭଙ୍କ ଶୁଆଇଣ ॥
ଧନ ବସନ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଦେଲା । ଘଟେଣି ମାଣ ବସିଥିଲା ॥
ଧନୁରେ ସତ୍ୟକଲେ ପିତା । ଦେବାକୁ ଆପଣା ଦୁହିତା ॥
ଏ ସତ୍ୟ ଶକ ପରମାଣ । ଆଜିଙ୍କ ଦାନ ବାକ୍ୟ ଜାଣ ॥
ସାହସ ବଡ଼ ଏଲଟାର । ଦେହବ ଏ ମୋର ଭଗ୍ନୀବର ॥
ଥାଇଁ ଆସିଛି କଥା ଶୁଣି । ଏଥିର ମୁଣ୍ଡ ଦେବ ହାଣି ॥
ଏ ବୋଲ ଶୁଣି ଫାଟି ଯାତ । ହୋଇଲେ ଆସ୍ତେ ଉପଗତ ॥
ସତ୍ୟେ ବୋଇଲେ ରହ ରହ । ବୁଝିବା ଯେଉଁପଣ ସନ୍ଦେହ ॥
ପୁଛିଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର ସତ୍ୟ । କହ ତୋ ସାକ୍ଷୀ ଏଥିକତ ॥
କହଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର ଧୀରେ । ସାକ୍ଷୀ ମୋ ଅଛି ଭୁକସ୍ଥରେ ॥
ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ପୀଠନାଥ । ଗୋପାଳ ଜାଣଇ ସମସ୍ତ ॥
ନିଶ୍ଚୟ କହି କଥା ସତ୍ୟେ । ଅନ୍ୟାସ୍ତୁ ନ କହିବେ ଦେବେ ॥
ତେବେ ଶଙ୍କର ମତ ଘେନି । ଶିବ ସେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଆଣି ॥
ସକଳେ ଶୁଣି ସାକ୍ଷୀ ଦେଶ । ପ୍ରତିମା ଆସିବ କେମନ୍ତେ ॥
ଯେବେ ତା କହେ ମୂର୍ତ୍ତି ବସ୍ତ୍ର । ଆଣିବ ଗୋପାଳଙ୍କୁ ଏଥି ॥
ସେ କି ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଜୀବ । କଥା କହିବ ଅସମ୍ଭବ ॥
ଏମନ୍ତେ ମନେ ବଡ଼ୁଥିଲେ । ଆଣି ବୋଲିଣ ଆଜ୍ଞା ଦେଲେ ॥
ଭଲକେଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଇ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ର ସେ ଚଲି ଚଳ ॥
ପ୍ରବେଶ ହେଲା ବୃନ୍ଦାବନେ । ଗୋପାଳ ଦେବ ସନ୍ନିଧାନେ ॥
ପ୍ରତିମା ଜ୍ଞାନ ତାର ନାହିଁ । ଜାଣେଣି ଯାହାରେ ସ୍ୱରଗ୍ରାସ ॥
ସାକ୍ଷୀ ହୋଇଛି ବେଣକର । ଅବଶ୍ୟ ଶିବ'ଅନ୍ତ ତର ॥
ଏତେ ଆସ୍ଥାନ ବସ ଲଗି । ତୁହିଲ ଅପରାଧ ଯୋଗୀ ॥
ହୋଇବ ବଡ଼ବସ୍ତ୍ର ମୋର । ଏଥିକି ବିଜେ ସ୍ୱସ୍ଥ ଭାର ॥

ସାଧୁର ହୃଦୟ ଏ ଭଳି | ଅନ୍ୟ ବୁଝିବେ ସେ ଯାଏ ଭୁଲି ||
ଏତେ ଅବଜ୍ଞା ସେ କାରଣେ | ସାଧୁର ମନ ସାଧୁ ଜାଣେ ||
ବଡ଼ ବିପ୍ର ଯେ ଘରେ ଥିଲି | ଗୋପାଳଙ୍କ ସ୍ତୁତି ଅଚ୍ଛିଲି ||
ସେ ପ୍ରଭୁ ମୁଁ ଭୃତ୍ୟ କିଙ୍କର | ସଙ୍କଟୁ ମୋତେ ରକ୍ଷାକର ||
ବାମନ୍ତୁ ସୀମାର ଟଳିବାର | ସଙ୍କଟୁ ଲଭଇ ମୁଁ ଉଦ୍ଧାର ||
ଦୟା ସାଗର ନରହରି | ସକଳ ଭୁଲେ ପାପ କରି ||
ତେବେଣି ଗୋପାଳ ଯାଦେବ ସଙ୍ଗି | ଶ୍ରେଷ୍ଠବିପ୍ର ଯେ କରଯୋଡ଼ି ||
ବୋଇଲ ଶ୍ରବଣ ବଚନ | ସେ ପ୍ରଭୁ ବିପଦ ଭଞ୍ଜନ ||
ଦେବଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ତୁମ୍ଭେ | କଥ କହିବ ଏବେ ମୁହିଁ ||
ତୁ ସାକ୍ଷୀ ଥାଇ ଦେବଦେବ | ବ୍ରାହ୍ମଣ ଧର୍ମ୍ୟ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବ ||
କାହାକୁ ଦେବ ଅପଯଶ | ପ୍ରବଞ୍ଚିଣି ଯିବା ପ୍ରଭୁ ଆସ ||
ଶୁଣିଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଚନ | ପ୍ରସନ୍ନ ମଦନ ଗୋପାଳ ||
ଦୁରାଶା ଅଧରେ ପ୍ରକାଶ | କରୁଣା ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହାସ ||
ବୋଇଲେ ବଚନ ତୋଷରେ | କି କଥା କହ ବିପ୍ର ମୋରେ ||
ଶିଳା ପ୍ରତିମା ହୋଇ ମୁହିଁ | କେମନ୍ତେ ପଥ ଚାଲିବଇଁ ||
ବିପ୍ର ବୋଇଲ ମାୟାଧର | ମୋଠାରେ କପଟ ନ କର ||
ପ୍ରତିମା ହୋଇ କି ପ୍ରକାରେ | ବଚନ କହିଛ ମୁଖରେ ||
ହସି କହିଲେ ଶ୍ରୀଗୋପାଳ | ସାକ୍ଷୀ ଦେବାକୁ ଯିବା ଭଲ ||
ଅଧ୍ୱାରେ ହାଣ୍ଡିକେ ଅନ୍ନ | ଭୋଗ କରିବୁ ପ୍ରତିଦିନ ||
ଆମ୍ଭେ ତୋ ପଛେ ପଛେ ଯିବୁ | ତୁ ଫେରି ପଛେ ନ ଚାହିଁବୁ ||
ପଛେ ଚାହିଁବୁ ଯଦି ତୁହି | ଆମ୍ଭେ ରହିବୁ ସେହି ଠାଇଁ ||
ନୂପୁର ଶବଦ ଆମ୍ଭର | ଶ୍ରବଣେ ଜାଣିବୁ ଯିବାର ||
ବିପ୍ର ଏମନ୍ତ ବାଣୀ ଶୁଣି | ଉଠିଲେ ହେଳେ ପ୍ରଭୁ ଭଣି ||
ଚାଲିଲେ ଦେବ ବେଗ ଆଗେ | ଗୋପାଳ ଚାଲେ ପଛଭାଗେ ||
ଏମନ୍ତେ ପଥ ଚାଲି ଯାନ୍ତି | ଗ୍ରାମ ନିକଟେ ହେଲେ ପାଇ ||
ନୂପୁର ଶବ୍ଦ ଚଳି ଗଲା | ଉଦଣ୍ଡି ହୋଇ ପଛେ ଥିଲା ||

ଶବଦ ନ ଭଲ ନୂପୁର । ବସ୍ତ୍ର ସନ୍ଦେହ ଗୁରୁତର ॥
ତୁମ୍ଭ ନ ଠକ ଗଲେ ମୋତେ । ନେଉଛି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଣ୍ଡାତେ ॥
ଭଗିଣୀ ଗୋପାଳ ସେ ଭଣ୍ଡି । ନିସ୍ତୁଳ ହୋଇଗଲେ ରଣ୍ଡି ॥
ଗ୍ରାମକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ର ଗଲ । ସକଳ ସନ୍ଦେହ ଭଞ୍ଜିଲ ॥
ହୋଇଲେ ଲୋକ ଆଚମ୍ବିତ । ଧାଇଁଲେ ଦର୍ଶନେ ତୁରିତ ॥
ତାହାଙ୍କ ଭିତରେ ମହନ୍ତ । ସେ ସେତେ ଥିଲେ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ତାଙ୍କ ଆଗରେ ସାକ୍ଷୀ ମତେ । କହିଲେ ଗୋପାଳ ସାକ୍ଷାତେ ॥
ଶୁଣ ସକଳ ସାଧୁ ଅନ୍ତର । ସତ୍ୟ କହୁଛି ପ୍ରକୃତରେ ॥
ବଡ଼ବସ୍ତ୍ର ମୁଁ ଶୁଦ୍ଧମନେ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରକୁ କନ୍ୟାଦାନେ ॥
ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନ କର । ବସ୍ତ୍ର ବସ୍ତ୍ରେ ତ କନ୍ୟାବର ॥
ଯେମନ୍ତେ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ବାଣୀ । ତେମନ୍ତେ ଶୁଭିଲା କାହାଣୀ ॥
ସକଳେ ଶୁଣିଲେ ତ୍ୱରିତେ । ବୋଇଲେ ଧନ୍ୟ ଏ ଜଗତେ ॥
ବଡ଼ବସ୍ତ୍ରର କି ଆନନ୍ଦ । ମୁଖ କି ପ୍ରଶଂସିବା ବୃନ୍ଦ ॥
ବିବାହ ସମ୍ଭାର ଯୋଗାଇ । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତ୍ରକୁ କନ୍ୟା ଦେଇ ॥
ମହାଉତ୍ସବେ ହେଲା ଲୀଳ । ଫେରିଲେ ଠାକୁର ଗୋପାଳ ॥
ବିଦ୍ୟାନଗର କାଞ୍ଚିପୁର । ହେଲା ଯାଇ ଏ ସମାଚାର ॥
ତୋଳାଇ ଦେଲା ସେ ଦେଉଳ । ତହିଁରେ ବସିଲେ ଗୋପାଳ ॥
ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ନାମ ବହି । ପୂଜନ ହେଲେ କାଞ୍ଚି ଭୂଇଁ ॥
ଏମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜନ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ଜାଣ ॥
ତା ସଙ୍ଗେ କାଞ୍ଚି ରାଜାଙ୍କର । ବିବାଦ ହେଲା ଘୋରତର ॥
ଅତି ସୁନ୍ଦରୀ ଗୁଣବତୀ । ରାଜାର କନ୍ୟା ପଦ୍ମାବତୀ ॥
ପୁରୀ ରାଜାଙ୍କୁ ବିଭା ଦେଇ । ପୂର୍ବୁ ସେ କଥା ଥିଲା ହୋଇ ॥
ରଥ ସମୟେ କାଞ୍ଚିଦେବେ । ଯାଇ ଦେଖିଲେ କଲେକ ବିଜେବେ ॥
ଦେଖିଲେ ପୁରୀ ନରପତି । କରେ ସୁନାର ଆଚରଣ ॥
ସୁନା ମାର୍ଜ୍ଜନୀ ଧରି କରେ । ଝାଡ଼ଇ ରଥ ଭକ୍ତିଭାବେ ॥
ଏମନ୍ତ ଦେଖି କାଞ୍ଚିରାଜା । ତାହାଙ୍କ ଆପଣା ତନୁଜା ॥

ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ନାହିଁ ବଳ । ଶୁଣ୍ଡାଳ ବୋଲି ଗାଳିଦେଲ ॥
ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜନ । କୋପରେ ଅନଳ ସମାନ ॥
ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ଗୁରୁତର । ବଳେ ଆଣିବେ କନ୍ୟା ତାର ॥
ଚଣ୍ଡାଳେ କରିବେ ପ୍ରଦାନ । ତେବେ ଯିବ ଏ ଅପମାନ ॥
ରାଜାର ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଘେନି । ଧାଇଁଲେ ଓଡ଼ିଆ ସୈନ୍ୟ ॥
ଲାଗିଲା ମହାରଣ ଘୋର । କାଞ୍ଚି ହୋଇଲା ଛାରଖାର ॥
ଜିଣିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ପତି । ବଳେ ଘେନିଲେ ପଦ୍ମାବତୀ ॥
ଆବର ଇଷ୍ଟ ଗଣନାଥେ । ଘୋଡ଼ାରେ ଆଣିଲେକ ସାଥେ ॥
ଭଣ୍ଡ ଗଣେଶ ନାମ ଦେଇ । ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତି ଘରେ ତାଙ୍କୁ ଥୋଇ ॥
ଗୋପାଳ ପାଇଁ ଏକ ଘର । ନିର୍ମାଣ କଲେ ଚମତ୍କାର ॥
ସେ ସତ୍ୟବାଦୀ ନାମ ଗ୍ରାମେ । ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ନଗର ସୁଗମେ ॥
ହେଲେ ସେ ମଦନ ଗୋପାଳ । ଦେବଙ୍କ ଅଧିଷ୍ଠାନ ସ୍ଥଳ ॥
ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳ ଗୋପୀନାଥ । ନାମଟି ଜଗତେ ବିଖ୍ୟାତ ॥
ପରମ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱରୂପ । ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟନାଥ ଦିଶେ ରୂପ ॥
ଭକତ ନୟନ ଚକୋର । ନିର୍ମଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଧାକର ॥
ଆଶାନ୍ତି ଲୁଚକ ବରଦ । ଆରତ ଭଞ୍ଜନ ତୋଷଦ ॥
ସ୍ୱୟଂ ମହିମା ମହାମେରୁ । ଭକତ ବାଞ୍ଛା କଳ୍ପତରୁ ॥
ଦର୍ଶନମାତ୍ରକେ ମୁକତି । ଯାତ ଦିଅନ୍ତି ବିଶ୍ୱପତି ॥
ଧନ୍ୟ ହେ ଦେବ ବତ୍ସବର । ତାରିଲ ଭାରିଲ ସଂସାର ॥
ବାହ୍ମଣ ଦୃଢ଼ଭକ୍ତି ତୋରେ । ଟାଣି ଆଣିଲ ବିଶ୍ୱମ୍ଭରେ ॥
ଭକ୍ତ ବତ୍ସଳ ଦୟାବାନା । ଉଦ୍ଧାରି ଦେଲେ ଭବେ ଦୀନା ॥
କହଇ ରାମଦାସ ଛାର । ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ମୋ ନମସ୍କାର ॥
ତୁମ୍ଭେ ହୋଇ ଜନ ଶିକ୍ଷାଗୁରୁ । ତାର ଏ ଭବ ଜଳଧିରୁ ॥

ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟବାଦୀ ରାଣୀ

ଆବର ଚରିତ କହେ । ଶୁଣିମା ହୋଇ ମନଦେଇ ।
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ରାଜା ରାଣୀ ଯାନେ । ଚଳିଲେ ଗୋପାଳ ଦର୍ଶନେ ।

ଦେଖି ଶ୍ରୀଗୋପାଳ ମୂରତି । ଲବଣ୍ୟସିନ୍ଧୁ ତନୁ ଜ୍ୟୋତି ॥
ହୃଦରେ ଆନନ୍ଦ ତରଙ୍ଗ । ପୁଲକେ ପୂରିଲା ସର୍ବାଙ୍ଗ ॥
ସର୍ବାଙ୍ଗେ ମହାଭୂଷଣର । ଅଛଇ ନାନା ଅଳଙ୍କାର ॥
ନାସାରେ ନାହିଁ ଏକ ମୋତି । ଥିଲେ ସେ ଦ୍ୱିଗୁଣ ଉଷ୍ମ ଜ୍ୟୋତି ॥
ତିଳକ ପାବନ ସୁନ୍ଦର । ଅଧରେ ଦନ୍ତ୍ରା ସୁନ୍ଦର ॥
ଥିଲା ସେ ନାକେ ଆପଣାର । ବୁଝିବୁ ଜଣ ମୋତିବର ॥
ତାକୁ ଦେବାକୁ କଲା ଚିନ୍ତା । ନାସାରେ ଛିଦ୍ର ଯେତେ ଥାନ୍ତା ॥
ପିନ୍ଧାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏଡ଼ିଶି । ଏମନ୍ତ ଭାବିଲେକ ରାଣୀ ॥
ନିଶିରେ ଦେଖିଲା ସ୍ୱପନ । ସାକ୍ଷାତ ସନ୍ମୁଖେ ବଧାନ ॥
କହିଲେ ପ୍ରଭୁ ଗଦାଧର । ଶିଶୁକାଳରେ ମାତା ମୋର ॥
ମୁଁ ଅଭିମାନୀ ବୋଲି ଜାଣି । ଫଡାଇ ମୋର ନାକ କାନ ॥
ପିନ୍ଧାଇଥିଲେ ମୋତି ନାକେ । ଖସିଲା ଯମୁନାର ପଙ୍କେ ॥
ଏବେବି ବର୍ତ୍ତେ ବାଞ୍ଛା ମୋର । ପିନ୍ଧବ ଭୁମ୍ବ ମୋତି ବର ॥
ଦେବାକୁ ଏମନ୍ତ ମୁକୁତା । ମନେ ନ ପାଅ ସେତେବ ବ୍ୟଥା ॥
ଏକାନ୍ତୁ ଉଠି କି ସ୍ୱପନେ । ଦେଖିଲା ରାଣୀ ସୁଖ ମନେ ॥
କେମନ୍ତେ ମନ କଥା ମୋର । ଜାଣିଲେ ଗୋପାଳ ଠାକୁର ॥
ମୁକ୍ତା ପିନ୍ଧାଇବାକୁ ଥଳ । ଧରି ମନରେ ଗଲି ଚଳ ॥
ଶ୍ରବଣ ଗୋପାଳ ସମ୍ମୁଖରେ । କହିଲି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ସ୍ୱରେ ॥
ଫଡ଼ାଇଥାଉ ନାକ ମାତା । ପିନ୍ଧାଇଥିଲେ ସେ ମୁକୁତା ॥
ସେ ସବୁ ଆଜିଯାଏ ଅଛି । ମୋତିତ ହଜଣ ପାଇଛି ॥
ଏଡ଼େ ରୁକ୍ମିଣୀ ତୋର ମାସ୍ତେ । ନ ଦେଲେ ଆଜ୍ଞ ମୋତିଟିଏ ॥
ଆସ୍ତା ମୋହର ଦୁଃଖୀଧନ । ମୋ ମୋତି ପିନ୍ଧିବାକୁ ମନ ॥
ସତ୍ୟକ ଅମୂଲ୍ୟ ମୁକୁତା । ଦେଲେ ହେବ ମୋ ମନବ୍ୟଥା ॥
ମୁକୁତା ଅବା କିବା ଧନ । ଦେଇ ପାରିଲି ମୋ ଜୀବନ ॥
ଏବଂ ସମ୍ପଦ କରି ଠିକ । ସମ୍ମତି ଦେବରେ ଗୋପାଳ ॥
ପତିତ ପାବନ ତୋ ବାନା । ମୋଠାରେ ଦୟାକଲୁ କିନା ॥

ପିନ୍ଧାଇ ଦେବ ତେଁକ ମୁଖ । ଯାଉ ମୋ ନାଶ ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ॥
ବୋଲିଣ ଧଇଲ ମସ୍ତକ । ବଙ୍କାଇ ଦେଇ ସ୍କନ୍ଧ ବେକ ॥
ଭର୍ତ୍ତିକୁ ଗୃହୁ ମୁଖ ଟେକି । ଲୁଚାଇ ଦେଲେ ଶୌରିଦୃଷ୍ଟି ॥
ଶୁଙ୍ଖିଁ ଯେ ବଦନରୁ ଗତି । ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ ବଂଶୀ ମୋତି ॥
ଦେଖି ସୁନ୍ଦର ପଦ୍ମମୁଖ । ହସିଲେ ସର୍ବପାପ ଦୁଃଖେ ॥
ନା ପାଇଣ ଦ୍ୱେପେନ ବାଳକ । ତଥା ସକଣ ଭୁଞ୍ଜ ଦେବ ॥
ହସି ଆନନ୍ଦ ହେଲେ ଭକ୍ତ । ଆଜ୍ଞା ମାଗିଲେ ନେତ୍ରେ ଶୋଷ ॥
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଲେ ବଂଶୀ । ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ିଲେ ପୁଣି ॥
ଅଦ୍ଭୁତ କଲ ଯଶୋବନେ । ପ୍ରସାଦେ ତୋଷି ସର୍ବଜନେ ॥
ଅଦ୍ୟାପି ରହିଛି ଯେ ମୋତି । ଠାକୁରଙ୍କ ଅଧରେ ଶୋଭନ୍ତି ॥
କୃପାସିନ୍ଧୁ ଯେ ଗୋପୀନାଥ । କରନ୍ତି ଲୀଳା ଅଦ୍ଭୁତ ॥
ଜାଣି ବଂଶୀର ଶୁଦ୍ଧମନ । କଲେ ତା ବାଞ୍ଛା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ବାତ୍ସଲ୍ୟ ପ୍ରେମେ ହୋଇଁ ଭୋଳ । ମାଗି ପିନ୍ଧିଲେ ମୁକ୍ତାଫଳ ॥
ଯା ପାଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ । ସେବେ ତାଙ୍କୁ କି ଭୂଷା ଊଣି ॥
ପ୍ରେମ ଅଧୀନ ଚକ୍ରପାଣି । ପ୍ରେମକୁ ନପାରେ ଉଦ୍ଧରି ॥
ଧନ୍ୟ ତୁ ବଂଶୀ ଜନ୍ମୋତ୍ତ । ତୋ ପାଦ ଧୂଳି ମୋର ମାଥ ॥
ପରିଶ ମେଘୁ ଚନ୍ଦ୍ରହାସ । କରୁଣା କର ପୀତବାସ ॥
ସଂସାର ମାୟାରେ ମୁଁ ଜଡ଼ । ପଦ୍ମଶ ମୁକ୍ତିପଥ ଦୂର ॥
ଅନ୍ତରେ ଦେଖନ୍ତୁ ଅସ୍ତ୍ରକ । ପଥ ଦେଖାଅ ବନମାଳୀ ॥
ରଖାଅ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ମନ । ନିସ୍ତାର ଅକିଞ୍ଚନ ଜନ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଶ୍ରେଷ୍ଠଭକ୍ତ ଦଣ୍ଡଚତ୍ର ଟେକିବାସୀ ବଂଶୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି
ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଷଷ୍ଟିସଂଖ୍ୟୋଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ ଅଧ୍ୟାୟ

କଳ୍କି ମଙ୍ଗଳ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

କହଇ ଚଇତନ ବାଣୀ । ଶୁଣ ସୁମନ ରତ୍ନଧାଣି ॥
ମହୀରେ ଅଦ୍ଭୁତ ହେଲେ । ନିସ୍ତର ମହାଘୋର ଘଟିଲେ ॥
ଯେଉଁ ଯେତେ ପାପୀ ଥାଏ ଜାଣ । ସେ ହୁଏ ଶତଗୁଣ ପୁଣ୍ୟବାନ ॥
ଦେହୀର ବ୍ୟାଧି ହେଉଥିଲେ ଯେତ । ସେମନ୍ତ ହୁଏ ବଳବନ୍ତ ॥
ଉଦର ତାଙ୍କୁ ନ ପାଏ । ତିଳ ଘଟକ ଦୁଃଖେ ରହେ ॥
କହିବା ଏକ ସାଧୁକଥା । ଅତି ପବିତ୍ର ଶୁଣ ଗାଥା ॥
ଓଡ଼ିଶା ଏକ ବିପ୍ର ଭକ୍ତ । ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ବହେ ॥
ଅଛନ୍ତି ଧର୍ମ ସଂଯୁକ୍ତ । ଅତି ନିଷ୍ଠେ ସେବେ ରତ ॥
ନଈ ଏ ପର ଘାଟଣ ତାର୍ । ତା ଆହାରେ ବେଶ୍ୟାଘର ॥
ନାମ ତାହାର ଚନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷୀ । ସୁନ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟି ମୃଗାକ୍ଷୀ ॥
ଲଜ୍ଜିତ ମନ ବନ୍ଧୀବାକୁ । ଲୋକ କି କହିବ ବନ୍ଧୁପ ॥
ଦେଖନ୍ତି କଳ୍କି ମଙ୍ଗଳରେ । ଅମୂଲ୍ୟ କଣ୍ଠ ଦେଖାଦାର ॥
ତା ପରେ ପ୍ରଜା ପିବା । ଦଶ ବେଶ୍ୟାଙ୍କ ରତିରସ ॥
ଦିନେ ତା ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧଦିନ । ପଡ଼ିଲା ସକାଳୁ ବର୍ଷଣ ॥
ବେଶ୍ୟା ବୋଲନ୍ତି ଯାଅ ଘର । ପିତାଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କର ॥
ନଦୀ ପାର ହୁଅ ଉଦନ । ଘରେ ଫେରିବ ଆନନ୍ଦମନ ॥
ସେମନ୍ତ କହି କଥା କଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରକୁ ଆଇଲା ॥
ଗଲା ଶ୍ରାଦ୍ଧକର୍ମ ବଧି । ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ଉପସ୍ଥିତ ॥
ଯେଣି ହୋଇଲା ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ । ହେଲା ଅନ୍ଧାର ବେଳ୍ପ୍ରବଳ ॥
ଘନଘଟା ବର୍ଷିଲା ଅପାର । ତେମନ୍ତ ପବନ ବିକାର ॥
ସ୍ତ୍ରୀ ଭୁଜଙ୍ଗ ଡାକ ଡାକ୍ତି । କେ କହୁ ତାର ଛାଡ଼ିଦେଇ ॥
ଏତେ ବଢ଼ିଲା ଗଳାହାର । ମନରେ ବେଶ୍ୟା ଖେଳାକର ॥
ସମସ୍ତେ ନାଚେ ବାଏ ଗାଏ । ବସି ନନ୍ଦନ କୋଣେ ସ୍ମରେ ॥

ପିନ୍ଧାଇ ଦେବ ଝଟକ ମୁଖ । ଯାଉ ମୋ ନାସ୍ତି ଜନ୍ମ ଦୁଃଖ ॥
ବୋଲନ୍ତି ଧଇଲ୍ ମସ୍ତକ । ବନ୍ଧାଇ ଦେଇ ପ୍ରଭୁ ବେକ ॥
ଭର୍ତ୍ତକୁ ଭୃତ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି । ଲୁଚାଇ ଦେଲେ ଶୋଷଦୃଷ୍ଟି ॥
ବୃକ୍ଷି ସେ ବଦନରୁ ତେଡ଼ି । ପିନ୍ଧାଇ ଦେଲେ ଖଣ୍ଡୀ ମୋଡ଼ ॥
ଦେଖି ପ୍ରଭୁଙ୍କର ପଦ୍ମମୁଖ । ହଡ଼ିଲ ସର୍ବଗାତ୍ର ଦୁଃଖ ॥
ମା ପାଦେ ତୁଷ୍ଟେ ବାଳକ । ତଥା ଦେଖଣ ପ୍ରଭୁ ବେକ ॥
ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ହେଲ ଭକ୍ତ । ଆତ୍ମା ନଡ଼ିଲା ନେତ୍ରେ ଶୋଭା ॥
କୃତାର୍ଥ ହୋଇଗଲେ ବୃଦ୍ଧୀ । ନୟନୁ ବହିଗଲା ପାଣି ॥
ଅଦ୍ଭୁତ କଲ ସେ ସ୍ନେହରେ । ପ୍ରସାଦ ଚୋରି ସବୁଜନେ ॥
ଅଦ୍ୟାପି ରହିଛି ସେ ମୋଡ଼ । ଠାକୁରେ ସୁନ୍ଦର ପିନ୍ଧନ୍ତି ॥
ଭକ୍ତାଧୀନେ ହେ ଗୋପୀନାଥ । କରନ୍ତି ଲୀଳା ଅପ୍ରମିତ ॥
ଜାଣି ସତୀର ସୁଚନ୍ଦନ । କଲେ ତା ବାଞ୍ଛା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ॥
ବାଳୁଙ୍କ ହେଲେ ହୋଇ ସମ୍ପନ । ନାଗି ପିନ୍ଧିଲେ ମୁକ୍ତାଫଳ ॥
ଯା ପାଦେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ । ସେସବେ ତାଙ୍କୁ କି ଭୂଷା ପୁଣି ॥
ପ୍ରେମ ଅଧୀନ ଦଇତାରି । ପ୍ରେମରୁ ନପାରେ ଉଦ୍ଧୁରି ॥
ଧନ୍ୟ ତୁ ସତୀ କିଶୋରୀତି । ତୋ ପାଦ ଧୂଳି ମୋର ମାଥ ॥
ପଦ୍ମ ଦେଉ ଭକ୍ତଦାସ । କରୁଣା କର ଦୀନବାସ ॥
ସଂସାର ମାୟାରେ ମୁଁ ଜଡ଼ି । ଦେଖାଅ ମୁକ୍ତିପଥ ଦ୍ରୁତ ॥
ଅଜ୍ଞାନରେ ହୋଇଛି ଅନ୍ଧ । ପଥ ଦେଖାଅ ବନମାଳୀ ॥
ରଖାଅ ତୁମ୍ଭ ପାଦେ ମନ । ଦାସର ଅକିଞ୍ଚନ ଜନ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦବିଡ଼ଜ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଶ୍ରେଷ୍ଠବସ୍ତ୍ର ବକ୍ରବସ୍ତ୍ର ଦେଶବାସୀ ନାମ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି
ବର୍ଣ୍ଣନେ ନାମ ଷଷ୍ଠିତମୋଧ୍ୟାୟଃ ।

—*—

ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ ଅଧ୍ୟାୟ
ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ସମ୍ବାଦ

ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

କହିଲେ ଚଇତନ ବାଣୀ । ଶୁଣ ସୁଜନ ଗୁଣମଣି ॥
ହରିର ଅନୁଗ୍ରହ ହେଲେ । ସଂସାରୁ ନିସ୍ତାରି ଯିବେଲେ ॥
ଏହି ଉଦେଶେ ଦାସୀ ଆସି କାଣ । ଯେସ୍ ବୁଝ ଚେତନେ ପୁଣ୍ୟବାନ ॥
ବେଶୀର ବନ୍ଧୁ ହେଲେ ଯତ । ସେମନ୍ତ ହୁଏ ଜଳବନ୍ତ ॥
ଅତଥ ଯାତ୍ରକୁ ନ ଯାଏ । ହରି ସେବକ ପ୍ରତେ ଉଦେଷ୍ଟ ॥
କହିବା ଏକ ସାଧୁକଥା । ଅତି ପବିତ୍ର ଶୁଣି ତଥା ॥
ଦକ୍ଷିଣେ ଏକ ଭଦ୍ର ଦେଶ । ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ନାମ ବସେ ॥
ଅଟଇ ଧର୍ମ ବିବର୍ଜିତ । ଅତି ଲମ୍ପଟ ବେଶ୍ୟା ରତ ॥
ନଦୀ ଏ ପାରୁ ଘରେ ତାର । ତା ଆରପାରେ ବେଶ୍ୟାଘର ॥
ନାମ ତାହାର ଚିନ୍ତାମଣି । ସୁବେଶ ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟମଣି ॥
ଲମ୍ପଟ ମନ ବନ୍ଧୀବାସ । ତେଜିଲା କି ଦେବ ବପୁଷ ॥
ହେଉଛି ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳର । ଅମୂଲ୍ୟ ଧନ ସୁନାହାର ॥
ତା ଘରେ ଭଜନ ବିବସ । ପଡ଼ି ହେତିଛି ରତିରସ ॥
ଏମନେ ତା ପିତୃଶ୍ରାଦ୍ଧଦିନ । ହେଲା ସକାଳୁ ବନ୍ଧନ ॥
ବେଶ୍ୟା ବୋଇଲା ଯାଅ ଘର । ପିତାଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କର ॥
ବଢ଼ି ଯେ ବଢ଼ୁଛି ପବନ । ଘରେ ରହିବ ଆଜି ଦିନ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବିଦା କଲା । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରକୁ ଚଳିଲା ॥
ଯାଇଲା ଶ୍ରାଦ୍ଧକର୍ମ ବଧି । ବନ୍ଧୁ କୁଟୁମ୍ବ ତରପ୍ତି ॥
ଆସି ହୋଇଲା ସନ୍ଧ୍ୟାକାଳ । ହେଲା ଅନ୍ଧାର ବେତ୍ରବଳ ॥
ଏମନ୍ତ ବଢ଼ିଲା ଅନ୍ଧାର । ତେମନ୍ତ ମଦନ ବିକାର ॥
ଚିତ୍ତ ହୃଦେଣ୍ଟି ହେଲ ଦୋତି । ହେଲ କମ୍ପ ତାର ଛଟପଟି ॥
ଯତନେ ବନ୍ଧି ଲଲାଟରେ । ମନରେ ବେଶ୍ୟା ଧେଆନ କରେ ॥
ଏମନ୍ତେ ଗାତେ ବାଏ ଗାଏ । ବୃଷ୍ଟି କନ୍ଦନ ହୋଇଣ ହୃଦେ ॥

ଦେଇ ରସର ମିଶାଇ । ମନ ଚକ୍ଷୁ ପରିତୋଷଇ ॥
ବସିଲ୍ ତାହାଙ୍କ ନେବନ । ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀର ବସ୍ତ୍ର ଖୋଲ ॥
ରଜନୀ ଅର୍ଦ୍ଧଅନ୍ତେ ହୋଇ । ଅନ୍ଧାରେ ପଥ ନ ଦିଶଇ ॥
ଘୁଞ୍ଚା ଘନଘନ ଚଢ଼କନ । ଝମକା ବରଷଇ ଜଳ ॥
ବାତ୍ୟାତ ପ୍ରାୟେ ବସ୍ତ୍ର ଖୋଲଇ । ବାହାର ହେଲ ବେଶ୍ୟା ତହିଁ ॥
ନଦୀର ସ୍ରୋତ ଦୁସ୍ତର । ହୋଇଅଛି ବଢ଼ି ଭୟଙ୍କର ॥
ବସ୍ତ୍ରର ବାହ୍ୟଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ନାଉକା ଚଢ଼ିଲ ସେ ତଟଇଁ ॥
ଭୂଷଣ ଖସିବା ବେଳର । ଧାରେତ ବାଜିଲା ମୁରୁଡ଼ାର ॥
ଯେ ବଢ଼ି ଫୁଲ ଦେଖୁ ଛଇ । ଘୁସି ଯାଉଅଛି ଚନ୍ଦ ଭରି ॥
ଧଇଲା ତାହାକୁ କୁସ୍ତାଇ । ନଦୀକି ଗଲା ଟାର ବହାଇ ॥
ନଦୀର ଆରତୀରେ ଉଠି । ଧାଇଁଲ କାନ୍ଦୁଅ ତଳନ୍ତି ॥
ଖୋଲିଲା ଦୁଆର ଝରକେଶ୍ୟ । ବେଶ୍ୟାର ଘର ଗୃହପାଦଶ ॥
ଯାତେଶୀ ଜାନ୍ତାଙ୍କୁ ଦେଖେ । ମୁଣ୍ଡର ଚଣ୍ଡୀ ଏକ ଉଦେ ॥
ତହିଁରେ ମୁଖାକୁ ଦୂରଇ । ସବର୍ଦ୍ଦ ଓଁଦ୍ଧଳ ଥିଲ ରକ୍ଷି ॥
ତାହାର ପୁଚ୍ଛ ଅଗ୍ରେରେ । ଜାନ୍ତ୍ରେ କ ଯାତେଶୀ ଖଡେର ॥
ସେମନ୍ତ ବସିଲ୍କ ତନ୍ତ୍ର । ତେମନ୍ତ ଚଢ଼ିଲ ସେ ଗଡ଼େ ॥
ଫୁଟୁନ ବସ୍ତ୍ର ଜଳେବର । ଶବଦ ହେଲ ଭୟଙ୍କର ॥
ଉଠିଲ ବେଶ୍ୟା ଭୟ ପାଇ । ଦେଖିଆ ଆଲୁଅ ଲଗାଇ ॥
ବସ୍ତ୍ର ପଡ଼ିଛି ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟସ୍ତ । ନାହିଁ ତ ଜ୍ଞାନ ସେ କାନ୍ଥିତେ ॥
ତାହାକୁ ଧର୍ଥର କରି । ଘରକୁ ନେଲେ ଟାଣ ବୁରି ॥
ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଟାଟିଯାଏ ନାକ । କାନ୍ଦୁଅ ହୁଳ ଦେହଯାକ ॥
ଧୋଇ ଧୋଇଲେ ପିନ୍ଧ ଜଳ । ଆଈଁପି ଚେତନା ହୋଇ ॥
ଭର୍ତ୍ସନା କରି ବେଶ୍ୟାଙ୍ଗୀ । କହଇ ମର୍ମଭେଦ ବାଣୀ ॥
ଧିକ ତୁମ୍ଭର ବ୍ୟବହାର । ଧିକ ସେ ବୁଦ୍ଧିକୁଁ ବିଚାର ॥
ଯାହାର ଜନ୍ମ ଯେମନ୍ତ । ସେ ଫଳ ଲଭଇ ତେମନ୍ତ ॥
ଏତେକ ମଦନ ବିକାର । ଦୁର୍ଦ୍ଦମ ନଦୀ ହେଲ ପାର ॥

ମନ କି ମୁଖ ଦେଖ ଜଡ଼ । ଯାଇଁ ଅଛିଲି ଭଟେତି ॥
ଦୁର୍ବେଶ ଭୂତ ଦେହ ଖଣ୍ଡା । ଲୁମ୍ଭଙ୍କୁ ନ ଚଳି ତା କଣ୍ଠା ॥
ନ ଦେଖ କାଳସର୍ପ ଧରି । ଡେଇଁଲି ଅଲଙ୍ଘ୍ୟ ପାଦେଶ ॥
କୃଷ୍ଣ ପଡ଼ିଲି ଭଜନ ଗଡ଼ । ଗହନ ପାଇଥାନ୍ତା ଭୃତି ॥
ମୁଁ ବେଶ୍ୟା ସ୍ୱାନ ଗାଢ଼କଣ୍ଠ । ମନ୍ଦକୁ ଧନ ନୋହିବ ଘେଣ୍ଟ ॥
ମୋତେ ଛୁଇଁଲେ ପାପ ହୁଏ । ଗୁରୁ ନ ମାନନ୍ତି ସାଧୁଏ ॥
ମୋପରି ଏଡ଼େ ଅନୁରାଗୀ । ହୋଇ ଦେଖନ୍ତୁ ପାତେ ସ୍ୱାମୀ ॥
ଏ ଦେହ କି ଅଂଶୁ ଅଂଶେ । ବେଦେ କରନ୍ତୁ ଦୀନବନ୍ଧେ ॥
ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଯା ଚରଣରେ । ଲୁଣ୍ଠଇ ଧନ ପରକାରେ ॥
ଚରଣ ଦୁଇଟା ଶବଳ । ରେଣୁବିନ୍ଦୁ ସୁଧାର ବରନ ॥
ଲଗନ୍ତି ଜଣ ଚରଣରେ । ଚନ୍ଦନ ଚନ୍ଦନ ମସ୍ତକେ ॥
କନ୍ୟାମଣିର କନ୍ୟାମଣି । ବାଞ୍ଛଙ୍କୁ ବସ୍ତୁ ବୃଣ୍ଡ ବୃଷ୍ଟି ॥
ନିଜ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଭିଶାପ । ଧରଣୀର ହୋଇଲି ଉଦ୍ଧାର ॥
ଦଗଧ ହେଲି ଅନୁତାପେ । ନୟନ ଝରାଇ କୃତ ପାପେ ॥
ନରକେଶ୍ୱର ଯେ ସନ୍ତୋଷ । ବଳଇ ନାହିଁ ଯେ ତୁଳନା ॥
ସେମନ୍ତେ ଘୋର ଦାବାନଳେ । କି ଅବା ମହାହିନ୍ଦୁ ଜଳେ ॥
ପୋଡ଼ି ଜୀ ବୃଦ୍ଧ ନୀଚବନେ । ଅଶ୍ରୁ ନେତ୍ରନ୍ତୁ ଝରନେ ॥
ସେମନ୍ତେ ହୋଇ ସ୍ଥିତେଣ୍ଠ । ହୋଇଲି ଦେଖ ବଇକୁଣ୍ଠ ॥
ପତିତପାବନ ଶ୍ରୀହରି । ପଣ୍ଡିତେ ଭଣ ଦୟାକରି ॥
ତାହାଙ୍କ ସେବେ ପାପୀଜନେ । ଯଦ୍ଭୁକ୍ତ ବଳ ମୁଣ୍ଡି ଜାଣେ ॥
ଏମନ୍ତ ଶ୍ରୀହରି ଅନ୍ତରେ । ବିବିଦେ୍ୟ ଉପୁଜିଲି ମନେ ॥
ରଜନୀ ହୋଇଲି ପ୍ରଭାତ । ଉଠିଲି ନୟନ ଉଜଡ ॥
ଶୁଦ୍ଧ ଭକ୍ତିକା ସୁଖ ମାତା । ପାଶୋରି ଧନସ୍ତକ କଥା ॥
ବୁଢ଼ିବେଦ୍ୟ ସ୍ନେହ ଧରି । ଭଜିଲି ଶ୍ରୀହରି ଷ୍ଟୁରି ॥
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଛ ବେଗେ ବେଗେ । ଦେଖିଲି ସାଧୁ ଏକ ଆଗେ ॥
ସନ୍ତରେ ତାଙ୍କୁ ଗୁରୁ କଲି । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାମ ଦୀକ୍ଷା ନେଲି ॥

ଲଗାଇ ମନ ଦେହ ପ୍ରାଣ । ସେବିଲା ଗୁରୁଙ୍କ ଚରଣ ॥
ଲଭିଲା ନାମ ପ୍ରେମାମୃତ । ଯାହେ ହୋଇଲା ଉନମତ୍ତ ॥
ଯେସନ୍ତେ ମଦ୍ୟପି ମଦ୍ୟ ପିଇ । ହସଇ କାନ୍ଦଇ ନାଚଇ ॥
କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତେ । ଚଳିଲା ବୃନ୍ଦାବନ ପଥେ ॥
ଦିବା ରଜନୀ ନାହିଁ ଜ୍ଞାନ । କେବଳ କୃଷ୍ଣପାଦେ ଧ୍ୟାନ ॥
ପ୍ରବେଶି ଏକ ଗ୍ରାମାନ୍ତରେ । ବସିଲା ସରୋବର ତୀରେ ॥
ଏମନ୍ତେ ହେଉନ ନିଶି ବିତାଇ । ରହିଲା ଦିନ ଶୁଣ ତହିଁ ॥
ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ସାଧୁଭକ୍ତ । ପ୍ରେମରେ ହେଲେ ବିଚଳିତ ॥
ସ୍ନାନ ସେ ସରୋବର ନୀରେ । ଅନେକ ନରନାରୀ କରେ ॥
ଏକ ସେ ବଣିକର ନାରୀ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପରମା ସୁନ୍ଦରୀ ॥
ସ୍ନାନ ସେ କରୁ ଥାଏ ଘାଟରେ । ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ତା ଉପରେ ॥
ଏକତ ସୁନ୍ଦରୀ ବିଶେଷ । ଦୁଜେ ଚିତ୍ତକୁ ଉଦାବାସ ॥
ଜଳ ସାଲଙ୍କା ଶାଢ଼ୀ ପୋଟି । ଦିଶଇ ଦେହ ଶୋଭା ସୃଷ୍ଟି ॥
ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ଶୁଦ୍ଧଚିତ୍ତ । କାମ୍ୟତ ହେଲା ବଚନତ ॥
ଜାଣି ମନର ଏ ପ୍ରକାର । ଚିନ୍ତିଲା ବୋଲି ସେ ବିଚାର ॥
ବିକାର ପ୍ରତିକାର ପାଇ । ସେ ବଧୂ ଯହିଁ ଗଲେ ଯାଇ ॥
ବଧୂ ପ୍ରବେଶ ଅନ୍ତଃପୁରେ । ସାଧୁ ବସିଲା ଅଗଣାରେ ॥
ଏକାକେ ଦେଖି ନାରୀ ପତି । କୁଳଚନ୍ଦ୍ର ଶାନ୍ତମତି ॥
ସାଧୁର ପାଦରେ ଉଚ୍ଛ୍ରିତ । ହୋଇ ହୋଇଲା ଆନନ୍ଦିତ ॥
ବହୁତ ସ୍ତବ ସ୍ତୁତି କଲା । କି ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛ ବୋଲିଲା ॥
ସାଧୁ ବୋଇଲା ମୋର କଥା । ରଖିଲେ କର ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ॥
ତୋହର ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀକି । ଝଟିତି ଆଣ ମୋ ନିକଟକୁ ॥
ବଣିକ ଚତୁର ଚରିତ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ବଇଷ୍ଣବ ଭକ୍ତ ॥
ବଇଷ୍ଣବର ପ୍ରୀତି ପାଇଁ । ସକଳ କରି ସେ ପାରଇ ॥
ଅନ୍ତଃପୁରକୁ ଚଳିଲା । ପ୍ରିୟାକୁ ସମ୍ଭାଷଣ କଲା ॥
ନିଜ ନାରୀକି ଆଣି ତୋଷେ । ସମର୍ପି ଦେଲା ସାଧୁ ପାଦେଶେ ॥

ପାଦରୁ ଶିରଯାଏ ତାର । ଦେଖିଲେ ସାଧୁ ବାର ବାର ॥
ଚକ୍ଷୁକୁ ସମ୍ବୋଧିଣ କହି । ଆପଣା ମନକୁ ବୁଝାଇ ॥
ରେ ମୂଢ଼ଚକ୍ଷୁ କିସ ଗୁଣି । ତୁ ପୁଣି ହେଲୁ କାମମୋହୀ ॥
ରକତ ମାଂସ ମେଦ ମଳ । ମୂତ୍ର ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ସ୍ଥଳ ॥
ଅସ୍ଥି ଶିରା ଦେହ ଗୋଟି । ଢାଙ୍କି ରଖିଛି ଚର୍ମ ଘେଟି ॥
ଯେମନ୍ତ ଘଟ ମହାକାଳ । ଉପରେ ଦେଖାଇ ଉଜ୍ଜଳ ॥
ଆରେ ନିର୍ଲଜ ଚୋର ନେତ୍ର । ଏଥି ପାଇଁକି ଲୋଭୀ ବଡ଼ ॥
କରୁଥିଲୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ । କୃମି ତ ଅଭକ୍ଷ ଭକ୍ଷ ॥
ଧିକ ଧିକରେ ତୋତେ ଚକ୍ଷୁ । ଅଦ୍ୟ ଉଦ୍ଧରୁ ପାପିଷ୍ଠ ॥
ଯା ଫଳ ଦୁଃଖ ପରିଣାମେ । ସଦାକୁ ଭଜି ଦେଖି କାମେ ॥
ଏମତ ଶ୍ରୀକାନ୍ତୀ ଅନ୍ତେ ଶୁଣି । ବୋଇଲେ ସୁନ୍ଦର ରମଣୀ ॥
ସେଓଁକି ଅତି ଚିନ୍ତନ୍ତି ମୂଢ଼ । ଭୁଞ୍ଜ ମୋ ନିକଟକୁ ଆସି ॥
ଆଣିଲେ ଦେବେତ ନାଲିଛୁଞ୍ଚି । ଦେଖିଣ ସାଧୁ ହେଲେ ତୋଷ ॥
ବୋଇଲେ ଏ ହାତ ନୟନେ । ଫୋଡ଼ ଦିଅ ଏ ଛୁଞ୍ଚିମୁନେ ॥
ଶୁଣି ହୃଦୟ ସ୍ତମ୍ଭିଭୂତ । କହିଲେ ବୋଇଲେ ସାଧୁତ ॥
ଆଜ୍ଞା ଲଙ୍ଘନ ଭୟ କରି । ନୟନେ ଦେଲେ ଛୁଞ୍ଚିମାରି ॥
ରକତ ଝର ଝର ବହେ । ଆନନ୍ଦେ ସାଧୁ ନାଚି କହେ ॥
ଚକ୍ଷୁ ଯିବାରେ ଏଣ୍ଡୁ ମୂଳ । ମିଟିଲା କରମ ମୋହର ଫଳ ॥
ବଣିକ ଆସି ଏହା ଦେଖି । ହୋଇଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖୀ ॥
ସାଧୁର ଆଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ । ନେଲେ ତହିଁ ସନ୍ନିକଟ ଘରେ ॥
ଧୀରେ ଧୀରେ ହେ କରିଧରି । ଦେଖିଣ ଜନେ ଖେଦାକରି ॥
କୃଷ୍ଣ ଦର୍ଶନ ବାଞ୍ଛା ନେଇ । ସେ ଦୁଃଖ ଚିନ୍ତା ଦେଇ ଗୋଡ଼ି ॥
ସେ ଅନ୍ଧ ସାଧୁ ବୃନ୍ଦାବନେ । ଭ୍ରମିଲେ କୃଷ୍ଣ ଦରଶନେ ॥
ଯାର ପ୍ରବଳ ପ୍ରେମଦୃଷ୍ଟି । ତାର କି ଚର୍ମ ଚକ୍ଷୁ ଦୃଷ୍ଟି ॥
ଶ୍ରୀରାଧା କୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ରୂପ । ଭିତରୁ ଦେଖିଣ ସାଧୁ ଭୂପ ॥
କ୍ଷଣେ ହସଇ କ୍ଷଣେ କାନ୍ଦେ । ଗାଇ ନାଚଇ ନାନା ଛନ୍ଦେ ॥

ଅନେକ ପୁଣି ଡକେ ପଡ଼ି | ହା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଡାଡ଼ି ।
ନାଦକା ଭ୍ରାନ୍ତ୍ୟେ ପଡ଼ଥ ଡକେ | ମଞ୍ଚରେ ଗାଏ ଅଶ୍ରୁଗତେ ।
ଶୁଣି ସେ ନାମାମୃତ ଗାନ | ଉଲ୍ଲସି ଉଠଇ ଭୁବନ ।।
ଏମନ୍ତେ ଯାଇଁ ବୃନ୍ଦାବନେ | ଗୁପ୍ତକୁଣ୍ଡର ସନ୍ନିଧାନେ ।।
ବସି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭ୍ରମ୍ତ ଆଶ | ଅଟନ ଭଜନ୍ତି ବିଶ୍ୱାସେ ।।
କରଇ ଧ୍ୟାନ ସ୍ମରଣ୍ଡନ | ଅବର ବଇର୍ଷ ବେଦନ ।।
ଭକ୍ତି ବତ୍ସଳ ଭବତ୍ରାଣ | ଭକତ ଆକୁଳ ନ ସହି ।।
ହସ୍ତରେ ହୋଇ ଉପସ୍ଥିତ | ବୋଇଲେ ମଞ୍ଚରେ ଏମନ୍ତ ।।
ଶବରେ ବସି କାହିଁପାଇଁ | ଶୁଧାରେ ବାସ୍ତ ହୁଅ ଦଶି ।।
ଆସ ଏ ଗୁଇତଳ ବସ | ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ କର ଗ୍ରାସ ।।
ବାଲ୍ୟମତାନ କହେ ମୁହିଁ | ଅନ୍ନ କହୁଁଛି ନ ଦେଖଇ ।।
କେ ତୁମ୍ଭେ ପଚ କଥା ଶୁଣ | ତେବେ ମୁଁ ପିବ ତୁମ୍ଭ ପାଣ ।।
ବୋଦଶିଶୁ ମୁଁ କୃଷ୍ଣ କହେ | ସେ ବୋଲେ ଅନ୍ନ ଦେଲ କାହିଁ ।
ଦୃଢ ଭକ୍ତରେ ଗୋପୀନାଥ | ଦେଖନ୍ତି ଅନ୍ନ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ତ ।।
ଅଟେ ସୁସ୍ୱାଦ ମନୋହର | ବଦନ ବେଧାମକ ମଧୁର ।।
ଯାଚ୍ଛ ଜାଣିଲି ଅନୁଭବେ | ନିଶ୍ଚେ ଏ କୃଷ୍ଣ ବାସୁଦେବେ ।।
ଆନନ୍ଦେ ଉକ୍ତଣ୍ଠିତ ହୋଇ | ଜାନଇ ଧନ୍ୟ କୃଷ୍ଣାଇ ।।
ବୋଲେ ଖାଇବ ଅନ୍ନଦାଈ | ଗୁଇକ ହାତ ଧରିଲେ ।।
ଧର ବୋଲିଣ ବାମହସ୍ତ | ତର୍କଣ ବଢ଼ାଇ ଅଚ୍ୟୁତ ।।
ହସିବା ଅନ୍ଧା କି ହୃଦର | ଭୁଜାକୁ ଭୁଜ ଦୃଥାକର ।।
ପୁଣି ବଢ଼ାଇ କୃଷ୍ଣ ହସ୍ତ | ଜାପଟି ଧରିଲା ସାଧୁତ ।।
ଯେମନ୍ତେ ବୁଝିଲା ଲୋକେ | କୃଷ୍ଣାଇ ଧରନ୍ତି ଆନନ୍ଦେ ।।
ମହା ଶୁଧାର୍ତ୍ତୀ ସୁଧାପଟେ | ଲଭେ କି ଗୁଡ଼ ଜଦାଣିତେ ।।
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଏକା ସହ | ଛାଡ଼ ବଳକୁ ପିବ ମୁହିଁ ।
ସେ ବୋଲେ କେବେ ନ ଛାଡ଼ିବ | ହୃଦେ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବ ।।
ବନ୍ଧ୍ୟ କଷ୍ଟରେ ଲଭି ଧନ | ଗୁଡ଼ିଣ କେ ଦେବ ପ୍ରଧାନ ।।

ଘର କି ଦୁଃଖର ଯାତନା । ଶୁଣହେ ତୋହର ହୃଦେ ସିନା ॥
ଯହିଁରେ ସବୁ ଦୁଃଖ ଯିବ । ନଜର ହାନି ତୋ ନୋହିବ ॥
ଏମନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନ ମାତର । ଦେବାକୁ ଏତେ ଛନ୍ଦ ଧର ॥
ନ ଶୁଣ ସାଧୁ ଗଣ୍ଡବାଣୀ । କୃଷ୍ଣ କରନ୍ତି ଟଣାଟଣି ॥
ବେଳେ ସେମନ୍ତେ ଧର୍ମ ବୀର । ନ ଶୁଣେ କଷ୍ଟ ମାତର ॥
ସାଧୁ ଭକତ କୋପେ ଅତି । ଅଣ୍ଟରେ ଧରିଲା ଅଣ୍ଡିରି ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ । ଛିଣ୍ଡିଗଲା ମୋ ହାତ ଗୋଡ଼ ॥
ଶୁଣିଣ ସାଧୁ ଚମକିଲା । ମୁଠା ଦୁର୍ବଳା କରିଦେଲା ॥
ହାତରୁ ଖସିଣ ପଳାଇ । ହସିଲେ କପଟୀ କହ୍ନାଇ ॥
ଭକୁଆ ହୋଇ ସାଧୁ ରହି । ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସିନା ଗଲେ ଭଗି ॥
ସେ ସୁଣି ବଳେ ଦୁହେଁ ଛଳେ । ଚୌରୁଷ ନାହିଁ ଏତେ ବଳେ ॥
ଦେଖିବା ଦେଖି ଦୂର ମୋର । ଧକାଅ ଭଲ ମାୟାଧର ॥
ଯା' ଠାରେ ଯେତେ କରେ ଦୟା । ତା ଠାରେ ତେତେ କୃଷ୍ଣମାୟା ॥
ସେ ଯେତେ ଧରିବାକୁ ଯାଏ । ସେ ସେତେ ଦୂରକୁ ପଳାଏ ॥
ଭୁଲି ନ ଜାଣିଲା ଛଳକୁ । ମାଡ଼ା ଦେଖାଇ ଅଙ୍ଗୁଳକୁ ॥
ଯୁଝି ବୋଲଇ ଧର ଧର । ଛୁଟିଲେ ବାଳକ ଥରଥର ॥
ତହିଁରେ ବଢ଼େ ତା ଭକତି । ଏ ମାୟା ଜାଣି ସେହୁ ମନ୍ତ ॥
କୃଷ୍ଣ ହୋଇଣ ସ୍ନେହବଶି । ବୋଇଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆସ ॥
ଗଲନ୍ତି କୃଷ୍ଣ ଦୂରେ ଦୂରେ । ଅନ୍ଧ ଧାଇଁଇ ଧରିବାରେ ॥
ଚୁମ୍ବକ ଆକର୍ଷଣ ବଳେ । ଯେମନ୍ତ ଲୌହ ଖଣ୍ଡ ଚଳେ ॥
କରାଇ ଭକତଙ୍କ ପ୍ରୀତି । ଦେଲେ ବଂଶୀଗାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ତୁତ ॥
କୃଷ୍ଣ ବୋଇଲେ ରୋଷମୁଖେ । ଦେଖିବାକିଁ କେଉଁ ନେତ୍ରେ ॥
ଦେଖି ହୋଇବ କଥା ଯିବ । ତହିଁକ କଦ୍ରୁକ କଟାକ ॥
ଅନ୍ଧ ବୋଇଲା ଗୁରୁ ତୋର । ଯସ୍ମକ ତାଙ୍କ ନାହିଁ ମୋର ॥
ହସି ନିକଟେ ଯାଇଁ ଧାଇଁ । ଚକ୍ଷୁରୁ କୃଷ୍ଣ ପୁଣି ଯାଇଁ ॥
ଭକତ ହଟେ କଟିଛୁନ । କରନ୍ତି ପ୍ରଭୁ ଦନ୍ତମୁଖ ॥

ଏଣୁ ପୁତ୍ର ଯାଏ ଯାଇଁ | ଯାତନ୍ତୁ ନଷ୍ଟ ହେଉଛନ୍ତି ||
କହିଲ ଯାହା ଯାହା ହୋଇ | ପୁଷ୍ଟ ବସ୍ତୁ ଯେ ଅନ୍ନ ଭୁଞ୍ଜି ||
ପର୍ଣ୍ଣିକ ଦେହେ ହେବା ହରି | ଶିବଙ୍କି ଖଣ୍ଡ କି ତୋଷଣି ||
ଯାହାଁକୁ ମୋହିତ ଏତେ କଷ୍ଟ | ଦେଉ ଯହିଁକି ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ||
ତେଣୁ ମହାତ୍ମ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ହରି | ତୋ ପାଦପଦ୍ମ ଆଶ୍ରାକରି ||
ଆସିଲି ଅନେକ କଷ୍ଟେ | ଦୟା ନ କଲୁ ଭଗବାନ ||
ଅନାଥବାନ୍ଧବ ତୋ ନାମ | ପତିତ ତାରଣ ତୋ ନାମ ||
ତେଣି ଡାକିଲି ଏତ ଦୂରେ | ତାଙ୍କୁ ତାରିଲୁ ପାତକାରେ ||
ଘଣ୍ଟରେ ଥାଇ ଏତେ ଦିନ | ହେଉଛି ନ ଶୁଣି ଶୁଦ୍ଧାର ||
ମାଧକାଳରେ ଗର୍ଭାଏଣୀ | ଡାକିଲି ତାଙ୍କୁ ଦେଖଣି ||
ମୁଁ ମାୟା ମୋହ ଜାଲ ଛେଡ଼ି | ନ ଶୁଣ ଡାକ ମନ୍ତ୍ର ରଡ଼ି ||
ପାପରୁ ଦୟାକୁ ନ ଦେଖ | ମୁଁ ଅଛି ହେଲ ଘୃଣମାନ ||
ସିନ୍ଧୁ ନାଶନ୍ତୁଣି ଡାକୁ | ତାରିଲୁ ଅଜାମିଳଙ୍କୁ ||
ମନ ଭକତନ ତେଣୁ | ଡାକ ମୋର ନ ଶୁଣୁ ତୁହି ||
କ୍ଷୁଧେ ଧ୍ରୁବ ଆଶ କରି | ତରିଲେ ତୋର ନାମ ଧରି ||
ଧନ ଜନ୍ମ ମୋହମତ୍ତ | ଏଡ଼ି ତୋ ଚରଣ ଚିତ୍ତ ||
ଦେହ ଏ ଅଭିମାନ | ମରିବି କରି ଅନଶନ ||
ହେଲେ ଏ ପାପ ଦେହ ନାଶ | ଘୋଷିତ ତୋର ଯଶ ||
ଏତ ଶୁଣି ମୃଦୁହସି | କୃଷ୍ଣ କୌତୁକ ପୁଣି ଭାଷି ||
ହେ କନ୍ୟା ମୋ ଦେଖ ମୁଖ | ଦେଖି ତୋ ହେବ ଯାବା ଦୁଃଖ ||
ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଆଦି ବର | ଅଥବା ସ୍ୱର୍ଗ ଅଧିକାର ||
ମନୋଗତ ଫଳ ଏତେ | ଭୁଲିଲି ତଳେ ପ୍ରଭୁ କେତେ ||
ପାଦ ଧରିଛି ସମୀପ | କି ଅଛି ଭବ ଦୁଃଖ ତାପ ||
ମୁକ୍ତି ତୋ ସେବା ଦାସୀ | ତୁ ପ୍ରଭୁ ବଇକୁଣ୍ଠ ବାସୀ ||
ତୁଷ୍ଟି ଏତେ ମାଗ ବର | ଉତ୍ତମ ଦେହ ଦାନ କର ||
ଆଗେ ରବିଜ ଶ୍ରୀହରି | ବୋଲନ୍ତି ତୁମେ ବାଣୀ ଧରି ||

ଦେବଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ନୟନ । ଆବର ହୃଦରେ ଚେତନ ॥
ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ଭକ୍ତଗ୍ରାମ । ଅମୃତ ପାଦପଦ୍ମ ନେଇ ॥
ଭକ୍ତ ନୟନେ ବୁଲାଇଲେ । ଲକ୍ଷ ସେ ଦିବ୍ୟ ତନୁଭଲେ ॥
ଯେମନ୍ତେ ଆଗେ ଦେଲ ଶୁଣି । ଦେଖିଲ ଗୋପାଳ କହ୍ନାଇ ॥
ଆଜ୍ଞା କ ଶୋଷ୍ୟ ଲୁଚନ୍ତି । ନଦେ ଅପର୍ଣ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ଶାନ୍ତି ॥
ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସାର ମହାମେଘ । କୃପା ଜଳଧି କଳ୍ପତରୁ ॥
ଜାନ ଦାହିଲ ଦେଖି ଚୋରକ । ଅଷ୍ଟସାତ୍ତ୍ୱିକ ଦେହେ ଦେଖେକ ॥
ସ୍ତମ୍ଭ ସ୍ୱେଦ ଗଦ୍‌ଗଦ ନୟନ । ନେତ୍ରରୁ ନୀର ବୋହିଲେ ॥
ରୋମାଞ୍ଚ ହେଲ ଗଦ୍‌ଗଦ । ସର୍ବାଙ୍ଗ ଦିଶିଲ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ॥
କମ୍ପିଲ ହୋଇ ଥରଥର । ନେତ୍ର ଗଳିଲ ଅଶ୍ରୁଧାର ॥
ମୁଖ ଆରକ୍ତି ଲୁଗଡେଇ । ମୁର୍ଚ୍ଛିତ ପଡ଼ିଲେ ତଳ ॥
ଦେଖି ଏ ଦଶା ଭକ୍ତଗଣ । ସାକ୍ଷି ଧରିଲେ ଶ୍ରୀଧର ॥
ଛନ୍ଦଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ପାଇ । ଚେତନା ଲଭି ଦେଲ ଦୃଷ୍ଟି ॥
କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ଭକ୍ତଗଣେ । ରୋଦନ କଲ ଉଚସ୍ୱର ॥
ସାନ୍ତ୍ୱନା କରି ଶିଷ୍ୟଗଣ । ଲୁଣ୍ଠାଇ ଦେଲେ ଦୁଧଭାତ ॥
ଭକ୍ତରେ ବାନ୍ଧିଣ ଗୋବିନ୍ଦେ । ଦିନ ବଞ୍ଚିଲ ମହାନନ୍ଦେ ॥
ଲଭି ଶ୍ରୀଧର କୃପା ପୁଣି । ଏକାକେ ବେଶ୍ୟା ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀ ॥
ପରମ ବୈରାଗ୍ୟ ଉଦୟେ । ଭେଟିଲ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦୟେ ॥
ସେଠାରେ ଦେଖି ଉପସ୍ଥିତ । ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ଆନନ୍ଦିତ ॥
ଚିନ୍ତାମଣି ଗୁରୁମଣି । ପ୍ରଣାମ କଲ ଯୋଡ଼ି ପାଣି ॥
ଶ୍ରୀଧର ଦତ୍ତ ଅନ୍ନଦାନ । ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଉଦ୍ୟାନ ସେ ଦାନ ॥
ବଢ଼ାଇ ଦେଲ ଖାଇବାକୁ । ଚନ୍ଦ୍ରାଣୀ ସେ କହେ ତାଙ୍କୁ ॥
ଭୋଜନ ଅର୍ଥେ ଆସି ନାହିଁ । କ ଅବା ଅଛୁ ଧନ ପାଇ ॥
କାହିଁକି କୃପା ଶ୍ରୀହରିର । ଭବ ସାଗରୁ ତରିବ ପାର ॥
ଏତେକ ଏହିକ ଲୁଚିଲୁ । ଲଭିଲି ଦେଖାଅ ଈଶ୍ୱର ॥
ଏତେକ ପ୍ରେମରସେ ଭାଷି । ତୁନି ହୋଇଲ ଚିନ୍ତାମଣି ॥

ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ପ୍ରେମ ଭାର | ଦେଖିଣ ଆନନ୍ଦ ଅପାର ||
ଆଶୁଧି ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତ ବାଣୀ | ଧନ୍ୟା କହିବେ ଚଉଦଣୀ ||
ଅବଶ୍ୟ ହେବତ ଦରଶନ | ଚିନ୍ତନ ନ କର ତୁ ମନ ||
ଏତେକ କହି ଦେଇ ଆଦେଶ | ଲୁଚିଲେ ଗଲେ ପ୍ରେମବଶେ ||
ଧରିଣ ଶ୍ରୀମତୀ ଚରଣ | କଟାକ୍ଷି କଲେ ନିବେଦନ ||
ସ୍ୱପନେ ସ୍ୱରୂପ ଭଜନ | ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ତା ମନସ୍କାମ ||
ଧନ୍ୟ ଭୂମିରୁ ଉନ୍ନତ | ଧନ୍ୟ ଧର୍ମିଳ ଭକ୍ତି ଯୋଗ ||
ଧନ୍ୟ ଜଗତର ଦୁଇ ପ୍ରାଣୀ | ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତାମଣି ||
ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ମହାପାପୀ ଥିଲେ | ଦୁହେଁହିଁ ମହାସାଧୁ ହେଲେ ||
ଭରି ଭବରୁ ପ୍ରଭାବରେ | ଯଶ ରଖିଲେ ସଂସାରରେ ||
ସୁଜନେ ପାଦେ ନମସ୍କାର | ସନ୍ଦିଗ୍ଧକୁ କୃପାକର ||
ଯେ ଦୃଷ୍ଟି ତୁ ସଙ୍ଗୁ ହୃଦେ | ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ହୃଦରୁ ଉଦେ ||
ଛିଣ୍ଡାଇ ମୋହମାୟା ପାଶ | କର ଶ୍ରୀଚରଣ ସେବା ଦାସ ||

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ନନ୍ଦଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ବିଲ୍ୱମଙ୍ଗଳ ଚିନ୍ତାମଣି ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନ ନାମ
ଚତୁଃପଞ୍ଚାଶତ୍ତମୋଽଧ୍ୟାୟଃ |

ପଞ୍ଚପଞ୍ଚାଶତ ଅଧ୍ୟାୟ
ଜୟଦେବ ସମ୍ବାଦ
ଚୈତନ୍ୟ ଉବାଚ

କହଇ ଚୈତନ୍ୟ ଆଦର | ଶୁଣ ଇନ୍ଦ୍ରସୁ ଗଣେଶ୍ୱର ||
ଅଟନ୍ତି ପରମ ପବିତ୍ର | ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭକତ ଚରିତ ||
ଶ୍ରବଣେ ନାନା ପାପ ଧ୍ୱଂସେ | ବିଷ୍ଣୁ ଭକତ ପରକାଶେ ||
ଜନମ କେନ୍ଦୁ ବିଲ୍ୱ ଗ୍ରାମେ | ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜୟଦେବ ନାମେ ||
ମହା ପଣ୍ଡିତ ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ | ଜିତଇନ୍ଦ୍ରିୟ ସୁବିନୀତ ||
ବିରକ୍ତ ସଂସାର ଉଦାସୀ | ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରେ ପରବେଶ ଆସି ||

ଏକ ବୃଦ୍ଧର ଭଜନ ଥାଇ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସେବଇ ॥
ଦେଶେ ସେ ଏକଇ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଥିଲା ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଧନ ॥
ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ସେବା କଲା । ମନେ ଏମନ୍ତ ମନାସିଲା ॥
ପୁତ୍ର ବା କନ୍ୟା ହେଲେ ମୋର । ଦାସ ବା ଦାସୀ ପ୍ରଭୁର ॥
ସେବିବ ପ୍ରଭୁର ଚରଣ । ଏମନ୍ତେ ଗଲା କେତେ ଦିନ ॥
ଭାଗ୍ୟରେ କନ୍ୟାଏ ଜନ୍ମିଲା । ତା ସୁଭାକାର ସର୍ବ ଥିଲା ॥
ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କଲା ସମର୍ପଣ । ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ଦେବ ନାରାୟଣ ॥
ଦାସୀ ଏ ମୋର ଅଙ୍ଗୀକାର । ମାତ୍ର ଏମନ୍ତ ବିପ୍ର କର ॥
ମୋ ଦାସ ଏକ ସେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ । ବୃକ୍ଷର ତଳେ ଅଛି ବସି ॥
ଜୟଦେବଟି ନାମ ତାର । ତାଙ୍କୁ ଏ କନ୍ୟା ଦାନ କର ॥
ଏ ଆଜ୍ଞା ମତେ ବିପ୍ର ତୋଷେ । ଗଲା ସେ ଜୟଦେବ ପାଶେ ॥
ପ୍ରଭୁର ଆଜ୍ଞା ଜଣାଇଲା । ଶୁଣି ସେ ସାଧୁ ଚମକିଲା ॥
ବୋଇଲା ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞାକୁ । ବଳ ମୋ ନାହିଁ ଟାଳିବାକୁ ॥
ବିପ୍ର କହଇ ପ୍ରଭୁ ଆଜ୍ଞା । କାହିଁକି କରୁଛ ଅବଜ୍ଞା ॥
ସାଧୁ ବୋଲଇ ଅକାରଣ । କଥା ନ କହୁଛ ବ୍ରାହ୍ମଣ ॥
ତା ହେଶ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଯିବ । ତା ଆଜ୍ଞା ପାଳି ନ ପାରିବ ॥
ତହୁଁ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହଠ କରି । କନ୍ୟାକୁ କହଇ ଉଚ୍ଚାରି ॥
ଏହି ତୋ ସ୍ୱାମୀଟି ନିଶ୍ଚୟ । ଏହାଙ୍କୁ ଆଦରିଣ ରହ ॥
ଏମନ୍ତ କହି ବିପ୍ର ଗଲା । କନ୍ୟା ସେ ବସିଣ ରହିଲା ॥
ସାଧୁ ବୋଇଲା ଯାଅ ତୁମ୍ଭ । ମୋ ତହିଁ କିଛୁ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ॥
ସେ କନ୍ୟା ନାମ ପଦ୍ମାବତୀ । ପଣ୍ଡିତା ଗୁଣବତୀ ସତୀ ॥
କାନ୍ଦି କହିଲା ଜଗନ୍ନାଥ । ଆଜ୍ଞାରେ ସମର୍ପିଲ ତାତ ॥
ତୁମ୍ଭେତ ବଳିଷ୍ଠ ମୋହରି । ଏ ଦେହ ପ୍ରାଣ ଅଧିକାରୀ ॥
ଛଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଯିବି ଠେଲି । ଛାଡ଼ିବି ଶିର ଦେଇ ଦେଲି ॥
କହାଇ ଦେଲ ମନପ୍ରାଣ । ସେବିବି ତୁମ୍ଭର ଚରଣ ॥
ଶୁଣିଣ ସାଧୁ ବିଚାରଇ । ପ୍ରଭୁର ଆଜ୍ଞା ନ ଟଳଇ ॥

ସକଳ ଭୂତେ ଏ ଭୂତେଶୀ । ଦେଲୁ ତାଙ୍କୁ ମୋହପାଶୀ ॥
ନଟ ଇଚ୍ଛା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର । ଚଢ଼ିଲ ଅଭକ୍ତ ବନ୍ଦର ॥
ଗୋଟିଏ କୁମ୍ଭୀର ସର୍ପିଣୀ । ତର୍ଜ୍ଜି ଉଠିଲ ସର୍ପୀ ଯେନ ॥
ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ଠାକୁରେ । ଆଣି ସ୍ଥାପିଲ ଦେଉଳରେ ॥
ଶ୍ରୀପଦ ସେବିବା କାରଣେ । ଯଦୁଙ୍କୁ କଲ ସମର୍ପଣ ॥
ଯଦୁ ନଟ ସେବତା ସାଧିବା । ସେମନ୍ତ ସେବ ତେତେକବେଳା ॥
ଶ୍ରୀରାଧା ମାଧବ ଦର୍ଶନେ । ଉଲ୍ଲସ୍ତା ଜନ୍ମିଲ ଭକତନ ॥
ରଚିଲ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରବନ୍ଧ । ନାମ ଯା ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ॥
ଶ୍ରୁତାନ୍ତ ଆଶ୍ରାଏ ନସ୍ୟ । ବିଦାଏକ ଯାତ୍ରା ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ବିଚନ ତ୍ୟ ଭୁକ୍ତରୁ ଉଚନା । ସମସ୍ତେ ଏମନ୍ତ ଘଟଣା ॥
ଖଣ୍ଡିତା ରସ ବର୍ଣ୍ଣନରେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳା ଅସୂଚେ ॥
ଭକ୍ତିନୀ ଥିଲ ବାଣିଶ୍ରେଣ । ଏ କଥା ଜାଣନ୍ତି ସ୍ୱଜନେ ॥
ମାଣ୍ଡ ଭକତ ଜୟଦେବ । ମନେ ଜନ୍ମିଲ ଚିନ୍ତାଭାବ ॥
ଦେଉଳରେ ପୂଜା ଜଗନ୍ନାଥ । ଜଗତ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ॥
ଅଧିର ଲମ୍ପଟ ଚରିତ୍ର । ଜାଣିଲେ ଗ୍ରନ୍ଥୀର ପାତ୍ର ॥
କେମନ୍ତେ ଲେଖିବ ଏ କଥା । ଦୁଃଖକୁ ଲଭିଲ ମନ ବ୍ୟଥା ॥
ପୋଥି ଲେଖନ ଥୋଇ ଯାଇ । ସ୍ନାନକୁ ଗଲେ ଭଜ ଜନ ॥
ଏକାଳେ ପ୍ରଭୁ ବିଶ୍ୱରୂପ । ଧରିଣ ଜୟଦେବ ରୂପ ॥
ମନ୍ଦିରେ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଦେଖିଣ ତାଙ୍କୁ ପଦ୍ମା ବୋଲେ ॥
ସ୍ନାନକୁ ଯାଇ କିମ୍ପା ପୁଣି । ଫେରିଲ ପ୍ରଭୁ ଧରି ପାଣି ॥
ପଡ଼ିଲା ଗୀତ ପଦେ ମନେ । ଫେରିଲି ଲେଖିବା କାରଣେ ॥
ଧରିଣ ଲେଖନ ଯେ ପୋଥି । ଲେଖିଲେ ତହିଁରେ ଅଭି ॥
ସ୍ମର ଗରଳ ଖଣ୍ଡନ । ଦେହି ମମ ଶିରସି ମଣ୍ଡନ ॥
ଦେହି ପଦ ପଲ୍ଲବ ଉଦାର । ତେଣୁ ଏମନ୍ତ ପଦ ଯାଇ ॥
ଲେଖି ଗଲେ ଦେବଦେବ । ପ୍ରବେଶ ଆସି ଜୟଦେବ ॥
ଏକାନ୍ତେ ପଦ୍ମାବତୀ ଶୁଣି । ସ୍ନାନକୁ ଯାଇ ଫେରିଆସି ॥
ଦେଖି ଏଣି ପୁଣି ତଳି । ଏତେ ଭଜନ କେଉଁଠିଲ ॥

ଏବଂ ପଟେଳ ସୁ ଭୁଟର । ନ ଜାଣେ ସ୍ୱାମୀ ଦେବାଙ୍ଗନାର ॥
କୃଷ୍ଣ ବିସ୍ମୟତ ସୁଧି । ତିନ୍ତୁର ମାସ୍ତୁ କୋଳ ତାଣି ॥
ଯତ୍ନେ ପେଷିଲେ ଦେ ପରୋକ୍ଷ । ଶୁଣିଲ ଦେବ ଲେଖା ଦେଖାଇ ॥
କୁସୁମ ସଧୋଷ ନେହି ପୁରୀ । ଚାହିଁଲେ ସେବି ସିନ୍ଦୁରେ ॥
ବୋଲି ସ ଚାଟୁ ଉପଦେଶ । ଦେବଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ଗୁରୁ ପାଦ ॥
ସୁଲଗ୍ନେ ଗମନ ସେ ସେନ । ଉଦୟେ ସ୍ୱୟଂ ଶସ୍ତ୍ର ॥
ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀର ଭାର ଦେଖ । ଯତ୍ନେ ଦେବେ ସଖା ॥
ଧନ୍ୟ ଉପାରିଣି କୁଞ୍ଜ ଧର୍ମ । କୁସୁମ ତୋରଣ ସଦନ ॥
ଦର୍ପଣ ସ ମିଶ୍ରିତ ତ୍ରସିତ । ଉଲ୍ଲାସ ଦେବାଙ୍ଗନେ ଶୋଭିତ ॥
ସେଶ୍ରୁ ଦୃଷ୍ଟି ପାଠିଣ । ଚଳି ବାହିନୀ ସହ ଭୁଜଙ୍ଗ ॥
ଗ୍ରୀବା ଦେବିଜନେ ଦର୍ପ । କୁସୁମ ଧନ ଦେବାଣି ॥
ଚରି ସ୍ନେହେ ଦାସୀ ସୁଧି । ନିବୃତ୍ତ ପଡ଼ା ଲଭିଣୀ ॥
ଦଣ୍ଡ ଚନ୍ଦ୍ରଦେବ ବେଳି । ଧନ୍ୟ ନାଥ ଚେ ଦୋଳିଲେ ॥
ଚିତ୍ରିତ ଦେଖି ଜାତି ଧରି । ପୁଜାର ଉନ୍ନତି ପ୍ରସାଦି ॥
ଜମ୍ବୁଦେବର ବନ୍ଦନା । ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଗାମ୍ଭୀ ଦଣ୍ଡ ସ୍ନାନ ॥
ଚଉଁରି ଚାମର ତନ୍ତୁର । ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ ବସି ସ୍ୱିସ୍ତରେ ॥
ଗଗନ ଶୁଣି ଭଙ୍କ ତୁଳ । ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱୟମ୍ବର ଦେଲ ସେଇ ॥
ଖଣ୍ଡର ଭଦ୍ର ଚଉପାସେ । ଅଛନ୍ତି ସ୍ତ୍ରୀ ଭୂଷଣ ॥
ଦେବର ଭନ୍ନ ଚଧ ସେବି । ଦେଖି ନୃତ୍ୟ ଦେବ ଚାହିଁ ॥
ଚଳିଲେ ଅଧ୍ୟାସ ଯୋଗେ । ଶୀଘ୍ର ସାଧି ସିଦ୍ଧି ଜଣି ॥
ଗାଇଁଲେ ସ୍ତୁତି ପୁଷ୍ପ ଦେବା । ଖିଜତି ଦୁନ୍ଦୁ ଦେବନା ॥
ସୁଣିଲେ ଅକାଶ ବଚନ । ତୋ ଭକ୍ତି ଜାଣି ମୁଁ ଉଦିତ ॥
ସ୍ୱାମିତ ପର୍ଶି ଚନ୍ଦନ । ଜମ୍ବୁଦେବଙ୍କ ଭକ୍ତି ଜାଣି ॥
ବାସୁଦେବର ଅନ୍ତର ତାର । ଉଦ୍ଧାର ବାର ଶ୍ଳୋକ ଶୋର ॥
ସୁଜା ବୋଲିଣ ଏତେ କହି । ଚମ୍ପିଲ ଆପଣା ଭୁଅଧ ॥
ଗଗନ ଗଡ଼ଗଡ଼ ଜମ୍ବୁଦେବ । ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜିଣ ବାସୁଦେବ ॥
ଚନ୍ଦ୍ରର ଖଣ୍ଡ ଖାଇ ଦିନ । ଖାଇ ଦେବେଙ୍କ ଭକ୍ତି ମନ ॥

*

ସେ ସାଧୁ ସାଧ୍ୱୀ ସଙ୍ଗତରେ । ନାନା କୌତୁକ ପ୍ରଭୁ କରେ ॥
ପ୍ରଭୁର ସେବା ପାଇଁ ଧନ । ସାଧୁର ଏକା ପ୍ରୟୋଜନ ॥
ସାଧୁ ସେ ଧନ ନେଇ ଚଳନ । ଦେଖନ୍ତି ଆସେ ଚୋରମାନ ॥
ପଥରେ ଭେଟି ଦସ୍ୟୁଗଣ । ଛଡ଼ାଇ ନେଇଗଲେ ଧନ ॥
ବସୁଁ ଯବନେ ମାରିବାକୁ । ବିନୟେ ସାଧୁ କହେ ତାଙ୍କୁ ॥
ସବୁତ ଧନ ତୋର ନେଲ । ଯବନେ ମାର କିବା ଫଳ ॥
ଦସ୍ୟୁ ବୋଲନ୍ତି ଗ୍ରାମେ ଯାଇ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବୁ ତୁ ଧରାଇ ॥
ତେଣୁ ବୋଲେ ଯବନେ ନ ମାରି । ସ୍ତ୍ରୀ ହସ୍ତ ପାଦ କାଟିକରି ॥
କୂପରେ ଦେବା ସେ ପକାଇ । ସେକ୍ଷଣେ ଦୁଷ୍ଟେ ଗଲେ ଧାଇଁ ॥
ପକାଇ ଗଲେ ସାଧୁ ବଚନ । ଶୋଭି ନୋହିଲ ଏ କ୍ଷଣେ ॥
ପଡ଼ି ସେ ବନମଧ୍ୟ କୂପ । ମୁଖରେ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ଜପ ॥
ମୃଗୟା ଅର୍ଥେ ଏକ ନୃପ । ଯାଇ ଦେଖିଲା ଦେଖି କୂପ ॥
କୂପେ ଅଛନ୍ତି ସାଧୁବର । ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମାନ ତେଜଧର ॥
ମୁଖେ ରଟନ୍ତି ଅବିରତ । କେବଳ କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ନାମ ॥
ସାଧୁଙ୍କୁ କୂପରୁ କାଢ଼ାଇ । ଦେଖିଲ ହସ୍ତ ପାଦ ନାହିଁ ॥
ପୁଣି ବୋଇଲେ ସାଧୁ ଧୀରେ । ଏ ଦଶା କୃଷ୍ଣର ଇଚ୍ଛାରେ ॥
ତୁରନ୍ତେ ରଜା ଚୋରମାନେ । ବନ୍ଧାଇ ନେଲ ଦୂତଗଣେ ॥
ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନେ ନିଜ ପୁରେ । ସାଧୁଙ୍କୁ ରଖିଲେ ଆଦରେ ॥
ବୋଇଲେ କିବା ବାଞ୍ଛିତବ । କହ ହେ ପରମ ବୈଷ୍ଣବ ॥
କାହାକୁ ବୈଷ୍ଣବ ପ୍ରଧାନ । ବୈଷ୍ଣବ ସେବାରେ ମୋ ମନ ॥
ଏମନ୍ତ ସାଧୁର ବଚନେ । ରଜା ଲାଗିଲେ ଆୟୋଜନେ ॥
ତଦନ୍ତରେ ସେ ତଳଗ୍ୟ ଦେଶୁ । ଭୋଜନ ହେଲା ଅନୁଦିନ ॥
ଆସିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ଅଶେଷ । ଭୋଜନେ ହେଲେ ପରିତୋଷ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଦର୍ଶନ ନିକଟେ । ଦେଖି ଦସ୍ୟୁଏ ଛଦ୍ମ ବେଶେ ॥
ଆସିଲେ ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇ । ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରବଞ୍ଚନା କରି ॥
ଚିହ୍ନିଣ ସାଧୁ ତାଙ୍କୁ ଦୂରୁଁ । ଏମନ୍ତ ଭୂପେ ଦେଲ କହି ॥
ଏହି ସେ ବୈଷ୍ଣବ ପ୍ରଧାନ । ସେବିବ ଏଙ୍କୁ ଅନୁକୂଳେ ॥

ଏମନ୍ତ ସାଧୁ ଦରଶନରେ । ରାଜା ହୋଇଲେ ଭକ୍ତିଭାବେ ॥
ଦେଖି ସାଧୁର ଆଚରଣ । ଭକ୍ତ କରିଲେ ସ୍ୱୟଂ ରାଣ ॥
ଯା ହସ୍ତ ପଦ କାଟି ଦେଇ । କୂପରେ ପେଲିଲେକ ନେଇ ॥
ସେ ରାଜା ଗୁରୁ ଅଧିକାରୀ । ଏତେ ଆଦର କର୍ମ କରି ॥
ରଖିଲି ଯତି ନ କହଇ । କରିବେ ସେବା ମନ୍ତ୍ରପାଠ ॥
ଜୟଦେବ ହେଲେ ଦେହ ସେବା । ଖାଇବା ପିଇବା ଶୋଇବା ॥
ଶିବୁ କହିଲେ ରାଜା ବୋଲେ । ଶିବ ବାବାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ॥
କର୍ମଇ ଶୁଣି କହେ ବର । ବାବାଙ୍କ ନାମ ସେବକର ॥
ନ ଯାଏ ସାଧୁ ଦାସ ଭିତର । ଏକାକୀ ଶିବା ବାର୍ତ୍ତା କର ॥
ରାଜା କହିଲେ ସାଧୁ ଦାସେ । ବୈଷ୍ଣବ ଶିବେ ଏକବାସେ ॥
ବାବାଙ୍କ ବୋଲଇଲେ ରାଜାଙ୍କୁ । ବହୁତ ଧନ ଦିଅ ତାଙ୍କୁ ॥
ଯତନେ ଦିଅ ନେଇ ଗାଡ଼ି । ତାଙ୍କୁ ଆଣନ୍ତୁ ଗୃହେ ଛାଡ଼ି ॥
ବାବାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ଶିରେ ଧରି । ବିଦାୟ ତାଙ୍କୁ ରାଜା କରି ॥
ଏମନ୍ତେ ଗଲେ ଦସ୍ୟୁମାନେ । ପଥେ କହିଲେ ଭୃତ୍ୟଗଣେ ॥
ଏଠାରୁ ଯେବେ ତୁମ୍ଭେ ଯାଅ । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଅଳ୍ପ ଧନ ଦିଅ ॥
ରାଜାଙ୍କ ଗୁରୁ ଶିବୁଁ ପରର । ଦାଣ୍ଡୁ ପୋଷିବୁଁ କା ପ୍ରକାରେ ॥
ଦସ୍ୟୁ ବୋଇଲେ ଏଥୁଁ ଯାଅ । ଘରର ଗୁଣ୍ଡଲୁ ବୋଲି କହ ।
ଭୃତ୍ୟ ବୋଇଲେ କେଉଁ ଶିବୁ । କହ କଥାଏ ଶୁଣିବୁ ॥
ଆଦ୍ୟ ବୈଷ୍ଣବ ଆଚାର । ନ ଥାଏ ଏତେକ ଆଦର ॥
କାହିଁ ଏ ମାନ୍ୟ ତୁମ୍ଭର । ଶୁଣି ବୋଇଲେ ଦସ୍ୟୁମାନ ॥
ତୁମ୍ଭ ରାଜାର ଦାସ ଦେଖି । ଥିଲେ ବାବାଙ୍କ ଅଳ୍ପ ଲକ୍ଷି ॥
ସେ କାଳେ ରାଜାର ନୃକର । ଥିଲୁ ମୁଁ ଥିଲା ଜମାଦାର ॥
ଏକ ଦୋଷରେ ନୃପ ତାଙ୍କୁ । କହିଲେ ଦାସେ ମାରିବାକୁ ॥
ମୁଁ ନେଇ ପଦ ହସ୍ତ ତାର । କୂପରେ କରିଦେଲି ଦୂର ॥
ସେଠାରୁ ଆଇଲେ ଚଳାଇ । ତୁମ୍ଭ ରାଜାଙ୍କୁ ମିତ୍ର କରି ॥
ହୋଇଲେ ରାଜାର ମିତ୍ର । ମତେ ଦେଖି ଏଡ଼େ ହେଲେ ଶାନ୍ତ ।
ନ ଜାଣିବ ସେ ଚରିତ୍ର । ତହିଁକି ଏତେ ଭକ୍ତିଭାବ ॥

ଆବର ପ୍ରାଣ ପାଇଥିଲ । ସେ ଉପକାର ଧନ ଦେଲ ॥
ଏମନ୍ତ ବଚନ ଶ୍ରବଣେ । ପ୍ରଭେ କହେଲେ ଭୃତ୍ୟଗଣେ ॥
ପାଡିଲ ଧରଣୀ ଏକାଳେ । ଦସ୍ୟୁ ସେ ପଡ଼ି କନ୍ଦି ଦେଲ ॥
ଚକିତ ହେଲେ ଭକ୍ତସ୍ୱାମୀ । ଭଣିଲେ ସାଧୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏହି ॥
ଏ ସ୍ୱରୂପେ ଥିଲେ ଜହି । ଉଚିତ ଦଣ୍ଡ ଦେଲ ତହିଁ ॥
ଦେଖିଣ ଧନ ସେ ଦସ୍ୟୁର । ରଞ୍ଜନେ ଚଳିଲ ମନ୍ଦିର ॥
ରାଜାର ଛାମୁରେ ଜଣାଣ । କହିଲ ସକଳ ବିବରଣ ॥
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ରାଜା ଶୁଣି ହୋଇ । ପୁଚ୍ଛିଲ ବାବାଜିଙ୍କ ପାଇଁ ॥
ଯା କହିଥିଲେ ଦସ୍ୟୁଗଣ । ବାବାଜୀ କହିଲେ ସକଳ ॥
ଆଉର ପୁଚ୍ଛିଲେ ରାଜନ । ଶତ୍ରୁଠାରେ ଏ ଉପକାର୍ଯ୍ୟ ॥
କହ କାହିଁକ ପ୍ରକାଶିଲ । ଶୁଣି ବହୁତ ଧନ ଦେଲ ॥
ବାବାଜୀ ବୋଇଲେ ରାଜନ । ନ କର ପରରେ ଜ୍ଞାନ ॥
ସନ୍ତୋଷ କଲେ ଲୋକ ମନ । ତହିଁ ସନ୍ତୋଷ ଭଗବାନ ॥
ଅଭି ସେ ଦୁଷ୍ଟ ଅପକାରୀ । ତାଙ୍କୁ ଦୟାସୁ ଭକ୍ତି କରି ॥
ଦେଖା କଲେ ତା ଉପକାର । ଲଜ୍ଜା ପାଏ ସେ ଗୁରୁତର ॥
ବଦନ ପାଏ ତା ସ୍ୱଭାବ । ଶୁଦ୍ଧେ ସେ ତାର ସିଦ୍ଧାଶ୍ରବ ॥
ଏତେଁ ଯା ଶତ୍ରୁ ସ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦୂରେ । ତାଙ୍କୁ ବିଧାତା ଦଣ୍ଡ ଦିଏ ॥
ଏମନ୍ତେ କହୁ ବେଳରେ । କଣ୍ଠ କି ଦେଲ ମୃତ୍ୟୁ ଧାରେ ॥
ସକଳେ ଆଚମ୍ବିତ ଅତି । ଅପାଠ ସାଧୁର ଏ ଗତି ॥
ସାଧୁ ଧରଣୀ ଚଢ଼ାବସ୍ଥ । ଶୁଣିଣ ରାଜନ ଦୁଃଖିତ ॥
ଆଣିଲ ତାଙ୍କୁ ନିଜପୁରେ । ରଖିଲ ରାଣୀ ହେପାଜତରେ ॥
ଏକାଳେ ଆସିଲ ଖବର । ମଣ୍ଡିଷ୍ଟ ଭଲ ସେ ରାଣୀର ॥
ସ୍ୱଜନ ଘର ଡୋଳନେ । ଜୀବନ ଯାଉଛି ସକଳେ ॥
ଶୁଣିଣ ରାଣୀ ମୁଣ୍ଡକୋଡ଼ି । କାନ୍ଦଇ ଧରଣୀରେ ପଡ଼ି ॥
ଦୁଃଖାଇ କରନ୍ତ ଚଢ଼ାବସ୍ଥା । ଏଣୁ ତ ଜୀବନର ଗତି ॥
ଲାଗିଛି ଜୀବନ ମରଣ । ଲୀଳା କରଇ ଭଗବାନ ॥
କି ହେବ କେତେ ଶୋକ ଗଣି । ଶୋକେ ଦେଖି କି ଆସେ ଫେରି ॥

ଝଟିଲେ ରାଣୀ ଶୋକ ଛେଳ । ଶୁଭିଜ ଗୁଣ ଫେଲା ଭଣି ॥
ପତିଭକତା ସଖୀ ଚୋଳ । ତୁ ସ୍ୱାମୀ ସଙ୍ଗେ ଗଲୁ ଚୂଳ ॥
କହିଲ ପଦ୍ମାବତୀ ଶୁଣି । ସ୍ୱାମୀ ସଜୋଗ ଏକ ପ୍ରାଣୀ ॥
ଦେହ ଦୁଇଟା ଜୀବା ବନ୍ଧ । ଏକ ପରାଣ ଦେହ ଦେନ୍ତି ॥
ପୁରୁଷ ଶକ୍ତି ମୂଷ୍ଟ ଧରି । ନାରୀ ତା ପାଦ ଅଦ୍ଧ ଦରି ॥
ନାରୀ ବିୟୋଗେ ଅଧା ପ୍ରାଣେ । ପୁ ରୁଷ-ରହଇ ଜୀବନେ ॥
ପୁରୁଷ ବିୟୋଗରେ ନାରୀ । କ୍ଷଣେ କ ରହେ ପ୍ରାଣ ଧରି ॥
ପତିରପ୍ରାଣ ଜୀବା ସଙ୍ଗେ । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରାଣ କ ରହେ ଅଙ୍ଗେ ॥
ପତିଅନ୍ତେ ଯେ ଜଟେ ରାଣ୍ଡ । ଶତାବନରେ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ॥
ତହିଁ ନାହିଁ ତା ଦଣାପଣ । ଯେ କେହ ଦେଖା ଆଚରଣ ॥
ଏକଥା ଶୁଣି ରାଣୀମାନେ । ଶଣ୍ଡିବା ଇଚ୍ଛାକଲେ ମନେ ॥
ରାଜା ବାବାଙ୍କ ଦେନ ଧାଇ । ଉପବନରେ ଥିଲେ ରହି ॥
ଶରଣୁ ଆନନ୍ଦେ ସ୍ୱଜନ । ରାଣୀ କଲେକ ନିବେଦନ ॥
ପଦ୍ମାର ପତିଭକ୍ତି କଥା । ଜଣିବା ପାଇଁ ଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ॥
ମିଛରେ ଆଜ ଗୋସାଇଁର । ପଠାଇ ମୃତ୍ୟୁ ସମାଚାର ॥
ଦେଖିବା ପଦ୍ମାର କି ହୁଏ । ଅନୁମତ ଏ ପ୍ରଜା କହେ ॥
ଦ ମାନ ରାଣୀ ମରଣର । ପଠାଏ ମିଥ୍ୟା ସମାଚାର ॥
ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ପଦ୍ମାବତୀ । ଜାଣ ବ-ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ କ୍ଷିତି ॥
ହୋଇଲେ ରାଜାରାଣୀ ଭଗ୍ନ । ଶ୍ରୀନାଥେ ବହୁତ ସ୍ୱଜନ ॥
ଯାଇଁ ଗୋସାଇଁ ପାଦେ ପଡ଼ି । ଗୁଡ଼ି କହିଲେ କରଯୋଡ଼ି ॥
ଜଣାଇ ସର୍ବ ସମାଚାର । ବୋଇଲେ ଏ ପାପୁଁ ଉଦ୍ଧର ॥
ଶୁଣି ଗୋସାଇଁ ହସିକହେ । ଚିନ୍ତା ନକର ନରନାହେ ॥
ଅଟେ ସେ ମୃତ୍ୟୁ ସଞ୍ଜୀବନ । ସେହ କୃଷ୍ଣନାମ ମନ୍ତ୍ର ଶୁଣି ॥
ହୋଇବ ଜୀବନ ସଞ୍ଚାର । ଏଥି ସନ୍ଦେହ ତୁ ନକର ॥
ଏମନ୍ତ କହିଣ ଗୋସାଇଁ । ପ୍ରବେଶ ପଦ୍ମାପାଶେ ଯାଇଁ ॥
ଶୁଣାଇଁ ନାମ ମନ୍ତ୍ରଗୋଟି । ପଦ୍ମା ସେ ଜମକିଣ ଉଠି ॥
ଉତ୍ତିକ ଗତହିଁ ବୋଲେ ଦେବ । ଆଣି ଥାଉଁ କି ପିଇ ଜୀବ ॥

ଯାବତ ରକ୍ତଥାଏ ଦେହ | ତାବତ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଛୁର ||
ଦେଖି ସମସ୍ତ ଚମତ୍କାର | ଭାବେ ଧନ୍ୟ ଏ ନାଗର ||
ସାମାନ୍ୟ ରମଣୀ ଯେମନ୍ତ | ସାମାନ୍ୟ ପୁରୁଷେ ଆସକ୍ତ ||
ତେମନ୍ତେ ନୃପତି ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ | କୃଷ୍ଣରୂପେ ସେ ଭଜେ ଚଣ୍ଡି ||
ଏମନ୍ତ ଜନ୍ମଧିବଠାରେ | ଜଣାଇ ରାଜାର ଗୋଚରେ ||
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଯେ କପୂଦେବ | ଶ୍ରୀଚୈତନ୍ୟ ପାଇଁ କଲେ ଠାବ ||
ତାଙ୍କର ଗୀତ ଗୋବିନ୍ଦର | ମହିମା ଜଗତେ ପ୍ରଚୁର ||
ଶ୍ରୀଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ଶ୍ରବଣ | କରିଣ ଦେବ ନାରାୟଣ ||
ହେଲେ ଚଞ୍ଚଳ ପୁଲକିତ | ଶୁଣନ୍ତି ନରନାରୀ ଚିତ୍ତ ||
ପାଷାଣ୍ଡ କଷ୍ଟୀ ପାମର | ଶୁଣି ହୁଅନ୍ତି ତତ୍ପର ||
ଏକ ସେ ମାର୍ଜାର ଦୁହିତା | ଗାଇ ବୁଝି ହୋଇ ପୁଲକିତ ||
ତୋଳଇ ଖେତୁଁ ବାଇଗଣ | ସେ ଗୀତ ଶୁଣି ନାରାୟଣ ||
ସେ କନ୍ୟା ପଛେ ପଛେ ଚଳେ | ଗୀତ; ଶୁଣନ୍ତ ତପୋବନେ ||
ଅବର କଣା ଲଗିଲା | ବସ୍ତ୍ର ଓଢ଼ଣୀ ଯାଏ ଚିରି ||
କଣ୍ଟା ଘଞ୍ଚିତ ବାଇଗଣ | ହୋଇ ବସ୍ତ୍ରକ ଚିରା ଘନ ||
ହୋଇଛି ଛିନ୍ନ ଛିନ୍ନ ବେଶ | ପ୍ରଭୁ ମନ୍ଦିରେ ପରବେଶ ||
ଦେଖି ଚକିତ ପଣ୍ଡାଗଣ | ରାଜାରେ କହିଲେ ଜଣାଣ ||
ଅମୃଣ ଦଶା ପ୍ରଭୁଙ୍କର | ପାଇଁଣ ଝୁଲେ କାହିଁ ଦୂର ||
ଦେଖ ଏ ବୈକୁଣ୍ଠ ପୁର | କା ଲାଗି ବନରେ ବିହାର ||
ଆଜ୍ଞା ଲଭିଲ କି ବେଦନା | ଦେଲ କେ ଏଡ଼େ କଦର୍ଥନା ||
ଏ ଭୃତ୍ୟ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ରକ୍ଷ | ଅଜ୍ଞାନ ହେଲେ କାହିଁ ପାଇଁ ||
ଆଜ୍ଞା ପାଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ରହେ | ଅଛି ଚରଣତଳେ ହେବ ||
ଶୁଣନ୍ତି ଦେବେ ଦେବଦେବ | ଧନ୍ୟ ଅଟିବ ଦେବଦେବ ||
ହେଉ ତତ୍ର ନରପତି | କାହାକୁ ନ ଛଡ଼େ ମୁଁ ବାଦେ ||
ଏ ବ ଆଜ୍ଞାରେ ଧନୁଣୀ | ସେମନ୍ତ ଏଣ୍ଡ଼ି କରି ଧରି ||
ଭୁଲାଇ ଦେବ ପୁଙ୍କ କରି | ପିଲକୁ ସୁନା କୁନ୍ଦ ଭରି ||
ପୁରଙ୍କ କୋମଳ ଚରଣ | ଧୋଇବ ଦେଲ ମନ ପ୍ରାଣ ||

ଆଜ୍ଞା ମାଗି କାହିଁପାଇଁ । ଗୁରୁ ପାଦରେ ଥିଲା ଯାଇ ॥
ନହେଁ ବସି ଅଶ୍ରୁଜଳେ । କହିଲ ଏମନ୍ତ ବଚନେ ॥
ଆଦେଶ ଦେଲେ ଜଗନ୍ନାଥେ । ମାନସ ବାଳଗଣ ହେତେ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପଢ଼ିଲ । ଗଲି ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ତହିଁ ॥
ଯାହିଁ କରୁଣ ଏ ପଦକୁ । ଯାହିଁଣ ଦେଖ ଆଏ ତାକୁ ॥
ଏମନ୍ତ ଆଜ୍ଞା ହେଲା ପାଇ । ହିଡ଼ିକା ଦେଲେ ପଛେଆଇ ॥
ଅଣିଲେ ମାଳଣୀ କନ୍ୟାକୁ । କହିଲେ ତାକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ॥
ପଢ଼େ ସେ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ । ଶୁଣିଣ ପ୍ରଭୁ ମହାନନ୍ଦ ॥
ରହିଲ ଚଳା ଭୂମି ଶୋଇ । ପଡ଼ିଲ ନଡ଼ି ନଡ଼ି ଯାଇ ॥
ଅଦ୍ୟାପି ତାର ବଂଶରେ । ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ନାଟକରେ ॥
ଦେଉଳ ନାଟରେ ଘୋଷଣା । ଦେଇ ସ୍ୱଜନ କଲ ଜଣା ॥
କୁତ୍ସିତ ସ୍ଥାନେ ବା ଗମନ । ପଢ଼ିବେ ନାହିଁ କେହି ଜନ ॥
ଏମନ୍ତେ ଏଡ ସେ ଯବନ । ଏ କଥା କରିଣ ଶ୍ରବଣ ॥
ଗଲା ସେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ି । ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ପଢ଼େ ବଢ଼ି ॥
ଶୁଣିବା ଆଉଣ ଚିତ୍ତ ହେତୁ । ତା ଘୋଡ଼ା ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଯାଏ ॥
ଯବନ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ । କାହିଁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଜଗନ୍ନାଥେ ॥
ନ ଦେଖି ହୃଦେ ବିସ୍ମିଲ । ଯବନ ବୋଲି ନ ଆସିଲ ॥
ଏମନ୍ତ କାଳେ ସ୍ୱବଞ୍ଛି । ଉତ୍କଳ ଠାଆ ନୋହିଲ ଯାଇ ॥
ଶ୍ୟାମଳ ସୁନ୍ଦର ମୂରତି । ଆମ୍ଭ କି ଅପରୂପ ଜ୍ୟୋତି ॥
ଦେହିବା ମାତ୍ରେ ନେତ୍ରତୋଳେ । ଅଶ୍ରୁ ପଡ଼ିଲ ଚକ୍ଷୁ ତଳେ ॥
ଧରିଲ ନାହିଁ ପଦରେ । ଯବନ ଯନ୍ତ୍ରାଣ ବହୁର ॥
ସେ ତାକୁ ଭଜେ ଦେଖି ଭାଏ । ଭକ୍ତବତ୍ସଳ ଦେବତସ୍ୱ ॥
ଜୟଦେବଙ୍କୁ ଏକଦିନେ । ଆଦେଶ ଦେଲେ ନାରାୟଣେ ॥
ଦେବଶ ତୋର ଠାକୁରଙ୍କୁ । ଯାଅ ତୁ ବୃନ୍ଦାବନଠାକୁ ॥
ଶୁଣି ସେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରି । ଠାକୁରେ ଅଣ୍ଡ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ॥
କେମନ୍ତେ ଯିବା ଦେଖ ମୁହିଁ । ରାଧାମାଧବ ଜାଣି କହି ॥
ମୁହିଁ ବହିବି ସୃଷ୍ଟି ଦେହି । ଶୁଣିଲେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ତୋ ଶିରେ ॥

ଏମନ୍ତ ଶୁଣି ନନ୍ଦବର । ହସିଲେ ପ୍ରଭୁ ଠାକୁର ॥
ଯାଇଁ ପେଖିଲେ ବୃନ୍ଦାବନ । ପୁଲକ ଜଡ଼ିତ ତନ ମନ ॥
କେଶୀଘାଟରେ ପରିଷଦେ । ରହିଲେ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ମଦେ ॥
ରାଧାମାଧବ ରୂପ ଦେଖି । ସେ ଧନ ହୃଦସ୍ଥେ ନିଭାଳି ॥
ତୋଳାଇଲେ ନବକୁଞ୍ଜ ମନ୍ଦିର । ଭକ୍ତିରେ ରଖିଲେ ଠାକୁର ॥
ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି କର ଅନ୍ନକୂଟ । ଠାକୁରେ ଭୁଞ୍ଜାନ୍ତି ରଚି ॥
ଦେଖାଇ କଲେ ନିଜାଦ୍ୱିତୀୟ । ଅଦ୍ୟାପି ସେଠାରେ ବିରାଜି ॥
ରାଧାମାଧବ ମନୋହର । ସ୍ୱରୂପ ଚୈତନ୍ୟ ଠାକୁର ॥
ଶ୍ରୀମୁଖ ଚନ୍ଦ୍ରମା ଉଦନ । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ଲେପନ ॥
ଶ୍ରୀଜୟଦେବ ପରିବାର । ଭକତ ଗତି-ସୁଖସାର ॥
ସେ ଅନୁରାଗେ ତହିଁ ଆସି । ସ୍ୱଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ବିଳସି ॥
କେନ୍ଦୁବିଲ୍ୱର ତଟ ଅଟର । କୋଶ ଦୂରରେ ଥିଲା ଧାର ॥
ଯହିଁରେ ନିତି ସ୍ନାନ କରି । ଆସନ୍ତି ଜୟଦେବ ଫେରି ॥
ବୃଦ୍ଧକାଳ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ବୟସରେ । ଯାଇ ନ ପାରି ଖେଦ କରେ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ମନ ଦୈନ୍ୟ ଜାଣି । ଆସିଲେ ଦେବଗଙ୍ଗା ରାଣୀ ॥
ସାଧୁଙ୍କ ପାଖେ ପରବେଶି । ବୋଇଲେ ସ୍ନାନ କର ଆସି ॥
ତୁମ୍ଭ ପରଶ ଲଭିବାକୁ । ଆଇଲି ଥାଇଁ ମୁଁ ଏଠାକୁ ॥
ସେ ଗଙ୍ଗା ଶିରକୁଞ୍ଜ ପାବନ । ଶିରରେ ବହେ ଶିବଜନ ॥
ସେହି ଗଙ୍ଗାର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଧାର । ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଛୁଇଁବାକୁ ଆସି ॥
ଧନ୍ୟତର କବି କୁଳେଶ୍ୱର । ଧନ୍ୟ ସେ ଭକତ କେଶର ॥
ତୁମ୍ଭ ଚରଣେ କରେ ଆଶ । ଏ ଦୀନ ଦୁଷ୍ଟ ରାମ ଦାସ ॥

ଇତି ଶ୍ରୀ ଦାର୍ଢ୍ୟତାଭକ୍ତି ରସାମୃତେ ଭକ୍ତଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦେ
ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ-ଗୋସ୍ୱାମୀ ଦାର୍ଢ୍ୟଭାବ ବର୍ଣ୍ଣନେ
ନାମ ସପ୍ତଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟଃ ।

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ବଂଶୀଧର ସାହୁ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟା ପ୍ରେସ,
ଅଲିଶା ବଜାର, କଟକ ୨